ISTORIA ROMÂNILORŬ

CURSŬ FĂCUTŬ LA FACULTATEA DE LITERE DIN BUCURESCI

DE

D. PROFESORŬ V. A. URECHIĂ

MEMBRU ACADEMIEĬ ROMÂNE, MEMBRU CORESPONDINTE ALŬ ACADEMIEĬ SPANIOLE, ALŬ INSTITUTULUĬ ETNOGRAFICŬ DIN PARIS, ŞI ALŬ ALTORŬ DIVERSE SOCIETĂŢĬ ŞI CONGRESE LITERARE ŞI ISTORICE, MEMBRU FUNDATORŬ ALŬ ATENEULUĬ ROMÂNŬ, ETC.

PUBLICATŬ,

SUB DIRECŢIUNEA PROFESORELUI,

DE

COMITETULŬ DE STUDENŢI AI FACULTĂŢEI DE LITERE DIN BUCURESCI,

D-RA P. CIOFLAN, DD. G. P. CIOCĂNEL, CARPINŬ-GEORGESCU, M. DRAGOMIRESCU, CHRISTEA, ENĂCHESCU, GHIMUŞI, D. IOTTA, I. MOLDOVANŬ, S. MEHEDINŢI, RIGA, RĂDULESCU ŞI AL. VERNESCU.

SERIA DE VOLUME PENTRU 1774—1786.

TOMULŬ II.

BUCURESCI

LITO-TIPOGRAFIA CAROL GÖBL

16, STRADA DOAMNEĬ, 16

1892.

www.dacoromanica.ro

DOCTORIA SUFLETULUI
J. POPESCU BĂJENARU
AUTOR V. A. Urechia
VOL. Istoria Românilor I. II.
№ 4712 ANUL 1892

În decursulŭ Tomuluĭ I-iŭ asupra anilorŭ 1774—1786, amŭ adusŭ numeróse documente în sprijinulŭ afirmațiunilorŭ nóstre, totuși nu amŭ cuprinsŭ atâtea câte aveamŭ în posesiunea nóstră, căcĭ ne-amŭ temutŭ, că prin înșirarea lorŭ bucățeamŭ prea multŭ șirulŭ narațiuneĭ și decĭ amŭ promisŭ a le da în anexă la acestŭ locŭ, împreună cu unele isvóre și unele fôntânĭ inedite, séŭ puținŭ cunoscute.

Iată ce misiune are decĭ acéstă parte a lucrăreĭ nóstre.

V. A. Urechiă.

---

www.dacoromanica.ro

La pagina 7.

Rĕposatulŭ Papiŭ Ilarianŭ a publicatŭ maĭ întâiŭ scrierea luĭ Dionisie Eclesiarchulŭ în «Tesaurulŭ de monumente» (Tom. 2, pag. 159.)

Editorele luĭ Dionisie, în nota de la pag. 159 a Tesaurului ḑice că: «cine era Dionisie Eclesiarchulŭ, nu puturămŭ afla. Din unele pasage ale Cronicei pare a fi fostŭ de peste Oltŭ.»

Astăḑĭ se scie ceva maĭ multŭ despre Dionisie. Décă chronografulŭ sĕŭ l'a scrisŭ Dionisie pe la 1814, elŭ ne este deja cunoscutŭ ca scriitorŭ şi caligrafŭ bunŭ, încă de la 1786. La data acésta, pe timpulŭ episcopatuluĭ luĭ Filaretŭ, la Rômnicŭ, Dionisie era Eclesiarchŭ alŭ Episcopieĭ de acolo. Filaretŭ l'a însărcinatŭ să copieze documentele episcopieĭ în condică specială, ceea ce Dionisie făcu la 1786. Din textulŭ maĭ multorŭ notiţe autografe, din cuprinsulŭ condiceĭa cesteia — de care maĭ întâiŭ a datŭ informaţiunĭ P. S. Episcopulŭ Ghenadie alŭ Rômniculuĭ (1), — se adeveresce acéstă informaţiune ce dămŭ şi noĭ.

Eată prima notiţă, care este ca o precuvêntare a luĭ Dionisie, la condica *metócelorŭ* Episcopieĭ :

«Sfînta şi dumneḑeésca Episcopie a Rômniculuĭ Noulŭ-*Severinŭ*, în ḑilele stăpânireĭ Mărieĭ Sale Prea luminatuluĭ şi Prea Inălţatuluĭ nostru Domnŭ Iω, *Mihaiŭ Constantinŭ Suţu Voevodŭ*, din darulŭ sfîntului Duhŭ, avêndŭ păstorŭ, cuvîntătóreĭ turme luĭ Hristosŭ, pe prea Sfinţia Sa iubitorulŭ de Dumneḑeŭ părintele nostru, Kiriu Kir *Filaretŭ*, ocârmuindŭ şi bine povĕţuindŭ încredinţata Sa

(1) Veḑĭ broşura «Archiva Episcopieĭ Rômniculuĭ (Noulŭ Severinŭ)» – de Ghenadie alŭ Rômniculuĭ — 8°, Bucurescĭ 1889.

www.dacoromanica.ro

turmă, atâtŭ spre folosulŭ vieţeĭ trupescĭ, cât şi spre folosulŭ mântuinţeĭ sufletescĭ, din care bunătăţĭ ale prea Sfinţieĭ Séle, sporindu-se şi întemeindu-se atâtŭ Sfînta Episcopie cât şi tóte metóşele cele închinate Sfinteĭ Episcopiĭ, cu bogate şi vrednice de laudă lucrurĭ. După aceste vrêndŭ prea Sfinţia Sa, ca şi în urmă ceĭ ce după vremĭ vorŭ fi orânduiţĭ de Dumneḑeŭ *Arhiereiĭ* acestuĭ scaunŭ, să fie odihniţĭ. Cu înţelepciune aŭ socotitŭ prea sfinţia Sa, ca tóte chrisóvele, cărţĭ de danie, zapise şi alte scrisorĭ trebuincióse ce le are Sfînta Episcopie, pentru stăpânirea moşiilorŭ, şi alte câştigate lucrurĭ, cum şi ale tuturorŭ metóşelorŭ Sfinteĭ Episcopiĭ, să se scrie la condică, ca să se pótă maĭ cu lesnire a se păzi la Sfînta Episcopie, căcĭ din scrisorĭ după vremĭ învechindu-se, şi neputêndu-se a înţelege, saŭ dintru alte întêmplărĭ rĕpuindu-se, dintru care i-se póte pricinui mare stricăciune şi pagubă sfinteĭ case. Intru acéstă vreme aflându-mĕ şi eŭ sluga prea Sfinţieĭ Séle, mi s'aŭ poruncitŭ de către prea Sfinţia Sa prin dumné-luĭ logofĕtulŭ Nicolae alŭ Sfinteĭ Episcopiĭ, ca să scriŭ aceste tóte la condică. După care prea cinstită poruncă, următorŭ fiindŭ, primindŭ dela dumné-luĭ, numitele scrisorĭ, precum le-aŭ aşeḑatŭ la numĕrŭ a fiesce-căruia moşie deosebite, prin cât mi-aŭ fostŭ putinţa m'am nevoitŭ şi le-am scrisŭ, atâtŭ şi unele cărţĭ fiindŭ slovenescĭ le-am tâlcuitŭ. Dar fiindŭ-că slăbiciunea fireĭ ceĭ trupescĭ, care stăpânesce pre totŭ omulŭ, nu m'a lăsatŭ a mĕ arăta vrednicŭ, fără de greşélă, am îndreptatŭ la marginĭ, iarăşĭ cu a mea slovă. Pentru care atâtŭ stĕpânuluĭ meŭ, cât şi altora ce vorŭ cunósce greşalele mele, cu tótă plecăciunca mĕ rogŭ, şi cerŭ iertăciune, căcĭ nu din voie s'aŭ întêmplatŭ, ci din neputinţa firiĭ m'am alunecatŭ în smintélă.»

Fevruarie 10, lét. 1786.

Dionisie Eclisiarchŭ.

Pe fóia 520 a condiceĭ este acéstă a doua notiţă:

«Sciinţă să fie, cum că maĭ la urmă, scriindu-se într'acéstă condică, adică, hrisóve, zapise, daniĭ, şi alte scrisorĭ, pe care scrisorĭ puindu-le la orênduială după curgerea pricineĭ lorŭ, pe une-locurĭ nu s'aŭ ajunsŭ hârtie, a fi din (legătura) condiceĭ, ci s'aŭ maĭ adăogatŭ nisce foĭ, care foĭ se va vedé însemnate tóte cu unŭ numĕrŭ, însemnându-se într'adinsŭ, pentru ca să nu se strice numĕrulŭ celorŭ-lalte foĭ. Decĭ ca să nu fie vre-o bănuială, de către ceĭ ce vorŭ cerceta condica, am însemnatŭ pricina aceluĭ numĕrŭ, întru acéstă deosebită fóie.»

1786, Octombre 10.

Dionisie Eclisiarchŭ.

www.dacoromanica.ro

Iar de la 519 Mitropolitulŭ Grigorie adeveresce în următorulŭ chipŭ autenticitatea documentelorŭ, cuprinse în condică :

Grigorie Milostiiu Bojiiu Archiepiscopŭ şi Mitropolitŭ alŭ Ungro-Vlachieĭ.

«Acéstă condică s'a făcutŭ, în ḑilele Mărieĭ Sale prea Inălţatuluĭ nostru Domnŭ Iŏ, Mihaĭ Constantinŭ Suţulŭ Vvd, după hrisóve i zapise, şi scrisorĭ de moşiĭ şi alte acareturĭ ce le are Metóşele Sânteĭ Episcopiĭ Rômnicu, care pentru a-şĭ avé tótă credinţa, şi a puté sluji în tótă vremea, la orĭ-ce întêmplare de arătare, întocmaĭ cu însuşĭ hrisóvele, şi cărţile după care s'aŭ scosŭ, aŭ făcutŭ cerere către Măria Sa, Sfinţia Sa iubitorulŭ de Dumneḑeŭ, fratele Episcopŭ Kir Filaret, de a se întări cu pecete domnéscă, şi de către Măria Sa s'aŭ orênduitŭ la noĭ, ca să se probăluéscă întâĭ de noĭ. Decĭ din maĭ înaltă poruncă Mărieĭ Sale, probăluindu-se de noĭ tóte de rîndŭ şi fiindŭ întocmaĭ după cele adevĕrate scrisorĭ, spre încredinţare, amŭ întăritŭ acéstă condică, punêndŭ pecetea nóstră la fiesce-care fóie din josŭ.»

1786, Februarie 29.

Grigorie alŭ Ugr.

Despre *Dionisie Eclesiarchulŭ* a pomenitŭ D. Hasdeu în «Cuvente din Betrânĭ (1).»

Notă la paginile 21 şi 25.

Preţióse informaţiunĭ aflămŭ despre Manole Giani Rosetŭ şi despre evenimentele din urmă ale vieţeĭ luĭ, ca Domnŭ alŭ Moldoveĭ, în minunata carte «Ἀθανασίου Κομνηνοῦ Ὑψηλαντου Εκκλησειαστικῶν καὶ πολιτικῶν τῶν εἰς δώδεκα βιβλιον ΙΓ', Θ, καὶ Γ' ἤτοι τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν (1453—1789) (εκ χειρογράφου ἀνεκδότου τῆς ἱερας μονῆς τοῦ Σινᾶ), publicată de Archim. Germanos, Afthonides Sinaitulŭ în Constantinopole (8°—1870).

In timpulŭ răsboiuluĭ dintre Turcia şi Rusia, la 1769, boeriĭ moldovenĭ şi muntenĭ dându-se în partea Muscalilorŭ «aflându-se (la Constantinopole) despre intrarea Ruşilorŭ la Iaşĭ şi la Bucurescĭ, Muftiulŭ Osman Mullas dete fetvă de robire a Moldovenilorŭ şi Muntenilorŭ ca necredincioşĭ Turcieĭ.

(1) (T. I, pag, 22). Elŭ este «omŭ nu fără cunoscinţe şi cu multă deprindere la cetirea chrisóvelorŭ şi zapiselorŭ.»

www.dacoromanica.ro

«Intre boeriĭ curțeĭ luĭ Ghica se afla și Manole Serdarulŭ Constantinopoliteanŭ, fiulŭ clericuluĭ Τζαννή (de unde: *Giani)*. Acesta era Caimacamŭ alŭ Craioveĭ. Acesta aflândŭ cele întêmplate la Bucurescĭ începu a compeți domnia Muntenieĭ, prin mijlocirea luĭ Vidrio-Valisti-Kapi-Kirani (căruia îĭ promise 100 pungĭ) și prin mijlocirea luĭ Rusciucli Celebi Aga (căruia totŭ pe atâția banĭ îĭ promise). Și dândŭ banĭ și la cadiiĭ de pe marginea Dunăriĭ, a luatŭ de la dînșiĭ cărți de recomandare că a păzitŭ cu credință cele cincĭ județe oltene de năvălirea Cazacilorŭ. Aceste cărți fură îndreptate către Vizirulŭ Moldovangi, împreună cu asigurările luĭ Kapi-Kirani și ale luĭ Celebi-Aga, carĭ adăogaŭ că, daca se va da luĭ Manole domnia, după dorința luĭ, boieriĭ vorŭ isgoni pe Muscalĭ din Bucurescĭ (1).

La anulŭ 1770 maĭ citimŭ că Vizirulŭ Moldovangi întru aceste e mazilitŭ și înlocuitŭ cu Halil-Pașa.

Noulŭ Vizirŭ Halil-Pașa primesce scrisorĭ de la Kapi-Kirani și de la Celebi-Aga, recomandândŭ din noŭ pe Giani cu asigurare, că daca Manole se va face Domnŭ alŭ Valachieĭ, elŭ va scrie boerilorŭ să gonéscă de acolo pe Rușĭ și va fi ascultatŭ. Halil-Pașa avea de gândŭ să facă Domnŭ pe Mateiŭ-Vodă, dar vĕdîndŭ acéstă făgăduință, a chematŭ pe Manole Giani la Babadag, și audindŭ și din gura acestuia aceleașĭ făgăduințe, a povĕțuitŭ pe Manole, și a poruncitŭ ca elŭ să mérgă cu Rusciucli-Celebi-Aga la Bucurescĭ cu óste și să îndemne Manole pe boerĭ prin scrisorĭ să isgonéscă pe Muscalĭ, și să dea ajutorŭ ósteĭ turcescĭ spre realisarea acestuĭ scopŭ. Manole plécă la Rusciuc și trecêndŭ Dunărea la Giurgiu cu Celebi-Aga și cu 13.000 de Turcĭ, pornesce spre Bucurescĭ. Pe drumŭ Manole întâlnesce nisce țĕranĭ și scrie prin mijlocirea lorŭ boerilorŭ valachĭ îndemnându-ĭ să se unéscă cu óstea turcéscă

(1) Γνωσθείσης τῆς ἁλώσεως Γιαννίου καὶ Βυκουρεστίου ὁ μουφτὴς Ὀσμάν-Μυλλᾶς ἔδωκε φετβᾶν νὰ σκλαβωθῶν οἱ Βλαχοι καὶ Πογδάνοι ως ἀποστᾶται.

Ἐν τούτοις ὁ Μανόλης Σερδάρης Κωνσταντινουπολίτης, εἷς τῶν αὐλικῶν ἀρχόντων τοῦ Γκίκα, υἱὸς τοῦ κληρικοῦ Τζανῆ, ἦτον εἰς τὴν Κραϊόβαν καϊμακάμης· οὗτος μαθὼν τὰ γένομενα ἐν Βουκουρεστίῳ, ἤρξατο ζητεῖν τὴν αὐθεντείαν τῆς Βλαχίας μὲ τὸ μέσον τοῦ Βίδιν Βαλασὴ Καπὶ-Κιρανῆ (ᾧ τινι ὑπέσχετο καὶ 100 πουγγεῖα,) καὶ τοῦ Ῥουστζουκλῆ Τζελεπῆ-αγᾶ, (ᾧ τινι ὑπεσχετο ἄλλα τοσα), καὶ δωροδοκήσας καὶ τοὺς καδῆδες τοῦ Παραδουνάβου ἔλαβε παρ' αὐτῶν ἰλάμια τοῦ ὅτι ἐφύλαξε τὰ πέντε καδιλίκια τὰ πέραν τοῦ Ὀλτου ἀπὸ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν Καζάκων . . . . . Ἐστάλθησαν τοίνυν εἰς τὸν Μολδοβαντζὴν τὰ τοιαῦτα ἔγγραφα μὲ τὴν ἐπιβεβαίωσιν τοῦ Καπι-κιράνη καὶ Τζελεπῆ-ἀγᾶ, ὅιτινες ἔγραψαν καὶ τὸ, ἂν δοθῇ ἡ αὐθεντεία εἰς τὸν Μανόλην θέλουν διώξει οἱ ἄρχοντες τοὺς Μοσχοβοὺς ἀπὸ τὸ Βυκουρέστι.

www.dacoromanica.ro

ca să gonéscă de acolo pe Muscalĭ, făgăduindu-le felŭ de felŭ de recompense, de-lŭ vorŭ asculta, iar la din contră făgăduindu-le pedepsele cele maĭ grozave. Ţĕraniĭ, carĭ se duceaŭ la Bucurescĭ, cu scrisorĭ eraŭ în numĕrŭ de 40 de cărăuşĭ, trecŭ 12 ḑile şi nu vine nicĭ unŭ rĕspunsŭ. Manole Giani, neprimindŭ nicĭ unŭ rĕspunsŭ, plécă cu óstea sa grabnicŭ asupra Bucurescilorŭ.

Pe câmpulŭ în faţa mânăstireĭ Văcărescĭ, elŭ întâlnesce unŭ micŭ corpŭ de Ruşĭ. Se încinge o luptă crâncenă, iar o parte de Turcĭ, creḑêndŭ victoria sigură, intră în Bucurescĭ, pe la podulŭ Caliţĭ. Aicĭ însă îĭ întâmpină armata ruséscă din Bucurescĭ, îĭ bate cu desĕvêrşire şi-ĭ fugăresce. Fugariĭ, ajungêndŭ la Văcărescĭ, găsescŭ că aĭ lorŭ se batŭ încă cu corpulŭ rusescŭ.— De fugă şi de ostenélă, îĭ apucă o panică înfricoşată, fugŭ şi se împrăştie în tóte părţile. In zadarŭ Celebi-Aga se cércă să adune şi să îmbărbăteze óstea sa: nimenĭ nu-lŭ ascultă. Neavêndŭ ce face, fuge şi elŭ cu eĭ împreună, ajunge la Giurgiu şi trece fugindŭ la Rusciuc, de unde Celebi-Aga scrie viziruluĭ Halil-Paşa, că óstea sa neavêndŭ artilerie n'a voitŭ să stea la luptă. Vizirulŭ Halil-Paşa chiamă din noŭ pe Manole Giani la Babadag, îĭ dă firmanŭ să cârmuéscă cele 5 judeţe ale Craioveĭ şi titlulŭ de Vlah-Bei (Domnŭ alŭ Valachieĭ). Din acea ḑi Manole a luatŭ numele de *Manole-Vodă* (1).

Vizirulŭ scrie Sultanuluĭ (ca şi Constantinŭ Vodă Mavrocordatŭ maĭ înainte),

---

(1) De şi învinsŭ la Văcărescĭ de Ruşĭ, Manole căpĕtă de la Vizirŭ firmanŭ să ocârmuéscă cele 5 judeţe ale Craioveĭ şi titulatura de Vlah-Bei. («τὸν δὲ Μανόλην μετοπεψάμενος ὁ βεζίρης εἰς τὸ Παπάδαγ πάλιν τὸν ἔδωκε φερμάνι νὰ διοκῇ τὰ πέντε καδιλίκια τῆς Κραϊόβας τίτλῳ τοῦ Βλάχ—πέη.»)

Din puţinele acte ce cunóscemŭ de la Monole Vodă, s'ar părè că elŭ însuşĭ nu cutéză să pórte titlulŭ vechilorŭ Domnĭ aĭ Muntenieĭ: «*Domnŭ Ugro-Vlahieĭ*» ci îşĭ ḑicea numaĭ „*Manuilŭ Voevodŭ*“ orĭ: «Milost. Boj. Iŏ Manole Rosetŭ VV. *Господинъ.*» Aşia este în unŭ actŭ din 1770 Aprilie 7 în posesiunea D-neĭ Macedonski, scrisŭ în Craiova şi în cuprinderea următóre:

«Млн. в. Іѡ Manoilŭ Rosetŭ VV. Господинъ Дава гпвдм. De vreme ce Manole Clucerŭ ce a muritŭ, avêndŭ o moşie a luĭ, anume Goescĭĭ Sud Doljŭ, care moşie a fostŭ cumpĕrată de dînsulŭ şi după mórtea luĭ rĕmâindu-ĭ datóre la neguţătoriĭ turcĭ, aceĭ neguţătorĭ aŭ apucatŭ pe Sultana, soţia luĭ, ca să plătéscă baniĭ; dar ea neavêndŭ altă putere cu ce să rĕspunḑă, a vîndutŭ maĭ sus numita moşie Nicăĭ Bogasieruluĭ din Craiova stătătóre. Pentru care moşie a fostŭ maĭ datŭ maĭ multŭ încă 300 leĭ, totŭ pentru datoria Cluceruluĭ Manole. Decĭ ca să pótă stăpâni Nica Bogasierulŭ acéstă numită moşie, îĭ întărimŭ stăpânirea cu acéstă carte a Domnieĭ mele ca să o stăpânéscă cu bună pace atâtŭ de către némulŭ Cluceruluĭ Manole şi alŭ Sultaneĭ soţieĭ luĭ, cât şi de către alţiĭ ce vorŭ ḑice (зъчє) că aŭ datorie la Manole Clucerulŭ, fiindŭcă acéstă moşie a cumpĕrat'o Nica Bogasierulŭ de faţă *aicea* în Craiova cu bună şi odihnită tocmélă şi prin sciuta Domnieĭ mele şi de către nimenĭ nicĭ unŭ felŭ de supĕrare să nu aibă. Толикѡ писах гвмн.»

www.dacoromanica.ro

că Valachiĭ nu l'aŭ asĉultatŭ şi că eĭ s'aŭ unitŭ cu Ruşiĭ. Indată eşi o a doua fetva şi firmanŭ, că Moldoveniĭ şi Muntenii să fie robiţĭ cu copiiĭ şi cu femeĭ ca antarţĭ şi hainĭ după care Tătariĭ năvălescŭ peste ţinuturile Moldoveĭ Lăpuşna şi Orheĭ, robescŭ uniĭ din Moldoveni, iar Turciĭ de pe malurile Dunăreĭ trecŭ, prindŭ şi ducŭ în robie o mulţime de Muntenĭ. Atuncĭ s'aŭ sculatŭ Mitropoliţiĭ şi boeriĭ Moldoveĭ şi aĭ Valachieĭ şi aŭ mersŭ la Petersburg rugândŭ pe împĕrătĕsa să-ĭ scape de robiă şi de torturele Turcilorŭ. Aceste sunt, ḑice Ipsilante, fructulŭ seteĭ de domnie a luĭ Manole Giani (Μανόλη Τζαννῆ) (1).

Manole Vodă (Giani) cere dela Patriarchulŭ Theodosie să trimită ekdosis spre a rândui pe episcopulŭ Rômniculuĭ Mitropolitŭ alŭ Ungro-Vlahieĭ, fiindŭ-că Mitropolitulŭ Ungro-Vlahieĭ Grigorie se dusese la Petersburg, în deputaţiune la împĕrătĕsa Ecaterina, cum amŭ ḑisŭ maĭ susŭ. Ekdosis se face; dar Manole Vodă n'a apucatŭ a fi unsŭ de Domnŭ, căcĭ Ruşiĭ venindŭ înapoĭ l'aŭ datŭ afară.

Manole Vodă a fostŭ scrisŭ şi boerilorŭ carĭ fugiseră la Braşovŭ spre a scăpa de robia Turcilorŭ sub protecţiunea Marieĭ Teresa, muma împĕratuluĭ Iosif, a căreĭ apanagiŭ era oraşulŭ Braşovŭ, sfătuindu-ĭ să se întórcă în Bucurescĭ, să se pocăescă şi să reintre în ascultarea Sultanuluĭ; dar boeriĭ aŭ refusatŭ neîncreḑêndu-se în făgăduinţele luĭ. Manole Vodă Giani primindŭ rĕspunsulŭ de refusŭ alŭ boerilorŭ, le-a confiscatŭ moşiile şi le-a împărţitŭ enicerilorŭ *de la Vidinŭ.*

Generalulŭ Tolstoĭ se răpede contra Bucurescilorŭ; bate cumplitŭ oştirea turcĕscă a luĭ Rumeli-Valisi şi Manoli Vodă Giani, lângă podulŭ din faţa mŏnăstireĭ Plumbuita; apoĭ bate corpulŭ luĭ Rumeli-Valisi şi gonesce pe Rumeli-Valisi care se închisese în mânăstirea Văcărescĭ, şi în ḑiua de 6 Novembre se face stăpânŭ alŭ Bucurescilorŭ. Manole Vodă fuge la Craiova.

La sfîrşitulŭ luĭ Decembre unŭ corpŭ de ŏste rusĕscă plĕcă la Craiova, bate cu desĕvêrşire pe Manole Vodă Giani şi pe aliaţiĭ sĕĭ turcĭ de la Vidinŭ. Manole Vodă fuge şi neputêndŭ trece Dunărea ca să scape la Vidinŭ, fuge în Ardĕlŭ. Se adaogă, că pe cândŭ Manole Vodă a intratŭ în Bucurescĭ ca unŭ fclŭ de Domnŭ, elŭ a scrisŭ la Ţarigradŭ şi a rânduitŭ Capukehaiale ale sale pe Antiohŭ Muruzi, şi pe Bibică, ginerele luĭ Antiohŭ Muruzi şi vĕrŭ alŭ sĕŭ, şi pe Iancu Gerahŭ, fiulŭ Gerahuluĭ Aṅastasiŭ; dar Sultanulŭ Mustafa n'a vrutŭ să primĕccă aceste Capukehaiale.

(1) Iată cum scrie impĕrătĕsa Ecaterina luĭ Voltaire, la 18 Februarie 1770, despre acestŭ Manole Vodă. «Le sultan avait fait un nouvel hospodar *in partibus infidelium*, auquel il avait ordonné d'aller avec une armée innombrable se mettre en possession de Bucarest: il ne trouva que six à sept mille hommes avec lesquels il fut battu, comme il faut, au mois de Janvier, et il pensa être fait prisonnier. La semaine passée j'ai reçu la nouvelle de la prise de Giorgione sur le Danube, et de la défaite d'un corps turc de seize mille hommes sous cette place». (Œuvres de Voltaire, Tom. 51, pag. 317.)

www.dacoromanica.ro

Din Ardélŭ Manole Vodă trecêndŭ Dunărea, s'a dusŭ la Bolgradŭ, și dândŭ scire vizirului Silihtanŭ-Mehmet-pașa despre venirea sa prin Gheorghe Manu, trămisulŭ sĕŭ, fiulŭ mediculuĭ Mihailŭ Manu, a primitŭ ordinŭ să stea la Nicopole, unde a și statŭ până la încheerea păceĭ (1).

Note la pagina 25.

Despre neînțelegerile pentru alegere de Domnŭ la Munteni scrie Atanasie Comnenŭ Ipsilante :

«Românii nu se învoiaŭ ca să alégă unŭ domnŭ pămînteanŭ conformŭ cu pronomiile de alegere. Ceĭ maĭ mulțĭ din Moldoveni aŭ cerutŭ pe fostulŭ domnŭ, Gr. Al. Ghica, decĭ și pentru a satisface cererea lorŭ și după stăruințele Regeluĭ Prusieĭ s'a numitŭ domnŭ Alex. Ghica, care se afla captivŭ la Bucurescĭ. Iar în Țéra Românéscă, caimacamulŭ Izet-pașa maĭ cu sémă prin voința, consimțimêntulŭ și îndemnulŭ luĭ Ahmet-Effendi prea influinte pe lângă Sultanŭ, a datŭ domnia dragomanuluĭ Alex. Ionŭ Ipsilante și în loculŭ luĭ a fostŭ făcutŭ dragomanŭ la urdie bĕtrânulŭ Scarlatŭ Caragea, dar după stăruințele luĭ Ahmed Effendi iazigiulŭ s'a numitŭ dragomanŭ alŭ Porțeĭ Constantinŭ Moruzi.

«Aŭ venitŭ în Stambulŭ boerĭ Vlahĭ și Moldoveni ca să întăréscă prin *Hatti-șerifŭ* privilegiile acordate patriilorŭ lorŭ în tractatulŭ de pace, și aŭ trasŭ la d. Petersoff, prin care era să se facă *Hatti-șerifulŭ*. Pe acești dar boerĭ Valahĭ ĭ-a înduplecatŭ S. Pórtă ca să priméscă ca Domnitorŭ alŭ lorŭ pe Alex. Ipsilante, și aŭ rĕspunsŭ cum că-lŭ

(1) Veḑĭ și documente vechĭ diplomatice, Archiva Statuluĭ, Bucurescĭ. 1770—1774, No. 45, 46, 47, 48, 49, (Manole), 50 (Manole) și proclamația luĭ Rumianțovŭ contra luĭ Manole.

Am adusŭ în cursulŭ nostru pentru aniĭ dinainte de 1774, și alte documente relative la Manole Vodă. Intre acele unulŭ din 29 Iulie, 1773, o proclamațiune a luĭ Petru Rumianțovŭ, in traducere română către toțĭ locuitoriĭ Moldoveĭ, Valachieĭ, Basarabieĭ și Banatuluĭ Craiova ca să n'asculte de Manole Vodă, aliatŭ cu Turciĭ. Mitropolitulŭ Grigorie inainta proclamațiunea către protopopulŭ Lazărŭ din Teleormanŭ ca s'o publice în sate.

Veḑĭ actulŭ No. 50 din secțiunea diplomatică de la Archiva Statuluĭ.

Veḑĭ și celŭ cu No. 49, (1771 Aug. 13) care e originalulŭ rĕspunsŭ alŭ Comiteluĭ Rumianțovŭ către clerŭ și boerĭ asigurându-ĭ de ocrotire cu oștirĭ rusescĭ și să nu créḑă sgomotele rĕspândite despre intrarea Turcilorŭ in țéră cu Manole Vodă.

Veḑĭ darea de sémă făcută de d. Alex. Papadopolŭ-Calimachŭ despre cartea luĭ Alex. Comnenŭ-Ipsilante, în seria II, Tom. II, pe 1889, Analele Academieĭ, pag. 455.

www.dacoromanica.ro

primescŭ. Atuncĭ s'a trămisŭ la Rumianțoff Vasif Ahmet-Effendi, care i-a înmânatŭ 200 de pungĭ din partea luĭ Alex. Vodă, și astŭ-felŭ s'a înduplecatŭ să-lŭ priméscă ca Domnitorŭ alŭ Vlahieĭ, după dorința boerilorŭ Vlahĭ aflațĭ în Stambulŭ, dicêndŭ luĭ Vasif-Effendi că s'a păstratŭ privilegiulŭ alegercĭ, de óre-ce acești boerĭ exprimă dorința tuturorŭ boerilorŭ din Vlahia.

«. . . . . Domnitorulŭ Vlahieĭ Alex. Ipsilante a cerutŭ îndată dela Patriarchulŭ Sofronie St. mŏnăstire din insula Halki, cu hramulŭ St. Fecióre, disă și Kamariotisa, promițêndŭ că are să o doteze și să restaureze casele și chiliile de acolo, carĭ eraŭ aprópe să se ruineze; s'a făcutŭ decĭ unŭ actŭ de către Sinodŭ, scrisŭ pe membrană, prin care s'a datŭ acéstă mŏnăstire în stăpânirea și plenipotența luĭ Alexandru, și după dreptulŭ de succesiune și în plenipotența tuturorŭ descendențilorŭ sĕĭ.» Ἀθανασίου Κομνηνοῦ Ὑψηλάντου Ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν τῶν εἰς δώδεκα βιβλιον Η' Θ' καὶ Γ' ἤτοι τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν (1453—1789) 8°. Constantinople 1870.

Anexa la pagina 27.

Alaiulŭ întocmitŭ de însușĭ Alex. Ipsilante, în ajunulŭ intrărcĭ séle solemne în Bucurescĭ la 3 Februarie 1775, cum și alaiulŭ Dómneĭ séle, sunt din cele maĭ vechĭ ce cunóscemŭ. Amŭ aflatŭ unele în o condică domnéscă a domnieĭ luĭ Alexandru Ipsilante ce se conservă la Archiva Statuluĭ.

Acéstă condică, ca și tóte cele următóre sunt scrise *in-folio*, pe hârtie ordinară grósă, tricapelă. Cea din condicele următóre pare fabricată chiar în țéră la fabricele întocmite de Lazărŭ vameșulŭ. Conservarea acestorŭ condicĭ este cam próstă.

Cond. No. I, începe cu tarifulŭ vamalŭ întocmitŭ în 1775, după tarifulŭ din 1767 întocmitŭ de Alex. Scarlatŭ Ghica. Codicele cuprinde documente din 1775—1782 și cuprinde 126 file scrise.

Cond. No. II, cuprinde 153 file, numerotate în 1839 de comisiunea documentală. Aceste sunt acte din 1775—1776.

Condicele III, IV, cuprindŭ anaforale și maĭ multe acte de afacerĭ particulare.

www.dacoromanica.ro

In cond. No. II, este alaiulŭ obicĭnuitŭ alŭ Domnitoruluĭ (pag. 36—41) şi alŭ Dómneĭ la ocasiunea eşireĭ întru întêmpinare a unuĭ *solŭ* rusescŭ, Repnin, care mergea la Constantinopole. Dămŭ aci, avêndŭ a maĭ da ceva maĭ departe şi altele, alaiurile tipice:

Alaiulŭ la intrarea luĭ Ipsilante. 3 Februarie, 1775.

Inainte stégulŭ catanelorŭ de ţéră, cu căpitaniĭ şi tóte catanele armaţĭ şi călărĭ.

După aceştia urméză tóte isnafurile ce sunt sub Aga, călărĭ, şi apoĭ polcovniculŭ podurilorŭ cu toţĭ podariĭ înainte puşĭ în douĕ şirurĭ pe josŭ şi cu securele pe umere.

Toţĭ Polcovniciĭ Agieĭ călărĭ şi armaţĭ.

Vel Căpitanulŭ cazacilorŭ pămîntenĭ armatŭ şi cu stégulŭ sĕŭ.

Talpoşiĭ dorobănţescĭ cu chiverile, pe josŭ, cu stégulŭ lorŭ, şi cu musica lorŭ.

Căpitanulŭ de dorobanţĭ călare cu zapciiĭ sĕĭ înainte, cu câţĭ-va din brésla Armenilorŭ, şi cu stégulŭ sĕŭ.

Cazaciĭ de agie, pe josŭ, cu musica lorŭ.

Vênătoriĭ asemenea, cu unŭ edecŭ alŭ Agăĭ.

Căpitaniĭ de Agie armaţĭ, îmbrăcaţĭ cu capoturĭ şi călărĭ.

Ceauşulŭ Agieĭ cu Polcovniculŭ de Târgovişte.

Polcovniculŭ vênătorilorŭ cu Logofĕtulŭ Agieĭ.

Aga, pe calŭ frumosŭ împodobitŭ, cu căciulă de samurŭ şi cu contăşŭ.

Stegarulŭ cu stégulŭ Agieĭ, cu mulţĭ călărĭ pe lângă elŭ, ţiindŭ prapure.

Ispravniculŭ de oraşŭ cu aĭ sĕĭ.

Brésla Spătărieĭ.

Baş-Beşléga cu toţĭ neferiĭ sĕĭ armaţĭ şi călărĭ.

Călăraşiĭ, spătărciĭ cu zapciiĭ lorŭ, călărĭ totŭ câte doĭ.

Deliĭ şi tufecciĭ cu odobaşiĭ lorŭ.

Vel Căpitanulŭ menzilurilorŭ — cu Polcovniculŭ Spătăricĭ şi Postelniculŭ celŭ mare.

Lefegiĭ călărĭ cu stégulŭ lorŭ.

Vel Căpitanulŭ de lefegiĭ cu zapciiĭ sĕĭ.

Buciuculŭ (jumĕtate de toiŭ) spătăricĭ cu tobă şi trâmbiţă deosebită, şi scutelniciĭ Spătăricĭ armaţĭ.

Potcraşiĭ toţĭ armaţĭ, călărĭ, cu haine verdĭ deschise, cu funde la baretele lorŭ din capŭ, şi cu musica lorŭ.

www.dacoromanica.ro

Seimeniĭ armaţĭ, cu haine roşiĭ, cu funde galbene la barete, cu stégulŭ mare, cu musică, şi douĕ edecurĭ ale Spătaruluĭ.

Căpitaniĭ de Spătărie călărĭ, armaţĭ, cu barete şi capoturĭ roşiĭ.

Polcovniculŭ de potiră, cu céuşulŭ Spătărieĭ.

» » seimenĭ, cu acela de vênĕtorĭ.

Logofĕtulŭ Spătărieĭ, cu baş-bulucbaşa.

Spătarulŭ celŭ mare.

Stegarulŭ cu stégulŭ, lefegiĭ cu prapurile şi cu musicele lorŭ.

Zapciiĭ de Divanŭ.

Aproḑiĭ vătăşicĭ şi aĭ céuşicĭ, şi toţĭ copiiĭ din casă aĭ vătăşicĭ Divanuluĭ şi aĭ vătăşicĭ păhărniccilorŭ.

Vătafulŭ de visteric Vătafulŭ de păhărniccĭ.

Vătafulŭ de aproḑĭ, şi Céuşulŭ de aproḑĭ.

Brésla portărieĭ.

Portăreiĭ pe josŭ cu stégurile lorŭ în şirŭ.

Portarulŭ alŭ doilea, Şi alŭ treilea

Portarulŭ celŭ mare.

Neguţătoriĭ pămîntenĭ călărĭ.

» de companie călărĭ.

Starostele de neguţătorĭ.

Lipcaniĭ călărĭ câte doĭ cu capiĭ lorŭ.

Şi toţĭ bocriĭ pămîntenĭ călărĭ câte doĭ, după haracterulŭ lorŭ, dela Cluceruluĭ de Arie până la Banulŭ celŭ mare (1).

Brésla Armăşieĭ.

Armăşeiĭ şi Puşcaşiĭ pe josŭ câte doĭ.

Armaşulŭ II cu Armaşulŭ III.

Armaşulŭ celŭ mare.

Toţĭ lăutariĭ pămîntenĭ.

Musica europeană.

Stégurile Domneseĭ.

Trâmbiţele.

(1) Boeriĭ de starea ántâia pórtă căciulĭ de samurŭ; iar ceĭ de starea doua conteşe şi căciulĭ 'nalte şi rotunde.

www.dacoromanica.ro

Tuiurile.
Iurucŭ-baeraculŭ.
Sacagiiĭ după orînduială cu sacalele.
Salahoriĭ cămărăşieĭ, pe josŭ, cu bastónele în mână.
Edecurile Domnescĭ, trase câte doĭ după orînduială.

Comisulŭ II	cu Comisulŭ III
Călăraşiĭ	cu Lipcaniĭ
Vistierulŭ III	cu Postelniculŭ III
Logofĕtulŭ III	cu Logofĕtulŭ III
Logofĕtulŭ II	cu Logofĕtulŭ II
Pitarulŭ celŭ mare	cu Postelniculŭ II
Unŭ mare Clucerŭ	cu unŭ mare Căminarŭ

Beizadelele

Schiemni-agasi	cu Divan-efendisi
Unŭ céuşŭ împĕrătescŭ	cu altŭ céuşŭ
Unŭ checeliŭ împĕrătescŭ	cu unŭ altŭ checeliŭ

Iuzbaşa

Treĭ satiraşĭ	şi treĭ satiraşĭ

Iamaciĭ, Mataragiĭ
Mataragi-başa
Alaĭ-céuşlarŭ (1)

Fustaşĭ	şi iar Fustaşĭ
5 căpitanĭ de Spătărie	5 căpitanĭ de Spătărie.
Orta-cusacŭ cu Tabla-başa, (calulŭ domnescŭ)	şi Orta-cusacŭ.

Iamaciĭ luĭ Saraci-başa.
Saraci-başa

Icĭ-oglandarŭ	Ceauşlarĭ.

Douĭ Cavaşĭ.
Douĭ Has-ahîrliĭ împĕrătescĭ.

Deli-başa	Giuler-agasi
Baş-ciohodarulŭ	Tufecci-başa.

Ciohodarĭ pedeştri.

Unŭ peicŭ împĕrătescŭ	Altŭ peicŭ.
Ciohodarĭ	Ciohodarĭ
Tufecciĭ	Tufecciĭ.

Domnulŭ.

Spătarulŭ II cu sabia şi topuzulŭ	Vătafulŭ de Divanŭ cu săgéta şi cucura

(1) Aceştia ţinŭ în mână ridicate în sus nisce cârje micĭ cu capete, clopoţeĭ şi lănţişóre de argintŭ carĭ se chiamă ţuene.

www.dacoromanica.ro

Stégulŭ Domnescŭ cu S-ţiĭ Constantinŭ şi Elena (1) şi cu sânta cruce de o parte, iar de alta marca Domnéscă.

Sangéculŭ împĕrătescŭ.

Copiiĭ din casă cu prapurele împrejurŭ.

Cămăraşulŭ celŭ mare
Ispravniculŭ de curte
Cafegi-başa
Grămăticulŭ celŭ mare
Cupariulŭ
Ici-Ciohodarulŭ

şi toţĭ servitoriĭ şi edecliiĭ Domnuluĭ.

In fine Meterhanéua pe josŭ.

Iată şi alaiulŭ Dómneĭ (2):

100 scimenĭ Polcovniccscĭ, înainte călărĭ.
100 » Buciucŭ-Başescĭ, asemenea.

Ceauşulŭ Spătărieĭ.
Polcovniculŭ poduluĭ.
» scimenilorŭ.
Unŭ Bulucŭ-Başa
Vel Căpitanŭ de menziluri.
Comisulŭ III.
Postelniculŭ III.
Vorniculŭ haremuluĭ.
Grămăticulŭ II.
Logofĕtulŭ III.

Ceauşulŭ Aga.
Polcovniculŭ cioclilorŭ.
» vînătorilorŭ.
Polcov. de oraşŭ.
Vel Căpitanŭ de lefegiĭ.
Armaşulŭ III.
Armaşulŭ II.
Căpitanŭ de dorobanţĭ.
Comisulŭ II.
Postelniculŭ II.

Doĭ foştĭ serdarĭ.

Unŭ fostŭ spătarŭ.
Armaşulŭ celŭ mare.

50 Nemţi de Pórtă, pe josŭ, în haincle lorŭ.
12 tustaşĭ de haremŭ cu iuzbaşa lorŭ.
8 Căpitanĭ (4 din seimeniĭ spătărescĭ şi 4 din aĭ Agicĭ) pe josŭ şi înarmaţĭ.
10 Ciohodarĭ în jurulŭ careteĭ Dómneĭ de amêndouĕ părţile.

Careta cu 6 telegarĭ

6 Ciohodarĭ pe lângă careta domniţelorŭ.
Urméză apoĭ caretele cocónelorŭ cele marĭ după trépta boericĭ soţilorŭ lorŭ.

---

(1) Este eróre: nu S-ţiĭ Constantinŭ şi Elena, ci marca Novae Plantationis. Veḑĭ studiulŭ nostru despre armele muntene.

(2) După Fotino (T. III, tr. Sion).

www.dacoromanica.ro

Anexa la pagina 28. (N. V.)

Firmanulŭ luĭ Sultanŭ Hamit, împĕratulŭ Ţarigraduluĭ, ce s'aŭ trămisŭ după încheerea păcii, la ceĭ de la Dĭĭ până la Brăila, ce se află pe lângă Dunăre: Veziru, Cadiĭ, Naipĭ, Zabiţiĭ Enicerilorŭ, şi la Aianĭ i Voevoḑĭ, şi la Domnulŭ ţĕriĭ Românescĭ, Alexandru Ypsilantŭ Voevodŭ.

Pămîntulŭ ţĕreĭ Românescĭ fiindŭ-că este chelerŭ alŭ împĕrăţieĭ mele, osebitŭ că este trebuinţă ca să se păzéscă şi să se ocrotéscă săraciĭ raelele mele de orĭ-ce răpirĭ şi strâmbătăţĭ, de vreme ce s'aŭ călcatŭ cu prăpădenie şi s'aŭ risipitŭ locuitoriĭ aceştiĭ maĭ sus ḑise ţĕrĭ, cu pricina acestuĭ de atâţia anĭ următorŭ răsboiŭ, şi osebitŭ că este hotărîre şi împĕrătésca mea poruncă, ca să se tragă, şi să se săluşluéscă raelele cele risipite la lăcaşurile lorŭ, rădicându-se frica şi gróza d'asupra lorŭ, şi câştigându-şĭ liniştea lorŭ, viindŭ la odihna stăreĭ lorŭ. Iaste acésta şi scrisŭ la cele despre amêndouĕ părţile date adeveritóre scrisorĭ, adică Ahtecamele, care cuprindŭ tocmelele cele cu frumósă orênduélă, şi ispravă ce s'aŭ făcutŭ, între împĕrăţia nóstră şi a Ruşilorŭ (vecĭnică pace;) şi la pricina întórcereĭ ţĕrilorŭ, adică a ţĕreĭ Românescĭ şi Moldoviĭ spre partea Impĕrăţiĭ mele, cum-că Impĕrăţia Rusésca, să aibă a întórce la Impĕrăţia mea, pămînturile ţĕreĭ Românescĭ şi Moldoveĭ şi tóte cetăţile, oraşele, têrgurile şi satele, cu tóte lucrurile ce se vorŭ găsi într'însele. Către acésta este şi scrisŭ la cele maĭ de sus ḑise tocmelĭ, cum-că locuitoriĭ acestorŭ maĭ de sus ḑise ţĕrĭ, orĭ de ce tréptă, stare, numire şi familie vorŭ fi, fără osebire, cu vecĭnică nepomenire, să se ierte, şi în vecĭ să fie uĭtate tóte ale lorŭ greşale, împreună cu tóte faptele lorŭ, ce se vorŭ fi arĕtatŭ cu bănuélă şi împotrivă, la pricina împĕrătesciĭ mele mărimĭ; şi să se întemeeze la dregătoriile şi paelele lorŭ, şi la cele maĭ dinainte ale lorŭ avuturĭ şi stărĭ, şi să se întórcă la avuturile şi moşiile care aŭ avutŭ, maĭ nainte de răsboiulŭ acesta. De acésta, fiindŭ-că este şi împĕrătésca mea voinţă, atâtŭ păzirea tocmelilorŭ păciĭ, câtŭ şi ocrotéla raelelorŭ ţĕriĭ Românescĭ şi Moldoviĭ, de răpirĭ şi strîmbătăţĭ; şi cu tóte că şi maĭ nainte, s'aŭ datŭ împĕrătesculŭ meŭ ştraşnicŭ fermanŭ, către ceĭ ce se află pe lângă Dunăre: Cadiĭ, Naipĭ, Aghianĭ şi Zabiţĭ, ca să nu se dea voĭe de a intra în pămîntulŭ ţĕreĭ Românescĭ şi Moldoviĭ, fiesce-care din ceĭ care se află pe lângă marginea Dunăriĭ; şi pe la serhaturĭ şi casabale, şi câţĭ se vorŭ înpizmui, şi vorŭ sta cu împotriviri, să se pedepséscă cu marafetulŭ Zabiţilorŭ lorŭ, dar aŭ ajunsŭ la auḑulŭ împĕrăţieĭ mele, cum-că într'acéstă vreme, uniĭ pentru câştigŭ, şi pentru ca să-şĭ facă pisma şi rĕutatea lorŭ, aŭ trecutŭ în ţéra Românéscă, şi aŭ supĕratŭ pe boerĭ şi pe raele, şi găsindŭ pricină: cum-că în cutare vreme a răsboiuluĭ aŭ făcutŭ *iată ce,* şi *iată ce*; şi aŭ îndrăsnitŭ a îngrozi inimile pămîntenilorŭ, şi

www.dacoromanica.ro

a se aduce împotrivitorĭ la tocmelile păciĭ. Decĭ de vreme că este hotărîre, și împărătésca mea voință, ca să se oprésică și să se isgonéscă aceĭ făcĕtorĭ de rele, și să nu aibă voïe de a intra în țéra Românéscă, nimenĭ de la serhaturile saŭ ținuturile de peste Dunăre, orĭ-cine ar fi, și urmându-se după tocmelele păciĭ, să nu se aducă aminte cele de maĭ nainte fapte ale raieleĭ țĕreĭ Românescĭ, nicĭ să se bântuéscă, séŭ să se supere.

Pentru acésta s'aŭ datŭ acéstă împĕrătéscă a mea porumcă, ca voĭ ceĭ de maĭ sus dișĭ, veziri, molale, zabițiĭ enicerilorŭ și Voivodiĭ, după ce veți înțelege: cum-că s'aŭ iertatŭ cu desĕvêrșită iertăciune tóte faptele raielelorŭ țĕriĭ Românescĭ și Moldoveĭ, ce s'aŭ întêmplatŭ la curgerea acestuĭ răsboiŭ, să nu socotiți cu cale, de a lăsa să trécă și să intre în țéra Românéscă, nimenĭ din locuitoriĭ de pe lângă Dunăre, și din agale i bairactarĭ și alțĭ neferĭ, de a bântui și a supĕra pe boerĭ și pe raele, aducêndu-le aminte cele trecute ale lorŭ fapte și pe aceĭ ce vorŭ îndrăsni a face împotriva firmanuluĭ și împotriva tocmelilorŭ păciĭ, îndată să-ĭ prindeți și să-ĭ închideți, și cu marafetulŭ zabițilorŭ lorŭ, să-ĭ pedepsiți, și să vĕ nevoiți cu toțiĭ, spre împlinirea înalteĭ nóstre poruncĭ; și copia acestuĭ înaltŭ împĕrătescŭ firmanŭ să o faceți caidŭ, adică să o treceți la condicile mehchemelelorŭ, și țiindŭ acestŭ nizamŭ, de apurerea să vĕ feriți cu mare frică, de a nu face pornire împotrivă. Decĭ acéstă poruncă s'aŭ trămisŭ cu (. . . . . .) ci fiindŭ fără de îndoială, cum-că ceĭ maĭ de sus dișĭ făcĕtoriĭ de rele ómenĭ, intrândŭ în țéra Românéscă, și aducêndŭ aminte boerilorŭ și raelelorŭ mele, cele trecute ale lorŭ greșelĭ, și supĕrândŭ pe locuitoriĭ raele, vorŭ fi pricinuitorĭ de a spăimînta pe raelele cele care sunt a se sălășlui, și a strica nizamulŭ țĕreĭ, și fiindŭ-că este împĕrătésca mea hotărîtă voință, de acestŭ felŭ de zăticnirĭ, și pedépsa, cazna acelorŭ nesupușĭ, de va ajunge la audulŭ împĕrăției mele, cum-că din nesilința și trecerea cu vederea a cuĭ-vașĭ din voĭ, va intra cine-vașĭ din ceĭ de pe lângă Dunăre, înlăuntru în țéra Românéscă, și cum că aŭ speriatŭ și aŭ supĕratŭ pe boerĭ și pe raelele mele, să sciți, că fără a se da ascultare de îndreptare veți cădé la strașnică și grea pedépsă. Ci lăsându-vĕ dar, de lăsarea și trecerea cu vederea, să vĕ nevoiți de a face pe uniĭ ca aceștia, după cum se cuvine, si să faceți caidŭ, trecêndŭ la condicile mehchemelelorŭ, acestŭ împĕrătescŭ alŭ meŭ firmanŭ, și să lăsați pe celŭ adevĕratŭ firmanŭ, la celŭ de acum Domnŭ alŭ țĕreĭ Românescĭ, și să prindeți pe ceĭ carĭ vorŭ îndrăsni a face împotriva împĕrătesceĭ mele poruncĭ, pedepsindu-ĭ cu marafetulŭ zabițilorŭ, lorŭ. Și iar celŭ maĭ de susŭ dișŭ Domnŭ alŭ țĕreĭ Românescĭ, sciindŭ că s'a datŭ împĕrătésca mea poruncă, că cele trecute fapte ale boerilorŭ țĕreĭ Românescĭ din vremea răsboiuluĭ, s'aŭ iertatŭ de către împĕrăția mea cu desĕvêrșitŭ, și este împĕrătésca mea voință ca să se afle păziți, sub aripele împĕrătesceĭ mele milĭ, și sub umbra liniștireĭ, și este împĕrătéscă nădejde cum că tu veĭ arĕta

www.dacoromanica.ro

și fiesce-ce nevoință și credinciósă slujbă de a îmmulți pe pămîntenĭ, după ce veĭ face să înțelégă coprinderea acestuĭ împĕrătescŭ alŭ meŭ firmanŭ, boeriĭ și raelele țĕriĭ Românescĭ, și după ce veĭ trage și veĭ sălășlui pe ceĭ risipițĭ, la cele vechĭ ale lorŭ locașurĭ, și îĭ veĭ face să înțelégă cum-că vorŭ fi sub acoperămîntulŭ, ocrotéla și mila împĕrăției mele, să facĭ caidŭ la serhaturĭ și ținuturile ce dă peste Dunăre acestŭ împĕrătescŭ alŭ meŭ firmanŭ, și celŭ adevĕratŭ îlŭ veĭ păzi la mâna ta și să însciințezĭ îndată la milostivnica mea Pórtă.

1774, Noembre 14.

Hatișerifŭ alŭ prea puterniculuĭ împĕratŭ Sultanŭ Hamidŭ care s'aŭ datŭ prin rugăciunea obștieĭ, ce s'aŭ trămisŭ, cu deputațiĭ dumné-luĭ Paharniculŭ Stanŭ Jiénalŭ, și dumné-luĭ Medelniceriŭ Dumitrache, prin recomandația prea înălțatuluĭ Feld-mareșalŭ, Petru Romanțovŭ: către pré slăvitulŭ pragŭ alŭ împĕrăției, îndată după încheerea păceĭ între împĕrăția rusésca și între Pórta otomănéscă. Acea după întâiŭ domnie a Mărieĭ Séle Alexandru Voevodŭ, V. Ypsilantŭ.

Loculŭ turaliĭ. — După cum se coprinde așia să se urmeze.

Lauda celorŭ maĭ alesĭ Domnĭ din némulŭ Mesieĭ, Celŭ de acum Domnŭ alŭ țĕreĭ românescĭ, Alexandre, bune să-țĭ fie sĕvîrșiturile. Ajungêndu-țĭ acéstă înaltă a nóstră împĕrătéscă poruncă, în scire să-țĭ fie, că sosindŭ acéstă dată la picióre le împĕrătesculuĭ nostru Scaunŭ, cele douĕ Mahzarurĭ, carele despre partea Mitropolituluĭ, Episcopilorŭ, Arhimandriților, egumenilorŭ și a tuturorŭ boerilorŭ și a boerenașilorŭ și a căpitanilorŭ, și aceloraș locuitorĭ aĭ Valahieĭ. Prin mâna a doĭ boerĭ s'aŭ adusŭ la împĕrătesculŭ nostru pragŭ, la acéstă ocrotire a însășĭ stăpânitóreĭ nóstre mărirĭ, și făcêndu-se arĕtate și cunoscute coprinderile lorŭ, și anaforalele și cererile și rugăciunile, ce prin graiŭ aŭ făcutŭ numițiĭ boerĭ la împĕrăția nóstră, fiindŭ cu dinadinsulŭ cererĭ de mână și de milostivire, și de îndemnare spre milosirdie, și facere de bine. Pentru ca să fie arĕtate, și căḑute la locuitoriĭ numiteĭ țĕrĭ, înaltele împĕrătescile nóstre milĭ, ce s'aŭ datŭ pentru rugăciunile ce aŭ făcutŭ, și pentru ca să se publicariséscă, și să se facă sciută la dînșiĭ, cum că în totŭ chipulŭ și de-a-pururea vorŭ fi supt acoperemîntulŭ și ocrotirea împĕrătesciĭ nóstre umbre, ceĭ cu îndestulare, fiesce-care se însemnéză, și se numesce întru acestŭ alŭ nostru împĕrătescŭ Firmanŭ, și la toțĭ de obște se arétă:

De vreme ce pămînturile Valahieĭ și Moldavieĭ, sunt Chelerŭ ale înalteĭ nóstre împĕrățiĭ, și fiindŭ-că fórte trebuinciósă mângâierea, ocrotirea, diafendefsisŭ și însălășluirea ale numitelorŭ țĕrĭ, și repaosulŭ și odihna a locuitorilorŭ raiale, de osebitŭ că de la o vreme încóce, numitele țĕrĭ se pustia, și se prăpădia

www.dacoromanica.ro

şi raialele se supĕra, şi se împrăştia, din pricinile celorŭ grabnice şi dese şi preste obiceiŭ schimbărĭ de Domnĭ, şi acum în vremea răsboiuluĭ, fiindŭ-că s'aŭ călcatŭ ţéra şi s'aŭ prăpăditŭ, şi voinţa împărăţieĭ nóstre fiindŭ-că este în totŭ chipulŭ, şi la împărătésca nóstră dreptate şi milostivire este trebuinciósă îndestularea şi bună tocmélă a stăriĭ lorŭ, şi mângâerea şi ocrotirea, şi odihna, şi răpaosulŭ raialelorŭ şi pentru ca să fie numitele ţĕreĭ bine tocmite, cu orânduială, şi bună curgere, şi pentru ca să dobândéscă locuitoriĭ raiale, carĭ sunt, zidirile luĭ Dumneḑeŭ, rĕpaosŭ şi odihnă, şi să-şĭ afle poſta lorŭ, afară din plata orânduituluĭ haraciŭ, avacturile, cu dumielele, şi cele cu nume de ubudietŭ, şi geiize, şi multele şi puţine chieltuelĭ ce se da maĭ naintea răsboiuluĭ, s'aŭ opritŭ şi de totŭ s'aŭ rădicatŭ.

Intemeiarea şi întărirea domniilorŭ fiindŭ cea desăvêrşitŭ pricinuire a îndestulăriĭ uneĭ ţĕrĭ şi a liniştiĭ raialelorŭ, s'aŭ datŭ Nizamŭ cu hotărîre, ca Domniĭ până nu vorŭ face vre-o vină adevĕrată şi vĕḑutŭ, cum că ar fi trebuinţă de a li se urma mazilie, şi până nu se va face acéstă vină cunoscută, şi arĕtată şi de obşte înfăţişată, nicĭ într'unŭ chipŭ să nu se mazilésca, care acestŭ bunŭ nizamŭ, fiindŭ-că s'aŭ aşeḑatŭ, şi s'aŭ tocmitŭ după Sindisesŭ şi aşeḑĕmînturile ce s'aŭ legatŭ între amêndouĕ împĕrăţiile, pentru ca să se păzéscă pururea întemeiată şi nestrămutată, fără de a nu se face vre-o schimbare, şi mutare, şi pentru ca să fie odihniţĭ şi mulţămiţĭ lăcuitoriĭ raiale aĭ acestorŭ locurĭ, şi domniĭ odihniţĭ, neturburaţĭ şi întăriţĭ, fiindŭ împĕrătésca nóstră voinţă ca să li să dea lorŭ beratŭ strasnicŭ şi împodobitŭ cu hatişerifulŭ nostru, plinŭ de milostivire, după înălţatulŭ împĕrătesculŭ nostru hatihumaium ce s'aŭ datŭ, s'aŭ datŭ în mânile numiţilorŭ domnĭ, cele de multŭ preţŭ şi de mărire vrednice beraturĭ, împodobite cu celŭ plinŭ de milă hatişerifulŭ nostru, ca să se păzéscă numitele aşeḑĕmînturĭ şi şi aibă întărirea lorŭ vecĭnică.

După cea din sineşĭ urnită firéscă milostivire şi împĕrătéscă milă, raialele Valahieĭ în doĭ anĭ odată să plătéscă, şi să dea haraciulŭ lorŭ celŭ orânduitŭ la împĕrătésca nóstră hazna, prin mijloculŭ Boiariuluĭ ce se va orândui. Şi ţéra rumânéscă de vreme ce este unŭ locŭ, care din pricina războiuluĭ aŭ vĕḑutŭ pagube, aŭ suferitŭ pustiire, numĕrândŭ de la ḑiua a patruspreḑece a luĭ gemasiul evelŭ, a vălétuluĭ 1188, întru care vreme s'aŭ făcutŭ schimbarea scrisorilorŭ celorŭ cu aşeḑĕmîntŭ ce sunt cuprinḑĕtóre de pacea ce s'aŭ legatŭ între amêndouĕ împĕrăţiile, raelele Valachieĭ până se vorŭ săvârşi doĭ anĭ s'aŭ ertatŭ de haraciŭ, şi de alte cererĭ. La acéstă pricină, împĕrătésca nóstră priinţă fiindŭ-că este pentru milostivire cătră săraciĭ raele, şi pentru îndestularea ţĕriĭ, după celŭ maĭ sus ḑisŭ sorocŭ de doĭ anĭ, precum s'aŭ numitŭ haraciulŭ ce se va orândui cu cea de săvêrşitŭ milă, şi milostivire, după aşeḑĕmînturile ahtinameliĭ să-lŭ aducă în fiesce care doĭ anĭ odată Boiariulŭ ce se va trimite de cătră Domnŭ, şi să se facă teslimŭ.

www.dacoromanica.ro

Pentru socotelele lorŭ cele vechĭ, orĭ în ce feliŭ vorŭ fi, séŭ prin banĭ, adecă, séŭ și printr'altŭ mijlocŭ, nicĭ unŭ lucru să nu să împlinéscă.

Când se vorŭ întêmpla pricinĭ între turcĭ cu raele, și între raele, Domnulŭ ţĕriĭ rumânescĭ să cerceteze pre pârâștĭ și pre celŭ pârâtŭ, după dreptate și să-ĭ îndrepteze.

La pricinile ce se vorŭ întâmpla între turcĭ cu raele, celŭ ce va fi lângă Domnŭ, Divanŭ Kiatâbi, și alţĭ turcĭ, să-ĭ întocméscă, și să stea să mijlocéscă, ca să curme pricinile, iară vre-o pricină ce nu se va puté curma cu mijloculŭ turcilorŭ, și cu rămășagulŭ mijlocitorilorŭ, și se va arĕta cum că scoposulŭ este numaĭ pentru ca să păgubéscă, și să vatăme pre săraca raea cu pârĭ mincinóse, pentru acestŭ feliŭ de pârĭ mincinóse și înprotiva legiĭ, să nu se supere și să nu se păgubéscă raialele; iarŭ cândŭ pâra ce cu mijloculŭ turcilorŭ și cu rămășagulŭ mijlocitorilorŭ, nu va lua săvêrșire, ci încă va cădé în legătura greutăţiĭ, să se caute pâra înaintea Kadiiuluĭ de la Giurgiuvŭ, și să se isprăvéscă, și Kadiĭ de la Giurgiuvŭ acestŭ feliŭ de pârĭ ce se vorŭ orândui la dînșiĭ, căutându-le cu cea desăvêrșită dreptate, fără a nu găsi cu cale nicĭ o faptă împrotiva legiĭ ceĭ curate, cu orĭ-ce feliŭ de mijlocŭ să isprăvéscă dreptatea, și să se feréscă de a supĕra pe săraca raia, și raelele Valahieĭ să nu se supere cu ihzariŭ la altă parte, fiindŭ-că de la pârĭ de moștenire, și de clironomiĭ de averĭ, mărturia cutăruia raia este priimită înprotiva cutăruia turcŭ, iar la alte pârĭ ce sunt afară de moștenire și de clironomie, mărturia raialelorŭ nu este priimită înprotiva cutăruia turcŭ; după aceste curate fetfale, ce s'aŭ datŭ așĭa se va urma.

Din ascherliĭ și alţĭ câţĭ vorŭ face vinĭ și greșelĭ, în lăuntru în Valahia, să se trimiţă la politiile ce vorŭ fi aprópe în hotarŭ, și să se pedepséscă, și să se înţelepţéscă cu marafetulŭ zabiţilorŭ.

Măcarŭ că s'aŭ datŭ multe marĭ poruncĭ ca să se depărteze și să se gonéscă din Valahia uniĭ din locuitoriĭ din cetăţile de la hotarŭ, și de prin judeţele ce sunt în préjma Dunăriĭ, carĭ înprotiva celuĭ de de multŭ datŭ Nizamŭ, fără de voĭe intrândŭ în Valahia și făcêndŭ pricinĭ între dînșiĭ omoraŭ unulŭ pre altulŭ, și apoĭ cerêndŭ Dietă, séŭ preţŭ de sânge, și cu aflărĭ de pârĭ mincinóse, cerea lucrurĭ, banĭ și vătĕma pre săraca raia a Valahieĭ, și pentru ca să se surpe și să se strice după Nizamulŭ celŭ maĭ nainte datŭ, Kâșlalele ce zidise și locurile ce cuprinsese, în lăuntrulŭ Valahieĭ, măcarŭ că s'aŭ datŭ poruncĭ ca să fie opriţĭ a sĕ învârteji acestŭ feliŭ de făcĕtorĭ de rele, și netrebnicĭ ómenĭ, căcĭ este urmatŭ, cum că póte vorŭ gândi aceștĭ becisnicĭ ca să maĭ intre o-dată în Valahia: De vreme ce este scrisŭ la cele maĭ de nainte date împĕrătescĭ poruncĭ, carele cuprindea ca să nu maĭ între nimenea în Valachia dupre la hotarele din prejurŭ, afară din uniĭ orânduiţĭ și numĕraţĭ neguţătorĭ, carĭ și aceștia să ia teșcherea de voĭe de la Zabiţiĭ lorŭ, care arĕ-

www.dacoromanica.ro

tându-o la Domnŭ, şi la vechilulŭ sĕŭ, iarăşĭ să ia teşcherea de voĭe, sĕŭ de la Domnŭ, sĕŭ de la vechilulŭ sĕŭ. Şi la judeţele ce vorŭ merge, să nu dobândescă sălăşluirĭ şi cuprinsurĭ, să nu samene, să nu secere, nicĭ să supere pe raiale, nicĭ să dea selimŭ accesâ, adecă banĭ arvunitorĭ. Aceste tóte maĭ sus ḑise pricinĭ, cum că se vorŭ păzi nestrămutatŭ, este la toţĭ cunoscutŭ şi sciutŭ. Şi pentru asemene mincinóse pârĭ, nu se dă voĭe, nicĭ se găsesce a fi cu cale, ca să pótă vătăma pre săraca raia a ţĕriĭ rumânescĭ. Nicĭ Veziriĭ, nicĭ zabitaniĭ, nicĭ judecătoriĭ, ca să orânduiască mumbaşirĭ în pămîntulŭ Valachieĭ, pentru pricinĭ.

Şi pămînturile şi moşiile ce dintru începutŭ fiindŭ mŏnăstirescĭ şi ale altorŭ Românĭ, şi pre urmă fără de dreptate s'aŭ răpitŭ, şi se numescŭ încă cu nume de raele, făcêndu-se cercetare cu amĕnuntulŭ, după ce se va adeveri cum că fără dreptate s'aŭ luatŭ să se întórcă la numiţiĭ Românĭ şi Mŏnăstirĭ.

Şi pentru ca să le fie de folosŭ şi lesne a-şĭ aduce negoţulŭ lorŭ, după pămîntulŭ lorŭ într'altă parte, şi din altă parte în pămîntulŭ lorŭ, făcêndŭ trebuinţă să înoiască şi să întăréscă iarăşĭ schela lorŭ cea veche, ce pentru acésta era orînduită, adică oraşulŭ de Flocĭ. Cu mijlocŭ ca să nu se pricinuéscă vre-o pagubă la prea înalta Nóstră împĕrăţie, să aibă voĭe Românii să o înoéscă.

Nu se dă voĭe neguţitorilorŭ ca să aibă moşiĭ, şi ciftalîcurĭ înnăuntru în Valachia, şi să-şĭ pască vitele.

Fiindŭ-că este opritŭ la mariĭ noştri Vizirĭ şi mirmiraniĭ, la mergerile şi venirile lorŭ, pe la mansupurĭ de a se abate din dreptulŭ căieĭ lorŭ, şi să intre în pămîntulŭ Valachieĭ, şi să iea cele trebuincióse ale hrăniĭ lorŭ fără de plată, şi caĭ de menzilŭ, şi de a supĕra pe locuitorĭ, şi cu alte multe cererĭ, nicĭ într'unŭ chipŭ nu este împĕrătésca nóstră voinţă ca să se abată maĭ sus numiţiĭ Vizirĭ, şi mirmiranĭ, şi intrândŭ în pămîntulŭ ţĕriĭ să păgubéscă pe sĕraciĭ raele: şi într'acestaşĭ chipŭ. Fiindŭ-că maĭ în trecuta vreme s'a datŭ împĕrătescĭ poruncĭ, ca să nu se abată din drépta călĕtoria lorŭ, olacurile ce mergŭ şi vinŭ în unele locurĭ cu trebuincióse pricinĭ, şi să nu poposéscă în Valachia, încă nicĭ să cĕră maĭ mulţĭ caĭ, decât le va scrie împĕrătescile mele firmanurĭ ce vorŭ avé la mânile lorŭ, şi aceĭ ce sunt orînduiţĭ, trimiţêndu-se la maĭ sus-ḑisulŭ locŭ, să nu cĕră caĭ maĭ mulţĭ din cât va fi cuprinderea menziluluĭ firmanurilorŭ. Şi de care cumva se va fi făcutŭ óreşĭ-care lenevire spre a se urma după cuprinderea maĭ sus-ḑiselorŭ poruncĭ, de acum înainte, orĭ-ce felŭ va fi, să nu se facă câtuşĭ decât cusurŭ, spre sĕvêrşirea numitelorŭ legăturĭ, şi de va îndrăsni cine-va a se purta înprotiva înalte-ĭ nóstre poruncĭ, să se facă silinţă de a se pedepsi fără zăbavă.

Raelele Valachieĭ ce vorŭ merge pe la politiĭ, pe la sate, pe la târgurile ce se află în prejma Dunăriĭ, pentru ca să-şĭ caute pricinile, şi negoţurile lorŭ, să nu se supere de hărăcerĭ, nicĭ de alţĭ zapciĭ aĭ numitelorŭ locurĭ, nicĭ de haraciŭ, nicĭ de spăngĭ, nicĭ cu orĭ-ce altă pricină.

www.dacoromanica.ro

Pentru că s'aŭ datŭ multe împĕrătescĭ poruncĭ, ca să nu aibă voĭe colgiĭ, și ómeniĭ numitelorŭ locurĭ, ca să âmble în pămîntulŭ Valachieĭ, cu pricină cum că caută raea străină, iarăși se face poruncă la toți câți face trebuință, ca uniĭ ca acești să se certe, și să se pedepsésca.

Pentru pricina hainclorŭ și a podóbelorŭ, a raelelorŭ și a locuitorilorŭ pămîntuluĭ Valachieĭ, după cum este urma la sloboḑenia lorŭ și la privilegiĭ, locuitoriĭ Valachieĭ și raelele să nu se supere de către nimenĭ.

Măcar că boeriĭ ce aŭ venitŭ cu mahzarŭ, ne-aŭ arĕtatŭ ḑicêndŭ: cum că sunt poruncĭ împĕrătescĭ și hati-șerifulŭ, carele cuprindŭ, cum că orĭ câțĭ Românĭ raele vorŭ primi lege turcéscă, nu vorŭ puté cere parte de moștenire, dar de vreme ce pentru acéstă pricină nu se găsesce caidulŭ alŭ dăriĭ acestuĭ împĕrătescŭ hati-șerifŭ și poruncĭ la telterulŭ condicilorŭ firmanurilorŭ, cu tóte acestea, fiindŭ-că este numita pricină oprotasie, care este următóre pravileĭ, s'aŭ cercetatŭ prin fetfa: cutare creștinŭ după ce va primi legea turcéscă, de va muri, tatălŭ sĕŭ creștinŭ fiulŭ nu-lŭ moștenesce, și cutare creștinŭ bărbatulŭ cutăreia creștine, viindŭ la legea turcéscă, nevasta luĭ însă fiindŭ creștină, de va muri nu lŭ clironomisesce pre bărbatulŭ eĭ: și cutare, fiulŭ cutăruia creștinŭ, după ce va veni la legea turcéscă, de va muri tatălŭ sĕŭ fiindŭ creștinŭ nu i-se face moșnénŭ, și cutare turcŭ după ce-șĭ va sloboḑi robulŭ sĕŭ cutare creștinŭ, de va muri robulŭ fiindŭ creștinŭ, stăpânulŭ sĕŭ nu i-se face moșnénŭ. Aceste patru sfinte fetfale fiind-că s'aŭ datŭ, după acestea să se facă urmare.

De vreme ce cumpĕrătórca sciuteĭ sume de oĭ ce se făcea firmanŭ pentru cumpĕratulŭ lorŭ, în fiesce-care anŭ după pămîntulŭ Valachieĭ, cu marafetulŭ casabașeĭ, prin mânile ómenilorŭ, și a saiștilorŭ, numițilorŭ casabașĭ, era o pricină de pagubă a raelelorŭ, pentru mână către sĕracĭ, cumpĕrarea ce se făcea într'acestașĭ chipŭ s'a iertatŭ, dar fiindŭ-că este de trebuință a se lua oĭ din ținuturile mele pentru tainurile mirieĭ și pentru hrana celorŭ ce locuescŭ la împĕrătesculŭ nostru scaunŭ; raclele Valachieĭ să nu ascuṑă oile care sunt de vînḑare, ci să le vînḑă cu nartulŭ ce se va obicĭnui, și să nu facă cusurŭ spre a trămite oĭ încă destule la împĕrătesculŭ nostru scaunŭ, cu silința Domnuluĭ Valachieĭ, și dându-le la negutitoriĭ și gelepiĭ ce aducŭ la împĕrătesculŭ nostru scaunŭ, să nu le vînḑă în alte părțĭ.

Pămîntulŭ Valachieĭ, fiindŭ chelerulŭ împĕrăției mele, și fiindŭ orînduită adunarea zaherelelorŭ, ca să fie încă pămîntulŭ Moldavieĭ și alŭ Valachieĭ, mucleséua ce se cere dintr'acestc douĕ țĕrĭ, fiindŭ numaĭ pentru ca să se lățéscă cerculŭ hraneĭ împĕrătesceĭ nóstre stăpânirĭ. De vreme ce *ni-s'aŭ* făcutŭ *in*sciințare, cum că cererea muclesieĭ s'ar face pricină ca să caḑă sĕraciĭ raele la multe pagube și perderĭ, pentru ca să lipséscă acésta, cu acestŭ felŭ de simfonie se face împĕrătesculŭ nostru Năstavŭ: ca raelele Valachieĭ, rodurile

www.dacoromanica.ro

ce vorŭ semĕna şi vorŭ secera, şi semĕnăturile ce vorŭ semĕna şi vorŭ secera, să şi le aducă la schelele lorŭ, şi să şi le vînḑă la reiḑiĭ corăbiilorŭ cabanuluĭ, după nartulŭ ce se va obicĭnui. Şi vînḑêndu-şĭ zaherélele lorŭ, carele sunt să vie la împĕrăţie, să nu le vînḑă într'altă parte, şi să nu lase semĕnăturile, şi secerişurile cu pricină cum că mucleséua s'aŭ rădicatŭ, să nu ascunḑă zaherelele cele ce sunt de vînḑare, folosindu-se însuşĭ, ci să fie sloboḑĭ, spre a nu trage necazŭ la ale hraneĭ nicĭ locuitoriĭ împĕrătesceĭ nóstre politiĭ, şi Domnulŭ Valachieĭ şi boeriĭ să fie la acésta silitorĭ totŭ-d'a-una.

Din pricina urmăriĭ împĕrătesculuĭ meŭ răsboiŭ, despre partea boiarilorŭ şi a raelelorŭ aĭ Valachieĭ, şi aĭ Moldavieĭ, orĭ-ce greşélă va fi făcutŭ de nevoĭe, tóte faptele şi pornirile ce aŭ urmatŭ până acum, despre partea pré înalteĭ mele împĕrăţiĭ cu cea desăvêrşită uĭtare s'aŭ ertatŭ; şi fiindŭ-că este lucru adevĕratŭ, cum-că pedépsa şi rĕsplătirea a acelorŭ trecute ale lorŭ mişcărĭ nu vorŭ trece prin gândulŭ împĕrăţieĭ mele, de acum înainte, până se vorŭ afla înştéjărulŭ supuneriĭ şi plecăciuniĭ, şi nu se vorŭ abate de a lucra acele ce urméză la ceĭ ce sunt subt mâna şi subt stăpânire, nu vorŭ vedé altŭ, decât milostivire şi milă; decĭ dându-se în scire la toţĭ de obşte de împĕrătésca iertăciune, se dă poruncă la toţĭ, ca să facă rugăciunĭ, pentru starea împĕrătesciĭ mele vieţĭ şi stăpânirĭ.

Maĭ în trecuta vreme la vălétulŭ: . . . . . la sfîrşitulŭ luĭ şabanŭ, fiindŭ-că s'aŭ datŭ multe împĕrătescĭ poruncĭ, împodobite cu împĕrătescŭ hatihumaium, şi după acestea iarăşĭ la sfîrşitulŭ luĭ şebacŭ, totŭ a aceluia velétŭ, fiindŭ-că s'aŭ datŭ asemenea poruncĭ cuprinḑĕtóre de cercetarea ce urmase de demultŭ pentru hotarele mătciĭ Dunăriĭ, între iazărulŭ Silistrieĭ, şi între Domnulŭ Valachieĭ, şi acéstă dată iarăşĭ fiindŭ-că s'aŭ datŭ şi altă împĕrătéscă poruncă, pre largŭ cuprinḑĕtóre, de a se păzi cu străşnicie Nizamulŭ ce s'aŭ datŭ alŭ aceşteĭ pricinĭ, iată că se urméză scoposulŭ aceluĭ fermanŭ.

De a se împărţi boeriile Valachieĭ şi Moldavieĭ, la ceĭ maĭ aleşĭ între pămîntenĭ şi între Grecĭ, ce vorŭ fi vrednicĭ de a le chivernisi, şi credincioşĭ, fiindŭ-că acésta se trăgănéză la voia şi alegerea Domnilorŭ, se dă voe şi se face havale la Domnŭ, ca făcêndŭ alegere, la ceĭ maĭ vrednicĭ din boiărĭ să dea boeriile, carele sunt orânduite, şi să metahirisésca în slujba lorŭ după tre buinţă atâtŭ pămîntenĭ câtŭ şi Grecĭ, credincioşĭ şi vrednicĭ.

Şi fiindŭ-că se da împĕrătescĭ poruncĭ, ca să se taĭc şi să se aducă din munţiĭ Valachieĭ şi aĭ Moldavieĭ multe feliurĭ de chipurĭ de cherestea, care se orânduia pentru zidirile cetăţilorŭ, ce se află în partea Rumelieĭ, şi după zapiscle cele pecetluite ce le da Binaemini, ca plata tăiatuluĭ şi căratuluĭ cherestelii, să se ia din mila hairaculuĭ ţĕriĭ ce este asupra domnilorŭ; numita cherestea, când va fi trebuinţă a se cere, tăiatulŭ şi căratulŭ cherestelii, să se plătéscă din haraciulŭ Valahieĭ deplinŭ fără lipsă, adecă fără de a nu se tăia unŭ banŭ.

www.dacoromanica.ro

Şi vitele Cifliculuĭ Mangalieĭ, carele sunt subt stăpânirea ustalieĭ Mangalieĭ, fiindŭ-că se aducea vara pentru păşune în Jăgălia, ce este pămîntŭ alŭ Valachieĭ, fiindŭ-că urma a se aduce iarna în satulŭ ce se numesce Tunzla, carele este în judeţulŭ Mangalieĭ, de vreme ce numitele vite, nu sta în vremea erniĭ la Tunzla, şi nu era să facă câşla în Valachia, şi ustalele făcea câşla în jăgălia, şi nu se întorcea iarna numitele vite în Mangalia, ci metahirisea şi lua în slujbe mulţĭ raele, ca să se opréscă numitulŭ usta, de a pasce maĭ sus ḑisele vite numaĭ vara în Jăgălia, şi de a le aduce iarna în Mangalia, şi de a face câşlale fără sinete, şi de a metahirisi în slujbe pre raele, măcarŭ că s'aŭ datŭ pentru acésta poruncă la Ozu valesi, şi cătră Cadiiulŭ Mangalieĭ, în luna luĭ şevanŭ, a vĕlétuluĭ..... Dar şi de acum înainte să opréscă păşunile numitelorŭ vite ca să nu se maĭ facă în Valachia, nicĭ véra, nicĭ iarna, şi să diafendeĭséscă săraccle raele, de nedreptăţile ustalelorŭ.

Milostivirea cea cătră ticăloşĭ, şi mila cea cătră zălojilea Dumneḑeuluĭ tuturorŭ, ce este una din însuşirile dreptelĭ împĕrătescĭ nóstre firĭ, fiindŭ împărţite cu bilşugŭ cătră toţĭ, şi maĭ vîrtosŭ cătră raelele Valachieĭ şi a Moldavieĭ, cele maĭ sus ḑise şi tâlmăcite pricinĭ, de vreme ce cuprindŭ îndestularea numitelorŭ ţĕrĭ şi a fi tot-d'auna locuitoriĭ Valachieĭ în linişte păziţĭ de fiesce nedreptate, subt împĕrătésca nóstră mare umbră, tu celŭ ce eştĭ numitŭ Domnŭ: după ce veĭ deschide şi veĭ citi înalta nóstră poruncă, înaintea Mitropolituluĭ, Episcopilorŭ, Arhimandriţilorŭ, Egumenilorŭ, şi a tuturorŭ celorŭlalţĭ boiarĭ şi boerenaşĭ şi căpitanĭ şi zapciĭ, şi locuitoriĭ raele aĭ Valachieĭ şi după ce veĭ arĕta şi veĭ tălmăci lorŭ scoposulŭ celŭ împodobitŭ cu dreptate, veĭ păzi şi veĭ ţiné în mânele tale acestŭ hatişerifŭ, şi pentru ca să se urmeze cele ce se cuprindŭ într'însulŭ, să se pedepséscă ceĭ ce se vorŭ purta înprotivă, orĭ cine ar fi, veĭ năvăli la Caidulŭ fiesce căria pricinĭ, după mijloculŭ ce se arĕtă şi se tâlmăcesce într'acestŭ hatişerifŭ, şi poruncimŭ ca să te silescĭ să ne scriĭ şi să arĕţĭ la prea milostiva înalta nóstră Pórtă.

Şi măcarŭ că după cum s'aŭ scrisŭ, poruncimŭ ca să aĭbă împĕrătésca nóstră iertăciune, atâtŭ boiăriĭ, câtŭ şi locuitoriĭ Valachieĭ şi aĭ Moldavieĭ, pentru vinele lorŭ cele trecute în vremea rsboĭuluĭ, şi ca să rĕmâie şi să se întăréscă la dînşiĭ treptele cele d'ântâiŭ şi boeriile ce avea înaintea răsboiuluĭ, şi moşiile lorŭ; dar de a se păzi în vecĭ cele maĭ sus ḑise, şi de a se face îmbelşugată şi îndestulată ţéra care s'a prăpăditŭ în vremea răsboiuluĭ, şi locuitoriĭ de a fi în pace şi în linişte, de vreme ce sunt acestea împreună legate cu grijă, şi cu silinţa ce trebue să pue boeriĭ la îndreptarea moşiilorŭ lorŭ, între carele se hotărăsce şi se coprinde hrana vieţeĭ şi curgerea chiverniseleĭ lorŭ, înrudindu-şĭ lorŭ cele ce li-se cuvine după vechiulŭ obiceiŭ, şi încă puindu-şĭ tótă puterea lorŭ, ca sá arĕte supunerea, înduplecarea şi plecăciunea cea mare şi îndatorită la socotéla şi porunca Domnuluĭ lorŭ, ca să se mângâie şi să se

www.dacoromanica.ro

diafendefséscă cu chibzuire, odihnindu-se şi ocrotindu-se şi dobândindu-şĭ treptele lorŭ cele vechĭ, după vechiulŭ obiceiŭ alŭ ţĕreĭ, le veĭ porunci să-şĭ tragă mâna şi să se păzéscă de cererĭ fără cale, ce de la o vreme încóce s'aŭ obicĭnuitŭ, înprotiva vechiuluĭ obiceiŭ alŭ ţĕriĭ, şi încă de cererĭ, şi pretendeluirĭ, ce nu le va suferi ţéra, din pricina prăpădenieĭ din vremea rĕsmiriţeĭ, şi de cererĭ înprotiva acestorŭ muafieturĭ, şi hărăzirĭ; iar câţĭ se vorŭ purta nesupuindu-se şi păgubindŭ ticălósa raia, înprotiva împĕrătesceĭ mele socotelĭ şi voinţe şi amestecându-se la pricinĭ ce nu li-se cuvine, séŭ vorŭ vrea să dea turburare la nizamŭ şi buna orînduială ce s'a socotitŭ cu pretendeluirĭ de lucrurĭ ce sunt afară din hotarele lorŭ şi cu cererĭ netrebnice, séŭ ar vrea ca sà se înprotivéscă la bunele iconomiĭ ce ar face Domnulŭ pentru chiverniséla pricinilorŭ ţĕreĭ, şi pentru odihna inimilorŭ raeliĭ şi vorŭ cuteza să se pórte înpotriva voinţeĭ Domnuluĭ, celuĭ ce se alege de către prea înalta mea împĕrăţie şi se orînduesce lorŭ Domnŭ, de vreme ce Domniĭ aŭ plenipotenţie de a face pedépsa ce se cuvine acestora, de aceea ca tu să puĭ tótă silinţa, spre pedópsa şi înţelepciunea acestora, după chipulŭ aceĭ de plinŭ puterei tale, şi pentru ca să pricinuescĭ liniştea la sĕraca raia şi să păzescĭ Nizamulŭ ţĕreĭ, s'aŭ datŭ acéstă prea înaltă a nóstră împĕrătéscă poruncă şi ţi-s'a trămisŭ ţic.

Decĭ atâtŭ boeriĭ, câtŭ şi raelele Valachieĭ, în câtă vreme nu se vorŭ abate din calea cea dréptă, spre a sĕvêrşi cele ce sunt cuviincióse la supunere, cu credinţă, cu dreptate, cu gândŭ curatŭ şi cu supunerea cea trebuinciósă la împĕrătescile mele poruncĭ, să scie că în totŭ chipulŭ se vorŭ hărăzi lorŭ împĕrătescile mele milĭ, şi vorŭ vedé subt umbra cea désă şi mare a mea, bunele rĕsplătirĭ, în loculŭ pagubelorŭ şi pustiirilorŭ ce aŭ suferitŭ în vremea răsboiuluĭ, şi încă să maĭ scie, cum că fiesce-care uitândŭ amărăciunea cea veche, se vorŭ îmbrăca totŭ-d'a-una şi ne-lipsitŭ cu liniştea şi cu neturburarea.

Şi tu şi ceĭ ce în urma ta vorŭ urma după maĭ sus ḑisele poruncĭ, cu supunere la prea înalta mea împĕrăţie şi cu mulţămire către Dumneḑeŭ, pentru milele mele cele împĕrătescĭ ce aţĭ vĕḑutŭ, să sciţĭ cu adevĕratŭ, cum că până nu se va arĕta vre-o mare vină, pentru care să urmeze a face trebuinţă de scóterea şi mazilia vóstră, nu veţĭ avé nicĭ unŭ feliŭ de bănuială de mutare şi de schimbare, fiindŭ întăriţĭ şi ne mişcaţĭ în Domnia Valachieĭ, stândŭ la mijlocŭ credinţa şi dreptatea vóstră, şi să fiţĭ încredinţaţĭ, cum că maĭ sus ḑisele pricinĭ vorŭ fi pururea urmate, şi cum că se va face silinţa, totŭ-dauna din partea împĕrăţieĭ mele, şi a vizirilorŭ, şi vechililorŭ meĭ, pentru liniştea, odihna, neturburarea, şi deosebirile ce aveţĭ în vremea cea dréptă a mareluĭ nostru strămoşŭ, celuĭ ce locuesce în raiŭ, Sultanŭ Mehmetŭ împĕratŭ, carele s'aŭ învrednicitŭ iertăciuniĭ de la Dumneḑeŭ, şi cum cá se va face rĕsplătire la orĭ-carĭ va îndrăzni a se purta înprotiva acestuĭ datŭ nizamŭ, îndată ce se

www.dacoromanica.ro

va auḑi vre-o pornire înprotivă, séŭ la ceĭ ce se sălăşluescŭ în marginea Dunăriĭ pre hotare, séŭ şi într'alte părţĭ şi la micĭ şi la marĭ.

Decĭ şciindŭ acésta, pentru ca să-ţĭ puĭ tótă puterea şi pentru ca să înşciinţezĭ la toţĭ locuitoriĭ boerĭ, şi raele, scoposulŭ şi cuprinderea împĕrătescilorŭ mele poruncĭ şi pentru ca să-ĭ îndemnezĭ să fie pururea rugătorĭ către Dumneḑeŭ pentru întărirea şi înălţarea a înalteĭ mele împĕrăţiĭ şi vieţĭ, s'aŭ datŭ acéstă pré înaltă a nóstră împĕrătéscă poruncă, şi poruncimŭ că îndată ce va sosi, făcêndŭ lucrare într'acestŭ chipŭ după cuprinderea sfinteĭ mele poruncĭ ce s'aŭ datŭ, la care este următóre supunerea, să te depărtezĭ de înprotivirea cea către dînsa. Aşĭa să sciĭ şi în sfîntulŭ acesta semnŭ să daĭ credinţă.

S'aŭ scrisŭ la mijlocul cinstituluĭ şevanŭ la vălétŭ .....

In păzita mea Cetate Constandanie.

La pagina 31.

Art. 16 din tratatulŭ dela Kuciuk-Kainargi(1).

Dămŭ aci acestŭ articolŭ (tractatulŭ întregŭ va fi publicatŭ în seria de volume pe aniĭ 1750—1774). Il reproducemŭ după traducerea publicată la Buda în 1828 de către Constantinŭ Radovicĭ din Golescĭ:

«Prea puternica Impĕrăţie a tóteĭ Rusiĭ, dă în stăpânirea Porţiĭ, Basarabia cu oraşulŭ Akermanŭ, Kilia, Ismailŭ cu alte mahalale şi sate, şi cu tóte dimprejurulŭ lorŭ, cum şi cetatea Benderŭ. Aşijderea dă la stăpânirea Porţiĭ amândouĕ Principaturile Valachieĭ şi Moldavieĭ, cu tóte cetăţile şi satele şi cu tóte cuprinsurile, ce într'aceste sunt, cu îndatorire şi obştéscă făgăduială, de a păzi cu amăruntulŭ cele maĭ dela vale întocmirĭ:

1) De a păzi o vecĭnică neaducere aminte de orĭ-ce faptă, a verĭ căruia locuitorŭ alŭ acestorŭ Principaturĭ, de orĭ-ce tréptă, séŭ stare, nume, şi némŭ va fi, fără de deosebire, lăsândŭ tóte clevetirile, ce se vorŭ fi făcutŭ împotriva acelora în vecĭnică uitare, măcarŭ şi de se vorŭ fi clevetitŭ : că aŭ întrebuinţatŭ mijlóce împotrivitóre chiar spre supĕrarea pricinilorŭ naltiĭ Porţĭ ! şi

---

(1) In condica No. 323 şi 258 a luĭ Naum (la Bibl Academieĭ) se află copiate tratatele din 1774 Iuliŭ 10 şi dela 1783.

Veḑĭ cod. No. 258. pag. 101, verso.

Veḑĭ şi cod. dăruitŭ Academieĭ de d. B. P. Hasdeŭ, în care la No. 30 este copia scrisóreĭ Grafuluĭ Rumianţovŭ către Mitropolitulŭ Moldoveĭ, pentru pacea dela 1774.

www.dacoromanica.ro

ca să se păzéscă acéstă întocmire întocmaĭ după capulŭ celŭ d'întâiŭ, să-ĭ și întemcieze în treptele și boeriile ce vorŭ fi avutŭ înaintea răsboiuluĭ.

2) Că cu nicĭ unŭ mijlocŭ să nu poprésca mărturisirea a legiĭ creștinescĭ, ci să-șĭ aibă deplină slobozenie; așijderea nicĭ să poprésca zidirea bisericilorŭ din noŭ și prefacerea celorŭ vechĭ.

3) Să întórcă la mônăstirĭ și la toțĭ ceĭ-lalțĭ stăpânĭ tóte locurile și averile pe carĭ din vechime le avea subt stăpânirea lorŭ, carĭ se vorŭ fi luatŭ de Turcĭ, împotriva dreptățiĭ, ce sunt spre părțile Brăileĭ, Benderuluĭ, Hotinuluĭ și altele, ce până și în ḑiua de astăḑĭ se numesce raia.

4) Să cinstéscă și să aducă smerenie către clirosulŭ bisericescŭ, după cum se cuvine la unŭ asemenea haracterŭ.

5) Să dea sloboḑenie la fiescĭ-care familie, ce va voi să-șĭ lase Patria, și să locuiască în alte țĕrĭ, de a puté să-șĭ iea tóte averile lorŭ; și ca să sĕvêrșéscă acele familiĭ tóte trebuințele lorŭ, să se pue sorocŭ de unŭ anŭ, ca întru acéstă vreme, să pótă aceia a-șĭ face slobodă mutare de tóte lucrurile, care sorocŭ trebue să se socotéscă din ḑiua ce s'aŭ propoveduitŭ acéstă împăciuire.

6) Să nu céră nicĭ banĭ, nicĭ vre-unŭ altŭ lucru ce se cuvenea la socotelile trecuteĭ vremĭ, măcar de orĭ-ce felŭ.

7) Să nu céră de la aceste douĕ Principaturĭ nicĭ unŭ birŭ, séŭ vre-o altă plată pentru tótă vremea răsboiuluĭ, ci maĭ vîrtosŭ pentru multele supĕrărĭ și păgubĭ ce aŭ suferitŭ într'acele vremĭ, încă 2 anĭ să nu dea nicĭ unŭ birŭ, socotindu-se începerea anilorŭ, după întărirea acesteĭ întocmirĭ.

8) După trecerea acesteĭ vremĭ de 2 anĭ, să aibă tótă buna cugetare, și cea prin putință dărnicie la cererea birurilorŭ și haraciuluĭ, care trebue să se urmeze în dare de banĭ, primindu-ĭ baniĭ prin mijloculŭ orânduițilorŭ trimișĭ, ce se vorŭ trimite la fiesce-care sorocŭ de 2 anĭ. Și după sĕvêrșirea acestuĭ birŭ nicĭ unŭ Pașă, séŭ otcârmuitorŭ, séŭ vre unŭ altŭ obrazŭ, să nu pótă a-ĭ maĭ supĕra, nicĭ să maĭ céră altŭ chipŭ de birŭ séŭ haraciŭ, subt vre-unŭ altŭ nume, séŭ pricinuire; ci maĭ vîrtosŭ să fie lăsațĭ în odihnă, spre a-șĭ primi privilegiurile lorŭ, prin care se bucura și în vremea când împĕrăția Sultanulŭ Muametŭ alŭ 4-lea prea doritulŭ părinte alŭ împĕrățieĭ séle.

9) Ca Domniĭ Principatuluĭ Valachieĭ și Moldavieĭ să aibă voie fiesce-care de a avé în Țariḑradŭ ómenĭ orânduițĭ pentru pricinile a legiĭ creștinescĭ, carĭ obraze vorŭ avé sîrguință și pentru pricinile acestorŭ douĕ Principaturĭ, către care Pórta se va arĕta cu bună cugetare, iertându-le și greșelile, socotindu-ĭ ca pe nisce ómenĭ, carĭ aŭ dreptatea némurilorŭ, adică: de a rĕmâné nesupĕrațĭ și nebântuițĭ.

10) Înalta Pórtă se făgăduesce: că după întêmplările ce se vorŭ întîmpla la aceste douĕ Principaturĭ, să fie slobode de a vorbi Elciiĭ Aftocratoricesciĭ Curțĭ a Rusieĭ pentru folosulŭ acestorŭ douĕ ținuturĭ, căcĭ se făgăduesce că va da

www.dacoromanica.ro

ascultare la asemenea cereri, ce sunt de o potrivă cu prietenésca slavă ce trebue să aibă împărăţiile între ele. (Vedĭ *Viaggio in Valachia*, pag. 190).

La pagina 31.

Despre moneta Moldo-Vlachă

Până astădĭ nu sunt de acordŭ scriitoriĭ în privinţa loculuĭ unde s'a bătutŭ de Muscalĭ moneta de aramă cu marca şi numele Moldo-Valachieĭ. Istoria Stolniculuĭ Dumitrache nu era cunoscută de d-nulŭ Dimitrie Sturdza, eminentulŭ creatorŭ alŭ Numismaticeĭ Naţionale. D-sa în bibliografia Numismaticeĭ române, citândŭ pre Chaudoir (pag. 192, tom. I) spune, că pe timpulŭ răsboiuluĭ dintre Rusia şi Turcia la 1771 până la 1774, Ruşiĭ aŭ bătutŭ monete de aramă din tunurĭ turcescĭ la Sadagura, sub direcţiunea baronuluĭ Gartenberg (supranumitŭ de atuncĭ Sadagurski). Aceste monete aŭ avutŭ cursŭ numaĭ în Moldova şi Valachia, pentru nevoile armateĭ rusescĭ (pag. 29, 41 edit. Bucurescĭ 1879). Scriitorulŭ consultatŭ de d-nulŭ Dimitrie Sturdza, baronulŭ S. de Chaudoir în opulŭ sĕŭ «Aperçu sur les monnaies russes et sur les monnaies étrangères qui ont eu cours en Russie depuis les temps les plus reculés jusqu'à nos jours,» dă şi altă informaţiune: «Sur les monnaies russes ont trouve souvent la lettre S. Ce-ci veut dire que la monnaie a été frappée à Sadagoura en Moldavie près de Jassy.» Va să dică baronulŭ Gartenberg a scosŭ din tuciulŭ tunurilorŭ nu numaĭ monetă cu marca română ci şi rusésca.

Asupra întrebăreĭ unde anume aŭ fostŭ bătute aceste monete în Iaşĭ séŭ în Sadagura? D-lŭ Papadopol-Calimachŭ crede că să fi fostŭ douĕ monetăriĭ în Moldova, una în Sadagura şi alta în Iaşĭ. E posibilŭ că d-nulŭ Papadopolŭ să fie venitŭ la acéstă conclusiune după vorbele scritoruluĭ greccŭ Atanasie Comnen Ipsilante:

„Κόπτουν ἀδιακόπως οἱ Ῥοῦσσοι μονέδαν πακιρένιαν εἰς τὸ Γιάσι," (pag. 523) adică că Ruşiĭ întemeiază o monetărie la Iaşĭ, unde batŭ monetă.

Noĭ amŭ datŭ varianta după documentulŭ publicatŭ în Uricarŭ, tom. VI, pag. 430.

Există maĭ multe tipurĭ din acéstă monetă.

Aceste tipurĭ sunt descrise de d-nulŭ Sturdza în Bibliografia Numismaticeĭ române.

Muscaliĭ la retragerea lorŭ din Principate luândŭ cu eĭ maĭ totŭ aurulŭ şi argintulŭ din ţéră, criza monetară fu fórte grea. Preţulŭ banilorŭ fu atâtŭ de urcatŭ în cât, sub Alex. Ipsilante, după arĕtarea luĭ Dionisie Eclesiarchulŭ, productele de îndestulare se vindeaŭ pe preţurĭ fórte micĭ. Aşia boulŭ de jugŭ ajunsese 10 leĭ (vechĭ), 12, 15 celŭ alesŭ; vaca 6 leĭ, cu lapte; calŭ, cârlanŭ

www.dacoromanica.ro

de 3 anĭ 8 leĭ, 10; calulŭ bunŭ de călărie 20 leĭ, alesŭ 25, iar calŭ boerescŭ telegarŭ, preţulŭ celŭ maĭ mare 40 leĭ; óia cu mielŭ 1 leŭ; capra cu iedŭ 1 zlotŭ; carnea ocaua 1 para multŭ 2; vinulŭ vadra 10 parale pe alesŭ; ocaua de vinŭ la cârciumă 2 parale; găina 2 saŭ 3 parale; puiulŭ una saŭ 2 parale; ouĕ 10 de o para; gâsca 6, 7, 8 parale; curca 10 parale; curcanulŭ celŭ mare 15 parale; făina de grâŭ 1 para, când era maĭ scumpă 1 para şi o lĕscaie; făina de porumbŭ 1 banŭ séŭ multŭ o lescaie; . . . . . Morunŭ próspĕtŭ la Dunăre ocaua 4 parale; la târgŭ, la scaune, ocaua 8 parale, crapŭ, somnŭ, 5 parale şi 4 ocaua . . . . . racĭ 20 de parale; icre tescuite de morunŭ 30 de parale ocaua, de cele próspete 20 de parale; fasolea, lintea, mazărea 1 şi 2 parale ocaua; zahărulŭ ocaua 2 leĭ de celŭ bunŭ, iar celŭ maĭ prostŭ 2 zloţĭ; caféua 2 zloţĭ; untŭ-de-lemnulŭ 20 de parale ocaua; tĕmâia 50 de parale ocaua; untŭ de vacă 6 parale ocaua, iar maĭ scumpă 8 parale ocaua. Dar să însemnămŭ şi pentru mărfurĭ óreşĭ-ce: postavulŭ de Englitera celŭ bunŭ era cotulŭ 8 leĭ, multŭ 10 leĭ; saita 7 leĭ cotulŭ; şiaiulŭ $4^1/_2$ leĭ, multŭ 5 leĭ cotulŭ; tropaorulŭ $2^1/_2$ leĭ cotulŭ; postavulŭ maĭ de josŭ 2 zloţĭ şi 1 leŭ cotulŭ; şamalagiaua de cele bune 10—12 leĭ cotulŭ, maĭ josŭ 8 leĭ; gherme-situlŭ 1 leŭ cotulŭ, multŭ 50 de parale; nefelele de vulpĭ părechea 22 de leĭ pe alesŭ; vulpile eraŭ 1 leŭ.

E de observatŭ că asemenea eftinătate Dionisie o pune pe «socotéla daruluĭ şi mileĭ luĭ Dumneḑeŭ într'acéstă ţéră cu linişte mare şi cu pace adâncă, deschiḑêndu-se tóte schelele hotarelorŭ împrejurŭ şi de către Turcĭ nicĭ o supĕrare nu era, boerimea sporia întru slujbele lorŭ, neguţătoriĭ se lăţiaŭ cu alişverişurile lorŭ la câştigŭ, meşteşugariĭ sporiaŭ în lucrarea sa, ţĕraniĭ îşĭ lucraŭ pămînturile lorŭ nesupĕraţĭ cu greutate de dăjdiĭ, toţĭ se bucuraŭ şi fără grijă petreceaŭ (1).»

La pagina 34.

Dămŭ aci unŭ chrisovŭ dela Alexandru Ipsilante, din Maiŭ 15 anulŭ 1775, prin care autorisă pe Cosma Episcopŭ de Buzĕŭ să facă *slobodie* pe moşia *Găvănescĭ* din judeţulŭ Buzĕŭ, din ómenĭ *străinĭ*. *Scutiţĭ* vorŭ fi locuitoriĭ aşeḑaţĭ la Găvănescĭ numaĭ pe *8 lunĭ*.

Actulŭ l'amŭ aflatŭ în condica Episcopieĭ de Buzĕŭ:

(1) Tesaurŭ de monum, tom. II, pag 166. Afirmaţiunea luĭ Dionisie că sub Ipsilante ţéra muntenéscă era fericită, o face şi autorulŭ cărţiĭ: *Viaggio in Valachia e Moldavia*, la pag. 107, unde ḑice că: «il principe Alexandro Ipsilanti ha studiato di fare la felicita de Valachi.»

www.dacoromanica.ro

«M. B. Io Alexandru Ioanŭ Ipsilante Voevodŭ davat gospod... fiindŭ cu totulŭ pornitŭ cugetulŭ şi gândulŭ Domnieĭ mele, spre liniştea şi odihna nu numaĭ a pămîntenilorŭ locuitoriĭ ţĕreĭ mele, ci maĭ vîrtosŭ către ceĭ ce vorŭ veni din străinĕtate străinĭ la locuinţa pămîntuluĭ ţĕreĭ Domnieĭ mele, să afle rĕsuflare şi limanŭ de adăpostire, amŭ datŭ acéstă carte a Domnieĭ mele iubitoruluĭ de Dumnedeŭ sfinţieĭ séle părinteluĭ episcopŭ Buzĕŭ Kirŭ Cosma, ca să chiame şi aducă ómenĭ străinĭ din străinătate cât de mulţĭ pe moşia Găvănesciĭ . . . . . sud Buzĕŭ şi dupe ce va aduce să dea în scirea isp. judeţuluĭ ca să-ĭ cerceteze, şi de vorŭ fi străinĭ cu adevĕratŭ, să le dea adeverinţă la toţĭ ca *să fie apĕraţĭ în optŭ lunĭ*, nimenĭ de nimicŭ să nu-ĭ supere, ca să pótă şi eĭ într'acéstă vreme, a-şĭ face sălăşluire, şi a se întemeia şi după acestŭ sorocŭ să fie în rîndŭ cu ţéra, dar iarăşĭ maĭ cu uşurinţă, după cum se coprinde în ponturile cele date de Domnia mea la isprav. Deci dar şi voĭ străinilorŭ vĕdêndŭ mila ce arĕtămŭ Domnia mea cu voĭ, să vĕ îndemnaţĭ câtŭ de mulţĭ a veni la locuinţă în ţéra Domnieĭ mele, şi veţĭ fi cu tótă liniştea şi dreptatea, după cum arĕtămŭ maĭ sus.»

1775, Maiŭ 15.
procit. Velŭ Visticrŭ.

Anexă la pagina 35.

Iată în traducere făcută de D-lŭ Murnu, documentulŭ oferitŭ Academieĭ de D-lŭ N. Creţulescu:

Despre scutelnicĭ.

«După pacea cea d'întâiŭ a Ruşilorŭ, în anulŭ I-iŭ alŭ domnieĭ luĭ Alexandru-Vodă Ipsilante, s'aŭ orînduitŭ scutelniciĭ slujbelorŭ (boeriilorŭ) cu hotărîre prin hrisovŭ. Şi s'aŭ poruncitŭ, ca după ţidulele visterieĭ să se dea scutelniciĭ fie-căruĭ boierŭ din luḑiĭ ţĕreĭ, prin ispravnicĭ, şi ispravniciĭ să se scadă pentru fie-care scutelnicŭ câte unŭ *lude*. Scutelniciĭ să nu fie nicĭ de aceĭ cu stare bună, nicĭ din aceĭ lipsiţĭ cu totulŭ de avere, ci dela aceĭ cu o stare de mijlocŭ şi aceĭ ce aŭ scutelnicĭ să nu pótă să capete din partea lorŭ banĭ, dar să-ĭ întrebuinţeze la trebile şi slujbele lorŭ casnice. Acéstă orînduială pentru folosulŭ şi alŭ domnieĭ şi alŭ ţĕreĭ, a ţinutŭ câţĭ-va anĭ. Apoĭ însă din când în când, atâtŭ Vistieriĭ ceĭ marĭ, Logofĕtulŭ calemuluĭ scutelnicilorŭ, câtŭ şi Ispravniciĭ judeţelorŭ, pentru propriulŭ lorŭ interesŭ, séŭ şi pentru hatîrŭ, aŭ adusŭ lucrulŭ până la abusŭ şi aŭ începutŭ ca să nu maĭ urmeze după ḑisa poruncă şi după aceste ponturĭ. Ci pe de o parte Vistieriĭ nu o avea la nimicŭ ca printr'unŭ micŭ ruşfetŭ séŭ interesŭ să dea ţidule la unulŭ pentru

www.dacoromanica.ro

ḑece şi două-ḑecĭ scutelnicĭ maĭ multŭ dĕcă cerea boeria să aibă şi să ţină şi la altulŭ şi totŭ asemenea. Dar ispravniciĭ judeţelorŭ nu numaĭ că nu daŭ însemnătate lucruluĭ ci şi complicĭ se facŭ, în câtŭ să se dea scutelnicĭ chiar dintre ceĭ maĭ în stare din ţĕranĭ şi fruntaşĭ şi nu să lucreze pentru boierĭ la lucrurile lorŭ casnice, la moşiĭ şi alte ale lorŭ trebuinţe, ci să plătĕscă groşĭ (leĭ) 100, şi celŭ puţinŭ 80 şi 70 groşĭ (leĭ) pe anŭ. Afară de aceste abusurĭ ale marilorŭ Vistierĭ, ale Logofĕtuluĭ calemuluĭ şi ale Ispravnicilorŭ, boieriĭ ceĭ marĭ scutescŭ satele din moşiile lorŭ cu fórte puţinĭ *luḑĭ*, adică cu optŭ ḑecĭ scutelnicĭ scutescŭ unŭ satŭ care are o sută şi o sută cincĭ-ḑecĭ de case, în care sate ale lorŭ, prin stăpânire şi ocrotire, nu aŭ voie să intre nicĭ zapciŭ, nicĭ cine-va care să facă cercare, şi aşĭa că cu tóte catagrafiile şi aşeḑĕmintele ce s'aŭ făcutŭ din timpŭ în timpŭ, n'a fostŭ chipŭ prin care să se îndreptcze aceste abusurĭ. Afară de acestea, aceĭ ce aŭ scutelnicĭ întrebuinţĕză şi altŭ-felŭ de înşelăciune; se ducŭ, bună-óră, la Ispravnicĭ şi prin dare de ruşfeturĭ primescŭ dela dînşiĭ doveḑĭ, că atâţia scutelnicĭ aŭ muritŭ. Cu acĕstă dovadă venindŭ la vistierie, cerŭ să li se dea alţiĭ în locŭlŭ lorŭ, în cât cu unŭ tacâmŭ de *pecetluiturĭ* ţinŭ două tacâmurĭ de scutelnicĭ (şi acĕsta se întêmplă la cele cincĭ judeţe mărginaşe). Aceste abuzurĭ aŭ făcutŭ ca şi Domnia să nu aibă drepturile eĭ legale, şi ţĕra să sufere grozavŭ şi satele mereŭ să se spargă, căcĭ fiindŭ în sate scutelnicĭ fruntaşiĭ (gr. *fruntaşides)* ceĭ maĭ în stare, rĕmâne ca ceĭ sĕracĭ să plătĕscă dajdiile şi să tragă tóte angaralele. Ca să se îndrepteze dar aceste abuzurĭ, trebue întâiŭ prin poruncă domnĕscă cu scrisorĭ-circulare către toţĭ locuitoriĭ unde în genere, să se facă cunoscutŭ că d'aci şi 'ncolo aŭ să urmeze vechile ponturĭ ale Visterieĭ, ca să scie fie-care Românŭ (Valahŭ) în ce chipŭ are să se facă scutelnicĭ, precum şi satele, pe carĭ ómeniĭ aŭ să lase să se facă scutelnicĭ, ca să nu ajungă iar apoĭ trĕba la abusurĭ. Domnulŭ să bage de sĕmă în cât să nu fie înşelatŭ de ţidulele ce se daŭ de către mariĭ Vistierĭ pecetluindu-se prin pecetea domnieĭ şi Domnulŭ să cerceteze catastifulŭ scutelnicilorŭ maĭ pe fie-care ḑi, poruncindŭ strasnicŭ, ca Logofĕtulŭ calemuluĭ sĕŭ să ţină totŭ-d'a-una catastifulŭ pentru scutelnicĭ fórte curatŭ, iar nu încurcatŭ, şi ca orĭ-când va fi cerutŭ, să fie datorŭ să-lŭ dea şi să-lŭ arĕte cât se póte de curatŭ.

Despre posluşnicĭ.

De asemenea şi posluşniciĭ aŭ ajunsŭ în starea scutelnicilorŭ, cutezŭ să ḑicŭ şi de maĭ multŭ abusŭ, fiindŭ-că şi aceştĭ posluşnicĭ la începutŭ nu s'aŭ datŭ la alţiĭ, decât numaĭ boerilorŭ ce aveaŭ moşiĭ, adecă fie-care boierŭ să aibă la moşia sa patru, cincĭ, celŭ multŭ şése posluşnicĭ: unŭ chelarŭ, unŭ pădurarŭ, unŭ erghelegiŭ, şi doĭ—treĭ argaţĭ cunoscuţĭ visticricĭ. Acum însă aŭ ajunsŭ

www.dacoromanica.ro

să aibă în locŭ de 5—6 posluşnicĭ 40—50—60 şi maĭ mulţĭ luaţĭ toţĭ din luḑiĭ Ţĕreĭ, din carĭ uniĭ sunt cunoscuţĭ Visticrieĭ, cea maĭ mare parte însă nu sunt cunoscuţĭ, şi prea puţinĭ sunt aceĭ ce întrebuinţéză pe posluşniciĭ lorŭ la slujbele şi lucrurile lorŭ casnice dupe lege şi duprecum o cere orênduiala, dar îĭ ţinŭ pentru banĭ şi numĕrulŭ posluşnicilorŭ este cu multŭ maĭ mare ca acela alŭ scutelnicilorŭ, căcĭ posluşnicĭ nu ţinŭ numaĭ boieriĭ, ci chiar şi alţĭ mulţĭ din trépta de josŭ şi ómeniĭ de nimicŭ, carĭ nicĭ moşie aŭ, nicĭ vre o însemnătate în ţéră.

De aceea acestŭ abusŭ de posluşnicĭ a ajunsŭ să fie prea vătămătorŭ domnicĭ şi ţĕreĭ şi fiindŭ că numĕrulŭ lorŭ e mare şi cea maĭ mare parte din eĭ sunt ceĭ maĭ instăriţĭ şi fruntaşĭ Românĭ, carĭ plătescŭ stăpânilorŭ lorŭ şi dînşiĭ birulŭ lorŭ anualŭ, precum şi scutelniciĭ; ca să se îndrepteze aşĭa dar şi acestŭ abusŭ de posluşnicĭ, în cât şi luḑiĭ să se măréscă şi satele ţĕreĭ să nu se îngreueze la plătirea dăjdiilorŭ şi la angarale, maĭ întâiŭ trebue să se facă o catagrafie şi să se pună toţĭ posluşniciĭ în deobşte la dare. Apoĭ stăpânirea să véḑă hrisóvele şi hârtiile domnescĭ ale fie-căruia, dela celŭ maĭ micŭ până la celŭ maĭ mare, şi acelora ce trebue să aibă şi să ţină posluşnicĭ, să le preînoiască scrisurile şi hrisóvele, dându-le posluşnicĭ nu din actualiĭ Românĭ cu avere, ci séŭ dintre străinĭ, séŭ din aceĭ ómenĭ ce-ĭ lasă satele ca să se facă posluşnicĭ, şi acésta să se facă cunoscutŭ prin circulară la toţĭ locuitoriĭ ţĕreĭ; numaĭ cu acestŭ chipŭ póte să înceteze acestŭ rĕŭ.

Despre neaoşiĭ Românĭ sudiţiĭ agentuluĭ austriacescŭ.

Este mare abusŭ şi cu sudiţiĭ agenţieĭ, căcĭ şi agenţia de la unŭ timpŭ încóce necontenitŭ face sudiţĭ dintre locuitoriĭ ţĕreĭ şi a ajunsŭ să ţină sate întregĭ, dându în mâna fie-căruĭ Românŭ patente cu pecetea regéscă şi numindu-ĭ ómenĭ regescĭ aĭ Nemţilorŭ. Acestŭ abusŭ însă póte să-lŭ îndrepteze numaĭ Vodă printr'unŭ chipŭ cu minte alŭ Inălţimeĭ sêle.

Despre locuitoriĭ oraşuluĭ Bucurescĭ şi Craiova.

Din timpulŭ cândŭ Domnulŭ Alexandru Moruzi a aşeḑatŭ (în Bucurescĭ) ca vornicŭ alŭ oraşuluĭ şi Epistatŭ alŭ oraşuluĭ Craiova şi a ridicatŭ darea de la Agiă şi în Craiova dela Căimăcămiă, Domnia nu iea aprópe nimicŭ dela locuitorĭ, căcĭ maĭ toţĭ s'aŭ făcutŭ posluşnicĭ, iar alţiĭ fără nicĭ unŭ cuvîntŭ *plausibilŭ* aŭ scrisorĭ de scutirĭ de birŭ în mânele lorŭ şi chiar şi de apĕrarea de vinăritŭ şi de dijmăritŭ. Trebue dar, ca şi acestŭ rĕŭ să lipséscă şi să se ştérgă de totŭ, şi parte să se facă slujitorĭ (*grecesce:* sluzitori) aĭ agieĭ, aĭ spătărieĭ, aĭ vătăşiilorŭ, aĭ căpitanuluĭ de dorobanţĭ, aĭ pol-

www.dacoromanica.ro

covnicilorŭ, călăraşilorŭ, seimenilorŭ, comişilorŭ, etc. pentru ca aceste autorităţĭ să-şĭ aibă ómeniĭ toţĭ în Bucurescĭ, şi să nu pretindă *(lit. pretenderum)* ómenĭ de afară din judeţe, precum se întêmplă acum. Să se dea posluşnicĭ la aceĭ boerĭ, cărora Domnia ar vrea să le facă *musaadea* (favorŭ), adecă să aibă croitorulŭ lorŭ, blănarulŭ lorŭ, bărbierulŭ lorŭ, séŭ scutelnicĭ. Iar ceĭ-lalţĭ să se pună toţĭ la birŭ, şi aşĭa din locuitoriĭ Bucurescilorŭ şi Craioveĭ făcêndu-se breslele zapciĭ şi posluşnicĭ de aĭ boierilorŭ, acele bresle şi posluşnicĭ ce sunt luaţĭ de prin judeţe, carĭ sunt din ceĭ maĭ în stare fruntaşĭ, va rĕmâné să plătéscă birŭ şi cu acestŭ chipŭ şi locuitoriĭ Bucurescilorŭ şi Craioveĭ vorŭ intra în nizamŭ (ordine), şi luḑiĭ ţĕreĭ vorŭ spori şi satele vorŭ avé zăgazŭ şi în urmă şi Domnia se va folosi.

Să se cerceteze şi scrisorile de scutire şi décă starea lorŭ va fi în adevĕrŭ cum spunŭ hârtiile, se vorŭ reînnoi şi vorŭ rĕmâné nesupĕraţĭ.

Despre preoţĭ şi diaconĭ.

Mitropolitulŭ şi Episcopiĭ din vreme în vreme aflândŭ prilejŭ, maĭ cu sémă în vremurĭ încurcate şi în maziliĭ de Domnĭ, prin mijloculŭ marilorŭ Vistierĭ şi alŭ Ispravnicilorŭ de judeţe, făceaŭ diaconĭ si preoţĭ nenumĕraţĭ; maĭ cu sémă în judeţele mărginaşe: la Teleormanŭ şi Oltŭ se găsescŭ sate, unde ceĭ maĭ mulţĭ ţĕranĭ sunt preoţĭ şi diaconĭ, fără să scie carte, şi toţĭ din fruntaşĭ şi nu numaĭ că eĭ înşişĭ se scutescŭ de dărĭ şi angarale, ci şi fiiĭ şi gineriĭ lorŭ. Aşĭa dar printr'o cercetare cât se póte de amĕnunţită aceĭ câţĭ slujescŭ la bisericile satelorŭ, adecă la fie-care biserică doĭ popĭ şi unŭ diaconŭ după *lege* să se scutéscă de dăjdiĭ şi angarale; iar ceĭ-lalţĭ să se dea la birŭ fie chiar şi preoţĭ.

Despre maziliĭ şi némurĭ.

Mulţĭ birnicĭ ca să scape de dărĭ şi să se scutéscă de vinăriciŭ şi de dijmăritŭ, cu mare dare de banĭ atâtŭ către Ispravnicĭ cât şi către Vistierĭ ce s'alegŭ după vremĭ, s'aŭ făcutŭ *maziliĭ* şi *némurĭ,* uniĭ cu voia domnéscă, de hatîrulŭ Domnilorŭ către Vistierĭ, iar ceĭ maĭ mulţĭ fără scirea Domnilorŭ, prin chipulŭ cu carĭ mariĭ Vistierĭ obicĭnuescŭ să înşele pe Domnĭ. Şi astŭ-felŭ numĕrulŭ lorŭ sporindu-se din ce în ce, Domnia rĕmâne păgubită şi darea lorŭ se micşoréză şi *husmeturile* vinăriciuluĭ şi dijmărituluĭ, pe lângă acésta din pricina lorŭ şi satele se ruinéză, de vreme ce eĭ se ruinéză, de óre ce eĭ sunt ceĭ maĭ în stare. Trebue dar şi asupra lorŭ să se facă o cercetare exactă, şi să rĕmâe maziliĭ şi némurĭ numaĭ aceĭ câţĭ se tragŭ din maziliĭ şi némurĭ. Iar ceĭ-lalţĭ, câţĭ adecă s'aŭ făcutŭ prin abusŭ din birnicĭ *(lit. birnicus)*, aceĭa toţĭ

www.dacoromanica.ro

să se dea la birŭ, ca să nu rĕmâe păgubite drepturile Domnieĭ, ca ţéra să capete ajutorŭ.

Despre postelniceĭ.

De asemenea din timpŭ în timpŭ făcêndu-se mulţĭ postelniceĭ din birniciĭ ceĭ maĭ în stare, urméză ca şi drepturile Domnieĭ şi husmeturile vinăriciuluĭ şi dijmărituluĭ să se micşoreze. Decĭ şi asupra acestora făcêndu-se o cercetare esactă, aceĭ ce n'aŭ dreptŭ să fie postelniceĭ, să se iea scrisorile din mânile lorŭ, şi să se supună dărilorŭ, rĕmâindŭ postelniceĭ numaĭ aceĭ cărora li se cade, adică câţĭ se tragŭ de neamŭ (boerescŭ), şi câţĭ aŭ sĕvêrşitŭ vre-unŭ serviciŭ localŭ după privilegiile ţĕreĭ.

Despre sameşiĭ din judeţe şi despre abusurile ce facŭ.

Rĕposatulŭ Vistierŭ Văcărescu, în întâia domniă a luĭ Alexandru-Vodă Moruzi, ca unŭ omŭ iubitorŭ de patrie, condusŭ de zelŭ, vrêndŭ să împedece abusurile şi să dea o bună rînduială ţĕreĭ, prin chrisóve domnescĭ a regulatŭ sămeşiile judeţelorŭ, şi s'aŭ numitŭ sameşĭ în judeţe ómenĭ cinstiţĭ, pe carĭ i-a alesŭ elŭ însuşĭ şi fără să iea dela dînşiĭ nicĭ unŭ gologanŭ ca ruşfetŭ, i-a trimisŭ cu o astŭ-felŭ de poruncă, că ispravniciĭ fără de sciinţa sameşilorŭ să nu aibă voie să facă celŭ maĭ micŭ *herechetŭ* (urcare), şi când sameşulŭ ar vedé pe ispravnicĭ făcêndŭ abusŭ la poruncile domnescĭ şi orînduelile (ὀρανδουϊάλας) Visterieĭ, îndată să-ĭ dea de scire; de asemenea şi când i-ar vedé sĕvêrşindŭ cea maĭ mică nedreptate, fără întârdiere să facă cunoscutŭ, şi când aceştĭ sameşĭ ar urma în chipulŭ acesta, să rĕmâe câtŭ vorŭ trăi, sameşĭ, iar când se vorŭ abate cum-va din calea acésta, pedepsindu-se, să se scóţă din slujbă. Orînduiala acésta bună pentru sameşĭ s'a păstratŭ până la mórtea disuluĭ boierŭ. După mórtea luĭ însă, fără nicĭ o întârdiere de timpŭ, nu numaĭ că aceĭ sameşĭ s'aŭ schimbatŭ şi s aŭ pusŭ în loculŭ lorŭ ceĭ maĭ necinstiţĭ şi tâlharĭ, dar şi abusurile cele vechĭ aŭ reîncepută să se facă cu adaosŭ în judeţe, în câtŭ din di în di tâlhăriile, răpirile, abusurile şi nedreptăţile aŭ ajunsŭ la culmea lorŭ, pentru că aceştĭ sameşĭ aĭ judeţelorŭ şi aceĭ carĭ sunt *dalipi* (acoliţĭ) aĭ lorŭ, îndată, cum s'a schimbatŭ marele Vistierŭ, aŭ venitŭ la Bucurescĭ şi aŭ începutŭ să ofere, orĭ în persónă, orĭ prin mijlocirea unuia şi altuia, unulŭ dece, altulŭ cincĭ-spre-dece, şi altulŭ douĕ-decĭ de pungĭ, după judeţŭ; şi astŭ-felŭ, făcêndu-se prin hârtiĭ domnescĭ sameşĭ şi ducêndu-se în judeţe, eĭ sunt ceĭ dintâĭ carĭ îndémnă pe ispravnicĭ la totŭ felulŭ de abusŭ şi nedreptate, şi întovărăşindu-se cu ispravniciĭ, ardŭ şi prăpădescŭ pe bieţiĭ locuitorĭ (λοκουϊτόρους). Afară de escesulŭ acesta de nedreptăţĭ şi abusurĭ ce facŭ contra poruncilorŭ domnescĭ şi

www.dacoromanica.ro

orînduelĭ (ὀρανδουϊάλα), aŭ și in fie-care satŭ doĭ séŭ treĭ ómenĭ, carĭ plătescŭ darea lorŭ la dînșiĭ, scutescŭ de angarele sate întregĭ, și marele Vistierŭ le aude acestea și le vede, prea multe rușfeturĭ însă îlŭ facŭ să nu le bage în sémă, și să nu pótă să dică nimicŭ. Și décă se întêmplă să le afle Domnulŭ, se încércă prin orĭ-ce chipŭ să dovedéscă cu orĭ-ce preţŭ că sunt minciunĭ, și décă Vodă ar trimete vre-unŭ *teftergiŭ* în judeţe, ca să cerceteze de aprópe, acesta se duce, dar îndată ce sosesce acolo, însușĭ Vistierulŭ se împacă și se învoesce cu dînsulŭ. Și după ce *teftergiulŭ* acela a fostŭ mulţămitŭ, se întórce în Bucurescĭ, aducêndŭ rĕspunsŭ luĭ Vodă, că a fostŭ și a esaminatŭ, dar pîra fiindŭ minciunósă, n'a găsitŭ nicĭ unŭ abusŭ și nedreptate sĕvêrșită, séŭ când mâncătoria e prea mare și nu se póte ascunde cu totulŭ, o micșoréză și o reduce într'atâta, în cât Vistierulŭ să pótă s'o dovedéscă că e o bagatelă (παγατέλη), ca Vodă să nu se mânie, și astŭ-felŭ astădĭ, astŭ-felŭ mâne, aŭ ajunsŭ *legĭ* (caidi) nedreptăţile și abusurile în Ţéra Românéscă. Pe lângă acestea și când se înfăţișéză săraciĭ locuitorĭ cu jălbĭ către Vodă, plângêndu-se de nedreptăţile ce li s'aŭ făcutŭ, cele maĭ multe din jălbile lorŭ nu se citescŭ (căcĭ Vistierulŭ astŭ-felŭ s'a înţelesŭ cu Logofĕtulŭ Divanuluĭ, care citesce luĭ Vodă jălbile), dar și déca se citesce vre-o jalbă a lorŭ, logofĕtulŭ Divanuluĭ, împotriva porunceĭ Domnescĭ, orînduiesce la Vistierŭ, și Vistierulŭ la rîndulŭ sĕŭ dispune să se facă o carte a Visterieĭ către Ispravnicĭ, cu carea, îndată ce se înfăţișéză la Ispravniculŭ, îndreptarea și mângâierea săraculuĭ este, să-lŭ ospĕteze cu o bună *falangă* și să-lŭ închidă. Gândéscă-se dar fie-care ce suferă sĕrmaniĭ săracĭ în ţéra Românéscă! și aceste tóte din pricina interesuluĭ ce are marele Vistierŭ și de la Ispravnicŭ și maĭ multŭ de la sameșĭ.

Tóte aceste abusurĭ și nedreptăţĭ nu e cu putinţă cu nicĭ unŭ altŭ chipŭ să lipséscă din ţéră, déca nu va înceta de totŭ numirea sameșilorŭ de către Visterie și déca nu se va face astŭ-felŭ, și anume: Ispravniculŭ, unde se va orîndui, să aibă logofĕtulŭ sĕŭ sameșŭ, fără să fiă de locŭ cunoscutŭ visterie și Domnia să céră serviciulŭ judeţelorŭ de la Ispravnicŭ, iar nu de la sameșŭ. Fiindŭ-că, când marele Vistierŭ nu va avé interesŭ de la sameșŭ, nicĭ sameșulŭ nu póte să facă nimicŭ în judeţe și atuncĭ lipsescŭ tóte abusurile și nedreptăţile, carĭ aducŭ și paguba Domnieĭ și prăpădescŭ pe bieţiĭ locuitorĭ.

Pe lângă acésta și Ispravniculŭ se teme, când sameșulŭ nu este numitŭ de Vistierie, ca să nu arunce greșala asupră-ĭ și nu póte să se apere și elŭ cu credĕmîntŭ, că este numitŭ de dînsulŭ, și greșala cade asupra Ispravniculuĭ, iar nu asupra sameșuluĭ, chiar când acelŭ sameșŭ nu e cunoscutŭ luĭ Vodă, nicĭ făcutŭ de marele Vistierŭ, și în urmă când Vistierulŭ are vre-unŭ interesŭ de la sameșŭ, de sigurŭ nu este responsabilŭ de furturile și nedreptăţile ce se facŭ. Și prin acestŭ chipŭ săraciĭ locuitorĭ scapă de rele, iar poruncile Domnescĭ ce se daŭ află totŭ-d'a-una locul lorŭ fără nicĭ unŭ abusŭ.

www.dacoromanica.ro

Despre vămĭ.

Se facŭ multe nedreptăţĭ şi de către vameşŭ, (βάμμεσιδες). De óre-ce nu ieaŭ vama după catalogulŭ Domnescŭ, dar cu adaosŭ. Acésta însă se îndreptéză prin desele cercetărĭ şi prin pedepsirea câtorŭ-va ca să slujéscă de pildă celorŭ-lalţĭ.

Despre dijmăritŭ (διζμαρίτον).

Dijmăritulŭ, este lege şi regulă să-lŭ plătéscă ceĭ ce aŭ rîmătorĭ şi albine, câte 13 aspri. Se iartă însă ca de la unulŭ până la ḑece să se iea câte 15 banĭ şi aceştĭ doĭ banĭ ce se ieaŭ maĭ multŭ se chiamă *ciurucŭ*, şi sunt pentru léfa slujbaşilorŭ (σλουζμπάσιδες). Când aŭ de la 10 stupĭ în susŭ, atuncĭ plătescŭ numaĭ câfe 13 banĭ, şi ploconulŭ (πλοκόνι) 80 banĭ. Aŭ intratŭ însă şi în acestŭ uzmetŭ abusŭ. Fiindŭ-că cumpĕrătoriĭ acesteĭ slujbe, ofcrindŭ Ispravnicilorŭ ruşfeturĭ, îĭ lasă să iea şi maĭ multŭ ca 30 *aspri* şi ploconulŭ de asemenea este maĭ multŭ ca acelŭ prescrisŭ. Lesne însă se îndreptéză acestŭ abusŭ. Adecă iarăşĭ prin dese inspecţiunĭ ale stăpânireĭ, şi prin pedepsirea esemplară a slujbaşilorŭ şi *tahsildarilorŭ* ce arŭ cuteza să facă abusŭ.

Despre oieritŭ.

Acéstă slujbă se asémĕnă cu slujba dijmărituluĭ, nu însă şi în plată, şi îndreptarea abusurilorŭ se face cu acelaşĭ chipŭ ca maĭ susŭ.

Despre vinăriciŭ (βιναρίτζον).

Cele maĭ marĭ abusurĭ se facŭ în acestŭ huzmetŭ alŭ vinăriciuluĭ atâtŭ la mĕsurătórea cotuluĭ, cum şi la luarea banilorŭ. — La mĕsurare vinăriciariĭ, butea de 60 şi 70 vedre o scotŭ de 90 şi 100 vedre. Iar la plată în locŭ de 5 banĭ, ce după regulă trebue să plătéscă Românulŭ ca vinăriciŭ la fie-care vadră, le ia câte 15 şi 20 parale şi în alte părţĭ şi maĭ multŭ, maĭ alesŭ în cele cincĭ districte mărginaşe ale Craiovcĭ. Şi începutulŭ abusuluĭ este acesta: Domniĭ ce s'alegŭ după vremurĭ, ca să vînḑă slujba vinăriciuluĭ cu maĭ mulţĭ banĭ, séŭ şi pentru hatîrulŭ slujbaşilorŭ, aŭ îngăduitŭ să se încarce de la 10—12 vedre. Indată însă ce aŭ pusŭ mâna cumpĕrătoriĭ pe huzmetŭ, aŭ începutŭ şi eĭ să facă din ḑece patru-spre-ḑece şi şése-spre-ḑece, şi abusulŭ a urmatŭ până la domnia luĭ Constantinŭ Vodă Ipsilante; iar în timpulŭ acestuia lucrulŭ a ajunsŭ prea departe, şi nu numaĭ că a încărcatŭ din ḑece la douĕḑecĭ şi maĭ multŭ, dar şi la plată luaŭ dela Românĭ câte 15 şi 20 parale la fie-care vadră şi maĭ alesŭ la cele 5 districte de dincolo a ajunsŭ până în

www.dacoromanica.ro

punctulŭ acela, în cât Românulŭ cu acéstă grea plată a vinăriciuluĭ să pérdă totŭ vinulŭ viilorŭ séle. Ca să lipséscă dar de totŭ acéstă nedreptate şi marele abusŭ ce facŭ cumpĕrătoriĭ vinăriciuluĭ, trebue maĭ întâiŭ stăpânirea să prefere să pérdă acelŭ adaosŭ de 2 vedre (βέδρα), adică la 10 : 12 după regula ce era în putere maĭ întâiŭ, şi apoĭ să dea nizamŭ (ordine) la căutarea acesteĭ slujbe în modŭ înţeleptŭ, adecă prin cele maĭ exacte inspecţiunĭ, şi cu cele maĭ straşnice pedepsirĭ a acelora din vinăricierĭ, carĭ nu vorŭ urma poruncile Domnescĭ date pentru acéstă slujbă.

Despre gelepĭ şi saegiĭ.

Nu sunt puţine relele ce le facŭ ţĕreĭ şi gelepiĭ, carĭ adună oĭ cu ridicata, căcĭ afară că ridicatulŭ este de nimicŭ, aprópe $^1/_8$ din preţulŭ ce se pune oilorŭ, apoĭ şi aceştia îndată ce esŭ în judeţe şi oferă Ispravnicilorŭ ruşfetulŭ acelŭ cu care potŭ să se învoiască, fără să vrea să scie de locŭ de poruncile domnescĭ, prăpădescŭ pe bieţiĭ locuitorĭ luându-le cele maĭ bune oĭ. Şi nu se mulţămescŭ numaĭ cu acésta, dar şi în satele unde conăcescŭ şi în casŭ de trebuinţă, şedŭ una séŭ douĕ ḑile, îĭ ruinéză prin cheltuelĭ, cerându-le hrana lorŭ şi pentru caiĭ lorŭ îndoitŭ, carĭ în locŭ de 33.000 de oĭ ce conţine firmanulŭ ca să iea ţĕreĭ cu ridicata se iaŭ 70.000 miĭ şi maĭ multŭ, şi acestŭ rĕŭ provine dela multele ruşfeturĭ ce daŭ atâtŭ la Constantinopole, ca să fie orânduitŭ *saitciĭ*, cât şi la Bucurescĭ şi la Ispravnicĭ ca să se apere de nedreptăţile ce facŭ, şi de prea marele numĕrŭ de oĭ ce ridică cu ridicata. Ca să înceteze dar şi aceste nedreptăţĭ ce facŭ ţĕreĭ gelepiĭ şi să aibă locuitoriĭ şi în acésta răgazŭ, trebue séŭ ridicăturile să lipséscă, séŭ şi dacă n'ar fi chipŭ să lipséscă, să lipséscă celŭ puţinŭ ruşfeturile la Constantinopole, Bucurescĭ şi la Ispravnicĭ, şi atuncĭ, făcêndu-se examinărĭ esacte şi fără mituire, şi pedepsindu-se straşnicŭ unulŭ séŭ doĭ gelepĭ, vorŭ înceta cu aceste nedreptăţĭ, şi numaĭ atuncĭ potŭ să urmeze poruncile domnescĭ.

Despre suhaturĭ.

Pe fic-care anŭ gelepiĭ aducŭ fermanŭ din Constantinopole, cuprinḑêndŭ că suhaturile ce aŭ ţinutŭ aniĭ trecuţĭ pentru hrana oilorŭ împĕrătescĭ să le aibă şi d'aci şi încolo, şi nimenĭ să nu cuteze să le are şi să le semene, séŭ să le strice. Carĭ gelepĭ aŭ să plătéscă moşierilorŭ (*mulksaabiilorŭ*) câte 1 şi $^1/_2$ para pentru o óie. După carĭ firmanurĭ cârmuirea dă ţĕreĭ neschimbate poruncĭ şi cu acestŭ modŭ eĭ s'aŭ făcutŭ stăpânĭ pe moşiile unuia şi altuia şi tótă véra aprópe şi iarna Vistieria nu ridică capulŭ de a vedé plângerile *mulksaabiilorŭ* (moşierilorŭ) pentru suhaturile lorŭ cu gelepiĭ. Nu potŭ însă să facă

www.dacoromanica.ro

nimicŭ. In cât îndreptarea relelorŭ suhaturilorŭ remâne luĭ Vodă, care ca lucru alŭ oraşuluĭ să se gândéscă înălţimea sa la modulŭ şi la mijlocul cum ar puté să le scape.

Despre fiiatură.

Fiĭatulŭ untuluĭ, miereĭ, caşcavaluluĭ, untureĭ şi *cerviciuluĭ* nu e vătămătorŭ locuitorilorŭ, ci numaĭ negustorilorŭ pămîntenĭ şi de mare folosŭ *capanliilorŭ*. Fiiatulŭ ce se pune (provisiune) zahereleĭ grâuluĭ şi orzuluĭ păgubescŭ multŭ pe locuitorĭ, care fiĭaturĭ fiindŭ de asemenea lucru alŭ oraşuluĭ, rĕmânc iar luĭ Vodă ca să poruncéscă chipulŭ şi mijlócele.

Despre Vidinurĭ.

Vechile fermanurĭ pentru zaherelele Vidinuluĭ, cuprindŭ următórele: Ca ţára să aĭbă să dea Capanuluĭ Vidinuluĭ câte 120.000 ocale untură de capre, 80.000 ocale untŭ şi 12 000 ocale miere pe fie-care anŭ, şi să se plătéscă din Vidinŭ, untulŭ 20 parale ocaua, iar untura şi mierea câte 12 parale ocaua. Aceste fermanurĭ s'aŭ făcutŭ după întâia pace a Ruşilorŭ. Şi Alexandru-Vodă Ipsilante a orînduitŭ atuncea să se strîngă zaherelele acestea dela 5 judeţe hotarnice cu *întreială* dela negustoriĭ pămîntenĭ, carĭ se îndeletnicescŭ cu acestŭ felŭ de zahere în acele părţĭ. Şi fiindŭ-că untulŭ numaĭ cu *întreiala* nu se făcea *idaré*, s'aŭ orînduitŭ şi douĕ orînduieleĭ de untŭ: 150 cântarĭ, carĭ s'aŭ numitŭ una primăvĕratică, alta tomnatică, şi acestŭ untŭ îlŭ daŭ locuitoriĭ celorŭ 5 districte mărginaşe şi li-se plătea de către Domnŭ prin Ispravanicĭ câte 10 parale ocaua, care untŭ strîngêndu-se în magasinele Craioveĭ, iar cu cheltuelele domnieĭ se trimetea prin Caimacamŭ la Vidinŭ. Iar untulŭ *întreialeĭ*, untura şi mierea, le duceaŭ negustoriĭ înşişĭ. Untulŭ dar se plătea de Vidinŭ câte douĕ-ḑecĭ de parale cum s'a ḑisŭ şi la sfîrşitulŭ anuluĭ Vistieria domnéscă cerca socotélă cu Caimacamulŭ Craioveĭ pentru untulŭ orînduieleĭ, la care socotélă scăḑêndu-se tóte cheltuelele, adecă cumpărarea tulumurilorŭ, chiriile, lefurile ómenilorŭ, şi alte, câţĭ banĭ rĕmâneaŭ îĭ lua Domnia. Se mulţămescŭ însă la plată şi negustoriĭ şi locuitoriĭ. Fiindŭ-că şi în timpulŭ acela aceste zahere se vindeaŭ ieftinŭ, şi aprópe treceaŭ în ţéră cu acelaşĭ preţŭ, cu care plătea şi Vidinulŭ. De la unŭ timpŭ însă şi încóce se măresce preţulŭ acestorŭ zahere, şi plătindu-se totŭ-d'a-una cu acelaşĭ preţŭ, a ajunsŭ ca maĭ în urmă mulţĭ negustorĭ să dea falimentŭ şi să se ruineze şi locuitoriĭ căcĭ totŭ câte 20 parale ocaua de untŭ se plătesce. Şi pe lângă acestea să nu aibă de unde să găséscă ca să dea untŭ, dar să fie îndatoraţĭ să-lŭ cumpere cu mare preţŭ; până când, după ce neguţitorilorŭ li se urîse

www.dacoromanica.ro

de acestŭ negoţŭ de cumpĕrarea untuluĭ, a ajunsŭ ca totŭ untulŭ să cadă asupra luḑilorŭ dându-se din partea lorŭ o cătăţime hotărîtă pe anŭ. In câtŭ pe de o parte mâncătoriile şi abusurile Caimacamilorŭ, Ispravnicilorŭ, Zapciilorŭ şi magasierilorŭ, pe de altă parte greutatea, a ajunsŭ ca să nu maĭ pótă cele cincĭ judeţe de lângă hotare să întêmpine aceste zaherele ale Vidinuluĭ, ci să iea şi dela cele-lalte 12 judeţe de dincóce de Oltŭ şi negustoriĭ acelorŭ 12 judeţe să începă şi eĭ să se ruineze şi, de altă parte, şi zaherelele cerute ale oraşuluĭ să se împuţineze, şi apoĭ şi poporulŭ ţĕreĭ să se lipséscă de zaherelele trebuincióse. Ajungêndŭ dar să se facă acestŭ rĕŭ nesuferitŭ ţĕreĭ, şi greutatea fórte mare, la 1803 s'a ridicatŭ totŭ acestŭ *memuerietŭ* de vidinurĭ şi de către Caimacamĭ şi de Ispravnicĭ şi s'aŭ însărcinatŭ treĭ negustorĭ craioveni cu tóte aceste zaherele prin hrisóve, ca aceştia să le strîngă de la cele cincĭ judeţe mărginaşe cu mulţămirea locuitorilorŭ eĭ să le plătéscă şi eĭ să le aducă la vidinurĭ, fără ca să intre în acéstă lucrare vre-o mână boerésca şi cât despre untură şi despre mierea ce se va da, eĭ să caute socotéla cu toţĭ negustoriĭ şi paguba să o tragă în proporţiă cu marfa ce vorŭ da, iar socotéla untuluĭ să o lase vistierieĭ, în cât din plata vidinuluĭ, scăḑêndu-se cu cumpĕrarea untuluĭ, cu cumpĕrarea tulumurilorŭ cu *czeclemelele*, şi cu tóte cele-lalte cheltuelĭ, décă remâne să dea aspri Vistierieĭ, să-ĭ plătéscă, iar décă cumpĕrarea untuluĭ cu tóte cheltuelele şi *czeclemelele* va prisosi, Vistieria să aibă să lo plătéscă. Astŭ-felŭ de învoială aŭ datŭ, după care li s'a datŭ chrisovulŭ susŭ amintitŭ şi cu acestŭ scopŭ începuse să se îndrepteze lucrulŭ orĭ-cum. Adecă scăpaseră şi locuitoriĭ de răpirile *memuerieturilorŭ* precum şi negustoriĭ. Paguba însă atâtŭ aceea a locuitorilorŭ cât şi aceea a negustorilorŭ remăsese iar pagubă şi prăpădire. Ca să se îndrepteze dar acéstă trébă a zaherelelorŭ de vidinurĭ, séŭ trebue ca zaherelele untuluĭ să lipséscă de totŭ şi să nu se maĭ dea, ci să vie negustoriĭ de acolo, şi să cumpere *rizapazarilen* zaherelele trebuincióse, séŭ când nu ar fi cu putinţă, trebue ca preţulŭ zaherelelorŭ să se mărésca după preţulŭ curentŭ din ţéră, şi atuncĭ şi locuitoriĭ vorŭ da untulŭ cu mulţămire, şi negustoriĭ pămîntenĭ vorŭ aduce zaherelele trebuincióse la Vidinŭ fără împotrivire.

Despre secerĕtorĭ.

După firmanurile împĕrătescĭ se trimiteaŭ din partea ţĕreĭ, pe fie-care anŭ treĭ şi patru miĭ săcerătorĭ în părţile Dobrogeĭ, Mangalieĭ şi Pazargiculuĭ, etc. ca să secere semĕnăturele d'acolo. Chipulŭ dar alŭ trimitereĭ sacerătorilorŭ, era fórte nesuferitŭ, fiindŭ-că acelŭ rĕŭ nu-lŭ încercaŭ numaĭ aceĭ săracĭ carĭ cu sila se trimiteaŭ, dar suferia tótă ţéra. Până şi pe de o parte începuse abusulŭ din partea Ispravnicilorŭ şi beşliilorŭ, iar pe de altă parte semĕnăturele re-

www.dacoromanica.ro

mâneaŭ nesecerate şi se perdeaŭ pe câmpiĭ. Mare bine dar şi folosŭ se va face ţĕreĭ, când Vodă ar scuti-o şi de acestŭ rĕŭ.

Despre beşliagale şi beşliĭ.

Iar rĕulŭ beşliagalelorŭ şi beşliilorŭ ce aŭ făcutŭ ţĕreĭ este nespusŭ, de óre-ce şi aceştia nu păstraŭ memuerietulŭ lorŭ numaĭ, adecă să păzéscă judeţele de Turcĭ vagabonḑĭ, carĭ veniaŭ fără scirea şi voia cuĭ-va, şi maltratându pe locuitorĭ luându-le vitele, untulŭ, mierea şi zaherelele lorŭ cu sila, fără nicĭ o plată, pentru care şi eraŭ orânduiţĭ, dar se amestecaŭ în tóte, adecă la têrgurĭ luaŭ *avaetŭ* dela prăvăliĭ, luaŭ şi eĭ, sub cuvîntŭ de vamă, din lucrurile ce se vindeaŭ, sub cuvîntŭ de *avaetŭ* luaŭ groşĭ dela butóiele cu vinŭ şi rachiŭ, ce întêlneaŭ pe drumŭ, din căruţe cu mere, pere, prune şi alte asemenea ce întêlniaŭ. In cât locuitoriĭ, aprópe şi boeriĭ, din causa lorŭ nu puteaŭ să aducă astŭ-felŭ de lucrurĭ, dela unŭ locŭ la altulŭ, séŭ pentru daraverurile lorŭ séŭ pentru trebuinţa lorŭ, pentru-că îndată ce le găsiaŭ beşliiĭ era peste putinţă ca să nu le iea groşĭ, şi în urmă nicĭ de tréba lorŭ nu cătaŭ chiar, dar ţéra era totŭ-d'a-una plină de Turcĭ vagabonḑĭ, şi locuitoriĭ eraŭ totŭ-d'a-una maltrataţĭ. Şi cu tóte că autoritatea a încercatŭ prin totŭ chipulŭ ca să împedice aceste abusurĭ şi marile lorŭ rele, a fostŭ cu neputinţă şi fiindŭ-că nu e modŭ ca să înceteze, bine e să lipséscă, şi pentru păzirea nizamurilorŭ (ordineĭ) ţĕreĭ, să se orânduiască în judeţe pandurĭ arnăuţĭ, şi alţĭ de soiulŭ acesta, de óre-ce aceştia se temŭ ca să facă astŭ-felŭ de abusurĭ, şi relele ce aŭ făcutŭ beşli-agalele şi beşliiĭ, şi numaĭ în Bucurescĭ şi Craiova să fie beşli-agale cu atâţia neferĭ (ostaşĭ) câţĭ ar găsi de cuviinţă Domnulŭ.

Despre clacă, care turcesce se ḑice megi *şi despre dijmă adică ḑeciuială.*

In codulŭ legilorŭ, ce după întâiulŭ răsboiŭ alŭ Ruşilorŭ a făcutŭ Domnulŭ Alexandru Ipsilante a orînduitŭ ca locuitoriĭ moşiilorŭ să nu facă clacă moşierilorŭ maĭ multŭ decât 12 ḑile pe anŭ şi anume: 3 ḑile în timpulŭ primăvereĭ, treĭ véra, 3 tómna şi 3 iarna. De asemenea şi dijmă să nu dea maĭ puţinŭ ca 10. Din ce în ce însă acea orînduială a căḑutŭ, căcĭ stăpâniĭ moşiilorŭ aŭ începutŭ puţinŭ câte puţinŭ să supună pe ţĕranĭ şi să-ĭ apese silindu-ĭ ca să le facă claca după voinţa şi trebuinţa lorŭ. De asemenea şi dijmă să le iea multŭ maĭ multŭ decât se cuvine şi maĭ alesŭ boeriĭ marĭ şi ispravniciĭ şi aceia ce se află în serviciulŭ curţeĭ pe afară, în câtŭ ţĕraniĭ strîmtoraţĭ prin totŭ felulŭ de siluire şi ḑeciuală, începuseră (în timpulŭ ce cunoscŭ) alţiĭ să fugă la moşiile şi alţiĭ să emigreze din satŭ în satŭ căutândŭ să afle odihnă şi mângâiere. Dar în zadarŭ şi fără de

www.dacoromanica.ro

folosŭ. Pentru că orĭ unde mergeaŭ nu găsiaŭ decât siluire şi apĕsare. Fiindŭ-că dar ceĭ ce aŭ moşiĭ nu sunt supuşĭ la nicĭ o dare, precum audŭ că e în tóte părţile Europeĭ, dar încărcându-se cu tótă povara ţĕraniĭ plătescŭ dăjdiĭ domnieĭ şi angaralele; când stăpâniĭ de moşiĭ se folosescŭ de ţĕranĭ în chipulŭ acesta făcându-le atâta rĕŭ în aceste douĕ felurĭ, dela care atârnă tótă starea lorŭ, de sigurŭ că nu potŭ nicĭ pe jumĕtate să se ocupe cu munca pentru viaţa lorŭ proprie, şi pentru plătirea dăjdiilorŭ şi se sĕvârşescŭ douĕ rele: una că locuitoriĭ rĕmânŭ lipsiţĭ şi alta, că nu maĭ aŭ cu ce plăti dările şi angaralele, cum s'a ḑisŭ. Care orînduială a coduluĭ legilorŭ fiindŭ-că şi s'a făcutŭ atuncĭ pentru folosulŭ şi favórea (= φαβόρε) locuitorilorŭ şi óre-cum şi în folosulŭ Domnieĭ, să se reîmputerniceze acestŭ capitolŭ despre *clacă* şi dijmă fără nicĭ o schimbare, ca să se staviléscă de totŭ stăpâniĭ de moşiĭ de a maĭ silui şi apĕsa pe locuitorĭ.

Despre Zapciĭ din plasele judeţelorŭ.

In reforma (grec. *reforma*) ce a adusŭ acelaşĭ Domnŭ Ipsilante, vrêndŭ să se chivernisĕscă tótă starea micilorŭ boierĭ şi boiernaşilorŭ, a poruncitŭ ca zapciĭ în plasele judeţelorŭ să se orînduiască fiĭ de boierĭ micĭ şi boiernaşĭ, prin hârtiĭ domnescĭ, maĭ alesŭ aceĭ carĭ vorŭ fi locuitorĭ acelorŭ judeţe, practicĭ şi folositorĭ şi cât timpŭ s'a ţinutŭ şi s'a păstratŭ acéstă orînduială, locuitoriĭ nu suferiaŭ nicĭ de supĕrărĭ, nicĭ de necinstirĭ. După ce însă fără judecată şi nesocotinţă s'a începutŭ ca zapciĭ să se numéscă de Ispravnicŭ şi Ispravniciĭ judeţelorŭ aŭ începutŭ să numéscă pe ceĭ maĭ de rîndŭ şi pe ceĭ ce se brodiaŭ în Bucurescĭ, luândŭ dela dînşiĭ *avaieturĭ* şi *ruşfeturĭ*, de unde aŭ isvorîtŭ nedreptăţile, răpirile şi nemerniciile pretutindenĭ până la escesŭ, desordinulŭ şi blăstămăţiile acestorŭ ómenĭ de nimicŭ, ce se numiaŭ de Ispravnicĭ ca zapciĭ în plasele judeţelorŭ aŭ ajunsŭ de totŭ nesuferite şi prea multŭ vătĕmătóre, iar domnia, séŭ trecêndu-le cu vederea, séŭ necunoscêndŭ aceste nedreptăţĭ, séŭ socotindŭ că lucrulŭ este neînsemnatŭ şi micŭ, nu cerea de la aceştia şi pentru acestea decât istovulŭ (ἴςοβον) dăjdiilorŭ. Pentru liniştea locuitorilorŭ dar şi cârmuirea micilorŭ arhonţĭ şi boernaşĭ, este trebuinciosŭ, ca numirea zapciilorŭ în plasele judeţelorŭ să se facă prin vistierie, prin hârtiĭ domnescĭ. Adecă vistieria să facă cercetarea ipochimenilorŭ (persónelorŭ) şi alegerile lorŭ, dar nu ca să rĕmâe numaĭ în voinţa Ispravniculuĭ.

Despre judecătoriĭ din judeţe.

S'aŭ orînduitŭ în judeţe atuncĭ şi judecătorĭ şi anume în fie-care judeţŭ unŭ judecătorŭ, a căruĭ léfă era hotărîtă de Domnulŭ, după persónă,

www.dacoromanica.ro

a căreĭ alegere se făcea din partea mareluĭ Logofĕtŭ şi mareluĭ Postelnicŭ. Şi cu tóte că în judeţe sunt Ispravniciĭ şi nu e trebuinţă de judecătorĭ, pentru chiverniséla (cârmuirea) însă a multorŭ boerĭ din clasa III-a şi a boernaşilorŭ se făcuse acéstă numire a judecătorilorŭ în judeţe şi a rĕmasŭ până acum, iar acum se numescŭ ómenĭ nu cinstiţĭ séŭ boerĭ scăpătaţĭ, carĭ aŭ trebuinţă de mila şi ajutorulŭ domnescŭ, dar ómenĭ carĭ nu merită (μεριτάρουν) pentru acestŭ lucru, de a ajunsŭ tréba până la desgustŭ.

Despre polcovniciĭ din judeţe.

De asemenea s'aŭ pusŭ în fie care judeţŭ câte unŭ polcovnicŭ cu câţĭ-va slujitorĭ, şi pentru puţinulŭ *nizamŭ* (ordine) alŭ judeţelorŭ, dar maĭ multŭ pentru chiverniséla boernaşilorŭ, carĭ fiindŭ-că se numiaŭ pentru administraţiune, pentru aceea eraŭ neatinşĭ de avaeturĭ, a cărorŭ numire făcêndu-se prin domnescĭ hârtiĭ, după alegerea şi a boeruluĭ spătarŭ şi a boeruluĭ postelnicŭ aveaŭ şi léfă de la Domnie. Şi aceştĭ polcovnicĭ nu se puneaŭ în categoria acelorŭ polcovnicĭ, carĭ se numiaŭ de către Spătarŭ numaĭ, de la care are avaietulŭ sĕŭ, cât póte să se învoiască, dar era o clasă deosebită atârnătóre numaĭ de la buna voinţă a Domnuluĭ. Şi pe acéstă clasă a polcovnicilorŭ de la unŭ timpŭ încóce punêndŭ mâna Spătăria, numesce acum singură pe cine vrea, şi iea de la dînşiĭ *avaieturĭ*, şi fiindŭ-că avaieturile sunt grele, cele maĭ marĭ hoţiĭ şi desordine în judeţe dînşiĭ le facŭ, ca să pótă să scótă paralele ce daŭ, şi să câştige şi fiindŭ-că acea milă şi bine-facere domnéscă, a ajunsŭ acum unŭ mare abusŭ şi tâlhărie, séŭ trebue să se îndrepteze şi să rĕmâe în starea în care era atuncĭ, şi să se socotéscă binefacere domnéscă către ipochimenĭ vrednicĭ de chiverniséla, séŭ să lipséscă de totŭ polcovniciĭ din judeţe, ca netrebnicĭ.

Despre slujitoriĭ din isprăvnicie.

Ispravniciĭ judeţelorŭ nu ţinŭ numaĭ astăḑĭ slujitorĭ câţĭ le dă voie visteria şi *legea,* dar multŭ maĭ mulţĭ, de la carĭ ca să capete banĭ, îĭ facŭ din ceĭ maĭ în stare şi fruntaşĭ Românĭ şi într'unŭ chipŭ frumosŭ înşelândŭ Visteria, încât Domnia păgubesce din fie-care ţinutŭ câte 30—40 de luḑĭ celŭ puţinŭ. Trebue dar ca la catagrafia şi aşeḑĕmîntulŭ ce se va face, să se dea Ispravnicilorŭ slujitoriĭ trebuincioşĭ, carĭ să nu fie din fruntaşĭ, ci din a doua şi a treia clasă ómenĭ, carĭ o dată făcêndu-se slujitorĭ să rĕmâe pentru totŭ-d'auna în acéstă slujbă.

Despre tribunalele din Craiova.

In Craiova sunt douĕ felurĭ de tribunale, unulŭ se numesce tribunalulŭ De-

www.dacoromanica.ro

pertamentŭ şi celŭ-laltŭ pentru crime. — Este şi Divanulŭ Caimacamuluĭ cu orînduiţiĭ boerĭ de Divanŭ — în carĭ tribunale se facŭ nespuse nedreptăţĭ — fiindŭ-că nicĭ o judecată acolo nu se otăresce cu dreptate. Dar tôte anaforalele acelorŭ tribunale din Craiova revizuindu-se în Divanulŭ domnescŭ, îşĭ perdŭ valórea pentru tot-d'a-una şi se rumpŭ şi acésta resultă şi din ignoranţa judecătorilorŭ de acolo şi din interesulŭ şi rušfeturile ce primescŭ de la ceĭ judecaţĭ. Şi fiindŭ-că procesurile se ducŭ în chipulŭ acesta, şi ca să găsésscă dreptatea ceĭ ce se judecă pentru dreptate fără să se ruineze cu cheltuelile venindŭ în Bucurescĭ pentru apelulŭ lorŭ, este trebuinciosŭ ca în fiecare tribunalŭ de acolo să se trimită din Bucurescĭ unŭ boierŭ-judecătorŭ cu idee de dreptŭ (legĭ) ca să revisuiască procesurile cu aceĭ judecătorĭ. De asemenea şi pentru Divanulŭ din Craiova să se trimită unŭ advocatŭ. Şi atuncĭ ceĭ ce se judecă vorŭ afla dreptatea chiar acolo şi nu vorŭ avé nevoïe să vie în Bucurescĭ, ca să cheltuiască şi să pérdă timpulŭ pentru câştigarea dreptuluĭ lorŭ.

Despre tribunalulŭ puşcărieĭ adecă a făcĕtorilorŭ de crimă.

Acestŭ tribunalŭ pentru afacerĭ de crimă se compune din atâţia boierĭ judecătorĭ, câţĭ ar vrea Domnulŭ să numéscă şi zapciulŭ în acestŭ departamentŭ (δεπαρταμέντο) este marele Armaşŭ. Şi fiindŭ-că Armaşulŭ ca grecŭ (ῥωμαῖν) nu scie limba românéscă, lasă logofĕtuluĭ totŭ lucrulŭ departamentuluĭ Şi cândŭ logofĕtulŭ este omŭ cu frică de Dumnedeŭ şi cinstitŭ, atuncĭ nu face abusŭ. Cândŭ însă se întêmplă să fie perversŭ, atuncĭ se înţelege cu judecătoriĭ, înşélă şi pe Armaşŭ şi pe Vodă prin totŭ modulŭ. Pentru aceea Domnulŭ, când caută anaforalele acestuĭ departamentŭ (δεπαρταμέντο), şi se citesce codulŭ, să bage bine de sémă şi să nu aibă atâta încredere în logofĕtulŭ departamentuluĭ, şi nicĭ să asculte atâta înaintările ce face elŭ, ca să hotărască de odată. Căcĭ acele înaintărĭ nu privescŭ numaĭ lucrurĭ şi banĭ, dar pedépsa şi viaţa aceluĭ ce se judecă.

Iar cele-lalte interese ale Armăşieĭ, precum ţiganĭ şi altele, fiindŭ-că se ţinŭ numaĭ de logofĕtŭ, marele Armaşŭ să caute să afle unŭ omŭ cinstitŭ şi cu bună reputaţie, şi să aibă multă băgare de sémă, ca să nu-lŭ înşele şi să sfeterisésscă (să-şĭ aproprieze) cu felŭ de felŭ de chipurĭ *iraturile* Armăşicĭ, care e şi fórte lesne.

Este obiceiŭ în ţéra Românéscă ca lucrurile libere să pótă Domnulŭ să le dăruésscă cuĭ-vrea. Şi fiindŭ-că ţiganiĭ se socotescŭ ca făcêndŭ parte din lucrurile libere, Domniĭ din diferite timpurĭ, prin hârtiĭ domnescĭ aŭ dăruitŭ din ţiganiĭ

www.dacoromanica.ro

Domnescĭ la maĭ mulţĭ ipochimenĭ (persône), din carĭ dăruirĭ cele maĭ multe s'aŭ făcutŭ la mazilĭ. Pe lângă acésta şi logofeţiĭ aŭ înşelatŭ pe Domnŭ. . . . (1).

Pagina 39.

Dionisie Eclesiarculŭ nu vorbesce nimicŭ despre acestŭ actŭ însemnatŭ alŭ luĭ Alex. Ipsilante, ci se mărginesce a ne spune, că venindŭ la Bucurescĭ cu mare alaiŭ «*i-s'a închinatŭ tótă boerimea vrêndŭ nevrêndŭ*». *Nevrêndŭ* este o alusiune la candidaţiĭ de Domnĭ ce avusese Divanulŭ, cum vĕḑurămŭ. După Dionisie, Ipsilante «*fiindŭ omŭ înţeleptŭ şi cu minte înaltă, a pusŭ tóte trebile ţĕreĭ cu rînduială bună şi a aşeḑatŭ boeriile atât la Bucurescĭ cât şi la Craiova.*

Inţelege Dionisie prin «aŭ aşeḑatŭ boeriile» să facă menţiune despre regularea scutelnicilorŭ?

In orĭ ce casŭ boeriĭ nu se mulţămiră numaĭ cu scutelniciĭ acordaţĭ, ci împinseră, ne maĭ spune totŭ Dionisie Eclesiarculŭ, pe Domnitorŭ să pună pe locuitorĭ darea *haraciuluĭ* de şi fusese iertată pe 3 anĭ, încă de la alŭ doilea anŭ alŭ Domnieĭ «*ca să le dea şi lorŭ lefurĭ marĭ* (2).»

Şi se scrie că fanarioţiĭ singurĭ aŭ jăfuitŭ ţéra!

Am avutŭ o copie veche după condica luĭ Al. Ipsilante regulândŭ scutelniciĭ boerilorŭ, dar am rătăcit'o. De vomŭ da de ea, o vomŭ reproduce în «*Addenda*», maĭ târḑiŭ. Aci, în locŭ, dămŭ apreciările ce ne lasă despre acestŭ actŭ, Dionisie Fotino (3).

Se va putè cu profitŭ compara scrierea luĭ Fotino cu ceea despre scutelnicĭ ḑice şi anonimulŭ scriitorŭ în memoriulŭ grecescŭ donatŭ

(1) Introducôndŭ acestŭ memoriŭ în Academie, on. d. N. Kreţulescu a ḑisŭ, că elŭ ar fi servitŭ de basă *Regulamentuluĭ Organicŭ*. Din lucrarea nóstră s'a pututŭ vedé, că încă în 1774 Divanulŭ Muntenescŭ cerea Porţeĭ ceea ce se acordă numaĭ la 1830 prin Regulamentulŭ Organicŭ. Răposatulŭ mare omŭ de Statŭ şi istoricŭ M. Kogălniceanu îmĭ scria despre memoriulŭ acesta:

«D. Kreţulescu a ḑisŭ că acestŭ memoriŭ ar fi servitŭ de basă la facerea Regulamentuluĭ, se înşélă. Basa Regulamentuluĭ este unŭ memoriŭ făcutŭ la Petersburg în 1829—30 de către *Capodistria*, generalulŭ Sturdza şi Minciaki.»

(2) Tesaurŭ de monumente. T. II, pag. 166.

(3) Veḑĭ Dionisie Fotino în trad. Sion, pag. 265, Tom. III.

www.dacoromanica.ro

Academieĭ de on. d. N. Kreţulescu, care memoriŭ l'am adusŭ ceva maĭ susŭ.

Alex. Ipsilante dispune, că înaintarea la boerie se va face fără necĭ o plată «*dândŭ celŭ înaintatŭ numaĭ avaeturile obicĭnuite.*»

Boerulŭ carele ar cumpĕra boeria pe banĭ, séŭ care s'ar dovedì furŭ, se dă în vileagŭ şi se surghiunesce, după ce va fi pedepsitŭ cu bătaia.

Boeriĭ slujbaşĭ trecŭ din unŭ judeţŭ la altulŭ pe cheltuiala şi cu caiĭ lorŭ propriĭ.

Ceĭ carĭ vorŭ fi dovediţĭ că aŭ luatŭ ruşfeturĭ spre a lucra la înaintarea în rangŭ a vre-unuĭ boierŭ vorŭ plăti la Visterie îndoita sumă luată.

Nicĭ unŭ boerŭ nu va venì la Bucurescĭ fără de voie (1).

Boeriĭ hoţĭ se depărtéză din slujbă şi nu maĭ sunt primiţĭ vre-o dată.

Boeriĭ ceĭ maĭ micĭ să arĕte cinste şi respectŭ la ceĭ de o trĕptă maĭ mare.

Boerilorŭ le atribuì Ipsilante Alexandru scutelnicĭ în numĕrŭ otărîtŭ dintre locuitoriĭ mijlocaşĭ prin averea lorŭ, iar nu dintre fruntaşĭ.

După Fotino iacă numĕrulŭ de scutelnicĭ atribuiţĭ fie-căruia boerŭ saŭ slujbaşiŭ carĭ scutelnicĭ îĭ remâneaŭ pe viéţă şi după ce eşiaŭ din slujbă (2).

Marele Banŭ de Craiova avea 80 de scutelnicĭ.

Asemenea mariĭ Vornicĭ (de ţéra de susŭ şi de josŭ), mariĭ Logofeţĭ, marele Vornicŭ de cutie, Spătarulŭ (apoĭ şi Hatmanulŭ); Vistierulŭ celŭ mare; marele Postelnicŭ şi Aga oraşuluĭ Bucurescĭ.

Vorniculŭ mare de politie avea 60 de scutelnicĭ; 40 avea Clucerulŭ celŭ mare, ca şi Caimacamulŭ. Paharniculuĭ se deteră 25 de scutelnicĭ; Stolniculuĭ mare 20, ca şi marcluĭ Armaşŭ; marele Comisŭ se bucura de 30 de scutelnicĭ; marele Serdarŭ avea 14; Medelniccrulŭ

(1) Cu asemenea mijlocŭ Domnitorulŭ ţinea departe de Bucurescĭ pre cine nu-ĭ plăcea şi împedica ţesătura de intrige în jurulŭ luĭ.

(2) Dionisie Fotino. T. III, pagina 268 trad. de Sion. După mórte Visteria iea pe jumĕtate (scutelnicĭ) iar de jumĕtate se bucură pe viaţă femeea şi copiiĭ sĕĭ. Preţulŭ unuĭ scutelnicŭ dela Visterie, în banĭ, maĭ dinainte vreme era de 2 leĭ pe lună. Pe timpulŭ luĭ Fotino scutelniciĭ plăteaŭ directŭ la boierulŭ lorŭ câte 80—100 leĭ a câte 40 parale în douĕ termine Aprilie şi Octobre.

www.dacoromanica.ro

12; Slugerulŭ 10; Pitarulŭ 6; marele Portarŭ dispunea de 6 scutelnicĭ; Șetrarulŭ de 5, ca și Clucerulŭ de arie; Ispravniciĭ aveaŭ scutelnicĭ nu după isprăvnicie, ci după boeria ce aŭ fostŭ avutŭ deja.

Slujbele de mâna a doua, încă avéŭ scutelnicĭ: alŭ 2-lea Vistierŭ avea 6 scutelnicĭ ca și alŭ 2-lea Postelnicŭ; alŭ 2-lea Spătarŭ dispunea de 3 scutelnicĭ, ca și Armașulŭ alŭ 2-lea, ca și Portarulŭ alŭ 2-lea. Alŭ 3-lea Vistierŭ, alŭ 3-lea Postelnicŭ, alŭ 3-lea Armașŭ totŭ de câte 3 scutelnicĭ se bucuraŭ, iar Comisulŭ alŭ 3-lea și Portarulŭ alŭ 3-lea aveaŭ câte doĭ. Să maĭ amintimŭ, că Logofĕtulŭ 1-iŭ de Divanŭ și logofețiĭ aĭ doilea încă aveaŭ dela 10—6 scutelnicĭ.

La pagina 41.

Sub Alex. Ipsilante nu aflămŭ multă resistență din partea sătenilorŭ de a-și da claca și dijma. Ne esplicămŭ acésta prin faptulŭ că Domnitorulŭ curmă abusurile clăceĭ prin codulŭ sĕŭ judecătorescŭ și administrativŭ. Nu așia însă sub următorulŭ Domnŭ. La 4 Novembre 1783 Domnitorulŭ trămite *carte legată* către Ispravniciĭ Ilfovuluĭ, ca să cerceteze jalba luĭ Dima *Greculŭ*, împotriva sătenilorŭ din Otopenĭ, carĭ nu vorŭ a se supune «*la cele obicĭnuite ale pămîntuluĭ* (1).»

Cum-că postulŭ de vătafŭ de plaiŭ, după organisarea luĭ Alexandru Ipsilante nu maĭ fu unŭ postŭ în care se puteaŭ comite ușorŭ abusurĭ, se vede din resistența ce punŭ uniĭ de a remâne în serviciulŭ vătășieĭ, câțĭ-va anĭ după organisare. Așia, chiar și sub Domnulŭ următorŭ găsimŭ refuzurĭ de a servì ca vătafŭ:

1784, Ianuarie 19. S'aŭ făcutŭ carte legată la Ispravniculŭ Argeșuluĭ pentru Gheorghe vătafulŭ să se cerceteze, pentru ce se lépĕdă din vătășie? bolnavŭ este, séŭ ce pricină este?

Nota la pagina 50. Religiunea sub Ipsilante.

Chrisovulŭ luĭ Alex. Ipsilante pentru reorganisarea mŏnăstirilorŭ, publicatŭ la pagina 50 în notă, pomenesce despre «*hrisóvele ce ni s'aŭ*

(1) Condica Domnieĭ luĭ Caragea, fila 61

www.dacoromanica.ro

arĕtatŭ pentru sfintele mŏnăstirĭ.» Credŭ utilŭ a reproduce aci chrisovulŭ séŭ legea chinoviilorŭ scrisă la 1630 de Urielŭ Năsturelŭ ot Herescĭ în numele Domnitoruluĭ Leonŭ Vodă. Acéstă lege Leonŭ Vodă o dete, credemŭ, după esemplulŭ luĭ Mironŭ Moghilă Barnovski, alŭ căruia minunatŭ chrisovŭ din 1626 Septembre 20 l'am publicatŭ în «Memoriĭ, presintate Academieĭ» în 1887/88, pagina 69.

Iată documentulŭ ineditŭ alŭ luĭ Leonŭ Vodă:

Condica No. 2. Arh. Stat., filă 114, verso.

«Noĭ Leonŭ, fiulŭ luĭ Ştefanŭ şi adevĕratŭ credinciosŭ scudariulŭ luĭ Dumneḑeŭ Domnŭ ţĕreĭ Românescĭ celorŭ sobornicescĭ şi celorŭ deoschĭ a fie-căruia vêrste de cinste, de vrednicie, atâtŭ mirenéscă, cât şi de orînduiala duhovnicéscă, prea sânţiţilorŭ, prea fericiţilorŭ, prea sânţiţilorŭ de Dumneḑeŭ iubitorilorŭ, prea cuvioşilorŭ, prea cinstiţilorŭ, cucernicilorŭ iprocĭ, prea luminaţilorŭ, prea înălţaţilorŭ, celorŭ de mare cuviinţă blagorodnicilorŭ, vestiţilorŭ, slăviţilorŭ, îndreptătorilorŭ tuturorŭ şi namestnicilorŭ tuturorŭ celorŭ ce prin prejurŭ se află în părţile ţĕreĭ nóstre, aşĭa şi celorŭ stăpâniţĭ, ca şi celorŭ ce stăpânescŭ, celorŭ ce sunt acum şi celorŭ ce vorŭ să fie, să se bucure! Intru pomenire aşeḑămŭ blagocestieĭ vóstre printr'acéstă carte a nóstră de acum: de vreme ce am vĕḑutŭ cartea cea cu aşeḑĕmîntŭ de orînduială a P. S. de óre când patriarhŭ alŭ Ţarigradulu Kir Iremia, fórte întărită cu blăstemŭ şi sobornicesce la acésta iscălită, ca tóte mŏnăstirile ce se află maĭ marĭ într'acéstă ţéră, iar maĭ alesŭ dintr'însele, ceea-ce este maĭ capŭ, mŏnăstirea Cozia, hramulŭ prea sânteĭ şi începĕtóre de viaţă Troiţa, totŭ-d'a-una până în vécŭ acestŭ felŭ de aşeḑĕmîntŭ neschimbatŭ să-lŭ aibă, care este cunoscutŭ că este după obiceiulŭ sobornicescŭ alŭ pravileĭ călugărescĭ, ca maĭ multŭ să nu maĭ fie precum până atuncĭ a fostŭ, fără de cale, fiesce-cum şi fără orînduială a avé schimbare egumeniĭ, care este lucru afară de pravilă şi fórte fără de cale. Adecă, ca de către fie-care ce vrea din stăpânitoriĭ arhiereĭ, séŭ din ceĭ ce eraŭ maĭ marĭ, făr' de vină şi în silă a se scóte egumeniĭ de la mŏnăstirĭ şi a pune pre alţiĭ în locŭ, precum arĕţă, că până atuncĭ aŭ fostŭ, *vînḑêndu-se cu banĭ de către ceĭ silnicĭ egumenia mŏnăstireĭ de aicĭ*, de faţă, spre jăfuire maĭ multŭ şi risipirea avereĭ mŏnăstirescĭ, şi maĭ dreptŭ a ḑice spre sărăcia de istovŭ şi spre golirea şi pustiirea a tuturorŭ celorŭ din năuntru şi din afară, iar maĭ vîrtosŭ spre periciunea cea de D-ḑeŭ pustiitóre a însuşĭ acelora carĭ îndrăsnescŭ nebunesce, cu bolnăvirea minţiĭ de argintŭ la aceia, că acésta făcêndu-se, ce pace ar fi avutŭ între fraţĭ? După cum din Evanghelie, arĕtatŭ este, că nimica altŭ fără numaĭ împărecherĭ şi celel-alte carĭ isgonescŭ din mijlocŭ dragostea

www.dacoromanica.ro

cea de Dumnedeŭ dorită. Dreptŭ aceea și maĭ susŭ numitulŭ părinte patriarhŭ alŭ lumeĭ, întru venirea óre-când aicea, așĭa de Dumnedeŭ fiindŭ îndemnatŭ, la soborŭ și cu voia tuturorŭ, după lege a aședatŭ acésta, ca și la mŏnăstirile de aicea să se așede pravila cea cuviinciósă călugărilorŭ, ce s'aŭ datŭ maĭ de 'nainte prin părinții cu adevĕratŭ cu Duhulŭ Sfîntŭ, neschimbată întru toțĭ veciĭ, iar maĭ luminatŭ a dice: ca nimenĭ din cinulŭ arhierescŭ, nicĭ mitropolitŭ, nicĭ cine-va din episcopiĭ amândorura părțilorŭ, așijderea și din maĭ mariĭ nor oduluĭ, nicĭ însușĭ Domnulŭ, nicĭ vre-unulŭ din boeriĭ luĭ, ceĭ puternicĭ, să îndrăznéscă a deslega acestŭ felŭ de legăturĭ, carĭ sobornicesce s'aŭ legatŭ după pravila, ceea ce dreptŭ îndreptéză și să se ispitéscă a pune la trépta egumenieĭ monastirescĭ dintr'altă parte, *străinĭ și dătătorĭ de mită, carĭ maĭ vîrtosŭ caută la maĭ multŭ folosŭ și dobânda lorŭ, ci după bunulŭ aședemîntŭ*, celŭ încă din începutŭ (precum s'a disŭ maĭ susŭ) prin sfințiĭ părințĭ, și aicea pre urmă sobornicesce fiindŭ întăritŭ, neclătitŭ să rĕmâe, că soborulŭ a fieșĭ cărora mônăstirĭ, singurĭ călugăriĭ ceĭ aleșĭ, cătățimea lorŭ alegêndu-șĭ lorŭ pre unŭ iscusitŭ, pre care îlŭ vorŭ iubì, să-lŭ pue egumenŭ, unindu-se întru totŭ sfatulŭ frățesce, făr' de tótă prigonirea a neuniriĭ; iar de nu se va afla în vre o mŏnăstire omŭ iscusitŭ, pentru nevrednicie, ca să-lŭ pună eĭ la trépta egumenieĭ, atuncĭ fraţiĭ, pe carele ieromonahŭ iscusitŭ îlŭ vorŭ fi sciindŭ maĭ dinainte într'alta din monastirĭ, așĭa, cu obștéscă voință mergêndŭ uniĭ din fraţĭ, să-lŭ céră pre elŭ; și așĭa cu iertăciunea și cu blagoslovenia cea de acolo, să-lŭ aducă pre elŭ și să-lŭ pue egumenŭ; iar făr' de acéstă întêmplare negrețitŭ să se alégă ieremonahŭ din ceĭ ce aŭ potvigulŭ sĕŭ acolo; așijderea și cela-laltŭ clirosŭ alŭ aceeașĭ mŏnăstirĭ cu soborŭ să se pue, iar celuĭ *străinŭ* și dătătorŭ de mită loculŭ egumenieĭ să nu i-se dea nicĭ de cum, pentru că este lucru călcătorŭ de lege. Iar din ceĭ veniţĭ de curêndŭ dintr'altă parte și nesciuţĭ să nu se priméscă nicĭ cum la trépta egumenieĭ, la vre-unele din mŏnăstirĭ, măcar de va fi ieromonahŭ și părtașŭ de alegere, ca nu cum-va încredințându-i-se unuia ca aceluia egumenia și apoĭ adunândŭ elŭ tótă agoniséla mŏnăstireĭ, așia va fugi lăsândŭ mŏnăstirea întru sărăcie; și călugărulŭ ce va fi venitŭ dintr'altă parte într'acelașĭ chipŭ, să se priméscă măcar de va fi omŭ vrednicŭ și de tótă cinstea, nu îndată și fiteșcum să se învrednicéscă de egumenie, ci cu orênduială, maĭ întâiŭ să i-se dea de către fraţĭ sălășluire, locŭ de odihnă, orĭ unde va iubi elŭ, până ce cu vreme, cu prilejŭ se va urca de obște, de se va făgădui și se va jura sfîntuluĭ locașŭ, cu petrecerea sa până la mórte. Către acésta iarășĭ, măcar cine din fraţĭ de va cădé în vre-o greșélă, să nu fie elŭ slobodŭ a fugi din mŏnăstire și egumenulŭ séŭ alţĭ călugărĭ, să nu aibă volnicie a-lŭ gonì pe elŭ din mŏnăstire, ci cu soborŭ de fraţĭ să fie judecatŭ, și de i-se va pare că i s'aŭ făcutŭ strîmbătate de către soborŭ, atuncĭ și la arhiereŭ, ad. la episcopulŭ aceĭ eparhiĭ

www.dacoromanica.ro

să fie slobodŭ a merge şi a se judeca şi iarăşĭ să se întórcă la potvigulŭ sĕŭ, iar de va fi unulŭ ca acela fórte vinovatŭ, de mare greşală, să fie dusŭ dinaintea Domnuluĭ la judecată, şi iar nicĭ unulŭ din călugăriĭ mŏnăstirilorŭ acestora să nu fie slobodŭ a eşi dela potvigulŭ sĕŭ să se înstrăineze de obşte şi să-şĭ facă chilie osebĭ, ci să locuéscă în mŏnăstire împreună cu fraţĭ, afară de va fi vre-unŭ bărbatŭ iubitorŭ de pustie, carele ar cere sloboḑenie şi iertăciune dela obşte, ca să-lŭ lase pre elŭ cu blagoslovenia lorŭ să se ducă la St. Agora, séŭ într'altŭ locŭ din cele cu singurătate, să petrécă în linişte pentru folosulŭ sufletescŭ; unulŭ ca acela cu blagoslovenie, să nu se oprésca, iar altulŭ care va eşi dela potvigulŭ sĕŭ mutându-se din mŏnăstire în mŏnăstire, unulŭ ca acela să nu se primésca nicăierĭ, nicĭ să-lŭ învrednicéscă de intrarea în biserică, nicĭ să-ĭ dea locŭ de locuinţă până se va întórce iarăşĭ de unde a fugitŭ. Şi călugărulŭ de fi va âmblândŭ întru posluşania venituluĭ mŏnăstireĭ să nu-şĭ agonisésca sie-şĭ şi să ascunḑă osebĭ ceva. Aşijderea şi mirénŭ de va fi să slujéscă cu tótă dreptatea şi deplinŭ să aducă la mŏnăstire, iar de . . . . . cu totulŭ să se feréscă şi de furtişagŭ şi celŭ ce va fi egumenŭ să-ĭ socotéscă slujba unuia ca aceluia şi să-ĭ dea alŭ sĕŭ şi să-lŭ dăruiască după orênduiala ce s'a aşedatŭ de Ktitorulŭ mŏnăstireĭ, nemica păgubindu-lŭ pe elŭ de obicĭnuita dare de simbrie şi decĭ egumenulŭ ce va fi să nu-şĭ tinḑă mâna sa ca să răpéscă pre ascunsŭ séŭ de faţă ceva de ale mŏnăstireĭ spre a le păstra lui-şĭ, séŭ a le risipi şi a da vre-unora ceva, séŭ altă cheltuială, séŭ schimbare să facă în lucrurile mŏnăstireĭ, făr'de sfatulŭ obşteĭ. Aşijderea arhereilorŭ şi vouĕ Domnilorŭ şi turorŭ sfetnicilorŭ şi îndreptătorilorŭ a tótă ţéra, sobornicesce vĕ scriemŭ, maĭ nainte de cele ce vorŭ fi, ḑicemŭ: *când va cădé asupra vóstră greutatea şi vre-o turburare pentru venirea împrotivnicilorŭ vrăjmaşĭ, carĭ vorŭ pornì asupra vóstră răsboiŭ (de care D. Dumneḑeŭ să vĕ acopere şi să vĕ păzéscă pe voĭ cu drépta luĭ cea a totŭ puternică) de unde va fi trebuinţă a alerga şi a lua împrumutare?* de la cămările visterieĭ mŏnăstirescĭ; să socotiţĭ după aceea cu tótă purtarea de grijă şi cum maĭ de grabă şi făr' de tótă zăbava şi cu frica luĭ Dumneḑeŭ să întórceţĭ cătăţimea lorŭ ceea ce s'aŭ scosŭ de voĭ dintre acele de Dumneḑeŭ păzite cămărĭ, iar să nu petreceţĭ ḑile negrijindŭ de acesta, ca în locŭ să miluiţĭ sfintele mŏnăstirĭ, să le lipsiţĭ pre ele şi de alŭ sĕŭ, că urgia luĭ Dumneḑeŭ veţĭ ţrece-o asupra vóstră.

Alta iarăşĭ: Orĭ-care din Domnĭ, séŭ orĭ-cine dintre boerĭ va trece pe la sfintele mŏnăstirĭ, ca să vaḑă şi să se îndulcéscă şi să se blagoslovéscă de sfinţiĭ părinţĭ, unulŭ ca acela de va binevoi ca să fie în numĕrulŭ ctitorilorŭ cu vre-unŭ adaosŭ, bine să fie blagoslovitŭ, iar de nu, iarăşĭ să fie blagoslovitŭ. Iar nu îngreuindŭ pe călugărĭ să răpéscă ceva de ale mŏnăstiriĭ, fără de blagoslovenie, făcêndu-se pe sine stricătorŭ obiceiurilorŭ şi moştenitorŭ blăstemurilorŭ.

www.dacoromanica.ro

Ci dar acestea aşĭa sobornicesce, după lege, aşeḑându-se de maĭ susŭ pomenitulŭ a tótă lumea patriarhŭ şi după aceea óre-carele celŭ de o potrivă cu noĭ de óreşĭ cândŭ stăpânitoriŭ şi Domnŭ Mihailŭ Pătraşcu Voevodŭ, aceluia întru aceste răvnindŭ, s'aŭ îndemnatŭ către întărirea şi înnoirea maĭ susŭ ḑiselorŭ pravile mŏnăstirescĭ, carele prin cartea sa sobornicesce tare întărindŭ şi cercetările patriarhicescĭ celorŭ cu gróznicŭ blăstemŭ urmândŭ, neclătitŭ o aŭ aşeḑatŭ; care şi noĭ din îndemnarea dumneḑeiască rîvnindŭ am rîvnitŭ a ne arĕta următorĭ înoireĭ acestuĭ felŭ de aşeḑămîntŭ de lege alŭ lorŭ, ca cu cartea nóstră să urmămŭ blăstemuluĭ lorŭ, iar cu iscălitura nóstră şi cu pecetluirea să întărimŭ acestŭ felŭ de temelie a lorŭ, cu buna orînduială, pentru ca acestŭ folosŭ să rĕmâie neclintitŭ şi nemişcatŭ (şi precum şi maĭ nainte s'aŭ aşeḑatŭ aşĭa şi până în sfîrşitŭ a rĕmâné) bine s'aŭ cunoscutŭ nouĕ.

Dreptŭ aceea dar, acésta de toţĭ vĕḑută îndreptare, cunoscêndu-se că este aşeḑămîntŭ cu soborŭ spre folosulŭ acestorŭ felŭ de învĕţăturĭ şi urmândŭ maĭ susŭ numiţilorŭ, celorŭ maĭ dinainte de noĭ înoitorĭ a acestora, iată îndată, cu îndemnarea dumneḑeiască arĕtămŭ cunoscinţa nóstră şi fapta, aceleaşĭ noĭ poruncindŭ, cele ce şi aceia atuncea, aceleaşĭ învĕţândŭ, aceleaşĭ legândŭ, aceleaşĭ deslegândŭ, aceleaşĭ lucrândŭ, nimica dintre aceleaşĭ aşeḑĕmînturĭ maĭ adăugândŭ séŭ scăḑêndŭ, precum amŭ vĕḑutŭ şi cartea cea de înoire a celuĭ de óre-când întru o potrivă cu noĭ, aşĭa şi noĭ, aşeḑămŭ print'aceleaşĭ blăstemurĭ aşeḑândŭ. Decĭ toţĭ din ceĭ ce vorŭ fi, aŭ Mitropolitŭ, aŭ Episcopŭ, aŭ Domnŭ, séŭ orĭ-cine dintre amêndouĕ orânduelele celorŭ maĭ susŭ pomenţĭ nu va vrea a urma acestora şi se va arĕta neurmătorŭ şi trecêndu-le cu vederea le va călca, nemica de acesta socotindŭ, necĭ de înoitoriĭ lorŭ, unulŭ ca acela să fie anatema de d. n. I. C. şi de prea curata şi prea slăvita maica luĭ şi de 318 sfinţĭ părinţĭ dela Nicheia şi de ceĭ-lalţĭ ce s'aŭ adunatŭ de 7 orĭ şi de celŭ ce a aşeḑatŭ atuncea unele ca acestea, maĭ susŭ numitulŭ patriarhŭ alŭ lumeĭ şi de toţĭ arhiereiĭ ceĭ de atuncea, precum şi de aceĭ d'acum, ce s'aŭ adunatŭ acum aicĭ, ale cărora nume întru mărturie le scriemŭ: P. S. duhovnicesculŭ nostru părinte Kirŭ Grigorie Metropolitulŭ Ungro-Vlahieĭ şi Kirŭ Teofilŭ Episcopulŭ Rŏmniculuĭ şi Kirŭ Eiremŭ Episcopulŭ Buzĕuluĭ şi de toţĭ prea cuvioşiĭ şi cinstiţiĭ Arhimandriţĭ şi Egumenĭ mŏnăstirilorŭ din tótă ţéra acésta şi în viaţa de acum să-lŭ pedepséscă pe elŭ urgia cea fórte mâniósă a viuluĭ Dumneḑeŭ ca pre Datanŭ şi Avironŭ şi Iuda şi Arie şi în cea viitóre iarăşĭ părţile acelora să moştenéscă. Amin. Iată dar, întru mărturie scriemŭ şi pre toţĭ cinstiţiĭ dregĕtorĭ şi sfătuitoriĭ noştri ceĭ de unŭ gândŭ cu noĭ şi împreună aşeḑĕtorĭ la acésta prin voinţa tuturorŭ: Pan Hristea Velŭ Vornicŭ, Panŭ Vladŭ, Velŭ Vornicŭ, Panŭ Ianache Velŭ Vist., Panŭ Mihnea Velŭ Spătarŭ, Panŭ Muşatŭ Velŭ Stolnicŭ, Panŭ Buzinchi Velŭ Comisŭ, Panŭ Vasilie Velŭ Pah., Panŭ Alexandru Velŭ Portarŭ. S'a scrisŭ în scaunulŭ oraşuluĭ nostru Bu-

www.dacoromanica.ro

curescĭ în ḑiua a 7-a din luna Aprilie, în anulŭ Domnuluĭ 1630. Scriitorŭ acesteĭ cărțĭ amŭ fostŭ eŭ Urielŭ Năsturelŭ ot Herescĭ.

Radu Vodă, fiulŭ luĭ Leonŭ Vodă, încă întări legea în 1666 (7174). Și Mateĭ Basarabŭ reînnoi la 1646 legea chinoviilorŭ.
Eată în resumatŭ chrisovulŭ acestuia:

Cond. No. 2, Arch. Statuluĭ, fila 117 verso.

Legea chinoviilorŭ sub Mateiŭ Basarabŭ.

Iŏ Mateiŭ Basarabŭ Vv. și Gospod. zemlé Ugro-Vlahilorŭ Davat Gospod. tuturorŭ sântelorŭ și Dumneḑeescilorŭ mŏnăstirĭ dintr'acéstă țéră a Domnieĭ mele, așișderea sânteĭ și Dumneḑeesceĭ mŏnăstirĭ ce se chiamă Cozia, hramulŭ S-teĭ Troița, pentru că vĕḑêndŭ d-luĭ rĕposatu Mihaiŭ Vodă și înțelegêndŭ că aŭ încăputŭ în sântele mŏnăstirĭ nisce obiceiurĭ carĭ nu sunt din porunca sânteĭ pravile, pentru egumeniĭ ce încapŭ la egumenie, numițĭ fără voia soboruluĭ, cum amŭ ḑice *străinĭ*, fără de nicĭ o milă și fără de nicĭ o cruțare la sântele case; pentru aceea la multă risipă și sĕrăcie și slăbiciune aŭ ajunsŭ sântele mŏnăstirĭ. Alta, și de către Domnĭ, pentru dăjdiile ce-aŭ adaosŭ Domnieĭ să plătéscă, care n'aŭ fostŭ obiceiulŭ mŏnăstirilorŭ; de care lucru vĕḑêndŭ rĕposatulŭ Mihaiŭ Vv. sântele și dumneḑeescile mŏnăstirĭ, căḑêndŭ și multa slăbiciune, strîns'aŭ soborŭ și aŭ socotitŭ împreună cu cinstitulŭ părintele Archiereulŭ Mitropolitŭ Kir Eftimie și cu amêndouĭ Episcopiĭ, Kir Teofilŭ Rômniceanulŭ și Kir Luca de la Buzĕŭ și cu toțĭ sânțiĭ părințĭ, egumenĭ și preoțĭ și călugărĭ și cu toțĭ dregătoriĭ și cu totŭ sfatulŭ Domnieĭ, cu aceștia aŭ socotitŭ și aŭ datŭ tuturorŭ sântelorŭ mŏnăstirĭ ca să aibă bună pace și repaosŭ și iertare de la Domnia luĭ și aŭ lăsatŭ tóte greutățile și dăjdiile deasupra sânteĭ mŏnăstirĭ; iar la vre-o vreme de va cădé și se va întêmpla Domnieĭ și țĕreĭ vre-o greutate de grabă fără de veste, și nu va puté Domnia să rídice acea nevoie dintr'altă parte și va pofti a se împrumuta, orĭ de la ce mŏnăstire, după puterea eĭ, atuncĭ fórte de grabŭ și fără nimicŭ zăbavă, cu mare grijă și cu frica luĭ Dumneḑeŭ să întórcă și să plătéscă împrumutulŭ și datoria ce va fi luatŭ de la fiesce mŏnăstire. Așișderea de va merge Domnulŭ la sânta mŏnăstire, séŭ boeriulŭ pentru blagoslovenie, să aibă a milui și a întări, să nu caute să iea de la mŏnăstire, séŭ să îngreueze mŏnăstirea cu ceva, nicĭ iar să nu iea fără de scirea soboruluĭ și fără de blagoslovenia tuturorŭ. Așișderea pentru egumenĭ: de va trebui schimbarea egumenuluĭ, atuncĭ să aibă voie soborulŭ mŏnăstireĭ să alégă, să puie eĭ pe cine vorŭ pofti *(ca și în hrisovulŭ luĭ Leonŭ Vodă)* . . . . Decĭ ḑice Mateiŭ Basarabŭ: «de care

www.dacoromanica.ro

tocmelĭ şi obiceiurĭ bune Domnia mea încă amŭ căutatŭ şi amŭ socotitŭ împreună cu bunulŭ şi prea luminatulŭ părintele nostru Arhimitropolitulŭ Kir Vladica Teofilŭ şi cu amêndoĭ cinstiţiĭ Archiepiscopĭ Kir Ignatie Rŏmnicénu şi Kir Ştefanŭ dela Buzĕŭ şi cu toţĭ sfinţiĭ părinţĭ egumenĭ şi preoţĭ şi călugărĭ şi cu toţĭ dregĕtoriĭ şi cu totŭ sfatulŭ Domnieĭ mele şi am întăritŭ şi Domnia mea tocmelele şi obiceiulŭ acesteĭ sânte mŏnăstirĭ Cozia, cum amŭ vĕţutŭ Domnia mea cartea rĕposatuluĭ bĕtrânŭ Mircea Vv., ctitorulŭ mŏnăstireĭ, şi cartea rĕposatuluĭ părintcluĭ Iremia patriarculuĭ şi altorŭ patriarchĭ şi cartea rĕposatuluĭ Nicolae Vv. şi cartea rĕposatuluĭ părinteluĭ Vlădica Luca cu amêndoĭ episcopiĭ şi cu totŭ soborulŭ şi cartea luĭ Leonŭ Vodă, totŭ întărite unele pe altele cu mare legătură şi cu înfricoşată îngrozire, pentru acea şi Domnia mea ăncă am întăritŭ tóte tocmelele cele bune ce scrie maĭ susŭ cu acéstă carte a Domnieĭ, carele şi am pecetluit'o cu unŭ mare blestemŭ...
(Urméză blăstemulŭ :)

Boeriĭ : Jupânŭ Gheorghe, Vel Banŭ
Dragomirŭ, Vel Vornicŭ
Radu, Vel Logofĕtŭ
Stroie, Vistierŭ
Dinulŭ, Vel Spătarŭ
Preda Brâncovénu, Vel Clucerŭ
Barbu Brădescu, Vel Stolnicŭ
Drăguşanŭ, Vel Paharnicŭ
Suldu, Vel Comisŭ
Constantinŭ, Vel Postelnicŭ
şi Ispravnicŭ Udrişte Năsturelŭ, ftore Logofĕtulŭ, Pis. az. Dumitru Moldicĭ ot grod. Têrgovişte luna luĭ Decembre, 2 ţile, la aniĭ de la Adamŭ 7155 (1646).

Maĭ este altŭ chrisovŭ întăritorŭ de la Radu-Vodă, fiulŭ luĭ Leonŭ Ştefanŭ Vodă, din 7174 (1666).

Apoĭ cărţile patriarhicescĭ din 7101, Septembre.

Dămŭ aci locŭ la numeróse acte relative la biserică, de la Alex. Ipsilante :

Cartea sfinteĭ bisericĭ din oraşulŭ Buzĕŭ unde este hramulŭ Adormiriĭ.

Milostio Bj. Iõ Alex. Iónŭ Ipsilante Vvd.

Sfinteĭ şi dumneţeesceĭ bisericĭ din oraşulŭ Domnieĭ mele Buzĕŭ, unde este hramulŭ Adormiriĭ prea sfinteĭ Născĕtóreĭ de Dumneţeŭ şi pururea fecióreĭ Ma-

www.dacoromanica.ro

rieĭ, care biserică este făcută de Caloianu Căpitanu și închinată la sfînta mănăstire Dusco din Țéra Grecéscă unde este sfîntulŭ Visarionŭ, m'am milostivitŭ și am miluit'o printr'acéstă cartă a Domnieĭ mele, ca dreptŭ bucatele biserieĭ, stupĭ i rîmătorĭ să aibă a scutì de dijmăritŭ, i vinulŭ de vinăritŭ și oile de oeritŭ. Așișderea să aibă a ținé și lude la păstoriĭ și argațiĭ pentru posluşania și ajutorŭ bisericeĭ, însă nu ómeniĭ de prin satele țĕreĭ, ci ómeniĭ străinĭ, pentru carĭ aducêndŭ adeverințe dela Ispravniciĭ județuluĭ să li se dea și pecetea Domnieĭ mele ca să fie în pace și iertațĭ de tóte dăjdiile și orânduelele ce arŭ eși pe țéră, pentru că acéstă milă, fiindŭ biserica sĕracă, și neavêndŭ de altă parte nicĭ unŭ venitŭ, a avut'o și dela alțĭ maĭ dinainte frațĭ Domnĭ, dela Domnia sa rĕposatulŭ Nicolae Alexandru Voivodŭ, precum, vĕḑumŭ cartea dumi-séle, cât și dela alțĭ maĭ în urmă frațĭ Domnĭ, carĭ cărțĭ maĭ de în urmă cercetându-se prin d-luĭ Vel Logofĕtŭ, se adeveriră cum că din nepăstrare și rea chivernisĭală a preoțilorŭ, *și întêmplarea vremilorŭ răzmiriţeĭ*, tóte s'aŭ rĕpusŭ, și numaĭ cartea acésta rĕmâindŭ a Domnieĭ sale Nicolae Alexandru Vvd. care o vĕḑumŭ și Domnia mea, dreptŭ acea și Domnia mea am înnoitŭ și am întăritŭ mila acésta de maĭ susŭ arĕtată, ca să se păzéscă nestrămutatŭ, pentru ca să fie sânteĭ biericĭ de ajutorŭ și întărire și părinților călugărașĭ de hrană și de chivernisĭală, iar Domnieĭ mele și rĕposațilorŭ părinților Domnieĭ mele vecĭnică pomenire, poruncimŭ Domnia mea și vouĕ slujbașilorŭ ce vețĭ fi orênduițĭ cu aceste slujbe, nimenĭ întru nimicŭ supĕrare decât scrie maĭ susŭ să nu facețĭ, că așa este porunca Domnieĭ mele. 1775, Martie 14. (Cond. 3, fila 7—8.)

Hrisovulŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ Văcărescĭ.

Mărirea și lauda Domnilorŭ și oblăduitorilorŭ celorŭ Pravoslavnicĭ, măcarŭ că și întru altă facere de bine, de obște și de osebĭ la obraze și la lŏcuitorĭ, carĭ aŭ trebuință a lua și a se îndestula de către oblăduitorĭ, este de lăudatŭ și de mare trebuință, iară maĭ alesŭ și de maĭ cu deadinsulŭ li se pricinuescŭ laude și încununărĭ din bunătățile și facerile de bine, carĭ arĕtă către sfintele și Dumneḑeescile locașurĭ ce sunt rădicate și întemeiate de alțĭ pravoslavnicĭ rĕposațĭ Domnĭ, pentru ajutoriulŭ sfintelorŭ Dumneḑeescilorŭ case, ce sunt supuse sub multe nevoĭ ale întêmplărilorŭ ce sunt după vremĭ pentru milostenia vre-unorŭ obraze, carĭ aŭ trebuință de milă, a cărora laudă nu numaĭ întru acéstă viață vremelnică și trecĕtóre petrece, ci înălțându-se cu mărire ajunge și până la jertfelniculŭ celŭ maĭ pre susŭ de cerurĭ, și vecuitorulŭ fără de stricăciune, ci, dar și Domnia sa rĕposatulŭ Domnŭ Nicolae Alexandru Vvd., din rîvnă Dumneḑeéscă îndemnându-se, aŭ rădicatŭ și aŭ înălțatŭ și aŭ înfrumusețatŭ sfînta și Dumneḑeeasca mŏnăstire, întru lauda și mărirea prea sfinteĭ

www.dacoromanica.ro

și maĭ de susŭ de fire Troiță, a unuia singurŭ, Dumneḑeŭ, aprópe de orașulŭ Bucurescĭ (unde se numesce Văcărescĭ:) care și înzestrându-o cu multe moșiĭ și dobitóce, cu venituri domnescĭ, cu scule și cu sfinte odóre, ca pre o mirésă lăudată și vecuitóre, o a închinatŭ la sfîntulŭ și de viață primitorulŭ mormîntŭ alŭ Domnuluĭ nostru Isusŭ Hristosŭ, dela sfînta Patriarhie a Ierusalimuluĭ, cu hrisóve și cu privileghiĭ ale Dumi-séle, ca să fie sfîntelĭ mŏnăstirĭ tot-d'a-una, nesupusă dăjdiilorŭ, atâtŭ la ale visterieĭ, cât și la ale cămărieĭ, scutindu-se de haraciŭ, de împrumutărĭ, de care domnescĭ și de ajutorință ce ésă pe boeriĭ și pe mŏnăstirĭ și de tóte alte dăjdiĭ obicĭnuite și neobicĭnuite, orĭ cu ce nume se vorŭ numì, și să scutéscă tóte viile de pogonăritŭ și vinulŭ de vinăriciŭ, stupiĭ i rîmătoriĭ de dijmăritŭ, viţeiĭ i caiĭ de văcăritŭ, însă dreptŭ bucatele mŏnăstiriĭ și iarăș să aibă a ţiné, din loculŭ domnescŭ din Bucurescĭ, unŭ locŭ din susŭ de pórta vieĭ domnescĭ, în lungŭ stînjenĭ 30, în latŭ stînjenĭ 10, unde și pivniță de piatră a făcutŭ, după cum tóte acestea sunt date și închinate de Domnia sa rĕposatulŭ ctitorŭ și încă să aibă a lua sfînta mŏnăstire milă din vinăriciulŭ domnescŭ din sud. Saac. dela vinăricerĭ, ce vorŭ fi tal. *500* și de vreme ce pentru acestĭ tal. cincĭ sute, venitŭ care era să se iea din vinăriciulŭ Săcuenilorŭ, nu *hotăra* Domnia sa din ce délŭ să iea, ci pentru maĭ bună întemeiere și pentru ca să nu aibă sfînta mŏnăstire vre odinióră lipsă de acea milă, a socotitŭ Domnia sa și a orînduitŭ, ca să iea în toţĭ aniĭ vinăriciŭ domnescŭ din délulŭ de preste Cricovŭ, însă poporulŭ văeĭ luĭ *Semanŭ*, care se începe din délulŭ Soloescilorŭ, și merge în josŭ până în délulŭ ce se chiamă Valea-Garduluĭ, într'acelŭ judeţŭ alŭ Sĕcuicnilorŭ, dela ceĭ ce aŭ obiceiŭ de a lua vinăriciŭ domnescŭ din 10 vedre o vadră, plătindu-se vadra după obiceiŭ, cum plătescŭ cu părpărulŭ și cu ploconulŭ și să aibă a lua dela cămărașulŭ de ocne pe anŭ, pentru cincĭ sute bolovanĭ sare, tal. *500* și 90 bolovanĭ de sare aĭ mŏnăstiriĭ *Tanganŭ*, metohulŭ mŏnăstireĭ Văcărescilorŭ, și merticulŭ de sare ce lua mŏnăstirea Hurezŭ, și din vama târguluĭ de afară din Bucurescĭ din partea Domnéscă alŭ treilea banŭ, hotărândŭ și orînduindŭ Domnia sa prin hrisovŭ a fi Eroticonŭ, ca să *fie peste tóte milele acestea treĭ epitropĭ boerĭ marĭ Vel Logofĕtŭ, Vel Spătarŭ, Vel Vistierŭ*, carĭ, după vreme vorŭ fi într'acele dregĕtoriĭ, purtândŭ grijă și îndreptândŭ tóte cele trebuincióse ale sfînteĭ mŏnăstirĭ spre buna ocârmuire și chivernisire, și din milele ce scriŭ maĭ susŭ, afară din alte venituri ale mŏnăstireĭ, ce ar avé de pe moșiĭ, de pe viĭ și de pe dobitóce, prin scirea Domnieĭ, în toţĭ aniĭ să se dea milă aicĭ în Bucurescĭ *pe la creștinĭ ce aŭ trebuință, pe anŭ talerĭ 500, însă talerĭ 200 să se cheltuiască ca să se mărite două fete de boerŭ mare,* aŭ alŭ doilea, sĕracc și scăpĕtate, după Sf. Vasile, maĭ 'nainte de lăsatulŭ seculuĭ de paresimĭ, și talerĭ 100 *în toţĭ aniĭ să se rĕscumpere robĭ, și talerĭ 50 să se facă îmbrăcăminte sĕracilorŭ, împărţindu-se la prazniculŭ sfîntuluĭ Nicolae, și talerĭ 50 să se împarţă iar la prazni-*

www.dacoromanica.ro

culŭ sfîntuluĭ Nicolae la obraze sĕrace maĭ de cinste, şi talerĭ 50 să se dea hrană celorŭ închişĭ în puşcărie, adică pe sĕptĕmână po. talerĭ 1 şi talerĭ 50 la sĕracĭĭ carĭ vorŭ vrè să se preoţéscă ca să-şĭ cumpere cele trebuincióse ale preoţieĭ, avêndŭ de grijă epitropia ce s'a ḑisŭ maĭ susŭ, să păzéscă aceste milĭ necontenitŭ, şi de s'ar şi întêmpla vre odinióră anŭ neroditorŭ, ca să nu prisoséscă din veniturile mŏnăstireĭ, să se trimită ajutorulŭ la sfîntulŭ mormîntŭ, iar acéstă milă în toţĭ aniĭ totŭ să se păzéscă necurmatŭ, fiindŭ şi în urma Domnieĭ séle întărimŭ aceste milĭ şi daniĭ, de Domnia sa Mihailŭ Racoviţă Voivodŭ, şi de Domnia sa Constantinŭ Vodă, fiulŭ Domnieĭ sale Nicolae Vodă, cu hrisóvele Domniilorŭ séle; dreptŭ aceea dar şi Domnia mea, după ce Domnulŭ Dumneḑeŭ ne-a învrednicitŭ cu stăpânirea întru acestŭ pămîntŭ alŭ ţĕriĭ Românescĭ, şi de vreme ce apururea suntemŭ cu rîvnă spre întărirea şi întemeerea sfintelorŭ luĭ Dumneḑeŭ locaşurĭ, nu am trecutŭ cu vederea a nu întări cele ce Domnia sa rĕposatulŭ Nicolae Alexandru Vodă a aşeḑatŭ şi a orînduitŭ în cinstitele Domnieĭ séle hrisóve, ce cu bună voĭe şi ferbinte dragoste, (atât către bună şi laudă tocmire rĕposatuluĭ aceluĭ Domnŭ) cât maĭ vîrtosŭ şi pentru rîvna şi evlavia ce aŭ avutŭ către sfîntulŭ şi de viaţă primitorulŭ mormîntŭ alŭ Domnuluĭ nostru Iisusŭ Hristosŭ, şi pentru cuviinciósele milosteniĭ, ce se cuprindŭ în hrisovulŭ Domnieĭ séle ca o singhenie nedespărţită. Am binevoitŭ de am întăritŭ cu acestŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele, ca să fie tóte cele ce se cuprindŭ în hrisóvele Domnieĭ séle ţinute şi nestrămutate, apĕrându-se sfânta mŏnăstire şi fiindŭ întru tóte nedajnică, încât şi de ar fi vre-o dată poruncă ca să dea la niscare-va trebuinţă ale ţĕreĭ cu toţiĭ, iar acéstă sfîntă mŏnăstire totŭ să fie ferită şi nesupĕrată de nimenĭ, şi să-şĭ stăpânéscă tóte bucatele şi tóte moşiile, ţiganiĭ şi viile şi alte câte sunt date de rĕposatulŭ ctitorŭ, tóte să şi le ica pe deplinŭ, ca să se păzéscă şi să se chivernisésca cu desĕvêrşire tótă orînduita milostenie necurmată, pentru a Domnieĭ séle şi a nóstră vecĭnică pomenire; iar pentru satulŭ şi moşia Suraia din sud. Teleormanŭ măcar că în hrisovulŭ Domnieĭ séle scrie, cum că maĭ 'nainte vreme avu sfînta mŏnăstire ajutorŭ şi venitŭ dela acelŭ satŭ, iar acum fiindŭ-că s'a pustiitŭ acelŭ satŭ încă şi maĭ 'nainte de răzmiriţă, şi nu are sfînta mŏnăstire nicĭ unŭ ajutorŭ de acolo, Domnia mea m'am milostivitŭ şi am adausŭ milă sfinteĭ mŏnăstirĭ Lude 50 scutiţĭ de tóte dăjdiile ţĕreĭ, şi să aibă a scutì de oieritŭ oĭ *1.500* cu pecetea domnéscă, încă am maĭ adausŭ Domnia mea mila sfinteĭ mŏnăstirĭ ca să iea şi partea de vinăriciulŭ domnescŭ ce se lua pe séma cămăreĭ totŭ dintru acelŭ poporŭ ce scrie maĭ susŭ, alŭ Sĕcuienilorŭ, iar cămara amestecŭ să nu aibă nicĭ de cum, scutindŭ şi douĕ pivniţĭ de fumăritŭ şi de tóte alte angariĭ; şi iar să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ milă dela Domnia mea, ca să iea alŭ treilea banŭ din vama têrguluĭ, ce se face la Stelnica, şi alŭ treilea banŭ din vama têrguluĭ *Pătroiŭ*, orînduindu-şĭ egumenulŭ omulŭ mŏnăs-

www.dacoromanica.ro

tiriĭ la tóte têrgurile ce se vorŭ face acolo, păzindŭ acolo la oborŭ împreună cu vameşiĭ, după cum am vĕḑutŭ Domnia mea şi cartea Domnieĭ séle rĕposatuluĭ Constantinŭ Gehanŭ Voivodŭ, pentru ca să fie sfinteĭ mŏnăstireĭ de ajutorŭ şi părinţilorŭ călugărĭ de hrană şi de întărire, iar Domnieĭ mele şi rĕposaţilorŭ părinţilorŭ Domnieĭ mele întru veciĭnică pomenire; acestea dar întru acestŭ chipŭ tóte orînduindu-le şi bine întocmindu-le Domnia mea, pohtimŭ cu fierbinţĭală şi cu dragoste împreună pre toţĭ ceĭ ce în urma nóstră se vorŭ învrednici a fi oblăduitoriĭ ţĕreĭ acesteia, aŭ din némulŭ nostru, aŭ din alţĭ străinĭ, nu numaĭ să nu se aréte împrotivnicĭ bunuluĭ acestuia aşeḑĕmîntŭ, ci precum Domnia mea am păzitŭ nesmintitŭ şi am întăritŭ hrisóvele Domnilorŭ celorŭ maĭ dinainte de noĭ, şi prin hrisóve nouĕ a Domnieĭ mele le-am adeveritŭ, într'acestaşŭ chipŭ, după frăţésca şi creştinésca datorie pohtimŭ ca şi ceĭ din urma nóstră Domnĭ să întăréscă şi să întemeeze cu hrisóvele Domniilorŭ séle şi acestŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele, ca şi la Domniilorŭ séle milĭ şi daniĭ să fie păzite şi întărite pentru ca să se câştige dela sîntulŭ şi primitorulŭ de viaţă mormîntŭ blagoslovenia cerésca şi sfinţonie şi să pomenéscă ca nisce ctitorĭ, şi am întăritŭ Domnia mea hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele. Io Alex. Ipsilante Voevodŭ, şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ, Constantinŭ Vvd., Dumitraşcu voivodŭ, spre starea întrămată, nesmintită şi nestrămutată în veciĭ, adeverindu-lŭ şi cu totŭ sfatulŭ cinstiţilorŭ şi credincioşilorŭ boerilorŭ celorŭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Panŭ Nicolae Dudescu Vel Vorn. de ţéra de susŭ, Panŭ Radu Văcărescu Vel Vorn. de ţéra de josŭ, Pah. Pană Filipescu Vel Logof. de ţéra de susŭ, Panŭ Stefanŭ Prescovénu Vel Log. de ţéra de josŭ, Panŭ Stefanŭ Mişoglu Vel Spăt., Panŭ Ienache Văcărescu Vel Vist., Panŭ Scarlatŭ Caragea Vel Post., Panŭ . . . Vel Clucerŭ, Panŭ . . . Vel Paharn., Panŭ . . . Vel Stoln., Panŭ . . . Vel Comisŭ, Panŭ . . . . Vel Slugerŭ, Panŭ Nicolae Vel Pit., Ispravnicŭ, Panŭ Pană Filipescu Vel Logof. i Panŭ Iordache Mavrocordatŭ Vel Logof. şi s'a scrisŭ hrisovulŭ acesta întru întâiulŭ anŭ de Domnia Domnieĭ mele, aicĭ în Ţéra Românéscă, la aniĭ dela Hristosŭ 1775 de Constantinŭ dascălulŭ slovenescŭ, ot sfeti Gheorghe celŭ Vechiŭ.» (Cond. 3, fila 8—11).

Hrisovulŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ Nucetulŭ ot sud. Dâmboviţa.

Tóte lucrările câte se lucréză şi se facŭ după urmarea bunătăţiĭ într'acéstă simţitóre şi vĕḑută lume, aceste nu numaĭ că sunt şi se ḑicŭ bune şi aŭ lauda şi se slăvescŭ de ómenĭ, ci şi de la Dumneḑeŭ aŭ rĕsplătire cu milele îndoitŭ şi pomenire veciĭnică, de vreme ce cu facerea de bine urméză omulŭ luĭ Dumneḑeŭ, care este şi se propovĕduesce de sfânta biserică şi scriptură, milostivŭ

www.dacoromanica.ro

și milosirdŭ, căcĭ acele facerĭ de bine întâiŭ din buna voire a omuluĭ curgŭ, după aceea din ajutorulŭ luĭ Dumnedeŭ, de vreme ce fără a luĭ Dumnedeŭ voie nicĭ unŭ bine nu se póte face, vinŭ întru simțire, eĭ cât să afle binele în bunŭ gândulŭ omuluĭ, și-lŭ socotesce omulŭ a-lŭ face, nu este vrednicŭ atâta de laudă, de vreme ce nu este doveditŭ cu fapta, dar cât se plinesce și vine la sĕvêrșirea cea socotită, atuncĭ și ca unŭ bine se laudă și ca unŭ folosŭ plăcutŭ este, fiindŭ-că sunt multe închipuirile facerĭ de bine și ale milostenieĭ, și unele sunt cele ce se facŭ la rudenĭ și la prietenĭ, și alte la ceĭ sĕracĭ și lipsițĭ, și iarăș altele ce se facŭ la bisericĭ și mŏnăstirĭ; maĭ multŭ alésă și maĭ cinstită este acésta a treia facere de bine, adecă carele se face la casele luĭ Dumnedeŭ și la înfrumusețatele mŏnăstirĭ, de vreme ce întru dînsele nu numaĭ Dumnedeŭ se laudă, se cinstesce și se slăvesce pe Domnulŭ Dumnedeŭ, și dintru dînsele și ceĭ sĕracĭ și lipsițĭ se chivernisescŭ; dreptŭ acéstă facere de bine, carele se face către sfintele mŏnăstirĭ, precum maĭ susŭ s'aŭ disŭ, maĭ cinstită și maĭ de folosŭ este decât tóte cele-lalte; pentru acésta și Domnia mea am datŭ acestŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele sfinteĭ și Dumnedeesceĭ mŏnăstirĭ Nucetulŭ ot sud Dâmboviția, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulŭ sfântuluĭ mareluĭ mucenicŭ Gheorghe, care este metohŭ la sfînta mŏnăstire dela Rumele, ce se numesce Dușco, și cuviosuluĭ egumenŭ chir Agapie, i tuturorŭ părinților călugărĭ, câțĭ se vorŭ afla locuitorĭ la acéstă sfîntă mŏnăstire, ca să aibă a lua sfînta mŏnăstire milă de vinăriciŭ din vinăriciulŭ domnescŭ din Délulŭ Topolovenilorŭ de pe valea *Glămbociluluĭ* ot sudŭ Muscelŭ, câte banĭ doĭ de vadră de totŭ omulŭ ce va avé viĭ întru acestŭ délŭ pe moșia mŏnăstireĭ și parpărulŭ după obiceiŭ, care milă la vremea vinăriciuluĭ să aibă numitulŭ egumenŭ a orêndui omulŭ mŏnăstireĭ, împreună cu vinăricerĭ Domnescĭ, ca să mérgă să scrie totŭ vinăriciulŭ dintru acestŭ délŭ, făcêndŭ douĕ catastihe, unulŭ la mâna altuia, iscălitŭ de către amêndoĭ, după care catastihe să aibă a-șĭ lua mŏnăstirea partea sa de vinăriciŭ câte doĭ banĭ; asemenea să aibă a lua și din maja de pește po. talerĭ unulŭ, i de scaunŭ de carne ce va fi pe moșia mŏnăstireĭ po. talerĭ unulŭ, iar vinăriciulŭ pămîntuluĭ ce se dice otaștină să aibă a-lŭ împărți cu boerĭ topolovenĭ după părțile moșieĭ ce aŭ. Așișderea să aibă a lua sfînta mŏnăstire merticĭ de sare, să fie și nesupĕrată, și iar să maĭ aibă sfînta mŏnăstire a ține pentru tréba posluș anieĭ sfinteĭ mŏnăstirĭ 10 lude, slugĭ, păstorĭ, argațĭ, morarĭ, însă nu ómenĭ de prin satele țĕreĭ, ci străinĭ fără de birŭ și fără de gâlcévă, pentru care aducêndŭ adeverință de la Ispravniciĭ județelorŭ, că sunt fără de pricină, să li se dea pecetea Domnieĭ mele pe numele și chipulŭ lorŭ ca să fie nesupĕrațĭ de tóte dările și orênduelele ce vorŭ eși peste anŭ în țéră de la visteria Domnieĭ mele, de nicĭ unele valŭ și supĕrare să nu aibă, ca să pótă fi pentru posluș enia sfinteĭ mŏnăstirĭ, fiindŭ-că acésta a avut'o sfînta mŏ-

www.dacoromanica.ro

năstire şi de la alţiĭ întru Hristosŭ fraţĭ Domnĭ, precum am vĕḑutŭ Domnia mea şi hrisovulŭ Mărielorŭ sĕle. — Dreptŭ aceea dar şi Domnia mea, printr'acestŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele, încă am datŭ şi am întăritŭ mila acĕsta, ca să se păzĕscă nestrămutatŭ, şi ca să fie sfînteĭ mŏnăstirĭ de ajutorŭ şi de chivernisire, părinţilorŭ călugărĭ, de hrană şi de îmbrăcăminte, iar Domnieĭ mele şi rĕposaţilorŭ întru fericire părinţilorŭ Domnieĭ mele veciniică pomenire, după acestea tŏte pe ceĭ ce în urma nŏstră îĭ-va alege Domnulŭ Dumneḑeŭ a fi Domnĭ şi stăpânĭ acestuĭ cinstitŭ scaunŭ alŭ ţĕreĭ Rumânescĭ, îĭ poftimŭ şi îĭ rugămŭ, cu numele Domnuluĭ nostru Isusŭ Hristosŭ celuĭ în troiţă proslăvitŭ, ca să înnoĕscă şi să întărĕscă milele acestea, ca şi ale Domniilorŭ sĕle mile încă să fie cinstite şi în sĕmă ţinute, şi să-lŭ păzĕscă Dumneḑeŭ întru a sa Domnie cu tienă, pace şi cu fericită viĕţă, şi după sĕvârşitulŭ Domnieĭ sĕle să-ĭ fie sufletulŭ la veciniculŭ repausŭ. Intărit'am Domnia mea Hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Iω Alexandru Ipsilante Voevodŭ şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ: Constantinŭ Vodă şi Dimitrie Vodă, şi am pusŭ marturĭ pe toţĭ cinstiţiĭ şi credincioşiĭ boerĭ ceĭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Panŭ Nicolae Dudesculŭ Vel Vornicŭ de Ţĕra de susŭ, Panŭ Radu Văcărescu Vel Vornicŭ de Ţĕra de josŭ, Panŭ Pană Filipescu Vel Logofĕtŭ de Ţĕra de susŭ, Panŭ Ştefanŭ Prijcovĕnu Vel Logofĕtŭ de Ţĕra de josŭ, Panŭ Ştefanŭ Mişoglu Vel Spătarŭ, Panŭ Ienache Văcărescu Vel Visticrŭ, Panŭ Scarlatŭ Caragea Vel Postelnicŭ, Panŭ Dumitraşcu Racoviţă Vel Clucerŭ, Panŭ... Vel Paharnicŭ, Panŭ... Vel Stolnicŭ, Panŭ Manolache Creţulescu Vel Comisŭ, Panŭ Costache Vel Cămăraşŭ, Panŭ... Vel Slugerŭ, Panŭ Nicolache Vel Pitarŭ şi Ispravniculŭ Ştefanŭ Prejcovĕnu Vel Logofĕtŭ şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta la întâiulŭ anŭ dintru întâia Domnie a Domnieĭ mele, aicĭ în oraşulŭ Bucurescĭ, la anulŭ de la zidirea lumeĭ 7283. Iar de la nascerea luĭ Hristosŭ 1775, Martie 20. (Cond. 3, fila 13—14.)

Hrisovulŭ sfintelorŭ şi Dumneḑeescilorŭ biserici Domnescĭ de aicĭ din Bucurescĭ.

Lucrurile cele de sufletŭ folositŏre ce cu bună cuviinţă prin iubire de Dumneḑeŭ se facŭ şi sĕvârşescŭ de către blagocestiviĭ şi oblăduitoriĭ Domnĭ, cariĭ de la ceresculŭ împĕratŭ sunt aleşĭ şi orênduiţĭ a fi stăpânitorĭ de ţĕrĭ şi de politiĭ, măcar că se potŭ arĕta şi a se cunŏsce la tŏtă obştimea şi prin alte mijlŏce de fapte bune, iar maĭ alesŭ pliroforie şi maĭ întărîtă încredinţare se vede la toţĭ a fi evlavia şi cuceria lorŭ către sfintele şi Dumneḑeescile locaşurĭ, unde pururea şi tot-d'a-una se laudă şi se slăvesce numele mareluĭ şi prea înălţatuluĭ Dumneḑeŭ, şi prin sĕvârşirea ca acelea următŏre voĭ şi plăcerĭ luĭ Dumneḑeŭ, nu numaĭ laudă vremelnică le pricinuesce, ci şi după petrecania lorŭ

www.dacoromanica.ro

le rĕmâne numele nemuritóre şi pomenirĭ în vecĭ; dreptŭ aceca şi eŭ, robulŭ mareluĭ şi ceresculuĭ Dumneḑeŭ, Iω Alexandru Ipsilante Vvd., de vreme ce din pronia cea de sus ca o sórtă ni s'aŭ încredinţatŭ scaunulŭ alŭ pravoslavniceĭ acesteĭ Ţĕrĭ Românescĭ, avemŭ datoria netăgăduită a bineocârmui, şi a întări cu totŭ felulŭ de mijlóce, maĭ vîrtosŭ fiindŭ de-apururea cu acestŭ gândŭ cucernicŭ către sfintele luĭ Dumneḑeŭ lŏcaşurĭ a le păzi şi a le da mână de ajutorŭ spre folosulŭ şi spre vecĭnica pomenire a Domnieĭ mele, socotit'am Domnia mea şi pentru sfintele şi dumneḑeescile bisericĭ domnescĭ de aicĭ din curtea domnéscă din Bucurescĭ, însă biserica cea de josŭ, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ Buna-Vestire a prea sfinteĭ de Dumneḑeŭ născĕtóre şi pururea feciórŭ Maria şi biscrica cea de susŭ, unde se cinstesce şi hramulŭ sfîntuluĭ slăvitulŭ înainte mergĕtorŭ şi botezătorŭ Ioanŭ, la care bisericĭ sfinte dintru începutŭ fiindŭ slujitorĭ preoţĭ i diaconĭ de mirŭ, *precum şi dascălĭ şi cântăreţĭ şi gramatecĭ mirenĭ,* a cărorŭ chivernisială de viaţă tot-d'a-una aŭ fostŭ din milele Domnilorŭ, după cum se adeverĕzăă din privileghiurile ce aŭ din trecutele vremĭ de la ceĭ maĭ d'inainte rĕposaţĭ pravoslavnicĭ Domnĭ, carĭ aŭ stătutŭ oblăduitoriĭ creştinesculuĭ acestuia scaunŭ; ale cărora dar mile (după truda şi strădania ce cu paza sfintelorŭ slujbe şi *liturgiĭ* la sfintele biscricĭ ne lipsitŭ), cunoscêndŭ Domnia mea că sunt cu cale şi cu bună orînduială făcute, şi Domnia mea încă m'am milostivitŭ de iarăşĭ le-am datŭ şi le-am înnoitŭ printr'acestŭ cinstitŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele, ca să-şĭ aibă pe deplinŭ tóte milele, precum le-aŭ avutŭ şi maĭ înainte vreme, adecă cucerniculŭ preotŭ popa Toma eclesiarhulŭ, împreună cu ceĭ-lalţĭ preoţĭ şi diaconĭ, şi Constantinŭ dascălulŭ proto-psaltu i cu Dumitrache defteriu şi cu toţĭ ceĭ-lalţĭ cântăreţĭ i grămăticĭ (precum scrie anume în fóia Domnieĭ mele cea pecetluită) să fie în pace şi iertaţĭ de tóte dăjdiile şi orînduelile câte vorŭ eşi peste anŭ în ţéră dela Visteria Domnieĭ mele, cu peceţĭ, orĭ fără peceţĭ, de nicĭ unele valŭ saŭ bântuială să nu aibă; aşişderea să fie în pace şi iertaţĭ de dijmăritŭ, stupĭ i rîmătorĭ, şi de vinăriciŭ: totŭ vinulŭ ce vorŭ avé, ale lorŭ drepte bucate şi pivniţele ce vorŭ fi avêndŭ ca să-şĭ vîndă vinurile lorŭ, să fie în pace de fumăritŭ, de cămănăritŭ, de vamă de vinŭ domnescŭ şi de tóte alte cheltuclĭ ale têrguluĭ ce sunt de daŭ alte pivniţe, şi când se va întêmpla să fie pogonăritŭ, viile lorŭ totŭ să fie scutite; aşijderea şi de oicritŭ oile ce vorŭ avé, precum se vorŭ numi în fóia Domnieĭ mele, fiesce care preotŭ i diaconŭ i cântăreţŭ, i grămăticŭ şi să aibă a lua preoţiĭ i diaconiĭ i cântăreţiĭ i grămăticiĭ în toţĭ aniĭ pe anŭ câte talerĭ 100, de la Vel Vameşŭ din baniĭ vămilorŭ, pentru mirulŭ sfinteĭ bisericĭ, şi aceştĭ banĭ să aibă a-ĭ lua de douĕ orĭ într'unŭ anŭ, la sfîntulŭ Gheorghe tal. 50 şi la sfîntulŭ Dumitru tal. 50, pentru că maĭ naintc vreme avêndŭ preoţiĭ dela aceste biséricĭ de luaŭ banĭ de mirŭ dela Domnie, i dela boerĭ i dela alţĭ creştinĭ, aŭ totŭ luatŭ până în ḑilele Domnieĭ sêle rĕposatuluĭ Constan-

www.dacoromanica.ro

tinŭ Vodă Brâncovénu, iar Domnia sa cunoscêndŭ că nu este bunŭ acestŭ obiceiŭ, și pentru ca să nu rĕmâe preoțiĭ păgubașĭ de acești banĭ, ce se agonisia la mirŭ, i-aŭ miluitŭ cu acéstă sumă de banĭ ce arétă maĭ susŭ; așișderea să fie sfintelorŭ maĭ sus numite bisericĭ totŭ vinăriciulŭ Domnescŭ din délulŭ Bucurescilorŭ, înpreună și cu cele-lalte délurĭ ce se vinăricesce împreună în sudŭ Ilfovŭ i Vlașca, ce aŭ luatŭ și până acum, adecă Copăcenĭ, Prundŭ, Curmătura și grădinile din Bucurescĭ, din ḑece vedre o vadră, și vadra de vinăriciŭ să plătéscă ceĭ cu viile câte banĭ 40 după obiceiŭ și ploconŭ să ia dela ḑece vedre în sus câte unŭ banŭ de vadră până la celŭ ce va face vedre o sută douĕ-ḑecĭ (120), iar de acolo în susŭ orĭ câtŭ vinŭ ar face de multŭ să dea numaĭ po. tal. 1 de nume, iar maĭ multŭ nu, pentru că avêndŭ sfintele aceste bisericĭ unŭ vadŭ de móră *și cu móră cu douĕ róte aicĭ în apa Dâmboviţeĭ din sus de curtea Domnéscă în potriva văeĭ ceĭ vechĭ*, dată sfintelorŭ bisericĭ de alțĭ rĕposațĭ Domnĭ, dar făcêndŭ multă *stricăciune și înecătură grădiniĭ domnescĭ, când aŭ fostŭ în ḑilele Domnieĭ séle Duca Vodă, aŭ pusŭ Domnia de aŭ tăiatŭ acea móră de totŭ pentru înecătura și stricăciunea ce făcea,* și pentru venitulŭ moriĭ, aŭ miluitŭ sfintele bisericĭ cu acestŭ vinăriciŭ, după cum arétă hrisovulŭ Domnieĭ séle ot. lét. 7186, și în urmă toțĭ Domniĭ aŭ întăritŭ mila acésta prin hrisóvele Domniilorŭ séle, de aŭ totŭ luatŭ sfintele bisericĭ acestŭ vinăriciŭ cu poclonulŭ i părpărulŭ de plinŭ precum scrie maĭ susŭ, până întru a doua Domnie a Dumi-sale rĕposatuluĭ Grigorie Vodă, încă și când se luase pe séma Domnéscă milele de vinăriciŭ de pe la tóte mŏnăstirile, iară aceste sfinte bisericĭ s'aŭ luatŭ mila acésta totŭ de plinŭ, iar atuncĭ Domnia sa rĕposatulŭ Grigorie Vodă, dândŭ mŏnăstirilorŭ celorŭ ce aŭ mile de vinăriciŭ ca să iea câte doĭ banĭ de vadră, precum fusese vinăriciulŭ maĭ nainte vreme, iar ceĭ-lalțĭ câte doĭ banĭ, aŭ rĕmasŭ pe séma cămăriĭ, asemenea aŭ fostŭ făcutŭ și la aceste sfinte bisericĭ de s'aŭ luatŭ numaĭ câte douĭ banĭ de vadră, iară ceĭ-lalțĭ câte doĭ banĭ s'aŭ fostŭ luatŭ totŭ pe séma Domnieĭ; decĭ Domnia Sa Constantinŭ Vodă Racoviță s'aŭ milostivitŭ de le-aŭ maĭ adaosŭ mila de vinăriciŭ, și cu aceĭ doĭ banĭ ce se lua pe séma Domnéscă, iar vinăricerii domnescĭ nimicŭ n'aŭ maĭ avutŭ amesteccŭ, și aŭ rĕmasŭ totŭ vinăriciulŭ din numitele popóre pe séma sfintelorŭ bisericĭ domnescĭ cu poclonŭ i părpărulŭ precum l'aŭ avutŭ și maĭ nainte vreme; încă să aibă a stăpâni maĭ sus numitele și sfintele bisericĭ domnescĭ zidurile pușcăriĭ dela Pórta din josŭ cu loculŭ lorŭ, fiindŭ domnescŭ, care l'aŭ fostŭ avutŭ și maĭ nainte vreme datŭ și *închiriate* și de alțĭ frațĭ Domnĭ cu hrisóvele Domniilorŭ séle; și iar să aibă sfintele bisericĭ a scutĭ douĕ scaune de carne ce le are la pórta din josŭ totŭ pe loculŭ bisericescŭ, care scaune să fie apĕrate de vama domnéscă, i agéscă, i de ierbăritŭ, i de poclonŭ vătășescŭ, cât și de alte angariĭ ce daŭ alte scaune, precum le-aŭ avutŭ și maĭ 'nainte. Așișderea după vechiulŭ obiceiŭ preoțiĭ și

www.dacoromanica.ro

dascălii, i grămăticii să aibă în toţĭ aniĭ la sfintele Pasce a lua postavurĭ de treĭ mâinĭ şi telendreţŭ i bricleţĭ . . . . cât şi cisme şi papucĭ de patru orĭ într'unŭ anŭ, şi să aibă a scuti şi lude 4, eclesiarhulŭ, i doĭ dascălĭ câte doĭ lude; şi să aibă sfintele bisericĭ să iea douĕ-ḑecĭ talerĭ la hraniulŭ Bisericeĭ de josŭ i ḑece talerĭ iar la hramulŭ Bisericeĭ de susŭ, i 20 talerĭ pe lună cheltuială bisericilorŭ şi să aibă a scuti 130 vite la vremea văcărituluĭ, pentru ca să fie preoţilorŭ i dascălilorŭ i gramaticilorŭ de hrană şi chivernisială, iar Domnieĭ mele şi părinţilorŭ Domnieĭ mele vecĭnică pomenire, aşişderea şi în urma Domnieĭ mele, pe carele va alege Domnulŭ Dumneḑeŭ a fi Domnulŭ ţĕreĭ, încă-lŭ rugămŭ cu numele Domnuluĭ Dumneḑeŭ şi Mântuitorulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ şi cu a prea curateĭ Maiceĭ Sfinţieĭ sĕle prea sfinteĭ stăpâneĭ nóstre de Dumneḑeŭ náscĕtóre şi pururea feciórĕ Maria şi a sfîntuluĭ slăvituluĭ înainte mergĕtoruluĭ şi Botezătoruluĭ Ioanŭ, ca să întărescă şi să cinstescă acéstă tocmélă şi milă acestorŭ sfinte bisericĭ, şi a înnoi acestŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele, ca şi ale Domniilorŭ sĕle hrisóve să fie cinstite şi întărite de alţĭ pravoslavnicĭ fraţĭ Domnĭ. Şi am întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele, Ioanŭ Alexandru Ipsilante Vvd. şi cu credinţa prea Iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ: Constantinŭ Vvd şi Dumitraşcu Vvd. şi cu toţĭ cinstiţiĭ şi credincioşiĭ boeriĭ ceĭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele; Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Panŭ Nicolae Dudescu Vel Vornicŭ de Ţéra de susŭ, Panŭ Radu Văcărescu Vornicŭ de Ţéra de josŭ, Panŭ Pană Filipescu Vel Logofĕtŭ de Ţéra de susŭ, Panŭ Ştefanŭ Prejcovénu Vel Logofĕtŭ de Ţéra de josŭ, Panŭ Ştefanŭ Mişoglu Vel Spătarŭ, Panu Ienache Văcărescu Vel Vistierŭ, Panŭ Scarlatŭ Caragea Vel Postelnicŭ, Panŭ Dumitraşco Racoviţă Vel Clucerŭ, Panŭ Constantinŭ Geanoglu Vel Paharnicŭ, Panŭ Nicolae Bârsescu Vel Stolnicŭ, Panŭ..... Vel Slugerŭ, Panŭ Nicolae Vel Pitarŭ şi Ispravniculŭ Pană Filipescu Vel Logofĕtŭ de Ţéra de susŭ, i Panŭ Iordache Mavrocordatŭ Vel Logofĕtŭ şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ d'întâiŭ alŭ Domnieĭ mele aicĭ în Ţéra Românéscă, la aniĭ de la zidirea lumeĭ 7283, iar de la nascerea Domnuluĭ nostru Isusŭ Hristosŭ 1775, de Constantinŭ Dascălulŭ slavonescŭ ot St. Gheorghe celŭ Vechiŭ. (Cond. 3, fila 16—18.)

Hrisovulŭ mŏnăstireĭ Plăvicenĭ ot sud. Oltŭ.

Sfinteĭ şi dumneḑeesceĭ mŏnăstirĭ, care se numesce Plăvicenĭ ot sud. Oltŭ, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ marilorŭ şi cerescilorŭ Voivoḑĭ Mihailŭ şi Gavrilŭ, şi tuturorŭ părinţilorŭ călugărĭ, carĭ, după vremĭ, vorŭ fi locuitorĭ la acéstă sfîntă şi dumneḑeéscă casă, ca să fie iertată sfînta mŏnăstire de tóte dăjdiile şi orênduelile ce daŭ alte mŏnăstirĭ, şi să aibă a scuti sfînta mŏnăstire de vinăriciŭ, vinŭ vedre 500, i de dijmăritŭ stupĭ 100 i rîmătorĭ 50 i de oeritŭ

www.dacoromanica.ro

oĭ 100 şi de văcăritŭ vite 10, şi să aibă a ţinė sfînta mŏnăstire şi lude 6 ómenĭ străinĭ fără de gâlcévă, ca să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ de ajutorŭ la ce arŭ fi trebile şi lucrurile sfinteĭ mŏnăstirĭ, iară de către Domnia mea să fie în pace şi iertaţĭ aceştĭ ómenĭ de tóte dăjdiile şi orênduelile orĭ-câte arŭ eşì peste anŭ dela visteria Domnieĭ mele, de nicĭ unele valŭ séŭ bântuială să nu aibă, măcarŭ şi când vorŭ da alţĭ iertaţĭ cu cărţile Domnieĭ mele iscălite, iar acéstă sfîntă mŏnăstire şi bucatele şi ómeniĭ eĭ, totŭ să nu dea, pentru că fiindŭ acéstă sfîntă mŏnăstire sĕracă, şi călcată de răzmiriţă şi moşiórele ce aŭ avutŭ aŭ fostŭ peste Oltŭ, şi rĕmâindŭ şi de acclea lipsită, aŭ avutŭ acéstă milă şi dela alţĭ fraţĭ rĕposaţĭ Domniĭ de maĭ nainte vreme, precum ne adeverimŭ Domnia mea din hrisovulŭ Domnieĭ séle rĕposatuluĭ Grigorie Ghica Vodă ot. lét. 7241. Dreptŭ acea şi Domnia mea am înnoitŭ acéstă milă de maĭ susŭ ḑisă, ca să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ de întărire şi de ajutoriŭ, şi părinţilorŭ călugăraşì de chivernisĭală, iar Domniĭ mele şi rĕposaţilorŭ întru fericire părinţilorŭ Domnieĭ mele veciniică pomenire, şi am întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Iω Alexandru Ipsilante Vvd. şi cu credinţa prea iubiţilorŭ fiĭ şi bcizadelelorŭ Domnieĭ mele Constantinŭ Vodă, Dumitraşco Vodă, şi cu sfatulŭ cinstiţilorŭ şi credinciośilorŭ boerilorŭ ceĭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Panŭ Nicolae Dudescul Vel Vornicŭ de Ţéra de susŭ, Panŭ Radu Văcărescu Vel Vornicŭ de Ţéra de josŭ, Panŭ Pană Filipescu Vel Logofĕtŭ de Ţéra de susŭ, Panŭ Ştefanŭ Prejcovénu Vel Logofĕtŭ de Ţéra de josŭ, Panŭ Stefanŭ Mişoglu Vel Spătarŭ, Panŭ Ianache Văcărescu Vel Vistierŭ, Panŭ Scarlatŭ Caragea Vel Postelnicŭ, Panŭ Dumitraşco Racoviţă Vel Clucerŭ, Panŭ Stanŭ Gianu Vel Paharnicŭ, Panŭ Manolache Creţulescu Vel Com., Panŭ Nicolae Bârsescu Vel Stol., Panŭ Vel Slug., Panŭ Nicolae Vel Pitarŭ şi Ispravnicĭ, Panŭ Pană Filipescu Vel Logofĕtŭ, i Panŭ Iordache Mavrocordatŭ Vel Logofĕtŭ şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ întâiŭ întru Domnia Domnieĭ mele aicĭ în oraşulŭ scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, de Dumitrache Logofĕtulŭ za taină la létulŭ dela zidirea lumiĭ 7283, iar dela nascerea Domnuluĭ şi mântuitoruluĭ nostru Isusŭ Hristosŭ 1775, la luna luĭ Martie. (Cond. 3, fila 18—19.)

Carte de milă a schituluĭ Bonţescĭ sud Slamŭ-Rŏmnicŭ.

Sfinteĭ şi dumneḑeesceĭ bisericeĭ ce se numesce schitulŭ Bonţescĭ ot sud. unde locuescŭ maĭcĭ călugăriţe aduse de stareţulŭ Vasile, ca să aibă a ţinė lude 4 ómenĭ străinĭ fără de nicĭ unŭ felŭ de gâlcevurĭ, să fie sfîntuluĭ locaşŭ de ajutorŭ şi de poslušanie la orĭ-ce ar avé trebuinţă, iar de către Domnia mea să fie în pace şi iertaţĭ de tóte dăjdiile şi orînduclele, orĭ câte arŭ eşì peste anŭ dela Visteria Domnieĭ mele, de nicĭ unele valŭ séŭ bântuială să n'aibă,

www.dacoromanica.ro

aşişderea să aibă a ţinè şi doĭ preoţĭ de mirŭ, scutiţĭ, să fie pentru slujba sfînteĭ bisericĭ, să se scutéscă de dijmăritŭ stupĭ 50 şi să aibă a luare dela vama Focşanilorŭ căte 6 oca untŭ-de-lemnŭ pe anŭ şi câte o jumĕtate oca tămâie pe lună, pentru că acéstă milă fiindŭ-că a avut'o şi dela alţĭ fraţĭ Domnĭ de maĭ 'nainte vreme şi Domnia mea încă m'am milostivitŭ de am înnoitŭ acéstă milă spre a fi sfîntuluĭ lŏcaşŭ de întărire şi de ajutorŭ şi maiecloru călugăriţe de chivernisĭală, iar Domnieĭ mele şi părinţilorŭ Domnicĭ mele veciniică pomenire; pentru care dară poruncimŭ Domnia mea tuturorŭ deregĕtorilorŭ ce veţĭ fi cu orĭ-ce slujbă orînduiţĭ, pe aceştĭ lude 4 poslişnicĭ şi 2 preoţĭ aĭ sfîntuluĭ schitŭ, să-ĭ lăsaţĭ şi întru nimicŭ supĕrare să nu le faceţĭ, întru altŭ chipŭ să nu fie, că aşa este porunca Domnieĭ mele. 1775, Martie 26. (Cond. 3, flla 20.)

Hrisovulŭ sfînteĭ mŏnăstirĭ a sfîntuluĭ Spiridonŭ din Bucurescĭ.

Douĕ lucrurĭ minunate sunt cele ce încoronéză şi împodobescŭ bunătăţile Domnilorŭ şi ale oblăduitorilorŭ, amêndouĕ vrednice de laudă şi de mărire, adecă mare cuviinţa şi buna credinţă, din care cea d'ântâiŭ se silesce către ocârmuirea politicéscă, iar cea de a doua se silesce către podóba bisericéscă, însă iubirea uneia de către alta cu atâtŭ este maĭ de folosŭ, cu cât pentru marca cuviinţă ca de unŭ lucru lumescŭ, dice mântuitorulŭ, te grijescĭ şi spre multe te silescĭ, iar pentru buna credinţă dice: unŭ lucru trebuesce la acestŭ lucru trebuinciosŭ, uitându-se Domniĭ ceĭ înţelepţĭ, şi cârmuirea politicĭ cu dreptate o sĕvârşescŭ şi podóba bisericeĭ cu înţelepciune o îndeplinescŭ, câştigându-şĭ partea cea bună care nu se va lua de la dînşiĭ; dreptŭ acea dară şi noĭ întru Hristosŭ bine credinciosulŭ Domnŭ Iω Alex. Ipsilante Vvd. fiindŭ-că din Pronia cea de sus ne-amŭ înălţatŭ la acéstă stepenă a domnieĭ ţĕrcĭ acestei, intr'alte sfinte şi dumneḑeescĭ locaşurĭ, socotit'am Domnia mea şi pentru sfîntulŭ locaşŭ celŭ făcĕtoruluĭ de minunĭ sfîntuluĭ Spiridonŭ alŭ Trimitundei, care s'a ziditŭ din temelie ântâiŭ de Domnia sa rĕposatulŭ Scarlatŭ Ghica Vvd. iar cu tóte împrejmuirile sĕvârşite de Domnia sa rĕposatulŭ Alexandru Ghica Vvd şi maĭ alesŭ însciinţându-ne Domnia mea, şi cuvióscle pricinĭ la carĭ vorŭ să se cheltuéscă rodurile daniilorŭ acestuĭ locaşŭ, acum dintru întâiaşĭ dată printr'acestŭ cinstitŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele, întărimŭ tóte ctitoricescile danii ale acesteĭ sfinte mŏnăstirĭ, ad. să stăpânéscă sfînta mŏnăstire tótă moşia de la Ruşiĭ de (za) Vede, de pe care să ica mŏnăstirea dijmă din tóte semĕnăturile, afară numaĭ din preoţiĭ ce sunt acolo la biserică şi slujitoriĭ ce vorŭ fi la stégŭ, şi ceĭ ce vorŭ fi avêndŭ viĭ pe acéstă moşie să-şĭ dea otaştina vinŭ la 20 de vedre o vadră vinŭ, iar nu banĭ, şi pentru clacă să dea de casă câte unŭ tultŭ, şi de la morile ce sunt pe acéstă moşie să ica

www.dacoromanica.ro

duimulŭ ce se va strînge tretina, şi nimenĭ să nu fie volnicŭ a vinde vinulŭ séŭ rachiulŭ pe acéstă moşie decât numaĭ bucatele mŏnăstireĭ, afară numaĭ din cea-ce s'a datŭ voie slujitorilorŭ să-şĭ vînḑă vinulŭ din viile lorŭ de la culesŭ până la sfîntulŭ Vasile, şi să maĭ stăpânéscă mŏnăstirea şi o pereche de case cu tóte namestiile eĭ ce sunt pe acéstă moşie, şi patru róte de móră din douĕ case ce sunt în apa Vediĭ, carele sunt cumpĕrate cu baniĭ mŏnăstireĭ, şi de la care fiindŭ-că şeḑŭ Ispravniciĭ, să plătéscă chirie pe lună câte taleri 10, iar casele, în carĭ aŭ fostŭ şeḑêndŭ maĭ 'nainte Ispravniciĭ, fiindŭ stricate, să fie pe séma mŏnăstireĭ la ce ar avé trebuinţă, şi din ceĭ ce aŭ viĭ şi morĭ pe acéstă moşie, orĭ-când s'arŭ face vînḑĕtóre să se protimiséscă mŏnăstirea a cumpĕra mŏnăstirea cu preţulŭ ce arŭ da şi alţiĭ, şi iar să fie sfînteĭ mŏnăstirĭ vinăriciulŭ din sud. Teleormanŭ din tóte popórele ce sunt într'acelŭ judeţŭ, să iea partea mŏnăstireĭ de vadră câte doĭ banĭ şi părparulŭ după obiceiŭ. Aşişderea să iea vinăriciŭ de la ceĭ ce vorŭ avé viĭ pe moşia Domnéscă de la Caracal sud. Romanaţĭ, de vadră câte doĭ banĭ partea mŏnăstireĭ, şi pentru că nu daŭ otaştină, fiindŭ moşia domnéscă, să plătéscă parparulŭ de câte vase vorŭ avé cu vinŭ, şi iar să fie sfînteĭ mŏnăstirĭ vamă de la bălţile ce se numescŭ *Nedea* şi Măcişulŭ din sud. Doljŭ, după vechiulŭ obiceiŭ, ceĭ ce vorŭ fi stăpâniĭ moşieĭ să iea o ḑeciuială din ḑece pescĭ unŭ pesce, séŭ din 10 banĭ, unŭ banŭ, iar vama partea domnéscă să ia pe séma mŏnăstireĭ din treĭ banĭ unŭ banŭ. Aşişderea să ica vamă şi de la bălţile de Bulenĭ, Potelulŭ, Grojdibodulŭ şi Ciuleiulŭ ot. sud. Romanaţĭ, de la care aceste patru bălţĭ, fiindŭ-că are şi mŏnăstirea Bistriţa cu cărţĭ domnescĭ, să iea alŭ treilea banŭ din vamă şi de acmu înainte să iea acelŭ banŭ, iar sfînta mŏnăstire să iea aceĭ doĭ banĭ partea domnéscă, şi stăpâniĭ moşieĭ ḑeciuiala după obiceiŭ; şi să iea sfînta mŏnăstire de la toţĭ ceĭ ce vorŭ pogorî cu oile in sud. Mehedinţĭ, în munţiĭ mŏnăstireĭ Tismaneĭ şi aĭ Zvărnarilorŭ i aĭ Cloşanilorŭ i a luĭ Hagi Constantinŭ dintr'o sută de oĭ una, care maĭ 'nainte fusese acésta din venitulŭ Ispravniculuĭ, iar dându-se întru ajutorulŭ mŏnăstireĭ aşa să urmeze; şi iar să aibă şi a stăpâni sfînta mŏnăstire douĕ miĭ stânjenĭ de moşie masă din moşia domnéscă de la oraşulŭ Flocĭ sud. Ialomiţa, cu venitulŭ Bălţeĭ dela oraşŭ, pentru că tótă moşia acésta fiindŭ-că s'a găsitŭ la trasŭ stînjenĭ 4.166 s'aŭ datŭ slujitorilorŭ stînjenĭ 2.166 de ajunsŭ pentru hrana lorŭ, şi aşa să ţie, iar stînjenĭ 2.000 şi cu totŭ venitulŭ Bălţeĭ să fie pe séma sfînteĭ mŏnăstirĭ; şi iar să maĭ aibă sfînta mŏnăstire 15 sălaşe de Ţiganĭ din Ţiganiĭ domnescĭ, cu toţĭ copiiĭ şi fetele lorŭ, după cum anume sunt scrişĭ în deosebită fóie pecetluită ca să fie pentru ajutorulŭ şi posluşaniile mŏnăstiriĭ, pentru că acéstă sfîntă mŏnăstire fiindŭ zidire nouă, fără de alte venituri şi chiverniselĭ şi cu orênduială bună pentru ajutorulŭ pămîntenilorŭ, pentru aceeaşĭ Domnia mea tóte câte maĭ susŭ arĕtămŭ le dămŭ să fie sfînteĭ mŏ-

www.dacoromanica.ro

năstirĭ statornice şi neclintite, ca lucru ce s'a închinatŭ caseĭ luĭ Dumneḑeŭ, de unde nu se maĭ potŭ strămuta, pe lângă care statornică întemeiere a acestorŭ maĭ susŭ numite, şi acésta aşeḑămŭ Domnia, mŏnăstirea cu desévêrşitŭ să fie de totŭ slobodă şi nestăpânită de nicĭ unŭ obrazŭ, nicĭ bisericescŭ, nicĭ mirenescŭ, ca mŏnăstire domnéscă a ţĕrĭĭ, slobodă; aşişderea şi bucatele cĭ în pace şi slobode, la vremea oierituluĭ să scutéscă câte oĭ va avé până la 2.000, stupĭ i rîmătorĭ de dijmăritŭ, douĕ pivniţe aicĭ în oraşŭ scutite de dijmăritŭ şi de alte supĕrărĭ; postăvariĭ, ceĭ ce vîndŭ postavŭ i găitanŭ, ceĭ ce vorŭ avé să-şĭ iea odaie cu chirie în sfînta mŏnăstire, să fie volnicĭ plătindu-şĭ chiria după aşeḑĕmîntŭ, însă care de buna voia lorŭ arŭ vré să mérgă iar nu cu dea-sila; treĭ preoţĭ de mirŭ şi unŭ diaconŭ, doĭ dascălĭ de strane, *doĭ grămăticĭ*, i posluşnicĭ carĭ *ne-pristanŭ* poslujescŭ la sfintele slujbe să fie scutiţĭ de tóte dajdiile câte arŭ eşi peste anŭ în ţéră, şi să scutéscă şi câte lude vorŭ avé, şi vinulŭ ce-lŭ vorŭ face în viile lorŭ, de vinăriciŭ, ale lorŭ drepte bucate, şi să scutéscă sfînta mŏnăstire şi lude 20 posluşnicĭ şi 5 lude slugĭ, scutiţĭ de tóte dăjdiile visterieĭ să fie de posluşania mŏnăstiriĭ unde va fi trebuinţă, cărora să li se dea şi pecetluirĭ ca să se deosebéscă din rîndulŭ birnicilorŭ, şi iar de se vorŭ aşeḑa óre-carĭ din postăvarĭ în prăvăliile mŏnăstiriĭ, scutindŭ fumăritulŭ, atuncĭ şi strějă la pórta mŏnăstiriĭ li se va da de la d-vóstră Vel Spătarŭ pentru a nu se întêmpla vre-o pagubă, şi fiindŭ-că cu bună socotinţă prea sfinţieĭ séle părinteluĭ Mitropolituluĭ s'a găsitŭ cu cale, egumeniĭ de pe la mŏnăstirile de pe afară să-şĭ aibă prinse câte douĕ odăĭ într'acéstă mŏnăstire înăuntrulŭ curţiĭ, ca la venirea trebilorŭ séŭ trimişilorŭ, să nu maĭ mérgă pe la gazde mirenescĭ prin târgŭ ca maĭ 'nainte, aşĭa să se urmeze, şi să dea chirie pe anŭ pentru douĕ odăĭ tal. 24; iară ceĭ ce vorŭ avé metohulŭ în Bucurescĭ să mérgă la metohulŭ sĕŭ; lângă care mile ce s'aŭ datŭ dela alţĭ fraţĭ Domnĭ, Domnia mea încă m'amŭ milostivitŭ de amŭ maĭ adausŭ mila cu lude 4, carĭ să fie meşterĭ de lemnŭ pentru lucrulŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ, scutiţĭ de tóte dăjdiile, şi să facă lude peste totŭ 29. Aşişderea de se va deschide schela oraşuluĭ, atuncĭ să facă scire la domniea mea şi se va rêndui ce se va lua pe partea moşieĭ mŏnăstiriĭ, ca prin aceste domnescĭ mile şi ajutorŭ bine sporindu-se a sfinteĭ mŏnăstirĭ şi sĕvêrşindu-se cu banĭ plinirea în toţĭ aniĭ acea rênduită milă cu măritatulŭ de fete sĕrace, să fie şi acésta spre dare de laudă mareluĭ Dumneḑeŭ şi spre vecĭnica pomenire domnieĭ nóstre şi iubitorilorŭ de Hristosŭ fraţĭ Domnĭ, carĭ şi după noĭ vorŭ oblădui, pe carĭ cu fierbinte dragoste îĭ rugămŭ, afară de ceea ce ĭ-ar lumina Dumneḑeŭ, să întăréscă şi cu domnescile séle hrisóve pentru sufletésca lorŭ spăsanie şi a lăudatelorŭ şi creştinescilorŭ nume; întărimŭ Domnia mea hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele, Iω Alexandru Ipsilante Vvd. şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ, Constantinŭ Vvd., Dumi-

www.dacoromanica.ro

trașco Vvd., și cu totŭ sfatulŭ cinstițilorŭ și credincioșilorŭ boerilorŭ ceĭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Panŭ Nicolae Dudesculŭ Vel Dvorn. de țéra de sus, Panŭ Radu Văcărescu, Vel Dvorn. de țara de josŭ, Panŭ Pană Filipescu Velŭ Logf. de țéra de sus, Panŭ Stefanŭ Prîscovénu Velŭ Logf. de țéra de josŭ, Panŭ Stefanŭ Mișoglu Vel Spăt., Panŭ Ianache Văcărescu Vel Vist., Panŭ... Scarlatŭ Caragea Vel Post., Panŭ Dumitrașco Racoviță Vel Clucerŭ, Panŭ Constantinŭ Geanoglu Vel Pahar., Panŭ Nicolae Bârsescu Vel Stolnicŭ, Panŭ Manolache Crețulescu Velŭ Comisŭ, Panŭ Nicolae Vel Pit., Panŭ ..... Vel Slug. și Ispravnicŭ Panŭ Pană Filipescu Vel Log. de țéra de susŭ, i Panŭ Gheorgache Mavrocordatŭ Vel Logf. și s'a scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ d'ântâiŭ alŭ Domnieĭ Domnieĭ mele aicĭ în Țéra Românéscă la aniĭ dela zidirea lumiĭ 7283, iar dela nascerea Domnuluĭ nostru Is. Hrs. 1775, de Constantinŭ dascălulŭ slovenescŭ ot. sfeti Gheorghe celŭ Vechiŭ. (Cond. 3, fila 23—26.)

Hrisovulŭ mŏnăstireĭ Căldărușaniĭ, ce este hramulŭ sfîntuluĭ mucenicŭ Dimitrie.

Iŏ Alex. Ipsilante Vvd: De vreme ce proroculŭ și pururea între împĕrațiĭ pomenitŭ, prea înțeleptulŭ Solomonŭ, numaĭ în umbra legiĭ rezemându-se, făcu atâta podóbă caseĭ dumnedeescĭ a Ierusalimuluĭ și a dăruĭ cu atâtea darurĭ, ca să păzéscă într'însa sicriulŭ cu tablele legeĭ Domnuluĭ, cu cât maĭ vîrtosŭ noĭ carĭ suntemŭ acum, cu mila duhuluĭ sfîntŭ pravoslavnicŭ Domnŭ, se cade să ne silimŭ cu totŭ sufletulŭ să întemeiămŭ și să ajutorimŭ sfinte locașurile luĭ Dumnedeŭ întru care nu se junghe vita necuvîntătóre, precum óre-când acolo, ci însușĭ mielușelulŭ luĭ Dumnedeŭ se jertfesce pentru viața vecĭnică a nóstră a tuturorŭ; pentru acésta dar înălțându-ne și pe noĭ Domnulŭ Dumnedeŭ întru scaunulŭ Țĕreĭ Românescĭ, bine am voitŭ, ca din bogatele mile ale prea milostivuluĭ Dumnedeŭ, ce ne-a dăruitŭ, să sĕvârșimŭ și noĭ facerea de bine și mile spre cinstea și întărirea sfintelorŭ mŏnăstirĭ, carĭ sunt cea maĭ de cinste parte a politieĭ, și podóba cea maĭ mare a acesteĭ țĕrĭ, și semnulŭ celŭ arĕtatŭ alŭ pravoslavieĭ, întru aceste douĕ principaturĭ creștinescĭ, dreptŭ acea dar Domnia mea însciințându-ne și de sfînta mŏnăstire ce se numesce Căldărușaniĭ, unde se cinstesce și prăznuesce hramulŭ sfîntuluĭ mucenicŭ marele Dimitrie Morotociu: care sfîntă mŏnăstire este zidită din temelie de rĕposatulŭ și bunulŭ creștinŭ Domnŭ Mateiŭ Basarabŭ Vvd. și întemeiate cu milĭ și cu venituri, pentru ca să se păzéscă obște jitie într'însa, că din cursulŭ vremeĭ, și din *împĕrecherea întĕmplărilorŭ, nu numaĭ buna orînduială, ce a fostŭ înlăuntru s'a stricatŭ, ci încă și zidurile și s'aŭ prăpăditŭ, fiindŭ-că s'aŭ fostŭ lipsitŭ de multe din mile ce aŭ avutŭ*, precum și din vinăriciulŭ ce

www.dacoromanica.ro

aŭ avutŭ la orașulŭ de Flocĭ, din merticulŭ de sare ce aŭ luatŭ dela Ocna Ghitiora, căcĭ ocna Ghitiora s'aŭ astupatŭ, și viile dela orașulŭ Flocĭ s'aŭ părăginitŭ și s'aŭ pustiitŭ, și vĕḑêndŭ Domnia mea hrisóvele altorŭ Domnĭ ce aŭ fostŭ maĭ nainte vreme, adică ântâiŭ alŭ acestuĭ maĭ sus pomenitŭ Domnŭ și ctitorŭ Mateiŭ Basarabŭ Voivodŭ cu lét. 7153, și a luĭ Constantinŭ Șerbanŭ Voevodŭ lét. 7167, și a luĭ Grigorie Ghica Voevodŭ 7169, și a Raduluĭ Leonŭ lét. 7183, și a luĭ Constantinŭ Vodă lét. 7212, ca să nu fie lipsită sfînta mŏnăstire de acestŭ ajutorŭ și folosinţă, ce cuprinde hrisóvele, în locului acelora am găsitŭ cu cale și am mutatŭ aceste mile a le lua sfînta mŏnăstire Căldărușanĭ, după cum aŭ și alte sfinte mŏnăstirĭ, adică vinăriciŭ din sud. Saac. de pe popórele valea Meilorŭ, i valea Largă, i valea Negovanilorŭ cu părpărulŭ, însă câte doĭ banĭ de vadră, afară din vinăriciulŭ domnescŭ, și sare dela Ocna Telĕga, însă bolovanĭ doué sute pe ficsce-care anŭ ne strămutatŭ, ca să fie pentru întărirea sfinteĭ mŏnăstirĭ și hrană și îmbrăcăminte părinţilorŭ dintre acéstă sfîntă mŏnăstire, iar domnieĭ mele și părinţilorŭ domnieĭ mele veciniică pomenire, pentru care să aibă volnicie prea cuviosulŭ Arhimandritŭ Chir Filaretŭ, chivernisitoriulŭ acesteĭ sfinte mŏnăstirĭ, să orênduiască omulŭ mŏnăstireĭ la vremea vinăriciuluĭ a strînge acéstă milă, și poruncimŭ domnia mea d-vóstră boerilorŭ vinăricerĭ, ca nicĭ de cum să nu vĕ atingeţĭ de acéstă milă a vinăriciuluĭ mŏnăstireĭ, ci să aibă a strînge părinţiĭ mŏnăstiriĭ și a lua pe séma mŏnăstiriĭ nepopritŭ. Așișderea și la vremea când iaŭ și alte mŏnăstirĭ merticulŭ lorŭ de sare, să orênduéscă omulŭ mŏnăstiriĭ la Ocnă, a lua mila acésta, și d-vóstră cămărașilorŭ de Ocnă, vĕ poruncimŭ să aveţĭ a da sfinteĭ mŏnăstirĭ Căldărușanĭ aceștĭ 200 bolovanĭ fără nicĭ o pricină. Pentru care și în urma Domnieĭ mele pre care va alege Domnulŭ Dumneḑeŭ a fi Domnŭ și stăpânitorŭ acesteĭ Ţĕriĭ creștinescĭ, îlŭ rugămŭ cu numele Domnuluĭ nostru Isusŭ Hristosŭ, ca să întăréscă și să păzéscă acéstă milă nestrămutatŭ, ca și ale Domniilorŭ sélc hrisóve să fie ţinute de alţĭ Domnĭ în urmă și păzite și să aibă pe sfîntulŭ Dimitrie rugătorŭ și ajutorŭ spre a se învrednici spre véculŭ viitorŭ, odihneĭ ceĭ veciniice; și am întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însășĭ credinţa Domniĭ mele Io Alex. Ipsilante Voevodŭ și cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ Constantinŭ Vodă și Dumitrasco Vvd. și cu sfatulŭ cinstiţilorŭ și credincioșilorŭ boerilorŭ celorŭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Panŭ Nicolae Dudescu Vel Vornicŭ de Ţéra de sus, Panŭ Radu Văcărescu Vel Vornicŭ de Ţéra de jos, Panŭ Pană Filipescu Vel Logofĕtŭ de Ţéra de sus, Panŭ Stefanŭ Pârscovénu Vel Logofĕtŭ de Ţéra de jos, Panŭ Stefanŭ Mișoglu Vel Spătarŭ, Panŭ Ianache Văcărescu Vel Vistierŭ, Panŭ Scarlatŭ Caragea Vel Post., Panŭ Dumitrașco Racoviţă Vel Clucerŭ, Panŭ Stanŭ... Vel Păhar., Panŭ -Vel Stolnicŭ,

www.dacoromanica.ro

Panŭ Nicolae Creţulescu, Vel Comisŭ, Panŭ—Vel Slugerŭ, Panŭ Nicolae Vel Pit. şi Ispravnicĭ Panŭ Vel Logofĕtŭ de Ţéra de sus, i Panŭ Vel Logofĕtŭ de Ţéra de jos, şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ d'întâiŭ alŭ Domnieĭ mele, aicĭ în oraşulŭ scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, la lét. 1775, de Constantinŭ dascălulŭ slovenescŭ ot. sfîntulŭ Gheorghe-Vechiŭ. (Cond. 3, fila 26—27.)

Hrisovulŭ sfinteĭ şi dumneḑeesceĭ mŏnăstirĭ, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ sfinteĭ de Dumneḑeŭ născĕtóreĭ şi alŭ marilorŭ Voivoḑĭ Mihailŭ şi Gavrilŭ, ca să scutéscă dreptŭ bucatele şi o pivniţă aicĭ, i patru argaţĭ ómenĭ străinĭ.

Sfinteĭ şi dumneḑeesceĭ bisericĭ de aicĭ din oraşulŭ Bucurescĭ a Domnieĭ mele, unde se prăznuesce hramulŭ adormireĭ prea sânteĭ de Dumneḑeŭ născĕtóreĭ şi pururea fecióreĭ Maria, şi soborulŭ sfinţilorŭ marilorŭ Voevoḑĭ a cetelorŭ îngerescĭ Mihailŭ şi Gavrilŭ, care biserică este zidită şi înălţată din temelie de cinstitulŭ şi credinciosulŭ boerulŭ Domnieĭ mele rĕposatulŭ Iordache Creţulescu Vorniculŭ, ca să fie sfinteĭ bisericĭ milă de la Domnia mea să scutéscă în toţĭ anĭ dreptŭ bucatele bisericeĭ, vinulŭ de vinăriciŭ, stupiĭ i rîmătoriĭ de dijmăritŭ, şi oĭ de oieritŭ 300 şi o pivniţă aicĭ în oraşulŭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, de fumăritŭ, de căminăritŭ, de vamă şi vinŭ domnescŭ de ortŭ vătăşescŭ şi de tóte alte angarale ce vorŭ fi pe pivniţĭ. Aşişderea să aibă a ţiné şi păstorĭ argaţĭ, sute 4, însă nu ómenĭ de prin satele ţĕreĭ, ci străinĭ, pentru carĭ aducêndŭ adeverinţă de la d-lorŭ Ispravniciĭ judeţuluĭ, să li se dea şi pecetluirile Domnieĭ mele pe numele şi chipulŭ lorŭ, ca să fie în pace şi iertaţĭ de tóte dăjdiile şi orînduelile verĭ câte arŭ eşi pe ţéră de la visteria Domnieĭ mele, de nicĭ unele nicĭ unŭ valŭ şi bântuială să n'aibă, ca să pótă fi pentru posluşania sfinteĭ bisericĭ, fiindŭ-că acéstă milă a avut'o sfînta mŏnăstire şi de la alţĭ fraţĭ maĭ dinainte Domnĭ, precum am vĕḑutŭ şi hrisóvele Domniilorŭ séle; pentru acea dar şi Domnia mea încă m'am milostivitŭ de am înnoitŭ şi am întăritŭ mila acésta ce se cuprinde maĭ sus, ca să fie sfinteĭ bisericĭ de ajutorŭ şi de întărire, preoţilorŭ de hrană şi de chivernisire, iar Domnieĭ mele, şi rĕposaţilorŭ părinţilorŭ Domnieĭ mele vecĭnică pomenire. Pentru acea poruncimŭ Domnia mea şi vouĕ tuturorŭ slujbaşilorŭ ce veţĭ fi orênduiţĭ verĭ cu ce slujbe, toţĭ să aveţĭ a vĕ feri, nimenea întru nimicŭ supĕrare séŭ bântuială de tóte câte cuprinde maĭ sus să nu le facă, că orĭ-care va îndrăsni peste porunca Domnieĭ mele asupra câtuşĭ de cât, să scie că va lua certare; într'altŭ chipŭ să nu fie, că aşa este porunca Domnieĭ mele. ii saam. receh. gvmd. (Cond. 3, fila 27—27.)

www.dacoromanica.ro

Cartea pentru vama orașuluĭ bălțiĭ sfîntuluĭ Spiridonŭ de aicĭ din Bucurescĭ. 1775, Aprilie 5.

Milostiu Bj. Iω Alexandru Iónŭ Ipsilante Vvd. De vreme ce vameșiĭ carĭ cumpĕra vama orașuluĭ în vremile Domnilorŭ întru acea cumpĕrătóre *vămuia și pescele ce se vêna în bălțile ce sunt în orașŭ până în Jăgălie*, care acestŭ obiceiŭ s'a fostŭ urmatŭ până la lét. 1767, când atuncĭ prin hrisovulŭ Domnieĭ séle Alexandru Vvd. Ghica s'a datŭ danie acestŭ venitŭ alŭ bălțilorŭ la mŏnăstirea sfîntuluĭ Spiridonŭ, care danie se vede întărită de Domnia sa fratele Gregorie Vvd Ghica, iarășĭ prin hrisovulŭ Domnieĭ séle, precum și de înși-ne Domnia mea, nu numaĭ că s'aŭ înnoitŭ și s'aŭ întăritŭ acele daniĭ, ci încă și cu adaosŭ le-amŭ prostisitŭ, *dar fiindŭ-că dela létŭ 1769 și până la 1774 a fostŭ războiŭ în țéră, și maĭ vîrtosŭ că pe acele locurĭ era totŭ oștire, și n'a pututŭ mŏnăstirea a căuta să-șĭ iea acelŭ venitŭ, vameșiĭ dela orașŭ* s'aŭ fostŭ întinḑêndŭ și aŭ răsipitŭ acéstă milă a mŏnăstireĭ cu pricină de obiceiŭ vechiŭ, și așa mŏnăstirea rĕmânea păgubașă; iar când fu acum în ḑilele Domnieĭ mele la luna luĭ Ghenarie lét. 1775 orênduindŭ Domnia mea boerŭ cinstitŭ și credinciosŭ pe dumné-luĭ Teodorache Vel Spăt. ca să *facă cochiĭ-vechĭ* și să vînḑă vămile, la carĭ cochiĭ vechĭ făcêndŭ pîră epitropulŭ cu numitele mŏnăstirĭ cum că cu pricină de obiceiŭ se năpăstuesce mŏnăstirea, făcutu-s'a de către d-luĭ numitulŭ boerŭ strigare la cochiĭ-vechĭ și a numitŭ că vinde vama orașuluĭ afară din venitulŭ bălțilorŭ și așa s'a încheiatŭ vînḑarea vămilorŭ, iar când a fostŭ maĭ pe urmă în luna luĭ Aprile, la lét. 1775: făcu pîră ci aŭ cumpĕratŭ vama orașuluĭ, și ceru ca să aibă voie a lua vamă și dela bălțĭ precum aŭ luatŭ și din anulŭ trecutŭ; decĭ Domnia mea întrebândŭ pe dumné-luĭ Spăt. în ce chipŭ a vîndutŭ vămile, față fiindŭ și numitulŭ vameșŭ, ne arétă cum că vînḑarea vămeĭ orașuluĭ s'a strigatŭ la cochiĭ-vechĭ, afară din venitulŭ bălțilorŭ, precum și însușĭ numitulŭ cumpĕrătorŭ nu putu tăgădui, ci de față arĕtă că așa a fostŭ cumpĕrătórea: afară din bălțĭ, fără numaĭ ḑise că avêndŭ pagubă la cumpĕrătóre cere să le iea și acele; dreptŭ aceea hotărîmŭ și poruncimŭ, ca mŏnăstirea să aibă a-șĭ lua acea vamă a bălțilorŭ ca milă și danie ce este dată, și a fi hărăzită și de către Domnia mea și maĭ multŭ vameșiĭ dela orașŭ să nu aibă voie a se întinde séŭ a supĕra mŏnăstirea. — *Tolico pisahŭ gvmd.* (Cond. 3, fila 28.)

Hrisovulŭ bisericeĭ Hagiuluĭ din Bucurescĭ ce sunt zidite de Mihailŭ monahulŭ ce a fostŭ Logofĕtŭ de taină. 1775.

Ceĭ ce sĕvêrșescŭ bunătățile cele de sufletŭ folositóre și plăcute luĭ Dumneḑeŭ, nu numaĭ în viața acésta se laudă și bine se cuvintéză, ci și după petre-

www.dacoromanica.ro

cania lorŭ le rĕmâne numele nemuritorŭ şi pomenirea vecĭnică, şi sufletele lorŭ în locaşurile drepţilorŭ se învrednicescŭ. Multe dar bunătăţĭ sunt, carĭ póte omulŭ a-şĭ dobândi sufletésca mântuinţă, iar maĭ mare este milostenia, ce se face atât la sfintele luĭ Dumneḑeŭ lŏcaşurĭ, cea maĭ vîrtosŭ la sĕracĭ, la bolnavĭ şi la scăpĕtaţĭ, pentru că milostenia este vêrvulŭ celor-alalte bunătăţĭ, că rĕsbate cerulŭ şi rĕşbesce tocmaĭ la scaunulŭ măririĭ luĭ Dumneḑeŭ, şi celuĭ ce face milostenie îşĭ zidesce lŏcaşŭ în vecĭ, şi-lŭ face moşténŭ împĕrăţieĭ cerescĭ, şi multă îndrăznélă îşĭ face către Dumneḑeŭ. De vreme ce însuşĭ Domnulŭ nostru Is. Hristosŭ se chiăzăşuesce ḑicêndŭ : *că orĭ-ce aţĭ făcutŭ unuĭ dintr'aceştĭ maĭ micuţĭ fraţĭ, mie aţĭ făcutŭ;* aşişderea şi după cuvîntulŭ sfîntuluĭ Ioanŭ ce face pentru milostenie, la atâta înălţime, ḑice, suie pe omŭ milostenia. Dreptŭ accea şi eŭ robulŭ stăpânuluĭ micŭ Is. Hrist. şi Dumneḑeuluĭ a tótă făptura, Iō Alex. Ioanŭ Ipsilante Vvd. rĕvnitorŭ fiindŭ acesteĭ marĭ facerĭ de bine şi voindŭ a şi întări cele cu cuviinţă date milĭ, pe la sfin tele luĭ Dumneḑeŭ lŏcaşurĭ întru slava sfîntŭ numeluĭ sĕŭ şi întru pomenirea nóstră; întru care aflat'amŭ Domnia mea şi pentru Mihailŭ monahulŭ ce a fostŭ Lgf. de taină, cum că încă din mică vîrsta sa a slujitŭ Domnilorŭ şi ţĕreĭ până la vîrsta bĕtrâneţelorŭ, şi fiindŭ-că în viaţa luĭ nu s'a căsătoritŭ, vĕḑêndu-se pe sine fără moştenitorĭ, a cugetatŭ la cele de Dumneḑeŭ plăcute, şi cu a sa agonisĭală aŭ înălţatŭ douĕ sfinte bisericĭ aci în Bucurescĭ sĕvêrşindu le cu tótă podóba lorŭ. Insă una ce se chiamă mahalaua Hagiuluĭ, la care se cinstesce şi se prăznucsce hramulŭ adormireĭ prea sfinteĭ prea curateĭ stăpâneĭ nóstre născĕtóre de Dumneḑeŭ şi pururea fecióreĭ Maria şi sfinţilorŭ maĭ marilorŭ Voivoḑĭ Mihailŭ şi Gavrilŭ şi a celorŭ-lalte fără de trupurĭ puterĭ. Altă biserică în mahalaua Ceauşuluĭ Davidŭ la care se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ sfîntuluĭ părinteluĭ nostru Nicolae Arhicpiscopulŭ mirilorŭ de la Lichia, făcĕtorulŭ de minunĭ, şi a sfinteĭ cuvióseĭ maicĭ nóstre Paraschiva, şi cum că la aceste sfinte bisericĭ a făcutŭ şi 14 chiliĭ spre locuinţă a 24 femeĭ sĕrace, obraze maĭ alese şi maĭ deosebite şi a cărorŭ hrană şi îmbrăcăminte totŭ Mihailŭ Monahulŭ le are purtare de grijă, cărora şi după sfîrşitulŭ sĕŭ le-aŭ orênduitŭ şi le-aŭ afiorisitŭ prin aşeḑĕmîntŭ întăritŭ despre sfinţia sa Mitropolitulŭ ţĕreĭ Chirio Chir Grigorie, 12 pogóne de vie la podgorie, şi stupĭ câţĭ se vorŭ întêmpla, şi o pivniţă de piatră cu 6 case ce este la pórta domnéscă din sus în mahalaua sfîntuluĭ Dimitrie, precum şi cu alta ce-ĭ va fi prin putinţă a agonisi în rĕmăşiţa vieţeĭ luĭ totŭ spre adăugirea economiilorŭ, şi vĕḑêndŭ Domnia mea acestŭ lucru de sufletŭ folositorŭ, maĭ vêrtosŭ fiindŭ-că de partea cea slabă şi neputinciósă, am primitŭ a mĕ împărtăşi şi Domnia mea a fi ctitorŭ atâtŭ la acéstă sfîntă biserică cu întărirea milelorŭ ce le-aŭ avutŭ până acum, cât şi pentru ajutorulŭ şi chivernisĭala sĕracelorŭ, ce locuescŭ la chiliĭ, cu scutirea bucatelorŭ lorŭ, adecă să aibă

www.dacoromanica.ro

a scuti la vremea dijmăritului, dreptŭ bucatele lorŭ scutite și rîmătorii ce va avé și de vinăriciŭ vinulŭ cât se va face în viile luĭ, și aicĭ pivnița scutită de fumăritŭ de căminăritŭ, de vamă, de vinŭ domnescŭ și de alte angariĭ, ca să fie pentru vîndarea vinurilorŭ din care să chivernisescŭ acele sĕrace. Așișderea să aibă a scuti și la vremea oierituluĭ, cu pecete domnéscă, oĭ 200, și la vremea văcărituluĭ, când se va întêmpla, după vremĭ, să scutéscă iar cu pecete domnéscă vite 20, carĭ vite sunt pentru arătura bucatelorŭ ce sunt hrana acelorŭ sĕrace peste anŭ, și să aibă a ține câte 6 dărvarĭ scutițĭ de tóte dăjdiile și rênduelile câte vorŭ eși dela Visterie peste anŭ în țéră, carĭ să fie pentru adusulŭ lemnelorŭ la sĕracele dela chilie și alte posluș anie, și încă să aibă a da de la Visteria Domnieĭ mele la amêndouĕ bisericile pe anŭ tal. 80, de biserică câte tal. 40, însă de patru orĭ într'unŭ anŭ la fiesce-care hramŭ câte tal. 20 pentru cĕră, tămâie, untŭ de lemnŭ și să împarță și sĕracilorŭ dela chiliĭ, și să aibă a lua pe fiesce-care anŭ cu pecete domnéscă sare oca 2000 dela Ocna Telega, și fiindŭ-că Mihailŭ Monahulŭ este la vremea bĕtrânețelorŭ și după petrecania luĭ este trebuință de unŭ omŭ alesŭ și cu credință a isprăvnici economia și a strînge rodurile la vreme, ca să se împarță sĕracilorŭ după orênduială, carele să fie în pace și apăratŭ de tóte dăjdiile și orênduelile Visteriĭ, de nicĭ unele, nicĭ unŭ felŭ și nicĭ o bântuială să nu aibă, pre care să-lŭ ducă înaintea d-luĭ Vel Vist. și să-ĭ dea răvașŭ pe chipŭ de adeverință; care tóte aceste milĭ, ce maĭ sus arétă pentru ajutorŭ și hrana acelorŭ femeĭ, le-aŭ avutŭ și maĭ dinainte și dela alțĭ frațĭ Domnĭ, după cum am vĕdutŭ Domnia mea hrisovulŭ dumi-sale Constantinŭ Vodă Mavrocordatŭ, alŭ Domnieĭ séle rĕposatuluĭ Scarlatŭ Vodă Ghica, i alŭ Domnieĭ séle Constantinŭ Vodă Gehanŭ, i a Domnieĭ séle Stefanŭ Vodă Racoviță, și alŭ Domnieĭ séle rĕposatuluĭ Alexandru Vodă Ghica, dreptŭ acea și Domnia mea m'am milostivitŭ de am întăritŭ milele aceste printr'acestŭ cinstitŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele, maĭ adăogêndŭ Domnia mea și deosebită milă, ca peste lude 6, ce era maĭ sus de toțĭ, să aibă maĭ bine încă lude 4, carĭ se facŭ lude 10, și acestorŭ dărvarĭ să li se dea de către Dumné-luĭ Vel Vist pecete pre chipulŭ și numele lorŭ, care aceste milĭ și de acum înainte să se păzéscă nestrămutatŭ, întărindu-le Domnia-mea cu însășĭ credința Domnieĭ-mele și cu credința prea iubițilorŭ Domnieĭ-mele fiĭ, Constantinŭ Vodă, Dumitrașcu Vodă, și cu toțĭ cinstițiĭ și credincioșiĭ boerĭ aĭ Domnieĭ mele: Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Nicolae Dudescu Vel Vornicŭ de Țéra-de-sus, Panŭ Radu Văcărescu Vel Vorn. de Țéra-de-jos, Panŭ Pana Filipescu Vel Logof. de Țéra-de-sus, Panŭ Stefanŭ Prăscovénu Vel Logof. de Țéra-de-jos, Panŭ Stefanŭ Mișooglu Vel Spăt., Panŭ Ienachie Văcărescu Vel Vist, Panŭ Scarlatŭ Caragea Vel Pit., Panŭ Dumitrașcu Racoviță Vel Cluciu, Panŭ Constantinŭ Geanolŭ Vel Paharn., Panŭ Nicolae Bârsescu, Vel Stoln., Panŭ Manolache Crețulescu Vel Comisŭ, Panŭ . . . . Vel Slug., Panŭ

www.dacoromanica.ro

Nicolae Vel Pit., şi Ispravniculŭ Panŭ Pană Filipescu Vel Logof., Panŭ Iordache Mavrocordatŭ Vel Logof., şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ d'întâiŭ alŭ Domnieĭ-mele aicĭ în Ţéra Românéscă, în Bucurescĭ, la aniĭ de la zidirea lumiĭ 7285, iar de la nascerea Domnuluĭ Isusŭ Hristosŭ 1775 Maiŭ 1, de Gheorghe Logof. Prisicénu. (Cond. 3, fila 29—31.)

Carte de milă a sfinteĭ mŏnăstirĭ Sadoviĭ ot. sud. Doljiŭ.

Milosteio Bj. Iω Alesandru Ioanŭ Ipsilante Vvd. Sfinteĭ şi Dumneḑeesceĭ mŏnăstirĭ ce se numesce Sadova ot. sud. Doljiŭ, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ prea sfinteĭ Născĕtóre de Dumneḑeŭ, fiindŭ-că din *întêmplarea vremilorŭ răsmiriţiĭ s'arŭ fi dărăpanatŭ* şi s'arŭ fi stricatŭ tóte împrejmuirile mŏnăstireĭ, m'am *milostivitŭ* Domnia-mea, şi orênduimŭ printr'acéstă carte a Domnieĭ mele, ca să aibă a ţiné cuviosulŭ Igumenŭ de la acéstă mŏnăstire lude 7 pentru posluşania şi ajutorŭ trebilorŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ apĕraţĭ de tóte dăjdiile şi orênduelile verĭ câte arŭ eşi pe norodŭ de obşte dela Visteria şi de la cămara Domnieĭ mele, pe anŭ, în ţéra Domnieĭ mele, valŭ şi supĕrare sĕ nu aibă, însă nu ómenĭ de prin satele ţĕreĭ, ci străinĭ fără nicĭ o pricină, pe carĭ ómeniĭ găsindu-ĭ şi aşeḑându-ĭ să iea adeverinţă iscălită de la dumné-lorŭ Ispravnicĭ pe numele şi chipulŭ lorŭ, ca să li se dea pecetluiturile Domnieĭ mele; poruncimŭ Domnia mea dumné-vóstră Ispravnicilorŭ şi tuturorŭ Zapciilorŭ ce veţĭ fi orênduiţĭ prin plăşĭ, acestora ómenĭ ce se vorŭ aşeḑa, nimenea de nimicŭ supĕrare să nu le faceţĭ, ci să rĕmâe numaĭ pentru ajutorulŭ şi folosulŭ mŏnăstiriĭ. *Tolico pisah gvmd.* (Cond. 3, fila 32.)

Cartea de milă a sfinteĭ mŏnăstirĭ ce se numesce Gănescu.

Milosteio Boj. Iω Alexandru Ioanŭ Ipsilante Voivodŭ, sfinteĭ şi dumneḑeesceĭ mŏnăstirĭ ce se numesce Gănesculŭ ot. sud. Doljiŭ, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ sfîntuluĭ Neculae, pentru că însciinţându-mĕ *Domnia mea că din întêmplarea vremiĭ rĕzmiriţeĭ* s'arŭ fi arsŭ împrejmuirile şi în velitórea sfinteĭ biericĭ, cum şi alte nemestiĭ cu totulŭ s'arŭ fi dĕrăpănatŭ şi s'arŭ fi rĕpusŭ; decĭ maĭ vêrtosŭ fiindŭ-că este conacŭ arhierescŭ când merge la Craiova, m'am milostivitŭ Domnia mea, şi orênduimŭ printr'acéstă carte a Domnieĭ mele, ca să aibă a ţiné lude câte 10, străinĭ, pentru posluşanie şi ajutorŭ trebilorŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ, apĕraţĭ de tóte dăjdiile şi orênduelile: verĭ câte arŭ eşi pe norodŭ de obşte dela visterie şi de la cămara Domnieĭ mele peste anŭ în ţéră, de nicĭ unele valŭ şi supĕrare să n'aibă; pe carĭ ómenĭ găsindu-ĭ şi aşeḑându ĭ să iea adeverinţă iscălită dela dumné-lorŭ Ispravnicĭ pe numele şi chipulŭ lorŭ, ca să li se dea pecetluiturile Domnieĭ mele.

www.dacoromanica.ro

Poruncimŭ Domnia mea d-vóstră Ispravnicilorŭ şi tuturorŭ Zapciilorŭ ce vorŭ fi orênduiţĭ prin plăşĭ, acestora ómenĭ ce se vorŭ aşcda nimenea de nimicŭ supĕrare să nu le faceţĭ, şi să rĕmâe a fi pentru ajutorŭ şi folosulŭ mŏnăstiriĭ. Tolico pisah gvmd. 1775, April. 23. (Cond. 3, fila 32.)

Hrisovulŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ Ciolanulŭ.

Din tóte cele maĭ alese şi maĭ lăudate lucrurĭ la ceĭ ce dela Dumnedeŭ li s'aŭ datŭ a stăpâni, fapta cea bună a milostiviriĭ este maĭ alésă şi maĭ lăudată, maĭ alesŭ încă când va fi către sfintele şi Dumnedeescile lăcaşurĭ, unde se sĕvârşescŭ dumnedeescile slujbe şi unde ceĭ ce aŭ părăsitŭ lumea trăescŭ o viaţă ângeréscă, şi maĭ pre sus de lume, rugându-se luĭ Dumnedeŭ diua şi nóptea, pentru împĕraţĭ, pentru domnĭ şi pentru totŭ creştinesculŭ norodŭ pravoslavnicŭ, la acele cuviincióse, iară facerea de bine a ajutora pre ceĭ locuitorĭ într'însele cu cele de trebuinţa lorŭ, fiindŭ-că şi eĭ se află slujindŭ lorŭ întru cele sufletescĭ, rugându-se luĭ Dumnedeŭ pentru spăsania sufletelorŭ lorŭ; dreptŭ acea şi noĭ întru Hristosŭ Dumnedeŭ bine credinciosulŭ şi de Hristosŭ iubitoriŭ Domnŭ Iω Alexandru Ioanŭ Ipsilante Vvd. învrednicindu-ne de ne-aŭ miluitŭ Domnulŭ Dumnedeŭ cu oblăduirea acesteĭ pravoslavnice ţĕrĭ Românescĭ, şi însciinţându-ne dela cuviosulŭ stareţŭ Chir Teodosie, ce este alcsŭ şi aşedatŭ stareţŭ de rĕposatulŭ schimnicŭ Vasilie, la schitulŭ ce se numesce *Ciolanulŭ*, hramulŭ sfîntuluĭ mareluĭ Mucenicŭ Gheorghe, unde locucescŭ 12 părinţĭ călugărĭ sihastri românĭ şi moldovenĭ, ucenicĭ aĭ acestuia disŭ rĕposatulŭ Vasile schimniculŭ. Cum-că fiindŭ acestŭ schitŭ la locŭ fórte strimtorosŭ şi pustiŭ, se află părinţiĭ la mare lipsă şi sĕrăcie, atâtŭ de trebuinţele vieţiĭ lorŭ, cât şi de cuvincióse trebuinţele bisericiĭ, fiindŭ că n'aŭ apucatŭ rĕposatulŭ stareţŭ să mijlocéscă şi acestora vre-unŭ ajutorŭ de milă ca şi celorŭ dela schitulŭ sĕŭ. Decĭ precum alţĭ fraţĭ întru pomenire Domnĭ, ce aŭ fostŭ maĭ dinainte de noĭ, aŭ făcutŭ milă călugăraşilorŭ ce sunt maĭ sus dişĭ, spre vecĭnică pomenirea Domnieĭ séle, asemenea şi Domnia mea, printr'acestŭ cinstitŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele, orênduimŭ acestuĭ schitŭ, părinţilorŭ călugărĭ, ca să aibă a lua pe totŭ anulŭ *dela Domnia mea acéstă milă: 12 abale, i 12 cojóce, 12 perechĭ de cisme şi 12 oca cĕră* dela carvasaraua domnéscă de aicĭ din Bucurescĭ, la diua sfîntuluĭ mareluĭ mucenicŭ Gheorghe, i douĕ oca untŭ-delemnŭ *pe lună şi jumĕtate oca tămâe dela vama Focşanilorŭ,* să ţie şi lude 5 ómenĭ de ţéră, şi lude 5 ómenĭ străinĭ să fie pentru posluşanie şi ajutorŭ schituluĭ aceluia ce s'a disŭ maĭ sus, şi fiindŭ-că eĭ cu ostenéla lorŭ pentru ajutorŭ schituluĭ ş'aŭ făcutŭ patru pogóne de vie, m'am milostivitŭ Domnia mea de le-amŭ iertatŭ de vinăriciŭ vinulŭ cât s'ar face într'acele patru pogóne; aşişderea să scutéscă de dijmăritŭ cincĭ-decĭ stupĭ, ca să fie mila acésta

www.dacoromanica.ro

a acestuĭ schitŭ de ajutorŭ şi de întărire, părinţilorŭ sihastri de hrană şi de chivernisire, iar Domnieĭ mele şi părinţilorŭ Domnieĭ mele veciniică pomenire; rugămŭ dar şi pe alţĭ fraţĭ Domnĭ întru Hris. care în urma nóstră se vorŭ alege de către Dumnedeŭ oblăduitorĭ, să întăréscă mila acésta, şi cu hrisóvele Domniilorŭ séle, ca şi ale Domniilorŭ séle milĭ să fie în urmă de alţiĭ întărite; întărimŭ Domnia mea mila acésta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Iŏ Alexandru Ipsilante Vvd. şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ, Constantinŭ Vvd., Dumitraşcu Vvd. şi mărturiĭ toţĭ boeriĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Panŭ Niculae Dudesculŭ Vel Vorn. de ţéra de sus, Panŭ Radu Văcărescu Vel Vorn. de ţéra de jos, Panŭ Pană Filipescu Vel Logf. de ţéra de sus, Panŭ Stefanŭ Părscovénu Vel Log. de ţéra de jos, Panŭ Stefanŭ Mişoglu Vel Spăt., Panŭ Ienache Văcărescu Vel Vist., Panŭ Scarlatŭ Caragea Vel Post., Panŭ Dumitraşcu Racoviţă Vel Slugerŭ, Panŭ ... Vel Paharn., Panŭ ... Vel Stolnicŭ, Panŭ Manolache Creţulescu Vel Comisŭ, Panŭ ... Vel Slugerŭ, Panŭ Nicolae Vel Pit. şi Ispravnicŭ Stefanŭ Prăscovénu Vel Log. de ţéra de jos, şi Constantinŭ Stirbeiŭ Vel Log. şi s'a scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ d'ântâiŭ alŭ Domnieĭ mele, aicĭ în Ţéra Românéscă, la anulŭ dela zidirea lumeĭ 7283, iar dela nascerea luĭ Is. Hris. 1775 de Constantinŭ dascălulŭ slovenescŭ ot. sfîntulŭ Gheorghe Vechiŭ (Cond. 3, fila 33—34.)

Carte de milă ce s'aŭ datŭ schituluĭ Hagi Dima din Bucurescĭ pentru lude 10.

Sfîntuluĭ şi dumnedeesculuĭ schitŭ ce se numesce Hagi Dima de aicĭ din oraşulŭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ buneĭ-vestirĭ a pururea Feciórei Marieĭ, ca să fie sfîntuluĭ schitŭ milă dela Domnia mea, să aibă a ţiné pentru tréba şi posluşania schituluĭ 10 lude, slugĭ i dărvarĭ însă nu ómenĭ de prin satele ţériĭ, ci străinĭ fără de birŭ şi fără gâlcévă, pe care cercetându-ĭ d-luĭ Vel Vist., şi fiindŭ străinĭ cu adevěratŭ să li se dea pecetluiturile Domnieĭ mele pe numele şi chipulŭ lorŭ, ca să fie nesupěraţĭ, pentru că acéstă milă aŭ avut'o sfîntulŭ schitŭ şi dela Domnia sa rěposatulŭ Nicolae Alex. Vodă, precum am vědutŭ şi cartea Domnieĭ séle; dreptŭ acea ca să se păzéscă mila acésta ne strămutată am întăritŭ şi Domnia mea printr'acéstă carte a Domnieĭ-mele, şi deobşte poruncinŭ, nimenea întru nimicŭ supěrare să nu le facă, pentru-că aşa este porunca Domnieĭ mele. *tolico pisah gvmd.* 1775, Martie 25. (Cond. 3, fila 34)

1775 Aprilie 23. Asemenea carte s'a făcutŭ şi schituluĭ Dobrosescĭ sud. Ilfovŭ, unde este hramulŭ sfinţilorŭ marilorŭ Mucenicĭ sfîntulŭ Gheorghe şi sfîntulŭ Dimitrie, pentru lude 6 străinĭ. (Cond. 3, fila 34.)

www.dacoromanica.ro

1775 Aprilie 1. Cartea de milă ce s'aŭ datŭ mŏnăstireĭ Dobresci ot. sud. Muscelŭ, să scutéscă unŭ preotŭ şi unŭ diaconŭ de totŭ birulŭ preoţescŭ şi să iea pe totŭ anulŭ dela ocna Slănicŭ 30 bolovanĭ de sare i vedre vinŭ una sută din vinăriciŭ domnescŭ ot. délulŭ Pitescilorŭ, i dijmăritŭ stupĭ 50, de oieritŭ oĭ 50, şi lude patru ómenĭ străinĭ, care după adeverinţa Ispravnicilorŭ să li se dea şi pecetluiturĭ. (Cond. 3, fila 34.)

Carte de milă a mŏnăstireĭ Dădulescĭ după apa Rômniculuĭ, pentru lude 12.

Milosteiŭ Bojiŭ Iω Alexandru Ioanŭ Ipsilante Vvd.

Sfinteĭ şi dumneḑeesceĭ mŏnăstirĭ Dadulescĭ de pe apa Rômniculuĭ din gura Babeĭ ot sud. Slam-Rômniculuĭ, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ sfinteĭ Troiţa şi cuviosuluĭ egumenŭ de la acéstă sfîntă mŏnăstire, ca să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ milă de la Domnia mea să aibă a ţinė pentru trėba şi posluşania mŏnăstireĭ lude 12, însă ómenĭ nu de prin satele ţĕreĭ, ci străinĭ, fără de birŭ, şi fără de gâlcévă, pentru care aducêndŭ adeverinţe de la dumnė-lorŭ Ispravniciĭ judeţuluĭ, şi fiindŭ străinĭ cu adevĕratŭ să li-se dea şi pecetluirile Domnieĭ mele pe numele şi chipulŭ lorŭ, ca să fie nesupĕraţĭ, pentru că acéstă milă a avut'o şi de la alţĭ fraţĭ Domnĭ, precum am vĕḑutŭ şi cartea Domnieĭ sėle rĕposatuluĭ Şerbanŭ Vodă; dreptŭ acea dar am înnoitŭ şi Domnia mea, şi am întăritŭ mila acésta ca să se păzéscă nestrămutatŭ, şi de obşte poruncimŭ, nimenĭ întru nimicŭ supĕrare saŭ bântuială peste porunca Domnieĭ mele să nu se facă, într'altŭ chipŭ să nu fie că aşa este porunca Domnieĭ mele, *ii saam recech. gpvd.* 1775, Aprilie 23. (Cond. 3, fila 35.)

Carte de milă pentru patru ómenĭ străinĭ biserceĭ din Têrgulŭ Rŏmnicŭ.

Sfinteĭ şi dumneḑeesceĭ bisericĭ domnescĭ din têrgulŭ Rŏmniculuĭ, ot sud. Slam-Rŏmnicŭ, ce este făcută din temelie de Domnia sa rĕposatulŭ Stefanŭ Vodă celŭ vechiŭ, unchiulŭ rĕposatuluĭ Bogdanŭ Vodă, care după vremĭ stricându-se s'aŭ fostŭ înnoitŭ de Domnia sa rĕposatulŭ Costantinŭ Gehanŭ Vodă. Decĭ acum cu jalbă arĕtândŭ Domnieĭ mele, preoţiĭ ce se află la acéstă maĭ sus numită sfîntă biserică, cum că din pricina acesteĭ întêmplătóre râsmiriţe aŭ rĕmasŭ biserica la mare stricăciune, în cât nicĭ sfintele Taine nu-şĭ potŭ a-şĭ lucra, dreptŭ acea m'am milostivitŭ Domnia mea şi i-am datŭ spre a-şĭ ţinė lude patru ómenĭ străinĭ, ca să fie pentru dresulŭ şi moremetulŭ sfinteĭ bisericĭ, însă ómenĭ străinĭ fără de pricină şi fără de gâlcévă, şi după ce-ĭ va găsi să-ĭ ducă la Ispravniciĭ judeţuluĭ, ca să-ĭ cerceteze de sunt străinĭ cu adevĕratŭ, şi dovedindu-se de străinĭ, să le dea adeverinţă la mâna lorŭ, cu care

www.dacoromanica.ro

adeverinţă viindŭ aicĭ li se vorŭ da şi pecetluiturĭ roşiĭ pe numele şi chipulŭ lorŭ, carĭ ómenĭ să fie în pace şi iertaţĭ de tóte dăjdiile visterieĭ, fiindŭ-că i-amŭ datŭ şi Domnia mea, ca să fie atâtŭ pentru meremetulŭ ce va fi ca să facă la biserică, la chiliĭ şi la curte, cât şi pentru alte posluşaniĭ ce arŭ trebui sfinteĭ bisericĭ, pentru care poruncimŭ Domnia mea d-vóstre Ispravnicilorŭ aĭ judeţuluĭ, acestorŭ lude patru întru nimicŭ supĕrare să nu le faceţĭ, într'altŭ chipŭ să nu fie, că aşa este porunca Domnieĭ mele, *ii saam receh. gvmd.* 1775, Aprilie 28. (Cond. 3, fila 39.)

Hrisovulŭ, schitulŭ Valea-Mare sud. Muscelŭ, pentru o mie oca sare dela Ocna Telega, şi să scutéscă 750 vedre vinŭ, i patru preoţĭ, i unŭ diaconŭ, de dijmăritŭ, stupĭ, rîmătorĭ 500, i oĭ 500, i lude 8.

Cuviinciosŭ lucru şi cu totuluşŭ totŭ plăcutŭ luĭ Dumneḑeŭ se vede a fi purtarea de grijă şi nevoinţa cea ce se face neîncetatŭ de către blagocestiviĭ Domnĭ asupra sfintelorŭ luĭ Dumneḑeŭ lŏcaşurĭ, ce sunt înălţate întru slava şi lauda mareluĭ Dumneḑeŭ; dreptŭ acea dară şi întru Hristosŭ bunŭ credinciosŭ şi blagocestivŭ şi de Hristosŭ iubitoriŭ Iŏ Alexandru Ipsilante Vvd. de vreme ce din pronia a totŭ stăpânitoruluĭ, ne-amŭ învrednicitŭ cu oblăduirea acestuĭ prea luminatŭ scaunŭ alŭ ţĕreĭ Românescĭ, în totŭ chipulŭ ne nevoimŭ ca şi sfintele luĭ Dumneḑeŭ lŏcaşurĭ, atâtŭ acum în ḑilele nóstre cât şi maĭ în urmă să se afle în linişte, între care sfinte lăcaşurĭ ce se află întru oblăduirea nóstră, ne însciinţămŭ Domnia mea şi pentru unŭ sfîntŭ schitŭ ce se află în Valea Mare sud. Muscelŭ, la care se prăznuesce hramulŭ . . . . . unde lŏcuescŭ maicĭ călugăriţe, care schitŭ aŭ avutŭ mile şi dela alţĭ fraţĭ Domnĭ cu hrisóvele Domniilorŭ séle, care din întêmplarea vremilorŭ aŭ prăpăditŭ acele hrisóve, acum s'aŭ găsitŭ în condica . . . copia hrisovuluĭ Domnieĭ séle Stefanŭ Racoviţă Vvd. ot lét. 1764, Decembre 28, ce fu datŭ acestuĭ maĭ sus ḑisŭ schitŭ, care cetindu-se la Divanŭ s'aŭ vĕḑutŭ că se cuprinde într'însulŭ să ţie patru preoţĭ, i unŭ diaconŭ şi lude 8 ómenĭ străinĭ, care preoţĭ şi ómenĭ să fie în pace şi iertaţĭ de tóte dăjdiile şi orênduelile verĭ câte vorŭ eşi peste anŭ în ţéră, şi să aibă a lua totŭ-d'a-una de la Ocna Telega câte 1.000 oca sare, şi să aibă a scuti şi vinăriciŭ 750 vedre vinŭ în tóte tómnele, şi de dijmăritŭ stupĭ i rîmătorĭ 500 şi de oieritŭ oĭ 500. Decĭ şi Domnia mea poftindŭ a ne numi ctitorĭ, încă nu am trecutŭ cu vederea, ci am înnoitŭ şi am întăritŭ aceste milĭ tóte ce se cuprindŭ maĭ sus, ca să fie sfîntuluĭ schitŭ de ajutorŭ, şi călugărilorŭ, ce vorŭ locui la acestŭ schitŭ, de chivernisire, iar Domnieĭ mele şi părinţilorŭ Domnieĭ mele vecĭnică pomenire, pentru care se poruncesce şi Dumnieĭ-vóstre Ispravnicĭ i altorŭ Zapciĭ şi slujbaşĭ ce veţĭ fi orênduiţĭ pe aceste slujbe, de tóte acestea ce se cuprinde maĭ sus să vĕ feriţĭ şi supĕrare să nu

www.dacoromanica.ro

faceţĭ, şi am întăritŭ Domnia mea acestŭ cinstitŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Iŏ Alexandru Ipsilante Vvd. cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ, Constantinŭ Vodă, Dumitraşco Vodă, şi cu toţĭ cinstiţiĭ şi credincioşiĭ boerĭ ceĭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Panŭ Nicolae Dudescu Vel Vornicŭ de Ţéra de sus, Panŭ Radu Văcărescu Vel Vornicŭ de Ţéra de jos, Panŭ Pană Filipescu Vel Logofĕtŭ de Ţéra de sus, Panŭ Ştefanŭ Prescovénu Vel Logofĕtŭ de Ţéra de jos, Panŭ Ştefanŭ Mişoglu Vel Spătarŭ, Panŭ Ienache Văcărescu Vel Vistierŭ, Panŭ Scarlatŭ Caragea Vel Postelnicŭ, Panŭ Dumitraşco Racoviţă Vel Clucerŭ, Panŭ Costantinŭ Geanoglu Vel Paharnicŭ, Panŭ Nicolae Bârsescu Vel Stolnicŭ, Panŭ —Vel Slugerŭ, Panŭ Nicolae Vel Pitarŭ şi Ispravnicŭ Ştefanŭ Părşcovénu Vel Logofĕtŭ de Ţéra de jos, i Constantinŭ Ştirbeiŭ Vel Logofĕtŭ. Şi s'a scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ întâiŭ alŭ Domniel mele aicĭ în Ţéra Românéscă la léţŭ 1775, de Constantinŭ Dascălulŭ sloveneścŭ.

Cartea mŏnăstireĭ Cobieĭ, sud. Vlaşca pentru lude 5 şi unŭ preotŭ.

Davatŭ gvmd. sfinteĭ şi dumneḑeesceĭ mŏnăstirĭ Cobieĭ ot. sud. Vlaşca, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ sfîntuluĭ Nicolae şi cuviosuluĭ egumenŭ chir Neofit, ca să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ de la Domnia mea, să aibă a ţiné pentru trebuinţa şi slujba sfinteĭ mŏnăstirĭ, unŭ preotŭ scutitŭ şi apĕratŭ de tóte orênduelile orĭ câte vorŭ eşi pe preoţĭ, scutitŭ şi de poclonulŭ vlădicescŭ, de nicĭ unile valŭ şi supĕrare să n'aibă. Aşişderea să aibă a ţiné pentru posluşania mŏnăstireĭ şi lude 5 pămîntenĭ păstorĭ, argaţĭ şi dărvarĭ, carĭ şi aceştia să fie scutiţĭ şi apĕraţĭ de tóte dăjdiile şi orênduelile ce vorŭ eşi de la Visteria Domnieĭ mele, cum şi drepte bucatele mŏnăstireĭ, încă să fie nedosnice stupiĭ i rîmătoriĭ de dijmăritŭ şi vinurile de vinăriciŭ, şi iarăşĭ să fie sfintcĭ mŏnăstirĭ milă de la Domnia mea, să aibă a lua pe totŭ anulŭ de la Ocna Telega bolovanĭ sare 50, pe vremea când vorŭ lua şi alte mŏnăstirĭ, care să o încarce din gura Ocneĭ şi să facă cu dînsa ce va vrea şi de către nimenea supĕrare să nu aibă, pentru ca fiindŭ acéstă mŏnăstire sĕracă şi neavêndŭ altă chivernisélă saŭ ajutorŭ de la altă parte, aŭ avutŭ acéstă milă şi şi de la alţĭ fraţĭ Domnĭ, precum hrisóvele Domniilorŭ séle adeveréză. Dreptŭ acca dar şi Domnia mea m'am milostivitŭ de am înnoitŭ şi am întăritŭ mila acésta printr'acéstă carte a Domnieĭ mele, ca să se păzéscă nestrămutatŭ, să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ de ajutorŭ şi de întărire, părinţilorŭ de hrană şi de îmbrăcăminte, iar Domnicĭ mele şi rĕposaţilorŭ părinţilorŭ Domnieĭ mele vecĭnică pomenire şi de obşte poruncimŭ nimenea întru nimica supĕrare saŭ băntuială la tóte cele ce scrie maĭ susŭ să nu faceţĭ, că aşa este porunca Domnicĭ mele. *ii saam receh gvmd.* 1775, Maiŭ 2. (Cond. 3, fila 40 41.)

www.dacoromanica.ro

Carte de milă a schituluĭ Vêrfulŭ Pietriĭ ot. sud. Vlașca.

Sfinteĭ și dumnedeesceĭ bisericĭ ce se numesce schitulŭ Vêrfulŭ Pietriĭ din județulŭ Saacŭ, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulŭ sfinților și marilorŭ voivodĭ Mihailŭ și Gavrilŭ, care fiindŭ biserică săracă și neavêndŭ de nicăirea altŭ ajutorŭ, m'am milostivitŭ Domnia-mea și i-amŭ datŭ ca să aibă a ține lude 2, ómenĭ străinĭ pentru posluș ania și ajutorulŭ schituluĭ la ce ar avé trebuință, ca să fie în pace și iertațĭ de tóte dăjdiile și orênduelile verĭ câte arŭ eși dela visteria Domnieĭ-mele peste anŭ în țéră, de nicĭ unele valŭ séŭ bântuială să n'aibă; așișderea să aibă a scuti de vinăriciŭ drepte bucatele schituluĭ, pentru că acéstă milă fiindŭ-că aŭ avut'o și maĭ înainte dela alțĭ frațĭ domnĭ, după cum am vědutŭ Domnia-mea și cartea Domnieĭ-séle Șerbanŭ Vodă ot. lét. 7182, și cartea Domnieĭ-séle Constantinŭ Vodă ot. lét. 7217, dreptŭ acea și Domnia-mea am întăritŭ ca să aibă a ține acéstă milă întocmaĭ și nestrămutatŭ spre a fi sfîntuluĭ lŏcașŭ de întărire, iar Domnieĭ-mele și părinților Domnieĭ-mele veșnică pomenire, pentru care poruncimŭ Domnia-mea și dumnieĭ-vóstre Ispravnicilorŭ ce veți fi orênduiți cu aceste trebĭ domnescĭ, de cea-ce se cuprinde maĭ susŭ sfîntuluĭ, întru nimicŭ supĕrare să nu-ĭ faceți că așa este porunca Domnieĭ-mele, 1775, Maiŭ 5.

Carte a mŏnăstiriĭ sfîntuluĭ Ioanŭ din Bucurescĭ pentru lude 25 străinĭ.

Sfinteĭ și dumnedeesceĭ mŏnăstirĭ a sfântuluĭ Ioanŭ din orașulŭ Bucurescĭ, milă dela Domnia-mea ca să aibă a ține lude 25, ómenĭ străinĭ pentru posluș ania și ajutorŭ la lucru ce ar avé sfînta mŏnăstire, pe care să-ĭ găséscă și să-ĭ strîngă egumenulŭ de la acéstă sfîntă mŏnăstire, de care să aducă adeverință dela dumné-lorŭ Ispravniciĭ județuluĭ pe numele și chipulŭ lorŭ, cum că sunt străinĭ făr' de pricină, ca să li-se dea pecetluiturile Domnicĭ-mele, în pace și iertațĭ de tóte dăjdiile și orênduelile verĭ-câte arŭ eși de la Visterie și de la Cămara Domnieĭ mele, peste anŭ în țéră, de nicĭ unele valŭ saŭ bântuială să nu aibă, ca să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ de ajutorință, iar Domnieĭ-mele și părinților Domnieĭ-mele veșnică pomenire, pentru care poruncimŭ Domnia mea, dumné-vóstră Ispravnicilorŭ i altorŭ dregătorĭ și zapciĭ ce veți fi orênduiți cu orĭ-ce felŭ de slujbe domnescĭ, pe acestĭ lude 25 posluș nicĭ aĭ mŏnăstiriĭ să-ĭ lăsațĭ și întru nimicŭ supĕrare să nu le faceți, căcĭ orĭ carele se va îndrăsni peste porunca Domnieĭ mele a le face câtușĭ de cât supĕrare, unulŭ ca acela să scie că strașnicŭ se va pedepsi, într'altŭ chipŭ să nu fie că așa este porunca Domnieĭ-mele. *ii saam receh. gvmd.* 1775 Maiŭ. (Cond. 3, fila 41—42.)

www.dacoromanica.ro

Hrisovulŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ Tismana pentru vinăriciŭ și pentru lude ḑece.

Sfinteĭ și dumneḑeesceĭ mŏnăstirĭ Tismana ot. sud. Gorjŭ, unde se cinstesce și se prăsnuesce hramulŭ adormireĭ prea sfinteĭ de Dumneḑeŭ Născĕtóre și pururca Feciореĭ Marieĭ și cuviosuluĭ arhimandritŭ chirŭ... egumenŭ și atâtŭ soborulŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ, ca să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ milă dela Domnia mea, să aibă a lua vinăriciŭ din dĕlulŭ Tismaneĭ i din dĕlulŭ Grindŭ, i din viile Părăianilorŭ și ale Hobicenilorŭ și din dĕlulŭ Rogovi sud. Mehedinţĭ, i din dĕlulŭ Bistriţeĭ i alŭ Cerneţuluĭ și din dĕlulŭ Jidoviteĭ din ḑece vedre una și părpărulŭ după obiceiŭ; așișderea să aibă a lua vinăriciŭ și din dĕlulŭ Darmoglieĭ sud. Gorjŭ, fiindŭ-că aceste vinăriciurĭ sunt date și miluite la acĕstă sfîntă mŏnăstire încă maĭ dinainte vreme de rĕposatulŭ Mateiŭ-Vodă Basarabŭ, și maĭ în urmă toţĭ rĕposaţiĭ Domnĭ aŭ înnoitŭ și aŭ întăritŭ milele acestea totŭ prin hrisóvele Domniilorŭ sale; întru aceea dară învrednicindu-ne Domnulŭ Dumneḑeŭ și pre noĭ cu Domnia acesteĭ Ţĕrĭ Românescĭ, și vĕḑendŭ Domnia mea, atâtŭ hrisóvele celorŭ maĭ dinainte Domnĭ, cât și hrisovulŭ Domnieĭ sĕle Mateiŭ Ghica Voivodŭ ot. lĕt. 1753, Februarie 17, milostivitu-m'am dară și Domnia mea de am datŭ și am înnoitŭ mila acĕsta, ca să aibă a lua sfînta acĕsta mŏnăstire vinăriciulŭ și părpărulŭ din dĕlurile ce scrie maĭ sus, însă egumenulŭ saŭ alţĭ ómenĭ aĭ mŏnăstiriĭ, carĭ vorŭ fi trimișĭ să strîngă acestŭ vinăriciŭ, să aibă a lua și a scrie vinăriciulŭ și de odată cu vinăricerii domnescĭ, și să facă douĕ catastihe și totŭ asemenea unulŭ ca altulŭ, iscălite fiindŭ amêndouĕ și de vinăricerii domnescĭ și de vinăricerii mŏnăstirescĭ, și așa împreună strângêndŭ baniĭ vinăriciuluĭ ce este de plătescŭ dajniciĭ de o vadră de vinŭ câte banĭ 4 și poclonulŭ de nume, din carĭ banĭ să aibă a lua sfînta mŏnăstire câte doĭ banĭ de vadră și părpărulŭ după cum a avutŭ obiceiŭ de a luatŭ și maĭ 'nainte, și vinăricerii domnescĭ să aibă a lua iară câte doĭ banĭ de vadră și ploconulŭ de nume, după cum le va cuprinde în cartea domnéscă ce li se va da la mână în vremea vinăriciuluĭ, și să aibă a lua sfînta mŏnăstire dela ceĭ ce vorŭ fi avêndŭ viĭ pe moșiile mŏnăstiriĭ otaștină pe pămîntulŭ după obiceiŭ din douĕ-ḑecĭ de vedre de vinŭ una, însă precum li s'aŭ orênduitŭ dela Domnia mea pentru otaștină vinŭ să ica, iar nu banĭ, după cum se cuprinde și în testamentulŭ ce a făcutŭ Domnia sa rĕposatulŭ Grigorie Ghica Vvd., atât pentru orênduiala vinăriciuluĭ, cât și pentru otaștină, osebitŭ de acĕsta am adausŭ milă dela Domnia mea, ca să aibă a ţinĕ acĕstă sfîntă mŏnăstire lude 10 ómenĭ străinĭ, pe carĭ găsindu-ĭ acum egumenulŭ acesteĭ mŏnăstărĭ și așeḑându-ĭ, să aibă adeverinţă dela dumnélorŭ Ispravniciĭ judeţuluĭ de numele și chipulŭ lorŭ, ca să li se dea pecetluirile Domnieĭ mele spre a fi în pace și iertaţĭ de tóte dăjdiile și orênduelile

www.dacoromanica.ro

verĭ câte vorŭ eşi dela vistoria Domnieĭ-mele peste anŭ în ţéră, de nicĭ unele valŭ saŭ bântuială să n'aibă, ca să pótă fi sfinteĭ mŏnăstirĭ de posluşanie la ce ar avé trebuinţă şi de întărire, iar Domnieĭ-mele şi părinţilorŭ Domnieĭ-mele veşnică pomenire; dreptŭ acea dară şi Domnia-mea am datŭ acestŭ cinstitŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ-mele la acéstă sfîntă mŏnăstire ca să aibă a avé şi a lua acéstă milă întocmaĭ şi ne strămutatú, şi amŭ întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însuşĭ credinţa Domnieĭ-mele Io Alesandru Ipsilante Vvd., şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ-mele fiĭ Const. Vvd, Dumitraşcu Vodă, şi cu totŭ sfatulŭ cinstiţilorŭ şi credincioşilorŭ boerilorŭ celorŭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-mele, Panŭ Dumitraşcu Ghica Vel Ban, Panŭ Nicolae Dudescu Vel Vorn. de Ţéra-de-sus, Panŭ Radu Văcărescu Vel Vornicŭ de Ţéra-de-jos, Panŭ Stefanŭ Mişoglu Vel Spăt., Panŭ Ienache Văcărescu Vel Vist., Panŭ Scarlatŭ Caragea Vel Post., Panŭ Dumitrache Racoviţă Vel Clucerŭ, Panŭ Constantinŭ Geanoglu Vel Paharn., Panŭ Nicolae Bârsescu Vel Stoln., Panŭ Manolache Creţulescu Vel Comisŭ, Panŭ Barbulŭ Ştirbeiŭ Vel Slug., Panŭ Nicolae Vel Pit, şi Ispravniculŭ Panŭ Filipescu Vel Logof., i Panŭ Gheorghe Mavrocordatŭ Vel Logof., şi s'a scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ d'ântâiŭ alŭ Domnieĭ Domnieĭ mele aicĭ, în oraşulŭ scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, de Dumitraşcu Logof. za taină la lét. dela zidirea lumiĭ 7283, iar dela nascerea Domnuluĭ nostru Isusŭ Hristosŭ, 1775, la luna luĭ Maiŭ 12. (Cond. 3, fila 43—45.)

Hrisovulŭ mŏnăstireĭ Cozieĭ pentru mila vinăriciuluĭ.

Sfinteĭ şi dumneḑeesceĭ mŏnăstireĭ Cozia unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ prea sfinteĭ şi nedespărţiteĭ Troiţĭ, şi cuviosulŭ chir egumenŭ alŭ acesteĭ mŏnăstirĭ, ca să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ milă de la Domnia mea să aibă a lua vinăriciŭ de pe moşiile mŏnăstireĭ, anume Şteblea, ot sud. Ilfovŭ, i Călimănescĭ, i Inătescĭ ot. sud. Vâlcea, i Orlă i Divestriţa sud. Romanaţĭ, i Prăstolŭ, i Gărdanulŭ sud. Mehedinţĭ din ḑece vedre de vinŭ una, şi părparulŭ după obiceiŭ, pentru că acestŭ vinăriciŭ dintr'aceste déluri le-aŭ fostŭ datŭ şi aŭ fostŭ miluitŭ sfînta acéstă mŏnăstire încă maĭ dinainte vreme de alţĭ rĕposaţĭ Domnĭ cu *hrisóvele Domnii-lorŭ séle, care hrisóve din întêmplările vremilorŭ făcêndu-se răzmiraţie şi ascunḑêndu-se prin peşteră ar fi putreḑitŭ, şi arétă părinţiĭ* călugărĭ pricina acésta Domnieĭ séle rĕposatuluĭ Mihaiŭ Racoviţă Vvd. Domnia sa le-aŭ înnoitŭ mila acésta cu hrisovulŭ Domnieĭ séle ot. lét. 7251, şi în urmă şi alţĭ Domnĭ, precum pentru acésta ne adeverimŭ Domnia mea din hrisovulŭ Domnieĭ séle rĕposatuluĭ Constantinŭ Gehanŭ Vvd. ot. lét. 7253. Intru acea dar învrednicindu-ne şi pe noĭ Domnulŭ Dumneḑeŭ cu Domnia acesteĭ pravoslavnice Ţĕrĭ Românescĭ, şi vĕḑêndŭ Domnia mea maĭ sus numitele

www.dacoromanica.ro

hrisóve de mila ce a avutŭ acéstă mŏnăstire, m'am milostivitŭ şi Domnia mea de am datŭ şi am înnoitŭ mila acésta şi printr'acestŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele, ca să aibă sfînta acéstă mŏnăstire a lua vinăriciŭ din délurile ce scrie maĭ sus, însă egumenulŭ saŭ alţĭ ómenĭ aĭ mŏnăstireĭ, carĭ vorŭ fi trimişĭ să strîngă acestŭ vinăriciŭ, să aibă a umbla şi a scrie vinăriciŭ totŭ de odată cu vinăricerĭ domnescĭ, şi să făcă douĕ catastihe, şi totŭ unulŭ ca şi altulŭ asemenea iscălitŭ fiindŭ amêndouĕ şi de vinăricerĭ domneseĭ şi de vinăricerĭ mŏnăstirescĭ, şi aşia împreună să strîngă banĭ vinăriciuluĭ, ce este de plătescŭ dajnicĭ de o vadră de vinŭ po banĭ 4 şi poclonulŭ de nume, din care banĭ se aibă a lua sfînta mŏnăstire de vadră câte doĭ banĭ şi părpărulŭ după cum aŭ avutŭ obiceiŭ de aŭ luatŭ şi maĭ nainte, şi vinăricerĭ domnescĭ să aibă a lua iară câte doĭ banĭ de vadră şi poclonulŭ de nume, după cum le va cuprinde în cartea Domnieĭ séle ce li se va da la mână de slujba vinăriciuluĭ, şi iar să aibă a lua sfînta mŏnăstire dela ceĭ ce vorŭ fi avêndŭ viĭ pe moşia mŏnăstireĭ otaşnică pe pămîntŭ după obiceiŭ din douĕ-ḑecĭ de vedre de vinŭ o vadră, însă pentru otaştină vinŭ să iea, iar nu banĭ. Dreptŭ acea şi Domnia mea am datŭ acestŭ cinstitŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele maĭ sus numiteĭ mŏnăstirĭ, ca să aibă a lua vinăriciulŭ din délurile ce scrie maĭ sus, să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ de întărire, iar Domnieĭ mele şi părinţilorŭ Domnieĭ mele vecĭnica pomenire, şi am întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele, Ioanŭ Alexandru Ipsilante Vvd. şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ Constantinŭ Vvd., Dumitraşco Voivodŭ, şi cu totŭ sfatulŭ cinstiţilorŭ şi credincioşilorŭ boerilorŭ celorŭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Panŭ Nicolae Dudescu Velŭ Vornicŭ de Ţéra de sus, Panŭ Radu Văcărescu Vel Vornicŭ de Ţéra de jos, Panŭ Pană Filipescu Vel Logofĕtŭ de Ţéra de sus, Panŭ Stefanŭ Prejcovénu Vel Logofĕtŭ de Ţéra de jos, Panŭ Stefanŭ Mişoglu Vel Spătarŭ, Panŭ Ianache Văcărescu Vel Vistierŭ, Panŭ Scarlatŭ Caragea Vel Post., Panŭ Dumitraşco Racoviţă Vel Clucerŭ, Panŭ Constantinŭ Génoglu Vel Pahar., Panŭ Nicolae Bărsescu Vel Stolnicŭ, Panŭ Manolache Creţulescu Vel Comisŭ, Panŭ Barbulu Ştirbeiŭ Vel Slugerŭ, Panŭ Nicolae Vel Pit., şi Ispravnicĭ Panŭ Pană Filipescu Vel Logofĕtŭ, i Panŭ Gheorgache Mavrocordatŭ Vel Logofĕtŭ şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ d'întâiŭ alŭ Domnieĭ Domnieĭ mele de Dumitrache Logofĕtŭ za Taină la lét. 1775, Maiŭ 14. (Cond. 3, fila 45—46.)

Carte a douĕ schiturĭ de subt muntele celŭ mare alŭ Cozieĭ.

Sfintelorŭ şi dumneḑeescilorŭ schiturĭ ce sunt subt muntele celŭ mare alŭ Cozieĭ, care se numesce schitulŭ de după Turculŭ şi schitulŭ Păuşa ot. sud. Argeşŭ, unde se cinstesce şi se prăznuesce sfintele hramurĭ vovedenia

www.dacoromanica.ro

prea sfinteĭ Născătóre de Dumnedeŭ şi pururea Fecióreĭ Maria şi sfinţiĭ maĭ marĭ voivodĭ Arhistratigĭ Mihailŭ şi Gavrilŭ, şi tuturorŭ părinţilorŭ călugăraşĭ câţĭ se află locuitorĭ la acestea sfinte locaşurĭ, ca să aibă a lua la vremea prazniculuĭ dela visteria Domnieĭ mele milă în toţĭ aniĭ câte tal. 30, ca să fie cheltuiala prazniculuĭ, şi să aibă a scuti dijmăritŭ stupĭ 150 şi de oeritŭ oĭ 250, pentru-că fiindŭ aceste sfinte schiturĭ la unŭ locŭ de munte fără de hrană aŭ avutŭ acéstă milă şi dela alţi fraţĭ Domnĭ, după cum pentru acésta ne adeverimŭ Domnia mea, şi din cartea Domnieĭ-séle rĕposatuluĭ Scarlatŭ Ghica Vodă, ot. lét. 1759; Dreptŭ acea dară şi Domnia-mea încă m'am milostivitŭ de am înnoitŭ şi am întăritŭ acéstă milă printr'acéstă carte a Domnieĭ mele, ca să fie sfintelorŭ locaşurĭ de întărire, şi părinţilorŭ călugăraşĭ, carĭ după vremĭ se vorŭ afla cu locuinţa la aceste schiturĭ, de chivernisĭală, iar Domnieĭ mele şi părinţilorŭ Domnieĭ mele vecĭnică pomenire, pentru care poruncimŭ Domnia-mea vouĕ dijmarilorŭ, oierilorŭ, i d-vóstră Ispravnicilorŭ aĭ judeţuluĭ şi altorŭ zapciĭ ce vorŭ fi orênduiţĭ cu orĭ-ce felŭ de slujbe domneścĭ, vĕdêndŭ cartea acésta a Domnieĭ mele, toţĭ să avcţĭ a vĕ feri de bucatele sfintelorŭ schiturĭ, şi întru nimicŭ supĕrare să nu faceţĭ, căcĭ orĭ carele peste porunca Domnieĭ mele se va îndrăzni a face câtuşĭ de cât supĕrare, unulŭ ca acela să scie că se va pedepsi. 1775, Maiŭ 13.» (Cond. 3, fila 46.)

Carte a mŏnăstireĭ Negoescĭ de milă pentru lude 10.

Sfinteĭ şi dumnedeescеĭ mŏnăstirĭ Negoescĭ, milă de la Domnia-mea, ca să aibă a ţinė lude 10, străinĭ pentru posluşania şi ajutorŭ la lucru ce ar fi la sfînta acéstă mŏnăstire, pe care găsindu-ĭ acum egumenulŭ acesteĭ mŏnăstirĭ şi aşedându-ĭ, să aibă a aduce adeverinţă dela dumnė-lorŭ Ispravniciĭ judeţuluĭ de numele şi chipulŭ lorŭ, ca să li se dea pecetluiturile Domnieĭ mele spre a fi în pace şi iertaţĭ de tóte dăjdiile şi orênduelile verĭ câte arŭ eşi de la visteria Domnieĭ mele peste anŭ în ţéră, de nicĭ unele valŭ séŭ bântuială să nu aibă, pentru că acéstă milă fiindŭ-că aŭ avut'o şi dela alţĭ maĭ înainte trecuţi fraţĭ Domnĭ, după cum ne adeverimŭ Domnia mea din cartea Domnieĭ séle rĕposatuluĭ Scarlatŭ Ghica Vodă ot. lét. 1766. Dreptŭ aceia şi Domnia mea m'am milostivitŭ de am datŭ a ţinė sfînta acéstă mŏnăstire aceştĭ 10 posluşnicĭ, ca să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ de întărire, iar Domnieĭ mele şi părinţilorŭ Domnieĭ mele vecĭnică pomenire, poruncimŭ Domnia mea şi d-vóstre Ispravnicilorŭ de judeţŭ şi altorŭ zapciĭ, ce veţĭ fi orênduiţĭ cu orĭ-ce slujbe domneścĭ, vĕdêndŭ cartea acésta a Domnieĭ mele, să vĕ feriţĭ de aceştĭ lude posluşnicĭ acesteĭ mŏnăstirĭ şi întru nimicŭ supĕrare să nu le faceţĭ, căcĭ orĭ-care peste porunca Domnieĭ mele se va îndrăzni a le face câtuşĭ de cât supĕrare, unulŭ ca acela se va pedepsi. 1775, Maiŭ 14. (Cond. 3, fila 47.)

www.dacoromanica.ro

Hrisovulŭ sfîntuluĭ schitŭ Bistriţeĭ ce este în peşteră.

«...Din tóte cele maĭ alese şi maĭ lăudate lucrurĭ la ceĭ ce de la Dumneḑeŭ li-s'aŭ datŭ stăpânĭ, milostenia este maĭ alésă şi maĭ lăudată, maĭ vêrtosŭ încă când va fi către sfintele locaşurĭ, unde se sĕvêrşescŭ dumneḑeescile taine, şi unde ceĭ ce aŭ părăsitŭ lumea trăescŭ în viaţă îngerésca şi maĭ pre sus de lume, rugându-se neîncetatŭ luĭ Dumneḑeŭ pentru împĕraţĭ, pentru domnĭ şi pentru toţĭ pravoslavniciĭ creştinĭ; la acele facerĭ de bine este de sĕvêrşitŭ, ajutorindŭ şi mângâindŭ lipsa trebuinţelorŭ; dreptŭ acea şi Domnia mea însciinţându-ne pentru schitulŭ Bistriţeĭ din sud-Vâlcea, ce este în peşteră de 50 de stânjenĭ, la care este hramulŭ sfinţilorŭ Arhanghelĭ, unde locuescŭ părinţiĭ sihastri cu unŭ traiŭ fórte greŭ, fiindŭ-că afară din cea-ce cu mare greutate îşĭ aducŭ cele de trebuinţă vicţeĭ, şi apa o tragŭ acolo sus din pîrâulŭ de jos de 80 de stânjenĭ, m'am milostivitŭ Domnia mea de făcumŭ milă acestuĭ schitişorŭ, să scutéscă preste anŭ dijmăritŭ stupĭ 50 şi de oieritŭ oĭ 50 şi să iea pe anŭ milă de la vama dintr'acelŭ judeţŭ câte talerĭ 50 pentru unt-de-lemnŭ, i tămâe i făcliĭ i pentru alte trebuinţe, fiindŭ-că a fostŭ maĭ avutŭ acestŭ schitŭ mila acésta şi de la alţĭ fraţĭ Domnĭ, cu cărţile Domniilorŭ sale, dar cu întêmplările s'aŭ fostŭ rĕpusŭ acele cărţĭ, precum ne adeverimŭ Domnia mea din hrisovulŭ Domnieĭ-sale Grigorie Ghica Voevodŭ ot lét. 1769 Martie 13. Osebitŭ de acésta m'am milostivitŭ Domnia mea de am maĭ adausŭ milă dela Domnia mea, ca să aibă acestŭ sfîntŭ schitŭ pe totŭ anulŭ, la vremea vinăriciuluĭ, de la Visterie, cu pecetluitulŭ Domnieĭ-mele, câte tal. 20, şi să aibă a ţiné şi lude 2, apĕraţĭ de tóte angariile, ca să fie sfîntuluĭ schitŭ de posluşania şi călugăraşilorŭ de chivernisélă, iar Domnieĭ mele şi părinţilorŭ Domnieĭ mele veciniică pomenire; rugămŭ şi pre alţĭ fraţĭ Domnĭ, carĭ în urma nóstră se vorŭ învrednici oblăduitoriĭ ţĕriĭ aceştia, să întăréscă mila acésta şi cu hrisóvele Domniilorŭ séle, şi pentru a Domniilorŭ-séle pomenire, ca şi a Domniilorŭ séle în urmă să fie primite şi adeverite; întărimŭ Domnia-mea hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Iω Alexandru Ipsilante Vvd., şi cu credinţa pré iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ, Constantinŭ Vvd, Dumitraşcu Vodă, şi cu totŭ sfatulŭ cinstiţilorŭ şi credincioşilorŭ boerilorŭ celorŭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-mele: Panŭ Dumitraşcu Ghica Vel Banŭ, Panŭ Nicolae Dudescu Vel Vorn. de Ţéra-de-sus, Panŭ Radulŭ Văcărescu Vel Vorn. de Ţéra-de-jos, Panŭ Pană Filipescu Vel Logof. de Ţéra-de-sus, Panŭ Stefanŭ Prăscovénu Vel Logof. de Ţéra-de-jos, Panŭ Stefanŭ Mişoglu Vel Spăt., Panŭ Ienache Văcărescu Vel Vist., Panŭ Scarlatŭ Caragea Vel Post., Panŭ Dumitraşcu Racoviţă Vel Clucerŭ, Panŭ Constantinŭ Geanoglu Vel Post., Panŭ Manolache Creţulescu Vel Comisŭ, Panŭ Nicolae Bârsescu Vel Stoln., Panŭ Barbu Stir-

www.dacoromanica.ro

beiŭ Vel Slugerŭ, Panŭ Nicolae Vel Pit., și Ispravniculŭ Panŭ Pană Filipescu Vel Legof. S'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta la anulŭ d'ântâiŭ a domnieĭ Domnieĭ mele, aicĭ în scaunulŭ orașuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, în anulŭ dela zidirea lumiĭ 7283 iar dela Hristosŭ 1775, de Ioniță Logof. de Divanŭ, Maiŭ 15.» (Cond. 3, fila 48.)

Hrisovulŭ sf. mŏnăstirĭ din orașulŭ Rŏmniculŭ, ot. sud. Slamŭ-Rŏmnicŭ.

«...Sfinteĭ și dumnedeesceĭ mŏnăstirĭ din orașulŭ Domnieĭ mele, ce se chiamă Rŏmnicŭ ot. sud. Slam. Rŏmnicŭ, care este făcută și înălțată din temelia eĭ de rĕposatulŭ *Vodă* Brâncovénu de împreună cu rĕposata Dómna luĭ Mihaiŭ Cantacuzino Biv. Vel. Spăt., unde se cinstesce și se prăznuesce hramulŭ Adormireĭ pururea fecióreĭ Maria, ca să fie acéstă mŏnăstire în pace și iertată de tóte dăjdiile ce daŭ alte sfinte mŏnăstirĭ: de caĭ împĕrătescĭ, de care de óste, de zaherele, de untŭ împĕrătescŭ, și de orĭ câte arŭ fi la înnoirea Domnieĭ câte arŭ da alte mŏnăstirĭ cu cărțĭ domnescĭ și cu hrisóve, iar acésta totŭ să nu dea, pentru că, după ce a făcutŭ-o rĕposatulŭ Constantinŭ Vodă Brâncovénu de împreună cu Mihaiŭ Spătarŭ, acéstă sfîntă mŏnăstire o aŭ înfrumusețatŭ-o pe din lăuntru cu odóre și cu vase de argintŭ și cu totŭ felulŭ de înfrumusețărĭ, și pe din afară cu sate, cu viĭ și cu dobitóce, cele ce sunt de trebuință uneĭ sfinte case ca acésta, să pótă fi de hrană și de ajutorŭ celorŭ ce într'însa se vorŭ afla locuitorĭ părințĭ și poslușnicĭ și de folosulŭ străinilorŭ, ce vorŭ veni de pe afară; după aceea rĕposatulŭ Constantinŭ Vodă Brâncovénu, de împreună cu Michaiŭ Spătarulŭ, așa aŭ fostŭ socotitŭ pentru sfînta și dumnedeésca mŏnăstire dela muntele Sinaia, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulŭ prea Obrăjenieĭ Domnuluĭ și Dumnedeuluĭ nostru Is. Hristosŭ, care mŏnăstire este zidită din temelia eĭ de pomenitulŭ și prea înțeleptulŭ împĕratŭ Justinianŭ celŭ mare, cum că acéstă mŏnăstire fiindŭ la locŭ străinŭ și depărtatŭ, în țara Hărăpéscă, fiindŭ locŭ de munte și fără nicĭ o hrană și avêndŭ multe și marĭ cheltuelĭ despre agareniĭ Harapieĭ, și aflându-se întru slăbiciune și dresile eĭ de prin prejurŭ în stricăciune, Domnia sa împreună cu Mihaiŭ Spătarulŭ, pentru sufletele lorŭ și ale rĕposațilorŭ părințilorŭ lorŭ, și pentru adausurile acesteĭ sfinte mŏnăstirĭ, aŭ datŭ și aŭ închinatŭ acéstă sfîntă mŏnăstire Rômnicŭ cu tóte ale eĭ, ca să fie metohŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ Sinaia, și după ce o aŭ fostŭ închinatŭ metohŭ, așa a fostŭ socotitŭ împreună cu mitropolitulŭ țĕreĭ și cu episcopiĭ ce aŭ fostŭ pe acea vreme și cu toțĭ boeriĭ Domnieĭ luĭ, de aŭ iertatŭ acéstă mŏnăstire de tóte dăjdiile ce daŭ alte sfinte mŏnăstirĭ aicĭ în țéră, fără de cât numaĭ ce s'ar puté agonisi din venitulŭ mŏnăstireĭ de aicĭ să se trimiță de aicĭ acolo la sfînta mŏnăstire de la Sinaia douĕ părțĭ, și o parte să rĕmâe să fie de tréba mŏnăstireĭ. Decĭ și eŭ întru Hristosŭ Dumnedeŭ bine credinciosulŭ și blago-

www.dacoromanica.ro

cestivulŭ şi de Hristosŭ iubitorulŭ Iŏ Alexandru Ipsilante Voevodŭ, după ce Domnulŭ Dumnedeŭ ne-a învrednicitŭ cu oblăduirea ţĕreĭ Rumânescĭ, încă nu am trecutŭ cu vederea, ci bine am voitŭ de am înnoitŭ şi am întăritŭ şi noĭ acestŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele, milele tóte ce se cuprinde maĭ josŭ, ca să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ milă de la Domnia mea, să aibă a ţinea lude 20, însă ómenĭ străinĭ fără nicĭ o pricină, pentru care luândŭ adeverinţă de la ispravniciĭ judeţuluĭ, să li se dea şi pecetluiturĭ domnescĭ pe numele şi chipulŭ lorŭ, să fie în pace şi iertaţĭ de tóte dăjdiile câte vorŭ eşi în ţéră peste anŭ dela Visteria Domnieĭ mele; şi iară să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ milă de la Domnia mea să aibă a lua din vama domnéscă dela Rômnicŭ şi dela Buzĕŭ tal. 250; şi iară să aibă sfînta mŏnăstire milă dela Domnia mea la vremea oierituluĭ să scutéscă oĭ 300 de oieritŭ, şi să aibă a lua merticŭ de la Ocna Teléga în toţĭ aniĭ câte bolovanĭ 150, la vremea cândŭ iaŭ şi alte mŏnăstirĭ; să aibă a lua mŏnăstirea milă de vinăriciŭ din vinăriciulŭ domnescŭ din délulŭ *Jidenilorŭ* ot. sud. Slam-Rômnicŭ, însă din poporulŭ Bogdanenilorŭ de josŭ până în moşia Domnéscă, unde este têrgulŭ Rômniculuĭ, câte doĭ banĭ de vadră dela toţĭ ceĭ ce vorŭ avé viĭ într'acelŭ délŭ şi părpărulŭ după obiceiŭ, care milă la vremea vinăriciuluĭ să aibă a trimite omulŭ mŏnăstircĭ împreună cu vinăricerĭ Domnescĭ, să mérgă să scrie totŭ vinăriciulŭ dintr'acelŭ délŭ, făcêndŭ douĕ catastişe unulŭ la mâna altuĭ, iscălitŭ de amêndoĭ, după care catastişe să aibă a lua mŏnăstirea partea sa de vinăriciulŭ acela câte banĭ doĭ, însă să aibă sfînta mŏnăstire a scuti vinulŭ ce va face din vinăriciŭ, şi stupĭ, i rîmătorĭ câţĭ va avé, însă drepte bucatele mŏnăstiriĭ, după cum am vĕdutŭ Domnia mea şi hrisovulŭ rĕposatuluĭ Constantinŭ Basarabŭ Voivodŭ, şi alŭ rĕposatuluĭ Stefanŭ Cantacuzino Vvd. şi alŭ rĕposatuluĭ Grigorie Vodă Ghica şi alŭ rĕposatuluĭ Constandinŭ Nicolae Vvd, şi a altorŭ rĕposaţĭ şi fraţiĭ Domnĭ, la mâna cuviosuluĭ chir Teoclitŭ egumenŭ de la acéstă sfîntă mŏnăstire, făcutŭ pre aşedĕmîntURile ce s'aŭ dişŭ maĭ susŭ, acestŭ darŭ, într'acestaşŭ chipŭ orênduindu-le şi bine întocmindu-le Domnia mea, pohtescŭ cu herbinţélă şi cu dreptate împreună pre toţĭ ceĭ ce în urma nóstră se vorŭ învrednici a fi ocârmuitorĭ ţĕreĭ acesteia, nu numaĭ să nu se arete împotrivnicĭ bunuluĭ acestuia aşedĕmîntŭ, ci precum Domnia mea am păzitŭ nesmintitŭ şi am întăritŭ hrisóvele Domnilorŭ celorŭ maĭ nainte de noĭ, şi prin hrisóvele nouĕ a Domnieĭ mele le-am întăritŭ şi adeveritŭ, întru acestaşŭ chipŭ, după frăţésca şi creştinésca datorie, pohtimŭ ca şi ceĭ din urma nóstră Domnĭ să întăréscă şi să întemeieze cu hrisóvele Domniilorŭ séle şi acestŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele, ca şi ale Domnieĭ séle mile şi daniĭ să fie păzite şi întărite, ca să câştige dela prea curata Maica luĭ Dumnedeŭ milă cerésca şi sfinţenie, să se pomenéscă necontenitŭ ca nesce noĭ ctitorĭ; şi am întăritŭ Domnia mea hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Iŏ Alexandru Ipsilante Vvd. şi cu credinţa prea

www.dacoromanica.ro

iubiţilorŭ meĭ fiĭ Constantinŭ Vodă, Dumitraşco Vvd., spre stare întrămată şi nesmintită şi nestrămutată în veci, adeverindu-se cu totŭ sfatulŭ cinstiţilorŭ şi credincioşilorŭ boerilorŭ celorŭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Panŭ Nicolae Dudesculŭ Vel Vornicŭ de Ţéra de sus, Panŭ Radu Văcărescu Vel Vornicŭ de Ţéra de jos, Panŭ Pană Filipescu Vel Logofĕtŭ de Ţéra de sus, Panŭ Stefanŭ Prăşcovénu Vel Logof. de Ţéra de jos, Panŭ Stefanŭ Mişoglu Vel Spătarŭ, Panŭ Ianache Văcărescu Vel Vistierŭ, Panŭ Scarlatŭ Caragea Vel Postelnicŭ, Panŭ Dumitraşco Racoviţă Vel Clucerŭ, Panŭ Nicolae Bârsesculŭ Vel Stol., Panŭ Constantinŭ Geanoglu Vel Pahar., Panŭ Nicolae Creţulescu Vel Comisŭ, Panŭ Barbulŭ Ştirbeiŭ Vel Slugerŭ, Panŭ Nicolae Vel Pit. şi Ispravniciĭ Panŭ Ştefanŭ Prăşcovénu Vel Logof. de Ţéra de jos, i Constantinŭ Ştirbeiŭ Vel Logofĕtŭ, şi s'a scrisŭ hrisovulŭ acesta întru întâiulŭ anŭ din Domnia Domnieĭ mele, aicĭ în oraşulŭ Bucurescĭ, la aniĭ de la zidirea lumeĭ 7283, iar de la nascerea luĭ Hristosŭ 1775, de Constantinŭ Dascălulŭ slovenescŭ. 1775, Maiŭ 15.» (Cond. 3, fila 49—51.)

Hrisovulŭ mŏnăstireĭ din oraşulŭ Focşanĭ ot. sud. Slam-Rômnicŭ.

«..Sfinteĭ şi dumneḑeesceĭ mŏnăstirĭ din oraşulŭ Focşanĭ de se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ sfîntuluĭ mareluĭ archiereŭ şi de minunĭ făcĕtorulŭ Nicolae de la mŏnăstirea Lichieĭ, şi cuviosulŭ egumenŭ şi tuturorŭ călugăraşilorŭ câţĭ vorŭ fi locuitorĭ la acéstă sfîntă mŏnăstire, ca să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ milă de la Domnia mea, să aibă a scuti drepte bucatele mŏnăstireĭ, stupĭ i rîmătorĭ, de dijmăritŭ şi de vinăriciŭ şi oile de oieritŭ. Aşişderea să aibă a ţiné pentru ajutorŭ şi posluşania Sfinteĭ mŏnăstirĭ argaţĭ, i dărvarĭ şi păstorĭ lude 10, însă nu ómenĭ de prin satele ţĕreĭ, ci străinĭ, aduşĭ din străinĕtate, pentru care aducêndŭ adeverinţă de la Ispravniciĭ judeţuluĭ, să li se dea şi pecetea Domnieĭ mele pe numele şi chipulŭ lorŭ, ca să fie nesupĕraţĭ despre rêndulŭ dăjdiilorŭ, să pótă fi pentru posluşania sfinteĭ mŏnăstirĭ, pentru că acéstă sfîntă mŏnăstire a zidit'o rĕposatulŭ boerulŭ Domnieĭ mele Ştefanŭ *Vel Căpitanŭ za cazacĭ*, şi din rîvnă dumneḑeéscă fiindŭ îndemnatŭ a împodobit'o cu tóte cele trebuincióse atât pe dinăuntru cât şi pe dinafară, şi o aŭ înzestratŭ cu viĭ, moşiĭ, dobitóce, închinând'o metohŭ la sfînta mŏnăstire Rômnicŭ, care şi acéstă sfîntă mŏnăstire este închinată la sfînta mŏnăstire *marea* episcopie de la sfîntulŭ munte alŭ Sinaiĭ. Dreptŭ aceea dară şi Domnia mea avêndŭ evlavie către tóte sfintele biscricĭ, din dumneḑeésca îndemnare amŭ făcutŭ acéstă milă, ce scrie maĭ susŭ, ca să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ de ajutorŭ şi întărire, părinţilorŭ călugărĭ de hrană şi chivernisire, iar Domnieĭ mele şi rĕposaţilorŭ părinţilorŭ Domnieĭ mele vecĭnică pomenire, pentru că acéstă milă a avutŭ sfînta mŏnăstire şi dela Domnia sa rĕposatulŭ Nicolae Voevodŭ, precum hrisovulŭ Domnieĭ séle adeveréză; pentru ca

www.dacoromanica.ro

să se păzéscă acéstă milă nestrămutată am întăritŭ cartea acésta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Iŏ Alexandru Ipsilante Vvd. şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ Constantinŭ Vvd., Dumitraşco Vvd. şi mărturiĭ punemŭ pe toţĭ cinstiţiĭ şi credincioşiĭ boeriĭ ceĭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Panŭ Nicolae Dudesculŭ Vel Vorn. de ţéra de sus, Panŭ Radu Văcărescu Vel Vorn. de ţéra de jos, Panŭ Pană Filipescu Vel Logof. de ţéra de sus, Panŭ Stefanŭ Prejcovénu Vel Logof. de ţéra de jos, Panŭ Stefanŭ Mişoglu Vel Spăt., Panŭ Ienache Văcărescu Vel Vist., Panŭ Scarlatŭ Caragea Vel Post., Panŭ Dumitrache Racoviţă Vel Clucerŭ, Panŭ Constantinŭ Geanoglu Vel Paharn., Panŭ Nicolae Bârsescu Vel Stoln., Panŭ Manolache Creţulescu Vel Comisŭ, Panŭ Barbu Ştirbeiŭ Vel Slugerŭ, Panŭ Nicolae Vel Pitarŭ şi Ispravniculŭ Stefanŭ Prăscovénu Vel Log. şi s'a scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ d'întâiŭ alŭ Domnieĭ mele aicĭ în oraşulŭ Bucurescĭ la anulŭ *1775*, *Maiŭ 12.*» (Cond. 3, fila 51—52.)

Hrisovulŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ Polovraciĭ, care este metohŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ Hurezu.

«...Sfinteĭ şi dumneḍcesceĭ mŏnăstirĭ Polovraciĭ, care este metohŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ Hurezĭĭ, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ prea sfinteĭ de Dumneḍeŭ Născĕtórcĭ şi pururea feciореĭ Marieĭ şi cuviosuluĭ Chirŭ . . . . . Egumenŭ ca să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ milă dela Domnia mea, să aibă a lua vinăriciulŭ, din délulŭ Negoeştilorŭ şi alŭ Mocioştilorŭ sud . . . . . pentru că acestŭ vinăriciŭ fost'aŭ închinatŭ şi datŭ acesteĭ sfinte mŏnăstirĭ încă maĭ dinnainte vreme, precum ne adeverimŭ Domnia mea atâtŭ din hrisóvele altorŭ Domnĭ, cât şi din hrisovulŭ Domnieĭ séle rĕposatuluĭ Constantinŭ Gehanŭ Racoviţă Vvd. ot. lét. 1753, Septembre 20. Intru acea dară învrednicindu-ne Domnulŭ Dumneḍeŭ şi pre noĭ cu Domnia acesteĭ pravoslavnice Ţĕrĭ Românescĭ, m'am milostivitŭ şi Domnia mea de am datŭ şi am înnoitŭ mila acésta, ca să aibă sfînta acésta mŏnăstire a lua vinăriciulŭ din délurile ce scriŭ maĭ sus, din ḍece vedre de vinŭ una, după obiceiŭ, însă egumenulŭ séŭ alţĭ ómenĭ aĭ mŏnăstireĭ, carĭ vorŭ fi trimişĭ să-ĭ strîngă acestŭ vinăriciŭ, să aibă a âmbla şi să scrie vinăriciulŭ totŭ deodată cu vinăricerĭ domnescĭ, şi să facă douĕ catastişe şi totŭ asemenea unulŭ ca şi altulŭ, iscălite fiindŭ amêndouĕ şi de vinăricerĭ domnescĭ şi de vinăricerĭ mŏnăstirescĭ, şi aşa împreună strîngêndŭ baniĭ vinăriciuluĭ, ce este de plătescŭ dajniciĭ de o vadră de vinŭ po. banĭ 4 şi poclonulŭ de nume, din care banĭ să aibă a lua sfînta mŏnăstire de vadră câte doĭ banĭ şi părpărulŭ după obiceiŭ, precum aŭ luatŭ şi maĭ nainte, şi vinăricerĭ domnescĭ să aibă a lua iar câte doĭ banĭ de vadră şi poclonulŭ de nume, după cum li se va cuprinde în cartea domnéscă, ce li se va da la mână

www.dacoromanica.ro

de slujba vinăriciuluĭ; dreptŭ acea am datŭ domnia mea acestŭ cinstitŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele maĭ sus numiteĭ sfinteĭ mŏnăstirĭ, ca să aibă a lua vinăriciulŭ din delurile ce scrie maĭ sus, ca să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ de întărire şi chivernisélă, iar Domnieĭ mele şi părinţilorŭ Domnieĭ mele veclnică pomenire, şi pentru ca să se păzéscă ne strămutatŭ mila acésta a se lua în toţĭ aniĭ nesmintitŭ şi fără zătignire, am întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Iω Alexandru Vvd., şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ Constantinŭ Vodă, Dumitraşcu Vodă, şi cu totŭ sfatulŭ cinstiţilorŭ şi credincioşilorŭ boerilorŭ ceĭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Panŭ Nicolae Dudescu Vel Vorn. de Ţéra-de-sus, Panŭ Radu Văcărescu Vel Vorn. de Ţéra-de-jos, Panŭ Pană Filipescu Vel Logof. de Ţéra-de-sus, Panŭ Stefanŭ Prescovénu Vel Logof. de Ţéra-de-jos, Panŭ Stefanŭ Mişoglu Vel Spăt., Panŭ Ienache Văcărescu Vel Vist., Panŭ Scarlatŭ Caragea Vel Post., Panŭ Dumitraşcu Racoviţă Vel Clucernicŭ, Panŭ Constantinŭ Geanoglu Vel Păhar., Panŭ Manolache Creţulescu Vel Comisŭ, Panŭ Nicolae Bârsescu Vel Stol., Panŭ Barbulŭ Ştirbeiŭ Vel Slugerŭ, Panŭ Nicolae Vel Pit., şi Ispravniculŭ Panŭ Pană Filipescu Vel Logof, i Panŭ Gheorghe Mavrocordatŭ Vel Logof., şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ d'întâiŭ alŭ Domnieĭ Domnieĭ mele, aicĭ în oraşulŭ scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, de Dumitrache Logofĕtulŭ za Taină, la lét. dela zidirea lumeĭ 7283, iar dela nascerea Domnuluĭ şi mântuitoruluĭ nostru Isusŭ Hristosŭ 1775, Maiŭ 20.» (Cond 3, fila 53—54.)

Hrisovulŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ Hurezu.

«...Sfinteĭ şi dumneḑeesceĭ mŏnăstirĭ ce se chiamă Hurezu, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ sfinţilorŭ slăviţilorŭ şi întocmaĭ cu apostoliĭ şi de Dumneḑeŭ încoronaţĭ maĭ marĭ Impĕraţĭ Constantinŭ şi Elena, Maica sa, şi părinteluĭ egumenŭ şi tuturorŭ părinţilorŭ călugărĭ câţĭ se vorŭ afla locuitorĭ la acéstă sfîntă mŏnăstire, care este zidită şi înălţată din temelie de Domnia-sa rĕposatulŭ *Constantinŭ Basarabŭ Brâncovénu Vvd.* ca să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ vinăriciulŭ din Délulŭ Sutescilorŭ, i Nemoĭ, şi din Délulŭ Gărdescilorŭ şi alŭ Zlătoriilorŭ ot. sud. Vâlcea cu părparulŭ după obiceiŭ, care vinăriciŭ este datŭ la acéstă sfîntă mŏnăstire încă maĭ dinainte vreme de rĕposatulŭ Constantinŭ Vvd. Basarabŭ, otitorulŭ mŏnăstireĭ, prin hrisovulŭ Domnieĭ séle de lét. 7200, iar pentru acea şi Domnia sa rĕposatulŭ Ştefanŭ Vvd. Cantacuzino a întăritŭ mŏnăstireĭ acéstă milă printr'unŭ hrisovŭ alŭ Mărieĭ séle de la lét. 7223. Şi încă aŭ maĭ adaosŭ milă ca să maĭ iea mŏnăstirea vinăriciulŭ şi din Délulŭ Puţurilorŭ şi de la Giorocu şi de la Cocoleţi şi de la Brativoesci sud. Doljŭ cu părparulŭ după obiceiŭ, după cum pentru acésta ne adeverimŭ Domnia

www.dacoromanica.ro

mea din hrisovulŭ Domnieĭ séle rĕposatuluĭ Grigorie Ghica Voevodŭ ot. lét. 7258; întru acea dar învrednicindu-ne Domnulŭ Dumneḑeŭ şi pe noĭ cu Domnia acesteĭ pravoslavnice Ţĕrĭ Românescĭ, m'am milostivitŭ Domnia mea de am datŭ şi am înnoitŭ mila acésta, ca să aibă acéstă sfîntă mŏnăstire a lua vinăriciulŭ de prin délurile ce sunt maĭ sus numite. Insă egumeniĭ, séŭ alţĭ ómenĭ aĭ mŏnăstireĭ carĭ vorŭ fi trimişĭ să strîngă acelŭ vinăriciŭ, să aibă a ămbla şi a scrie vinăriciulŭ totŭ de o dată cu vinăricerii domnescĭ, şi să facă douĕ catastişe, şi totŭ asemenea unulŭ ca şi altulŭ, iscălite fiindŭ amêndouĕ şi de vinăricerii domnescĭ şi de vinăricerii mŏnăstirescĭ, şi aşa împreună strângêndŭ baniĭ vinăriciuluĭ ce este de plătescŭ dajniciĭ de o vadră de vinŭ po banĭ patru şi poclonulŭ de nume, din carĭ banĭ să aibă a-ĭ lua sfînta mŏnăstire de vadră câte douĭ banĭ după cum a avutŭ obiceiŭ şi maĭ înainte vremo, şi vinăricerii domnescĭ să aibă a lua iar câte douĭ banĭ de vadră şi poclonulŭ de nume, după cum le va cuprinde cartea domnéscă ce li se va da la mână de slujba vinăriciuluĭ. Dreptŭ aceea am datŭ Domnia mea acestŭ cinstitŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele maĭ sus numiteĭ sfînteĭ mŏnăstirĭ, ca să aibă a lua vinăriciŭ din délurile ce scriŭ maĭ sus să fie sfînteĭ mŏnăstirĭ de întărire şi chivernisială, iar Domnieĭ mele şi părinţilorŭ Domnieĭ mele vecĭnică pomenire, şi am întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Iω Alexandru Ipsilate Vvd. şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ Constantinŭ Vvd., Dumitraşcu Vvd., şi cu totŭ sfatulŭ cinstiţilorŭ şi credincioşilorŭ boerilorŭ celorŭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, Panŭ Dumitraşcu Ghica Vel Banŭ, Panŭ Nicolae Dudescu Vel Vornicŭ de Ţéra de sus, Panŭ Radu Văcărescu Vel Vornicŭ de ţéra de jos, Panŭ Pană Filipescu Vel Log. de ţéra de sus, Panŭ Sefanŭ Mişoglu Vel Spătarŭ, Panŭ Ienache Văcărescu Vel Vist., Panŭ Scarlatŭ Caragea Vel Post., Panŭ Dumitraşco Racoviţă Vel Clucerŭ, Panŭ Constantinŭ Geanoglu Vel Pahar., Panŭ Manolache Creţulescu Velŭ Comisŭ, Panŭ Nicolae Bârsescu Vel Stoln., Panŭ Barbu Ştirbeiŭ Vel Slug., Panŭ Nicolae Vel Pit., şi Ispravniciĭ Panŭ Pană Filipescu Vel Log., i Panŭ Gheorgache Mavrocordatŭ Vel Log., şi s'a scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ d'întâiŭ alŭ Domnieĭ Domnieĭ mele, aicĭ în oraşulŭ scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, de Dumitrache Log. za Taină, la létulŭ dela zidirea lumiĭ 7283, iar dela nascerea Domnuluĭ şi Mântuitoruluĭ Is. Hrist. *1775, Maiŭ 20.*» (Cond. 3, fila 54—56.)

Hrisovulŭ sfînteĭ mŏnăstirĭ Bistriţeĭ.

«...Celŭ care a adusŭ din fiinţă în fire cele vĕḑute şi cele nevĕḑute, Troiţa cea fără începutŭ, care întru vecĭ iaste închinată în Tatălŭ şi în Fiulŭ şi în Duhulŭ sfîntŭ, slăvitŭ fiindŭ fără numĕrŭ, lumină neajunsă, putere necoprinsă,

www.dacoromanica.ro

Noianulŭ bunătăţiĭ, care puindŭ legea luĭ Moisi poruncitu-i-s'aŭ să facă cortŭ în care să se facă rugă multă, şi rugă către plăcerea cea bună a sfinţieĭ luĭ, în trupésca socotinţă aŭ ḑisŭ celorŭ carĭ vorŭ pune rea-voinţă la sfintele mŏnăstirĭ: «cu ce mĕ vorŭ proslăvi eŭ îĭ voiŭ slăvi», şi iarăşĭ ḑicêndŭ cu acelaşŭ fericitŭ glasŭ de bucurie, *veniţĭ toţĭ ceĭ ce v'aţĭ ostenitŭ şi îngreuiaţĭ sunteţĭ, că eŭ odihna vĕ voiŭ face*, carĭ uniĭ cu milostenia şi cu îndurărĭ, iar alţĭ cu rugăciunĭ şi cu Bdeniĭ şi cu posturĭ a se pocăi şi a se lepĕda de pĕcate, dintru care a lorŭ osîrdie, arĕtândŭ osania cu rădicărĭ, uniĭ cu împodobirĭ iar alţĭ cu mile stătătóre spre folosulŭ şi ajutoriulŭ sfintelorŭ şi dumneḑeescilorŭ mŏnăstirĭ, atâtŭ şi alţĭ încă muncĭ aŭ răbdatŭ, ca cu Domnulŭ şi cu Dumneḑeulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ să împărtăşéscă; de care şi eŭ robulŭ stăpânuluĭ meŭ Isusŭ Hristosŭ credinciosŭ şi bunŭ creştinŭ, şi de Dumneḑeŭ iubitorŭ Iω Alexandru Ipsilante Voivodŭ, după ce milostivirea şi puterniculuĭ Dumneḑeŭ ne-aŭ orênduitŭ şi ne-aŭ miluitŭ cu înălţarea şi mărirea scaunuluĭ Domnieĭ a Domnieĭ mele în pămîntulŭ Ţĕriĭ-Românescĭ, aducêndu-ne aminte că mulţĭ pămîntenĭ aŭ câştigatŭ cele bune cerescĭ precum şi dumneḑeiasca scriptură mărturisindŭ ḑice: *fiesce-care să facă negustorie, până iaste têrgŭ,* dreptŭ acea vĕḑêndŭ Domnia mea şi hrisóvele sfinteĭ şi dumneḑeesceĭ mŏnăstirĭ ce se numesco Bistriţa, unde este hramulŭ adormiriĭ prea sfinteĭ stăpâneĭ nóstre născĕtóreĭ de Dumneḑeŭ şi pururea fecióreĭ Marieĭ şi părinteluĭ chir ... egumenulŭ şi tuturorŭ fraţilorŭ carĭ sunt locuitorĭ în sfîntulŭ acela locaşŭ, ca să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ, *Balta, ce se chiamă Balta Albă* ot. sud. Romanaţĭ, şi cu tóte gârlele, însă se scie şi semnele Balteĭ: din hotarulŭ Debulenilorŭ până în hotarulŭ Grojdi-Broduluĭ, şi din vîrfulŭ Tămpiĭ pre hotarulŭ Văilorŭ în Vervulŭ Maminiĭ, unde *a fostŭ pusŭ Doroteiŭ Parulŭ în gura Cusmiţiĭ* şi îngrijindu-lŭ ostatuluĭ şi la gârla Buzoianuluĭ, şi din gura Vidinuluĭ peste Dunăre, şi la câmpŭ din Tampă la gura Bouluĭ, şi din gura Bouluĭ la măgura Oiĭ, şi la Inşiratele, la Băşicuţa, în calea Vădăstriţiĭ; şi iar să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ Bistriţa şi gârla Celeuluĭ cu tóte gârlele carele le-aŭ făcutŭ Banulŭ Barbu Craiovesculŭ celŭ bĕtrânŭ cu mare ostenĭală şi cu multă cheltuială, să aibă a lua sfînta mŏnăstire venitulŭ dintre aceste bălţĭ, însă din totŭ venitulŭ bălţilorŭ totŭ prin douĕ, din doĭ banĭ unŭ banŭ, şi din doĭ pescĭ unŭ pesce, şi de la nevóde, şi din carne, din coteţe, din ostiĭ, din mrejĭ, din vama carelorŭ, din părpărŭ şi din tóte veniturile din doĭ banĭ unŭ banŭ Aşişderea să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ vinăriciulŭ de la Ocna cea mare tótă partea domnéscă câtă se va afla, însă să se scie semnele: de la Puţulŭ Catăreĭ în sus spre Licura pe lângă hotarulŭ Rômniculuĭ, pe délŭ în sus pe lângă hotarulŭ Vlădescilorŭ, şi de aci în jos până la puţulŭ Băiĭ, pe drumulŭ moreĭ din sus de biserica domnéscă; asemenea şi din viile ce vorŭ fi pe moşiile mŏnăstireĭ în gura Şóşuluĭ să aibă a lua vinŭ iar nu banĭ, şi iar să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ vinăriciulŭ din dé-

www.dacoromanica.ro

lulŭ Pitescilorŭ și alŭ Scórțeĭ, i Pleșescĭ ot sud. Gorjŭ, despre Copăciósa până în Sărățalŭ; să iae dela totŭ omulŭ, câțĭ vorŭ fi datŭ vinăriciulŭ domnescŭ maĭ dinainte vreme, totŭ din 10 vedre una, și părpărulŭ și poclonulŭ după obiceiŭ; și iar să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ vinăriciulŭ din tóte viile câte vorŭ fi pe moșia mŏnăstireĭ ce se chiamă Muscelulŭ ot. sud. Romanațĭ din hotarulŭ Cocorăscilorŭ până în Bârluĭ, să iae din ḑece vedre de vinŭ o vadră și părpărulŭ după obiceiŭ; și iar să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ vinăriciulŭ din viile ce sunt la Poterĭ și ce se vorŭ maĭ face de acum înainte să aibă a lua părintele Egumenŭ vinăriciulŭ de totŭ omulŭ care vorŭ avé viĭ pe hotarulŭ Poteluluĭ din 10 vedre de vinŭ o vadră după obiceiŭ, precum am vĕḑutŭ Domnia mea hrisóvele atâtŭ ale altorŭ maĭ dinainte trecuțĭ rĕposațĭ frațĭ Domnĭ, ce-aŭ fostŭ făcutŭ de acéstă milă ce arétă maĭ sus, cum și hrisovulŭ Domnieĭ sélo rĕposatuluĭ Mihailŭ Racoviță Voivodŭ ot. lét. 7250. Dreptŭ aceea și Domnia mea încă m'am milostivitŭ de am înnoitŭ și am întăritŭ milele acestea și cu acestŭ cinstitŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele, ca să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ de întărire și părinților călugărĭ de hrană și de înbrăcăminte, iar Domnieĭ mele și părinților Domnieĭ mele vecĭnică pomenire. Așișderea și în urma Domnieĭ mele pe carele va alege Domnulŭ Dumneḑeŭ a fi Domnŭ și stăpânitoriŭ țĕreĭ acesteia, aŭ d'n némulŭ nostru, aŭ din altŭ némŭ străinŭ, încă-lŭ rugămŭ cu numele luĭ Dumneḑeŭ stăpânitorulŭ și mântuitorulŭ nostru Is. Hris. încă să aibă a înnoi, și a întări milele aceste, ca și Domnulŭ Dumneḑeŭ să-lŭ miluiéscă pre Domnia luĭ cu Domnie îndelungată și fericită aicea trupesce, și în cea lume sufletesce; și amŭ întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însășĭ credința Domnieĭ mele, Iω Alexandru Ipsilante Vvd. și cu credința prea iubiților fiĭ și Beizadelele Domnieĭ mele, și cu totŭ sfatulŭ cinstiților și credincioșilorŭ boerilorŭ celorŭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Panŭ Nicolae Dudescu Vel Vornicŭ de Țéra de sus, Panŭ Radu Văcărescu Vel Vornicŭ de Țéra de jos, Panŭ Pană Filipescu, Vel Log. de Țéra de sus, Panŭ Stefanŭ Preșcovénu Vel. Log. de Țéra de jos, Panŭ Stefanŭ Mișoglu Vel Spăt., Panŭ Ienache Văcărescu Vel Vist., Panŭ Scarlatŭ Caragea Vel Post., Panŭ Dumitrache Racoviță Vel Clucerŭ, Panŭ Constantinŭ Geanoglu Vel Paharn., Panŭ Manolache Crețulescu Vel Comisŭ, Panŭ Nicolae Bârsescu Vel Stol., Panŭ Barbu Știrbeiŭ Vel Slugerŭ, Panŭ Nicolae Vel Pit., și Ispravniciĭ Panŭ Pană Filipescu Vel. Log. i Panŭ Gheorgache Mavrocordatŭ Vel Log. și s'a scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ d'întâiŭ întru întâia Domnie a Domnieĭ mele aicĭ în orașulŭ scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, de Dumitrache Logof. za Taină la lét. dela zidirea lumeĭ 7283, iară dela Nascerea Domnuluĭ și Dumneḑeuluĭ nostru Is. Hristosŭ 1775 la luna Maiŭ 22.» (Cond. 3, fila 56—58.)

www.dacoromanica.ro

Hrisovulŭ mŏnăstireĭ Comaneĭ.

«...Sfinteĭ şi dumneḑeesceĭ mŏnăstirĭ ce se chiamă Comana, unde e hramulŭ sfîntuluĭ Ierarhŭ şi de minunĭ făcĕtorŭ Nicolae Miro-Lichieì, care este făcută şi înălţată din temelia eĭ de rĕposatulŭ Şerbanŭ Vodă celŭ bĕtrânŭ, şi părinteluĭ egumenŭ chir..... şi a totŭ soborulŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ, ca să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ milă dela Domnia mea, să aibă a lua pe fiesce care anŭ bolovanĭ sare 100 dela ocna Telega, şi să aibă a scuti stupĭ i rîmătorĭ de dijmăritŭ şi vinulŭ ce se va face în viile mŏnăstiriĭ drepte bucate, de vinăriciŭ, şi la vremea oierituluĭ să scutéscă oĭ 200 de oieritŭ, şi lude 10, ómenĭ strĕinĭ fără pricină şi fără gâlcévă, după cum am vĕḑutŭ Domnia mea şi hrisovulŭ rĕposatuluĭ Şerbanŭ Vodă Cantacuzino ot. lét. 7189, şi hrisovulŭ rĕposatuluĭ Nicolae Vodă ot. lét. 7224, şi hrisovulŭ rĕposatuluĭ Iónŭ Vodă ot. lét. 7225 şi hrisovulŭ rĕposatuluĭ Ghica Vodă ot. lét. 7243, şi hrisovulŭ rĕposatuluĭ Constandinŭ Vvd. Mavrocordatŭ ot. lét. 7245, pentru că acéstă sfîntă mŏnăstire fiindŭ şi maĭ dinainte vreme lipsită şi sĕracă, şi făr' de nicĭ unŭ venitŭ de alte părţĭ, şi maĭ *vêrtosŭ că şi acum în vremea rĕsmirăţiĭ fiindŭ de multe orĭ călcată de oştĭ grele, şi făcêndu-se multe şi grele rĕsbóie acolé în partea loculuĭ pre lângă* mŏnăstire, i s'aŭ pricinuitŭ mare stricăciune în câtŭ aŭ rĕmasŭ la o stare fórte próstă; dreptŭ aceea bine am voitŭ Domnia-mea de am înḑestratŭ la acéstă sfîntă mŏnăstire cu aceste mile ce se cuprinde maĭ susŭ, ca să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ de întărire şi părinţilorŭ călugărĭ de hrană şi de chivernisire, iar Domnieĭ mele şi părinţilorŭ Domnieĭ mele întru vecĭnică pomenire; aşişderea şi în urma Domnieĭ mele pre care va alege Domnulŭ Dumneḑeŭ a fi Domnŭ şi stăpânitorŭ ţĕreĭ acesteia, încă-lŭ rugămŭ cu numele Domnuluĭ Dumneḑeŭ ce este întreitŭ slăvitŭ, să aibă a întări şi a înnoi acéstă milă pe tocméla ce s'aŭ ḑisŭ maĭ sus, ca şi ale Domniilorŭ séle mile şi cu daniĭ să fie păzite şi întărite, pentru ca să aibă dela sfîntŭ şi de minunĭ făcĕtoriŭ Nicolae ajutorŭ în vreme de bună trébă şi să se pomenéscă necontenitŭ ca nisce noĭ ctitoriĭ şi am întăritŭ Domnia mea hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnicĭ mele Iω Alexandru Ipsilante Vvd. şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ Constantinŭ Vvd., Dumitraşco Vodă, adeverindu-lŭ şi cu totŭ sfatulŭ cinstiţilorŭ şi credincioşilorŭ boerilorŭ celorŭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Panŭ Nicolae Dudescu Vel Vornicŭ de Ţéra de sus, Panŭ Radu Văcărescu Vel Vornicŭ de Ţéra de jos, Panŭ Pană Filipescu Vel Logofĕtŭ de Ţéra de sus, Panŭ Ştefanŭ Prăscovénu Vel Logofĕtŭ de Ţéra de jos, Panŭ Ştefanŭ Mişoglu Vel Spătarŭ, Panŭ Ienache Văcărescu Vel Vistierŭ, Panŭ Scarlatŭ Caragea Vel Postelnicŭ, Panŭ Dumitrache Racoviţă Vel Clucerŭ, Panŭ Nicolae Bârsescu Vel Stolnicŭ, Panŭ Constantinŭ Geanoglu

www.dacoromanica.ro

Vel Paharnicŭ, Panŭ Barbu Ştirbeiŭ Vel Slugerŭ, Panŭ Manolache Creţulescu Vel Comisŭ, Panŭ Nicolae Vel Pitarŭ, şi Ispravnicĭ Panŭ Ştefanŭ Prescovénu Vel Logof. de Ţéra de jos, i Constantinŭ Ştirbeiŭ Vel Logofĕtŭ. Şi s'a scrisŭ hrisovulŭ acesta în Domnia d'întâiŭ din Domnia Domnieĭ mele aicĭ, în Ţéra Românéscă în oraşulŭ Bucurescĭ la aniĭ de la zidirea lumeĭ 7283, iar de la nascerea Domnuluĭ Dumneḑeŭ şi Mântuitoruluĭ nostru Isusŭ Hristosŭ 1775, de Constantinŭ dascălulŭ slovenescŭ ot. Sfeti Gheorghe Vechiŭ.» (Cond. 3, fila 58—59.)

Hrisovulŭ mŏnăstiriĭ Câmpu-lungŭ sud. Muscelŭ.

«...Sfinteĭ şi dumneḑeesceĭ mŏnăstirĭ din oraşulŭ Domnicĭ mele ce se chiamă Câmpulŭ-lungŭ, unde să cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ adormireĭ prea sfinteĭ stăpâneĭ nóstre de Dumneḑeŭ născĕtóre şi prea fecióreĭ Mariĭ, şi sfinţieĭ séle părinteluĭ chir Dositeiŭ Archimandritulŭ nastavniculŭ acesteĭ sfinte mŏnăstirĭ, şi tuturorŭ părinţilorŭ călugărĭ, carĭ vorŭ fi locuitorĭ într'acestŭ sfîntŭ lŏcaşŭ, ca să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ tóte milele câte sunt date şi miluite de rĕposatulŭ Mateĭ Basarabŭ Vodă, ctitorulŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ, care mile şi daniĭ le-aŭ ţinutŭ sfînta biserică şi până în vremile de acum, căcĭ că, aflându-se acéstă sfîntă mŏnăstire subt munte, la unŭ locŭ fórte în strîmptŭ, şi cu anevoie de hrană şi cu mare scăḑĕmîntŭ şi lipsă întru tóte semĕnăturile pămîntuluĭ, de care lucrurĭ şi Domnia mea după tocmirea şi milele aceluĭ, vrednicŭ de pomenire şi ctitorŭ d'întâiŭ, care aŭ dăruitŭ şi miluitŭ şi aŭ adausŭ sfînta mŏnăstire cu cele ce s'aŭ căḑutŭ, Domnia mea încă întărescŭ şi înnoescŭ cu acestŭ cinstitŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele pre aceste: întâiŭ, obştea, care este în sfînta mŏnăstire tocmită şi legată desĕvêrşitŭ, după cum aŭ fostŭ şi maĭ nainte, şi Nacialniculŭ *omŭ străinŭ din altă parte să nu fie*, şi nicĭ într'unŭ chipŭ să nu se pue, nicĭ să se priméscă, fără numaĭ dintre călugăriĭ mŏnăstiriĭ, cu voia şi totŭ soborulŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ; după acésta să aibă sfînta mŏnăstire a lua vamă din *têrgulŭ de acolo din Câmpulŭ-lungŭ, după obiceiŭ*, din orĭ-ce bucate şi marfă arŭ aduce alţĭ ómenĭ străinĭ de printr'altele părţĭ, şi de printr'altele sate, de le-arŭ vinde acolo în oraşŭ, afară numaĭ din orăşenĭ, fiindŭ-că eĭ dintru începutŭ vamă nu aŭ datŭ, şi afară de boeriĭ ceĭ marĭ carĭ îşĭ vorŭ vinde bucatele acolo, iar care vorŭ face negustorie uniĭ ca aceĭ să dea cu toţĭ vamă după *obiceiŭ verĭ-ce felŭ de omŭ ar fi, iar căminăritulŭ de orĭ-câte buţĭ se vorŭ vinde acolo în têrgŭ, atâtŭ alţĭ ómenĭ străinĭ, cât şi din orăşenĭ să aibă a lua de bute o vadră pe care să o plătéscă cu banĭ*, după cum o va vinde în cârciumă; şi de carulŭ de pesce, încă să iea atâtŭ dela străinĭ cât şi dela orăşenĭ, pesce oca 5, şi banĭ nouĕ, pentru căcĭ căminăritŭ, şi de carŭ de pesce oca 5, şi banĭ nouĕ, totŭ-d-auna aŭ şi datŭ orăşeniĭ la mŏnăs-

www.dacoromanica.ro

tire până acum, și vama sboruluĭ ce se face la sfîntulŭ Ilie proroculŭ, și tal. una-sută din vama dela Dragoslavele și vinăriciŭ din délulŭ Brătulescilorŭ în sud. Muscelŭ, câte doĭ banĭ de vadră după obiceiŭ; încă să aibă a lua dela Ocna-Telega bolovanĭ una-sută, și lude 20, ómenĭ străinĭ fără pricină, pentru care avêndŭ adeverințe dela Ispravniciĭ județuluĭ pe numele și chipulŭ fiecăruia care adeveréză, aducêndu-o în visterie să li-se dea pecetluitŭ gospod., să fie apĕrațĭ de tóte dăjdiile verĭ-câte arŭ eși peste anŭ în țéră de la visteria Domnieĭ mele, ca să fie pentru slujba și ajutorŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ; precum amŭ vĕdutŭ Domnia mea și hrisovulŭ rĕposatuluĭ Grigorie Ghica Vodă, încă și cartea rĕposatuluĭ Domnieĭ séle Scarlatŭ Ghica Vodă ot. lét. 1760, pentru milă și pentru tocmirea obștieĭ ce s'aŭ fostŭ aședatŭ într'acéstă sfîntă mŏnăstire. Dreptŭ acea și Domnia mea încă bine am voitŭ, de am înnoitŭ și am întăritŭ milele și tocmelele sfinteĭ mŏnăstirĭ, ce s'aŭ disŭ maĭ sus, și cu acestŭ cinstitŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele, ca să pótă fi sfinteĭ mŏnăstirĭ de ajutorŭ și de întărire și părinților călugărĭ de chivernisire, iar Domnieĭ mele și părinților Domnieĭ mele întru veciniică pomenire. Așișderea și în urma Domnieĭ mele pre care va orêndui Domnulŭ Dumnedeŭ a fi Domnŭ și oblăduitorŭ acestuĭ cinstitŭ scaunŭ alŭ Țĕreĭ Românescĭ, aŭ din fiĭ noștri, aŭ din némulŭ Domnieĭ mele saŭ dintr'altŭ némŭ străinŭ, poftimŭ și-lŭ rugămŭ cu numele Domnuluĭ Dumnedeŭ celŭ ce este în troiță slăvitŭ, ca să înnoéscă și să întăréscă tóte milele și tocmelele sfinteĭ mŏnăstirĭ ce maĭ sus arată, ca să aibă ajutorŭ de la prea curata Maica Domnuluĭ nostru Isusŭ Hristosŭ și am întăritŭ Domnia mea hrisovulŭ acesta, cu însăși credința Domnicĭ mele Iŏ Alexandru Ipsilante Vodă, și cu credința prea iubiților Domnieĭ mele fiĭ Constantinŭ Vvd. Dumitrașco Vodă, și cu totŭ sfatulŭ cinstiților și credincioșilorŭ boerilorŭ celorŭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Nicolae Dudescu Vel Vornicŭ de Țara de sus, Radu Văcărescu Vel Vornicŭ de Țéra de jos, Pană Filipescu Vel Logofĕtŭ de Țéra de sus, Ștefanŭ Prescovénu Logofĕtŭ de Țéra de jos, Ștefanŭ Mișoglu Vel Spătarŭ, Ienache Văcărescu Vel Vistierŭ, Scarlatŭ Caragea Vel Postelnicŭ, Dumitrașco Racoviță Vel Clucerŭ, Constantinŭ Geanoglu Vel Paharnicŭ, Nicolae Bârsescu Vel Stolnicŭ, Barbu Știrbeiŭ Vel Slugerŭ, Nicolae Vel Pitarŭ și Ispravniciĭ Ștefanŭ Prescovénu Vel Logofĕtŭ de Țéra de josŭ, i Constantinŭ Știrbeiŭ Vel Logofĕtŭ și s'a scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ d'întâiŭ alŭ Domnicĭ mele aicĭ, în orașulŭ scaunuluĭ Domnieĭ mele în Bucurescĭ, la anulŭ de la Adam 7283, iar de la nascerea Domnuluĭ Dumnedeulŭ nostru Iisusŭ Hristosŭ 1775, de Constantinŭ Dascălulŭ slovenescŭ ot. sfîntulŭ Gheorghe celŭ Vechiŭ.» (Cond. 3, fila 76—77.)

www.dacoromanica.ro

Hrisovulŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ Târgşoru, sud. Prahova.

«...Sfinteĭ şi dumneḑeesceĭ mŏnăstirĭ Târgşoru, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ sfinţilorŭ şi afară de trupurĭ, maĭ marĭ Voivoḑĭ şi Arhistateghĭ Mihailŭ şi Gavrilŭ, care este zidită şi înălţată din temelia eĭ *de Domnia sa Antonie Vodă*, **şi cuviosuluĭ egumenŭ kir** . . şi tuturorŭ părinţilorŭ călugărĭ câţĭ se află locuitorĭ la acéstă sfîntă mŏnăstire, ca să fie sfînta mŏnăstire în pace şi iertată de tóte dăjdiile şi orênduclile ce vorŭ eşi de la visteria Domnieĭ mele pe alte mŏnăstirĭ, de nicĭ unele valŭ séŭ supĕrare să n'aibă; şi iar să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ milă de la Domnia mea să aibă a lua în toţĭ aniĭ din vama Ploescilorŭ câte talerĭ una sută, care banĭ să aibă a-ĭ da vameşiĭ de douĕ orĭ într'unŭ anŭ, însă la sfîntulŭ Ḑimitrie talerĭ cincĭ-ḑecĭ şi la sfîntulŭ Gheorghe talerĭ cincĭ-ḑecĭ. Aşişderea şi drepte bucatele mŏnăstireĭ încă să fie scutite: stupĭ i rîmătorĭ de dijmăritŭ şi vinulŭ de vinăriciŭ, şi douĕ pivniţe în oraşulŭ Ploescĭ scutite şi apĕrate, de vamă, de fumăritŭ, de căminăritŭ, de vinŭ domnescŭ şi de ortŭ vătăşescŭ; şi iar să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ milă de la Domnia mea să aibă a lua în toţĭ aniĭ merticŭ de sare de la Ocna Telega pe anŭ bolovanĭ douĕ sute, la vremea când vorŭ lua şi alte sfinte mŏnăstirĭ şi să facă cu dînsa orĭ ce va vrea, şi de către nimenea bântuială să nu aibă, numaĭ şi egumenulŭ după aşeḑĕmîntulŭ ce s'a făcutŭ să aibă a da ruptórea la sfîntulŭ Pantelimonŭ, unde este închinată, pe anŭ talerĭ una sută, la sfîntulŭ Gheorghe talerĭ cincĭ-ḑecĭ şi la sfîntulŭ Dimitrie talerĭ cincĭ-ḑecĭ; şi pentru ca să se păzéscă mila acésta ne strămutată, să aibă de unde a da şi baticulŭ cu care să se ajutoreze sĕracĭ bolnavĭ dela spitalŭ, şi pentru ca să fie Domnieĭ mele şi rĕposaţilorŭ întru fericire părinţilorŭ Domnieĭ mele veciniică pomenire, am întăritŭ Domnia mea hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Iω Alexandru Ipsilante Vvd. şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ Constantinŭ Vvd., Dumitraşcu Vvd. şi mărturiĭ punemŭ pe toţĭ cinstiţiĭ şi credincioşiĭ boerĭ ceĭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Panŭ Nicolae Dudescu Vel Vorn. de Ţéra de sus, Radu Văcărescu Vorn. de Ţéra de jos, Pană Filipescu Vel Logof. de Ţéra de sus, Stefanŭ Prescovénu Vel Logof. de Ţéra de jos, Stefanŭ Mişoglu Vel Spăt., Ienache Văcărescu Vel Vist., Scarlatŭ Caragea Vel Post., Dumitraşco Racoviţă Vel Clucerŭ, Constantinŭ Geanoglu Vel Pahar., Nicolae Bârsescu Vel Stol., Nicolae Creţulescu Vel Comisŭ, Radulŭ Heresculŭ Velŭ Slugerŭ, Nicolae Vel Pit., şi Ispravniciĭ Stefanŭ Prescovénu Vel Logf., Constantinŭ Ştirbeiŭ Vel Log. şi s'a scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ d'ântâiŭ alŭ Domnieĭ Domnieĭ mele, aicĭ în Bucurescĭ, la lét. dela Adamŭ 7283, iar dela Nascerea Domnuluĭ nostru Is. Hrist. 1775, Iunie 22, de Alexandru Lămotescu Log. de Taină.» (Cond. 3, fila 77—78.)

www.dacoromanica.ro

Cartea de milele ce are mŏnăstirea Sinaia care s'a înnoitŭ acum.

«Davat. gvmd. Sfinteĭ şi Dumneḑeesceĭ mŏnăstirĭ Sinaia, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ prea sfinteĭ Născĕtóreĭ de Dumneḑeŭ şi pururea feciórei Maria, care mŏnăstire este făcută *şi înălţată din temelia eĭ de rĕposatulŭ Mihaiŭ Cantacuzino Biv. Vel Spătarŭ*, ca să aibă a lua dela ocna Slăniculŭ pe totŭ anulŭ câte o sută de leĭ, care ocne sunt pe moşia maĭ sus numituluĭ ctitorŭ, însă acestĭ banĭ să aibă a-ĭ lua din venitulŭ ḑeciueleĭ ce este de dă pentru moşie; şi iar să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ milă dela Domnia mea să aibă a lua vamă dela Têrgulŭ Urlaţĭ, ce se face pe moşia mŏnăstiriĭ pe vremea culesuluĭ viilorŭ, la valea Năcovanilorŭ, de patru orĭ în patru sĕptĕmânĭ, în sĕptĕmână o ḑi, adică Marţia; aşişderea să aibă a ţiné şi lude 12, însă nu ómenĭ de prin satele ţĕreĭ, ci străinĭ fără de nicĭ o pricină, pentru care aducêndŭ adeverinţă dela Ispravniciĭ judeţuluĭ că sunt străinĭ cu adevĕratŭ, să li se dea şi pecetluirile Domnieĭ mele, ca să fie nesupĕraţĭ de rêndulŭ dăjdiilorŭ; asemenea să aibă a lua sfînta mŏnăstire peste totŭ anulŭ dela Carvasaraua gpod. douĕ-spre-ḑece oca untŭ-de-lemnŭ să fie pentru trebuinţa sfinteĭ mŏnăstirĭ, pentru că acestc tocmelĭ a avutŭ sfînta mŏnăstire şi dela alţĭ maĭ dinainte rĕposaţĭ fraţĭ Domnĭ, precum hrisóvele Domniilorŭ séle adeveréză; dreptŭ aceea dară şi Domnia mea, pentru ca să se păzéscă aceste mile să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ de ajutorŭ, părinţilorŭ călugărĭ de hrană şi îmbrăcăminte, iar Domnieĭ mele şi rĕposaţilorŭ părinţilorŭ Domnieĭ mele vecĭnică pomenire, am întăritŭ şı Domnia mea printr'acéstă carte a Domnieĭ mele şi de obşte poruncimŭ cum maĭ sus cuprinde să se urmeze şi niminea întru nimica supĕrare să nu facă, i saam receh gvmd. *1775, Iulie 2.*» (Cond. 3, fila 79.)

Hrisovulŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ Slobozia de la satulŭ Vaĭ-de-eĭ.

«...Sfinteĭ şi dumneḑeesceĭ mŏnăstirĭ de la satulŭ Vaĭ-de-eĭ, ce se chiamă Sloboḑia luĭ Ienache de lângă Slăvinca, pe apa Ialomiţeĭ, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ sfinţilorŭ şi maĭ marilorŭ Voivoḑĭ Arhistrateghĭ Mihailŭ şi Gavrilŭ iprocĭ bez. plotnia, care mŏnăstire este zidită şi înălţată din temelie de creştinulŭ rĕposatŭ Mateiŭ Basarabŭ Vodă, ce este dată şi închinată metohŭ şi sub ascultarea sfinteĭ mŏnăstirĭ de la steti-gora ce se numesce Danohiarilŭ, hramulŭ sfîntuluĭ Arhanghelŭ Mihailŭ şi părinteluĭ egumenuluĭ şi tuturorŭ părinţilorŭ călugărĭ câţĭ vorŭ fi locuitorĭ întru acéstă sfîntă mŏnăstire, ca să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ, în Délulŭ Naenilorŭ, în judeţulŭ Sĕcuenilorŭ, 35 pogóne de vie şi cu 12 stânjenĭ de moşie orĭ cât se va alege de peste totŭ hotarulŭ, carĭ viĭ sunt tóte unele lângă altele îngrădite împrejurŭ, pentru că aceste po-

www.dacoromanica.ro

góne de vie este drĕptă moşie sfinteĭ mŏnăstirĭ, însă jumĕtate sunt cumpĕrate de rĕposatulŭ Mateiŭ Vodă, iar jumĕtate sunt cumpĕrate de părinţiĭ călugărĭ de la acéstă sfîntă mŏnăstire ce scrie maĭ sus pe baniĭ din venitulŭ sfinteĭ. mŏnăstirĭ de la megiaşĭ din Năenĭ şi de la alţiĭ, cu zapisele lorŭ de le ţine sfînta mŏnăstire de atuncĭ până acum, de când aŭ fostŭ cursulŭ anilorŭ lét. 7145 totŭ cu bună pace făr' nicĭ o gâlcévă; şi iar să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ ce scrie maĭ sus milă dela Domnia mea să aibă a lua în toţĭ aniĭ dela ocna Slănicŭ merticulŭ de sare pe anŭ bolovanĭ 150, însă la vreme cândŭ vorŭ lua şi alte sfinte mŏnăstirĭ în toţĭ aniĭ, şi să o ducă orĭ unde le va fi voia lorŭ, la ce vadŭ ar vrea să o vînḑă, aŭ să oprésca, şi să aibă pace de către vameşiĭ ce vorŭ fi de ghimbriuculŭ de sare şi de tótă cheltuiala ce ar fi, de către toţĭ vameşiĭ, nimicŭ valŭ séŭ bântuială de tóte câte s'aŭ ḑisŭ maĭ sus să n'aibă; şi iarăşĭ să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ milă dela Domnia mea, să aibă a lua în toţĭ aniĭ din vinăriciulŭ domnescŭ din judeţulŭ Sĕcuenilorŭ talerĭ pe anŭ 100 ca să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ de întărire şi chivernisĭală părinţilorŭ călugărĭ ce se vorŭ afla locuitorĭ la acéstă sfîntă mŏnăstire. Aşişderea să aibă a ţiné şi lude 10 ómenĭ, străinĭ, fără de pricină, cărora luându-le adeverinţă de la d-lorŭ Ispravniciĭ judeţuluĭ pe numele şi chipulŭ lorŭ, şi acea adeverinţă aducênd'o la visterie, li se vorŭ da pecetluirile gpod. ca să fie în pace şi iertaţĭ de tóte dăjdiile câte vorŭ eşi pe anŭ de la visteria Domnieĭ mele, ca să fie pentru tréba şi posluşania sfinteĭ mŏnăstirĭ, că fiindŭ acéstă sfîntă mŏnăstire la loculŭ ca acela de drumŭ, şi avêndŭ multă supĕrare de către trecĕtoriĭ mosafirĭ ce trecŭ pe acolo şi ne-avêndŭ într'altŭ chipŭ cum se chivernisi, i-am iertatŭ aceştĭ ómenĭ precum arĕtă maĭ sus; pentru care poruncimŭ Domnia mea şi Dumné-vóstră boerĭ care vĕ veţĭ întêmpla a fi Cislaşĭ şi Zapciilorŭ şi vouĕ tuturorŭ slugilorŭ Domnescĭ şi boerescĭ, carc verĭ cu ce felŭ de rânduială vĕ veţĭ întêmpla a âmbla într'acea parte de locŭ, toţĭ să aveţĭ a vĕ feri de aceştĭ ómenĭ, nimcnĭ să le facă supĕrare nicĭ într'unŭ chipŭ de nicĭ unŭ felŭ de dăjdiĭ, pentru că aceste mile ce scriŭ maĭ sus le-aŭ avutŭ şi dela alţĭ rĕposaţĭ şi fraţĭ Domnĭ, încă şi cu hrisovulŭ Domnieĭ séle Iω Grigorie Ghica Voivodŭ carele am vĕḑutŭ şi Domnia mea; dreptŭ acea dară şi Domnia mea încă bine am voitŭ de am înnoitŭ şi am întăritŭ mila şi cu acestŭ cinstitŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele pe tocméla şi aşeḑĕmîntŭ ce scrie maĭ sus, ca să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ de întărire şi părinţilorŭ călugărĭ de hrană şi de chivernisială, iar Domnieĭ mele şi părinţilorŭ Domnieĭ mele vecĭnică pomenire; aşişderea şi în urma Domnieĭ mele pe care Domnulŭ Dumneḑeŭ va învrednici a fi Domnŭ şi oblăduitoriŭ Ţĕreĭ acesteia încă-lŭ pohtimŭ ca să înnoiască şi să întăréscă acéstă milă ca şi Domnulŭ Dumneḑeŭ să-lŭ păzéscă într'o aşia milă, şi am întăritŭ Domnia mea hrisovulŭ acesta cu însuşĭ credinţa Domnieĭ mele Iω Alexandru Ioanŭ Ipsilante Voevodŭ, cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ Constantinŭ Voevodŭ, Dumitraşco

www.dacoromanica.ro

Vodă, și cu sfatulŭ cinstițilorŭ și credincioșilorŭ boerilorŭ celorŭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Nicolae Dudescu Vel Vornicŭ de Țéra de sus, Radu Văcărescu Vel Vornicŭ de Țéra de jos, Pană Filipescu Vel Logofĕtŭ de Țéra de sus, Ștefanŭ Preșcovénu Vel Logofĕtŭ de Țéra de jos, Ștefanŭ Mișoglu Vel Spătarŭ, Ienache Văcărescu Vel Vistierŭ, Dumitrașco Racoviță Vel Clucerŭ, Scarlatŭ Caragea Vel Postelnicŭ, Constantinŭ Geanoglu Vel Paharnicŭ, Nicolae Bârsescŭ Vel Stolnicŭ, Barbulŭ Știrbeiŭ Vel Slugerŭ, Nicolae Vel Pitarŭ, și Ispravnicŭ . . . . . și s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ d'întâiŭ alŭ Domnieĭ mele aicĭ, în orașulŭ scaunuluĭ Domnieĭ mele, Bucurescĭ, la anulŭ dela zidirea lumeĭ 7283, iar dela spăsanie 1775, de Constantinŭ dascălulŭ slovenescŭ ot. sfeti Gheorghe.» (Cond. 3, fila 80—81.)

Hrisovulŭ mŏnăstireĭ Veroșulŭ unde se cinstesce și se prăznuesce hramulŭ Vovedenia.

«...Marele și prea înțeleptulŭ Solomonŭ déca zidi casa Dumnedeuluĭ Israilŭ în Erusalimŭ, elŭ o înfrumusețătă și o împodobi cu multe lucrurĭ și podóbe de aurŭ, și puse într'insa multe vase și dichise de aurŭ și de argintŭ curatŭ ca să fie de tréba bisericeĭ și a oltaruluĭ Domnuluĭ la care se junghié boĭ și juncĭ, berbecĭ și mieĭ pentru iertarea greșalelorŭ ómenilorŭ, după porunca luĭ Dumnedeŭ Savaotŭ, și fură bine plăcute Domnuluĭ și făgădui Dumnedeŭ că va cinsti și va dărui pentru acestea cu înțelepciune și cu bogăție ca aceea cum nicĭ aŭ maĭ avutŭ altŭ împĕratŭ maĭ nainte de dînsulŭ, nicĭ după dînsulŭ nu va maĭ avé; care lucru împlini. Decĭ de vreme ce acesta apururea pomenitŭ împĕratŭ, carele, o prea iubițilorŭ meĭ frațĭ și Domnĭ acesteĭ și de Dumnedeŭ păzita Țéră pravoslavnică, pe care vĕ va alege Domnulŭ Dumnedeŭ în urma Domnieĭ nóstre să fițĭ Domnĭ și biruitorĭ nu era în milă cum suntemŭ noĭ acum, ci numaĭ să răzĕma în umbra legeĭ, ce-ĭ făcu aceĭ case Dumnedeescĭ atâte podóbe și o dărui cu atâtea darurĭ ca numaĭ să lŏcuiască sicriulŭ cu Tablele legeĭ Domnuluĭ, dară noĭ carĭ suntemŭ acum Domnĭ și biruitorĭ alŭ acestuĭ cinstitŭ scaunŭ alŭ acesteĭ pravoslavnice Țĕriĭ Românescĭ, cu cât ni se cade să silimŭ maĭ multŭ, cu tótă inima și cu totŭ sufletulŭ, să întemeemŭ și să întărimŭ casele și lŏcașurile luĭ Dumnedeŭ cele sfinte în care nu se junghie vite și dobitóce mute și fără de glasurĭ ca acolo, ci însușĭ mielulŭ luĭ Dumnedeŭ, fiulŭ Tatăluĭ Domnuluĭ nostru Isusŭ Hristosŭ, care aŭ luatŭ asupra sa tóte pĕcatele a tótă lumea și să junghie pentru viața cea veșnică a nóstră a tuturorŭ și în care nu locuesce sicriulŭ cu tablele, ca acolo, care numaĭ ce era acelo table scrise cu degetulŭ luĭ Dumnedeŭ ce tocmaĭ să pogóră nevĕdutŭ scriitorŭ acelorŭ table de împreună cu alŭ sĕŭ făcĕtorŭ de

www.dacoromanica.ro

viață Hristosŭ unulŭ născutŭ alŭ luĭ fiŭ, și ni-lŭ dă nouĕ ómenilorŭ spre junghere și întru mâncare, întru ertarea pĕcatelorŭ și spre viața de vecĭ, aceste și alte asemenea acestora aducêndu-mĭ aminte și Iω Alexandru Ipsilante Ioanŭ Voevodŭ robulŭ aceluiașŭ bunŭ stăpânŭ și milostivŭ, care și-a vĕrsatŭ scumpulŭ și cinstitulŭ luĭ sânge pre cruce de ne-aŭ rescumpĕratŭ pre noĭ ohavnicĭ din robia pĕcatuluĭ și din temnițele celea vecĭnice, care noĭ înși-ne le-amŭ agonisitŭ pentru călcarea poruncilorŭ luĭ Dumnedeŭ, și socotindŭ cum așĭ puté face dóră de așĭ puté apropia măcarŭ cât de cu puțină îndrăznélă să vĕdŭ luminata și strălucita față a Domnuluĭ nostru Isusŭ Hristosŭ și să audŭ glasulŭ luĭ dicêndŭ și mie: *intră întru bucuria Domnuluĭ tĕŭ.* Decĭ dară acesta stăpânescŭ glasulŭ, cu ce bunătățĭ ne vomŭ învrednici audi cu alta, nu fără decât cu milă către sĕracĭ, celorŭ golĭ îmbrăcăminte, pre flămândĭ cu hrană, ca să câștigămŭ cu acéstă față veselă când vomŭ audi mângăiosulŭ glasŭ alŭ Domnuluĭ Isusŭ Hristosŭ dicêndŭ: veniți blagoslovițiĭ părinteluĭ meŭ de moșteniți cele gătite vouĕ dela începutulŭ lumeĭ, că amŭ fostŭ flămândŭ, setosŭ și cu tóte m'ați socotitŭ. Decĭ de vreme ce cu golĭ și cu sĕraciĭ ne vomŭ spăși, cu cât dară maĭ vîrtosŭ ceĭ ce vorŭ întemeia sfinte și dumnedeescĭ bisericĭ socotescŭ a-și câștiga maĭ mare folosŭ sufletuluĭ, pentru că ceĭ ce întemeiază biserica pre singurŭ Hristosŭ întemeiază, după cuvîntulŭ sfîntuluĭ Apostolŭ Pavelŭ, care dice că: Hristosŭ este capulŭ bisericeĭ. Intre care bisericĭ și mănăstirea Vieroșu, unde se cinstesce și se prăsnuesce hramulŭ Vovedenia prea sfinteĭ stăpâneĭ nóstre de Dumnedeŭ Născĕtóre și pururea fecióreĭ Maria. Acum dară vĕdêndŭ și Domnia mea hrisóvele și tóte milele ale domnilorŭ celorŭ ce aŭ fostŭ maĭ nainte de noĭ, n'amŭ lipsitŭ nicĭ Domnia mea din mijloculŭ lorŭ a nu întări cu acestŭ cinstitŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele tóte milele câte maĭ dinainte aŭ avutŭ sfînta mănăstire, de amŭ datŭ Domnia mea sfinteĭ mănăstirĭ ce este maĭ susŭ disă, și părinteluĭ chir Partenie Egumenulŭ și tuturorŭ părinților călugărĭ câțĭ vorŭ fi lăcuitorĭ într'acéstă sfîntă mănăstire, ca să aibă a ține milele deplinŭ, carĭ sunt scrise în josŭ, adecă să aibă a scuti sfînta mănăstire dreptele bucatele séle stupĭ i rîmătorĭ de dijmăritŭ și vinulŭ de vinăriciŭ și de oieritŭ 150 și 50 bolovanĭ de sare pe totŭ anulŭ să aibă a lua dela Ocnele marĭ și dela ceia ce aŭ viĭ pe moșia mănăstireĭ să aibă a lua vinăriciŭ câte doĭ banĭ de vadră, după obiceiŭ, și ludo 12, carĭ să fie ómenĭ străinĭ, pentru carĭ aducêndŭ adeverință dela d-lorŭ Ispravniciĭ județuluĭ, li se vorŭ da pecetluiturĭ pe numele și chipulŭ lorŭ, carĭ să fie apĕrațĭ de tóte dăjdiile și angariile câte vorŭ eși pe acéstă țéră dela Visteria Domnieĭ mele, ca să fie sfinteĭ mănăstirĭ de ajutorŭ și de întărire și părinților călugărĭ de hrană și de îmbrăcăminte, iar Domnieĭ mele și cinstiților părinților Domnieĭ mele întru veșnică pomenire, așijderea și în urma Domnieĭ mele pre care va alege Domnulŭ Dumnedeŭ a fi Domnŭ și biruitorŭ acestuĭ cinstitŭ scau-

www.dacoromanica.ro

nulŭ Ţĕreĭ Românescĭ, încă-lŭ rugămŭ cu numele Domnuluĭ Dumneḑeŭ şi Mântuitoruluĭ nostru Is. Hristosŭ, celŭ ce este în Troiţă slăvitŭ, să aibă a cinsti şi a înnoi şi a întări acestŭ cinstitŭ şi bine închipuitŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele pre milele şi tocmelile, cum scriŭ maĭ susŭ, ca şi ale Domniilorŭ séle mile şi hrisóve încă să fie primite şi în sémă ţinute şi ca să-lŭ miluiască şi să-lŭ păzéscă Domnulŭ Dumneḑeŭ întru a sa Domnie, cu lină pace şi fericită sănătate şi la vĭaculŭ viitorŭ sufletulŭ luĭ să fie la repausŭ veşnicŭ. Şi am întăritŭ Domnia mea hrisovulŭ acesta cu însuşĭ credinţa Domnieĭ mele Iŏ Alexandru Ipsilante Vvd. şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ Constantinŭ Vodă şi Dumitraşco Vvd. şi cu totŭ cinstitulŭ sfatulŭ a cinstiţilorŭ şi credincioşilorŭ boerilorŭ celorŭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Nicolae Dudesculŭ Vel Vorn. de Ţéra-de-sus, Radu Văcărescu Vel Vorn. de Ţéra-de-jos, Pană Filipescu Vel Logof. de ţéra de sus, Stefanŭ Prăscovénu Vel Logof. de Ţéra-de-jos, Stefanŭ Mişoglu Vel Spăt., şi Ienache Văcărescu Vel Vist., Scarlatŭ Caragea Vel Post., Dumitraşco Racoviţă Vel Clucerŭ, Constantinŭ Geanoglu Vel Paharn., Nicolae Bârsescu Vel Stoln., Barbulŭ Ştirbeiŭ Vel Slugerŭ, Nicolae Vel Pitarŭ şi Ispravnicŭ Stefanŭ Prĕscovénu Vel Log. de Ţéra-de-jos, Constantinŭ Ştirbeiŭ Vel Log. şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ d'întâiŭ alŭ Domnieĭ mele aicĭ în oraşulŭ scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, la anulŭ dela Adamŭ 7283, iar dela nascerea Domnuluĭ nostru Isusŭ Hristosŭ 1775, de Constandinŭ dascălulŭ slovenescŭ în Bucurescĭ ot sfeti Gheorghe Vecago. (Cond. 3, fila 81—83.)

Hrisovulŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ Plumbuita: Prenoindu-se după cum este dresŭ la plata vinuluĭ, isprăvindu-se de d-luĭ Vel Preşcovénulŭ.

Sfinteĭ şi Dumneḑeescĭ mŏnăstirĭ ce se numesce Plumbuita de pe apa Colentincĭ sud. Ilfovŭ, unde este hramulŭ nascereĭ prea sfîntuluĭ marele Prorocŭ Inainte mergĕtorŭ şi Botezătorŭ Ioanŭ, şi Părinteluĭ — egumenŭ şi tuturorŭ călugărilorŭ câţĭ se vorŭ afla lŏcuitorĭ la acestŭ sfîntŭ lăcaşŭ, ca să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ milă dela Domnia mea să aibă a lua părintele egumenŭ împreună ou călugăraşiĭ vinăriciŭ din dĕlulŭ Secuenilorŭ, în toţĭ aniĭ, dela vinăricerĭĭ carĭ arŭ fi orânduiţĭ, însă pe anŭ câte vedre cincĭ sute pe deplinŭ în tótă Domnia Domnieĭ mele, care să aibă a plăti vinăricerĭĭ vadra po banĭ patruḑecĭ. Şi iarŭ să aibă a lua părintele egumenŭ po fie-care anŭ din vamă dela carvasaraua Domnéscă ughi 50, adecă tal. 83, pentru că acéstă sfîntă mŏnăstre *e zidită şi înălţată din temelia eĭ de rĕposatulŭ Mateiŭ Vodă Basarabŭ, şi ne apucândŭ să o întăréscă cu daniĭ şi cu mile, ca şi pre o altă mŏnăstire, aŭ rĕmasŭ la multă lipsă, iar în ḑilele Domnieĭ séle rĕposatuluĭ Constantinŭ Vodă Basarabŭ, vĕḑendŭ Domnia sa cum că acéstă sfîntă mŏnăstire e lipsită şi scăpătată*, ne avendŭ nicĭ

www.dacoromanica.ro

unŭ venitŭ, nicĭ despre o parte, Domnia sa a miluit'o cu acestŭ vinăriciŭ și cu acești banĭ din vamă, și ceĭ din urma Domnieĭ sêle Domnĭ încă aŭ întăritŭ maĭ sus numiteĭ mŏnăstiriĭ Plumbuiti mila acêsta, după cum amŭ vĕḑutŭ și ne amŭ adeveritŭ atâtŭ din hrisóvele Domniilorŭ sêle, câtŭ și din hrisovulŭ Domnieĭ sêle rĕposatuluĭ Constantinŭ Vodă Cehanŭ ot lêt. 1754. Dreptŭ aceea și Domnia mea încă m'amŭ milostivitŭ de amŭ întăritŭ și amŭ înoitŭ mila acêsta și cu acestŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele tocmêla și așeḑĕmîntulŭ acesta ce scrie maĭ sus; osebitŭ de acêsta încă amŭ maĭ adausŭ milă de la Domnia mea, ca să aibă a lua acêstă sfîntă mŏnăstire pe totŭ anulŭ de la Ocna Telega bolovanĭ sare una sută, la vremea când iaŭ și alte mŏnăstirĭ, carĭ aŭ mila de sare, încă să maĭ aibă sfînta acêstă mŏnăstire a ținé lude 1ō ómenĭ străinĭ pe care găsindu-ĭ acum egumenŭ și așeḑându-ĭ să aibă a aduce adeverință dela dumnea-lorŭ ispravniciĭ județuluĭ de numele și chipulŭ lorŭ, ca să le dea pecetluiturile Domnieĭ mele, spre a fi în pace și iertațĭ de tóte dăjdiile și orênduelile verĭ câte arŭ eși dela visteria Domnieĭ mele peste anŭ în țêră, de nicĭ unele valŭ, sêŭ bântuială să n'aibă, ca să fie sfînteĭ mŏnăstirĭ și părinților lorŭ călugărĭ de întărire și de chivernisêlă, iar Domnieĭ mele și părinților lorŭ Domnieĭ mele veșnică pomenire, așișderea dară și în urma Domnicĭ mele, pe care Domnulŭ Dumneḑeŭ va alege Domnŭ și stăpânitoriŭ acestuĭ cinstitŭ scaunŭ alŭ țĕreĭ Românescĭ încă-lŭ rugămŭ și-lŭ pohtimŭ cu numele Domnuluĭ și mântuitoriuluĭ nostru Isusŭ Hristosŭ, ce este în troiță slăvitŭ să aibă a întări și înoi mila acêsta, ca și alŭ Domniilorŭ sêle mile și daniĭ să fie cinstite și în sêmă ținute și în vêculŭ viitoriŭ sufletulŭ luĭ la repausŭ veșnicŭ să fie cu drepțiĭ ceĭ ce vĕdŭ fața Domnuluĭ Isusŭ Hristosŭ și a întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însășĭ credința Domnieĭ mele Iō Alexandru Ipsilante Vvd. și cu credința prea iubiților lorŭ Domnieĭ mele fiĭ, Constantinŭ Vvd., Dumitrașcu Vvd. și cu totŭ sfatulŭ cinstiților lorŭ și credincioșilorŭ boerilorŭ celorŭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Niculae Dudesculŭ Vel Vorn. de țêra de sus, Radu Văcărescu Vel Vorn. de Țêra-de-jos, Pană Filipescu Vel Logf. de țêra de sus, Stefanŭ Prĕscovénu Vel Log. de Țêra-de-jos, Stefanŭ Mișoglu Vel Spăt., Ienache Văcărescu Vel Vist., Scarlatŭ Caragea Vel Post., Dumitrașcu Racoviță Vel Clucerŭ, Constantinŭ Geanoglu Vel Paharn., Nicolae Bârsescu Vel Stolnicŭ, Manolache Crețulescu Vel Comisŭ, Radu Herescu Vel Slugerŭ, Nicolae Vel Pit. și Ispravniciĭ Pană Filipescu Vel Log. i Panŭ Iordache Mavrocordatŭ Vel Log. și s'a scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ d'întâiŭ alŭ Domnieĭ mele, aicĭ în orașulŭ scaunuluĭ Bucurescĭ de Dumitrache log. za taină la lêtulŭ dela zidirea lumeĭ 7283, iar dela nascerea Domnuluĭ și mântuitoriuluĭ nostru Is. Hris. 1775 la luna luĭ Iunie 28. (Cond. 3, fila 84—85.)

www.dacoromanica.ro

Hrisovulŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ Slatiniĭ.

De vreme ce sfîntulŭ şi Dumneḑcesculŭ locaşŭ din oraşulŭ Domnieĭ mele Slatina ot sud Oltŭ, la care se cintesce şi se prăznuesce hramulŭ Adormireĭ prea sfinteĭ stăpâncĭ nóstre născĕtórcĭ de Dumneḑeŭ şi pururea feciórcĭ Marieĭ, ce este zidită din temelie de rĕposatulŭ Iane Slătinénu Vel Medel. şi de fratele domnicĭ sale Nicolae Slătinénu, o aŭ şi împodobit'o cu tóte trebuinţele celca cuviincióse, atâtŭ pe din lăuntrulŭ, cât şi pe din afară, după cum tóte se cuprindŭ în cartea dumné-lorŭ de afieromata, dar la vremea ce din voia Dumneḑeéscă a fostŭ venitŭ aci în pămîntulŭ *ţĕreĭ acelŭ sfîntŭ şi de viaţă făcĕtoriŭ semnŭ cruce a Domnuluĭ nostru Isusŭ Hristosŭ, dela sfînta-Agora*, dela sfînta mŏnăstire Cseropotamu, fiindŭ-că aŭ fostŭ arĕtatŭ minunĭ şi bişugurĭ aicĭ în pămîntulŭ ţĕreĭ cu creştinesculŭ şi pravoslavniculŭ acesta norodŭ, Dumné-luĭ cinstitŭ şi credinciosulŭ boeriŭ alŭ Domnieĭ mele Radu Slătinénu Biv Vel Comisŭ, din rîvna Dumneḑeéscă s'aŭ fostŭ îndemnatŭ de a închinatŭ acestŭ sfîntŭ locaşŭ la acea Dumneḑeiască mŏnăstire Cseropotamulŭ pentru pomenirea numeluĭ sĕŭ; la care şi din Dumné-lorŭ Veliţiĭ boerĭ s'aŭ fostŭ îndemnatŭ pentru închinăciunea acésta de á miluitŭ şi a dăruitŭ pe acestŭ sfîntŭ locaşŭ, cu ţiganĭ, cu viĭ, cu moşiĭ, cu dobitóce, cine cu ce i-aŭ luminatŭ Dumneḑeŭ, care atâtŭ Domnia sa rĕposatulŭ Scarlatŭ Ghica Vodă, cât şi Domnia sa rĕposatulŭ Constantinŭ Cehanŭ Vodă, prin hrisovulŭ Domnieĭ-séle ce se vĕḑu de noĭ, cu lét. 1763, a fostŭ miluitŭ şi ajutoratŭ acestŭ sfîntŭ locaşŭ; dreptŭ accea şi Domnia-mea, după rugămintea maĭ sus numituluĭ bocrŭ, ce făcu către noĭ, ne-am milostivitŭ de i-am innoitŭ şi am întăritŭ tóte milele ce a avutŭ, adecă acestŭ sfîntŭ şi Dumneḑeescŭ locaşŭ să fie cu totulŭ slobodŭ şi în pace de tóte dăjdiile câte iesŭ pe anŭ dela visteria Domnieĭ mele pe cele-l-alte mŏnăstirĭ, şi să aibă a ţiné şi lude 6, ómenĭ străinĭ, ca să fie de posluşania şi ajutorulŭ acesteĭ sfinte case, şi unŭ dascălŭ de învĕţătura copiilorŭ, iarăşĭ scutitŭ; aşişderea să aibă a lua vinăriciŭ din délulŭ Slatineĭ, însă din valea Striharcţuluĭ până la valea Clocociovuluĭ, de vadră câte doĭ banĭ, dela totŭ omulŭ ce plătesce vinăriciŭ, ca să fie acestuĭ sfîntŭ locaşŭ de ajutorŭ şi întărire, iar Domnieĭ-mele şi părinţilorŭ Domnieĭ-mele veĭnică pomenire; însă fiindŭ-că dela o vreme încóce se plătesce vinăriciulŭ de vadră po banĭ 4, atuncĭ la vremea vinăriciuluĭ, când se vorŭ trimite vinăricerĭĭ Domnescĭ, să aibă a merge şi omulŭ mŏnăstireĭ să scrie vinăriciulŭ împreună, şi să facă douĕ catastişe, şi totŭ asemenea unulŭ ca şi altulŭ iscălitŭ şi de vinăricerĭĭ Domnescĭ şi de omulŭ mŏnăstireĭ, şi aşĭa strîngêndu-se banĭĭ, să aibă a lua pe sóma mŏnăstireĭ de vadră câte banĭ doĭ, şi vinăricerĭĭ Domnescĭ ceĭ-l-alţĭ doĭ banĭ şi poclonulŭ de nume, precum le va cuprinde cartea nóstră ce li-se va da atuncĭ la vre-

www.dacoromanica.ro

mea vinăriciuluĭ; aşişderea să aibă a scuti de oeritŭ oĭ 250 ale mŏnăstireĭ; şi am întăritŭ Domnia-mea hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnicĭ-mele Io Alexandru Ipsilante Voivodŭ şi cu credinţa prea iubiţilorŭ fiĭ şi Beizadele a Domnieĭ mele Constantinŭ Vodă, Dumitraşcu Vodă, şi cu totŭ sfatulŭ cinstiţilorŭ şi credincioşilorŭ boriĭ ceĭ marĭ aĭ Domnieĭ mele Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Nicolae Dudescul Vel Vorn. de Ţéra-de-sus, Radu Văcărescu Vel Vorn. de Ţéra-de-jos, Pană Filipescu Vel Logof. de Ţéra-de-sus, Stefanŭ Prĕscovénu Vel Logof. de Ţéra-de-jos, Stefanŭ Mişoglu Vel Spăt., Ienache Văcărescu Vel Vist., Scarlatŭ Caragea Vel Post., Dumitrache Racoviţă Vel Clucerŭ, Constantinŭ Geanoglu Vel Pahar., Nicolae Bârsescu Vel Stoln., Nicolae Creţulescu Vel Comisŭ, Radu Fierăscu Vel Slugerŭ, Nicolae Vel Pit., şi Ispravniciĭ Pană Filipescu Vel Logof. şi Iordache Mavrocordatŭ 2-lea Logof., şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ d'întâiŭ a Domnicĭ Domnieĭ mele aicĭ în oraşulŭ scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, de Dumitrache Logof. de taină, la lét. de la zidirea lumeĭ 7283, iar de la nascerea Domnuluĭ şi mântuitoruluĭ nostru Hristosŭ, 1775, la luna luĭ Iunie 28. (Cond. 3, fila 85—86.)

Hrisovulŭ mŏnăstireĭ Stavropoleosŭ din Bucurescĭ.

Bunătăţile şi lucrurile cele plăcute luĭ Dumneḑeŭ, nu numaĭ sunt pururea stătătóre şi adevĕrate şi de toţĭ ómeniĭ lăudate, ci şi ceĭ ce se învrednicescŭ a lua dela Dumneḑeŭ putere şi stăpânire aŭ datoria să le întăréscă şi să le întemeeze şi celea ce întru slava luĭ Dumneḑeŭ se rădică şi se înalţă să le scutéscă şi să le păzéscă, pentru că precum Dumneḑeŭ i-aŭ cinstitŭ pe dînşiĭ cu oblăduire şi puterea, aşĭa sunt şi datorĭ cu fapta şi cu cuvîntulŭ să înalţe slava luĭ Dumneḑeŭ şi sfintele luĭ lăcaşurĭ să le cinstéscă, şi veniturile câştigurilor celé ce se daŭ şi se facŭ spre marea cuviinţă a bisericilorŭ păzindu-le cu cărţĭ domnescĭ să le adevereze şi le întăréscă, ca cu acestea fiindŭ păzite să-şĭ aĭbă sfintele bisericĭ căzuta podóbă pe deplinŭ, şi ceĭ ce se nevoescŭ de daŭ şi fierosescŭ veşnică pomenire; drept aceea dar, de vreme ce sfinţia sa rĕposatulŭ *Părintele Stavropoleosŭ Chirŭ Ioachimŭ* aflându-se cu locuinţa aicĭ, din râvnă Dumneḑeéscă fiindŭ pornitŭ, cu multă evlavie aŭ înălţatŭ din temelie sfinta biserica, aicĭ în oraşulŭ Domnieĭ mele în Bucurescĭ, întru slava veciniculuĭ Dumneḑeŭ şi întru cinstea şi lauda sfinţilorŭ şi marilorŭ voivoḑĭ Mihailŭ şi Gavrilŭ şi întru pomenirea acelŭĭ între sfinţiĭ părinteluĭ nostru Atanasie celŭ mare archiepiscopulŭ Alexandrieĭ, pe care din ostenéla sfinţieĭ sélo o aŭ înfrumuseţat'o pe de din lăuntru şi pre din afară, cu tóte cuviinciósele podóbe şi o aŭ ocolitŭ împrejurŭ cu hanŭ şi cu alte zidirĭ, precum se vede, dară ca unŭ omŭ străinŭ ce aŭ fostŭ sfinţia sa, n'aŭ avutŭ ca să o înzestreze cu de celea pămîntescĭ iconomiĭ, şi socotindŭ Domnia sa rĕposatulŭ Nicolae Alesan-

www.dacoromanica.ro

dru Voivodŭ, pentru părinţiĭ ceĭ ce se vorŭ afla lăcuitorĭ după vremĭ la acéstă sfîntă biserică ca să-şĭ aibă odihna şi chiverniséla vieţiĭ deplinŭ, aŭ binevoitŭ de aŭ înzestrat'o cu celea din domnescile mile prin hrisovulŭ Domnieĭ 'sale, adecă să iea în toţĭ aniĭ dela cămară câte tal. 50 la ḑiua prasniculuĭ sfinţilorŭ ângerĭ, şi să scutéscă şi dijmăritŭ stupĭ 300, rîmătorĭ 300, şi de pogănăritŭ pogóne 20 şi de vinăriciŭ câtŭ vinŭ se va face într'aceste viĭ, şi de oieritŭ oĭ două sute cincĭ-ḑecĭ şi de văcăritŭ vite 30, şi tóte odăile din hanulŭ ce este împrejurulŭ bisericeĭ, de fumăritŭ, şi băcănia din hanŭ de fumăritŭ, de schimbulŭ banilorŭ şi de tóte altele ce arŭ eşi pe băcăniĭ, şi pivniţa iarăşĭ de fumăritŭ, de căminăritŭ, de vamă, de vinŭ Domnescŭ, şi hangiulŭ şi băcanulŭ şi cârciumarulŭ să fie scutiţĭ de tóte dăjdiile şi orînduielele ce arŭ eşi peste anŭ dela visterie altele, pe têrgŭ şi ţéră, de nimicŭ să nu fie supăraţĭ; aşişderea şi lude 10 să fie ómenĭ străinĭ pe carĭ acum să-ĭ găséscă, cărora luându-le adeverinţă pe numele şi chipulŭ lorŭ, care adeverinţă aducêndu-o la visterie să li se dea pecetluiturĭ gospodŭ, ca să fie scutiţĭ de tóte dăjdiile, să fie de poslușanie sfinteĭ mŏnăstirĭ; aşişderea să aibă a lua şi vinăriciulŭ din délulŭ Boldescilorŭ şi alŭ Mălăescilorŭ ot sud Saac, cu pîrpărulŭ, însă să aibă a se trimite în toţĭ aniĭ ómeniĭ mŏnăstireĭ, ca să ămble împreună cu vinăriceriĭ domnescĭ, să scrie totŭ vinăriciulŭ în numitulŭ délŭ şi să facă două catastişe şi totŭ asemenea unulŭ ca şi altulŭ, iscălitŭ fiindŭ amêndouĕ şi de vinăriceriĭ domnescĭ şi de vinăriceriĭ mŏnăstirescĭ, şi aşĭa împreună strîngêndŭ baniĭ vinăriciuluĭ ce plătescŭ dajniciĭ de vadră câte banĭ patru şi poclonulŭ de nume, din carĭ banĭ să aibă a lua vinăriceriĭ domnescĭ pe séma cămăriĭ câte doĭ banĭ de vadră şi poclonulŭ de nume, iar alţiĭ câte doĭ banĭ vadra să iea vinăriceriĭ şi cu părpărulŭ după obiceiŭ, precum aŭ luatŭ şi maĭ nainte şi iaŭ şi alte mŏnăstirĭ. Intru aceea dară, învrednicindu-ne şi pre noĭ Domnulŭ Dumneḑeŭ cu Domnia acesteĭ ţĕrĭ românescĭ pravoslavnică, Domnia mea după datoria ce avemŭ, ca pururea să iubimŭ podóba caseĭ luĭ Dumneḑeŭ şi întărirea eĭ, n'amŭ pututŭ trece cu vederea, ci şi Domnia mea amŭ înoitŭ şi amŭ întăritŭ milele acestea printr'acestŭ cinstitŭ şi bine închipuitŭ hrisovulŭ Domnieĭ mele, ca să-şĭ aibă sfînta biserică acésta tóte milele ce se cuprindŭ maĭ susŭ pe deplinŭ, după cum amŭ vĕḑutŭ Domnia mea şi hrisovulŭ Domnieĭ séle rĕposatuluĭ Scarlatŭ Ghica Voivodŭ, întăritŭ fiindŭ şi de Domnia sa rĕposatulŭ Constantinŭ Nicolae Vvd. ca să fie sfînteĭ mŏnăstirĭ de întărire şi de chiverniséla, iar Domnieĭ mele şi părinţilorŭ Domnieĭ mele vecĭnică pomenire; rugămŭ dar şi pe fraţiĭ noştri întru Hristosŭ credincioşĭ Domnĭ pe carĭ va orêndui după vremĭ Domnulŭ Dumneḑeŭ cu Domnia acesteĭ ţĕrĭ, să nu schimbe acestŭ hrisovŭ alŭ nostru, ci maĭ vîrtosŭ să-lŭ adevereze, şi să-lŭ întăréscă şi să-lŭ întemeeze şi cu hrisóvele Domniilorŭ séle. Şi am întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ-mele Iω Alesandru Ipsilante Vvd., şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Dom-

www.dacoromanica.ro

nieĭ-mele fiĭ Constantinŭ Vvd, Dumitraşcu Vodă, şi cu totŭ sfatulŭ cinstiţilorŭ şi credincioşilorŭ boerilorŭ celorŭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-mele, Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Nicolae Dudescu Vel Vorn. de Ţéra-de-sus, Radu Văcărescu Vel Vornicŭ de Ţéra-de-josŭ, Pană Filipescu Vel Logof. de Ţéra-de-susŭ, Ştefanŭ Priscovónu Vel Logof. de Ţéra de-josŭ, Stefanŭ Mişoglu Vel Spăt., Ienache Văcărescu Vel Vist., Scarlatŭ Caragea Vel Post., Dumitraşco Racoviţă Vel Clucerŭ, Constantinŭ Geanoglu Vel Paharn., Nicolae Bârsescu Vel Stoln., Barbulŭ Ştirbeiŭ Vel Slug., Nicolae Vel Pit., şi Ispravniciĭ Pană Filipescu Vel Logof. de Ţéra-de-sus, Gheorghe Mavrocordatŭ Vel Logof., şi s'a scrisŭ hrisovulŭ acesta întru întâiulŭ anŭ alŭ Domnieĭ mele, aicĭ în oraşulŭ scaunuluĭ Domnieĭ mele în Bucurescĭ, în anulŭ dela zidirea lumiĭ 7283, iar dela spăsania eĭ 1775, de Constantinŭ dascălulŭ slovenescŭ dela şcóla Domnicĭ mele eca slavonéscă ot sfeti Gheorghe celŭ vechiŭ. (Cond. 3, fila 107—108.)

Dămŭ aci locŭ unuĭ hrisovŭ alŭ luĭ Alex. Ipsilante în favórea mŏnăstireĭ Treĭ Erarchiĭ din Iaşĭ. Este o reînnoire a unuĭ altŭ hrisovŭ din 7252 (1744) dela Mateiŭ Racoviţă Vv. Acestŭ actŭ probéză, că nu eraŭ de locŭ întrerupte relaţiunile dintre ambele Principate şi că se interesaŭ una de alta.

Hrisovulŭ sfinteĭ mŏnăstiriĭ ce se numesce treĭ sfetitele, din oraşulŭ Iaşĭ, Ţéra Moldoveĭ.

Urmat'am între tóte sfinteĭ şi Dumneḑeesceĭ scripturĭ ce ḑice: «mila curăţesce pĕcatele», şi iarăşĭ: «fericiţĭ ceĭ milostivĭ, că aceia se vorŭ milui»; dreptŭ aceea şi Domnia mea am binevoitŭ cu sfînta mŏnăstire ce se chiamă treĭ sfetitele din oraşulŭ Iaşuluĭ, din Ţéra Moldoveĭ, unde se cinstesce şi se prăznuesce aceĭ dintre sfinţiĭ părinţiĭ noştriĭ mariĭ archereĭ şi dascălĭ aĭ lumeĭ Vasile celŭ mare, Gregorie Bogoslovulŭ şi Ioanŭ Zlataustulŭ, la care sfîntă mŏnăstire se află şi móştele prea cuvióseĭ maiceĭ nóstre Paraschiveĭ, dândŭ tămăduire necontenitŭ la ceĭ neputincioşĭ, care sfîntă mŏnăstire este făcută dintru începutulŭ eĭ cu multă osîrdie de rĕposatulŭ Domnia sa Vasile Vodă, şi după ce aŭ sĕvêrşit'o şi o aŭ înfrumuseţat'o după cum se vede, o aŭ dat'o şi o aŭ închinat'o la tóte sfintele mŏnăstirĭ dela muntele Aftonuluĭ, de unde şi după vremĭ se rênduescŭ năstavnicĭ şi purtătorĭ de grijă acesteĭ sfinteĭ case; deĭ miluindu-ne Domnulŭ Dumneḑeŭ şi pe noĭ cu Domnia acesteĭ pravoslavnice Ţĕreĭ-Românescĭ, şi aflândŭ Domnia mea de tămăduirile ce se facŭ necontenitŭ la ceĭ ce vinŭ cu credinţă către móştele celea izbăvitóre de minunĭ, ce se află întru acéstă sfîntă mŏnăstire şi vĕḑêndŭ Domnia mea şi hrisovulŭ rĕposa-

www.dacoromanica.ro

tuluĭ Domnieĭ sêle Mihaiŭ Racoviță Voivodŭ ot lêt. 7252, cu care aŭ fostŭ orênduitŭ Domnia sa să iac acêstă sfîntă mŏnăstire la luna luĭ Septembre întâiŭ dela vama Focșanilorŭ cêră ocă 200, cum și hrisovulŭ Domnieĭ sêle rĕposatuluĭ Constantinŭ Cehanŭ Vvd. cu lêt. 1763, cu care, pentru maĭ bună statornicie acesteĭ milĭ, aŭ orânduitŭ Domnia sa ca în toțĭ aniĭ să vie trimisulŭ dela acêstă mŏnăstire aicĭ la Domnie și cu pecetluitŭ Domnescŭ să i-să deae pentru acea sumă de cêră banĭ ad. pe ocă po. banĭ 90, care facŭ tal. 150 și cu acești banĭ vorŭ cumpĕra părințiĭ de acolo cêră pentru trêba sfinteĭ mŏnăstirĭ; dreptŭ aceea și Domnia mea bine am voitŭ de am înoitŭ acêstă milă, și să aibă a veni în toțĭ aniĭ trimisulŭ dela acêstă mŏnăstire aicĭ la Domnia mea și cu pecetluitulŭ Domnieĭ mele să i-se deae acești banĭ tal. 150 și cu acești banĭ să cumpere părințiĭ de acolo ceară pentru trêba sfinteĭ mŏnăstirĭ și pentru cinstea și luminarea sfintelorŭ mŏște și pentru pomenirea Domnieĭ mele și a părinților Domnieĭ mele. Pentru care rugămŭ și pe alțiĭ întru Hristosŭ frațĭ Domnĭ, care pre vremĭ se vorŭ învrednici a fi Domniĭ și Stăpânitoriĭ Țĕreĭ aceștia, să înoiască și să întărêscă mila acêsta și cu hrisóvele Domniilorŭ sêle, ca să aibă pre sfințiĭ Erarchĭ și pre Cuviósa nóstră maĭcă Paraschiva de ajutorŭ și de pază Domniilorŭ sêle și să fie și lorŭ și nouĕ veșnică pomenire; și am întăritŭ hrisovulŭ acêsta cu însăși credința Domnieĭ mele Iω Alexandru Ioanŭ Ipsilantŭ Voivodŭ, și cu credința prea iubiților Domnieĭ mele fiĭ Constantinŭ Vodă și Dumitrașco Vodă, și cu totŭ sfatulŭ cinstiților și credincioșilorŭ boerilorŭ ceĭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Nicolae Dudescu Vel Vorn. de Țêra-de-sus, Radu Văcărescu Vel Vor. de Țêra-de-jos, Pană Filipescu Vel Log. de Țêra-de-sus, Ștefanŭ Preșcovênŭ Vel. Log. Țêra-de-jos, Ștefanŭ Mișoglu Vel Spăt., Ienache Văcărescu Vel Vist., Scarlatŭ Caragea Vel Post., Dumitrache Racoviță Vel Clucerŭ, Ienache Vel Pahar., Constantinŭ Văcărescu Vel Stol., Manolache Crețulescu Vel Comisŭ, Dumitru Vel Slugerŭ, Nicolae Vel Pit. și Ispravniciĭ Pană Filipescu Vel. Log. și Iordache Mavrocordatŭ Vel Log. și s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ d'întâiŭ alŭ Domnieĭ mele, aicĭ în orașulŭ Bucurescĭ, la lêt dela zidirea lumiĭ 7283; iar de la nascerea Domnuluĭ și mântuitoriulŭĭ nostru Isusŭ Hristosŭ, 1775, la luna luĭ Septembre 8, de Dumitrache Log. za taina. (Cond. 3, fila 111—112.)

Cartea mŏnăstireĭ Bucovĕțulŭ ot sud Doljiŭ, ce are să iae vinăriciŭ din poporulŭ Raduvanŭ i Pleșoiu, Lucavĕțu și Stejariŭ părpărŭ după obiceiŭ.

Davad. Gvmd. Dămŭ Domnia mea volnicie omuluĭ, pre care-lŭ va orêndui cuviosulŭ Egumenŭ de la acêstă sfîntă mŏnăstire, ca împreună cu vinăriceriĭ Domnescĭ să ămble să scrie vinăriciulŭ din maĭ susŭ numitele popóre, făcêndŭ

www.dacoromanica.ro

douĕ catastişe asemenea unulŭ ca şi altulŭ iscălite, fiindŭ amêndouĕ şi de vinăricerĭ Domnescĭ şi vinăricerĭ mŏnăstirescĭ, şi aşĭa strîngêndŭ banĭ vinăriciuluĭ dela ceĭ ce plătescŭ, câte banĭ patru de vadră şi poclonulŭ de nume, din care să aibă a lua vinăricerĭ Domnescĭ câte doĭ banĭ de vadră şi poclonulŭ de nume, şi vinăricerĭ Domnescĭ ceia lalţĭ câte doĭ banĭ de vadră şi părpărulŭ după obiceiŭ ca să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ de întărire, iar Domnieĭ mele de veşnică pomenire, şi poruncimŭ Domnia mea întocmaĭ după cum se cuprinde maĭ sus să urmeze, *i saam recch gomd.* 1775, Septembre 15. (Cond. 3, fila 115.)

Hrisovulŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ din oraşulŭ Focşanĭ, să iea pe anŭ bolovanĭ sare 200, i alŭ ḑecelea banŭ din părcălăbia de Focşanĭ.

Sfinteĭ şi Dumneḑeescĭ mŏnăstirĭ din oraşulŭ Domnieĭ-mele Focşanĭ care este făcută şi înălţată din temelie de rĕposatulŭ Iŏ Grigorie Vodă, unde se prăznuesce hramulŭ sfîntuluĭ slăvituluĭ pururea înainte mergătoriŭ şi Botezătoriuluĭ Ioanŭ şi Părinteluĭ Egumenŭ şi tuturorŭ părinţilorŭ călugărĭ câţĭ vorŭ fi locuitorĭ la acéstă sfîntă mŏnăstire, ca să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ milă de la Domnia mea din tótă vama şi Părcălăbia têrguluĭ Focşanilorŭ alŭ 10-lea banŭ, care este dată şi miluită încă şi de rĕposatulŭ Grigorie Vodă ctitorŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ, şi să aibă a pune călugăriĭ omulŭ lorŭ Ispravniciŭ, ca să fie deîmpreună cu vameşiĭ şi ce s'arŭ strînge, multŭ séŭ puţinŭ, să aibă a lua vameşiĭ 9 banĭ, şi Ispravniculŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ unŭ banŭ, pentru că rĕposatulŭ Grigorie Vodă cândŭ aŭ fostŭ în Domnia Domnieĭ-séle încă d'întâiŭ aŭ zididŭ şi aŭ înălţatŭ acéstă sfîntă mŏnăstire ot Focşanĭ şi o aŭ întemeiatŭ şi cu altele ce sunt împrejurŭ şi cu a eĭ stare şi a Părinţilorŭ chivernisélă o aŭ întărit'o şi o aŭ adausŭ cu moşiĭ, cu viĭ, cu ţiganĭ şi cu alte ce trebuescŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ, precum şi alţĭ pravoslavnicĭ şi milostivĭ Domnĭ maĭ dinainte vreme aŭ fostŭ miluitŭ ale lorŭ sfinte şi dumneḑeescĭ mŏnăstirĭ de aice din ţéră şi de prin alte părţĭ cu ale lorŭ cinstite hrisóve cu obişnuitele milĭ, că acestea stătătóre şi vecĭnice din venitulŭ ţĕreĭ carĭ se ţinŭ de sunt de ajutoriŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ şi de hrana părinţilorŭ ce sunt pînă în ḑiua de astăḑĭ. Aşişderea şi rĕposatulŭ Grigorie Vodă, lângă altele ce aŭ datŭ şi aŭ adaosŭ la acéstă sfîntă mŏnăstire, aŭ fostŭ miluitŭ şi cu acéstă milă ca să aibă a lua sfînta mŏnăstire din vama Focşanilorŭ, din ḑece banĭ unŭ banŭ, cum s'a scrisŭ maĭ sus, şi că în urma rĕposatuluĭ Vodă Grigorie, întărit-a mila acésta şi rĕposatulŭ Duca Vodă, cât şi rĕposatulŭ Şerbanŭ Vodă şi rĕposatulŭ Constandinŭ Vodă Brâncovcanulŭ şi rĕposatulŭ Ştefanŭ Vodă, şi rĕposatulŭ Nicolae Vodă, pre tocméla şi aşeḑămîntulŭ ce scrie maĭ sus; şi iarăşĭ să fie milă sfinteĭ mŏnăstirĭ dela Domnia-mea dela Ocna ce se chiamă

www.dacoromanica.ro

Teléga, merticŭ de sare pe anŭ, bolovanĭ 200, să aibă a lua părinţiĭ călugărĭ acéstă sare la vremea când iaŭ şi alte mŏnăstirĭ, şi să o încarce dela gura Ocniĭ, să o ducă să o vînḑă măcarŭ la verĭ-ce vadŭ arŭ vrea, fără vamă şi fără ghiumbrucŭ şi de către vameşĭ aceia să aibă pace; şi iar să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ două cârciume în oraşulŭ Domnieĭ-mele Focşanĭ, ca să vînḑă vinulŭ mŏnăstiriĭ, şi aceste două cârciume să fie în pace şi iertate de fumăritŭ, de căminăritŭ şi de alte orênduelĭ; de tóte câte arŭ maĭ eşi pe têrgŭ, de nicĭ unele nimicŭ valŭ, séŭ bântuială să nu aibă, ca să pótă fi de vînḑare vinulŭ mŏnăstiriĭ, pentru că aceste mile sunt date şi miluite la acéstă sfîntă mŏnăstire âncă şi dela alţĭ rĕposaţĭ Domnĭ, precum am vĕḑutŭ Domnia-mea hrisóvele Domniilorŭ-sale, încă şi hrisovulŭ Domnieĭ-sale rĕposatuluĭ Mihaiŭ Racoviţă Vodă, făcutŭ şi întăritŭ unulŭ după altulŭ pre aceste mile ale acesteĭ sfinte mŏnăstirĭ dela Focşanĭ, cum scrie maĭ sus. Dreptŭ aceea şi Domnia-mea âncă am înoitŭ şi am întăritŭ mila şi cu acestŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ-mele, ca să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ aceste milĭ şi venituri de ajutoriŭ şi întărire, părinţilorŭ călugărĭ de hrană şi îmbrăcăminte, iar Domnieĭ-mele şi părinţilorŭ Domnieĭ-mele veşnică pomenire. Aşişderea şi în urma Domnieĭ-mele pe care va alege Domnulŭ Dumneḑeŭ a fi Domnŭ şi stăpânitorŭ acestuĭ cinstitŭ scaunŭ alŭ Ţĕreĭ-Românescĭ, încă îlŭ rugămŭ şi-lŭ poftimŭ, pentru numele Domnuluĭ şi Mântuitoruluĭ nostru Isusŭ Hristosŭ, ce este în Troiţă slăvitŭ, ca să înoiască şi să întăréscă mila acésta şi veniturile ce sunt maĭ susŭ ḑise, ca să fie pentru folosulŭ şi iertarea pĕcatelorŭ luĭ şi ca Domnulŭ Dumneḑeŭ pe acelŭ blagocestivŭ Domnŭ să-lŭ cinstéscă şi să-lŭ miluiască întru a sa stăpânire cu lină pace şi îndelungată viaţă şi în véculŭ ce va să fie, la repausulŭ veşnicŭ sufletulŭ luĭ să fie; şi amŭ întăritŭ Domnia-mea hrisovulŭ acesta cu însĕşĭ credinţa Domnieĭ-mele Iω Alexandru Ioanŭ Ipsilantŭ Voivodŭ şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ-mele fiĭ Constandinŭ Vodă şi Dumitraşcu Vodă şi cu sfatulŭ cinstiţilorŭ şi credincioşilorŭ boerilorŭ celorŭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-mele, Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Nicolae Dudescu Vel Vorn. de Ţéra-de-sus, Panŭ Radu Văcărescu Vel Vorn. de Ţéra-de-jos, Pană Filipescu Vel Logof. de Ţéra-de-sus, Panŭ Stefanŭ Prăscovénu Vel Logof. de Ţéra-de-jos, Panŭ Stefanŭ Mişoglu Vel Spăt., Panŭ Ienache Văcărescu Vel Vist., Panŭ Scarlatŭ Caragea Vel Pit., Panŭ Dumitraşcu Racoviţă Vel Clucerŭ, Ienacachie Vel Pahar., Constantinŭ Văcărescu Vel Stol., Dumitrache Vel Slug., Nicolachie Vel Pit., şi Ispravniciĭ Panŭ Ştefanŭ Prăscovénu Vel. Logof. de Ţéra-de-jos, i Constantinŭ Ştirbeiŭ Vel Logof. şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta întru întâiulŭ anŭ din Domnia Domniĭ-mele aicĭ în Ţéra-Românéscă în oraşulŭ Bucurescĭ, la aniĭ dela zidirea lumiĭ 7283, iar dela nascerea Domnuluĭ Dumneḑeŭ şi mântuitoruluĭ nostru Isusŭ Hristosŭ 1775, de Constantinŭ Dascălulŭ slovenescŭ ot sfeti Gheorghe vechiŭ. (Cond. 3, fila 123—124.)

www.dacoromanica.ro

Hrisovulŭ mŏnăstireĭ Snagovulŭ pentru mila de vinăriciŭ.

Sfinteĭ şi Dumneḑeesceĭ mŏnăstirĭ Snagovulŭ ot sud Ilfovŭ, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ Vovedenia pre sfinteĭ şi de Dumneḑeŭ născĕtóre şi pururea fecióră Maria şi cuviosuluĭ chirŭ Partenie egumenulŭ acesteĭ sfinte mŏnăstirĭ, ca să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ milă dela Domnia mea, să aibă a lua vinăriciulŭ din délulŭ Cernătescilorŭ de peste totŭ hotarulŭ, care este pe apa Slăniculuĭ ot sud Buzĕŭ, însă până în mijloculŭ Săbăuneĭ şi hotarulŭ Plăşcoilorŭ şi până în hotarulŭ Basăcenilorŭ şi despre câmpŭ până în hotarulŭ Sorescilorŭ şi alŭ Prezanilorŭ dela toţĭ dajniciĭ se sunt de plătescŭ vinăriciŭ câte doĭ banĭ de vadră, însă egumenulŭ, séŭ orênduitulŭ mŏnăstireĭ, la vremea vinăriciuluĭ, să aibă a ămbla şi a scrie vinăriciulŭ totŭ de odată cu vinăricerii Domnescĭ, făcêndŭ douĕ catastişe asemenea, iscălite şi de vinăricerii Domnescĭ şi de omulŭ mŏnăstireĭ, şi aşía împreună strîngêndŭ baniĭ vinăriciuluĭ, dela ceĭ ce plătescŭ, să aibă a lua mŏnăstirea partea sa, aceia câte doĭ banĭ de vadră şi părpărulŭ după obiceiŭ, după cum a luatŭ şi până acum, fiindŭ-că acéstă milă aŭ avut'o sfînta mŏnăstire atâtŭ dela alţĭ fraţĭ Domnĭ şi rĕposaţĭ maĭ dinainte, cât şi dela Măria Sa rĕposatulŭ Constantinŭ Cehanŭ Vvd., precum şi hrisovulŭ Domnieĭ séle adeveréză, dreptŭ acea învrednicindu-ne Domnulŭ Dumneḑeŭ şi pre noĭ cu Domnia pravoslavniceĭ Ţĕreĭ aceştia, bine am voitŭ, printr'acestŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele, de am înoitŭ şi am întăritŭ mila acésta, şi pentru ca să se păzéscă mila acésta nestrămutatŭ am întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Iŏ Alexandru Ipsilante Vvd. cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ, Dumitraşco Vodă, Constantinŭ Vodă, şi mărturiĭ punêndŭ pe toţĭ cinstiţiĭ şi credincioşiĭ boerĭ ceĭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Nicolae Dudescu Vel Vornicŭ de Ţéra-de-sus, Radu Văcărescu Vel Vornicŭ de Ţéra-de-jos, Pană FilipescuVel Logofĕtŭ de Ţéra-de-sus, Ştefanŭ Prescovénu Vel Logofĕtŭ de Ţéra-de-jos, Ştefanŭ Mişoglu Vel Spătarŭ, Ienache Văcărescu Vel Vistierŭ, Scarlatŭ Caragea Vel Postelnicŭ, Dumitraşco Racoviţă Vel Clucerŭ, Ienache Vel Paharnicŭ, Constantinŭ Văcărescu Vel Stolnicŭ, Manolache Creţulescu Vel Comisŭ, Dimitrie Vel Slugerŭ, Nicolae Vel Pitarŭ, Ispravnicŭ Ştefanŭ Părşcovénu Vel Logofĕtŭ, i Constantinŭ Ştirbeiŭ Vel Logofĕtŭ. Şi s'a scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ d'întâiŭ alŭ Domnieĭ mele aicĭ în oraşulŭ Domnieĭ mele Bucurescĭ de Alexandru Lămotescu Log. za taină la anulŭ dela nascerea luĭ Hristosŭ, 1775, în luna luĭ Septemvre. (Cond. 3, fila 126—127.)

www.dacoromanica.ro

Hrisovulŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ sfîntuluĭ Spiridonŭ-Vechiŭ din Bucurescĭ.

In multe chipurĭ şi în multe feliurĭ de căĭ ne-aŭ arĕtatŭ Marele şi prea Inţeleptulŭ Dumneḑeŭ, către viaţa cea de sus prin carele lesne călĕtorindŭ lucrătoriĭ faptelorŭ bune, potŭ să se facă moştenitoriĭ Impŏrăţicĭ cerurilorŭ, care pe toţĭ îĭ îndĕmnă şi le făgăduesce mântuinţă celorŭ ce vorŭ vrea să moştenéscă pe dînsa, şi multă şi mare cinste aŭ aflatŭ tŏte faptele bune lângă ceresculŭ D-ḑeŭ, împrietenindu-ĭ cu dînşiĭ şi făgăduindu-le rĕsplătire veciniică, pentru căcĭ tŏte faptele bune, care cu cuviinţă se facŭ şi se sĕvârşescŭ de către blagocestiviĭ Domnĭ şi se potŭ arĕta şi prin alte mijlŏce de fapte bune, dar osebitŭ de tŏte maĭ 'naltŭ şi maĭ 'pre susŭ este milostenia, că multe-ĭ sunt darurile, prea puternică-ĭ este puterea şi marĭ îĭ sunt sĕvârşirile, carĭ însăşĭ ea se face povĕţuire celorŭ ce o lucréză şi duce la ceurĭ înaintea luĭ D-ḑeŭ ajutorulŭ şi folosulŭ ce se face către sfîntele şi Dumneḑeescile mŏnăstirĭ, unde de-apururea se slăvesce numele marcluĭ şi a-totŭ puterniculuĭ D-ḑeŭ. Deci şi eŭ robulŭ marcluĭ şi ceresculuĭ D-ḑeŭ şi stăpânŭ, Iω Alexandru Ipsilantŭ Voivodŭ învrednicindu-ne Domnulŭ Dumneḑeŭ de amŭ venitŭ în scaunulŭ acesteĭ pravoslavnicĭ Ţĕrĭ Românescĭ, aflându-se la sfînta mŏnăstire a sfîntuluĭ Spiridonŭ de aci, din oraşulŭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, Sfinţia sa Părintele Amidisŭ Chirŭ Paisie, ce este aşeḑatŭ Iconomŭ la acéstă mŏnăstire de prea Sfinţia sa Părintele Patriarhŭ Antiochicĭ Chirŭ.... unde este închinată metohŭ acéstă mŏnăstire a sfîntuluĭ Spiridonŭ, are milă cu hrisóve Domnescĭ de iea vinăriciŭ din judeţulŭ Săcuenilorŭ, însă din Délulŭ Valea Dobrotiĭ, i Voidedulŭ, i Mărtinescii, i Popescii, i Chiliile, i Ciubulŭ şi Nucetulŭ, de care amŭ vĕḑutŭ Domnia mea şi hrisóvele celorŭ maĭ d'inainte trecuţĭ fraţĭ Domnĭ; dreptŭ acea şi Domnia mea m'amŭ milostivitŭ şi cu acestŭ cinstitŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele amŭ înoitŭ şi amŭ întăritŭ mila acésta, ca să aibă a lua sfînta mŏnăstire în toţĭ aniĭ vinăriciulŭ din popórele ce maĭ sus se numescŭ, de la toţĭ ceĭ ce plătescŭ vinăriciŭ, câte doĭ banĭ de vadră şi părpărulŭ după obiceiŭ, iară ceĭ-lalţĭ câte doĭ banĭ de vadră şi poclonulŭ de nume, să iae vinăriceriĭ domnescĭ pe séma mŏnăstiriĭ, însă la vremea vinăriciuluĭ să ămble ómeniĭ mŏnăstireĭ împreună cu vinăriceriĭ domnescĭ, şi scriindŭ totŭ vinăriciulŭ dintre aceste popóre, să facă douĕ catastişe asemenea unulŭ ca şi altulŭ, iscălite fiindŭ amêndouĕ şi de vinăriceriĭ domnescĭ şi de ceĭ mŏnástirescĭ, şi aşia împreună strîngêndŭ baniĭ vinăriciuluĭ, să aibă a lua vinăriceriĭ domnescĭ pe séma cămariĭ câte doĭ banĭ de vadră şi poclonulŭ de nume, iară ceĭ-lalţĭ banĭ câte doĭ, să-ĭ iae vinăriceriĭ mŏnăstirescĭ împreună şi cu părparulŭ, după obiceiŭ, precum iaŭ şi alte mŏnăstirĭ; aşişderea să maĭ aibă acéstă sfîntă mŏnăstire milă dela Domnia-mea, ca să ţie lude 6 ómenĭ

www.dacoromanica.ro

străinĭ, pe care găsindu-ĭ acum și aședându-ĭ, să aducă adeverință dela Ispravniciĭ județuluĭ de numele și chipulŭ lorŭ, ca să li-se dea pecetluiturĭ gospod. spre a fi în pace și nesupărați de tóte dăjdiile, să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ de întărire și de chivernisélă, iar Domnieĭ-mele și părinților Domnieĭ-mele vecĭnică pomenire. Rugămŭ dar și pre alțĭ frațĭ aĭ noștri întru Hristosŭ credincioșĭ Domnĭ, pe care după vremĭ îĭ va dărui Dumnedeŭ cu Domnia țĕreĭ acéstia, să întăréscă și să înoiască mila acésta pentru a lorŭ vecĭnică pomenire, și pentru ca și ale Domniilorŭ-séle milĭ să fie cinstite și în sémă ținute; și amŭ întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însășĭ credința Domnieĭ-mele, Io Alexandru Ipsilante Voivodŭ și cu credința prea iubiților Domnieĭ-mele fiĭ, Constantinŭ Vodă, și Dumitrașcu Vodă, și cu totŭ sfatulŭ cinstiților credincioșilorŭ boerilorŭ celorŭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-mele: Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Nicolae Dudescu Vel Vornicŭ de Țéra-de-sus, Radu Vacărescu Vel Vorn. de Țéra-de-jos, Pană Filipescu Vel Logof. de Țéra-de-sus, Ștefanŭ Prescovénu Vel Logof. de Țéra-de-jos, Ștefanŭ Mișoglu Vel Spătarŭ, Ienache Văcărescu Vel Vist., Scarlatŭ Caragea Vel Post., Dumitrache Racoviță Vel Clucerŭ, Ienache Vel Pahar., Constantinŭ Văcărescu Vel Stoln., Manolache Crețulescu Vel Comisŭ, Dumitrache Vel Slug., Nicolache Vel Pit. și Ispravniciĭ Pană Filipescu Vel Logof. i Gheorgache Mavrocordatŭ 2-lea Log. și s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ dintru întâia Domnie a Domnieĭ-mele aicĭ în scaunulŭ orașuluĭ Domnieĭ-mele Bucurescĭ la lét. dela nascerea Domnuluĭ și Mântuitoruluĭ nostru Isusŭ Hristosŭ 1775, la luna luĭ Septembrie 13, de Dumitrache Logof. za taină. (Cond. 3, fila 127—128.)

Hrisovulŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ Radu Vodă din Bucurescĭ.

Sfinteĭ și Dumnedeescĭ mŏnăstirĭ Radu Vodă, de aicĭ, din orașulŭ scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulŭ prea sfinteĭ și nedespărțiteĭ troiță și cuviosuluĭ archimandritŭ egumenŭ alŭ acesteĭ mŏnăstirĭ chirŭ —, ca să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ milă dela Domnia mea, să aibă a lua vinăriciulŭ din délulŭ Vălenilorŭ sud Muscelŭ și din dece vedre o vadră și părpărulŭ după obiceiŭ, pentru că acestŭ vinăriciŭ este datŭ și miluitŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ încă maĭ dinainte vreme de rĕposațiĭ etitorĭ, și maĭ în urmă aŭ întăritŭ acéstă milă și ceĭ-lalțĭ rĕposațĭ Domnĭ ce aŭ stătutŭ oblăduitorĭ acesteĭ creștinescĭ țĕrĭ Românescĭ totŭ prin hrisóvele Domniilorŭ séle, precum ne adeverimŭ Domnia mea din hrisóvele rĕposatuluĭ Domnieĭ séle Constantinŭ Cehanŭ Racoviță Vvd. ot lét. 1763, întru acea dară învrednicindu-ne Domnulŭ Dumnedeŭ cu Domnia acesteĭ țĕrĭ pravoslavnice Românescĭ și Domnia mea încă m'am milostivitŭ de iar am datŭ și am înoitŭ mila acésta, ca să aibă sfînta mŏnăstire a lua vinăriciŭ din délurile ce scrie maĭ sus, însă

www.dacoromanica.ro

egumenulŭ, séŭ alţĭ ómenĭ aĭ mŏnăstireĭ, carĭ vorŭ fi trimişĭ să strîngă acestŭ vinăriciŭ, să aibă a ămbla împreună cu vinăricerii Domnescĭ, ca să scrie vinăriciŭ totŭ de odată, şi să facă douĕ catastişe unulŭ ca şi altulŭ, iscălite fiindŭ amêndouĕ şi de vinăricerii Domnescĭ şi de vinăricerii mŏnăstirescĭ, şi aşĭa împreună strîngêndŭ vinăriciulŭ ce plătescŭ dajniii de vadra de vinŭ pe banĭ patru şi poclonulŭ de nume, din carĭ banĭ să aibă a lua sfînta mŏnăstire de vadră câte doĭ banĭ după cum a avutŭ obiceiŭ de a lua şi maĭ nainte, şi vinăricerii Domnescĭ să aibă a lua iar câte doĭ banĭ de vadră şi poclonulŭ de nume, după cum le va cuprinde în cartea domnéscă ce li se va da la mână de slujba vinăriciuluĭ; şi iar să aibă sfînta mŏnăstire dela ceĭ ce vorŭ fi avêndŭ viĭ pe moşia mŏnăstireĭ otaştina pămîntuluĭ, după obiceiŭ, din douĕ-ḑecĭ de vedre o vadră, însă pentru otaştina vinŭ să iae iar nu banĭ; aşişderea să aibă sfînta mŏnăstire întru stăpânire tóte păraginile de viĭ din délulŭ Vălenilorŭ sud Muscelŭ, ce sunt pe moşia mŏnăstireĭ, fiindŭ volnicŭ egumenulŭ acesteĭ mŏnăstirĭ a le da la alţiĭ, orĭ carele va vrea să le lucrezc, şi să dea scrisóre cuvioşieĭ séle, fiesce-carele, cu care scrisóre viindŭ aicĭ la Domnia mea, să i-se facă şi cartea Domnieĭ mele de vorŭ stăpâni nestrămutatŭ, şi încă vorŭ fi nesupĕraţĭ de pogonăritŭ treĭ anĭ, până vorŭ lua o ródă dintr'ale vieĭ; încă să maĭ fie volnicŭ cuviosulŭ egumenŭ a orêndui gărdurarĭ precum sunt şi într'alte déluri, şi orĭ ale cuĭ vite va prinde prin viĭ făcêndŭ stricăciune să le globéscă după obiceiŭ, precum şi alţĭ gărdurarĭ, după cum dintr'acésta am vĕḑutŭ Domnia mea şi cartea Domnieĭ séle rĕposatuluĭ Constantinŭ Nicolac Voivodŭ cu lét. 7249. Dreptŭ aceea am datŭ Domnia mea acestŭ cinstitŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele maĭ sus numiteĭ mŏnăstirĭ, ca să aibă a lua mila ce se cuprinde maĭ sus, în toţĭ aniĭ, nestrămutatŭ, spre a fi sfinteĭ mŏnăstirĭ de întărire şi de chivernisélă, iar Domnieĭ mele şi părinţilorŭ Domnieĭ mele vecĭnică pomenire; şi pentru ca să se păzéscă tóte câte se cuprindŭ maĭ sus pururea nesmintitŭ, am întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Iŏ Alexandru Ipsilante Voevodŭ şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Beizadelelorŭ Domnieĭ mele Constantinŭ Vvd., Dumitraşco Vvd., şi cu totŭ sfatulŭ cinstiţilorŭ şi credincioşilorŭ boerĭ ceĭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Nicolae Dudesculŭ Vel Vornicŭ de Ţéra-de-sus, Radu Văcărescu Vel Vornicŭ de Ţéra-de-jos, Pană Filipescu Vel Logofĕtŭ de Ţéra-de-sus, Ştefanŭ Prişcovénu Vel Logofĕtŭ de Ţéra de jos. Ştefanŭ Mişoglu Vel Spătarŭ, Ienache Văcărescu Vel Vistierŭ, Scarlatŭ Caragea Vel Postelnicŭ, Dumitrache Racoviţă Vel Clucerŭ, Ienache Vel Paharnicŭ, Constantinŭ Văcărescu Vel Stolnicŭ, Manolache Creţulescu Vel Comisŭ, Dumitrache Vel Slugerŭ, Nicolache Vel Pitarŭ şi Ispravniciĭ Pană Filipescu Vel Logofĕtŭ, Gheorgache Mavrocordatŭ Vtori Log. 1775, Septembre 22, de Dumitrache Logof. za taină. (Cond. 3, fila 129.)

www.dacoromanica.ro

Cartea mŏnăstireĭ Plătărescĭ, pentru milĭ.

Davat gvmd. Sfinteĭ şi Dumneḑeescеĭ mŏnăstirĭ Plătărescĭ, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ sfîntuluĭ mareluĭ mucenicŭ Mercurie şi Părinteluĭ egumenŭ chirŭ Mitrofanŭ, ca să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ milă dela Domnia mea să aibă a lua vinăriciŭ din nouĕ-ḑecĭ pogóne vie din délulŭ Brănescilorŭ sud Saac, câte doĭ banĭ de vadră şi părpărulŭ după obiceiŭ şi dela toţĭ ceĭ ce aŭ viĭ pe moşia mŏnăstireĭ să aibă a lua otaştină după obiceiŭ, adeca din douĕḑecĭ vedre o vadră, însă vinŭ iar nu banĭ, aşişderea să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ milă dela Domnia mea, să aibă a scuti lude patru, ómenĭ străinĭ, pentru carĭ aducêndŭ adeverinţă dela Ispravniciĭ judeţuluĭ, să li se dea şi pecetluiturile Domnieĭ mele pe numele şi chipulŭ lorŭ, ca să fie în pace şi iertaţĭ de tóte dăjdiile şi orênduelele verĭ-câte arŭ eşi dela visteria Domnieĭ mele pe anŭ în ţéră de nicĭ unele valŭ, séŭ bântuială să nu aibă, ca să pótă fi pentru posluşania sfinteĭ mŏnăstirĭ, pentru că acéstă milă aŭ avut'o sfînta mŏnăstire şi dela alţĭ fraţĭ rĕposaţĭ Domnĭ, precum ne adeverimŭ Domnia mea din cartea Domnieĭ séle rĕposatuluĭ Ioanŭ Vodă cu lét. 7226, i din hrisovulŭ Domnieĭ séle Ioanŭ Mateiŭ Basarabŭ Vvd. cu lét. 7159, i cartea Domnieĭ séle Antonie Vodă cu lét. 7180, i hrisovulŭ Domnieĭ séle Grigorie Ghica Vodă cu lét. 7180, i a Domnieĭ séle Ioanŭ Duca Vodă cu lét. 7159, i a Domnieĭ séle Ioanŭ Matciŭ Basarabŭ Vodă cu lét. 7156. Alŭ Domnieĭ séle Gregorie Ghica Vodă cu lét. 7258. Dreptŭ aceea Domnia mea bine am voitŭ de am înoitŭ şi am întăritŭ mila ce maĭ sus arótă, ca să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ de ajutoriŭ şi de întărire, părinţilorŭ călugărĭ de hrană şi chivernisire, iar Domnieĭ mele şi rĕposaţilorŭ părinţilorŭ Domnieĭ mele vecĭnică pomenire, *ii saam rech. gvmd.* (Cond. 3, fila 130.)

Hrisovulŭ mŏnăstireĭ Mihaiŭ-Vodă pentru 150 bolovanĭ sare, i vama din Balta Ciocănescilorŭ, 12 lude scutiţĭ şi de oieritŭ oĭ 500.

Sfinteĭ şi Dumneḑeescеĭ mŏnăstirĭ de aicĭ de *laturea* oraşuluĭ Domnieĭ mele, din Bucurescĭ, care este zidită şi înălţată din temelia eĭ de rĕposatulŭ Domnŭ Mihaiŭ-Vodă, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ sfîntuluĭ mareluĭ ierarhŭ şi de minunĭ făcĕtoriulŭ Nicolae Archiepiscopŭ de Mira-Lichieĭ şi părinteluĭ egumenŭ Chirŭ Timofteiŭ egumenulŭ dela acéstă sfîntă mŏnăstire şi tuturorŭ părinţilorŭ călugărĭ câţĭ se află locuitorĭ la acestŭ sfîntŭ lăcaşŭ, că avêndŭ maĭ sus numita mŏnăstire milă şi dela alţĭ fraţĭ Domnĭ, cu hrisóvele Domniilorŭ séle, carĭ s'aŭ vĕḑutŭ şi de către Domnia mea, de lua dela ocne bolovanĭ sare 150. Aşişderea lua şi vama din Balta Ciocănescilorŭ, sud Ilfovŭ,

www.dacoromanica.ro

cât ţine moşia ..... din hotarŭ până în hotarŭ, din peşce, din racĭ, după vechiulŭ obiceiŭ, precum şi lude 12 străinĭ poslușnicĭ Dărvarĭ, scutiţĭ de tóte dăjdiile, care milă o amŭ întăritŭ şi Domnia mea, ca să o aibă sfînta mŏnăstire nestrĕmutată; aşişderea la vremea oieritului să aibă a scuti oĭ 500. Dreptŭ aceea şi Domnia mea vĕḑêndŭ acéstă sfîntă mŏnăstire *arsă şi sfărmată*, am maĭ adausŭ şi Domnia mea deosebită milă încă lude cincĭ, care şi acestia să fie străinĭ şi scuţiţĭ de tóte angariile şi pentru ca să se ţie nestrĕmutată acéstă milă, ce am făcutŭ Domnia mea sfinteĭ mŏnăstirĭ, am întăritŭ acestŭ cinstitŭ şi închipuitŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele, cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Iω Alexandru Ioanŭ Ipsilantŭ Vvd. pentru ca să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ de întărire şi părinţilorŭ călugărĭ de hrană şi chivernisélă, iar Domnieĭ mele şi părinţilorŭ Domnieĭ mele veĕnică pomenire; aşişderea dar şi în urma Domnieĭ mele pre care va alege Domnulŭ Dumneḑeŭ a fi Domnŭ şi stăpânitorŭ acestuĭ cinstitŭ scaunŭ alŭ Ţĕrcĭ-Românescĭ, îlŭ rugămŭ cu numele Domnuluĭ Dumneḑeŭ şi mântuitoruluĭ Isusŭ Hristosŭ, să aibă a înoi şi a întări aceste mile, precum scrie maĭ sus, ca şi a Domniilorŭ sêle milĭ şi daniĭ în urmă încă să fie cinstite şi în sémă ţinute; iată şi mărturiĭ am pusŭ Domnia mea pe toţĭ cinstiţiĭ şi credincioşiĭ boerĭ ceĭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Panŭ Nicolae Dudescu Vel Vornicŭ de Ţéra-de-sus, Radu Văcărescu Vel Vornicŭ de Ţéra-de-jos, Pană Filipescu Vel Logofĕtŭ de Ţéra-de-sus, Stefanŭ Pârscovénu Vel Logofĕtŭ de Ţéra-de-jos, Stefanŭ Mişoglu Vel Spătarŭ, Ianache Văcărescu Vel Vistierŭ, Scarlatŭ Caragea Vel Post., Dumitraşco Racoviţă Vel Clucerŭ, Constantinŭ Geanoglu Vel Pahar., Nicolae Bârsescu Vel Stolnicŭ, Manolache Creţulescu Vel Comisŭ, Barbulŭ Ştirbeiŭ Vel Slugerŭ, Nicolae Vel Pit. şi Ispravnicŭ Stefanŭ Preşcovénu Vel Log. şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ d'întâiŭ alŭ Domnieĭ mele din Ţéra-Românéscă, de Constantinŭ dascălulŭ slovenescŭ dela şcóla Domnéscă ot sfîntulŭ Gheorghe-Vechiŭ, la aniĭ de la Hristosŭ 1775, în luna Martie 6. (Cond. 3, fila 148—149.)

Cartea Bisericeĭ Vergului, de aicĭ.

Fiindŭ-că sfînta biserică a Vergului de aicĭ din Bucurescĭ ce se numesce a Dómneĭ Ancuţiĭ, aŭ avutŭ milă dela fraţiĭ Domnĭ de maĭ naintе de lua pe totŭ anulŭ dela Ocne milă bolovanĭ de sare o sută, asişderea aŭ avutŭ şi lude patru scutelnicĭ, ómenĭ fără pricină de dăjdiĭ, care milă i s'a păzitŭ până acum, dreptŭ aceea şi Domnia-mea milostivindu-ne îĭ înoimŭ acéstă milă, ca să iea pe totŭ anulŭ una sută bolovanĭ sare, cât şi aceĭ patru ómenĭ să-şĭ aibă spre ajutorŭ şi chivernisélă sfinteĭ bisericĭ. 1777, Maiŭ 28. (Cond. 3, fila 224.)

www.dacoromanica.ro

Hrisovulŭ mŏnăstireĭ Archimandritulŭ din Bucurescĭ.

Câţĭ cu duhulŭ luĭ Dumneḑeŭ se pórtă, aceştia sunt fiiĭ luĭ Dumneḑeŭ, ḑice Dumneḑeesculŭ Apostolŭ, căruia în urmă alergândŭ, carĭ sunt iubitorĭ de dreptate şi eu bună nevoinţă nevoindu-se, cele cereşcĭ câştigară, iar cele pămîntescĭ pămîntuluĭ lăsară, şi către cele cereşcĭ cu fapte bune se siliră, pururea audŭ acelŭ glasŭ de bucurie: «veniţĭ blagoslovițiĭ părinteluĭ meŭ de moşteniţĭ împĕrăţia ceruluĭ, care este gătită vouĕ dela începutulŭ lumiĭ, că v'aţĭ ostenitŭ uniĭ cu milosteniĭ şi cu îndurărĭ, alţiĭ cu rugăciunĭ şi bdeniĭ, şi cu posturĭ, şi cu părăsire de rĕutăţĭ,» şi alţiĭ multe muncĭ aŭ răbdatŭ, ca să împĕrăţéscă cu Hristosŭ, şi eŭ robulŭ stăpânuluĭ meŭ Isusŭ Hristosŭ, credinciosulŭ şi blagocestivulŭ şi de Dumneḑeŭ iubitoriŭ Io Alexandru Ipsilante Voivodŭ şi Domnulŭ cu mila luĭ Dumneḑeŭ, stăpânindŭ tótă Ţéra-Românéscă, bine am voitŭ dela Domnulŭ cu bună-voire şi cu curată şi luminata inimă a Domnieĭ-mele, ca să proslăvescŭ pe Dumneḑeŭ celŭ ce m'a proslăvitŭ, şi cu mărire m'a înălţatŭ la acestŭ cinstitŭ scaunŭ alŭ Ţĕreĭ-Românescĭ; decĭ aducêndu-ne şi noĭ aminte, că mulţĭ pămîntenĭ aŭ câştigatŭ celea bune cerescĭ, precum Dumneḑeiasca scriptură mărturisesce ḑicêndŭ: «*faceţĭ negustorie până este târgŭ,*» dreptŭ acea am râvnitŭ celorŭ maĭ dinainte de noĭ, şi vĕḑêndŭ acéstă sfîntă şi Dumneḑeiască mŏnăstire de aicĭ din oraşulŭ scaunuluĭ Domnieĭ-mele din Bucurescĭ, ce se chiămă Archimandritu, că este zidită şi înălţată din temelie de rĕposatulŭ Mateiŭ Vodă, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ sfinţilorŭ şi slăviţilorŭ şi întru totŭ lăudaţilorŭ Apostolĭ Petru şi Pavelŭ, care mŏnăstire fiindŭ fără de alte venituri, şi Domnia-mea m'am milostivitŭ, şi printr'acestŭ cinstitŭ şi bine închipuitŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ-mele, am datŭ şi am miluitŭ sfînta mŏnăstire, ca să aibă a lua sfînta mŏnăstire şi cuviosulŭ Egumenŭ chirŭ Grigorie Ieromonahŭ aceste milĭ ce maĭ josŭ se arĕtă, însă vinăriciŭ din dĕlulŭ Schcilorŭ sud. Saac; la vremea vinăriciuluĭ să ămble omulŭ mŏnăstireĭ deîmpreună cu vinăriceriĭ Domnescĭ, să scrie totŭ vinăriciulŭ popórelorŭ într'acestŭ dĕlŭ, şi să iae dela toţĭ ceĭ ce plătescŭ vinăriciŭ câte doĭ banĭ de vadră partea mŏnăstireĭ şi părpărulŭ i gărdurăritulŭ după obiceiŭ, iară ceĭ-lalţĭ câte doĭ banĭ de vadră şi poclonulŭ de nume să-ĭ iae vinăriceriĭ Domnescĭ. Aşişderea să aibă a lua tótă vama dela zborulŭ ce se face acum la sfinţiĭ Apostolĭ la Istăŭ: (care zborŭ maĭ nainte se făcea la Tohanŭ, iar în ḑilele Mărieĭ Sĕle rĕposatuluĭ Constantinŭ Mihaiŭ Cehanŭ Racoviţă Vvd. s'aŭ rădicatŭ de acolo şi s'aŭ pusŭ la Istăŭ) să fie volnicŭ egumenulŭ între aceste treĭ ḑile ce se face sborulŭ, să iae tótă vama după cum aŭ luat'o şi până acum, iar vameşiĭ nicĭ cum să nu se amestece, şi orĭ-cândŭ s'ar întêmpla ca să se schimbe acelŭ têrgŭ într'altă parte

www.dacoromanica.ro

totŭ să-şĭ aibă Egumenulŭ a-şĭ trimete omulŭ sĕŭ să-şĭ iae vama fără nicĭ unŭ felŭ de stingherélă, încă să aibă a lua cuviosulŭ egumenŭ dela «Archimandritŭ» în toţĭ aniĭ dela Ocna Teléga merticŭ de sare pe anŭ bolovanĭ 50 la vremea cândŭ iaŭ şi alte mŏnăstirĭ; aşişderea să aibă sfînta mŏnăstire a ţine şi lude patru, care să-ĭ găséscă acum, ómenĭ străinĭ, fără pricină, pe carĭ ducêndu-ĭ la Dumné-lorŭ Ispravniciĭ judeţuluĭ, să le iae adeverinţă pe chipulŭ lorŭ, şi acelea adeverinţe aducêndu-le la visteria Domnieĭ-mele să le deae pecete gospod. să fie apĕraţĭ de tóte dăjdiile, verĭ-câte arŭ eşi dela visteria Domnieĭ-mele peste anŭ în ţéră, ca să fie de trébă şi posluşania mŏnăstireĭ, pentru că aceste de maĭ susŭ milĭ le-aŭ avutŭ sfînta mŏnăstire şi de la alţĭ fraţĭ şi rĕposaţĭ Domnĭ, carĭ aŭ fostŭ şi maĭ 'nainte vreme, precum am adeveritŭ Domnia mea din hrisovulŭ Domnielorŭ séle; rugămŭ dar şi pe alţĭ fraţĭ Domnĭ, carĭ în urma nóstră se vorŭ învrednici dela Domnulŭ Dumneḑeŭ cu stăpânirca acesteĭ Ţĕrĭ pravoslavnice, să înoiască acestŭ hrisovŭ şi să întăréscă mila acésta, ca şi ale Domniilorŭ séle hrisóve şi milĭ încă să fie în urmă înoite şi în sémă ţinute, ca să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ de întărire, iar Domnieĭ mele şi rĕposaţilorŭ părinţilorŭ Domnicĭ mele vecĭnică pomenire. Decĭ pentru ca să se păzéscă mila acésta în tótă vremea nestrămutatŭ, am întăritŭ Domnia mea hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Iω Alexandru Ipsilante Vvd. şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ Constantinŭ Vodă, Dumitraşco Vodă, martorĭ avêndŭ şi pre toţĭ cinstiţiĭ şi credincioşiĭ boerĭĭ ceĭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, Panŭ Nicolae Dudesculŭ Vel Banŭ, Dumitrache Ghica Vel Spăt., Panfili — Vel Vornicŭ de Ţéra-de-sus, Badea Ştirbeiŭ Vel Vornicŭ de Ţéra-de-jos, Ioanŭ Iuliano Vel Logofĕtŭ de Ţéra-de-sus, Dumitrache Racoviţă Vel Logofĕtŭ de Ţéra-de-jos, Nicolae Brâncovénu Vel Vistierŭ, Costache Raletŭ Vel Postelnicŭ, Scarlatŭ Manu Comisŭ, Răducanu Slătinénu Vel Clucerŭ, Dumitrache Varlamŭ Vel Paharnicŭ, Ioanŭ — Vel Stol., Teodosie Ţigara Vel Slugerŭ, Constantinŭ — Vel Pitarŭ, şi Ispravnicĭ, Dumitrache Racoviţă Vel Logofĕtŭ, i Gregorie Balasache 2-lea Logofĕtŭ şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta întru alŭ treilea anŭ dintru întâia Domnie a Domnieĭ mele aicĭ în ţéra Românéscă, în oraşulŭ scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, la anulŭ 7285, 1777 Maiŭ 1, de Constantinŭ dascălulŭ slovenescŭ ot şcóla gospod. dela sfîntu Gheorghe Vechiŭ. (Cond. 3, fila 225.)

Biserica Spirea, a rĕposatuluĭ Doftorŭ Spirea, sub Alexandru Ipsilante, venia afară din Bucurescĭ, cum se póte vedé din documentulŭ următorŭ la vale. Am vĕḑutŭ maĭ susŭ, că şi Mihaiŭ-Vodă era în *laturea* Bucurescilorŭ.

www.dacoromanica.ro

Acestŭ hrisovŭ aduce și importanta informațiune ce am utilisatŭ în tomulŭ I, că egumenulŭ acesteĭ mŏnăstirĭ a rĕscumpĕratŭ robiĭ creștinĭ din timpulŭ răsboiuluĭ încheiatŭ cu pacea de la 1774 și i-a liberatŭ creștinesce.

Hrisovulŭ Bisericeĭ Spireĭ unde se cinstesce și se prăznuesce hramulŭ sfîntuluĭ Erarhŭ și de minunĭ făcĕtorŭ Spiridonŭ.

De vreme ce prea cuviosulŭ între monahĭ ce este curatŭ fiŭ alŭ sfînteĭ mŏnăstirĭ ce se numesce Grigoriŭ ot sfeti-Agora, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulŭ sfîntuluĭ mareluĭ Erarhŭ făcĕtoriŭ de minunĭ Nicolae al Mirĭĭ Lichieĭ, din rîvna sa fiindŭ pornitŭ spre fapte, făcut'aŭ multă bunătate nu numaĭ cu aĭ sĕĭ banĭ, ce și cu datoriĭ aŭ rĕscumpĕratŭ atâtea suflete creștinescĭ, carĭ eraŭ căduțĭ la robie, cum și dintr'acestea două țĕrĭ, Țéra-Românéscă și Moldova, într'acéstă trecută vreme a rĕsmiriţiĭ, pe carĭ cu silința și truda sa sloboḑindu-ĭ i-aŭ făcutŭ volnicĭ de aŭ mersŭ fie-care la loculŭ sĕŭ; așișderea și acum este trimisŭ ca de obște Esarhŭ despre tótă partea tuturorŭ sfintelorŭ mŏnăstirĭ ot sfînta-Agora, iarășĭ pentru folosulŭ mŏnăstirescŭ silindu se în tótă vremea către fapte bune pentru obște și pentru sine, și petrecêndŭ viață cuviósă; nevrêndŭ dar cât va ședé aicĭ să se supere iubita sa odihnă în mijloculŭ orașuluĭ, aŭ cerutŭ dela prea sfinția sa Părintele Mitropolitulŭ țĕreĭ unŭ colțŭ despărțitŭ de sgomotulŭ lumiĭ, ca să se odihnéscă făr' de gânduri; decĭ prea sfinția sa către mulțămirea care totŭ némulŭ creștinescŭ, era datorŭ să o aibă către cuvioșia sa, găsindŭ acestŭ feliŭ de lăcașŭ potrivitŭ după dorirea sa, adecă biserica ce aŭ fostŭ făcut'o rĕposatulŭ Spirea Doftorulŭ pe moșia sfînteĭ Metropoliĭ, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulŭ sfîntuluĭ Ierarhŭ făcĕtoriŭ de minunĭ Spiridonŭ, care era afiorisită sfînteĭ Metropoliĭ, pentru maĭ multă sufletéscă pomenire și deapururea aducere aminte a aceluĭ rĕposatŭ Doftorŭ Spirea, ctitorulŭ acesteĭ sfinte biericĭ și pentru pomenirea rudelorŭ séle, aŭ hărăzitŭ acéstă sfîntă biserică cuvioșieĭ séle și sfînteĭ mŏnăstireĭ séle Grigorie ot sfînta Agora cu tóte sfintele odóre și vase, ce i s'aŭ datŭ prin catastihŭ în mâna cuvioșieĭ séle, ca să aibă deapururea locașŭ, atâtŭ cuvioșia sa, câtŭ și părinţiĭ, carĭ se vorŭ trimete după vremĭ de cuvioșia sa, și dela numita mŏnăstirea sa, aicĭ, orĭ pentru deosebită a mŏnăstireĭ séle trebuință, séŭ pentru a obștieĭ mŏnăstirilorŭ dela sfînta Agoră, orênduindŭ prea sfinția sa părintele Mitropolitŭ și hotarŭ loculuĭ bisericeĭ, care pre largŭ se arĕtă acéstă afierosélă și semnele hotaruluĭ, în cartea prea sfînţieĭ séle părinteluĭ Mitropolitŭ, ce aŭ datŭ la mâna cuvioșieĭ séle, cu lét.... iscălită și întărită cu iscălitura și pecetea prea sfînţieĭ séle; iar via care are acéstă sfîntă biserică totŭ acolo, ce

www.dacoromanica.ro

este iarăşĭ pe pămîntulŭ sfinteĭ Mitropoliĭ, fiindŭ óreşĭ-ce lucrată de Hristohi biv Ceauşŭ spătărescŭ, neamŭ acestuĭ rĕposatŭ Spiri Doftorulŭ, cu a sa cheltuială, prin tocmélă şi aşeḑămîntŭ în scrisŭ, aŭ întorsŭ chirŭ Ioachimŭ cheltuiala cu banĭ gata tal. 350, luĭ Hristohi Ceauşu, şi aŭ cumpĕratŭ şi via acésta, cum se vede şi zapisulŭ aceluĭ vînḑĕtoriŭ, adeveritŭ cu iscălitură la mâna cuvioşieĭ séle, care de pe aceste cărţĭ aŭ cerutŭ cuvioşia sa şi dela noĭ întărire; decĭ dară vĕḑêndŭ şi Domnia mea că acéstă afieromă s'aŭ făcutŭ cu cale şi cu tótă dreptatea, cuviosuluĭ chirŭ Ioachimŭ şi sfinţieĭ mŏnăstiriĭ séle ot sîntŭ-Agora pentru mulţămita, pentru bunătăţile ce aŭ făcutŭ, iată şi Domnia mea am întăritŭ printr'acestŭ cinstitŭ şi bine închipuitŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele acéstă afieromă a bisericeĭ cu loculŭ şi cumpĕrătórea a vieĭ, ca să fie bine întemeiată, nesmintită şi neclătită nicĭ odinióră în vecĭ şi să nu se pótă lua de nimenĭ nicĭ odată, ca să se dea sub altă străină stăpânire, nicĭ să nu se supere de nimenĭ alţĭ în vre-unŭ felŭ, decât, fără de numaĭ să aibă a-şĭ da la sînta Metropolie pe totŭ anulŭ câte treĭ oca céră, ca o datorie a cuvioşieĭ séle şi a mŏnăstireĭ séle, după aşeḑămîntulŭ ce aŭ făcutŭ prin carte de afieromă, şi aşĭa să fie volnicŭ cuviosulŭ chirŭ Ioachimŭ, ca unŭ desĕvêrşitŭ stăpânŭ şi chivernisitoriŭ acesteĭ biserici să zidéscă la acestŭ lăcaşŭ orĭ-ce va socoti cuvioşia sa, de odihnă şĭ de împrejmuire ce trebuesce a face spre podóba acesteĭ sfinte biserici, făcêndu-o schitŭ pentru locaşulŭ cuvioşieĭ séle şi pentru alţĭ părinţĭ călugărĭ, ce s'aŭ ḑisŭ maĭ sus, dela mŏnăstirea Gregoriŭ ot sfet.-Agora, şi odihnindu-se într'însulŭ să róge în tótă vremea la sfintele slujbe ce se vorŭ sĕvêrşi într'acestŭ sîntŭ schitŭ prea milostivuluĭ Dumneḑeŭ pentru iertarea pĕcatelorŭ nóstre, ale fraţilorŭ Domnĭ ce pe urma nóstră li ve vorŭ încredinţa stăpânirea acesteĭ ţĕrĭ, şi pentru bună starea, paza şi liniştea norodului creştinescŭ a ţĕreĭ acesteĭ; aşişderea să aibă a ţine şi a stăpâni sîntulŭ acesta schitŭ stânjenĭ moşie ce se numesce *Stănésca*, şi cu vadulŭ de móră în apa Dâmboviţeĭ, dela Popescĭ sud. Ilfovŭ,—în semnele... — Pentru că acéstă moşie fiindŭ a luĭ Costache Popesculŭ sin Simionŭ Popesculŭ, şi fiindŭ pe numita moşie şi biserică de piatră, care din vremea răzmiriţeĭ rĕmâindŭ pustie şi Costache Popesculŭ ne avêndŭ putinţă de a începe la dregerea şi întemeiarea eĭ, pentru ca să nu rĕmâie numele părinţilorŭ, a fraţilorŭ şi a surorilorŭ luĭ nepomenite, din bună vrerea sa aŭ cugetatŭ de aŭ afierosit'o, sînta biserică făcêndu-o metohŭ cu moşia şi cu vadulŭ de móră împreună la sîntulŭ schitŭ alŭ cuviosuluĭ Chirŭ Ioachimŭ, ca să-ĭ pomenéscă, dândŭ la mâna cuvioşieĭ séle şi carte afieromă, care vĕḑênd'o Domnia mea iscălită cu iscălitura sa, şi fiindŭ cu cale am întărit'o şi noĭ prin acestŭ hrisovŭ, ca să aibă părinţiĭ călugărĭ a ţine şi a stăpâni acéstă moşie, ca o drĕptă moşie a schituluĭ, purtândŭ bisericeĭ de acolo grijă, a fi în tótă vremea cu preotŭ de slujbă şi cu tóte cele trebuinciósc, decĭ pentru silinţa şi facerea de bine ce aŭ arĕtatŭ

www.dacoromanica.ro

cuviosulŭ Chirŭ Ioachimŭ asupra norodului creştinescŭ, făcut'am şi Domnia mea milă la acestŭ sfîntŭ schitŭ şi locaşŭ alŭ cuvioşieĭ séle şi am orênduitŭ lude 10, scutelnicĭ pentru posluşanie, pe carĭ găsindu-ĭ după orînduiala Visterieĭ, li-s'aŭ datŭ şi pecetluiturĭ Domnescĭ pe numele şi chipulŭ lorŭ; eĭ, dar, nicĭ odată să nu fie supĕraţĭ de orênduiala ce va eşi dela Visterie şi dela cămara Domnicĭ mele în ţéră, ci să aibă bună pace. Rugămŭ dar şi pre alţĭ fraţĭ Domnĭ, carĭ în urma nóstră li-se vorŭ încredinţa stăpânirea acesteĭ ţĕrĭ, să binevoiască şi să întăréscă acéstă aficromă şi milă, care cu dreptate s'aŭ făcutŭ cuviosuluĭ Chirŭ Ioachimŭ şi sfinteĭ mŏnăstireĭ séle ot sfîntŭ-Agora spre rĕsplătirea bunătăţilorŭ ce aŭ arĕtatŭ, ca şi ale Domnieĭ séle în sémă să fie ţinute de alţiĭ în urmă; şi amŭ întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însĕşĭ credinţa Domnicĭ mele, Io Alexandru Ioanŭ Ipsilantŭ Voevodŭ şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ, Constantinŭ Voevodŭ, Dumitraşco Voevodŭ, martorĭ punêndŭ şi pe toţĭ cinstiţiĭ şi credincioşiĭ bocrĭ ceĭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnicĭ mele, Panŭ Nicolae Dudescului Vel Banŭ, Dumitrache Ghica Vel Spăt., Nicolae Brâncovénŭ Vel Vor., Badca Stirbeiŭ Vel Vor., Stefanŭ Prăscovénŭ Vel. Log. de Ţéra-de-sus, Scarlatŭ Grecénŭ Vel Log. de Ţéra-de-jos, Ienache Văcărescu Vel. Vist., Costache Raletŭ Vel Post., Scarlatŭ Manulŭ Vel Comisŭ, Radulŭ Slătinénŭ Vel Clucerŭ, Istratŭ Creţulescu Vel Pahar., Ioanŭ Vel Stol., Stefanŭ Vel Pit. şi Ispravnicŭ . . . şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta întru alŭ . . -lea anŭ dintru întâia Domnie a Domnieĭ mele aicĭ în Ţéra-Românéscă şi în oraşulŭ scaunuluĭ Domnicĭ mele, Bucurescĭ, la aniĭ de la zidirea lumeĭ 7286, iar dela spăsănia cĭ 1777 Octombre 31, de Constantinŭ Dascălulŭ slovenescŭ ot sfîntŭ Gheorghe celŭ vechiŭ. (Cond. 3, fila 239—240.)

Hrisovulŭ sfinteĭ Biericĭ Domnescĭ din oraşulŭ Craiova, unde este hramulŭ mareluĭ mucenicŭ Dimitrie Isvoritoriulŭ de mirŭ, pentru mila ce are.

Lucrurile cele folositóre de sufletŭ, carĭ prin iubirea de Dumnedeŭ se facŭ şi sĕvêrşescŭ, de către blagocestiviĭ Domnĭ către sfintele şi Dumnedeescile locaşurĭ, nu numaĭ laudă vremelnică le pricinuesce, ci şi după petrecania lorŭ le rĕmâne numele nemuritóre şi pomenire vecĭnică; dreptŭ aceea şi noĭ întru Hristosŭ Dumnedeŭ blagocestivulŭ şi de Dumnedeŭ iubitoriŭ Domnŭ Io Alex. Ioanŭ Ipsilante Vvd. fiindŭ deapururea cu inimă sîrguitóre spre întărirea unorŭ milosteniĭ ca acestea, socotit'am Domnia-mea şi pentru sfînta biserică domnéscă din oraşulŭ Craiovcĭ, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ sfîntuluĭ mareluĭ Mucenicŭ Dimitrie Isvoritoriulŭ de mirŭ, ce este zidită din temelia cĭ de Domnia sa Mateiŭ Vodă Basarabŭ, carŭ aŭ avutŭ milă şi de la alţĭ fraţĭ Domnĭ ce aŭ fostŭ maĭ nainte de noĭ; decĭ învrenicindu-ne şi pre noĭ Domnulŭ Dumnedeŭ cu Domnia acesteĭ pravoslavnice Ţĕrcĭ-Românescĭ,

www.dacoromanica.ro

bine am voitŭ şi Domnia mea de am înoitŭ şi am întăritŭ milele ce se cuprinde într'acestŭ cinstitŭ şi bine închipuitŭ hrisovulŭ Domnieĭ mele, ad. să aibă acéstă biserică, ce s'aŭ numitŭ maĭ sus, patru preoţĭ şi unŭ diaconŭ, carĭ să fie în pace şi iertaţĭ de totŭ birulŭ preoţescŭ, de zaharele şi de alte angariĭ, nicĭ cum să nu se supere, să aibă a scuti de dijmăritŭ stupĭ i rîmătorĭ 200, i de vinăriciŭ vinŭ vedre 400 şi de oeritŭ oĭ 200, cum şi lude patru să aibă a ţinė, ómenĭ străinĭ fără de pricină şi fără de nume în visterie, pe carĭ găsindu-ĭ acum să-ĭ ducă la Dumnė-lorŭ Ispravniciĭ judeţuluĭ ca să-ĭ cerceteze şi fiindŭ străinĭ cu adevĕratŭ, să le deae adeverinţă pe numele şi chipulŭ lorŭ, după care să li-se deae şi pecetluiturile Domnieĭ-mele, spre a fi în pace şi iertaţĭ de tóte dăjdiile şi angariile ce vorŭ eşi dela visterie şi dela cămara Domnieĭ-mele peste anŭ în ţóră, de nicĭ unele valŭ séŭ bântuială să nu aibă, ca să póată fi de posluşania sfinteĭ bisericĭ; asemenea şi unŭ dascălŭ slovenescŭ ce este la acéstă biserică să fie scutitŭ şi apĕratŭ de tóte dăjdiile şi de nimenea întru nimicŭ nesupĕratŭ, ca să póată fi statornicŭ pentru învĕţătura copiilorŭ ce vorŭ năzui să înveţe carte; şi iar să aibă a ţinė unŭ scaunŭ de carne, ce este în Craiova, apĕratŭ de ierbăritŭ, de vamă, de vătăşiĭ, de măcelarĭ şi de tóte alte angariĭ; pentru care poruncimŭ dumnė-vóstră Ispravnicilorŭ aĭ judeţuluĭ, şi altorŭ dregătorĭ, nimenea întru nimicŭ supĕrare de tóte câte scrie maĭ sus să nu faceţĭ, că aceste milĭ avêndu-le, să póată a fi sfintcĭ bisericĭ de ajutorŭ şi chivernisélă, iar Domnieĭ mele şi părinţilorŭ Domnieĭ mele vecĭnică pomenire; şi ca să se păzéscă milele acestea nestrămutatŭ, am întăritŭ Domnia mea hrisovulŭ acesta, cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Iŏ Alexandru Ioanŭ Ipsilante Vvd. şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ Constantinŭ Vvd., Dumitraşco Vvd., mărturie fiindŭ d-lorŭ toţĭ cinstiţiĭ şi credincioşiĭ boerĭ ceĭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Panŭ Nicolae Dudescŭ Vel Banŭ, Dumitrache Ghica Vel Spăt., Pană Filipescu Vel Vorn. de Ţéra-de-jos, Stefanŭ Prescovénu Vel Vornicŭ de Ţéra-de-jos, Manolache Brâncovénu Vel Log. de Ţéra-de-sus, Scarlatŭ Grecénu Vel Log. de Ţéra-de-jos, Ienache Văcărescu Vel Vist., Costache Raletŭ Vel Post., Manolache Creţulescu Vel Clucerŭ, Istrate Creţulescu Vel Pahar., Ioanŭ Vel Stolnicŭ, Constantinŭ Creţulescu Vel Comisŭ, Dumitrache Brezoianŭ Vel Slugerŭ, Constantinŭ Nicolescu Vel Pit., şi Ispravnicŭ Manolache Brâncovénu Vel Log. de Ţéra-de-sus; şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta întru alŭ patrulea anŭ dintru întâia Domnie a Domnieĭ mele, aicĭ în oraşulŭ scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, la lĕtulŭ dela zidirea lumiĭ 7286, iar dela nascerea Domnuluĭ Dumnedeŭ şi mântuitoriuluĭ nostru Isusŭ Hristosŭ 1778, în luna luĭ Martie. (Cond. 3, fila 242.)

www.dacoromanica.ro

Hrisovulŭ biserice Dudulŭ din orașulŭ Craiove pentru milă tal. 100 dela vama de acolo, oĭ 500 de oerită, și lude 20, scutelnicĭ.

Câțĭ cu duhulŭ luĭ Dumnedeŭ se pórtă, după cum dice Apostolulŭ, acești sunt fiiĭ luĭ Dumnedeŭ; pentru aceia ceĭ ce vorŭ să-șĭ mântuiască sufletulŭ datorĭ sunt a face milostenii, și așa se vorŭ învrednici a lua plata cea necădută dela împĕratulŭ slavcĭ, după cum dice: «fericiți ceĭ milostivĭ, că aceia se vorŭ milui, și înaintea acelora cu bucurie pórta ceruluĭ se va deschide și vorŭ intra ca nișce fiĭ moștenitorĭ cu mărire și cu cinste înaintea luĭ Dumnedeŭ în locașurile cerescĭ și se vorŭ cununa cu cununa cea nevestejită»; dreptŭ aceea dară, înseiințându-ne Domnia mea, cum că în orașulŭ Craioveĭ se află la biserica ce se numesce Dudulŭ sfînta icóně a prea curateĭ de Dumnedeŭ născĕtóre și pururea fecióreĭ Mariĭ, care este făcĕtóre de minunĭ, și totŭ-d'a-una se află ajutătóre și gata folositóre către toțĭ pravoslavniciĭ creștinĭ, ce năzuescŭ și cu cuviinciósa umilință și evlavie 'șĭ câștigă a lorŭ tămăduire și isbăvire de orĭ-ce bólă are, și fiindŭ-că acéstă biserică în care se află sfînta icóně, maĭ nainte a tostŭ biserică de lemnŭ, care fiindŭ veche, stricată și cu totulŭ dărăpănată, maĭ la urmă s'a îndemnatŭ doĭ din creștiniĭ de acolo dela Craiova, anume Constantinŭ Fotescu biv. Vel Cluceru de aice și Hagi Gheorghe Ioanŭ, și cu a lorŭ strădanie și cheltuială silindu-se a prefăcut'o biserica de piatră și cu chiliĭ pentru bolnaviĭ ce năzuescŭ spre tămăduire, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulŭ adormiriĭ sfinteĭ de Dumnedeŭ născĕtóre și pururea fecióră Maria, care biserică aflându-se fără de nicĭ unŭ ajutorŭ și milă domnéscà, socotit'am Domnia mea, după datoria ce avemŭ către sfintele luĭ Dumnedeŭ locașurĭ, maĭ vîrtosŭ la acéstă biserică cu minunata icóně, de unde totŭ norodulŭ creștinescŭ câștigă tămăduire, și bine am voitŭ, printr'acestŭ cinstitŭ și bine închipuitŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele de am făcutŭ mila ce se cuprinde maĭ jos, adecă, să iea pe totŭ anulŭ dela vama Craioveĭ câte tal. una sută dela vameșĭ, să scutéscă la vremea oerituluĭ 500 de oĭ, să fie și lude douĕ-decĭ poslușnicĭ pe carĭ găsindu-ĭ să-ĭ ducă la dumné-lorŭ Ispravniciĭ județuluĭ ca să-ĭ cerceteze, și fiindŭ străinĭ cu adevĕratŭ ne amestecatŭ la vre-unele din satele țĕreĭ, să li-se deae adeverință pe numele și chipulŭ lorŭ, după care li-se va da și pecetluiturile Domnicĭ mele la mână, ca să fie în pace și nesupĕrațĭ de tóte dăjdiile și angariile verĭ câte arŭ eși dela visterie peste anŭ în țéră, de nicĭ unele valŭ și bântuială să nu aibă; rugămŭ dar și pe alțĭ frațĭ Domnĭ, carĭ în urma nóstră va fi Domnŭ și oblăduitorŭ țĕreĭ acești a binevoiască a înnoi și a întări mila acésta, ce se cuprinde maĭ sus, pentru sfînta icóně, care este ajutătóre și isbăvitóre la totŭ némulŭ creștinescŭ, ca și ale Domniilorŭ séle milĭ, în urmă, de alțĭ să fie ținute; și

www.dacoromanica.ro

am întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele, Io Alexandru Ipsilantŭ Vvd. şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ, Constantinŭ Vodă şi Dumitraşcu Vodă, marturĭ fiindŭ şi d-lorŭ toţĭ cinstiţiĭ şi credincioşiĭ boeriĭ ceĭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-mele: Panŭ Nicolae Dudescu Vel Banŭ, Dimitrache Ghica Vel Spăt., Pană Filipescu Vel Vorn. de Ţéra-de-sus, Ştefanŭ Prĕscovénulŭ Vel Vorn. de Ţéra-de-jos, Manolache Brâncovénulŭ Vel Logof. de Ţéra-de-sus, Scarlatŭ Grecénu Vel Logof. de Ţéra-de-jos, Ienache Văcărescu Vel Vist., Costache Raletŭ Vel Post., Manolache Creţulescu Vel Clucerŭ, Ioanŭ Vel Stoln., Constantinŭ Creţulescu Vel Comisŭ, Dumitrache Brezoianu Vel Slugerŭ, Constantinŭ Niculescul̆ŭ Vel Pit. şi Ispravnicŭ Manolache Brâncovénulŭ Vel Logof. de Ţéra-de-sus; şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta întru alŭ patrulea anŭ dintru întâia Domnie a Domnieĭ mele, aicea în oraşulŭ scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, la lét. dela zidirea lumiĭ 7286, iar dela nascerea Domnuluĭ Dumneḑeŭ şi mântuitoruluĭ nostru Isusŭ Hristosŭ 1778 în luna luĭ Martie 18, de Constantinŭ za Divanŭ. (Cond. 3, fila 243.)

In 7287 (1778) Noembrie 4, alŭ 5-lea anŭ alŭ Domnieĭ luĭ Alexandru Ipsilante dete unŭ hrisovŭ (pergamentŭ) cu sigiliulŭ pendentŭ, prin care închină mŏnăstirea Aninósa la Mitropolie.

Credinţa fiilorŭ sĕĭ Constantinŭ şi Dumitraşco Voivoḑĭ. Nicolae Dudescu Vel Banŭ, Filipescu Vel Vornicŭ de Ţéra-de-sus, Stefanŭ Prĕscovénu Vel Vornicŭ de Ţéra-de-josŭ, Manolache Brâncovénu Vel Vornicŭ de Ţéra-de-sus, Scarlatŭ Grecénu Vel Logofĕtŭ de Ţéra-de-jos, Alexandru Manu Vel Spătarŭ, Dumitraşcu Racoviţă Vel Vistierŭ, Costache Raletŭ Vel Postelnicŭ, Manolache Creţulescu Vel Clucerŭ, Ienache Vilara Vel Paharnicŭ, Costantinŭ Creţulescu Vel Comisŭ, Ioanŭ Caramanlâŭ Vel Slugerŭ. Diacŭ: Constantinŭ dascălulŭ slovenescŭ dela şcóla domnéscă ot St. Gheorghe.

Cartea schimnicilorŭ dela Cetatea Negruluĭ Vodă, de a scuti lude 3, străinĭ, unŭ preotŭ, stupĭ 50 şi oĭ 100.

Zem. Vlascoe. Părinţilorŭ schimnicilorŭ ce se află lăcuitorĭ la *Cetatea Negruluĭ Vodă*, ca să aibă volnicie printr'acéstă carte a Domnieĭ mele, să fie 3 ómenĭ scutiţĭ fără de birŭ şi fără de gâlcévă, iar de către Domnia mea să fie în pace şi icrtaţĭ de tóte dăjdiile şi orênduelele orĭ câte arŭ eşi dela visteria Domnieĭ mele peste anŭ în ţéră. Aşişderea să aibă a ţiné unŭ preotŭ la sfîntulŭ schitŭ pentru slujba bisericeĭ şi ale lorŭ drepte bucate să fie scutite de dijmăritŭ: stupĭ 50 şi de oieritŭ oĭ 100, care acéstă milă aŭ avut'o părinţiĭ schimnicĭ şi maĭ 'nainte, precum am vĕḑutŭ Domnia mea şi cartea Domnieĭ séle rĕposatuluĭ

www.dacoromanica.ro

Constantinŭ Vodă Racoviţă întărită pe acéstă milă. Dreptŭ aceea şi Domnia mea încă m'am milostivitŭ de le-am întăritŭ mila şi cu cartea Domnieĭ mele, ca să le aibă totŭ-d'a-una în pace şi nesupĕraţĭ, ca să fie de posluşanie şi de ajutorŭ şi de chivernisĕla părinţilorŭ schimnicĭ. Poruncimŭ Domnia mea şi Dumné-vóstră Ispravnicilorŭ şi altorŭ Zapciĭ i Dumné-lorŭ boerilorŭ, vĕḑêndŭ cartea Domnieĭ mele, toţĭ să aveţĭ a vĕ feri de acĕĭ ómenĭ, şi de preotŭ, şi de stupĭ i de oĭ, nimenea nicĭ unŭ felŭ de supĕrare să nu le faceţĭ de nimicŭ, că aşa este porunca Domnicĭ mele. *ii saam receh. gvmd.* 1775, Februarie 27. (Cond. 3, fila 257.)

Unŭ ultimŭ documentŭ relativŭ la biserica din ţéră, vomŭ maĭ aduce la vale. Elŭ e din 1776 Maiŭ şi se referă la mitoculŭ episcopieĭ Rômnicŭ, astăḑĭ înlocuitŭ cu unŭ templu de altă natură, cu *Ateneulŭ Românŭ. Livedea Văcăresciloru*, unde este *Atenculŭ* şi din jurulŭ *Mitoculŭ Episcopieĭ Rômnicŭ* a fostŭ donatŭ bisericeĭ desfiinţate de către Generalŭ Maiorulŭ Mihaiŭ Cantacuzino, cândŭ a abandonatŭ ţéra şi s'a strĕmutatŭ în Rusia.

Étă documentulŭ:

Hrisovulŭ sfinteĭ bisericeĭ ot livedea Văcăresculuĭ din Bucurescĭ, ce s'aŭ afiorisitŭ la sfînta Episcopie a Rômniculuĭ.

Tóte lucrurile plăcute şi bine primite luĭ Dumneḑeŭ, ne adeverĕză şi ne arĕtă D-ḑeiasca scriptură, a fi milostenia danie şi ajutorinţele ce se daŭ de către pravoslavniciĭ creştinĭ, maĭ vîrtosŭ ceea ce se închină şi se dăruesce sfintelorŭ luĭ Dumneḑeŭ lăcaşurĭ, cărora cuviinciosŭ le este mila şi ajutorulŭ, fiindŭ-că se pricinuesce de douĕ folosinţe, ajutândŭ trupesce pre celea ce le ieaŭ şi folosindŭ sufletesce pre ceia ce le daŭ, acelora maĭ multŭ le trebuesce adeverinţă ca să aibă statornicie de-apururea, căcĭ acésta între tóte alte facerĭ de bine ale omuluĭ pravoslavnicŭ este maĭ primită şi maĭ cinstită şi maĭ fericită, covêrşindŭ ca o stăpânitóre maĭ pre sus decât altele, de vreme ce însuşĭ Hristosŭ fericesce pre ceĭ milostivĭ, ḑicêndŭ: «fericiţĭ de ceĭ milostivĭ, că aceĭa miluiţĭ vorŭ fi»; aşişderea şi Tovitŭ ḑice: «milostenia de totŭ pĕcatulŭ şi de mórte isbăvesce, pentru că milostenia la cerŭ înalţă şi porţile ceresci le deschide şi către Dumneḑeŭ duce şi la scaunulŭ luĭ Dumneḑeŭ pune; ci dar de vreme ce Escelenţa sa Ghenărarŭ Maiorŭ Mihaiŭ Cantacuzino deoscbindu-se cu totulŭ de aicĭ şi fiindŭ-că din năstavŭ D-ḑeescŭ şi din bunavoinţă pentru pomenirea Escelenţeĭ sĕle şi a părinţilorŭ s'aŭ îndemnatŭ de aŭ datŭ şi aŭ afiorisitŭ o biserică din livedea Văcăresculuĭ ce este zidită cu tótă chel-

www.dacoromanica.ro

tuiala Escelenţeĭ sêle, la care biserică se prăznuesce hramulŭ patru-ḑecĭ de mucenicĭ, ca să fie metohŭ de-apururea sfinteĭ Episcopiĭ a Rômniculuĭ de împreună cu locului ce aŭ cumpĕratŭ, ce este acolea împrejurulŭ bisericeĭ şi casa care cu cheltuiala Escelenţeĭ sêle se face să fie sălaşŭ Arhiereilorŭ aceleĭ Eparhiĭ numaĭ, ci nu şi altorŭ obraze sêŭ bisericescĭ sêŭ mirenescĭ, nicĭ rudeniilorŭ Escelenţeĭ sêle de se vorŭ întêmpla, pentru ca să pótă Episcopiĭ, ceĭ de pe vremĭ, să împlinéscă rîvna sîrguiriĭ sêle; dreptŭ aceca dar şi Domnia mea vĕḑêndŭ buna rîvnă şi osîrdie Escelenţeĭ sêle, care prin anafora aŭ arĕtatŭ Domnicĭ mele şi Domnia mea după datoria ce avemŭ ca Domnĭ ce suntemŭ, bine am voitŭ de am întăritŭ aficrosêla acestorŭ de maĭ sus arĕtate, cu acestŭ prea cinstitŭ şi bine închipuitŭ hrisovŭ alŭ Domnicĭ mele, ca după vremĭ, orĭ-cine ar fi să nu pótă ḑe a o desrădĕcina de o afirosêlă ce aŭ dat'o dăruită luĭ Dumneḑeŭ, adecă nicĭ biserica, nicĭ loculŭ ce este împrejurŭ, ca să pótă cine-va cu vre-o silnicie să facă casă pe loculŭ celŭ dăruitŭ bisericeĭ sêŭ să facă altŭ ceva fără de scirea iubitorilorŭ de Dumneḑeŭ Episcopĭ aĭ Rômniculuĭ pentru ca să fie sfinteĭ Episcopiĭ de ajutorŭ şi de întărire, iar Escelenţeĭ sêle şi părinţilorŭ întru vecĭnică pomenire. Adevcrimŭ Domnia mea hrisovulŭ acesta cu însĕşĭ credinţa Domnieĭ mele Iω Alexandru Ioanŭ Ipsilante Vvd. şi cu credinţa prea iubiţilorŭ meĭ fiĭ Constantinŭ Vvd., Dumitraşcu Vvd., şi cu totŭ sfatulŭ cinstiţilorŭ şi credincioşilorŭ boerilorŭ ceĭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Panŭ Toma Creţulescu Vel Banŭ, Nicolae Ştirbeiŭ Vel Vor. de Ţéra-de-sus, Badca Ştirbeiŭ Vel Vor. de Ţéra-de-jos, Ioanŭ Iuliano Vel Log. de Ţéra-de-sus, Dumitraşco Racoviţă Vel Log. de Ţéra-de-jos, Sefanŭ Mişoglu Vel Spătarŭ, Ienache Văcărescu Vel Vist., Scarlatŭ Caragea Vel Postel., Manolache Brâncovénŭ Vel Clucerŭ, Nicolae Filipescu Vel Pahar., Constantinŭ Bălăcénŭ Vel Stol., Scarlatŭ Vel Comisŭ, ... Vel Slugerŭ, Alexandru Farfara Vel Pit. şi Ispravnicŭ .... Vel .... şi s'a scrisŭ hrisovulŭ acesta într'alŭ doilea anŭ d'intru întâia Domnie a Domnicĭ mele, aicĭ în Ţéra-Românéscă, în oraşulŭ scaunuluĭ Domnicĭ mele Bucurescĭ, la anulŭ stăpânitorŭ 1776, Maiŭ .. de Constantinŭ Dascălulŭ slovenescŭ ot sfeti Gheorghe-Vechiŭ. (Cond. 3, fila 163—164.)

Pagina 52.

Maĭ cunóscemŭ dela Alexandru Ipsilante pe lângă hrisóvele publicate la acéstă pagină şi cele următóre, probândŭ spiritulŭ luĭ de toleranţă religióşă, şi unŭ altŭ hrisovŭ din Martie 1775, în favórea Baraţilorŭ din Bucurescĭ.

www.dacoromanica.ro

Iată-le:

Hrisovulŭ bisericeĭ Baraţilorŭ din Bucurescĭ.

Bisericeĭ Baraţilorŭ din oraşulŭ Domnicĭ mele din Bucurescĭ, ca să aibă a ţine doĭ vierĭ la viile ce aŭ în dèlulŭ Bucurescilorŭ i la Têrgovişte şi doĭ argaţĭ ómenĭ străinĭ fără de gâlcevurĭ, iară de către Domnia mea să fie aceştĭ lude 4 în pace şi iertaţĭ de tóte dăjdiile câte arŭ eşi dela visteria Domnicĭ mele peste anŭ în ţèră, de nicĭ unele valŭ sèŭ bântuială să nu aibă; aşişderea să aibă a scuti ale biscriceĭ drepte bucate de oeritŭ oĭ 150, de dijmăritŭ litre 200; şi să aibă a scuti şi o pivniţă ce are biserica acèsta, aicĭ în oraşulŭ Domnieĭ mele în Bucurescĭ în mahalaua sfîntuluĭ Gheorghe-vechiŭ, de fumăritŭ, de căminăritŭ, de vamă, de vinŭ Domnescŭ şi de tóte angariile, ca să fie de trèba vînţèriĭ vinurilorŭ biserice; şi să aibă a scuti biscrica acèsta şi de văcăritŭ vite 15, pentru că aceste milĭ le-a avutŭ sfînta biserică, a Baraţilorŭ, date şi de către alţĭ rèposaţĭ şi trecuţĭ Domnĭ, precum ne-amŭ adeveritŭ Domnia mea din cartea Domnieĭ sèle Stefanŭ Mihaiŭ Racoviţă Vvd. lèt. 1765. Dreptŭ aceea şi Domnia mea am înoitŭ mila acèsta, ca să se păzéscă întocmaĭ şi nestrămutatŭ; şi am întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnicĭ mele Iŏ Alexandru Ipsilante Vvd. şi cu credinţa prea iubiţilorŭ fiĭ şi a Beizadelelorŭ Domnieĭ mele Constantinŭ Vodă, Dumitraşcu Vodă, şi cu slatulŭ cinstiţilorŭ şi credincioşilorŭ boerilorŭ ceĭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnicĭ mele, Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Panŭ Nicolae Dudesculŭ Vel Vorn. de Ţèra-de-sus, Panŭ Radu Văcărescu Vel Vorn. de Ţèra-de-jos, Panŭ Pană Filipescu Vel Logof. de Ţèra-de-sus, Panŭ Ştefanŭ Prescovènu Vel Logof. de Ţèra-de-jos, Panŭ Ştefanŭ Mişoglu Vel Spăt., Panŭ Ienache Văcărescu Vel Vist., Panŭ Scarlatŭ Caragea Vel Post., Panŭ Dumitraşcu Racoviţă Vel Clucerŭ, Panŭ Stanŭ Jianu Vel Pahar., Panŭ Manolache Creţulescu Vel Comisŭ, Panŭ Nicolae Bârsescu Vel Stol., Panŭ — Vel Slug., Panŭ Nicolae Vel Pit. şi Ispravniciĭ Pană Filipescu Vel Logof. i Panŭ Gheorghie Mavrocordatŭ Vel Logofĕtŭ; şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ d'întâiŭ întru întâia Domnie a Domnieĭ mele aicĭ în oraşulŭ scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, de Dumitrache Logof. za taină la lèt. dela zidirea lumeĭ — iar dela nascerea Domnuluĭ şi mântuitoruluĭ nostru Isusŭ Hristosŭ 1775, la Martie. (Cond. 3, fila 19—30.)

La pagina 60.

Fie din îndemnŭ de evlavie, fie din scopŭ politicŭ, am vĕdutŭ pe

www.dacoromanica.ro

Alex. Ipsilante dându venituri și ajutóre la mónăstiri de peste Dunăre.

Maĭ anexămŭ aci câte-va documente de așĭa natură:

Hrisovulŭ sfinteĭ mónăstirĭ Cseropotamulŭ dela sfînta Agora.

Domnulŭ și mântuitorulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, după iubirea sa de ómenĭ spre a nóstră mântuire, ne-a lăsatŭ semnulŭ și stégulŭ de biruință împotriva diavoluluĭ acea de viață isvorîtóre sfînta cruce, pe care însușĭ aŭ fostŭ réstignitŭ pentru pécatele nóstre, din care sfîntă și D-ḑeéscă cruce aflându-se partea acea maĭ mare decât se află în lume la sfînta mónăstire Csiropotamulŭ de la sfînta Agora, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulŭ sfinților patru-ḑecĭ de mucenicĭ, dată danie de pururea pomenitulŭ pravoslavnicŭ Impératŭ Romano, precum se află dintru alŭ Impărăție sêle hrisovŭ, care sfîntŭ lemnŭ aducêndu-se aicĭ în Ţéră, cândŭ aflându-se Domnŭ réposatulŭ întru fericire Domnia sa Scarlatŭ Ghica Voivodŭ, după obicĭnuita evlavie ce avea către sfînta cruce și după datoria ce se cuvenia a se face unŭ ajutorŭ acesteĭ sfinte mónăstirĭ dintr'acéstă ţéră, pentru binele și folosulŭ ce apururea aŭ făcutŭ tuturorŭ creștinilorŭ Isusŭ Hristosŭ Dumneḑeŭ, celŭ ce pe sine s'a réstignitŭ, bine a voitŭ Domnia sa de a făcutŭ milă acesteĭ sfinte mónăstirĭ pre anŭ câte tal. 500, care milă s'a fostŭ întăritŭ și cu hrisovulŭ Domnicĭ sêle; așișderea s'a fostŭ întăritŭ și de Domnia sa Constantinŭ Vodă Mavrocordatŭ iarășĭ cu hrisovŭ, orênduitŭ Domnia mea și Epitropŭ pe prea Sfinția sa părintele Metropolitulŭ Ţércĭ Chirŭ Gregorie, ca să pórte grijă a se lua acéstă milă în toţĭ aniĭ dela cămărașiĭ de Ocne, la luna luĭ Martie 9, în ḑiua prăsnuireĭ sfinților patru-ḑecĭ mucenicĭ și a se trimete cu ómenĭ vrednicĭ la mónăstire, carĭ trimișĭ să aducă adevérință la prea Sfinția sa de acolo dela mónăstire; decĭ acum învrednicindu-ne Domnulŭ Dumneḑeŭ și pre noĭ cu Domnia ţércĭ acesteia, după evlavia ce avemŭ către prea cinstitulŭ lemnŭ alŭ sfinteĭ crucĭ, care întru acéstă sfîntă mónăstire se păzesce, am întăritŭ și cu hrisovulŭ Domnieĭ mele acésta, adecă mónăstiriĭ Cseropotamulŭ, pe anŭ câte tal. 500 la ḑiua sfinților patru-ḑecĭ de mucenicĭ, carĭ banĭ totŭ de către prea sfințitulŭ părintele Metropolitŭ să se iae, ca după orênduiala ce scrie maĭ sus trimițêndu-ĭ la părinţiĭ de acolo să le fie de hrană și ajutorŭ, iar Domnicĭ mele și réposaţilorŭ părinţilorŭ Domnicĭ mele vecĭnică pomenire. Rugămŭ dar și pe alţiĭ întru Hristosŭ Domnĭ fraţĭ, carĭ după vremĭ în urma nóstră vorŭ fi Domniĭ Ţéreĭ acesteia, să întăréscă mila acésta și cu hrisovulŭ Domniilorŭ sêle, ca și a Domniilorŭ sêle mile și daniĭ să fie de alţiĭ păzite și la D-ḑeŭ bine primite; și pentru ca să se păzéscă nestrémutatŭ în tótă vremea mila acésta, am întăritŭ Domnia mea hrisovulŭ acesta, cu însășĭ credinţa Domnieĭ mele Io Alexandru Ipsilante Voivodŭ, și cu credinţa

www.dacoromanica.ro

prea iubiţilorŭ meĭ fiĭ Constantinŭ Vodă, Dumitraşco Vodă, şi cu totŭ sfatulŭ cinstiţilorŭ şi credincioşilorŭ boerĭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Panŭ Nicolac Dudesculŭ Vel Vornicŭ de Ţéra-de-sus, Panŭ Radu Văcărescu Vel Vornicŭ de Ţéra-de-jos, Panŭ Pană Filipescu Vel Logofĕtŭ de Ţéra-de-sus, Panŭ Stefanŭ Mişoglu Vel Spătarŭ, Panŭ Ianache Văcărescu Vel Vistierŭ, Panŭ Scarlatŭ Caragea Vel Logofĕtŭ, Panŭ .... Vel Clucerŭ, Panŭ .... Vel Paharnicŭ, Panŭ .... Vel Stolnicŭ, Panŭ Manolache Creţulescu Vel Pitarŭ, şi Ispravnicŭ Pană Filipescu, şi s'a scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ întâiŭ alŭ Domnieĭ mele, aicĭ în scaunulŭ oraşuluĭ Bucurescĭ, în anulŭ de la zidirea lumeĭ 7283, iar de la nascerea Domnuluĭ Dumneḑeŭ şi mântuitorulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ 1775, Martie 10, de Constantinŭ Dascălulŭ slovenescŭ ot Sfîntulŭ Gheorghe celŭ vechiŭ. (Cond. 3, fila 11—12.)

Hrisovulŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ Psilaidarŭ.

Iubitulŭ de ómenĭ Dumneḑeulŭ nostru şi ziditoriŭ a tótă făptura acelorŭ vĕḑute şi nevĕḑute, prin scripturile celorŭ cu totulŭ sfinte şi Dumneḑeescĭ, prin cea veche şi prin cea nouă, totŭ-d-a-una ne îndemnéză, ne învéţă şi ne povĕţuesce ca să călĕtorimŭ prin calea cea mântuitóre de sufletŭ, măcarŭ că prin alte mijlóce de fapte bune şi plăcute luĭeşĭ ne îndémnă, iar maĭ alesŭ prin milosteniĭ, pentru că ḑice, *milă voescŭ iar nu jertfă*, şi iarăşĭ cu milostenie se curăţescŭ pĕcatele şi oscbitŭ de acestea şi de altele multe cu câte ne îndémnă şi ne poruncesce Domnulŭ Dumneḑeŭ prin vechiulŭ testamentŭ, iar prin celŭ noŭ însuşĭ stăpânulŭ Hristosŭ prin evangelistulŭ Mateiŭ ḑice: «*fiţĭ milostivĭ, precum şi părintele vostru celŭ din ceriŭ este milostivŭ*,» şi iarăşĭ: «*fericiţĭ ceĭ milostivĭ că aceĭ se vorŭ miluì*,» şi cu acestŭ cuvîntŭ ne bucură şi ne încredinţéză ḑicêndŭ, că de vomŭ da unŭ paharŭ de apă rece cuĭ lipsesce, nicĭ acela nu-lŭ va lăsa să piară fără plată; decĭ de vreme ce acestea şi altele asemene sunt bine primite şi plăcute înaintea luĭ Dumneḑeŭ, şi rĕsplătirea lorŭ le este bunătăţile celea cerescĭ şi veşnice, óre cu câtŭ maĭ vêrtosŭ sunt primite milele ce se daŭ la sfintele şi Dumneḑeescile lăcaşurĭ şi mŏnăstirĭ, unde totŭ-d-a-una şi neîncetatŭ se laudă şi se slăvesce numele mareluĭ şi a totŭ puterniculuĭ Dumneḑeŭ? Acestea dar, şi ca aceste de sfintele scripturĭ auḑindu-le, şi cu inima înfrântă şi smerită a le urma poruncindu-ne, cade-se şi nouĕ a socoti celea pentru Dumneḑeŭ şi pentru sufletŭ ca să ne putemŭ şi noĭ învrednicì auḑindŭ celŭ cu totulŭ plinŭ de bucurie glasŭ alŭ Domnuluĭ Dumneḑeŭ: «*bine slugă bună şi credinciósă, intră întru bucuria Domnuluĭ tĕŭ.*» Eată dară şi eŭ robulŭ mareluĭ şi prea înălţatuluĭ Dumneḑeŭ, Io Alexandru Ipsilante Vvd. cu mila şi cu darulŭ luĭ Dumneḑeŭ Domnŭ şi oblăduitoriulŭ a

www.dacoromanica.ro

tótă Ţéra Românéscă rădicându-mĭ mintea şi gândulŭ la ceriŭ şi cu cugetŭ curatŭ şi inima voiósă avêndŭ mare evlavie către sfintele şi Dumneḑeescile lŏcaşurĭ şi mŏnăstirĭ, socotit'am Domnia mea şi pentru sfînta şi Dumneḑeiasca mŏnăstire *Psilaidarŭ* dela sfîntulŭ munte alŭ Atonuluĭ, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ Vovedenieĭ ad. intrarea în biserică a prea sfînteĭ curateĭ prea blagoloviteĭ slăviteĭ stăpâneĭ nóstre de Dumneḑeŭ născĕtóre şi pururea feciórĕ Maria maica Domnuluĭ şi stăpânulŭ nostru Hristosŭ şi din rîvna Dumneḑeiască îndemnatu-ne-amŭ Domnia mea, ca prin óre-care puţină milă din cât aŭ fostŭ putinţă a da şi ajutora la sfînta mŏnăstire, voit'am Domnia mea a mĕ împărtăşi şi a mĕ numi ctitorŭ noŭ, şi printr'acestŭ cinstitŭ hrisovŭ noŭ am hotărîtŭ şi am orênduitŭ Domnia mea sfînteĭ şi Dumneḑeesceĭ mŏnăstirĭ ce scrie maĭ sus ca să aibă a lua milă în toţĭ aniĭ dela cămara Domnieĭ mele, pe anŭ 15 miĭ de banĭ, şi pentru cheltuiala părinţilorŭ călugĕrĭ ce vorŭ veni de acolo aicĭ pentru mila acésta 15 miĭ de banĭ, însă acéstă milă o aŭ fostŭ avutŭ sfînta mŏnăstire dată şi închinată de vechiulŭ şi rĕposatulŭ Mihnea Vodă, feciorulŭ rĕposatuluĭ Alecsandru Vvd. cu hrisovulŭ Domnieĭ séle dela létulŭ 7117, şi după aceea maĭ în urmă, peste 19 anĭ, aŭ fostŭ întăritŭ şi Radulŭ Vodă nepotŭ vechiuluĭ Domnŭ Basarabŭ Vodă cu hrisovulŭ Domnieĭ séle din lét. 7126. Iară dela acea vreme încóce s'aŭ fostŭ contenitŭ şi s'aŭ fostŭ curmatŭ mila sfînteĭ mŏnăstirĭ, pentru că într'atâta curgere de anĭ mulţĭ trecuţĭ, nimenea din alţĭ rĕposaţĭ şi trecuţĭ Domnĭ aĭ ţĕreĭ n'aŭ fostŭ maĭ înoitŭ, nicĭ aŭ fostŭ maĭ întăritŭ mila acésta, care póte să se fi pricinuitŭ şi din nepurtarea de grijă a iconomilorŭ celorŭ după vremĭ aĭ sfînteĭ mŏnăstirĭ, necercetândŭ alţĭ Domnĭ a întări mila acésta, ce aŭ fostŭ mŏnăstirea lipsită; iar când aŭ fostŭ la lét. 7259, după ce din înalta Domnuluĭ Dumneḑeŭ prea puternica Impĕrăţie aŭ miluitŭ pe rĕposatulŭ Domnia sa Grigorie Ghica Vodă cu a doua Domnie a Ţĕreĭ Românescĭ, întêmplându-se a veni aicĭ în ţéră sfinţia sa părintele Metropolitŭ în scaunŭ chirŭ Grigorie, şi aducêndŭ Domnicĭ séle aminte de acéstă perdută şi contenită milă a sfînteĭ mŏnăstirĭ, şi arĕtândŭ Domnieĭ séle acelea douĕ hrisóve ale maĭ sus pomeniţilorŭ Domnĭ, şi maĭ vîrtosŭ că înţelegêndŭ Domnia sa cu bună adeverinţă, că se află acéstă sfîntă mŏnăstire la multă lipsă şi scăpătare, n'aŭ pututŭ a o trece cu vederea, nicĭ s'aŭ îndurat a lăsa până într'atâta să rĕmâie sfînta mŏnăstire lipsită de mila Domnéscă, ci cu inimă umilită aŭ binevoitŭ Domnia sa şi s'aŭ milostivitŭ ca de iznóvă să fie sfînteĭ mŏnăstire mila cea maĭ sus arătată, să aibă a lua în toţĭ aniĭ din anŭ în anŭ dela cămara Domnéscă suma ceea ce scrie maĭ sus, fără de smintélă, şi fără de nicĭ o zăticnélă, numaĭ şi sfinţiĭ părinţĭ dela acésta să aibă datoria a pomeni la sfîntulŭ jerfelnicŭ numele Domnieĭ séle, iar la ḑiua mareluĭ mucenicŭ Gheorghe purtătorŭ de biruinţă, la luna luĭ Aprilie 23 de ḑile, de cu séră să facă panahidă, adecă la denie cu Peata séŭ Hlébă,

www.dacoromanica.ro

și la prazniculŭ sfîntuluĭ mucenicŭ să facă masă, la care masă să fie adunare de toțĭ sfințiĭ părinți aĭ soboruluĭ sfinteĭ mŏnăstirĭ, și acea masă și orênduială să o facă în toțĭ aniĭ la ḑiua mareluĭ mucenicŭ, precum despre acésta ne adeverimŭ Domnia mea din însușĭ hrisovulŭ Domnieĭ séle dela acelașĭ lét, ce l'am vĕḑutŭ Domnia mea. Dreptŭ aceea dară și Domnia mea am datŭ acestŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele sfinteĭ și Dumneḑeescei mŏnăstirĭ, ca să aibă a lua mila acésta nesmintitŭ, să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ de întărire și de chivernisélă, iar Domnieĭ mele și părinților, moșilorŭ și strĕmoșilorŭ Domnieĭ mele vecĭnică pomenire; numaĭ și sfințiĭ părinți dela acéstă mŏnăstire să aibă datorie a urma întocmaĭ după cum se cuprinde maĭ sus. Rugămŭ dar cu numele sfințituluĭ mucenicŭ pre ceĭ din urma nóstră întru Hristosŭ aĭ nostri frațĭ Domnĭ aĭ Țĕreĭ Românescĭ pre care Domnulŭ Dumneḑeŭ va alege după noĭ a fi Domnĭ și oblăduitorĭ scaunuluĭ țĕreĭ aceștia, din némulŭ nostru, aŭ din alțiĭ străinĭ, să întărésca și dumné-lorŭ mila acósta cu a Domniilorŭ séle hrisóve, ca și Domnulŭ Dumneḑeŭ întru oblăduirea lorŭ cu pace și în fericire să-ĭ păzésca și în véculŭ viitoriŭ întru locașurile cerescĭ să-ĭ învrednicésca. Și am întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însășĭ credința Domnieĭ mele Iω Alex. Ipsilante Vvd. și cu credința prea iubiților Domnieĭ mele fiĭ Constantinŭ Vvd , Dumitrașco Vvd., și cu totŭ sfatulŭ cinstiților și credincioșilorŭ boerilorŭ celorŭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Panŭ Dumitrașco Ghica Vel Banŭ, Panŭ Nicolae Dudescu Vel Vornicŭ de Țéra-de-sus, Panŭ Radu Văcărescu Vel Vornicŭ de Țéra-de-jos, Panŭ Pană Filipescu Vel Log. de Țéra-de-sus, Panŭ Stefanŭ Prĕșcovénu Vel Log. de Țéra-de-jos, Panŭ Stefanŭ Mișoglu Vel Spătarŭ, Panŭ Ienache Văcărescu Vel Vist., Panŭ Scarlatŭ Caragea Vel Post., Panŭ Dumitrașco Racoviță Vel Clucerŭ, Panŭ Nicolae Bârsescu Vel Stol., Panŭ Manolache Crețulescu Vel Comisŭ, Panŭ — Vel Slugerŭ, Panŭ Nicolae Vel Pit., și Ispravnicĭ Panŭ Pană Filipescu Vel Logofĕtŭ, Panŭ Iordache Mavrocordatŭ Vtore Logofĕtŭ și s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ d'întâiŭ întru întâia Domnie a Domnieĭ mele, 1775, Aprilie —. (Cond. 3, fila 36—38.)

Hrisovulŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ Șișmanŭ de peste Dunăre, în munții Târnovuluĭ.

Davad. Gvmd. Câțĭ cu Duhulŭ luĭ Dumneḑeŭ se pórtă (după cum ḑice Apostolulŭ), aceștia sunt fiiĭ luĭ Dumneḑeŭ; pentru aceea ceĭ ce vorŭ să-șĭ mântuiască sufletulŭ, datorĭ sunt a face milostenii, că aceĭa se vorŭ milui și înaintea acelora cu bucurie pórta ceruluĭ se va deschide și vorŭ intrà, ca nisce fiĭ moștenitorĭ, cu mărire și cu cinste înaintea luĭ Dumneḑeŭ în locașurile cerescĭ, și se vorŭ încununà cu cununĭ neveștejite; dreptŭ aceea și Domnia mea învrednicindu-mĕ dela Domnulŭ Dumneḑeŭ cu oblăduirea întru prea cinstitŭ

www.dacoromanica.ro

scaunulŭ Ţĕreĭ acesteia, şi avêndŭ rîvnă Dumneḑeéscă şi dragoste, ca să înoimŭ şi să întărimŭ daniile şi milele celea orênduite de rĕposaţiĭ Domnĭ pe la sfintele mŏnăstirĭ, nu numaĭ aicĭ unde dela Dumneḑeŭ ni s'aŭ orênduitŭ acéstă oblăduire, ci şi prin alte părţĭ pe unde a fostŭ trebuinţă, n'am lipsitŭ a da mână de ajutorŭ, din cele ce bogatulŭ, darniculŭ D-ḑeŭ a dăruitŭ nouĕ. Socotit'am Domnia mea şi pentru sfînta şi Dumneḑeiasca mŏnăstire, ce se chiamă Şişmanŭ, ce este făcută de rĕposatulŭ Şişmanŭ Craiulŭ, care este peste Dunăre, în munţiĭ Târnovuluĭ, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ sfinteĭ de viaţă făcĕtóre şi nedespărţită Troiţă, de care ne însciinţămŭ că se află la multă slăbiciune, neavêndŭ altŭ ajutorŭ séŭ venitŭ de unde-va, am rîvnitŭ Domnia mea prin ajutorulŭ facereĭ de bine a mĕ face noŭ ctitorŭ la acéstă sfîntă mŏnăstire; decĭ prin acestŭ cinstitŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele, dămŭ şi orênduimŭ ca să iae pe totŭ anulŭ dela Domnie câte banĭ 6 miĭ, şi părinţiĭ ce vorŭ venì la acéstă milă pentru cheltuiala lorŭ banĭ 500, însă acestĭ banĭ să-ĭ iae dela visteria Domnieĭ mele, pentru că acéstă milă avênd'o acésta sfîntă mŏnăstire încă maĭ de înainte dela alţĭ trecuţĭ fraţĭ Domnĭ, precum am vĕḑutŭ Domnia mea hrisóvele atâtorŭ alţĭ Domnĭ, cât şi hrisovulŭ rĕposatuluĭ Alexandru Ghica Voivodŭ ot. lĕt. 7267 Augustŭ 9. Dreptŭ aceea şi Domnia mea încă m'am milostivitŭ de am datŭ acéstă milă, ca să-ĭ fie sfinteĭ mŏnăstirĭ de ajutorŭ şi întărire şi părinţilorŭ de hrană şi chivernisire, iar părinţilorŭ, moşilorŭ, strĕmoşilorŭ Domnieĭ mele vecĭnică pomenire; numaĭ şi părinţiĭ acesteĭ mŏnăstirĭ să se róge luĭ Dumneḑeŭ pentru odihna sufletelorŭ rĕposaţilorŭ Domnĭ şi pentru bună starca Ţĕreĭ acesteia. Pohtimŭ şi pre alţĭ întru Hristosŭ fraţĭ Domnĭ, carĭ în urma nóstră se vorŭ alege dela Domnulŭ Dumneḑeŭ oblăduitorĭ Ţĕreĭ acesteia, să înoiască mila acésta şi cu hrisóvele Domnieĭ séle, ca şi ale Domniilorŭ séle mile şi daniĭ să fie de alţiĭ în urmă în sémă ţinute şi la Dumneḑeŭ bine primite. Intărimŭ Domnia mea hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Iŏ Alexandru Ioanŭ Ipsilante Vvd., şi cu credinţa prea iubiţilorŭ fiĭ şi Beizadele Domnieĭ mele Constantinŭ Vodă, Dumitraşcu Vodă, şi cu toţĭ cinstiţiĭ şi credincioşiĭ boerĭ ceĭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Nicolae Dudesculŭ Vel Vorn. de Ţéra-de-sus, Radu Văcărescu Vel Vorn. de Ţéra-de-jos, Stefanŭ Mişoglu Vel Spătarŭ, Ienache Văcărescu Vel Vist., Scarlatŭ Caragea Vel Post., Dumitraşcu Racoviţă Vel Clucerŭ, Preda Prejbénulŭ Vel Pahar., Constantinŭ Văcărescu Vel Stol., Manolache Creţulescu Vel Comisŭ, Hagi Dimitrie Vel Slugerŭ, Nicolae Vel Pit., şi Ispravniculŭ Pană Filipescu Vel Logof. şi Iordache Mavrocordatŭ alŭ 2-lea Logof., şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta în alŭ doilea anŭ alŭ Domnieĭ mele, aicĭ în oraşulŭ scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, la anulŭ dela spăsănia lumeĭ 1776, Februarie 7, de Dumitrache Logofĕtulŭ za Taină. (Cond 3, fila 153—155.)

www.dacoromanica.ro

La capitolulŭ religiuneĭ, sub Alexandru Ipsilante, se cuvine să înregistrămŭ și diverse corespondințe ale luĭ, ale Domneĭ și ale altora din aĭ lorŭ, orĭ dintre curtenĭ, cu biserica grécă din Orientŭ. Asemenea și dela Domnulŭ Moldoveĭ. Aceste scrisorĭ se publică pentru prima dată aci, după copiile făcute în archivele Patriarchieĭ dela Constantinopole, din ordinulŭ și cu spesele Academieĭ Române. Traducerea o datorimŭ d-luĭ Murnu:

Scrisórea luĭ Ipsilante Vodă, prin care anunță luĭ Avramie că a liberatŭ pe egumenulŭ Căluiuluĭ, Romano, acuzatŭ de omorŭ involontarŭ.

Prea fericite și prea sfin ţite Patriarchŭ alŭ Ierusalimuluĭ, Chirŭ Avramie, părinte prea venerabilŭ alŭ nostru în Hristosŭ, prea sfinţieĭ sêle dreptŭ fiŭ ne închinămŭ, cu evlavie sărutândŭ drépta sa. Scrisórea sa am primit'o și informându-ne despre buna sănătate a sa fórte ne-am bucuratŭ. Am cititŭ și cele ce-mĭ scrie într'însa, prin carĭ arétă pedépsa bisericéscă aplicată luĭ Romano fostŭ egumenŭ alŭ mŏnăstiriĭ de aicĭ Căluiulŭ, pedepsindu-lŭ prin scóterea sa irevocabilă, din causa crimeĭ involuntare a omoruluĭ, îndemnându-mĕ părintesce, ca să-lŭ liberămŭ, în cât să alerge pe la cele-lalte mŏnăstirĭ și să se afle în alte serviciĭ mŏnăstirescĭ, fără a îndrăsni să sĕvêrșéscă o trébă sacerdotală. Și noĭ după îndemnulŭ părintescŭ alŭ prea fericiriĭ vóstre, îndată am poruncitŭ egumenuluĭ Văcăreștiuluĭ, unde era mărginitŭ, ca să-lŭ lase liberŭ.

Fiindŭ-că, însă, vagabondarea luĭ în aceste locurĭ, fiindŭ cunoscută a luĭ crimă, pricinuesce unŭ scandalŭ, e de interesŭ ca prea fericirea vóstră să-lŭ rechiame acolo, și să-lŭ trimétă la Ierusalimŭ, ca să-șĭ plângă acolo pĕcatele sêle pe tótă viéţa. Informată fiindŭ prea sfinţia sa de inclinaţiunea extremŭ de respectuósă către ea, și dragostea fiéscă, să nu lipséscă, rugămŭ, de a ruga necontenitŭ pentru noĭ în întêmpinările sêle către Domnulŭ și îmbucurându-ne cu scrisorĭ arĕtătóre de buna sa sănĕtate, a căreĭ anĭ fie dela Dumnedeŭ mulţĭ și prosperĭ, iar rugăciunile sêle respectabile să ne ajute în tótă viéţa nóstră.

1776 Octombrie 10. Alŭ prea sfinţieĭ vóstre fiŭ în Hristosŭ și gata la poruncĭ.

Alexandru Ipsilante Voevodŭ.

Scrisórea luĭ Alexandru Voevodŭ Ipsilante către Avramie, de felicitare pentru sĕrbătorile de Pascĭ.

Prea fericite și prea sfinte Patriarchŭ alŭ Ierusalimuluĭ, Chirŭ Avramie, alŭ nostru părinte în Hristosŭ prea respectabilŭ. Prea fericiriĭ sêle dreptŭ fiŭ mĕ inchinŭ, sfinţita sa drépta evlaviosŭ sărutându-ĭ.

www.dacoromanica.ro

Pe care Sf. Dumnedeŭ s'o păzéscă în sănĕtate deplină, continuă prosperitate, cu anĭ mulţĭ şi cu isbutire la tóte bunurile mântuitóre. Scrisórea sa am primit'o, prin care informându-ne de dorita sa sănĕtate, fórte ne-amŭ bucuratŭ. Am luatŭ în sémă şi cele prin carĭ, urându-ne, ne felicită pentru sĕrbătorile dumnedcescĭ, carĭ aŭ trecutŭ, adică a nascerii luĭ Hristosŭ, şi a celorŭ ce urméză şi mulţămimŭ prea fericiriĭ séle. Dea Dumnedeŭ ca să sĕrbătoréscă şi Ea totŭ aceste sfinte sĕrbătorĭ şi în alte nu puţine evoluţiĭ ciclice ale sóreluĭ, după cum poftesce şi doresce.

Să nu se îndoiéscă dar prea fericirea sa, că după evlavia ce avemŭ către a totŭ sfîntulŭ şi priimitorulŭ de viéţă mormîntŭ, şi afecţiunea fiéscă către prea fericirea sa, arĕtămŭ cuvenita solicitudine şi interesare mŏnăstirilorŭ de aicĭ. Rugămŭ ca prea fericirea sa să nu uite de a ruga necontenitŭ pentru noĭ în întêmpinările séle către Domnulŭ şi să ne dea şi nouĕ întru scire continuŭ despre scumpa nouĕ sănĕtate a sa, a căreia anĭ fie dela Dumnedeŭ prea mulţĭ şi a totŭ prosperĭ, iar rugăciunile séle fie-ne ajutătóre în tótă viéţa.

1777, Ianuarie 26.

Iω Alexandru Ipsilante Voevodŭ.

Scrisórea luĭ Alexandru Vodă Ipsilante către Avramie, de felicitare de sĕrbătorile Crăciunuluĭ.

Prea fericite şi prea sfinte Patriarchŭ alŭ Ierusalimuluĭ, Chirŭ Avramie, alŭ nostru părinte prea venerabile întru Hristosŭ, prea fericiriĭ séle fiesce ne închinămŭ, sărutându-ĭ cu evlavie sfinţita sa dréptă. Scrisórea sa am primit'o, prin care informându-mĕ despre scumpa sa sănătate ne-amŭ bucuratŭ fórte. Am vĕdutŭ şi cele ce-mĭ uréză părintesce prin ea pentru ilfaturile împĕrătescĭ ale Domnilorŭ noştri, a cărorŭ dile Dumnedcŭ să le lungéscă, şi mulţămimŭ prea fericiriĭ séle, şi mulţămimŭ de asemenea şi pentru cele ce ne uréză despre sĕrbătorile trecute a nascerii Domnuluĭ nostru Isusŭ Hristosŭ, Sf. Dumnedeŭ să învrednicéscă şi pe prea fericirea sa ca să sĕrbătoréscă aceste dile Domnescĭ şi, în alţĭ mulţĭ anĭ, după cum doresce. Dumnedeŭ sfîntulŭ să învrednicéscă prea fericirea sa de a sĕrbători aceste sĕrbătorĭ şi în alţĭ anĭ după cum doresce şi poftesce. Iar sciindŭ prea fericirea sa inclinaţiunea nóstră evlaviósă către dînsa, şi dragostea fiéscă, să nu uite, o rugămŭ, de a trămite nouĕ binecuvîntările séle părintescĭ prin sacrele séle scrisorĭ, a căreĭ anĭ dea Dumnedcŭ să fie mulţĭ şi norocoşĭ, iar respectabilele şi de Dumnedeŭ convingĕtórele séle binecuvîntărĭ să ne fie ajutorătóre în tótă viéţa nóstră.

1778, Februarie 26. Fiŭ în Hristosŭ şi gata la poruncĭ

Iω Alexandru Ipsilante Voevodŭ.

www.dacoromanica.ro

Scrisórea luĭ Iŏ Alexandru Voevodŭ către Avramie promiţêndu-ĭ că-ĭ va da voie de a venì în România.

Prea fericite şi prea sfinte Patriarchŭ alŭ Ierusalimuluĭ, Chirŭ Avramie, prea venerabilŭ alŭ nostru părinte în Hristosŭ, prea fericireĭ sêle dreptŭ fiŭ ne închinămŭ, sfînta sa drêptă cucernicŭ sărutând'o, pe care Dumneḑeŭ celŭ sfîntŭ să o păzéscă în deplină sănĕtate şi continuă prosperitate şi viaţă lungă, şi isbutirea bunurilorŭ salutare pe carĭ le doresce.

Scrisórea prea fericireĭ sêle respectuosŭ am priimitŭ şi pentru scumpa sa sănĕtate fórte ne-amŭ bucuratŭ. Am vĕḑutŭ şi cele ce ne face cunoscutŭ şi cererea despre permisiune pentru venirea sa aicĭ, şi cu tóte că conformŭ cu respectulŭ fiescŭ alŭ nostru către prea fericirea sa, avemŭ dorinţa de a ne învrednici şi deaprópe de urările sêle părintescĭ, precum şi de binecuvîntările. Fiindŭ-că însă timpulŭ presentŭ este atâtŭ de anevoiosŭ prea-fericireĭ sêle din causa greutăţilorŭ ierneĭ, cât şi dupre părerea nóstră încă, maĭ avemŭ alte pricinĭ; maĭ târḑiŭ, cu ajutorulŭ luĭ Dumneḑeŭ, pe la primăvéră ne vomŭ înţelege prin scrisorĭ pentru venirea sa aicĭ.

Decĭ pretindemŭ să ne aducă aminte în întêmpinările sêle cu Domnulŭ, şi să ne îmbucure şi de aicĭ încolo cu dese scrisorĭ părintescĭ, aĭ căruea anĭ fie dela Dumneḑeŭ mulţĭ şi prea-fericiţĭ, iar urările sêle fie-mĭ întru ajutorŭ pentru tótă viaţa.

1778, Decembre 1. Alŭ prea-fericireĭ sêle fiŭ în Hristosŭ şi gata la poruncă

Iŏ Alexandru Voevodŭ.

Scrisórea luĭ Constantinŭ Voevodŭ către Avramie, de felicitare pentru sĕrbătorile Pascelorŭ.

Prea-fericite şi prea-sfinte Patriarchŭ alŭ sfîntuluĭ Ierusalimŭ şi alŭ întregeĭ Palestine, Chirŭ Avramie prea-venerabilŭ alŭ nostru părinte în Hristosŭ, prea-fericireĭ sêle cucernicŭ ne închinămŭ, sărutându-ĭ sfinţita drêptă, pe care Dumneḑeŭ să o păzéscă în deplină sănĕtate, etc. etc.

Cele douĕ srisorĭ de urare părintéscă cu bucurie le-am primitŭ, bucurându-ne tare de buna sa sănĕtate. Am vĕḑutŭ şi cele cuprinse în ele, prin carĭ felicitându-ne ne uréză părintesce despre sĕrbătorile trecute şi mulţămimŭ prea-fericireĭ-sêle. Fie-ca Iisusŭ Hristosŭ celŭ care pentru noĭ s'a întrupatŭ în omŭ, să învrednicéscă pe prea-fericirea-sa ca să sĕrbătóréscă cu veselie şi să bucure după placulŭ luĭ Dumneḑeŭ de aceleaşĭ sfinte sĕrbătorĭ după cum doresce şi maĭ departe în mulţĭ anĭ, cu deplină sănĕtate şi cu tótă voĭoşia spirituală.

Fie şi noulŭ anŭ favorabilŭ Prea-fericireĭ vóstre, a totŭ veselŭ şi plinŭ de plăcere sufletéscă şi aducĕtorŭ de tótă fericirea.

www.dacoromanica.ro

Neîndoindu-se prea-fericirea-sa de respectulŭ ce cu deosebire îĭ păstrămŭ de totŭ-d'a-una, o rugămŭ să nu lipséscă şi d'aci înainte de a ruga pentru noĭ în întimpinările séle sacre către Domnulŭ, şi să ne înveseléscă prin scrisorile séle părintescĭ, prin carĭ totŭ de odată să ne aréte şi starea scumpeĭ séle sănătăţĭ, a căreĭ anĭ fie dela Dumneḑeŭ mulţĭ şi plinĭ de veselie, iar urările séle fie cu noĭ în tótă viaţa.

1780, Ianuarie 13. Alŭ prea-fericireĭ séle fiŭ în Hristosŭ

Iω Constantinŭ Voevodŭ.

Nota. Scrisóre dela *Constantinŭ Moruzi,* cum ḑice copistulŭ, orĭ dela fiulŭ luĭ Ipsilante.

Scrisórea luĭ Alexandru Voevodŭ către Avramie despre bóla sa, felicitându-lŭ totŭ-d'o-dată pentru sosirea Patriarhuluĭ la Focşanĭ.

Prea fericite şi prea sfinte Patriarhŭ alŭ Ierusalimuluĭ, Domnule Avramie, prea venerabile alŭ nostru părinte în Hristosŭ, prea fericireĭ séle dreptŭ fiŭ ne închinămŭ, sfînta sa dréptă cu evlavie sărutândŭ, pe care să o păzéscă sfîntulŭ Dumneḑeŭ în deplină sănătate şi prosperitate continuă, cu viéţă îndelungată şi cu isbândirea bunurilorŭ mântuitóre.

De câte-va ḑile scrisórea sa cu bucurie am primitŭ şi aflândŭ despre dorita buna sa sănătate fórte ne-amŭ bucuratŭ. Amŭ vĕḑutŭ şi cele cuprinse într'însa apropo de favorabila sosire a prea fericireĭ séle până la Focşanĭ şi ne-amŭ bucuratŭ multŭ şi pentru acésta. Am vĕḑutŭ şi urările cu carĭ ne încarcă în scrisóre şi mulţămimŭ prea fericireĭ séle. Pricina întârḑiereĭ de până acum a rĕspunsuluĭ la scrisórea sa, n'a fostŭ alta, decât indisposiţiunea ce nis'a întêmplatŭ, după cum şĭ-aduce aminte şi prea fericirea sa, şi cu tóte că în ḑilele acele ne întremasemŭ óre-cum, maĭ în urmă însă, din causă că am fostŭ supĕraţĭ a doua óră de reumatismŭ, a resultatŭ întârḑierea de până acum, pentru care vĕ ceremŭ iertare. Că, însă, păstrămŭ către dînsa o deosebită evlavie fiéscă şi dragoste, maĭ alesŭ după ardórea şi iubirea cătră noĭ dovedită părintesce din partea sa, în timpulŭ câtŭ a zăbovitŭ aicĭ, la acésta nu trebue să se îndoéscă prea fericirea sa, dar fiindŭ despre tóte informatŭ şi sigurŭ că ne îmbucură cu o maĭ désă trămitere a scrisorilorŭ séle, ca uniĭ carĭ ne bucurămŭ cândŭ auḑimŭ de buna sa sănătate, o rugămŭ să nu lipséscă şi d'aci încolo de a ruga pentru noĭ în îndreptările séle către Domnulŭ şi de a ne înveseli prin comunicările séle asupra multŭ doriteĭ séle sănătăţĭ, aĭ căreĭ anĭ fie dela D-ḑeŭ mulţĭ şi a-totŭ-prosperĭ, iar respectabilele şi de Dumneḑeŭ ascultatele séle urărĭ fie întru ajutorulŭ vieţeĭ nóstre.

1781, Iunie. A prea fericiriĭ séle fiŭ în Hristosŭ şi supusŭ ordinelorŭ séle.

Ión Alexandru Voevodŭ.

www.dacoromanica.ro

Scrisórea Eleneĭ Dómna către Avramie despre logodna fiuluĭ sĕŭ Beizadea Constantinŭ.

Prea fericite şi prea sfinte Patriarhŭ alŭ sfîntuluĭ oraşŭ Icrusalimŭ şi alŭ întregeĭ Palestine, Domnule Avramie, prea venerabilŭ în Hristosŭ părinte alŭ nostru. Prea fericireĭ vóstre prea respectabile cu evlavie mĕ închinŭ, sărutândŭ sacra sa dréptă, rugându-mĕ de Sf. Dumneḑeŭ de a o acoperi şi străjui în deplină sănĕtate şi lungime de viéţă şi cu isbutirea tuturorŭ dorinţelorŭ séle folositóre pentru sufletŭ şi salutariĭ: scrisórea sa cu tótă evlavia am primit'o şi pentru scumpa sa sănătate peste mĕsură m'am bucuratŭ, prea mărindŭ pe sfîntulŭ D-ḑeŭ, carele o mântuesce şi o ocrotesce şi carele fie ca s'o păzéscă şi d'aci în colo neatinsă de orĭ-ce influenţă rea.

Am vĕḑutŭ prin urmare şi cele ce părintesce îmĭ face cunoscutŭ, prin care felicitându-mĕ îmĭ uréză părintesce despre gloriósa logodnă ce a făcutŭ deja prea strĕlucita beizadea Constantinŭ, şi fórte mulţămescŭ prea fericireĭ séle. Fie ca sfîntulŭ Dumneḑeŭ prin urările séle fericite să bine-voiască ca să ne înveselimŭ şi la sĕvêrşirea nunţeĭ luĭ şi a frateluĭ sĕŭ prea strĕlucituluĭ Domnŭ Dimitrie, cu lunga viaţă şi neclintita întărire a prea înălţatuluĭ nostru Domnŭ pe scaunulŭ Domnescŭ; iar cât despre tăcerea de până acum a prea strĕluciteĭ şi prea iubitóreĭ Dómneĭ mameĭ mele, care a provenitŭ din nisce împrejurărĭ de timpŭ, nu trebue ca prea fericirea sa să se neliniştéscă, căcĭ étă că chiar de acum e ruptă şi a făcutŭ începutulŭ de a trămite şi de a rĕspunde prea fericireĭ séle.

Cunoscêndŭ, aşĭa dar, prea fericirea vóstră respectulŭ şi extrema evlavie ce-ĭ portŭ cu deosebire, ca la unŭ tată alŭ meŭ în Hristosŭ, rogŭ de a nu mĕ uita, ci să mĕ aducă aminte totŭ-d'a-una în îndreptările séle către Domnulŭ şi să mĕ informeze îmbucurându-mĕ desŭ şi de aci înainte prin trămiterea scrisorilorŭ séle, pentru a-mĭ arĕta despre starea scumpeĭ séle sănĕtăţĭ, a căreĭ anĭ fie mulţĭ şi plăcuţĭ luĭ Dumneḑeŭ, iar binecuvîntările séle fie-mĭ în tótă viéţa întru pază şi ajutorŭ.

1781, Octombre 28. A prea fericireĭ séle prea venerabile fiică în Hristosŭ şi tótă la poruncile séle *Elena Dómna.*

Scrisórea luĭ Ghermanosŭ, egumenulŭ Văcărescilorŭ, către Avramie despre daniile luĭ Hagi Juvanŭ către Ghetsiman, şi despre egumeniĭ Rĕsvanuluĭ, Ţiţareni, Gruiŭ, etc. şi despre hrăpirile ce s'aŭ întêmplatŭ din partea unorŭ boerĭ la mŏnăstirea Steleĭ.

Prea fericireĭ vóstre prea divine şi prea sfinte dreptŭ slugă mĕ închinŭ, şi a totŭ sfintele séle póle cu tótă evlavia sărutŭ.

www.dacoromanica.ro

După smerita mea închinare aducŭ la cunoscinţa prea fericireĭ vóstre prea respectabile, că am primitŭ dreptŭ slugă fericitele séle scrisorĭ, cărora şi cu totŭ respectulŭ m'am închinatŭ. Am vĕḑutŭ prin urmare şi poruncile stăpânescĭ ce daĭ umilituluĭ sĕŭ servŭ.

Iar cât despre protosinghelulŭ chirŭ Chirilŭ nepotŭ a luĭ chirŭ Ioasafŭ, celŭ de la sf. George, s'a pusŭ unŭ capĕtŭ egumenieĭ séle şi a făcutŭ *zaptŭ* (a pusŭ mâna) mŏnăstirca Rĕsvanŭ şi a sărutatŭ mâna sf. Mitropolitŭ alŭ Ungro-Vlachieĭ, şi despre persóna despre care am scrisŭ maĭ de multŭ, a rĕmasŭ indiferentŭ, după ce în multe chipurĭ l'am împăcatŭ, adecă sf. archiereŭ alŭ Dristreĭ şi eŭ sluga sa înainte de a sosì scrisorile séle a totŭ sfinte.

De asemenea s'a isprăvitŭ şi cu afacerea luĭ Popa Daniilŭ cu schitulŭ Ţiţarenĭ şi s'a stabilitŭ elŭ în egumenia sa.

De asemenea şi a luĭ Chirŭ Anania supra-numitŭ şi Arghirŭ, s'a isprăvitŭ şi a şeḑutŭ şi elŭ la egumenia Gruiĭ şi a totŭ sfintele séle urărĭ să-ĭ lumineze să se pricopséscă, în cât să se aréte şi dînşiĭ destoinicĭ pentru economie. Cât despre egumenulŭ Steleĭ, prea bunulŭ meŭ stăpânŭ, după ce s'a făcutŭ egumenŭ nu s'a maĭ vĕḑutŭ în Bucurescĭ, maĭ alesŭ că este obiceiulŭ odată pe fiesce-care anŭ, de a venì la bâlciurile celorŭ douĕ mŏnăstirĭ a sfîntuluĭ Gheorghe şi aceea a Văcărescilorŭ. Dar eŭ am spusŭ celuĭ dela sf. Gheorghe şi i-a trămisŭ tóte scrisorile moşiilorŭ mŏnăstireĭ Steleĭ şi să le vadă şi să chibzuiéscă bine, cine a călcatŭ hotarele moşiilorŭ şi să vie la mine ca să mi-ĭ aréte, şi déca nu vorŭ asculta aceĭ ce aŭ călcatŭ moşiile séle după ce le voiŭ scrie, atuncĭ să intentezŭ procesŭ la Măria sa de Dumneḑeŭ păzită, spre a-ĭ aduce în faţa Divanuluĭ şi să ne judecămŭ cu hrăpitoriĭ, décă lucrulŭ stă astŭ-felŭ, după cum scriea prea-fericireĭ séle, de óre-ce fără judecată şi cheltuelĭ, nu se iea îndărătŭ. Despre popa Antimŭ, nu am pututŭ să-lŭ reţinŭ, ḑicêndu-mĭ tótă ḑiua că l'am ţinutŭ aicĭ, în o egumenie bună; l'am chematŭ în secretŭ şi i-am spusŭ, şi cu nicĭ unŭ chipŭ nu vroesce să mĕ asculte, dar ḑicea că vrea să vadă oraşulŭ Ierusalimŭ; decĭ s'a dusŭ la Mitropolitŭ şi i-a spusŭ, şi mĭ-a scrisŭ prea-sfinţia sa, ca omŭ alŭ sf. mormîntŭ să mĕ facŭ garantulŭ sĕŭ, după obiceiulŭ pămîntescŭ (localŭ), şi să se ducă din Ţéra Românéscă. Decì neavêndŭ altŭ-ceva de a face, m'am făcutŭ chezaşulŭ sĕŭ, şi iată că vine cu cetăţenìĭ séŭ boerĭ.

Stăpâne, fórte puţinĭ banĭ am culesŭ ca ajutorŭ dela egumenĭ, dar lista nu am pututŭ afla de o camŭ dată; dar după aceea, cândŭ voiŭ găsi-o, voiŭ trămite-o împreună cu numele persónelorŭ şi cu câtŭ aŭ contribuitŭ. Şi negustoríĭ toţĭ, câţĭ aŭ tovarăşĭ acolo, aŭ spusŭ că n'aŭ banĭ în capitală de o cam dată. Iar ca s'o daŭ boerilorŭ nu am îndrăznitŭ.

Scrisorile archier. din Craiova le-am trămisŭ, adică aceea a epitropuluĭ Chirŭ Nicodemŭ şi Chiraţeĭ Marieĭ Clucerésa. Unŭ óre-care locŭ alŭ reposatuluĭ

www.dacoromanica.ro

Constantinŭ Postelnicŭ, pe care l'aŭ afiorisitŭ a totŭ sîntuluĭ mormîntŭ, acolo la Craiova, şi-lŭ vînduse Protosincelulŭ Chirŭ Iacovŭ la unŭ óre-care boerŭ care şi baniĭ nu i-aŭ datŭ, nicĭ loculŭ nu-lŭ lasă ca să-lŭ hotăréscă Sf. mormîntŭ, nicĭ baniĭ nu maĭ voia să-ĭ maĭ dea, dar cerea chitanţă ca să-ĭ daŭ cu de vînḑare, precum şi protosincelulŭ Iacovŭ şi atuncĭ să dea în mânile mele ceĭ o sută treĭ-ḑecĭ leĭ. Decĭ ca să nu păgubéscă sîntulŭ mormîntŭ cu acestŭ locŭ şi baniĭ, am scrisŭ moştenitorilorŭ Postelniculuĭ, că décă va lua loculŭ boerulŭ, să iea baniĭ sîntulŭ mormîntŭ, şi cu acele parale va face prea fericitulŭ vre-o evanghelie, séŭ va cumpĕra locŭ la Ierusalimŭ în numele rĕposatuluĭ Constantinŭ şi dania să rĕmâe totŭ danie. Şi astŭ-felŭ aŭ consimţitŭ tóte părţile şi i-am datŭ chitanţă subsemnată cu numele meŭ, şi am primitŭ ceĭ 130 leĭ, şi rogŭ, bunulŭ meŭ stăpânŭ, să scrieţĭ o scrisóre către moştenitoriĭ rĕposatuluĭ Constantinŭ, că aţĭ primitŭ baniĭ şi că aţĭ făcutŭ în loculŭ aceluĭ pămîntŭ altă odăjdie şi aţĭ hărăzit'o a totŭ sîntuluĭ mormîntŭ, spre a se pomeni numele lorŭ pe vecĭ.

Iar Craioveniĭ vĕḑêndŭ adese orĭ sînte scrisorĭ ale séle, că priimiţĭ daniile lorŭ, se îndémnă şi daŭ şi alţiĭ daniĭ.

Şi acestea cu închinăciune, iar fericitele şi de Dumneḑcŭ convingĕtórele urărĭ ale séle fie-mĭ păzitóre pentru tótă viéţa mea.

1778, Maiŭ 1. Alŭ prea fericiriĭ séle de Dumneḑeŭ păzită umilitŭ servŭ şi prea supusŭ poruncilorŭ séle sînte *Ghermanos eg. Văcărescilorŭ.*

P. S. Unŭ óre-care Hagi Juvanŭ trămite nouĕ candele de bronzŭ, ca să le trămiteţĭ la sîntulŭ Ghethsimane; şi să-ĭ scrieţĭ, stăpâne, că le-aţĭ primitŭ şi décă voiŭ puté le voiŭ trămite cu calabalîcurile boerescĭ.

Scrisórea luĭ Procopie Mitropolitulŭ Chesarieĭ Filipuluĭ către Avramie anunţândŭ că a recomandatŭ Domnuluĭ pe representantulŭ tronuluĭ Alexandrinénŭ Pafnutie şi dândŭ informaţiunĭ despre egumeniĭ Cetăţueĭ şi Bărnovski.

Prea fericiriĭ vóstre prea divine şi prea venerabile dreptŭ slugă mĕ închinŭ, sărutŭ a totŭ cucernicŭ respectabilele séle mânĭ.

Cu venirea aicĭ a luĭ Chirŭ Pafnutie archimandritulŭ sf. din Alexandria, am primitŭ scrisórea sa cărcia mĕ închinŭ şi după porunca sa, cu tóte că cramŭ gata ca să iesŭ afară la ţéră pe la satele mŏnăstiriĭ, am rĕmasŭ patru ḑile, până cândŭ l'am presintatŭ prea înaltuluĭ Domnŭ, şi la notabiliĭ boerĭ, şi-lŭ iaŭ împreună cu mine şi-lŭ conducŭ până la metochulŭ sĕŭ, după cum şi elŭ însuşĭ mărturisesce bĕtrânuluĭ sĕŭ, sîntuluĭ din Alexandria. Am primitŭ din partea a totŭ cucernicieĭ séle şi cutia cu icre şi *iermesutu-lŭ* şi cărţile, şi închinându-mĕ până la pămîntŭ, mulţămescŭ prea fericiriĭ séle.

www.dacoromanica.ro

Eŭ am ţinutŭ, după cum am maĭ scrisŭ, unŭ *cântarŭ* de acelea carĭ se trimeteaŭ luĭ Vartolomeŭ, şi dècă e necesarŭ pentru ceĭ d'acolo şi-mĭ va scric, i le voiŭ trimite şi acelea, iar de nu, se vorŭ da orĭ unde poftesce prea fericirea sa. Cât despre părerea luĭ Ghedeonŭ egumenŭ alŭ Cetăţueĭ, pentru călĕtoria ce-ĭ recomandă, am scrisŭ maĭ 'nainte prea fericiriĭ sèle amêndoĭ, că s'a înduplecatŭ ca să mèrgă, numaĭ intrarea în locurile acele să-ĭ deschidă prea fericirea sa, ca să nu se împiedice la vr'unŭ locŭ şi să întêmpine greutăţĭ.

Despre moşia Zusca despre care scrie Chirŭ Atanasie dela Bărnovski către prea fericirea sa, acèsta este moşia vîndută. *Nizamele* sèle felurite le-am arĕtatŭ de atâtea orĭ prea fericiriĭ sèle. Toţĭ baniĭ fără partea a totŭ cucernicieĭ sèle, staŭ în mâna boeruluĭ Postelnicŭ. Accla care a cumpĕrat'o şi o ţine nu vine aice, a totŭ cucernicia sa nu merge acolo ca să se judece, Ghedeonŭ totŭ suferă, ce-ĭ maĭ multŭ chiar d'abia l'aŭ pusŭ în căruţă, şi s'a dusŭ afară la Caşinu mŏnăstirea nòstră, ca să schimbe aerulŭ, şi pentru că în acele părţĭ se găsescŭ nisce ape minerale, spre a se folosi şi de acelea, dòrŭ prin urările sèle şĭ va recăpĕta sănătatea.

Eŭ rugasemŭ prin boerulŭ Postelnicŭ, prea înaltulŭ Domnŭ şi a scrisŭ către generalulŭ de acolo tòtă trèba despre moşie, cum că fără a avè vr'o trebuinţă mŏnăstirea, ci numaĭ pentru hatârulŭ generaluluĭ a stăruitŭ rĕposatulŭ Domnŭ şi a eşitŭ moşia dela mŏnăstire, cum că n'aŭ nicĭ unŭ dreptŭ ca să pretindă rudele afierositoruluĭ, decât numaĭ mŏnăstirea are dreptulŭ de a o lua înapoĭ, de vreme ce şi baniĭ rĕmânŭ neîntrebuinţaţĭ. Dar până acum rĕspunsŭ n'a sositŭ, şi degèba Chirŭ Atanasie sinchisesce pe prea fericirea sa. Scrisorile către Vartolomeŭ ale prea fericiriĭ sèle i le-am trimesŭ împreună cu cărţile şi cele-lalte lucrurĭ ce am têrguitŭ, după cum am maĭ scrisŭ.— Scrisorile ce aŭ venitŭ de acolo, una care a venitŭ maĭ înainte, am pus'o în pliculŭ meŭ. A doua de care-mĭ scria că conţinea şi lista, am înmânat'o boeruluĭ Postelnicŭ şi a pus'o în pliculŭ sĕŭ, şi a fostŭ trămise cu călăraşulŭ din rîndulŭ trecutŭ.

Acestea de o camdată, iar sfintele şi de Dumnedeŭ convingĕtòrele rugĭ, fie-mĭ ajutorătòre în tòtă a mea viéţă.

1778, Maiŭ 6. A prea fericiriĭ vóstre prea venerabile cea maĭ mică slugă
Procopie Mitrop. Chesarieĭ.

Scrisòrea luĭ Procopie Mitropolitulŭ Chesarieĭ din Filipŭ, către Avramie, despre nisce afaceri bănescĭ.

Prea fericireĭ vóstre prea divine şi prea venerabile dreptŭ slugă mĕ închinŭ şi sărutŭ a totŭ cucernicŭ respactabilele sèle mânĭ.

Şi în rîndulŭ trecutŭ scrisesemŭ prea fericireĭ sèle despre ceĭ 1.000 de leĭ,

www.dacoromanica.ro

că negăsindŭ poliță, ĭ-am înmânatŭ boeruluĭ Postelnicŭ și i-a depusŭ în visteriile Domnescĭ, care banĭ și-a orênduitŭ ca să-ĭ iea Chirŭ Tcohari, pentru ca să-ĭ înmâneze prea fericireĭ sêle și sperămŭ că în curêndŭ va sosi și vistierulŭ *(hazneulŭ)*. Scrisesemŭ prea fericireĭ sêle ca să scrie către Episcopulŭ Hușilorŭ Chirŭ Inochentie, că a primitŭ ceĭ 1.000 de lei ce mĭ-a înmânatŭ ca să fie trămișĭ josŭ. Alaltăerĭ a venitŭ și Hagi Marcu de la Movilovŭ și ne-a adusŭ 130 de leĭ din cutia ce se orênduise acolo în biserica lorŭ și las' să scrie scrisóre către dînsulŭ cum i-a primitŭ, urândŭ bine tuturorŭ creștinilorŭ de acolo. Iată și o scrisóre a Archimandrituluĭ Chirŭ Vartolomeŭ, ce amŭ primit'o în ḑilele astea. Din pricina prea mareĭ uscăciunĭ, prea bunulŭ meŭ stăpânŭ, care s'a întêmplatŭ în primăvéra anuluĭ acesta, și din pricina multelorŭ ploĭ ce cadŭ mereŭ acum de o lună, perdemŭ și cerealele și albincle și nicĭ iarbă putemŭ cosi pentru vite, cu tóte că nu le-a lipsitŭ mórtea dela tómnă până acum.

Acestea de o cam dată, iar sfintele și de Dumneḑeŭ convingĕtórele urărĭ ale sêle, fie-mĭ ajutorătóre în tótă a mea vieță.

1778, Iulie 23. A prea fericireĭ sêle prea venerabile cea maĭ smerită slugă

Procopie Mitropolitulŭ Chesarieĭ.

Către prea fericitulŭ Părinte alŭ Alexandrieĭ nu am rĕspunsŭ pentru că Archimandritulŭ Pafnutie a scrisŭ pre largŭ tóte, trămițêndŭ și catastifurile.

Scrisórea luĭ Atanasie, egumenulŭ mŏnăstireĭ Bărnovski, către Avramie despre rĕscumpĕrarea dinastică (silnică?) a moșieĭ Zusca, din partea unuĭ óre-care latinŭ Ibo.

Prea fericite Stăpâne și Patriarhŭ alŭ sfîntuluĭ orașŭ Ierusalimŭ și alŭ întregeĭ Palestine, Chirŭ Avramie, prea fericireĭ vóstre cu smerenie mĕ închinŭ. Rugându-mĕ de Dumneḑeŭ tuturorŭ, ca să ocrotéscă și să păzéscă pe prea fericirea sa în deplină sănĕtate și prosperitate neatinsă și maĭ presus de orĭ-ce întêmpinare neplăcută, spre lauda și sprijinulŭ tuturorŭ subalternilorŭ sĕĭ și chiar celuĭ din urmă servŭ alŭ sĕŭ.

Prin presenta mea, aducŭ la cunoscința prea fericiriĭ vóstre prea venerabile despre moșia Zusca, că cu strădanie, cu ostenelĭ și cheltuelĭ destule și conformŭ cu legile existente s'a întorsŭ din partea cumpĕrătoruluĭ Ibo, care nu primesce baniĭ ce a datŭ mŏnăstiriĭ, dar prin diferite mijlóce ca unŭ latinŭ ateŭ ce este, a lucratŭ pe lângă prea înălțatulŭ Domnŭ alŭ nostru și schimbându-ĭ părerea, a hotărîtŭ să o iea moșia și să dea mŏnăstireĭ treĭ pungĭ de banĭ maĭ multŭ.

Prea fericite stăpâne, pentru acéstă moșie, se găsescŭ ómenĭ carĭ să dea și

www.dacoromanica.ro

30 pungĭ, dar nu este cuviinciosŭ de a se vinde, căcĭ ne facemŭ de ocară lumiĭ și de rușine vecĭnică ne încărcămŭ și se va lipsi mŏnăstirea, pe de altă parte, de puținulŭ orĭ multulŭ venitŭ ce are.

Decĭ rogŭ pe prea fericirea sa să scrie către prea înălțatulŭ Domnŭ, după cum ĭ-ar dicta spiritulŭ sĕŭ inspiratŭ, trămițêndŭ și presentele acte legale pentru maĭ bună siguranță, și ca odată prin ordinulŭ Mărieĭ séle să iea afacerea unŭ sfîrșitŭ și să primésca cumpĕrătorulŭ baniĭ după decisiunea legală de acole.

Acestea cu smerenie; iar a totŭ sfintele urărĭ ale prea fericireĭ vóstre fie într'ajutorŭ pentru tótă viéța.

1779, Octombre 20. A prea venerabileĭ prea fericireĭ vóstre prea supusŭ la ordinele séle slugă. *Atanasie Archimandritulŭ Bărnovski.*

La pagina 64.

Cândŭ am arĕtatŭ că Alexandru Ipsilante a reorganisatŭ justiția, n'am înțelesŭ că până la dînsulŭ nu exista o organisațiune a acestuĭ ramŭ.

Ca să se vadă cum justiția făcuse progrese marĭ în țéră și maĭ 'nainte de acestŭ Domnitorŭ, dămŭ aci o carte de judecată din 20 Ianuarie 1749, care în adevĕrŭ merită tótă atențiunea pentru modulŭ cum este redactată. Iată acéstă carte de judecată, care se păstréză la archiva Statuluĭ din Bucurescĭ, între actele mŏnăstireĭ Doljescĭ, pachetulŭ No. 3:

«Dumitru Otmakiĭ face pîră asupra luĭ Dumitrache Hudicĭ. Dice că l'aŭ pohtitŭ Dumitrache să-ĭ găsésca ѯ леи să-ĭ dea domnieĭ séle Vorn. Costache și Otmakiĭ aŭ disŭ că aŭ găsitŭ banĭ, numaĭ de a fi elŭ chezașŭ și platnicŭ ca să-ĭ scótă elŭ baniĭ dela Domnulŭ Vorn. Costache și a primitŭ Dumitrache disa luĭ Otmaki și s'aŭ făcutŭ chezașŭ și platnicŭ pentru banĭ și aŭ datŭ baniĭ în mâna luĭ Dumitrache și aŭ trecutŭ unŭ anŭ și 9 lunĭ și baniĭ nu-ĭ maĭ dă și s'aŭ făcutŭ cu camăta lorŭ ѱї leĭ.

— «Dumitrache Hudicĭ rĕspunde, c'aŭ cerutŭ banĭ la Otmaki, dar cu cuvîntulŭ și pohta d-sale Vorn. Costache; iar elŭ chezașŭ și platnicŭ nu s'a apucatŭ. Dice că-lŭ năpăstuesce Otmaki.

— «Pravila: tom. B, carte 22, tit. 5, capt. 48: «Pîrâșulŭ cândŭ va aduce jurămîntŭ, acela ce se pârăsce trebue aŭ să jure, aŭ să plătéscă, aŭ să arunce jurămîntulŭ asupra pîrâșuluĭ, aŭ să jure cum-că nu-lŭ năpăstuesce.»

«Dumitrache Hudicĭ n'aŭ primitŭ să jure, aŭ aruncatŭ jurămîntulŭ asupra luĭ Otmaki, pîrâșuluĭ sĕŭ. Otmaki iarășĭ n'aŭ primitŭ să jure.

www.dacoromanica.ro

Judecata hotărăsce:

«De vreme ce după orênduiala pravilei nu va să jure, s'a cunoscutŭ că se acolisesce rĕŭ şi fără cale de Dumitrache.» Iscălitŭ *Canta* Vel Log.

Ceea-ce a trebuitŭ multŭ timpŭ să fie de mare daună pentru justiţia ţĕreĭ Muntenescĭ şi a Moldoveĭ, a fostŭ intervenirea în judecăţĭ nu numaĭ de firmanurĭ dela Divanulŭ din Constantinopole, dar până şi dela cadiĭ de prin cetăţile turcescĭ dela Dunăre. Aşĭa bună óră este suretulŭ cadiuluĭ din Giurgiu dela fila 324 a condiceĭ luĭ Ipsilante. Printr'unŭ firmanŭ din 1769 se scrie:

«Ţie Cadi Efendi şi ţie Veovodŭ alŭ ţĕreĭ mele Vlaşca din Bucurescĭ, iată vĕ poruncesce Inaltulŭ Devletŭ, că avêndŭ pace cu împĕrăţia nemţéscă, va să aveţĭ a sili pre negustorulŭ Mitu Franguleţŭ să plătéscă 239 talerĭ pentru marfa ce a luatŭ dela neguţătorulŭ Gaspar Glüch din cinstita cetate a Braşovuluĭ. Iar déca aceştĭ banĭ nu vorŭ fi plătiţĭ cinstitŭ în vreme de 3 lunĭ de ḑile, voĭ vĕ veţĭ învinovăţi şi la mare pedépsă fi-veţĭ.» 1769.

Chiar în privinţa administraţiuneĭ Domnitorulŭ cerea adesea intervenirea cadiilorŭ. Aşĭa cunóscemŭ maĭ multe surete, şi a-nume:

Suretŭ alŭ Cadiuluĭ din Giurgiu.

Unŭ suretŭ Ilamŭ alŭ Cadiuluĭ de Giurgiu pentru locuitorĭ ot Viişóra i Velcsŭ, ca să-şĭ plătéscă adetulŭ pămîntuluĭ ţĕreĭ.

Unŭ Ilamŭ ipacŭ alŭ Cadiuluĭ pentru că s'aŭ făcutŭ firmanŭ să nu maĭ are Turciĭ în ţéră.

Unŭ Ilamŭ alŭ luĭ Hagi Ametŭ ce aŭ fostŭ rênduitŭ pentru Nizamulŭ Ţĕreĭ.

Pentru moşia megieşască ot Ceganĭ.

Pentru Ciocănescĭ, moşia mŏnăstireĭ Mihaiŭ Vodă.

Pentru moşia Episcopieĭ Buzĕŭ i Dichisenĭ.

Pentru moşia Pisculŭ luĭ Epure.

Totalŭ şépte

Dionisie Eclesiarchulŭ în chronografulŭ sĕŭ ḑice despre organisarea justiţieĭ de către Ipsilante următórele:

«Sîrguitu-s'aŭ Măria sa de aŭ pusŭ la bună orênduială judecătoriĭ

www.dacoromanica.ro

ţĕreĭ, să judece pricinile locuitorilorŭ ce vorŭ avé, la treĭ stărĭ, adecă la treĭ divanurĭ: pe ceĭ cu pricinele de hoţie la judecata de cremenalionŭ, iar cele-lalte pricinĭ la judecata depertamentuluĭ, şi alŭ treilea la divanulŭ veliţilorŭ boerĭ şi nemulţămindu-se óre-unŭ jăluitorŭ după judecata acestorŭ judecătorĭ, cu anaforaua aceĭ judecăţĭ făcêndŭ apelaţie prin jalbă eşia amêndouĕ părţile în divanulŭ Mărieĭ séle luĭ Vodă înaintea Domnuluĭ şi a veliţilorŭ boierĭ şi se hotăria judecata. Acéstă orênduială a judecăţilorŭ orĭ de ce pricină, aŭ poruncitŭ Măria sa de a datŭ în tiparŭ pre largŭ, condică pravilnicéscă numindu-o, scósă din pravilă; dar judecătoriĭ aŭ pravilĭ, cu foile de pele, şi în cotro voesce, într'acolo o întinde să iasă banĭ (1).»

Despre codicele luĭ Ipsilante face menţiune cu laudă şi autorulŭ cărţeĭ «Viaggio in Valachia e Moldavia» ḑicêndŭ că: «Principele Ipsilante a făcutŭ unŭ codice fórte succintŭ séŭ maĭ curêndŭ o instrucţiune către judecătorĭ cum trebue să se reguleze în casurile cele maĭ frecuente. Claritatea, brevitatea şi simplicitatea, carĭ domnescŭ în acestŭ codice, facŭ multă onóre autoruluĭ sĕŭ, şi aŭ fostŭ de multă înlesnire Valachieĭ. Intr'atâta este adevĕratŭ acésta, că Domniĭ următorĭ luĭ Ipsilante s'aŭ vĕḑutŭ nevoiţĭ să se conforme acestuĭ codice şi să-lŭ conserve (2).»

(1) Tesaurŭ tom. II, pag. 166—167.

(2) «Il Principe Ipsilanti ha fatto un codice molto succinto, o più tosto una istruzione ai giudici come devono regolarsi nei casi più frequenti. La chiarezza, la brevità e semplicità che vi regnano fanno molto onore all' autore, ed è stato di molto giovamento alla Valachia. Ciò è tanto vero, che i suoi successori sono stati obligati ad uniformarvisi, e conservarlo.» pag. 109 opulŭ citatŭ. In privinţa acesteĭ cărţĭ fie-ne permisŭ a aduce o notă la acestŭ locŭ, notă ce o credemŭ utilă cândŭ e vorba de o carte atâtŭ de importantă pentru noĭ.

D. B. P. Hasdeŭ a publicatŭ în 1864 o biografie a luĭ Raicevicĭ (Aten. Românŭ din Iaşĭ). Secretarŭ privatŭ alŭ luĭ Alexandru Ipsilante Vodă, până în 1782, şi dela data acésta agentŭ generalŭ alŭ Austrieĭ, în Ţéra Românéscă, în urma tratatuluĭ dela Cuciucŭ-Cainardjic, Raicevicĭ remase în acéstă demnitate până la anulŭ 1787, cândŭ resbelulŭ a întreruptŭ relaţiunile diplomatice.

Invĕţatulŭ nostru colegŭ, ne arĕtă pre R. cutreerândŭ ţéra în interesulŭ negoţuluĭ de lână de care se ocupa, şi cu profesiunea de medicŭ, care-ĭ deschide uşa tuturorŭ caselorŭ boerescĭ din ţéră. Ambele ocupaţiunĭ eraŭ de natură a da luĭ R. o cunoscinţă completă a Românieĭ.

De aceste cunoscinţĭ R. s'aŭ folositŭ, ḑice d. B. P. Hasdeŭ, ca să scrie

www.dacoromanica.ro

După autorulŭ cărțeĭ acum citate, Ipsilante a introdusŭ în Divanŭ pe lângă Mitropolitulŭ și pre Episcopiĭ de Rômnicŭ și de Buzĕŭ: «promovendo molto l'autorità dei tre prelati col distinguerli ed ono-

cartea sa: «Osservazioni storiche, naturali e politiche intorno la Valachia e Moldavia; 1788 preso I. Raimondi. 1 vol. 8°. Napoli.

După acéstă afirmațiune, colegulŭ nostru trece în revisiune traducerile germane și cea francesă a opereĭ luĭ Raicevicĭ (1) traducerĭ carĭ tóte sunt prea departe de concisiunea, energia și claritatea stiluluĭ luĭ Raicevicĭ. După opiniunea d-luĭ Hasdeŭ, opera luĭ Raicevicĭ este de o mare valóre. D-lŭ Kogălniceanu n'a cunoscut'o când a publicatŭ *„Arhiva Românéscă"* și cu tóte aceste ea cuprinde observațiunile propriĭ ale luĭ R., observațiunĭ, carĭ sunt totŭ atâtŭ de veridice și profunde pre cât de autentice și importante sunt fontânele sêle documentalĭ. (pag. 15).

Va să ḑică s'ar părê că e bine stabilitŭ, că Raicevicĭ este autorulŭ cărțeĭ «Osservazione storiche». Și rĕposatulŭ Papiŭ și toțĭ scriitoriĭ noștri, carĭ se ocupă cu istoria țĕreĭ, aŭ rĕmasŭ convinșĭ, ca și d-lŭ B. P. Hasdeŭ, că așĭa este lucrulŭ.

Apoĭ iată că ne veni de câte-va ḑile o carte proprie a pune în cestiune paternitatea luĭ R. cât privesce opera «Osservazione storiche».

In 1853, la Milano s'a publicatŭ cartea atribuită luĭ R. de d-lŭ B. P. Hasdeŭ, pe altŭ nume, prin Fruttuoso *Bocchi*, în o serie de cărțĭ compunêndŭ o bibliotecă italiană. După Fruttuoso Bocchi, cartea «Osservazione storiche», tipărită la Napoli în 1788 nu este de R. ci de *Alatele Dominico Sestini.*

Bocchi însoțesce edițiunea din 1853 a opereĭ «Osservazione storiche» de o prefață și o biografie a luĭ Sestini.

*

Cine din Sestini și Raicevicĭ este, dar, autorulŭ adevĕratŭ alŭ opereĭ atâtŭ de multŭ apreciată de d-lŭ B. P. Hasdeŭ?

Sestini călĕtorĭ la Constantinopole și în Muntenia, 1779, chiămatŭ fiindŭ de către Alesandru Ipsilante, în calitate de secretarŭ. O spune însușĭ în «Viaggio da Constantinopoli a Bukoresti fatto l'anno 1779, con l'aggiunta di diverse lettere relative a variè produzioni ed osservazioni asiatiche.»

Acéstă carte fu tipărită însă maĭ târḑiŭ numaĭ la 1794, la Roma, la Antonio Fulgoni.

La pagina 1-a Sestini ḑice, că: «Mi ritornava a villeggiare nell' estate dell'anno 1779 a Bujuk-Dere villaggio Europeo sul canale di Constantinopoli, allorchè mi fu proposto di passare al servizio del Principe di Valachia in qualità di Segretario (era allora il Principe Alesandro Ipsilante) e desiderando di conoscere una tel provincia, mi determinai ad accettare una simile vantaggiosa propositione.»

(1) *Traducerile germane*: 1°) Bemerkungen ueber die Moldau und Valachey; uebers. v. Hofstetter, Wien, 1789 in-8°. 2°) Geschichte, natuerlische Beschaffenheit und Verfassung der Valachey und Moldau; uebers. v. Pilhl; Strasbourg, 1790, in-8°.

Traducerile francese: Voyage en Valachie et en Moldavie, trad. par. Lejeune, professeur de littérature, ex prof. de S. A. le Prince de Moldavie. Paris, 1822, in-8°.

www.dacoromanica.ro

rarli, conoscendo bene l'ascendente incredibile che costoro hanno sopra lo spirito inculto e superstizioso di quella gente (1).»

Intre importantele reforme introduse de Ipsilante, este de sigurŭ, și aceea a condicarilorŭ de județe. Acești impiegați constituescŭ unŭ adevĕratŭ controlŭ pentru mersulŭ justiției județene. După condicele ținute de ei, Domnitorulŭ póte să-și dea sémă despre modulŭ cum

---

Sestini era deci chiămatŭ secretarŭ la curtea lui Ipsilante în 1779, atunci când, după d-lŭ Hasdeŭ, acestŭ postŭ era încredințatŭ de același Domnitorŭ lui Raicevici.

Sestini merge deci la Bucuresci, unde sosi la 4 Octobre 1779. Aci este bine primitŭ de Ipsilante la 5 Octobre: «accogliendomi gentilmente e rallegrandosi del mio arrivo, con dirmi chè seguitassi a restare in casa del segretario, per dare in seguito le disposizioni necessarie per l'istesso posto, ch'egli ocupava.»

Va să dică Sestini e primitŭ chiar în gazdă de Raicevici, secretarŭ până atunci alŭ lui Vodă.

Este a nu se uita acéstă informațiune.

Sestini termină călĕtoria sa dela Constantinopole la Bucuresci cu aceste șiruri:

«Ecco quel tanto che poteva aver relazione al simplici mio Diario da Constantinopoli insino a Bukoresti: le altre *Osservazioni e notizie* che potro con l'andar del tempo fare e mettere insieme, non mancherò di participarle al publico in altra occasione.»

Nimene nu scapă din atențiune, că în aceste linii Sestini ia angajamentulŭ publicațiunei ce i se atribue acum, din 1788, adecă nouĕ ani după sosirea lui în Bucuresci. Până și titlulŭ cărței din 1788 e óre-cum indicatŭ în vorbele «le altre *Osservazioni e Notizie*" ce promite în 1779 a da mai târdiŭ.

D. Hasdeŭ ni-a spusŭ că Raicevici este născutŭ în Ragusa în *Dalmația*; elŭ nu era italianŭ. Apoi deja la 1822, totŭ la Milano, publicându-se o a 2-a edițiune din opera «Osservazioni», editorele în prefața sa amintia, că *„quest' opera è lavoro di un Italiano e di un Italiano di merito."* Essa ha riscasso gli applausi delle colte persone, non solo per la verità delle cose storiche, ma per la giustezza dei pensieri e delle moltiplici viste dell 'autore.

De unde vine că s'a atribuitŭ lui R. o lucrare a lui Sestini?

Se póte că nu atâtŭ R. cât editorulŭ traducerei germane publicată în 1789 la Viena, să fie atribuitŭ lui R. opera lui Sestini prin titlulŭ ce a datŭ cărței: «Bemerkungen über die Moldau und Wallachei in Rücksicht auf Geschichte, Naturprodukte und Politik, aus dem Italienischen des Herrn von Raicevich.»

In definitivŭ cine este autorulŭ? cestiunea rĕmâne întrégă.

(1) «Sporindŭ multŭ autoritatea celorŭ trei prelați considerându-i, și onorându-i, căci cunoscea bine ascendentulŭ de necredutŭ ce acestia exercită asupra spirituluĭ necultŭ și superstițiosŭ alŭ acestei națiuni.» Viaggio in Valachia e Moldavia. Milano, 1853, pag. 102

www.dacoromanica.ro

judecătorii şi-aŭ făcutŭ datoria. Totŭ o-dată aceste condicĭ constituiaŭ o adevĕrată tabulă şi secţiune de notariatŭ.

Iată unŭ pitacŭ de rînduire a unuĭ condicarŭ de judeţŭ:

Carte pentru condicariĭ de judeţe.

Fiindŭ-că după hotărîrea ce s'a făcutŭ de Domnia mea de a fi orînduiţĭ la fie-care judeţŭ câte unŭ Logofĕtŭ din maziliĭ judeţuluĭ, carele să ţie condică a trece într'însa tóte pricinele de judecăţĭ şi jalbele ale noroduluĭ şi să se numéscă *condicarŭ* alŭ judeţuluĭ, Dumné-lorŭ ispravnicĭ ot sud . . . . prin carte de însciinţare către Domnia mea, arétă cum că aŭ găsitŭ şi aŭ alesŭ de vrednicŭ la acéstă trébă pre . . . pe care l'a şi trimisŭ aicĭ la Dumné-luĭ Vel Logofĕtŭ şi Dumné-luĭ l'a arĕtatŭ Domnieĭ mele; s'aŭ datŭ dar de către Domnia mea numituluĭ condicarŭ acéstă carte, cu poruncă şi învĕţătură să urmeze cum scrie maĭ jos:

1. Tóte judecăţile noroduluĭ pentru orĭ-ce felŭ de pricină câte se va întêmpla a veni, de se vorŭ căuta de către Ispravnicĭ, însă numele celorŭ ce aŭ fostŭ orînduiţĭ cu porunca Gospod. la Ispravnicĭ şi dintr'acele carĭ cu mumbaşirŭ şi care fără mumbaşirŭ şi în numele şi celorŭ ce aŭ mersŭ de sine fără porunca Gospod. la Ispravnicĭ, să aibă a le trece în condică numele pârâtuluĭ cu satulŭ i judeţulŭ, pricina judecăţiĭ, osebitŭ ḑisa unuia şi rĕspunsulŭ altuia, doveḑile séŭ mărturiile şi hotărîrea Ispravnicilorŭ, ce împlinire s'aŭ făcutŭ? carĭ într'acestaşĭ chipŭ să se scrie şi cărţile de către Ispravnicĭ şi să adevereze în fieşĭ-care elŭ că sunt trecute în condică.

Fiesce-care vînḑare de moşie séŭ de vie, orĭ de nemestiĭ, orĭ de ţiganĭ, să le tréca tóte în condică.

Asemenea să tréca şi zelogiile de orĭ-ce.

Iar maĭ vîrtosŭ când va vinde cine-vaşĭ venitŭ de moşie în arendă şi într'acelea vînḑărĭ orĭ zelogirĭ să însemneze elŭ cum că sunt trecute în condică şi să fie datorŭ celŭ ce va vinde şi va zălogi să mérgă la numitulŭ condicarŭ, ca să tréca acelea în condică, cum şi cumpĕrătoriĭ asemenea, să nu priméscă vînḑare séŭ zălogire netrecută în condica judeţuluĭ, căcĭ pe urmă nu se va ţine în sémă acéstă vînḑare şi aşeḑămîntŭ şi încă pentru neurmarea la poruncă gospod. va perde şi ceea ce va da. Pentru care d-vóstră Ispravnicĭ aĭ judeţuluĭ să însciinţaţĭ de acésta la toţĭ de obşte, ca să nu pótă ḑice cine-va pe urmă, că nu a sciutŭ. Şi pentru slujba şi ostenéla luĭ am făcutŭ Domnia mea milă cu dînsulŭ, ca să aibă 3 luḑe scutiţĭ pentru poslusania cascĭ luĭ, însă străinĭ, fără nicĭ o pricină, pe care după ce-ĭ va găsi, să-ĭ

www.dacoromanica.ro

arête la Ispravnicĭ şi după adeverinţa Ispravnicilorŭ ce va lua li se va da pecetluiturĭ gospod. (Cond. No. 2, fila 29.)

Asemenea instrucţiunĭ sunt repeţite la fie-care rînduire de condicarŭ între 1775 şi 1782 (1).

Iată acum în resumatŭ alte treĭ pitace cu referinţă la Tribunale şi împiegaţiĭ lorŭ:

Carte pentru alŭ treilea Logofĕtŭ dela Divanulŭ Craioveĭ.

Numesce pre Barbu Oteteleşanu la acestŭ postŭ de alŭ III-lea Logofĕtŭ, punêndu-lŭ la ordinele Caimacanuluĭ şi alŭ Divanuluĭ de Craiova, după ponturile date de Domnitorŭ înscrisŭ la Dumné-luĭ Caimacamulŭ, ferindu-se de nedreptăţĭ séŭ jafurĭ şi asuprele la judecăţĭ. 1776, Februarie 28. (Cond. No. 2, fila 61 verso.)

In 1776 Februarie, s'a rînduitŭ la Craiova şi Nicolae Mărgăritescu alŭ II-lea Armaşŭ şi prin carte Domnéscă s'a poruncitŭ Zapciilorŭ şi Armăşeilorŭ să asculte de numitulŭ boierŭ.

Pitacŭ la Vel Vistierŭ din 1782, Octombre 15.

Din 4 Logofeţĭ de taină reduce doĭ «precum şi maĭ 'nainte din vechime şi până la rĕsmeriţă n'aŭ fostŭ maĭ mulţĭ.» Îĭ îmbracă cu caftanŭ, căţênduli-se după slujbă şi după dreptate, ca o logofeţie veche ce aŭ fostŭ acésta la Divanŭ. Léfa câte 30 talerĭ pe lună. (Condica No. 9, fila 76 verso.)

După diferite hrisóve de judecată date cu *credinţa* diverşilorŭ boerĭ aĭ Divanuluĭ luĭ Alex. Ipsilante resultă că boeriĭ luĭ Ipsilante la 1775, eraŭ următoriĭ: Dumitru Ghica Vel Banŭ, N. Dudesculŭ Vel Vornicŭ de Ţéra-de-sus, Radu Văcăresculŭ Vel Vornicŭ de Ţéra-de-jos, Pană Filipesculŭ Vel Logofĕtŭ de Ţéra-de-sus, Ştefanŭ Prĕscovénulŭ Vel Logofĕtŭ de Ţéra-de-jos, Ştefanŭ Mişoglu Vel Spătarŭ, Ianache Văcăresculŭ Vel Visternicŭ, Scarlatŭ Caragea Vel Postelnicŭ, Dumitraşcu Racoviţă Vel Clucerŭ, Stanŭ Vel Paharnicŭ şi Manolache Creţulesculŭ Vel Comisŭ.

(1) Veţĭ condica No. II a luĭ Ipsilante din Archiva Statuluĭ. La fila 91 este o carte identică din 1781.

www.dacoromanica.ro

Pagina 82—95.

Am datŭ în aceste pagine ale tomuluĭ I-iŭ óre-carĭ ideĭ despre mersulŭ culturcĭ naționale sub Alexandru Ipsilante. Suntemŭ departe de a fi isprăvitŭ materialulŭ ce posedemŭ.

Vomŭ aminti maĭ întâiŭ, cândŭ e vorba de cultura publică silințele ce și-a datŭ Grigorie Ghica, care fiindŭ Domnulŭ Munteniei a căutatŭ să ridice nivela culturală a preoțimeĭ. In anterióre volume ale nóstre se va afla, cum în 23 Augustŭ anulŭ 1769, Grigorie Alexandru Ghica a fostŭ însărcinatŭ pe logofĕtulŭ N. Brâncovénulŭ să cerceteze preoțimea și să vadă ce carte sciŭ și de trăescŭ în datorința slujbeĭ bisericescĭ?

Ce se póte dice despre cultura preoțimeĭ aceleia, care însășĭ întreține în poporŭ superstițiunea?

Fenomenele cerescĭ nu se explicaŭ negreșitŭ decât totŭ în sensulŭ credințelorŭ deșórte. Așĭa, fu de mare gróză o cădere de aerolitŭ, care se întêmplă în Iulie 1774. Dicemŭ de «*aerolitŭ*» judecândŭ după descrierea fenomenuluĭ, cum o aflămŭ și în unŭ codice alŭ Acamieĭ (pag. 109).

Eată acea narațiune:

«La 1774 Iulie, cerulŭ era seninŭ, când s'a arĕtatŭ de o-dată până a nu rĕsare sórele unŭ micŭ norŭ luminosŭ din care a începutŭ a tuna, apoĭ de o-dată trăsnindŭ a căḑutŭ ca plóie multe petre ca pe o verstă de locŭ, negricĭóse ca noroiulŭ celŭ grosŭ.... »

Să ne fie permisŭ óre a ne indigna multŭ contra superstițiuneĭ poporuluĭ, cândŭ până și prelațiĭ bisericeĭ credŭ în farmece și aŭ rugăciunĭ de deslegare de ele? Iată anatoraua Mitropolituluĭ Grigore alŭ doilea, unŭ Mitropolitŭ, care a patronatŭ multŭ învĕțătura, conlucrândŭ cu Ipsilante la hrisovulŭ șcólelorŭ din 1776; iată, dicemŭ, anaforaua acestuĭ Mitropolitŭ, din 1776, din care este vĕdită credința luĭ în farmece:

«După jalba ce a datŭ către M. Ta Stoica, ce se află acum în Bucurescĭ, la S-ta Vinerĭ, pentru o nepótă a luĭ de soră anume Maria, totŭ de aicea, că sunt doĭ anĭ de când aŭ dovedit'o făcêndu-ĭ farmece și alte lucrurĭ

www.dacoromanica.ro

drăcescĭ, luĭ și nevesteĭ luĭ, din care i s'aŭ întêmplatŭ grea bólă trupuluĭ, în cât și mințile și le-aŭ perdutŭ; întru a curma jalba, poruncescĭ M. Ta, să încunosciinţămŭ curgerea acesteĭ pricinĭ. Veĭ sci, M. Ta, că numitulŭ Stoica a datŭ jalbă și la noĭ, iarășĭ asemenea ne-aŭ arĕtatŭ și aducêndŭ pe acea numită nepótă-sa, unde faţă fiindŭ amêndoĭ înaintea nóstră ĭ-am făcutŭ cercetare, de ce pricină și cum s'a amăgitŭ de a făcutŭ acele lucrurĭ rele și netrebnice? și singură ea nu tăgădui și mărturisi, în frica luĭ Dumnedeŭ, că fiindŭ ca fată mare și ședêndŭ totŭ într'o casă cu numitulŭ Stoica, i-ar fi bătutŭ capulŭ multă vreme o mătușă a eĭ anume Zamfira, ce se află măritată în Têrgulŭ-Vălenĭ sud Saac, ce este nevasta luĭ Ion Vașcu, fratele luĭ Stoica jăluitorulŭ, învĕţând'o pe ascunsŭ în ce chipŭ să facă și cum să le atingă acelo farmece si rele unsorĭ de amêndoĭ, adecă de Stoica și de nevasta luĭ, și scoţênd'o din fire, disc, că ĭ-ar fi datŭ Zamfira dintr'acele rele lucrurĭ și căutândŭ prilejŭ ĭ-a unsŭ atâtŭ pe haine, cât și pe la locurĭ pe unde le era ămbletele și de atuncĭ numaĭ decât îmbolvindu-se din acele lucrurĭ, încă până acum totŭ pătimescŭ; decĭ la acésta fiindŭ-că numita Maria singură nu tăgădui, și acea Zamfira nu se află aicea, ca să stea faţă amêndouĕ, să se descopere adevĕrulŭ, cu cale ar fi să fie luminată porunca M. Tale către d-lorŭ Ispravniciĭ ot sud Saac, ca să o trimită aicea, să fie amêndouĕ faţă, să li-se facă cercetare pe largŭ, măcarŭ că ne arĕtă Maria, cum că acea Zamfira fórte se apĕră și tăgăduesce, că n'a fostŭ la sciinţa cĭ acestŭ felŭ de lucru și faptă, dar până nu vorŭ sta amêndouĕ faţă nicĭ în unŭ chipŭ nu se póte dovedi, etc. 1777, Aprilie 4.

Domnitorulŭ aprobă cererea Mitropolituluĭ, ca Ispravniciĭ să trimită pe Zamfira la judecată.

In sînulŭ acesteĭ societăţĭ române, pe la 1774, în urma anterióreĭ invasiunĭ rusescĭ, se introdusese multŭ vorbirea limbeĭ francese pe lângă limba grécă. Rușiĭ nu sciaŭ limba grécă; de aci necesitatea pentru boerĭ de a vorbi cu învadatoriĭ în limba francesă, ce era în mare usŭ la Curtea rusésca.

Nu puţinŭ înriuri, credemŭ, asupra scăderei în importanţă a limbeĭ grece după 1774 în societatea română și mĕsura, luată cu dece anĭ înainte, la 1764, de Domnitorulŭ munténŭ Stefanŭ Racoviţă, împreună cu Divanulŭ Ţĕreĭ, prin hrisovulŭ dela acea dată, dispunêndŭ ca pe viitorŭ să nu maĭ fie primiţĭ Greciĭ a se însura în Ţéră cu fete române. Iată hrisovulŭ:

www.dacoromanica.ro

Hrisovulŭ Mărieĭ séle Ştefanŭ Voevodŭ Racoviţă pentru a nu se maĭ însura ómenĭ străinĭ în pămîntulŭ ţĕreĭ.

Iω Ştefanŭ Mihaĭ Racoviţă Voevodŭ B. M.

Zemli Vlascoi. De vreme ce străiniĭ carĭ vinŭ aicea în ţéră, Grecĭ, Arbanasĭ, Sêrbĭ şi alţĭ, afară din Moldovenĭ, uniĭ ómenĭ maĭ de cinste şi cu némulŭ sciutŭ, alţiĭ proştĭ şi nesciuţĭ, uniĭ fără de meşteşugŭ, iar alţiĭ cu meşteşugŭ: cojocarĭ, croitorĭ, zlătarĭ, simigiĭ, bragagiĭ, pitarĭ, casapĭ, şi alţiĭ ceĭ maĭ mulţĭ goniţĭ din ţéra şi patria lorŭ, pentru multele felurĭ de rĕutăţĭ şi blăstemăţiĭ, ce facŭ acolo, încă uniĭ şi însuraţĭ pe la loculŭ lorŭ, după ce vinŭ aicĭ în ţéră, şi îşĭ facŭ óre-ce chivernisélă şi câştigŭ, nu numaĭ că se înrădĕcinéză cu întemeere, ci încă se şi însóră de iaŭ femeĭ de aicĭ, de pămîntŭ şi fete de boerĭ, şi cu multe felurĭ de mijlociriĭ, intră şi în rîndulŭ boierilorŭ, cu dregătoriĭ, carĭ nu sunt de obrazulŭ lorŭ, din care lucru dregătoriile se necinstescŭ, némulŭ boerilorŭ pămîntenĭ să ocărésce, câştigulŭ şi folosulŭ ce arŭ puté să aibă pămîntenii, îlŭ apucă eĭ, şi să pricinuesce de obşte rĕsvrătire, şi stricăciune la tótă patria. De vreme ce străiniĭ carĭ intră în némulŭ şi în rîndulŭ boierilorŭ, de se întemeéză cu meşteşugurile lorŭ, după vreme aŭ pricinuitŭ multă stricăciune ţĕreĭ şi némuluĭ boerescŭ, precum de multe orĭ s'aŭ vĕdutŭ; prostimea iarăşĭ nepărăsindu-se şi aicĭ de rĕutăţile şi hoţiile séle, daŭ pricină de a le urma şi pămîntenii lucrurĭ ca acestea, şi se facŭ nenumĕrate fapte rele şi lucrurĭ necuvióse în tóte ḑilele. Decĭ ca să se pue oprélă acestuĭ obiceiŭ, ce rĕŭ s'a înrădĕcinatŭ aicĭ în pămîntulŭ ţĕreĭ, hotărîmŭ Domnia mea, de acum înainte nimenĭ din străinĭ să nu se maĭ însóre aicĭ în pămîntulŭ ţĕreĭ şi să iea fată de pămînténŭ, şi pămîntenii iarăşĭ nimenĭ să nu îndrăsnéscă a-şĭ da pe fie-sa, séŭ alte rudenii, după străinĭ, măcarŭ orĭ-cine ar fi, pentru că orĭ-care de acum înainte va face peste porunca şi hotărîrea acésta a Domnieĭ mele, să scie că ceĭ însuraţĭ se vorŭ izgoni din pămîntulŭ ţĕreĭ, împreună cu femeea, şi tótă averea lorŭ se va lua pe séma Domnieĭ. Părinţiĭ fetelorŭ şi naşiĭ se vorŭ pedepsi iarăşĭ cu grea pedépsă şi preoţiĭ, ce vorŭ cununa, luându-li-se darulŭ, se vorŭ da la judecată politicéscă de se vorŭ pedepsí. Dar fetele străinilorŭ aŭ voie a se mărita după pămîntenĭ, însă fără de a nu încuiba pe aĭ sĕĭ aicĭ în ţéră. Iar pentru striniĭ ce s'aŭ însuratŭ până acum, sunt suferiţĭ a trăi şi a locui aicĭ în pămîntulŭ ţĕreĭ, însă cu orênduiala acésta: ca fiesce-carele să se astêmpere şi să rĕmâe la starea boerieĭ ce se află, şi să nu ămble a se înălţa la altă tréptă maĭ mare, ci să trăiască cu păciuire şi cu astêmpĕrare, supuşĭ ca şi pămîntenii la tóte pravilele şi obiceiurile cele bune ale ţĕreĭ. Iar ămblândŭ să-şĭ înalţe boeria, şi să-şĭ arĕte

www.dacoromanica.ro

némulŭ, neastêmpĕrându-se, unulŭ ca asemenea se va isgoni împreună cu femeea sa, şi ce va avé se va lua pe séma Domnieĭ. Dar celŭ ce până acum n'aŭ intratŭ cu dregătoriĭ în rîndulŭ boerilorŭ, nicĭ de acum să nu îndrăznéscă a face vre-o mişcare ca să iea dregătorie. Aşişderea hotărîmŭ Domnia mea, nimenĭ din strĕinĭ, afară de Moldoveniĭ ce se vorŭ aşeda aicĭ în ţéră, să nu aibă voie a cumpĕra nicĭ moşie, nicĭ vie, nicĭ casă, nicĭ móră, nicĭ prăvălie, nicĭ nimicŭ alte lucrurĭ nemişcătóre; iar ceĭ ce până acum va fi cumpĕratŭ să le stăpânéscă, însă rĕmâindŭ la supunerea şi orênduiala ce s'a disŭ maĭ sus. Decĭ pentru maĭ bună întemeere şi statornicie a hotărîreĭ ceĭ maĭ sus arĕtate am întăritŭ Domnia mea hrisovulŭ acesta cu însĕşĭ credinţa Domnieĭ mele Iω Ştefanŭ Mihaĭ Racoviţă Vv. şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ, Mihaiŭ Vvd., Constantinŭ Vvd. şi cu totŭ sfatulŭ cinstiţilorŭ şi credincioşilorŭ boierilorŭ celorŭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Panŭ Toma Creţulescu Vel Banŭ, Panŭ Dumitraşco Racoviţă Dvor. de Ţéra-de-sus, Panŭ Radu Văcăresculŭ Dvor. de Ţéra-de-jos, Panŭ Constantinŭ Cândesculŭ Logof., Panŭ Athanasie Ipsilante Vel Spăt., Panŭ Mihaiŭ Cantacuzino Vel Vist., Panŭ Toma Rafailŭ Vel Post, Panŭ Ioniţă Guliano Vel Clucerŭ, Panŭ Dimitrie Fotache Vel Pah., Panŭ Iordache Caragea Vel Stol., Panŭ Ianache Rosetŭ Vel Comisŭ, Panŭ Mihalache Vel Pit., Ispravnicŭ Constantinŭ Cândesculŭ Vel Logofĕtŭ şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ d'întâiŭ din Domnia Domnieĭ mele, aicĭ în scaunulŭ oraşuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, la anulŭ dela zidirea lumeĭ 7264, Iulie 30 dile de Popa Florea dascălulŭ slovenescŭ ot sfîntŭ Gheorghe celŭ vechiŭ.

Iω Stefanŭ Voevodŭ.

Pecetea Domnéscă

Constantinŭ Cândesculŭ Vel Log.

† Frate Episcópe acestŭ isvodŭ s'a scosŭ după hris. Mărieĭ séle ce s'a făcutŭ acum, ci frăţia ta să daĭ în scire preoţilorŭ, ca după cum scrie hrisovulŭ să urmeze, ca să nu cadă în pedépsă.

Semnatŭ: *Mitropolitulŭ* (1)

Muscaliĭ prin pacea dela Kuciuk-Kainargi, ca să complacă Grecilorŭ din Fanarŭ, strică hrisovulŭ din 1764, dispunêndŭ că şi Greciĭ vorŭ puté fi primiţĭ în slujbele Ţĕreĭ (2). Şi acéstă împrejurare va *legitima*

(1) Am reprodusŭ acestŭ hrisovŭ după condica Episcopieĭ de Buzĕŭ.

(2) Vedĭ Magaz. istor. pentru Dacia, T. II, pag. 177.

Este a se aminti că lupta boerimeĭ pămîntene contra Grecilorŭ, carĭ se însinuaŭ în slujbele Principatelorŭ, este maĭ vechiŭ decât epoca de când istoriciĭ punŭ începutulŭ

www.dacoromanica.ro

în câtŭ-va aserțiunea nóstră, că numaĭ după 1774, începe cu adevĕratŭ, grațiе Rusieĭ, Domnia Fanarioților în Principate.

Totuși limba francesă câștiga terenŭ pe tótă ḑiua în Societatea română. Secretariĭ francesĭ aĭ Domnilorŭ nu puținŭ contribucscŭ la acéstă rĕspândire a limbeĭ francese.

Cultivarea limbeĭ acesteia sporesce în timpulŭ ocupațiuneĭ austriace, după căderea luĭ Mavrogheni și pacea dola Șiștovŭ 1791.

Acéstă precădere ce se dă limbeĭ francese nu este prejudiciósă limbeĭ române, ba din contra ea înlesnesce înavuțirea acesteia cu traduceri diverse, carĭ la a 2-a jumĕtate a secoluluĭ XVIII, circula din mână în mână, ca manuscripte și une-orĭ chiar imprimate. Aceste scrierĭ aŭ o sigură influență culturală națională.

Dascălĭ însemnațĭ grecĭ încă continuă și eĭ a propaga în țéră iubirea clasicilorŭ scriitorĭ. Să nu uitămŭ, că este epoca în care trăescŭ și scriŭ bărbațĭ ca Eugenie Bulgaris (1763 — 1804), care dete cărțĭ multe (Logica, Elem. de Geometrie, Metafisica. (Veḑĭ Leake, pg. 77.) Este timpulŭ în care la Iașĭ, predaŭ Niceforŭ Teotoki, fostŭ studentŭ la Bolonia și la Padua; Constantinŭ Daponte, care lăsă atâtea opere dintre carĭ cele istorice ne interesĕză directŭ; Cosma Bălanu, scriitorulŭ de cărțĭ de Matematică (1775 — 1800); Demetrie Karacașĭ, Const. Kaușianŭ filologulŭ; Rigas profesorulŭ de limba grécă la Bucurescĭ în 1783, sub Mihailŭ Șuțu și autorulŭ marseilezeĭ grece:

„Δεῦτε, παῖδες τῶν ἑλλήνων“

poemă cunoscută Românilorŭ literațĭ d'inainte de 1830 și care de sigurŭ inspiră și unele din cântările de deșteptare naționale ale Văcărescilorŭ, etc.

Domniilorŭ Fanarioților. Avemŭ dovadă încă dela 1631, dela Iónŭ Leonŭ Vodă pentru isgonirea Grecilorŭ. (Veḑĭ Mag. istor. Tom. I, pag. 122.)

Toma Crețulescu Vel Banŭ a semnatŭ hrisovulŭ din 1764, oprindŭ măritarea de fete de boerĭ românĭ cu Greciĭ, ca să impedice impămintenirea, pe calea matrimoniuluĭ, a Grecilorŭ. Marele Banŭ Toma Crețulescu uită insă de hrisovŭ și vrea să-și mărite fata cu grecŭlŭ Iordache a luĭ Neculae Vel Paharnicŭ. Nunta s'a începutŭ de Joĭ, după obiceiŭ, dar Vodă a pusŭ mire în loculŭ luĭ Iordache pre Radu Slătineanu, ḑicendŭ, că Iordache era fiŭ de străinŭ și nu póte lua o fată română. (Veḑĭ codex. Περὶ Βλαχίας, în biblioteca Academieĭ, fila 107.)

www.dacoromanica.ro

De o parte dar, curentulŭ bisericescŭ în care limba se înavuția cu tipăriri numeróse, sub Mitropolitulŭ Grigorie alŭ Ungro-Vlahieĭ (1760—1787), de Filaretŭ II (pe când încă nu este Mitropolitŭ), de Iacobŭ Stamati din Moldova; pe de alta curentulŭ culturalŭ grecŭ și în fine celŭ maĭ noŭ francesŭ, ne înavuțescŭ limba cu destulŭ de numeróse lucrărĭ.

Să amintimŭ aci câte-va:

Psaltirea fericituluĭ proroculuĭ și împĕratuluĭ Davidŭ, acum iarășĭ a doua óră tipărită în ḑilele prea luminatuluĭ Domnuluĭ nostru Iω Alexandru Iónŭ Ipsilante Vvd.

Cu blagoslovenia și cheltuiala prea sfîntuluĭ mitropolitŭ alŭ Ungro-Vlachieĭ Chirŭ Grigorie: In sfînta mitropolie Bucurescilorŭ la anulŭ dela Adamŭ 7283 (1775)

ѰАЛТИРЪ
Проро́кꙋлꙋй ши҆ ѧмиѕратꙋлꙋй Дв҃дь.
Ѩкꙋ́мь ѧтрачéсташи кі́нь тиѕрі́тъ ѧ зі́леле Прѣ Лꙋмина́тꙋлꙋй Домнь,
Іѡ Мі́ха́иль Константинь Сꙋ́цꙋль Воєво́дь
кꙋ благослове́нїѧ ши то́атъ кїелтꙋѧла Прѣ Сѫ҃нцїи са́ле
Ѡбито́рюлꙋй де Дѫ҃мнезе́ꙋ Кі́рь Фі́ларетъ
Єпископꙋ́ль Рѫмникꙋлꙋй.
ѧ сѫ҃нта є҆пископі́е а Рѫмникꙋлꙋи.
ла анꙋ́ль де ла зиді́рѣ лꙋмі́й зс҃чв ѩръ де ла Х҃с ѧѱ҃и҃д
Сла тиѕриг де Кліментъ Іеромонахъ Тип. Рѫмничѧнь
(format in-4°) ши де пона Константин Тип. Рѫмн.

Zabava fantasieĭ, manuscriptŭ de Toaderŭ Jora Biv Vel Pit., 1786, Martie 24. (Cod. No. 50 la Academie.)

Istoria Etiopicéscă a luĭ Eliodorŭ, scrisŭ de Toaderŭ Jora Biv Vel Pit., 1786, Februarie 25. (Manuscriptŭ Cod. No. 57 la Academie.)

Există deja din 1773 unŭ Codice cu acéstașĭ materie.

Eliodor, scrisŭ de C. Burghelea, la 1781, Martie 20 (Cod. No. 66 la Academie.)

Taina Francmasonilorŭ, care întâiŭ s'aŭ tălmăcitŭ de pe limba franțuzéscă pe limba moldovenéscă, de Chirŭ Gherasimŭ Archidiaconŭ ot Sf. Mitropolie, 1787. (Cod. No. 451 la Academie)

Cartea II-a a luĭ Oxistern, de George Vârnavŭ, 1780, Martie 1.

www.dacoromanica.ro

(Cod. No. 96 la Academie.) Maĭ cunóscemŭ unŭ Оксистерн din 1750. Era în posesiunea luĭ Eminescu. Ce a devenitŭ, nu scimŭ.

«Acéstă carte ce se numesce Cartea doua a luĭ Oxisternŭ s'a scrisŭ de George Varnavŭ, fiulŭ rĕposatuluĭ Necolaĭ Varnavŭ Biv Vel Pitarŭ, pentru zăbava séŭ învĕţătura a multora, carĭ vorŭ vré să citéscă cu înţelegere, în ḑilele Prea Inălţatuluĭ Domnuluĭ nostru Măria sa Const. D. Moruzi Vvd., în Domnia întâia în anulŭ alŭ 3-lea alŭ Domnieĭ sale. 1780, Martie 1. Folio mare.

Catechisŭ micŭ pentru trebuinţa pruncilorŭ celorŭ neuniţĭ românescĭ, tipăritŭ la Beciĭ (Viena 1774 tr.)

Omiliar, adecă adunare de cuvinte de părintele nostru Macarie celŭ mare. Bucurescĭ, 1775.

Bertold, traducere din 1779.

Istoria luĭ Sanagridŭ ce stăpânea ţéra Doruluĭ, Codic. din 1784. (veḑĭ Gaster).

Protop. Mihaiŭ Strilbişki, Curiósnica arĕtare din fiziognomie. Iaşĭ, 1785.

Alfavita cea sufletéscă. Iaşĭ, 1785.

Erotocritŭ. 1785. (Codice la Academie cu No. 138).

Catavasieriŭ, de Filaretŭ, tipăritŭ la 1784 în tipografia Rômnicŭ 8° micŭ.

Octoicŭ, tipăritŭ sub Alexandru Iónŭ Ipsilante Voevodŭ, 4°, tipogr. Rômniculŭ, 1776.

Eată «*Stihurĭ la Stema*» din acestŭ octoicŭ :

«Corbulŭ Ungro-Vlahieĭ ce ţine cruce,
Arĕtă buna credinţă prin semnulŭ ce-aduce,
Şi cu sburarea ceĭ maĭ pre susŭ de înaltŭ
Insemnéză stăpânirea Domnuluĭ Alexandru Ipsilantŭ.
Pre carele ca să domnéscă pre *Dakia*
Insuşĭ Dumneḑeŭ l'a trămisŭ stăpânŭ în Valachia.»

Episcopulŭ de Rômnicŭ Kesarie (1773—1780) succesorulŭ luĭ Damaskinŭ a tipăritŭ la 1778 Mineiulŭ pe Novembre. In prefaţa cărţeĭ ḑice:

«Treĭ epoce însemnate aŭ avutŭ Ţéra Romanéscă:

1. Epoca rĕsbóielorŭ; 2. Epoca facereĭ mŏnăstirilorŭ, (spitale şi şcóle); Epoca prefacereĭ cărţilorŭ bisericescĭ după slavonic pe românic.»

www.dacoromanica.ro

Filaretŭ II, încă înainte de a fi episcopŭ şi după ce fu episcopŭ după Kesarie, continuă publicaţiunea *Mineilorŭ*.

In douĕ direcţiunĭ principale, între 1750—1840 se observă mişcare deosebită culturală, afară din biserică: în scrierile despre limbă şi în cele istorice.

In cele istorice, este epoca peste care se întinde scrierea luĭ Iónŭ Neculcea; Iónŭ Canta (Letopiseţulŭ ţĕreĭ Moldoveĭ. M. Kog. T. III, pag. 175—188); Enache Kogălniceanu; Enache Văcărescu (Istoria Imper. Otomanŭ); Stoln. Dumitrache (Cronica ce am publicat'o noĭ maĭ întâiŭ şi care se termină în 1775); Pitarulŭ Christache, etc. Se traducŭ asemenea memoriĭ, scrierĭ istorice, hronografurĭ, anale, orĭ se scriŭ în grecesce de asemenea despre Românĭ, ca Περιγραφὴ της Βλαχίας, ca scrierile luĭ Dionisie Fotino, orĭ ca Περὶ Βλαχίας (Cod. No. 404 dela Academie) séŭ ca «Adunarea istoriilorŭ dela începutulŭ lumeĭ până la împĕrăţia luĭ Constantinŭ Paleologulŭ, trad. din grecesce pe l. românéscă de Gregorie dascălulŭ ot Buzĕŭ», după care cunóscemŭ o copie maĭ tardivă din 1799 Ghenare 5, de Ioniţă sin Constantinŭ Logofĕtulŭ dela Starichiojda de sub Iω George Angerliu Vodă, etc.

Limba care numĕră cultivatorĭ deja iluştri în Ardélŭ, ca Molnarŭ, Şincaĭ, va dobândi cultivatorĭ meritoşĭ în Principate în En. Văcărescu, Arhimand. Măzărénu, Macarie, Tóderŭ Scolerulŭ, Enache Kogălniceanu, Mitropolitulŭ Stamate, etc. Cichindealŭ fabulistulŭ este născutŭ . . . . . .

La 1795 apare în Ardélŭ proiectulŭ înfiinţăreĭ primeĭ societăţĭ de cultură: *Societatea filosofică a némuluĭ românescŭ*. Ea se pune în relaţiunĭ cu bărbaţiĭ culţĭ din Principate.

Dar despre tóte acestea vomŭ avé a maĭ vorbi la data respectivă.

Destulŭ, că mişcarea culturală, unŭ momentŭ întreruptă prin răsboiulŭ turco-rusŭ, după pacea dela Kuciuk-Kainargi reia şirulŭ sĕŭ de desvoltare, sub scutulŭ luĭ Alex. Ipsilante.

Negreşitŭ celŭ maĭ importantŭ factorŭ culturalŭ sub Alexandru Ipsilante este *şcóla* şi *tipografia*.

Amŭ adusŭ în tomulŭ I maĭ multe acte cu referinţă la organisaţiunea şcólelorŭ după 1775.

Să adăogămŭ aci următórele informaţiunĭ şi acte.

Alexandru Ipsilante nu neglijă de a asigurà şcóleĭ marĭ din Sf. Sava unŭ localŭ specialŭ. *Epitropia obştéscă* organisată de elŭ în 10 Decembre, 1775, avŭ misiunea prealabilă de a zidí localulŭ. Domnitorulŭ îĭ ordonă:

www.dacoromanica.ro

„Fiindŭ dar maĭ înainte trebuinţă, ca să se zidéscă şcóla, să îngrijiţĭ ca să se facă planulŭ, care mi-lŭ veţĭ arĕta şi să se gătéscă felurimile cele trebuincióse de materie, ca în vreme să se lucreze cu cele rînduite pe anulŭ întâiŭ, care de nu vorŭ fi ajunsŭ, să ne însciinţaţĭ, ca să punemŭ la cale altele.....“

In 22 Decembre 1775, Domnitorulŭ numesce pe boerĭ epistaţĭ la *Obştésca epitropie*, şi anume: pre Biv Vel Serd. Ianache Lehliu, pe Biv Vel Medel. Dumitrache (autorulŭ istoricĭ evenimentelorŭ dela 1769 la 1775, descoperită de noĭ), Biv Vel Medel. Ianache Vilara, Biv Vel Cluc. de aric Lupulŭ, Biv vtore Logof. Constantinŭ, Biv Logof. dela Visterie Neacşulŭ Piteşteanulŭ, (copistulŭ istoricĭ luĭ Medelnicerulŭ Dumitrache), Postelnicŭ Stefanŭ Greccanu şi Mihalache Grămăticŭ. (Veḑĭ Cod. No. III, fila 39 verso.)

In fine pe la 1776, în primele ḑile din Ianuarie, apare hrisovulŭ obştescŭ alŭ şcólelorŭ, care fiindŭ scrisŭ în grecesce, îlŭ credemŭ de însăşĭ mâna Domnitoruluĭ, care încă nu scia, probabilŭ, limba românéscă.

Despre acéstă organisare de şcóle de către Alex. Ipsilante, scrie Alex. Comnenŭ Ipsilante aşia:

«Inainte de tóte a înfiinţatŭ şcóle în Vlahia: în Bucurescĭ, Craiova şi Buzĕŭ şi a orênduitŭ venieturĭ pentru plătirea celorŭ 9 profesorĭ aĭ şcólelorŭ din Bucurescĭ, pentru hrana şi îmbrăcămintea celorŭ 75 de şcolarĭ sĕracĭ şi pentru plătirea celorŭ 2 profesorĭ aĭ şcólelorŭ din Craiova şi Buzĕŭ şi aceste venieturĭ le-a întăritŭ prin hrisovŭ Domnescŭ, la anulŭ 1776, în luna luĭ Ianuarie şi prin actulŭ sinodicŭ patriarhicescŭ, liberatŭ la 1776, în luna luĭ Martie. A clăditŭ din fundamente cu multă cheltuială o zidire colosală cuprinḑêndŭ maĭ multe case atâtŭ pentru predarea leţiunilorŭ cât şi pentru locuinţa profesorilorŭ şi a multorŭ şcolarĭ, vre-o 75; cu refectoriŭ, bucătărie şi brutăric în mŏnăstirea Sf. Sava, şi tóte acestea s'aŭ făcutŭ cu propriele séle cheltuelĭ şi abia s'aŭ terminatŭ la anulŭ 1779.» (1)

Nu contestămŭ că Alexandru Ipsilante va fi cheltuitŭ din propria sa casetă ceva banĭ pentru şcóle, dar din documente am arĕtatŭ, că între alte venieturĭ afectate la şcóle, era şi o contribuţiune impusă mŏnăstirilorŭ.

(1) Ἀθανασίου Κομνηνοῦ Ὑψηλάντου Ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν τῶν εἰς δώδεκα βιβλίων ΗΘ' καὶ Ι' ἤτοι τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν (1453—1789). Constantinople 1870.

www.dacoromanica.ro

La ministerulŭ Domeniilorŭ, în pachetulŭ No. 6.423, se póte vedé o chitanţă dată mŏnăstireĭ Plumbuita de primire dela ea a *banilorŭ de şcólă*, rînduiţĭ a se plăti de fie care mŏnăstire, la st. Dumitru şi la st. Gheorghe.

In condica Domnéscă No. III (archiva Statuluĭ) am descoperitŭ şi cartea patriarhală şi sinodală în limba grécă, de care face maĭ sus menţiune Atanasie Comnenŭ Ipsilante. Ea ameninţă cu blăstemŭ pre toţĭ carĭ nu vorŭ păzi întocmirea şcólelorŭ. Acestŭ actŭ este din Martie anulŭ 1776 (1). Dămŭ aci din noŭ maĭ întâiŭ o altă traducere, completată cu textulŭ datŭ de Atanasie Comnenŭ Ipsilante a hrisovuluĭ şcólelorŭ luĭ Alexandru Ipsilante şi apoĭ întărirea patriarhală:

Despre şcóla din Bucurescĭ.

«Nicĭ unŭ lucru nu e în stare într'atâta să conducă pe ómenĭ către bunulŭ traiŭ şi adevĕrata fericire, ca învĕţătura, când este îngrijită şi vîrîtă în sufletele încă fragede ale acestora. Intr'adevĕrŭ tóte cele-lalte, câte se admiră de ómenĭ, sunt nu numaĭ fără realţŭ şi fără eleganţă, dar încă nicĭ că contribuescŭ la fericire, lipsite fiindŭ de învĕţătură. Căcĭ şi décă tóte vorŭ fi adunate la unŭ locŭ, n'arŭ puté face vr'odată traiulŭ armoniosŭ, nicĭ pe posesoriĭ acestorŭ lucrurĭ fericiţĭ. Invĕţătura, regulândŭ şi punêndŭ la cale bună şi pe cele-lalte, a devenitŭ pentru ómenĭ unŭ ornamentŭ familiarŭ şi sigurŭ, rĕmănêndŭ şi pe lângă ceĭ în viéţă şi pe lângă ceĭ morţĭ. Ea instruesce pe ómenĭ a trăi şi în acelaşŭ timpŭ a lucrà cu raţiune, învĕţându-ĭ, prin nisce regule fórte esacte, a deosebi atâtŭ ce-ĭ adevĕratŭ, precum şi frumosulŭ. Şi întru cât privesce acţiunile ómenilorŭ ea este unŭ conducĕtorŭ bunŭ, fiindŭ călĕuza justiţieĭ, modesticĭ şi celor-lalte virtuţĭ, şi perfecţionândŭ sciinţa economică şi chiar şi cea politică. Iar pe ceĭ ce se ocupă cu teoriĭ nu numaĭ că le servesce de călĕuză pentru tóte cele de pe pămîntŭ, învĕţându-ĭ a vedé natura lorŭ şi a mĕsura distanţele de pe pămîntŭ, ale munţilorŭ şi mărilorŭ, dar şi când mergŭ maĭ înainte ea îĭ ţine în suspensiune percurgêndŭ cele de sus şi privindŭ cele stabilite în etherŭ, şi îĭ face să descopere mişcările, conjuncţiunile şi distanţele corpurilorŭ cerescĭ; şi în urmă, prin aceste creaţiunĭ, îĭ face să cunóscă, cât este cu putinţă, şi să laude pe Dumnedeŭ, făcĕtorulŭ şi creatorulŭ tuturorŭ acestora, şi astŭ-felŭ învĕţă-

(1) Traducerea este făcută de d. Dimitrie Covati, fostŭ profesorŭ românŭ în Macedoniă. după textulŭ datŭ la pag. 590, a cărţiĭ luĭ Atanasie Comnenŭ Ipsilante, care nu este multŭ deosebitŭ de acelŭ din Cod. III.

www.dacoromanica.ro

tura îĭ face să devină fericiţĭ păzindu-le cunoscinţa creaţiunilorŭ. Invĕţătura împodobesce şi înfrumuseţéză şi pe ómeniĭ tribuncĭ (oratorĭ), şi îĭ pregătesce să vorbéscă pentru pietate la ceĭ ce o cerŭ. Invĕţătura face cetăţenĭ bunĭ şi pe ceĭ ce administréză afacerile publice, întrebuinţândŭ întru tóte raţiunea şi ţinta lorŭ fiindŭ în tot-d'a-una binele. De aceea şi oraşele vestite, carĭ s'aŭ distinsŭ altă dată şi acum prin civilisaţiunea lorŭ, pe acésta a făcut'o obiectŭ de emulaţiune între dînsele, mândrindu-se maĭ multŭ pentru înţelepciunea lorŭ decât pentru altele maĭ multe avantagiĭ ale lorŭ.

«Vorbindŭ dar şi noĭ după cum se cade despre învĕţătură, care este celŭ maĭ folositorŭ şi celŭ maĭ d'întâiŭ din lucrurile viţeĭ, şi dorindŭ cu ardóre ca ceĭ ce o dispută să şi-o însuşéscă prin orĭ-ce modŭ, pe de altă parte îngrijindŭ cât e cu putinţă şi pentru folosulŭ acelora ce se găsescŭ în acestŭ prea slăvitŭ principatŭ, decernatŭ nouĕ de Dumneḑeŭ, amŭ căutatŭ chiar de la începutŭ să înfiinţămŭ şcóle şi localurĭ de studiŭ în principatulŭ nostru, ce ni s'a datŭ prin mila luĭ Dumneḑeŭ, şi să transportămŭ în acestea pîraiele învĕţăturei, ca, atâtŭ tineriĭ indigenĭ, ceĭ cu talentŭ, cât şi ceĭ, carĭ pentru amorulŭ instrucţiuneĭ, arŭ veni din alte părţĭ, spre a frecuenta aceste şcóle, să se bucure în abundenţă de tóte bunurile învĕţăturei.

«Fiindŭ-că amŭ găsitŭ în Bucurescĭ, reşedinţa nóstră Domnéscă, o şcólă, acum negligeată din causa împrejurărilorŭ timpuluĭ, şi care nicĭ maĭ înainte nu avea mijlóce suficiente, decât numaĭ pentru întreţinerea a doĭ profesorĭ, unulŭ de lecţiunile gramaticale şi celŭ-laltŭ de alte învĕţăturĭ, nu ni s'a părutŭ demnŭ a trece acésta cu vederea şi a nu căuta óre-cum a-ĭ mări mijlócele nesuficiente, ca să pótă produce unŭ folosŭ cât de micŭ.

«De aceea am luatŭ asupră-ne o grijă generósă, aceea de nu numaĭ a o construi, ci a o şi mări şi regula cele relativŭ la ea, şi a o aduce în asemenea stare, ca ceĭ ce se vorŭ adăpa din şipotele acesteĭ şcóle, să nu le maĭ fie sete şi să mérgă după altă fóntână. Afară de acésta amŭ hotărîtŭ a înfiinţa douĕ alte şcóle inferióre, una la Craiova, şi alta la Buzĕŭ, în ţéra nostră Domnéscă, în care şcóle, tineriĭ iubitorĭ de învĕţătură, ce le vorŭ frecuenta, după ce vorŭ fi învĕţatŭ lecţiile gramaticale şi poetice, aŭ să trécă, de ar vroi, la şcóla superióră din Bucurescĭ, unde se vorŭ instrui în tóte învĕţăturile. Amŭ maĭ hotărîtŭ ca şi în tótă ţéra nóstră Domnéscă, în fie-care comună, să se orênduiéscă învĕţătorĭ *pentru limba locală* şi cea slavonéscă, carĭ să învţe pe copiĭ carte, pentru ca să nu fie nesciutorĭ de acésta, când vorŭ ajunge în vîrstă.

«Disposiţiunile folositóre, luate de noĭ acum, relativŭ la administrarea acesteĭ şcóle, amŭ hotărîtŭ să le trecemŭ şi în acestŭ alŭ nostru hrisovŭ, spre a fi păzite neschimbatŭ.

«*a)* In tot-d'a-una să se orênduiască nouĕ (9) profesorĭ, toţĭ specialĭ în studiile

www.dacoromanica.ro

ce vorŭ preda, doĭ din sciinţele gramaticale, doĭ de matematice, adecă aritmetica, geometria şi astronomia, şi de istorie; unulŭ de sciinţele naturale, unulŭ de teologie, şi treĭ de limbele latinéscă, franţuzéscă şi italienéscă.

«Profesorulŭ de sciinţele naturale să-şĭ predea cursulŭ în grecesce, urmândŭ după Aristotele şi după comentătoriĭ luĭ; profesoriĭ de matematice, décă nu vorŭ sci bine limba grecéscă, potŭ să-şĭ predea cursurile şi în limba latinéscă, séŭ în cea franţuzéscă, séŭ în cea italienéscă, adecă în orĭ-care din aceste limbĭ, pe care o vorŭ fi sciindŭ maĭ bine. Fie-căruia din aceştĭ profesorĭ i-se va da o léfă anuală, proporţionalŭ cu progresulŭ şi valórea persónelĭ, după judecata şi hotărîrea Domnieĭ nóstre.

«*b)* In acelaşŭ timpŭ avêndŭ grijă şi de şcolariĭ lipsiţĭ şi sĕracĭ, pentru că şi acestia să fie scăpaţĭ de orĭ-ce altă grijă şi ocupaţiune din causa celorŭ necesare pentru traiŭ, spre a se deda cu totulŭ la studiŭ, hotărîmŭ, ca să se dea hrana şi straiele trebuincióse pentru 75 din şcolariĭ lipsiţĭ de mijlóce, împărţiţĭ în cincĭ clase, adică la câte 15 şcolarĭ în fie-care clasă, după cum orênduimŭ maĭ jos. Ingrijirea de tóte acestea o vorŭ avé, pentru totŭ-d'auna, epitropiĭ ce vorŭ fi după timpurĭ, despre carĭ vomŭ vorbi la finele presentuluĭ nostru hrisovŭ; acestea le vorŭ face intendenţiĭ ce vorŭ fi orênduiţĭ, carĭ aŭ să punĕ ordine şi să pregătéscă la timpŭ tóte cele necesare, după cum trebue. In fie-care di se va pune masa fie-căruia din profesorĭ împreună cu şcolariĭ orênduiţĭ; de douĕ orĭ pe anŭ se vorŭ da celorŭ 75 de şcolarĭ straiele trebuincióse, carĭ vorŭ fi la felŭ pentru toţĭ. Şi despre tóte acestea intendenţiĭ în fie-care anŭ aŭ să dea socotélă epitropilorŭ, pe carĭ îĭ orênduimŭ. Sus dişiĭ intendenţĭ aĭ şcóleĭ, fiindŭ aceiaşĭ, pe carĭ i-amŭ orênduitŭ şi în alte afacerĭ comunale, ceĭ doĭ intendenţĭ particularĭ aĭ şcóleĭ, aŭ să primésca anualŭ din veniturile şcóleĭ: 1.440 de groşĭ (leĭ), adecă unulŭ va primi 1.080, iar cela-laltŭ 360 de groşĭ.

«Peste fie-care clasă va fi şi câte unŭ eforŭ, séŭ pedagogŭ, bărbatŭ modestŭ şi seriosŭ, carĭ vorŭ fi datorĭ să supravegheze tóte mişcările şi ocupaţiunile şcolarilorŭ, pentru ca nicĭ unulŭ să nu strice ordinea, séŭ să neglijeze lecţiunile. In fie-care din camerile şcolarilorŭ (pe carĭ le-amŭ clăditŭ spaţióse, pentru ca maĭ mulţĭ şcolarĭ să locuiască în aceeaşĭ cameră), să fie alipitŭ câte unŭ servitorŭ, care să aibă grijă de camere şi să facă şi alte serviciĭ, de carĭ vorŭ fi avêndŭ trebuinţă şcolariĭ.

«*c)* Şcolariĭ ce aŭ să intre ca să locuiască în şcólă, să n'aibă etate maĭ mică de 7 anĭ, nicĭ iar să fie prea înaintaţĭ în vêrstă, séŭ ceva lencşĭ şi têmpiţĭ, casă nu slăbéscă şi silinţa celorŭ-lalţĭ; şi aceştia să fie nobilĭ, adecă fiĭ de boerĭ scăpătaţĭ, séŭ descendenţĭ de boerĭ maziliţĭ, séŭ chiar şi strĕinĭ sĕracĭ, nu însă şi fiĭ de sătenĭ şi ţĕranĭ, cărora le este datŭ a se ocupa de agricultură şi păstorie şi de îngrijirea ce se datoresce pentru lucrarea pămîntuluĭ şi pășuna

www.dacoromanica.ro

rea vitelorŭ. Băieţiĭ neguţătorilorŭ, sĕŭ aĭ meseriaşilorŭ, dĕcă uniĭ din eĭ vorŭ fi cu aplecare la învĕţătură, să se exerciteze numaĭ cu gramatica şi lectura şi apoĭ să se retragă dela şcólă şi fie-care să se ducă la meseriile pe carĭ părinţiĭ lorŭ le-arŭ aproba, căutândŭ la înclinaţiunea naturală a fie-căruia. In afară de şcolariĭ lipsiţĭ de mijlócc, carĭ vorŭ fi hrăniţĭ şi îmbrăcaţĭ din veniturile şcólei, precum amŭ ḑisŭ, câţĭ alţiĭ din ceĭ cu dare de mână, vorŭ vroi să fie prenumĕraţĭ în societatea şcolarilorŭ internĭ, adecă să şĕḑă în şcólă şi să mănânce împreună în mĕsă comună, aceştia vorŭ fi datorĭ să plătĕscă intendentuluĭ şcóleĭ ceea-ce li-se va cuveni pentru hrana lorŭ.

«*d)* Şcolariĭ începĕtorĭ, în treĭ anĭ consecutivĭ se vorŭ esercita numaĭ cu sciinţele gramaticale, pe urmă vorŭ începe şi cu limba latinĕscă; în alţĭ treĭ anĭ se vorŭ esercita şi cu limba elenĕscă şi cu cea latinĕscă, studiindŭ în scriitoriĭ ceĭ maĭ bunĭ, atâtŭ greciĭ câtŭ şi latinĭ; şi după încheerea acestorŭ şĕse anĭ, în alţĭ treĭ anĭ se vorŭ ocupa în timpulŭ diminţeĭ cu poetica şi retorica făcêndu-şĭ exerciţiĭ elenescĭ şi latinescĭ, şi cu studiarea moraleĭ din Aristotele; iar după prânḑŭ vorŭ învĕţa limbile: franceză şi italienĕscă, şi astŭ-felŭ după unŭ esercitiŭ de nouĕ (9) anĭ de ḑile, în care timpŭ vorŭ fi căpĕtatŭ o ŏrecare experienţă de limbile sus ḑise şi se vorŭ fi deprinsŭ în de ajunsŭ cu învĕţăturile gramaticale şi enciclopedice, aŭ să asculte apoĭ sciinţele. Şi maĭ întâiŭ în treĭ anĭ întregĭ aŭ să învеţe diminĕţa: aritmetica şi geometria; iar după prânzŭ: elemente de istorie împreună cu geografia istorică, carĭ vorŭ fi predate în orĭ-care din limbile sus numite; după acestea, diminĕţa vorŭ asculta filosofia aristotelică şi după prânzŭ astronomia; astŭ-felŭ şcolariĭ după ce aŭ fostŭ îndestulŭ esercitaţĭ în fie-care sciinţă, să iasă din şcólă şi fie-care să-şĭ alĕgă cariera ce i-ar plăcĕ: bisericĕscă orĭ politică. Cele 5 clase, în fie-care dintre carĭ se orînduescŭ câte 15 şcolarĭ sĕracĭ, sunt acestea: I-a clasă, începĕtoriĭ în treĭ anĭ se vorŭ ocupa numaĭ cu învĕţăturile gramaticale, II-a clasă, în treĭ anĭ se vorŭ ocupa cu grecescile şi latinescile, III-a clasă, iarăşĭ în treĭ anĭ se vorŭ ocupa cu grecescile şi latinescile, cu poetica şi retorica, împreună cu esercitiĭ, şi în acelaşĭ timpŭ şi cu limbele franceză şi italienĕscă; IV-a clasă, se vorŭ ocupa cu aritmetica, geometria, istoria şi geografia; V-a clasă şi cea din urmă, se vorŭ ocupa cu sciinţele naturale şi cu astronomia.

«Pentru ceĭ ce aŭ să se facă preoţĭ, numimŭ la st. Mitropolie unŭ profesorŭ de teologie, încercatŭ pentru pietatea sa şi pentru rectitudinea dogmelorŭ, unde aŭ să frecuenteze atâtŭ aceştia, cât şi alţĭ din şcolariĭ ce arŭ dori să se iniţieze în teologie; şi unŭ altŭ profesorŭ pentru musică. Am hotărîtŭ ca lefile acestorŭ doĭ profesorĭ să se plătĕscă tot-d'a-una dela sf. Mitropolie, consimţindŭ bucurosŭ la acĕsta şi P. S. S. Mitropolitulŭ Ungro-Vlahieĭ, părintele nostru întru Hristosŭ, ca unulŭ ce hrănesce zelŭ pentru învĕţătură şi care doresce moralitate bună pentru tagma cea sfîntă.

www.dacoromanica.ro

«*e)* Relativŭ la îndeletnicirea și dieta cumpĕtată a școlarilorŭ stabilimŭ acestea: diminéța, după ce se vorŭ scula toțĭ din patŭ, la ora fixată, fie-care să se îmbrace și să se gătéscă; apoĭ se vorŭ duce la biserică, și după ce vorŭ fi ascultatŭ sfînta liturgie se vorŭ înturna ca să citéscă a parte, până la ora hotărîtă pentru predarea lecțiilorŭ, când sunt datorĭ cu toțiĭ să se adune prin clase. După aceea, învĕțândŭ și convorbindŭ între dînșiĭ, se vorŭ duce la masa comună. După terminarea prânduluĭ, școlariĭ fie-căreĭ clase cu pedagogulŭ lorŭ, în intervalŭ de o oră se adună și convorbescŭ între eĭ, séŭ facŭ vr'o gimnastică convenabilă pentru eserciţiĭ; apoĭ iarăși să citéscă fie-care, până în timpulŭ ascultăreĭ lecțiunilorŭ, când se adună din noŭ ca să asculte pe profesoriĭ lorŭ; după care reînturnându-se, fie-care stă să studieze a parte. In Dumineeĭ și sĕrbătorĭ, ca să nu rĕmână de totŭ neactivĭ în aceste ḑile, să mediteze lecțiunile ce aŭ ascultatŭ, și pe lângă acestea profesoriĭ să le vorbéscă și despre sf. învĕțăturĭ ale religiuneĭ nóstre dreptŭ credincióse. (In aceste ḑile, séŭ și în mijlocul sĕptĕmâneĭ, o dată séŭ de douĕ orĭ, să ésă cu pedagogulŭ și chiar cu profesorulŭ pe la unele localităţĭ de aprópe pentru eserciţiulŭ corporalŭ.) Séra se vorŭ aduna la masa comună spre a cina împreună cu toțiĭ; după cină, care trebue să fie cumpĕtată, trecêndŭ o oră, în care intervalŭ nu va trebui să flecăréscă ci să convorbéscă despre lucrurĭ serióse, se vorŭ strînge cu toțiĭ la biserică, și după ce se vorŭ ruga în comunŭ, aŭ să se ducă în dormitórele lorŭ, ca să se repauseze pe patŭ, séŭ de arŭ vroi să dórmă, séŭ nu; tóte acestea se vorŭ face în anumite ore printr'o tócă; să se permită acelui, care ar vroi să studieze pe aş̦ternutulŭ sĕŭ, la lumina celorŭ douĕ candele, carĭ ardŭ în fie-care dormitorŭ tótă nóptea. Asupra tuturorŭ acestorŭ disposiţiunĭ va supraveghia pedagogulŭ, îngrijindŭ de purtarea bună și decentă a școlarilorŭ, în modulŭ espusŭ maĭ sus. Dacă vre-unulŭ din școlarĭ, prin neastêmpĕrarea sa, ar strica ordine în școlă, pe acş̦tia să-ĭ corigeze, dar nu *prin bătăĭ și biciuelĭ*, ci prin alte pedepse convenabile *stabilite de pedagogie*, și începêndŭ cu cele maĭ ușóre treptatŭ către cele maĭ grele.

«Primirea și aş̦eḑarea în școlă (1) a fie-căruia din sus ḑișiĭ 75 de școlarĭ lipsiţĭ de mijlóce, să se facă nu prin favorurĭ séŭ prin mijlocirea cuĭ-va, ci prin concursŭ, profesoriĭ aprobândŭ, cu frica luĭ Dumneḑeŭ, pe ceĭ ce vorŭ fi demnĭ; iar școlarĭ aprobaţĭ să dea unŭ înscrisŭ de mâna lorŭ, că nu vorŭ părăsi școla până la fine, și că vorŭ învĕța tóte lecțiunile ce se predaŭ. Asemenea și depărtarea din școlă, dacă ar trebui, a vre-unuia din școlarĭ, să se

(1) Textulŭ grecŭ din Atanasie Ipsilante dă câte-va pasage maĭ reduse.

Traducerea e făcută după manuscriptulŭ nostru. Se póte vedé pentru controlarea ambelorŭ texte, textulŭ grecŭ datŭ de Atanasie Comnenŭ la pag. 584.

www.dacoromanica.ro

facă nu din causă de ură, ci avêndŭ motive bineeuvîntate pentru acésta. Tóte acestea se vorŭ face cu scirea şi permisiunea scrisă a Domnieĭ nóstre.

«Punêndŭ astŭ-felŭ la cale acestea despre profesorĭ şi şcolarĭ, despre conduita şi înaintarea acestora la învĕţăturĭ, ducêndŭ nu maĭ puţină grijă de alcătuirea şi dăinuirea acestorŭ şcóle, am judecatŭ că trebuescŭ căutate şi venituri îndestulătóre pentru tot-d'a-una. Aruncându-ne privirile asupra mŏnăstirilorŭ din tótă ţéra nóstră Domnéscă şi aducêndu-ne aminte scopulŭ acelorŭ ctitorĭ demnĭ de tótă lauda, adecă că pentru binefacerĭ cĭ aŭ dotatŭ mŏnăstirile cu moşiile existente, şi judecândŭ că este nu numaĭ nedreptŭ, ci şi funestŭ de a fi tributare visteriei nóstre domnescĭ, séŭ a se percepe ceva dela mŏnăstirile consacrate cu totulŭ luĭ Dumnedeŭ, şi vrêndŭ a îndrepta acéstă neeuviinţă, care a progresatŭ de acum câţĭ-va anĭ maĭ înainte, şi a dirige scopulŭ ctitorilorŭ, ca cele dăruite şi consfinţite de cĭ luĭ Dumnedeŭ să servéscă iarăşĭ pentru fapte, carĭ să fie prea plăcute luĭ Dumnedeŭ; maĭ întâiŭ tóte sfintele mŏnăstirĭ din întréga nóstră ţéră Domnéscă le-am scutitŭ de dăjdiĭ, orênduindŭ într'însele o regulă potrivită cu starea economică a fie-căreia, după cum se vorbesce pe largŭ în hrisovulŭ nostru domnescŭ despre mŏnăstirĭ; şi ca să servéscă, precum am disŭ, la fapte plăcute luĭ Dumnedeŭ şi folositóre publiculuĭ, am orênduitŭ, ca fie-care mŏnăstire să plătéscă anualŭ pentru şcóla înfiinţată aicĭ, o óre-care sumă modestă, proporţională adecă cu veniturile lorŭ, care dela tóte mŏnăstirile locale se va ridica până la 6.000 de groşĭ; iar cele alipite de alte st. mŏnăstirĭ, carĭ şi ele aŭ fostŭ declarate libere, adecă să nu maĭ plătéscă, ca maĭ înainte, birŭ visteriei nóstre domnescĭ, dar carĭ aŭ să contribue la mŏnăstirile de carĭ sunt alipite, să dea şi ele anualŭ pentru şcólă: 4.000 de groşĭ. Pe lângă acestea scutindŭ de birŭ pe toţĭ preoţiĭ câţĭ se găseseŭ în întréga nóstră ţéră domnéscă, ca la 3.500, după condicele înfăţişate nouĕ de către P. S. S. Mitropolitulŭ Grigorie, părintele nostru întru Hristŭ, şi de către P. S. Episcopĭ, am hotărîtŭ ca fie-care din cĭ să dea anualŭ câte treĭ groşĭ (leĭ); dintre care jumĕtate la casa de mile, şi cea-laltă jumĕtate la şcólă, despre care vorbesce maĭ pe largŭ hrisovulŭ nostru domnescŭ eliberatŭ pentru scutirea de birŭ a preoţilorŭ, carĭ groşĭ adunaţĭ în 15.250, se vorŭ da de douĕ orĭ pe anŭ la susŭ disa şcólă, pentru lefile profesorilorŭ şi pentru hrana şi îmbrăcămintea şcolarilorŭ sĕracĭ şi lipsiţĭ de mijlóce şi pentru cele-l-alte cheltuelĭ trebuinciósе; socotéla tuturorŭ acestora se va face anualŭ şi se va trece într'o condică particulară, atâtŭ veniturile cât şi cheltuelele şi se va sigila cu domnescŭ nostru sigiliŭ. Asemenea să se trécă în condică, atâtŭ cărţile şcólei, cât şi cele-lalte, ce se dăruescŭ şcóleĭ de către ómenĭ pioşĭ şi iubitorĭ de Dumnedeŭ, séŭ în banĭ, séŭ în lucrurĭ, şi să fie administrate bine şi în modŭ plăcutŭ luĭ Dumnedeŭ. Peste cărţĭ să fie unŭ bibliotecarŭ credinciosŭ, care să le păstreze bine; décă vreunulŭ din şcólă ar avé trebuinţă de vr'o carte, să i-o dea, luându-ĭ dovadă

www.dacoromanica.ro

scrisă de mâna luĭ, și pe urmă iarășĭ să aibă grijă a o reluà și a o pune în bibliotecă.

«Intocmindŭ tóte acestea și vrêndŭ să se procedeze întocmaĭ așĭa pentru totŭ-d'a-una, orênduimŭ de eforĭ pe S. S. Mitropolitulŭ Ungro-Vlachieĭ, pe St. Episcopĭ de Buzĕŭ și Rômnicŭ, și pe prea nobiliĭ boerĭ aĭ noștri din acestŭ prea slăvitŭ principatŭ, dela marele Banŭ până la marele Postelnicŭ, carĭ sunt datorĭ a îngriji ca epitropiĭ și intendenţiĭ să administreze ale șcóleĭ după modulŭ prescrisŭ de noĭ în acestŭ hrisovŭ alŭ nostru domnescŭ, așĭa că nimica să nu se trécă cu vederea. Asemenea și din contribuţiile anuale ale fie-căreĭ mănăstirĭ adunate la sfînta Mitropolie, cu scirea comună a Mitropolituluĭ, a Episcopilorŭ și a boerilorŭ, să se facă cheltuielele necesare șcóleĭ prin epitropĭ. Noĭ vomŭ supraveghia tóte acestea și vomŭ ordona cele trebuinciósе, profesoriĭ fiindŭ datorĭ a ne însciinţa îndată despre starea șcóleĭ, a școlarilorŭ și lecţiunilorŭ și décă se păstréză și se esecută întocmaĭ orênduielele ce amŭ pusŭ în șcólă.

«In fie-care anŭ se va vedé socotéla și ni se vorŭ înfăţișa registrele împreună cu condica, și de vomŭ vedé că prisosesce ceva, séŭ din veniturile regulate séŭ din cele dăruite șcóleĭ, după chibzuinţă vomŭ ordona, séŭ să se păstreze baniĭ iarășĭ pentru trebuinţa șcóleĭ, séŭ pentru a se adăoga școlariĭ lipsiţĭ de mijlócе. Spre întărire dar și neîntreruptă dăinuire a tuturorŭ acestora, am liberatŭ acestŭ hrisovŭ domnescŭ alŭ nostru, în presenţa P. S. S. Mitropolituluĭ, a Episcopilorŭ, și a prea nobililorŭ și credincioșilorŭ boerĭ aĭ noștri întărindu-lŭ cu propriulŭ nostru sigiliŭ; aducemŭ ca martorĭ pe prea iubiţiĭ fiĭ aĭ Domnieĭ nóstre, pe beizadelele Constantinŭ și Dimitrie, și pe prea onoraţiĭ și nobiliĭ și credincioșiĭ marĭ boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ nóstre: pe Dimitrie Ghica, mare Banŭ; pe Nicolae Dudescu, mare Vornicŭ alŭ Ţĕreĭ-de-sus; pe Răducanu Văcărescu, mare Vornicŭ alŭ Ţĕreĭ-de-jos; pe Banulŭ Filipescu, mare Logofĕtŭ alŭ Ţĕreĭ-de-sus; pe Ștefanŭ Brâncovanŭ, mare Logofĕtŭ alŭ Ţĕreĭ-de-jos; pe Ștefanŭ Mișu, mare Spătarŭ; pe Ioanŭ Văcărescŭ, mare Visticerŭ; pe Scarlatŭ Caragea, mare Postelnicŭ; pe Dumitrașcu Racoviţă, mare Clucerŭ; pe Preda Provanŭ, mare Paharnicŭ; pe Constantinŭ Văcărescu, mare Stolnicŭ; pe Manolache Creţulescu, mare Comisŭ; pe Hagi Dimitrache, mare Slugerŭ și pe Nicolae, mare Pitarŭ, sperândŭ că și Domnitoriĭ, carĭ vorŭ urma nouĕ pe acestŭ tronŭ Domnescŭ alŭ Ungro-Vlahieĭ, aŭ să păzéscă întocmaĭ dispositiunile din presentulŭ hrisovŭ, ca unele ce se referă la folosulŭ comuneĭ și la buna reputaţie a acesteĭ pióse Domniĭ a Ungro-Vlahieĭ.

«Presentulŭ hrisovŭ alŭ nostru Domnescŭ s'a promulgatŭ în alŭ doilea anŭ alŭ Domnieĭ nóstre în Bucurescĭ, reședinţa Domnéscă, sub îngrijirea mareluĭ nostru Logofĕtŭ, boerulŭ Alexandru, la anulŭ 1776, în luna luĭ Ianuarie și

www.dacoromanica.ro

s'a scrisŭ de alŭ doilea Logofĕtŭ alŭ nostru, George Şuţu, care actŭ s'a trecutŭ şi în condica Divanuluĭ şi Visterieĭ şi ordonămŭ ca să se păstreze cu siguranţă la Sfînta Mitropolie.»

(Întărirea hrisovuluĭ de către Patriarchie).

«.... Spre întărirea dar acestora Alteţa Sa pióşă eliberândŭ unŭ Domnescŭ hrisovŭ alŭ sĕŭ, cuprinḑêndŭ tóte acestea, pentru maĭ multă dăinuire a acestora, s'a rugatŭ cu insistenţă, ca să fie întărite şi cu presentulŭ nostru actŭ patriarhicescŭ şi sinodicescŭ. Dreptŭ care, cererea Alteţeĭ séle pióse, fiindŭ plăcută luĭ Dumneḑeŭ, plină de zelulŭ divinŭ şi prea folositóre publiculuĭ, amŭ primit'o precum se cuvine, şi amŭ scrisŭ în presentulŭ actŭ sinodicŭ împreună cu P. S. şi Prea onoraţiĭ arhiereĭ, de carĭ suntemŭ înconjuraţĭ, iubiţiĭ noştri fraţĭ şi sinliturgĭ (colegĭ) întru st. spiritŭ, binecuvîntămŭ părintesce din sufletŭ pe Alteţa Sa pióşă, pe care sf. Dumneḑeŭ să o ţină pe gloriosulŭ eĭ tronŭ Domnescŭ nebolnăviciósă, veselă, sănătósă şi trăitóre lungŭ timpŭ, cu o dăinuire şi întărire neclătinată şi nesguduită, acordându-ĭ şi tótă fericirea, şi să dobândéscă de la Dumneḑeŭ tóte cererile salutariĭ pentru crescerea şi îmbunătăţirea aceleĭ ţĕrĭ binecuvîntate şi pentru folosulŭ comunŭ alŭ naţiuneĭ. Din acestea şi din altele de felulŭ acesta isprăvĭ pióse ale Alteţeĭ Séle avemŭ fermă speranţă şi suntemŭ siguri, că multe alte fapte avantagióse şi folositóre pentru nenorocita nóstră naţie aŭ să se facă şi să se aducă la îndeplinire prin aplecarea şi înrîurirea naturală a Alteţeĭ Séle, când e vorba de asemenea fapte, prin bunavoinţa sa creştinéscă şi prin zelulŭ ce l'a arĕtatŭ pentru înfiinţarea şi mărirea acesteĭ şcóle.

«Aşĭa dar capitolele coprinse în hrisovulŭ domnescŭ alŭ Alteţeĭ Séle le-amŭ întăritŭ şi în generalŭ nu potŭ fi schimbate; câţĭ din creştinĭ, preoţĭ, séŭ laicĭ, micĭ séŭ marĭ, tinerĭ séŭ bĕtrânĭ, de orĭ-ce stare şi gradŭ arŭ fi eĭ, séŭ epitropĭ şi intendenţĭ de după timpurĭ aĭ şcóleĭ aceleia, séŭ alţiĭ, arŭ îndrăsni să sgudue şi să calce în picióre şi cu orĭ-ce felŭ de chipŭ arŭ schimba şi arŭ rĕsturna ceva din cele de maĭ sus, séŭ arŭ neglija cu totulŭ aducerea la îndeplinire şi păstrarea perpetuă a acestora, făcêndu-se astŭ-felŭ pricinuitoriĭ dispreţuireĭ şi rĕsturnăreĭ acestora în modŭ indirectŭ, séŭ directŭ, séŭ prin graiŭ, séŭ prin faptŭ, séŭ prin orĭ-ce altŭ modŭ, aceştia, ca nisce perverşĭ şi duşmanĭ aĭ folosuluĭ şi interesuluĭ comunŭ, să fie afurisiţĭ de Sf. şi consubstanţiala şi dătătórea de viéţă şi nedes părţită Treime, după natură unulŭ singurŭ D-ḑeŭ, şi blăstemaţĭ şi neiertaţĭ, şi după mórte netopiţĭ şi umflaţĭ ca tobele; petrele şi ferulŭ să se topéscă iar eĭ nu; să moştenéscă lepra luĭ Ghiezi şi ştréngulŭ luĭ Iuda; să suspine şi să tremure pe pămîntŭ ca Cainŭ; să se despice pămîntulŭ şi să-ĭ înghiţă ca altă dată pe Dathanŭ şi Avironŭ; urgia luĭ D-ḑeŭ să cadă peste capetele

www.dacoromanica.ro

acestora şi patria lorŭ să fie împreună cu trădătorulŭ Iuda şi cu Iudeiĭ ceĭ împotrivitorĭ luĭ Dumnedeŭ, carĭ aŭ rĕstignitŭ pe Domnulŭ glorieĭ; moşiile şi lucrurile şi averile lorŭ să se pĕrdă şi să se prăpădĕscă cu totulŭ; unŭ îngerŭ alŭ Domnuluĭ să-ĭ gonĕscă cu spada de focŭ şi în tótă viaţa lorŭ să n'aibă nicĭ o pricopsĕlă de cele ce facŭ şi lucrĕză, să aibă şi maledicţiunile celorŭ 318 Sfinţĭ părinţĭ de la Nicea şi celorŭ-lalte Sf. sinodurĭ şi în ḑiua înfricoşătóre a judecăţeĭ celeĭ din urmă vorŭ fi pedepsiţĭ. Pentru asigurare decĭ s'a făcutŭ şi presentulŭ actŭ alŭ nostru patriarhicescŭ şi sinodicalŭ, scrisŭ pe membrană, care întăresce cele întocmite pentru înfiinţarea şcóleĭ din Ungro-Vlahia, la anulŭ 1776, luna luĭ Martie, în alŭ 9-a indiction.

«Acestŭ actŭ s'a subscrisŭ de către Patriarhulŭ Ecumenicŭ Sofronie, de Patriarhulŭ din Ierusalimŭ Avramie şi de Mitropoliţiĭ din Efesŭ, din Eraclia, din Cyzicŭ, din Nicomedia, din Nicea, din Chalcidona, din Derconŭ, din Salonicŭ, din Atena şi din Creta.»

Alexandru Ipsilante Domnŭ cultŭ şi învĕţatŭ pune preţŭ deosebitŭ pe omulŭ *isteţŭ* şi *învĕţatŭ* (1) şi la curtea luĭ era bine vĕḑutŭ omulŭ de carte. Este multŭ probabilŭ, că din acestŭ punctŭ de vedere Enache Văcărescu a fostŭ bine primitŭ la curtea luĭ Alexandru Ipsilante, care, cu treĭ anĭ înainte de mazilirea sa, îlŭ şi făcu *mare Spătarŭ*, din postulŭ de vistierŭ ce ocupase. Am arĕtatŭ că *Spătarŭ mare* era unŭ postŭ de deosebită încredere şi nu era datŭ de Domnitorĭ decât la ceĭ maĭ de aprópe aĭ lorŭ (2).

(1) Veḑĭ ce ḑice insuşĭ Enache Văcărescu despre slujbele ce a ocupatŭ la Curtea luĭ Alexandru Ipsilante, în *Tesaurŭ* T. II, pag. 286, et sequ.

(2) Iată unŭ hrisovŭ datŭ de Alexandru Ipsilante Cocóneĭ Casandra Lambrini, fiindcă bărbatulŭ sĕŭ şi tatălŭ aceluia fuseseră grămăticĭ aĭ Curţeĭ, distinşĭ prin *isteţime şi învĕţătură*:

Hrisovulŭ Dumné-eĭ Cocóneĭ Casandra Lambrini, să fie casa scutită, stupiĭ şi rîmătorĭ de dijmăritŭ, vinulŭ de vinăriciŭ şi o pivniţă în Bucurescĭ scutită, lude ḑece străinĭ şi leĭ patru sute rădicătură.

Acelorŭ carĭ se pórtă cu supunere adevĕrată şi cu nevoinţă se sîrguescŭ întru poruncile Domnilorŭ lorŭ, cu cuviinţă şi cale este a se revĕrsa către dînşiĭ Domnĕsca lorŭ milostivire şi îndurare, spre rĕsplătirea osârdnicieĭ şi credincióselorŭ slujbe, pentru că ḑice: «Vrednicŭ este lucrătorulŭ de plata sa,»; măcarŭ că multe mijlóce de milă şi binefacerĭ sunt în mâna Domnilorŭ; când cu milostivire va căuta asupra credincioşilorŭ supuşĭ, dară încă când şi vremea zătignitóre se întîmplă de a nu aduce parlegiulŭ a împărtăşi, potŭ şi

www.dacoromanica.ro

Şi aşĭa fiindŭ lucrulŭ, nu este óre de mirare, că Enache Văcărescu în Istoria Otomanilorŭ, unde pe largŭ grăesce de făptuirile séle sub Domnia luĭ Alexandru Ipsilante, să nu fie scrisŭ nicĭ o vorbă despre reorganisarea şcólelorŭ de Alexandru Ipsilante?

*

Din anulŭ 1776 aflămŭ câte-va documente, carĭ se cuvinŭ a căpĕta locŭ în acéstă istorie:

Aşĭa aflămŭ unŭ procesŭ, în 12 Octobre 1776, între Ioanŭ dascălulŭ românescŭ din Cerna-Voda şi Sterie Cămăraşulŭ. Ioanŭ ĭ-a învĕţatŭ copilulŭ 6 anĭ de ḑile. Sterie Cămăraşulŭ s'a legatŭ să plătéscă simbrie dascăluluĭ câte 50 talerĭ pe anŭ. Acéstă simbrie Cămăraşulŭ n'a plătit'o şi dascălulŭ cere dreptate la Domnie. Sterie arétă, că copilulŭ nu este alŭ luĭ, ci alŭ luĭ Mihaiŭ Croitorulŭ, care l'a rugatŭ să-lŭ dea la dascălŭ. Domnitorulŭ hotărăsce însă că de vreme ce Sterie a datŭ copilulŭ la dascălŭ cu acelaşŭ aşeḑĕmîntŭ, pre-

nu este lucru defăimatŭ, ci lăudatŭ fórte şi vrednicŭ de pomenire; dreptŭ aceea dară şi Domnia mea bine adeveritŭ fiindŭ pentru jupănésa rĕposatuluĭ Nicolae biv. 3-lea logofĕtŭ, feciorulŭ prestevituluĭ Panaiotŭ 2-lea grămăticŭ, că atâtŭ elŭ cât şi tatălŭ sĕŭ, din tîněra vîrstă până la mórtea lorŭ, aŭ slujitŭ Domnilorŭ cu credinţă şi cu dreptate, întâiŭ la rĕposatulŭ şi bĕtrânulŭ Domnŭ Constantinŭ Basarabŭ Brâncovénulŭ Vvd., căruia de atuncĭ vĕḑêndŭ isteţimea şi învĕţătura l'aŭ fostŭ făcutŭ grămăticŭ-mare şi a slujitŭ cu credinţă şi cu dreptate până la petrecania Domnieĭ sélc, după aceea la rĕposatulŭ Stefanŭ Vodă Cantacuzino, apoĭ la Ioanŭ Vodă Mavrocordatŭ, şi la Domnia sa Alexandru Vodă, şi Domnia sa Constantinŭ Vodă Mavrocordatŭ, i la Domnia sa Grigorie Ghica Voivodŭ şi iarăşĭ la Domnia sa Mavrocordatŭ, când atuncĭ pe maĭ sus numitulŭ boerŭ feciorulŭ grămăticuluĭ soţulŭ numiteĭ jupânese, vĕḑêndu-lŭ copilŭ vrednicŭ de a sluji l'aŭ făcutŭ Postelnicelŭ, apoĭ şi Vătavŭ za Aproḑĭ, aşişderea şi Domnia sa rĕposatulŭ Mihaiŭ Vodă Racoviţă întru amêndouĕ domniĭ a Domnieĭ sale, atâtŭ elŭ cât şi fiulŭ sĕŭ, cum şi după prestăvirea tatăne sĕŭ, că s'aŭ aflatŭ totŭ cu slujbă credinciósă, precum hrisóvele Domnescĭ îĭ arétă, atâtŭ a Domnieĭ séle rĕposatuluĭ Constantinŭ Vodă Gehanŭ, cât şi a Domnieĭ séle rĕposatulŭ Scarlatŭ Ghica Voivodŭ, şi alŭ Domnieĭ séle Stefanŭ Racoviţă Vvd., şi alŭ Domnieĭ séle rĕposatuluĭ Alexandru Vvd. Ghica, cum că aŭ slujitŭ cu dreptate şi aŭ avutŭ milă Domnéscă; decĭ de vreme ce Domnulŭ Dumneḑeŭ, ne-aŭ învrednicitŭ şi pe noĭ oblăduitoriŭ acestuĭ cinstitŭ scaunŭ alŭ Ţĕreĭ Românescĭ, neîmpărtăşindu-se casa luĭ de acéstă dată cu atâta milă Domnéscă ne amŭ milostivitŭ de i-amŭ înoitŭ şi i-amŭ întăritŭ milele ce aŭ avutŭ prin hrisóvele maĭ sus pomeniţilorŭ Domnĭ, adecă casa luĭ să fie în pace şi apĕrată de totŭ felulŭ de orênduelĭ ce arŭ eşi pe céta boerésca de nicĭ unele valŭ şi bântuială să n'aibă; aşişderea şi dijmăritŭ, stupĭ i rîmătorĭ câţĭ va avé, şi de vinăriciŭ cât vinŭ va face în viile séle, să ţie şi o

www.dacoromanica.ro

cum nicĭ clŭ n'a tăgăduitŭ, s'a hotărîtŭ, ca Sterie să plătéscă dreptulŭ dascăluluĭ şi în urmă Sterie, ce va avea să-şĭ caute cu Mihaiŭ Croitorulŭ tatălŭ copiluluĭ. (1).

Din acestŭ zapisŭ vedemŭ, că limba românéscă avea învĕţătorĭ până şi pe ţĕrmulŭ dreptŭ alŭ Dunăreĭ, unde, decĭ, populaţiunea română era destulŭ de numeróşă, ca să necesite aflarea în mijloculŭ eĭ de dascălĭ.

Din acestaşĭ anŭ 1776, avemŭ documentele înfiinţăreĭ şcóleĭ Domnescĭ dela Ploescĭ. Acolo exista maĭ d'inainte şcóle private românescĭ. Unulŭ din dascălĭĭ, carĭ ţinea şcólă privată, anume Dascălulŭ Barbu, aflândŭ că Domnitorulŭ a hotărîtŭ să se înfiinţeze şcóla publică domnéscă pentru limba românéscă în Ploescĭ, cere să fie recunoscută şcóla luĭ ca atare. Domnitorulŭ însărcinéză pe Mitropolitulŭ, să cerceteze despre şcóla luĭ Barbu. Mitropolitulŭ încă în 1776 a datŭ informaţiunĭ bune despre acéstă şcólă, despre capacitatea şi silinţa dascăluluĭ Barbu. Totuşĭ, numaĭ în 1777, Augustŭ 11, după o nouă anafora a Mitropolituluĭ Grigorie, prin care arĕta Domnitoruluĭ, că dascălulŭ Barbu *„se energhisesce, adecă în totŭ chipulŭ se silesce spre învĕţătura copiilorŭ,"* dar că nu póte trăi numaĭ cu simbria dela părinţiĭ lorŭ şi se află în scăpătăciune, fiindŭ omŭ cu copiĭ, Mitropolitulŭ propune ca după cum este şcóla publică la Tĕrgovişte cu léfă de 5 talerĭ pe lună, asemenea şi Ploesciĭ fiindŭ oraşŭ ca Tĕrgovişteа, să se dea luĭ Dascălulŭ Barbu câte 5 leĭ pe lună. (2).

Domnitorulŭ Alexandru Ipsilante la 26 Augustŭ 1777, aprobă propunerea

---

pivniţă aicĭ în oraşŭ în Bucurescĭ scutită de fumăritŭ, de vamă, de vinŭ Domnescŭ şi de ortulŭ vătăşescŭ, şi lude ḑece ómenĭ scutiţĭ, însă străinĭ, cu pecetluiturĭ pe numele şi chipulŭ lorŭ, şi să scutéscă şi de oicritŭ oĭ patru sute la vremea oicrituluĭ; decĭ ca să se păzéscă nestrămutate tóte acestea ce maĭ sus se cuprindŭ, am întăritŭ Domnia mea hrisovulŭ acesta cu însĕşĭ credinţa Domnicĭ mele, şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ, şi mărturiĭ punemŭ Domnia mea pe toţĭ cinstiţiĭ şi credincioşiĭ bocrĭ ceĭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnicĭ mele: Panŭ Dumitrache Vel Banŭ, Panŭ Nicolae Dudescu Vel Vornicŭ de Ţéra-de-sus, Panŭ Radu Văcărescu Vel Logofĕtŭ de Ţéra-de-jos, Panŭ Pană Filipescu Vel Logofĕtŭ de Ţéra-de-sus, Panŭ Stefanŭ Prĕscovénulŭ Vel Logofĕtŭ de Ţéra-de-jos, Panŭ Stefanŭ Mişoglu Vel Spătarŭ, Panŭ Ianache Văcărescu Vel Vistierŭ, Panŭ Scarlatŭ Caragea Vel Post., Panŭ Dumitraşco Racoviţă Vel Clucerŭ, Panŭ Constantinŭ Génoglu Vel Pahar., Panŭ Nicolae Bârsescu Vel Stolnicŭ, Panŭ Nicolae Creţulescu Vel Comisŭ, Panŭ . . . Vel Slugerŭ, Panŭ Nicolae Vel Pitarŭ, Ispravnicŭ, Panŭ Stefanŭ Prĕscovénulŭ Vel Logofĕtŭ, Constantinŭ Ştirbeiŭ Vel Logofĕtŭ de Ţéra-de-jos, şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ d'intâiŭ alŭ Domnicĭ Domnieĭ mele, aicĭ în oraşulŭ Bucurescĭ, la lĕt 1775, Maiŭ 9. (Cond. 3, la 22—23.)

(1) Condica domnéscă dela Arch. Stat., No. 5 şi No. 4 filele 178 şi 29.

(2) Condica domnéscă, No. 6, fila 13.

www.dacoromanica.ro

Mitropolituluĭ Grigorie alŭ II-lea și astŭ-felŭ, acum 123 de anĭ în urmă, se deschide în Ploescĭ prima școlă Domnéscă, cu Dascălulŭ Barbu.

Mișcarea culturală prin școlă, ce constatămŭ în Muntenia sub Alex. Ipsilante, nu póte să nu fi avutŭ legăturĭ cu mișcarea maĭ vechie și binefăcĕtóre a școlelorŭ Ardelene, dela mijloculŭ secoluluĭ XVIII. Gr. Maiorŭ fu celŭ d'ântêiŭ învĕțătorŭ de limbĭ și sciințe în școlile înființate la Blajŭ. La 1754 urma la aceste școle 300 de școlarĭ. Episcopulŭ Aronŭ ajută din punga sa maĭ mulțĭ din acești școlarĭ. Apoĭ sosirea dela Roma și din Viena a bărbațilorŭ ca Samuilŭ Miculŭ (Klein), nepotulŭ Episcopuluĭ Inocentiŭ Miculŭ, G. Șincaĭ și Petru Maiorŭ dă avêntŭ gloriosŭ cultureĭ Ardelene și, prin influență, și celeĭ a Principatelorŭ. Să nu uitămŭ a aminti în acestŭ locŭ și pre Episcopiĭ dela Oradea-Mare, Dorobantu și Vulcanŭ, patronĭ aĭ bărbațilorŭ maĭ susŭ numițĭ. Iacobŭ Stamati din Moldova și-a aprinsŭ de sigurŭ făclia culturală la făclia acestorŭ contimporanĭ aĭ luĭ. Dr. Molnarŭ, nu era numaĭ oculistŭ și nu se mărgini a trata cu Horia și Crișanŭ la 1784, ci scria însușĭ una din cele d'întâiŭ gramatice române. La 1799 se tipări prima *Retorică*. Dar *Tempea*, care la 1797 scrie o nouă gramatică? Dar *Mehesi*, care scrie la 1791 suplica națiuneĭ române din Ardélŭ, cerêndŭ Impĕratuluĭ îndreptățire? Dar Cichindelŭ?

Lista e lungă și nu o terminămŭ!

Destulŭ că ne împlinimŭ datoria a constata, că sincronisticŭ cu mișcarea culturală din Ardélŭ, la finele secoluluĭ XVIII, nu stămŭ pe locŭ și în Muntenia (și vomŭ vedé că și în Moldova) și că de sigurŭ a fostŭ consciinte legăturĭ culturale între tóte țĕrile române.

Domnitorulŭ Ipsilante, organisatorŭ de școle, nu pútea să nu simță nevoia de a protege tipografia și de a încerca să reintroducă în țéră fabricațiunea hârtieĭ, fórte importantă cultureĭ.

Lipsa uneĭ fabricĭ de hârtie a fostŭ simțită din vechime chiar, de Domniĭ românĭ. Așia Petru Mircea-Vodă a făcutŭ fabrică de hârtie în Moldova, încă la 1583. Hârtia aceleĭ fabrice avea în pastă armele Moldoveĭ (1).

(1) Cuvente den Betrănĭ, Tom. I, pag. 44, de B. P. Hasdeŭ. Petru Mircea, fu unulŭ din primiĭ Domnĭ care semnă hrisovulŭ în românesce, adăogêndŭ vorbele: *Pus'amŭ mâna Domnieĭ mele.*

www.dacoromanica.ro

Pe timpulŭ luĭ Mateiŭ Basarabŭ, ne spune *Udrişte Năsturelŭ,* încă s'a făcutŭ móră de hârtie şi tipografie «тáже тупографїею, й χáртотворною водениціею» la Câmpu-lungŭ (1).

La 1786, Augustŭ, Dascălulŭ Constantinŭ dela Sf. George, scrie hrisovulŭ Domnescŭ, prin care Ipsilante Vodă amintesce înfiinţarea pe moşia Fundeniĭ, proprietatea Visterniculuĭ Dumitraşcu Racoviţă, a uneĭ harturghiĭ şi autoriză înfiinţarea şi alteĭ harturghiĭ la apa Leuta, pe moşia Bătisteĭ, judeţulŭ Prahova, a schituluĭ Turbaţiĭ. Domnitorulŭ arétă cronatŭ, că până acum n'a maĭ fostŭ în ţéră asemenea fabricĭ de hârtie, carĭ sunt de folosŭ şi fórte trebuincióse *„atâtŭ politieĭ cu trebuinţa scrisorilorŭ, câtŭ şi bisericeĭ cu tipăritulŭ cărţilorŭ.“* Dămŭ întregŭ hrisovulŭ acesta importantŭ în anexă maĭ departe la rubrica fabricelorŭ, industrieĭ şi comerciuluĭ.

Spre a da o idee despre scrisórea secoluluĭ alŭ XVIII, credŭ utilŭ a aduce unŭ tabelŭ, la capitolulŭ cultureĭ publice şi alŭ şcólelorŭ cu unele facsimile dupre câte-va codice, séŭ manuscripte. Simpla privire a icóneĭ de scrisóre încă confirmă aserţiunea nóstră, că limba românéscă n'a încetatŭ a fi învĕţată sub fanarioţi, căcĭ grafia din secolulŭ XVIII presintă neîndoiósa caracteristică a influenţeĭ uneĭ şcolĭ şi prin modulŭ de a trage literile şi prin ortografie. Nu dintr'o ḑi într'alta se póte ajunge la acea vĕdită *unitate* caligrafică şi ortografică, ce reese din studiulŭ scrisorilorŭ secoluluĭ XVIII.

Veḑĭ Facsimile după Codicele luĭ Alexandru Ipsilante etc. în tabelulŭ anexatŭ la finele volumuluĭ.

O scire de neuitatŭ aci, când e vorba de cultura din ţéră, este aceea că, la Iaşĭ, sub administraţiunea luĭ Potemkin, a fostŭ vorba de a se tipări o ediţiune din Tacitŭ.

Nu s'ar părea óre o fabulă, décă cine-va ne-ar spune, că cu maĭ bine decât unŭ secolŭ în urmă a fostŭ vorba să se imprime la Iaşĭ o traducţiune din Tacitŭ? Eĭ bine, vorba a fostŭ, şi décă lucrulŭ nu s'a şi realisatŭ nu e maĭ puţinŭ însemnatŭ, ca să fie urmatŭ intenţiunea în acéstă privinţă.

Englesulŭ Eduard Daniel Clarcke, profesorŭ de mineralogie la universita-

(1) Amŭ descoperitŭ acéstă informaţiune în prefaţa dela Mineiulŭ slavonŭ, tipăritŭ în Câmpu-lungŭ, prefaţa scrisă în Herĕscĭ Năsturelŭ. Am anexatŭ o facsimilă de pe acéstă preţiósă prefaţă la cartea mea: *Istoria Şcólelorŭ,* în Tomulŭ anexelorŭ.

www.dacoromanica.ro

tea din Cambrige, în cartea sa întitulată: «*Călĕtorii în Rusia, în Tătaria şi Turcia*» raportéză în tomulŭ alŭ II acéstă curiositate bibliografică. Maĭ lămuritŭ însă de dînsa vorbesce *Sénac de Meilhan*, în scrierile ce a publicatŭ asupra luĭ Potemkin. Meilhan a şi tradusŭ pe Tacitŭ în francesa şi l'a fostŭ şi dedicatŭ aceluĭ celebru bărbatŭ alŭ Rusieĭ, Potemkin. In locŭ de dedicaţiune la opera sa, Meilhan alese o serie de frase din Tacitŭ, din care putea să resulte o laudă pentru Potemkin. Era acéstă dedicaţiune o mosaică literară făcêndŭ portretulŭ ministruluĭ rusescŭ.

Câte fapte, câte eveniminte chiar şi din Istoria Românilorŭ nu sunt legate cu numele aceluĭ omnipotinte ministru alŭ Ecaterineĭ! Se scie că Potemkin muri în 15 Octobre 1791, la Iaşĭ. Iată descrierea morţiĭ luĭ cum o face Sénac de Meilhan în cartea sa întitulată «*Ouvrage philosophique et littéraire* (Hambourg 1795)»: Potemkin aduse de la Petersburg, germenele sigurŭ alŭ uneĭ morţĭ grabnice, dar abusându-se însuşĭ asupra stăreĭ séle, elŭ nu ţinu în nicĭ o sémă, ba respinse cu brutalitate consiliele medicilorŭ din Iaşĭ.

«Cu tóte acestea, cuprinsŭ de viĭ inchietudinĭ, se suĭ în trăsură, însoţitŭ de una din nepótele séle şi de d-na de Wydt şi ordonă să fie condusŭ afară din oraşulŭ Iaşĭ în spre apa Jijia, aprópe de vechia retragere a mareşaluluĭ Romanţovŭ... Potemkin se simţi maĭ rĕŭ; elŭ se pogorî lângă o măgură; servitoriĭ sĕĭ îlŭ transportară câţĭ-va paşĭ, dar slăbindŭ din ce în ce maĭ multŭ, aci espiră; cele donĕ dame ce însoţiaŭ pe Potemkin se apropie de dînsulŭ; elŭ móre pe braţele lorŭ..... Se dedură la Iaşĭ rĕmăşiţelorŭ luĭ tóte onorurile ce se pare că aŭ pretinsŭ numeósele luĭ demnităţĭ.»

Décă amintirămŭ aceste liniĭ relative la Potemkin şi la petreceerea luĭ din urmă la Iaşĭ, este pentru că acelaşĭ Potemkin, protectorŭ alŭ artelorŭ, elŭ care pururea ducea cu sine 150 de musicanţĭ şi o trupă de comedienĭ compusă din ţĕranĭ de pe moşiile luĭ, pe carĭ îĭ învĕţase danţulŭ, cânteculŭ şi declamaţiunea, acestaşĭ Potemkin formase planulŭ să imprime la Iaşĭ o traducţiune din operele luĭ Tacitŭ.

Cela sera singulier, d'imprimer *Tacite* en *Moldavie!* ḑice celebrulŭ osteanŭ către Meilhan.

Credemŭ că numaĭ mórtea cea grabnică maĭ sus descrisă a împedicatŭ realisarea impresiuneĭ traducereĭ luĭ Tacitŭ în fosta capitală a Moldoveĭ. Óre să nu se fie păstratŭ între hârtiele luĭ Potemkin manuscriptulŭ traducţiuneĭ? Se scie că Potemkin după mórtea sa la Iaşĭ fu transportatŭ în Cherson, unde nu întârḑiă multŭ disgraţia imperială a-lŭ lipsi până şi de mormîntulŭ ce căpĕtase maĭ întâiŭ în lăuntrulŭ uneĭ bisericĭ. Clarcke raportéză că osemintele luĭ aŭ fostŭ desgropate şi aruncate într'unŭ şanţŭ. Ce se va fi făcutŭ însă cu colecţiunea sa însemnată de cărţĭ şi manuscripte?

Iacă ce nu scimŭ spune.

www.dacoromanica.ro

Să nu uitămŭ de a aminti acì, că Alexandru Ipsilante s'a preocupatŭ şi de asigurarea crescereĭ copiilorŭ lipsiţĭ de părinţĭ şi de rude şi de orênduirea uneĭ epitropiĭ pentru aceştia, încă din Iulie 1776 (1).

Următórele documente privescŭ şcóla dela Sf Gheorghe, de care am menţionatŭ la pag. 93, tomulŭ I-iŭ, şi spitale organisate la Sf. Vineri şi la Colţea:

Hrisovulŭ dascălilorŭ slovenescĭ din Bucurescĭ.

De vreme ce şcóla slovenéscă cea Domnéscă, ce este aşeḑată aicĭ în oraşulŭ Domnieĭ mele în Bucurescĭ la sf. Gheorghe celŭ vechiŭ, care este de învĕţătura cărţeĭ slovenescĭ, unde nu numaĭ din copiĭ pămîntenĭ se află la acéstă şcólă, ci şi alţiĭ străinĭ de prin alte ţĕrĭ sunt veniţĭ, care şcólă este fórte trebuinciósă la tótă obştea acesteĭ ţĕrĭ pentru învĕţătură, fiindŭ metahirisitŭ totŭ norodulŭ cu acéstă învĕţătură la tóte trebuinţele spre a cărora dare de învĕţătură la tóte trebuinţele de vechiĭ şi bĕtrâniĭ rĕposaţĭ Domnĭ, sunt orênduiţĭ cu plată domnéscă, deci, dascăliĭ ca să se afle în tótă vremea, să înveţe copiiĭ; la care şcólă se află Constantinŭ întâiulŭ dascălŭ, i Dragomirŭ alŭ doilea dascălŭ, carĭ fiindŭ pămîntenĭ, cu case, socotitu-le-am Domnia mea, trebuinţa ce arŭ avé, şi nu i-amŭ lăsatŭ să fie de totŭ lipsiţĭ, a nu fi atinşĭ de mila Domnéscă, maĭ vêrtosŭ că fiindŭ în linişte, pururea să fie cu mintea slobodă şi să pótă pune tótă nevoinţa a se sîrgui şi a sta nepristanŭ spre învĕţătura şi procopséla copiilorŭ scolasnicĭ şi pentru străinĭ şi pentru pămîntenĭ; a cărora darŭ nevoinţă şi strădanie nu le-am trecutŭ Domnia mea cu vederea, nicĭ am lăsatŭ întru uitare, ci m'am milostivitŭ, şi printr'acestŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele hotărîmŭ, ca eĭ şi tótă casa lorŭ, în tótă vremea, să fie apĕrată de totŭ felulŭ de dăjdiĭ, de nimenea nicĭ odinióră valŭ şi supĕrare să nu aibă; aşişderea şi drepte bucatele lorŭ încă să fie scutite şi de totŭ nedajnicĭ, stupĭ i rîmătorĭ, de dijmăritŭ, şi vinulŭ de vinăriciŭ, şi să ţio şi câte o pivniţă aicĭ în Bucurescĭ apĕrată de fumăritŭ, i căminăritŭ, i de vamă, de vinŭ domnescŭ, de ortulŭ vătafuluĭ, de cârciumarĭ şi de tóte altele orĭ-ce angariĭ vorŭ eşi pe pivniţe, orĭ în credinţă de va fi vinăriciulŭ şi dijmăritulŭ, şi dările pivniţelorŭ, orĭ de se vorŭ vinde, séŭ măcarŭ vre-o-dată de s'ar întêmpla ca să plătéscă, şi ceĭ ce vorŭ avé cărţĭ şi hrisóve domnescĭ, iar maĭ susŭ numiţiĭ dascălĭ, nicĭ atuncĭ să nu plătéscă, ci totŭ-d'a-una să fie scutiţĭ; asemenea pentru ajutorulŭ acesteĭ şcolĭ să aibă şi lude cincĭ scutiţĭ şi apĕraţĭ de totŭ felulŭ de dăjdiĭ şi orênduelĭ, ce vorŭ eşi dela visteria şi dela cămara Domnieĭ mele preste

(1) Veḑĭ Dionisie Fotino, T. II, pag. 172, traducere G. Sion.

www.dacoromanica.ro

anŭ în ţéră, de nicĭ unele valŭ şi supĕrare să nu aibă. Pentru care dar poruncimŭ Domnia mea şi dumné-vóstră Ispravnicilorŭ, i dumné-vóstră boerĭ séŭ slugĭ, carĭ după vremĭ veţĭ fi orênduiţĭ, cu orĭ-ce felŭ de dăjdiĭ şi slujbe, de tóte câte scrie maĭ susŭ, să aveţĭ a vĕ feri, şi nimenea întru nimicŭ valŭ şi supĕrare să nu le faceţĭ, pentru că dascăliĭ dela numita şcólă pururea aŭ avutŭ aceste milĭ şi maĭ dinainte dela alţĭ fraţĭ rĕposaţĭ Domnĭ, ce aŭ stătutŭ oblăduitorĭ creştincscĭ aĭ acestcĭ ţĕrĭ, precum ne-amŭ adeveritŭ Domnia mea din hrisóvele altorŭ rĕposaţĭ Domnĭ, şi pentru ca să se păzéscă acéstă milă nesmintită şi nestrămutată, am întăritŭ Domnia mea hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Iŏ Alex. Ipsilante Vvd., şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ Constantinŭ Vvd., Dumitraşco Vvd. şi cu totŭ sfatulŭ credincioşilorŭ şi cinstiţilorŭ boerilorŭ celorŭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Nicolae Dudescu Vel Vornicŭ de Ţéra-de-sus, Radulŭ Văcăresculŭ Vel Vornicŭ de Ţéra-de-jos, Pană Filipescu Vel Logofĕtŭ de Ţéra-de-sus, Stefanŭ Prĕscovénulŭ Vel Logofĕtŭ de Ţéra-de-jos, Stefanŭ Mişoglu Vel Spătarŭ, Ianache Văcărescu Vel Vistierŭ, Scărlatŭ Caragea Vel Postelnicŭ, Dumitraşco Racoviţă Vel Clucerŭ, Constantinŭ Geanoglu Vel Pahar., Nicolae Bârsescu Vel Stol., Manolache Creţulescu Vel Comisŭ, Barbulŭ Ştirbeiŭ Vel Slugerŭ, Nicolae Vel Pitarŭ, şi Ispravnicĭ Pană Filipescu Vel Logofĕtŭ de Ţéra-de sus, Iordache Mavrocordatŭ Vtore Logofĕtŭ. Şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ d'întâiŭ alŭ Domnieĭ mele aicĭ în Ţéra Românéscă în oraşulŭ Bucurescĭ la aniĭ dela zidirea lumeĭ 7283. Iar dela nascerea Domnuluĭ Dumnedeŭ şi mântuitoriulŭ Hristosŭ 1775, în luna Augustuluĭ în 13 ḑile. (Cod. III, fila 121—123.)

Cartea bisericeĭ sfinteĭ Vinerĭ din Bucurescĭ pentru unŭ brutariŭ.

Milostiiŭ Bj. Iŏ Alex. Ioanŭ Ipsilante Vvd. gpd. Z. Vlas.

Bolnavilorŭ sĕracĭ ce se află la spitalulŭ de la sfînta Vinerĭ din Bucurescĭ, să aibă volnicie pentru acéstă carte a Domnieĭ mele să ţie unŭ brutarŭ anume .... la pităria ce aŭ sĕraciĭ acolo la sfînta biserică, care omŭ să fie în pace şi iertatŭ de dăjdiile ce iesŭ dela visterie peste anŭ în ţéră şi pe têrgŭ, de nicĭ unele supĕratŭ să nu fie, aşişderea să fie apĕratŭ şi de fumăritŭ şi de alte angariĭ ce daŭ alţĭ brutarĭ, şi de poclonulŭ vătafuluĭ, pentru că acéstă milă aŭ avut'o sĕraciĭ, şi cu cărţĭ dela alţĭ Domnĭ, dreptŭ aceea şi Domnia mea încă m'amŭ milostivitŭ şi le-amŭ iertatŭ acestŭ omŭ de tóte câte scrie maĭ sus, să fie nesupĕratŭ elŭ şi casa de pitărie a sĕracilorŭ, unde va lucra, ca să facă pită pentru sĕracĭ, să-şĭ ţie viaţa dintru ce-şĭ vorŭ câştiga; poruncimŭ Domnia mea d-luĭ Vel Agă i Vel căpitanŭ za dorobanţŭ i altorŭ slujitorĭ

www.dacoromanica.ro

domnescĭ i boerescĭ şi ţie vătaşŭ de brutarĭ şi vouĕ fumarilorŭ, toţĭ să vĕ fcriţĭ de acestŭ omŭ şi să-ĭ daţĭ pace, de nimicŭ să nu-lŭ supĕraţĭ, că aşĭa este porunca Domnicĭ mele, i isaam receh gvmd. Martie 13, 1775. (Cod. III, fila 7.)

Hrisovulŭ mŏnăstireĭ Colţea din Bucurescĭ.

Sfintcĭ şi Dumneḑeescĕĭ mŏnăstirĭ de aicĭ din oraşulŭ scaunuluĭ Domnieĭ mele din Bucurescĭ, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ treĭ sfetitele, ce se numesce Colţea, unde sunt spitalurĭ pentru odihna bolnavilorŭ străinĭ, care este făcută şi înălţată din temelia cĭ, de cinstitulŭ şi credinciosulŭ boerŭ rĕposatulŭ Mihaiŭ Cantacuzino biv Vel Spăt. ca să aibă a lua sfînta mŏnăstire în toţĭ aniĭ dela Ocna Slănicŭ ot sud Saac. tótă dijma de sare din 10 bolovanĭ unŭ bolovanŭ, după cum a luatŭ şi până acum să fie pentru cheltuiala şi căutarea bolnavilorŭ străinĭ, carĭ se vorŭ odihni în ospitalulŭ ce a făcutŭ la acéstă sfîntă mŏnăstire, pentru că după ce aŭ făcut'o şi a înălţat-o cinstitulŭ boerŭ Mihailŭ Cantacuzino biv Vel Spătarŭ acéstă sfîntă mŏnăstire, o aŭ înfrumuseţat'o şi o aŭ dăruit'o cu sfintele odóre câte trebuescŭ, a făcutŭ şi împrejurulŭ mŏnăstireĭ zidurĭ şi şcólă şi chiliĭ de ajunsŭ pentru odihna multorŭ străinĭ, şi pe lângă acestea tóte a maĭ făcutŭ şi ospitalŭ ca să se odihnéscă bolnaviĭ străinĭ, precum tóte tocmelele şi iscusite se vĕdŭ. Decĭ pentru cheltuiala de căutarea bolnavilorŭ ce se vorŭ odihni în ospitalŭ, ca să aibă să nu lipséscă la cele ce vorŭ trebui să se caute la bóla lorŭ cu doftoriĭ şi cu altele, încă din Dumneḑeiasca îndemnare şi din bunŭ gândŭ ce a fostŭ pusŭ întru inima sa, aşĭa a socotitŭ de a închinatŭ sfînteĭ mŏnăstirĭ să iea tótă dijma de la Ocna Slăniculuĭ după cum s'a ḑisŭ maĭ sus fiindŭ acea ocnă Domnéscă pe moşia Dumné-luĭ, să fie numaĭ pentru căutarea sĕracilorŭ, iar nu şi pentru alte cheltuelĭ, urmândŭ sfînteĭ scripturĭ ce grăiesce la sfînta Evanghelie, «că bolnavŭ şi străinŭ am fostŭ şi m'aţĭ căutatŭ.» ca să se învrednicéscă a auḑi glasulŭ celŭ Dumneḑescŭ când va ḑice: «Veniţĭ blagoslovițiĭ părinteluĭ meŭ de moşteniţĭ împĕrăţia ceruluĭ, care este vouĕ gătită dela Tatălŭ ceresculŭ.» De care şi Domnia mea după dania şi închinăciunea Dumi-séle, fiindŭ tóte ocnele Ţĕreĭ-Românescĭ subt stăpânirea Domnieĭ, încă am pohtitŭ şi am voitŭ într'acestaşŭ chipŭ, şi am aşeḑatŭ ca să iea sfînta mŏnăstire acea dijmă de sare şi dela Ocna Slăniculuĭ în toţĭ aniĭ după cum a orênduitŭ rĕposatulŭ boerŭ, ce scrie maĭ sus, însă de vorŭ vré cămăraşiĭ să se tocméscă cu Ispravniciĭ mŏnăstireĭ, ca să iea dijma din sare şi să dea tal. 2.500 pre anŭ banĭ vechĭ, şi aceştĭ banĭ să aibă a lua sfînta mŏnăstire treĭ sferturĭ într'unŭ anŭ precum daŭ şi la Domnie, iar de nu vorŭ vré Cămăraşiĭ să dea acea sumă de banĭ ce scrie maĭ susŭ, să fie volnicĭ Ispravniciĭ mŏnăstiriĭ să ridice acea sare dela gura Ocneĭ în tóte lunile şi să

www.dacoromanica.ro

o ducă orĭ la ce vadŭ vorŭ vré să o vînḑă, și aceĭ mușteriĭ încă să o ducă pe la vadurĭ să o vînḑă care s'a ḑisŭ maĭ susŭ, și să nu aibă nicĭ o oprélă de nimenea, însă de vorŭ da cămărașiĭ preţulŭ ce vorŭ da alţiĭ pe sare, să aibă a lua eĭ; iar când se va întêmpla a nu se vinde ocnele, ci arŭ rĕmâné pe séma Domnieĭ, de s'ar pune cămărașulŭ în credinţă, mŏnăstirea totŭ să aibă a lua acea milă dela ocnă, precum scric maĭ sus, iară nicĭ de cum să nu fie lipsită de asemenea milă, și aceste ocne să fie nepărăsite, iar când nu se va maĭ puté să se scóţă sare pe acele gurĭ de ocnă, să aibă a face alte gurĭ de ocnă nouĕ totŭ acolo pe acea moșie Slănicŭ și totŭ să iea sfînta mŏnăstire dijmă, să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ dijma acésta stătătóre și neschimbată în veciĭ, iar pentru purtarea de grijă a cheltucleĭ ce va să cheltuiască la căutarea bolnavilorŭ străinĭ a fostŭ pusŭ Dumné-luĭ Ispravnicĭ 4, ca să aibă a lua banĭ dela sfînta mŏnăstire ce vorŭ veni de pe dijma de sare dela ocna Slăniculuĭ să cheltuiască la doftoriĭ și la altele ce vorŭ trebui la căutarea bolnavilorŭ, și pentru căcĭ vorŭ fi ostenitorĭ de vorŭ purta grija la acelea cheltuelĭ, Domnia mea încă i-am iertatŭ să aibă pace de tóte dăjdiile ţĕrcĭ verĭ câte vorŭ fi peste anŭ în ţéra Domnieĭ mele, valŭ și supĕrare să nu aibă; așișderea a fostŭ pusŭ d-luĭ și 4 negustorĭ juraţĭ împreună cu starostea, care va fi ca să aibă a lua în toţĭ aniĭ séma acestorŭ ce s'aŭ ḑisŭ maĭ sus Ispravnicĭ, de totŭ venitulŭ și de tótă cheltuiala cât se va face pe anŭ cheltuiala acelorŭ bolnavĭ, iar de s'ar întêmpla mórte acestorŭ ce s'a ḑisŭ maĭ sus Ispravnicĭ, să aibă a se pune Ispravnicĭ uniĭ dintre ceĭ patru negustorĭ juraţĭ, iar nu dintre alţĭ străinĭ; așișderea și când va muri vre-unulŭ dintre ceĭ patru neguţătorĭ juraţĭ, iarășĭ să pue eĭ altulŭ în locŭ pe carele-lŭ vorŭ socoti asemenea lorŭ, să fie totŭ deplinŭ patru, și după dania și închinăciunea dijmeĭ de sare ce aŭ închinatŭ cinstitŭ boeriŭ, ce s'aŭ ḑisŭ maĭ susŭ, și prin tóte așeḑĕmînturile ce s'aŭ făcutŭ la acéstă sfîntă mŏnăstire; așișderea să aibă a ţiné sfînta mŏnăstire lude 20 străinĭ scutelnicĭ, i lude 20 dărvarĭ, carĭ să fie scutiţĭ de tóte angariile ce sunt peste anŭ în ţéră, i patru lemnarĭ și aceștia să fie scutiţĭ de tóte podvódele, să fie pentru poslușania sfinteĭ mŏnăstirĭ, numaĭ să dea într'unŭ anŭ ughĭ doĭ, încă să aĭbă sfînta mŏnăstire douĕ pivniţe a le scuti de fumăritŭ i de tóte alte angarale, și iar să aibă a lua dela têrgulŭ ce se face la Lichireșcĭ din ḑiua de Dumineca Mare până în cea-laltă Dumineca, vama ce se va face a da fieșce-care negustorŭ după vechiulŭ obiceiŭ, din tóte să aibă ómeniĭ mŏnăstircĭ Colţiĭ, iar vameșiĭ amestecŭ să nu aibă; și iar să aibă sfînta mŏnăstire ca să ica vinăriciŭ dela toţĭ ceĭ ce aŭ viĭ pe moșia Bucovuluĭ și plătescŭ vinăriciŭ ce cuprinde din hotarŭ pâna în hotarŭ, după cum și alte cărţĭ asemenea acesteĭ arétă, însă partea jumĕtate, iar cea-laltă parte să se dée la caméra Domnieĭ mele; dreptŭ aceea, iar și Domnia mea, după ce Domnulŭ Dumneḑeŭ ne-aŭ miluitŭ cu stăpânirea întru acestŭ scaunŭ

www.dacoromanica.ro

alŭ Ţĕreĭ-Românescĭ, bine amŭ voitŭ de amŭ adausŭ mila la acéstă sfîntă mŏnăstire, ca să aibă a scuti oĭ 500 de oieritŭ, însă cu pecetluitŭ Domnescŭ şi să scutéscă vinăriciŭ şi dijmăritŭ drepte bucate mŏnăstirĭ, şi de nimenea neschimbatŭ să fie acéstă milă, ce s'aŭ făcutŭ la sfînta acéstă mŏnăstire, şi în toţĭ aniĭ să aibă a lua aceştĭ talerĭ 2.500 în locŭlŭ dijmeĭ de sare dela Ocna Slănicŭ, să fie pentru căutarea bolnavilorŭ, precum scrie maĭ sus, pentru ca să fie Domnieĭ mele şi părinţilorŭ Domnieĭ mele întru veciniică pomenire; aşişderea şi în urma Domnieĭ mele pe care va alege Domnulŭ Dumneḑeŭ a fi Domnŭ Ţĕreĭ Românescĭ, încă-ĭ pohtimŭ şi rugămŭ întru numele Domnuluĭ Dumneḑeŭ, şi întru cinstea sfinţilorŭ erarhĭ ce sunt de se prăznuescŭ întru sfînta mŏnăstire, ca să cinstéscă şi să înoiască şi să întăréscă acestŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele, ca şi ale Domniilorŭ séle milĭ şi hrisóve încă să fie cinstite şi întărite de alţĭ frăţĭ Domnĭ ce în urmă vorŭ oblădui acestŭ scaunŭ alŭ ţĕreĭ Românescĭ; şi am întăritŭ Domnia mea hrisovulŭ acesta cu însĕşĭ credinţa Domnieĭ mele Iŏ Alex. Ipsilante Vvd. şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ, Constantinŭ Vvd., Dumitraşco Vvd, şi cu toţĭ cinstiţiĭ şi credincioşiĭ boerĭ ceĭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Panŭ Nicolae Dudesculŭ Vel Vor. de Ţéra-de-sus, Panŭ Radu Văcărescu Vel Vor. de Ţéra-de-jos, Panŭ Pană Filipescu Vel Vorn. de Ţéra-de-sus, Panŭ Stefanŭ Prĕscovénu Vel Log. de Ţéra-de-jos, Panŭ Stefanŭ Mişoglu Vel Spăt., Panŭ Ianache Văcărescu Vel Vist., Panŭ Scarlatŭ Caragea Vel Post., Panŭ Dumitraşco Racoviţă Vel Clucerŭ, Panŭ Constantinŭ Geanoglu Vel Pahar, Panŭ Nicolae Bârsescu Vel Stol., Panŭ — Vel Slug., Panŭ — Nicolae Vel Pit., şi Ispravniciĭ Panŭ Pană Filipescu Vel Logofĕtŭ de Ţéra-de-sus, i Panŭ Iordache Mavrocordatŭ Vel Logofĕtŭ, şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ d'întâiŭ alŭ Domnieĭ Domnieĭ mele aicĭ în Ţéra Românéscă la aniĭ dela Is. Hristosŭ 1775, de Constantinŭ Dascălulŭ slovenescŭ ot sfîntulŭ Gheorghe vechiŭ. (Cond. 3, fila 20—22.)

Iată acum şi o serie de hrisóve, prin care Domnitorulŭ acordă protecţie şi ajutorŭ la şcolĭ din orientŭ:

Hrisovulŭ pentru tal. 300, milă la sfînta Patriarhie Alexandrieĭ, unde se ţine douĕ scóle.

Mare şi necontenită pomenire şi veciniică laudă pricinuescŭ pravoslavnicilorŭ Domnĭ, la facerile de bine, la sfintele şi Dumneḑeescile locaşurĭ, maĭ alesŭ când nevoescŭ a da ajutorŭ spre întemeiarea vre-uneĭ sĕvârşirĭ de fapte bune, ce este spre podóba bisericeĭ şi spre luminarea noroduluĭ, una spre acésta fiindŭ verhovnica faptă bună, adecă întemeiarea şcólelorŭ, între care

www.dacoromanica.ro

se câştigă darulŭ celŭ nepreţuitŭ, ce este învĕţătura cărţiĭ, care nu numaĭ este de mare folosŭ şi podóbă vieţeĭ omenescĭ, ci încă şi laudă luĭ Dumneḑeŭ printr'însa se sĕvêrşesce, învrednicindu-se omulŭ cu dînsa a vorbi cu însuşĭ Dumneḑeŭ, şi a sta în potriva celorŭ ce cu meşteşugirea vorbelorŭ ce vorŭ să rĕsvrătéscă pravoslavnica credinţă; dreptŭ aceca dar şi Domnia mea învrednicindu-mĕ cu mila luĭ Dumneḑeŭ oblăduitoriŭ acesteĭ pravoslavnice ţĕrĭ, şi avêndŭ mare dragoste, ca să vedemŭ sporindŭ şi isbutindŭ învĕţătura, nu numaĭ aicĭ, unde Dumneḑeŭ ne-a dăruitŭ oblăduire, ci şi la altă parte, care aŭ trebuinţă, nu lipsimŭ după putinţă a da mână de ajutorŭ din cele ce bogatulŭ darnicŭ Dumneḑeŭ a dăruitŭ nouĕ. Decĭ de vreme ce şi la sfînta Patriarhie Alexandricĭ se ţinŭ şi până acum douĕ şcóle de învĕţătură, cu doĭ dascălĭ, unulŭ ce învaţă limba elinéscă şi altulŭ limba arăpéscă, se păru Domnicĭ mele lucru cuviinciosŭ a da ajutorŭ pentru învĕţătura copiilorŭ acelorŭ pravoslavnicĭ creştinĭ de acolo, cum şi pentru folosulŭ sufletescŭ, dar şi pentru cea pentru noĭ fierbinte rugăciune a prea sfinţituluĭ Patriarhŭ Alexandrii Chiriu, chirŭ, — printr'acestŭ cinstitŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele, şi rînduimŭ ca pe totŭ anulŭ să se dée dela cămara Domnieĭ mele 300, la vremea vinăriciuluĭ, carĭ banĭ să aibă a se lua prin mâna epitropuluĭ a prea fericituluĭ Patriarhŭ, şi să trămiţă acolo la patriarhie să fie pentru plata acelorŭ maĭ susŭ ḑişiĭ doĭ dascălĭ, şi pentru chivernisèla unorŭ din ucenicĭ ce vorŭ fi lipsiţĭ de totŭ de hrana vicţeĭ, ca să fie sfinţiteĭ şi Dumneḑeesceĭ Patriarhiĭ de ajutorŭ, şi pohfală dascălilorŭ, de chivernisèla ucenicilorŭ spre procopsire, iar nouĕ şi rĕposaţilorŭ părinţĭ, moşilorŭ şi strămoşilorŭ Domnieĭ mele vecĭnică pomenire, pentru că acéstă sfîntă şi Dumneḑeiască patriarhie avêndŭ treĭ leturghiĭ aicĭ, câte trele aŭ fostŭ avutŭ mile de vinăriciŭ, cu hrisóvele rĕposaţilorŭ Domnĭ: schitulŭ Stănescĭ vinăriciŭ din dèlulŭ Dobruşŭ, sud. Vâlcea, datŭ de rĕposatulŭ Gavrilŭ Moghilă Vodă ot lèt. 7127. — Schitulŭ Arhanghelŭ ot. tam vinăriciŭ din satulŭ Vlădescĭ, datŭ de rĕposatulŭ Şerbanŭ-Vodă, ot lèt. 7187. Aşişderea şi Metohulŭ de aicĭ din oraşŭ, ce se numesce Zlătariĭ, a fostŭ avutŭ dela rĕposatulŭ Nicolae Vodă milă să iea din vinăriciŭ Domnescŭ din sud Saac pe anŭ vinŭ vedre 300, şi bolovanĭ sare 50, cu hrisovŭ ot lèt. 7228, şi aşa s'aŭ fostŭ urmatŭ până în ḑilele Domnieĭ sèle Constantinŭ Vodă Nicolae, când atuncĭ la cererea acestorŭ maĭ susŭ numitelorŭ milĭ orênduindŭ Domnia mea să se facă cercetarea cerereĭ de către Dumnè-lorŭ Veliţiĭ boerĭ, Dumnè-lorŭ aŭ fostŭ găsitŭ cu cale prin anafora cu lèt. 7255, fiindŭ-că de multe orĭ se întêmplă de nu se face vinŭ, sèŭ cândŭ se face şi nu are preţŭ aceste metóşe se păgubescŭ, să se dea sfinteĭ patriarhiĭ pe anŭ câte tal. 300, în locul acestorŭ mile, şi Patriarhia să ţie aceste douĕ şcóle, şi după alegerea Dumnè-lorŭ, şi Domnia sa asemenea a hotărîtŭ prin hrisovŭ, la lèt. 7255, şi alŭ doilea rîndŭ la lèt. 7261, Iulie, Domnia sa Constantinŭ

www.dacoromanica.ro

Vodă Gehanŭ lét. 1763, precum şi Domnia sa Alexandru Ghica Vvd. asemenea a hotărîtŭ după cum am vĕḑutŭ Domnia mea, şi însuşĭ hrisovulŭ Domnicĭ séle ot lét 7276, şi aşĭa s'aŭ urmatŭ; ci dar şi de acum hotărîmŭ Domnia mea asemenea să se urmeze spre slava mareluĭ Dumneḑeŭ şi spre pururea pomenirea nóstră şi altorŭ iubitorĭ de Hristosŭ Domnĭ, carĭ vorŭ întări în urmă mila acésta; şi am întăritŭ Domnia mea hrisovulŭ acesta cu însĕşĭ credinţa Domnieĭ mele *Iω Alexandru Ioanŭ Ipsilante Vvd.* şi credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ Constantinŭ Vodă şi Dumitraşcu Vodă şi mărturiĭ: Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Nicolae Dudescu Vel Vorn. de Ţéra-de-sus, Radu Văcărescu Vel Vorn. de Ţéra-de-jos, Pană Filipescu Vel Logof. de Ţéra-de-sus, Stefanŭ Prĕscovénu Vel Logof. de Ţéra-de-jos, Stefanŭ Mişoglu Vel Spăt., Ienache Văcărescu Vel Vist., Scarlatŭ Caragea Vel Post., Dumitraşcu Vel Clucerŭ, Nicolae Bârsescu Vel Stol., Manolache Creţulescu Vel Comisŭ, Vel Slugerŭ, Nicolae Vel Pit. şi Ispravnicĭ, Pană Filipescu Vel Logof., Iordache Mavrocordatŭ Vtore Logof. (Cod. III, fila 35—36.)

Hrisovulŭ şcólelorŭ dela Arvanitohori.

Din tóte facerile de bine şi milostcniile maĭ de trebuinţă, maĭ Dumneḑciască, şi maĭ de folosŭ, este acea facere de bine ce se face la obştéscă politic, decât la unŭ omŭ singurŭ, numaĭ cea de-apururea şi de mulţĭ anĭ, decât cea vremelnică şi de puţinĭ anĭ, şi acea ce se face spre folosulŭ sufletuluĭ, decât spre celea trupescĭ, şi decât tóte acestea, iarăşĭ cu multă mĕsură făr' de asemĕnare într'acea facere de bine şi ajutorŭ, ce se face la tocmirea şi chiverniséla şcólelorŭ de învĕţăturile cele elinescĭ, căcĭ într'aceste s'aŭ datŭ multe feluri de învĕţăturĭ, şi maĭ vêrtosŭ că se câştigă înţelepciunea cea lăudată, care împodobesce viéţa omenéscă, maĭ multŭ decât tóte cele-lalte bunătăţĭ, dăruesce ómenilorŭ luminarea cea curată şi fericirea cea desĕvêrşită, care este priceperea şi cunoscinţa luĭ Dumneḑeŭ şi a lucrurilorŭ celorŭ Dumneḑeescĭ pentru a căruia dobândirĭ înţelepţiĭ aŭ lăsatŭ tótă trupésca câştigare şi desfătare, şi s'aŭ datŭ pe sineşĭ la şcóle şi s'aŭ făcutŭ luminaţĭ şi alcşĭ, şi în tótă lumea se laudă şi se mărescŭ; pentru acésta, maĭ toţĭ împĕraţiĭ şi Domniĭ cu multe cheltuelĭ aŭ aşeḑatŭ şcóle de învĕţăturĭ, pentru ca să împodobéscă năravurile şi obiceiurile supuşilorŭ, ca să strĕlucéscă şi să se îmulţéscă în norodulŭ lorŭ, acéstă curată şi luminată a înţelepciuniĭ. Dreptŭ aceea şi Domnia mea, învrednicindu-mĕ Domnulŭ Dumneḑeŭ cu Domnia Ţĕreĭ-Românescĭ, pentru ca să créscă maĭ multŭ şi să sporéscă acestŭ bine şi mare folosŭ, şi cât ar fi prin putinţă să tămăduiască acea neînvĕţare ce se lăţesce în neamulŭ creştinescŭ, — Am pusŭ gândŭ Domnia mea plăcutŭ luĭ Dumneḑeŭ şi de sufletŭ şi de viaţă, de binele de obşte folositoriŭ, ca să se aşeḑe o şcólă

www.dacoromanica.ro

de învĕţăturĭ elinescĭ, cu cheltuiala cămărilĭ Domnieĭ mele, la vre o politie de cinste, unde vorŭ avé trebuinţă de acéstă învĕţătură şi ne-aŭ arĕtatŭ dumné-luĭ cinstitŭ şi credinciosŭ boeriulŭ Domnieĭ mele Ianache Vilara biv Vel Pahar., cum că în oraşulŭ ce se chiamă Arvanitohorie aŭ fostŭ şi maĭ nainte vreme şcólă cu cheltuiala Domnéscă, care oraşŭ se vecinesce cu Târnova, şi este în eparhia prea sfinţituluĭ Mitropolitŭ Târnovŭ, unde locuescŭ bărbaţĭ de cinste şi negustorĭ de ispravă, carĭ aŭ trebuinţă şi doresc de şcóle şi de dascălĭ; am socotitŭ Domnia mea, ca iarăşĭ la maĭ susŭ numitulŭ oraşŭ Arvanitohorie de isnóvă să se facă, şi să se aşeḑe o şcólá de învĕţăturĭ elinescĭ, la care să se paradoséscă douĕ-treĭ clasurĭ, iar pentru plata aceluĭ dascălŭ orênduindŭ Domnia mea în fie-care anŭ douĕ sute cincĭ-ḑecĭ bolovanĭ sare dela Ocnă, însă aceştĭ 250 bolovanĭ de sare să-ĭ plătéscă cămăraşulŭ dela Ocne fără nicĭ o împotrivire, şi fără de nicĭ o pricină, fiesce-care bolovanŭ de sare po tal. unulŭ, la luna luĭ Augustŭ, care banĭ să se dea dascăluluĭ pentru învĕţăturile elinescĭ; şi am orênduitŭ Domnia mea şi patru epitropĭ de cinste, negustorĭ de ispravă, dintr'acelaşŭ oraşŭ, pe chirŭ Ianache Oce, şi pe chirŭ Aftanasie Antoniu, şi pe chirŭ Constantinŭ Diamandŭ şi pe chirŭ Paraschiva Hagi-Gheţulŭ pentru ca să pórte grijă, nu numaĭ să iae aceştĭ talerĭ 250 în fiesce-care anŭ dela cămăraşulŭ de Ocne şi să plătéscă simbria dascăluluĭ după rênduiala ce am făcutŭ Domnia mea, pentru ca să se păzéscă şi să lucreze acea şcólă totŭ-d'a-una întru pomenirea şi sufletésca folosinţa nóstră, ci încă să se socotéscă a găsi dascălŭ învĕţatŭ şi procopsitŭ întru fapte bune şi maĭ vêrtosŭ pravoslavnicŭ, întăritŭ întru credinţă şi întru învĕţăturile Bisericeĭ Rĕsărituluĭ, pentru ca să créscă şi să folosésca ceĭ ce întru acésta şcólă vorŭ învĕţa, să se procopséscă şi întru învĕţărĭ şi întru fapte bune, care acésta este o parte maĭ bună şi maĭ alésă a filosofieĭ şi pentru ca să aibă eĭ fapta cea bună ca o cale deschisă către învĕţătură, iar de care cum-vaşĭ acestŭ Dascălŭ nu va fi dreptŭ, întru curată credinţă şi întru învĕţările Bisericeĭ Rĕsărituluĭ, aŭ va fi netrebnicŭ, séŭ neînvĕţatŭ, aŭ de nu se va nevoi cu ucenicĭĭ cum se cade, atuncĭ ceĭ maĭ sus rînduiţĭ patru Epitropĭ să fie nevoitorĭ, ca să găséscă altŭ dascălŭ vrednicŭ şi sîrguitorŭ şi să-lŭ rînduiască în loculŭ celuĭ ce va fi; iar când se va întêmpla vre-unuĭa dintr'aceştĭ patru Epitropĭ, după datoria omenéscă, mórte, séŭ altă întêmplare, atuncĭ ceĭ treĭ Epitropĭ, carĭ rĕmânŭ, să alégă altŭ obrazŭ vrednicŭ şi de ispravă şi să-lŭ aşeḑe în loculŭ celuĭ lipsitŭ; care acéstă milă a avut'o acestŭ oraşŭ şi dela alţĭ fraţĭ Domnĭ rĕposaţĭ, după cum ne-amŭ adeveritŭ Domnia mea şi din hrisovulŭ Domnicĭ séle rĕposatuluĭ Constantinŭ Nicolae Vodă ot lét 1732. Decĭ ca să se păzéscă mila acésta nestrĕmutată, o întărimŭ şi Domnia mea printr'acestŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele; pohtimŭ dar şi pre alţĭ fraţĭ întru Hristosŭ Domnĭ, carĭ în urma nóstră se vorŭ învrednici dela Domnulŭ Dumneḑeŭ stăpânitorĭ Ţĕreĭ acesteia, să întăréscă mila acésta şi cu hrisóvele

www.dacoromanica.ro

Domniilorŭ sêle, ca și ale Domniilorŭ sêle mile să fie în urmă de alțĭ în sêmă ținute și întărite, întărindŭ Domnia mea hrisovulŭ acesta cu însĕșĭ credința Domnieĭ mele, Iω Alexandru Ipsilante Vvd. și cu credința prea iubiților Domnieĭ mele fiĭ Constantinŭ Vvd și Dumitrașcu Vvd. și cu totŭ sfatulŭ cinstiților și credincioșilorŭ boerilorŭ celorŭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Pană Filipescu Vel Vornicŭ de Țêra-de-sus, Dumitrașco Racoviță Vel Vornicŭ de Țêra-de-jos, Ioanŭ Moruzi Vel Logofĕtŭ de Țêra-de-sus, Grigorie Bălênŭ Vel Logofĕtŭ de Țêra-de-josŭ, Nicolae Brancovênŭ Vel Vistierŭ, Ienache Văcărescu Vel Spătarŭ, Constantinŭ Raletŭ Vel Postelnicŭ, Dumitrașco Panaitache Vel Clucerŭ, Iordache Caragea Vel Paharnicŭ, Alexandru Grecênu Vel Stolnicŭ, Grigorie Balasache Vel Comisŭ, Pantazi Serezli Vel Slugerŭ, Alecse Nicolache Vel Pitarŭ și Ispravniculŭ Ianachi Moruzi Vel Logofĕtŭ și s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta întru alŭ 5-lea anŭ alŭ întâieĭ Domniĭ a Domnieĭ mele aicĭ în Țêra Românêscă, în orașulŭ Domnieĭ mele Bucurescĭ la aniĭ dela zidirea lumeĭ 7287, iar dela spăsanie 1779, Iunie 3, de Constantinŭ Dascălulŭ slavonescŭ dela școla gpd. cea slovenêscă ot. sfêti Gheorghe Vechiŭ. (Cod. III, fila 268—270.)

Paginele 96 — 107.

Dionisie Fotino dice, că Al. Ipsilante a introdusŭ *felurite rênduelĭ de meseriĭ* (1).

Amŭ promisŭ la pag. 97 să aducemŭ ca anexă la capitolulŭ nostru despre „*bresle,*“ industria și comerciulŭ sub Alexandru Ipsilante, o serie maĭ mare de documente maĭ alesŭ referitôre la bresle.

Revoluțiunea francesă a urmăritŭ rumperea tuturorŭ legăturilorŭ, carĭ puteaŭ, orĭ păreaŭ că potŭ opri avêntulŭ individualŭ; ea proclamă și realisă afrancarea muncitoruluĭ, desființândŭ *breslele* (les jurandes et les maîtrises.) Până și coalițiunile de *uvrierĭ* eraŭ proibite de revoluțiunea francesă, în numele *libertățeĭ munceĭ.*

Astădĭ altmintrelea cugetă și la altŭ ceva aspiră *radicaliĭ francesĭ.* Aceștia aŭ declaratŭ răsboiŭ *individuluĭ,* în numele *Statuluĭ* și reclamă *intervențiunea* acestuia, *tutela* luĭ în favôrea *colectivităților de muncitorĭ.* La 1789 se désființă în Francia *corporațiunile,* ca *stavile* la *libertatea individuluĭ meseriașŭ;* astădĭ *grevele de uvrierĭ* oprescŭ pre *individe de a muncì* deosebitŭ de corporațiune și acêstă împedecare ce se

(1) Fotino, trad. de Sion, T. II, pag. 172.

www.dacoromanica.ro

aduce *libertăţeĭ individuluĭ* este în numele intereselorŭ unorŭ *corporaţiunĭ estra-legale. Grevele* impunŭ încetarea de a muncì chiar şi individuluĭ căruia nu-ĭ convine să nu lucreze....

Ceva este de învĕţatŭ *istoricesce* din acéstă luptă contraḑicĕtóre a *liberalismuluĭ modernŭ* contra direcţiuneĭ urmată de revoluţiunea dela 1789. Acéstă luptă, care începe a se iţăi şi pe la noĭ, caută să deştepte pre omulŭ nostru de Statŭ, pre economistŭ asupra necesităţeĭ de a studia ceva maĭ multŭ vechia constituţiune a *bresleĭ* la Românĭ, spre a ne convinge dacă *da* saŭ *ba*, era *brésla*, *isnafulŭ* saŭ *corporaţiunea*, o instituţiune contrarie adevĕrateĭ *libertăţĭ* a *individuluĭ* şi a *muncĕĭ*, séŭ décă ea, cum amŭ arĕtatŭ şi noĭ (1), a fostŭ până târḑiŭ în Principate o *cetate tare* a *neînstreinăreĭ comerciuluĭ şi industrieĭ naţionale.*

Pentru înlesnirea studiilorŭ economiştilorŭ noştri, aducemŭ aci şi vomŭ aduce la fie-care ocasiune ce ni-se va presenta, materialŭ bogatŭ, publicândŭ cât maĭ numeróse documente relative la bresle, industrie şi comerciŭ.

Étă documentele dela Alexandru Ipsilante.

Carte de Cuiumgi Başa.

Domnulŭ învocsce pe Enache şi-ĭ dă volnicie «a lua asupra luĭ căutarea a tótă brésla cuiumgerésca din Bucurescĭ .... să judece pe ceĭ de sub brésla luĭ, adecă cuiumgiŭ cu cuiumgiŭ... pentru ale meşteşugarilorŭ i pentru ucenicĭ şi călfĭ cum şi pe ceĭ ce vorŭ cădé în vină pentru schimbatulŭ aurului, argintuluĭ şi a altorŭ giuvaururĭ şi după dreptate şi orênduiala meşteşugurilorŭ lorŭ, împreună cu alţĭ meşterĭ maĭ bĕtrânĭ aĭ bresleĭ să facă după vină îndreptare şi hotărîre. 1775. (Cod. II, fila 18.)

Carte de Tarzi Başa de croitorĭ şi de Chiurgiu Başa de cojocarĭ.

Esiste rînduirea starosteluĭ la brésla croitorésca din Bucurescĭ, «să judece pe ceĭ de sub brésla luĭ, adecă croitorŭ cu croitorŭ pentru ale meşteşuguluĭ şi pentru ucenicĭ şi călfĭ, cum şi pe ceĭ ce vorŭ cădé în vină de stricarea haĭnelorŭ la lucru.» Judecata o va face împreună cu bĕtrâniĭ bresleĭ şi va avé scutélă elŭ şi casa luĭ de podvódă şi angariĭ. 1775. (Cod. II, fila 20.)

(1) Veḑĭ articolulŭ nostru în *Convorbirĭ Literare* din 1888, Decembre 1, No. 8, p 784.

www.dacoromanica.ro

Carte de ciohodăritŭ.

De vreme ce toţĭ ceĭ ce neguţătorescŭ şi lucréză meşteşugulŭ cismăricĭ, vechiulŭ obiceiŭ este de plătescŭ pe totŭ anulŭ ciohodăritŭ, care este venitŭ alŭ luĭ iciciohodarŭ, adecă de tótă prăvălia po talerĭ unulŭ vechiŭ; dreptŭ acea dămŭ Domnia mea acéstă carte.... luĭ, cu care să aibă volnicie etc. 1775. (Cod. II, fila 21.)

Cartea starosteĭ de cavafĭ din Bucurescĭ.

Luĭ..... carele după alegerea a tótă brésla papugiilorŭ de aicĭ din oraşulŭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, l'am făcutŭ staroste de papugiĭ să fie cu purtare de grijă pentru brésla de papugerie din Bucurescĭ, să judece etc.... după cum în decretele de maĭ sus. 1775. (Cod. II, fila 21.)

Carte de privileghiĭ pentru papugiĭ, cavafiĭ şi cismarilorŭ din Bucurescĭ.

Davat. gvmd., cavafilorŭ şi cismarilorŭ papugiilorŭ creştinĭ pămîntenĭ de aicea din oraşulŭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, ca să aibă numaĭ eĭ a lucra cisme, papucĭ, meşĭ, şi totŭ lucrulŭ căvăfescŭ i papugescŭ şi iar eĭ să vînḑă după obiceiŭ, iar alţĭ străinĭ i orĭ-ce omŭ ar fi să nu fie volnicŭ a vinde acestŭ felŭ de marfă făcută de aicea, pentru că acestŭ obiceiŭ l'a avutŭ şi maĭ 'nainte vreme, după cum ne adeverimŭ Domnia mea din cartea rĕposatuluĭ Domnŭ Alexandru Ghica Vvd ot. lét, 1767 întru care arétă, că cavafiĭ şi cismariĭ pămîntenĭ dândŭ jalbă D-séle, cum că Turciĭ papugiĭ şi cavafĭ, nu-şĭ vîndŭ numaĭ marfa ce o aducŭ din ţéra turcéscă, ci uniĭ dintr'înşiĭ lucréză şi aicĭ şi cumpĕră de la cismariĭ pămîntenĭ cisme şi papucĭ i meşĭ făcuţĭ de aicĭ şi-ĭ vîndŭ printre marfa cea adusă din ţéra turcéscă. Şi cercetândŭ Domnia mea a vĕḑutŭ cartea Dumi-séle Ghica Vvd. cu cuprindere, că pe acea vreme Ţarăşĭ întinḑêndu-se Turciĭ cu acestŭ felŭ de vînḑare, cu judecata Terzi Başiĭ şi a d-séle luĭ Muvelea Efendi, a fostŭ datŭ turciĭ zapisŭ la mâna pămîntenilorŭ, că afară de marfa ce o vorŭ aduce făcută din ţéra turcéscă, la altă marfă făcută de aicea nu se vorŭ amesteca, luândŭ pămînteniĭ şi *hogeturĭ* pe acéstă hotărîre, care zapisŭ l'a vĕḑutŭ şi d-sa. Dreptŭ aceea şi Domnia mea am înoitŭ şi am întăritŭ cartea acésta a Domnieĭ mele, obiceiulŭ ce-lŭ aŭ ca numaĭ eĭ să aibă a lucra în totŭ felulŭ de cismărie aicea în Bucurescĭ şi iar eĭ să vînḑă, iar Turciĭ să-şĭ vînḑă numaĭ marfa ce o vorŭ aduce gătită din ţéra turcéscă. Incă şi saftienele ce vorŭ aduce alţĭ neguţătorĭ din ţéra turcéscă, ca să le vînḑă aicea, nicĭ de acele să nu aibă voie Turciĭ pa-

www.dacoromanica.ro

pugiĭ a cumpĕra, vrêndŭ să le precupéscă cu altŭ preţŭ la pămîntenĭ, ci iar pămîntenii să le cumpere; aşişderea şi Armeniĭ papugiĭ atâtŭ străinĭ cât şi pămîntenĭ şeḑĕtorĭ aicea în ţéră, cu dajdie, şi eĭ aŭ voĭe numaĭ marfa ce o aducŭ gata din ţéra turcéscă să o vînḑă, séŭ din ţéra turcéscă să nu aducă, ci să lucreze numaĭ cu mânele lorŭ aicĭ, şi aceea să o vînḑă; iar a aduce şi din ţéra turcéscă şi să vînḑă printr'aceea şi de cea făcută de aicĭ, nicĭ cât să nu aibă voie, că numaĭ de unŭ felŭ de marfă să vînḑă, orĭ-ce felŭ de omŭ ar fi. Intru care poruncimŭ Domnia mea şi d-ta Beşlégă, de-ţĭ vorŭ arĕta pămînteniĭ pe vr'unŭ turcŭ cum că lucréză marfă de acésta aicea, séŭ că cumpĕră de la pămîntenĭ făcută şi vinde printre marfa cea turcéscă, pe acelŭ turcŭ îndată să-lŭ puĭ la oprélă şi să facĭ Domnieĭ mele în scire, ca să-lŭ isgonimŭ de totŭ din Bucurescĭ. Aşişderea poruncimŭ Domnia mea şi Dumi-tale Vel Agă, de veĭ afla pe vre unŭ cismarŭ pămînténŭ, séŭ papugiŭ, că lucréză şi ducŭ marfă la Turcĭ, iar nu la pămîntenĭ, carĭ nu aducŭ din ţéra turcéscă, unuia ca aceluia făcêndu-ĭ certare, să-lŭ facĭ să se supue şi să urmeze porunceĭ Domnieĭ mele şi hotărireĭ ce s'a făcutŭ, fără de voia luĭ. Intr'altŭ chipŭ să nu fie. 1775. (Cod. II, fila 21.)

Carte de staroste de neguţătorĭ din 1775, Februarie 11.

Davat. Gvmd. boeruluĭ Domnieĭ mele pre care l'am făcutŭ Domnia mea staroste de neguţătorŭ, ca să aibă volnicie printr'acéstă carte a căuta trebile şi judecăţile i alte socotelĭ ce vorŭ avé neguţătoriĭ între dînşiĭ cu erotecrisie şi altele câte cu porunca Domnieĭ mele i dela judecata d-lorŭ veliţilorŭ boerĭ i-se vorŭ orêndui şi catagrafiĭ când va fi trebuinţă şi i-se va porunci a face prăvăliilorŭ şi altorŭ avaetărĭ i alte preţuirĭ de zestre după dreptate şi pentru aceste ostenelĭ, ce are a face la slujba şi poruncile Domnieĭ mele, să aibă după obiceiŭ a fi elŭ şi casa luĭ apĕrată de tóte pòdvelele şi angaradele, să ţie şi unŭ logofĕtŭ scutitŭ, carele este împreună cu dînsulŭ ostenitorŭ la scrisulŭ trebilorŭ ce i-se va porunci de către Domnia mea; să aibă a ţine şi o pivniţă apĕrată de fumăritŭ, de căminăritŭ, de vamă şi de tóte alte angariĭ, ce vorŭ fi pe alte pivniţe, să scutéscă şi drépte bucatele luĭ, de vinăriciŭ, de dijmăritŭ. Aşişderea şi dela vedrele, carĭ se dă negustorilorŭ la vremea când strîngŭ miere, înfierate cu fierulŭ Domnescŭ, neavêndŭ voie a strînge cu alte vedre, fără de numaĭ cu acelea ce se iaŭ dela elŭ, să aibă a lua de tótă vadra câte unŭ galbenŭ turcescŭ de talerŭ 2 şi 90 banĭ. Asemenea să aibă ce aŭ avutŭ şi dela alţĭ fraţĭ Domnĭ, însă o prăvălie ce o are lângă hanulŭ luĭ Zamfirŭ şi lude doĭ scutiţĭ şi aceĭ lude doĭ după ce-ĭ va găsi să se ducă la d-luĭ Vel Vistierŭ, ca să le dea adeverinţă. (Cod. II, fila 23.)

www.dacoromanica.ro

Carte de vătăşia de pescarĭ din Bucurescĭ.

Davat gvmd. De vreme ce pescariĭ din Bucurescĭ după rea obicĭnuirea lorŭ pescele ce-lŭ aducŭ în têrgŭ de vînḑare nu-lŭ aducŭ la loculŭ celŭ orênduitŭ ca să-lŭ vînḑă după nartulŭ ce s'a pusŭ, ci ămblă într'ascunsŭ prin mahalale cu pescele de-lŭ vîndŭ cu preţŭ maĭ mare; dreptŭ aceea am orênduitŭ Domnia mea vătafŭ de pescarĭ pe ....., căruia i-amŭ datŭ acéstă carte, ca să aibă volnicie a cerceta în têrgŭ şi prin mahalale şi pre orĭ carele din pescarĭ îĭ va dovedi că ămblă într'ascunsŭ cu pesce, de-lŭ vinde cu preţŭ maĭ mare, iar nu l'aducŭ la loculŭ celŭ orênduitŭ, pre unulŭ ca acela numaĭ decât luându-lŭ să-lŭ ducă la boerulŭ celŭ orênduitŭ asupra têrguluĭ, ca să-lŭ arête Domnieĭ mele şi să se pedepsésca. Şi pentru ostenéla luĭ să aibă a-şĭ lua obicĭnuitulŭ adetŭ alŭ luĭ, adecă dela totŭ pescarulŭ de sărătură câte banĭ 50 şi oca una pesce săratŭ pe anŭ, şi dela pescariĭ prospătaşĭ câte banĭ 30 şi câte una oca pesce într'unŭ anŭ. 1775. (Cod. II, fila 51.)

Carte de vătăşie de brutarĭ din Bucurescĭ.

Davat. gvmd. Făcêndu-se căutare bresleĭ brutarilorŭ din Bucurescĭ şi puindu-se la orênduială a vinde pânea bună şi cu nartulŭ care se cuvine, fu trebuinţă, ca după obicciŭ, cum a fostŭ şi maĭ nainte, să se aşeḑe şi doĭ vătaşĭ spre a purta grija şi a face pururea căutare bresleĭ, a păzi porunca şi orênduiala. Deeĭ rênduimŭ Domnia mea la acéstă bréslă vătafŭ pe ....., carele împreună cu toţĭ brutariĭ să aibă grijă ca în tótă vremea să fie în têrgŭ pâne de vînḑare bună, curată, după nartulŭ carele se va porunci, fără a nu face nicĭ elŭ nicĭ pre ceĭ-lalţĭ a-ĭ îngădui vre-unŭ felŭ de vicleşugŭ, după cum era obicĭnuiţĭ brutariĭ, orĭ a o scóte crudă, ca să tragă la cântarŭ, séŭ próstă, orĭ maĭ mică că se va pedepsi. Aşişdcrea să fie datorĭ toţĭ brutariĭ, ca să cumpere grâŭ, să facă făină, să aibă zaherea de câte o lună gata, ca întêmplându-se a îngheţa morile în vreme de iarnă să aibă, zaherea strînsă de acum, a face pâne şi a scóte în têrgŭ de vînḑare, ca să nu fie lipsă. Şi pentru slujba şi ostenéla luĭ să aibă a-şĭ lua obicĭnuitulŭ adetŭ alŭ lorŭ dela acéstă bréslă pe anŭ, însă dela brutarĭ carĭ aŭ coptorŭ câte talerĭ unulŭ, şi dela ceĭ ce vîndŭ cu ḑeciuială, câte banĭ 60. Pentru care s'aŭ datŭ dela Domnia mea acéstă carte la mână spre a se sci de vătafŭ. (Cod. II, fila 50.)

Carte de vătăşie de măcelarĭ din Bucurescĭ.

Davat. gvmd. Făcêndu-se căutare bresleĭ măcelarilorŭ din Bucurescĭ şi punêndu-se la orênduială a vinde carne bună, grasă şi cu nartulŭ ce se cuvine,

www.dacoromanica.ro

fu trebuință, ca după obiceiŭ, cum a fostŭ și maĭ 'naintc, să se așeḑe unŭ vătafŭ spre a purta grija și a face pururea căutarea bresleĭ, a păzi porunca și legătura zapisuluĭ ce a datŭ. Decĭ rênduimŭ Domnia mea vătafŭ la acéstă bréslă pe . . . . . ., carele împreună cu toțĭ măcelariĭ să aibă grijă ca în tótă vremea să fie în têrgŭ carne de vînḑare, bună, grasă, după nartulŭ carele se va porunci, fără a nu face nicĭ elŭ, nicĭ pe ceĭ-lalțĭ a-ĭ îngădui, după cum era obicĭnuițĭ măcelariĭ, orĭ a tăia carne próstă, séŭ să vînḑă cu cântarŭ maĭ micŭ, că se va pedepsi. Și pentru slujba și ostenéla luĭ, să aibă a-și lua obicĭnuitulŭ adetŭ alŭ luĭ de la acéstă bréslă, însă de la fiesce-care măcelarŭ câte banĭ 30 pe anŭ și să aibă a tăia Lunea în scaune numaĭ ale luĭ vite și să vînḑă carne după obiceiŭ. Pentru care i-s'aŭ datŭ de la Domnia mea acéstă carte la mână spre a se sci de vătafŭ. (Cod. II, fila 50.)

Hrisovulŭ negustorilorŭ brașoveni, ce se hrănescŭ cu negoțŭ aicĭ în țéră, lude 30.

Davat. gosp. Obștéscă datorie este la toțĭ ceĭ ce dela Dumneḑeŭ li s'a datŭ stăpânirea și puterea dela celŭ de sus a se cunósce pe sineșĭ că a câte de marĭ darurĭ s'aŭ învrednicitŭ dela Dumneḑeŭ atâta sunt de datorŭ, a arĕta credință drĕptă la Dumneḑeŭ, și dragoste milostivnică către ceĭ de unŭ némŭ, ci dar și noĭ întru Hristosŭ Dumneḑeŭ bine credinciosulŭ, blagocestivulŭ și de Hristosŭ iubitorŭ Domnŭ, Iω Alexandru Iónŭ Ipsilante Vvd., fiindŭ-că din noianulŭ milcĭ mareluĭ Dumneḑeŭ ne-a încredințatŭ pre puternica împĕrăție cu Domnia țĕreĭ acesteia, după Domnésca datorie ne-amŭ nevoitŭ cu desĕvêrșită osârdie, atâtŭ spre celŭ de obște folosŭ a supusuluĭ norodŭ, după vremea în care ne aflămŭ, cât și străinĭ, carĭ nemernicescŭ la mila și dreptatea Domnieĭ mele întru acéstă creștinéscă țéră, să se afle de obște mulțămițĭ; dreptŭ aceea printr'acestŭ cinstitŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele hotărîmŭ Domnia mea: tótă compania negustorilorŭ brașovenĭ, lude 30, care anume sunt așeḑațĭ în catastihŭ la cămara gspd. și se hrănescŭ cu negoțŭ brașovenescŭ, atâtŭ aicĭ în orașulŭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, cât și prin têrgurĭ și sate, cu prăvăliĭ și cu altă hrană în țéra Domnieĭ mele, măcarŭ fie cu casele lorŭ șeḑĕtorĭ, să fie în pace și iertatŭ de civerturile ce iesŭ pe țéră, de fumăritŭ i de cotăritŭ, de vinŭ Domnescŭ, de zaherea, de caĭ de olacŭ, de podinĭ, de cheltuiala așternuturilorŭ ce se face la mosafirĭ, de starostea de negustorĭ i de alte tóte, de nicĭ unele valŭ și supĕrare să n'aibă, pentru că fiindŭ ómenĭ străinĭ, dela Brașovŭ, și fiindu-le hrana aicĭ în țéra Domnieĭ mele de aducŭ negoțŭ cum-va și cu chiric, peste munțĭ, m'am milostivitŭ Domnia mea de i-am iertatŭ de tóte acestea ce arĕtă maĭ sus, fără numaĭ să aibă a da toțĭ brașovenii aceste la cămara Domnieĭ mele pe anŭ tal. 400, și acești banĭ să aibă a-ĭ da

www.dacoromanica.ro

de douĕ orĭ într'unŭ anŭ, pentru că de și a fostŭ avutŭ așeḑĕmîntŭ cu hrisovulŭ Domnieĭ sĕle rĕposatuluĭ Scarlatŭ Ghica Vodă, care hrisovŭ s'a vĕḑutŭ de Domnia mea, ca să dea pe anŭ 300 tal. dar cu adausurile ce aŭ fostŭ maĭ luândŭ s'aŭ fostŭ îndoitŭ baniĭ acești, iar Domnia mea am hotărîtŭ să dca numaĭ acești 400, banĭ drepțĭ făr' de nicĭ unŭ felŭ de adausŭ, sĕŭ încărcătură, și baniĭ lorŭ să-șĭ aibă dintre dînșiĭ unŭ vătășelŭ, pre carele-lŭ vorŭ pune staroste a lorŭ, ca să-ĭ strîngă și să-ĭ dea la cămara Domnieĭ mele, iar altŭ zapciŭ să nu se amestece; așișderea să fie iertațĭ și de văcăritulŭ ce plătescŭ strĕiniĭ: câte vite vorŭ avĕ acești brașovenĭ, de văcăritŭ să nu se supere; așa și de pogonărîtulŭ viilorŭ acești brașovenĭ să nu se supere, ca alțĭ străinĭ, că orĭ-cine va ispiti a supĕra preste așeḑĕmîntulŭ acesta, unulŭ ca acela va lua mare certare de către Domnia mea, căcĭ acestŭ așeḑĕmîntŭ aŭ avutŭ și dela alțĭ Domnĭ cu hrisovele Domniilorŭ sĕle ce se vĕḑură de noĭ și de s'ar întêmpla a maĭ eși și alți negustorĭ brașovenĭ aicĭ în țĕră, și aceia făcêndŭ scire Domnieĭ mele după puterea lorŭ îșĭ vorŭ lua osebită dajdia lorŭ. Pentru vinurile ce facŭ în viile lorŭ, vamă nimicŭ să nu plătescă cândŭ-lŭ vorŭ trece în lăuntru, sĕŭ cu buțĭ sĕŭ cu povernĭ, să fie apĕrațĭ orĭ de ce vamă; asemenea și pentru butoie să nu li-se iea aceĭ banĭ câte 12 ce le lua maĭ 'nainte vreme, cât și cutiile cu struguri și alte pome din viile lorŭ pentru trĕba caseĭ lorŭ, dar să aibă a se feri să nu amestece în vinurile din viile lorŭ niscare-va vinurĭ străine, numindu-le că sunt ale lorŭ, ca să înșĕle vameșiĭ, că atuncĭ tote vinurile acele se vorŭ lua Domnescĭ, iar buțile ce vorŭ lua de negustorie a-le trece în lăuntru să aibă a plăti vamă de bute tal. 10, după vechiulŭ obiceiŭ, și câte unŭ vierŭ străinŭ ce vorŭ avĕ la viile lorŭ să fie scutițĭ și apĕrațĭ de orĭ-ce dăjdiĭ li-se maĭ face supĕrarea de li-se deslĕgă tótă marfa la schelă, după obiceiŭ, ci pentru ca să lipsĕscă pricinĭ ca acestea, și ca să nu le maĭ deslege marfa, făcură rugăminte, ca să aibă a plăti de povară câte tal. 1, la tótă marfa ce vorŭ aduce din lăuntru în țĕră, și la marfa brașovenĕscă ce vorŭ scóte de aicĭ din țĕră, în țĕra turcĕscă, și așĭa am hotărîtŭ Domnia mea, după cererea lorŭ, iar câtă marfă vorŭ cumpĕra de aicĭ din țĕră, ca să o trĕcă în lăuntru, să plătescă vamă la sută treĭ, afară din cele poprite cu firmanŭ împĕrătescŭ, de care să se ferescă, ca nicĭ de cum de acelŭ felŭ de lucrurĭ nicĭ să îndrăznĕscă a cumpĕra, că se vorŭ pedepsi; așișderea însciințându-ne Domnia mea cum că vameșiĭ dela Câmpina, afară de vamă, le maĭ iea câte o para și de calŭ o para, și după ce vinŭ aicĭ în têrgŭ le maĭ iea vamă agĕscă de carŭ banĭ 20 și la carvasara banĭ 20, acestea fiindŭ peste obiceiŭ, le rădicămŭ Domnia mea a nu se maĭ supĕra de acestea; cum și pentru cărăușiĭ dela Câmpina, dela Comarnicŭ însciințându-ne Domnia mea din jalba acestorŭ negustorĭ, cum că nu îngăduescŭ pe cărăușiĭ Prahovenĭ să vie cu marfă până aicĭ, ci o încarcă eĭ în carele lorŭ de o aducŭ aicĭ, și totŭ-d'a-una aŭ avutŭ pa-

www.dacoromanica.ro

gubă de câte orĭ s'aŭ schimbatŭ cărăușiĭ nesciindŭ pe cine să apuce să plătéscă paguba, pe Prahovenĭ séŭ pe Câmpinenĭ, aŭ pe Comarnicenĭ, și făcură rugăciune, ca să nu fie volnicĭ Câmpineniĭ, nicĭ Comărniceniĭ a sili pe numițiĭ negustorĭ aĭ companieĭ să le aducă eĭ marfa aicĭ, ci cu cărăușiĭ Prahovenĭ carĭ îșĭ scotŭ marfa din Brașovŭ, cu aceĭa să vină până aicĭ; dreptŭ aceea Domnia mea dămŭ tare poruncă, că cărăușiĭ Prahovenĭ să aibă volnicic să le încarce marfa din Brașovŭ, și după ce vorŭ încărca să nu fie volnicĭ a merge pe la casele lorŭ cu carele, ci din loculŭ ce vorŭ încărca să și pornéscă dreptŭ pe drumŭ în cotro vorŭ vré a merge negustoriĭ, ci dar întru adeverirea și temeĭnica stare a acestuĭ așeḑĕmîntŭ, ce s'a făcutŭ cu tare temeiŭ, acesteĭ companiĭ de negustorĭ brașovenĭ, dămŭ Domnia mea domnescŭ hrisovŭ întăritŭ cu însășĭ credința Domnieĭ mele Iω Alex. Ioanŭ Ipsilante Voivodŭ, și cu credința prea iubițilorŭ Domnieĭ mele fiĭ, Constantinŭ Vodă și Dumitrașco Vodă, și mărturiĭ punemŭ Domnia mea pe toțĭ cinstițiĭ și credincioșiĭ boerĭ ceĭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Nicolae Dudesculŭ Vel Vor. de Țéra-de-sus, Radulŭ Văcăresculŭ Vel Log. de Țéra-de-jos, Pană Filipescu Vel. Logofĕtŭ de Țéra-de-sus, Stefanŭ Prĕscovénŭ Vel. Log. de Țéra-de-jos, Stefanŭ Mișoglu Vel Spăt., Ienache Văcărescu Vel Vist., Scarlatŭ Caragea Vel Post., Dumitrașco Vel Clucerŭ, Ianache Vel Pahar., Constantinŭ Văcăresculŭ Vel Stol., Manolache Crețulescu Vel Comisŭ, Dumitrache Vel Slugerŭ, Nicolae Vel Pit., și Ispravnicŭ Stefanŭ Prăscovénulŭ Vel Logofĕtŭ de Țéra-de-jos, i Constantinŭ Stirbeiŭ Vel Logofĕtŭ, și s'a scrisŭ hrisovulŭ acesta întru alŭ 2-lea anŭ alŭ Domnieĭ mele, aicĭ în orașulŭ scaunuluĭ Domnieĭ mele, Bucurescĭ, la anulŭ dela zidirea lumeĭ 7284, iar dela nascerea Domnuluĭ și mântuitoruluĭ nostru Isusŭ Hristosŭ 1775, Novembre 6, de Constantinŭ Dascălulŭ slovenescŭ ot sfeti Gheorghe vechiŭ. (Cod. III, fila 139—141.)

Hrisovulŭ de stărostie de negustorĭ Brașovenĭ.

Davat. gpd. Facerile de bine se sĕvêrșescŭ pre la toțĭ supușiĭ de către pravoslavniciĭ Domnĭ ceĭ bunĭ și milostivĭ, nu numaĭ laudă și pomenire veclnică li se pricinuescŭ de către toțĭ, ci și credință netăgăduită spre tóte poruncile lorŭ, peste tótă vremea cu multă osîrdie înrădăcinéză inimile tuturorŭ pentru aceea aŭ datŭ tărie Domniĭ să aréte totŭ felulŭ de milĭ și faceri de bine spre slugile séle și maĭ alesŭ către ceĭ străinĭ de altă țéră, carĭ nemernicescŭ subt oblastia Domnuluĭ, cu cale dar este uniĭ ca aceștia a se milui cu privilegiurĭ domnescĭ de a se .... și de scutélă precum este și. . . . . socotit'am Domnia mea și i-am datŭ acestŭ privilegiŭ și m'am milostivitŭ de l'am făcutŭ staroste de brașovenĭ, pre brașoveniĭ străinĭ, ce se negustorescŭ aicĭ în țéră și le-am lăsatŭ asidotosŭ

www.dacoromanica.ro

de totŭ felulŭ de dăjdiĭ şi orênduelĭ ale ţĕreĭ, de nicĭ unŭ valŭ şi supĕrare să nu aibă. Aşişderea să fie în pace şi scutitŭ de sferturile dăjdieĭ ce s'aŭ aşeḑatŭ, ca să dea braşoveniĭ străinĭ nicĭ cum să nu se supere, pentru că fiindŭ în pace să pórte grijă de strîngerea banilorŭ dăjdiilorŭ prin vătăşelŭ sĕŭ, ce va orêndui, şi de plinirea banilorŭ la cămara Domnieĭ mele la orênduitulŭ sorocŭ; aşişderea m'am milostivitŭ Domnia mea de l'am miluitŭ cu deosebită milă Domnéscă, ca să aibă a scuti totŭ vinulŭ ce va face în viile luĭ de vinăriciŭ, însă ale séle drepte bucate din viile luĭ, pentru care poruncimŭ Domnia mea şi dumné-vóstră boerĭ vinăricerĭ ce veţĭ fi orênduiţĭ cu slujba la vremea vinăriciuluĭ acestuĭ maĭ sus numitŭ staroste de braşovenĭ . . . . . să ĭ daţĭ bună pace de vinăriciŭ, adeverindŭ Domnia mea Hrisovulŭ acesta, cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Iω Alex. Ipsilante Vvd. şi mărturiĭ punemŭ Domnia mea pe toţĭ cinstiţiĭ şi credincioşiĭ boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Nicolae Dudesculŭ Vel Vorn. de Ţéra-de-sus, Radulŭ Văcărescu Vorn. de Ţéra-de-jos, Pană Filipescu Vel Log. de Ţéra-de-sus, Stefanŭ Prĕscovénulŭ Vel Log. de Ţéra-de-jos, Stefanŭ Mişoglu Vel Spătarŭ, Ianache Văcărescu Vel Vist., Scarlatŭ Caragea Vel Post., Dumitrache Racoviţă Vel Clucerŭ, Dimitrie Vel Slugerŭ, Ianache Vel Pahar., Constantinŭ Văcăresculŭ Vel Stolnicŭ, Manolache Creţulescu Vel Căminariŭ, Nicolae Vel Pitarŭ, şi Ispravniciĭ Stefanŭ Prĕscovénu Vel Logofĕtŭ de Ţéra-de-jos, i Constantinŭ Ştirbeiŭ Logofĕtŭ alŭ 2-lea, şi s'a scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ alŭ doilea dintru a doua Domnie a Domnieĭ mele aicĭ în scaunulŭ Domnieĭ mele Bucurescĭ la anulŭ dela zidirea lumeĭ 7284, de Constantinŭ dascălulŭ slovenescŭ ot sfeti Gheorghe vechiŭ. (Cod. III, fila 141—142.)

Cartea bresleĭ croitorilorŭ din Craiova.

Luândŭ Domnia mea însciinţare, că brésla croitorilorŭ din oraşulŭ Craioveĭ maĭ dinainte a avutŭ obiceiulŭ şi orênduiala sa, iar dela o vreme încóce s'a stricatŭ, şi după jalba ce a fostŭ datŭ numita bréslă la D-luĭ cinstitulŭ şi credinciosulŭ boerulŭ Domnieĭ mele Manolache Romaniti biv Vel Pah. caimacamulŭ Craioveĭ, fiindŭ orênduiţĭ la neguţătorĭ şi meşterĭ bĕtrânĭ aĭ bresleĭ, aŭ făcutŭ între dînşiĭ aşeḑămîntŭ în scrisŭ pe vechiulŭ obiceiŭ, anume cum să se ţie şi să se urmeze orênduiala între dînşiĭ şi neguţătoriĭ prăvăliaşĭ, adecă: ca neguţătoriĭ prăvăliaşĭ să aibă voie după vechiulŭ obiceiŭ a croi şi a lucra haine de vînḑare numaĭ de cele micĭ, iar alte haine marĭ de credinţă, cu cheltuelĭ maĭ grele, să nu fie sloboḑĭ a lucra eĭ, ci să le dea la croitorĭ să le facă, precum vĕḑumŭ Domnia mea şi cartea lorŭ de aşeḑămîntŭ iscălită de neguţătorĭ şi meşterĭ de aĭ bresleĭ, osebitŭ vĕḑumŭ şi cartea D-luĭ Pah. Manolache Romaniti caimacamulŭ, întru care se coprinde, că aŭ avutŭ

www.dacoromanica.ro

acéstă bréslă obiceiulŭ şi orênduială osebită, orênduindŭ şi preţŭ la haincle cele maĭ marĭ ce le vorŭ da neguţătoriĭ prăvăliaşĭ la croitorĭ să le lucreze anume, pentru care, cât să le plătéscă, cum şi pentru orênduiala de căllĭ cum să se urmeze. Decĭ după cuprinderea acelorŭ cărţĭ de obiceiŭ şi aşedămîntŭ, întărimŭ şi Domnia mea printr'acéstă carte, ca întocmaĭ să aibă a se ţiné şi a se păzi, şi de acum înainte nestrămutatŭ.

Aşişderea maĭ jăluiră Domnieĭ mele acéstă bréslă cum că la vreme de lucru, cândŭ arŭ puté şi eĭ a se agonisi cu cevaşĭ pentru chiverniséla, avêndŭ multe supĕrărĭ, trăgêndu-ĭ în tóte părţile cu sila de lucréză făr' de plată, cu nume de beilicŭ, nu potŭ a-şĭ agonisi ceea ce ar puté şi aşĭa eĭ rĕmânŭ lipsiţĭ; decĭ pentru acésta întărimŭ Domnia mea ca numaĭ 2 croitorĭ să dea, după cum a fostŭ obiceiŭ, la D-luĭ Caimacamulŭ să lucreze, iar maĭ multŭ nimenĭ să nu se cuteze a le face supĕrărĭ şi a-ĭ trage cu sila să lucreze, cu nume de beilicŭ, fără de plată. Iulie 8, 1776. (Cod. II, fila 62.)

Hrisovulŭ bresleĭ măcelarilorŭ din Bucurescĭ.

Lauda, cinstea şi mărirea Domnilorŭ şi oblăduitorilorŭ cărora dela Domnulŭ Dumnedeŭ li-s'a încredinţatŭ stăpânirea de ţĕrĭ şi de noróde, de-apururea aŭ datoria netăgăduită a privi şi a se uita ca dintr'o înaltă privelişte, din scaunulŭ celŭ Domnescŭ şi stăpânitorŭ asupra supusuluĭ sĕŭ norodŭ, în cât cu a sa iscusinţă şi isteţime îndreptândŭ pe toţĭ ceĭ ce sunt sub stăpânirea sa, să pótă aduce cele strîmbe şi cele gloduróse spre căĭ netede; decĭ dar de vreme ce Dumnedeésca pronie din darulŭ celŭ de sus ni s'a încredinţatŭ nouĕ scaunulŭ acesteĭ pravoslavnice ţĕrĭ creştinescĭ, între altele ce ne nevoimŭ a le aduce la stare şi orînduială bună, socotit'am Domnia mea şi pentru brésla măcelarilorŭ din Bucurescĭ, carĭ după jalba ce aŭ datŭ Domnieĭ mele, cum-că până la o vreme fórte bine şi cu bună orînduială s'aŭ păzitŭ tagma acesteĭ bresle, în loculŭ lorŭ celŭ strĕmoşescŭ, unde sunt scaunele de carne cele vechĭ ce este întru dînsulŭ pentru vîndarea de carne, iar dela o vreme încóce stricându-li-se orînduiala lorŭ cea din vechime, mulţĭ din ómenĭ aŭ începutŭ de sineşĭ, a deschide scaune de vîndŭ carne care pe unde le este voia, dintru a cărorŭ pricină nu potŭ păzi nicĭ poruncile ce li se daŭ pentru îndestularea obşteĭ oraşuluĭ acestuia, i-am orînduitŭ Domnia mea la Dumné-lorŭ boerĭ Epitropĭ aĭ trebilorŭ obştieĭ şi Dumné-lorŭ aŭ însciinţatŭ Domnieĭ mele, cum-că jalba le este adevĕrată şi cererea cu cale; dreptŭ aceea dat'am Domnia mea acestŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele luĭ Dumitru vătafulŭ împreună cu lude 32 Măcelarĭ anume Stanŭ ce a fostŭ vătafŭ, Năstase, Petre, Ioanŭ Surdu, Tănase, Constantinŭ, Leca, Nica, Stoianŭ sin Drăgoiŭ, Stanŭ sin Marinŭ, Stoica Bratŭ, Apostolŭ, Marinŭ Colo, Stoianŭ Brotăcelŭ, Petre Rosulŭ, Radu Bărzanu, Cărstea,

www.dacoromanica.ro

Stanŭ Gânsacŭ, Stoica, Leonte, Dobre Verta, Dobrinŭ, Stancu, Pătrașco, Radu sin Zamfirŭ, Nicolae Ganea, Stefanŭ Grămașŭ, Bârcă sin Stanŭ, Duca, Radu celŭ mare, Ianache Felendres, Radulŭ Coconea, Sandu, care acum s'a alesŭ și s'aŭ aședatŭ rufetŭ la acéstă bréslă, și hotărîmŭ ca să aibă a ține și a se păzi precum maĭ josŭ arétă. 1. Loculŭ pe care sunt scaunele de carne cele vechĭ fiindŭ alŭ lorŭ strămoșescŭ, într'adinsŭ pentru vînḍarea de carne, să fie și de acum înainte nestrămutațĭ dela acelŭ ḍisŭ locŭ. 2. Dobitócele să nu le înjunge și să le jupóie în loculŭ de maĭ sus ḍisŭ, a se face scărbiciune și putóre, ci să aibă a ține pentru tăiarea dobitócelorŭ douĕ séŭ treĭ salhanale aiurea la apă curătóre, însă afară din Bucurescĭ și de acolo să aducă carnea curată gata la scaune ca să o vînḍă. 3. Vătășia acestuĭ rufetŭ după vechiulŭ obicciŭ să aibă a se păzi și de acum înainte, adecă toțĭ ceĭ din sus numițiĭ măcelarĭ, carĭ acum s'aŭ alesŭ a fi rufetŭ la acéstă bréslă, să fie supușĭ vătafuluĭ lorŭ la tóte celea ce-ĭ va povĕțui, și le va da poruncă pentru a obștieĭ îndestulare, și pentru orênduiala rufetuluĭ lorŭ. 4. Lunea să aibă a face vînḍare de carne numaĭ vătășéscă, după vechiulŭ obiceiŭ, care s'a urmatŭ până acum, asemene și de acum înainte să se ție. 5. La pricinele de judecățĭ și socotelĭ ce vorŭ avé măcelarŭ cu măcelarŭ între dînșiĭ pentru ale negoțuluĭ acestuĭ rufetŭ, nimenĭ altŭ cine-vașĭ să nu se amestece, fără de numaĭ vătafulŭ împreună cu proeștiĭ ai bresleĭ să-ĭ judece și să-ĭ socotéscă, și asupra dreptățcĭ urmândŭ fără de a face hatărŭ séŭ voíe veghétă nicĭ la o parte, nicĭ la alta, să le hotărască în scrisŭ, iar când vre-o parte nu se va odihni pe alegerea rufetuluĭ, avêndŭ bănuială că s'aŭ năpăstuitŭ, va face apelație și la Divanŭ. 6. Brésla acésta să fie datóre a griji din vreme, să aibă dobitóce din destulŭ pentru câtă sumă de carne se cheltuesce pe anŭ, ca să fie orașulŭ în tótă vremea fără de lipsă, și încă să fie datóre a vinde carne bună, grasă de o potrivă, să mănânce și bogatulŭ și sĕraculŭ, iar pentru prețulŭ cărneĭ după vremĭ, cum va fi cumpĕrătórea dobitócelorŭ așĭa cu cisniŭ se va face nartŭ și după acela să vînḍă, iar nu într'altŭ chipŭ. 7-a Afară dintr'aceștĭ lude 33, măcelariĭ de maĭ sus numițĭ, nimenĭ altulŭ să nu fie volnicŭ a deschide scaunŭ să vînḍă carne fără scirea și voia vătafuluĭ și a rufetuluĭ. Pentru ca să se păzéscă acéstă orênduială în tótă vremea nestrămutatŭ, am întăritŭ hrisovulŭ acesta, cu însĕșĭ credința Domnieĭ mele Iω Alexandru Ipsilante Vvd. și cu credința prea iubițilorŭ fiĭ și Beizadele a Domnieĭ mele Constantinŭ Vvd., Dumitrașco Vvd., și cu totŭ sfatulŭ cinstițilorŭ și credincioșilorŭ boerilorŭ ceĭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Panŭ Toma Crețulescu Vel Banŭ, Nicolae Știrbeiŭ Vel Vorn. de Țéra-de-sus, Badea Știrbeiŭ Vel Vornicŭ de Țéra-de-jos, Stefanŭ Mișoglu Vel Spăt., Nicolae Brâncovénu Vel Vistierŭ, Scarlatŭ Caragea Vel Postelnicŭ, Manolache Brâncovénu Vel Clucerŭ, Scarlatŭ Manu Vel Comisŭ, Nicolae Filipescu Vel Paharnicŭ, Constantinŭ Ghica Vel Stol., Stefanŭ Cioranu Vel Slugerŭ,

www.dacoromanica.ro

Constantinŭ Vel Pitarŭ, și Ispravnicĭ, Ioanŭ Iuliano Vel Logofĕtŭ, George Mavrocordatŭ 2-lea Logofĕtŭ; și s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta întru alŭ doilea anŭ alŭ Domnieĭ Domnicĭ mele aicĭ în orașulŭ scaunuluĭ Domnicĭ mele Bucurescĭ, la lét dela zidirea lumeĭ 7284, iar dela mântuirea eĭ 1776, luna luĭ Augustŭ 23, de Dumitrache Logofĕtŭ za taină. (Cod. III, fila 193—194.)

Hrisovŭ alŭ bresleĭ cojocarilorŭ. Asemenea s'a datŭ celorŭ din Craiova.

Intre altele cuviincióse ce ne muncimŭ și ne nevoimŭ Domnia mea a le pune la bună orênduială în faptă spre folosința de obște a păziteĭ de Dumnedeŭ creștinescĭ țĕreĭ acesteia, ce ni s'aŭ încredințatŭ, fiindŭ și rufetulŭ blănarilorŭ, cărora după a lorŭ cerere ce în multe rînduri prin jălbĭ aŭ tăcutŭ către Domnia mea, hotărîndŭ de a le pune rînduiala ce se cade rufetuluĭ, și a-șĭ avé privileghiurile séle cuviincióse, când vorŭ păzi și poruncile ce li-se va da, și maĭ vîrtosŭ ca să nu le rĕmâe nicĭ pricină și cuvîntŭ de îndreptare la vîndărĭ și lucrurĭ ce se urma până acum, maĭ întâiŭ am poruncitŭ d-luĭ Vel cămărașŭ, fiindŭ-că din începutŭ brésla acésta a blănarilorŭ a ținutŭ de Cămară, și împreună cu doĭ din boeriĭ epitropĭ, care-ĭ avemŭ Domnia mea orênduițĭ la trebĭ ce sunt la ale obștieĭ, aŭ luatŭ în scrisŭ câțĭ se află într'acéstă vreme la meșteșugulŭ și negustoria acésta, adecă blănarĭ, cojocarĭ, șlicarĭ și matrapazĭ, primițĭ și alcșĭ de bréslă, și i-aŭ arĕtatŭ Domnieĭ mele cu fóie, care ca să fie cunoscuțĭ și sciuțĭ de acum înainte spre a puté numaĭ eĭ a metahirisi meșteșugulŭ și negustoria acésta, iar alțiĭ de sineșĭ să nu se amestece a se face înșișĭ blănarĭ și cojocarĭ, li s'aŭ datŭ pecetluiturile Domnescĭ la mânĭ, dintr'aceștia să fie dară dece, carĭ vorŭ fi maĭ de ispravă, bĕtrânĭ și cu protesisŭ, însă, cincĭ din blănarĭ, treĭ din șlicarĭ și doĭ din cojocarĭ, proeștĭ aĭ bresleĭ, ca împreună cu dînșiĭ să aibă Chiurciu-Basa a-șĭ povĕțui brésla lorŭ, și a purta grijă peste tótă vremea a se urma și a se păzi celea ce orênduimŭ maĭ josŭ anume: 1. Să aibă Chiurciu Basa de împreună cu aceștĭ proestisĭ, a căuta pricinile și judecățile breslelorŭ pentru ale meșteșuguluĭ pentru ucenicĭ și călfĭ, pentru ceĭ ce vorŭ face stricăciunile lucruluĭ cui-vașĭ, și pentru ceĭ ce vorŭ fi neurmătorĭ la vre-una din câte sunt legațĭ și hotărîțĭ a le păzi prin hrisovulŭ acesta alŭ Domnieĭ mele, de care când va fi trebuință strângêndu-se la unŭ locŭ cu Chiurciu Basa, adecă când va fi în pricină împreună blănariĭ să se adune cu blănarĭ, iar când va fi în pricină cojocariĭ séŭ șlicariĭ să se adune iarășĭ proeștiĭ a aceluĭ meșteșugŭ, care împreună cu Chiurciu Basa i cu ceĭ-lalțĭ să trimiță să se cheme celŭ cu pricina, și când acela de sineșĭ nu va urma a veni, atuncĭ să se aibă volnicie a-lŭ aduce și fără de voie cu ceaușŭ de cojocarŭ, și să iea trépĕdŭ banĭ 40, după obiceiŭ ce aŭ avutŭ, să hotărască pricina acésta în scrisŭ sub iscăli-

www.dacoromanica.ro

turile lorŭ, după dreptate şi după obiceiulŭ meşteşuguluĭ lorŭ, şi pe ceĭ ce vorŭ fi cu pricină de îndreptatŭ să-ĭ îndreptezo, iar pe ceĭ ce vorŭ fi cu vină, de va fi vina luĭ maĭ mică, să-ĭ facă eĭ cercetare şi dojană după obiceiŭ rufetuluĭ, iar pe ceĭ ce va fi cu vină de pedépsă, să aibă a-lŭ arĕta la d-luĭ Vel Cămăraşŭ de împreună cu alegerea lorŭ în scrisŭ, ca cercetându-i-se vina să-lŭ pedepsésca, însă pe uniĭ ca aceĭ vinovaţĭ să-ĭ hotărască a da óre-care juremé la cutia de milostenie a bresleĭ lorŭ, după mĕsura vineĭ în locŭ de pedépsă; să aibă a ţiné Chiurciu Başa după obiceiŭ ce a avutŭ, cum aŭ şi alte rufeturĭ cutie, în care să se strîngă de către orênduitulŭ ceauşŭ alŭ Chiurciu Başiĭ în tóte Sâmbetele sĕptĕmânelorŭ câte treĭ banĭ de fiesce-care prăvălic, orĭ blănărie, orĭ işlicărie, orĭ cojocăric; aşişderea să strîngă la cutie şi de totŭ negustorulŭ cazacliŭ când va vinde orĭ-ce felŭ de marfă cazacliască, dela vînḑĕtorĭ treĭ-ḑecĭ de banĭ la suta de leĭ, cum şi dela cumpĕrătorĭ iar alţĭ treĭ-ḑecĭ de banĭ la suta de leĭ. Aşişderea să strîngă la cutic şi óre-şĭ care geremele dela uniĭ ce vorŭ fi hotărîţĭ, după cum am ḑisŭ, pentru vinele lorŭ, cum şi dela alţiĭ carĭ deosebitŭ le vorŭ da mâna a face de sineşĭ vre-o milostenie şi vorŭ vré înşişĭ a arunca la cutie; aşişderea să strîngă la cutie şi câte tal. 10, dela celŭ ce va eşi meşterŭ a deschide prăvălie, precum maĭ jos se cuprinde; care acéstă cutic în care este să se strîngă acestŭ venitŭ de banĭ, să se pecetluiască cu cincĭ séŭ sése pecetiĭ ale celorŭ ce vorŭ fi maĭ de ispravă din proeştĭ aĭ blănarilorŭ, aĭ cojocarilorŭ şi aĭ işlicarilorŭ, şi aşĭa pecetluită să se păstrezo; însă adecă Chiurciu-Başa purtândŭ clŭ de grijă ca să strîngă venitulŭ ce este orînduitŭ, şi cândŭ din brésla lorŭ se va întêmpla a muri vre-unulŭ întru scăpătăciune, séŭ vre-unulŭ de vre-o bólă îndelungată, orĭ din slăbiciunea bĕtrâneţelorŭ trecute nu va fi vrednicŭ de a se chivernisi, séŭ din altă întêmplare dela Dumneḑeŭ va cădé în lipsă desĕvêrşitŭ, atuncĭ din cutia acésta să-ĭ dée ceea-ce se cade, ca mortulŭ să-lŭ îngrópe cu cele trebuincióse, după orênduiala creştinéscă şi sĕraculŭ să se ajute după datorie; însă acea cutie să nu se deschiḑă de altulŭ, ci iar de faţă fiindŭ înaintea acelorŭ cincĭ şése ce aŭ pusŭ peceţile să se deschiḑă, şi luândŭ baniĭ ce va fi trebuinţă, iarăşĭ să se pecetluiască la locŭ, şi de nu vorŭ fi ceĭ d'întâiŭ carĭ a pusŭ peceţile, să fie alţiĭ în locului lorŭ a pecetlui iarăşĭ cincĭ séŭ şése de ispravă din blănarĭ, cojocarĭ séŭ işlicarĭ. Cazacliĭ cândŭ aducŭ marfă de ţéra căzăcéscă, să nu fie volnicĭ a o deslega, ci întâiŭ să dea scire luĭ Chiurciu-Başa carc cu cincĭ din proeştĭ să mérgă ca să fie faţă la deschiderea mărfiĭ, şi puindŭ preţulŭ ce se cade, prin tocméla ce vorŭ face între dînşiĭ, fiesce-carc după acelŭ preţŭ să cumpere şi să iea cât le va fi de trebuinţă; *marfă de Rumelia* să nu fie volnicĭ negustoriĭ ceĭ ce o aducŭ, nicĭ să o deslege eĭ fără scirea Chiurciu-Başiĭ şi a celorŭ-lalţĭ proeştĭ, nicĭ să o lucrezc eĭ aicĭ, séŭ să o vînḑă cu blana şi cu pielea, ci întâiŭ să dea scire Chiurciu-Başiĭ să mérgă de împreună cu ceĭ-lalţĭ

www.dacoromanica.ro

proeştĭ să o tocméscă şi tăindŭ preţulŭ să o iea tótă cu ridicata. Aşişderea şi cazaclĭĭ, cum lipscanĭĭ totŭ cu ridicata să o vînḑă la brésla blănarilorŭ, iar să nu fie volnicĭ a lucra eĭ marfa aicĭ; vulpele, jderulŭ, pisicĭ şi altele mĕruntăĭ de cojocărie să nu fie volnicĭ nimene de alte breslе a cumpĕra şi pentru a le vinde, şi nicĭ pentru a face negustoric, nicĭ abagiŭ, nicĭ braşovenĭ, nicĭ mătăsarŭ, nicĭ croitorŭ, nicĭ Armenĭ, nicĭ Ovreĭ, nicĭ brăslaşĭ slujitorĭ, nicĭ slugĭ, nicĭ altŭ nimenĭ, fără numaĭ de va strînge şi de va cumpĕra pentru trebuinţa sa a-şĭ face lui-şĭ haine de purtatŭ, iar într'altŭ chipŭ de se va amesteca la brésla ce este a blănarilorŭ şi va dovedi Chiurciu-Başa cu Isnafulŭ sĕŭ, să-ĭ iea pe sémă cămăriĭ Domnescĭ acea marfă. Hârşiile dela mocanĭ şi pieile dela scaune să se protimiséscă întâiŭ cojocariĭ şi işlicariĭ pămîntenĭ aĭ bresleĭ a cumpĕra, apoĭ ce va rĕmâne să iea şi străiniĭ, însă cojocariĭ şi işlicariĭ pămîntenĭ să aibă a da fóie la Chiurciu-Başa de câtă sumă de pieĭ le va fi trebuinţă la totŭ rufetulŭ peste anŭ, care acea sumă să o cumpere cu preţulŭ ce vorŭ da străiniĭ, şi cele-lalte să se vînḑă la străinĭ; aşişderea fiindŭ-că aŭ datŭ Domnieĭ mele jalbă toţĭ işlicariĭ asupra cojocarilorŭ *başcaliĭ*, că nu urméză a cumpĕra marfă de cojocărie grósă numaĭ cea-ce le este trebuinţă meşteşuguluĭ lorŭ, adecă hărşiile de căciulă de pela mocanĭ, şi pieĭ de blane i de cojóce de pe la măcelarĭ, ci dela o sémă de vreme încóce s'aŭ apucatŭ de strînsŭ şi marfă supţire, ce le ḑice stîrpiturĭ, care este de trebuinţa meşteşuguluĭ islicarilorŭ, şi o precupescŭ vînḑêndŭ printr'ascunsŭ pe la străinĭ, altele vîndŭ din prăvălic pe a măna la muşteriĭ, iar cele próste ce le rĕmânŭ le vîndŭ lorŭ cu preţŭ mare şi aŭ cerutŭ numiţiĭ işlicarĭ ca să aibă dreptate la acésta spre a fi opriţĭ, a cărora jalbă şi cercre fiindŭ cu cale, după cercetarea ce am făcutŭ am aşeḑatŭ şi acestŭ pontŭ în hrisovulŭ Domnieĭ mele ca cojocariĭ başcaliĭ să aibă a strînge şi a cumpĕra orĭ dela mocanĭ orĭ dela măcelarĭ numaĭ marfa ce lucréză eĭ la meşteşugulŭ ce aŭ precum maĭ sus se arată, iar marfa subţire care este de meşteşugulŭ işlicarilorŭ să fie opriţĭ numiţiĭ cojocarĭ başcaliĭ de a nu maĭ cumpĕra nicĭ dela mocanĭ, nicĭ dela altŭ nimenea ce sunt obişnuiţĭ de le strîngŭ pentru işlicarĭ, iar carele se va găsi, să scie că acea marfă se va lua pe séma cămăriĭ, ceĭ carĭ vorŭ fi să se dea la stăpânĭ ca să-şĭ deschiḑă prăvălic, să n'aibă voie de sineşĭ fără de voia stăpânuluĭ, şi fără de voie dela Chiurciu-Başa şi dela rufetulŭ ca să-lŭ cerce întâiŭ de este vrednicŭ a avé prăvălic şi a se numi meşterŭ şi de scie meşteşugulŭ desĕvêrşitŭ, iar după ce va lua voe şi se va vedé că este destoinicŭ la acésta, să dea întâiŭ talerĭ ḑece la cutie după cum le-aŭ fostŭ obiceiŭ, şi aşa va deschide prăvălie. Uceniculŭ să nu fie volnicŭ să iasă dela stăpânŭ până la sorocŭ cât îĭ va fi tocmela nicĭ să-lŭ primésca altŭ nimenea din cojocarĭ, aşişderea şi după ce i-se va împlini ucenicia încă să nu fie volnicŭ să iasă nicĭ să-lŭ primésca nimenea până va sluji, şi stăpânuluĭ sĕŭ cu simbrie unŭ anŭ, cum le-a fostŭ obiceiŭ. Când se va întêmpla a veni niscare-va co-

www.dacoromanica.ro

jocarĭ străinĭ de printr'alte părţĭ, să nu fie volnicĭ a deschide prăvălie aicĭ, până nu-şĭ vorŭ lua întâiŭ birŭ între ceĭ-lalţĭ cojocarĭ şi pecetluiturĭ la mână cu ceĭ-lalţĭ, iar după ce-şĭ vorŭ lua birŭ şi pecetluiturĭ la mână, de va fi şi vrednicŭ, cu meşteşugŭ pe deplinŭ, atuncĭ cu Chiurciu-Başa şi cu a rufetuluĭ, să aibă voie a deschide prăvălie, dândŭ şi baniĭ cutieĭ; să aibă Chiurciu-Başa de împreună cu totŭ rufetulŭ lorŭ, purtare de grijă în tótă vremea a cerceta şi a găsi pe toţĭ ceĭ ce arŭ vré să păgubéscă vama Domnéscă, dintr'acestŭ rufetŭ alŭ lorŭ, şi pe care-lŭ va dovedi într'acéstă faptă, să aibă a-lŭ da la Vel Vameşŭ ca să-ĭ plătéscă vama obicĭnuită pe deplinŭ, şi încă să-ĭ facă şi cercetare, ca să fie spre pilda altora. De se va întêmpla vre-unulŭ din rufetulŭ acesta a muri, atuncĭ pecetluitulŭ aceluia să aibă Chiurciu-Başa a-lŭ aduce la cămară, unde s'aŭ datŭ că să se ţie atâtŭ condica de hrisovŭ şi rînduiala rufetuluĭ, cum şi catastihulŭ de pecetluiturile lorŭ, ca să se scóţă din catastihŭ numele aceluĭ mortŭ, séŭ a vre-unuia ce a lipsitŭ, şi intrândŭ altulŭ în locŭ din ceĭ ce vorŭ eşi meşterĭ, se va preface pecetluitulŭ pe numele sĕŭ şi celŭ vechiŭ se va sparge, îndreptându-se şi la catastihŭ asemenea, ca şi alţiĭ ce se vorŭ adăoga la rufetŭ după vremĭ vrednicĭ şi primiţĭ de rufetŭ, arĕtându-se la Dumné-luĭ Vel Cămăraşŭ, se va trece în catastihŭ şi se va da pecetluitŭ noŭ dela cămară ca unuĭ rufetŭ. Orênduimŭ Domnia mea şi mĕsura blănilorŭ orĭ-ce felŭ de felurimĭ, a nume cum să aibă a le lucra şi a le face, după cum maĭ josŭ arétă, însă blana întrégă de cacumŭ 140 de talere, blana întrégă de curcĭ 70 talere, cu cafalele lorŭ, blana întrégă de sangepĭ 225 talere, blana întrégă de sangepĭ întregĭ de Sibirŭ 240 talere, blana întrégă de sangepĭ proştĭ 250 talere, blana întrégă pântece de vulpe 16 talere, blana întrégă spinărĭ de vulpe 80 de talere, blana întrégă zerdavĭ pacé 90 talere, misada întrégă pacele de samurŭ 182 talere, cu şépte faschiĭ, blana întrégă de sardavolemĭ 120 tal., blana întrégă de veveriţă douĕ-sute talere, blana de ialangicurĭ 430 tal., blana întrégă de sandracĭ 250 tal., blana întrégă pântece de sangepĭ negri 120 tal. blană de răşŭ 60 tal., blană de crocŭ lungă de palme cincĭ şi jumĕtate, iar în póle de 6 palme, asemenea şi blana de hârşĭ, totŭ acéstă mĕsură să aibă, cojócele celé d'întâiŭ de peĭ nouĕ, celŭ de alŭ doilea de optŭ, celŭ de alŭ treilea de şépte, celŭ de alŭ patrulea de şése, celŭ de alŭ cincelea de cincĭ, celŭ de alŭ şésele de patru, tóte acelé felurimĭ de blane nu numaĭ să aibă a le face pe mĕsură ce poruncimŭ, ci putrede să nu fie séŭ ne potrivitŭ, séŭ ne cusute bine, şi cumpĕrătorulŭ când va cumpĕra să aibă a le numĕra, că de va găsi lipsă din mĕsura acésta, şi cât de puţin maĭ mică, să aibă a se lua acea blană pe séma cămăreĭ Domnescĭ, şi acelŭ blănarŭ care a făcutŭ acea blană, întorcêndŭ baniĭ cumpĕrătoruluĭ, să se şi pedepséscă, iar blanele ce le facŭ micĭ pentru panachirŭ, de acelé să nu se cuteze nicĭ a vinde aicĭ în ţéră, orĭ de faţă, séŭ printr'ascunsŭ,

www.dacoromanica.ro

nicĭ în prăvălie să nu scóță la vindere, acelŭ felŭ de blane micĭ, ci în lăuntru în casa luĭ să și le lucreze, și să și le aibă închise, de unde rădicându-le la vremea ce va fi a merge pe la panaghirurĭ și încărcându-le, acolo numaĭ le vorŭ deschide și le vorŭ vinde, iar aicĭ, orĭ de se va găsi în prăvălia vre-unuia acelŭ felŭ de blane micĭ, orĭ se va cuteza să vîndă la cineva-șĭ, nu numaĭ se va lua acea blană pe séma cămăreĭ Domnescĭ, ci încă acelŭ blănarŭ, să se scóță din rufetŭ, să se pecetluiască prăvălia luĭ și să se și pedepséscă cu têrgulŭ. Orênduimŭ și plata lucrătorilorŭ, însă, contășulŭ de samurŭ și coburulŭ, cum și jubelele femeescĭ, cum și coburulŭ de cacomŭ talerĭ treĭ, blana de curcă și nate coburulŭ tal. doĭ, tătarca de întâia mână tal. doĭ, binișŭ și jubea de sangepŭ tal. unulŭ și treĭ-decĭ banĭ. Prefacerea mutându blana pe altă față unŭ zlotŭ, tivilichia de cacomŭ unŭ zlotŭ, tivilichia de sangepŭ unŭ tal., tătarca de a doua mână unŭ leŭ și jumătate; deosebitŭ dicemŭ maĭ cu strașnică poruncă pentru prețulŭ a tóte felurimelorŭ de blane câte s'aŭ numitŭ maĭ sus, cum și pentru pielceleleișlicilorŭ, să se ferésca orĭ-care blănarŭ șiișlicarŭ a nu cere prețŭ maĭ multŭ peste ceea-ce se cade după năravulŭ ce aŭ avutŭ, ci numaĭ cu prețŭ dreptŭ să-șĭ vîndă marfa; maĭ vîrtosŭișlicarilorŭ poruncimŭ Domnia mea, ca numaĭ meșteșugulŭ lorŭ, să aibă a lucra, cum se cade, curatŭ, nicĭ a strica ișliculŭ cuivașĭ, nicĭ a schimba pelcéua, nicĭ a face vre-o *halé*, ci și prețulŭ să-lŭ céră pe cât numaĭ se cade, ne lăcomindu-se la câștigŭ spre înșelăciune și nedreptate cumpĕrătoruluĭ, după cum s'aŭ obișnuitŭ, pentru căcĭ de acésta se va face cu dinadinsulŭ cercetare în tótă vremea de față și pe subt cumpĕtŭ și pe care blănarŭ, séŭ ișlicarŭ îlŭ vomŭ dovedi că a cerutŭ și a luatŭ prețŭ maĭ multŭ peste ceea-ce s'a căḑutŭ, nu numaĭ că va perde, ci se va și pedepsi fórte; iar blanele gróse cum și pielcelele de țéră i căciulele și alte asemenea, de vreme ce ca acestea esŭ din țéră, orênduimŭ printr'acestŭ hrisovŭ ca în toți aniĭ dumné-lorŭ boerĭ epitropĭ de împreună cu dumné-luĭ Vel Cămărașŭ, la luna luĭ Septembre, tómna să aibă a face cercetare, și după vremea aceluĭ timpŭ, să pue prețulŭ ce se cade la fiesce-care blană, dintr'acelea cojóce, pielcelele și să aréte Domnicĭ mele, ca acestŭ felŭ de blane ce esŭ din țéră să aibă a se vinde cu prețŭ hotărîtŭ, a nu se face înșelăciune și nedreptate, și preste acelŭ prețŭ care cojocariŭ, séŭ ișlicarŭ se va cuteza a cere maĭ multŭ, cumpĕrătorulŭ acela are să *dea (aibă a da)* în scire și dumné-luĭ Vel Cămărașŭ are să ni-lŭ aréte, ca să-lŭ pedepsimŭ cu têrgulŭ. Aceste tóte câte orênduimŭ maĭ sus pentru numitulŭ rufetŭ alŭ blănarilorŭ, alŭ ișlicarilorŭ și alŭ cojocarilorŭ, strașnicŭ poruncimŭ, ca să aibă Chiurciu-Basa de împreună cu ceĭ-lalțĭ proeștĭ aĭ rufetuluĭ a le păzi nu numaĭ eĭ, ci și pentru toțĭ câțĭ se află în numĕrulŭ rufetuluĭ cu meșteșugŭ, să aibă purtare de grijă în tótă vremea spre a-ĭ cere ca să-le urmeze, ca uniĭ ce eĭ aŭ a rĕspunde și a da sémă pentru toțĭ ceĭ-lalțĭ, iar când vre-

www.dacoromanica.ro

unulŭ împotriva porunceĭ va urma cevaşĭ, orĭ va face blană maĭ mică din mĕsura cea hotărîtă, putrede şi nepotrivite, orĭ va vinde la cine-vaşĭ aicĭ în ţĕră, blană mică de celea ce facŭ pentru panaghiruri, orĭ va cere şi va lua preţŭ maĭ mare peste cea ce s'aŭ căḑutŭ, orĭ va mistui vama Domnéscă, acĭ proestişĭ şi cu Chiurciu-Başa, ca niscĕ înşişĭ vinovaţĭ, vorŭ avé a se pedepsi şi eĭ fără de a nu avé cuvîntŭ şi pricină de îndreptare că n'aŭ sciutŭ, séŭ să arĕte pe acelŭ vinovatŭ spre a rĕmâné eĭ îndreptaţĭ, căcĭ pentru aceea sunt orênduiţĭ proestişiĭ să-şĭ cerce şi să povĕţuiască rufetulŭ în tótă vremea, şi ómeniĭ rufetuluĭ să fie alcşĭ şi sciuţĭ, şi pentru aceea li s'a făcutŭ de către Domnia mea aceste privileghiurĭ cu Musaadé la câte scriemŭ maĭ susŭ: câţĭ dară lucréză aceste meşteşugurĭ şi aŭ pecetluiturĭ Domnescĭ la mânĭ, din meşteriĭ aceştia, aŭ a se cunósce de blănarĭ, de işlicarĭ la bréslă, şi cĭ aŭ de a cunósce de maĭ marele lorŭ şi de povĕţuitoriŭ pe Chiurciu-Başa şi a se sci pe sineşĭ fie-care dintr'înşiĭ, că sunt legaţĭ la bréslă şi supuşĭ Chiurciu-Başiĭ, a-ĭ da ascultare în tótă vremea, iar pe celŭ nesupusŭ să aibă Chiurciu-Başa a-lŭ arĕta, ca să se pedepsésca de către Domnia mea; întărimŭ dar hrisovulŭ acesta cu însĕşĭ credinţa Domnieĭ mele Iω Alexandru Ioanŭ Ipsilante Vvd. şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ, Constantinŭ Vodă şi Dumitraşcu Vodă, şi cu totŭ sfatulŭ cinstiţilorŭ şi credincioşilorŭ boerilorŭ celorŭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnicĭ mele: Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Badé Ştirbeiŭ Vel Vorn. de Ţéra-de-sus, Nicolae Brâncovénulŭ Vel Vist., Dumitrache Racoviţă Vel Vorn. de Ţéra-de-jos, Icnache Muruzi Vel Logof. de Ţéra-de-sus, Grigorie Bălénulŭ Vel Logof. de Ţéra-de-jos, Ienache Văcărescu Vel Spăt., Scarlatŭ Manu Vel Post., Nicolae Filipescu Vel Clucerŭ, Caragea Vel Pahar., Dumitrache Vel Stolnicŭ, Costache Vel Comisŭ, Grigorie Asanŭ Vel Slugerŭ, Alexe Niculescu Vel Pit. şi Ispravnicii Icnache Muruzi Vel Log. de Ţéra-de-sus, Ioanŭ Caragea Vtore Log. şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta întru alŭ şéselea anŭ întru întâia Domnie a Domnieĭ mele aicĭ în Ţéra-Românéscă în oraşulŭ scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ la aniĭ dela zidirea lumiĭ 7288, iar dela nascerea Domnuluĭ Dumnedĕŭ şi mântuitorulŭ nostru Isusŭ Hris. lét. 1780, de Constantinŭ logof. za taină. (Cod. 3, fila 290—294.)

In cod. II (fila 95) este o Carte a Vel Cămăraşuluĭ pentru coturile pecetluite impuse cu taxă, negutătorilorŭ. 1781, Noémbrie 27.

Hrisovulŭ bréslei croitorilorŭ.

Iω Alexandru Ioanŭ Ipsilante Vvd.

Intre cele-lalte rufeturĭ trebuincióse obştieĭ, fiindŭ şi bréslа croitorilorŭ, cu cale de a se pune la orênduiala lorŭ spre a-şĭ avé privileghiurile cuviin-

www.dacoromanica.ro

cióse, orênduit'am maĭ întâiŭ cu jalba ce ne-aŭ datŭ la d-lorŭ boerĭ epitropĭ ce sunt asupra trebilorŭ obștieĭ, ca să cerceteze orênduiala și obiceiurile lorŭ, spre a le întări cele cu cale prin hrisovulŭ Domnieĭ mele, unde maĭ întâiŭ făcêndu-li-se căutare de câțĭ sunt bunĭ meșterĭ, s'aŭ alesŭ într'acéstă vreme lude 59 și trecêndu-li-se numele lorŭ în condica rufeturilorŭ, li s'a datŭ pecetluiturĭ gospode, tipărite, pe chipulŭ lorŭ. După acésta s'aŭ cercetatŭ ce obiceiŭ anume aŭ avutŭ rufetulŭ acesta și măcarŭ că hrisóvele fraților noștri Domnĭ, ce aŭ avutŭ în felulŭ acesta maĭ înainte, s'aŭ repusŭ în vremea resmeriţeĭ, dar arĕtândŭ eĭ anume cererile lorŭ, carĭ ḑicŭ că aŭ avutŭ obiceiŭ și cercetându-se câte s'aŭ găsitŭ cu cale și li s'aŭ urmatŭ și li s'aŭ păzitŭ și maĭ înainte, arĕtându-ni-le d-lorŭ boerĭ epitropĭ prin anaforaua ce ne-aŭ făcutŭ, le întărimŭ și printr'acestŭ Domnesculŭ nostru hrisovŭ poruncimŭ:

1. Ca nimenea din alte rufeturĭ să nu fie volnicŭ a lucra meșteșugulŭ croitorieĭ, adică să croiască, séŭ să cóse materiĭ cu firŭ i alte cumașurĭ orĭ «кѫтаcѫ» cu mătase i de bogasierŭ, i alagela, i de postavŭ bunŭ (afară numaĭ de postavŭ de ţéră ce-lŭ lucréză rufetulŭ șalvaragiilorŭ făcêndu-le haine și le vîndŭ gata și afară din rufetulŭ abagiilorŭ, carĭ aŭ a lucra numaĭ marfă de abă, cum și zăbunariĭ, carĭ aŭ a face numaĭ haine de bumbacŭ), iar tóte cele-lalte felurimĭ de haine, numaĭ de rufetulŭ croitorilorŭ să se lucreze.

2. Lângă Terzi-bașa să fie 4 meșterĭ din ceĭ maĭ alesĭ aĭ rufetuluĭ, numindu-se epitropĭ aĭ bresleĭ croitorilorŭ ca să caute socotelele și judecățile ce se vorŭ întêmpla a avé între dînșiĭ ale meșteșuguluĭ lorŭ; iarŭ Terzi-Bașa făr' de *longea* și făr' de scirea epitropilorŭ, să nu fie volnicŭ a isbrăni, séŭ a certa pe cinevașĭ cu bătaie, cum și pe ceĭ ce vorŭ cădé în vre-o greșélă pentru ale meșteșuguluĭ lorŭ, iarășĭ să nu aibă voie a-lŭ sloboḑi fără de scirea epitropilorŭ.

3. Terzi-Bașa cu aceĭ ḑișĭ epitropĭ să ţie cutia de milostenie, precum și din vechime aŭ avutŭ, puindŭ fiesce-carele meșterŭ pe sĕptĕmână o para, și să ţie catastihŭ curatŭ, atâtŭ de venitŭ cât și de cheltuială, pe anume; și acea milostenie ce o vorŭ face din cutie să se urmeze dară cu obștescŭ sfatŭ; unde vorŭ găsi cu cale, acolo să se dea.

4. Să ţie rufetulŭ unŭ ceaușŭ, carele să aibă putere prin volnicia Terzi-Bașeĭ și a celor-l-alţĭ epitropĭ aĭ bresleĭ lorŭ spre a aduce la judecată pe ceĭ ce vorŭ avea pricinĭ și socotelĭ de ale meșteșuguluĭ lorŭ.

5. Nicĭ unŭ croitorŭ să nu deschiḑă prăvălie fără de scirea și *longea* rufetuluĭ lorŭ; încă și pe celŭ ce-lŭ vorŭ alege de meșterŭ întâiŭ să i-se trécă numele în condică și luându-șĭ pecetluitulŭ Domnescŭ, așa să fie volnicŭ să deschiḑă prăvălie, și unulŭ ca acela să puie la cutia rufetuluĭ tal. 5 $^1/_2$ dândŭ și Terzi-Bașeĭ pentru avactulŭ sĕŭ tal. 2 $^1/_2$ Afară numaĭ din feciorulŭ de meșterŭ ce va rĕmâne în loculŭ tătâne-sĕŭ meșterŭ, acela să nu se supue

www.dacoromanica.ro

a da nicĭ la o parte, nicĭ la alta, ci să urmeze a pune şi elŭ paraua pe săptămână la cutie, cum a pus'o şi tatălŭ sĕŭ.

6. Ucenicii să aibă a sluji spre buna învĕţătură a meşteşuguluĭ, după zapisulŭ şi tocméla ce vorŭ face cu meşteriĭ, stândŭ până la sorocŭ totŭ la mâna aceluĭ stăpânŭ, iar să nu se prefacă din meşterŭ în meşterŭ; cum şi toţĭ meşteriĭ să se feréscă a nu primi uceniculŭ altuia, purtândŭ grijă stăpâniĭ ucenicilorŭ cu silinţă spre a-ĭ învĕţa meşteşugulŭ desĕvârşitŭ, după soroculŭ ce-şĭ va pune cu părinţiĭ copiilorŭ, iar neînvĕţându-ĭ desĕvârşitŭ să-ĭ globéscă la cutie tal. ḑece.

7. Uceniculŭ, după ce va eşi din ucenicie, să şaḑă unŭ anŭ totŭ la mâna acceluiaşĭ meşterŭ, care l'a învĕţatŭ meşteşugŭ plătindu-ĭ stăpânulŭ sĕŭ simbrie, precum se va găsi cu cale de către Terzi-başa şi epitropiĭ rufetuluĭ lorŭ.

8. Călfile başcaliĭ ce vorŭ lucra haine cu plată în prăvăliĭ, întru a cărora nădejde stăpâniĭ dughenelorŭ croescŭ muşteriilorŭ haine din destulŭ, iar apoĭ la vreme de păsŭ eĭ se prefacŭ la alţiĭ şi îĭ lasă în necazŭ; de aceea să nu fie sloboḑĭ a eşi dela acelŭ meşterŭ până se va cercéta de Terzi-başa, de epitropiĭ rufetuluĭ pricina şi sfîrşitulŭ eşireĭ, iar într'acelŭ chipŭ să nu lipséscă, cum şi ceĭ-lalţĭ meşterĭ să nu-ĭ priméscă fără de dovadă, că, orĭ prin voie, séŭ prin scirea rufetuluĭ aŭ eşitŭ. Lângă acestea aŭ maĭ cerutŭ croitoriĭ ca prăvăliaşiĭ cărora le este alişverişulŭ cu alte felurimĭ de mărfurĭ, să se ţie numaĭ de acelŭ alişverişŭ alŭ mezatuluĭ, iar să nu tivéscă nicĭ să cósă din bucată, măcarŭ ver ce felŭ de materie va fi; însă fiindŭ-că norodulŭ celŭ după afară, viindŭ la oraşŭ spre îmbrăcăminte nu se póte zăbovi cu aşteptare pe la croitorĭ, trebue dar ca pe lângă cele gata haine vechĭ ce ţinŭ telaliĭ, să facă şi rufetulŭ croitorilorŭ primirea de totŭ felulŭ de haine trebuincióse ţĕranilorŭ i călĕtorilorŭ, cum aşĭa s'aŭ şi prinsŭ croitoriĭ înaintea boerilorŭ epitropĭ, că vorŭ urma şi păzindŭ eĭ acéstă legătură, aŭ dreptate ca să se zăticnéscă prăvăliaşiĭ ceĭ ce ţinŭ marfa spre osebitŭ кѣрѕ lorŭ, ca într'acestaşĭ chipŭ să se pótă hrăni şi acestŭ rufetŭ prin ostenéla aculuĭ păzindŭ şi eĭ nartulŭ cusutuluĭ după felurimile hainelorŭ ce vorŭ croi. Dreptŭ aceea, ca să li se păzéscă tóte maĭ sus numitele privileghiurĭ nestrĕmutate, s'aŭ datŭ acestŭ hrisovulŭ nostru întăritŭ cu însĕşĭ iscălitura şi pecetea Domnieĭ mele, puindŭ şi prea iubiţiĭ noştri fiĭ martorĭ, Constantinŭ Vvd., Dumitraşco Vvd. şi pe d-lorŭ cinstiţiĭ şi credincioşiĭ boeriĭ ceĭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, Panŭ N. Dudesculŭ Vel Banŭ, Panŭ Pană Filipesculŭ Vel Dvornicŭ de Ţéra-de-sus, Panŭ Ştefanŭ Prăşcovénulŭ Vel Dv. de Ţéra-de-jos, Panŭ Manolache Brâncovénu Vel Logof. de Ţéra-de-sus, Panŭ Grigorie Bălénu Vel Logof. de Ţéra-de-jos, Panŭ Iordache Mavrocordatŭ Vel Spătarŭ, Panŭ Scarlatŭ Grecénu Vel Vistierŭ, Panŭ Theodorache Negri Vel Post., Panŭ Istrate Creţulescu Vel Clucerŭ, Panŭ Radu Golescu Vel Pah., Panŭ Dumitrache Fălcoianu Vel Stoln., Panŭ Iancu Caragia

www.dacoromanica.ro

Vel Comisŭ, Panŭ Constantinŭ Vel Slugerŭ, Panŭ C. Nănciulesculŭ Vel Pitarŭ, şi ispravnicŭ Panŭ Manolache Brâncovénu Vel Logofĕtŭ de Ţéra-de-sus, scriindu-se hrisovulŭ acesta întru alŭ 8-lea anŭ alŭ întâieĭ Domniĭ a Domnieĭ mele, aicĭ în domnescul nostru oraşŭ Bucurescĭ la aniĭ dela zidirea lumeĭ 7289, iar dela nascerea Domnuluĭ Dumnedeŭ şi mântuitorulŭ nostru I. C., 1781 Decembre 10, de Petre Logofĕtulŭ de taină. (Cod. II, fila 103.)

*

Am arĕtatŭ în unŭ studiŭ alŭ nostru (1) cum unele bresle se *federaŭ* între ele spre a-şĭ înmulţi puterile şi a dobândi o importanţă maĭ mare, cât şi pentru a-şĭ mări venitulŭ *cutieĭ*. Iată statutele de federare a douĕ bresle muntene, acea a *pînzarilorŭ* şi acea a *abagiilorŭ*:

«Aceste cererĭ câte cu toţiĭ întru o unire şi glăsuire, amŭ socotitŭ şi amŭ chibzuitŭ prin amĕruntă luare de sémă, că se cuvinŭ şi privesce spre folosulŭ şi buna orênduială de a se urma şi a se păzì totŭ-d'a-una nestrămutatŭ, atâtŭ într'aceste douĕ isnafurĭ, care sunt făr' de nicĭ o supĕrare de vre-o vătămare, cât şi pentru obiceiulŭ şi legătura ce ancă de maĭ înainte amŭ avutŭ, de prăznuimŭ hramulŭ sfinţilorŭ maĭ marilorŭ verhovnicĭ şi apostolĭ Petru şi Pavelŭ, orĭ la care biserică se întêmplă într'unŭ anŭ odată, precum se obicĭnuesce şi la alte bresle, le arĕtămŭ printr'aceste de maĭ jos însemnate ponturĭ. . . . adecă :

«1. Pentru sporulŭ cutiilorŭ acestorŭ bresle, abagiiĭ şi pânzariĭ, de acum înainte orĭ-cine va lua abale să aibă a poprì de la vîndătorŭ la treĭ-decĭ de bucăţĭ câte parale douĕ-decĭ, cum şi de la abalele de mărasŭ să popréscă la douĕ-decĭ de bucăţĭ iarăşĭ câte parale douĕ-decĭ. Asemenea şi noĭ cumpĕrătoriĭ pentru folosulŭ şi ajutorulŭ cutieĭ, să avemŭ de acum înainte de a ne face treĭ mânĭ, adecă ceĭ d'întâiŭ să dămŭ câte leĭ douĕ-decĭ, ceĭ de a doua câte leĭ cincĭ-spre-dece, şi alŭ treilea câte leĭ dece, într'unŭ anŭ odată, pentru capitalulŭ cutieĭ de a se întêmpina neapĕratele întrebuinţărĭ, afară însă de câte douĕ parale ale cutieĭ ce se dă pe fiesce-care Sâmbătă peste anŭ.

«2. Nimenĭ din braslă, meşterŭ, séŭ callă, să nu fie slobodŭ de a artorosì chiria prăvălieĭ unulŭ altuia spre pagubă; cine se va întêmpla ca să scóţă pe altŭ meşterŭ din prăvălie fără voia luĭ, să nu aibă voie a deschide prăvălie, ci ancă să dea şi cutieĭ bresleĭ leĭ cincĭ-decĭ, însă maĭ întâiŭ să se chiame prin céuşŭ la starostea bresleĭ, şi după cercetarea ce o va face aceluia de faţă cu epitropiĭ, când nu va fi acela următorŭ după găsirea cu cale a bresleĭ şi se

(1) Vedĭ în «Convorbirĭ litterare» articolulŭ despre *Bresle*.

www.dacoromanica.ro

va arĕta cu vre-o împotrivire şi îndărătnicire, atuncĭ cu pitacŭ din partea starostiĭ să se trimiţă la cinstita politicéscă judecată de a i-se face cuviinciósa certare spre pilda şi a altora asemenea, şi pe lângă acésta apoĭ să aibă de a da la cutia bresleĭ ceĭ de maĭ sus arĕtaţĭ leĭ pentru hramulŭ bisericeĭ.

«3. Nimenea din braslă să nu aibă voie a deschide prăvălie unde nu-lŭ va îngădui brasla, iar celŭ ce va avé acéstă socotélă, să fie datorŭ ca maĭ întâiŭ să vie să facă bresleĭ întrebare şi să arete unde are să deschidă, şi de se va găsi cu cale şi i-se va da voĭe, să fie slobodŭ a deschide, iar de nu, slobodŭ este să mérgă la altŭ locŭ, care va fi făr'de supĕrare de pagubă.

«4. Meşteriĭ carĭ îşĭ vorŭ face tovarăşĭ din călfĭ în prăvălia sa, să aibă acelŭ tovarăşŭ să plătéscă leĭ două-decĭ şi cincĭ la cutia bisericeĭ hramuluĭ, adecă acea calfă, iar când va deşchide elŭ singurŭ prăvălie, să aibă să maĭ dea ăncă leĭ cincĭ-decĭ ipacŭ la cutie, şi cine altulŭ va maĭ deschide prăvălie bez din ceĭ ce le are deschise, să aibă de a da ipacŭ leĭ cincĭ-decĭ la cutie, iar de va pune tovarăşŭ, să dea acelŭ tovarăşŭ jumĕtate şi meşterulŭ jumĕtate, însă cu unŭ cuvîntŭ dicemŭ câte se vorŭ deschide totŭ asemenea să urmeze făr'de osebire.

«5. Pentru sfintele dile ale Invieriĭ, adecă Duminicile şi cele două-spre-dece praznice împĕrătescĭ de peste anŭ, să n'aibă nimenĭ voie să vîndă într'acele dile, şi cine se va îndrăzni a face vîndare, unulŭ ca acela să se chiăme la adunarea bresleĭ, şi cercetându-se, să aibă să dea leĭ două-decĭ şi cincĭ la cutie, şi céuşuluĭ unŭ . . . . . trépădŭ pentru a luĭ împotrivă de lăcomie urmare ce aŭ făcutŭ, şi nicĭ de a porunci cine-va haĭne într'aceste dile la muşteriŭ, nicĭ a da cine-va poruncélă din prăvălie întru aceste dile, să nu fie slobodŭ, ci dovedindu se şi prindêndu-se poruncindŭ cine-va haĭne, saŭ că a datŭ de poruncélă din prăvălie, să aibă a da la cutie totŭ leĭ două-decĭ şi cincĭ, şi céuşuluĭ unŭ . . . . . pentru a luĭ învinovăţire, precum şi din pânzarĭ să nu fie volnicĭ să dea la jidovĭ cămăşĭ séŭ pânză în numitele dile, că dovedindu-se, să fie volnicŭ starostea a lua lucrurile acelea din mânile jidovilorŭ pe séma cuticĭ, şi pânzarulŭ ce aŭ vîndutŭ jidovilorŭ marfă, să dea la cutie leĭ două-decĭ şi cincĭ, verĭ de câte orĭ se va dovedi.

«6. Pentru meşteriĭ ceĭ marĭ, de se va întêmpla cinevaşĭ din meşteriĭ ceĭ noĭ şi va necinsti pe vre-unulŭ din ceĭ bĕtrânĭ, să aibă a se chiăma la adunare, şi după cercetarea ce se va face, când nu va avea nicĭ unŭ cuvîntŭ de îndreptare, atuncĭ să-şĭ iea pravilnica şi căduta rĕsplătire, precum se va găsi cu cale, după fapta luĭ, şi nebăgarea de sémă către ceĭ marĭ de către cinstita judecată a politieĭ, după raportulŭ starosteĭ, ce se va trimite.

«7. Pentru marfă, adecă abale, séŭ orĭ-ce, când va veni, nimenĭ să nu aibă voie a merge singurŭ cu vicleşugŭ printr'ascunsŭ să iea şi să cumpere, ci maĭ întâiŭ să se dea întru cunoscinţă la toţĭ, şi de nu-ĭ va trebui să mérgă să se toc-

www.dacoromanica.ro

méscă cu scirea tuturorŭ, și să cumpere, însă de va fi marfă puțină, să se împărțéscă fiesce-căruia cât i-se va cădé, iar prisosindŭ, să aibă voie să le iea unulŭ și tóte măcarŭ ce vorŭ rĕmânė, iar îndrăznindŭ să mérgă cinevașĭ să iea marfă printr'ascunsŭ, séŭ și într'altŭ mijlocŭ de vicleșugŭ, unulŭ ca acela dovedindu-se să-lŭ chiame la braslă, căruia după cercetarea ce i-se va face și învinovățirea ce va avé, să aibă brasla a lua marfa cu prețulŭ ce aŭ cumpĕratŭ făr'de paguba sa, și să dea și la cutie ceea ce se va găsi cu cale de către braslă.

«8. Pentru ómeniĭ ce vorŭ veni de afară și străinĭ dintr'alte ţĕrĭ, și vorŭ vré ca să deschidă prăvălie abagerie, maĭ întâiŭ să vie să se întrebe la braslă, după orênduială, și învoindu-se, să fie datorŭ să dea și pentru cutie ceea ce se va găsi cu cale de braslă, după a lorŭ stare, ce se va vedé, și apoĭ deschidéndŭ prăvălie, să aibă a fi supusŭ și următorŭ la tóte orênduelele isnafuluĭ și ponturile ce arĕtămŭ.

«9. Pentru toțĭ lucrătoriĭ călfĭ ce vorŭ lucra acéstă meserie a nóstră abageric și pânzărie, să aibă de a plăti fiesce-carele câte parale cineĭ-ḑecĭ pe anŭ, iar neplătindŭ calfa, să aibă de a da meșterulŭ séŭ pentru dînsulŭ.

10. Orĭ-cine va tocmi o calfă într'unŭ anŭ cu simbrie, spre siguranța amêndurora ca să se scie, să vie să-șĭ adevereze zapisulŭ la stărostia bresleĭ, și trecêndu-se și la condică, după obiceiŭ, să aibă de a da stăpânulŭ unŭ leŭ la cutie și calfa altŭ leŭ céușuluĭ, iar nu maĭ multŭ.

«11. Verĭ-câte zapise de tovărășie ale acesteĭ bresle se vorŭ adeveri de către stărostie, să aibă să dea cutieĭ treĭ leĭ și céușuluĭ unŭ leŭ, și nevrêndŭ să se adevereze, totŭ să fie datorĭ să dea mila cutieĭ ce se arĕtă, și orĭ-ce zapise se vorŭ face pentru ucenicĭ, să se trécă la condica bresleĭ după orênduială, și să plătéscă stăpânulŭ la cutie parale douĕ-ḑecĭ, și părinţiĭ ucenicilorŭ céușuluĭ câte parale ḑece.

«12. Céușulŭ ce va fi pentru tóte înlesnitórele trebĭ, să aibă de a se tocmi de starostea d'impreună cu epitropiĭ bresleĭ, pe carele vorŭ alege și vorŭ găsi cu cale de va fi destoinicŭ, și simbria ce i-se va cădé să i-se plătéscă de către meșterĭ după analoghia ce se va face și starea fiesce-căruia, iar nu din cutie, și să-șĭ iea și maĭ susŭ arĕtatele avaeturĭ, făr'de a se întinde maĭ multŭ, dreptŭ ostenelele séle, precum s'aŭ găsitŭ cu cale de către bréslă, asemenea și de la pricinile judecăţiĭ de vinovăţiĭ ce se vorŭ întêmpla, iarășĭ să i-se dea, ceea ce adunarea bresleĭ va socoti că i-se cuvine. Dar însă și elŭ să aibă a se purta întru tóte cu supunere și ascultare, făr'de a face celŭ maĭ micŭ cusurŭ întru slujba datoriilorŭ séle, iar când se va dovedi împotrivă cu vre-o faptă de vicleșugŭ, atuncĭ nu numaĭ să fie lipsitŭ din slujbă, ci ăncă să-șĭ pérḑă și simbria sa d'impreună cu cele-lalte căderĭ, și să-șĭ iea și cuviinciósa cértă după rele urmările luĭ.

www.dacoromanica.ro

«13. Toţĭ lucrătoriĭ călfĭ ce metahirisescŭ meseria abagerieĭ şi a pânzărieĭ de aicĭ în tótă politia Bucurescilorŭ, să fie toţĭ scrişĭ cu numele şi sinulŭ lorŭ, atâtŭ la condica bresleĭ, câtŭ şi la catastihulŭ numituluĭ céuşŭ, după orênduială, ca să fie sciuţĭ, şi céuşulŭ să fie îndatoratŭ cu purtare de grijă de a reportui a-pururea stărosticĭ şi epitropilorŭ pentru câţĭ aŭ peritŭ, şi pentru câţĭ aŭ lipsitŭ, măcarŭ în têrgŭ, la mahalale, în hanurĭ séŭ verĭ-unde aicĭ în politie, arĕtândŭ dreptulŭ adevĕrŭ, făr'de a tăĭnui cu vicleşugŭ vre-unulŭ la vre-unŭ meşterŭ séŭ unde măcarŭ, apoĭ toţĭ aceĭ lucrătorĭ să se facă bună orênduială, de a lua toţĭ meşteriĭ câte câţĭ dintr'acele călfĭ se va găsi cu cale după starea fiesce-căruia meşterŭ; aşijderea şi capitaţia cinstiteĭ visteriĭ, cum şi ajutorulŭ cutieĭ iarăşĭ după a fiesce-căruia stare; asemenea şi călfĭ să aibă lucrătorĭ totŭ după starea sa, iar nu la unŭ meşterŭ lucrătorĭ mulţĭ şi la alţiĭ nicĭ puţinĭ, care acésta este cu totulŭ de supĕrare bresleĭ, fiindŭ-că la împărţéla lucrătorilorŭ ce se vorŭ face de se va cuveni vre-unuia din meşterĭ cincĭ lucrătorĭ şi va maĭ avé prin mahalale împărţiţĭ iarăşĭ cincĭ lucrătorĭ, nu are voie de a maĭ primi şi alţiĭ în odaia prăvălieĭ, avêndŭ cădere ca să fie numaĭ aceĭ cincĭ, ci şi ceĭ ce-ĭ vorŭ avé prin mahalale, adecă orĭ tuzlucarĭ, orĭ lucrătorĭ totŭ în rîndulŭ călfilorŭ de odaie, să se ţie în sémă la verĭ-cine din meşterĭ.

«14. Nimenĭ din meşterĭ să nu îndrăsnéscă a zavistui calfa altuia, orĭ adecă să-ĭ aréte preţŭ maĭ mare decât la altulŭ, séŭ prin taină şi printr'ascunsŭ să-ĭ plătéscă maĭ mare preţŭ şi apoĭ să aréte maĭ puţinŭ; precum şi ucenicii fugindŭ de la stăpânulŭ lorŭ, să nu fie volnicĭ verĭ-care din isnafŭ a-ĭ primi în prăvăliile lorŭ, séŭ din tuzlucarĭ, căcĭ la orĭ-cine se va dovedi ucenicĭ fugiţĭ şi tăĭnuiţĭ, se va cerceta pricina de starostea cu adunarea isnafuluĭ.

«15. Nimenea să nu aibă voie a lua calfă fără scirea stăpânuluĭ unde a fostŭ lucrătorŭ, şi făr'de scirea adunăreĭ, căcĭ dovedindu-se cinevaşĭ din meşterĭ cu acestŭ felŭ de urmare şi vicleşugŭ, să i-se iea calfa de cătră acelŭ ce l'aŭ zavistuitŭ şi pe lângă acésta spre învĕţătură să i se iea ăncă unulŭ din ceĭ carĭ i s'aŭ căḍutŭ şi să fie îndatoratŭ a da şi la cutie ajutorŭ ceea ce se va găsi cu cale, fiindŭ-că din cutiile acestea nu numaĭ că prăznuirea hramuluĭ ce arĕtămŭ maĭ sus că avemŭ, se sĕvêrşesce în fiesce-care anŭ cu tótă orênduiala şi cuviinţa, atâtŭ în ḑiua prazniculuĭ cât şi a doua ḑi pentru pomenirea a nóstră tuturorŭ acestorŭ bresle, ci ăncă se împărtăşésce dintr'însele şi alte feţe sĕrace şi scăpătate, cu milă şi ajutorŭ pe cât se póte la vreme de nevoie.

«16. Pe lângă acestea ne rugămŭ stăpâniriĭ, ca starostea acestorŭ douĕ bresle să fie apĕratŭ de rênduiala dajdieĭ, atâtŭ starostea ce se află acum, cât şi celŭ ce se va afla după vremĭ, precum asemenea să fie apĕratŭ şi unŭ céuşŭ ce se află pre lângă starostea, asemenea să ni se hărăzéscă şi doĭ

www.dacoromanica.ro

ómenĭ din isnafŭ pe sêma cuticĭ hramuluĭ, însă ómenĭ fără pricină de dajdie. Ceremŭ a se orêndui şi doĭ epitropĭ dintr'aceste breslc, pe carĭ adunarea împreună cu starostea îĭ va găsi cu cale şi cu cuviinţă de a fi.»

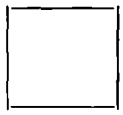

Hagi Dinu sin Radu Chiţu
Starostea corporaţieĭ abagiilorŭ şi pânzarilorŭ.

Stroe sin Ionŭ abagiu.
Tănase Gheorghe abagiu.
Petre sin Ionŭ abagiu.
Nicola Ţanicu abagiu.
Mavrodi abagiu.
Gheorghe Ispasŭ pânzaru.
S. sin Dumitru.
Şerbanŭ Gheorghe.
Dumitru abagiu sin Pavelŭ.
Enciu abagiu sin Constantinŭ.
Ilie abagiu sin Hristea.

Armeniĭ şi Evreiĭ.

Prin actele de sub Ipsilante Armeniĭ sunt consideraţĭ ca o singură bréslă. Starostele judecă pricinile dintre Armenĭ. Pricinele maĭ marĭ le judecă Vel Cămăraşulŭ.

Nu numaĭ Armeniĭ eraŭ constituiţĭ în *bréslă* deosebită, ci şi Evreiĭ. In 1775 Alex. Ipsilante rênduesce staroste Evreilorŭ din Bucurescĭ pe Pilatŭ, în următorulŭ pitacŭ domnescŭ:

Dat'amŭ Domnia mea acéstă carte luĭ Pilatŭ pre care l'am şi făcutŭ Domnia mea *staroste de Ovreĭ*, pentru carele vĕḑêndŭ Domnia mea la mâna luĭ hrisóve domnescĭ întru care scrie, cum că aŭ avutŭ acestŭ obiceiŭ, adecă era elŭ împreună cu toţĭ Ovreiĭ apĕraţĭ de alte dăjdiĭ ce eşiaŭ peste anŭ dela visterie fără de numaĭ *ruptóréa* lorŭ, după cum eraŭ aşeḑaţĭ la cămara Domnéscă. Pricinele Ovreilorŭ cele maĭ micĭ le judecà starostea, iar cele maĭ marĭ şi care nu eraŭ odihniţĭ pe judecata luĭ, mergea la d-lŭ Vel Cămăraşulŭ Starostea şi casa luĭ era apĕrată de fumăritŭ şi de alte rênduelĭ, vinăriciŭ, pe drepte bucatele luĭ şi 200 stupĭ de dijmăritŭ avea a scuti şi când strîngea marĭ dăjdiĭ dela Ovreĭ, lua de nume câte banĭ 30 pentru ostenéla luĭ şi fiindŭ şi vechilŭ de hahambaşa, lua de totŭ Ovreulŭ casnicŭ câte 1 leŭ pe anŭ şi alte (. . . *ruptŭ*) ale hahamuluĭ, după orênduiala lorŭ. Asemenea să ţină Ovreiĭ povernele ce le-aŭ avutŭ făcute cu cheltuiala lorŭ în Bucurescĭ pe loculŭ ce li s'a datŭ de Domnĭ şi sinagoga lorŭ. Decĭ acele milĭ şi obiceiurĭ ce le-aŭ avutŭ şi dela alţĭ fraţĭ Domnĭ, carĭ maĭ sus arĕtă, m'am milostivitŭ şi Domnia mea de le-am întăritŭ Pentru care poruncimŭ şi vouĕ tuturorŭ Ovreilorŭ,

www.dacoromanica.ro

să aveţĭ a-lŭ sci de *staroste*, să-ĭ daţĭ ascultarea ce se cuvine, că aşĭa este porunca Domnieĭ mele. I saam receh. gvmd. (1)

Comerciŭ. Exportŭ. Tarifŭ.

Comerciulŭ, esportulŭ şi importulŭ sunt sub Alex. Ipsilante, totŭ sub imperiulŭ tarifelorŭ vamale autonome. In 6 Maiŭ 1775, după anaforaua veliţilorŭ boerĭ, Alex. Ipsilante otăresce treĭ schele séŭ porturĭ pentru esportulŭ şi importulŭ de pe Dunăre: Oraşulŭ Flocĭ în Ialomiţa, Zimnicea şi Islazŭ. In chiar primulŭ anŭ de Domnie, Ipsilante arendéză vămile cu acelaşĭ tarifŭ cu care la 1767 fuseseră arendate sub rĕposatulŭ Alexandru Scarlatŭ Ghica. Aceleaşĭ tarifurĭ, séŭ *ponturĭ*, cum se numiaŭ pe atuncĭ, sunt aplicate până la finea Domnieĭ luĭ Alex. Ipsilante. (2) Vămile produceaŭ la 1768, ca venitŭ alŭ Domnuluĭ, leĭ 115.000 (câte 40 parale leulŭ), dar nu târdiŭ apoĭ, până la 1816 din causa urcăreĭ tarifuluĭ, acestŭ venitŭ ajunge la jumĕtate milionŭ de leĭ vechĭ.

La paginele 119—121.

Despre Bucurescĭ, din respectulŭ înfrumuseţăreĭ lorŭ şi a mĕsurilorŭ de edilitate, luate sub Domnia luĭ Alexandru Ipsilante, avemŭ de consultatŭ nu numaĭ codicele cu pitace, de care am făcutŭ menţiune în primulŭ nostru volumŭ, dela seria 1774—1786, ci şi unele isvóre esterne.

Sultzer F. I. în *Istoria Dacieĭ transalpine* şi *Beschreibung von Bender, Bucarest und Orsova* 16° (Viena 1790) ne-a lăsatŭ o descriere a Bucurescilorŭ dintre aniĭ 1774—1790.

Alexandru Ipsilante sosindŭ în Bucurescĭ află *Curtea-veche* domnéscă ruinată (3) din causa ultimeĭ ocupăriĭ muscălescĭ. Domnitorulŭ locui decĭ, în o casă particulară, acea Brâncovenéscă, dar puse în-

(1) Originalulŭ este în posesiunea mea.

(2) In Cond. No. 1 aflămŭ primulŭ tarifŭ vamalŭ aplicatŭ sub Ipsilante Vodă şi în Cod. II ponturile pe 1779—1780 şi 1781.

(3) Vedĭ articolulŭ *Bucurescii* de D. Berindeiŭ în Revista Română, 1861, pag. 617.

www.dacoromanica.ro

dată să se zidéscă unŭ palatŭ noŭ pe *Délulŭ Spireĭ* în mijlocul viilorŭ și livedilorŭ, carĭ pe atuncĭ acoperiaŭ acestŭ locŭ încă necoprinsŭ la acea dată în orașŭ (1). Palatulŭ acesta fu o zidire vastă, décă nu și frumósă (2) séŭ «*minunată*» cum o califică Fotino (3).

Sultzer critică arhitectura acestuĭ palatŭ, dar credemŭ că supĕrarea luĭ provine din faptulŭ, că Domnitorulŭ respinse dela zidire meșteriĭ veniți *ad-hoc* din Brașovŭ, în urma unorŭ pretențiunĭ prea marĭ ale lorŭ și se mărginì a lucra cu meșteriĭ din țéră. Sultzer voiesce a esplica lucrulŭ altŭ-felŭ: elŭ pretinde că s'aŭ lepĕdatŭ de lucru dela sineșĭ meșteriĭ ardelenĭ, «fiindŭ-că aflaseră și înțeleseseră obiceiulŭ «acelorŭ (*Walachischen Griechen*) grecĭ-românițĭ» de a nu plăti pe lucrătorĭ, de a-ĭ trămite *ad calendas graecas* și chiar «de a nu plăti nicĭ odată, séŭ de a-ĭ resplăti cu închisórea și bătaia la falangă» (4).

Despre zidirea dela mŏnăstirea Mihaĭ-Vodă, séŭ maĭ dreptŭ adăogirĭ și restaurărĭ la zidirea din jurulŭ acesteĭ mŏnăstirĭ, am aflatŭ urme în codicele dela arch. Statuluĭ și maĭ alesŭ în documentele relative la brésla zugravilorŭ. Se vede că din acéstă bréslă aŭ avutŭ însărcinarea uniĭ a zugrăvi restauratulŭ localŭ dela mŏnăstirea Mihaĭ-Vodă și dela noulŭ palatŭ.

Afară numaĭ décă sub denumirea de *Curtea dela Mihaĭ-Vodă* nu este a se înțelege totŭ numaĭ palatulŭ noŭ din Délulŭ Spireĭ, care este *vecinŭ* cu Mihaĭ Vodă.

Alex. Ipsilante ridică și *Orfanotrofia* lângă biserica Toțĭ Sânțiĭ. Casa Beiliculuĭ fu zidită în strada, care se și numi «*Podulŭ Beiliculuĭ*» perdêndu-șĭ numele de «*Radulŭ Vodă*».

---

(1) Unŭ chrisovŭ alŭ bisericeĭ *Spirea* afirmă că fondatorulŭ eĭ a alesŭ acestŭ locŭ pentru că era depărtatŭ de orașŭ, și la locŭ retrasŭ și liniștitŭ, potrivitŭ pentru o sihastrie.

(2) Sultzer critică architectura acestuĭ palatŭ «welcher gewisslich ein schöneres Gebäude verdiente, als diese zween Flügel sind die ihm seine türkische oder bulgarische Baumeister in der Gestalt eines mittelmässigen Weisenhauses mit zweifachen Unkosten aufgebauet haben.» (T. I, pag. 291.)

(3) Dionisie Fotino ne amintesce de zidirea «unuĭ palatŭ domnescŭ *minunatŭ* din sus de *mŏnăstirea luĭ Mihaĭŭ-Vodă.*» (T. II, pag. 172.)

(4) Sultzer T. I, pag. 291. Anonimulŭ dela 1790 in acéstă afacere copiază pe Sultzer. Maĭ că ne vine a crede că cărticica din 1790 e totŭ de Sultzer. (Vedĭ Beschreibung von Bender.)

www.dacoromanica.ro

Lucrările luĭ Alex. Ipsilante la mŏnăstirea Radu-Vodă se documentéză prin câte-va pitace domnescĭ. Aceste lucrărĭ nu se termină decât fórte târdiŭ. Se lucra la restaurarea clădirilorŭ și sub administrațiunea luĭ Coburg la 1790/91, cum se va vedé maĭ departe.

Pe timpulŭ luĭ Alexandru Ipsilante, locurile favorite de preămblare fură: Ilerĕstrĕulŭ și biserica St. Elefterie. La Ilerĕstrĕŭ, apróp de lacŭ, Alexandru Ipsilante puse să se construiască o casă de lemnŭ în gustulŭ turcescŭ, ca să servéscă de locŭ de petrecere curțeĭ și boerimeĭ. In insula din mijloculŭ laculuĭ se distingŭ și astădĭ urme de zidărie. Dómna luĭ Alexandru Ipsilante și cu haremulŭ și invitatele séle, petreceaŭ aci fórte adese, făcêndŭ partide de barcă pe lacŭ, la sunetele muziceĭ.

Altă promenadă favorită a Dómneĭ Ecaterina a luĭ Alexandru Ipsilante, era St. Elefterie. Sultzer descrie, și după elŭ și anonimulŭ din «*Beschreibung von Bender, Bucarest und Orsova*», cu multŭ intusiasmŭ acéstă promenadă.

In apropiere de St. Elefterie eraŭ curțile Brâncovenilorŭ și ale Filipescilorŭ.

Alexandru Ipsilante maĭ construi și o reședință de véră la Afumațĭ (1).

Mŏnăstirea Mărcuța era pe lângă tóte acestea încă unŭ locŭ de plăcută reședință pentru Alex. Ipsilante. Sultzer încă reamintesce de acésta (2).

Edilitate. In 28 Martie anulŭ 1776 Domnitorulŭ Alex. Ipsilante rîndui o comisiune de 6 boierĭ, carĭ să cerceteze hotarulŭ Bucurescilorŭ și să-lŭ însemneze, ca dincolo de orașŭ și de semnele periferieĭ luĭ, să nu maĭ fie învoitŭ nimenĭ a-și face case. Acéstă decisiune o iea Vodă, atâtŭ pentru a nu se întinde orașulŭ, ceea-ce făcea imposibilă îngrijirea de stradele luĭ, cât și pentru a împedica stabilirea pe la marginĭ

(1) Dionisie Fotino (T. II, pag. 172.)

(2) Dionisie Fotino scrie că Alex. Ipsilante «a reparatŭ și înfrumusețatŭ mŏnăstirea dela Mărcuța, înzestrând'o cu unŭ hanŭ și prăvăliĭ ce aŭ făcutŭ pe podulŭ luĭ Radulŭ Vodă.» (Tom. II, pag. 172.)

www.dacoromanica.ro

de ţiganĭ şi ţĕranĭ locuitorĭ, căcĭ deşertaŭ satele şi lăsaŭ munca câmpuluĭ. Alex. Ipsilante maĭ luă şi altă disposiţiune, chiar prin codulŭ sĕŭ, obligândŭ pe ceĭ ce construescŭ case noue în Bucurescĭ şi în oraşe în genere, de a le acoperi «orĭ cu olane, orĭ cu şindrilă, iar nu cu şovarŭ séŭ trestie şi scórţă, pentru primejdia de focŭ» (1).

Se potŭ vedé actele relative, după Cod. III, documentulŭ No. 100.

Indestularea pieţeĭ cu producte necesare îndestulăriĭ publice preocupă multŭ pe Alexandru Ipsilante. Pitace deschise către Ispravnicĭ provócă aducerea de cătră ţĕranĭ la Bucurescĭ, de asemenea producte. Ba chiar când ţĕraniĭ nu aducŭ de voie, Alexandru Ipsilante însărcinéză anume trămişĭ, carĭ adună din ţéră productele de carĭ e lipsită piaţa Bucurescilorŭ şi apoĭ le împarte la băcanĭ spre vînḍare.

Iată unŭ pitacŭ de asemenea natură:

Anulŭ 1775, Noembre 5.

Noĭ Iω Alexandru Ioanŭ Ipsilante Voevodŭ

«Fiindŭ-că pentru îndestularea norodulŭĭ de aicĭ din Bucurescĭ s'aŭ fostŭ datŭ poruncile Domnieĭ Mele către ispravniciĭ judeţuluĭ, ca dela neguţătoriĭ ceĭ ce aŭ luatŭ cărţile Domnieĭ Mele de a strînge din ţéră miere, untŭ, sĕŭ să iea şi să trimiţă aicĭ trebuinciósa sumă, poruncimŭ Domnia Mea, Constantinŭ Nicolescule, polcovnice, să primescĭ tótă acea marfă ce va fi adusŭ şi împărţindu-o pe la băcanĭ să se plătéscă de către băcanĭ la neguţătoriĭ de la carĭ s'aŭ luatŭ: mierea ocaua pe banĭ 30, untulŭ ocaua pe banĭ 48, seulŭ de capră ocaua pe banĭ 42, seulŭ de boŭ ocaua pe banĭ 40, iar băcaniĭ fiindŭcă aŭ şi eĭ cheltuială şi plătescŭ şi dobândă la banĭ să aibă a vinde la norodŭ ocaua de miere pe banĭ 36, ocaua de untŭ pe banĭ 54, seulŭ de capră i de boŭ făcêndu-se lumînărĭ gata, să se vînḍă ocaua pe banĭ 48. Tolco pisah gvd.»

(Subscrisŭ) *Alexandru Ioanŭ Ipsilante Voevodŭ.*

(1) Fila 43 a Coduluĭ luĭ Alex. Ipsilante.

www.dacoromanica.ro

Iată și unŭ pitacŭ circularŭ din Noembrie 1775 relativŭ la aprovisionarea orașuluĭ :

Anulŭ 1775, Noembre.

Poruncă la ispravnicĭ de a avé purtare de grijă să trimiță pe tótă săptămâna cele trebuincióse la târgŭ.

«Pisah gospod. dumné-vóstră ispravnicilorŭ ot sud . . . . . sănĕtate; ccĭ ce îșĭ facŭ hrana cu adusulŭ aicĭ în Bucurescĭ spre vîndare de cele trebuincióse, adecă : lemne de focŭ, cherestea, fînŭ, bucate, după năravulŭ ce aŭ luatŭ dela o vreme încóce a cere prețulŭ ce nu se cuvine, vĕdêndŭ nartulŭ ce s'aŭ pusŭ acum cu dreptate la tóte, póte vorŭ căuta a se trage să nu aducă cele trebuincióse de vîndare în Bucurescĭ, ca pricinuindu-se lipsă să stinahorisésică pe ccĭ ce aŭ trebuință de cumpĕratŭ, a da prețulŭ ce poftescŭ cĭ; iată vĕ poruncimŭ, să purtațĭ grijă, ca pe tótă săptămâna să se pornéscă și dintr'acelŭ județŭ sumă de care cu de cele trebuinciósc, silindu-vĕ a fi îndestulare în Bucurescĭ, care acésta să nu o socotițĭ trébă mică, a nu vĕ sili, pentru că iată am orênduitŭ asupra acesteĭ trebĭ aicĭ în Bucurescĭ pe Constantinŭ Nicolescu, polcovniculŭ, să cerceteze adesca prin orașŭ, și de va fi lipsă să însciințeze Domnicĭ Mele, și atuncĭ de se va vedé că dela județulŭ acela nu aŭ venitŭ orînduita sumă se va trimite bumbașirŭ cu greŭ trépĕdŭ. Tolco pisah gspd.»

(Subscrisŭ) *Alexandru Ioanŭ Ipsilante Voevodŭ.*

Acestŭ capitolŭ alŭ edilității îlŭ vomŭ încheia dândŭ nartulŭ generalŭ, stabilitŭ la 15 Novembrie 1775, cu pitaculŭ luĭ Alexandru Ipsilante. Se vorŭ compara unele cifre din acestŭ nartŭ cu cele date de Sultzer, de *Beschreibung von Bender,* și de către Dionisie Eclesiarculŭ cu prețulŭ obiectelorŭ de îndestulare publică.

Iată pitaculŭ domnescŭ și nartulŭ din care se va vedé, cum sub Alexandru Ipsilante s'aŭ maĭ urcatŭ în genere prețurile la apróp̂e tóte articolele de îndestulare publică. Acéstă urcare n'a pututŭ fi împedicată de dispositiunea luĭ Ipsilante relativă la negutătoriĭ carĭ cumpĕraŭ diferitele și feluritele articole de hrană spre a le trămite la Constantinopole, adecă grâŭ, orțŭ, meiŭ, untŭ, făină, miere, cașcavalŭ.

www.dacoromanica.ro

Elŭ a fixatŭ preţulŭ pentru fie-care din aceste articole şi a împedicatŭ astŭ-felŭ paguba pentru ceĭ sĕracĭ. «A guvernatŭ fórte bine principatulŭ Vlahieĭ şi toţĭ locuitoriĭ sunt fórte mulţămiţĭ», scrie Atanasie Comnenŭ Ipsilante.

Iacă acum actele :

Anulŭ 1775, Noembre 15.

Noĭ Iω Alexandru Ioanŭ Ipsilante Voevodŭ, Bojiŭ milostiu Gospodarŭ zem. Vlaşcoe.

Nartŭ.

«După cum s'aŭ găsitŭ cu cale de către prea sfinţia sa părintele Metropolitulŭ şi de către d-lorŭ veliţiĭ boerĭ, întărimŭ şi Domnia Mea, aşa să se urmeze la tóte, după cum se coprinde maĭ jos într'acestŭ catalogŭ, care catalogŭ, domnia ta vel logofete, după ce se va trece în condica Divanuluĭ, să orênduescĭ unŭ logofeţelŭ de Divanŭ a-lŭ ceti prin têrgŭ, la locurile trebuincióse, întru auḑulŭ tuturorŭ, spre a fi cu toţiĭ însciinţaţĭ, şi după acésta să se facă şi cărţile Domnieĭ Mele de poruncă pe afară către ispravnicĭ cu isvodŭ după acestŭ catalogŭ; după cum am poruncitŭ dumné-luĭ, poruncimŭ şi dumitale vel spătarŭ i dumi-tale vel agă, ca zapciĭ aĭ oraşuluĭ ce sunteţĭ, să urmaţĭ hotărîreĭ aceştia a se păzi nartulŭ, maĭ într'adinsŭ a cercета prin têrgŭ de vinŭ cele trebuincióse spre vînḑare a fi îndestulŭ şi a nu fi lipsă şi de se păzesce nartulŭ după cum s'aŭ găsitŭ cu cale de către d-lorŭ veliţiĭ boerĭ a se orêndui şi unŭ osebitŭ boernaşŭ, carele să aducă adesea însciinţare Domnicĭ Mele. Orênduimŭ la acéstă trébă pe Constantinŭ Nicolescu polcovniculŭ.»

(Subscrisŭ) *Alexandru Ioanŭ Ipsilante Voevodŭ.*

«Catalogŭ pentru tóte cele ce ni se porunceesce de către Măria Sa Vodă, ca să punemŭ preţŭ, atâtŭ pentru cele ce se vîndŭ aicĭ în Bucurescĭ, adecă che restele, lemne de focŭ, plată la meşterĭ de lemnŭ, la zidarĭ meşterĭ, la salaorĭ, la varŭ, la cărămidă, la totŭ lucrulŭ de vie, la arătură, la seccrişŭ, la cósa de fînŭ, la strînsulŭ fînuluĭ, la fînulŭ ce se vinde cu carulŭ, la chiriĭ de bucate, la chiriĭ de cherestea şi la orĭ-ce ar fi trebuinţă de a se pune.

www.dacoromanica.ro

Cum se vindea maĭ 'nainte			Cum s'a găsitŭ acum cu cale	
Talerĭ	Banĭ	*Lucrulŭ viilorŭ*	Talerĭ	Banĭ
»	15	La sĕpatulŭ de tómnă.	»	24
2	60	Miia de butaşĭ	4	»
»	»	Iar cu ḑioa.	»	30
3	»	Miia de aracĭ despicaţĭ cu dusŭ cu totŭ	4	60
»	»	Iar pe locŭ să-ĭ scóţă stăpânulŭ cu carulŭ luĭ .	1	60
		Lucrulŭ de primăvéră		
»	12	La tăiatŭ	»	18
»	15	Hărăcitulŭ	»	21
»	12	Cercuitulŭ	»	18
»	21	Sapa de primăvéră	»	33
»	12	Plăvila	»	18
»	21	Sapa de a doua	„	33
»	40	Legatulŭ buţilorŭ, de bute	»	60
»	40	Tocitórea de legatŭ	»	60
»	5	Culesulŭ.	»	9
»	9	La căratŭ	»	15
»	9	La călcatŭ	»	15
»	9	La băgatŭ în bute şi la tèscŭ	»	15
»	9	La bătutulŭ tescovinelorŭ	»	15
1	60	Butea de vedre 100	3	»
2	»	Butea de vedre 150	4	»
1	30	Tocitórea mare	2	»
		Chiria vinuluĭ de adusŭ aicĭ, de vadră.		
»	12	De la Rômnicŭ	»	15
»	6	De la Buzĕŭ	»	12
»	$4^1/_2$	De la Săcuenĭ	»	9
»	$4^1/_2$	De la Dâmboviţa	»	9
»	6	De la Pitescĭ	»	12

www.dacoromanica.ro

Inainte			Acum	
Talerĭ	Banĭ	*Arătura.*	Talerĭ	Banĭ
»	60	Pogonulŭ	1	»
»	60	Pogonulŭ la prașilă de porumbŭ	»	90
»	18	La secere când plătesce cu banĭ, pe ḑi	»	36
		Fênulŭ.		
»	24	La cósă pe ḑi	»	39
»	12	La strînsulŭ de fênŭ	»	18
		Cherestéua.		
1	30	Suta de ulucĭ marĭ	1	20
»	20	Suta de ulucĭ micĭ	1	30
3	»	Suta de lațĭ de aninŭ	5	»
1	80	Suta de lațĭ de teiŭ	3	40
1	30	Suta de lațĭ maĭ proștĭ	2	60
»	30	Stânjenulŭ de talpă de casă făcută și adusă, grosulŭ o palmă și jumĕtate, iar pe muche latulŭ de o palmă	»	45
»	15	Stânjenulŭ de căpriorulŭ celŭ mare făcutŭ și adusŭ, grosulŭ de o șchiópă în tóte părțile	»	21
»	9	Căprioriĭ maĭ micĭ făcuțĭ și aduși, de o furdulă în tóte muchiele stînjenŭ	»	15
»	15	Stînjenulŭ grinda făcută și adusă, grosulŭ de o șchiópă	»	21
»	9	Stînjenulŭ scândurele de stejarŭ făcute și aduse.	»	12
»	4	Una scândură de teiŭ adusă	»	6
»	12	Stînjenulŭ de scândură de ulmŭ făcută și adusă.	»	15
»	2	Parulŭ de stejarŭ despicatŭ adusŭ, lungulŭ de palme 12, grosulŭ unŭ latŭ de mână	»	6
»	60	Parĭ obli suta cu adusŭ cu totŭ	»	20
»	60	Miia de nuiele curate cu adusŭ cu totŭ	1	»
1	60	Miia de șindrilă de bradŭ mare cu adusŭ cu totŭ de Câmpu-Lungŭ	2	»
1	»	Miia de șindrilă mare cu adusŭ cu totŭ din Săcuenĭ	1	60

www.dacoromanica.ro

Inainte			Acum	
Talerĭ	Banĭ		Talerĭ	Banĭ
1	»	Miia de şindrilă mare de Prahova cu adusŭ cu totŭ	1	60
1	»	Miia de şindrilă de bradŭ mare de la Dâmboviţa cu adusŭ cu totŭ	1	60
»	20	Miia de şindrilă de bradŭ mică cu adusŭ cu totŭ	1	15
2	60	Miia de şindrilă de stejarŭ cu adusŭ cu totŭ . .	3	60
		Lemne de focŭ.		
»	60	Carulŭ de lemne încărcatŭ bine, de cerŭ, séŭ tu fanĭ groşĭ	1	»
»	45	Carulŭ de lemne a doua mână de crîngŭ	»	20
»	30	Căruţă de lemne	»	60
2	60	Miia oca de varŭ, cu adusŭ cu totŭ	4	»
1	60	Miia de cărămidă cu adusŭ cu totŭ	2	»
8	»	Petrile de móră de Têrgovişte cu adusŭ cu totŭ. .	15	»
		Lucrulŭ.		
»	»	Zidarulŭ pe ḑi	»	»
»	»	Meşterulŭ de lemnŭ pe ḑi	»	»
2	»	Carulŭ de fênŭ de mĕsură adusŭ în têrgŭ . . .	5	»
1		Carulŭ de fênŭ alŭ doilea idem.	2	60
»	60	Căruţa de fênŭ adusă aicĭ în têrgŭ	1	60
»	»	Chila de grâŭ curatŭ, în chilă 260	9	»
»	»	Chila de grâŭ a doua	7	»
»	»	Chila de grâŭ a treia.	5	»
»	»	Chila de orzŭ cu adusŭ cu totŭ	4	»
»	»	Chila de ovĕzŭ cu adusŭ cu totŭ	4	»
»	»	Chila de porumbŭ bătutŭ cu adusŭ cu totŭ . . .	3	»
»	»	Chila de meiŭ cu adusŭ cu totŭ	3	»
»	»	Ocaoa de mălaiŭ de porumbŭ măcinatŭ	»	2
»	»	Ocaoa de mălaiŭ de meiŭ măcinatŭ	»	1½
»	18	La salahorĭ ceĭ ce sapă, de omŭ pe ḑi	»	30
»	»	La salahorĭ ceĭ ce îngrădescŭ séŭ lucréză altŭ lucru, de omŭ pe ḑi	»	24

www.dacoromanica.ro

Alexandru Ipsilante reorganisândŭ, cum am arĕtatŭ, menzilurile, adecă poştele, trebuia să-şĭ pórte atenţiunea şi asupra căilorŭ de comunicaţiune. Celŭ puţinŭ elŭ se preocupă de starea rea în care se găsiaŭ unele podurĭ pe ape. Asemene podurĭ eraŭ în sarcina proprietarilorŭ riveranĭ, cum se póte vedé şi din următórele douĕ acte, din anulŭ 1777 :

Pitacŭ pentru podulŭ Creţiĭ, a se drege.

«De vreme ce podulŭ de la Créţa este stricatŭ şi trebue a se drege, care podŭ şi despre o parte şi despre alta este totŭ pe moşia Dumné-luĭ Stolniculŭ Gheorghe şi este datorŭ a-lŭ drege, iată poruncimŭ Dumi-tale biv Vel Post. Razu Ispravnicŭ alŭ Ilfovuluĭ să fiĭ mumbaşirŭ, ca să pue numitulŭ stăpânŭ alŭ moşieĭ cele trebuincióse dela Dumné-luĭ a-lŭ drege cum maĭ fără zăbavă, şi să avemŭ dela Dumné-ta însciinţare de sĕvêrşirea luĭ » 1777, Sept. 15. (Cond. III, fila 234.)

Pitacŭ pentru podulŭ Măicănescĭ.

«De vreme ce podulŭ dela Măicănescĭ este stricatŭ şi trebuesce a se face noŭ, care podŭ fiindŭ despre o parte este moşia fiilorŭ Paharniculuĭ Manolache şi despre altă parte este pe moşia Egumenuluĭ Cotroceanuluĭ, şi sunt datorĭ aceştĭ stăpânĭ de moşie a-lŭ face, iată poruncimŭ Dumi-tale biv Vel Post. Razu Ispravnicŭ alŭ Ilfovuluĭ să fiĭ mumbaşirŭ, ca să pue maĭ sus numiţiĭ stăpânĭ aĭ moşiilorŭ să-lŭ facă cu tóte cele trebuincióse de la Dumnélorŭ şi de la Egumenŭ, cum maĭ fără de zăbavă, şi să avemŭ de la Dumné-ta însciinţare de sĕvêrşire.» 1777, Sept. 15. (Cond. III, pag. 234.)

Am adusŭ în volumulŭ anteriorŭ unŭ actŭ dela 1779 Octobre, de orênduire unuĭ suilgiŭ pentru douĕ cişmele înfiinţate de elŭ în Bucurescĭ.

Este şi altŭ hrisovŭ alŭ apelorŭ din Bucurescĭ la fila 295 a Cod. II, (numĕrulŭ vechiŭ) a Domnieĭ luĭ Alexandru Ipsilante.

La pag. 121.

Despre conspiraţiunea boeruluĭ Candesculŭ contra luĭ Alexandru Ipsilante, iacă ce citimŭ în «*Viaggio in Valachia e Moldavia*» :

www.dacoromanica.ro

«In anulŭ 1775 unŭ boerŭ valachŭ, după nume Candesculù, făcêndŭ unŭ complotŭ, Domnitorulŭ, ca să-şĭ aréte autoritatea, punêndŭ să-lŭ aresteze, poruncì să-lŭ îmbrace cu hainele unuĭ ţĕranŭ, care se afla acolo din întêmplare, obligândŭ pe ţĕranŭ să iea hainele nobiluluĭ, carele, degradatŭ, fu bătutŭ în publicŭ şi aruncatŭ în fére (1).»

Pagina 123.

Iacă după Hammer, textulŭ celorŭ douĕ condiţiunĭ suplimentare impuse Turcieĭ, în urma tractatuluĭ dela 1774.

Clauses additionnelles du traité de Kaïnardjé (Voyez Martens, *Recueil des Traités*, t. II, pag. 287.)

«*Article I.* Par cet article séparé, il est arrrêté que la Sublime Porte s'engage à payer à la Russie pour les frais de guerre, quinze mille bourses, c'est-à-dire, sept millions et demi de piastres, qui d'après le cours de la monnaie russe forment la somme de quatre millions de roubles. Cette somme sera payée en entier dans trois ans et dans les trois termes suivants : le premier au 1-er janvier 1775 ; le second au 1-er janvier 1776, et le troisième au 1-er janvier 1777 ; chaque paiement se composera de cinq mille bourses qui seront reçues par l'ambassadeur russe. Si la Cour de Russie demandait au sujet du paiement de cette somme une garantie quelconque, la Sublime-Porte la contentera aussi sous ce rapport et lui donnera la sûreté demandée. La Sublime-Porte s'engage par la présente, d'observer cet article comme s'il avait été inséré mot à mot dans le traité conclu entre les deux Cours. En foi de quoi nous avons apposé notre signature et notre sceau : le 11 (21) juillet 1774, à Kaïnardjé.

Article II. Bien qu'il ait été convenu dans l'article XVII du traité de paix signé aujourd'hui, que la flote russe devra évacuer les îles de l'Archipel dans l'espace de trois mois, les deux puissances contractantes ont arrêté d'un commun accord que, puisqu'il n'est pas question d'un ajournement dans l'article XXIV, on se tiendra de part et d'autre au sens de cet article XXIV d'après lequel la flotte russe doit quitter au plus tôt l'Archipel, et que, pour accélérer le départ de la dite flotte, la Sublime-Porte promet de lui fournir tout ce dont elle aura besoin et autant qu'elle le pourra. Cet article est obligatoire comme s'il avait été inséré dans le traité lui-même. En foi de quoi nous avons apposé notre signature et notre sceau ; le 10 (21) juillet 1774, à Kaïnardjé.

(1) «L'anno 1775, avendo un boiaro valaco, per nome Ghindesculo, fatto un complotto, il Principe, per far conoscere la sua autorità, avendolo fatto arestare, le fece rivestire degli abiti di un villano che si trovò li per caso, obligando costui a prendere quelli del nobile, che degradato, fu publicamente bastonato, e posto in ferri» (pag. 118—119.)

www.dacoromanica.ro

Hammer arétă cum însăşĭ Rusia nu cutéză să aréte Europeĭ marele câştigŭ dobânditŭ dela Turcĭ prin pacea dela Kuciuk-Kainargi şi cele douĕ condiţiunĭ suplimentare. Din cele ce scrie Hammer se vĕdŭ şi vechile intenţiunĭ ale Austricĭ faţa cu Principatele:

Extrait d'un rapport daté du 3 septembre 1774.

«En présence de cette triste situation des affaires, mais qui ne laisse plus aucun doute, je n'ai pas encore pu faire usage des sages observations de V. E. relatives au commerce des pays héréditaires et à la navigation sur le Danube et dans la mer Noire, ni de celles qui ont trait aux faveurs à obtenir pour la religion catholique; au contraire, persuadé que je ne pourrais réussir en rien, j'ai cru devoir m'abstenir de toute démarche intempestive, d'autant plus qu'il m'a paru que, plus l'importance de ces objets est grande, plus aussi V. E. trouvera utile de suspendre toute démarche, qui n'étant suivie d'aucun résultat, pourrait compromettre l'avenir; il m'a donc semblé qu'il conviendrait de prendre d'avance telles mesures qui assureront la réussite des intentions de Sa Majesté.

«En outre, comme d'un côté le droit de protection sur la religion schismatique est accordé à la Russie par une stipulation formelle du traité, et que de l'autre côté on prétend que le cabinet russe s'est réservé la libre navigation dans la mer Noire à l'exclusion de toutes les autres nations chrétiennes, j'ai jugé utile de ne faire aucune démarche intempestive à ce sujet, jusqu'à ce que la connaissance parfaite du mal me facilite elle-même les moyens de le combattre; d'ailleurs, l'esprit éclairé de Votre Excellence sera à même de choisir d'ici-là les moyens les plus efficaces pour faire lever les obstacles qui pourraient résulter pour la navigation des Etats héréditaires d'un traité exclusif conclu entre la Russie et la Porte, et pour prévenir sûrement l'oppression ou l'extermination de la religion catholique dans le Levant.

«Mais si j'ai cru devoir attendre sur les deux objets en question les ordres ultérieurs de Votre Excellence, j'ai jugé nécessaire de garder envers la Porte un silence absolu sur les mesures dont Votre Excellence a daigné m'entretenir, et qui ont pour objet de protéger la Porte contre des attaques futures, de construire une forteresse à l'embouchure du Danube, etc. Sans doute, la réalisation de ces projets aurait été, dans la situation critique où cet empire se trouvait tout récemment encore, très salutaire; mais depuis que Votre Excellence a pris connaissance des conditions de la paix, elle se sera probablement convaincue que *la position des deux empires, telle que l'avait faite le traité d'alliance offensive et défensive, a été totalement changée par le traité de*

www.dacoromanica.ro

Kaïnardjé, et que, par conséquent, s'il était encore possible de sauver la Porte, il conviendrait de trouver des mesures toutes nouvelles.

«En effet, comme les stipulations de la paix actuelle assurent à la Russie d'un côté la partie Est de la presqu'île de Crimée, la forteresse de Yénikale et surtout l'excellent port de Kertsch, de l'autre côté, la possession de Kilbouroum, les deux rives et l'embouchure du Dniéper ; comme, en outre, elle songe à rétablir non-seulement les fortifications d'Azof à l'embouchure du Don, mais aussi à compléter la défense du beau port de Taganrok ; enfin, comme ces contrées abondent en bois de construction, en fer, en chanvre, et en toutes choses nécessaires à la construction des vaisseaux, il lui sera facile de construire prochainement à Kertsch, et à peu de frais, une flotte de douze à quinze vaisseaux de haut-bord et autres navires, et dans ses autres établissements, nouvellement acquis, un grand nombre de bâtiments de grandeur inférieure : par conséquent, d'avoir toujours prêt tout ce qui est nécessaire à de grands transports de troupes.

«Comme, d'un autre côté, on ne peut pas compter que la Russie ne négligera pas d'entretenir en tout temps, dans ses nouvelles acquisitions un corps de trente à quarante mille hommes, soit qu'elle y emploie les milices chargées jusqu'alors de la défense des lignes de l'Ukraïne, soit qu'elle ait recours à d'autres expédients qui lui sont si faciles, il en résulte qu'à *l'avenir la Russie sera toujours maîtresse, aussitôt que le cabinet de Saint-Pétersbourg le jugera à propos, d'opérer, sans aucun armement extraordinaire et préalable, des descentes sur les côtes de la mer Noire et à conduire, favorisée par le vent, en trente-six à quarante-huit heures, de sa nouvelle frontière de Kertsch, un corps de vingt mille hommes jusque sous les murs de Constantinopole.* Dans ce cas une conjuration, concertée d'avance avec les chefs de la religion schismatique, éclatera sans nul doute, et il ne restera au Grand-Seigneur que de quitter son palais à la première nouvelle du mouvement des Russes, de s'enfuir au fond de l'Asie et d'abandonner le trône de l'Empire d'Orient à un possesseur plus habile.

«Lorsque la capitale sera conquise, la terreur et l'assistance fidèle des chrétiens schismatiques soumettront indubitablement et sans peine, au sceptre de la Russie, tout l'Archipel, les côtes de l'Asie-Mineure, toute la Grèce, jusqu'aux bords de l'Adriatique. Alors la possession de ces pays, tant favorisés par la nature, avec lesquels aucune autre contrée du monde ne peut rivaliser de fertilité et de richesse du sol, élèvera la Russie à ce degré de supériorité qui surpassera tout ce que l'histoire raconte de fabuleux de la grandeur des monarchies des temps anciens. Comme dans une époque à venir cette grande révolution peut se faire du côté de la mer Noire, d'une semaine à l'autre, sans bruit et sans grands préparitifs coûteux, et qu'elle peut être conduite à fin en très peu de temps, il n'est pas à croire que la Russie se trouvera jamais dans le cas de

www.dacoromanica.ro

choisir de nouveau pour théâtre de ses opérations les bords du Dniester et du Danube; car une guerre à une telle distance de ses propres frontières, trop coûteuse et trop pénible, ne peut être terminée qu'après plusieurs campagnes, et ne laisse pas d'être sans résultats bien décisifs, tandis que de sa nouvelle frontière elle peut, en tout temps et dans l'espace de deux jours, faire, en venant par la mer Noire, une attaque contre les murs mêmes de la capitale.

«D'autres raisons encore ne laissent aucune probabilité que la Russie tentera à l'avenir une guerre aux bords du Dniester et du Danube. Jusqu'à présent les véritables intérêts d'Etat de la Russie ne lui ont jamais permis de demander sérieusement à conserver les conquêtes faites de ce côté du Danube; dorénavant, il sera d'autant plus difficile de lui prêter cette intention que, vu la position nouvelle que lui a faite le traité actuel, les côtes de la mer Noire lui offrent des conquêtes d'une bien autre importance. D'ailleurs, la Russie ne peut se flatter d'occuper tout ce pays d'un seul coup et de s'y maintenir; elle doit donc s'attendre à ce que, dans le renversement futur de l'Empire ottoman, les provinces situées aux frontières des Etats héréditaires deviennent le partage de la Cour impériale; le cabinet russe songera d'autant moins à s'élever contre cette prise de possession qu'il ne pourra l'empêcher, et que cet accroissement de territoire par l'Autriche, ne saurait exciter sa jalousie. La raison en est que les acquisitions que l'Autriche ferait de la Bosnie, de la Servie, etc., bien que d'une grande importance dans d'autres circonstances, ne peuvent être d'aucune utilité pour la Russie, du moment que le reste des Etats de la Porte sera tombé entre ses mains. Or, ces provinces sont habitées presque uniquement par des mahométans et des chrétiens schismatiques; les premiers ne sauraient y être soufferts; les seconds, vu le voisinage de l'empire d'Orient russe, ne tarderont pas à émigrer, ou s'ils restaient, leur infidélité causerait des troubles continuels, et une extension de territoire, sans force intrinsèque, loin d'augmenter la puissance de Sa Majesté impériale, ne servirait qu'à l'affaiblir.

«En prenant en considération toutes ces raisons, la construction d'une forteresse à l'embouchure du Danube pourra donc paraître superflue à Votre Excellence, car les clauses du traité, obtenu par la Russie, ne laissent plus aucun doute que cette guerre n'ait été la dernière que les Russes auront faite sur le Danube. D'un autre côté, il est malheureusement trop vrai que la fortification du canal de la mer Noire ne saurait donner à la Porte la moindre sécurité; les fortifications élevées par le brigadier français, M. de Tott, auraient pu être de quelque utilité dans le passé et dans le cas où il se serait agi seulement d'arrêter une petite flottile, dépourvue de troupes suffisantes pour opérer une descente et n'ayant d'autre destination que d'effrayer la capitale

www.dacoromanica.ro

par un bombardement ou d'y jeter le trouble et la consternation de toute autre manière; aujourd'hui elles sont sans importance aucune, car la Russie, par ses nouvelles acquisitions peut, à l'avenir, opérer avec la plus grande facilité des transports de troupes considérables; enfin, la fermeture du canal pourrait d'autant moins sauver la capitale, que les Russes peuvent sans aucune difficulté débarquer en dehors du canal sur plusieurs points, situés le long de la côte européenne de cet empire.

«Mais ce qu'il y a de plus délicat et de plus périlleux en tout cela, c'est que l'existence de la Porte paraît ne devoir plus dépendre, à l'avenir, de la volonté des autres cours, car aussitôt que les travaux à exécuter dans les nouveaux établissements russes auront acquis un certain degré de consistance, ce qui peut se faire en peu de temps, on doit s'attendre, d'un jour à l'autre, ainsi que je l'ai déjà humblement fait remarquer, à la prise de possession de Constantinople par les Russes; cette capitale pourra être conquise à la suite d'une attaque imprévue, avant même que la nouvelle d'un mouvement de l'armée russe ne soit parvenue aux frontières des autres puissances chrétiennes.

«Si le peu d'étendue de ce rapport ne me permet pas d'énumérer les maux infinis que le malheureux jour de la signature du traité actuel a engendrés pour le présent et pour l'avenir, j'ai cru cependant devoir donner, en réponse aux instructions de Votre Excellence, ce court aperçu de la situation actuelle de cet empire. C'est à la haute sagesse de Votre Excellence de décider s'il convient de remédier à ce triste état de choses et quels moyens il faut y employer.

«La Porte continue à garder envers tout le monde le secret sur les clauses véritables du traité; et pour excuser une conduite aussi singulière, elle prétend tantôt qu'elle-même attend de la prochaine arrivée des deux plénipotentiaires Rosmi Ahmed-Efendi et Mounib Ibrahim-Efendi, quelques explications verbales, tantôt elle a recours à d'autres subterfuges tout aussi vains.

«On ignore encore si cette retenue de la Porte est due à un sentiment de honte d'avoir signé un traité aussi humiliant, ou si elle est la conséquence d'une convention secrète, afin de soustraire, pour quelque temps encore, les véritables conditions de cette paix, si nuisible au reste du monde, à la connaissance publique; enfin, on ne sait pas si ce silence obstiné provient de ce que les ministres de la Porte craignent pour leur sûreté et redoutent l'explosion du mécontentement de la nation aussi long temps du moins que l'étendard sacré n'est pas rentré dans Constantinople.

«Quoi qu'il en soit, le peu qu'on sait de ce traité dans le public suffit pour en tirer cette conclusion : à savoir, que tout l'échafaudage des stipulations est un modèle d'habileté de la part des négociateurs turcs; par l'adroite combinaison des articles de ce traité, l'Empire ottoman devient dès aujourd'hui une

www.dacoromanica.ro

sorte de province russe, d'où la Cour de Saint-Pétersbourg peut tirer de l'argent et des troupes, etc.; enfin, comme à l'avenir la Russie est à même de lui dicter ses lois et qu'elle a entre ses mains les moyens de forcer le Sultan à les accepter, elle se contentera peut-être, pendant quelques années encore, de régner au nom du Grand-Seigneur, jusqu'à ce qu'elle juge le moment favorable d'en prendre possession définitivement.»

La Capitolulŭ XV.

Am arĕtatŭ aiurea, care a fostŭ administraţiunea Moldoveĭ sub ocupaţiunea ruséscă, care se termină cu pacea dela Kuciuk-Kainargi (1774). Acéstă perióda din istoria Moldoveĭ nu pórtă numele de Căimăcămie, ci de: «*Divanulŭ Knejieĭ Moldavieĭ*». Este titulatura ce se dă în tóte actele publice, cum şi în sigiliulŭ mare alŭ ţĕreĭ.

Iată acestŭ sigiliŭ:

Pitacurile către autorităţile subalterne eraŭ adresate aşĭa:

«*Către* . . . . . .
«*Dela boieriĭ Divanuluĭ Knejieĭ Moldoveĭ*
Poruncă»

Celŭ puţinŭ douĕ orĭ treĭ semnăturĭ eraŭ indispensabile sub fie-ce pitacŭ, şi între aceste una a titularuluĭ serviciuluĭ.

www.dacoromanica.ro

La pagina 124 (a nóstră).

Cu referință la numirea luĭ Grigorie Alexandru Ghica și a luĭ Alexandru Ipsilante aflămŭ o serie de documente în Hurmuzaki, din care este bine să reproducemŭ aci, ca anexe, cele următóre:

D. de Saint-Priest către Afacerile Străine, despre numirea Principeluĭ Țĕriĭ-Românescĭ.

(Vol 160, D.)
Constantinople, le 17 Septembre 1774.

Monsieur,

. . . . . .

«L'exécution du traité paraît aller son train. Dans 15 jours, dit-on, la Valachie sera évacuée et la Porte en nommera le Prince; on croit que cela regardera un certain Manolaki Serdar, revêtu de ce titre depuis près de quatre ans. Quant à la recommandation de la Russie, vous jugerez aisément par ce choix, si la Porte a quelque chose à refuser à cette intercession. Ce Ghika vendu de tout temps à la Cour de Pétersbourg, s'en fit prendre exprès prisonnier à Bucharest.»

D. de Saint-Priest către Afacerile Străine, despre numirea principilorŭ în ambele țĕrĭ române.

(Vol. 158, D.)
Constantinopole, le 8 Octobre 1774.

. . . . . .

«Le Drogman de la Porte, Aleko, a été nommé Prince de Valachie et remplacé dans sa charge par le Prince Kostaki. La Principauté de Moldavie a été donnée au Prince Grégoire Ghika, prisonnier des Russes, et son fils a été revêtu du Caftan à sa place. On peut regarder la nomination de celui-ci comme un premier acte de complaisance de la Porte envers la Russie, à laquelle il est notoire que cet homme était vendu depuis longtemps.»

. . . . . .

D. de Saint-Priest către Afacerile Străine, despre acelașĭ subiectŭ.

(Vol. 160, D.)
Constantinople, le 8 Octobre, 1774.

Monsieur,

. . . . . .

«Le Drogman de la Porte, Aleko, a été nommé Prince de Valachie et remplacé dans sa charge par le Sieur Kostaki, homme d'assez mauvais renom.

www.dacoromanica.ro

La Principautė de Moldavie a ėtė donnėe au Sieur Grėgoire Gika, prisonnier des Russes, et son fils a ėtė revêtu du Caftan à sa place. Cette complaisance pour la recommandation de la Russie, en faveur d'un homme connu pour s'y être vendu, me semble appuyer ce que j'ai dit au commencement d'une lettre sur la flexibilitė de la Porte à toutes les demandes de cette Cour. Je n'ai cependant pas nėgligė d'insinuer que de telles faiblesses encourageaient à exiger toujours davantage.»

. . . . . .

Pag. 125

La pag. acésta am menţionatŭ despre trecerea prin Principate a luĭ Repninŭ, care mergea la Constantinopole ca ambasadorŭ alŭ Rusieĭ. Esistă pitaculŭ pentru marele alaiŭ ce s'a organisatŭ în Bucurescĭ pentru întêmpinarea Principeluĭ N. Repninŭ de către Domnitorulŭ Alexandru Ipsilante (la Cod. II, pag. 36—41, Archiva Statuluĭ). Nu posedemŭ însă informaţiunĭ de asemene dela recepţiunea ce i-a făcutŭ la Iaşĭ Domnitorulŭ Grigorie Ghica (1).

Note la pag. 125.

Iată arzul trămisŭ despre Grigore Ghica Domnulŭ Moldoveĭ, de Divanulŭ ţĕreĭ cătră Pórtă, prin Principele N. Repninŭ, ambasadorele Rusieĭ:

Arzŭ trimisŭ Înalteĭ Porţĭ.

Noĭ prea plecaţiĭ şi smeriţiĭ robĭ aĭ prea puterniceĭ Impĕrăţiĭ: Mitropolitulŭ, Episcopĭ, Archimandriţĭ, Egumenĭ, boerĭ, boerănaşĭ, căpitanĭ, bulucbaşĭ, şi alţĭ zapciĭ, către Inaltulŭ şi dreptulŭ pragŭ, şi către luminatulŭ şi milostivulŭ scaunŭ, arzŭ alŭ robilorŭ sĕĭ.

După vremea răsboiuluĭ împĕrătescŭ care s'a întêmplatŭ maĭ înainte prin hotărîrea şi Dumneḑeésca voie, pămîntulŭ nostru s'a robitŭ, şi sĕraca raĭaoa a căḑutŭ la felurĭ de pagube şi stricăciunĭ, şi pe urmă ne-amŭ isterisitŭ şi ne-amŭ înstrăinatŭ de avere, de moşiĭ şi de dobitócele nóstre, carĭ le-amŭ fostŭ câştigatŭ în vremea cea milostivă şi în umbra înaltuluĭ Devletŭ, dela moşiĭ şi strămoşiĭ noştri.

(1) Dionisie Fotino scrie că «trecêndŭ prin ţĕră Cnézulŭ Repninŭ, carele era rinduitŭ ambasadorŭ la Constantinopole, Domnulŭ (Ipsilante) i-a făcutŭ marĭ onorurĭ şi ceremoniĭ atâtŭ la intrare cât şi la eşire. (T. II, pag. 171, trad. Sionŭ.)

www.dacoromanica.ro

Decĭ pentru ca să ne mântuimŭ de nesuferitele scăpătăciunĭ în care amŭ căḑutŭ, şi pentru ca să dobândimŭ, precum şi maĭ înainte odihnă şi căutare, sub umbra şi acoperemîntulŭ veciniceĭ Impĕrăţiĭ, necontenitŭ ochiĭ noştri ceĭ lăcrimătorĭ, vĕrsândŭ lacrimĭ, şi înălţândŭ rugăciunĭ către neasemĕnatulŭ Dumneḑeŭ, — căruia să-ĭ fie mulţămire, — şi precum ploia cea mângâitóre a păceĭ, s'a întorsŭ în lumina cea curăţitóre şi în odihnă, şi celŭ de pe faţa pămîntuluĭ prafŭ alŭ turburăreĭ şi a tuturorŭ scârbelorŭ, s'aŭ schimbatŭ, şi întristarea inimilorŭ nóstre s'a prefăcutŭ în nemărginită bucurie, şi cele de nevoĭ greşalele nóstre, carĭ craŭ maĭ înainte în lespede s'aŭ ştersŭ prin milostivulŭ condeiŭ alŭ lăsăreĭ şi a iertăreĭ Impĕratuluĭ ţiitorulŭ a tótă lumea.

Către acestea aŭ ajunsŭ şi la Iaşĭ, aceste douĕ firmanurĭ, pline de milostivire, împodobite cu împĕrătescele slove, întru carĭ se arată poruncile şi se dă în scire milosârdia şi mila care aŭ făcutŭ cu noĭ, şi cum că sluga ta Scarlatŭ zade Grigorie Voevodŭ s'aŭ suitŭ şi s'aŭ rênduitŭ Domnŭ asupra nóstră, carele şi maĭ înainte de răsboiŭ, a fostŭ iarăşĭ Domnulŭ nostru, îndemnândŭ dar nenumĕrata bucurie şi veselia nóstră, cu numita sluga ta, Domnulŭ nostru, şi cu cinste şi smerenie, amŭ păşitŭ miĭ de paşĭ, înaintea întêmpinăreĭ poruncilorŭ, şi după vechiulŭ obiceiŭ, ajungêndŭ la loculŭ Adunăreĭ nóstre, amŭ deschisŭ şi amŭ cititŭ cele înalte numite poruncĭ, arĕtându-le şi propoveduindu-le una câte una, acelŭ milostivŭ perilipsŭ alŭ lorŭ, toţĭ noĭ amŭ sĕvêrşitŭ lucrurile ascultăreĭ, trăgêndŭ obrazulŭ slujireĭ asupra pămîntuluĭ. Indată cum s'a arĕtatŭ darurile cele ḑise ale Impĕrăţieĭ, cu acele pline de milostivire asupra stăreĭ nóstre ceĭ ticălósă, aŭ lăcrimatŭ ochiĭ noştri de bucurie, şi toţĭ împreună amŭ înălţatŭ mânile nóstre către cerescul scaunŭ, rugândŭ cu umilinţă pentru îndelungarea norociteĭ vieţĭ a puterniceĭ împĕrăţiĭ. Decĭ ceĭ dintru înălţime Dumneḑeŭ, să păzéscă şi să isbăvéscă de tóte împotrivirile slîntŭ impĕ ătescŭ trupŭ, care este încingerea odihneĭ tuturorŭ, aceluĭ mare şi puternicŭ, dreptuluĭ împĕratuluĭ lumeĭ, şi monarhuluĭ nostru, făcêndu-lŭ podóba dreptăţiĭ şi împĕrăţieĭ, şi sciindu-lŭ de-asupra împĕrătesculuĭ sĕŭ scaunŭ, de-apururea, aminŭ.

Numitulŭ Domnulŭ nostru sciindŭ şi cunoscêndŭ, cum se cade starea nóstră cea ticălósă, şi avêndŭ deplină silinţă şi osârdie, şi în totŭ chipulŭ căutare ca să ne păzéscă şi să ne acopere, şi să aducă la bună stare trebile şi lucrurile pămîntuluĭ nostru; noĭ suntemŭ mulţămiţĭ de dînsulŭ.

Aşişderea de se va întêmpla smeritele nóstre cele de trebuinţă rugăciunĭ, ca să fie întru tocmélă şi podóba patrieĭ nóstre, şi pentru aducerea la buna orênduială a ticălóseĭ stăreĭ nóstre, şi ne vomŭ învrednici să avemŭ înalta voie, le vomŭ aduce prin arzulŭ nostru împreună cu Domnulŭ nostru, la Inalta Pórtă.—Şi cu Dumneḑeiasca ajutorire, şi cu mila şi îndurarea a prea puterniculuĭ împĕratuluĭ nostru, când se va vindeca rana peptuluĭ stăreĭ nóstre, sciutŭ este

www.dacoromanica.ro

că întru puţinĭ anĭ, slujbele împĕrătescĭ, la care avemŭ necurmată datorie, vorŭ lua sfîrşitulŭ cu lesnire după nădejdea nóstră. — Ci dar la acestea şi orĭ la ce altă poruncă şi hotărîre, rĕmâne la acelŭ care are a porunci şi a dărui.

Din Iaşiĭ Moldovcĭ, în 3 Martie 1775.

La pag. 127.

Caterina împĕrătésa Rusieĭ a produsŭ originalulŭ cărţeĭ tradusă în românesce de Toma Logofĕtulŭ. Ea admiră multŭ pe Montesquieu şi ḑicea că «*L'esprit des lois*» ar trebui să fie *breviarulŭ* suveranilorŭ. «Si j'étais Pape — ḑicea ea — je canoniserais Montesquieu.»

La 1767 ea convocă o comisiune (1) pentru a pregăti unŭ Codice de legĭ pentru tótă Rusia. In adresa de convocare a comisiuneĭ, Ecaterina îĭ dete instrucţiunĭ directive, întemeindu-se pe multe din Montesquieu. Ecaterina, scrie Ch. Seignobos *in Histoire de la civilisation contemporaine* (8° Paris 1890) recunoscia, că plagia pe Montesquieu, ḑicêndŭ, că dĕcă acelŭ autorŭ, după aceea-laltă lume urmăresce lucrarea eĭ, apoĭ elŭ nu va fi blamând'o, căcĭ l'a plagiatŭ în folosulŭ a 20 milióne suflete.

Lucrarea românéscă a luĭ Toma este după opera Ecaterineĭ, care trămiţênd'o regeluĭ Prusieĭ, îĭ scria că: «*Vous verrez que j'ai fait comme le corbeau de la fable, qui se pare des plumes du paon; l'arrangement seul est de moi et ça et là une ligne ou un mot.*»

Negreşitŭ, cum în volumulŭ I alŭ nostru arĕtarămŭ, alăturea cu principiile frumóse ale luĭ Montesquieu, Ecaterina înscrise *doctrine* cu totulŭ opuse, despotice. Apoĭ nu ea scria luĭ Didorot: «*avec vos grands principes on ferait de beaux livres et de mauvaise besogne!*»... Era *practică*, Semiramisa Nordului!

Cartea tradusă în românesce de Toma Logofĕtulŭ alŭ 2-lea, la 1773, era deja tipărită în rusesce, latinesce, în limba germană şi francesă, la Petersburg 1770, cu următorulŭ titlu: «Instruction de S. M. I. Ca-

(1) Comisiunea era compusă din delegaţĭ din tóte provinciile. După ce eĭ fură consultaţĭ Ecaterina îĭ disolvă şi puse să se facă unŭ Codice în care se proclamâ principiile filosofilorŭ franceşĭ: «*naţiunea nu e făcută pentru suveranŭ, ci suveranulŭ pentru naţiune... Maĭ bine este a cruţa viéţa la ḑece vinovaţĭ decât a perde unŭ nevinovatŭ*» etc.

www.dacoromanica.ro

therine II pour la commission chargée de dresser le projet d'un nouveau code de loix» (1). Se póte consulta și «Réglements de S. M. I. Catherine II pour l'administration des gouvernements de l'Empire des Russies.» Liège, 1777, in-4°.

Iacă scrisórea pusă la traducerea românéscă de către Gavrilŭ Mitropolitulŭ Moldoveĭ, ca dedicațiune și prefață la cartea în cestiune:

Slăvituluĭ generalŭ feldmareșalŭ, poruncitoruluĭ armieĭ celŭ d'întâiŭ, a Malorosieĭ generalŭ guvernatorŭ, presidentŭ malorosienesceĭ Coleghiĭ ordinelorŭ rusescĭ împĕrătescĭ a sfinților apostoluluĭ Andreiŭ, oștenesculuĭ mare mucenicŭ și purtătorŭ de biruință Gheorghe, de crucea cea mare a luĭ Alexandru Nevschi și Holștenesculuĭ a sfinteĭ Aneĭ cavalerŭ, grafŭ Petru Alexandrovicĭ Rumiantovŭ.

Întru totŭ făcĕtoruluĭ meŭ de bine, smerilă închinăciune.

Eŭ nu mĕ înfățoșezŭ către înalta împĕrătésca mărire a prea puterniceĭ și prea milostiveĭ Domneĭ și Imperatriceĭ nóstre (luminatule, prea înțeleptule și vitézule arhistratigŭ) ca să încununezŭ cu laude sufletulŭ eĭ celŭ plinŭ de împĕrătescĭ darurĭ, séŭ să înalțŭ cu sunetŭ biruințele séle cele prea slăvite, ce aŭ săditŭ pretutindinea ca alțĭ Finicĭ împotriva obștesculuĭ vrăjmașŭ, făcêndŭ ca numaĭ arĕtarea armelorŭ Eĭ celorŭ purtătóre de Cruce să cutremure inimile vrăjmașilorŭ, întorcêndŭ taberile lorŭ spre fugă; séŭ să laudŭ cu mirare apĕrarea némuluĭ creștinescŭ de către vrăjmășésca călcare și cumplire; séŭ să mărescŭ liniștea, odihna și pacĭnica petrecere a tuturorŭ de obște în vreme de răsboiŭ, și cele-lalte nenumĕrate facerĭ de bine, cu carĭ s'a îndestulatŭ de prisositŭ, maĭ vîrtosŭ patria nóstră, după înalta a Eĭ măririĭ bunavoință; Însĕșĭ aceste facerĭ de bine cu netăcute glasurĭ și cu retoricéscă limbuție prefăcêndu-se într'alte limbĭ, vestescŭ darurile ce încunjură scaunulŭ Mărireĭ Séle, încununéză cu cununĭ de laude aftocratoricesculŭ a Eĭ măririĭ creștetŭ. Eŭ la cea după urmă nu îndrăznescŭ a pune suișurĭ în inima mea spre lauda legiuitórelorŭ învĕțăturĭ, ce se cuprindŭ la acéstă împĕrătéscă carte, neavêndŭ putința împreună alergătóre cu voința pentru a lorŭ înaltă covîrșire. În vremea când mințile cele maĭ inți ale filosofilorŭ celorŭ din Academiile Europeĭ, ce cércă în adâncŭ tainele firiĭ și se pórtă cu pohfală preste aflarea ființeĭ celorŭ de sub sóre, călĕtorindŭ cu privirea până la cele

(1) Acéstă operă este tipărită in-4° la Petersburg 1770, în 4 limbĭ: rusesce, latinesce, nemțesce și franțuzesce. Cartea se află la Biblioteca Urechiă din Galațĭ.

www.dacoromanica.ro

înalte și covîrșitóre zidirĭ, și maĭ vîrtosŭ covîrșirea minţeĭ a unuĭ împĕratŭ între filosofĭ séŭ a unuĭ filosofŭ între împĕraţĭ, și după dînsulŭ a unuĭ elinŭ și după némŭ și după glasŭ, aŭ rĕmasŭ la uĭmire pentru privirea acesteĭ prea slăvite vederĭ, la care nicĭ odinióră lumea nu s'a învrednicitŭ a privi nicĭ însușĭ dumnedeesculŭ Platone ce a legiutŭ, cum că atuncĭ vorŭ fi cetăţile norocite, când séŭ filosofiĭ vorŭ împĕrăţi, séŭ împĕraţiĭ vorŭ avé înţelepciunea nedespărţită de scriptură și împreună şedĕtóre la scaunŭ. Îndrăsnescŭ numaĭ a arĕta împlinirea datorieĭ mele ceĭ neapĕrate și a îndemnăreĭ ceĭ cu multă rîvnă a slăvireĭ tale pentru tipăritulŭ cărţiĭ în limba moldovenéscă, care prin multă silinţă de isnóvă tâlmăcindu-se de pre limba grecéscă pe cât a fostŭ cu putinţă maĭ cu curată înţelegere, iată că s'a sĕvêrșitŭ. Patrioţiĭ meĭ vorŭ numĕra acésta între alte bune lucrărĭ a slăvireĭ tóle cea maĭ întâiŭ și maĭ covîrșitóre. Fiindŭ bine încredinţaţĭ, că de vorŭ vieţui sub aceste folositóre pravile, întru starea cea neclătită a pronomiilorŭ vechĭ, se vorŭ face fórte norociţĭ la politicésca împărtășire. Slăvirea ta aĭ împlinitŭ și cu acéstă bunăvoinţă a întru tótă augusteĭ Dómneĭ și Stăpâneĭ nóstre, după cum cu celealte sĕvêrșirĭ a slăvitelorŭ biruinţe și a apĕrăreĭ patrieĭ nóstre, unindŭ înţelepciunea cu vitejia, smerenia cu răbdarea, iuţimea isprăvilorŭ cu întregimea minţeĭ, silinţa cu privegherea, aretându-te vitézŭ arhistratigŭ, înţeleptŭ poruncitorŭ, nebiruitŭ oşténŭ și la tóte covîrșitorŭ celorŭ vechĭ prea vestiţĭ arhistratigĭ închipuescŭ pe cât se póte chipulŭ și asemĕnarea Împĕrătesceĭ mărirĭ. Eŭ încă cu smerenie am sĕvêrșitŭ lucrulŭ ce mi s'a încredinţatŭ de către slăvirea ta, cu tălmăcitulŭ și tipăritulŭ cărţeĭ. După care îndrăznescŭ a dice : fericite noródele acelea peste carĭ vorŭ să împĕrăţéscă aceste pravile ce suflă cu totulŭ dreptatea politicesceĭ împărtășirĭ, bunacuviinţă, cinstea către Dumnedeŭ și dragostea către celŭ de aprópe !

Alŭ slăvireĭ tóle către Dumnedeŭ ferbinte rugătorŭ
Gavrilŭ Mitropolitŭ Moldavieĭ.»

Lectorele va observa, din acéstă prefaţă, că Rumianţofŭ a însărcinatŭ pre Gavrilŭ mitropolitulŭ cu traducerea cărţeĭ, spre a face plăcerea Ecaterineĭ și negreșitŭ și ca o ademenire pentru moldovenĭ, arĕtânduli-se bunătatea nouelorŭ legĭ rusescĭ. Dar Mitropolitulŭ, cu multă abilitate face reserva sa, dicêndu-ĭ, că este bine încredinţatŭ, că de vorŭ veţui (românii) sub aceste fositóre pravile, **întru starea cea neclătită a pronomiilorŭ vechĭ,** se vorŭ face fórte norociţĭ.

«*Intru starea cea neclătită a pronomilorŭ vechĭ!*» Minunată și patriotică reservă era acésta. Este aci unŭ adevĕratŭ *luminișŭ* unde istoriculŭ respiră fericitŭ, eșindŭ din desișulŭ simţirilorŭ rele și ante-naţionale a claselorŭ dirigente din maĭ totŭ secolulŭ alŭ XVIII. Frumósă, curagiósă faptă era a aminti Rusieĭ de *vechile dreptur̆ ale patrieĭ.*

www.dacoromanica.ro

La pag. 129 şi 133.

Dămŭ aci codicele luĭ Grigorie Alexandru Ghica, din 1776, omiţêndŭ numaĭ hrisovulŭ din frunte, fiindŭ-că l'am reprodusŭ în corpulŭ lucrăreĭ nóstre. Codicele f-o (45 foĭ scrise) are în josulŭ foilorŭ (până la a 16-a) o notiţă din secolulŭ curentŭ, în cuprinderea următóre:

«Acéstă condică de aşeḑămîntŭ a fericituluĭ întru pomenire Domnuluĭ Grigorie Ghica Voevodŭ, făcută la 1776 Septembre 1, cu iscălitura şi pecetea Mărieĭ séle, întru care se cuprindŭ multe aşeḑămînturĭ obştescĭ a ţĕreĭ; pe care aflând'o eŭ smeritulŭ archimandritŭ Iosifŭ Frumuşénu la unŭ ipochimenŭ săracŭ, şi socotindŭ că acestŭ aşeḑămîntŭ se cuvine a se afla totŭ-d'a-una păzitŭ în capitala ţĕreĭ, o am cumpĕratŭ cu douĕ sute leĭ şi o am încredinţatŭ în prea cinstita mână înaltŭ prea sfinţituluĭ Mitropolitŭ alŭ Moldoveĭ, Kirio Kirio Veniaminŭ Costaki, rugândŭ pe prea sfinţia sa, ca să se păstreze de-apururea în arhiva sfinteĭ Mitropoliĭ, unde se află şi alte multe aşeḑămînturĭ ale ţĕreĭ. Decĭ orĭ-cine s'ar ispiti după vreme a o înstrăina de la sfînta Mitropolie, să fie sub Arhieresculŭ blăstĕmŭ alŭ înaltŭ prea sfinţituluĭ Mitropolitŭ şi alŭ tuturorŭ prea sfinţilorŭ Arhiereĭ.»

Apoĭ urméză hrisovulŭ Domnescŭ, deja reprodusŭ, şi în fine dispositiunile de maĭ la vale fie-care deosebite:

Venitulŭ logofeţieĭ ceĭ marĭ.

Leĭ	B.	
3 (*)	—	Din 500 leĭ adecă treĭ leĭ de pungă să ica de la cumpĕrătoriĭ slujbelorŭ visericĭ, şi a cămăreĭ; adecă din desetină, din vădrăritŭ, din goştină, din vamă şi din ocnă, cândŭ se vorŭ vinde. Şi cărţile acestorŭ slujbe scriindu-se după ponturile ce se vorŭ striga la Cochiĭ vechĭ, să se protocăluiască de Vel Logof., şi dându-se la cumpĕrătoriĭ fiesce-căreia slujbe, dintr'aceste arĕtate maĭ sus, să iea Vel Logof. rînduitulŭ venitŭ pe suma cumpĕrătureĭ slujbeĭ, câte treĭ leĭ dela 500 leĭ. Iar de se va întêmpla vre-o slujbă dintr'aceste, ca să se strîngă în credinţă, atuncĭ după suma tableĭ ce se va da la visterie, séŭ la cămară de către rînduiţiĭ slujbaşĭ, socotindu-se câte 3 leĭ de pungă, să se scaḑă din suma tableĭ, şi să iea Vel Logof. rînduitulŭ venitŭ alŭ boierieĭ séle.
		bez rînduita léfă. (L. P. G.).

(*) Cifrele sunt bisericescĭ.

www.dacoromanica.ro

Venitulŭ Hătmănieĭ.

Poclónele Căpitanilorŭ, Bulubașilorŭ, Seimenilorŭ și a Călărașilorŭ, pe fiesce-care anŭ; însă pe jumĕtate să dea la Sf. Gheorghe, pe jumĕtate la Sf. Dimitrie.

Leĭ B.	
30	— De la Basbulubașŭ a curțiĭ gspd.
20	— De la Bulubașa alŭ doilea a curțiĭ gspd.
20	— De la căpitanulŭ de Drăganĭ.
20	— De la Stolniculŭ.
24	— De la 12 zapciĭ de la 4 stégurĭ a seimenilorŭ din curtea gspd. câte 3 zapciĭ la unŭ stégŭ; adecă, stegarŭ, odobașŭ, și ceașŭ; câte 2 leĭ unulŭ.
282	— De la 188 seimenĭ din curtea gospod. de la 4 stégurĭ, câte 47 seimenĭ la unŭ stégŭ; și câte 1 polŭ leŭ de Seimenŭ.
100	— De la Vel căpitanŭ alŭ Hĕtmănieĭ.
100	— De la Porușniculŭ.
80	— De la Basbulucbașŭ alŭ Hĕtmănicĭ.
20	— De la stegariulŭ Hĕtmănieĭ.
90	— De la 3 Bulucbașĭ alŭ Hĕtmănieĭ, câte 30 de leĭ unulŭ.
24	— De la 12 zapciĭ de la 4 stégurĭ a Hĕtmănieĭ, câte 3 zapciĭ la unŭ stégŭ; adecă, stegarŭ, odobașă și ceașŭ; câte 2 leĭ unulŭ.
282	— De la 188 Seimenĭ hĕtmănescĭ, de la 4 stégurĭ, câte 47 seimenĭ la unŭ stégŭ; și câte 1 polŭ leŭ de Seimenŭ.
50	— De la căpt. de vênătorĭ.
6	— De la 3 zapciĭ de la stégulŭ vênătorilorŭ, adecă stegarŭ, odobașă și ceașŭ; câte 2 leĭ unulŭ.
70 60	De la 47 vênătorĭ câte 1 polŭ leŭ de vănătorŭ.
12	— De la 6 zapciĭ de la 2 stégurĭ, călărașĭ hĕtmănescĭ, câte 3 la unŭ stégŭ; adecă stegarŭ, odobașă și Chihaia, câte 2 leĭ unulŭ.
150	— De la 100 călărașĭ hĕtmănescĭ, de la 2 stégurĭ câte 50 la unŭ stégŭ și câte 1 polŭ leŭ de călărașŭ.
6	— De la 2 trîmbacĭ, de la 2 doboșerĭ, de la unŭ surmaciŭ și de la unŭ flucrașŭ; câte unŭ leŭ unulŭ.
30	— De la Vel căpt. de Némțu.
30	— De la Vel căpt. de Trotușŭ.
30	— De la Vel căpt. de Comănescĭ.
50	— De la Vel căpt. de Tecuciŭ.
30	— De la Vel căpt. de Covurluiŭ.
20	— De la Vel căpt. de Dorohoiŭ.
1576 60	bez rînduita léfă.

www.dacoromanica.ro

Hatmanulŭ să fie datorŭ a rîndui străjile pe la mahalale, cu slujitorĭ de ajunsŭ şi cu zapciĭ de credinţă, ca să străjuiască nea dormitŭ de cu séră până în ḑiuă.

(L. P. G.).

Venitulŭ visternicieĭ ceĭ marĭ.

Leĭ B.	
500 —	De la cumpĕrătoriĭ desetineĭ.
500 —	De la cumpĕrătoriĭ vădrărituluĭ.
500 —	De la cumpĕrătoriĭ goştineĭ.
500 —	De la cumpĕrătoriĭ vămeĭ.
500 —	De la cumpĕrătoriĭ ocneĭ.
2500 —	

Iar de se va întêmpla vre-o slujbă dintr'aceste ca să se strîngă în credinţă, atuncĭ să se scaḑă din suma tablelorŭ, ce se va da la visterie séŭ la cămară, de către rînduiţiĭ slujbaşĭ câte 500 leĭ la fiesce-care slujbă dintr'aceste şi să iea Vel Vist. rînduitulŭ venitŭ alŭ boierieĭ séle.

bez rînduita léfă.

(L. P. G.)

Venitulŭ Postelnicieĭ ceĭ marĭ.

Leĭ B.	
500 —	De la cumpĕrătoriĭ vămeĭ.
500 —	De la cumpĕrătoriĭ ocneĭ.

Iar de se va întêmpla vre-o slujbă dintr'aceste ca să se strîngă în credinţă, atuncĭ să se scaḑă din suma tableĭ ce se va da la visterie séŭ la cămară de către rînduiţiĭ slujbaşĭ câte 500 leĭ la fiesce-care slujbă dintr'aceste, şi să iea Vel Post., rînduitulŭ venitŭ alŭ boericĭ séle.

Poclónele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumĕtate la sf. Gheorghe, şi pe jumĕtate la sf. Dimitrie.

Leĭ B.	
30 —	De la vătăfulŭ de călăraşĭ de Ţarigradŭ.
15 —	De la Chihaie de călăraşĭ de Ţarigradŭ.
200 —	De la 40 călăraşĭ de Ţarigradŭ câte 5 leĭ unulŭ.
20 —	De la vătavulŭ de Lipcanĭ.
265 —	De reportatŭ.

www.dacoromanica.ro

Leĭ	B.	
265	—	Reportŭ. (1)
10	—	De la Odobașa de Lipcanĭ.
15	—	De la vătavulŭ de călărașĭ de Ţarigradŭ în Galaţĭ.
60	—	De la 30 călărașĭ de Ţarigradŭ în Galaţĭ; câte 2 leĭ unulŭ.
20	—	De la 2 stegarĭ, unulŭ de călărașĭ de Ţarigradŭ în Iașĭ și unulŭ de Lipcanĭ tij; câte 10 leĭ unulŭ.
120	—	De la 40 Lipcanĭ; câte 3 leĭ unulŭ.
16	60	De la 11 Beșliĭ creștinĭ câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
506	60	bez.

Avaetulŭ caftanelorŭ ce îmbracă Domnulŭ pe boerĭ.

De la Vel Log. până la Vel Post.	câte	100 leĭ
De la Vel Spăt. până la Vel Stoln.	câte	80 leĭ.
De la Vel Med. până la Vel Șatr.	câte	50 leĭ.
De la Vel	câte	30 leĭ.
De la	câte	15 leĭ.

bez rînduita lófă. (L. P. G.).

Venitulŭ comisieĭ ceĭ marĭ.

Poclónele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumĕtate la sf. Gheorghe; și pe jumĕtate la sf. Dimitrie.

Leĭ	B.	
10	—	De la vătavulŭ de Comișeĭ.
30	—	De la 20 Comișeĭ, câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
10	—	De la vătavulŭ de vezeteĭ.
36	—	De la 24 vezeteĭ, câte 1 polŭ leŭ.
6	—	De la 4 carâtașĭ, câte 1 polŭ leŭ.
4	60	De la 3 aparĭ, câte 1 polŭ leŭ.
1	60	De la unŭ sehăidăcarŭ.
1	60	De la unŭ ceprizarŭ.
3	—	De la 2 cărbunarĭ.
1	60	De la unŭ tărsănarŭ.
1	60	De la unŭ podvodarŭ.
1	60	De la unŭ lefticarŭ.
107	60	De reportatŭ.

(1) Vorba «*reportŭ*» și «*de reportatŭ*» sunt adăogire din causa înșirăreĭ cifrelorŭ pe pagina nóstră. *V. A. U.*

www.dacoromanica.ro

Leĭ	B.	
107	—	Reportŭ.
1	60	De la unŭ curelarŭ.
3	—	De la 2 herghelegiĭ.
10	—	De la vătafŭ de Dărvarĭ.
60	—	De la 40 Dărvarĭ.
181	60	bez rînduita léfă.

(L. P. G.)

Venitulŭ cămărăşieĭ ceĭ marĭ.

Poclónele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumĕtate la sf. Gheorghe, şi pe jumĕtate la sf. Dimitrie.

Leĭ	B.	
60	—	De la Hahambaşa.
60	—	De la Starostiĭ de Jidovĭ.
20	—	De la Starostele de Armenĭ.
	30	Cotăritulŭ de la fiesce-care dughiană ce va vinde marfă cu cotulŭ, atâtŭ din oraşulŭ Iaşĭ cât şi de la cele-l-alte tîrgurĭ de pe la ţinuturĭ; care aceştĭ 30 banĭ să-ĭ ica Vel Cămăraşŭ, numaĭ când se va face Vel Cămăraşŭ şi va îmbrăca caftanŭ; iar nu pe totŭ anulŭ. Şi Vel Cămăraşŭ să fie datorŭ să facă coturĭ cu boure domnescĭ, halepurĭ şi arşinurĭ; şi dândŭ la fiesce-care dughiană câte 2 coturĭ, unŭ halepŭ şi unŭ arşinŭ, să ica de tótă dughiana câte 30 banĭ; prevegh indŭ deapurure, ca să vîndă negutitoriĭ marfa lorŭ cu coturile ce se vorŭ da cu boure domnescĭ; iar care din negutitorĭ nu va urma după poruncă, să se pedepséscă.
		Să maĭ iea Vel Cămăraşŭ pe marfa ce va cheltui din porunca Gospd. la cămara domnéscă, pe suma cumpĕrăturcĭ, din decĭ-unspre-dece.
140	30	

(L. P. G.)

Venitulŭ Agieĭ.

Poclónele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumĕtate la sf. Gheorghe şi pe jumĕtate la sf. Dimitrie.

Leĭ	B.	
50	—	De la Başŭ Ciauşŭ.
50	—	De la Başŭ Bulubaşŭ.
100	—	De reportatŭ.

www.dacoromanica.ro

Leĭ	B.	
100	—	Reportŭ.
50	—	De la 5 Bulubaşĭ, câte 10 leĭ unulŭ.
10	—	De la Bucinaşŭ.
215	—	De la 43 căpt. de Băltagŭ, câte 5 leĭ unulŭ.
36	—	De la 18 zapciĭ de la 6 stégurĭ câte 3 la unŭ stégŭ, adecă stegarŭ, odobaşă şi ciauşŭ; câte 2 leĭ unulŭ.
423	—	De la 282 Seimenĭ agiescĭ de la 6 stégurĭ câte 47 Seimenĭ la unŭ stégŭ şi câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
6	—	De la 2 trămbacĭ, de la 2 doboşerĭ, de la unŭ surmaciŭ, de la unŭ flueraşŭ; câte 1 leŭ unulŭ.
50	—	De la Starostele de Jidovĭ.
20	—	De la Starostele de Armenĭ.
30	—	De la Starostele de Străinĭ.
30	—	De la Starostele de Băcalĭ.
20	—	De la Starostele de Pitarĭ.
20	—	De la Starostele de Plăcintarĭ.
20	—	De la Starostele de Mesărciĭ.
20	—	De la Starostele de Chiragiĭ.
10	—	De la Starostele de Cârciumarĭ.
10	—	De la Starostele de Aparĭ.
10	—	De la Starostele de Zidarĭ.
10	—	De la Starostele de pietrarĭ ce taie pétră în délŭ
10	—	De la Starostele de Vărnicarĭ.
10	—	De la Starostele de Cărămidarĭ.
10	—	De la Starostele de Olarĭ.
10	—	De la Starostele de Teslarĭ.
10	—	De la Starostele de Cibotarĭ ce lucréză Seftienĭ.
10	—	De la Starostele de Cibotarĭ ce lucréză Teletinurĭ
10	—	De la Starostele de Măhalĭ.
10	—	De la Starostele de Butnarĭ.
10	—	De la Starostele de Têmplarĭ.
10	—	De la Starostele de Curelarĭ.
10	—	De la Starostele de Ceprăzarĭ.
10	—	De la Starostele de Blănarĭ.
10	—	De la Starostele de Cojocarĭ.
10	—	De la Starostele de Croitorĭ.
10	—	De la Starostele de Şlicarĭ.
10	—	De la Starostele de Zlătarĭ.
1.230	—	De reportatŭ.

www.dacoromanica.ro

Leĭ	B.	
1.230	—	Reportŭ.
10	—	De la Starostele de Bărbierĭ.
10	—	De la Starostele de Sucmănarĭ.
10	—	De la Starostele de Abăgerĭ.
10	—	De la Starostele de Făclierĭ.
10	—	De la Starostele de Vutcarĭ.
1.300	—	

2 — De tótă cârciuma mare; iar de cârciuma mică pe jumĕtate. Iar câte unŭ polobocŭ de vinŭ ce vîndŭ mahalagiiĭ pe la casele lorŭ tómna, să nu se supere.

30 Baniĭ grosuluĭ de la ceĭ ce se vorŭ închide, când se vorŭ slobozi. Să maĭ iea Vel Aga împlinéla pe baniĭ ce va împlini; după rînduiala ce se arétă cu deosebitŭ rostŭ. Afară de Chircibașa, de Tărzibașa și afară de Cuingibașa, de Starostiĭ de Jidovĭ, de Armenĭ, pe ceĭ-l-alțĭ Starostĭ ce se arétă în Condica acésta, să-ĭ facă și să-ĭ rînduiéscă Vel Aga, care să fie scutițĭ de birŭ. Și fiesce-care să fie datorŭ a avé purtare de grijă pentru brésla sa; să dea sémă când a fi trebuință de întrebăciune pentru vre-o poruncă.

Așișderea să facă și să rînduiască Vel Aga și Vătăjeiĭ la fiesce-care mahala, ca asemene să dea sémă fiesce-care de mahalaua sa.

Rênduiala Fănarelorŭ și a Străjilorŭ.

3 fănare în Têrgulŭ-de-sus.
1 fănarŭ » Têrgulŭ făineĭ.
3 fănare » Ulița Bărboiuluĭ.
2 fănare » Băibărăcărie.
1 fănarŭ » Cismărie.
5 fănare » Têrgulŭ-de-jos.
4 fănare » Podulŭ vechiŭ.
2 fănare » Ulița mare.
21 fănare facŭ.

Fiesce-care dughengiŭ, când i-a veni rîndulŭ, să dea optŭ parale de fănarŭ fănaragiuluĭ; însă 2 parale pentru lumînărĭ și 6 parale pentru plata osteneleĭ luĭ; însă Vel Aga să aibă datorie a rênduì ómenĭ de credință, ca să păzéscă fânarele pe rênduială, neadormitŭ, de cu séră până în ḑiuă.

www.dacoromanica.ro

Aşişdcrea şi străjile pe la rĕspîntiĭ, să le rênduiască cu slujitorĭ de ajunsŭ, şi cu zapciĭ de credinţă, ca să străjuiască neadormitŭ, de cu sĕră până în ḑiuă.

Starostiĭ de matrapajĭ şi matrapajiĭ, adecă precupeţiĭ, să lipsĕscă, de vreme ce din începutŭ n'aŭ fostŭ, ci de la o vreme încóce s'aŭ obicĭnuitŭ, şi din pricina precupeţilorŭ se pricinuesce mare scumpete la cele ce sunt de mâncare norodului, fiindŭ-că aceştĭ precupeţĭ se ducŭ afară din têrgŭ, întru întêmpinarea sătenilorŭ şi a femeilorŭ, ce aducŭ lucrurĭ de mâncare la têrgŭ şi acolo la câmpŭ tîrguesce lucrurile cele de mâncare şi, cumpĕrându-le cu unŭ preţŭ, le vîndŭ cu preţŭ întreitŭ. Decĭ ţĕraniĭ, precum şi femeile, după vechiulŭ obiceĭŭ, să vîndă fiesce-care lucrurile acele de mâncare înşişĭ eĭ; iar care va îndrăsni a face matrapazlîcŭ, să se pedcpsĕscă cu uliţa.

bez rînduita lĕfă. (L. P. G.)

Venitulŭ Armăşieĭ ceĭ marĭ.

Poclónele de fiesce-care anŭ; însă pe jumĕtate la sf. Gheorghe, şi pe jumĕtate la sf. Dimitrie.

Leĭ	B.	
20	—	De la Ispravniculŭ de armăşeĭ
20	—	De la Condicarulŭ temniţeĭ.
5	—	De la Vătafulŭ temniţeĭ.
250	—	De la 50 armăşeĭ, câte 5 leĭ unulŭ.
25	60	De la 77 dărăbanĭ aĭ temniţcĭ câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
27	—	De la 18 mehterĭ creştinĭ câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
10	60	De la 4 trămbacĭ, 1 sumarciŭ, 1 doboşerŭ şi 1 topciŭ, câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
12	—	De la 12 masalagiĭ câte 1 leŭ.
370	20	

30 Baniĭ grosuluĭ de la ceĭ ce se vorŭ închide, când se vorŭ slobozi.

Să maĭ ica Vel Armaşŭ împliniala pe baniĭ ce va împlini, după rînduiala ce se arĕtă cu deosebitŭ rostŭ.

Să maĭ iea Vel Armaşŭ întreiala din suma banilorŭ ce vorŭ lua Armăşeiĭ, trĕpădŭ, după rînduiala ce se arĕtă cu deosebitŭ rostŭ.

Să maĭ iea Vel Armaşŭ glóbelc de la tâlharĭ, după rînduiala ce se arĕtă cu deosebitŭ rostŭ.

bez rênduita lĕfă. (L. P. G.).

www.dacoromanica.ro

Venitulŭ Portărieĭ ceĭ marĭ.

Poclonele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumĕtate la sf. Gheorghe şi pe jumĕtate la sf. Dimitrie.

Leĭ	B.	
24	—	De la 12 portăreĭ cu lĕfă, cu unŭ odagiŭ, câte 2 leĭ unulŭ.
21	—	De la 14 portăreĭ fără lĕfă, câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
45	—	

bez rênduita lĕfă.

(L P. G.).

Venitulŭ vătăjieĭ de aproḑĭ şi a ciauşuluĭ de aproḑĭ.

Poclonele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumĕtate la sft. Gheorghe şi pe jumĕtate la sft. Dimitrie.

Leĭ	B.	
60	—	De la 2 Ispravnicĭ de Aproḑĭ câte 30 leĭ unulŭ; însă unŭ Ispravnicŭ alŭ Vătafuluĭ de Aproḑĭ şi unŭ Ispravnicŭ alŭ Ciauşuluĭ de Aproḑĭ.
500	—	De la 100 Aproḑĭ câte 5 leĭ; însă 50 de Aproḑĭ la Vătafulŭ de Aproḑĭ şi 50 de Aproḑĭ la Ciauşulŭ de Aproḑĭ.
18	—	De la 12 fruntaşĭ de Vartă câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
578	—	

Să iea aceştĭ doĭ Zapciĭ întriĭală din suma banilorŭ ce ieaŭ Aproḑiĭ triapădŭ; după rînduiala ce se arĕtă cu deosebitŭ rostŭ.

Să iea ḑeciuială, la ḑece banĭ unŭ banŭ, numaĭ pe baniĭ ce vorŭ împlini, şi pe lucruri ce vorŭ împlini în preţŭ de banĭ; după rînduiala ce se arĕtă, cu deosebitŭ rostŭ.

Din tŏtă ḑeciuala ce va lua Vătafulŭ şi Ciauşulŭ de Aproḑĭ, să dea la doĭ Ispravnicĭ de Aproḑĭ din ḑece banĭ unŭ banŭ.

Totŭ venitulŭ acestorŭ doĭ Zapciĭ să se împarţă întocma la amîndoĭ. (L. P. G.).

Venitulŭ logofeţieĭ alŭ doilea.

Leĭ	B.	
5	—	De totŭ hrisovulŭ de moşie, sĕŭ de întăritură; şi de se vorŭ coprinde şi maĭ multe moşiĭ într'unŭ hrisovŭ, să nu iea maĭ multŭ

www.dacoromanica.ro

de 5 leĭ ce se arétă maĭ sus; însă hrisovulŭ să fie iscălitŭ de Gspd., protocălitŭ de Vel Logof., de V-t Logofĕtŭ, şi trecutŭ la Condica Divanuluĭ ot Vtore Logof.

— 15 De tótă Cartea Gspd. de hotărîtŭ cu pecete Gspd., protocolită de Vel Logof., de Vtore Logof. şi trecută la Condica Divanuluĭ ot Vt. Logof.

bez.

15 banĭ noĭ să iea scriitorulŭ, şi

3 banĭ noĭ divictariulŭ, după cum se arétă la rostulŭ fiesce căruia.

bez rênduita lĕfă.

(L. P. G.).

Venitulŭ Logofeţieĭ alŭ treilea.

Leĭ B.

5 — De hrisovulŭ de moşie, ce se va hotărî cu judecata Divanuluĭ Gspd; şi de se vorŭ cuprinde şi maĭ multe moşiĭ într'unŭ hrisovŭ să nu iea maĭ multŭ de 5 leĭ, ce se arétă maĭ sus; însă hrisovulŭ să fie iscălitŭ de Gspd, protocolitŭ de Vel Logof., de T-t Logof., trecutŭ la Condica Divanuluĭ ot T-t Logof.

5 — De hrisovulŭ pentru alte pricinĭ ce se hotărĕscŭ cu judecata Gspd; însă hrisovulŭ să fie iscălitŭ de Gspd., protocolitŭ de T-t Logof., şi trecutŭ la Condica Divanuluĭ ot T-t Logof.; iar fiindŭ numaĭ cu pecete Gspd. să iea pe jumĕtate.

De hrisovulŭ de milă, socotindu-se suma mileĭ, să iea T-t Logof., ḑeciuială; însă fiindŭ iscălitŭ de Gspd., protocolitŭ de T-t Logof. şi trecutŭ la Condica Divanuluĭ ot T-t Logof.

2 — De anatora de moşie, séŭ de orĭ-ce pricinĭ, fiindŭ iscălită de Gspd., şi trecută la Condica Divanuluĭ, iar fiindŭ numaĭ cu pecete Gspd. să iea pe jumĕtate.

— 15 De tótă cartea de jalobă, orĭ legată séŭ deschisă, cu pecete Gspd. protocolită de T. Logof. şi trecută la Condica Divanuluĭ de T-t logof. bez.

15 banĭ să iea scriitorulŭ şi

3 banĭ divictariulŭ, după cum se arétă la rostulŭ fiesce-căruia.

30 — De la Izbaşa poclonŭ; însă pe jumĕtate la sft. Gheorghe, pe jumĕtate la sft Dimitrie.

18 — De la 12 fustaşĭ de Divanŭ poclonŭ; într'unŭ anŭ, câte 1 polŭ

www.dacoromanica.ro

leŭ unulŭ; însă pe jumĕtate la sft. Gheorghe, și pe jumĕtate la sft. Dimitrie.

bez rênduita léfă.

(L. P. G.).

Venitulŭ vătăjieĭ de copiĭ și a vătăjieĭ de visterie.

Poclónele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumĕtate la sft. Gheorghe, și pe jumĕtate la sft. Dimitrie.

Leĭ	B.	
60	—	De la 2 Ispravnicĭ de Copiĭ din Casă câte 30 leĭ unulŭ; însă unŭ Ispravnicŭ alŭ Vătafuluĭ de copiì și unŭ Ispravnicŭ alŭ Vătafuluĭ de Visterie.
500	—	De la 100 Copiĭ din Casă, câte 5 leĭ unulŭ; însă 50 Copiĭ din Casă aĭ Vătafuluĭ de Copiĭ și 50 Copiĭ din Casă aĭ Vătafuluĭ de Visterie.
15	—	De la Stegariulŭ de Copiĭ.
575	—	

Să iea acești 2 Zapciĭ întriĭala din suma banilorŭ ce ieaŭ Copiiĭ din Casă triapădŭ; după rênduiala ce se arétă cu deosebitŭ rostŭ.

Să iea ḑeciuială, la 10 banĭ unŭ banŭ, numaĭ pe baniĭ ce vorŭ împlini în preţŭ de banĭ, și pe lucruri ce vorŭ împlini în preţŭ de banĭ; după rênduiala ce se arétă cu deosebitŭ rostŭ.

Din tótă ḑecuiala ce va lua Vătafulŭ de Copiĭ și Vătafulŭ de Visterie, să dea la 2 Ispravnicĭ de Copiĭ din ḑece banĭ unŭ banŭ.

Totŭ venitulŭ acestorŭ 2 zapciĭ să se împartă întocma la amêndoĭ.

bez rênduita léfă.

(L. P. G.).

Venitulŭ luĭ velŭ Căpt. de Lefegiĭ.

Poclónele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumĕtate la sft. Gheorghe și pe jumĕtate la sft. Dimitrie.

Leĭ	B.	
6	—	De la 3 Zapciĭ de la stégulŭ Lefeciilorŭ, adică stegarŭ, odobașă și ciaușŭ; câte 2 leĭ unulŭ.
70	60	De la 47 Lefeciĭ câte 1 polŭ leŭ unulŭ.

bez rênduita léfă.

(L. P. G.).

www.dacoromanica.ro

Venitulŭ luĭ Vel Căpit. de Dărăbanĭ.

Poclónele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumĕtate la sft. Gheorghe şi pe jumĕtate la sf. Dimitrie.

Leĭ	B.	
6	—	De la 3 Zapciĭ de la stégulŭ Dărăbanilorŭ, adecă stegarŭ, odobaşă şi ciauşŭ; câte 2 leĭ unulŭ.
70	60	De la 47 Dărăbanĭ, câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
	30	Baniĭ grosuluĭ de la ceĭ ce se vorŭ închide, când se vorŭ slobozi.

A treia strajă a tîrguluĭ să fie în séma sa; şi să fie ascultătorŭ povĕţuireĭ luĭ Vel Aga, şi datorŭ de a arĕta la Vel Aga orĭ ce pricină s'ar întêmpla.

Pricinĭ maĭ micĭ ce orŭ fi, să le caute Vel Căpit. de Dărăbanĭ; iar pentru pricinĭ maĭ marĭ să le aréte la Vel Aga, şi d-luĭ să le caute.

bez rênduita léfă.

(L. P. G.).

Venitulŭ Polcovnicieĭ Agieĭ.

Poclónele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumĕtate la sft. Gheorghe, şi pe jumĕtate la sft. Dimitrie.

Leĭ	B.	
6	—	De la 3 Zapciĭ de la stégulŭ Roşĭ, adecă stegarŭ, odobaşă şi ciauşŭ; câte 2 leĭ unulŭ.
70	60	De la 47 Roşĭ câte 1 polŭ leŭ unulŭ.

bez rênduita léfă.

(L. P. G.).

Venitulŭ Logofeţieĭ de Visterie.

5	60	Adică 2 galbenĭ zărĭ de la fiesce-care Carte gospod. de Isprăvnicie fiindŭ iscălită de Gospod. protocălită de Vel Vist. de logof. de Visterie şi trecută la Condica Visterieĭ.
5	60	Adică 2 galbenĭ zărĭ de hrisovulŭ ce se va face de la Visterie, fiindŭ iscălitŭ de Gospod. protocălitŭ de Vel Vist. şi trecutŭ la Condica Visterieĭ.

bez rênduita léfă.

(L. P. G.).

www.dacoromanica.ro

Venitulŭ a 6 vorniceĭ de Pórtă.

Leĭ	B.	
200	—	De fiesce-care pétră ce vorŭ punc hotarc când se vorŭ trimete să hotăréscă moşiĭ.
2	—	De preţeluitŭ dughene şi case de frunte.
1	—	De preţeluitŭ dughiană şi casă maĭ próstă.
	60	De preţeluitŭ calŭ, boŭ, vacă; iar de vită mică pe jumĕtate.
	½	Din 10 banĭ când va preţeluì haine şi alte pojîjiĭ a cascĭ; iar de s'ar întêmpla să se trimită afară din oraşulŭ Iaşĭ, ca se preţeluiască, atuncĭ să se hotăréscă cheltuiala şi ostenéla de Vel Log., însă lucrurĭ ce va preţeluì pentru baniĭ Visterieĭ să nu ica nimicŭ.

bez rînduita léfă.

(L. P. G.).

Venitulŭ Divictariuluĭ.

1	—	De hrisovulŭ iscălitŭ de Gspd. şi pecetluitŭ.
	60	De anaforaoa iscălită de Gspd.; iar fiindŭ numaĭ cu pecetea Gspd. să iea pe jumĕtate.
	3	De Carte Gspd., legată séŭ deschisă, de jalobă.
	3	De totŭ pecetluitulŭ ce se daŭ la bresle.

bez rînduita léfă.

(L. P. G.).

Venitulŭ luĭ Vel Cahvegiŭ.

De tótă Cahfencaua şi de totŭ Tahmisulŭ, ce s'arŭ afla, atâtŭ în oraşulŭ Iaşuluĭ cât şi la cele-lalte têrgurĭ de pe la ţinuturĭ, să ica avaetulŭ sĕŭ, după tocméla ce se va puté aşeḑa, după starea Cahfeneleĭ şi a Tahmisuluĭ, nepricinuindŭ jalobă.

bez rînduita léfă.

(L. P. G.)

Venitulŭ luĭ Vel Caftangiŭ.

Din pecetluiturile Gspd., ce se vorŭ face pentru Caftancle ce îmbracă Domniĭ pe Boicrĭ, să iea Vel Caftangiŭ ḑeciuala.

bez rînduita léfă.

(L P. G.)

www.dacoromanica.ro

Venitulŭ Cămăraşuluĭ de isvóde.

Leĭ	B.	
	6	De totŭ pecetluitulŭ ce se daŭ la breslo cu pecete Gspd.; bez. 3 banĭ noĭ aĭ Divictariuluĭ.
		bez rînduita lége. (L. P. G.)

Venitulŭ luĭ Izbaşa.

Leĭ	B.	
3	—	De totŭ răvaşulŭ de jalobă ce va icşi cu rĕspunsŭ do la Gspd.; însă datorŭ să fie Izbaşa să dea fiesce-care răvaşŭ la jăluitorŭ.
		bez rênduita lége.
		(L. P. G.).

Venitulŭ a doĭ Condicarĭ aĭ Divanuluĭ

Leĭ	B.	
30	—	De totŭ Hrisovulŭ ce va trece la Condică şi iscălindŭ din dosŭ.
15	—	De tótă Anaforaoa, de tótă Cartea de judecată a Velitilorŭ Boierĭ ce va treco la Condică şi iscălindŭ din dosŭ.
		bez rênduita lége. (L. P. G.).

Venitulŭ Diecilorŭ de Divanŭ.

Leĭ	B.	
1	—	De totŭ Hrisovulŭ de scrisŭ.
	60	De tótă Anaforaoa şi de tótă Cartea de judecată a Velitilorŭ Boicrĭ de scrisŭ.
	15	De tótă Cartea de jalobă şi de hotărîtŭ, de scrisŭ.
	6	De totŭ răvaşulŭ de jalobă, de scrisŭ.
		bez rênduita lége. (L. P. G.).

Venitulŭ luĭ Vel Ispravnicŭ de curte Gspd.

Poclónele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumĕtate la sft. Gheorghe şi pe jumĕtate la sft. Dimitrie.

Leĭ	B.	
3	—	De la 2 Olarĭ câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
9	—	De la 6 Aparĭ câto 1 polŭ leŭ unulŭ.
12	—	De reportatŭ.

www.dacoromanica.ro

Leĭ	B.	
12	—	Reportŭ.
9		De la 6 teslarĭ câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
6	—	De la 4 şetrăreĭ câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
3	—	De la 2 jimlarĭ câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
6	—	De la 4 pitarĭ câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
6	—	De la 4 petrarĭ câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
1	60	De la unŭ butnarŭ.
18	—	De la 12 tăietorĭ de lemne, câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
6	—	De la 4 joldunarĭ, câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
1	60	De la 1 Chilhangiŭ.
69	—	bez
		4 măturărițe bez
		rênduita léfă.

(L. P. G.).

Venitulŭ Vorniculuĭ ot Gospojda.

Poclonulŭ pe fiesce-care anŭ; însă pe jumĕtate la sft. Gheorghe, şi pe jumĕtate la sft. Dimitrie.

Leĭ	B.	
18	—	De la 12 fustaşĭ aĭ Gospojdeĭ, câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
		bez rênduita léfă.

(L. P. G.).

Rufetulŭ Căpit. de Podarĭ.

1 Ciauşŭ de Podarĭ,
20 Teslarĭ.
10 Toporaşĭ.
10 Petrarĭ.
20 Salahorĭ.
61 *Liude*, care aceştia să fie scutiţĭ de totŭ birulŭ Visterieĭ; slujindŭ pe rîndŭ după rînduiala lorŭ; şi la meremetulŭ podurilorŭ să lucreze fără plată; iar când se va face podŭ de iznóvă să li se plătéscă din venitulŭ poduluĭ câte bani pe ḑi.

Căpit. datorŭ să fie cu podariĭ, carĭ vorŭ fi de rîndŭ, pe tótă ḑiua să cerceteze podurile, şi unde va afla vre-o podea stricată séŭ smintită din loculŭ eĭ, să puie să o tocméscă.

Fiesce-care dughengiŭ să mature podulŭ de douĕ orĭ pe sĕptĕmână, de tină

www.dacoromanica.ro

şi de gunoiŭ cât va coprinde dughiana sa; iar pe unde n'orŭ fi dughene să mature podariĭ.

Să nu îngăduiască pe nimene a eşi cu dughiana sĕŭ cu casa sa, lăcomindŭ ca să iea din locŭlŭ uliţiĭ; nicĭ să lase pe cinevaşĭ a arunca gunoiŭ pe uliţe, sĕŭ pe la mahalale; ce fiesce-care să scôtă gunoiulŭ afară din oraşŭ.

Când, ferescă Dumneḑeŭ, se va întâmpla primejdie de focŭ, orĭ ḑiua, orĭ nóptea, datorŭ să fie Căpit. de Podarĭ cu toţĭ Podariĭ maĭ întâiŭ să alerge spre stingerea foculuĭ.

(L. P. G.)

Rînduiala Aproḑilorŭ, Copiilorŭ din Casă, Armăşeilorŭ, în ce chipŭ să se urmeze, pentru ciubote, adecă trĕpĕdulŭ ce aŭ să iea de la ceĭ ce se aducŭ pentru pricinĭ de judecăţĭ şi pentru alte pricinĭ, cu Cărţĭ Gospod. de volnicie.

Ceĭ ce vorŭ merge cu Cărţĭ Gospod. de volnicie ca să împlinéscă banĭ, sĕŭ lucrurĭ, sĕŭ ca să aducă pe cine-va pentru judecată sĕŭ pentru datorie orĭ pentru baniĭ Visterieĭ.

Să iea trĕpĕdulŭ sĕŭ de totŭ cĕsulŭ câte 20 banĭ noĭ; şi cine va protocăli Carte Gospod, socotindŭ pe cĕsurĭ cale până unde va fi să mérgă, să scrie acelŭ boierŭ suma banilorŭ trĕpĕduluĭ pe cĕsurile câte vorŭ fi până la acelŭ locŭ, câte 20 banĭ noĭ pe totŭ cĕsulŭ.

(L. P. G.)

Ḑeciuiala în ce chipŭ să se urmeze.

La ḑece banĭ unŭ banŭ să iea ḑeciuială, numaĭ pe baniĭ ce se vorŭ împlini, cum şi pe lucrurile ce se vorŭ împlini în preţŭ de banĭ; iar datoriile, ce se vorŭ schimba vadelile şi vorŭ înoi zapisele, să nu iea ḑeciuială; fiindŭcă va să dea când se vorŭ împlini baniĭ.

Moşiĭ, vite şi alte lucrurĭ, ce se vorŭ afla cu strîmbătate subt stăpânirea unora, şi pe urmă cu hotărârea judecăţiĭ se vorŭ da subt stăpînirea celorŭ ce li se cuvine după dreptate ca să le stăpânéscă, pe acestŭ felŭ de lucrurĭ ḑeciuială să nu iea.

Tóte pricinile de judecăţĭ, ce se vorŭ căuta, şi se vorŭ hotărî de Veliţiĭ boierĭ aĭ Divanuluĭ, cum şi de la Divanulŭ Gospod. să iea împlinéla Vătafulŭ şi Ciauşulŭ de Aproḑĭ, după rînduiala ce se arĕtă maĭ sus. Iar pricinĭ de datoriĭ ce se vorŭ judeca şi se vorŭ hotărî cu dreptate de Hatmanulŭ şi de Vel Agă, să se iea ḑeciuală de către d-lorŭ numaĭ pe baniĭ ce vorŭ împlini. Iar când vre-o parte nu se va mulţămi cu judecata Hatmanuluĭ şi a luĭ Vel

www.dacoromanica.ro

Agă, şi vorŭ ieşi la Divanŭ, şi de se va schimba hotărîrea judecăţiĭ d-lorŭ sèle după dreptatea ce se va cădè; atuncĭ după hotărîrea Veliţilorŭ boierĭ aĭ Divanuluĭ, împlinindŭ baniĭ Vătafulŭ şi Ciauşulŭ de Aproḑĭ, să iea ḑeciuială aceştĭ doĭ zapciĭ.

Pricinĭ de datoriĭ ce vorŭ avè treĭ bresle din oraşulŭ Iaşuluĭ, carĭ sunt date şi rînduite la Vel Cămăraşŭ, adecă: Neguţitoriĭ străinĭ, Armeniĭ şi Jidoviĭ; căutându-se judecăţile acestorŭ treĭ bresle de către Vel Cămăraşŭ, după hotărîrea ce va face cu dreptate şi împlinindŭ şi baniĭ, să iea Vel Cămăraşŭ şi ḑeciuală după rînduiala ce se arètă maĭ sus. Iar când vre-o parte nu se va mulţămi cu judecata luĭ Vel Cămăraşŭ şi vorŭ ieşi la Divanŭ şi de se va schimba hotărîrea judecăţiĭ luĭ Vel Cămăraşŭ, după dreptatea ce se va cădè, atuncĭ după hotărîrea Veliţilorŭ boierĭ aĭ Divanuluĭ, împlinindŭ baniĭ Vătafulŭ şi Ciauşulŭ de Aproḑĭ, să iea ḑeciuiala aceştĭ doĭ zapciĭ.

(L. P. G.)

Rînduiala tâlharilorŭ şi a ucigaşilorŭ, în ce chipŭ să se urmeze.

Tâlhariĭ ce se vorŭ prinde de Armăşeĭ, să-ĭ aducă la temniţă cu tôte lucrurile, ce se vorŭ găsi asupra lorŭ; iar lucrurile, ce se vorŭ afla la casele tâlharilorŭ, mişcătôre şi nemişcătôre, prin marafetulŭ Ispravniculuĭ de ţinutŭ, dându-se tôte pe sèma sătenilorŭ, cu izvodŭ, unde se vorŭ afla şeḑètorĭ; să iea armăşelulŭ izvodŭ iscălitŭ de Ispravniculŭ, să aducă la Vel Armaşŭ. Şi scoţêndu-se tâlhariĭ la Divanŭ, după hotărîrea Veliţilorŭ boierĭ, împlinindu-se întâiŭ paguba păgubaşilorŭ, atâtŭ din cele ce se vorŭ găsi faţă, şi le vorŭ cunôsce cu încredinţare, cât şi pentru cele prăpădite din averea lorŭ; şi după vinovăţia tâlharilorŭ să se socotèscă şi glôba luĭ Vel Armaşŭ, după cum vorŭ hotărî Veliţiĭ boierĭ aĭ Divanuluĭ.

Tâlhariĭ ce se vorŭ prinde de către Ispravniciĭ de pe la ţinuturĭ, luândŭ în scrisŭ tôte lucrurile mişcătôre şi nemişcătôre ce se vorŭ găsi asupra tâlharilorŭ, cum şi la casele lorŭ, şi la gazdele lorŭ; din care întâiŭ să se împlinèscă paguba păgubaşilorŭ, atâtŭ din cele ce se vorŭ găsi faţă, şi le vorŭ cunôsce cu încredinţare, cât şi pentru cele prăpădite din averea lorŭ. Iar pe tâlharĭ şi pe gazdele tâlharilorŭ, cu faptele lorŭ, în scrisŭ şi cu izvodŭ iscălitŭ de Ispravniculŭ, de tôte lucrurile tâlharilorŭ şi a gazdelorŭ lorŭ, ce vorŭ maĭ rămânè afară dintr'a păgubaşilorŭ, să se trimètă la Divanulŭ gospod. Şi scoţêndu-se de către Vel Armaşŭ la Divanŭ, şi hotărîndu-se pedèpsa tâlharilorŭ şi a gazdelorŭ lorŭ de Veliţiĭ boierĭ, să se hotărască şi glôba Ispravniculuĭ şi a luĭ Vel Armaşŭ; socotindu-se doĭ banĭ să iea Ispravniculŭ şi unŭ banŭ să iea Vel Armaşŭ.

Morţĭ de omŭ ce se vorŭ afla din pricinĭ de sfadă sèŭ orĭ din ce pricină;

www.dacoromanica.ro

ucigașiĭ orĭ unde se vorŭ afla să se trimétă de către Ispravniculŭ ţinutuluĭ cu faptele lorŭ în scrisŭ și cu izvodŭ iscălitŭ de tóte lucrurile ucigașilorŭ și a gazdelorŭ lorŭ; urmându-se la tóte întocmaĭ după rînduiala ce se arétă maĭ sus.

Ucigașiĭ și Jacașiĭ ce se facŭ cete și ămblă prin ţéră ucigândŭ, jăcuindŭ și schingiuindŭ, pe uniia ca aceia orĭ-cine îĭ vorŭ prinde, să fie ale lorŭ tóte cele ce vorŭ găsi asupra lorŭ și la casele lorŭ și la gazdele lorŭ, fiindŭ prinderea lorŭ cu primejdie de viaţă. Din care prin marafetulŭ Ispravniculuĭ de ţinutŭ întâiŭ să se dea paguba păgubașilorŭ, atâtŭ cele ce vorŭ găsi faţă și le vorŭ cunósce cu încredinţare, cât și pentru cele prăpădite din averea lorŭ. Iar pe ucigașĭ și jacașĭ, și pe gazdele lorŭ, cu faptele lorŭ în scrisŭ, să se trimétă de către Dregătorulŭ ţinutuluĭ la Divanulŭ Gospod. ca să li se hotărască căḑuta lorŭ pedépsă; însă luândŭ păgubașiĭ paguba lorŭ, de se va tîmpla să nu prisoséscă din averea ucigașilorŭ și a jacașilorŭ, atuncĭ, ceĭ ce-ĭ vorŭ prinde, să iea prin marafetulŭ Dregătoruluĭ ţinutuluĭ, din lucrurile ce vorŭ lua păgubașiĭ, din ḑece banĭ unŭ banŭ socotindu-se.

(L. P. G.)

Rênduiala pripasurilorŭ în ce chipŭ să se urmeze.

Orĭ la care satŭ și orĭ la cine va nimeri orĭ-ce felŭ de vită de pripasŭ, acelŭ ce va găsi vita datorŭ să fie a o aduce la satulŭ sĕŭ, și să o aréte Vornicelului satuluĭ și la sătenii satuluĭ, spre însciinţare tuturorŭ. Și Vornicelulŭ satuluĭ datorŭ să fie a însciinţa pe tóte satele ce vorŭ fi prin prejurulŭ satuluĭ sĕŭ; cum și la ḑile de têrgŭ, datorŭ să fie a o colăci, la têrgulŭ ce a fi maĭ aprópe; strigândŭ Craĭniculŭ și arĕtândŭ tóte semnele și pĕrulŭ cum îĭ va fi. Și aflându-se păgubașulŭ viteĭ și încredinţându-se cu dovadă că este vită a luĭ, să i-se dea; și păgubașulŭ să dea colaculŭ viteĭ; adecă de va fi șeḑutŭ vita pripășită o sĕptĕmână séŭ două, séŭ măcarŭ și o lună, să dea păgubașulŭ câte una para pe ḑi cu cheltuială cu totŭ; iar de va trece peste o lună, să se socotéscă câte unŭ banŭ pe ḑi, pentru ostenéla și cheltuiala aceluĭ ce va purta de grijă viteĭ. Iar Ispravniciĭ, séŭ Căpitaniĭ, orĭ alţiĭ, nimenĭ să nu se amestice la pripasŭ, fără numaĭ de se va întêmpla să stea vita pripășită până la unŭ anŭ. Și urmândŭ Vornicelulŭ și sătenii după rênduiala ce s'a arĕtatŭ maĭ sus, și nu se va afla păgubașulŭ viteĭ până la unŭ anŭ, atuncĭ Vornicelulŭ să fie datorŭ să ducă vita aceea de pripasŭ la Ispravniculŭ ţinutuluĭ, și dândŭ vornicelulŭ vita aceea de pripasŭ, să iea dela Ispravniculŭ pecetluitŭ iscălitŭ, arĕtândŭ tóte semnele și pĕrulŭ viteĭ; ca să fie Vornicelului de mărturie; și să iea Vornicelulŭ de la Ispravnicĭ plată pe vită pe câtă vreme va fi ţinut'o, după rînduiala ce se arétă maĭ sus. (L. P. G.).

www.dacoromanica.ro

Vătăjia de cărăuşĭ cu cară şi de chiragiĭ cu căruţe, în ce chipŭ să se urmeze.

Leĭ B.

3 Din suma chirieĭ de totŭ leulŭ să iea Vătafulŭ de Cărăuşĭ şi de Chiragiĭ; însă numaĭ dela care se vorŭ tocmì cu mâna Vătafuluĭ; iar carĭ se vorŭ tocmì de pe la sate şi vorŭ venì să încarce marfa din oraşŭ, să iea pe jumĕtate : şi să fie iarăşĭ prin scirea Vătafuluĭ de Cărăuşĭ şi de Chiragiĭ; însă Vătafulŭ să fie datorŭ să tocméscă Chiragiĭ cu chizeşie, dândŭ Vătafulŭ şi teşchere la mâna stăpânuluĭ mărfeĭ, arĕtândŭ numele şi porecla Chiragiuluĭ, şi din ce locŭ şi ce felŭ de marfă a încărcatŭ, şi la ce locŭ este să mérgă; ca întêmplându-se vr'o primejdie despre Chiragiĭ, să aĭbă Vătafulŭ a da sómă. Şi nimine să nu fie volnicŭ a merge cu chirie fără scirea Vătafuluĭ de Cărăuşĭ şi de Chiragiĭ.

(L. P. G.).

Mortasipia în ce chipŭ să se urmeze.

24 De calŭ, iapă, boŭ, vacă ce se va vinde; însă 12 banĭ noĭ să dea vînḑĕtorulŭ şi 12 banĭ să dea cumpĕrătorulŭ.

(L. P. G.).

Venitulŭ cântarelorŭ în ce chipŭ să se urmeze.

Leĭ B.

6 Să se iea la 44 oca cantariatica, orĭ-ce felŭ de marfă a fi şi se va trage la cântarŭ; iar fiindŭ maĭ josŭ de 44 oca să se iea după analoghie, de la cumpĕrătorulŭ mărfeĭ; iar sare de se va cântărì, să se iea cantariatica la 100 oca treĭ banĭ; iar fierŭ de se va cântărì să se iea cantariatica la 59 oca şése banĭ. Iar pe marfa ce va avé cinevaşĭ măcarŭ de nu va vinde-o, şi va vré să o cântăréscă, ca să scie câte oca trage marfa sa, să plătéscă stăpânulŭ marfeĭ cantariatica, precum maĭ sus se arétă.

Pe totŭ anulŭ să fie datorŭ acelŭ ce va avé miluire acestŭ venitŭ alŭ cântariuluĭ, să facă aiarŭ cântarelorŭ, adecă să le îndreptezo. Iar pe marfa ce se va cântărì în vamă, ca să plătéscă vama domnéscă, să nu plătéscă cantariatica. Iar de se va întâmpla stăpânulŭ mărfeĭ să vînḑă marfa sa în vama domnéscă, atuncĭ să plătéscă cumpĕrătorulŭ cantariatica, după rînduiala ce se arétă maĭ sus.

Tóte cantarurile omulŭ rînduitŭ de la acelŭ ce va avé miluire

www.dacoromanica.ro

venitulŭ cântaruluĭ să le aibă subt zaptulŭ sĕŭ; iar altulŭ nimene să nu fie volnicŭ a ţiné şi a avé cântarŭ maĭ mare de 40 oca; şi bacaliĭ şi alţiĭ pentru trebuinţa vîndăreĭ mărfeĭ lorŭ să fie volnicĭ a ţiné şi a avé cântarŭ de 40 oca trăsură, şi cu acele cântare să-şĭ facă alişverişulŭ lorŭ. Iar la cine se vorŭ afla cântare maĭ marĭ de 40 oca trăsură să fie volnicŭ acelŭ ce va avé miluire venitulŭ cântaruluĭ a le lua subt zaptulŭ sĕŭ.

20 De totŭ carulŭ cu marfă ce lua cantaragieĭ vămeĭ când intra în vamă, să lipséscă.

(L. P. G.)

Mierţa să se facă la tóte tîrgurile de pe la ţinuturĭ totŭ pe o mĕsură, adecă de 110 oca; făcêndu-se mierţa de treĭ feluri de pâne, însă o parte grâŭ, o parte orzŭ şi o parte mălaiŭ; iar dimerlia să fie de 11 oca.

Vadra de miere să fie pe la tóte tîrgurile pe la ţinuturĭ de.....

Vadra de vinŭ să se facă pe la tóte tîrgurile, şi pe la tóte podgoriile de ḑece ocaua; şi oca de 400 dramurĭ.

Mĕsura fălciĭ de fênŭ pe la tóte ţinuturile să fie...

Cărăuşiĭ ce aducŭ vinŭ, la o bute de vinŭ să i se ţie în sémă din ţenchiulŭ vasuluĭ, atâtŭ pentru scădere, cât şi pentru bĕutulŭ luĭ una şchiópă scădere, afară de primejdia vasuluĭ; iar fiindŭ scădere maĭ multŭ, să plătéscă cărăuşulŭ, după preţulŭ ce se va vinde vinulŭ acolo unde se descarcă.

Fiesce-care Vornicelŭ alŭ satuluĭ, dinpreună cu sătenii, să fie datorŭ să tocméscă unŭ văcarŭ séŭ doĭ, pentru păscutulŭ vitelorŭ sătenilorŭ; şi herghelegiĭ pentru păscutulŭ cailorŭ; şi păstorĭ la oĭ şi la rîmătorĭ; şi jitarĭ pentru paza ţarinilorŭ; şi haculŭ acestora să cisluiască sătenii pe vitele ce vorŭ avé, şi să plătéscă fiesce-carele, după cum va veni pe vită; iar nóptea să închidă fiesce-care vitele sêle, avêndŭ spre acéstă purtare de grijă Vornicelulŭ cu sătenii satuluĭ ca să nu se facă stricăciune de vite în ţarine şi în grădinĭ.

Stogurile de fînŭ ce vorŭ fi aprópe de satŭ să le îngrădéscă, cum şi stogurile ce vorŭ fi departe de satŭ, şi se va fi obicĭnuitŭ ca să se îngrădéscă, iarăş datorŭ să fie Vorniculŭ cu sătenii să puie să le îngrădéscă. Asemene să se urmeze şi la ariile cu pâne ce vorŭ fi aprópe de satŭ. Iar de se va întêmpla stricăciune în ţarină, în grădinĭ, în fânaţe, şi la ariĭ cu pâne; de vorŭ fi pagube făcute de vitele totŭ acelŭ satŭ, să se ispăşască cu Vorniculŭ şi cu treĭ patru fruntaşĭ; şi dândŭ mărturie în scrisŭ să împlinéscă paguba Vornicelulŭ satuluĭ; iar de vorŭ fi pagubele făcute de vitele altuĭ satŭ, séŭ a

www.dacoromanica.ro

altorŭ ómenĭ străinĭ; atuncĭ să se ispășască și cu ómenĭ din satulŭ de unde vorŭ fi aceĭ cu paguba, cât și cu ómeniĭ din satele ce vorŭ fi maĭ aprópe; și luândŭ păgubașiĭ mărturie în scrisŭ să mérgă la Ispravnicŭ să împlinéscă; iar să nu fie volnicĭ a-șĭ împlini singurĭ. Și Vorniculŭ satuluĭ pentru nepurtare de grijă, ne urmândŭ după poruncă, să se pedepséscă.

(L. P. G.)

Rînduiala dregătorieĭ ținuturilorŭ în ce chipŭ să se urmeze.

Leĭ B.

Pentru orĭ-ce pricină vorŭ judeca Ispravniciĭ să fie datorĭ să dea carte de judecată la mâna cuĭ s'a cădé; iar când vre-o parte nu se va mulțămi după hotărîrea Ispravnicilorŭ, volnicŭ să fie a veni la Divanulŭ Gspd.

Douĕ Condice să aibă fiesce-care Ispravnicŭ. Intr'una să se scrie tóte pricinele ce vorŭ căuta și vorŭ judeca; într'alta să se scrie tóte rînduelele ce se vorŭ face din poruncă, după starea și putința fiesce-căruia satŭ, cu veletŭ și luna.

1 Din ḑece banĭ să se iea ḑeciuială numaĭ pe baniĭ ce se vorŭ împlini, cum și pe lucrurile ce se vorŭ împlini în prețŭ de banĭ; iar datoriile ce se vorŭ schimba vadelile și se vorŭ înoi zapisele, să nu iea ḑeciuială, fiindŭ-că va să dea când se vorŭ împlini baniĭ.

Moșiĭ, vite și alte lucrurĭ ce se vorŭ afla subt stăpânirea unora cu strâmbătate, și pe urmă cu hotărîrea judecățiĭ se vorŭ da la stăpânirea celorŭ ce li se cuvine după dreptate, pe acestŭ felŭ de lucrurĭ să nu se iea ḑeciuĭală.

10 Să se iea de unŭ ceasŭ trĭapădŭ de la ceĭ ce vorŭ aduce pentru pricinĭ de judecățĭ saŭ pentru alte pricinĭ; însă întâiŭ să se trimeță carte de sorocŭ, și neviindŭ, apoĭ să-lŭ aducă cu trĭapădŭ.

15 Baniĭ grosuluĭ când se va slobozi vinovatulŭ și datorniculŭ ce se va închide la grosŭ; iar ceĭ ce se vorŭ închide pentru baniĭ Visterieĭ, să nu se supere.

Glóbele de la tâlharĭ să se urmeze, după rînduiala ce se arată cu deosebitŭ rostŭ.

Vătăjia de cărăușĭ și de chiragiĭ, să se urmeze, după cum se arată cu deosebitŭ rostŭ.

Rînduiala pripasurilorŭ să se urmeze, după cum se arétă cu deosebitŭ rostŭ.

Brudina să se urmeze, după cum se arétă cu deosebitŭ rostŭ.

Mierța de pâine, vadra de miere, vadra de vinŭ, mĕsura fălciĭ

www.dacoromanica.ro

de fînŭ, cărăuşiĭ ce aducŭ vinŭ, şi rînduiala Vorniceilorŭ pentru paza vitelorŭ şi a ţarinilorŭ; tóte aceste să se urmeze precum se arétă cu deosebite rosturĭ, preveghindŭ Dregătoriĭ ca să se păzéscă pe deplinŭ.

Nemesniciĭ, glóbele, clăcile, împărţare de vinŭ prin sate; tóte aceste să lipséscă. Iar la têrgulŭ ţinutuluĭ avêndŭ Ispravniciĭ cârciuma lorŭ, să vînḑă vinulŭ lorŭ ca şi alţiĭ; dar să nu fie volnicĭ a oprì vînḑarea vinuluĭ de pe la cârciumele celor-lalţĭ, pentru ca să se vînḑă vinulŭ lorŭ.

Orĭ-care din Ispravnicĭ nu va urma la tóte după cum se hotărăsce, şi va îndrăsnì peste poruncă, să fie lipsitŭ din Dregătorie, şi să se pedepséscă cu Divanulŭ.

(L. P. G.)

S u c é v a (fila 22 verso).

Leĭ	B.	
20		De totŭ carulŭ séŭ căruţa încărcată, când va intra în ţéră la margine, de peste hotarŭ, orĭ cu ce marfă a fi, saŭ de se va descărca acolo la acelŭ ţinutŭ, orĭ de va trece la alte ţinuturĭ; şi Ispravniculŭ dândŭ cărţulie la cărăuşŭ să fie nesupĕratŭ de Părcălabie în tótă ţéra şi pe la tóte têrgurile.
20		De totŭ carulŭ saŭ căruţa încărcată, orĭ cu ce felŭ de marfă a fi când va eşì din ţéră peste hotarŭ.

Poclónele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumĕtate la sf. Gheorghe, şi pe jumĕtate la sf. Dimitrie.

Leĭ	B.	
6	—	De la 3 Zapciĭ de la unŭ stégŭ a Panţirilorŭ, adică Chehaie, Stegarŭ şi Ciauşŭ; câte 2 leĭ unulŭ.
60	—	De la 40 Panţirĭ câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
20	—	De la Vătafulŭ de Cărăuşĭ şi de Chiragiĭ; urmândŭ Vătafulŭ după rînduiala Vătăjieĭ de Cărăuşĭ şi de Chiragiĭ, după cum se arată cu deosebitŭ rostŭ.

Alte rînduielĭ a Dregătoricĭ ţinutuluĭ să se urmeze întocmaĭ, după cum se arată cu deosebitŭ rostŭ.

bez rînduita léfă.

(L. P. G.)

www.dacoromanica.ro

Niamțulŭ (pagina 23 verso).

Leĭ B.

20 De totŭ carulŭ saŭ căruța încărcată, când va intra în țéră la margine, de peste hotarŭ; orĭ cu ce marfă a fi; saŭ de va descărca acolo, la acelŭ ținutŭ, orĭ de va trece la alte ținuturĭ. și Ispravniculŭ dândŭ cărțulie la Cărăușŭ, să fie nesupĕratŭ de Părcălăbie în tótă țéra și pe la tóte ținuturile.

20 De la carulŭ saŭ căruța încărcată orĭ cu ce felŭ de marfă a fi, când va eși din țéră peste hotarŭ.

Poclónele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumĕtate la sfl. Gheorghe și pe jumĕtate la sfl. Dimitrie.

Leĭ B.

6 — De la 3 Zapciĭ, de la unŭ stégŭ alŭ Panțirilorŭ, adică Chehaie, Stegarŭ și Ciaușŭ; câte 2 leĭ unulŭ.

90 — De la 60 Panțirĭ câte unŭ polŭ leŭ unulŭ.

6 — De la 3 Zapciĭ de la unŭ stégŭ alŭ Plăieșilorŭ, adică: Vătafŭ, Stegarŭ și Ciaușŭ, câte 2 leĭ unulŭ.

90 — De la 60 Plăeșĭ câte unŭ polŭ leŭ unulŭ.

20 — De la Vătafulŭ de Cărăușĭ și de Chiragiĭ, urmândŭ Vătafulŭ după rênduiala Vătăjieĭ de Cărăușĭ și de Chiragiĭ; după cum se arată cu deosebitŭ rostŭ.

Alte rênduelĭ ale Dregătorieĭ ținutuluĭ să se urmeze întocmaĭ după cum se arĕtă cu deosebitŭ rostŭ.

bez rênduita léfă.

(L. P. G.).

Romanulŭ (fila 24).

Poclónele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumĕtate la sfl. Gheorghe și pe jumĕtate la sfl. Dimitrie.

Leĭ B.

6 — De la 3 Zapciĭ de la unŭ stiagŭ a Panțirilorŭ, adecă Chehaie, Stegarŭ și Ciaușŭ; câte 2 leĭ unulŭ.

75 — De la 50 Panțirĭ câte 1 polŭ leŭ unulŭ.

9 — De la 6 Țimirașĭ câte 1 polŭ leŭ unulŭ.

20 — De la Vătafulŭ de Cărăușĭ și de Chiragiĭ; urmândŭ Vătafulŭ după

www.dacoromanica.ro

rînduiala Vătăjicĭ de Cărăuşĭ şi de Chiragiĭ, după cum se arată cu deosebitŭ rostŭ.

Alte rînduelĭ a Dregătorieĭ ţinutuluĭ să se urmeze întocmaĭ, după cum se arétă cu deosebitŭ rostŭ.

bez rînduita léfă.

(L. P. G.)

B a c ă u l ŭ (fila 24 verso).

Leĭ B.

20 De totŭ carulŭ saŭ căruţa încărcată, când va intra în ţéră la margine de peste hotarŭ; orĭ cu ce marfă a fi; saŭ de va descărca acolo, la acelŭ ţinutŭ; orĭ de va trece la alte ţinuturĭ; şi Ispravniculŭ dândŭ cărţulie la Cărăuşŭ, să fie nesupĕratŭ de Părcălăbie în tótă ţéra, şi pe la tóte ţinuturile.

20 De totŭ carulŭ saŭ căruţa încărcată, orĭ cu ce felŭ de marfă a fi; când va ieşi din ţéră peste hotarŭ.

Poclónele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumĕtate la sf. Gheorghe, şi pe jumĕtate la sf. Dimitrie.

Leĭ B.

6 — De la 3 Zapciĭ de la unŭ stégŭ alŭ Panţirilorŭ, adică Chehaie, Stegarŭ şi Ciauşŭ; câte 2 leĭ unulŭ.

75 — De la 50 Panţirĭ câte 1 polŭ leŭ unulŭ.

12 — De la 6 Zapciĭ de la 2 stégurĭ Plăeşĭ; unŭ stégŭ la Trotuşŭ şi altulŭ la Comănescĭ; adică 2 Vătajĭ, 2 Stegarĭ şi 2 Ceauşĭ; câte 2 leĭ unulŭ.

120 — De la 80 Plăeşĭ de la 2 stégurĭ; 40 la Trotuşŭ şi 40 la Comănescĭ; câte 1 polŭ leŭ unulŭ.

18 — De la 12 Ţimiraşĭ; 6 la Trotuşŭ şi 6 la Bacăŭ; câte 1 polŭ leŭ unulŭ.

20 — De la Vătafulŭ de Cărăuşĭ i de Chiragiĭ; urmândŭ Vătafulŭ după rînduiala Vătăjieĭ de Cărăuşĭ şi de Chiragiĭ; după cum se arată cu deosebitŭ rostŭ.

Alte rînduielĭ a Dregătorieĭ ţinutuluĭ să se urmeze întocmaĭ, după cum se arétă cu deosebitŭ rostŭ.

bez rînduita léfă.

(L. P. G.)

www.dacoromanica.ro

P u t n a (fila 25).

Leĭ B.

20 De totŭ carulŭ séŭ căruţa încărcată, când va intra în ţéră la margine de peste hotarŭ; orĭ cu ce felŭ de marfă a fi; séŭ de va descărca acolo la acelŭ ţinutŭ, orĭ de va trece la alte ţinuturĭ; şi Ispravniculŭ dândŭ cărţulie la Cărăuşŭ, să fie nesupĕratŭ de Părcălăbie în tótă ţéra, şi pe la tóte ţinuturile.

20 De totŭ carulŭ saŭ căruţa încărcată cu orĭ-ce felŭ de marfă a fi, când va ieşi din ţéră peste hotarŭ.

Poclónele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumĕtate la sf. Gheorghe, şi pe jumĕtate la sf. Dimitrie.

Leĭ B.

50 — De la Başbulubaşŭ.

20 — De la Bulubaşa alŭ doilea.

20 — De la Bulubaşa alŭ treilea.

18 — De la 9 Zapciĭ de la 3 stégurĭ a Stărostieĭ Slujitorĭ, câte 3 Zapciĭ la unŭ stégŭ; adică Stegarŭ, Odobaşă şi Ciauşŭ; câte 2 leĭ unulŭ.

225 — De la 150 Slujitorĭ Stărostescĭ, de la 3 stégurĭ, câte 50 slujitorĭ la unŭ stégŭ şi câte unŭ polŭ leŭ unulŭ.

20 — De la Vătafulŭ de Cărăuşĭ şi de Chiragiĭ; urmândŭ Vătafulŭ după rînduiala vătăjieĭ de Cărăuşĭ şi de Chiragiĭ, după cum se arétă cu deosebitŭ rostŭ.

Alte rînduieliĭ a Dregătorieĭ ţinutuluĭ, să se urmeze întocmaĭ, după cum se arétă cu deosebitŭ rostŭ.

bez rînduita léfă.

(L. P. G.)

T e c u c i u l ŭ (25 verso).

Leĭ B.

20 De totŭ carulŭ séŭ căruţa încărcată, când va intra în ţéră la margine, de peste hotarŭ; orĭ cu ce marfă a fi; séŭ de va descărca acolo la acelŭ ţinutŭ, orĭ de va trece la alte ţinuturĭ; şi Isprav niculŭ dândŭ cărţulie la Cărăuşŭ să fie nesupĕratŭ de Părcălăbie în tótă ţéra şi pe la tóte ţinuturile.

20 De totŭ carulŭ séŭ căruţa încărcată orĭ cu ce felŭ de marfă a fi, când va ieşi din ţéră peste hotarŭ.

www.dacoromanica.ro

Poclonele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumĕtate la sf. Gheorghie, şi pe jumĕtate la sf. Dimitrie.

Leĭ	B.	
6	—	De la 3 Zapciĭ de la unŭ stĕgŭ a Călăraşilorŭ, adică Chehaic, Stegarŭ şi Ciauşŭ; câte 2 leĭ unulŭ.
97	60	De la 65 Călăraşĭ câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
20	—	De la Vătafulŭ de Cărăuşĭ şi de Chiragiĭ; urmândŭ Vătafulŭ după rînduiala Vătăjieĭ de Cărăuşĭ, şi de Chiragiĭ, după cum se arĕtă cu deosebitŭ rostŭ.

Alte rînduielĭ a Dregătoricĭ ţinutuluĭ să se urmeze întocmaĭ, după cum se arĕtă cu deosebitŭ rostŭ.

bez rînduita lĕfă.

(L. P. G.)

Covurluiulŭ (fila 26).

Leĭ	B.	
30		De totŭ carulŭ saŭ căruţa încărcată când va intra în ţĕră, la margine, de peste hotarŭ; orĭ cu ce marfă a fi; sĕŭ de va descărca acolo la acelŭ ţinutŭ, orĭ de va trece la alte ţinuturĭ; şi Ispravniculŭ dândŭ cărţulic la Cărăuşŭ, să fie nesupĕratŭ de Părcălăbie în tŏtă ţĕra şi pe la tŏte ţinuturile.
20		De totŭ carulŭ sĕŭ căruţa încărcată, orĭ cu ce felŭ de marfă a fi, când va ieşi din ţĕră peste hotarŭ.

Poclonele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumĕtate la sf. Gheorghie, şi pe jumĕtate la sf. Dimitrie.

Leĭ	B.	
50	—	De la Başbulubaşŭ.
20	—	De la Bulubaşa alŭ doilea.
20	—	De la Bulubaşa alŭ treilea.
18	—	De la 9 Zapciĭ de la 3 stĕgurĭ slujitorĭ câte 3 Zapciĭ la unŭ stĕgŭ, adică Stegarŭ, Odobaşă şi Ciauşŭ; câte 2 leĭ unulŭ.
225	—	De la 150 Slujitorĭ de la 3 stĕgurĭ câte 50 Slujitorĭ la unŭ stĕgŭ; şi câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
50	—	De la Căpit. de Călăraşĭ ot Puţenĭ.
100	—	De la Călăraşiĭ ot Puţenĭ.

www.dacoromanica.ro

Leĭ B.

30 — De la Căpit. de Călărașĭ ot Pechea.
50 — De la Călărașiĭ ot Pechea.
10 — De la Vătafulŭ de Vozarĭ.
33 — De la 22 Vozarĭ câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
20 — De la Vătafulŭ de Cărăușĭ și de Chiragiĭ, urmândŭ Vătafulŭ după rînduiala Vătăjieĭ de Cărăușĭ și de Chiragiĭ, după cum se arată cu deosebitŭ rostŭ.

Alte rînduielĭ a Dregătorieĭ ținutuluĭ să se urmeze întocmaĭ, după cum se arată cu deosebitŭ rostŭ.
bez rînduita léfă. (L. P. G)

T u t o v a (26 verso).

Poclónele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumĕtate la sf. Gheorghe, și pe jumĕtate la sf. Dimitrie.

Leĭ B.

6 — De la 3 Zapciĭ de la unŭ stégŭ de Călărașĭ; adecă Chehaie, Stegarŭ și Ciaușŭ; câte 2 leĭ unulŭ.
75 — De la 50 Călărașĭ câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
20 — De la Vătafulŭ de Cărăușĭ și de Chiragiĭ; urmândŭ Vătafulŭ după rînduiala Vătăjieĭ de Cărăușĭ și de Chiragiĭ, după cum se arĕtă cu deosebitŭ rostŭ.

Alte rînduielĭ a Dregătorieĭ ținutuluĭ să se urmeze întocmaĭ; după cum se arată cu deosebitŭ rostŭ.
bez rînduita léfă.

(L. P. G.)

V a s l u i u l ŭ (f. 27).

Poclónele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumĕtate la sf. Gheorghie, și pe jumĕtate la sf. Dimitrie.

Leĭ B.

6 — De la 3 Zapciĭ de la unŭ stégŭ de Călărașĭ, adică Chehaie, Stegarŭ și Ciaușŭ; câte 2 leĭ unulŭ.
75 — De la 50 Călărașĭ, câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
20 — De la Vătafulŭ de Cărăușĭ și de Chiragiĭ, urmândŭ Vătafulŭ după

www.dacoromanica.ro

rînduiala Vătăjicĭ de Cărăuşĭ şi de Chiragiĭ, după cum se arată cu deosebitŭ rostŭ.

Alte rînduielĭ a Dregătorieĭ ţinutuluĭ să se urmeze întocmaĭ, după cum se arată cu deosebitŭ rostŭ.

bez rînduita lĕfă. (L. P. G.)

F â l c i u l ŭ (fila 27 verso).

Poclonele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumĕtate la sf. Gheorghe, şi pe jumĕtate la sf. Dimitrie.

Leĭ	B.	
6	—	De la 3 Zapciĭ de la unŭ stĕgŭ de Călăraşĭ, adecă Chehaie, Stegarŭ şi Ciauşŭ; câte 2 leĭ unulŭ.
90	—	De la 60 Călăraşĭ câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
20	—	De la Vătafulŭ de Cărăuşĭ şi de Chiragiĭ; urmândŭ Vătafulŭ după rînduiala Vătăjieĭ de Cărăuşĭ şi de Chiragiĭ, după cum se arĕtă cu deosebitŭ rostŭ.

Alte rînduielĭ a Dregătoricĭ ţinutuluĭ, să se urmeze întocmaĭ, după cum se arĕtă cu deosebitŭ rostŭ.

bez rînduita lĕfă. (L. P. G.)

G r e c e n i ĭ (fila 28).

Leĭ	B.	
20	—	De totŭ carulŭ sĕŭ căruţa încărcată, când va intra în ţĕră, la margine, de peste hotarŭ; orĭ cu ce marfă a fi; saŭ de va descărca acolo la acelŭ ţinutŭ, orĭ de va trece la alte ţinuturĭ; şi Ispravniculŭ dândŭ cărţulie la Cărăuşŭ, să fie nesupĕratŭ de Părcălăbie în tŏtă ţĕra, şi pe la tŏte ţinuturile.
	20	De totŭ carulŭ sĕŭ căruţa încărcată, orĭ cu ce felŭ de marfă a fi, când va ieşi din ţĕră peste hotarŭ.

Poclonele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumĕtate la sf. Gheorghe, şi pe jumĕtate la sf. Dimitrie.

Leĭ	B.	
6	—	De la 3 Zapciĭ de la unŭ stĕgŭ de Slujitorĭ, adecă Chehaie, Stegarŭ şi Ciauşŭ; câte 2 leĭ unulŭ.
45	—	De la 30 Slujitorĭ câte 1 polŭ leŭ unulŭ
	20	De la Vătafulŭ de Cărăuşĭ şi de Chiragiĭ; urmândŭ Vătafulŭ după

www.dacoromanica.ro

rînduiala Vătăjieĭ de Cărăușĭ și de Chiragiĭ, după cum se arată cu deosebitŭ rostŭ.

Alte rînduielĭ a Dregătorieĭ ținutuluĭ, să se urmeze întocmaĭ, după cum se arată cu deosebitŭ rostŭ.

bez rînduita léfă. (L. P. G.)

C o d r u l ŭ (f. 28 verso).

Leĭ B.

20 De totŭ carulŭ séŭ căruța încărcată, când va intra în țéră, la margine de peste hotarŭ; orĭ cu ce marfă a fi; saŭ de va descărca acolo la acelŭ ținutŭ, orĭ de va trece la alte ținuturĭ; și Ispravniculŭ dândŭ cărțulie la Cărăușŭ, să fie nesupĕratŭ de Părcălăbie, în tótă țéra și pe la tóte ținuturile.

20 De totŭ carulŭ séŭ căruța încărcată, orĭ cu ce felŭ de marfă a fi, când va ieși din țéră peste hotarŭ.

Poclónele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumĕtate la sf. Gheorghe, și pe jumĕtate la sf. Dimitrie.

Leĭ B.

6 — De la 3 Zapciĭ de Slujitorĭ, adică Chehaie, Stegarŭ și Ciaușŭ; câte 2 leĭ unulŭ.

18 — De la 12 Slujitorĭ, câte 1 polŭ leŭ unulŭ.

20 — De la Vătafulŭ de Cărăușĭ și de Chiragiĭ urmândŭ Vătafulŭ după rînduiala Vătăjieĭ de Cărăușĭ și de Chiragiĭ, după cum se arétă cu deosebitŭ rostŭ.

Alte rînduelĭ a Dregătorieĭ ținutuluĭ să se urmeze întocmaĭ, după cum se arétă cu deosebitŭ rostŭ.

bez rînduita léfă. (L. P. G.)

Lăpușna, Orheiulŭ (29).

Leĭ B.

20 De totŭ carulŭ séŭ căruța, când va intra în țéră, la margine de peste hotarŭ; orĭ cu ce marfă a fi; saŭ de va descărca acolo la acelŭ ținutŭ, orĭ de va trece la alte ținuturĭ; și Ispravniculŭ dândŭ cărțulie la Cărăușŭ, să fie nesupĕratŭ de Părcălăbie în tótă țéra, și pe la tóte ținuturile.

20 De totŭ carulŭ séŭ căruța, încărcată orĭ cu ce felŭ de marfă a fi, când va ieși din țéră peste hotarŭ.

www.dacoromanica.ro

Poclonele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumĕtate la sf. Gheorghe, si pe jumĕtate la sf. Dimitrie.

Leĭ	B.	
50	—	De la Căpt. de Jora.
30	—	De la Căpt. ot Corjovŭ.
30	—	De la Căpt. ot Hotărniceniĭ.
30	—	De la Căpt. ot Hănceştĭ.
6	—	De la 3 Zapciĭ de la unŭ stĕgŭ a Călăraşilorŭ ot Jora, adică Chehaie, Stegarŭ şi Ciauşŭ, câte 2 leĭ unulŭ.
60	—	De la 40 Călăraşĭ ot Jora, câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
6	—	De la 3 Zapciĭ de la unŭ stĕgŭ a Călăraşilorŭ ot Cărjovŭ, adică Chehaie, Stegarŭ şi Ciauşŭ; câte 2 leĭ unulŭ.
60	—	De la 40 Călăraşĭ ot Hotărniceni câte 1 polŭ leŭ.
6	—	De la 3 Zapciĭ de la unŭ stĕgŭ a Călăraşilorŭ ot Hănceştĭ, adică Chehaie, Stegarŭ şi Ciauşŭ; câte 2 leĭ unulŭ.
45	—	De la 30 Călăraşĭ ot Hănceştĭ, câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
12	—	De la 6 Zapciĭ, de la 4 stĕgurĭ de Călăraşĭ, câte 3 Zapciĭ la unŭ stĕgŭ, adică 2 Chehaie, 2 Stegarĭ şi 2 Ciauşĭ; câte 2 leĭ unulŭ.
300	—	De la 200 Călăraşĭ, de la 4 stĕgurĭ, câte 50 la unŭ stĕgŭ şi câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
6	—	De la 3 Zapciĭ de la unŭ stĕgŭ de Călăraşĭ, de la Cuirlu, adică Chehaie, Stegarŭ şi Ciauşŭ; câte 2 leĭ unulŭ.
90	—	De la 60 Călăraşĭ ot Cuirlu câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
20	—	De la Vătafulŭ de Cărăuşĭ şi de Chiragiĭ, urmândŭ Vătafulŭ după rînduiala Vătăjieĭ de Cărăuşĭ şi de Chiragiĭ, după cum se arĕtă cu deosebitŭ rostŭ.

Alte rînduielĭ a Dregătorieĭ ţinutuluĭ, să se urmeze întocmaĭ, după cum se arĕtă cu deosebitŭ rostŭ.

bez rînduita lĕfă. (L. P. G.)

S o r o c a (fila 30).

Leĭ	B.	
20		De totŭ carulŭ sĕŭ căruţa încărcată, când va intra în ţĕră, la margine de peste hotarŭ; orĭ cu ce marfă a fi; saŭ de va descărca acolo la acelŭ ţinutŭ, orĭ de va trece la alte ţinuturĭ; şi Ispravniculŭ dândŭ cărţulie la Cărăuşŭ, să fie nesupĕratŭ de Părcălăbie în tŏtă ţĕra şi pe la tŏte ţinuturile.
20		De totŭ carulŭ sĕŭ căruţa încărcată, orĭ cu ce felŭ de marfă a fi, când va ieşi din ţĕră peste hotarŭ.

www.dacoromanica.ro

Poclonele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumĕtate la sf. Gheorghe, şi pe jumĕtate la sf. Dimitrie.

Leĭ	B.	
30	—	De la Căpt. de Coseuţĭ.
30	—	De la Căpt. de Vascăuţĭ.
30	—	De la Căpt. ot Soloncenĭ.
18	—	De la 9 Zapciĭ de la 3 stégurĭ Cazacĭ, ot Coscuţĭ, ot Văscăuţĭ şi ot Soloncenĭ; câte 3 Zapciĭ la unŭ stégŭ; adică 3 Sotnicĭ, 3 Stegarĭ, 3 Ciauşĭ; câte 2 leĭ unulŭ.
198	—	De la 132 Cazacĭ de la 3 stégurĭ, ot. Coseuţi, ot Vascăuţĭ şi ot Soloncenĭ; câte 44 la unŭ stégŭ, şi câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
20	—	De la Vătafulŭ de Cărăuşĭ şi de Chiragiĭ; urmândŭ Vătafulŭ după rînduiala Vătăjieĭ de Cărăuşĭ şi de Chiragiĭ, după cum se arată cu deosebitŭ rostŭ.

Alte rînduielĭ a Dregătorieĭ ţinutuluĭ să se urmeze întocmaĭ, după cum se arĕtă cu deosebitŭ rostŭ.

bez rînduita lĕfă.

(L. P. G.)

C e r n ă u ţ i ĭ (fila 30 verso).

Leĭ	B.	
20		De totŭ carulŭ sĕŭ căruţa încărcată, când va intra în ţĕră, la marginc de peste hotarŭ; orĭ cu ce marfă a fi; saŭ de va descărca acolo la acelŭ ţinutŭ, orĭ de va trece la alte ţinuturĭ; şi Ispravniculŭ dândŭ cărţulie la Cărăuşŭ, să fie nesupĕratŭ de Părcălăbie în tŏtă ţĕra, şi pe la tŏte ţinuturile.
20		De totŭ carulŭ sĕŭ căruţa încărcată, orĭ cu ce felŭ de marfă a fi, când va ieşi din ţĕră peste hotarŭ.

Poclonele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumĕtate la sf. Gheorghe, şi pe jumĕtate la sf. Dimitrie.

Leĭ	B.	
6	—	De la 3 Zapciĭ de la unŭ stégŭ de Panţirĭ, adică Chehaie, Stegarŭ şi Ciauşŭ; câte 2 leĭ unulŭ.
22	60	De la 15 Panţirĭ câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
20	—	De la Vătafulŭ de Cărăuşĭ şi de Chiragiĭ; urmândŭ Vătafulŭ după rînduiala Vătăjieĭ de Cărăuşĭ şi de Chiragiĭ, după cum se arĕtă cu deosebitŭ rostŭ.

www.dacoromanica.ro

Alte rînduielĭ a Dregătorieĭ ţinutuluĭ să se urmeze întocmaĭ, după cum se arétă cu deosebitŭ rostŭ.

bez rînduita léfă.

(L. P. G.)

Dorohoiulŭ (31).

Leĭ B.

20 De totŭ carulŭ séŭ căruţa încărcată, când va intra în ţéră, la margine de peste hotarŭ; orĭ cu ce felŭ de marfă a fi; saŭ de va descărca acolo la acelŭ ţinutŭ, orĭ de va trece la alte ţinuturĭ; şi Ispravniculŭ dândŭ cărţulie la Cărăuşŭ, să fie nesupĕratŭ de Părcălăbie în tótă ţéra şi pe la tóte ţinuturile.

20 De totŭ carulŭ séŭ căruţa încărcată, orĭ cu ce felŭ de marfă a fi, când va ieşi din ţéră peste hotarŭ.

Poclónele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumĕtate la sf. Gheorghe, şi pe jumĕtate la sf. Dimitrie.

Leĭ B.

6 — De la 3 Zapciĭ de la unŭ stégŭ a Panţirilorŭ, adică Chehaie, Stegarŭ şi Ciauşŭ; câte 2 leĭ unulŭ.

75 — De la 50 Panţirĭ câte 1 polŭ leŭ unulŭ.

20 — De la Vătafulŭ de Cărăuşĭ şi de Chiragiĭ; urmândŭ Vătafulŭ după rînduiala Vătăjieĭ de Cărăuşĭ şi de Chiragiĭ, după cum se arétă cu deosebitŭ rostŭ.

Alte rînduelĭ a Dregătorieĭ ţinutuluĭ să se urmeze întocmaĭ, după cum se arétă cu deosebitŭ rostŭ.

bez rînduita léfă.

(L. P. G.)

Botoşaniĭ (31 verso).

Leĭ B.

20 De totŭ carulŭ séŭ căruţa încărcată, când va intra în ţéră la margine, de peste hotarŭ; orĭ cu ce marfă a fi; saŭ de va descărca acolo la acelŭ ţinutŭ, orĭ de va trece la alte ţinuturĭ; şi Ispravniculŭ dândŭ cărţulie la Cărăuşŭ, să fie nesupĕratŭ de Părcălăbie în tótă ţéra, şi pe la tóte ţinuturile.

20 De totŭ carulŭ séŭ căruţa încărcată orĭ cu ce felŭ de marfă a fi, când va ieşi din ţéră peste hotarŭ.

www.dacoromanica.ro

Poclónele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumĕtate la sf. Gheorghe, şi pe jumĕtate la sf. Dimitrie.

Leĭ	B.	
6	—	De la 3 Zapciĭ de la unŭ stégŭ alŭ Panţirilorŭ, adică Chehaie, Stegarŭ şi Ciauşŭ; câte 2 leĭ unulŭ.
75	—	De la 50 Panţirĭ câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
20	—	De la Vătafulŭ de Cărăuşĭ şi de Chiragiĭ; urmândŭ Vătafulŭ după rînduiala Vătăjieĭ de Cărăuşĭ şi de Chiragiĭ, după cum se arétă cu deosebitŭ rostŭ.

Alte rînduelĭ a Dregătorieĭ ţinutuluĭ să se urmeze întocmaĭ, după cum se arétă cu deosebitŭ rostŭ.

bez rînduita léfă. (L. P. G.)

H ă r l ă u l ŭ (fila 32).

Poclónele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumĕtate la sft. Gheorghe şi pe jumĕtate la sft. Dimitrie.

Leĭ	B.	
6	—	Dela 3 Zapciĭ dela unŭ stégŭ de Panţirĭ, adică Chehaie, Stegarŭ şi Ciauşŭ; câte 2 leĭ unulŭ.
67	60	Dela 45 Panţirĭ câte 1 polŭ lcŭ unulŭ.
20	—	Dela Vătafulŭ de Cărăuşĭ şi de Chiragiĭ; urmândŭ Vătafulŭ după rînduiala Vătăjieĭ de Cărăuşĭ şi de Chiragiĭ; după cum se arétă cu deosebitŭ rostŭ.

Alte rînduelĭ a Dregătorieĭ ţinutuluĭ să se urmeze întocma, după cum se arétă cu deosebitŭ rostŭ.

bez rînduita léfă. (L. P. G.)

C â r l i g ă t u r a (fila 32 verso).

Poclónele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumĕtate la sft. Gheorghe şi pe jumĕtate la sft. Dumitru.

Leĭ	B.	
6	—	Dela 3 Zapciĭ dela unŭ stégŭ de Panţirĭ, adică Chehaia, Stegarŭ şi Ciauşŭ; câte 2 leĭ unulŭ.
45	—	Dela 30 Panţirĭ câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
9	—	Dela 6 Ţimiraşĭ câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
20	—	Dela Vătafulŭ de Cărăuşĭ şi de Chiragiĭ, după cum se arată cu deosebitŭ rostŭ.

www.dacoromanica.ro

Alte rînduelĭ a Dregătorieĭ ţinutuluĭ să se urmeze întocma, după cum se arĕtă cu deosebitŭ rostŭ.

bez rînduita lĕfă.

(L. P. G.)

Ţinutulŭ Iaşiĭ (33).

Leĭ B.

20 De totŭ carulŭ sĕŭ căruţa încărcată când va intra în ţĕră la margine, de peste hotarŭ; orĭ cu ce marfă a fi; saŭ de va descărca acolo la acelŭ ţinutŭ, orĭ de va trece la alte ţinuturĭ; şi Ispravniculŭ dândŭ cărţulie la Cărăuşĭ să fie nesupĕratŭ de Părcălăbic în tŏtă ţĕra, şi pe la tŏte ţinuturile.

20 De totŭ carulŭ sĕŭ căruţa încărcată orĭ cu ce felŭ de marfă a fi, când va eşi din ţĕră peste hotarŭ.

Poclonele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumĕtate la sft. Gheorghe şi pe jumĕtate la sft. Dumitru.

Leĭ B.

12 — Dela 6 Zapciĭ dela 2 stĕgurĭ de Panţirĭ câte 3 Zapciĭ la unŭ stĕgŭ, adecă 2 Chihaie, 2 Stegarĭ şi 2 Ceauşĭ; câte 2 leĭ unulŭ.

150 — Dela 100 Panţirĭ dela 2 stĕgurĭ, câte 50 la unŭ stĕgŭ, şi câte 1 polŭ leŭ unulŭ.

20 — Dela Vătafulŭ de Cărăuşĭ şi de Chiragiĭ, urmândŭ Vătafulŭ după rînduiala Vătăjieĭ de Cărăuşĭ şi de Chiragiĭ, după cum se arĕtă cu deosebitŭ rostŭ.

Alte rînduelĭ a Dregătorieĭ ţinutuluĭ să se urmeze întocma, după cum se arĕtă cu deosebitŭ rostŭ.

bez rînduita lĕfă.

(L. P. G.)

Venitulŭ mŏnăstireĭ sfîntuluĭ Spiridonŭ din oraşulŭ Iaşĭ (34).

Leĭ B.

24 Mortasăpia din tîrgulŭ Iaşĭ, după Condică; asemenea să iea din Tîrgulŭ Frumosŭ.

Venitulŭ Cantariuluĭ, după Condică, din tŏte tîrgurile; afară de tîrgurile ce sunt date miluire la alte mŏnăstirĭ.

www.dacoromanica.ro

Leĭ B.

3 De drobulŭ de sare, de steţie, de gălétă şi de coteţŭ, ce se va vinde şi se va ridica din măglă de către cumpĕrătorŭ, cum şi de către Cămăraşŭ de ocnă; de vorŭ ridica sarea şi o vorŭ pogorî în vale, saŭ de vorŭ trimite pe la têrgurĭ. Iar de s'a têmpla ca să se strîngă de către Domnic venitulŭ ocneĭ în credinţă, atuncĭ rînduiţiĭ Cămăraşĭ de ocnă să dea rînduitulŭ venitŭ din suma venituluĭ Cămăreĭ Gospod.

1½ De oca de céră ce va trece peste hotarŭ într'altă ţéră.

2 — De butea cu vinŭ ce va trece peste hotarŭ într'altă ţéră; iar de polobocŭ pe jumĕtate.

60 De butea cu vinŭ ce va intra în oraşulŭ Iaşĭ; iar de polobocŭ pe jumĕtate; însă dela Prea sfinţia Sa Mitropolitulŭ şi până la Vel Stolnicŭ, atâtŭ carĭ s'orŭ afla într'aceste boeriĭ, cât şi ceĭ ce aŭ fostŭ maĭ nainte într'aceste boeriĭ; aşijderea şi jupănesele vĕduve, de orŭ fi fostŭ boeriĭ lorŭ într'aceste boeriĭ, să nu se supere pe vinaţele lorŭ.

Solăritulŭ Vrănceĭ, după aşeḑarea ce se va face cu Vrănceniĭ, pentru sarea mĕnuntă din Vrancea.

1½ De tótă vadra de horilcă; însă numaĭ pe horilca ce va venì din ţéra leşéscă.

1 — De unŭ pogonŭ de tiutiunŭ ce s'a afla semĕnatŭ în ţéră.

6 De totŭ rămătorulŭ ce va trece peste hotarŭ într'altă ţéră.

15 — De totŭ carulŭ cu lipscănie ce se va descărca; iar trecêndŭ peste hotarŭ într'altă ţéră să dea pe jumĕtate.

Bezmănulŭ şi dijma pe loculŭ ce are miluire cu hrisovŭ Gospod. în têrgulŭ Galaţilorŭ.

Leĭ B.

30 — De tótă Salhanaua.

3 — De tótă magazaoa mare ce va fi în faţă.

2 — De tótă magazaoa mică ce va fi în faţă.

2 — De tótă magazaoa mare ce va fi din dosŭ.

1 — De tótă magazaoa mică ce va fi din dosŭ.

2 — De tótă şaica mare ce se pogóră pe Siretŭ încărcată.

1 — De tótă şaica mică tij.

1 — De tótă casa ce va fi pe loculŭ mŏnăstireĭ.

3 — De tótă dughéna ce va fi pe loculŭ mŏnăstireĭ.

www.dacoromanica.ro

Leĭ B.

30 De totŭ catargulŭ ce se pogóră pe Siretŭ.
30 De tótă cârma.
15 De totŭ trinketulŭ.
9 De totŭ sirinulŭ mare.
3 De totŭ sirinulŭ micŭ.
3 De totŭ tahtalâculŭ ce se pogóră pe Siretŭ.
1 De totŭ dulapulŭ ce vine pe Siretŭ.
2 De totŭ cifte dulapŭ tij.
1 De 2 grinḑĭ séŭ de 2 uşorĭ, ce vinŭ pe apă.
1 De 2 scândurĭ de bradŭ, ce vinŭ pe apă.
1 De 2 scândurĭ marĭ de teiŭ, ce vinŭ pe apă.
Dijma din viĭ după obiceiŭ.

Venitulŭ mŏnăstireĭ Proroculuĭ Samoilŭ ot Focşanĭ, care este metohŭ la sfeti Spiridonŭ.

Leĭ B.

24 Mortasăpia din têrgulŭ Tecuciuluĭ după Condică.
(L. P. G.)

Venitulŭ mŏnăstireĭ Gălăţiĭ (pag. 33 v.)

Leĭ B.

24 Mortasăpia, după condică, de la iarmarócele ce se facŭ la Têrguşorŭ ot ţinutulŭ Iaşiĭ.
6 Măjărie ot Galaţĭ de pe pescele próspĕtŭ ce vine pe apă la Schelca Galaţilorŭ adecă: 2 parale la unŭ leŭ din vînḑarea pesceluĭ, numaĭ de pe pescele próspĕtŭ ce va venì din ţéra turcéscă.
(L. P. G.)

Venitulŭ mŏnăstireĭ Frumóseĭ (pag. 33 v.)

Leĭ B.

40 Bezmănulŭ de dughiană de frunte ce se află la iarmarócele ot Têrguşorŭ ot ţinutulŭ Iaşiĭ.
30 Bezmănulŭ de dughiană alŭ doilea şi din tótă cârciuma cu vinŭ.
20 De tărabă.
10 De vatra de focŭ, care face bucate de vîndutŭ.
(L. P. G.)

www.dacoromanica.ro

Venitulŭ mŏnăstireĭ Cetăţueĭ (pag. 34).

Leĭ	B.	
	24	Mortasăpia, după condică, numaĭ în ţiua Sfeti Petru, de la iarmarócele ce se facŭ la Têrguşorŭ ot ţinutulŭ Iaşiĭ.

(L. P. G.)

Venitulŭ mŏnăstireĭ Precisteĭ ot Romanŭ (pag. 34).

Leĭ	B.	
	24	Mortasăpia din têrgulŭ Romanuluĭ, după condică.

(L. P. G.)

Venitulŭ mŏnăstireĭ Bistriţeĭ (pag. 34).

Leĭ	B.	
	24	Mortasăpia din têrgulŭ Bacăuluĭ, după condică.

(L. P. G.)

Brudina Dunăreĭ (pag. 34 v.)

Leĭ	B.	
	20	De calŭ, boŭ, la carŭ şi căruţă; iar de vorŭ trece caiĭ séŭ boiĭ în notŭ să dea pe jumĕtate pentru povóră.
	15	De calŭ, boŭ, la carŭ şi căruţă deşértă; iar de vorŭ trece caiĭ séŭ boiĭ în notŭ să dea pe jumĕtate.
	15	De omulŭ călare ce va trece în podŭ; iar de omulŭ pedestru 6 banĭ.
	10	De orĭ-ce vită slobodă ce va trece în podŭ.
3	80	Pe 1.000 oĭ ce vorŭ trece în podŭ din oile mumbacliĭ împĕrătescĭ.
5	—	Pe 1.000 oĭ ce vorŭ trece în podŭ, oĭ neguţitorescĭ.

(L. P. G.)

Brudina Nistruluĭ (pag. 34 v.)

Leĭ	B.	
	15	De calŭ, boŭ, la carŭ şi căruţă încărcată; iar de vorŭ trece caiĭ séŭ boiĭ în notŭ, să dea pe jumĕtate pentru povóră.
	10	De calŭ, boŭ, la carŭ şi căruţă deşértă; iar de vorŭ trece caiĭ séŭ boiĭ în notŭ să dea pe jumĕtate.
	12	De omulŭ călare ce va trece în podŭ; iar de omulŭ pedestru 3 banĭ.
	6	De orĭ-ce vită slobodă, ce va trece în podŭ.
	400	Pe 1.000 oĭ ce vorŭ trece în podŭ; adecă 4 banĭ pe ţece oĭ.

(L. P. G.)

www.dacoromanica.ro

Brudina Prutuluĭ, a Siretuluĭ și a Moldoveĭ, Bistrița și Troțușulŭ (pag. 35).

Leĭ	B.	
6		De calŭ, boŭ, la carŭ și căruța încărcată; iar de vorŭ trece caiĭ sĕŭ boiĭ în notŭ să dea pe jumĕtate.
3		De calŭ, boŭ, la carŭ și căruță deșĕrtă; iar de vorŭ trece caiĭ sĕŭ boiĭ în notŭ să dea pe jumĕtate.
3		De omulŭ călare ce va trece în podŭ; iar de omulŭ pedestru pe jumĕtate.
3		De orĭ-ce vită slobodă ce va trece în podŭ.
200		Pe 1.000 oĭ ce vorŭ trece în podŭ; adecă pe ḑece oĭ doĭ banĭ.

(L. P. G.)

Aci urmĕză în cod. $5^1/_2$ file albe, apoĭ:

Lefile velițilorŭ boerĭ și aĭ celorŭ-lalțĭ boerĭ și boiernașĭ, și a zapciilorŭ, și a slujitorilorŭ curțeĭ Gospod.

Pe anŭ Leĭ	B.		Pe lună Leĭ	B.
3.000	—	Vel Logofĕtŭ.	250	—
1.200	—	V-t Logofĕtŭ.	100	—
1.200	—	T-t Logofĕtŭ.	100	—
720	—	6 Vornicĭ de pórtă câte 10 leĭ unulŭ.	60	—
480	—	2 Logofețĭ de taină câte 20 leĭ unulŭ.	40	—
180	—	Izbașa.	15	—
2.400	—	20 Logofețĭ de divanŭ câte 10 leĭ unulŭ.	200	—
360	—	Cămărașulŭ de izvóde.	30	—
480	—	2 Condicarĭ aĭ divanuluĭ câte 20 leĭ unulŭ.	40	—
60	—	Vătafulŭ de vatră.	5	—
240	—	Protopsalt.	20	—
120	—	Alŭ doilea psalt.	10	—
120	—	Alŭ treilea psalt dela Haremŭ.	10	—
1.200	—	4 Preoțĭ, 2 Diaconĭ dela biserica gospod; 3 preoțĭ, unŭ diaconŭ dela biserica gospjdiĭ câte 10 leĭ unulŭ.	100	—
240	—	4 Țircovnicĭ la 2 bisericĭ gospod; câte 5 leĭ unulŭ.	20	—
960	—	Luminĭ de cĕră, untŭ de lemnŭ, tămîie la 2 bisericĭ gspd.	80	—
5.000	—	Vel Vornicŭ.	416	80
5.000	—	Vel Vornicŭ.	416	80
5.000	—	Vel Vornicŭ.	416	80
5.000	—	Vel Vornicŭ.	416	80
4.200	—	Vel Hatmanŭ.	350	—

www.dacoromanica.ro

Pe anŭ Leĭ	B.		Pe lună Leĭ	B.
600	—	Vel Căpit. de Lefeciĭ.	50	—
360	—	Vel Căpit. Hăt.	30	—
240	—	Porocĭnecu.	20	—
180	—	Başbulucbaşa Hăt.	15	—
360	—	3 Bulucbaşĭ Hăt. câte 10 leĭ unulŭ.	30	—
36	—	Stegarulŭ Hatm.	3	—
216	—	2 trămbacĭ; 2 doboşerĭ; 1 surmacĭŭ; 1 flueraşŭ a Hătmănieĭ câte 3 leĭ unulŭ.	18	—
360	—	Başbulucbaşŭ din Curte gspd.	30	—
240	—	Bulucbaşa alŭ doilea din Curte gspd.	20	—
240	—	Căpit. de Drăganĭ din Curte gspd.	20	—
240	—	Sotnicu de Curte gspd.	20	—
720	—	12 Zapciĭ dela 4 stégurĭ Seimenĭ din Curte gspd; câte 3 Zapciĭ la unŭ stégŭ; adecă: Stegarŭ, Odabaşŭ şi Cĭauşŭ; câte 5 leĭ unulŭ.	60	—
6.769	—	188 de Seimenĭ dela 4 stégurĭ a Curţeĭ gspd. câte 3 leĭ unulŭ.	564	—
960	—	4 Căpt. de Leveţĭ dela 4 stégurĭ câte 20 leĭ unulŭ.	80	—
480	—	4 Odabaşĭ dela 4 stégurĭ de Leveţĭ câte 10 leĭ unulŭ.	40	—
480	—	4 Cĭauşĭ dela 4 stégurĭ de Leveţĭ câte 10 leĭ unulŭ.	40	—
360	—	4 Bairactarĭ dela 4 stégurĭ de Leveţĭ câte 7 polĭ leĭ unulŭ.	30	—
5.280	—	88 Leveţĭ dela 4 stégurĭ câte 22 la unŭ stégŭ câte 5 leĭ unulŭ.	440	—
360	—	Vel Căpt. de Ciuhur.	30	—
240	—	Vel Căpt. de Dorohoiŭ.	20	—
240	—	Vel Căpt. de Tecuciŭ.	20	—
240	—	Vel Căpt. de Covurluiŭ.	20	—
3.600	—	Vel Visternicŭ.	300	—
1.800	—	V-t Vist.	150	—
1.200	—	T-t Vist.	100	—
1.200	—	Logof. de Visterie.	100	—
600	—	Vătafulŭ de Visterie.	50	—
480	—	Sameşulŭ de Visterie.	40	—
480	—	Condicarulŭ Visterieĭ.	40	—
1.440	—	4 Logofeţĭ de Visterie câte 30 leĭ unulŭ.	120	—
3.840	—	16 Logofeţĭ tij a Visterieĭ câte 20 leĭ unulŭ.	320	—
360	—	Să maĭ iea Visteria, ca să fie pentru ceĭ ce vorŭ strînge cĭferturile şi cheltuiala ţĕreĭ.	30	—

www.dacoromanica.ro

Pe anŭ Leĭ	B.		Pe lună Leĭ	B.
480	—	Cheltuiala Vistericiĭ: hârtie, cernélă, céră tare.	40	—
6.000	—	Vel Postelnicŭ.	500	—
2.400	—	Vel Paharnicŭ.	200	—
2 400	—	Vel Caminarŭ.	200	—
2.400	—	Vel Gramaticŭ.	200	—
720	—	V-t Post.	60	—
600	—	T-t Post.	50	—
360	—	V-t Spătarŭ.	30	—
960	—	4 T-t Spt. câte 20 leĭ unulŭ.	80	—
600	—	V-t Gramaticŭ câte 50 leĭ.	50	—
360	—	T-t Gramaticŭ.	30	—
360	—	V-t Paharn.	30	—
240	—	Vătafulŭ de Păhărniceĭ.	20	—
480	—	4 Păhărniceĭ câte 10 leĭ unulŭ.	40	—
1.440	—	12 Postelniceĭ câte 10 leĭ unulŭ.	120	—
600	—	Polcovniculŭ Postelnicieĭ.	50	—
120	—	Vătavŭ de Călăraşĭ.	10	—
60	—	Vătafulŭ de Lipcanĭ.	5	—
240	—	10 Beşliĭ creştinĭ câte 2 leĭ unulŭ.	20	—
1.200	—	Vel Cuparŭ.	100	—
1.200	—	Muhurdariulŭ.	100	—
1.200	—	Mehtupciulŭ.	100	—
600	—	Vătafulŭ de Copiĭ.	50	—
600	—	Ieĭ Ciohodarŭ.	50	—
360	—	Divictarulŭ.	30	—
240	—	2 Ispravnicĭ de Aproḑĭ, câte 10 leĭ unulŭ.	20	—
240	—	2 Ispravnicĭ de Copiĭ din casă, câte 10 leĭ unulŭ.	20	—
60	—	Stegariulŭ de Copiĭ.	5	—
1.200	—	Pisarulŭ séŭ Vechilulŭ séŭ Sărdari Saule.	100	—
360	—	Vel Caftangiŭ.	30	—
3.000	—	Vel Spătarŭ.	250	—
2.400	—	Vel Banŭ.	200	—
2.400	—	Vel Comisŭ.	200	—
600	—	V-t Comisŭ.	50	—
600	—	Răhtivanulŭ.	50	—
720	—	3 T-t Comişĭ câte 20 leĭ unulŭ.	60	—
480	—	2 Salahorĭ câte 20 leĭ unulŭ.	40	—
60	—	Iruc Bairactarŭ	5	—

www.dacoromanica.ro

Pe anŭ Leĭ	B.		Pe lună Leĭ	B.
120	—	Săizbaşŭ.	10	—
60	—	Alŭ doilea Săizŭ.	5	—
120	—	Nălbanŭ Başa.	10	—
120	—	2 Sacale câte 5 leĭ una.	10	—
240	—	2 carătaşĭ câte 10 leĭ.	20	—
120	—	2 carătaşĭ tij câte 5 leĭ.	10	—
108	—	3 Vătajĭ adică Vătafŭ de comişeĭ, Vătafulŭ de vezeteĭ, Vătafulŭ de dărvarĭ, câte 3 leĭ unulŭ.	9	—
480	—	20 vezeteĭ câte 2 leĭ unulŭ.	40	—
480	—	20 comişeĭ câte 2 leĭ unulŭ.	40	—
120	—	2 ogiagurĭ de ţiganĭ cu foĭ câte 5 leĭ unulŭ.	10	—

La d-luĭ Vel Cămăraşŭ.

960	—	V-t Cămăraşŭ.	80	—
360	—	Vătafŭ de Cămară.	30	—
360	—	Pivniceriulŭ.	30	—
600	—	Gerahulŭ gspd. să dea la doftorulŭ Fotachi.	50	—
240	—	Vel Cibucciŭ.	20	—
240	—	Vel Cahfegiŭ.	20	—
240	—	Vel Sofragiŭ.	20	—
240	—	Vel Şerbecciŭ.	20	—
240	—	Vel Ibrictarŭ.	20	—
240	—	Vel Peşchergiŭ.	20	—
240	—	Vel Şamdagiŭ.	20	—
240	—	Bărbierulŭ.	20	—
240	—	Vel Credincerŭ.	20	—
864	—	12 Copiĭ din casă din 2 Spătăriĭ, léfă şi emecliculŭ câte 6 leĭ unulŭ.	72	—
360	—	Başŭ Ciohodarŭ.	30	—
120	—	Chehaiaua de Ciohodarĭ.	10	—
864	—	12 Ciohodarĭ léfă şi emeclicŭ câte 6 leĭ unulŭ.	72	—
240	—	Başŭ Alaiŭ Ciauşŭ.	20	—
120	—	Alŭ doilea alaiŭ Ciauşŭ.	10	—
120	—	Iciolanŭ Ciauşŭ.	10	—
120	—	Mataragi başa.	10	—
180	—	Satîr başa.	15	—
90	—	Chihaie de Şatărĭ.	7	60

www.dacoromanica.ro

Pe anŭ Leĭ	B.		Pe lună Leĭ	B.
288	—	4 Satîrĭ, lélă şi emeclicŭ câte 6 leĭ unulŭ.	24	—
120	—	Saracĭ başa.	10	—
90	—	Saracĭ Iamacŭ.	7	60
480	—	Tufecci başa.	40	—
360	—	3 Zapciĭ de la stégulŭ Tufecciilorŭ, adecă Odobaşa, Bairactarŭ Ciauşŭ, câte 10 leĭ unulŭ.	30	—
1.500	—	25 Tufecciĭ câte 5 leĭ unulŭ.	125	—
1.800	—	Vel Agă.	150	—
600	—	Vel Căpt. de Dărăbanĭ.	50	—
360	—	Polcovniculŭ Agiescŭ.	30	—
120	—	Başŭ Ceauşŭ Agiescŭ.	10	—
120	—	Başŭ Bulucbaşŭ Agiescŭ.	10	—
300	—	5 Bulucbaşĭ Agiescĭ câte 5 leĭ unulŭ.	25	—
36	—	Bucinaşulŭ Agiescŭ.	3	—
216	—	2 trâmbacĭ, 2 doboşerĭ, 1 surmaciŭ şi unŭ flucraşŭ agiescĭ câte 3 leĭ unulŭ.	18	—
1.800	—	Vel Stolnicŭ.	150	—
1.200	—	Vel Medelnicerŭ.	100	—
1.200	—	Vel Armaşŭ.	100	—
360	—	V-t Armaşŭ.	30	—
240	—	T-t Armaşŭ.	20	—
120	—	Condicarulŭ de temniţă.	10	—
120	—	Ispravniculŭ de Armăşeĭ.	10	—
60	—	Vătaíulŭ de temniţă.	5	—
72	—	2 Topciĭ câte 3 leĭ unulŭ.	6	—
1.428	—	La toţĭ Mehteriĭ cu emeclicŭlŭ lorŭ după cum se arĕtă anume cu deosebitŭ izvodŭ.	119	—
300	—	4 trîmbacĭ şi 1 surmacĭu a Curţeĭ gspd. câte 5 leĭ unulŭ	25	—
72	—	2 doboşărĭ a Curţeĭ gspd. câte 3 leĭ unulŭ.	6	—
480	—	Cheltuĭala la 4 masalale pe tótă séra.	40	—
144	—	12 Masalagiĭ câte 1 leŭ unulŭ.	12	—
60	—	Gelatulŭ.	5	—
1.800	—	Vel Portarŭ.	150	—
600	—	V-t Portarŭ.	50	—
240	—	T-t Portarŭ.	20	—
720	—	12 Portăreĭ cu unŭ odagiŭ şi cu unŭ bucătarŭ, câte 5 leĭ unulŭ.	60	—
960	—	Vel Clucerŭ.	80	—

www.dacoromanica.ro

Pe anŭ Leĭ	B.		Pe lună Leĭ	B.
600	—	Vel Sulgerŭ.	50	—
600	—	Vel Jicnicerŭ.	50	—
600	—	Vel Pitarŭ.	50	—
600	—	Vel Şatrarŭ.	50	—
1.200	—	Vel Ispravnicŭ de Curte.	100	—
96	—	4 Şătrăreĭ câte 2 leĭ unulŭ.	8	—
144	—	6 teslarĭ a Curţeĭ gspd. câte 2 leĭ unulŭ.	12	—
96	—	4 petrarĭ a Curţeĭ gspd. câte 2 leĭ unulŭ.	8	—
72	—	2 jămlarĭ a Curţoĭ gspd. câte 3 leĭ unulŭ.	6	—
144	—	4 pitarĭ a Curţeĭ gspd. câte 3 leĭ unulŭ.	12	—
144	—	6 aparĭ a Curţeĭ gspd. câte 2 leĭ unulŭ.	12	—
48	—	2 olarĭ a Curţeĭ gspd. câte 2 leĭ unulŭ.	4	—
24	—	Unŭ chilhangiŭ.	2	—
192	—	8 tăietorĭ de lemne a Curţeĭ gspd. câte 2 leĭ unulŭ.	16	—
192	—	8 joldunarĭ a Curţeĭ gspd. câte 2 leĭ unulŭ.	16	—
96	—	4 măturătóre câte 2 leĭ una.	8	—
480	—	Beceriulŭ.	40	—
600	—	Stolniculŭ Curţeĭ gspd.	50	—
12.000	—	Cheltuĭala cuhnieĭ Curţeĭ gspd. la treĭ mese: la Gspd., la Haremŭ şi la Cămara gspd.	1.000	—
1.200	—	Vornicŭ ot Gspjda.	100	—
600	—	Vornicĭasa ot Gspjda.	50	—
240	—	Cahvegidina Gspjdeĭ.	20	—
1.200	—	10 Fete din casă ot Gsjda câte 10 leĭ una.	100	—
4.800	—	2 Ispravnicĭ ot Sociavă.	400	—
4.800	—	2 Ispravnicĭ ot Niamţŭ.	400	—
4.800	—	2 Ispravnicĭ ot Romanŭ.	400	—
4.800	—	2 Ispravnicĭ ot Bacăŭ.	400	—
4.800	—	2 Staroştĭ ot Putna.	400	—
216	—	2 trîmbacĭ, 2 doboşerĭ, 1 surmacĭŭ, 1 fluerăşŭ a Stărostieĭ Putneĭ câte 3 leĭ unulŭ.	18	—
4.800	—	2 Ispravnicĭ ot Tecucĭ.	400	—
4.800	—	2 Părcălabĭ ot Covurluiŭ.	400	—
4.800	—	2 Ispravnicĭ ot Tutova.	400	—
4.800	—	2 Ispravnicĭ ot Vasluiŭ.	400	—
4.800	—	2 Ispravnicĭ ot Fălciŭ.	400	-
1.200	—	1 Ispravnicŭ ot Grecenĭ.	100	—
270	—	1 Ispravnicŭ ot Codru.	60	—

www.dacoromanica.ro

Pe anŭ Leĭ	B.		Pe lună Leĭ	B.
4.800	—	Sărdăria ot Lăpuşna Orheiŭ.	400	—
360	—	Polcovniculŭ Sărdăriciĭ.	30	—
216	—	2 trîmbacĭ, 2 doboşerĭ, 1 surmaciŭ, 1 flueraşŭ a Sărdăriciĭ câte 3 leĭ unulŭ.	18	—
4.800	—	2 Ispravnicĭ ot Soroca.	400	—
1.800	—	1 Ispravnicŭ ot Cernăuţĭ.	150	—
4.800	—	2 Ispravnicĭ ot Dorohoiŭ.	400	—
4.800	—	2 Vornicĭ ot Botoşenĭ.	400	—
4.800	—	2 Ispravnicĭ ot Hărlăŭ.	400	—
2.400	—	1 Ispravnicŭ ot Cărligătura.	200	—
4.800	—	2 Ispravnicĭ ot ţinutulŭ Iaşuluĭ.	400	—
360	—	Vornicŭ de Vrance.	30	—
144	—	12 Fustaşĭ de divanŭ câte 1 leŭ unulŭ.	12	—
242.936	—	(L. P. G.)	20.244	80

Urméză apoĭ de la fila 46—80 hârtie albă, tricapelă.

Semnătura luĭ Grigorie A. Ghica V. V.

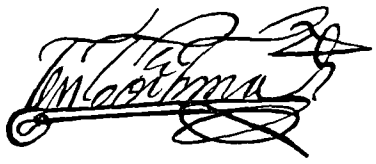

Sigiliulŭ inelarŭ alŭ luĭ Gr. Al. Ghica V. V

La pagina 140.

Intre cheltuelele trecute în séma pe 1776 a luĭ Grigorie Al. Ghica sunt trecute câte-va miĭ de leĭ pentru «*dunanmale*», adecă sĕrbărĭ la vre-o ocasiune óre-care,

Iacă şi unŭ pitacŭ domnescŭ din 16 Ian. 1776 alŭ luĭ Alexandru Ip-

www.dacoromanica.ro

silante pentru serbarea publică în onórea nascereĭ uneĭ fice a Sultanuluĭ:

Anulŭ 1776 Ghenarie 16.

Carte pentru veste de dunanma.

Dumnéta Vel Spătarŭ, i dumnéta Vel Agă, de vremc ce astădĭ la sése sprečece ale luneĭ aceştia amŭ primitŭ veste de bucurie, că cu mila şi vrerea luĭ Dumnečeŭ s'aŭ născutŭ noua Sultană prea slăvită, prea îndestulata Hatige Sultanŭ, Domnulŭ Dumnečeŭ să o dăruiască prea puterniculuĭ şi prea milostivuluĭ nostru împĕratŭ cu bună şi îndelungată viéţă, să daţĭ dumné-vóstră în şcire la totŭ norodulŭ din Bucurescĭ, ca fiesce-care să încépă a-şĭ face gătire de podóbă după obiceiŭ până mâne séră toţĭ, şi de Lunĭ să se încépă dunanma, urmându-se în şépte dile de rîndŭ, veselindu-se totŭ norodulŭ şi rugândŭ pe milostivulŭ Dumnečeŭ pentru îndelungirea anilorŭ vieţeĭ împĕrăţieĭ; ci dar dumné-vóstră, să porunciţĭ tutulorŭ zapciilorŭ dumné-vóstră, ca pe nimenĭ să nu supere făr' de pricină, ci pe care cu înţelepciune va urma, să se lase în pace a se veseli pentru viéţa prea îndestulateĭ, slăviteĭ Sultane, şi a prea puterniculuĭ nostru împĕratŭ i sam recch govmi.

Létulŭ 1776, Ghenarie.

(Subscrisŭ) *Alexandru Ioanŭ Ipsilantŭ Voevodŭ.*

La pag. 141 (note).

Am arĕtatŭ însemnatulŭ rolŭ ce a avutŭ Gr. Alexandru Ghica în privinţa şcólelorŭ din Moldova, începêndŭ la aniĭ 1747, în prima sa domnie.

Despre Grigorie Alexandru Ghica, cronicarulŭ Canta dice, în scrierea sa, «c'a fostŭ omŭ înţeleptŭ şi învĕţatŭ şi iubindŭ ca şi alţiĭ să se îndestuleze cu învĕţătură, a făcutŭ minunate şcolĭ, aprópe de Sf. Mitropolie din Iaşĭ, întru care să se învețe multe felurĭ de învĕţăturĭ şi multe limbĭ. Adus'aŭ şi dascălĭ fórte învĕţaţĭ; făcut'aŭ şi orênduelĭ dascălilorŭ şi ucenicilorŭ, ca să-şĭ scie fiesce-care léfa şi orênduiala lorŭ.»

Am descoperitŭ în archiva Episcopieĭ de Romanŭ o copie veche, după chrisovulŭ de organisare a şcólelorŭ sub Gr. Alex. Ghica. Acéstă copie pórtă data 1766.

Prin acestŭ chrisovŭ Gr. Ghica, după ce arétă importanţa şi scopulŭ învĕţătureĭ, spune că «*maĭ înainte şcóla se afla necuprinsă cu cele*

www.dacoromanica.ro

trebuincióse spre pricopséla ucenicilorŭ, şi că decĭ va să aducă acéstă şcólă la starea cea maĭ desévêrşită a învĕţătureĭ, prin înmulţirea dascălilorŭ şi a ucenicilorŭ; ca să se ridice din ticăloşita stare şi vrednică de lacrimĭ a neînvĕţătureĭ pe norodŭ şi maĭ vêrtosŭ pe cinulŭ preoţescŭ» Gr. Ghica zidesce «*acéstă academie*» lângă Mitropolie.

Domnitorulŭ amintesce apoĭ, că a orênduitŭ dascălĭ nu numaĭ la Academia ce a ziditŭ în Iaşĭ, ci şi în tótă ţéra, la fie-care eparhie şi ţinutŭ, câte unŭ dascălŭ, ca toţĭ creştiniĭ ţĕreĭ acesteia, mirenĭ şi copiiĭ preoţilorŭ, să se procopséscă cu învĕţătura şi fapte bune.

Domnitorulŭ dispune prin acestŭ chrisovŭ, că din dajdea cea orênduită a preoţilorŭ şi erodiaconilorŭ din tótă ţéra, să se plătéscă lefile dascălilorŭ. Dajdia de la preoţĭ pe anŭ şi de la diaconĭ, va fi câte 4 leĭ noĭ, plătiţĭ: 2 la St. Gheorghe şi 2 la St. Dumitru. Chrisovulŭ înfiinţéză o epitropie a şcólelorŭ, compusă din Mitropolitulŭ, Hatmanulŭ Ioniţă Cantacuzino, Vist. Iordache Costache, Vist. Hrisoscoleŭ, Pah. Manolache Bogdanŭ, Visterniculŭ ce va fi după vremĭ, Başŭ Costi Avramŭ, Başŭ Sandulŭ Panaite, Başŭ Costea Papafilŭ şi Başŭ Constantinŭ Panaite. Aceştĭ epitropĭ aŭ sarcina de a purta de grijă în tótă viéţa lorŭ cu silinţă şi neadormire, de acéstă Domnéscă Academie, pentru cele căḑute şi trebuincióse. Când va murĭ unulŭ din Epitropĭ, ceĭ rĕmaşĭ să-lŭ înlocuiască, prin alegere, cu altulŭ, cerêndŭ aprobarea Domnéscă. Epitropia are a se aduna odată într'unŭ anŭ la Mitropolie, «şi să se caute de adunarea tutulorŭ veniturilorŭ şi cheltuelelorŭ, şi care nu va fi luatŭ sfârşitŭ şi nu s'a împlinitŭ după acestŭ alŭ nostru Domnescŭ chrisovŭ, să le caute tóte cu cercetare bună şi cu silinţe.»

Aplicaţiunea chrisovuluĭ urma a se face la 23 Aprilie 1766.

Urméză apoĭ budgetulŭ Academieĭ (1), care hotăresce lefile următóre:

Dascălulŭ celŭ mare Epistimurilorŭ (sciinţelorŭ) pe anŭ câte 1.500 leĭ şi dascăluluĭ celuĭ d'întâiŭ elinescŭ 600 leĭ şi ipodascăluluĭ elinescŭ 300 leĭ şi dascăluluĭ ce învaţă carte grecéscă bisericéscă câte 180 leĭ şi dascăluluĭ latinescŭ câte 240 leĭ şi dascăluluĭ moldovenescŭ (120) leĭ, iar pentru 20 de ucenicĭ străinĭ şi sĕracĭ ce se vorŭ afla la şcólă, pentru mâncarea lorŭ, hârtie

(1) La Mitropolia de Iaşĭ există unŭ zapisŭ alŭ Catrineĭ, nepóta Popeĭ Ursuluĭ, prin care vinde Mitropolituluĭ Gavrilŭ unŭ locŭ «*fiindŭ trebuitorŭ şcólelorŭ ce s'aŭ făcutŭ acum dândŭ şi alţĭ megieşĭ locurile ce aŭ fostŭ prin prejurulŭ nostru.*» Acestŭ zapisŭ este din 1767, Iunie 4, şi probéză solicitudinea cu care Domn'torulŭ şi Mitropolitulŭ aŭ fostŭ pentru a mări loculŭ destinatŭ la zidirea şcóleĭ de lângă Mitropolie.

Acestŭ sinetŭ, aflatŭ de mine, este publicatŭ apoĭ de d. Erbicénu, in istoria Mitropolieĭ Moldoveĭ, pag. 33.

www.dacoromanica.ro

și cernélă, cu bucătariulŭ și apariulŭ lorŭ, prin purtarea de grijă și economia epitropilorŭ, să se dea pentru trebuinţa lorŭ 1.000 leĭ și la 30 care lemne; pentru toţĭ ceĭ ce vorŭ locui în școlă 375 leĭ.

La Academie Domnitorulŭ nu uită a orênduì la *bibliotecă* unŭ bibliotecarŭ, cu léfa 120 de leĭ pe anŭ. Chiar și de instrumente pentru matematică și altele, chrisovulŭ dispune: «ce va prisosì din venituri și din cheltuelile ce se vorŭ iconomisì de către epitropĭ, să se cheltuiască la cărţĭ și la organe matematice și la cele-lalte trebuincióse ale academieĭ.»

Nu numaĭ de școlele din Iașĭ se preocupă Gr. Ghica, ci și de școlele din tótă ţéra. Se continuă, și pe alocurea se înfiinţéză din noŭ școlì. Numaĭ în Botoșanĭ și Galaţĭ școlele sunt cu dascălĭ grecescĭ și românescĭ, iar alte 23 de școlĭ prin judeţe, și cele 3 școlĭ dela Episcopia Romanuluĭ, Rădăuţuluĭ și Hușilorŭ continuă a avé dascălĭ românĭ cu anume budgetŭ.

De abia se organizaseră școlele de către Gr. Ghica în Moldova, și la 1769 răsboiulŭ isbucnindŭ între Rusia și Turcia, invasiunea oștirilorŭ rusescĭ și ciuma ocasionéză învĕţămîntuluĭ publicŭ regretabilă încetare; în localulŭ Academieĭ din Iașĭ se mută cancelaria Divanuluĭ și, de bună sémă, tóte localele publice de școlĭ păţescŭ aceașĭ sórtă, fiindŭ ocupate în interesulŭ oștireĭ de invasiune. Mareșalul Rumianţiovŭ, pe la începutulŭ anuluĭ 1771, dintr'unŭ îndemnŭ pe care nu-lŭ putemŭ documenta astădĭ (1), se preocupă de școlele cele închise ale Moldovcĭ, și provócă pe Mitropolitulŭ Gavrilŭ să-ĭ dea unŭ memoriŭ despre starea din trecutŭ a acestorŭ școle.

Mitropolitulŭ cu anaforaoa din Aprilie 1771, îĭ spune, cum repausatulŭ Gr. Ghica Vodă, la întâia domnie, a aședatŭ în școle dascălĭ de limbele elinéscă, slovenéscă și moldovenéscă, rînduindŭ léfa lorŭ din darea boerilorŭ cu dregătoriĭ și maĭ apoĭ dela preoţĭ. Arétă că următorulŭ Domnŭ, repausatulŭ Mavrocordatŭ, a iertatŭ birulŭ scolasticŭ alŭ preoţilorŭ și a ordonatŭ, ca lefile dascălilorŭ să se plătéscă de visterie. Dar în urmă, revenindŭ a doua óră Domnŭ Gr. Ghica, din noŭ s'aŭ aședatŭ școlele ca întâia óră și a stabilitŭ budgetulŭ școleĭ din Iașĭ, dândŭ:

360 leĭ dascăluluĭ celuĭ întâiŭ elinescŭ;
120 » » alŭ doilea;
130 » » slavonescŭ, și
100 » » moldovenescŭ.

Acéstă disposiţiune a respectat-o Domniĭ următorĭ, până la Gr. Ghica, *care a adaosŭ de prisositŭ léfă dascăluluĭ elinescŭ.* Mitropolitulŭ arétă, că dascăliĭ aŭ fostŭ toţĭ deplinŭ până la închiderea școlelorŭ, în anulŭ trecutŭ.

(1) Din anaforaoa Mitropolituluĭ Gavrilŭ s'ar păré, că acesta cu de la sine impulsiune, a provocatŭ redeschiderea școlelorŭ în 1771. (Vedĭ Istoria Școlelorŭ de V. A. U., T. I, pag. 358).

www.dacoromanica.ro

„De întêmplarea vremilorŭ şi din bóla ciumeĭ împrăştiindu-se atâtŭ dascălii, cât şi ucenicii, aŭ rĕmasŭ şcólele fără de lucrare, neputêndu-se scóte şi baniĭ de la preoţĭ, totŭ din aceste pricinĭ.

«Acum, că aŭ maĭ contenitŭ nenorocirile şi neodihnirile, ḑice Mitropolitulŭ, voimŭ ca iarăşĭ să se pună şcólele la cea maĭ bună stare.» Deja Mitropolitulŭ scrisese Episcopuluĭ de Romanŭ, Leonŭ, ca să începă a aduna birulŭ de la preoţĭ, dar acesta întêmpină dificultăţĭ, pre care Mitropolitulŭ cerea luĭ Rumianţiovŭ să le înlăture (1).

De observatŭ este finea anaforaleĭ Mitropolituluĭ Gavrilŭ. Elŭ, fostŭ archiereŭ la Salonicŭ, unulŭ din Mitropoliţiĭ ceĭ maĭ grecisaţĭ, dă dovadă, că nu este prea exagerată iubirea luĭ de Grecĭ.

Creḑêndŭ că după invasiunea Muscalilorŭ influenţa Grecilorŭ în Principate a scăḑutŭ, Mitropolitulŭ Gavrilŭ voesce să o scadă şi în şcóle şi decĭ, propune luĭ Rumianţiovŭ, ca să se reducă lefile dascălilorŭ grecĭ şi să li se dea după cum lua şi alţĭ dascălĭ, cu mĕsură şi pe dreptate, ca să pótă ajunge şi celorŭlalţĭ şi pentru chivernisèla ucenicilorŭ sĕracĭ (2).

(1) Episcopulŭ Leonŭ arétă, că preoţiĭ dorescŭ să se suprime limba elină din şcólă ca să se maĭ scaḑă şi din birulŭ lorŭ, de óre-ce copiiĭ ce ĭ-aŭ datŭ la şcólă n'aŭ învĕţatŭ aprópe nimicŭ dela dascăliĭ grecĭ. Conf. rĕspunsulŭ luĭ Rumianţiovŭ către Mitropolitŭ din 1771, Aprilie 22.

(2) În timpulŭ luĭ Gavrilŭ Mitropolitulŭ, se pregătise spre tipărire şi gramatica românéscă de Archimandritulŭ Macarie. Iată titlulŭ acestuĭ manuscriptŭ *(Academie, Crd. No. 102, 1 vol. f-o.)*:

Gramatica Română a Părinteluĭ Macarie Arhimandritulŭ

În ḑilele prea luminateĭ şi de Dumneḑeŭ încoronateĭ nóstre Ecaterineĭ Alexievna a tótă Rusia şi a naslidnaculuĭ eĭ, a Mareluĭ cnézŭ Ţesarevicĭ Pavelŭ Petrovicĭ, acum cu mila Domnuluĭ Dumneḑeŭ şi a tóteĭ Moldoveĭ împărăţitóre fiindŭ şi s'a tipăritŭ în sfînta şi Dumneḑeiasca Mitropolia Iaşilorŭ, cu blagoslovenia a Prea sfinţituluĭ arhiepiscopuluĭ şi Mitropolituluĭ a tóteĭ Moldavieĭ, Kirio Kir Gavrilŭ şi cu tótă cheltuiala a Preablagorodniculuĭ şi pravoslavniculuĭ mareluĭ cnézŭ alŭ Moldoveĭ Ioanŭ Cantacuzino Deleanulŭ, a mareluĭ Vistierŭ . . . . (anulŭ lipsesce).

În stihurile către Cantacuzino ḑice :

Stihurĭ adonicescĭ
«Numele tĕŭ
Prin mine fi-va
Sórele lumiĭ
Şi eşindŭ din trupŭ
Nu te va uita
Daţiia. Iaşiĭ
Muntele Corbulŭ.»

Autorulŭ cunósce prosodia latină şi face la finele cărţeĭ stihurĭ cu unŭ tratatŭ de poetică, cu exemple de versurĭ.

www.dacoromanica.ro

Din actulŭ ce analisămŭ maĭ sus, maĭ vedemŭ, că la redeschiderea şcólelorŭ propusă în 1771, cursurile superióre de filosofie şi matematică nu se maĭ potŭ face momentanŭ, pentru că nu aŭ şcolarĭ, căcĭ *ucenicii străinĭ* ce le urmaŭ se duseseră din ţéră, din causa răsboiuluĭ. Nu ne putemŭ de ajunsŭ explica, cum de aceste cursurĭ aŭ fostŭ urmate numaĭ de şcolarĭ străinĭ. Póte că şcolariĭ românĭ, începêndŭ scóla la 1766, nu avusese timpŭ în 3 anĭ să ajungă până la cursurile înalte şi dascăliĭ grecĭ de *epistemii*, adecă de sciinţe, îşĭ populaseră cursurile înalte cu şcolarĭ aduşĭ de eĭ din Orientŭ, pregătiţĭ în ţéra lorŭ pentru asemenea cursurĭ.

Feldmareşalulŭ Rumianţiov, în Aprilie acelaşĭ anŭ 1771, rĕspunde Mitropolituluĭ, că nu este de părere să se suprime limba grecéscă, fiindŭ cea maĭ mare parte a cărţilorŭ bisericescĭ scrise în acéstă limbă, şi fiindŭ-că dînsa este şi la alte Academiĭ, şi maĭ alesŭ la acelea unde există o facultate de teologie. Mareşalulŭ nu admite decĭ scăderea lefilorŭ dascălilorŭ elinĭ (1). Cu totŭ nesuccesulŭ răsboiuluĭ întreprinsŭ de Episcopulŭ Leonŭ şi Mitropolitulŭ Gavrilŭ, contra limbeĭ grecescĭ, din şcóle, istoriculŭ cultureĭ nóstre naţionale e datorŭ să înregistreze acéstă încercare, cu laudă din punctulŭ de vedere alŭ românismuluĭ, de şi nu ar putè-o justifica din punctulŭ de vedereĭ alŭ culturcĭ şi alŭ şcóleĭ, cât privesce învĕţămêntulŭ limbeĭ eline, ca limbă clasică, ce nu lipsia şi în alte şcolĭ din Europa. Adevĕratŭ, că pe acolo limba elină nu se impunea ca vehiculŭ de predare alŭ sciinţelorŭ; dar în locŭlŭ limbeĭ eline, în câte Universităţĭ nu făcea acéstă funcţiune limba latină?

O a treia corespondinţă în privinţa şcólelorŭ, din 1771, este în fine scrisórea Mitropolituluĭ Gavrilŭ către Feldmareşalulŭ Rumianţiovŭ, prin care îĭ cere intervenţiunea, ca să se scótă din localulŭ Academieĭ, Divanulŭ Cnejeĭ Moldoveĭ, fiindŭ-că ucenicii s'aŭ adunatŭ şi dascălĭ s'aŭ aflatŭ şi aŭ luatŭ iarăşĭ începere Academia. «Sunt case boerescĭ deşerte destule pentru adunarea Divanuluĭ», ḑice Mitropolitulŭ (2).

Cu pacea dela Kuciuk-Kainargi, din 1774, şi cu reîntórcerea în Moldova a luĭ Grigore Ghica ca Domnŭ şi numirea la Domnia Munteană a luĭ Alexandru Ipsilante, cultura naţională face bunĭ paşĭ înainte, precum din actele aduse s'a vĕḑutŭ de lectorĭ.

Între acestea este o poesie, dată ca modelŭ de versŭ *„alemanicesc"* şi adresată *către prea puternica de Dumneḑeŭ încoronata Augusta şi împeratricea a tótŭ Rusia şĭ a Volgaro-Serbo-Moldovlaho-Ungrovlahiilorŭ Stăpânitóre, Ecaterina."*

(1) Veḑĭ rĕspunsulŭ Feldmareşaluluĭ Rumianţiovŭ, către Mitropolitulŭ Gavrilŭ, din 22 Aprilie 1771 în Ist. Şcólelorŭ de mine. T. III.

(2) Anexa după Archiva istorică. Tomulŭ I, pag. 231.

www.dacoromanica.ro

Şcólele din Moldova funcţionéză sub Domnia luĭ Gr. Ghica, pe la oraşe, eparchiĭ, şi chiar pe la unele sate; aşĭa aflămŭ şcólă cu dascălŭ românŭ la satŭ la Ruginósa.

Cum că continuă şcólele a funcţiona şi după tragica mórte a Domnitoruluĭ Gr. Ghica, resultă şi din sarcina ce are Archimandritulŭ Măzărénulŭ de «*îndreptătorŭ alŭ şcólelorŭ domnescĭ, episcopescĭ şi mŏnăstirescĭ ale Moldoveĭ*» (1).

(1) Intre şcólele care le cercetéză inspectorulŭ generalŭ Măzărénu este dóră şi acea şcólă a mŏnăstireĭ Putna, unde dînsulŭ funcţionéză şi ca profesorŭ împreună cu Eromonachulŭ Ilarionŭ «mădularŭ alŭ filosofilorŭ Patmosuluĭ» precum se numesce însuşĭ (1).

In şcóla de la mŏnăstirea Putna se învĕţa românesce şi după ultimulŭ răsboiŭ alŭ Muscalilorŭ contra Turcilorŭ, Măzărénu introdusese şi puţină ruséscă, apoĭ: «Ciaslovulŭ, psaltirea, octoiculŭ, catechisulŭ moldovenesce şi rusesce, alcătuirea scrisoreĭ moldovenesce, psaltichia după melodia grecéscă, gramatica, geografia cea tălmăcită de episcopulŭ Amfilohie, după Bouffier, retorica, pétra evangheliciĭ, asupra despărţireĭ bisericeĭ rĕsărituluĭ de a apusuluĭ, epistolia archiepiscopuluĭ Eugenie, istoria bisericeĭ după Eusevie şi alţĭ istoricĭ de la începutulŭ creştinităţeĭ până la soborulŭ din Florenţia şi scurtată teologie platonéscă.»

La predarea acestorŭ obiecte Măzărénulŭ şi Ilarionŭ eraŭ ajutaţĭ şi de uniĭ *Vătajĭ*, adică pedagogĭ. Cum că acéstă şcólă funcţiona de maĭ multŭ timpŭ şi în regulă, póte să fie de dovadă diploma de absolvire a şcóleĭ, dată la 1 Aprilie 1778, unuia dintre şcolariĭ absolvenţĭ aĭ şcóleĭ.

Acéstă diplomă care arétă ce studiĭ se făceaŭ în şcóla de la mŏnăstirea Putna, merită să ocupe locŭ aicĭ, şi o dămŭ întrégă:

«Smeritulŭ archimandritŭ mŏnăstireĭ Putneĭ Vartolomeĭ Măzărénulŭ mădularŭ academicesceĭ teologiĭ Chievuluĭ şi îndreptătorŭ şcólelorŭ domnescĭ, episcopescĭ şi mŏnăstirescĭ a Moldavieĭ; aşişderea eŭ Ilarionŭ ieromonachŭ, mădularŭ a filosofilorŭ Patmosuluĭ şi învĕţătorŭ psaltichieĭ şcólelorŭ Moldavieĭ, dămŭ adeverinţă cu acéstă carte a nóstră, cum că tinerelulŭ Ioanŭ, fiulŭ preotuluĭ Gheorghe Vasilievicĭ Bălăşesculŭ, de aicĭ, s'aŭ ţinutŭ în grija nóstră, de la firea luĭ cea de 5 până acum la vêrsta luĭ cea de 12 anĭ şi s'aŭ învĕţatŭ de noĭ şi prin aĭ noştri vătajĭ a şcoliĭ de aicĭ: ciaslovulŭ, psaltirea, octoihulŭ, catechisulŭ moldovenesce şi rusesce, alcătuirea scrisorilorŭ moldovenesce, psaltichia după melodia grecéscă, gramatica, geografia cea tălmăcită de episcopulŭ Amfilochie după Bouffier, retorica, pétra evangheliei asupra despărţireĭ bisericiĭ rĕsărituluĭ de a apusuluĭ, epistolia archiepiscopuluĭ Eugenie, istoria bisericeĭ după Evsevie şi alţĭ istoricĭ, de la începutulŭ creştinităţiĭ până la véculŭ alŭ IX, şi până la soborulŭ din Florenţa, şi scurtata teologie platonéscă, tóte bine, unele şi de rostŭ şi cu înţelegere, şi astăţĭ cu voia tatăluĭ sĕŭ ţisŭ maĭ susŭ şi a maiceĭ séle Anastasia născută Gherle şi cu blagoslovenia părinţilorŭ duhovnicĭ Ghermanŭ şi Zenovie, s'a îmbrăcatŭ în cinulŭ monachicescŭ, şi i s'a pusŭ numele din cinŭ Isaie, aşia décă şi este

(1) Veţĭ memoriĭ presentate la Academie de V. A. Urechiă. în anulŭ 1887/1888, pag. 26.

www.dacoromanica.ro

În séma visterieĭ Moldoveĭ pe 1776, de sub Grigorie Ghica, la fila 41, se vede că s'aŭ cheltuitŭ 69 de leĭ pentru *„gazăturile“* de la Braşovŭ, prin Sandu Sardaru.

Nu scimŭ la care anume gazete era abonatŭ Domnitorulŭ, dar nu putemŭ contesta însemnătatea acesteĭ introduceri de jurnale în ţéră.

Acestŭ documentŭ de la 1776, importantŭ din multe privinţe, de altmintrelea nu cuprinde alte informaţiunĭ relative la cultura publică.

Dintre ómeniĭ maĭ învĕţaţĭ de la curtea luĭ Gr. Ghica putemŭ cita, după séma de care ne ocuparămŭ, pe doctoriĭ Drăcache Iacob, Caragea şi Fotache, şi pe dascălulŭ Teodorŭ. Dintre românĭ, Enache Kogălniceanu, carele primesce din condica Visterieĭ 6 liuḑĭ, pe când doctorulŭ Fotache are 10.

---

clŭ în vîrstă mică, dar în pricepere bunŭ, îlŭ afiorisimŭ noĭ pentru cinulŭ ierodiaconieĭ, ca după acea să fie şi alŭ doilea dascălŭ în şcóla de aicĭ.

S'a scrisŭ în mŏnăstirea Putna la 1 Aprilie 1778.

L. S. Episcopieĭ de Rădăuţĭ. Am vĕḑutŭ, blagoslovimŭ şi întărimŭ: iscălitŭ, *Dositeiŭ Episcopŭ Rădăuţuluĭ.*

(L. S). *Archimandritŭ Bartolomeĭ Măzărénu.*

(L. S.) *Ilarionŭ Ieromonahŭ Mădulariŭ a Filosofilorŭ Patmosuluĭ.*»

Din diploma acésta aflămŭ, că geografia luĭ Bouffier a fostŭ tradusă de Episcopulŭ Amfilochie alŭ Hotinuluĭ maĭ mulţĭ anĭ înainte de tipărirea eĭ. Tipărirea se face numaĭ la 1795, iar manuscriptulŭ traducereĭ era aşa dar în uzŭ în şcólele publice ale ţĕreĭ cu maĭ bine de 17 anĭ înainte de tipărire.

De Amfilochie Hotiniulŭ noĭ posedămŭ şi o aritmetică tipărită în quarto, la Mitropolia din Iaşĭ, necitată în bibliografiile de până acum, la numele luĭ Amfilochie. In volumulŭ «Serbarea şcolară de la Iaşĭ, cu ocasiunea împlinireĭ a 50 anĭ de la înfiinţarea învĕţămîntuluĭ superiorŭ în Moldova,» de d-niĭ Xenopolŭ şi Erbicénu, la pag. 284, este însă citată acéstă carte, fără să se spună, că e de Amfilochie.

Credemŭ că şi acéstă carte a fostŭ ulisată în şcólele din Moldova, maĭ înainte încă de a fi fostŭ tipărită, la 1795, ca şi geografia.

Acéstă aritmetică cuprinde şi puţină geometrie şi este recomandabilă în comparaţiunea ce face între mĕsurile cele romane şi cele române. Studiulŭ mĕsurilorŭ dă ocasiune luĭ Amfilochie să constate, cu o vĕdită mulţumire, latinitatea némuluĭ nostru.

Intre cărţile tipărite în uzŭ în şcólele din Moldova, după 1755 şi înainte, să nu uitămŭ de a înregistra:

«Buhvar-alfavetarŭ pentru copiĭ, tipăritŭ la Mitropolia din Iaşĭ, la 7263 (1755), de Iacobŭ Mitropolitulŭ. Acéstă carte, D. Papadopolŭ-Calimach ḑice, că a fostŭ împărţită gratisŭ pe la şcolĭ.

Maĭ e posibilŭ, ca să se fi fostŭ întrebuinţatŭ în şcóle, totŭ ca manuscriptŭ, şi gramatica românéscă, de care maĭ în urmă am vorbitŭ, aceea a luĭ Dimitrie Eustaţie Braşovénulŭ, din 1756.

www.dacoromanica.ro

Dascălii şcóleĭ grecescĭ din Iaşĭ de la 1776, sunt numiţĭ în séma de la acestŭ anŭ, şi anume Gheorghe dascălulŭ şi Evloghie dascălulŭ, carĭ ambiĭ se bucură de câte 2 liudĭ scutiţĭ. Maĭ este şi unŭ vătafŭ la şcólă, ne numitŭ în sémă, şi care beneficiază de unŭ liude.

Grigorie Ghica, venindŭ la 1764 Domnŭ alŭ Moldoveĭ, se preocupă de starea bisericeĭ şi a şcólelorŭ. Biserica o află în decădere şi atribue acéstă decădere la înmulţirea peste mĕsură a preoţilorŭ, «carĭ se află fórte puţinĭ la numĕrŭ, carĭ, după cum se cade, intră prin uşă la scaunulŭ acesta, iar ceĭ maĭ mulţĭ sunt aceĭ ce se suie pe aiurea şi tâlhăresce, din carĭ pe uniĭ îĭ îndémnă nevrednicia, ticăloşia şi lenevirea, ca să răpéscă şi să apuce darulŭ preoţieĭ, a cărora ródă este neaverea, sĕrăcia şi supĕrarea, neavêndŭ de aiurea altŭ venitŭ de chivernisélă a-ĭ câştiga maĭ lesne şi fără ostenélă fără numaĭ pe biserică şi pe altarŭ ; iar pe alţiĭ îĭ învitéză (*sic*) iubirea de argintŭ şi nesăţiósa avere...»

Chrisovulŭ Domnitoruluĭ, din 15 Iulie 1764, care se ocupă de biserică, citéză canónele pe basa cărora pe viitorŭ nu se vorŭ maĭ preoţi decât persónele cercetate, cu silinţă şi cu multă priveghiare, de însuşĭ Mitropolitulŭ séŭ de Episcopĭ, şi numaĭ după ce prin anafora la Domnŭ persóna care este a se hirotonisì se va fi scăḍutŭ din catastişele visterieĭ. Preoţiĭ carĭ se vorŭ chirotonisì peste hotarele ţĕreĭ, pe furişŭ, nu vorŭ fi consideraţĭ ca preoţĭ.

Chrisovulŭ de care ne ocupămŭ, maĭ face o punere la cale fórte bună. Domnitorulŭ consideră, că căderea bisericeĭ vine şi de la înmulţirea prea mare a bisericilorŭ :

«Multă neorênduială curge despre zidirea bisericilorŭ ce se zidescŭ aşĭa fiescecum şi unde vorŭ, fără de trebuinţă, cu repeḍire nesocotită şi cu cugetŭ fără de trebă şi necuvîntătorŭ a multorŭ creştinĭ, din carĭ uniĭ dintr'aceia de mândrie şi de deşértă slăvire îmflându-se şi de fantasie biruindu-se, poftescŭ, cu acelŭ chipŭ, ca să câştige lauda vecĭnică şi în viéţă şi după mórtea lorŭ, şi cerŭ maĭ multŭ slava lorŭ decât slava luĭ Dumneḍeŭ ; iar alţiĭ din nesocotită rîvnă a lorŭ, séŭ din sfatulŭ celorŭ neînvĕţaţĭ şi fără de minte şi cu adevĕratŭ orbĭ... din care se pricinuesce de sunt mulţime bisericile şi paraclisurile cele próste, şi la acele de obşte locaşurĭ nu se face acea de obşte adunare a noroduluĭ... Insă mulţimea bisericilorŭ pricinuesce, ca să se pustiéscă acele vechĭ bisericĭ şi să rĕmână locaşurĭ drumeţilorŭ, séŭ a tâlharilorŭ, séŭ cuibulŭ dobitócelorŭ, până când din vreme în vreme lenevindu-se grija lorŭ, vorŭ ajunge şi acele nouĕ făcute spre pustiire... Decĭ, după canonulŭ alŭ 5-lea alŭ soboruluĭ de la Gangra şi alŭ 25 de la Leodinatŭ. («Unde ajunge unŭ preotŭ episcopŭ să nu se facă şi unde sunt bisericĭ de ajunsŭ, biserică nouă să nu se zidéscă, ca să nu se micşoreze a bisericeĭ adunare şi numele)».

www.dacoromanica.ro

Domnitorulŭ hotăresce:

«De acum înainte nicĭ unulŭ să nu cuteze să zidéscă din temelie biserică nouă fără de scirea şi voia Mitropolituluĭ. (canonŭ alŭ IV-lea alŭ sobor. a tótă lumea)... Să nu zidéscă fiesce-cine biserică şi aceĭ ce n'aŭ putere să înzestreze biserica cu cele trebuitóre venituri... spre chiverniséla din tóte ţilele a preoţilorŭ şi a slujitorilorŭ ce se află într'însa...»

Domnitorulŭ maĭ opresce şi pre ceĭ ce se călugărescŭ, de a lipsì pe clironomiĭ lorŭ de avutulŭ lorŭ, dându-lŭ mŏnăstirilorŭ şi bisericilorŭ. «Decĭ, orĭcine va afiorisì ceva la mŏnăstire, să arate întâiŭ luĭ Vodă, care va cerceta să vadă de nu face vre-o nedreptate uneĭ rude.»

Documentulŭ este contrasemnatŭ de Ioanŭ Canta Vel Vist.

Asemenea chrisovŭ, ce am aflatŭ în archiva Academieĭ, Condica No. 1 (1) a trebuitŭ să aibă o înrîurire în bine, obligândŭ pre candidaţiĭ la preoţie să scie maĭ multă carte; oprirea de a se zidì bisericĭ noue, inutile, s'ar cuvenì să fie şi generaţiunilorŭ nóstre de învĕţătură!

Incheindŭ adaosele şi anexele nóstre asupra cultureĭ publice, asupra şcólelorŭ, sub Gr. A. Ghica, să amintimŭ, că la 1774, după pacea de la Kuciuk-Kainardgi, Mitropolitulŭ Gavrilŭ Calimachŭ chiămă la Iaşĭ, de la mŏnăstirea Némţuluĭ pe călugărulŭ Iacobŭ, care la vêrsta de 20 anĭ ajunsese economŭ mare alŭ mŏnăstireĭ şi-şĭ făcuse nume de bunŭ administratorŭ. Mitropolitulŭ Gavrilŭ făcu pe Iacobŭ *Protosingel* şi-lŭ însărcinâ cu privegherea zidireĭ bisericeĭ St. Gheorghe din curtea Mitropolieĭ actuale, şi care maĭ apoĭ deveni biserica catedrală. Mitropolitulŭ Gavrilŭ murindŭ la 29 Februarie 1776, în loculŭ luĭ se alese Mitropolitŭ Leonŭ Episcopulŭ de Romanŭ. Şi sub Leonŭ Iacobŭ continuă a servì la mitropolie, unde, maĭ târţiŭ, va deveni însuşĭ mitropolitulŭ celŭ multŭ cunoscutŭ: *Iacobŭ Stamati*, după ce fu maĭ întâiŭ Episcopŭ de Huşĭ (2).

La Capit. XX. (pag. 148)

Grigorie Al. Ghica sosindŭ în Iaşĭ la 1764 în o domnie anterióră celeĭ de care avurămŭ a ne ocupa la cap. XX alŭ studiuluĭ nostru, a începutŭ Domnia-sa dêndŭ *carte deschisă* către toţĭ boeriĭ Divanuluĭ şi către Ispravnicĭ, cu poruncă: «să fie cu mare dreptate sĕraci-

(1) Veţĭ întregŭ chrisovulŭ în Uricarŭ, Tomulŭ I, pag. 147.

(2) Veţĭ în *Ateneulŭ Românŭ* din Iaşĭ, luna Iulie — Augustŭ 1861, articolulŭ luĭ M. Kogălnicénu despre Mitropolitulŭ Iacobŭ Stamati.

www.dacoromanica.ro

«lorŭ, neîngăduindŭ pe nimenĭ ca să-ĭ calce și să-ĭ năpăstuiéscă, căcĭ «de va auḑi cât de puținŭ, că aŭ păzitŭ hatîrulŭ cuĭ-va și va veni «vre-unŭ sĕracŭ să jeluiască, atuncĭ cu mare pedépsă îĭ va pedepsi, «făcêndŭ marĭ dreptăți tuturorŭ. Boeriĭ să se păzéscă fiesce care de «a lua mită de la sĕracĭ, cât de puținŭ; că de va veni la auḑulŭ «mărieĭ séle, să fie în scirea tuturorŭ, că se va pedepsi cu mare pe-«dépsă, necătându-ĭ nicĭ picŭ de hatîrŭ, de va fi și boierŭ mare, orĭ «și rudă, de vreme ce Dumneḑeŭ m'a trimisŭ într'acestŭ pămîntŭ ca «să păzescŭ pe sĕracĭ și să-mĭ fie milă de dînșiĭ.» (1) Adevĕratŭ că și otărî, ca țĕraniĭ să nu facă maĭ multe ḑile de clacă decât 12.

Doĭ anĭ după aceea Gr. Al Ghica dete ca compensațiune însă chrisovulŭ (1766, Augustŭ 12) în favórea boerilorŭ, «puindŭ stavilă ómenilorŭ proștĭ de a intra în rîndulŭ boerimeĭ» (2). Nu putea Gr. Ghica a ține partea țĕranuluĭ, a prostimeĭ, contra boieruluĭ, fără de a-și compromite Domnia!

In timpulŭ ocupațiuneĭ rusescĭ, boerimea care administrâ maĭ necontrolată, cât privesce țĕranulŭ, își făcea iar cât putŭ maĭ largă partea apăsândŭ pe *clăcașŭ*.

Din sute și miĭ de casurĭ, să amintimŭ casulŭ următorŭ de pedepse a unuĭ săténŭ, care și-a permisŭ să-și are ogorulŭ cu plugulŭ boerescŭ:

«*Către Ispravniculŭ de Cărligătura, D-ta Gavrilŭ Miclescu.*

De la boeriĭ Divanuluĭ Cnejieĭ Moldoveĭ.

Poruncă

«Se face scire, că la Divanŭ aŭ jĕluitŭ Iordache sin Jicnicerulŭ Vasile Tănase asupra unuĭ Grigorie Peviţŭ ţĕranŭ din Cartescĭ i Gavrilŭ sin luĭ, precum că în trecutele ḑile avêndŭ trebuinţă Iordache la Iașĭ și purcegêndŭ de acolo, aŭ lăsatŭ ómeniĭ sĕĭ plugarĭ cu plugulŭ să-ĭ are de mălaiŭ, iar acelŭ Grigorie și ficiorulŭ luĭ, în puterea lorŭ și fără de scirea luĭ Iordache, luândŭ plugulŭ cu boiĭ cu totŭ, ș'aŭ aratŭ de mălaiulŭ lorŭ cât li-aŭ fostŭ voie, până a trecutŭ vremea pluguluĭ și din pricina lorŭ aŭ rĕmasŭ Iordache fără mălaiŭ, și cerșindŭ dreptate la Divanŭ, întâiŭ pentru mălaiulŭ ce este aratŭ cu plu-

(1) Dionisie Fotino, T. III, pag. 115.
(2) Magazinŭ istoricŭ p. Dacia T. II, pag. 243.

www.dacoromanica.ro

gulŭ sĕŭ ca să-lŭ iea, alŭ doilea pentru o faptă ca acésta ce aŭ făcutŭ, cu obrăznicie luândŭ plugulŭ, fără scire și fără voie, de și-aŭ aratŭ necinstindu-lŭ pe Iordache cu chipŭ ca acesta; iată se porunccsce D-tre, să-ĭ aduceţĭ de faţă și să cercetaţĭ jalba ce aŭ datŭ Iordache la Divanŭ și fiindŭ după cum aŭ arĕtatŭ, să dovedéscă cât este acea arătură ce aŭ făcutŭ cu plugulŭ sĕŭ și dându-le sĕmînţa să-lŭ secere Iordache, și pentru îndrăsnéla ce aŭ făcutŭ cu nebăgare de sémă, *să se certe* **spre pilda lorŭ și a altorŭ ţĕranĭ asemenea lorŭ, fiindŭ ca să nu îndrăsnéscă altă dată a lua lucrulŭ boerescŭ în slujba lorŭ.** Osebitŭ de acésta aŭ maĭ arĕtatŭ Iordache precum i-aŭ vîndutŭ Gavrilŭ luĭ Iordache optŭ dimerliĭ orţŭ de sĕmînţă, dându-ĭ câte 18 parale pe dimerlie și seménându-lŭ, fiindŭ totŭ rĕŭ n'aŭ eșitŭ nimicŭ dintr'atâta orzŭ, ci a eșitŭ mălaiŭ fiindŭ *prosăe* de anŭ, ţicêndŭ Iordache că în *prosăe* aŭ maĭ seménatŭ totŭ într'acelŭ pămîntŭ ovĕsŭ și s'aŭ făcutŭ, care de va fi așa, se cunósce că orzulŭ a fostŭ rĕŭ, de vreme ce n'a eșitŭ nimicŭ, măcarŭ cât de rarŭ; și pentru acésta încă să cercetaţĭ, fiindŭ de faţă și o parte și alta și dovedindu-se că l'a seménatŭ totŭ o-dată cu cel-laltŭ ce maĭ are Iordache totŭ într'acelŭ pămîntŭ, după obiceiŭ să-ĭ dea Gavrilŭ orzulŭ, după cum va eși din cel-laltŭ pămîntŭ, după mĕsura pămîntuluĭ aceluia cu orzŭ într'acelŭ locŭ și să le hotărîţĭ prin carte de judecată pricinile ce aŭ, că nemulţămindu-se cu judecata Dumné-vóstre să vie la Divanŭ; și după cum se porunccsce așĭa să urmaţĭ.»

Acésta. Iulie 26, 1771.

Semnatŭ, Alexandru Neculce Pah.

Asemenea poruncă nu satisface în totulŭ pe majoritatea Divanuluĭ, și decĭ boerií Logofeţĭ *Balșŭ* și *Arghirŭ* Banulŭ (maĭ apoĭ Postelnicŭ), adaogŭ în josulŭ eĭ vorbele: «și de vreme că aceĭ ţĕranĭ aŭ luatŭ cu obrăsnicie plugulŭ luĭ Iordache, de le va luá mălaiulŭ, Iordache, să nu se certe, ci să-ĭ dea zapisŭ cum că de acum înainte nu s'orŭ maĭ ispiti a face obrăsnicie ca aceea, séŭ orĭ-ce alta, iar certându-se, atuncĭ eĭ să-șĭ secere mălaiulŭ și să fie acesta în voia luĭ Iordache: orĭ mălaiulŭ să-lŭ iea, orĭ să se certe cu 100 toege. (1).

Ascultaţĭ! porunca obligă pe Ispravnicĭ să cerceteze casulŭ și lăsândŭ dreptŭ de apelŭ la Divanŭ, totușĭ să certe cu bătaie pe ţĕranĭ!.... Ce maĭ încape apelŭ?... Dar încă socotinţa celorŭ doĭ boerĭ, carĭ lăsa pe Iordache să alégă între a secerá în folosulŭ luĭ mălaiulŭ ţĕranilorŭ, orĭ a le lăsa mălaiulŭ și a se mulţămi cu bătaia lorŭ cu câte 100 toege!...

Décă amintescŭ asemenea judecată, este ca să vaţă și până întru cât-va să se scuzeze Gr. Alexandru Ghica, décă în Domnia sa nouă și ultimă se

(1) Originalulŭ actŭ este in posesiunea nóstră. Ilŭ vomŭ ceda Academieĭ.

www.dacoromanica.ro

ocupă de ţĕranĭ maĭ multŭ din punctele de vedere ale boerimeĭ, cum arĕtarămŭ la Cap. nostru XX. Se scie că la 1775 Mitropolitulŭ Gavrilŭ Calimachŭ şi cu şépte boiarĭ propuseră luĭ Gr. Alexandru Ghica «ca locuitoriĭ *să lucreze la stăpânii moşiilorŭ pe carĭ se hrănescŭ şi se chivernisescŭ, din 10 ḑile una*, dândŭ şi dijmă din rodurĭ din a ḑecea, după obiceiŭ.»

Iacă aci întréga anafora a boierilorŭ, pe carĭ Vodă, ca să nu-ĭ nemulţămésca, încurcatŭ cum era în afacerile esterne, — n'avŭ energia să nu o asculte:

Anafora a Divanuluĭ Moldoveĭ pentru adăogirea ḑilelorŭ de lucru ale ţĕranilorŭ la proprietarĭ.
1775.

Prea Inălţate Dómne!

După luminata poruncă a Mărieĭ tale ce ni s'a datŭ prin ţidulă, adunându-ne cu toţiĭ, s'aŭ cititŭ, şi am înţelesŭ perilipsulŭ porunceĭ Mărieĭ tale, dintre carele cunóscemŭ cu bucuria nóstră stăpânésca Mărieĭ tale purtare de grijă, care ca unŭ părinte iubitoriŭ de noĭ, maĭ înainte privescĭ chipurile şi bunele aşeḑărĭ ce caută spre folosulŭ şi odihna de obşte a supuşilorŭ. Dorindŭ a aşeḑa tóte stările împrejurulŭ acesteĭ patriĭ după mĕsurile dreptăţeĭ într'o bună orênduială, şi fiindŭ-că una din cele-lalte ce cerŭ grijă şi puncre la cale este şi orênduiala ce cade a păzi între stăpâniĭ moşiilorŭ şi între locuitoriĭ ce se hrănescŭ pe dînsa; ne poruncescĭ Măria ta, ca adunându-ne la unŭ locŭ să facemŭ unită cercetare şi socotinţă a acesteĭ pricinĭ şi prin anafora să însciinţămŭ pe Măria ta în ce chipŭ aŭ fostŭ din vechiŭ obiceiulŭ la aceea, cum s'aŭ urmatŭ maĭ pe urmă, şi în ce chipŭ vomŭ socoti să se orênduiască acum, ca prin Domnésca hotărîre a Mărieĭ tale să puĭ la cale, ca şi ceĭ cu moşiile să se ţină odihniţĭ şi liniştiţĭ, şi locuitoriĭ să scie ce are să fie datoria lorŭ pentru adetiulŭ moşiilorŭ şi ce slujbă să facă ca să rĕmână odihniţĭ fără a nu se supĕra maĭ multŭ peste hotărîre. Decĭ după porunca Mărieĭ tale adunându-ne şi făcêndŭ între noĭ asupra acesteĭ pricinĭ cercetare şi sfatŭ precum a fostŭ obiceiulŭ din vechiŭ, şi cum s'a urmatŭ maĭ pe urmă şi în ce chipŭ socotimŭ a fi cu cale de a se aşeḑa acum, însciinţămŭ pe Măria ta.— Sciutŭ va fi Mărieĭ tale, că în vremea trecută a fericiţilorŭ şi întru pomenire rĕposaţilorŭ Domnĭ, ce aŭ stătutŭ în pămîntulŭ acesta, tóte mŏnăstirile şi némurile boerescĭ aveaŭ pe moşiile lorŭ vecinĭ, daţĭ danie şi miluire împreună cu moşiile, de către stăpânitoriĭ Domnĭ, precum adeveréză scrisorile vechĭ, şi pe aceştĭ vecinĭ, îĭ stăpâniaŭ din némŭ în némŭ. slujindu-se cu dînşiĭ la tóte

www.dacoromanica.ro

trebuinţele şi în fiesce-care vreme şi locŭ, întocmaĭ ca şi cu robiĭ ţiganĭ, numaĭ cu atâta deosebire, că pe vecinĭ nu-ĭ putcaŭ vinde câte pe unulŭ ca pe ţiganĭ, iar când se vindea vre-unŭ satŭ intra şi veciniĭ câţĭ eraŭ într'acelŭ satŭ la preţulŭ cumpĕrăreĭ, şi nicĭ eraŭ volnicĭ a se duce aiurea. Iar ceĭ-lalţĭ locuitorĭ câţĭ eraŭ trăitorĭ pe moşiĭ stăpânescĭ, de se hrăniaŭ, de şi nu eraŭ vecinĭ, dar la tóte trebuinţele ce aveaŭ stăpâniĭ moşieĭ, fără sorocŭ slujiaŭ. Iar la Domnia fericituluĭ intru pomenire Constantinŭ Voevodŭ Mavrocordatŭ s'aŭ hotărîtŭ din porunca M. Sóle ca să nu maĭ se pomenéscă nimenĭ din locuitoriĭ Moldoveĭ cu nume de vecinĭ, ci să aibă toţĭ volnică sloboḑenia lorŭ, precum se şi cade, cu tóte acestea slujba lorŭ era necontenitŭ ca şi maĭ înainte, la tóte trebuinţele ce aveaŭ stăpâniĭ moşiilorŭ, cum şi ceĭ-lalţĭ locuitorĭ ce nu eraŭ la numĕrulŭ vecinilorŭ, măcarŭ că iarăşĭ din poruncă li s'aŭ hotărâtŭ atuncĭ, ca să aibă a lucra la stăpâniĭ moşiilorŭ câte 24 ḑile într'unŭ anŭ, dândŭ şi de a ḑecea din tóte rodurile lorŭ, dar fiindŭ obicinuiţĭ de maĭ înainte a fi supuşĭ stăpânilorŭ moşieĭ la tóte slujbele, iarăşĭ fără de sorocŭ slujea şi pentru rînduitele ḑile până la o vreme. Maĭ pe urmă din vreme în vreme ştergêndu-se de istovŭ numele vecinătăţiĭ, şi rĕmâindŭ şi aceĭa ce s'aŭ numitŭ vecinĭ în rînduiala celorŭ-lalţĭ locuitorĭ, aŭ începutŭ uniĭ dintr'înşiĭ nicĭ slujba cea orênduită pe anŭ la stăpâniĭ moşiilorŭ a face; alţiĭ din stăpânĭ iarăşĭ silindu-ĭ maĭ multŭ şi peste orênduiala şi putinţa lorŭ. Dintr'aceste nesocotite pricinĭ, şi judecăţĭ se scornea, jăluindu-se de strâmbătate uniĭ asupra altora şi aşĭa din anŭ în anŭ mergêndŭ acéstă rînduială totŭ spre căderе şi ne împlinindŭ deplinŭ adetiulŭ ce s'a ḑisŭ, ceĭ ce se hrăniaŭ pe moşiĭ către stăpâniĭ moşiilorŭ aŭ rĕmasŭ până acum de prea puţinŭ folosŭ şi slujbă potŭ să aibă ceĭ cu moşiile de la ceĭ ce locuescŭ pe dînsele, şi încă putemŭ să ḑicemŭ maĭ multă pagubă, de vreme că numaĭ cât calcă şi lucréză moşiile, dar nicĭ slujba lorŭ o facŭ deplinŭ şi precum se cade, nicĭ dijma sĕmănăturilorŭ o daŭ după dreptate: strîngêndu-şĭ eĭ maĭ înainte rodurile lorŭ lă saŭ pe ţarină cele ce eĭ voiaŭ pentru dijmă, care şi accia maĭ de multe orĭ acolo se prăpădesce neavêndŭ scire stăpânulŭ moşieĭ. Acum de vreme că Dumneḑeésca pronie binevoindŭ patrieĭ nóstre aŭ înălţatŭ iarăşĭ pe Măria ta la stăpânire, aceste orênduirĭ de la care nî se daŭ tóte semnele bunelorŭ nădejdĭ, avêndŭ întemeiată întru bună stare prea sdruncinată patria nóstră, nu avemŭ îndoială că Măria ta între aceste folositóre obştescĭ îndreptărĭ veĭ pune şi acéstă pricină, carele este de obştie la bună orênduială. Socotinţa nóstră într'acestŭ chipŭ este, de veĭ găsi şi Măria ta cu cale: de vreme că acum ne amŭ învrednicitŭ a câştiga statornicia acea datorită a stăriĭ şi a stăpânireĭ, fără a fi îngroḑite inimile lăcuitorilorŭ de prefacerĭ şi strămutărĭ, ci fiesce-care nădăjduesce aşeḑarea şi odihna şi chiverniséla sa la loculŭ ce se află, nu le va cădé cu greŭ ca să lucreze la stăpâniĭ moşiilorŭ pe carĭ se hrănescŭ şi

www.dacoromanica.ro

se chivernisescŭ din ḑece ḑile una, dândŭ şi dijmă din rodurile de a ḑece după obicciŭ, însă cu hotărîre ca să nu fie volnicĭ a-şĭ rădica nimenea de pe ţarină până nu vorŭ face întâiŭ scirc stăpânuluĭ moşieĭ ca să trimétă să-şĭ iea dijma, şi acéstă rînduială de slujbă a locuitorilorŭ, socotindŭ că nu numaĭ că nu le vorŭ fi lorŭ de stricăciune, ci încă spre îmbelşugare şi fericirea ţĕreĭ şi a tutulorŭ de obşte, care de veĭ socoti Măria ta să se întăréscă şi cu luminatŭ hrisovŭ a Mărieĭ tale, ca să fie statornică şi să cunóscă şi urmaşiĭ folosulŭ şi odihna lorŭ din mila Mărieĭ tale, pentru care veĭ avé Măria ta veciniică pomenire, iar hotărîrea cea desĕvêrşită rĕmâne la a Mărieĭ tale milă şi înaltă înţelepciune.

A Mărieĭ tale către Domnulŭ smeritŭ rugătorŭ.

1775, Aprilie 14. *Gavrilŭ Mitropolitulŭ Moldoveĭ;*
a Mărieĭ tale
plecate slugĭ:

Constantinŭ Sturza Vel Vornicŭ, Constantinŭ Conachi Vel Vornicŭ, Ştefanŭ Sturza Vel Vornicŭ, Vasile Rosetŭ Vel Vornicŭ, Vasile Roznovanu Hatmanŭ, Ioanŭ Canta Visternicŭ, Nicolae Rosetŭ Vel Vornicŭ. (Mag. Istoricŭ pag. 295, Tomulŭ II).

Addenda la Cap. XXI (Bucovina) pag. 151.

Am arĕtatŭ că la Versailles nu era vĕḑută cu ochĭ rĕĭ încălcarea Moldoveĭ de Austriacĭ. Maĭ iacă unŭ documentŭ, din 1776, în acestŭ sensŭ:

Afacerile Străine către d. de Saint-Priest, despre aprobarea ce dă Regele Francieĭ purtăreĭ ambasadoruluĭ sĕŭ din Constantinopole.

(Vol. 162, D. 85.)
Versailles, le 4 Juillet 1776.

. . . . . .

«Vous connaissez si bien la façon de penser du Roi sur la délimitation de la Moldavie, que vous aurez aisément présumé la satisfaction avec laquelle Sa Majesté a appris la conclusion finale de cette affaire. Je ne puis que vous répéter au surplus, ce que je vous ai déjà mandé à plusieurs reprises, du contentement qu'elle a de votre conduite, dont LL. MM. II., lui ont fait encore parvenir de nouveaux remercîments. La manière dont les cessions des Turcs sont stipulées et le nantissement que la Cour de Vienne s'est procuré pour maintenir la garnison de Chokzin paraissent fort sages. Si vous pouviez vous procurer la copie de ce traité et la carte qui y est relative, vous nous feriez plaisir de nous l'envoyer.»

. . . . . .

www.dacoromanica.ro

La 1776 Septem. 18, încă la Versailles nu se scia adevĕrata estindere a teritoriuluĭ cuprinsŭ din Moldova.

Afacerile străine către D. St. Priest: «Mr. le comte de St. Priest ne nous ayant mandé qu'en gros l'arrangement conclu pour les limites de la Moldavie, nous serions bien aise d'en avoir une copie, et vous tâcherez, Monsieur, de nous la procurer. Cet acte n'est pas de nature à être secret et on pourrait être surpris qu'il n'ait pas encore été rendu public. (Tom. I, pag. 956. Doc. N: MCCCLVIII).

La 4 Novembre 1776 Lebas I-er secrétaire d'amb. à Constantinople (înlocuesce pre St. Priest, care e în congediŭ) scrie că n'a pututŭ obține copia (1).

Austria ține chiar și de Francia secrete negocierele séle viclene despre Bucovina. Din noŭ, la 18 Septembre 1776 ministrulŭ de externe francesŭ, scrie luĭ Lebas cerêndu-ĭ copia (2).

---

(1) «J'avais déjà fait quelques tentatives, avant l'arrivée de vos nouveaux ordres, Monseigneur, pour me procurer une copie de la convention relative aux limites autrichiennes en Moldavie, mais sans avoir pu réussir. La Porte — comme le sait parfaitement Votre Grandeur — est peu communicative, et ce document, dont elle tient la teneur secrète pour son honneur, étant sous la garde et le cachet du Reis-Effendi, il n'est guère possible de percer jusque-là. Je n'ai pas beaucoup plus de facilité vis à-vis de Monsieur Tassara, homme froid et fort réservé sur les choses même les plus indifférentes. J'aurais cru infiniment plus aisé d'obtenir la communication de cette pièce à Vienne. Toutefois, je ne perds pas cet objet de vue et tâcherai au moins d'acquérir la substance de la chose.»

(2) Afacerile Străine către Lebas, despre convenţiunea limitelorŭ.

(Vol. 162, D. 143.)

Versailles, le 18 Décembre 1776.

. . . . . .

«Je m'en remets à votre zèle et à votre activité, relativement à la Convention conclue entre la Porte et la Cour de Vienne sur les limites de Moldavie. Peut-être l'acte même de délimitation sera-t-il plus facile à obtenir, et il suffirait également pour nous faire connaître l'étendue précise des acquisitions autrichiennes dans cette partie.»

. . . . . .

www.dacoromanica.ro

Nicĭ în 15 Februarie 1777 Lebas n'a dobânditŭ copie de pe actŭ. Elŭ comunică numaĭ o analisă a luĭ (1).

Nicĭ despre mazilia luĭ Gr. Ghica și asasinarea luĭ nu sciură nimicŭ la Versailles decât după faptulŭ împlinitŭ.

Lebas, în 17 Oct. 1777, scrie către Guvernulŭ francesŭ, atâtŭ despre Gr. Ghica cât și de înlocuitorulŭ sĕŭ la tronŭ C. Moruzi. De Gr. Ghica credea, că avea *să fie adusŭ la Constantinopole.* Numaĭ în 4 Novembrie 1777, scrie altă notă Guvernuluĭ din Versailles, și-ĭ spune, că Ghica *a fostŭ ucisŭ* și că s'a adusŭ capulŭ luĭ la Constantinopole în 20 Octobre (2).

---

(1) Lebas către Afacerile Străine, despre conținutulŭ probabilŭ alŭ convenţiuncĭ limitelorŭ austro-moldave.

(Vol. 163. D. 22.)
Constantinople, le 15 Février 1777.

Monseigneur,

. . . . . .

«Les différentes tentatives que j'ai faites pour me procurer copie de la dernière Convention relative aux limites autrichiennes en Moldavie ne m'ont point réussi jusqu'à présent. Comme cet acte renferme une clause un peu dure pour la Porte, laquelle s'oblige, en cas d'excès sur la frontière de la part de la milice turque, de remettre aux Autrichiens les premières limites demandées et démarquées vers Chokzin, il n'est pas à présumer qu'on communique ici volontiers une telle pièce. La Cour de Vienne s'abstient sans doute aussi de la répandre par ménagement. Tout ce que j'ai pu observer sur une carte de Moldavie, gravée à Pétersbourg en 1751, est que la cession dont il s'agit comprend la plus grande partie des districts de Czernautz et de Suctzava et que, suivant l'échelle de la même carte, cette acquisition forme une étendue de plus de 60 lieues en longueur depuis Sniatin jusqu'aux extrémités de la Transilvanie, sur 8, 10, 15, 20, jusqu'à 25 lieues en largeur.
«Je suis, etc.»

(2) Iată acestŭ actŭ.
Lebas către Afacerile Străine, despre depunerea luĭ Grigorie Ghica Domnulŭ Moldoveĭ, și despre numirea luĭ Constantinŭ Moruzi în loculŭ luĭ.

(Vol. 163. D. 118.)
Constantinople, le 17 Octobre 1777.

Monseigneur,

. . . . . .

«La déposition qui s'est faite assez mystérieusement du Prince de Moldavie, Grégoire Ghika, et devenue publique depuis six jours, n'a pas manqué de faire ici grande sensation dans le public et surtout de donner lieu à des pronostics de guerre. Le Drogman de la Porte, Constantin Morousi, a été

www.dacoromanica.ro

Indată după 1774 se presimți reînceperea unuĭ noŭ răsboiŭ.

In 17 Augustŭ 1776 St. Priest arétă carĭ eraŭ relațiunile Rusieĭ cu Pórta așĭa:

(La Porte confie à Monsieur de Saint-Priest ses embarras sur la vivacité avec laquelle la Russie suit l'exécution du traité pour les 10 milles bourses qui restent à payer, l'évacuation de Taman et l'indépendance des Tartares — Elle est inquiète de la cabale en faveur de la Russie.)

. . . . . .

«La Porte espère, à la vérité, que la Cour de Vienne, placée comme elle l'est aujourd'hui sur le Niester, ne souffrirait pas l'entrée des armées russes en Moldavie; mais, on répand artificieusement le bruit d'une alliance entre les deux Cours Impériales qui donne martel en tête ici.»

élevé à cette dignité et, en conséquence, revêtu du Caftan chez le Visir. Sa place d'interprête a été conférée au Sieur Caradgiko qui l'a déjà remplie comme Vekil pendant la guerre dernière. *Le Prince Ghika doit* être en chemin pour venir ici sous la conduite d'un Zaïm. Les démarches d'office que s'est empressé de faire immédiatement le Ministre de Russie à son sujet prouvent assez qu'il n'a pas été prévenu de cet événement, et ce qu'il a pu alléguer des stipulations particulières qui assuraient la permanence de cette principauté, ne lui a attiré que des réponses assez sèches et peu agréables. Il est dificile, d'après cela, de se persuader que Grégoire Ghika, s'il arrive ici, n'y soit pas recherché sur le passé. On a porté les précautions jusqu'à arrêter toute expédition de courrier étranger pendant cinq jours, de quoi M. Stachieff s'est fort ressenti.

«Le nouveau Prince de Moldavie, en répondant à Monsieur Fonton à mon compliment, a témoigné souhaiter que je l'annonçasse avantageusement à Monsieur de Breteuil, prévoyant, à ce qu'il a fait entendre, certains embarras de territoire, pour quoi il comptait rechercher sa correspondance et recourir à ses bons offices particuliers. Je satisfais aujourd'hui, et autant qu'il est en moi, aux désirs de ce Prince. Il voudrait avoir aussi à Varsovie quelqu'un qui l'instruisit des nouvelles de Russie et de Pologne. Il ne serait pas difficile, je pense, de rétablir pour nous ce canal pour le même objet, si les circonstances venaient à le requérir.

. . . . . .

«Deux des vaisseaux turcs qui avaient été envoyés dans la Mer Noire sont revenus ici, l'un chargé de cuivre, l'autre de mâtures et bois de construction. Ce dernier retourne pour un second voyage.

«Ceux que les Princes de Moldavie et de Valachie ont fait construire sur le Danube ne peuvent en sortir, faute de fond suffisant à l'embouchure. On y est occupé des moyens mécaniques de les soulever sur l'eau pour les faire passer.»

www.dacoromanica.ro

Unŭ altŭ actŭ din 17 Septembre 1776 :

D. de Saint-Priest către Afacerile Străine, despre întrevederea sa cu Dragomanulŭ Porţeĭ, privitóre la relaţiunile Porţeĭ cu Austria şi cu Rusia.

(Vol. 162. D. 108.)
Constantinople, le 17 Septembre 1776.

Monsieur,

. . . . . .

«Il y a quelques jours que le Drogman de la Porte m'a fait demander une entrevue chez moi á la campagne. Je n'ai pas manqué de lui laisser le choix du jour et du moment. Il vint Mercredi dernier sur le soir. Aprés un préambule sur la confiance que la Porte avait en moi, il me dit que les effets de l'alliance entre les deux Cours Impériales, dont il avait été question dans les Gazettes commençaient á se manifester; que le chargé d'affaires autrichien

---

Lebas către Afacerile Străine, despre omorulŭ Domnuluĭ Moldoveĭ, Grigorie Ghica.

(Vol. 163, D. 129.)
Constantinople, le 4 Novembre 1777

Monseigneur,

. . . . . .

«La déposition du Prince de Moldavie, Grégoire Ghika, a été immédiatement suivie de la perte de sa tête, qui a été apportée á Constantinople le 20 et exposée trois jours á la seconde porte du Sérail, avec une inscription conçue á peu près en ces termes:

«Voici le chef impur du Voïvode Ghika, lequel, quoique coupable de mal-«versation, dès le commencement de la dernière guerre, avait obtenu grâce «de ses méfaits envers l'Empire, mais pour avoir été relaps et gouverné avec «tyranie, il a enfin succombé au glaive de la justice.»

«L'on est persuadé, en effet, que les accusations graves et presque générales des boyards contre le régime oppressif de ce Prince n'ont pas peu contribué á sa chûte, qu'il n'a pu prévenir, tant on y a employé de mystére et de déguisement. Les principales circonstances de sa catastrophe sont: qu'ayant reçu avec mépris l'ordre de sa déposition de la Porte, qui n'en voulait pas d'abord á sa vie et que, se fiant trop en l'appui de la Russie, il avait montré une désobéissance qui avait forcé le Capigi-Bachi, chargé de l'amener ici, de lui faire couper la tête. Celui-ci y a mis de telles mesures, que cela n'a pas occasionné la moindre rumeur á Jassy. On amène, dit-on, plusieurs principaux boyards affectionnés aux Russes et qui partageaient avec Ghika l'animadversion du peuple moldave.

«Cet événement a fort intrigué Monsieur Stakieff, qui n'a pu s'empêcher de marquer á la Porte le déplaisir qu'en ressentirait sa Cour. Il a cru pouvoir en même temps demander d'être instruit des griefs, qui y avaient donné lieu, ce que le Ministère Ottoman a éludé d'une façon assez sèche, en disant qu'on l'en instruirait lorsqu'il en serait temps.»

www.dacoromanica.ro

avait remis un office à la Porte dont la teneur était que la Cour de Vienne, informée que la Porte prenait pour prétexte de ne pas exécuter certains articles du dernier traité de paix, l'invasion des Autrichiens en Moldavie pendant que la Russie l'occupait et la restitution incomplète de cette province, s'étonnait fort d'une telle allégation, surtout depuis l'accord consommé en dernier lieu sur cette matière entre les Turcs et les Autrichiens; que LL. MM. II. et RR. loin de regarder ce prétexte comme plausible ne pouvaient au contraire *qu'exhorter la Sublime Porte à compléter l'accomplissement du dernier traité de paix, selon la réquisition de la Cour de Russie.*»

Va să ḑică Austria curtenia pe Muscalĭ, sprijinindu-le cererile la Constantinopole, dor și Muscaliĭ nu vorŭ vedé cu ochĭ rĕĭ raptulŭ Bucovineĭ.

Turciĭ simţiră, că lucrurile nu mergŭ a pace. Eĭ se puseră iar să întăréscă cetăţile Hotinŭ și Benderŭ (1).

* * *

Despre uciderea luĭ Gr. Ghica pare că Rusia ceru socotélă Turcieĭ. Lebas spune acésta către d. de Vergennes, acum Minístru la Versailles, în 3 Decembrie 1777.

Puţine lunĭ înainte de uciderea luĭ Grigorie Ghica, elŭ presimţia deplinŭ sórtea luĭ. Acésta se póte proba și prin o serie de scrisorĭ ce a adresatŭ, în Augustŭ 1777, către Feldmareşalulŭ Grafŭ P. A. Rumianţovŭ și către G. A. Potemkin Tauriscului.

Dămŭ aci locŭ acestorŭ scrisorĭ și rĕspunsurilorŭ ce s'aŭ datŭ luĭ Grigorie Ghica Vodă, după «Записки императорскаго Одесскаго общества исторіи и древностей.» Tomulŭ alŭ XIII-le (Odesa 1883.)

---

(1) Afacerile Străine către d. de Saint-Priest, despre reparaţiunile cetăţilorŭ Hotinŭ și Benderŭ.

(Vol. 163, D. 62).
Versailles, le 4 Mai 1777.

. . . . . .

«Il est bien étonnant, Monsieur, qu'après plusieurs années de paix, les Turcs s'avisent enfin de pourvoir aux réparations de Chokzin et de Bender. Les Russes seraient assurément en mesure de prévenir le moment, où ces réparations pourront être achevées. L'action du Capitan-Pacha est mieux calculée et cette montre doit être plus efficace. La crise actuelle aura bien servi les Turcs, si elle les engage à prendre les précautions convenables du côté de la Mer Noire. Je ne vois pas dans vos relations dans quel état sont les forts construits par Monsieur de Tott à l'embouchure du canal.»

www.dacoromanica.ro

Письмы господаря Григорія Гики фельдмаршалу графу П. А. Румянцеву и его Г. А. Потемкину-Таврическому, 1777—1783 годовъ.

Monsieur!

La méfiance de la Porte envers moi dans les circonstances présentes me faisant craindre pour ma déposition en cas d'une déclaration de guerre indispensable (comme il est sûr qu'elle tâchera de s'assurer à tems de moi et prendre ses précautions nécessaires pour prévenir toute intention contraire à ses interêts, qu'elle pourrait soupçonner de ma part), je me trouve dans une agitation continuelle, en ne pouvant imaginer d'autre ressource pour ma sûreté que le saint asyle de mes bienfaiteurs.

Je prens donc la liberté de recourir à la bonté de Votre Excellence, pour la supplier de vouloir bien me donner, par sa gratieuse réponse, l'avis qu'elle jugera salutaire à mon cas, laquelle doit me déterminer, et je m'abandonne entièrement à cette amitié sincère qu'elle a daigné toujours me témoigner, ayant l'honneur d'être, avec la plus haute considération et un respect sans bornes,

Monsieur, de votre Excellence le très-humble et très-obéissant serviteur. P-ce Gregorio Ghica. A Jassi, 29 Août 1777 (1).

Monsieur! Il m'est impossible de prouver à Votre Excellence combien je désirais apprendre son heureuse arrivée, pour avoir l'honneur d'entendre de près l'état de sa prétieuse santé et me consoler de son approche; outre que j'éspérais incessamment, selon ma prière, de recevoir aussi ses ordres à son arrivée, sur l'acquittement de ma dette envers Votre Excellence, laquelle me pèse toujours sur le cœur, ne pouvant jamais méconnaitre mes grandes obligations à tant de bontés qu'elle m'a fait sans cesse éprouver, et dont je conserverai un éternel souvenir, ayant tout lieu d'attendre de sa part les effets de celles à venir.

Qu'elle daigne donc me témoigner la continuation de sa bienveillance envers moi en voulant bien agréer cette petite marque de ma reconnaissance, que je prens la liberté de lui envoyer par porteur, consistant en une bague de brillant, laquelle lui servira de souvenir de mon respect envers elle, en attendant de m'acquitter en plein de mon devoir. J'ai l'honneur d'être avec la plus haute considération et un respect sans bornes, Monsieur, de Votre Excellence, le très-humble et très-obéissant serviteur. P. Gregorio Ghica. A Jassi, le 28 Août 1777.

(1) Письмо Молдавскаго господаря Григорія Гики лишеннаго воеводства, графу Румянцеву.

www.dacoromanica.ro

Всемилостивѣйшая Государыня!

Послѣднее донесеніе о пагубной смерти господаря Гики, къ сожалѣнію подтверждаетъ и сей отправленной гвардіи сержантъ Христофоръ Цагель, видѣлъ онъ на дорогѣ посланного съ его головою, а въ Яссахъ слышалъ отъ вѣрныхъ людей, что вся его фамилія и имущество арестовано, и что старшей его сынъ равной съ отцомъ казни подвергается.

Пострадавшій Гика, нещастія ему грозящаго предвидя опасность, прислалъ ко мнѣ два письма чрезъ руки титулярнаго совѣтника Мигая при немъ находившагося, и при тѣхъ перстень бриліантовой, въ щотъ долгу, по мнѣнію его, коимъ онъ мнѣ обязался при заключеніи мира. Я оные письма и перстень съ симъ Вашему Императорскому Величеству всепижайше представляю, прося, чтобы съ всевысочайшаго вашего дозволенія, цѣна онаго обращена быть могла къ вспомоществованію оставшагось по немъ бѣднаго семейства, естли только здѣлать сіе будетъ возможно. Сей отъ него присланной увѣряетъ, что онъ бралъ многіе предосторожности, и перевелъ не малые суммы денегъ въ Венецію; но нагло постигшее его заключеніе, и содѣйствіе его ближнихъ, и особливо одного доктора Фотакія, лишило его всѣхъ способовъ и средствъ на спасеніе.

Подтверждается также симъ курьеромъ слухъ и о перемѣнѣ господаря Волохскаго, и на мѣсто котораго будто назначенъ нѣкто Калимахій, изъ роду коего въ Молдавіи господаремъ, отсѣчена голова; и что ояыватели молдавскіе и волохскіе опасаясь конечнаго себѣ пзтребленія, начали спасать себя и своихъ, какъ и гдѣ кому удобнѣе. . . . .

Повергаюсь къ подножію Вашего Императорскаго Величества со всеглубочайшимъ благоговѣніемъ. Вашего Императорскаго Величества всеподданнѣйшій рабъ графъ Петръ Румянцовъ-Задунайскій. Глуховъ, Октября 25 1877 г.

Asasinarea luĭ Grigorie Ghica se luă ca unŭ pronosticŭ de răsboiŭ. Ministrulŭ de Vergennes scrie în 29 Novembrie 1777 luĭ Lebas, că:

«La fin tragique de l'Hospodar de Moldavie et la déposition de celui de Valachie dont vous m'avez maintenant instruit, annoncent une détermination de la Porte pour la guerre. Mais l'établissement d'un Khan particulier a Kautchani, le suppose encore plus fortement, puisque cette démarche ne peut être conciliée avec les stipulations du traité. . . . Mais la Russie de son côté est plus prête que les Turcs et on ne devra probablement attribuer qu'à la saison si les hostilités n'éclatent pas incessamment et si la réponse de la Russie est retardée, quoique sa conduite d'ailleurs ne permet guère de douter qu'elle ne soit négative.»

www.dacoromanica.ro

Francia nu era de părere ca Turcia să reîncépă răsboiulŭ. De ce? se scie că:

«Il existait une convention entre la Russie et la Prusse pour déclarer la guerre à l'Empereur d'Autriche en cas que les affaires s'accommodassent ici et que, dans l'hypothèse contraire, ces deux Puissances s'étaient engagées à faire mutuellement leurs efforts, pour déterminer l'Autriche à prendre les armes contre le Grand Seigneur, sous la promesse alors de restituer selon le désir de cette Cour, leurs possessions respectives en Pologne, en lui offrant d'un autre côté l'appât d'autres conquêtes plus à sa bienséance, dont les compensations seraient proposées et réglées entre les trois puissances belli-contractantes.

«Vous savez, Monseigneur, apprécier mieux que personne ces notions qui devraient servir au moins à éloigner toujours de plus en plus les Turcs du parti de se mesurer de nouveau avec la Russie. Monsieur Fonton, sans paraître vouloir corroborer autrement la sécurité sur les véritables intentions de la Cour de Vienne, a cru que c'était le lieu de placer ce que je lui avais communiqué du contenu d'une lettre que je venais de recevoir de Monsieur le Baron de Breteuil, lequel, sur ce que je lui avais mandé au sujet du choix et des sentiments du nouveau Prince de Moldavie, me fait l'honneur de marquer qu'il donnera d'autant plus volontiers ses soins aux discussions de territoire qui pourront subvenir relativement à cette principauté, qu'il est assuré de trouver dans le Ministère autrichien la volonté de maintenir le bon accord du voisinage, ce qui a été très bien reçu.»

Despre pretinsele trădărĭ ale luĭ Gr. Ghica până în fine nu maĭ crede nicĭ Francia (1).

---

(1) Afacerile Străine către Lebas, despre învinovăţirile ce se aducŭ după mórtea Principeluĭ Grigorie Ghica.

(Vol. 164, D. 12.)
Versailles, le 22 Janvier 1778.

. . . . . .

«*J'ai de la peine à ajouter foi aux prétendues découvertes qu'on a faites dans les papiers du Prince Ghica.* La plupart ont l'air d'un réchauffé de vieilles idées, qui n'ont jamais acquis de consistance, et qu'on peut à peine affirmer avoir existé. Elles ne sont certainement qu'absurdes dans ce moment-ci; mais, je connais assez les Turcs pour ne pas m'étonner de les voir établir de pareilles suppositions ou y ajouter foi.»

www.dacoromanica.ro

In 3 Septembrie 1777 Lebas explică uciderea luĭ Grigorie Ghica aşĭa:

«Il y a eu aussi dans cette conférence (cu ministrulŭ residentŭ rusescŭ) des explications au sujet de la chûte tragique du Prince de Moldavie, sur quoi il a été remis au Ministre de Russie une rédaction des chefs capitaux d'accusation à sa charge, renfermant entr'autres des preuves incontestables d'une intelligence entre lui et le général Romantzov, pour faire entrer incessamment des troupes russes en Moldavie, à quoi Mr. de Stakift n'a plus rien répliqué.»

Anexa pag. 152.

Pentru a nu înmulţi inutilŭ volumulŭ acesta, nu aducemŭ aci, ca anexă, actulŭ menţionatŭ la pag. 152, căcĭ lectorele póte a-lŭ afla în chiar Uricarulŭ, Tom. IV, pag. 244.

Anexa pag. 160—161.

C. Negruzzi ne-a datŭ o povestire bine făcută a uciderei luĭ Grigorie Alex. Ghica, la Beilicŭ, în Iaşĭ. După elŭ s'a făcutŭ şi de alţiĭ maĭ moderni.

N'o maĭ aducemŭ aci, ca să maĭ uşurămŭ tipărirea opuluĭ. (Veḑĭ Opere complete de C. Negruzi).

Aci însă credemŭ utilŭ a aduce naraţiunea în versurĭ atribuită de d. M. Kogălnicénu ascendenteluĭ sĕŭ, cronicaruluĭ Enake Kogă'nicénu. Noĭ amŭ aflatŭ în biblioteca Academieĭ unŭ Codice din secolulŭ alŭ XVIII (No. 154) care cuprinde *stihurile* atribuite de d. M. Kogălnicénu luĭ Enake, cu variante numeróse. S'ar pare chiar că paternitatea acesteĭ micĭ poeme este a se atribui unuĭ obscurŭ învĕţătorŭ de la şcóla din Ruginósa. Orĭ-cine fie însă autorulŭ lorŭ, iată aceste versurĭ, după textulŭ din Cod. No. 154 alŭ Academieĭ române:

Stihurĭ asupra Domnuluĭ Grigorie Ghica Voevodŭ alŭ ţĕreĭ Moldoveĭ.

Vrêndŭ s'arĕtŭ şi să vorbescŭ,
De uĭmire mĕ uĭmescŭ;
Aşŭ grăi, nu mĕ pricepŭ,
Nu sciŭ de unde să'ncepŭ,
Să facŭ o jalnică vorbă
Pentru Domnulŭ Ghica Vodă,
Celŭ puternicŭ şi vestitŭ
La ce sfîrşitŭ aŭ venitŭ!

www.dacoromanica.ro

O limbă ritoricéscă
Arŭ trebui să vorbéscă,
Şi să spuĭe — acea 'ntêmplare
Jalnică şi de mirare,
Care s'aŭ cunoscutŭ fórte
In halulŭ lumeĭ deşérte,
Cum că n'are nicĭ unŭ bine
Lumea statornicŭ în sine.
Să cugete orĭ-ce omŭ
Intêmplarea — acestuĭ Domnŭ,
Şi să védă tótă starea
A luĭ primejdie mare.
Căcĭ şi elŭ cu bucuriă,
Luândŭ a treia Domnie,
Cât în vĭéţă a trăitŭ,
Cu marĭ nădejdĭ a domnitŭ.
Ins' acele nădejdĭ multe
Nu putŭ ca să-ĭ agĭute,
Nicĭ să puĭe în lucrare
Cugetulŭ Mărieĭ Séle,
Nicĭ putŭ ca să-lŭ păzéscă
De urgia — 'mpĕrătéscă.
Şi fără veste îĭ fusă,
Acea primejdie — ascunsă,
O primejdie de mórte
Care aŭ săvêrşitŭ tóte !
S'aŭ vestitŭ în ţéra tótă
Cum că vine de la Pórtă
Unŭ Capegiŭ rînduitŭ,
Şi conace i-aŭ gătitŭ.
Insă nimene nu scie
Cu ce trébă va să vie ;
Numaĭ Vod' a ḑisŭ că scie,
Arctândŭ în Spătăriĭ,
Fiindŭ boĭerimea tótă
Şi obicĭnuita glótă ;
Cu sése ḑile înainte
Vod' a ḑisŭ astea cuvinte :
«Acestŭ capegiŭ ce vine,
«Este prietinŭ cu mine,
«Şi-ĭ trimesŭ ca să vestéscă
«O poruncă 'mpĕrătéscă.
«Să nu gândiţĭ de răsboĭ,
«Aicĭ în ţéră la noĭ ;
«Cĭ-aduce fermanŭ de pace
«După scirea ce îmĭ face.»
O ! ce urîtŭ prĭeteşugŭ !
Plinŭ de straşnicŭ vicleşugŭ !
O ! ce veste-aşĭa tăcută
Numaĭ de dînşiĭ sciută !
Éră când s'aŭ auḑitŭ
Că la Şanta (1) aŭ sositŭ,
I s'aŭ trămisŭ înainte
Alaiŭ şi dobe cu cinste,
Să-ĭ facă întêmpinare,
Fiindŭ beĭŭ şi agă mare,
Şi cu pompă să-lŭ priméscă
Ca p'o slugă 'mpĕrătéscă.
Mergêndŭ cu-alŭ sĕŭ argalicŭ
La casele de beilicŭ,
Până a intra 'n oraşŭ
Acestŭ prietenŭ ucigaşŭ,
Şĭ-aŭ pusŭ gândulŭ în lucrare :
Tăierea Mărieĭ Sale.
Ér' îndată ce aŭ sositŭ
Vicleşugŭ mare aŭ găsitŭ :
Cum că-ĭ bolnavŭ aŭ ḑisŭ, fórte,
Cerşîndŭ doctorĭ ca să-lŭ cate,
Trămiţêndŭ luĭ Vodă scire,
Că ĭaste slabŭ peste fire,
Şi vrêndŭ a merge la curte
Avêndŭ să-ĭ grăĭască multe
Trebĭ marĭ şi lucrurĭ înalte,
Şi fermanurĭ să-ĭ arate ;

(1) Punctŭ pe calea vechĭe a Ţarigraduluĭ, adecă pe la Bordea, o oră departe de Iaşĭ. In timpulŭ Domnilorŭ fanarioţĭ, acolo mergea alaiulŭ din Iaşĭ spre intêmpinarea paşilorŭ.

www.dacoromanica.ro

Și nu póte, pentru bólă,
Căcĭ de totŭ nu se maĭ scólă.
Auḑindŭ Vod' aŭ creḑutŭ,
Ca cum l'ar fi și vĕḑutŭ,
Și ne-avêndŭ vre unŭ prepusŭ,
Acestŭ rĕspunsŭ ĭ-aŭ trimisŭ :
«Să nu facă ostenélă,
«Fiindŭ supĕratŭ de bólă ;
«Va merge Măria Sa
«Acolo la gazda sa.»
Că nădejdea-lŭ amăgise
De boerĭ ce fugise
Să facă cu Turculŭ sfatŭ
Ca să le dea unŭ sfîrșitŭ.
De ar fi spusŭ dreptŭ Fotaki
Precum aŭ spusŭ Gavrilaki,
Totŭ ar fi pututŭ prepune
Ascunsa-ĭ înșelăciune.
Ce să ḑicemŭ noĭ maĭ multŭ ?
Césulŭ morțeĭ n'a sciutŭ !
De Duminecă 'n de séră ;
—O ce césŭ și ḑi amară !—
Aŭ poruncitŭ să gătéscă
Carêta sa cea Domnéscă,
Cum ar merge la primblare ;
Veselŭ și cu alinare,
Adese orĭ întreba :
«Tras'aŭ iute carĕta ?
«Ḑiceţĭ maĭ curêndŭ să tragă,
«Vreme multă să nu trécă.»
Și îndată purcegêndŭ,
Aŭ rĕmasŭ Dómna plângêndŭ,
Și-ĭ ḑicea ca să nu mérgă,
Nóptea singurŭ să purcégă,
Pân' va cerceta, să védă
Și maĭ bine să se 'nerédă :
Acelŭ turcŭ așĭa cumplitŭ,
Cu ce porunc'aŭ venitŭ ?
Iar elŭ nu aŭ ascultatŭ
Acelŭ folositorŭ sfatŭ.

Ér' cândŭ vroĭa să purcégă
Tufecci-Bașa-lŭ întrébă :
«Afendi-mu, arŭ fi bine
«Să maĭ ieĭ ómenĭ cu tine,
«Măcarŭ ceva tufecciĭ,
«Că mergŭ numaĭ doĭ copiĭ
«Și dintre boĭcrănașĭ,
«Alŭ doilea cămărașŭ.»
Vodă așĭa aŭ rĕspunsŭ :
«Nu trebuescŭ ; sunt de ajunsŭ.»
Tocmaĭ la vreme de nópte
Elŭ singurŭ mergea spre mórte,
Fără de calabalicŭ,
La casele de beilicŭ.
Iar bostangiiĭ se gătise
După cum le poruncise ;
Și i-aŭ eșitŭ înainte
Întêmpinându lŭ cu cinste.
Și când se suia pe scărĭ
Îlŭ ţinea de subţiorĭ.
După ce s'aŭ suitŭ susŭ,
Și la Capegiŭ s'aŭ dusŭ,
L'aŭ primitŭ cu bucurie,
Arĕtândŭ prietenie,
Ḑicêndŭ : «bine aĭ venitŭ,
«Alŭ meŭ prietenŭ doritŭ.»
Avea chĭefulŭ bucurosŭ
Pentru-alŭ sĕŭ doritŭ folosŭ,
Că prinsŭ l'aŭ și vĕḑutŭ
În mâncle sale căḑutŭ
Și așĭa l'aŭ amăgitŭ
Precum n'aŭ nădăjduitŭ !
Pe cămărașŭ și copiĭ
Cu ceĭ-lalţĭ tufecciĭ,
I-aŭ trimisŭ la cafegiĭ,
Adecă ca să-ĭ cinstéscă
Pe rînduĭala turcéscă,
Cu cĭubuce, cu cafele,
Să nu stee la perdele ;
Că de — orŭ auḑi strigare,

www.dacoromanica.ro

Eĭ vorŭ face tulburare.
Iar Turciĭ staŭ pe la uşĭ,
Uniĭ prin cămărĭ ascunşĭ,
Precum elŭ le poruncise,
De cu vreme rînduise;
Iar Vodă intrândŭ în casă,
Turciĭ toţĭ se înarmasă,
Şi uşile închiḑêndŭ,
Aŭ şeḑutŭ cu toţiĭ rîndŭ.
Vĕḑêndŭ Vod'acea întêmplare,
L'aŭ coprinsŭ mare sudóre,
O sudóre grea de mórte,
Care le-aŭ sĕvêrşitŭ tóte,
Şi cum c'a scăpa nu póte,
Că sfîrşitulŭ este aprópe.
Deci făcêndŭ puţină vorbă
Capigiulŭ către Vodă,
Ce ĭ-aŭ ḑisŭ, l'aŭ întrebatŭ,
Nu sciŭ, nu m'am întêmplatŭ
Acolo, unde vorbĭa,—
Aŭ cerutŭ tabacŭ să bea.
Vodă cândŭ Turcu-ĭ vorbĭa.
Tabacherea ĭ-aŭ deschis'o,
Şi către Vod'aŭ întins'o;
Şi Vodă când s'aŭ plecatŭ
La tabaculŭ ce ĭ-aŭ datŭ,
Aŭ făcutŭ semnŭ capigiulŭ
Cu capulŭ la bostangiulŭ
Cu sabia să-lŭ lovéscă
Ş' între spete să lŭ rănéscă,
Dându-ĭ o rană de mórte.
Atuncĭ Vodă aŭ căḑutŭ
Cu spatele la pămîntŭ:
„Amanŭ Efendi!“ — aŭ strigatŭ,
«Fie-ţĭ milă şi pĕcatŭ;
«Fie-ţĭ milă, nu mĕ perde,
«Că nu am nicĭ o nădejde;
«Şi de poţĭ, chivernisesce,
«Cu chipŭ de mĕ mazilesce,
«Scapă-mĕ şi de urgie,
«Nu-mĭ lăsa curtea pustie!»
Dar cine va să-lŭ asculte,
Séŭ să vie să-lŭ ajute?
Eĭ de gâtŭ îlŭ zugruma
Ca să nu pótă striga.
Tufecci-başa — aŭ prepusŭ
Precum semnele ĭ-aŭ spusŭ,
Ş' ascultá luândŭ aminte
Aşteptândŭ ce glasŭ aude?
Maĭ pe urmă aŭ simţitŭ
Unŭ glasŭ slabŭ şi amorţitŭ,
A luĭ Vodă, când striga
Şi cu Turciĭ se luptá
Şi ferestile strica,
Vrêndŭ elŭ ca să nu se dea.
În zadarŭ, fără folosŭ:
Eĭ îlŭ oborîse gĭosŭ!
Alergândŭ să intre 'n casă,
Turciĭ din uşă, nu-lŭ lasă;
Vrêndŭ Vodă să se întórcă,
Ne sciindŭ ce să maĭ facă,
Bostangiiĭ cei-lalţĭ
Ce sta de faţă — într'armaţĭ,
Năvăli ca nisce fiară
Şi 'n cuţite îlŭ luară!
Elŭ de durere şi frică,
Se munceşce şi s'arunca,
Şi se saltă ca unŭ peşce,
În sânge se tăvălesce!
Trupulŭ luĭ celŭ multŭ muncitŭ,
Şi de cuţite rănitŭ,
Sta 'naintele întinsŭ
Izvorîndŭ sânge dintr'însŭ.
I-aŭ tăiatŭ apoĭ şi capulŭ
Rĕmâindu-ĭ numaĭ trupulŭ.
Pre o feréstră l'aŭ datŭ josŭ,
Spre grădina cea din dosŭ,
Bostangiiĭ toţĭ săpară,
Şi acolo-lŭ îngropară!
Din averile luĭ tóte,

www.dacoromanica.ro

Neavêndŭ la a sa mórte
Măcar patru coţĭ de pînză
Ca pe obrazŭ să-ĭ întinḑă.
Ér' capulŭ într'o cutie
L'aŭ trămisŭ la 'mpĕrăţic.
Precum şi averea tótă
Aŭ făcutŭ peşcheşŭ la Pórtă !
Şi aşĭa s'aŭ sĕvêrşitŭ
Ghica Vodă celŭ vestitŭ,
(Care mulţĭ s'aŭ minunatŭ
De mórtea ce s'aŭ têmplatŭ.
Rĕmâne să ne rugămŭ,
Ca să-lŭ ĭerte Dumneḑeŭ ;
Să-ĭ fie duhulŭ în fericire :
Veciĭnica luĭ pomenire !) (1)

Anexa pag. 162.

Se cuvinea să menţionămŭ între anexe şi *convenţiunea* încheiată între *Pórtă* şi *Austria* asupra graniţelorŭ Bucovineĭ, din Hurmuzaki (VII, pag. 170), dar aducemŭ celŭ puţinŭ pe cea de la vale, fiindŭ fórte importantă. Cele-lalte le va afla lectorulŭ directŭ în colecţiunea Hurmuzaki la locurile ce amŭ citatŭ în tomulŭ nostru I (2).

(Din Archiva Ces. Reg. din Viena.)

Copia della Convenzione fissante i limiti della Buccovina, segnata dai Commissarj Cesareo Regii ed Ottomani a Palamutka sulli Confini della Moldavia, li 2 Luglio 1776.

In Nome di Dio Altissimo.

Secondo il tenore della Convenzione stabilita li sette di Maggio Mille Settecento settanta cinque, overo secondo il computo della Hegira Mille Cento Ottanta nove, il settimo giorno della Luna Rebbiul Ewwel, furono, per facilitare la Communicazione fra la Transilvania e le Provincie di Lodomeria e Gallicia, all' Augustissima Corte Imperial Reggia, dalla fulgida Porta Ottomana cedute ed abbandonate per sempre, in pieno possesso e proprietà, le terre contenute d'una parte tra il Niester, li Confini di Poccucia, d'Ongheria, et della Transilvania, e limitati dall' altra parte, per i limiti specificatamente nella carta marcati.

Onde per stabilire detti Confini nella forma più migliore e più convenevole, di sorte che marcati d'una maniera chiara e precisa servino all' avenire di separazione ferma alle reciproche Possessioni tra li duoi Imperi, da canto delle Loro Maestà Imperiali Regie fù destinato e spedito come Commissario l'Illustrissimo Signore Vincenzo Baron de Barco, Generale Mare-

(1) Nu se află în Codicele No. 154 dela Academie aceste ultime 6 versurĭ.
(2) Veḑĭ şi Neuman, Recueil des traités, etc. Tom. I, pag. 200.

www.dacoromanica.ro

sciallo Tenente etc. e dalla parte della fulgida Porta Ottomana fu denominato ed inviato l'Ilustrissimo Sig. Mechmed Tahir Agha decorato col Carattere di Kapudschiler Kihajasi, li quali duoi nominati Commissarii, doppo aversi rincontrati degnamente in Baja, ed esibite secondo l'usanza vicendevolmente le loro Plenipotenze, hanno messo mano alla demarcazione.

Ma essendo esorti, doppo aver regolata una parte della demarcazione, novi dubbj, è seguito un altro accomodamento definitivo per mezzo dell' Illustrissimo Signor Barone de Thugut, Ministro Cesareo Regio appresso la fulgida Porta, e secondo il tenore di questa stipulazione si ha messo anche fine all' opera, di sorte, che si trovano presentemente regolati i Confini, con posizione delle Aquille dal Principio in sino alla fine, in maniera come si siegue :

Si principiò al Ruscello nominato Tezna-impuzzita presso i Confini della Transilvania, tragetata poi la Mogura Calului, sulla Montagna Piatra la Ross, dove si rincontra il triplice Confinio, e gia vi esiste dalla parte di Transilvania un gran Segno d'acquila, per marcare le Nuove Cessioni, fù posto alla parte destra dell' istessa Colonna un nuovo Segno d'acquila; di là racchiudendo li terreni del Villaggio Candreni, sulla metà della Montagna Lucato un segno d'acquila; Passando poi alla Montagna Pojana Vènatoruli, sulla cima di deta Montagna un segno d'acquila; di là al luogo, dove si meschia il Ruscello Seriscior con un altro chiamato Vale Ars un segno d'acquila. Di la coll' esclusione del Villagio Şaru Dorna e con esclusione del suo prato dalli Confini Imperiali, alla falda della Montagna Dial Negro, presso la selva, un segno d'acquila. Poi colla pendente dell' istessa Montagna al Ruscello Negra Dorna dirimpetto del luogo chiamato Poro Lupoli un segno d'Aquila. Restando poi la metà del Ruscello Negra Dorna all' Augustissima Corte Imperiale, e l'altra alla fulgida Porta Ottomana, all' Imboccatura dell' accennato Ruscello nel fiume Bistrizza un segno d'acquilla; di là al luogo continguo colla Bistrizza e la Vale detta Arama, sul Piede della Montagna, chiamata Rarù un segno d'acquila.

In sino a questo punto la metà del fiume Bistrizza fa le frontiere Imperiali, l'altra quella della Porta Ottomana. Ma dalla Vale Arama rimanendo alla destra tutto il fiume Bistrizza alla Porta Ottomana, siccome tutto il Villagio Chirillu, la parte sinistra in sino alla Montagna Rarù restando propria all' Augustissima Corte Imperiale, la rupe spaccata sulla Cima della detta Montagna Rarù si confermò come segno distintivo tra li duoi Confini.

Di là alla Montagna Obsinu Chirillu un segno d'acquila; di là passando sul dorso delle Montagne Vuron Clefil e Capo Bojaseschu, e rachiudendo tutti il terreni del Villagio Stulpicani, al Ruscello chiamato Vade Negriliassa un segno d'acquila; di là rimontando alle Montagne Obsina Ciumerna e Cletita micca, sulla banda di questa ultima un segno d'acquila.

Dalla parte della Montagna Cletita micca alla Montagna Cletita mare, e su

www.dacoromanica.ro

questa un segno d'acquila; dalla Montagna Cletita mare passando sulla cima e dorso delle Montagne Rotundo, Obsina Suvoristu, continuando poi con le Montagne Obsina, Isachi, Iplesi, in sino alla Montagna Dial Burago; per segnar li contigui terreni del Villagio Capo Codrului, sulla cima dell' accennata Montagna Dial Burago un segno d'acquila.

Poi alla ripa sinistra del fiume Moldova un segno d'acquila, ed un altro segno d'acquila a canto della gran strada, che passa da Capo Codrului a Baja. Di là al Principio della Vale Samosciel un segno d'acquila, e poi ove entra la linea alla Vale Lucaşesci un segno d'aquila Di là colla Vale Samosmare racchiudendo tutti li terreni del Villagio Zacharestie d'avanti il villagio Littea micca un segno d'acquila, di là continuando colla vale Samosmare, al luogo ove entra la Vale Boniesti un segno d'acquila, ed poi presso l'istessa vale ad una distanza un segno d'acquila; da quel punto passando coll' esclusione del Villagio Bonesti e suoi terreni alla Montagna Boniesti, sulla cima della nominata Montagna un segno d'acquila.

Di là alla Vale Samos micca un segno d'acquila, poi passando dirimpeto il Villagio Reasca, la Samos micca, et la Vale detta Ruscina un segno d'acquila. Da quel luogo rimontando alla Montagna Vuron Dumbrova Resu, sulla cima di detta Montagna un segno d'acquila.

Di là escludendo il Villagio Miresti con suoi terreni dalli limiti Imperiali sulla Montagna Miresti, ove principia la Vale Racovo, un segno d'acquila; continuando con questa Vale insino al villagio Siliceni all' imboccatura dell' aqua Balta Satului nel fiume Suczava, che passa d'avanti le Case del Villagio Siliceni, un segno d'acquila.

Passando poi da questo marcato punto colla metà della Riva e del fiume Suczava in sù, insimo dirimpeto del Monastero Armeno, il quale e contiguo al Villagio Suczava, all' Imboccatura del Ruscello Mitoe nel fiume Suczava, un segno d'acquila. Poi col Ruscello Mitoe in su presso il ponte un segno d'acquila; dilà continuando col succennato Ruscello, in sino dove entre un altro Ruscello chiamato Datuli, alla Sorgente di questa ultima un segno d'aquila.

Di là alla Montagna d'avanti il Monastero Dragomir, presso una strada, che va a Chalefindesti un segno d'acquila, continuando poi la linea drittamente sul dorso di questa Montagna, in sino a Orbsina Calefindesti, a questo nominato punto un segno d'acquila; dilà d'avanti l'ultimo Quartiere del Villagio Calefindesti un segno d'acquila.

Passando poi a Podoscingia in linea dritta, ad un gran Albero vicino all' ultima Casa d'avanti questo Villagio, un segno d'aquila; ed anche dirimpeto di là presso la strada sù un altro Albero un segno d'aquila.

Di là ad una Vale vicina, presso la Vale chiamata Negricina, all' angolo di quella, sopra un gran Albero, un segno d'aquila; poi alla Vale Negricina

www.dacoromanica.ro

sul ponte, ancora un segno d'aquila. Passando poi la Vale Negricina, e rimontando alla Montagna, sulla falda, al Principio della selva, dove si trovano quatro Alberi assieme, sopra uno di quelli Alberi un segno d'aquila; e di là col dorso dell' istessa Montagna, verso la parte, che scende verso il fiume Siret, lasciando alla sinistra il Villagio Siret colli suoi terreni proprio all' Augustissima Corte Imperiale, alla destra il Villagio Verbole colli suoi terreni proprio alla fulgida Porta, alla ripa dell' accennato fiume Siret un segno d'aquila.

Va poi colla metà del fiume Siret alquanto in giù, sino all' imboccatura del Ruscello Molnica, ove trovandosi gia una aquila, si confermò come segno proprio de'limiti.

Di là al Ponte dove si passa a Sinauz un segno d'aquila, poi un altro tal segno al punto, dove si meschia il Ruscelo Molnica con un altro chiamato Turiatca. Di là al sorgente del Molnica un segno d'aquila vicino Prohorod. Di là sul dorso della Montagna tra il Valone Buda e Fontina Talharului un segno d'aquila. Poi un segno d'aquila alla sorgente del Ruscello Lucavetz, ancora un altro tal segno presso il ponte, che passa sopra il marcato Ruscello Lucavetz, nel mezzo del Villagio detto Lucavetz, restando una parte del detto Villagio alla Corte Imperiale, e l'altra alla Porta Ottomana. Poi un segno d'aquila sul ponte del Ruscello Lucavetz, che è gia più vicino al Prut, ed in fine un segno d'aquila all' Imboccatura del detto Ruscello nel Prut.

Alla ripa sinistra del fiume Prut, essendo al Ruscello Rachitna gia contigui li terreni di Chotim, e per ciò avendosi trovati presenti anche li Abitanti Deputati di Chotim, secondo la lor data notizia ed attestazione si hano regolato li confini e poste le aquile, di là in sino al Niester, in seguente maniera:

All' imboccatura del Ruscello Rachitna nel Prut un segno d'aquila; poi continuando coll' istesso Ruscello al Ponte del Villagio Nuova Sielce un segno d'aquila; più in là vicino al Villagio Rachitna presso il ponte, dove passa la Strada Maestra, un segno d'aquila. Poi al ponte della Vale Poro Dubova, che entra nella Rachitna, un segno d'aquila.

Di là continuando con questa ultima Vale in sino alla sua Sorgente nella selva, a quel indicato punto sopra un albero, un segno d'aquila. Di là per una strada nuovamente aperta sul dorso della Montagna, dove giunge la Strada Maestra, un segno d'aquila; di là al punto, dove entra la strada da Colinghouz alla strada Maestra, sopra un albero un segno d'aquila.

Da quel punto poi continua la linea con la strada maestra insino a Fontina Sanea, ove presso una Pietra, un segno d'aquila; e vicino di là di nuovo sulla strada maestra un segno d'aquila sopra un albero. Facendo poi la strada maestra la separazione delli Confini, al punto dove entra la stradetta di Dersanewitz, un segno d'aquila sopra un albero. Di là all' uscio della Selva a Canto della Strada, un segno d'aquila.

www.dacoromanica.ro

In sino a questo punto serve la metà della strada maestra per linea di demarcazione, di maniera, che la sinistra colla selva appartiene all' Augustissima Corte Imperiale, e la destra colla selva alla fulgida Porta Ottomana. Dall' uscio della selva si volta la linea di separazione alla sinistra verso la Vale detta Saslü dere, o sia Vale giocosa. Onde alla prima sua sorgente, un segno d'aquila, poi più basso ad un altro braccio di questa vale, un segno d'aquila; poi anche a Canto di questa accennata Vale, dove entra una Stradetta da Dersavenetz, un segno d'aquila, ed un altro tal segno presso il ponte su questa vale, ove entra la gran strada de Dersavenetz.

Di là a quel punto, ove la vale Chrinova si congiunge con la Vale Dobranuce e l'altra detta Saslü dere, un segno d'acquila. Poi all' imboccatura delle aque di dette Valli alla Valle detta Gramenza, un segno d'acquila. Di là a canto di quella ultima Vale, dove passa la strada da Dersavenez a Pohorlofze, un segno d'aquila. Poi un altro segno d'aquila presso la vale, dove una piccola strada va da Dersavenitz a Pohorlofza. Di là alla punta della Vale presso le ultime Case di Gramenza, un segno d'aquila; Poi, presso il ponte grande, che passa sulla Vale Gramenza, un segno d'aquila; di la un segno d'aquila al luogo, dove entra la vale Gramenza alla vale Aunot; poi sul gran Ponte, che passa sulla Vale Aunot un segno d'aquila; di là dove si separa l'acqua del Molino di Palamutca da torrente di Aunot, un segno d'aquila; poi di là, dove si meschia l'aqua di Czernipotoc all' Aunot, un segno d'aquila. Di là poi, dirimpetto dell' Aunot, un segno d'aquila, separandosi l'aque del Molino, che appertiene alla parte Cesarea. Di là a Canto della Vale Aunot, dove passa la strada da Palamutka a Mitoc un segno d'aquila, ed in fine all' Imboccatura del Torrente di detta Vale Aunot nel Niester un segno d'aquila. Ed in questa maniera si ha finita la Demarcazione dei Limiti in sino al fiume Niester.

Che li qui marcati limiti servino di qua inanzi d'una separatione stabile tra li duoi Imperj, in Conformità di questo, e per dar tutta l'Authenticità publica, si hanno formati duoi uguali publici Istrumenti.

E siccome l'Illustrissimo Signore Mehmed Tahir Agha, decorato col carattere di Capugiler Chihajasi ha esibito da parte sua lo Stromento di dimarcazione, scritto in lingua turca, e segnato di proprio pugno, cosi anche da me segnato Commissario Imperiale Regio in Vigore, della Plenipotenza conferitami graziosissimamente dall' Augustissima mia Corte, fù segnato il presente Istromento di propria mano, e doppo averlo munito colle mie Arme, in Contra Cambio di quel altro fu consegnato alle mani del detto sign. Commissario della fulgida Porta Ottomana.

Palamutka, li due di Luglio, l'anno mille settecento settanta sei.

(L. S.) *Vincenzo Baron de Barco.*

www.dacoromanica.ro

Addenda la Capitolulŭ Domnieĭ luĭ Gr. Ghica Vvd. (pag. 170)

Nu putemŭ termina despre Domnia luĭ Gr. Alex. Ghica, fără de a aminti aci și unele din chrisóvele luĭ cu referință la biserică.

Așia cunóscemŭ, între alte multe, următórele:

Chrisovulŭ din 7 Augustŭ 1775 prin care Grigore Alex. Ghica scutesce mŏnăstirea Coșula de maĭ multe dărĭ și-ĭ renoesce dreptulŭ la 5 *posluşnicĭ* scutelnicĭ aĭ eĭ (1).

In 20 Iunie 1775 întăresce venitulŭ Têrgușoruluĭ pentru mŏnăstirea Galata de lângă Iași. Chrisovulŭ e scrisŭ de Diaculŭ Dumitrache Varnavŭ *V-tori Logofĕtŭ* (2).

In 19 Maiŭ 1775, Grigore Alex. Ghica dă mŏnăstireĭ Galata volnicie să ica *mortasipia* la tóte iarmaróccle din Têrgușorŭ, afară numaĭ venitulŭ iarmaroculuĭ să-lŭ iea Cetăţuia la prazniculŭ mŏnăstireĭ S-ţiĭ Apostolĭ Petru și Pavelŭ (3).

In acecașĭ lună Maiŭ 1775 Grigore Ghica întăresce mŏnăstirea Bistriţa, din noŭ, mortasipia și vama de pe Bacăŭ. Acelașĭ Diacŭ Varnavŭ V-tori Logofĕtŭ a scrisŭ, chrisovulŭ, care se păstréză la Arch. Statuluĭ, pachetŭ 6.

Dela Grigore Ghica Vodă, unŭ altŭ chrisovŭ f-o mare, hârtie, cu sigiliulŭ micŭ, octogonŭ, chinovariŭ; subscrisŭ Iω Grigore Ghica, din Iulie 25, 1775, acordă mŏnăstireĭ Solca, unde e hramulŭ S-ţiĭ Apostolĭ Petru și Pavelŭ, scutire pentru 200 oĭ de goștină, 200 stupĭ și mascurĭ de desetină, 200 vedre vinŭ de vădrăritŭ și să primésca câte 2 oca untŭ-de-lemnŭ și una litră tămâie din vama cea mare Domnéscă «*pe tótă luna și pe totŭ anulŭ în tótă vremea Domnieĭ mele*», cu condiţiune ca părinţiĭ să se róge: «*pentru iertarea pĕcatelorŭ prea iubiţilorŭ părinţilorŭ noștri și a nóstre și pentru bună starea și întemeierea ţĕriĭ aceștia.*»

In 1776 Maiŭ 10 altŭ chrisovŭ dispune iar de mortasipie în favórea mŏnăstireĭ Galata (4). E unŭ folio micŭ.

In alŭ 3-lea anŭ alŭ Domnieĭ séle, Grigore Alex. Ghica dă unŭ altŭ chrisovŭ din 14 Ianuarie 1777, prin care scutesce toţĭ preoţiĭ din Iașĭ de dajde Domnéscă și de ploconulŭ vlădicescŭ și de ajutorinţă și de alte dărĭ, de po-

(1) Vedĭ pachet. No. 8, Doc. mŏnăstireĭ Coșula, Arch. Statuluĭ. Din anulŭ I, alŭ domnieĭ a II-a.

(2) Arch. Statuluĭ, pach. 6, Doc. mŏnăstireĭ Barnovski.

(3) Arch. Statuluĭ, pach. 4, Doc. ale mŏnăstireĭ Galateĭ.

(4) Archiva Statuluĭ, pach. 4, Doc. ale mŏnăstireĭ Galateĭ.

www.dacoromanica.ro

gonăritŭ de oĭ séŭ de văcăritŭ; de s'ar întêmpla vre odată a fi, preotŭ să nu plătésceă, cum și de podveḑĭ, de caĭ de olacŭ. Documentulŭ este semnatŭ de Iω Grigore Alex. Ghica Vvd.; e scrisŭ de «credinciosulŭ boeriulŭ nostru Demetrie alŭ doilea logofĕtŭ» și are sigilulŭ micŭ în roșŭ, cu tunurĭ, buzduganc, sabie, drapele, tobe, înconjurândŭ bourulŭ. Josŭ: data de 1777.

Documentulŭ originalŭ f-o mare e conservatŭ la Mitropolia din Iașĭ.

Totŭ din 1777 luna Maiŭ, maĭ cunóscemŭ unŭ chrisovŭ f-o mare, cu acelașĭ sigiliŭ ca celŭ de susŭ, acordândŭ scutirĭ pentru mŏnăstirea Aronŭ Vodă.

Nu numaĭ de bisericile din ţéră avŭ grijă Gr. A. Ghica, ci și de cele din Turcia, după obiceiulŭ domnilorŭ noștri. Publicămŭ aci o serie de câte-va scrisorĭ inedite, din archiva Patriarchieĭ dela Constantinopole, după regularea Academieĭ române. Aceste scrisorĭ, fie că sunt corespondenţe directe cu Domnitorulŭ, fie că sunt corespondenţe dintre scaunulŭ patriarchalŭ și egumeniĭ dela mŏnăstirile din ţéră, sunt adese pline de preciósе informaţiunĭ despre cele ce ne interesézĕ a sci. Să se observe între altele, scrisorile luĭ *Vartolomeĭ*, care nu póte fi decât cunoscutulŭ Vartolomeĭ Măzărcanulŭ, celŭ care fŭ trámisŭ de Moldova în Delegaţiune la Curtea de la Petersburg și despre care am presentatŭ Academieĭ unŭ memoriŭ (1).

Iacă scrisorile de la Patriarhie:

Scrisórea luĭ Grigorie Vodă Ghica către Avramie despre fostulŭ egumenŭ alŭ mŏnăstireĭ Barnovschi, Ghedeonŭ, mulţămindŭ și de venirea luĭ Procopie ca Mitropolitŭ alŭ Chesarieĭ Filipuluĭ.

Prea fericite și prea sfinţite patriarchŭ alŭ Ierusalimuluĭ și alŭ întregeĭ Palestine, Chirŭ Avramie, părinte alŭ nostru spiritualŭ, salutândŭ respectuosŭ pe Prea fericirea sa, sărutămŭ fericita sa drĕptă, pe care Dumneḑeŭ s'o păzésceă în sănătate și să ajungă tóte dorinţele séle mântuitóre.

Scrisórea sa părintésceă, prin Archimandritulŭ Chrysanth, am primit'o, prin care ne anunţă, că cucernicia sa a fostŭ trămisă aicĭ, ca să fie epitropŭ și egumenŭ alŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ Barnovschi, fără să ne spue nimicŭ despre actualulŭ egumenŭ Ghedeonŭ. Prea fericite stăpâne, egumenulŭ Ghedeonŭ, ca în aniĭ trecuţĭ maĭ multŭ ca orĭ-care altulŭ s'a purtatŭ maĭ cinstitŭ și maĭ cu viinciosŭ, respectatŭ din partea tuturorŭ; este evidentŭ la toţĭ și că tóte ale mŏnăstireĭ craŭ într'o extremă desordine și acésta este învederatŭ. Vĕḑendŭ și noĭ cucernicia sa ducendŭ viaţa în cuviinţă și chivernisélă de lăudatŭ, plecândŭ

(1) Veḑĭ memoriĭ de V. A. U., Bucurescĭ, 1889, pag. 1—49.

www.dacoromanica.ro

de aicĭ pe la sfîntulŭ Gheorghe, Chirŭ Procopie, amŭ alesŭ pe părintele Ghedeonŭ ca părinte alŭ nostru spiritualŭ.

Pentru aceea, de óre-ce după cum amŭ aflatŭ, s'a numitŭ din partea Prea sfinţieĭ sale pentru marea Rusie, nu însă immediatŭ, dar după trecerea câtorŭ va lunĭ, până atuncĭ adecă până la plecarea luĭ Ghedeonŭ, ca să nu fie necinstitŭ din stănă gonitŭ, să rĕmâe ca egumenŭ şi după plecarea sa să primésca egumenia trămisulŭ Chrysanthu, pe care l'amŭ numitŭ ca egumenŭ la o óre-care mŏnăstire administrată până acuma de către unŭ episcopŭ. La acésta ca să fie acolo adecă egumenŭ, daca e prin voinţa Prea sfinţieĭ sale, cum iarăşĭ scrie prea sfinţia sa, scopulŭ pentru virtutea bĕtrânuluĭ Ghedeonŭ, să fie cu pacienţă până la a sa plecare.

Am vĕdutŭ şi cele privitóre la sf. Chirŭ Procopie dela Galata făcutŭ candidatŭ pentru Chesaria, şi mulţămimŭ Prea sfinţieĭ sale a căruĭ drĕptă respectuosŭ sărutămŭ. După spiritŭ respectuosŭ fiŭ.

Grigorie Ghica Voevodŭ.

Scrisórea luĭ Grigorie Ghica Voevodŭ către Avramie, despre unŭ egumenŭ de curêndŭ numitŭ şi despre o dare din Moldova pentru sf. Mormîntŭ.

Prea fericite şi prea divine Patriarchŭ alŭ Ierusalimuluĭ, Chirŭ Avramie, tată respectabilŭ întru Christosŭ.

Scrisórea sa din 3 ale luncĭ c. amŭ primit'o, şi despre buna sa sănătate neamŭ bucuratŭ. Amŭ vĕdutŭ cele coprinse într'însa la adresa nóstră. Şi despre stabilirea ca egumenŭ alŭ st. mŏnăstirĭ Tazleŭ a unuĭ óre-care ni nachŭ popa Chirŭ Grigorie, socotitŭ ca vrednicŭ de către prea fericirea sa, pentru a se însărcina cu grijile şi supraveghierea a sus pomenitĕĭ mŏnăstirĭ; după cererea sa părintésca l'amŭ stabilitŭ pe elŭ.

Iar cât despre vama ce se dă anualŭ către sfîntulŭ şi dătătorulŭ de viĕţă Mormîntŭ, tocmaĭ ca şi anulŭ trecutŭ astŭ-felŭ şi acum o vomŭ plăti la vreme.

Şi acestea de o cam dată. Ear Prea sfinţia sa sciindŭ afecţiunea şi evlavia ce-ĭ purtămŭ, rugămŭ să nu uĭte de a ne însemna din când în când cele privitóre la sănĕtatea sa, a căreĭ anĭ fie mulţĭ şi lungĭ şi binecuvîntările sale fie în tótă viaţa nóstră.

1776, Iulie 23, fiŭ în Christosŭ şi gata la poruncă.

Io Grigorie Ghica Voevodŭ.

Scrisórea luĭ Alexandru Ghica (fiulŭ Domnuluĭ) către Avramie, despre nisce afacerĭ bănescĭ.

A totŭ sfinţieĭ sale respectabile cu respectŭ mĕ închinŭ sărutându-ĭ sfinţita sa drĕptă Rugându-mĕ sfîntuluĭ Dumneḑeŭ să o păzésca în sănĕtate de-

www.dacoromanica.ro

plină şi ne scăḑută prosperitate, cu isbutirea şi câştigarea bunurilorŭ mântuitóre, ce le doresce.

După sosirea nóstră în capitală, fiindŭ restrînşĭ de o întristare sufletéscă şi nenorocire a stăreĭ şi până când să putemŭ reveni în fire, trecêndŭ între acestea ḑile destule, nu am avutŭ vreme ca să potŭ printr'o scrisóre fiéscă să redaŭ a totŭ sfinţieĭ sale închinăciunile evlavióse şi să-ĭ cerŭ părintescile sale binecuvîntărĭ, şi totŭ de odată să o şi rogŭ despre trămiterea celorŭ 500 leĭ ce îĭ înmănasemŭ; acum însă profitândŭ de ocasiune, nu am lipsitŭ ca prin presenta mea fiéscă să întrebŭ de scumpa sănĕtate a sa, şi în acelaş timpŭ să o rogŭ că suma de 500 leĭ ce o înmânasemŭ, să o dea aducĕtoruluĭ presenteĭ, Domnieĭ-sale Chiriacŭ Anastase, prin care mi-se va face poliţă aicĭ în capitală, şi dându-se Domnieĭ-sale baniĭ sunt daţĭ în siguranţă, avêndŭ şi presenta mea ca dovadă de achitare.

Nu mĕ îndoescŭ de părintésca şi spirituala sa iubire, care o va şi îndemna, ca în rugăciunile către Dumneḑeŭ şi pentru neuĭtatulŭ şi pe veciĭ odihnitulŭ sufletŭ alŭ tatăluĭ nostru să se róge precum şi pre noĭ părintesce să ureze tóte câte sunt de la Dumneḑeŭ mântuitóre şi milă şi compătimire dela a sa Dumneḑeéscă pronie; sunt convinsŭ că îmbucurându-mĕ cu înbelşugare printr'o scrisóre de urare, mĕ va informa şi despre remiterea banilorŭ la celŭ pomenitŭ.

Mama mea cu fratele meŭ Beizadea Dumitraşcu şi cei-lalţĭ aĭ meĭ fraţĭ, închinându-se cu respectŭ a totŭ sfinţieĭ sale îĭ sărută sfinţita sa dréptă, cerêndu-ĭ binecuvîntările sale părintescĭ, şi urările sale, ca să-ĭ fie ajutătóre în tótă viéţa.

1777, Iunie 24, gata la poruncile sale şi fiŭ în Christosŭ.

Alexandru Ghica.

Scrisórea luĭ Procopie Mitropolitulŭ Chesarieĭ Filipŭ, către Avramie despre nisce certurĭ între clericiĭ metochuluĭ Bîrnovski.

Prea fericiriĭ sale prea divine şi prea venerabile, cu smerenie mĕ închinŭ şi cu totŭ respectulŭ sărutŭ respectabilele sale mânĭ. Am primitŭ cele treĭ scrisorĭ ale prea fericiriĭ sale, cele d'întâĭ douĕ cu călăraşulŭ celŭ d'întâĭ împreună cu poliţa celorŭ 1.000 de leĭ ce trămisesemŭ, pe care înmânând'o negustoruluĭ, amŭ primitŭ baniĭ numaĭ decât şi rĕmânŭ în prăvălia Başeĭ Costi până ce voiŭ găsi altă poliţă, de óre-ce în presentŭ nu se găsescŭ orĭ-unde voiŭ căuta. Pricina de nu s'aŭ plătitŭ, credŭ că a fostŭ mortalitatea cea multă, pentru că cŭ şi altă-dată făcusemŭ acceleaşĭ persóne şi îndată s'a şi plătitŭ.

Ierĭ întorcêndu-mĕ de la culesulŭ viilorŭ, amŭ primitŭ şi a treia scrisóre împreună cu scrisórea adresată Archimandrituluĭ Vartolomeŭ şi unŭ altŭ plicŭ

www.dacoromanica.ro

către dînsulŭ și alta către unŭ Archiereŭ, cu tóte că încă stă și cea de maĭ înainte către Vartolomeŭ, de óre-ce de abia aŭ sositŭ, după cum scriamŭ deunăḑĭ, la prăvălie, nefiindŭ nicĭ o ocasie, și maĭ cu sémă că le deschidŭ tóte în sfîrșitŭ, precum și presenta dela a totŭ cucernicia sa aŭ deschis'o și iarășĭ amŭ sigilat'o, de asemenea și altele ce le scria aicĭ elŭ însușĭ, deschise mi le-aŭ datŭ și presentându-mi-se ocasiunea sigură le voiŭ expedia.

Amŭ primitŭ încă o scrisóre din partea prea fericiriĭ sale, adresată către boerulŭ Constantinŭ Catargiŭ care dacă e *catargiŭ* (cântarŭ-giŭ) nu e boerŭ, iar décă e Catargiŭ, e boerŭ, de și lipsesce acum, avêndŭ o însărcinare domnéscă, și se chiamă Costinŭ și până să vie, să mi-se dea de scire la care s'o trămitŭ.

Scrisórea către egumenulŭ Cetățuieĭ amŭ dat'o, nu amŭ avutŭ însă timpŭ ca să-lŭ întêlnescŭ, fiindŭ-că amŭ avutŭ grija viilorŭ.

Despre Agapie, care șéde la Bîrnovski, s'a certatŭ cu chirŭ Atanasic și șĭ-aŭ adresatŭ înjurăturĭ reciproce între dînșiĭ, și pricina era de a eși din odaia unde ședea, ca să se dea cu chirie, și m'am dusŭ însu-mĭ și i am împăcatŭ, și i-a datŭ altă chilie, până ca să plece de aicĭ, și a eșitŭ din cea d'întâĭ, și nicĭ nu-lŭ supĕră pentru masă, iar achitarea luĭ n'a venitŭ de la prea sfinția sa. Și are de gândŭ de a se duce la Bucurescĭ. Decĭ conformŭ cu porunca prea fericiriĭ sale, îlŭ voiŭ întêmpina cum trebue. Archimandritulŭ chirŭ Ghedeonŭ încă zace. Baniĭ moșieĭ câțĭ eraŭ la mine mi-a cerutŭ alaltăierĭ prea nobilulŭ boerŭ mare Postelnicŭ Celebi Gheorgache pentru necesitatea sa, de vreme ce sta așa și-ĭ știa și i-amŭ datŭ cu învoială pentru treĭ lunĭ, séŭ décă vorŭ fi de trebuință maĭ înainte, să-ĭ dea cu dobânda lorŭ, și după ce va veni și chirŭ Costi și s'o găsi modulŭ rĕscumpărăriĭ, îĭ cerŭ de la măria sa.

Acestea de o cam-dată, iar a totŭ sfintele și de Dumneḑeŭ convingĕtórele sale urărĭ fie-mĭ ajutătóre în tótă viéța.

1777, Octobre 7, sluga cea maĭ mică.

Procopie alŭ Chesarieĭ.

Scrisórea luĭ Vartolomeŭ către Avramie care a plecatŭ, se vede, din Moldova la Nizna și dă informațiunĭ despre Ghedeonŭ și Chrysanthu de multe lucrurĭ rele.

Prea fericircĭ sale prea divine, cu smerenie mĕ închinŭ.

Astăḑĭ la 29 Iulic am primitŭ scrisórea sa de urare și de dojenire, din causă că nu-ĭ scriŭ despre cele ce se petrecŭ. Eŭ, stăpênulŭ meŭ, nu trece nicĭ o sĕptĕmâna fără să scriŭ când mĕ găsescŭ la Nizna. Dar cândŭ cutrecrŭ afară, de unde să scriŭ? precum și astăḑĭ mĕ găsescŭ la unŭ bâlciŭ alŭ Malorusicĭ,

www.dacoromanica.ro

anume *Ruminia*, decĭ numaĭ scrisórea sa dojenitóre m'a îndemnatŭ să mĕ lasŭ de slujba mea pentru a-ĭ scrie. Iar despre scrisorile pentru sfinția sa din Chiev, ce'mĭ făcŭ la 20 Maiŭ unŭ óre-care Moraitŭ (grecŭ din Morea Peloponezŭ) îndată ce le-amŭ primitŭ le-amŭ și înmânatŭ. Totŭ asemenea și despre mișcarea luĭ Chirŭ Ghedeonŭ Archimandritŭ și în scurtŭ despre totŭ ce a lăsatŭ rĕposatulŭ Chrysanthu, pentru că încă nu vĕdusemŭ socotéla cu epitropiĭ; după ce, însă, m'am dusŭ la Nizna am vĕdutŭ și socotéla și-ĭ scriamŭ pe la 2 Iulie trămițêndu-ĭ și catastifurile atâtŭ ale paralelorŭ de datoriĭ și a venituluĭ, cât și ale averei, atuncĭ scriamŭ și despre acelŭ vîndĕtorŭ de Dumnedeŭ blestematŭ călugărŭ Ghervasie, și asupra acelora cade vina, carĭ tundŭ astŭ-felŭ de soiurĭ de ómenĭ și-ĭ punŭ în ordinea călugărimeĭ, căcĭ de către aceștia este acusată și rușinată instituțiunea călugărésca, maĭ cu sémă a grecilorŭ în locurile străîne.

Eŭ, ca să nu supĕrŭ audulŭ sĕŭ nu-ĭ scriamŭ atuncĭ; dar déca vĕ place ca să aflațĭ, audițĭ virtuțile și isprăvile acestuĭ nemernicŭ Ghervasie și déca vi se vorŭ pare plăcute, trămiteți-lŭ iarășĭ la Ierusalimŭ.

Dînsulŭ, *stăpânulŭ meŭ*, după ce am sositŭ la Nizna în timpŭ de dece dile, îndată a prinsŭ și prietene, dela carĭ a și căpĕtatŭ bólă și voindŭ să se vindece a aflatŭ tótă Nizna, eŭ însă o ținemŭ asta în secretŭ și căutamŭ să găsescŭ mijlocŭlŭ de a-lŭ trămite cu altŭ prilejŭ, pentru ca să nu se maĭ audă astŭ-felŭ de vorbe rele la adresa nóstră tocmaĭ dela începutŭ. Dar dînsulŭ, omŭ urgisitŭ de Dumnedeŭ, nu a încetatŭ de a se bucura de acestŭ darŭ, ci în Duminica postuluĭ de brânză spre séră, a adus'o pe prietena sa și a ascuns'o pe după sobă. Noĭ după ce amŭ cinatŭ, aude călugărulŭ meŭ unŭ glasŭ femeescŭ; îmĭ dice mie, cŭ cautŭ s'o găsescŭ, tocmaĭ în timpulŭ nopțeĭ pe la césulŭ 3. Fără să întârdiŭ cŭ am isgonit'o; iar luĭ ce să-ĭ spunŭ? Mĕ temeamŭ ca să nu dea focŭ și să ne ardă, precum și ne-a și făcut'o, dar din fericire noĭ l'am prevenitŭ. Eŭ însă aștepta mereŭ ocasiunea de a-lŭ expedia fără ca să se facă sgomotŭ. Iar dînsulŭ, urgisitulŭ, séŭ și din causa rușineĭ, séŭ din causa neglijențeĭ sale, nu maĭ vroia să facă nicĭ unŭ serviciŭ conaculuĭ și cerea să-lŭ numĕrŭ între călugărĭ și diaconulŭ meŭ, și apoĭ s'a hotărîtŭ singurŭ să plece.

Printre acestea însă, deschidêndŭ sipeturile luĭ Chrysanthu și ale mele, a furatŭ din ele cingătorĭ, lumînărĭ, săpunurĭ, pe carĭ le-am găsitŭ, déca a maĭ luatŭ și alte eŭ nu sciŭ. În sfîrșitŭ după ce am petrecutŭ Paselele, a cerutŭ léfa câtŭ a vrutŭ, și i-am datŭ maĭ multŭ ca 40 de leĭ și cheltuielele sale 5 ruble.

La plecare se duce la locașulŭ de rugăciune și fură sfînta cruce, aceea cu care am împodobitŭ aicĭ (a vĕdut'o prea fericirea sa), din fericire însă am băgatŭ de sémă și trămitŭ ómenĭ dela *magistratŭ* și l'aŭ ajunsŭ pe drumŭ, și

www.dacoromanica.ro

aŭ pusŭ mâna pe dînsulŭ şi mi-l'aŭ adusŭ prăpăditŭ şi astŭ-felŭ se duce la blăstemulŭ sĕŭ.

Acestea sunt aicĭ isprăvile sale, ca celŭ-laltŭ ce e împreună cu dînsulŭ, anume Luca, după cum negustorii mi-aŭ istorisitŭ, este maĭ ticălosŭ ca acesta, şi dĕcă poltiţĭ trimiteţi-ĭ la Ierusalimŭ.

Iar aceea că nu maĭ sunt cŭ însu-mĭ în ordine bună, aşĭa e: bine că încă trăescŭ; urarea Vôstră însă să mĕ luminezc; cu dreptŭ cuvîntŭ mĕ dojăniţĭ şi în privinţa nizamuluĭ (regulei) şi asupra părereĭ mele de rĕŭ atâtŭ de dĕsă în scrisorile mele. Dintre ceĭ în slujba sfîntuluĭ Mormîntŭ cŭ m'am găsitŭ să fiŭ atâtŭ de nebunŭ şi supusŭ şi ca să mĕ arĕtŭ atâtŭ de supusŭ a trebuitŭ să-mĭ pericliteză viaţa şi mi-am pierdutŭ ordinea mea proprie.

Acum a eşitŭ şi altŭ debitorŭ a luĭ Chrysanthu cu chitanţă de 100 ruble şi le-am plătitŭ şi acestea, afară de socotéla cea d'întâiă; nu sciŭ dĕca va eşi şi altulŭ şi eŭ am lăţile de lemnŭ, de aceea am perdutŭ ordinea mea, dar urarea prea fericireĭ sale părintescĭ să mĕ ajute.

Am întâlnitŭ şi pe sfinţia sa alŭ Cerniovieĭ, pe Chirŭ Filoteŭ, care m'a primitŭ cu extremă bunătate, mi-a datŭ voie în tôtă eparchia sa, m'a ospĕtatŭ treĭ ţile, mi-a datŭ şi vre-o 50 de ruble gratisŭ. De aceea rogŭ cu celŭ d'întâĭ omŭ să-ĭ scrieţĭ o scrisôre de mulţămire pentru primirea ce mi-a făcutŭ, tocmaĭ ca aceea ce a adresatŭ Mitropolitulŭ Chievuluĭ. Rogŭ ca în acelaşĭ timpŭ şi scrisôrea către Chirŭ Petre despre care-ĭ scrisesemŭ să i se trimĕtă împreună de asemenea şi scrisôrea aceea pentru numele acelea despre carĭ-mĭ scriea, pôte c'oiŭ primi acele mile. Iar scrisôrea sfinţieĭ sale păstrătoruluĭ de scule, rogŭ să nu o uite grămăticulŭ, dar să se trămĕtă la Ierusalimŭ.

Pe lângă acestea rogŭ să maĭ scrieţĭ epitropuluĭ din Ierusalimŭ pentru acela carĭ de aicĭ se ducŭ la Ierusalimŭ, ca să aibă o óre-care primire, fie monachĭ, fie mirenĭ, pentru că aicĭ se plângŭ că nu aŭ nicĭ o primire cum se cade aĭ lorŭ la Ierusalimŭ.

Rogŭ a doua óră, ca să am favôrea şi mângâerea sa părintéscă, în acelaşĭ timpŭ şi scrisôrea sa de urare pentru liniştea mea sufletéscă, şi ajungă mĭ aceste chinurĭ ce le tragŭ în ţĕrile străine, iar urările sale fie cu noĭ ajutătôre pentru tôtă viaţa nóstră.

1776, Augustŭ 1.

Copilŭ supusŭ
Vartolomeŭ.

P. S. Grea e vorba, prea divinulŭ meŭ stăpânŭ, care mi-aţĭ spus'o, că am perdutŭ asupra mea orĭ-ce regulă, şi acésta nu pentru altŭ-ceva mi-a părutŭ rĕŭ, pentru că trebue ca unŭ tată iubitorŭ să-şĭ dojenésca pe copiiĭ sĕĭ; ci pentru că mi-a scrisŭ aşĭa luândŭ în sémă vorbele unuĭ nemernicŭ

www.dacoromanica.ro

Ghervasie. Dar tóte acestea le suférŭ din causa pĕcatelorŭ mele. Cât despre acestŭ rĕŭ călugărŭ puteţĭ întreba şi pe unŭ óre-care Panŭ Carachiozi şi vĕ va spune şi dînsulŭ, căcĭ aicĭ era şi Domnia sa când a fugitŭ pomenitulŭ călugărŭ.

Iar chirŭ Ghedeonŭ a plecatŭ de la Nizna la 14 Maiŭ trecutŭ spre a se duce în capitală; dar până acum nu am primitŭ nicĭ o scrisóre a sa; audŭ, însă, de la maĭ mulţĭ negustorĭ, că este peste putinţă ca să-lŭ lase să mérgă în oraşulŭ împĕrătescŭ, şi décă acésta e adevĕratŭ, păcatŭ de cheltuelĭ, dar Sf. Dumneḑeŭ prin sfintele séle urărĭ să facă ce e maĭ bine; şi eŭ deducŭ acésta, căcĭ vĕdŭ că în colindările nóstre nu maĭ aŭ întâia lorŭ bunătate ceĭ cu bună stare de aicĭ, după cum auḑiamŭ că era odinióră, dar şi acésta totŭ asupra nóstră cade, pentru-că s'aŭ şi strînsŭ destuĭ din călugărimea nóstră şi multe lucrurĭ necuviincióse aŭ resultatŭ din pricina lorŭ. Eŭ colindŭ că-mĭ stă în putinţă în călĕtoria mea, dar cheltuelĭ multe şi colecte puţine, pentru-că pe lângă ceĭ-lalţĭ am trebuinţă şi de unŭ interpretŭ, de óre-ce nu cunoscŭ acéstă limbă.

Eŭ pe acestŭ urgisitŭ de Dumneḑeŭ călugărŭ tocmaĭ pentru aceea l'am luatŭ din Ierusalimŭ, ca în locŭ să am unŭ omŭ străinŭ, să am unŭ omŭ de la mŏnăstire, cu tóte că toţĭ părinţiĭ îmĭ spuneaŭ să nu-lŭ primescŭ, sciindŭ ce ipochimenŭ este şi ce isprăvĭ a făcutŭ. Printre tóte cele am şi cheltuitŭ pentru elŭ peste o sută de leĭ de l'am adusŭ, dar m'am căitŭ fórte multŭ, pentru-că afară de cheltuelĭ mi-a pricinuitŭ şi atâta necinste; a furatŭ şi o icónă din biserica Comana, după cum îmĭ spune crîsniculŭ. Vaĭ! ce să vĕ maĭ spunŭ altŭ-ceva? tóte viţiurile îlŭ împodobescŭ: beţivŭ, hoţŭ, nerușinatŭ, fórte obrasnicŭ, şi în fine fórte necinstitŭ ipochimenŭ.

Imĭ ḑiceaŭ părinţiĭ din Ierusalimŭ, că a fostŭ şi la muntele Libanuluĭ şi a trăitŭ cu uniţiĭ, lucrurĭ ce nicĭ nu le credeamŭ, dar le-amŭ încercatŭ eŭ însumĭ şi le-am găsitŭ că sunt adevĕrate, nu a lăsatŭ pe nicĭ unulŭ dintre părinţĭ neacusatŭ în faţa tuturorŭ, şi în faţa mea atâtea a flecăritŭ în cât pĕcatŭ de banĭ dacă-lŭ veţĭ trămite iar la Ierusalimŭ.

Acéstă scrisóre şi alte asemene ne arétă practica călugărilorŭ grecĭ de a cutreera ţĕrile române şi Rusia, ca să adune averĭ!

Scrisórea luĭ Vartolomeŭ către Avramie despre câţi-va clericĭ aflătorĭ în Ţéra-Românéscă şi Moldova şi permutaţĭ la metóşe de ale Sf. Mormîntŭ în Rusia.

Prea sfinţieĭ sale prea divine, cu smerenie de slugă mĕ închinŭ, sărutându-ĭ evlaviosŭ drépta.

www.dacoromanica.ro

Alaltăierĭ cu sfînta voinţă am venitŭ din . . . . . după cum doresce prea sfinţia sa, şi să aibă binecuvîntarea sa creştiniĭ, am găsitŭ şi scrisórea sa prea Dumneḑeiască de urare, prin care aflândŭ de favórea părintéscă ce îmĭ păstréză, m'am bucuratŭ peste mĕsură. Am vĕḑutŭ, prin urmare, urările şi binecuvîntările sale şi însemnarea numelorŭ, totuşĭ până acum nicĭ o milă n'am primitŭ de la acele nume, dar este de creḑutŭ, că urările sale să-ĭ lumineze.

Pe lângă acestea îmĭ scrie şi archimandritulŭ chirŭ Ghedeonŭ din Moscova, că încă se găsesce acolo, şi i s'a datŭ voie ca să colinde numaĭ acea eparhie, pentru cheltuiala întreţinerii sale; ca să mérgă maĭ departe e peste putinţă, fiindŭ împiedicatŭ de douĕ cause, una că în scrisórea patriarchală trămisă către prea sf. Sinodŭ nu însemnéză lămuritŭ, că are şi darurĭ de a oferi împĕrăteseĭ; iar causa a doua, a opririĭ anualuluĭ este accea, că nu are chrisovŭ şi prin urmare s'a ivitŭ acéstă piedică, după cum îmĭ scrie.

Decĭ rógă prea cuvioşia sa, să scriŭ către prea sfinţia sa şi să-ĭ daŭ de scire, ca să facă cu prevederea sa cea luminată de la Dumneḑeŭ orĭ-ce chipŭ scie, séŭ celŭ puţinŭ să trimétă o a doua a sa scrisóre către prea sfîntulŭ Sinodŭ, lămurindŭ tot-de-odată atâtŭ darurile destinate pentru palatŭ, sf. cruce, că este adevĕrată şi pentru milă şi despre orĭ-ce altă afacere, care se cere pentru Ghedeonŭ, şi o altă scrisóre către înaltŭ prea sfinţia sa Mitropolitulŭ Moscoveĭ chirŭ Platonŭ, care să fie redactată şi în limba elenă, deslușindŭ totŭ-de-odată şi tótă afacerea de misiune a luĭ Ghedeonŭ, şi să cuprindă şi mărturia *lemnuluĭ* dătătorŭ de viéţă şi despre chrisovŭ să scrie precum scie Provedinţa eĭ divină Dar acéstă scrisóre să fie bine meşteşugită, pentru-că înaltŭ prea sfinţia sa, este în adevĕrŭ o persónă fórte învĕţată, după cum se mărturisesce din partea tuturorŭ şi după cum se vede.

Pe lângă acestea cele douĕ case ce avcamŭ în Nizna, le-am vîndutŭ cu concursulŭ prea stimaţilorŭ epitropĭ, cu ruble 720: să fie în cunoscinţa sa.

Decĭ dócă îmĭ poruncesce ca să clădescŭ ceva case la conaculŭ unde staŭ pentru negustoriĭ (pentru-că conaculŭ are spaţiŭ destulŭ), e bine, séŭ cum îmĭ poruncesce, eŭ sunt gata de a face.

Pe lângă acestea scrie chirŭ Ghedeonŭ şi cere şi alte maĭ multe plocóne, ca să i se trimétă din Ierusalimŭ. Eŭ însă i-am rĕspunsŭ, să isprăvéscă acelea ce maĭ are cu sănĕtate şi bună chivernisélă şi s'o face şi acésta. Şi acum după cum poftiţĭ rĕspundeţi-mĭ. Şi acestea de o cam-dată, iar fericitele binecuvîntărĭ fie-mĭ întru ajutorŭ.

1776, Novembre 1, slugă smerită şi fiŭ prea supusŭ.

Vartolomeŭ.

www.dacoromanica.ro

P. S. Prea cuviosuluĭ sfîntuluĭ Protosincelŭ chirŭ Ghermanos mĕ închinŭ, tot-de-odată prea sfîntulŭ Chirŭ Seraphimŭ îĭ uréză (cu care a și slujitŭ împreună) și m'a întrebatŭ décă trăesce încă, și m'a rugatŭ să scriŭ prea cuvioșieĭ séle urărĭ din partea sa și prea cuvioșia sa să-ĭ scrie, și lasă să-ĭ scrie.

Scrisórea luĭ Ghedeonŭ egumenulŭ Cetățueĭ, către Avramie, prin care îĭ dă informațiĭ despre necesitatea restaurăriĭ acesteĭ mŏnăstirĭ.

Prea fericiriĭ vóstre, prea venerabile, cu smerenie mĕ închinŭ și cu respectŭ îĭ sărutŭ sfințita sa dréptă.

La 21 a luneĭ trecute Septembrie am primitŭ o scrisóre a sa și totŭ ceea ce părintesce mĕ sfătuesce și dreptŭ stăpânŭ îmĭ poruncesce, bine am înțelesŭ, ca, adecă, să reînalțŭ și să restaurezŭ atâtŭ părțile exterióre putrede ale mŏnăstiriĭ, cât și cele din lăuntru, carĭ cu tóte că escesivŭ am îngreunatŭ auḑulŭ sĕŭ, totuși fie întru scirea prea fericireĭ sale, că, întru cât a fostŭ cu putință mie slugiĭ sale, aŭ fost restaurate; iar acele, carĭ pe de altă parte din causa anomaliilorŭ temporale s'aŭ stricatŭ, d'aci înainte, cu ajutorulŭ sfintelorŭ sale urărĭ, vorŭ fi în curêndŭ restaurate, aĭ căreĭ anĭ fie de la Dumneḑeŭ prea mulțĭ, iar binecuvîntările sale sfinte cu noĭ.

Din Iașĭ 1777, Octobrie 22.

Ghedeonŭ, Achimandritulŭ Cetățueĭ.

Scrisórea Domnițeĭ ..... Dómna către Avramie prin care-l felicită pentru sĕrbătorile de Crăciunŭ și mulțămesce pentru binecuvîntările patriarchicescĭ.

Prea fericiriĭ sale prea divine cu respectŭ mĕ închinŭ, sărutându-ĭ venerabila sa dréptă, rugându-mĕ sf. Dumneḑeŭ ca s'o păzéscă în deplină sănĕtate și prosperitate continuă, viață lungă și isbutirea bunurilorŭ ce doresce.

Respect. sa scrisóre bucurosŭ am primitŭ și aflândŭ de scumpa buna sănĕtate a sa, am vĕḑutŭ și cele cuprinse în ea, prin carĭ mĕ felicită și-mĭ uréză despre iltifaturile împĕrătescĭ ale Domnilorŭ noștri, date Mărieĭ sale, căruia Dumneḑeŭ să-ĭ lungéscă ḑilele, și pentru sĕrbătorile trecute ale Crăciunuluĭ și acelorŭ ce urméză, și-ĭ mulțămescŭ prea fericireĭ sale pentru ambele lucrurĭ. Dea Dumneḑeŭ ca și prea fericirea sa să fie învrednicită, ca să sĕrbătoréscă și sĕrbătorile acestorŭ ḑile și alte multe în multe perióde solare, în deplină sănĕtate, etc.

De asemenea și de cele despre călĕtoria Dómneĭ mameĭ mele, ce-mĭ scrie, acestea și înaintea de câte-va ḑile am aflatŭ; mĕ întristéză însă lipsa continuăreĭ

www.dacoromanica.ro

scrisorilorŭ sale; fie însă, ca prin fericitele sale binecuvîntărĭ să am noroculŭ de a auḑi de bine și de sănĕtósa sa venire.

Neîndoindu-se prea fericirea sa că, ca și la începutŭ, așa și maĭ departe se vorŭ pune sfîrșitŭ cu înlesnire eventualelorŭ afacerĭ mŏnăstirescĭ, despre carĭ scrie, dar fiindŭ informată și de afecțiunea mea evlaviósă către dînsa, o rogŭ să nu lipséscă de a ruga și pentru noĭ în întêmpinările sale cu Domnulŭ, arĕtându-mĭ în acelașĭ timpŭ și starea bună a scumpeĭ sale sănĕtățĭ, aĭ cărorŭ anĭ fie dela Dumneḑeŭ prea mulțĭ și prosperĭ, iar sfintele sale binecuvîntărĭ ajutătóre nouĕ.

1778, Februarie (?).

Fiică în Christosŭ și gata la poruncile sale.

Notă: Copiatorulŭ n'a pututŭ să descifreze subsemnătura.

Scrisórea luĭ Ghedeonŭ Archimandritulŭ către Avramie, despre darurile patriarchale distribuite în Țéra-Românéscă.

Pe prea Sfînția sa prin respectabilă îngenunchiare, salutândŭ cu tótă evlavia și plecarea smerită, mĕ închinŭ.

Scrisórea prea fericireĭ vóstre, la 26 a luneĭ trecute Decembrie scrisă, primindŭ, am vĕḑutŭ pe deplinŭ cele ce dreptŭ stăpânŭ îmĭ porunceşce. Deci cele douĕ-sute unŭ-spre-ḑece leĭ nu le voiŭ da sfîntuluĭ Mitropolitŭ alŭ Chesaricĭ, pentru cheltuelele peșcheșurilorŭ (darurilorŭ).

Voiŭ îngriji cât îmĭ stă în putință, ca să se cumpere cu cele patru miĭ și douĕ-sute cincĭ-ḑecĭ de leĭ alte moșiĭ și să se adauge mŏnăstiriĭ Bărnowski, până la primăvéră când mĕ găsescŭ aci.

Aceste parale se află în mânile luĭ chirŭ Nicolae Avramie, unŭ omŭ credinciosŭ și cunoscutŭ, precum a orênduitŭ prea înaltulŭ Domnŭ.

Archimandrituluĭ chirŭ Atanasie egumenŭ nu-ĭ facŭ nicĭ o supĕrare și nicĭ la masa sa mĕ maĭ ducŭ nechematŭ, dar mĕ odihnescŭ în chilia ce mi s'a datŭ, mâncândŭ împreună cu ceĭ din împrejurulŭ meŭ, cu ieromonachulŭ chirŭ Anthimŭ și cu diaconulŭ chirŭ Dionisie, îngrijindŭ pentru eĭ fără pregetŭ cele ce se cuvinŭ. Din peșcheșurile ce s'aŭ trămisŭ, săpunurile parfumate nu sunt destule, décă mi se va da voie ca să colindezŭ, după cum mi-a spusŭ sfîntulŭ Mitropolitŭ alŭ Chesarieĭ, decĭ mĕ rogŭ prea sfînțieĭ vóstre, décă e voința sa, să-mĭ dea voia, ducêndu-mĕ la Nijna, să maĭ iaŭ din săpunurile parfumate ale rĕposatuluĭ Chrysantŭ și orĭ-ce alta-mĭ va fi de trebuință. Astŭ-felŭ să scric despre acésta Archimandrituluĭ chirŭ Vartolomeŭ și epitropilorŭ seĭ. Răvașulŭ ce mi-a trămisŭ chirŭ Macarie din Galațĭ pentru untŭ și brânzeturĭ, iată că-lŭ trămitŭ prea sfînțieĭ vóstre.

www.dacoromanica.ro

Acestea cu smerenie, iar a totŭ sfintele sale binecuvîntărĭ fie ajutătóre în tótă viéța nóstră.

1776, Ianuarie 22. Cu totulŭ plecatŭ și celŭ maĭ micŭ dintre toțĭ.

Ghedeonŭ Archimandritŭ. (Trad. de Murnu).

Nu din punctulŭ de vedere alŭ religiuneĭ se cuvine a considera actulŭ luĭ Gr. Al. Ghica, relativŭ la oprirea Evreilorŭ de a locui și negocia prin sate, orĭ a cumpĕra moșiĭ, sĕŭ a le ține în arendă. Și în prima și în secunda luĭ Domnie, Gr. Al. Ghica a datŭ asemenea nizamŭ (1). Motivele espulsiuneĭ eraŭ de natură cu totulŭ *economică*, cum se póte vedé în documentulŭ din anulŭ 1782, datŭ cu acelașĭ scopŭ de către Alex. Const. Mavrocordatŭ.

Anexa la pag. 171.

Nu sunt de prisosŭ a se aduce aci câte-va informațiunĭ despre Bucovina, sub Domnia luĭ Const. Moruzi.

La Biblioteca Academieĭ există, în Condica No. 87, unele acte carĭ privescŭ Bucovina. Guvernulŭ austriacŭ adresézĕ guvernuluĭ Moldoveĭ unŭ destulŭ de lungŭ cestionarŭ relativŭ la constituirea proprietățiĭ și la diverse alte cestiunĭ. Divanulŭ Moldoveĭ, în Februarie 1782, adresézĕ rĕspunsulŭ la întrebărĭ (2).

Divanulŭ era compusŭ la data acésta din Ioanŭ Cantacuzino Marele Logofĕtŭ, N. Rosetŭ Mare Vornicŭ, Lascarache Rosetŭ Mare Vornicŭ, Ștefanŭ Sturdza Mare Vornicŭ, George Sturdza Mare Vornicŭ, și Scarlatache Sturdza Mare Hatmanŭ.

Vomŭ aduce, la Istoria cultureĭ naționale, corespondența preschimbată la acéstă ocasiune; aci ne mărginimŭ de a amintĭ câte-va date din istoria iubiteĭ nóstre provinciĭ.

Bucovina, precum am vĕdutŭ, aŭ tostŭ ocupată la 1 Octobre 1774, de generalulŭ austriacŭ Gabrielŭ baronŭ de Spleny, cu 3 regimente de infanterie, 12 tunurĭ și 2 regimente de cavalerie, și până la

(1) Vedĭ Doc. în Arch. *Istorică* tom. II, pag. 179—182.

(2) Vedĭ Uricarŭ, Tom. XI, pag. 252 și 264, care publică, de și cu óre-care variante, asemenea acte.

www.dacoromanica.ro

anulŭ 1786, adecă în decursŭ de 12 anĭ, a statŭ sub administrațiunea militară a generalilorŭ Spleny și Enzenberg.

In acéstă a doua perióda școlele s'aŭ înmulțitŭ până la 32, fiindŭ maĭ tóte românescĭ (1).

Unulŭ din bărbațiĭ carĭ în acéstă perióda s'a ilustratŭ în cultura scolară a Bucovineĭ a fostŭ Archimandritulŭ Vartolomeĭ Măzăreanulŭ.

Despre activitatea acestuĭ bărbatŭ, se póte ceti lucrarea nóstră presintată Academieĭ, în ședința dela 4 Novembre 1888 (Archimandritulŭ Vartolomeĭ Măzăreanu. 1720—1780 Notiță biografică și bibliografică 4°. Bucurescĭ 1889). Unŭ documentŭ de curêndŭ publicatŭ de *Revista Politică* din Sucéva, anume diata luĭ Vartolomeĭ Măzăreanulŭ, ne-a confirmatŭ în părerea expresă, că acestŭ bărbatŭ a trăitŭ celŭ puțin până la 1780 (2).

(1) Revista politică din 1889, No. 7.

(2) Iacă o parte din acéstă diată împărtășită de S. Sa, părintele *Din. Brăileanu*, administratorŭ parochialŭ în Putna.

Diata luĭ Vartolomeĭ Măzăreanulŭ.

Intru slava sfinteĭ ceĭ de o ființă, de viéță făcĕtóre, și nedespărțită troiță, a tatăluĭ, și a fiuluĭ, și a sfîntuluĭ duhŭ, Aminŭ.

Iată cŭ robulŭ luĭ Dumnedĕcŭ smeritulŭ și multŭ pĕcătosulŭ *Vartolomeĭ Măzăreanulŭ* Arhimandritulŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ Putneĭ, socotindŭ deșertăciunea lumiĭ acesteia, și ajungêndŭ la vîrsta bĕtrânețilorŭ, și la slăbiciune și la bólă, și temêndu-mĕ de césulŭ morțiĭ mele, și sciindu-mĕ cu totulŭ însărcinatŭ de mulțimea fără-de legilorŭ mele. Decĭ pentru ca să am pomenire de la părinți în sfînta biserică de la sfînta mŏnăstire Putna, și de la mŏnăstirea veche, pentru sufletulŭ meŭ celŭ ticălosŭ, prin care să potŭ câștiga de la dreptulŭ judecătorŭ iertarea pĕcatelorŭ mele, încă fiindŭ eŭ în viéța mea, am făcutŭ acéstă *diată* și orênduială, și am scrisŭ cât pentru acele ce am datŭ în viéță, atâtŭ și pentru acele ce am hotărîtŭ să se dea după viéța mea, pentru care tóte anume arétă în isvodulŭ și orênduiala ce arétă maĭ josŭ:

Anulŭ = ҂ѧѱѳ҃ (1779) Ianuarie = a (1) ḑi.

Ce am datŭ în viéța sfinteĭ mŏnăstirĭ Putneĭ.

1. Leftŭ de argintŭ poleitŭ și cu finectŭ în care finectŭ sunt zugrăviți sfințiĭ apostolĭ Petru și Pavelŭ, și cu lănțujelŭ de argintŭ.
2. Unŭ clopoțelŭ de spijă în trapezare.

www.dacoromanica.ro

D-lŭ Profesorŭ Ion Sbiera, în discursulŭ sĕŭ despre «*Mişcarea li-*

---

3. Carte jumĕtate de osmoglasnicŭ, adecă glasulŭ = 1 = 2 = 3 = 4 = tipărită moschicĕscă.
4. Altă carte iarăşĭ jumĕtate de osmoglasnicŭ, glasulŭ = 5 = 6 = 7 = 8 = iarăşĭ tipărită moschicĕscă.
5. O carte: cuvintele din prologulŭ moschicescŭ pe treĭ lunĭ, *tălmăcită şi scrisă de mine.*
6. A doua carte iarăşĭ: cuvintele din prologulŭ moschicescŭ, pe alte treĭ lunĭ, *iarăşĭ tălmăcită şi scrisă de mine.*
7. A treia carte iarăşĭ: cuvintele din prologulŭ moschicescŭ, pe alte treĭ lunĭ, *tălmăcită şi scrisă iarăşĭ de mine.*
8. O carte: canónele de la paveceriĭ, pe (8) glasurĭ, *tălmăcită şi scrisă de mine.*
9. O carte: *Crinii ţarineĭ, tălmăcită şi scrisă iarăşĭ de mine.*
10. O carte: Panachidnicŭ, sĕŭ slujba cea mare a parastasuluĭ.
11. La gătirea chilieĭ a rĕposatuluĭ Germanŭ, am cheltuitŭ câţĭ-va banĭ.
12. La înoirea chilieĭ a rĕposatuluĭ Teodosie Georgescŭlŭ iarăşĭ am cheltuitŭ câţĭ-va banĭ.
13. Am maĭ datŭ numiteĭ mŏnăstirĭ şi unŭ săcriŭ moschicescŭ, forecatŭ cu multŭ fierŭ să fie de trebuinţa veşmintelorŭ.

Ce am maĭ scrisŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ Putneĭ.

1. Pomelnicŭ la jertfelnicŭ.
2. Altŭ pomelnicŭ micŭ la jertfelnicŭ.
3. Altŭ pomelnicŭ micŭ pe 12 lunĭ, din pomelniculŭ celŭ mare ce este legatŭ în carte.
4. Condică de tóte scrisorile a tuturorŭ moşiilorŭ.
5. *Domnia fericituluĭ ctitorŭ Stefanŭ Voevodŭ.*
6. *Istoria pentru începutulŭ şi zidirea sfinteĭ mŏnăstirĭ Putneĭ.*

Ce am hotărîtŭ după mórtea mea să se maĭ dea sfinteĭ mŏnăstirĭ Putneĭ

1. Carte mare: Camenŭ veariĭ (care şi mie mi-aŭ dăruit-o stareţulŭ *Sila*) tipărită în Pecersca.
2. Carte rosĕscă tipărită în Pecersca, asupra Lipovenilorŭ.
3. Irmoloiulŭ tipăritŭ în Pecersca.
4. Cartea: *liatopisiţă scrisă de mine moldovenesce, de la zidirea lumii* până în = ҂ѿ ani; întru aceeaşĭ carte am scrisŭ şi cuvîntulŭ sfinţituluĭ Ippolitŭ papa de Roma, pentru a doua venire, pentru straşnica Judecată, şi pentru antichristŭ, şi vedeniile sfîntuluĭ Grigorie.
5. Carte: reglamentŭ duhovnicĭ, tipăritŭ în Moscŭ.
6. Carte: lexiconŭ pre 3 limbĭ, clinesce, latinesce, slavonesce, tipărită în Moscŭ.
7. Carte: Ezopŭ, tipărită în Sanctpetersburgŭ, cu slovă . . . ştatscaia.
8. Ibricŭ de cositoriŭ cu cherulŭ luĭ de pusŭ în perete pe care să-lŭ puc în oltariulŭ Bisericeĭ ceĭ marĭ, să fie de spĕlatŭ mânile preoţilorŭ şi diaconilorŭ.

www.dacoromanica.ro

terară în Bucovina» (1), maĭ scrie despre aniĭ 1775—1786 cele următóre:

«După ocuparea ţĕrcĭ însă sub administraţiunea militărésca (1775—1786) dreptŭ că se stabilisc o ordine în ţéră şi se şi înfiinţaseră maĭ multe şcóle, se organisase biserica, se creaseră maĭ multe condiţiunĭ pentru o cultură spirituală, se deteră şi îndemnurĭ spre facerea de cărţĭ didactice; s'ar fi putută aşĭa dară pune începutulŭ uneĭ mişcărĭ literare; dar tóte acestea nu folosiră

9. Saplaicŭ mare de aramă, moschicescŭ, pe care să-lŭ puie în pivniţa mŏnăstireĭ să fie de sloboḑitŭ vinŭ.

Ce am hotărîtŭ după mórtea mea, să se dea sfinţieĭ séle părinteluĭ, Igumenuluĭ, şi la totŭ soborulŭ de la sfînta mŏnăstire Putna.

1. Butcă bună moschicéscă, cu postavŭ verde îmbrăcată în lăuntru.
2. O pereche hamurĭ de doĭ caĭ.
3. Douĕ frâie, unulŭ telegărescŭ, şi unulŭ noŭ cu dărlogĭ.
4. Doĭ caĭ negri bĕtrânĭ telegarĭ.
5. Hăţŭ de curea de doĭ caĭ.
6. Unŭ felegénŭ mare turcescŭ.
7. Unŭ felegénŭ cu farfurie, de farfurie bună.
8. Unŭ paharŭ de cristalŭ bunŭ cu scaunŭ, de dresŭ vinŭ.
9. Unŭ păhăruţŭ micŭ de cristalŭ, de dresŭ rachiŭ.
10. Ciainicŭ de aramă roşie.
11. Scatulcă mare moschicéscă cu 8 şipurĭ de cristalŭ (că douĕ s'aŭ stricatŭ) care şi mie mĭ-este de la stareţulŭ meŭ Antonie Mitropolitŭ.
12. Cârjă de trestie de mare, la capĕtulŭ de-asupra ferecată cu alamă galbenă.
13. Tocŭ de postavŭ verde alŭ aceleĭaşĭ cârje.
14. Rasă veche de postavŭ negru.
15. Băibăracŭ de chitaină întunecată cu bumbacŭ şi căptuşitŭ.
16. Dulamă de postavŭ supţire ponosită, în flórea cuişórelorŭ, căptuşită până la brâŭ cu craşanină négră.
17. Geordeea mică fără de mânicĭ, de acelaşĭ postavŭ, blănită cu blănişóre turcescĭ albe.
18. Geordeea lungă de acelaşĭ postavŭ, blănită pe dinainte cu pântece de vulpe, veche, iară dosulŭ cu blane negre, şi tóte ponosite.
19. Şubă de postavŭ negru supţire, blănită cu spinărĭ vechĭ de vulpe, iar la spate cu blane negre, tóte vechĭ.
20. Bernevecĭ de postavŭ vĕnĕtŭ, vechiŭ.
21. O pereche ochelarĭ bunĭ cu toculŭ de sangriŭ.
22. Altă pereche ochelarĭ próstă cu toculŭ de pele.
23. Douĕ perine cu florĭ, căptuşite cu pânză leşéscă, şi umplute cu lână.

(1) *Mişcărĭ literare* la Românii din Bucovina, discursŭ de Dr. Ionŭ alŭ luĭ Sbiera, profesorŭ la Universitatea Ioseflnă din Cernăuţĭ, membru alŭ Academieĭ române in-8°. Oradea Mare, 1890.

www.dacoromanica.ro

multŭ, una, că ómenii de atuncĭ eraŭ speriaţĭ, neliniştiţĭ şi nedeprinşĭ cu noua stare de lucrurĭ, iar alta, lipsiaŭ cu desĕvêrşire bărbaţii cu cultură şi învĕţaţĭ carĭ să fi sciutŭ a se folosì de disposiţiunile binevoitóre (?) ale guvernuluĭ şi să fie începutŭ şi întreţinutŭ acéstă mişcare literară.

---

24. O cergă mare vĕrgată putilinéscă.
25. O cuşmă moschicéscă, de postavŭ negru, blănită cu vulpe iară pre denainte cu jderŭ.
26. Mindirŭ de pânză leşéscă, umplutŭ cu lână.
27. Altŭ mindirŭ vechiŭ de pânză leşéscă, umplutŭ cu lână.
28. Obialŭ bunŭ, de postavŭ albastru, umplutŭ cu bumbacŭ, căptuşitŭ cu pânză leşéscă veche.
29. O perină veche de meşină împlută cu pufŭ.
30. Altă perină, soţiea aceeaşĭ, iarăşĭ veche de meşină, umplută cu pufŭ.
31. O perină iarăşĭ de citŭ vechiŭ, însă maĭ mică, şi iarăşĭ umplută cu citŭ.
32. O cergă nouă braşovenéscă căptuşită cu pânză veche leşéscă.
33. Unŭ tocŭ negru de habà moschicéscă, de pusŭ rasa şi camilavca, căptuşitŭ cu craşanină.
34. Mănecariŭ de postavŭ negru vechiŭ, căptuşitŭ cu blane albe.
35. Unŭ tocŭ vechiŭ de habà négră de pusŭ obialulŭ.
36. Potcapocŭ bunŭ de postavŭ negru, căptuşitŭ cu pelcè négră.
37. O cuşmă de chitaică vênĕtă de purtatŭ în chilie.
38. Tocŭ de pele de pusŭ potcapoculŭ.
39. Geamantanŭ vechiŭ de bulgariŭ de pusŭ hainele.
40. O pereche fórfecĭ micĭ de tăiatŭ hărtia, cu toculŭ lorŭ de postavŭ.
41. Unŭ sfeşnicŭ de alamă galbenă cu mucărĭ de herŭ.
42. Unŭ îndreptarŭ mare de tisă.
43. Unŭ săcrieşŭ micŭ şi latŭ
44. Unŭ ciocănaşŭ de herŭ.
45. Unŭ clesce de herŭ de potcovitŭ caĭ
46. Unŭ sfredelŭ mijlociŭ braşovenescŭ.
47. Răzuşŭ de herŭ.
48. Cesală de herŭ.
49. Livada mea dela mŏnăstirea veche, să fie până la cireşŭ şi până la chiliile cele noue, a soboruluĭ.

Celca ce am scrisŭ maĭ sus sfinteĭ mŏnăstirĭ Putneĭ, aşĭa să şi fie neclintite, nemişcate. Aşijderea şi acelea ce am scrisŭ maĭ sus sfinţieĭ sale părinteluĭ egumenuluĭ şi a totŭ soborulŭ dela numita mŏnăstire, să le strîngă pre tóte într'unŭ locŭ şi să le împarţă frăţesce, dela sfinţia sa părintele egumenŭ şi până la monachulŭ celŭ maĭ de pe urmă, ca fiesce-care să mĕ pomenéscă şi nicĭ unuia strîmbătate să nu i se facă.

Eŭ pĕcătosulŭ în tótă viaţa mea m'am silitŭ cu sfintele bisericĭ, cu chiliile, cu liveḑile iprocĭ, la carĭ înoirĭ şi facerĭ mi-am cheltuitŭ toţĭ baniĭ, şi pentru aceea cu tótă umilinţa mea mĕ rogŭ sfinţieĭ sale părinteluĭ egumenŭ şi la totŭ cinstitulŭ soborŭ, *să-mĭ pórte de grije de luminĭ, şi de douĕ sărindare,* socotindŭ, pentru tóte acelea ce li-am scrisŭ maĭ sus, şi li am datŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ, iar altele sfinţiilorŭ vóstre.

www.dacoromanica.ro

Anexă la pagina 171—173.

După tăierea luĭ Ghica în Iaşĭ, vĕdurămŭ corespondenţa diplomatică, urmată şi numirea la Domnia Moldoveĭ a luĭ Constantinŭ Moruzi (1).

Sub acestŭ Domnŭ se făcŭ — am arĕtatŭ — definitiva hotărnicire a hotarelorŭ Bucovineĭ răpite prin convenţiunea din $^{13}/_{25}$ Februarie 1777. Moruzi în urma acesteĭ perderĭ de teritoriŭ, rotunḑĭ din noŭ ţinutulŭ Sucevei cu părţĭ din ţinuturile vecine şi dete de capitală miculŭ târgusorŭ Fălticenĭ.

Ambasadorulŭ francesŭ din Constantinopole pare, cum vĕḑurămŭ, a se bucura de numirea luĭ Moruzi la tronulŭ Moldoveĭ. Moruzi prin intervenţiunea ambasadoruluĭ francesŭ caută să se ţină bine şi cu Austria (2).

---

(1) Despre data plecăriĭ din Constantinopole a nouluĭ Domnŭ Moruzi, şi despre planurile luĭ politice, iată ce scrie Lebas cătră ministrulŭ afacerilorŭ străine din Paris în 18 Novembre, 1777:

Monseigneur,

. . . . . .

Le Prince de Moldavie a eu son audience du Grand Seigneur le 11 et a fait hier sa sortie de la Capitale. Il lui est fort recommandé de hâter sa route.

L'envoi qu'il fait à Vienne et en Pologne d'un émissaire l'a engagé à me faire demander une lettre pour lui procurer accès auprès de Monsieur le Baron de Breteuil.

Son point de vue principal est de découvrir par des canaux secrets si la Cour de Vienne ne médite rien d'inquiétant de ce côté-ci en cas de guerre, et de former une bonne correspondance tant en Autriche qu'à Varsovie, pour être instruit désormais des événements politiques. Je fais passer aujourd'hui le même avis à Monsieur le Baron de Breteuil.

(2) Constantinople, le 16 Janvier 1778.

Monseigneur,

. . . . . .

Le Sieur Cassarati, émissaire du prince de Moldavie, doit être rendu à Vienne en ce moment. Il m'a témoigné ne devoir mettre aucune réserve vis-à-vis Monsieur le Baron de Breteuil, qui saura sans doute tirer parti de son séjour. Je le sais muni d'un chiffre au moyen duquel il peut correspondre à couvert avec son maître. Il m'a paru nécessaire de faire transmettre à ce Prince, comme je l'ai fait, par son Kiaïa de confiance, les dispositions de Votre Grandeur, celles du Ministère d'Autriche et celles de l'Ambassadeur du Roi à Vienne.

. . . . . .

www.dacoromanica.ro

Anulŭ 1778, este fórte penibilŭ pentru Constantinŭ Moruzi, din causa trupelorŭ turcescĭ, carĭ se concentréză în Moldova. D. de Saint-Priest, care s'a reîntorsŭ la postulŭ sĕŭ în Constantinopole, scrie despre acésta:

D. de Saint-Priest către Afacerile Străine, despre plângerile Principeluĭ Moldoveĭ în contra armateĭ turcescĭ.

(Vol. 164, D. 86.)
Constantinople, le 17 Août 1778.

Monsieur,

. . . . . .

Le Prince de Moldavie écrit ici que la présence de plusieurs pachas et de huit à dix mille hommes dans sa Principauté y cause de grands désordres; que lui ne peut suffire à l'exhorbitance des demandes des chefs, et que les habitants, foulés de toutes manières par cette milice, ne trouvent leur salut qu'en désertant le pays.

. . . . . .

In 3 Septembrie 1778 de Saint-Priest repetă informațiunile sĕle despre desolațiunea Moldoveĭ și a Munteniei de trupele turcescĭ. Ambasadorulŭ francesŭ se teme să nu începă răsboiulŭ cu Rușiĭ pe Nistru, de îndată ce vorŭ sosi la acestŭ fluviŭ și trupele turcescĭ. Elŭ doresce ca Austria, care este vecină acum la Nistru să împedice răsboiulŭ în acea parte, declarândŭ că va interveni și dînsa contra Rușilorŭ, de vorŭ începe răsboiulŭ acolo.

In 26 Octobre 1778, de Saint-Priest, arĕtă starea deplorabilă a armateĭ turcescĭ în Moldova și mișcările de la curtea moldavă:

. . . . . .

Ce qu'on mande de l'armée turque en Moldavie passe encore de beaucoup, Monsieur, les nouvelles que vous en aviez à Constantinople. On parle d'un soulèvement général de cette armée contre ses chefs et de tous les désordres qui tiennent à l'anarchie. Est-ce avec des telles troupes qu'on peut se flatter de vaincre les armées russes?

Il est bien à craindre que le désir de se rendre agréable à la Porte et de se mettre à l'abri du sort de son prédécesseur, n'ait engagé le Prince de Moldavie à chercher des crimes à quelques boyards. Cette circonstance ne serait pas propre à assurer la tranquillité des frontières de l'empire turc, et la Cour de Russie pourrait bien y gagner une nouvelle émigration de Moldaves.

. . . . . .

www.dacoromanica.ro

Am arĕtatŭ cum, pentru ca să liniştéscă pe boerii nemulţămiţĭ, Constantinŭ Moruzi reînoesce decretulŭ luĭ Grigorie Ghica, pentru venitulŭ boerilorŭ, la începutulŭ anuluĭ 1779 :

Cu mila luĭ Dumnedeŭ Noĭ Constantinŭ Dimitrie Muruzŭ V. V. Domnŭ ţĕreĭ Moldoveĭ.

Datoric avêndŭ luminaţiĭ Domnĭ şi oblăduitorĭ, carĭ din pronia dumnedéscă sunt orênduiţĭ a fi stăpânitorĭ de noróde, ca pe toţĭ supuşiĭ sĕĭ spre cele bune să-ĭ îndrepteze, şi cu totŭ chipulŭ să-ĭ ajute, întemeindŭ statornicia Statuluĭ, pentru ca să-ĭ aducă la fericirea şi folosulŭ ce se cuvine cu dreptate fiesecăruia, şi aşedările cele bune de folosulŭ obştieĭ să le întemeeze, şi cele nedrepte şi vătămătóre să le îndrepteze, căcĭ dintru acele bunătăţĭ stăpânitoriĭ câştigă odihnă, laudă şi nemuritóre pomenire, cum de către mulţĭ din ceĭ maĭ dinainte luminaţĭ Domnĭ, acésta s'a urmatŭ şi s'a păzitŭ. Asemene dar şi Domnia mea, din vremea ce sfîntulŭ Dumnedeŭ ne-aŭ miluitŭ şi ne-a suitŭ la scaunulŭ Domnieĭ acesteĭ ţĕrĭ, spre aceeaşĭ bună urmare amŭ fostŭ porniţĭ cu tótă inima şi voinţa nóstră, pururea priveghindŭ şi silindŭ spre cele ce sunt de folosulŭ şi întemeerea tuturorŭ. După cum osebitŭ de alte lucrărĭ şi bune aşedărĭ ce am făcutŭ, carĭ sunt sciute, luândŭ Domnia mea aminte şi pentru starea şi orênduiala venituluĭ boerilorŭ şi altora, ce se află de-apururea în slujba pămîntuluĭ şi la poruncile împĕrătescĭ şi domnescĭ, aflat'am o condică, făcută de rĕposatulŭ Domnŭ Grigorie Alexandru Ghica V. V. cu hrisovŭ scrisŭ într'însa şi cu aşedată rînduială, pentru veniturile tuturorŭ boĭerilorŭ, atâtŭ acelorŭ marĭ, cât şi alŭ doilea şi alŭ treilea, cum şi acelorŭ ce sunt în dregătoriĭ şi alţiĭ câţĭ se află întru multe felurĭ de slujbe domnescĭ şi ale pămîntuluĭ, în care hrisovŭ se arĕtă că maĭ înainte veniturile boĭerilorŭ, era de se strîngea din multe felurĭ de locurĭ, prin care, nu numaĭ că prea puţinŭ folosŭ se aducea boĭerilorŭ, şi nu se putea cuprinde la trebuinciósa cheltuială spre sĕvêrşirea celorŭ cădute la starea boĭerilorŭ, pentru obştie, şi spre a judeca cu osîrdie după datoria dregătoriciĭ lorŭ, şi se pricinuia nedreptăţĭ asupră-le şi neodihne, ce încă şi la alişverişulŭ lŏcuitorilorŭ curgea multă zăticnire şi pagubă, cu nespusă supĕrare. Dreptŭ aceea, pentru ca să fie cu întemeerea statuluĭ şi odihna lŏcuitorilorŭ, multe din cele ce era de se lua în felurĭ de chipurĭ fără cale, la venitulŭ boĭerilorŭ şi cu mare supĕrare şi asuprélă lŏcuitorilorŭ, de totŭ Domnia sa le-a rădicatŭ ca să nu maĭ fie, şi lăsândŭ numaĭ unele din venituri, ce era cu dreptate şi fără asuprélă, aŭ aşedatŭ altŭ venitŭ, ca să se ia câte *patru-spre-dece* parale, răsură de totŭ leulŭ, din venitulŭ răsurilorŭ, cĭferturilorŭ şi ajutorinţeĭ, cum şi din răsura dăjdiilorŭ mazililorŭ, a

www.dacoromanica.ro

neguţitorilorŭ şi alŭ ruptaşilorŭ, pe suma tablelorŭ visterieĭ, şi să se dea rînduitulŭ prin condică venitŭ, după stepena şi rînduiala boĭerieĭ fiesce-căruia, atâtŭ din răsurĭ, pe tótă luna, cum şi alte venituri cu cale, ce sunt rînduite la unele dregătoriĭ, care se arétă anume, la veliţiĭ boĭerĭ, la alŭ doilea, alŭ treilea, şi la toţĭ câţĭ se cuprindŭ într'acéstă condică, care venitŭ să nu aĭbă nicĭ unŭ amestecŭ cu cele-lalte venituri, nicĭ să se numéscă venitŭ alŭ Visterieĭ, nicĭ să se strîngă la visteria domnéscă, ci să se numéscă genicosŭ, venitulŭ boĭerilorŭ, strîngêndu-se în deosebită casă, ḑisă-vrofilachionŭ, în sfînta Mitropolie, subt epitropia domniilorŭ sale Vel Logofĕtŭ, Vel Vornicŭ, Vel Spătarŭ şi Vel Banŭ, carĭ vorŭ fi după vreme, cum maĭ pe largŭ este arĕtatŭ la condică pentru tóte cum să se strîngă venitulŭ şi cu ce orînduială să se dea fiesce-căruia? Decĭ când însu-mĭ Domnia mea le am cercetatŭ cu cea maĭ mare luare aminte, tótă aşeḑarea şi orînduiala hrisovuluĭ şi a condiceĭ acesteia, şi aflândŭ că cu dreptate şi cu bună aşeḑare s'a făcutŭ acéstă orînduială pentru întemeerea Statuluĭ şi odihna obştieĭ, prin care nu numaĭ că orĭ-carĭ din stare, intrândŭ la dregătorie, se află îndatoriţĭ a priveghia şi a păzi dreptatea, silindu-se cu tótă osârdia spre cele carĭ sunt a dregătorieĭ lorŭ, fiindŭ-că după cum se cade trebuinciósa cheltuială li se dă şi póte rĕmânŭ şi cu óreşĭ-ce câştigŭ, ce şi lŏcuitoriĭ încă aflândŭ dreptatea lorŭ, aŭ odihnă despre tóte supĕrările şi asuprelile care pătimea cu zăticnirea alişverişuluĭ lorŭ, din pricina acelorŭ de demultŭ venituri, ce se strîngea de pe multe felurĭ de lucrurĭ, carĭ s'aŭ rădicatŭ, să nu maĭ fie. Pentru aceea, după acéstă aşeḑare şi orînduială a venituluĭ, ce se arétă la hrisovulŭ şi condica maĭ susŭ pomenite, Domnia mea încă urmândŭ, fiindŭ cu dreptate şi cuviinciosŭ, atâtŭ pentru odihna domnieĭ asupra dreptăţeĭ şi a credincióselorŭ slujbe ce de-apururea se cerŭ dela fiesce-care, după starea dregătorieĭ sale, cât şi pentru întemeerea şi statornicia statuluĭ, aşijderea şi odihna lŏcuitorilorŭ de obştie. Şi fiindŭ-că din suma răsurilorŭ ce se strîngŭ după acéstă aşeḑare a hrisovuluĭ şi a condiciĭ, uniĭ nu se potŭ îndestula, Domnia mea am maĭ adaosŭ la uniĭ după meritulŭ şi mĕsura slujbelorŭ sale, cam şi uniĭ carĭ nu potŭ încăpé la dregătoriĭ şi se află la lipsă, pentru carĭ luminaţiĭ Domnĭ şi oblăduitorĭ fiindŭ obşteşcĭ părinţĭ, milostivirea îĭ îndémnă a priveghia şi a-ĭ împărtăşi şi pe aceia la domnésca milă, pe cât s'ar puté. Decĭ spre a cuprinde pe toţĭ şi ca nimenĭ din ceĭ ce aŭ slujitŭ, să nu rĕmâe păgubaşĭ de ostenelele lorŭ, s'aŭ făcutŭ acéstă osebire a caseĭ răsurilorŭ şi cu epitropĭ, la care visteria domnéscă nu are nicĭ unŭ amestecŭ, şi când nu se ajungea a se da deplinŭ fiesce-căruia, se scotea şi câte unŭ sfertŭ pentru neajunsulŭ lefilorŭ celorŭ ce slujescŭ acesteĭ de Dumneḑeŭ păzită ţéră. Şi iată printr'acestŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele, întărimŭ tótă aşeḑarea şi orênduiala hrisovuluĭ şi a condiceĭ rĕposatuluĭ Domnŭ, Grigorie Alexandru Ghica V.V., ce este făcutŭ din aniĭ 1777 Aprilie 1, de

www.dacoromanica.ro

veniturile boerilorŭ şi de alte rînduele şi hotărîmŭ, ca şi de acum înainte, pre deplinŭ să se urmeze după aceeaşĭ aşeḑare şi orînduială, păzindu-se la tóte întocmaĭ nestrămutatŭ în vecĭ.

S'a scrisŭ hrisovulŭ acesta la scaunulŭ Domnieĭ mele în oraşulŭ Iaşĭ, la cea dintâiŭ domnie a Nóstră la Moldavia, de credinciosŭ boĭeriulŭ Nostru Dumitraki Vârnavŭ, alŭ doilea Logofĕtŭ alŭ Divanuluĭ Gospodŭ, întru alŭ doilea anŭ alŭ Domnieĭ Nóstre la Moldavia. La anulŭ dela Christosŭ, 1779 Aprilie 15.

Urméză iscălitura manupropria.

Prin uriculŭ acesta Moruzi maĭ adaugă venitulŭ unora din boerĭ şi dispune, ca şi ceĭ ce nu potŭ intra în slujbă să fie ajutaţĭ. Pentru a se puté plăti lefile boerilorŭ, menţine o casă deosebită de visterie, la Mitropolie, cu o epitropie compusă din Vel Logof., Vel Vorniculŭ, Vel Spăt. şi Vel Banulŭ.

Patru anĭ şi optŭ lunĭ domnì Constantinŭ Moruzi şi cu tótă hotărîrea ce în 1782 Iulie, luară boeriĭ de a fi uniţĭ împrejurulŭ tronuluĭ, jurândŭ acésta în mânile Mitropolituluĭ Gabriilŭ, Moruzi fu mazilitŭ. Boeriĭ juraseră: «*supunere şi credinţă către celŭ de Dumneḑeŭ rînduitŭ* «*Domnŭ şi stăpânŭ alŭ nostru*» (Veḑĭ Uric. Tom. 6, pag. 460). Documentulŭ este din Iulie 1782, iată-lŭ în tótă cuprinderea luĭ:

«De vreme că pentru întemeiarea şi paza bineluĭ şi a folosuluĭ de obştie, «chipulŭ celŭ maĭ alesŭ este, a fi toţĭ într'o unire şi dragoste, la care tóte «nómurile cele povĕţuite de înţelepte pravilĭ, şi luminate de politicescĭ învĕ«ţăturĭ, se vĕdŭ că urméză; cu cât maĭ vîrtosŭ legea creştinéscă şi însuşĭ «omenirea îndatoresce a se păzì, acéstă unire între rudeniĭ, simpatrioţĭ, ca «una ce este cea întâiŭ şi maĭ puternică mijlocire prin care se póte păzì cin«stea şi tótă fericirea obştieĭ nejignită.

«Decĭ sub acéstă folositóre şi neapĕrată datorie fiindŭ noĭ, atâtŭ din le«gătura fireĭ, cât şi din porunca legiĭ, fără de împotrivirea supuşilorŭ, iată «prin acéstă scrisóre a nóstră adeverimŭ şi încredinţămŭ înaintea luĭ Dum«neḑeŭ şi a prea sfinţieĭ séle prea cinstitŭ alŭ nostru duhovnicescŭ păstorŭ «Mitropolitulŭ ţĕriĭ Chirŭ Gavrilŭ, ca fiesce-carele din noĭ, lăsândŭ tóte in«teresurile particulare, care acele să avemŭ a le căuta întâiŭ între noĭ cu «bună învoială, după dreptate, şi când între noĭ nu vomŭ puté îndrepta pri«cinile ce vomŭ avé, atuncĭ prea sfinţitulŭ părintele Mitropolitŭ, după drépta «arĕtare ce-ĭ vomŭ face, duhovnicesce şi părintesce, să ne învoiască şi să ne «aşeḑe, iar sfadă şi desbinare între noĭ să nu fie.

www.dacoromanica.ro

«Să fimŭ toţĭ într'o unire şi dragoste, şi cu toţĭ să stămŭ orĭ cu ce chipŭ «se va socotì şi se va putè pentru folosulŭ şi pentru tótă sistema patrieĭ nó-«stre fără de sfială. Şi pădindŭ cu toţiĭ tótă îndatorita supunere şi credinţă, «către celŭ de Dumneḑeŭ rînduitŭ Domnŭ şi stăpânŭ alŭ nostru, să nu lă-«sămŭ pe străinĭ, séŭ şi din pămîntenĭ a prohorisì cu vrajbe şi amestecăturĭ, «spre vătămarea cinsteĭ statuluĭ boerimeĭ şi folosulŭ patrieĭ, ci cu toţiĭ făţişŭ «şi nefăţişŭ, să stămŭ după datorie, ca să se dea dreptăţile şi pronomiile sta-«tuluĭ boerescŭ şi a patrieĭ; cum şi de se va âmbla asupra vre-unuia dintre «noĭ, vre-o pornire cu asuprélă şi cu pricinĭ vătămătóre, iarăşĭ să fie datorĭ «unulŭ pentru toţĭ şi toţĭ pentru unulŭ, să stămŭ cu totŭ chipulŭ de silinţă, «spre mântuirea luĭ.

«Şi la toţĭ, sfătuindu-ĭ pentru obştesculŭ folosŭ, să fie vorbele şi sfaturile «nóstre păzite şi tăinuite numaĭ între noĭ, iar carĭ dintre noĭ eşindŭ din da-«toria sa, şi călcândŭ legătura credinţeĭ şi a făgăduinţeĭ, ce am făcutŭ, se «va abate şi va âmbla numaĭ după alŭ séŭ în parte interesŭ şi interesurile «obşteĭ, le va metaherisì pentru sfîrşiturile sale, unulŭ ca acela să aibă asu-«pră-şĭ blăstemulŭ luĭ Dumneḑeŭ, şi alú prea sfinţieĭ sèle părinteluĭ Mitropolitŭ, «şi despre noĭ să fie cunoscutŭ de vrăjmaşŭ.

«Ci dară pentru încredinţarea făgăduinţelorŭ nóstre, adeverimŭ cu însĕşĭ «iscăliturile nóstre acéstă scrisóre, şi care amŭ dat'o să stea păzită în mâna «prea sfinţieĭ sale părinteluĭ Mitropolitŭ.»

(Pag. 460, Uric. Tom. 6.) «Iaşĭ, 1782, Iulie.»

Anexe la pag. 173.

Stihurile despre uciderea luĭ Bogdanŭ şi Ioanŭ Cuza se potŭ ceti în cronicele Românieĭ de M. Kogălnicénu T. III, pag. 281. Nu le maĭ reproducemŭ aci spre a nu îngreuna tipărirea.

Anexe la pag. 177.

Iacă firmanulŭ de care vorbirămŭ la acéstă pagină:

Tălmăcire a Fermanuluĭ pentru Bogdanŭ şi Cuza.

Lauda Stăpânitorilorŭ a nemuluĭ Mesia, celŭ alesŭ între ceĭ maĭ marĭ aĭ nemuluĭ luĭ Isusŭ, celŭ ce eşeĭ acumŭ Domnŭ ţĕreĭ Moldoveĭ, Constantinŭ Vodă, a căruia sfîrşitulŭ să se închee cu bine. Ajungêndŭ acestŭ înaltŭ împĕrătescŭ alŭ nostru semnŭ, să-ţĭ fie la sciinţă, fiindŭ-că, tu numitule Vodă, carele eseĭ credinciósă slugă a împĕrăţieĭ Mele, crescutŭ cu împĕrătésca Nóstră

www.dacoromanica.ro

hrană şi facere de bine, aĭ slujitŭ din începutŭ până acumŭ înalta Nóstră Impĕrăţie întru adevĕrŭ cu credinţă şi dreptate, şi maĭ vêrtosŭ la vremea cc s'aŭ pusŭ pe umĕrulŭ credinciósei tale supunerĭ, dragomania a împĕrătesculuĭ Nostru Divanŭ, fiindŭ-că chivernisiaĭ şi căutaĭ cu tótă dreptatea tainele a înalteĭ Mele Impĕrăţiĭ, într'atâta, cât s'a încredinţatŭ Impĕrătésca Mea mărire cu încredinţare de credinţa şi dreptatea ta; pentru acésta s'aŭ datŭ la credinţa ta din înaltele Impĕrătescĭ a milostiviciĭ Mele, Domnia Moldoveĭ; şi dintr'acea vreme fiindŭ-că potrivescĭ lucrurile şi mişcările tale cu drĕptă Impĕrătéscă a mea voinţă, şi fiindŭ-că puĭ totŭ felulŭ de silinţă pentru odihna şi liniştea, atâtŭ a boĭerilorŭ, cât şi a tutulorŭ lŏcuitorilorŭ memlechetuluĭ a totŭ felulŭ de stare, pentru care s'aŭ făcutŭ pricină acéstă bună a ta mărturie, ca să se adaogă cea întinsà peste toţĭ aceştiĭ Impĕrătésca mea milă. Cu acésta dar, fiindŭ-că aceĭ doĭ zavisniciĭ şi turburătorĭ, Manoli Vorniculŭ, feciorulŭ luĭ Bogdanŭ şi Spătarulŭ Cuza, (fiindŭ firea lorŭ cea rea şi rĕutatea cea din inimă, din începutŭ obicĭnuită a turbura buna stare a memlechetuluĭ) nu s'a odihnitŭ în hotarele stărilorŭ, nicĭ aŭ cunoscutŭ cea mare milă, ce li s'aŭ făcutŭ de către partea Impĕrăţiciĭ Mele, carele ertândŭ şi trecêndŭ cu vederea greşalele şi vinovăţiile lorŭ, ce aŭ îndrăsnitŭ a face în vremea oştireĭ, ĭ-aŭ umbritŭ în totŭ chipulŭ şi din tóte părţile, subt cea adâncă Impĕrătéscă a nóstră umbră; ce vĕdêndŭ cea nemărginită credinţă şi credinciósa slujbă şi supunere a boĭerilorŭ pămîntuluĭ, ce aŭ către înalta parte a Impĕrăţieĭ Mele, din vremea cc s'aŭ făcutŭ pace, şi maĭ vîrtosŭ a acestorŭ treĭ boĭerĭ, aceluĭ de acumŭ Logofĕtŭ Vasile Costachi Razulŭ, şi aceluĭ de maĭ înainte Logofĕtŭ Ioniţă Delénulŭ şi Visterniculŭ Iordachi Balşŭ, a cărora credinţă este cunoscută, şi alesŭ în vremea Domnieĭ tale, aŭ aruncatŭ mincinóse răvaşe la Benderŭ şi la Ismailŭ, întru care se cuprindea multe zavistiĭ, şi s'aŭ ispititŭ a lucra nenumĕrate rĕutăţĭ, cu scoposŭ ca să facă pe numiţiĭ boĭerĭ vinovaţĭ. Care acésta cunoscêndu-se din chipurile şi mişcările lorŭ, s'aŭ prinsŭ aceştĭ făcĕtorĭ de turburărĭ, şi pecetluindu-se casa şi scrisorile numituluĭ Manoli feciorulŭ luĭ Bogdanŭ, şi făcêndu-se cu amĕruntŭ căutare şi cercetare, s'aŭ găsitŭ între scrisorile sale câte-va, cuprindêndŭ multe de facerea de turburare, care era de totŭ afară din hotarele şi rînduiala sa, şi întrebându-se aceĭ de maĭ sus arĕtaţĭ doĭ, fiececarele deosebitŭ, şi negăsindŭ altŭ rĕspunsŭ ca să dică, fără numaĭ că diavolulŭ i-aŭ înşelatŭ, s'aŭ arĕtatŭ şi s'aŭ văditŭ cu însăşĭ mărturia limbelorŭ sale rĕutatea şi hainitlicului lorŭ. Pentru care aceştĭ doĭ făcĕtorĭ de rele, Manoli feciorulŭ luĭ Bogdanŭ şi Cuza Spătarulŭ, după cum de obştie s'aŭ vĕditŭ aŭ luatŭ cea căduta răsplătire, iar celă-laltŭ turburătorŭ tovarăşŭ alŭ lorŭ, în locŭ de mórte, s'aŭ pusŭ în ocnă, după cum s'aŭ scrisŭ şi s'aŭ arĕtatŭ la Impĕrăţia Mea. Care acéstă pricină dar a întăritŭ şi a întemeiatŭ îndoitŭ înainte a însu-mĭ stăpânitóreĭ Mele Măririĭ, ceea-ce maĭ înainte cercată şi iarăşĭ nă-

www.dacoromanica.ro

dăjduită şi de acum vrednicie, înţelepciune şi mintea ta, şi sirguinţa şi rîvna ce aĭ pentru păzirea şi bună ţinerea căḑuteĭ rînduelĭ a memlechetuluĭ, şi pentru chivernisirea, zaptulŭ şi înfrănarea a tuturorŭ lŏcuitorilorŭ raleĭ, şi că silinţa ce aĭ pusŭ, ca să-mĭ ia cea vrednică rĕsplătire de maĭ sus numiţiĭ făcĕtorĭ de rĕutăţĭ, s'aŭ făcutŭ pricină de linişte a tuturorŭ celorŭ credincioşĭ. Pentru care te-am lăudatŭ şi te-am proslăvitŭ; fiĭ dar câştigândŭ rodurĭ îndestulate. De vreme dar ce se revarsă cu totŭ chipulŭ Impĕrătescile Mele milostiviri cătră toţĭ boĭriĭ şi raclile ale ţĕreĭ Moldoveĭ şi se face înaltele Mele musaadele, atâtŭ la necontenitele tale scrisorĭ ce vinŭ la Impĕrăţia Mea, cerêndŭ ca să se adaoge către toţĭ ceĭ arĕtaţĭ bogatele Impĕrătescĭ Mele mile, cât şi la mărturiile tale, ce le daĭ pentru dînşiĭ şi celŭ adevĕratŭ Impĕrătesculŭ Meŭ scoposŭ şi cea alésă însu-mĭ stăpânitóre a mea voinţă este, ca să fie cu toţiĭ odihniţĭ şi în tótă linisce. Cunoscutu-s'aŭ din rĕvaşele acestorŭ doĭ făcĕtorĭ de rele, ce s'a găsitŭ, că tot scoposulŭ lorŭ a fostŭ numaĭ şi numaĭ, ca întinḑêndŭ cursa a aceĭ mincinóse zavistiĭ şi viclenie cătră credincioşiĭ boerĭ, ca să pue la lucrare firésca lorŭ rĕutate şi ca să-ĭ ridice din mijlocŭ, să găsésca vreme se isprăvésca vicleşugulŭ lorŭ. Pentru acésta s'aŭ datŭ şi s'aŭ trimesŭ acéstă împĕrătésca a Mea poruncă, ca să ţiĭ şi de acum înainte în mâncle tale cumpăna dreptăţeĭ, şi să puĭ tótă silinţa, ca să arĕţĭ şi să înşciinţezĭ în memlechetulŭ Moldoveĭ Impĕrătésca Mea dreptate, făcêndŭ pe toţĭ să cunóscă, că atâtŭ către boĭerĭ, cât şi cătră toţĭ ceĭ-lalţĭ, ce slujescŭ înalta Impĕrăţia Mea cu credinţă şi cu dreptate, se varsă bogata Impĕrătésca Mea milă; iar cătră ceĭ ce urméză împotrivă şi se abatŭ la viclenii ca aceste, cu dreptate se sĕvêrşesce urgia a însăşĭ stăpânitóreĭ Mele Mărirĭ. Şi în fericitele ḑile ale Impĕrăţieĭ Mele, nu voesce nicĭ într'unŭ chipŭ împĕrătésca Mea Mărire ca să se vatăme cine-va măcarŭ până la unŭ pĕrŭ, cu cuvinte de ómenĭ viclenĭ şi născĕtorĭ de minciunĭ; ce mulţămire, orĭ jaloba şi sichĭagetulŭ ce veĭ face, va isprăvi rĕsplătirea fiesce-căruia. Şi dar să te vĕdŭ! Pliroforisindu-te, tu numitule Voevodŭ, că din ḑiua ce din marea, darnica, strălucită însăşĭ stăpânitóre a Mea voinţă, te-aĭ rînduitŭ Domnŭ ţĕreĭ Moldoveĭ, fiindŭ-că n'aĭ lipsitŭ până astăḑĭ a arĕta necontenitŭ la Impĕrăţia Mea, buna ascultare şi supunere, atâtŭ a boĭerilorŭ cât şi a raleĭ cea cu credinţă, sirguinţă ce aĭ arĕtatŭ la Impĕrătésca Mea milă, şi că pentru că se apucase arĕtaţiĭ făcĕtorĭ de rele, de lucrurĭ împrotivitóre credinţeĭ, aducêndŭ vicleşugŭ şi semĕnândŭ şi dândŭ în scrisŭ cuvinte turburătóre, cu care pricinuĭa la toţĭ lŏcuitoriĭ o nouă înrăsvrătire şi stricăciune, după cum s'aŭ arĕtatŭ şi de însăşĭ mărturia gureĭ lorŭ, de trebuinţă aŭ fostŭ perderea lorŭ, şi rĕsplătirea acésta ce aŭ luatŭ, aŭ fostŭ de înşişĭ eĭ lucrată.

Şi încredinţându-te, că dela tine cere Impĕrătésca Mea Mărire, ca să se păzéscă orênduiala buneĭ stărĭ a memlechetuluĭ, ca să nu se întâmple vre-o turburare

www.dacoromanica.ro

la Nizamŭ, umbrindŭ şi de acum înainte pe ceĭ credincĭoşĭ, şi pedepsindŭ pe ceĭ hainĭ şi cu vicleşugurĭ, să aducĭ pe toţĭ boĭeriĭ înaintea ta, şi să citescĭ acéstă a mea luminată poruncă, întru auḑulŭ tuturorŭ, şi să le arĕţĭ şi să le daĭ lá înţelegere, că în câtă vreme nu se vorŭ abate din drumulŭ celŭ dreptŭ şi din supunerea ce aŭ datorie a avé ca nisce slugĭ, şi în câtă vreme nu se vorŭ depărta dela ascultarea ta, pe carĭ sunt datorĭ să o păzéscă cătră tine, fiindŭ-că te-aĭ orînduitŭ Domnŭ peste dînşiĭ din partea Impĕrătesceĭ Mele milostivirĭ; şi să-ţĭ puĭ tótă puterea, ca să le arĕţĭ, de acumŭ înainte, tótă plăcuta ta silinţă după cea desĕvêrşită volnicie şi isticlalŭ, ce ţi s'aŭ datŭ şi acum printr'acestŭ înaltŭ Impĕrătescŭ alŭ Meŭ Fermanŭ. Ce dar, îţĭ poruncimŭ Impĕrătesce, să energhisescĭ după noima cu chipulŭ ce ţi s'aŭ arĕtatŭ pentru acéstă pricină a înalteĭ Impĕrătesciĭ Mele poruncĭ, care nesmintitŭ cere buna ascultare şi supunere a tuturorŭ. Aşĭa să sciĭ! Crede împĕrătesculuĭ meŭ semnŭ. In anulŭ 1192 la începutulŭ Ramazanuluĭ, în Ţarigradŭ celŭ de Dumneḑeŭ păzitŭ.

Tâlmăcirea acésta se află la Odesa, unde s'aŭ prescrisŭ din cuvîntŭ în cuvîntŭ

Anexă la pag. 178.

Chrisovulŭ Domnuluĭ Ioanŭ Constantinŭ Dimitrie Moruzŭ, prin care se scutescŭ preoţiĭ şi diaconiĭ de dărĭ personale catre Statŭ şi se întăresce subvenţiunea ce vorŭ eĭ a da de bună voie (:?:) pentru ucenicii şcóleĭ din Ţarigradŭ.

Cu mila luĭ Dumneḑeŭ Ioanŭ Constantinŭ Dimitrie Moruzŭ Voevodŭ, Domnŭ ţĕreĭ Moldoveĭ.

Facemŭ scire cu acestŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele tuturorŭ cuĭ să cade a sci, că din ḑiua ce ne-a miluitŭ sfântulŭ Dumneḑeŭ, de ne-aŭ suitŭ la acestŭ alŭ nostru Domnescŭ şi strămoşescŭ scaunŭ alŭ Domnieĭ ţĕreĭ aceştia şi până acum, cu neadormitŭ cugetŭ şi cu neadormită silinţă am fostŭ, nu numaĭ spre urmarea faptelorŭ celorŭ plăcute şi spre întemeerea şi bună starea a ţĕriĭ aceştia; ci şi pentru desrădăcinarea a multe urmărĭ necuviincióse ce era. Şi Domnia mea le-am înlăturatŭ treptatŭ, cum s'a căḑutŭ. Pe lângă care luândŭ Domnia mea aminte şi pentru orênduiala preoţilorŭ şi diaconilorŭ dintr'acéstă creştinéscă ţéră, aflatu-ĭ-am că sunt în mare sărăcie şi la fórte próstă stare; din pricină că din vremile de maĭ înainte eraŭ puşĭ fiesce-care preotŭ i diaconŭ de da pe totŭ anulŭ câte o sumă de banĭ la slujba ajutorinţeĭ, când se scotea asupra noroduluĭ şi se strîngea în visteria Domnéscă. Şi ceĭ maĭ mulţĭ din tagma preoţéscă neavêndŭ putinţă de plătitŭ eraŭ ocă-

www.dacoromanica.ro

rîţĭ şi traşĭ de către strîngĕtoriĭ de banĭ cu învăluirĭ şi închisóre, cu vătămarea cinsteĭ lorŭ. Decĭ vĕḑêndŭ Domnia mea şi socotindŭ supĕrarea lorŭ, n'am pututŭ suferi o urmare ca aceea a fi în vremea Domnieĭ Nóstre, nicĭ am primitŭ banĭ dela aceştia să între în visteria Domnéscă. Pentru că necuviosŭ lucru era a fi supĕrată tagma bisericéscă cu o dare ca acésta şi a se defăima slujitoriĭ celuĭ prea Inaltŭ, carĭ pururea sunt rugătorĭ, pentru sănĕtatea şi paza Domnilorŭ şi a creştinesculuĭ norodŭ alŭ ţĕreĭ aceştia. Maĭ alesŭ că milostivulŭ Dumneḑeŭ, prin rugile ce facŭ aceştia, necontenitŭ cu milă păzesce pe Domnŭ şi pe tótă starea şi norodulŭ şi dintr'alte nesciute de mintea omenéscă, trimite folosulŭ cu miile însutitŭ. Acésta socotindu-se cu cea maĭ mare luare aminte şi încredinţatŭ fiindŭ la aceeaşĭ fără cât de puţină îndoială, n'am lăsatŭ maĭ multŭ a urma acea dare de banĭ *ajutorinţă* de la preoţiĭ i diaconiĭ ţĕreĭ. Nu numaĭ căcĭ nu se cade, dar nicĭ vr'unŭ ajutorŭ ca acela de vre-o sémă nu putea să iasă dintr'acésta, cum este sciutŭ şi vĕḑutŭ tuturorŭ. Cu cât maĭ vêrtosŭ, că Noĭ suntemŭ datorĭ a le rĕsplăti lorŭ ostenelele rugelorŭ séle, ce facŭ de-apururea către Dumneḑeŭ pentru Domnŭ şi pentru totŭ némulŭ. Dreptŭ aceea, Domnia mea cu tótă dreptatea pe preoţiĭ şi diaconiĭ ţĕreĭ aceştia desĕvêrşitŭ i-aŭ uşuratŭ de acéstă dare de banĭ, ce se numea *ajutorinţă*, şi iată printr'acestŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele am hotărîtŭ: că de acum înainte şi în vecĭ supĕraţĭ să nu maĭ fie preoţiĭ şi diaconiĭ ţĕreĭ aceştia cu cerere de banĭ la ajutorinţă, nicĭ să plătéscă măcarŭ unŭ banŭ, ci de-apururea şi în tótă vremea să aibă pace de acéstă dare, fiindŭ-că s'aŭ rădicatŭ de istovŭ deasupra lorŭ. După care numiţiĭ preoţĭ şi diaconĭ vĕḑêndŭ facerea de bine şi uşurarea de greutate ca aceea şi cu bucurie cunoscêndŭ cinstea şi folosulŭ ce aŭ dobânditŭ, toţĭ cu unŭ glasŭ, nu numaĭ că s'aŭ îndatoritŭ şi maĭ multŭ a ruga pe Dumneḑeŭ pentru binele Domnilorŭ şi a norodulŭ, ci încă *din bună voia lorŭ* înaintea prea sfinţieĭ séle părinteluĭ Mitropolitŭ s'aŭ primitŭ şi s'aŭ apucatŭ, ca să aibă a da fiesce-care preotŭ şi diaconŭ a ţĕreĭ aceştia pe totŭ anulŭ câte *şése-ḑecĭ banĭ* la sfânta Mitropolie, şi dintr'aceĭ banĭ prea sfinţia sa Mitropolitulŭ ţeriĭ încă să aibă a trămite pe fie-care anŭ câte *una mie douĕ sute leĭ* la Epitropiĭ şcólelĭ din Ţarigradŭ pentru ucenicĭĭ ce sunt la învĕţătură, după cum pe largŭ se arĕtă prin *osebitŭ grecescŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele.* Care acésta fiindŭ o dare prea cu uşurare şi din bună voia lorŭ, Domnia mea întărimŭ ca să se păzéscă nestrămutatŭ.

Ce dar, poftimŭ şi pe alţĭ luminaţĭ Domnĭ, pe carĭ sfântulŭ Dumneḑeŭ va orênduĭ în urma nóstră Domnĭ şi oblăduitorĭ a acesteĭ ţĕrĭ, să nu sepe miluirea care cu dreptate s'aŭ făcutŭ preoţilorŭ i diaconilorŭ, ci încă după datorie întărindu-le şi maĭ multŭ să miluiască pe rugătoriĭ sĕĭ, pentru a Domniilorŭ sale sănĕtate, pacĭnică viaţă, şi vecĭnică pomenire.

S'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta la Scaunulŭ Domnieĭ mele în oraşulŭ Iaşĭ, la

www.dacoromanica.ro

cea d'întâĭ Domnie a nóstră la Moldova, întru alŭ doilea anŭ, séŭ alŭ Domnieĭ nóstre 1780 Ghenar.

Subsemnatŭ: *Ioan Constantinŭ Moruzŭ Voevodŭ.*

(L. S. cu roşŭ) *Ianache Sandu* Vel Visternicŭ.

S'aŭ trecutŭ la condica Divanuluĭ, de mine *Andreĭ* biv isbaşŭ, condicarŭ alŭ Divanuluĭ Gospod.

Totŭ anexa la pag. 178.

Hrisovulŭ Domnuluĭ Constantinŭ Dimitrie Moruzi, relativŭ la subvenţionarea şcóleĭ din insula Patmos.

(Alŭ Moldavieĭ Gavrilŭ adeveresce).

Constantinŭ Dimitrie Moruzi Voevodŭ cu mila luĭ Dumneḑeŭ Domnŭ şi stăpânitorŭ a tótă Moldavia.

Dintre însuşirile omenescĭ, cea în adevĕrŭ neschimbăciósă şi maĭ minunată este învĕţătura, care procură atâta sumă de bunurĭ adepţilorŭ sincerĭ, ba încă face şi aceea de a se cunósce pe sine, rădicându-lŭ maĭ presusŭ de materia brută şi înjositóre, şi îmbrăcându-lŭ în genere cu veşmîntulŭ nemuriręĭ; şi încă, ceea ce este maĭ presusŭ, asemĕnându-lŭ cu celŭ ce este peste tóte, Dumneḑeŭ, ca lucru ce este înăscutŭ ómenilorŭ de a purta întăetatea asupra tuturorŭ; prerogativă cu care in adevĕrŭ convine tótă mulţimea înţeleptilorŭ. Aceştia sunt toţĭ ceĭ ce se dedaŭ la învĕţătură, adecă: ceĭ dedaţĭ muselorŭ, prin multă ocupaţiune, şi sunt iubitorĭ de sciinţă. Aşa firesce trebue să fie, să se pórte şi să se dispue câţĭ sunt devotaţĭ ucenicĭ aĭ învĕţăturei. Vĕ siliţĭ şi voĭ adese şi în modŭ deosebitŭ, spre a vĕ învrednici de marea milă, de acele ce dorimŭ dela Dumneḑeŭ, care nu pretinde maĭ multŭ altŭ sacrificiŭ decât ajutorŭ către ceĭ ce aŭ trebuinţă de noĭ. Este dar de datoria tuturorŭ, fórte de dreptŭ însă de datoria celorŭ ce se sacrifică, pentru că li s'aŭ încredinţatŭ miluirea divină, conducerea lucrurilorŭ societăţeĭ, şi n'ar fi îngăduitŭ ca şi prea iubita Patrie (în care din pruncie încă însinuindu-mi-se căldurosŭ, mi s'aŭ înrădĕcinatŭ amorulŭ de patrie dela înşişĭ strămoşiĭ vechĭ, căria îĭ sunt cunoscuţĭ, de şi numaĭ prin atingerea buzelorŭ am gustat'o, dar în ea m'am crescutŭ: care iubire îmĭ va rĕmâné neştérsă şi neschimbată în tótă viaţa); de aceea (ḑicŭ) nu este permisŭ de a nu o împărtăşi de mile, şi décă nu în raportŭ cu disposiţia nóstră către ea, pentru că împrejurările nu ne permitŭ, cu tóte aceste câtŭ îĭ posibilŭ să dăruimŭ némuluĭ. Decĭ auḑindŭ despre şcóla din *Insula Patmos*, cea de demultŭ înfiinţată, posedândŭ casă potrivită pentru predarea lecţiilorŭ şi îndemânatică pentru o crescere liniştită şi o predare îndelungată a instrucţiuneĭ, lipsită însă de mijlóce pen-

www.dacoromanica.ro

tru încuragiarea şcolarilorŭ carĭ sunt sĕracĭ, fără hrană, dintre carĭ majoritatea sunt dintre ceĭ de clasa cea maĭ înaltă a sfinteĭ mŏnăstirĭ a gloriosuluĭ Evanghelistŭ Ioanŭ, supranumitŭ Theologulŭ, din acéstă insulă, Ne-amŭ hotărîtŭ din cele ḑise să o ajutămŭ şi să încuragiămŭ pe învĕţăceiĭ ceĭ din ea dedaţĭ cu zelŭ învĕţătureĭ, spre folosulŭ comunŭ alŭ némuluĭ nostru. Şi dar dămŭ din vama Domnieĭ nóstre a Moldoveĭ, anualŭ, numiteĭ şcóle *şépte sute de leĭ*, dintre care *treĭ sute patru-ḑecĭ* trebue să se împartă la şésc dintre ucenicĭĭ ḑiseĭ mŏnăstirĭ a sfântuluĭ Ioanŭ, celorŭ maĭ silitorĭ şi maĭ dedaţĭ la învĕţătură. Iar restulŭ de *treĭ sute şése-ḑecĭ*, la alţĭ şése şcolarĭ din aceeaşĭ şcólă, câte şése-ḑecĭ leĭ, celorŭ maĭ săracĭ şi maĭ fără mijlóce şi carĭ sunt numaĭ la învĕţătură dedaţĭ şi sunt capabilĭ pentru acestŭ scopŭ. Hotărîmŭ dar, ca de acum să se dea ajutorulŭ acesta, plătindu-se anualŭ, fără pecetluitulŭ Domnescŭ (adecă: fără poruncă osebită anuală) celuĭ ce va fi representantŭ din partea ḑiseĭ mŏnăstirĭ, ca epitropŭ aicea, şi să se trimétă regulatŭ către Egumenulŭ din timpŭ alŭ aceĭ mŏnăstirĭ şi să se împarţă prin elŭ şi prin ceĭ-lalţĭ proegumenĭ şi proestoşĭ aĭ mŏnăstireĭ, cu socotinţa şi a profesorilorŭ celorŭ maĭ vrednicĭ aĭ aceluĭ timpŭ, la ucenicĭĭ carĭ se vorŭ fi distinsŭ maĭ multŭ la învĕţătură. Pentru maĭ multă siguranţă hotărîmŭ să se trimită aicea, fără smintélă, unŭ raportŭ, scrisŭ şi subscrisŭ de Egumenulŭ în activitate, de Schevofilaxulŭ aceĭ mŏnăstirĭ, de ceĭ-lalţĭ proegumenĭ şi proestoşĭ, nu maĭ puţin şi de profesoriĭ şcóleĭ, precum şi de ucenicĭĭ ceĭ ce primescŭ acéstă hotărîtă subvenţiune, subscrisŭ şi sigilatŭ cu sigiliulŭ comunităţeĭ ḑiseĭ mŏnăstirĭ. Acéstă ajutorinţă oferind'o cu filotimie Noĭ celŭ întâĭ acesteĭ şcóle, numaĭ pentru folosulŭ némuluĭ şi a amintireĭ nóstre şi a născĕtorilorŭ şi strămoşilorŭ noştri, să aibă a ne pomeni neîntreruptŭ şi la ḑisa mŏnăstire şi la acéstă şcólă la tóte serviciile şi sĕrbătorile, şi ceremŭ ca şi ceĭ după noĭ următorĭ fraţĭ la acéstă Domnie a Moldoveĭ, sciindŭ că cele bune din vechiŭ se menţinŭ, nu maĭ puţinŭ vorŭ avé rĕsplata amintită ca şi noĭ, pentru zelulŭ către acéstă şcólă, arĕtându-lŭ maĭ alesŭ către némulŭ nostru, dândŭ anualŭ ceea ce este hotărîtŭ. Celorŭ după noĭ următorĭ dintre aĭ noştri poruncindŭ să stârnéscă de a se sporí cât va fi posibilŭ şi să se mărésca acéstă sumă a subvenţieĭ, propunêndu-le prin rugăminţĭ de a urma pildeĭ nóstre, ca astŭ-felŭ să se continue pentru tot-d'auna dăinuirea acesteĭ şcóle, spre a ne învrednici în deobşte dela celŭ ce distribue remunerările. Acestea hotărîndu-le noĭ, se dă acestŭ hrisovŭ alŭ nostru domnescŭ, cuprinḑêndŭ încredinţarea nóstră în presenţa prea strălucitilorŭ şi prea iubiţilorŭ fiĭ aĭ noştri — Beizadelele: Alexandru Voevodŭ, Dimitrie Voevodŭ, Gheorghe Voevodŭ, Panaghiotachi Voevodŭ, şi acelorŭ din jurulŭ nostru prea cinstiţilorŭ boerĭ şi sfetnicĭ: Marele Logofĕtŭ Vasile Razu; Marilorŭ vornicĭ: Ioanŭ Sturdza, Dimitrie Sturdza, Ioanŭ Cantacuzinŭ, Nicolaĭ Rosetŭ, Boeruluĭ Hatmanŭ Lascarachi Rosetŭ, Marele

www.dacoromanica.ro

Postelnicŭ Iordachi, Marele Vistierŭ Iordachi Balşŭ, Aga Scarlatachi Sturdza, Marele Spătarŭ Costachi Caragea, Boerulŭ Panu Grigorie Balşŭ, Marele Comisŭ, Mateiŭ Cantacuzinŭ, Marele Paharnicŭ Nicolaĭ Cantacuzinŭ, Căminarulŭ Scarlatŭ Mavrocordatŭ, Stolniculŭ Michailŭ Luca.

In anulŭ mântuireĭ 1778, în anulŭ întâĭ alŭ Domnieĭ nóstre, în Domnia Moldavieĭ, în domnesculŭ nostru scaunŭ, adecă în Iaşĭ.

Subscrisŭ: *Constantinŭ Dimitrie Moruzŭ.*

(L. S.)

Originalulŭ în grecesce
în Archiva Mitropoliciĭ Iaşĭ.

Vomŭ cita numaĭ douĕ-treĭ dintre documentele dela Constantinŭ Moruzi relative la protecţiunea bisericeĭ.

Să amintimŭ maĭ întâĭ că la 29 Fevr. 1776 murindŭ Mitropolitulŭ Gavrilŭ Calimachŭ îĭ succedase Episcopulŭ de Romanŭ Leonŭ. C. D. Moruzi la îndemnulŭ acestuia dete chrisovulŭ din Maiŭ 1778, prin care acordă mŏnăstireĭ Galata venitulŭ mortasipieĭ. (Veḑĭ documentulŭ în pachetulŭ No. 4, din documentele mŏnăstireĭ Galata la Archiva Statuluĭ.)

Asemene, acordă C. Moruzi în Iunie 1780, chrisovulŭ de scutire a vitelorŭ mŏnăstireĭ Bistriţa, de desetină. (Arch. Statuluĭ, pachetulŭ 6 alŭ mŏnăstireĭ Barnovschi).

In Martie 20 anulŭ 1782, acelaşĭ Domnitorŭ scutesce mŏnăstirea Aronŭ-Vodă de dărĭ. Acestŭ Uricŭ pomenesce de «Moşulŭ Domnieĭ mele Nicolae Mavrocordatŭ Vvd.» şi aduce credinţa fiilorŭ sĕĭ Alexandru Vvd., Demetrie şi Gheorghe Vvd. şi a boierilorŭ Ioanŭ Cantacuzino Vel Log., Ştefanŭ Sturdza Vel Dvornicŭ, Ianache Cantacuzino Vel Vist, N. Rosetŭ Vel Dvornicŭ, Iorgache Vel Post., N. Hangerli Vel Aga, Iordache Cantacuzino Vel Spăt., Darie Donicĭ Vel Banŭ, Săndulache Sturdza Vel Comisŭ, Şerbanŭ Buhuşŭ Vel Paharnicŭ, Constantinŭ Cantacuzino Vel Serdarŭ, Manolache Donicĭ Vel Stolnicŭ. (Pachetulŭ I alŭ mŏnăstireĭ Aronŭ-Vodă, Doc. 23, Arch. Stat.)

Moruzi a ajutatŭ biserica Moldovénă să apere posesiunea averilorŭ Mitropolieĭ, carĭ se reclamaŭ de Austria, ca proprietate a fósteĭ Mitropoliĭ din Sucéva.

Asemenea a ajutat'o în unele procese ale eĭ pentru moşiĭ din Bu-

www.dacoromanica.ro

covina. Iacă de exemplu, în resumatŭ douĕ scrisorĭ adresate de Moruzŭ guvernuluĭ Bucovinénŭ în 1779 şi pe carĭ le-amŭ aflatŭ între documentele dela Cernăuţĭ:

Epistolă dela Constantinŭ Moruzi din 1779, Iuniŭ 9 cătră «ilustrissime Domnŭ, Domnŭ preacinstite.»

Prea sfinţia Sa părintele mitropolitulŭ Moldavieĭ sub a căruia păstorie sunt tóte mŏnăstirile din Moldova şi din Bucovina ne-aŭ arĕtatŭ pricina de judecată ce aŭ avutŭ egumenulŭ Macarie dela mŏnăstirea sf. Ilie cu Armeniĭ din Sucéva pentru moşia Gropile, ce aŭ stăpânit'o mŏnăstirea 54 de anĭ şi după hotărîrea judecăţeĭ, ce s'a făcutŭ acum de cătră *auditoriĭ*, ar ĕmasŭ la 20 ḑile a luneĭ Iunie după călindarulŭ noŭ să se dea moşia Armenilorŭ de istovŭ, împlinindŭ dela mŏnăstire pe 10 anĭ venitulŭ aceleĭ moşiĭ şi să se dea Armenilorŭ, din care pricină acéstă mŏnăstire fiindŭ sĕracă rĕmâne cu totulŭ să se strice. Armeniĭ aceia din Sucéva pentru acéstă pricină aŭ maĭ avutŭ judecată cu mŏnăstirea la Divanŭ şi prin cercetărĭ cu amĕruntulŭ, ce aŭ făcutŭ Divanulŭ după scrisorĭ, privileghie domnescĭ, şi stăpânire de atâţia anĭ, ce s'aŭ găsitŭ cu dovadă la mŏnăstire, după dreptate urmândŭ pravilelorŭ împĕrătescĭ şi obiceiuluĭ pămîntuluĭ, aŭ rĕmasŭ acea moşie totŭ la stăpânirea mŏnăstireĭ şi maĭ alesŭ că în tótă Moldova n'aŭ fostŭ nicĭ este obiceiŭ ca acesta, să aibă Armeniĭ séŭ Jidoviĭ dela Domnĭ moşie dată danie de vecĭ, fără numaĭ mŏnăstirilorŭ, boierilorŭ, întărindu-se daniile cu privileghiĭ şi dela alţĭ Domnĭ, acelŭ Bogdanŭ Danovicĭ nicĭ o dovadă n'a pututŭ să scótă şi după alŭ pămîntuluĭ rînduială acele locurĭ de fănaţe aŭ rĕmasŭ domnescĭ fiindŭ de hotarulŭ loculuĭ têrguluĭ Suceveĭ.

Apoĭ trece în revisiune tóte actele mŏnăstireĭ şi ale Armenilorŭ produse la ultimele judecăţĭ şi multŭ se silesce a dovedì că *anaforaua* favorabilă lorŭ produsă de Armenĭ nu are maĭ multă valóre, decât cea din acelaşĭ anŭ dată de acelaşĭ Domnitorŭ mŏnăstireĭ în favórea eĭ, din 1768 Iulie.

Moruzŭ ḑice între altele despre anaforaua din mânile Armenilorŭ: «acea anafora, ce aŭ luatŭ Armeniĭ pe urmă, după noïma care întru dînsa se cuprinde şi după a nóstră rînduială de aicĭ este cu totulŭ slabă şi nicĭ o dată nu póte să aibă maĭ multă cred'nţă, decât anaforaua mŏnăstireĭ, întâĭ că acea judecată s'aŭ căutatŭ şi cu divanulŭ domnescŭ, unde amêndouĕ părţile aŭ fostŭ de faţă şi anaforaua mŏnăstireĭ este iscălită de preaosfinţia sa Sa părintele Mitropolitulŭ şi de 7 boerĭ marĭ aĭ Divanuluĭ şi întărită şi cu iscălitura şi cu pecetea Domnuluĭ de atuncea şi protocolită de Logofĕtŭ după rînduială, iar anaforaua Armenilorŭ s'a făcutŭ numaĭ pe o mărturie ce aŭ adusŭ Armeniĭ dela d. Spătarŭ Iordache Kanta şi încă Egumenulŭ nefiindŭ faţă să rĕspundă

www.dacoromanica.ro

și iscălită fiindŭ numaĭ de 4 boierĭ, dintre carĭ doĭ sunt iscăliţĭ și la anaforaua mŏnăstireĭ, adecă d-luĭ Lupulŭ Balșŭ Log. și d-luĭ Ioniță Sturdza Vornicŭ, iar 2 adecă d-luĭ Vorniculŭ Nicola Rosetŭ, ce era atuncĭ Banŭ și Vorniculŭ Toaderŭ, aceștia la judecata d'întâĭ n'aŭ fostŭ, nicĭ n'aŭ sciutŭ pricina cum merge și numaĭ prin cercetarea acestorŭ 4 boierĭ s'aŭ făcutŭ anaforaua acea de pe urmă și Domnulŭ iscălitura n'a pusŭ, ci numaĭ pecete și nicĭ de Logoféţulŭ protocolită nu este, cum se arétă și prin mărturia ce aŭ datŭ d-lorŭ Veliţiĭ boierĭ împreună cu părintele Mitropolitulŭ la mână Egumenuluĭ Macarie, în anulă 1778 la Novemb. 13 și la cea din urmă nicĭ da anaforaua aceea, vre-o putere Armenilorŭ asupra stăpânireĭ moșieĭ Gropilorŭ, maĭ multŭ decât să chiame pe Egumenŭ cu ţi de sorocŭ, ca să vie să se caute de iznóvă judecată, fiindŭ prepusŭ să nu să fi făcutŭ vre-o greșală la judecata d'întâĭ.

Și rĕmâĭ alŭ ilustrităţeĭ vóstre bunŭ prietenŭ și vecinŭ gata.

(Lit. k. k. No. 55.) *Constantinus Moruzi.*

Scrisórea folio dela Constantinŭ Moruzi, din 1780 Februarie 24, către ilustrissimulŭ D. D. preacinstitŭ.
(Litera l. l.)

Prietenésca carte, ce ni s'aŭ trimesŭ am luatŭ și pentru cercetarea, ce este să se facă la Sucéva, a pricineĭ, ce este între mŏnăstirca sveteĭ Ilie și între Armeniĭ de Sucéva și Stefanŭ Zota asupra uneĭ moșiĭ Gropile, tóte cele scrise am înţelesŭ și după prieteșugulŭ megieșescŭ, cum din partea aceea se urmézā așa și din partea nóstră.

Megieșilorŭ moșieĭ Gropile, cum ni s'aŭ scrisŭ, li s'aŭ datŭ poruncă, la sfîrșitulŭ acesteĭ lunĭ să se afle acolo la Sucéva însușĭ, orĭ vechiliĭ sĕĭ să fie faţă la cerectarea acesteĭ pricinĭ de moșie. Osebitŭ am vĕḑutŭ și tóte copiile în scrisŭ, ce ni s'aŭ tremisŭ de acolo de pricina acesteĭ moșiĭ. Ce pentru că Armeniĭ cerŭ dreptate pe o copie de ispisocŭ dela Domnulŭ Ieremia Moghilă Vodă din lét. 7105, care arată, că ar fi datŭ nisce locurĭ de fênaţŭ unuĭ Bogdanŭ Danovicĭ Armeanŭ, têrgovĕţulŭ de Liovŭ, în Moldova n'aŭ fostŭ nicĭ este obiceiŭ ca acésta, să aibă Armeniĭ séŭ Jidoviĭ dela Domnĭ moșie dată danie de vecĭ, fără numaĭ mŏnăstirilorŭ și boierilorŭ se daŭ daniĭ moșiĭ dela Domnĭ și se întărescŭ daniile cu privileghiĭ și de către alţĭ Domnĭ maĭ pe urmă, care acele rĕmânŭ nestrămutate și se păzescŭ statornice; iar pentru că Domnulŭ Ieremie Moghilă ar fi datŭ ispisocŭ aceluia arménŭ Bogdanŭ Danovicĭ pe acelŭ fĕnaţŭ, cum și pe altele, ce se arétă la acelașĭ suredŭ de ispisocŭ, este sciutŭ, cum că Ieremia Vodă de a făcutŭ ispisoculŭ acela a fostŭ într'o vreme, cândŭ era pribégŭ în ţéra leșéscă și ne fiindŭ în scaunulŭ ţĕriĭ aceștia și stăpânitoriĭ pămîntuluĭ, nu era cu dreptate a da danie loculŭ din Moldova séŭ altŭ lucru alŭ pămîntuluĭ; nicĭ póte o danie ca aceea să aibă tăria eĭ, séŭ să

www.dacoromanica.ro

rĕmâic statornică, maĭ alesŭ, că şi arménulŭ acela netrăindŭ în Moldova şi aflându-se cu şederea luĭ în ţéra leşéscă la Liovŭ, după alŭ pămîntuluĭ obicciŭ nu putea, nicĭ era cu dreptate să moştenéscă elŭ pămîntŭ în Moldova, deosebitŭ că nicĭ vre-unŭ némŭ alŭ arménuluĭ aceluia aicea în ţéră nu se află, precum şi la judecata ce aŭ avutŭ Armeniĭ cu egumenulŭ de sf. Ilie în aniĭ trecuţĭ fiindŭ cercetaţĭ Armeniĭ, că de ar fi vre-unŭ Arménŭ aice, carele să se tragă din seminţie maĭ pe urmă; şi Armeniĭ după cum ne-amŭ însciinţatŭ numaĭ cu o copie neîntărită de nimenĭ să iea moşia mŏnăstireĭ cu atâtea întăriturĭ domnescĭ, hrisóve maĭ noue şi cu stăpânire nemişcată, mare mâhniciune şi *scandalŭ* aduce atâtŭ archiereilorŭ, boierilorŭ, cât şi la tótă obştia nu numaĭ a Moldoveĭ, ci şi a Bucovineĭ. Noĭ din partea nóstră, după pricteşugulŭ megieşescŭ, poftimŭ să se prelungéscă vadéua acésta oprindŭ şi publicaţia de a se da moşia Armenilorŭ, căcĭ îndată tótă partea bisericéscă are să facă *apelaţie*. Iar când din partea aceea nu veĭ puté lungi vadéua, poftimŭ să se însciinţeze pe Generalŭ Comandă, ca nu cum-va cu grăbire să se facă scandale şi strigare la totŭ norodulŭ, socotindŭ cĭ că vorŭ să aréte maĭ multă milă asupra Armenilorŭ, decât asupra mŏnăstirilorŭ şi *alŭ* pămînteniloru.

Şi rĕmânemŭ a ilustrităţicĭ vóstre bunŭ prietenŭ şi megiaşŭ.

1779, Iunie 9.

Anexa la pagina 179.

Iacă documentele relative la proibirea importuluĭ spirtuóselorŭ din Polonia :

D. de Saint-Priest către Afacerile Stràine, despre diferendulŭ moldavo-polonŭ, privitorŭ la importulŭ rachiurilorŭ poloncse.

(Vol. 156, D. 166.)
Constantinople, le 17 Décembre 1779.

Monsieur,

. . . . . .

Monsieur le Comte Zieduzicki s'est expliqué avec le Sieur Lebas sur l'office qu'il compte faire à la Porte, pour qu'elle oblige le Prince de Moldavie à lever l'interdiction de l'entrée des eaux-de-vie de Pologne dans cette province

www.dacoromanica.ro

Ce Polonais compte me communiquer son mémoire. Je lui ferai connaître les ordres que j'ai reçus de vous à cet égard, pour qu'il en rende compte à sa Cour. Au reste, le secret à garder vis-à-vis de Monsieur de Stakiew, selon la demande de la Cour de Varsovie, me mettra fort à l'aise pour réduire mes offices à des généralités.

D. de Saint-Priest către Afacerile Străine, despre intrarea rachiurilorŭ polone în Moldova.

(Vol. 166, D. 32.)
Constantinople, le 3 Mars 1780.

Monsieur,

. . . . . .

Je joins ici la réponse qu'a fait Monsieur le Prince de Moldavie à la lettre que je lui avais écrite sur la liberté à rendre à l'entrée des eaux-de-vie de Pologne dans sa Principauté. Je l'ai communiquée à Monsieur le Comte Zieduzicki qui m'y a fourni une réplique ci-jointe dont je ferai usage, mais sans grand espoir de succès. Les raisons du Prince contre cette introduction me paraissent utopiques.

Memoriulŭ Principeluĭ Moldoveĭ către d. de Saint-Priest, despre închiderea graniţelorŭ moldovene rachiurilorŭ polone.

(Vol. 166, D. 33.)

Copie de la réponse faite par le Prince de Moldavie à la lettre de M. le Cte de St.-Priest sur la liberté à rendre à l'entrée des eaux de vie de Pologne dans sa Principauté (1).

La confiance que Votre Excellence a eu la bonté de me témoigner en m'informant par sa dernière lettre de l'affaire des eaux-de-vie de Pologne est une nouvelle marque de l'amitié dont elle m'a toujours honoré. Je ne puis assez lui exprimer mes obligations, et je vais tâcher de la satisfaire sur cet article par un détail exact et circonstancié.

Premièrement, Votre Excellence, par amitié envers ma personne, me demande si la défense m'intéresse personnellement. Je puis lui répondre en toute sincérité qu'en matière d'intérêts et de revenus, c'est tout le contraire. et elle en jugera elle-même, après avoir conçu une juste idée des vrais motifs qui ont produit ce règlement.

Au commencement de ma destination, une compagnie des douaniers du Pays proposait quelques points pour l'avantage de la douane; le principal était

(1) Joint à la lettre de Monsieur de Saint-Priest du 3 Mars 1780.

www.dacoromanica.ro

quelqu'augmentation à la douane de l'eau-de-vie qui venait de la Pologne. On avait proposé de doubler la somme pour laquelle ils donneraient 30.000 piastres, ce qui me fit connaître que l'on tirait jusqu'ici 40.000 piastres, et il me fut facile de calculer la somme de l'eau-de-vie qui entrait en Moldavie et celle de l'argent qui en sortait.

Votre Excellence doit savoir que la douane et les mines de fer sont les seuls revenus particuliers des Princes, qui doivent fournir à toutes leurs dépenses personnelles et à celles de leur famille. Etant alors, par les circonstances du temps, dans la nécessité de sacrifier tout cela aux besoins publics, j'étais, de plus, dans la nécessité de contracter des dettes immenses pour les dépenses du Pays. Cependant, au lieu d'accepter cette proposition, par un esprit de désintéressement personnel, comme il s'agissait du bien public, au lieu de redoubler la douane, j'ai eu le courage, malgré tous mes besoins, de sacrifier même les 30,000 piastres que l'on tirait jusqu'alors, pour empêcher cet inconvénient.., c'est-à-dire un commerce qui véritablement doit être nommé passif, parcequ'il fait sortir une somme d'argent considérable pour une boisson qui, étant à bon marché, ruine le paysan, le rend tout à fait incapable de travail, le fait devenir fainéant, et enfin misérable. Je fis sentir que j'étais prêt à y remédier s'il n'y avait point quelqu'autre intérêt ou avantage pour le pays.

Les boyards en ayant été informés et instruits, ont discuté ce point. Ils ont réfléchi sur les inconvénients qui en résultaient, mais ils n'osèrent me faire cette proposition, ne croyant pas que j'aurais, en effet, sacrifié les 30.000 piastres, surtout dans les circonstances présentes. Ils voulurent d'abord sonder mes intentions et ils demandèrent enfin la permission de présenter une requête, si cela n'était point contraire à mes sentiments. Alors, je leur ai donné la permission dans les termes les plus obligeants, pour leur inspirer les mêmes sentiments de zèle à préférer le bien de l'Etat aux intérêts particuliers.

Ainsi, ils souscrivirent, avec toutes les formalités, une espèce de requête qui se nomme *anafora*. Non-seulement tout le corps des boyards qui composent le Divan de cette Principauté, mais encore tous les boyards qui se trouvaient dans la capitale présentèrent également de la part de tout le pays cette requête, où ils expliquaient tous les inconvénients de ce commerce et en demandaient la défense.

J'ai donc d'abord approuvé leur proposition, et je l'ai même confirmée en donnant les lettres nécessaires avec toutes les formalités usitées dans cette Principauté. Je n'ai eu aucune difficulté à me déterminer, parceque, malgré quelques prétentions de la part de la Pologne, la liberté du commerce n'empêche pas certains règlements que chaque pays peut faire sur des points particuliers qui peuvent porter préjudice. D'ailleurs, Votre Excellence, n'ignore pas

www.dacoromanica.ro

bien des circonstances qui ne laissent pas à la Porte la facilité d'obsever les droits réciproquement exigés.

Quant à mon intérêt particulier, j'ai premièrement 40.000 piastres de dommages de la douane et comme les sels des mines n'ont pas été vendus, il y en a une grande quantité qui reste à mon compte. Des nobles polonais ont fait des propositions d'échange avec de l'eau-de-vie, qui pouvait être facilement consommée dans le pays; mais, malgré tout le poids de mes besoins, tant publics que particuliers, je n'ai pu révoquer ce règlement, parcequ'un grand nombre des habitants de ce pays ont fait des dépenses considérables pour tout ce qui est nécesaire à la production de cette boisson et ils ont très-bien réussi.

De plus, j'ai été dans la nécesité de m'opposer aux insinuations de quelques Agas voisins, et même aux prétentions des Pachas sur lesquels s'étaient appuyés quelques Arméniens et Juifs particuliers qui voulaient faire passer par la Moldavie une certaine quantité d'eau-de-vie, ce qui me mit dans l'obligation de présenter cette affaire à la Sublime Porte et demander ses ordres qui ont été émanés par un ferman exprès.

Enfin, ces jours derniers, un noble polonais proposa, par le moyen d'un officier, d'acheter en argent comptant presque tous les sels qui se trouvent à présent dans les magasins, à conditions qu'il lui fût permis d'introduire pour cette fois seulement, une médiocre somme d'eau-de-vie. Quelques-uns parmi les boyards, plus zélés pour mes intérêts particuliers, ont eu la complaisance de trouver quelque apparence de prétextes pour faciliter ce contrat, sans révoquer toutefois le règlement général. Je n'ai point voulu y consentir, et j'ai préféré de faire ce que mon devoir et mon honneur exigeaient de moi, le seul bien et le plus précieux que j'estime dans ce monde. Je dis sincèrement, que j'ai fait ce que ferait sans doute Votre Excellence, si elle se trouvait dans le même cas.

Voilà ce qui touche mon particulier. Pour ce qui regarde le public, il n'est pas douteux que cette défense ne soit très-utile au pays. Un grand nombre de boyards et de marchands de cette province se sont engagés en de grandes dépenses pour produire cette boisson, fondés uniquement sur l'espérance de ma parole et de mes lettres, qui ont confirmé la défense.

D'ailleurs, la petitesse du pays et ses fréquentes révolutions n'empêchent point les boyards, ni les autres officiers d'être fermes, zélés et, pour ainsi dire, vigoureux et obstinés dans tout ce qui est une fois unanimement approuvé et confirmé. Il y a mille autres règlements qui étaient nécessaires pour corriger des abus qui ruinaient ce pays. Ils avaient, comme il arrive d'ordinaire, leurs difficultés. Heureusement pour le pays, ils ont été établis, et ils ne se soutiennent que par la réputation d'une fermeté rigoureuse.

www.dacoromanica.ro

Ce sont là les deux principales maximes sur lesquelles j'ai tâché de continuer la carrière de ma destination: l'exemple d'un désintéressement particulier pour ce qui regarde le public, et la fermeté à faire observer ce qui vient d'être réglé par la plus grande exactitude, en sacrifiant tout autre intérêt.

Je laisse maintenant à Votre Excellence, c'est-à-dire à ses lumières, à sa délicatesse naturelle et à ses nobles sentiments, de me conseiller ce que je puis faire et ce que je puis dire aux boyards et aux autres habitants, sans risquer ma conscience, mon honneur et ma réputation.

Votre Excellence me demande encore que je la mette en état de faciliter cette affaire. Je ne puis que lui répondre avec ma sincérité ordinaire, qu'il est évident que la Sublime Porte voudra s'informer de moi, comme il est naturel, de toute la suite de cette affaire. Mais, de plus, parceque tous les principaux Ministres de l'Empire sont persuadés de la respectueuse considération que je conservais pour Votre Excellence, par les hommages que je rendais aux rares mérites de votre personne, non-seulement dans le temps que j'avais l'honneur d'être à mon premier emploi, mais encore après ma destination qui me met dans les mêmes difficultés. Ainsi, pour m'acquitter de mes devoirs tant publics que particuliers, je m'en remets aux sages conseils de Votre Excellence.

Combaterea memoriului Principelui Moldoveĭ de Comitele Dzieduzicki, cu privire la închiderea graniţelorŭ moldovene rachiurilorŭ polone.

(Vol. 166, D. 34).

Réflexions du C-te Dzieduzicki sur le mémoire du Prince de Moldavie reproduit ci-dessus (1).

Son Altesse le Prince de Moldavie, s'en rapportant aux conseils et aux avis de Votre Excellence, à l'égard de l'objet qui a occasionné les plaintes de tout le palatinat de Podolie, on ne peut plus douter un instant que tout ne soit aplani et terminé à la satisfaction pleine du Roi et de la République.

Les devoirs d'amitié et de complaisance réciproques entre les habitants des provinces voisines sont trop importants; le bien et les avantages qui en résultent ou les préjudices dans les cas contraires, trop palpables, pour que des considérations fondées sur cette base et venant de la part de Votre Excellence ne fassent pas leur effet.

Il suffirait assurément de s'en remettre entièrement à la manière de penser de Votre Excellence et à sa conviction, quant à la conduite qu'il convient

(1) Joint à la lettre de Monsieur de Saint-Priest, du 3 Mars 1780.

www.dacoromanica.ro

que Son Altesse le Prince de Moldavie observe à l'égard d'un Etat lié d'intérêts et de voisinage, et auquel la Sublime Porte ne cesse de donner des preuves de sentiments et d'amitié non équivoques dans toutes les occasions.

Cependant, je n'ai pu m'empêcher d'adnoter quelques réflexions qui se présentent naturellement à la lecture du mémoire en question.

L'on a eu l'honneur de faire part à Votre Excellence dans le temps du préjudice que cette innovation dangereuse devait nécessairement occasionner aux revenus publics et particuliers du Prince. La chose est maintenant confirmée par son propre aveu : 40.000 piastres de revenus annuels diminués, des magasins remplis de sel non vendu, par ce que l'échange de ce produit contre celui de la Pologne a été refusé. Voilà les premières conséquences qui ont dû naturellement résulter et qui pourront en entraîner d'autres plus fâcheuses encore.

En effet, il est à remarquer que tous ces inconvénients ont eu lieu sans que du côté de la Pologne on ait fait la moindre démarche pour diminuer, par des règlements et édits réciproques, le préjudice résultant de l'établissement qu'on vient de faire en Moldavie.

Mais, l'état des choses actuelles peut-il être comparé avec celui où elles seront quand on sera necessité de prendre des mesures formelles de notre côté ; quand on calculera les sommes qui sortent pour les produits de Moldavie importés en Pologne et qu'on s'occupera à faire des transactions et conventions de commerce pour les avoir d'autre part; quand on spéculera sur tous les articles possibles d'importation pour lesquels une quantité d'argent considérable sort de notre pays, mais dont la charge était de beaucoup diminuée par le produit réciproque de l'exportation de nos eaux-de-vie.

Agir ainsi des deux côtés ne serait-ce pas altérer et bouleverser la correspondance et communication entre les sujets d'Etats amis et voisins, anéantir le commerce dont l'essence consiste dans l'échange libre des produits réciproques? Bref, ne serait ce pas là tenir une conduite diamétralement opposée à l'intention, au but et à l'esprit des traités qui ont pour objet, dans tous les articles, de procurer des deux parts tout ce qui tend à l'augmentation des avantages réciproques du commerce et d'empêcher toute nouveauté qui y est contraire.

Il est difficile de concevoir comment la liberté du commerce peut subsister, tandis qu'on l'enchaîne par des défenses et des prohibitions ; au lieu de cette liberté, ce sera donc celle de ruiner le commerce et de le réduire à rien, qui en prendra malheureusement la place.

Il est encore plus inconcevable quelles peuvent être les circonstances qui ne laissent pas à la Pologne la facilité d'observer à cet égard les droits réciproquement exigés. La Pologne n'a jamais porté atteinte à ces droits sacrés

www.dacoromanica.ro

et respectables, et ce ne sera sûrement qu'à contre-cœur et avec un véritable regret, qu'elle devra enfin se soumettre à la nécessité imposée par les circonstances des entraves mises à son commerce avec la Moldavie, en usant des démarches en retour indispensables dans ce cas, mais qui n'auraient jamais eu lieu sans un pareil événement.

Une chose très-extraordinaire encore c'est qu'on ait pu représenter au Prince, son honneur, sa conscience, son devoir et son patrimoine intéressés à prendre et à maintenir une détermination qui, dans ses suites, va devenir une source féconde et inépuisable de griefs et de lamentations pour les sujets respectifs.

Il semble que le mobile de ces sentiments aurait dû produire des effets tout à fait opposés, tendant, au contraire, à augmenter la correspondance, l'harmonie, la liaison, l'amitié réciproques et non à les diminuer et à les affaiblir.

La conscience de Son Altesse ne pourra rien avoir à se reprocher toutes les fois que ses opérations seront conséquentes aux traités et motivées par l'obligation de ces liens sacrés.

L'honneur du Prince, sa manière noble de penser, ses sentiments et sa tranquillité paraissent plutôt intéressés à reconnaître les voies amicales, dont on use vis à-vis de lui dans cette affaire et à y répondre par une facilité et complaisance réciproques, sans nous réduire à pousser la chose aussi loin qu'on pourra.

La fermeté, la rigueur, l'obstination dont il est question dans le mémoire, sont des principes bons et nécessaires pour faire respecter les lois des vassaux, mais ne peuvent être déployés à l'égard des Etats étrangers voisins amis, vis-à-vis desquels une déférence amicale, la douceur et l'esprit de conciliation doivent prévaloir; il est dit dans le mémoire que, malgré tout le poids des besoins tant publics que particuliers, le Prince n'a pu révoquer le règlement en question, parceque des habitants de Moldavie ont fait des dépenses considérables pour tout ce qui est nécessaire à la production de cette boisson. Serait-il possible que l'on voulût sacrifier les besoins publics et particuliers du Prince à l'intérêt de quelques boyards qui veulent faire valoir les produits de leurs brasseries et, attirés par l'appât d'un profit personnel, se sont abandonnés à leurs spéculations économiques en fermant les yeux à toutes considérations et suites ultérieures? Il dépend de la sagesse du Prince et du Gouvernement de réprimer et de réduire à des bornes convenables une cupidité déréglée de l'intérêt personnel, qui ose franchir les barrières mises par les conventions et les traités subsistants entre la Sublime Porte et la Pologne, d'Etat à Etat.

Les représentations et *anaforas* des boyards peuvent varier d'un jour à l'autre, selon leur caprice et leur bon plaisir; mais, il n'en est pas de même

www.dacoromanica.ro

des obligations contractées par des stipulations publiques. Celles-ci sont et doivent être stables et perpétuelles.

Le désintéressement et le zèle louable dont Son Altesse est animé en ce qui a rapport aux intérêts de son pays, dans le cas des remontrances exposées sous le jour de l'utilité publique et qui va au point que les sacrifices ne lui coûtent pas, dès qu'il s'agit d'atteindre à ce but, devraient animer le patriotisme de ses vassaux et les porter à agir de même quand leurs intérêts particuliers s'entrechoquent avec l'objet des plus essentiels et des plus importants, celui d'obvier au mécontentement, aux griefs, aux plaintes des voisins et à toutes les suites qui en résultent.

D'ailleurs, les brasseries moldaves peuvent subsister et la liberté de commerce avec; l'on ne voit pas non plus ce que le paysan moldave gagnera, tant du côté de la sobriété que du côté du prix, parce qu'au lieu de boire de l'eau de vie de Pologne, il se grisera avec celle du pays qui lui occasionnera des frais plus grands.

Il est encore à observer qu'il serait naturel de supposer aux Pachas un patriotisme, zèle et ferveur égale pour les intérêts de leur patrie; cependant, nous avons des preuves que leur façon de penser est différente sur l'objet de la prohibition qui a occasionné des murmures généraux en Pologne. Il existe des motifs pour croire que nos représentations ici seront même appuyées, dans le besoin, des leurs, et on voit dans le mémoire qu'ils se sont déjà employées à cet égard auprès du Prince dans le temps.

Ces réflexions soutenues des gracieux offices de Votre Excellence ne peuvent manquer d'avoir du succès. Il ne dépend que du Prince de Moldavie de satisfaire ou de se refuser à cette réquisition si juste et si fondée, et d'effectuer la révocation du ferman de la Porte émané à sa sollicitation et en conséquence de ses rapports.

Les sentiments de gratitude envers Votre Excellence égaleront assurément les nôtres de ce qu'elle a bien voulu par son interposition épargner la poursuite fâcheuse et désagréable de cette affaire par d'autres voies.

Nous attendons avec empressement l'effet de ces démarches qui entraîneront des témoignages de la satisfaction et de la sensibilité du Roi, au sujet de l'honnêteté, de la complaisance et des égards témoignés en cette occasion par Son Altesse le Prince de Moldavie, ou bien des ordres pour demander justice de la Sublime Porte, conséquemment au traité, en réclamant ses sentiments d'équité et son amitié envers le Roi et la République.

Anexa la pagina 180.

A se vedé actele menţionate în colecţiunea de documente Hurmuzaki, Tom. VII, etc.

www.dacoromanica.ro

Anexa la pagina 184.

Nu târdiŭ, după esemplulŭ Rusieĭ voiesce și Francia să aibă consulŭ în Principate. Carra provócă în 1782 Maiŭ 26 pe ministrulŭ de externe alŭ Francieĭ, de Vergennes, ca să se înființeze unŭ consulŭ la Bucurescĭ pentru Valachia, Moldova și Basarabia, cu următorulŭ memoriŭ :

Paris, le 26 Mai 1782.

Le projet de cet établissement est fondé sur deux considérations très-importantes : l'intérêt politique de la France et l'augmentation de son commerce.

La première exige que l'on donne au Consul de Russie un surveillant, qui observe de près les dispositions des Princes de Valachie et de Moldavie et les projets des Cours de Pétersbourg et de Vienne sur ces provinces, afin de pouvoir toujours mettre les Turcs en mesure de ce côté-là.

La seconde, l'objet du commerce, ne présente pas au premier coup d'œil de grands avantages ; mais il serait facile de démontrer la possibilité et même la certitude d'en recueillir de très-considérables dans la suite. Le moyen est bien simple : ce serait d'obtenir pour nos bâtiments de commerce les mêmes libertés, franchises et prérogatives extorquées pour la Russie pour les siens, relativement à la navigation de la mer Noire et au libre passage de celle-ci à la mer Blanche par le Canal de Constantinople. Quand on n'aurait d'ailleurs d'autre but en cela que de balancer et contrarier dans ces trois provinces les progrès du commerce russe, aussi bien que l'influence politique de la Russie ; cet objet secondaire serait encore digne de la plus grande attention.

On ne peut guère se dissimuler celui de la Cour de Pétersbourg lorsqu'elle a obtenu de la nôtre sa médiation et ses bons offices pour appuyer à la Porte ses demandes et ses prétentions. Bien des gens doutent encore de sa sincérité dans la proposition et dans l'exécution du projet de la neutralité armée. Ses efforts du moins pour détacher de nous les Hollandais par une paix séparée (efforts heureusement croisés et rendus inutiles uniquement par la supériorité personnelle d'un seul de nos ministres sur tout le collège russe des affaires étrangères), ces efforts, dit-on, poussés jusqu'à la menace, semblent avoir enfin décelé la mauvaise foi du Ministère russe à notre égard, le penchant décidé de l'Impératrice en faveur de l'Angleterre et l'abus scandaleux que cette cour a fait ou du moins voulu faire de notre crédit à la Porte.

D'un autre côté, en considérant que la pus grande partie du commerce des Russes en Valachie, Moldavie et Bessarabie ne se fera jamais qu'avec les retours du commerce de l'Angleterre ou le produit de ses manufactures et

www.dacoromanica.ro

au fond pour le compte de cette nation ennemie, on voit combien il est important d'établir le plus tôt possible une concurrence anticipée qui mette les Français à portée de faire connaître le prix de leurs marchandises et de dégoûter d'avance les habitants de ces trois provinces de celles des Anglais. Par cette opération, presque tous les avantages que les Russes auraient pu se promettre de l'établissement d'un Consul général à Bucarest, rejailliront nécessairement sur les Français dont les vaisseaux arrivés à Constantinople se rendront en 5 ou 6 jours au plus dans les ports de la Bessarabie sur la Mer Noire et dans ceux de la Valachie et de la Moldavie à l'embouchure du Danube.

On pourrait opposer à des vues aussi patriotiques et à des espérances aussi naturelles l'incertitude des événements ; car, on ne peut se dissimuler que la cour de Pétersbourg et celle de Vienne n'aient des projets sur les provinces Européennes de l'Empire Ottoman. Alors, dirait-on, les avantages que les Français peuvent se promettre de leur commerce dans ces provinces deviennent précaires et sujets à une révolution bien prochaine. Mais, s'il est permis d'analyser un peu les motifs politiques qui font agir les Cours de l'Europe, on trouvera que la conquête des provinces européennes de l'Empire ottoman est devenue beaucoup plus difficile pour le Russe depuis la dernière guerre, par cela seul que leurs victoires faciles sur les Turcs ont éclairé les autres puissances de l'Europe sur l'ambition des Souverains qui voudraient désormais prétendre à cette conquête. D'autre part, la politique des Autrichiens, en concurrence avec celle des Russes empêchera longtemps ces deux Puissances de s'accorder ensemble sur le partage et de rien entreprendre à ce sujet. Il est donc très-raisonnable de penser, que l'établissement de notre commerce dans les provinces de Valachie, Moldavie et Bessarabie, ne peut courir sitôt le risque de se voir détruit. D'ailleurs, en supposant que la Bessarabie dût passer un jour sous la domination des Russes, la Moldavie et la Valachie sous celle des Autrichiens, la France aurait le même droit d'y conserver un consul et des établissements de commerce qu'à Pétersbourg et à Trieste. Ainsi, on ne voit aucune considération qui puisse éloigner l'idée d'un établissement de commerce dans les provinces dont on vient de parler.

Ces trois provinces sont arrosées d'un côté par le Niester, et de l'autre par le Danube, qui tous deux se jettent dans la Mer Noire et que les navires de 200 tonneaux peuvent remonter à plus de 50 lieues. Le commerce qui s'y fait entre les sujets du G. S. est très-languissant et consiste en quelques milliers de brebis qui passent dans la Roumélié et Constantinople, en beurre, fromage, tabac, miel blanc et en fruits secs, que ces Turcs en tirent pour leurs provisions. Les denrées qui y sont importées de Constantinople consistent presque toujours en caffé, en sucre, en étoffes turques et en quelques draps de France ; mais ces objets d'importation sont si peu considérables que les Turcs

www.dacoromanica.ro

y laissent toujours de grosses sommes d'argent. On verra bientôt par le détail des denrées, que les vaisseaux français peuvent y importer et de celles qu'ils peuvent en exporter, que leur commerce croisera très-peu celui des sujets du G. Seigneur et qu'il fera valoir, au contraire les productions de ces trois provinces.

Les objets d'importation pour les navires français doivent consister en quincaillerie, bijoux de peu de valeur, pendules, montres, galons d'or pour les habits de femme, miroirs, graines de jardin, livres français, grecs et latins, meubles de cabinets, comme secrétaires, tables, armoires et coffres, teintures de papiers peints, papier à écrire, draps rouges, bruns, verts et autres couleurs (on n'excepte ici que les gros draps bleus; dont il n'existe dans ces trois provinces qu'une seule manufacture à Fumats, en Valachie), fleurs artificielles, tableaux de bas prix, estampes, instruments de mathématiques et de physique, fusils de chasse, pistolets, clous, fers en barre, confiture, liqueurs, porcelaine commune et fayence, carrosses, et plusieurs autres choses dont le goût et l'occasion font naître le besoin. Tous ces objets ne peuvent manquer de plaire et de convenir à des peuples qui n'ont aucune sorte de manufactures chez eux, excepté celle de gros drap bleu à Fumats, en Valachie, et qui ont un goût passionné pour tout ce qui peut piquer la curiosité et flatter la vanité.

Les vaisseaux qui partiront des ports de France pour la mer Noire, pourront faire en partie le commerce de draps pour Constantinople et continuer leur route vers le Danube, après avoir recomplété leur frêt par des chargements de citrons, cédrats, huile d'olive, poisson salé, etc.

Les premières denrées d'exportation pour les navires français seront le miel blanc, la cire jaune, le chanvre, le lin, les bois de construction et deux espèces de plantes, dont l'une appelée Weyd réussit parfaitement pour teindre en bleu et l'autre appelée Jasba-galban (1) réussit également pour teindre en jaune. Ces objets suffiront pour faire le chargement des vaisseaux en retour et le surplus de valeur des marchandises importées se trouvera rempli en espèces d'or ou d'argent.

Le désir de se procurer les marchandises de France par des échanges inspirera bientôt à ces peuples le courage d'exploiter leurs plus belles forêts et de cultiver en abondance le chanvre et le lin. Il résultera de là, non seulement un avantage progressif pour notre commerce dans ses provinces, mais un produit plus considérable pour le trésor du G. Seigneur.

La Porte doit se prêter avec d'autant plus de facilité à ce nouvel établissement, qu'elle y trouvera les plus grands avantages pour elle-même. D'ail-

(1) Iarba galbenă.

www.dacoromanica.ro

leurs, la politique exige pour cette Puissance que la nation française soit de plus en plus à portée de lui fournir des secours d'armes et d'autres provisions, en cas de guerre contre les Russes et les Autrichiens; ce qui pourrait se faire très-commodément par la voie d'un commerce établi en Valachie, en Moldavie et en Bessarabie.

Si cette proposition, dont les avantages paraissent certains, semblait pour le moment susceptible de quelques difficultés dans l'adoption, si, par exemple, des raisons politiques obligeaient de suspendre pour un temps l'exécution ou même la manifestation de ce projet, celui qui a l'honneur de le proposer aurait du moins la satisfaction de donner ici une nouvelle preuve de son zèle pour le service du Roi et pour le bien public, dont le commerce national est une des principales branches. Les circonstances momentanées, auxquelles si souvent la politique est obligée de subordonner la marche de ses opérations, peuvent quelquefois ralentir cette marche sans laisser perdre de vue le but avantageux qu'elle s'est une fois proposée, mais à ces mêmes circonstances il en peut succéder si rapidement d'autres qui feraient naître un nouvel ordre de choses, qu'un plan fait à l'avance retrouverait alors sa place et son utilité.

Dans ce dernier cas, il ne resterait plus qu'une observation à faire, c'est que pour recueillir de l'exécution de ce plan tous les avantages qu'il doit produire, il serait indispensable de choisir un sujet capable d'en remplir toute l'étendue. Quelque génie, quelques talents qu'on pût trouver dans un grand nombre d'individus, cela ne suffirait pas encore; il faudrait qu'à ces qualités celui qui serait préféré, joignît toutes les connaissances antérieures et du local et du moral de ces trois provinces, qu'il y eût voyagé, séjourné, qu'il eût été par conséquent à portée de recueillir toutes les notions relatives au gouvernement, à l'industrie, au commerce, à l'agriculture, et surtout à la politique orientale, c'est-à-dire aux intrigues et aux intérêts respectifs des habitants, des Tartares, des Turcs et des Grecs modernes, dont les principales familles sont à Constantinople, la pepinière des princes de Valachie et de Moldavie; enfin, qu'il eût assez fréquenté, pratiqué les deux petites cours de Jassy et de Bucarest pour en bien savoir le manège et pour y trouver encore des liaisons et des instruments.

Ainsi, un sujet qui réunirait tous ces avantages et qui aurait donné des preuves de ses connaissances fondamentales, par des ouvrages auxquels du moins on ne pourrait disputer le mérite de la vérité et de l'exactitude, semblerait à tous ces égards devoir être préféré dans la nomination d'un consul général pour ces trois Provinces.

www.dacoromanica.ro

Anexa de la pagina 188.

Este dată maĭ îndărătŭ pentru pagina 180.

Anexă la pagina 189.

Écă ce scrie Enache Văcărescu despre fugirea din Bucurescĭ la Ardélŭ a celorŭ doĭ fiĭ aĭ luĭ Alex. Ipsilante în «*Istoria împĕraţilorŭ Otomanĭ*» :

Intr'acéstă vreme se aflà domnŭ Ţĕreĭ-Românescĭ totŭ înţeleptulŭ Alexandru Ipsilante, care a domnitŭ 7 anĭ în Ţéra-Românéscă. Cu treĭ anĭ înaintea mazilireĭ, mĕ făcuse pe mine spătarŭ alŭ ţĕriĭ. La velétulŭ 1781, Augustŭ, făcuse după mine spătarŭ pe George Mavrocordatŭ, şi logodise şi pe fiulŭ sĕŭ celŭ maĭ mare beizadea Constantinŭ. Nu sciŭ însă din ce pricină, s'aŭ întîmplatŭ, că luminaţiĭ fiĭ a acestuĭ bunŭ otcârmuitorŭ, amêndoĭ, la Decemvrie a acestuĭ vĕlétŭ, să fugă, nu numaĭ din curtea părintéscă, ci şi din Ţéra-Românéscă, şi să trécă în Ardélŭ. Eŭ, sciindŭ libovulŭ părintescŭ alŭ Domnuluĭ ce avea asupra fiilorŭ, şi mijloculŭ cu care-ĭ cresceca, şi silinţa ce făcea pentru ca să-ĭ strălucéscă în lume cu procopsélă de multe sciinţe, maĭ vêrtosŭ vĕdêndŭ şi multa credinţă cu care se purtà domnulŭ Ipsilante către prea-puternica împĕrăţie, căcĭ am cunoscut'o în faptă, atâtŭ în vremile visericĭ, cât şi în vremea spătăricĭ, ce m'am aflatŭ slujindŭ într'acéstă domnie a înălţimeĭ séle, nu am pututŭ să daŭ la altŭ fuga acestorŭ douĕ îndestulate odrasle, decât că, deosebĭ de dascălii clinescĭ şi deosebĭ de hogiĭ turcescĭ, avea şi dascălĭ Europeĭ, şi de limba franţuzéscă şi de limba italiénéscă, ómenĭ vrednicĭ de laudă, şi împodobiţĭ cu multe sciinţe, şi póte din istoriile geografiescĭ luândŭ sevdă ca să vadă şi ţĕrile Europeĭ în simţirea şi mijloculŭ cu care se otcârmuescŭ, şi nefiindŭ cu putinţă ca să mérgă, séŭ cu voia împĕrătésca, séŭ cu voia părintéscă, aŭ cugetatŭ, siliţĭ fiindŭ de rîvna vederiĭ şi de căldura vêrstiĭ, să mérgă cu acestŭ mijlocŭ. S'aŭ făcutŭ nevĕduţĭ într'o nópte din palaturile domnescĭ, şi cea maĭ mare mirare a fostŭ, cum aŭ pututŭ trece în a doua nópte călărĭ, şi cu douĕ slugĭ, ómenĭ de felŭ braşovenĭ, poteciile plaiuluĭ Prahoviĭ, carele cu greŭ le putea trece şi ḑiua ceĭ ce se călĕtória în tótă vremea pe dînsele. Rĕmaseră părinţiĭ acufundaţĭ într'o nepovestită şi jale şi temere : şi jale, căcĭ perduse doĭ fiĭ, ce putea fi pierduţĭ amêndoĭ şi trupesce şi sufletesce de-apururea ; şi temere, căcĭ se aflà domnŭ, şi domnŭ alŭ împĕrăţieĭ otomănescĭ, şi cu tóte că prea înaltulŭ vizirŭ, ce era Izetŭ paşa în alŭ doilea rîndŭ, care în rîndulŭ d'întâĭ acesta era ce de-

www.dacoromanica.ro

desc domnia maĭ sus arĕtatuluĭ domnŭ, şi măcarŭ că maĭ sus ḑisulŭ vizirŭ n'aŭ lăsatŭ mijlocŭ de mângâiere şi de cinste ce nu aŭ făcutŭ Domnuluĭ Ipsilante, dar vrăjmaşiĭ se înarmaseră, căcĭ găsiseră îndemânare de vreme de a pîrî. Prietenii se trăseseră, căcĭ pierduseră îndemânarea de vreme de a maĭ ajutorà. Serhaturile după marginea Dunăriĭ însĕlbătăcite pentru nizamulŭ Ţĕriĭ-Românescĭ, celŭ păzia maĭ sus ḑisulŭ Domnŭ cu multă străşnicie, strigà într'o inprilegire de vreme ca acésta: «Aceştĭ ce fugŭ, nu sunt încaĭ slugĭ, ci sunt însuşĭ fiĭ aĭ Domnuluĭ, loculŭ de la care fugŭ este prea înaltulŭ devletŭ otomănescŭ, fericirea care părăsescŭ este îndestularea domnieĭ Ţĕriĭ-Românescĭ, loculŭ la care năvălescŭ este devletulŭ chesaricescŭ; unde cât belşugŭ? şi câtă abondanţă? şi câtă materie de a gândi şi a cugetà verĭ-cine ce va vrea?» Inţeleptulŭ Domnŭ, după scrisorile, după sfătuirile, după blăstemele în cea după urmă, cu care prin mulţĭ trimişĭ făcŭ fiilorŭ sĕĭ, pentru a se întórce, şi fuseră în zadarŭ; dar întâĭ alergă la prea înalta Pórtă şi făcŭ castrictŭ şi prostire domnieĭ rugându-se să-lŭ mazilésc, şi arĕtându că nu maĭ este destoinicŭ de a oblădui, măcarŭ că se maĭ prostise maĭ înainte şi nu primise Pórta; despre altă parte mişcase tóte lucrările prin mijlocirea solilorŭ dela Ţarigradŭ. In cea după urmă hotărî să trimită şi solĭ la Beciŭ pentru acésta, şi acelŭ hotărîtŭ de a merge solŭ fuseĭ eŭ. Eŭ şi cu tóte că cu unŭ anŭ şi treĭ lunĭ maĭ înainte perdusemŭ soţia cea d'întâĭ, fiica luĭ Iacovache, rĕmâindu-mĭ treĭ copiĭ fără de oblăduire de mamă, perdusemŭ şi pe mamă-mea într'acéstă vreme, şi-mĭ rĕmaseră fiiĭ şi maĭ făr' de oblăduire, gazretulŭ· însă ce am către credinţa prea înaltuluĭ devletŭ, despre o parte, căcĭ socotiamŭ întórcerea acestorŭ douĕ luminate odrasle, a fi o slujbă întocmaĭ către împĕrăţie; despre altă parte, datoria ce aveamŭ către Domnulŭ Ipsilante, pentru dragostea întru care mĕ avea, mĕ făcură ca să lasŭ şi casa şi copiiĭ făr' de oblăduitorŭ şi pe însăşĭ soţia mea de alŭ doilea, Eleni Caragea, fiica tergimanuluĭ Iordache Caragea necununată, căcĭ într'acea ḑi ce am purcesŭ eŭ la Beciŭ, sosise dela Ţarigradŭ prin mijlocirea Domnuluĭ în curtea domnéscă (1782, Nicolae Vodă Caragea).

Deci la Decembrie 26 a vĕlĕtuluĭ 81, purcesĭ din Bucurescĭ cu Mitropolitulŭ Grigorie, cu Episcopulŭ Rômniculuĭ Filaretŭ, cu Banulŭ Dumitrache Ghica, carĭ era trimişĭ d'împreună cu mine până în lazaretulŭ Timişuluĭ pentru a îndemnà pe maĭ sus arĕtaţiĭ luminaţiĭ coconĭ, să se întórcă înapoĭ, şi când nu vorŭ vrè, eŭ să mĕ ducŭ până la Sibiŭ, să facŭ tóte lucrările, dórŭ de voiŭ putè de acolo să facŭ ca să-ĭ trimiţă Nemţiĭ siliţĭ, şi când nu va fi cu putinţă, atuncĭ să mĕ ducŭ la Viena să-mĭ puiŭ solia în lucrare. După ce ajunserămŭ la Lazaretŭ şi mersemŭ în Braşovŭ, Episcopulŭ, Banulŭ şi eŭ, făcurămŭ multă silinţă spre a-ĭ face să se întórcă, şi nu întâmpinarămŭ lesnirea; prin generalulŭ Aiholtz alŭ Braşovuluĭ, ce-mĭ era bine cunoscutŭ încă

www.dacoromanica.ro

din rĕsmiriţa trecută, făcuĭ multă strădanie să-ĭ ieaŭ, şi înţeleseĭ însumĭ că eşise trĕba din mâna luĭ.

La Ianuarie 5 a vĕlĕtuluĭ 82, purceseĭ la Sibiŭ; comandirulŭ Ardĕluluĭ ce era generalulŭ Pray, îmĭ era iarăşĭ cunoscutŭ, cum şi gubernatorulŭ Ardĕluluĭ Brukentalŭ; făcuĭ tŏte cele ce se putură şi cu acestia, şi nu fuse cu putinţă ca să mi-se dea.

Decĭ la Ianuarie 16, purceseĭ la Beciŭ încă cu unŭ boerŭ grecŭ Paharniculŭ Hurmuzache ce-lŭ trimisese Domnulŭ acolo, ca să mĕrgă împreună cu mine, şi cu tŏte că era o iarnă fŏrte grea, însă în optŭ ḑile am ajunsŭ la Beciŭ. Cărţile de solie se trimiseseră la cancelaria curţiĭ cu secretarulŭ Raicevicĭ.

A doua ḑi merseĭ la principulŭ Kaonitz ce era mare cancelarŭ alŭ curţiĭ. După ce mĕ întîmpină cu multe ceremoniĭ şi cu multă cinste, îmĭ ḑise, să fiŭ încredinţatŭ, că s'aŭ trămisŭ poruncĭ la toţĭ generaliĭ Ardĕluluĭ ca să îndemneze pe aceştĭ doĭ principĭ să se întŏrcă înapoĭ. După ce făcuĭ mulţămita cea cuviinciŏsă şi mĕ bucuraĭ, căcĭ înţeleseĭ că aŭ priceputŭ Nemţiĭ că nu este vre-unŭ misterŭ deosebitŭ la mijlocŭ, întrebându-mĕ principulŭ Kaonitz când poftescŭ să aibă audienţă la împĕratulŭ, eŭ, vrêndŭ să-mĭ cautŭ trĕba cu temeiŭ, rĕspunseĭ că mĕ rogŭ să fie îngăduială până va veni rĕspunsulŭ dela Ardĕlŭ, pentru ca să vedemŭ, şi de s'aŭ întorsŭ principiĭ în Valachia, la audienţă să nu maĭ facŭ rugăciune împĕratuluĭ, ci numaĭ mulţămită, iar de nu s'aŭ întorsŭ, atuncĭ să-ĭ facŭ şi rugăciune. Priimi Kaonitz cererea mea, şi ḑicêndu-mĭ că eŭ sciŭ să-mĭ cautŭ trĕba, mĕ luă de mână şi eşirămŭ în sala de asamblĕe, unde era toţĭ ambasadoriĭ curţilorŭ adunaţĭ şi cele maĭ strălucite dame din Viena; făcuĭ cunoscinţă cu toţĭ şi mĕ întêmpinară cu libovŭ şi cu cinste, atâta în cât ambasadorulŭ Spanieĭ mĕ şi poftì ca să mergŭ la balulŭ ce vrea să dea a doua sĕră elŭ, după obiceiulŭ ce aŭ la carnavaluri. Până a nu sosì eŭ la Beciŭ, cu vre-o douĕ-ḑecĭ de ḑile maĭ înainte, purcesese dela Beciŭ în Italia marele duce alŭ Rusieĭ, Pavelŭ, ce venise acolea pentru logodna cumnate-seĭ, ce am arĕtatŭ maĭ sus, şi pentru o înnoire aleanţiĭ ce făcuse aceste douĕ curţĭ, de care mĕ pliroforisiĭ pe largŭ. Intr'acĕstă sĕră dar principulŭ Kaunitz, ce vrea să-mĭ arĕte o blană de samurŭ şi o tabacheră cu brileanturĭ ce-ĭ dăruise granduca alŭ Rusieĭ, găsì pricină cu a-mĭ lăudà blanele de samurŭ cu care eram eŭ îmbrăcatŭ, (căcĭ obicĭnuescŭ Evropeiĭ să arĕte la aceste o simplicitate şi la ŏmeniĭ aceĭ ce-ĭ vĕdŭ întâĭ, şi pe mine la acĕstă asamblĕe mĕ descinsese damele şi de brâŭ, pentru ca să-mĭ vaḑă şalulŭ); după lauda ce-mĭ făcù principulŭ blanelorŭ mele, mĕ întrebă de ce preţŭ sunt samuriĭ? Iĭ rĕspunseĭ. Imĭ ḑise: să-ţĭ arĕtŭ o blană de samurŭ ce mi-aŭ dăruitŭ moştenitorulŭ Rusieĭ, şi mĕ rogŭ să mi-o preţuescĭ. Aduse blana şi o puse p'unŭ biliardŭ. Eŭ înţeleseĭ pentru ce mi-o

www.dacoromanica.ro

arĕtă şi cum că nu era scoposulŭ preţuirea. Îĭ rĕspunseĭ cum că blanele de samurŭ nicĭ când este sóre nicĭ când este nópte nu se potŭ preţui bine; acéstă blană însă, socotindu-se locului dela care s'aŭ datŭ, şi locului la care s'aŭ datŭ, nu are preţŭ, şi eŭ de o aşĭ fi vĕḑutŭ şi ḑiua, nu sunt destoinicŭ ca să o preţuescŭ. Cu acestŭ felŭ de întrebărĭ şi rĕspunsurĭ am trecutŭ acea nópte până la unŭ césŭ după 12, şi aşĭa m'am întorsŭ la gazda mea.

A doua ḑi Duminecă amŭ primitŭ cu ştafetă însciinţare dela Bucurescĭ că s'aŭ mazilitŭ domnulŭ Ţĕriĭ-Românescĭ Alexandru Ipsilante, după cererea ce făcuse, şi cum că s'aŭ făcutŭ domnŭ Nicolae Caragea tergimanulŭ Divanuluĭ împĕrătescŭ, şi Mihalache Şuţulŭ ce era capichehaiá alŭ ţĕriĭ s'aŭ făcutŭ tergimanŭ. Şi mi se scriea de către Mitropolitulŭ ţĕriĭ şi de către boeriĭ dela Bucurescĭ, cum că de vreme ce sunt şi eŭ orênduitŭ caimacamŭ şi mi se cuprinde numele în fermanulŭ împĕrătescŭ de căimăcămic, să lasŭ tóte trebile acolo şi să viŭ la Bucurescĭ cu ştafetă. Intâĭ am mersŭ la conte Cobenzel ce era vice-cancelarŭ, şi d'împreumă cu dînsulŭ am mersŭ la principulŭ Kaonitz, şi i-am datŭ acéstă vestire. Principulŭ Kaonitz şi m'aŭ întrebatŭ cu mirare, pentru ce s'aŭ mazilitŭ domnulŭ Alexandru Vodă? aŭ dórŭ s'aŭ turburatŭ Pórta pentru dosirea fiilorŭ sĕĭ? Eŭ şi i-am arĕtatŭ că Pórta nu urméză să se turbure, fiindŭ-că şi de aŭ dositŭ, aŭ dositŭ la locŭ prictenescŭ, de la care când îĭ va cere, nu are nicĭ unŭ felŭ de îndoială, că nu-ĭ şi va lua, şi am arĕtatŭ cum că Pórta până acum în formă nu scie de acésta, numaĭ principulŭ Alexandru aflându-se afară din sineşĭ pentru multă întristare şi-a cerutŭ mazilia, şi Pórta i-o aŭ datŭ cu multă musaadé; decĭ fiindŭ-că eŭ sunt orênduitŭ unŭ locotenentŭ alŭ domnieĭ la regenţă, face trebuinţă să purcedŭ. Mi-aŭ ḑisŭ: că nu potŭ să purcedŭ până nu voiŭ luá audienţă dela împĕratulŭ; şi îndată aŭ făcutŭ tallîsŭ în scrisŭ la chesarulŭ pricina, şi eŭ de acolea m'am dusŭ pe la toţĭ ambasadoriĭ de i-am cheretisitŭ cu bileturĭ, şi întorcêndu-mĕ la gasdă să prânḑescŭ, aŭ venitŭ toţĭ ambasadoriĭ la mine de m'aŭ cheretisitŭ cu bileturĭ. Monsiu Breteliu, ambasadorulŭ Francieĭ, ce era unŭ omŭ cu unŭ deosebitŭ duhŭ, în biletŭ mi-aŭ făcutŭ şi chemare ca să mergŭ în a treia séră şi la balulŭ sĕŭ, socotindŭ că voiŭ şedé la Beciŭ, şi-mĭ făcea maĭ multe ceremoniĭ decât toţĭ, pentru ca să arĕte cu acésta deosebită schesis către prea înaltulŭ devletŭ, şi cŭ mĕ purtamŭ către dînsulŭ ca cu unŭ Turcŭ, şi cercá mare plăcere. N'aŭ ţinutŭ însă acestea multŭ, că peste treĭ césurĭ aŭ eşitŭ tallhisulŭ buiurdisitŭ dela împĕratulŭ către şambelanulŭ celŭ mare, ca să mĕ îmsciinţeze să mergŭ a doua ḑi la curte să-mĭ dea audienţă la 10 césurĭ.

Intr'acéstă séră am mersŭ la balulŭ soluluĭ Spanieĭ unde era toţĭ ceĭ marĭ aĭ Beciuluĭ, până şi archiduca Maximilianŭ fratele Chesaruluĭ ce este acum electorŭ alŭ Coloniei.

www.dacoromanica.ro

A doua ḑi la ḑece césurĭ am mersŭ la curte, și intrândŭ în curtea d'întâĭ cu carcta, căcĭ în curtea de a doua numaĭ familia împĕrătéscă intră, m'am datŭ jos la scară, și m'am suitŭ într'unŭ foișorŭ cu stâlpiĭ de marmurĭ ce-ĭ ținŭ leiĭ în spinare. Intr'acea curte dintr'aĭ curțiĭ nu se vedea nicĭ pasĕre, decât numaĭ aceĭ ce sunt orênduițĭ de a priimi audiență, de vreme ce garda de ostașĭ este afară din curte. Am trecutŭ într'o sală unde am găsitŭ unulŭ din garda corpuluĭ cea nemțéscă care și m'aŭ întrebatŭ de sunt eŭ boerulŭ dela Valachia, și a căḑutŭ înaintea mea, rĕmâindu-mĭ slugile aci. Am maĭ mersŭ douĕ sale până la ușa Divanuluĭ împĕrătescŭ ce are tahtulŭ, și acolea găsindŭ treĭ gărḑĭ din somatofylacĭ, unŭ Nĕmțŭ, unŭ Ungurŭ, și unŭ Lĕchŭ, cu câiafcturile lorŭ fiescșĭ-care, s'aŭ întorsŭ garda cea d'întâĭ la loculŭ eĭ ce ținea pușcă, și dintr'acești treĭ ce păzia aicĭ cu săbiile scóse aŭ căḑutŭ nĕmțulŭ înaintea mea, și am trecutŭ prin Divanulŭ ce se numesce sala de audiență. Acesta are unŭ tahtŭ cu baldachinŭ totŭ de aurŭ lucratŭ, perdéua ce se spânzură dela baldachinŭ și cloșurile sunt totŭ de sîrmă și cu mărgăritarŭ frumosŭ. Acéstă sală de o parte are ferestre, și de o parte are ferestre de oglinḑĭ. Dintr'acéstă sală am trecutŭ în alta cu tahtŭ maĭ micŭ de frânghie. Dintr'aceea am intratŭ într'o cameră mare unde păzia la ușa cabinetuluĭ Chesaruluĭ unŭ dejurŭ șambelanŭ cu cheie, care acesta era și generalŭ; ne-aŭ primitŭ cu cinste și ne-aŭ poftitŭ cu ceremonie să așteptămŭ puțintelŭ, până va da veste Impĕratuluĭ, și mergêndŭ se întórse în grabă, căcĭ Impĕratulŭ era într'altŭ cabinetŭ și maĭ înainte; ne spuse: acum ese. N'apucă să sfârșéscă vorba și se sună unŭ clopoțelŭ și îndată se repeḑi șambelanulŭ și trase dela perdea unŭ closŭ de firŭ și se ridică perdéua și-mĭ făcŭ semnŭ să intru în casă. Intrândŭ la ușă vĕḑuĭ pe Chesarulŭ în mijloculŭ caseĭ făr' de capelă, în picere, și de locŭ călcândŭ doĭ pașĭ am îngenunchiatŭ turcesce, și puindu-mĭ capulŭ în pămîntŭ, vrêndŭ să-lŭ aridicŭ, m'am pomenitŭ cu mâna Chesaruluĭ la capŭ, ḑicêndu-mĭ că nu face trebuință de acéstă ceremonie, și să mĕ aridicŭ, și vrêndŭ să-ĭ sărutŭ mâna, aŭ tras'o, și m'aŭ cunoscutŭ de când mĕ vĕḑuse la 73 la Brașovŭ, și îndată mi-aŭ ḑisŭ: «Siniorŭ «Văcărescule, dumnė-ta în Viena cum a fostŭ cu putință a veni, aflându-te «și consilierŭ alŭ Principatuluĭ?» Am rĕspunsŭ cu multă smerenie, că «unŭ «Principŭ plinŭ de jale și unŭ Principatŭ plinŭ de întristăciune mi-aŭ datŭ «lacrimele lorŭ în pumnĭ, rugându-mi-se ca să le aducŭ și să le vĕrsŭ la pi«ciórele sfinteĭ tale mărirĭ, și să potŭ printr'acéstă vĕrsare a lacrimelorŭ lorŭ «să deșertŭ din comorile cele nedeșertate ale milostivirii tale o clemență spre «a înveseli acești ochĭ cu vederea întórceriĭ acestorŭ fiĭ aĭ Principuluĭ Ipsi«lante în Valachia.» M'a întrebatŭ «pentru ce pricină aŭ dositŭ?» Am rĕspunsŭ că «de se dă pentru vre-unŭ rĕŭ, rĕulŭ nu este altŭ decât multa în«destulare și rĕsfățăciune.» M'a întrebatŭ «de aŭ duhŭ, și ce cugetéză?»

www.dacoromanica.ro

«I-am arĕtatŭ că duhulŭ i-aŭ îndemnatŭ să facă acéstă pornire, iar cugetulŭ «nu urméză a fi altŭ decât a se învrednici la maĭ multă îndestulare decât «aceea ce aŭ avutŭ în Valachia.» Mi-a rĕspunsŭ că, «aicĭ acésta nu se do«bândesce așa lesne, ci și cu slujbă multă și cu vreme prelungită» și îmĭ ḑise: «potŭ avé vre-unŭ venitŭ alŭ lorŭ deosebitŭ de unde-va?» Îĭ arĕtaĭ că, «cine dosesce dela noĭ, este lege a perde și câte nemișcătóre are.» Imĭ ḑise, «și cum aŭ socotitŭ că potŭ trăi aicĭ; aicĭ slujescŭ Principĭ din Germa«nia cu 20 florinĭ lĕfă pe lună, dar trăescŭ cu rendite dela casele lorŭ.» Am rĕspunsŭ că, «de arŭ fi putută sci acésta, póte n'arŭ fi făcutŭ acéstă îndrăsnélă, ci «rîvna ca să vaḑă lucrurĭ ce nu putea vedé cu voie, și tincreţele i-a făcutŭ a face «acéstă pornire, care, deosebĭ de vĕḑută întristarea ce aŭ adusŭ părinţilorŭ, a «pricinuitŭ și o gândită necinste patricĭ nóstre.» Imĭ rĕspunse că «aŭ trimisŭ po«runcĭ pe la generaliĭ Ardéluluĭ să-ĭ îndemneze a se întórce în ţéră.» Rĕspunseĭ că «este și rușinea și necinstea ce socotescŭ că potŭ avé de se vorŭ întórce, «care numaĭ cu îndemnare nu-ĭ va lăsá să se întórcă de nu vorŭ fi și siliţĭ.» Imĭ ḑise: «când îĭ voiŭ sili, atingŭ asilulŭ împĕrăţicĭ.» Rĕspunseĭ, că «asi«lulŭ tuturorŭ împĕraţilorŭ, este cinstea împĕrăţiilorŭ și de tótă lumea este rîvnitŭ «asilulŭ tuturorŭ împĕraţilorŭ pentru refugiulŭ și seăparea tuturorŭ; însă asi«lulŭ este asilŭ când se va socoti ca unŭ asilŭ, și când i se vorŭ păzi ca«nónele și regulile luĭ; asilulŭ se cuvine a-lŭ dobândi aceĭ ce dosescŭ de «la unŭ mare rĕŭ și peire și primejdie; uniĭ ca accia când îlŭ vorŭ aflá, de «la verĭ-ce împĕrăţie, atuncĭ se cunósce cinstea și canónele asiluluĭ: iar când «dosesce cine-va dela bine, pentru a nu petrece bine, din nesciinţă numaĭ și «fără nicĭ o vină, și maĭ vêrtosŭ pentru a pricinui și altora rĕŭ, acela când «nu se va întórce silitŭ, atuncĭ se atingŭ canónele asiluluĭ, căcĭ este lucrulŭ «împotriva lorŭ, și asilulŭ pentru a-șĭ păzi însușirea luĭ, însușĭ se silesce «din canónele luĭ, să silésca întórcerea acceluia.» Mi-a ḑisŭ: «Bravo, dumné-ta «îmĭ grăiescĭ cu duhŭ și cu dreptate, dar cum potŭ să facŭ totŭ trupulŭ «ostășescŭ să o scie acésta?» Am ḑisŭ că, «a fi totŭ trupulŭ ostășescŭ in«disciplinatŭ și pedepsitŭ, este destulŭ a sci, fără de a întreba, că sfânta ta «mărire nu face lucrulŭ în potriva nicĭ a asiluluĭ nicĭ a cinsteĭ împĕrătescĭ.» Și am maĭ ḑisŭ: «Prea milostive împĕrate! eŭ sciŭ că neîndestularea cloc«venţeĭ mele nu póte trage milostivirea împĕrătesciĭ tale mărirĭ asupra acc«steĭ pricinĭ, a cărcia nenorocirea și vina de a nu se sĕvêrși după cererea «solieĭ mele, nu este alta decât vîrsta mea, căcĭ aflându-mĕ celŭ maĭ tênĕrŭ «în adunarea consiliuluĭ Valachieĭ, neputinţa vêrsteĭ și bĕtrâneţelorŭ, nu aŭ «slobodítŭ să vie vre-unulŭ din ceĭ maĭ bĕtrânĭ, și în vêrstă și în sciinţă, ca «să pótă pricinui cu înlesnire acéstă facere de bine, la o obsce, și pe lângă «ostenéla ce cu multă cinste și slavă a mea am făcutŭ până a veni, îmĭ pierḑŭ «și puţina reputaţie și ipolipsisŭ dela totŭ Principatulŭ Valachieĭ, unde pe

www.dacoromanica.ro

«lângă întristarea ce am din pricina acesteĭ întêmplărĭ, mi se maĭ grămădesce «şi alta, cu a nu mĕ fi pututŭ arĕta destoinicŭ a o sĕvârşi, şi a nu fi fostŭ «vrednicŭ să dobândescŭ dreptatea, nicĭ dela însuşĭ dreptatea ce escĭ împĕ- «răţia ta.» De odată puindu-şĭ mâna în peptŭ, mi-aŭ ḑisŭ: «Iţĭ făgăducscŭ «pe împĕrătésca mea parolă, că nicĭ în ţĕrile mele, nicĭ în slujba mea, nu-ĭ «voiŭ ţiné, şi îĭ voiŭ întórce în Turcia, fără de altŭ, numaĭ trebue să-ĭ aducŭ «întâĭ aicĭ, ca să le singurefsescŭ buna petrecere; ci nu griji, şi te mulţă- «mescĭ cu acésta?» mĕ întrebă. I-am rĕspunsŭ îngenunchindŭ, «că fórte mĕ «mulţămescŭ, căcĭ acésta este şi maĭ împĕrătéscă faptă, căcĭ este plină de «iubire de omenire.» M'aŭ cheretisitŭ de căimăcămie, şi m'aŭ întrebatŭ pentru mazilie, mi-aŭ făcutŭ multe întrebărĭ, de Ţarigradŭ, de Valachia, de obiceiurĭ şi altele, ţiindu-ne douĕ césurĭ şi maĭ bine; şi rĕspunḑêndŭ la tóte după cuviinţă, i-am spusŭ că mĕ rogŭ să aibŭ voie să purcedŭ căcĭ mĕ grăbescŭ, şi m'am rugatŭ să aibŭ îndoite paşaporturĭ, şi de drumulŭ Sibiuluĭ şi de drumulŭ Ţemişvaruluĭ. Le veĭ avé mi aŭ ḑisŭ. Şi maĭ stândŭ puţintelŭ, ne aŭ ḑisŭ: «Vĕ urezŭ bună călĕtorie,» şi noĭ făcêndŭ mulţămită cu îngenunchiare, s'aŭ trasŭ la cabinetŭ, şi aşa am eşitŭ din lăuntru, căcĭ nu póte eşi nimenĭ dela audienţă din cabinetŭ până nu se trage însăşĭ întâĭ

După ce am eşitŭ din lăuntru, am mersŭ la gazdă, şi la masă încă aflându-mĕ, a venitŭ unŭ cancelistŭ dela cancelaria curţiĭ, şi mi-aŭ adusŭ douĕ paşaporturĭ precum cerusemŭ la Impĕratulŭ, şi deosebită poruncă către generalulŭ Zetfisŭ, comandirulŭ Temişvaruluĭ, cu poruncă ca, de voiŭ merge dela Temişvarŭ *(locŭ albŭ)* să-mĭ dea ḑece husarĭ cu caĭ de poşte împĕrătescĭ, să mĕ aducă până la hotarŭ. Şi aşa sculându-mĕ dela masă, am maĭ şeḑutŭ până a înoptatŭ, şi séra la şése césurĭ nemţescĭ am eşitŭ din Viena, şi am venitŭ la poşta dela Fischementŭ şi acolca am dormitŭ.

Patru ḑile am şeḑutŭ în Beciŭ numaĭ, şi purcegêndŭ am sositŭ la Temişvarŭ, şi de acolea, sciindŭ turburarea ce aŭ serhaturile fără cuvîntŭ, şi chibzuindu-mĕ că se vorŭ fi însciinţatŭ şi de mergerea mea la Beciŭ, şi de aşĭ fi mersŭ pe la Mehadia cu husariĭ ce-mĭ orênduiseră pentru paza drumuluĭ şi pentru cinste, putea să se facă svonŭ pe la cafenele, că m'am dusŭ să aducŭ catane, iar nu pe fiiĭ Domnuluĭ, şi ca să nu maĭ daŭ pricină de turburare ţĕriĭ, am lăsatŭ acelŭ drumŭ ce-mĭ era maĭ îndemână şi maĭ aprópe să intru în ţéră, şi am venitŭ pe la Sibiŭ.

Aicĭ sosindŭ am găsitŭ pe Domnulŭ Ipşilante purcesŭ la Giurgiŭ, şi cŭ rĕmâindŭ aicĭ ca unŭ caimacamŭ, am însciinţatŭ de tóte Mărieĭ séle cu Spătarulŭ Mavrocordatŭ ce pentru acésta-lŭ lăsase aicĭ. Decĭ după patru lunĭ, aŭ purcesŭ şi beizadelele dela Beciŭ cu curierii, şi aŭ mersŭ la Ţarigradŭ pe la Beligradŭ.» (După versiunea d-luĭ Odobescu în *Revista română* pag. 501.)

www.dacoromanica.ro

Anexă la pagina 195.

Francia, ca și Austria, credea că în Caragia noulŭ Domnŭ aŭ câștigatŭ unŭ factorŭ alŭ politiceĭ sale.

Caragia ca să se aréte amicŭ alŭ Franțeĭ, cerŭ pre de *La Roche* ca secretarŭ. Nota din 16 Februarie 1782 a luĭ St. Priest către de Vergennes e plină de revelațiunĭ însemnate. In 17 Martie 1782 de Vergennes aprobă intrarea luĭ de La Roche în serviciulŭ luĭ Caragia (pag. 12, Doc. XXII, T. Hur.) :

D. de St. Priest către Afacerile străine despre Caragia și despre scopurile Austriciĭ și Rusieĭ față cu Turcia.

(Vol. 168, D. 15.)
Constantinople, le 16 Février 1782.

. . . . . .

Par ma dépêche du 19 Janvier dernier, j'ai pris la liberté de vous représenter, Mr., l'inconvénient de réveiller la Porte du danger de sa situation vis-à-vis des deux Cours Impériales et l'insuffisance de prévoyance qu'elle pourrait prendre à cet égard. Je me suis cependant occupé depuis lors à lui faire passer des avis indirects et dans la mesure que vous m'avez indiquée. Je crois avoir trouvé pour cela deux assez bons intermédiaires auxquels j'ai strictement recommandé d'attendre le moment convenable pour faire avec fruit ces insinuations tant au Reis Effendi qu'au Gd. Visir. *Je m'en suis à demi ouvert au nouveau Prince de Valachie, mon ancien ami.*

Anexele la pagina 196.

Se potŭ consulta în Hurmuzaki la loculŭ deja indicatŭ. (Tom. VII, 345—346.)

Enache Văcărescu era înruditŭ cu Caragia, căcĭ luase într'a doua însoțire pre Elena Caragia fiĭca terzimanuluĭ Iordache Caragia. La 1783 murindŭ și Elena, Văcărescu luă în a treia căsătorie pre a 5-a fată a luĭ Nicolae Caragia.

Anexe la pagina 211.

Iacă actele relative la Evreĭ, promise la pagina 211 :

Noĭ Alexandru Constantinŭ V. V. Boj. milost. Gospodarŭ Z. Moldavscoĭ.

Fiindŭ-că Domnia mea voimŭ ca toțĭ să aibă linisce și dreptate în țéra acésta, de către nime vicleniți și jăfuiți să nu fie, pentru aceea Domnia mea hotărîmŭ,

www.dacoromanica.ro

ca jidoviĭ câţĭ se află în ţéra acésta, să locuiască prin tîrgurĭ, după cum sunt aşezaţĭ, şi cu dreptate să-şĭ caute alcşverişulŭ lorŭ; iar prin satele ţĕrcĭ nicĭ de cum să nu fie volnicĭ a locui, nicĭ a face alcşverişŭ cu vînḑare de bĕutură şi orăndăriĭ prin sate, căcĭ cu vicleníe îĭ păgubescŭ şi jăfucescŭ, întărindu-se anaforaua acésta cu a nóstră Domnéscă pecete, 1782 Noembre 28. (L. P. 1)

Prea Înălţate Dómne!

Inălţimeĭ Tale aŭ datŭ jalbă toţĭ jidoviĭ orăndarĭ, carĭ maĭ naintе se afla ţiindŭ şi cumpĕrândŭ cu anulŭ veniturile a moşiilorŭ şi orăndele satelorŭ de pe la stăpâniĭ moşiilorŭ, căcĭ cu poruncă Domnéscă, fiindŭ cĭ opriţĭ de a nu maĭ avé volnicie, să cumpere séŭ să ţie orănde prin sate, ce numaĭ la têrgurĭ, cerŭ acum prin jalba lorŭ, ca iarăşĭ să aibă acea volnicie, a cumpĕra şi a ţine orănde prin satele ţinuturilorŭ, cum şi maĭ înainte aŭ ţinutŭ ḑicêndŭ că pe la târgurĭ nu potŭ cĭ a se hrăni cu îndestularea lorŭ. Şi după a lorŭ jalbă ne porunceścĭ Inălţimea Ta, ca să cercetămŭ, şi cum se va cădé şi vomŭ socoti, pre Inălţimea Ta cu anafora să înşciinţămŭ. După luminata porunca Inălţimeĭ Tale s'aŭ cercetatŭ de cătră noĭ pricina acésta; şi pricinele cu care s'aŭ făcutŭ oprirea jidovilorŭ şi s'aŭ datŭ poruncă Domnéscă de obştie pentru dînşiĭ, ca nicĭ de cum să nu aibă cĭ volnicie de a maĭ ţine orănde prin sate, le arĕtămŭ pre largŭ în jos. Acéstă bréslă a jidovilorŭ, după ce s'aŭ obicĭnuitŭ cu acestŭ felŭ de urmărĭ a cumpĕra cu anulŭ moşiile de pe la stăpânĭ şi a ţine orănde prin sate, nu puţine supĕrărĭ şi pagube se pricinuía nu numaĭ la stăpâniĭ moşiilorŭ, ci şi la locuitoriĭ acelorŭ sate, căcĭ maĭ întâĭ de tocmelele ce le făcea cĭ cu stăpâniĭ moşiilorŭ şi de zapiscle lorŭ ce le da pentru tocmele, nicĭ odată eĭ de aceleaşĭ tocmele şi zapise nu se ţineaŭ; ci felŭ de felŭ de pricinĭ şi amestecăturĭ arĕta, spre păgubirea stăpânilorŭ moşiilorŭ, şi în locŭ unde era să se folosésca stăpâniĭ de venitulŭ moşieĭ sale câte de ceva, păgubĭ şi supĕrărĭ avea. Alŭ doilea, pe locuitoriĭ sătenĭ iĭ îndatoría cu banĭ din vînḑĕrile bĕuturilorŭ lorŭ; şi unde de pe bĕuturĭ rĕmânea cine-va datorŭ câte cu ceva, cĭ, ca nisce înşelătorĭ, îĭ încărca şi îĭ năpăstuía maĭ multŭ îndoitŭ şi întreitŭ, din care ceĭ maĭ mulţĭ din lŏcuitorĭ se sărăcía cu totulŭ; şi alte multe sărăciĭ şi pagube se făcea şi se pricinuía şi la stăpâniĭ moşiilorŭ, cum şi la locuitoriĭ satelorŭ, de vreme că eĭ cu totuluşĭ totŭ porniţĭ sunt numaĭ spre acésta, a cerca chipurĭ cu care arŭ puté să înşele, să năpăstuéscă, orĭ pe stăpâniĭ moşiilorŭ la tocmelele ce făcŭ, orĭ pe locuitorĭ să-ĭ încarce la câte puţine datoriĭ ce rĕmânŭ de pe bĕutură, căcĭ fiindŭ jidoviĭ aceştia ómenĭ sĕ-

(1) Acéstă anafora este utilŭ a se compara cu legiuirea votată în sesiunea anuluĭ 1844, de către obştésca Adunare a Moldoveĭ în acestaşĭ obiectŭ.

www.dacoromanica.ro

racĭ, după cum singurĭ eĭ se mărturisescŭ, că altulŭ nu are sărmeoa luĭ nicĭ cât de puţinŭ, aceste fapte care le aŭ eĭ, cu încărcăturile şi năpăstuirile ce facŭ, o socotescŭ ca o neguţitorie, iar nu se uită la pagubile şi sărăciile ce se pricinuescŭ la mulţĭ despre dînşiĭ, şi aceste urmărĭ a lorŭ fiindŭ sciute şi nesuferite de către toţĭ, încă de în trecuţiĭ anĭ rĕposatulŭ Grigorie Alexandru Ghica Vvd. la Domnia cea d'întâĭ, aŭ hotărîtŭ ca să lipséscă jidoviĭ de prin sate, şi s'aŭ datŭ poruncă Domnéscă de obştie către Ispravnicĭ de pe la ţinuturĭ, ca nicĭ de cum pe uniĭ ca aceştia prin sate să nu-ĭ maĭ primésca, nicĭ să maĭ aibă eĭ volnicie a cumpĕra moşiĭ cu anulŭ, saŭ a ţinė orănde prin sate. Şi asemine Domnéscă poruncă a datŭ rĕposatulŭ Domnŭ pentru acésta şi la acéstă de pe urmă Domnie a Mărieĭ sale. Apoĭ şi Măria sa Constantinŭ Dimitrie Moruzŭ Vvd. cunoscéndŭ iarăşĭ pagubile şi supĕrările ce se pricinuĭa la mulţĭ despre acestia, asemine iarăşĭ a poruncitŭ, ca nicĭ de cum jidoviĭ să nu maĭ ţie orănde prin sate, ce să lipséscă cu totulŭ, şi să mérgă la tîrgurĭ, şi aşĭa s'aŭ urmatŭ până acum. Şi după supĕrările şi păgubile ce sunt sciute de către toţĭ că se pricinuesce la mulţĭ despre jidovĭ, înşelândŭ eĭ şi năpăstuindŭ pe mulţĭ la tóte tocmelele şi la vînḑĕrile bĕuturilorŭ, ce facŭ cum s'aŭ arĕtatŭ maĭ sus, noĭ nu putemŭ ḑice că este bine a li se da voĭe acestora după cererea lorŭ să mérgă iarăşĭ prin sate, fiindŭ cunoscutŭ şi vederatŭ că eĭ numaĭ cu vicleşugurile şi cu năpăstuirile ce facŭ sĕracilorŭ lŏcuitorĭ, de-ĭ asupréscŭ şi-ĭ sărăcescŭ, că atâta le este hrana, iar nu cu o vre-o sărmaea, şi înşciinţămŭ pe Măria Ta, iar cea desăvêrşită hotărîre rĕmâne la prea înalta înţelepciune a Mărieĭ Tale.

A Înălţimeĭ Tale prea plecate slugĭ.

(Urméză cincĭ iscălturĭ).

1782 Noembrie 24.

Originalulŭ se află la Odesa in Museulŭ de acolo.

Anexa la pagina 211.

Veḑĭ *Arch. Românéscă,* Tom. II, pag. 179—182.

Adăogimŭ, între mĕsurile administrative ale luĭ Alexandru Mavrocordatŭ Deliberĭ şi chrisovulŭ din 5 Februarie 1783 prin care reînnoesce scutéla de birurĭ şi angarale a 225 sangâĭ dela Ocnă, după cum eraŭ deja scutiţĭ de alţĭ Domnĭ şi la 23 Iunie 1767 de Gr. I. Calimachŭ. (Veḑĭ condica de documente a sangâilorŭ dela Têrgulŭ-Ocneĭ. Veḑĭ Uricarulŭ T. II, pag. 168 şi 172.)

Prin unŭ chrisovŭ din 14 Decembre 1782, Alex. Mavrocordatŭ scutesce de birŭ nĕmulŭ Holbanŭ şi-lŭ numĕră între mazilĭ. Actulŭ e

www.dacoromanica.ro

in-folio cu sigilŭ rotundŭ, mijlociŭ, roşŭ, cu data 1782 şi cu mărcile ambelorŭ ţĕrĭ. Acestŭ actŭ, protocolitŭ de Vel Vistierŭ, l'am donatŭ în 1886 Septembre Academieĭ române.

Cu referinţă la Biserică, dela Alex. C. Mavrocordatŭ Delibeĭ, se cuvine să amintimŭ cele următóre :

1. Actulŭ din 30 Octobre 1782, prin care Episcopulŭ din Bucovina cercá a luà moşiile S-tuluĭ George din Sucéva fosta Mitropolie a Moldoveĭ, sub cuvîntŭ că Sucéva nu maĭ aparţine Moldoveĭ.

Mitropolitulŭ Moldoveĭ respinse cererea, pe motivŭ că Mitropolia ţĕreĭ esistă şi că acele moşiĭ eraŭ donate acesteia şi că st. George din Sucéva era numaĭ unŭ metohŭ alŭ acestia, după ce scaunulŭ Metropolitanŭ se mută la Iaşĭ (1).

2. Actulŭ din 18 Septembre 1782 de herotonire a Ieromonachuluĭ Iacobŭ ca Episcopŭ alŭ Huşilorŭ. (Se află la Mitropolia din Iaşĭ.) Veḑĭ Istoria Mitropolieĭ din Iaşĭ la pagina 36.

3. Chrisovŭ de scutire a mŏnăstireĭ Aronŭ Vodă, din 12 Novembre 1783. (In alŭ 2-lea anŭ alŭ Domnieĭ luĭ A. C. Mavrocordatŭ). Acestŭ documentŭ esistă în Arch. Statuluĭ (Bucurescĭ, Doc. Aronŭ Vodă, Pach. No. I bis.)

Elŭ aduce credinţa boerilorŭ : D. Sturzea Vel Logofĕtŭ de Ţéra-de-jos, G. Sturzea Vel Logofĕtŭ de Ţéra-de-sus, Stefanŭ Sturzea Vel Vornicŭ, Lascaraki Rosetŭ Vel Vornicŭ, Iordache Ghica Vel Vornicŭ, Atanasake Ramadanŭ Vel Vornicŭ, Const. Rosetŭ Hatmanŭ, Ianculŭ Caragea Vel Vornicŭ, Alecu Mişoglu Vel Postelnicŭ, Mateiŭ Cantacuzino Vel Vist., Alexandru Hangeri Vel Agă, Vasile Costache Vel Spătarŭ, Iordache Rosetŭ Vel Banŭ, Vasile Rosetŭ Vel Comisŭ, Aleco Gherake Vel Cămăraşŭ, Ioniţă Sturzea Vel Paharnicŭ, Ianake Rosetŭ Vel Cămăraşŭ, Constantinŭ Balşŭ Vel Sărdarŭ, Antiohŭ Jora Vel Stolnicŭ.

4. Cu chrisovulŭ din 1 Maiŭ 1783 Al. Const. Mavrocordatŭ întăresce mŏnăstireĭ Galata venitulŭ Mortasipieĭ târguşoruluĭ Galateĭ. Acéstă Mortasăpie o va plăti pe jumĕtate cumpĕrătorulŭ şi pe jumĕtate vînḑĕtorulŭ.

Chrisovulŭ este in-folio micŭ cu sigilŭ avêndŭ mărcile ambelorŭ principate. Esistă la Arch. Stat. (Bucurescĭ) între documentele mŏnăstireĭ Galata, Pachetŭ No. 4.

Anexa la pagina 212 şi 213.

Noĭ Alexandru Constantinŭ V. V. Bojeio mil. Gospod. Z. M.

Dumnė-ta Dimitrie Sturzea Vel Logofĕtŭ, dumnė-ta Constantinŭ Rosetŭ Vel

(1) Se potŭ ceti aceste douĕ acte în «Istoria Mitropolieĭ din Iaşĭ» pagina 309.

www.dacoromanica.ro

Logofĕtŭ, dumné-ta Ioanŭ Canta Biv Vel Logofĕtŭ, dumné-ta Lupule Costaki Biv Vel Vornicŭ, dumné-ta Nicolae Rosetŭ Vel Vornicŭ, dumné-ta Ioniţă Canta Biv Vel Vornicŭ, dumné-ta Iordaki Canta Vel Vornicŭ, dumné-ta Georgie Sturzea Vel Vornicŭ, dumné-ta Lascaraki Rosetŭ Vel Vornicŭ, dumné-ta Constantinŭ Rosetŭ Hatmanŭ, dumné-ta Iancule Caragea Vel Vornicŭ, dumné-ta Alexie Mişoglu Vel Postelnicŭ, dumné-ta Mateĭ Canta Vel Visternicŭ, dumné-ta Iordaki Balşŭ Biv Vel Visternicŭ, dumné-ta Iancu Canta Biv Vel Visternicŭ, dumné-ta Iordaki Canta Biv Vel Spătarŭ, dumné-ta Depasti Biv Vel Spătarŭ, dumné-ta Nicolaĭ Balşŭ Vel Banŭ. Fiindŭ-că Domnieĭ mele ne-aŭ jăluitŭ o sémă de locuitorĭ cerêndŭ voĭe să se facă velniţe, apoĭ oschitŭ alţiĭ din locuitorĭ, carĭ sunt din partea ce se află lipsă de pâne, iarăşĭ ne-aŭ jăluitŭ, rugându-se să nu se dea voĭe de făcutŭ velniţe, pentru că eĭ aŭ lipsă de pâne, şi cu stricăciunea pâneĭ la velniţe vorŭ avé şi maĭ multă lipsă de pâne, pentru aceea dar, dumné-vóstră adunându-vĕ la unŭ locŭ, să socotiţĭ acéstă pricină, în ce chipŭ a fi maĭ bine a se urma, şi după cum veţĭ găsi dumné-vóstră cu cale, să însciinţaţĭ pe Domnia mea prin anafora. 1783 Iunie 3. (L. S.)

Prea Înălţate Dómne!

Prin Domnésca ţidulă ni se poruncesce de către Inălţimea Ta, ca adunându-ne la unŭ locŭ, să luămŭ sémă şi să socotimŭ de se cade a da voĭe unora din locuitorĭ, carĭ prin jalba lorŭ aŭ cerutŭ voĭe să facă velniţĭ, fiindŭ-că pe de altă parte iarăşĭ prin răvaşe de jalbă s'a rugatŭ Inălţimeĭ Tale o sémă de locuitorĭ ce sunt din partea unde se află lipsă de pâne, ca să nu se dea voĭe ca acésta, pentru că cu stricăciunea pâneĭ la velniţe, li se va pricinui şi maĭ multă lipsă. Deci după luminata poruncă Inălţimeĭ Tale adunându-ne la sfînta Mitropolie, am făcutŭ cu amĕruntulŭ cercetare acesteĭ pricinĭ, şi nicĭ cu unŭ chipŭ nu s'a găsitŭ cu cale a se da voĭe ca acésta, întâĭ că bĕutura horilceĭ nu este nicĭ trebuinciósă, nicĭ cuviinciósă la viaţa omenéscă, precum este pânea, întru care rézămă totŭ temeiulŭ hraneĭ vieţeĭ omenescĭ, dela mare până la micŭ. Horilca a fostŭ atîţia anĭ lipsită din pămîntulŭ acesta, cu poruncă ca nicĭ în pămîntulŭ acesta să se lucreze, nicĭ din ţéra Leşască să nu se aducă, şi nu numaĭ că nicĭ o greutate n'a simţitŭ locuitoriĭ, precum aŭ suferitŭ şi suferŭ şi acum de lipsa pâneĭ, ce încă s'aŭ folositŭ din alişverişulŭ metahirisireĭ metalurilorŭ pămînturilorŭ; fiindŭ-că în loculŭ horilceĭ aice se face rachiŭ, care este cea maĭ bună bĕutură decât horilca, care se face din materiile pămîntuluĭ acestuia, din perje, prune, din tescovine, din drojdiile vinuluĭ, cum şi din vinulŭ ce se strică şi nu este bunŭ de bĕutŭ, şi cât pentru făcutulŭ

www.dacoromanica.ro

rachiuluĭ nu este trebuinţă de velniţĭ, căcĭ se póte face şi fără velniţe, precum îlŭ şi facŭ, căcĭ fiesce-care rachierŭ şi vutcarŭ aŭ căldările lorŭ prin ogheacurĭ şi facŭ rachiŭ de ajunsŭ pentru îndestularea noroduluĭ.

La domnia Mărieĭ sale Constantinŭ Dimitrie Moruzŭ Voevodŭ până a nu se opri cu totulŭ facerea şi adusulŭ horilceĭ din ţéra Leşéscă în Moldova, s'a fostŭ datŭ de obştie straşnică poruncă, ca nicĭ de cum nimene să nu fie volnicŭ a vinde la velniţĭ grâŭ, fără numaĭ malaiŭ, popuşoĭ şi secară, cum şi grâŭ, care a fi stricatŭ; şi lŏcuitoriĭ din prostimea lorŭ, aflândŭ preţŭ maĭ bunŭ la velniţĭ, nu numaĭ că a vîndutŭ mălaiulŭ, popuşoiĭ şi secara, tótă hrana de peste anŭ, cu socotinţă că vorŭ puté cumpĕra maĭ pe urmă pentru hrana lorŭ şi a copiilorŭ lorŭ (şi n'aŭ pututŭ afla pricinuindu-se lipsă de obştie), ce încă înadinsŭ turna locuitoriĭ apă prin gropile cu grâulŭ de se strica şi putreḑia şi îlŭ vindea la velniţĭ după voĭa ce se dedese; şi aşa de odată s'a aflatŭ ţéra în mare lipsă, nu numaĭ la hrana lorŭ şi a copiilorŭ lorŭ, ce şi la trebuinciósa zaherea, ce trebuia să se trimită la schelea Galaţuluĭ, pentru capanulŭ Impĕrătescŭ, după neurnita datorie pămîntuluĭ. Apoĭ din poruncă s'a făcutŭ atuncĭ cercetare, de câte căldărĭ s'a aflatŭ la velniţele Moldoveĭ şi ca câtă sumă de pâne potŭ să lucreze într'unŭ anŭ, şi din tablele ajutorinţeĭ s'a aflatŭ până atuncĭ optŭ sute de căldărĭ, şi după dare de sémă a jidovilorŭ velniţerĭ, s'a aflatŭ pâne lucrată în optŭ lunĭ de ḑile 120.000 Galaţĭ-chilasă, zicêndŭ însuşĭ jidoviĭ atuncĭ la acea cercetare ce li s'a făcutŭ, precum când să stea să lucreze tóte căldările într'unŭ anŭ, potŭ să lucreze şi 360.000 Galaţĭ-chilasă pâne, care acéstă sumă de abia póte eşi din tótă Moldova, dară încă câte căldărĭ putea să se maĭ adauge peste câte era? Şi desĕvârşită stricăciune ce adună pămîntuluĭ velniţile şi horilca, este cunoscută şi vederată, iar folosulŭ rĕmâne numaĭ a unora, şi maĭ multŭ a jidovilorŭ şi a altorŭ străinĭ, scoţêndŭ sume de banĭ din pămîntulŭ acesta pe totŭ anulŭ, şi orĭ când se va da voĭe, ca iarăşĭ să se facă velniţĭ în Moldova, pentru facerea horilceĭ, nicĭ de cum nu póte fi îndestulare de pâne în pămîntulŭ acesta, ce maĭ vîrtosŭ desĕvârşită lipsă în tótă vremea, şi de se va şi da poruncă ca să nu lucreze la velniţĭ grâŭ, atuncĭ locuitoriĭ sciindŭ că iaŭ preţŭ bunŭ dela velniţĭ pe pâneа ce vîndŭ, nu vorŭ maĭ adăogi a maĭ semĕna grâŭ, ce vorŭ semĕna totŭ secară şi mălaĭ şi popuşoĭ, ca să o pótă trece şi să o vîndă la velniţĭ; şi atuncĭ nu se va puté da din ţéra acésta trebuinciósa sumă de zaherea la împĕrătésca cetate a Ţarigraduluĭ, după neapĕrata datorie ce are pămîntulŭ acesta, şi nu numaĭ că va rĕmâné tótă greutatea asupra nóstră, ce încă putemŭ veni şi la primejdie. Ce de se va socoti de către Inălţimea ta, să se scrie carte Gospodŭ pe la toţĭ Ispravniciĭ ţinuturilorŭ, *ca să strice şi să risipéscă tóte velniţile câte vorŭ fi maĭ rĕmasŭ, ca să se desrădăcineze cu totulŭ o rĕutate ca acésta din pămîntulŭ nostru*, care nu cu puţină stricăciune s'a su-

www.dacoromanica.ro

feritŭ nesimţindu-se. De cătră noĭ Dómne aşa s'a găsitŭ cu cale, şi înşciinţămŭ pe Inălţimea Ta, iar cea desăvêrşită hotărîre rămâne la prea înalta înţelepciune a Măriciĭ Tale. 1783. Iunie 15.

Alŭ Inălţimeĭ Tale către Dumnedeŭ smeritŭ rugătorŭ :

Gavrilŭ Mitropolitulŭ Moldavieĭ M. P.

A Inălţimeĭ Tale prea plecate slugĭ.

(Urmézŭ 8 semnăturĭ.)

Originalulŭ este la Odesa.

Nota la pag. 210.

Am arĕtatŭ cum boierimea era nemulţămită cu domnia luĭ Al. Const. Mavrocordatŭ. Cu tóte aceste Domnitorulŭ acesta nu s'a atinsŭ de privilegiile eĭ. In codicele din biblioteca Academieĭ, No. 33, se póte ceti (pag. 109—111) chrisovulŭ datŭ de acestŭ Domnŭ, în Septembre 1783, prin care scutesce şi elŭ némurile boerescĭ de desetină, goştină şi vădrăritŭ.

Anexe la pag. 213.

Noĭ Alexandru Constantinŭ V. V. Boj. milost. Gosp. Z. M.

Tóte aceste fiindŭ cu cale, ce de către dumné-lorŭ veliţiĭ boĭerĭ s'a socotitŭ, spre pedépsa făcĕtorilorŭ de rele tâlharĭ, precum se arĕtă maĭ jos pre largŭ, pentru aceea Domnia mea poruncimŭ să se urmeze pre deplinŭ. 1783. Maiŭ 24. (L. S.)

Prea Înălţate Dómne !

Din luminata poruncă Inălţimeĭ Tale ce ni s'aŭ datŭ prin Domnésca ţidulă, ca să ne adunămŭ la unŭ locŭ şi să socotimŭ pentru tălhariĭ ce s'aŭ arĕtatŭ de facŭ multe prădăciunĭ şi alte rĕutăţĭ, cu ce chipŭ se póte a se înfrâna pe nisce făcĕtorĭ de rele ca aceştia, ca să lipséscă prădăciunile şi supĕrările ce aducŭ, şi după cum vomŭ afla să însciinţămŭ pe Inălţimea ta; după poruncă adunându-ne cu toţiĭ împreună, chipulŭ ce s'aŭ socotitŭ de către noĭ cu sfatulŭ de obşte pentru uniĭ ca aceştia, este acesta :

Intâiŭ. Pe tălhariĭ ucigaşĭ ce sunt dovediţĭ în fapte de ucideri, carĭ se află la închisórea temniţiĭ şi a ocniĭ, şi sunt hotărîţĭ după pravilă prin judecată spre pedépsa morţiĭ, pe accia să se spânzure pe la locurile unde aŭ făcutŭ uciderile, spre vederea şi altora; aşişderea şi pe alţiĭ care de acum înainte se vorŭ dovedi în fapte de ucideri.

Alŭ doilea. Pe tălharulŭ ce va fi furŭ de caĭ, de boĭ şi de alte furtuşagurĭ marĭ, când se va prinde întâiaşĭ dată în faptă de furtuşagŭ, plătindŭ tótă

www.dacoromanica.ro

paguba, să se pedepsèscă cu închisòrea temniţiĭ, certându-se cu bătaie după vinovăţia luĭ, prin chezăşie să se slobòdă. Iar alŭ doilea rêndŭ de se va prinde, bătându-se pe tòte uliţile oraşuluĭ Iaşiĭ, să se trimètă la pedèpsa ocniĭ, ca să stea acolo cât se va socotì. Iar când şi a treia òră se va prinde totŭ într'acciaşĭ faptă de furtuşagŭ, şi maĭ alesŭ cunoscêndu-se a fi tălharŭ rĕŭ şi nepărăsitŭ de aceste fapte, pe unulŭ ca acesta să se pedepsèscă iarăşĭ cu mòrte după hotărîrea pravileĭ. Aşişderea şi ceĭ ce vorŭ fi gazde tălharilorŭ ucigaşĭ, sèŭ furĭ, asemenea pedèpsă să iea ca şi tălhariĭ, iarăşĭ după a pravileĭ hotărîre. La loculŭ ce se va face furtuşagulŭ, pe vorniceiĭ şi fruntaşiĭ satelorŭ de acolo de prin prejurŭ, să se apuce cu strînsòre, ca numaĭ decât să afle pe furiĭ aceia, sèŭ pe gazdele lorŭ. Iar neaflându-ĭ, să fie datòre acele sate a plăti tòtă paguba care se va face, cum şi ucidere unde se va face, iarăşĭ satele de prin prejurŭ să fie datòre a da sèmă şi a găsì pe ucigaşiĭ aceia, sèŭ pe gazdele lorŭ, fiindŭ lucru sciutŭ, că orĭ-ce felŭ de tălharŭ, până nu va avè gazdă, nu pòte sĕvêrşì fapta sa. Deosebitŭ, după porunca Inălţimeĭ tèle, ce s'aŭ datŭ pe la tòte ţinuturile la Ispravniceĭ, pentru ceĭ ce âmblă prin ţèră, orĭ cu ce trebuinţĭ, atâtŭ străinĭ cât şi pămîntenĭ, *să-şĭ iea răvaşŭ dela stăpânulŭ satuluĭ*, sèŭ dela preotŭ şi vornicelŭ; de isnòvă să se dea tare poruncă, ca să se păzèscă acèsta, şi să se urmeze de către toţĭ, şi în fiesce-care satŭ ce va venì omŭ fără răvaşŭ, să-lŭ cerceteze cu amăruntŭ şi să-lŭ ducă înaintea Dregătoruluĭ aceluĭ ţinutŭ, ca să se îndrepteze. Iar pentru prinderea tălharilorŭ de către noĭ aşa s'aŭ socotitŭ (de a fi şi porunca Inălţimeĭ tale) din slujitoriĭ ţinutuluĭ Sorocăĭ şi a Orheiuluĭ, câţĭ orŭ fi trebuinţă să se alègă pe cari-ĭ vorŭ şcì òmenĭ vrednicĭ; cu armele lorŭ şi cu zapciĭ dintre dînşiĭ, carĭ orŭ fi maĭ vrednicĭ, cu carĭ este trebuinţă, să fie şi levenţĭ, şi prin scirea dumi-sèle Hatmanuluĭ, să se rênduiască pe la locurile unde se va socotì a fi trebuinţă, ca prin marafetulŭ Ispravnicilorŭ de pe acolo să âmble după tălharĭ ca să-ĭ prindă, şi pe care se vorŭ prinde, aducêndu-se aicĭ, să se pedepsèscă după hotărîrea pravileĭ, nemicşorându-se nimicŭ din vinovăţia lorŭ. Prea Inălţate Dòmne! Aceste chipurĭ care de către noĭ s'aŭ socotitŭ cu sfatulŭ de obşte a tutulorŭ, păzindu-se şi urmându-se precum s'aŭ arĕtatŭ, nicĭ o îndoială nu este, că ucigaşiĭ şi alţĭ făcĕtorĭ de rele, ce facŭ uciderĭ şi prădăciunĭ prin ţèră, se vorŭ înfrâna şi părăsì de faptele lorŭ, căcĭ pedèpsa morţiĭ ce se dă la unŭ ucigaşŭ, înţelepţesce şi înfrânèză pe ceĭ maĭ mulţĭ; precum şi împotrivă, când uniĭ ca aceştia nu se vorŭ pedepsì într'acestŭ chipŭ, nu numaĭ că rĕutăţile faptelorŭ lorŭ nu vorŭ contenì, ce ca o rĕutate care mergêndŭ neoprită spre maĭ rĕŭ procopsesce, incă maĭ multe se vorŭ face de acum înainte. Ce de către noĭ, Dòmne, spre vegherea unora ca acestora, aceste chipurĭ s'aŭ socotitŭ; iar hotărîrea rĕmânc la a Măricì tale înaltă înţelepciune. 1783, Maiŭ 22.

Originalulŭ este la Odesa. (Urmèză 12 semnăturĭ)

www.dacoromanica.ro

Anexa la pag. 216.

In col. Hurmuzaki, VII, pag. 408, se póte ceti întregŭ documentulŭ relativŭ la înfiinţarea Consulatuluĭ Austriacŭ în Principate. Vedĭ şi documentulŭ publicatŭ în notă la pag. 218 a lucrăreĭ nóstre.

In jurnalulŭ «*Românulŭ*» din 10 Februarie 1890, amiculŭ meŭ d-lŭ Scarlatŭ Pastia, vechiŭ şi distinsŭ avocatŭ din Iaşĭ, a scrisŭ unŭ articolŭ despre «*Infiinţarea Consulatelorŭ din Iaşĭ.*» Acéstă lucrare a făcut'o—dice d-luĭ—după «documentele păstrate la Epitropia spitalelorŭ Sf. Spiridonŭ şi la biserica Talpalarĭ din Iaşĭ.»

Acéstă lucrare a d-luĭ Pastia, arĕtândŭ cum consulatele fură la începutŭ aşezate în case, ale cărorŭ chiriĭ eraŭ plătite de ţéră, credemŭ utilŭ a fi reprodusă aci, în parte.

Iat'o :

«Cu ocasiunea resboluluĭ dintre Rusia şi Turcia, şi încheieriĭ tratatuluĭ de pace din 1774 dela Cuciucŭ Cainargi din Bulgaria, unele din puterile Europene deşteptându-se asupra importanţeĭ politice şi economice a ţĕreĭ nóstre s'aŭ determinatŭ a înfiinţa câte unŭ consulatŭ în Iaşĭ pentru Moldova, şi astŭ-felŭ, rêndŭ pe rêndŭ. Austria, Rusia şi Francia,—pe atuncĭ micile state Italiene, micile state Germane, eraŭ prea neînsemnate, şi Anglia era prea departe, pentru a avé interesŭ de a înfiinţa Consulate la noĭ — aŭ fostŭ cele întâĭ puterĭ carĭ aŭ înfiinţatŭ Consulate aicea.

«Dar fiindŭ-că Austrieĭ parcimonióse, şi după pildele eĭ, şi celorŭ douĕ puterĭ, li s'aŭ părutŭ prea grele cheltuielele întreţinereĭ de consulate numaĭ pe comptulŭ lorŭ, a intratŭ în trataţie cu guvernulŭ de atuncĭ alŭ ţĕreĭ, şi aŭ obţinutŭ dela elŭ, ca Consulatele să fie, décă se póte dice aşa, încuartirate fără plată de deosebitele bresle din Iaşĭ, şi astŭ-felŭ Consulatulŭ austriacŭ a fostŭ încuartiratŭ de tagma boierilorŭ, celŭ francesŭ de brésla negustorilorŭ, celŭ rusescŭ de o altă bréslă de meseriaşĭ.

«Acéstă năpaste a ţinutŭ o bucată de timpŭ, până ce tagma boiréscă şi breslele de neguţătorĭ şi de meseriaşĭ supĕrate de unŭ asemine musafirlîcŭ impusŭ, s'aŭ hotărîtŭ de a închiria case speciale pentru numitele Consulate; dar dela unŭ timpŭ săturându-se şi de acéstă havale, aŭ căutatŭ mijlóce de a scăpa de ea odată pentru totŭ-d'a-una, cu orĭ-ce preţŭ, şi astŭ-felŭ pe la începutulŭ secoluluĭ presentŭ, tagma boierilorŭ intrândŭ în vorbă cu proprietarulŭ caselorŭ din strada Albă, numită de poporŭ strada Agenţieĭ (unde şi acum

www.dacoromanica.ro

locuesce Consululŭ austriacŭ), aŭ cumpĕratŭ acele case şi le-aŭ dăruitŭ bisericeĭ Talparilorŭ din Iaşĭ, sub condiţiunea, ca să locuéscă în ele pentru perpetuitate Consulatulŭ austriacŭ, avêndŭ a plăti bisericeĭ pentru acésta o locaţiune anuală de 200 galbenĭ.

«La 19 Iulie 1827 când cu focŭlŭ celŭ mare urmatŭ în Iaşĭ, arḑêndŭ şi casa despre care e vorba, Consulatulŭ austriacŭ, iar precum i se ḑicea, Agenţia Nemţéscă, pe de o parte s'a mutatŭ în alte case cu chirie, iar pe de alta Guvernulŭ Austriacŭ stăruindŭ către Guvernulŭ Moldoveĭ pentru restaurarea locuinţeĭ, acesta a voitŭ a obliga pe Epitropia bisericeĭ Talpalariĭ ca să reedifice casele arse; dar fiindŭ-că acésta s'a apĕratŭ, că n'are mijlóce, Domnulŭ Mitică Sturza, a obligatŭ pe Eforia (Primăria) oraşuluĭ să reedifice casele bisericeĭ pentru locuinţa Consulatuluĭ, sub condiţiune ca pentru despăgubirea eĭ, să tragă dela Consulatŭ chiriile pe unŭ timpŭ până ce-şĭ va acoperi suma cheltuită cu restaurarea.

«Gătindu-se casele de restauratŭ după anulŭ 1840, Consulatulŭ s'a mutatŭ din noŭ în ele şi Domnulŭ Michailŭ Sturza a datŭ atuncĭ unŭ chrisovŭ Domneseŭ prin care se confirmă din noŭ dreptulŭ consulatuluĭ de a şedé în case în perpetuitate, plătindŭ bisericeĭ locuţ. de 200 galbenĭ anualŭ, respectivŭ Eforieĭ până la acoperirea datorieĭ sale.

«Lucrurile aŭ mersŭ astŭ-felŭ o bucată de timpŭ, în care intervalŭ Eforia şĭ-a trasŭ baniĭ ce cheltuise; dar casele avêndŭ din noŭ trebuinţă de alte reparaţiunĭ radicale, Epitropia le-a făcutŭ şi pe acelea, şi totuşĭ n'a scăpatŭ, căcĭ Consulatulŭ pretindea ca să-ĭ maĭ facă şi altele de o sumă fórte însemnată, astŭ-felŭ că Epitropia ajunsese nu numaĭ de a nu maĭ trage nicĭ unŭ folosŭ din immobilulŭ sĕŭ, dar din contra trebuia ca din alte venituri ale bisericeĭ să acopere reparaţiunile radicale ce i se cereaŭ şi să plătéscă grelele imposite funciare, comunale şi judeţene, ce dela 1862 şi 1864 se impusese asupra immobilelorŭ în genere.

«In urma uneĭ asemenea stărĭ de lucrurĭ, fórte grave pentru averea bisericeĭ, Epitropia aceleĭ bisericĭ, compuse din archier. Iosifŭ Bobulescu, în urmă Episcopŭ de Rômnicŭ, şi d-lŭ Scarlatŭ Pastia, isbită de atâta nedreptate, a cerutŭ dela Consulatŭ, pe la 1870, ca să sporéscă locaţiunea în proporţiune cu sarcinele ce se impunŭ bisericeĭ, séŭ să părăséscă casele; dar Consulatulŭ s'a apĕratŭ cu chrisovulŭ despre care am vorbitŭ, sub cuvîntŭ că elŭ îĭ dă dreptulŭ de a sta în case cu o locaţiune de 200 galbenĭ, determinată odată pentru totŭ-d'a-una.

«La acésta Epitropia a întîmpinatŭ că chrisovulŭ ce i se opune nu este obligatorŭ pentru dînsa, pentru că Guvernulŭ nu putea dispune de averea bisericeĭ fără consimţimîntulŭ aceleĭ bisericĭ; însă fiindŭ-că Consululŭ persista în opunerea sa de a nu spori locaţiunea, séŭ de a se muta din case, Epitropia a reclamatŭ la Trib. şi după maĭ multe amânărĭ şi termine în intervalulŭ cărora Consu-

www.dacoromanica.ro

latulŭ a raportatŭ la Viena şi s'a plânsŭ în contra Epitropieĭ la Ministeriulŭ de externe, pentru că în contra dreptuluĭ de esteritoritate (ḑicea elŭ) i se facŭ citaţiunĭ de-adreptulŭ, şi după ce a întrunitŭ comisiunĭ peste comisiunĭ de jurisconsulţĭ, atâtŭ aicĭ cât şi la Viena, pentru a vedé daca nu cum-va este vre-unŭ mijlocŭ de apĕrare, de a ţiné pe biserică tributară, în cele din urmă a propusŭ Epitropieĭ o împăcare, care a avutŭ de resultatŭ slărîmarea chrisovuluĭ, despre care am vorbitŭ şi încheierea unuĭ contractŭ autentificatŭ de Trib, de legaţiune de a dreptulŭ cu Epitropia, pe terminŭ de 5 anĭ, cu câte 350 g. pe anŭ, şi cu dreptŭ de reînoire din partea Consulatuluĭ din 5 în 5 anĭ, însă cu o sporire de locaţiune.

«In cât privesce Consulatulŭ rusescŭ după ce şi elŭ a fostŭ încuartiratŭ ca şi Consulatulŭ austriacŭ, de o bréslă de neguţătorĭ, unŭ grecŭ Caratcodori, după înţelegerea avută cu acéstă bréslă, a datŭ casele sale din strada Unireĭ (fóstă ruséscă) Consulatuluĭ rusescŭ pentru a locui în ele pentru perpetuitate, avêndŭ însă a plăti o locaţiune de 2.000 leĭ (vechĭ) pe anŭ, din care o treime să o dea Epitropieĭ spitalelorŭ sf. Spiridonŭ şi douĕ treimĭ uneĭ şcolĭ din satulŭ Nogadisŭ din Epirŭ, de unde se crede că elŭ venise aicea.

«După unirea Principatelorŭ scăḑêndŭ importanţa Consulatelorŭ din Iaşĭ şi prin urmare şi trebuinţa de marĭ localurĭ, şi casele avêndŭ trebuinţă de o mare reparaţie, maĭ alesŭ în cea-ce privesce mulţimea mare de atenanţe, carĭ aŭ ajunsŭ în ruină, la 1868 Consululŭ de atuncia, d-lŭ Lex, se hotărîse a se muta în alte case maĭ micĭ, şi intrase în vorbă cu Epitropia; ca casele acestea să le trécă Epitropieĭ pentru multiplele sale trebuinţĭ, maĭ alesŭ că ele vinŭ chiar peste drumŭ de Epitropie, sub condiţiunea ca cele douĕ treimĭ de locaţiune, cuvenite şcóleĭ dela Nogadisŭ, să le plătéscă Epitropia către şcólă; dar maĭ înainte de a se termina acéstă punere la cale despre care Consululŭ Lex raporta elŭ la Petersburg, întêmplându-se mutarea luĭ de aicea şi schimbarea Epitropieĭ, afacerea rĕmase baltă.

«In cât privesce Consulatulŭ francesŭ, după ce şi elŭ, ca şi celŭ austriacŭ şi celŭ rusescŭ, aŭ trecutŭ prin maĭ totŭ aceleaşĭ faze, bréslа neguţătorilorŭ a cumpĕratŭ în fine dela unŭ grecŭ, anume Bosie, casele din strada Golieĭ, de vis-à-vis de institutulŭ Gregorianŭ şi le-a donatŭ Epitropieĭ spit. sf. Spiridonŭ, sub condiţiunea ca ele să servéscă pentru totŭ-d'a-una de locuinţă Consululuĭ francesŭ, dar după o trecere de timpŭ, Consulatulŭ părăsindŭ casele, Epitropia le-a datŭ cu locaţiune.»

Ar maĭ urma să anexămŭ aci şi nota luĭ Raicevicĭ către Domnitorulŭ Moldoveĭ, din 7 Novembre 1783, care o promiserămŭ la pag. 332, dar rugămŭ pre lectorĭ s'o consulte totŭ în tom. VII alŭ luĭ Hurmuzaki, ca să nu în greunămŭ tipărirea.

www.dacoromanica.ro

Anexa la pag. 220.

Totŭ pentru a uşura tipărirea opereĭ nóstre, trămitemŭ pre lectorŭ la colecţ. Hurmuzaki, Vol. II, supl. I, pag. 28 şi 29, ce amŭ fostŭ promisŭ a le da în anexă.

Anexa la pag. 222.

Dămŭ, după cărticica luĭ Constantinŭ Radovicĭ Golescu, marele Logofĕtŭ de Ţéra-de-jos alŭ Principatuluĭ Valachieĭ (Buda 1826), «*Capetele de învoire* din anulŭ 1783 Decembrie 28» cum şi Hatişerifulŭ în traducerea italiană, din 1784, după versiunea luĭ Raicevicĭ, dela pag. 195 a opereĭ, ediţiunea Milano 1853.

§. Cap. 1. Amêndouĕ împăciuitele părţĭ vorŭ păzi pentru tótă vremea, şi cu nicĭ o schimbare întocmirea a dragostiĭ dela Kainargicŭ, făcută în anulŭ 1774, întocmirea hotarelorŭ la 1775, deslușirea la 1779 şi învoirile asupra negoţuluĭ dela 1784, scoţêndu-se capulŭ de alŭ doilea dela pacea ce s'aŭ făcutŭ la 1774 şi celŭ de alŭ doilea, alŭ treilea şi alŭ 4-lea cap. din arĕtata întocmire dela 1779; care capete, de acum înainte vorŭ remâne fără de nicĭ unŭ temeiŭ la amêndouĕ Impĕrăţiile. Dar fiindŭ-că la numitulŭ alŭ 3-lea cap. dela anulŭ 1774, se găsesce deslușitŭ: că cetatea Ozu, şi vechea eĭ cuprindere, trebue, cum maĭ nainte aŭ fostŭ, să remâe subt stăpânirea Porţeĭ; aşĭa dar acea deslușire trebue să-şĭ aibă tótă puterea şi de acum înainte.

§. Cap. 2. Prea puternica Curte a Rusieĭ, înpreunândŭ la Impĕrăţia eĭ: mica Tatarie, Crimulŭ, Ostrovulŭ Tamaniŭ cu tóte cele de prin prejurŭ bălţĭ, sate, băĭ, cetăţĭ, cetăţuĭ, şi Cumba, ce este afară de gârla Cumba, voesce ca tóte aceste de acum înainte, să rĕmâe în desăvîrşită stăpânire a Impĕrăţieĭ Rusieĭ, fără de a putĕ cinevaşĭ să se înpotrivéscă la de sine-şĭ voinţa Rusieĭ, nicĭ să maĭ întrebuinţeze cinevaşĭ acele dreptăţĭ pe care fără dreptate le-aŭ luatŭ Haniĭ Tătarilorŭ în ţinutulŭ loculuĭ şi cetăţiĭ Souţacalesi, care de astădĭ înainte trebue să se cunóscă: că fără de nicĭ o poprire este alŭ înalteĭ Porţĭ, cum şi cetatea Ozu, cu totŭ ţinutulŭ eĭ, va rĕmânĕ totŭ la Pórtă; şi nicĭ o altă putere nu va putĕ să se laude, că are vre-o dreptate asupra acesteĭ cetăţĭ.

§. Cap. 3. Fiindŭ-că gârla Cumba, ce este în Eparchia Cumba, trebue să fie hotarŭ la aceste amêndouĕ stăpânirĭ; pentru aceea prea puternica Impĕrăţie a Rusieĭ lasă tóte nĕmurile Tătarilorŭ şi totŭ loculŭ ce este dincóce de acéstă

www.dacoromanica.ro

numită gârlă, adecă: într'acéstă gârlă și între Evxino Pontŭ. Acéstă învoire se va întări, atâtŭ de aftocratoricésca mărire a împĕrătcseĭ a tótă Rusia, cât și de marele Sultanŭ, întărindu-se cu acelc obicĭnuite mijlóce, maĭ nainte de săvêrșirea soroculuĭ de 4 lunĭ, socotindŭ acelŭ sorocŭ, din ḑiua acesteĭ învoirĭ. Și sĕvêrșirea eĭ, să se facă aicĭ în Ţarigradŭ, întărindu-se și de aceĭ 2 cu deplină putere Miniștri prin peceţile lorŭ. S'aŭ datŭ la 1783 Decembric 28.

Traduzione del Hattisceriff del Sultano Abdul Hamid a favore de' Principati di Valachia e Moldavia, rinnovata l'anno 1784.

Parole scritte di pugno del Sultano:

In conformitá si operi.

Inclito fra i Principi seguaci di Gesù, Scherlet-Zade Alessandro Voivoda di Moldavia, che il tuo fine sia felice.

Giungendoti questo alto segno imperiale, ti sia noto che l'anno 1188 nella Luna di Scewal furono emanati due alti comandamenti, sopra ornati col nostro imperiale potente carattere, fatti particolarmente per la Valachia e Moldavia, i quali contenevano quanto siegue.

Che i sudditi di queste due provincie, che sono le Canove del potente mio imperio, non diano in avvenire, dopo aver pagato il fissato tributo, altre contribuzioni sotto vari nomi, come si practicava prima dell' ultima guerra.

Che i loro Voivodi non siano deposti fino a tanto che non apparisca qualche segno patente di ribellione; che un tale regolamento sia osservato stabile in perpetuo, senza cambiamento o deposizione, conforme i trattati già fatti fra'l potente nostro imperio, e la corte di Russia. Che per questo oggetto debbano darsi ai principi *Berati* ornati col mio sacro carattere, e accompagnati da clemenza, acciò gli abitanti vivano consolati e tranquilli, ed i loro principi con sicurezza e quiete di animo.

Che del tributo che i sudditi sono obligati di dare, se ne faccia, ogni due anni una volta, il pagamento al nostro imperiali tesoro in Constantinopoli per mezzo del loro Agente.

Che i sudditi di Moldavia e Valachia siano liberi dal tributo, ed altre imposizioni, cominciando dall' anno 1188, e la Luna di *Gemasiul Ewel*, fino al termine de due anni.

Che dopo terminati i suddetti due anni, si debba pagare, come si è detto, ogni due anni una volta, il tributo che dalla somma pietà e misericordia verso di loro sarà determinato, e che si spedisca per mano dell' Agente nominato dal principe appresso la nostra sublime Porta.

www.dacoromanica.ro

Che per i conti e debiti vecchi, non si faccia veruna ricerca, si di danari come di qual si sia altro genere.

Che succedendo fra Turco e Cristiano suddito qualche contesa, debba esaminarsi dal principe di Moldavia l'affare unitamente al suo Divan Effendi, ed altri Turchi che si troveranno colá, procurando un accomodamento che contenti entrambi; ma se la sua mediazioni non produrra il bramato effetto, si chiami il Cadi d'Ibraila il quale giudicherá, e terminerá la lite con somma integritá, e senza opprimere il suddito, essendo nostra ferma volontá che il suddito non debba essere citato ad altri tribunali fuori del paese.

Che essendo emanata una sacra decisione, o *Fetfà*, in cause le quale fossero per eredità con testamento, o per parantela, è accettabile la testimonianza di Pietro Greco contro *Omer* Turco: in quelle cause però che fossero avanti la giustizia fuori di parentela o testamento, la testimonianza contro il Turco non sia accettabile, sicchè a tenore dell' alto *Fetfà* siegua, ec.

Che quanti dei militari o altri commettessero qualche delitto nel paese della Moldavia, siano presi, e mandati nelle vicine fortezze per essere castigati da'loro comandanti.

Che essendo stati spediti in passato diversi Fermani intorno ad alcuni militari delle fortezze, ed abitanti delle rive del Danubio, che contro i nostri regolamenti entravano senza permesso ne' due Principati, facendo risse, uccidendosi fra di loro, e dopo, ricercando il riscatto del sangue, muovevano liti, e domandavano danari ai sudditi di Moldavia, recando loro altri disturbi; come pure intorno all' estirpazione degli uomini cattivi, i quali scorrevano il paese, ed alla distruzione (secondo i prelodati regolamenti) delle possessioni ed abitazioni, che questi costruivano sul terreno della Moldavia. Ora non essendo lontano dal credere che tali malviventi possano avere intenzione di fare lo stesso, intendiamo che il descritto regolamento negli emanati alti ordini si pratichi ed eseguisca inalterabilmente, e che in avvenire non debba entrare in Moldavia che un dato numero di negozianti conosciuti di ogni fortezza, i quali debbano avere la licenza in inscritto dai loro comandanti per presentarla al Voivoda di Moldavia, o al suo ufficiale, e riceverne da essi il permesso in carta; che non acquistino case ne' distretti, non seminino, non molestino i sudditi, e non diano danaro ad usura.

Che per simili fraudolenti cause, i Visiri, i Comandanti ed i Giudici, non permettano che sia danneggiato il suddito con ispedizioni di commissari.

Che le possessioni e terre, che altre volte spettavano ai monasteri o ai Boiari, e poi ingiustamente sono state tolte ad essi, ed al presente vengono nominate *Raja*, siano a suo tempo restituite ai respettivi proprietari, dopo un giusto esame.

Che non sia lecito ai negozianti turchi di prendere possessioni e tenute, o pascolare animali in Moldavia.

www.dacoromanica.ro

Che i sudditi non vengano danneggiati in verun modo dai Visiri e Pascià, o dalle loro genti che escono dal retto cammino per entrare in Moldavia, essendo vietato ai gran Visiri, ed agli onorati Pascià di molestare i poveri nell' andare ai loro governi, di cambiari strada per entrare nella Moldavia, e prendere dai sudditi provvisioni di ogni sorte senza pagamento, o disturbarli con altre domande. Similmente, che le persone che vanno e vengono per importanti affari in alcune parti, non entrino nela Moldavia, uscendo dal retto cammino, e quelli che vengono per affari in Moldavia, non cerchino alle poste più cavalli di quelli che sono fissati nel loro Fermano di posta. E poiche furono emanati alti ordini, contenenti le accennate prescrizioni, non siegua in avvenire la menoma mancanza nell'impreteribile esecuzione, ed osservanza delle medesime. Se taluno si mostrerà disubbidiente, si prenda cura della sua immediata correzione.

Che i sudditi di Moldavia, i quali passano per negozzio ne' villaggi e terre e mercati su le rive del Danubio, non siano molestati dagli Esattori del tributo, e da altri uffiziali di quelle parti, con domande di tributo o testatico, o per verun'altra causa: che quelli delle rive del Danubio non entrino in Moldavia con pretesto di ricercare i loro sudditi, e per quest'oggetto saranno spediti altri Fermani a chi spetta, con ordini positivi e minacce.

Che i sudditi ed abitanti dela Moldavia, a tenore de' privilegi del luogo, non siano molestati da chi che sia intorno alla loro maniera di vestire.

Che, rignardo al caso, che abbracciando un suddito la fede Maomettana non possa cercare porzione di eredità; essendo questa una materia oscura in legge, si esaminò perciò il *Fetfà*, e sono emanati i seguenti quatro sacri *Fetfà*: Pietro Cristiano, dopo che sarà santificato con la Santità de Musulmanismo, o sia vera fede, se morisse Pavolo suo padre Cristiano, egli non lo eredita. Pietro Cristiano, marito di Maria Cristiana, fatto Turco, morendo Maria Cristiana, Pietro non l'eredita. Pavolo Cristiano, padre di Pietro Cristiano fatto Turco, morendo il figlio il padre non lo eredita. Il turco Mechmet, dopo aver data la libertà al suo schiavo Piétro Cristiano, se morisse Pietro senza farsi Turco, Mechmet non le eredita. Gli accennati quattro *Fetfà* siano dunque eseguiti.

Che dovendosi comprare, per mano dei commessionati del capo macellaio, la nota quantità di pecore nella Moldavia, avendo questi cagionato danni ed ingiustizie ai poveri, Noi, usando clemenza verso i medisimi, abbiamo abolito l'antico modo di compra; ma poichè è inevitabile, e necessario che si conducano pecore dal custodito mio stato per le porzioni di carne dispensate dal mio tesoro, e per l'alimento degli abitanti dell' alta mia dominante, i sudditi di Moldavia non devono nascondere le pecore vendibili, ma venderle ai negozianti di carne, ed il Voivoda di Moldavia non deve mancare di atten-

www.dacoromanica.ro

zione acciò le pecore siano date ai suddetti negozianti, che dovranno trasportarle in Costantinopoli, nè venderle in altra parte.

Che il paese della Moldavia, essendo la Canova del felice mio Soglio, ed essendo terminata la venuta delle necessarie vettovaglie da Valachia e Moldavia, i sudditi di Moldavia per contraccambiare alla contribuzione in grani, che per nostra clemenza fu levata poco fa, devono far pervenire abbondantemente alla scala del Danubio i grani e le biade che acquistano seminando, e vender tutto al prezzo corrente ai capitani delle navi del mercato detto *Capan* di Costantinopoli, non dandoli ad altri luoghi, e sul riflesso d'essere stata levata detta contribuzione, che non cessino di seminare, o per fine di monopolio, non nascondino i grani che hanno e che raccolgono. In tal modo essi potranno vantaggiarsi, e gli abitanti del nostro felice Soglio saranno liberi dalla carestia; e di ciò ne abbiano cura il Voivoda ed i Boiari in perpetuo.

Che qualunque mancanza o delitto dei sudditi e Boiari della Valachia e Moldavia, che apparve di necesità nel tempo delle guerre, sia loro tutto perdonato, e posto in una totale dimenticanza: che non si pensi nè a castigare, nè a rimproverane le loro passate procedure, e siano certi in avvenire, fino a tanto che non travieranno dall centro dell' ubbidienza, dall' adempimento del tributo, dal fornire le provvisioni, e dagli altri doveri di sudditi, di non isperimentare altro che benignità e clemenza.

Che stando in arbitrio de' principi di Valachia e Moldavia il dare gl' impieghi del paese ai soggetti distinti fra i nazionali, ed ai Greci, ed a quanti di essi sono fedeli, e degni di governare, resti in libertà de' Principi di prevalersi pel loro servizio, secondo il bisogno, tanto de' Greci, quanto de' paesani, preferrendo però i signori del paese negl' impieghi che sono propri a' loro.

Che la qualità de legnami che occorrono per le fortezze situate nella Romelia, si seguitino a tagliare come per lo addietro, e si trasportino dai monti della Valachia e Moldavía, mediante le giuste mercedi, per il taglio e trasporto che si pagheranno dai tributi di Valachia e Moldavia, a tenore delle ricevute degl' intendenti delle fabbriche senza la diminuzione di un obolo.

Che si usi diligenza acciò in avvenire non sia mandato senza necessità un doganiere in Galac, tanto per parte del governatore di Chili, che d'Isachcia.

Che non vada alcuno in Moldavia a nome dell' appaltatore per ricercare il nitro che fa d'uopo alla nostra ricca zecca, ma il necessario nitro venga procurato dal Principe; ed il trasporto e costo di esso si defalchera dal tributo, ed egli dara avviso alla nostra ricca zecca, acciò lo faccia ricevere alla scala, che sara prevenuta, per trasportarlo in Constantinopoli. Stantechè fin ora non è stata commessa veruna mancanza per parte de' suddetti paesi nell' adempimento ai dovuti obblighi di servitù, si sono aggiunti ai suddetti capitoli i seguenti punti, dettati dalla nostra imperiale misericordia, onde si

www.dacoromanica.ro

guardino in avvenire dalla menoma mancanza, ed usino prontezza e diligenza, per quanto occorre al nostro imperiale servizio, e prestino intiera ubbidienza ai loro principi, non mancando di un atomo alla dovuta fedeltà e servitù. E perciò si fa noto che in avvenire non si ricerchi dalla Valachia, che borse 619, e dalla Moldavia, borse 135 e piastre 444, per loro tributo, che sarà alla fine di ciascun anno contribuito al felice mio Soglio, nel caso non fosse stato impiegato in commissioni.

Che per il regalo del *Bairam* si esigano dalla Valachia piastre 90000 ni contanti e robe, e 40.000 piastre per *Richiabie*, e dalla Moldavia si esigano 90.000 piastre in contanti, e robe per il *Bairam*, e 25.000 piastre per il *Richiabie*, e non si domandi altro.

Che dai principe non si esiga danaro per conferma, e non si depongano sino a tanto che non si commettesse da loro qualche delitto evidente.

Che non sia ricercato dai nuovi principi per dritti e regali un obolo più del solito, e questi non si esigano dai sudditi, ma si diano dalle rendite particolari de' principi.

Che non si tolleri dal nostro potente Soglio, che i Pascià, Cadì o altri comandanti che si trovano in que' contorni, pretendino tributo, e ricerchino regali dalle due province, ricadendo ciò in danno del suddito, o che essi spediscano in loro nome commissari, fuori del solo, ed unico caso di ritirare danaro del tributo da noi ordinato.

Che non siano i principi obbligati a dare regali quando sieguono cambiamenti nel ministero del nostro potente imperio.

Che il nostro potente imperio esiga provvisioni di ogni sorte, ma in grado che queste non apportino angustia agli abitanti delle due province, e quando le domandera il tesoro, sieno pagate in danoro contante, senza aggravare gli abitanti delle spese del trasporto, e quando saranno comprate dai mercanti debbano pagarsi in contanti al prezzo corrente sul luogo.

Che essendoci note le ingiustizie ed oppressioni che succedono nelle compre delle pecore che si fanno per mezzo degli uomini del capo macellaio, si è tolta tal forma di compre di pecore; ma perchè è necessario che gli abitanti di Costantinopoli sieno provveduti dal custodito nostro imperio, i sudditi delle due province che vogliono vendere le loro pecore, la vendano ai mercanti al prezzo corrente, ed i Principi abbiano cura che non si faccia mancanza nello spedirle al nostro felice Soglio.

Che quando sarà nostra volontà di esigersi dalle due province legnami, o altro, per le fabbriche pubbliche, si dia previo avviso ai Principi, ed in tal modo si trasportino ai confini delle due province, e dai commissari a ciò destinati, si paghi ai sudditi in contanti tanto il valore, quanto il trasporto di detti legnami, nè si usi violenza per farglieli trasportare fuori de' confini; e

www.dacoromanica.ro

quando si ricerca dagli abitanti de' due luoghi lavoro e fatica, si dia loro il consueto pagamento, senza diminuzione o ritardo.

Che non si permetta l'entrata ne' detti luoghi a veruno de' circonvicini abitanti, militari o altri, che ivi si recassero ad oggetto di far danno ai sudditi, ma soltanto si conceda ai mercanti che hanno *Fermani;* come pure s'impedisca che altri venga a seminare o a pascolare animali in terre appartenenti agli abitanti de' luoghi, o ad impadronirsi delle medesime; e chi ardirà d'operare dolosamente contro questo sistema, sarà castigato.

Che se dopo la pace sono stati usurpati dai vicini Turchi alcuni terreni nelle due province, sieno questi restituiti a' proprietari.

Che senza urgente bisogno non si spedisca commissario dal nostro potente soglio nelle due province, e quando verà spedito, che non debbano i sudditi pagare la sua commissione, né egli dilungare la sua dimora, inventando pretesti e motivi.

E dunque nostra clemente. imperiale volontà, che sieno osservati ed eseguiti i suddetti capitoli unitamente alle primi condizioni del sistema; e poichè la misericordia verso de' poveri ed impotenti, e la clemenza verso i soggetti, è proprio attributo di segnalata giustizia del nostro governo, che spande abbondantissime grazie sopra i sudditi di Valachia e Moldavia, acciò sieno preservati da qualunque sorte d'ingiustizia, e stabili nella loro felicità e tranquilla permanenza, sotto l'ombra del nostro imperio, così si è dato il presente nostro alto ordine, ornato dell' imperiale nostro carattere, comandando, che dopo aperto o letto alla presenza generale di tutti i metropoliti, vescovi, abati, de' boiari, boiarnasci, capitani, officiali, abitanti e sudditi, e fatto ad essi palese il suo contenuto, dettato dalla giustizia, si conservi presso di loro, e che in avvenire si osservino tutti i suddetti punti del fissato sistema nel modo si è spiegato e fatto noto, e sia tua cura scrivere e partecipare alla clemente nostra Porta, se mai veruno agirà in contrario, acciò subito ne sia fatta vendetta.

Quando poi i boiari di Valachia e Moldavia si condurranno verso il potente nostro imperio con fedeltà, e verso i loro principi con ubbidienza e sommessione, restino ad essi le loro terre e possessioni, e quanto hanno in prima ottenuto in virtù di diplomi, uffici e gradi, siccome precedentemente fu comandato.

In seguito si abbia cura che si osservino in perpetuo i nominati precetti, e che i paesi si mantengano in istato felice, perchè dalla loro felicità dipende l'alimento de' nobili; che questi vivano quietamente e non facciano intrighi; prestino obbedienza ai principi, e colla loro subordinazione si rendano degni di ottenere, secondo gli antichi costumi de' luoghi, i gradi e i lucri spettanti a loro. Se poi qualcuno de' nobili ardisse di fare domande irragionevoli, e che sogliono apportar confusione nello stabilito sistema, come da un tempo

www.dacoromanica.ro

in qua hanno costumato di fare, o molestassero i sudditi contro la nostra volontà, e dopo che saranno comandati di astenersene, non prestassero ubbidienza, e si muovessero contro i voleri di quel principe che dalla potente nostra sovranità sarà eletto e destinato a governarli, e che ha permissione, piena autorità ed arbitrio di castigare tali temerari con le meritate pene, Tu, che sei principe attuale, devi sempri invigilare alla correzione di tal gente, usando tutta la cura per il mantenimento del buon ordine; e perchè il povero suddito viva con tranquillità, che la distribuzione del tributo si faccia egualmente, senza aggravare più uno che l'altro per impegni, e si practichi il giusto.

Con altrettanta attenzione devi raccomandare ed insinuare a tutti i nobili e sudditi di porgere voti per la conservazione della nostra vita. e per la durevole gloria e felicità della nostra potenza: fa che intendano tutti il senso dell' alto nostr' ordine, cioè, che, tanto i nobili, quanto i sudditi di Moldavia, non traviando dalla retta strada di oservare i doveri di subordinazione agl' imperiali nostri decreti, che esiger devono una rassegnata ubbidienza, e non ommettendo giammai la consueta fedeltà e rettitudine, e la purità de' costumi, sieno certi di godere infinita quiete, e riposo non disgiunto dagli effeti della nostra imperiale clemenza e misericordia.

Tu e i tuoi successori, prestando servitù e gratitudine alla potente nostra sovranità, ed all' infinita nostra imperiale munificenza, ed osservando i suddetti comandi, non avrai timore di essere deposto fino a tanto che non sparisca in Te patente delitto che dia motivo al cambiamento, ma resterai fermo nel principato di Moldavia, ed è certo ed indubitabile, che nell'ora stessa in cui ci sarà noto, che qualcuno degli abitanti delle rive del Danubio, e delle fortezze grandi e pericole, ardirà d'opporsi a questo stabilimento, sarà fatta contro di lui vendetta.

E sarà invigilato con perpetua cura, e gelosa attenzione dalla nostra sovranità e dai gran Visiri ed onorati Pascià, sul riposo e privilegi che furono accordati in tempo de giustissimo imperio del nostro avo Sultan Mechmet Han.

Anexa la Cap. XXX (pag. 223—224).

Domnitorulŭ Alex. I. Mavrocordatŭ (firarulŭ, alŭ căruĭ portretŭ 'lŭ amŭ datŭ la tom. I) reînnoesce chrisóvele de privilegiĭ ale câtorŭ-va mŏnăstirĭ. Aicea vomŭ cită următórele:

a) In 1786 Martie 27, dă mŏnăstireĭ Galata reînnoirea privilegiuluĭ de a lua venitulŭ mortasipieĭ din Têrguşorŭ. F-o. micŭ sigilŭ tuşŭ roşu. *(Arch. Statuluĭ, Bucurescĭ. Documentele mŏnăstireĭ Galata, pachetulŭ No. 4.)*

b) In 1786 Maiŭ 25, chrisovulŭ de scutire alŭ mŏnăstireĭ Aronŭ Vodă. F-o mare

www.dacoromanica.ro

Sigilŭ fórte mare roşu cu exerga «1785, Alexandru Mavrocordatŭ VV. Domnŭ şi Eghemonŭ a tótă Moldavia» şi scutulŭ cu armele ambelorŭ ţĕrĭ şi ale familiei luĭ. *(Arch. Statuluĭ, Documentele mŏnăstireĭ Aronŭ Vodă, pachetulŭ No. 1 bis.)*

Anexa la pag. 225.

Sunt anexate în Uricarŭ, Hurmuzaki, tom. VII, la paginele 435—439, apoĭ 444, 450 şi 451.

Anexa la pag. 228.

Să analisămŭ puţinŭ şi aci chrisovulŭ sobornicescŭ pentru daniĭ, schimburĭ i vîndărĭ şi pentru ţiganĭ, dela Alexandru Mavrocordatŭ, Domnulŭ ţĕreĭ Moldoveĭ, care nu este de lipsă să-lŭ publicămŭ întregŭ, de óre-ce este publicatŭ de Uricarŭ, tom. II şi tom. IV.

— Prin danie intră în dreptulŭ de *protimisŭ* «în orĭ-ce lucru ce n'arŭ fi pututŭ avé dreptate să intre cumpĕrătoriĭ şi stăpânitoriĭ» dice prefaţa chrisovuluĭ sobornicescŭ.

Amintesce hotărîrile anterióre ale rĕposaţilorŭ Domnĭ: Grigorie Ghica VV. bĕtrânulŭ şi Grigorie Alexandru Ghica VV., prin osebite chrisóve, care s'aŭ făcutŭ cu sfatulŭ de obşte, dar nefiindŭ cu deplină întocmire nu s'aŭ urmatŭ până acum. «Decĭ voindŭ Domnia mea a da dreptate desĕvêrşitŭ şi a pune aceste pricinĭ în bunŭ aşezămîntŭ cu întemeere, poruncit'amŭ prin Domnésca nóstră ţidulă de s'aŭ adunatŭ la sfînta nóstră Mitropolie Preaosfinţitulŭ Mitropolitŭ alŭ ţĕreĭ Kirŭ Gavrilŭ cu alţĭ archiereĭ i Archimandriţĭ şi Egumenĭ, cum şi toţĭ de obşte d-lorŭ Veliţiĭ boerĭ pămîntenĭ, care, după cercetarea cu mare luare aminte ce amŭ făcutŭ asupra pricinilorŭ arĕtate maĭ sus.....» Divanulŭ a supusŭ resultatulŭ în douĕ anaforale, «care de isvnóvă cercetându-le Domnia mea cu deaměnuntulŭ, şi aflându-le cu cale şi cu dreptate, s'aŭ întăritŭ şi cu a nóstră domnéscă iscălitură şi pecete.» Adecă prin cea I-iŭ obştéscă anaforă, ce este din anulŭ acesta 1785 Augustŭ 14, prin care nu se dă putere retroactivă chrisovuluĭ asupra daniilorŭ de moşiĭ, de viĭ, de locurĭ, de case, de ţiganĭ, anteriorŭ făcute, dar opresce daniile dela ceĭ deja sĕracĭ la ceĭ puternicĭ şi chivernisiţĭ.

www.dacoromanica.ro

Asemenea daniĭ sunt vîndărĭ ascunse, ca să frustreze pre ceĭ cu dreptŭ la *protimisŭ.*

Vodă recunósce că ceĭ bogaţĭ sunt în stare să dea cât de multŭ, «*căcĭ ce preţŭ nu dă unŭ bogatŭ interesatŭ de moşiĭ, pentru ca să găséscă chipŭ a se face răzeşŭ în moşiile altora, nădăjduindŭ ca în vreme să se lăţéscă, după dorirca sa; şi după aceea câte sfeţĭ, câte jalobe, câte răbştirĭ şi blăstemurĭ de către ceĭ împreună moşinaşĭ? Ispita de faţă este vĕdută în tóte ţilele.*»

Prin cea de a doua obştéscă anaforà, din 1785 Septembre 22, se reguléză despre împărţirile de ţiganĭ.

Iarăşĭ amintesce legiuirea anterióră a rĕposatuluĭ Domnŭ Gregorie Ghica Vodă bĕtrânulŭ, dar ţice că nu era suficientă.

Aci sunt 9 ponturĭ în locŭ de 10, cum era la Gr. Ghica.

Acestŭ documentŭ se află în copie veche la biblioteca de manuscrise a Academieĭ (Cod. No. 34.) Actulŭ aduce credinţa boerilorŭ următorĭ: Dumitru Sturdza Vel Logofĕtŭ de Ţéra-de-jos, Nicolae Rosetŭ Vel Logofĕtŭ de Ţéra-de-sus, Lupulŭ Costachi Vel Vornicŭ, Iordache KantaVel Logofĕtŭ, Lascarache Rosetŭ Vel Vornicŭ, Costache Ghica Hatmanŭ, Costache Rosetŭ Vel Post., Mateĭ Canta Vel Vistierŭ, Scarlatŭ Caragea Vel Agă, Constantinŭ Catargiu Vel Spătarŭ, N. Balşŭ Vel Vornicŭ, Constantinŭ Başotă Vel Banŭ, Costache Caragia Vel Comisŭ, Iancu Racoviţă Vel Cămăraşŭ, Michal. Costachi Vel Paharnicŭ, Ioniţă Rosetŭ Vel Comisŭ, (nume lipsă) vel Sărdarŭ, Toma Iamandi Vel Stolnicŭ.

Şerbanŭ Logofĕtŭ de taină a scrisŭ chrisovulŭ la létŭ 1785 Septembre 28.

Necolae Rosetŭ Vef Logofĕtŭ, Procit. Andreĭ biv Izbaşĭ Condicarŭ.

Dela Domniĭ următorĭ luĭ Gr. Al. Ghica, să aducemŭ aci în resumatŭ unele documente inedite:

a) Pitacŭ către boeriĭ Const. Crupenschi biv vel Pah., ispravniciĭ de Dorohoiŭ şi Gregoraşco Gherghel, din 6 Oct. 1779, dela Const. D. Moruzi Vvd. formatŭ micŭ, cu sigiliŭ colóre roşie, micŭ, octogonŭ cu data 1777. Acest actŭ relativŭ la alegerea a $^1/_2$ satŭ din Horodişte (jud. Dorohoiŭ) a Saftei Ţinţilóca, l'am dăruitŭ Academieĭ române în 1886.

www.dacoromanica.ro

b) Chrisovŭ în limba grécă din Sept. 1780 cu sigiliŭ ca celŭ de sus datŭ din Iaşĭ, în afacerea mŏnăstirei Aronŭ-Vodă. (Arch. Statuluĭ, doc. mŏnăstireĭ Aronŭ-Vodă, pachetŭ 1 bis, doc. 22.)

c) 1781 Iulie 29. Pitaculŭ luĭ C. D. Moruzŭ către Iordache Rosetŭ biv vel Pah., ispravnicŭ de ţin. Vasluiŭ şi Sandu Rale Vornicŭ de Pórtă, să mérgă, după reclamaţia Mitropolituluĭ Gavrilŭ, să stîlpéscă cu nisce mazilĭ moşia mitropoliceĭ Săcăleniĭ.

d) Dela Alexandru C. Mavrocordatŭ, din alŭ 2-lea anŭ alŭ primeĭ Domniĭ, dela Iunie 1783 cunóscemŭ unŭ uricŭ din Iaşĭ, contrasemnatŭ de D. Sturdza Vel Logof. cu semnătura luĭ Vodă, f-o şi trecutŭ în condica Divanuluĭ de Sandulŭ Veisa Isbaşa. Acestŭ uricŭ este în posesiunea d-neĭ Vasileo (născută Costinŭ) la satulŭ Şepeniţa în Bucovina.

Este deja publicatŭ de mine în «*Opere complete*» de Mironŭ Costinŭ, fiindŭ relativŭ la eironomia averei nemuritoruluĭ Cronicarŭ.

e) Din 12 Sept. 1783, maĭ cunóscemŭ o mărturie a Divanuluĭ din Iaşĭ (f-o ordinarŭ) cu resoluţiunea luĭ Iω Al. C. Mavrocordatŭ din 18 Sept. 1783. Fiindŭ şi acestŭ actŭ relativŭ la urmaşiĭ luĭ Mironŭ Costinŭ, l'am reprodusŭ în «*Opere complete*» de acelaşĭ, pag. 192—193, sub No. 237. Este în proprietatea d-neĭ Vasileo Baronésa, la Şepeniţĭ în Bucovina.

O copie de pe altŭ actŭ aprópe identicŭ este în mânile d-luĭ N. Creţulescu, alŭ căruĭ némŭ ilustru a fostŭ înruditŭ şi cu némulŭ Costinilorŭ.

f) Uricŭ din 20 Sept. 1783, f-o micŭ cu sigilulŭ rotundŭ, cu mărcile ambelorŭ ţĕrĭ şi josŭ data 1782. Se conservă între doc. mŏnăstireĭ Suceviţa, sub No. 571 (Bucovina). E relativŭ la procesulŭ mŏnăstireĭ Suceviţa cu Ursache Sorocianulŭ pentru moşia Mândresciĭ pe Siretŭ (ţinutulŭ Botoşanĭ). Chrisovulŭ dice, că în *anulŭ trecutŭ* Vodă Const. Moruzŭ dăduse moşia acésta luĭ Sorocianulŭ «*cu uricŭ de greşită judecată.*»

g) Din Augustŭ 1785 am aflatŭ copia unuĭ actŭ în dosarulŭ Divanuluĭ de apelŭ din Iaşĭ (tribunalŭ dos. 39) transp. 1765, la fila 72. semnatŭ de Alex. I. Mavrocordatŭ Vvd. şi contrasemnatŭ de N. Rosetŭ vel Logof. Actulŭ dice că: «Fiindŭ că alŭ nostru cinstitŭ şi credinciosŭ bocrŭ d-luĭ Mateiŭ Cantacuzino Vel Visternicŭ, viindŭ înaintea Domnieĭ mele şi a totŭ sfătulŭ nostru, ni-aŭ arĕtatŭ că avêndŭ a d-sale drĕptă părintéscă moşie: o bucată de locŭ anume Meseniĭ danie şi miluire a rĕposatuluĭ părinteluĭ d-sale Ioanŭ Cantacuzino biv vel Logofĕtŭ cu hrisovŭ dela fratele nostru Domnia sa Constantinŭ Moruzŭ Vvd. şi cu altŭ hrisovŭ de întăritură dela fratele nostru Domnia sa Alexandru Constantinŭ Voevodŭ pentru a d-sale credinciósă şi drĕptă slujbă, aflându-se lângă alte moşiĭ a d-sale ce se chiamă Leova şi Băzganulŭ nestrămutatŭ şi aŭ stăpânit'o atâtŭ rĕposatulŭ părintele d-sale, cât şi d-luĭ până acum, cu totŭ venitulŭ, pe drepte hotărnicii şi ni-aŭ arĕtatŭ şi hrisóvele drese, scrise, după care

www.dacoromanica.ro

s'aŭ rugatŭ d-luĭ Vel Visternicŭ ca sa i se dea și dela noĭ întăritura gospodŭ decĭ Domnia mea vĕḑêndŭ hrisóvele pomeniţilorŭ luminaţĭ Domnĭ și osebitŭ socotindŭ că d-luĭ Mateiŭ Cantacuzino Vel Vist. se află sluga Domnieĭ mele și ţĕreĭ cu dreptate și credinţă, precum și rĕposatulŭ părintele d-sêle asemenea aŭ slujitŭ luminaţilorŭ Domnĭ și ţĕreĭ până la sĕvêrșirea lorŭ; pentru aceea n'am trecutŭ cu vederea și iată că Domnia mea încă am miluitŭ pe alŭ nostru cinstitŭ și credinciosŭ boerŭ d-luĭ Mateiŭ Cantacuzino Vel Vist. cu maĭ sus numita moșie anume Meșeniĭ în ţinutulŭ Codruluĭ și printr'acestŭ hrisovŭ a Domnieĭ mele, îĭ dămŭ și-ĭ întărimŭ, ca să aibă a și-o stăpâni în bună pace cu totŭ venitulŭ în veciĭ și drepte hotarele eĭ, atâtŭ d-luĭ cât și fiĭ, nepoţiĭ și némŭ de némulŭ d-sele, nestrămutatŭ și hrisovulŭ acesta să-ĭ fie d-sale de întăritură pe numita moșie, statornicŭ, neclintitŭ și nerĕșluitŭ nicĭ odinióră, care i-am întăritŭ cu a nóstră Domnéscă iscălitură și pecete, poftindŭ Domnia mea și pe alţĭ fraţĭ luminaţĭ Domnĭ, carĭ dela sfântulŭ Dumnedeŭ vorŭ fi orênduiţĭ în urma nóstră la Domnia acesteĭ ţĕrĭ, ca asemenea să-ĭ întăréscă, pentru a d-lorŭ credinţă, cinste și veciniică pomenire; scrisu-s'aŭ hrisovulŭ acesta la scaunulŭ Domnieĭ mele în orașulŭ Iașĭ, întru cea d'întâia Domnie a nóstră la Moldova în anulŭ d'întâiŭ, de credinciosŭ boeriulŭ nostru Dimitrie Vârnavŭ biv vel Clucerŭ la 1785 Augustŭ.

(Is.) Iω Alexandru Mavrocordatŭ Vvd.

(L. P.) Neculaĭ Rosetŭ Vel Logofĕtŭ Proestoh.

Sub domnia luĭ Alexandru I. Mavrocordatŭ s'a începutŭ publicaţiunea la tipografia dela Mitropolia din Iașĭ a uneĭ cărticele în limba grécă, scrisă altă dată de Nicolae Mavrocordatŭ Vvd. c utitlulŭ «*Cuvîntŭ contra Nicotineĭ (tutunuluĭ).*» S'a terminatŭ tipărirea la 1786 Augustŭ 25. Vomŭ avé ocasiune a vorbi maĭ pe largŭ de acéstă lucrare în tomulŭ, unde vomŭ face în deosebĭ istoria literatureĭ secoluluĭ XVIII. Esemplarulŭ unicŭ până acum din acestŭ cuvîntŭ, l'am donatŭ Academieĭ Române.

Addende la Domniile din Moldova dintre 1774—1786.

Relative la Domnia luĭ Gr. Al. Ghica, «*Uricarulŭ*» d-luĭ T. Codrescu a publicatŭ documente, — de care noĭ amŭ vorbitŭ maĭ sus.

Putemŭ adăogi aci în resumatŭ următórele acte inedite, carĭ ne-aŭ scăpatŭ din vedere ocasiunea de a le da deosebĭ la istoria luĭ Gr. Al. Ghica :

1. Unŭ uricŭ a căruia copie am aflat'o în dosarulŭ tribunaluluĭ Iașĭ, între-

www.dacoromanica.ro

gistratŭ la Archiva tribunaluluĭ de Iaşĭ sub No. 1765, iar la Arch. Statuluĭ No. 4. Copia este la fila 290 a dosaruluĭ şi este din aniĭ 1776. Gr. Al. Ghica spune în chrisovulŭ sĕŭ «că iată aŭ venitŭ înaintea nóstră şi a sfatuluĭ nostru, credinciosŭ boerulŭ nostru d-lŭ Manolache Bogdanŭ biv Vel Pah. şi ne-aŭ jăluitŭ, *cum-că la focului ce s'a întêmplatŭ* în oraşulŭ acesta alŭ Iaşilorŭ la anulŭ 1776 Septembre 24, la care focŭ multe atât din case boerescĭ şi negutitorescĭ, cum şi mŏnăstirescĭ aŭ arsŭ, între care mŏnăstirĭ aŭ arsŭ şi mŏnăstirea ce se numesce Danculŭ, într'acăruia turnŭ fost'aŭ o başcă, întru care câţĭ-va din boerĭ şi din negutitorĭ aŭ avutŭ puse lucrurile lorŭ pentru paza foculuĭ, cum şi d-luĭ Paharniculŭ Manolache Bogdanŭ, totŭ ce aŭ avutŭ aŭ arsŭ, ale căruĭ stare şi altele cum şi scrisorĭ de moşiĭ şi de ţiganĭ acolo le-aŭ avutŭ puse şi întâmplându-se de aŭ străbătutŭ foculŭ într'acea başcă, atâtŭ ale d-sale tóte ce aŭ fostŭ acolo aŭ arsŭ, cât şi ale altora, dintru care nimenĭ nimica n'a pututŭ scăpa, nicĭ să scóţă cu tótă silinţa ce aŭ pusŭ păzitoriĭ mŏnăstircĭ, căcĭ n'aŭ fostŭ vestiţĭ îndată, ci când în têrgŭ se întări focului şi nu maĭ era cu putinţă a se apropia cine-va şi a da vre-unŭ ajutorŭ.»

Domnitorulŭ dice, că scie însuşĭ cum în başcă eraŭ scrisorile de moşiĭ ale luĭ Bogdanŭ, «totuşĭ l'am rênduitŭ Domnia mea întru întâiaşĭ dată la P. Sa părintele Mitropolitulŭ şi la d-lorŭ veliţĭ boerĭ să găsóscă cu chipŭ ca acela şi . . .» Mitropolitulŭ a recursŭ la jurămîntŭ : a juratŭ Bogdanŭ ce moşiĭ şi ce ţiganĭ aŭ avutŭ, fie de baştină, fie de cumpĕrătură, fie de zestre. Jurămîntulŭ acesta întăritŭ de Divanŭ i s'a datŭ luĭ Bogdanŭ ca să-ĭ servéscă de documentŭ ocolnicŭ pentru tótă averea sa. Domnitorulŭ, prin acestŭ chrisovŭ întăresce lucrarea Divanuluĭ, cu atâtŭ maĭ multŭ, că Bogdanŭ a pututŭ produce unŭ isvodŭ «cu însăşĭ slova părinteluĭ d-sale pentru unile din scrisorĭ ce aŭ scăpatŭ *din prada cătanelorŭ dela mŏnăstirea Mira*, care isvodŭ fiindŭ cu atâţia anĭ maĭ înainte scrisŭ cu însăşĭ slova părinteluĭ d-sale, i-am datŭ Domnia mea credinţă şi prin deosebitŭ hrisovulŭ Domnieĭ mele l'am întăritŭ pe tóte foile cu însăşĭ peceţea şi iscălitura Domnieĭ mele, să-ĭ rĕmână la mâna d-sale ca o bună dovadă de scrisorile ce aŭ avutŭ »

La fila 298 a aceluiaşĭ dosarŭ, este copia altuĭ chrisovŭ din acelaşĭ anŭ, Ianuarie 18, dela acelaşĭ Domnitorŭ, prin care recinoesce luĭ Bogdanŭ stăpânirea ţiganilorŭ arĕtaţĭ de elŭ că aŭ fostŭ robiĭ luĭ. Dar scrisorile lorŭ aŭ arsŭ în turnulŭ dela mŏnăstirea Danculŭ. Se înşiră nominalŭ aceĭ ţiganĭ (1).

(1) Dămŭ aci in notă întréga sentinţă a Divanuluĭ relativă la acéstă afacere:

Gavrilŭ Mitropolitulŭ Moldoveĭ adiverezŭ !

Gavrilŭ, cu mila luĭ Dumnedeŭ Arhicpiscopŭ şi Mitropolitŭ Moldoveĭ şi Iónichie Episcopŭ Romanuluĭ şi Dosoteiŭ Episcopŭ Rădăuţuluĭ şi Inocentŭ

www.dacoromanica.ro

2. In dosarulŭ No. 20 tr. 1765 alŭ Divanuluĭ de apelaţie (Arch. Statuluĭ) fila 241, maĭ am aflatŭ copia unuĭ chrisovŭ totŭ dela Greg. Al. Ghica. Prin

---

Episcopŭ Huşilorŭ, şi Manolache Costache Vel Logofĕtŭ, şi Vasile Razulŭ Vel Vornicŭ de Ţéra-de-jos, şi Ilie Costache Vel Vorn. de Ţéra-de-sus, şi Dumitraşcu Sturdza Hatmanulŭ pârcălabŭ Suceveĭ. şi Manolache Gianctŭ Vel Spăt., şi Iordache Hrisoscoleŭ Vel Vist., şi Vasile Costache Vel Banŭ, şi Vasile Rosetŭ Vel Pah., şi Manol. Costache Vel Stoln., şi Lascarache Rosetŭ Vel Comisŭ, facemŭ scire cu acéstă a nóstră adevĕrată şi încredinţată mărturie, că la lét. 1776 Sept. 24, întâmplându-se aice în oraşulŭ Iaşuluĭ de s'aŭ făcutŭ mare ardere de focŭ, ars'aŭ câte-va mŏnăstirĭ, cum şi case boerescĭ, şi a altorŭ orăşenĭ, între care mŏnăstirĭ ars'aŭ şi mŏnăstirea Dancu. Acéstă mŏnăstire în clopotniţa eĭ avêndŭ dedesubt başcă, şi fiindŭ multe lăḑĭ boerescĭ, cum şi a altorŭ orăşenĭ, s'aŭ întâmplatŭ de aŭ luatŭ acéstă başcă focŭ înăuntru, şi aprinḑêndu-se aŭ arsŭ totŭ ce aŭ fostŭ într'însa, măcarŭ că purtătoriĭ de grijă aĭ mŏnăstireĭ fiindŭ în tîrgu aŭ luatŭ veste, cum că cele ce sunt în başcă ardŭ, şi cu chipŭ ca acela silindu-se că dóră vorŭ putè scóte cevaşŭ de acolo, nimenea nu s'aŭ pututŭ apropia de başcă, fiindŭ-că luase focŭ peste totŭ; deci într'acéstă başcă deosebitŭ de alte lăḑĭ boerescĭ şi a orăşenilorŭ avut'aŭ fiulŭ şi fratele nostru d-luĭ Manolache Bogdanŭ biv Vel Paharnicŭ, fiulŭ rĕposatuluĭ Ioanŭ Bogdanŭ, biv Vel Logof., 4 lăḑĭ cu odóre cu tóte straiele ce aŭ avutŭ, cu podjăjia caseĭ, cum şi tóte scrisorile de moşiĭ şi ţiganĭ părintescĭ de baştină şi cumpĕrătură, şi de zestre, carĭ cu totulŭ s'aŭ topitŭ de focŭ şi nimicŭ nu aŭ rĕmasŭ; însă fiindŭ-că d-luĭ Paharniculŭ Manolachi la acea întâmplare a foculuĭ nu s'aŭ întâmplatŭ aicea ci a fostŭ trimisŭ în slujba stăpânéscă, după ce a venitŭ măcarŭ că de noĭ era sciute aceste de maĭ sus arĕtate, dar şi d-luĭ maĭ pe largulŭ ne-aŭ arĕtatŭ şi ni s'aŭ jăluitŭ cum că deosebitŭ de paguba ce i s'aŭ întâmplatŭ de altele, cea maĭ mare mălniciune şi scârbă are pentru că aŭ arsŭ tóte scrisorile, cerêndŭ d-luĭ dela noĭ cu rugăminte pentru scrisorile de moşiĭ şi de ţiganĭ ca să-ĭ dămŭ o lumină ca acea la mână, şi să-lŭ punemŭ la o cale, ca nu cumva după vreme, fiindŭ că d-luĭ a rĕmasŭ fără scrisorĭ, să se scóle cine-va cu niscaĭ-va scrisorĭ resuflate séŭ rătăcite, séŭ cu alte chipurĭ ce se obicĭnuescŭ a le scóte la ivĕlă după ce se perdŭ doveḑile cele adevĕrate, să-lŭ supere, cerşindŭ moşiĭ şi ţiganĭ; pentru aceea dar şi noĭ sciindŭ şi cunoscêndŭ, că jalba d-sale este adevĕrată şi adevĕrulŭ aşa este, după cum s'aŭ arĕtatŭ maĭ sus, la acésta cu altŭ chipŭ n'amŭ pututŭ să-lŭ punemŭ pe d-luĭ la cale, de vreme ce şi condica scrisorilorŭ şi isvodulŭ celŭ de moşiĭ şi de ţiganĭ aŭ arsŭ, fără numaĭ amŭ cerutŭ dela d-luĭ în frica luĭ Dumneḑeŭ să se socotéscă, şi să gândéscă după cum a da ţinerea aminte a d-sale să ne arĕte în scrisŭ câte moşiĭ are astăḑĭ în stăpânirea d-sale şi ţiganiĭ de baştină, de cumpĕrătură şi de zestre, şi d-luĭ stândŭ aŭ datŭ izvodŭ, acum de odată numaĭ de moşiĭ, iar pentru ţiganĭ aŭ rĕmasŭ maĭ pe urmă, ca să se cercetezе nemurile, şi dândŭ izvodŭ osebitŭ de ţiganĭ, se va pune şi pentru acela la cale, iar izvodulŭ de moşiĭ ce aŭ datŭ d-luĭ înaintea nóstră în frica luĭ Dumneḑeŭ este după cum arĕtă maĭ jos.

www.dacoromanica.ro

acestŭ actŭ datŭ egumenuluĭ dela mŏnăstirea Mira și omuluĭ ce acela va trămite ca vechilŭ și purtătorŭ de grijă la moșia Șindilarŭ și Mândresciĭ (din Putna) va fi volnicŭ . . . a stăpâni și a lua de alŭ 10-lea din țarină cu pânc,

---

ѧ) Loculŭ de casă din Iașĭ cu pivniță de piatră baștină.

в) O crășmă în tŏrgulŭ făineĭ, cu 2 pivnițe de piatră și cu 3 dughenĭ cu locŭ din dosŭ hotărîtŭ de ogradă și de grajdŭ, afară de 2 dughenĭ ce s'aŭ datŭ schimbŭ la mŏnăstirea Nicorescĭ. Aceste tóte daniĭ dela Catrina Polcovniciţa rĕposatuluĭ părintelui d-sale, după cum acésta scie și părintele Sinadonŭ Vlădica dela Dancu.

г) 12. Pogóne de vie la Cruce, zestre d-sale dela d-luĭ Vel Vornicŭ Ilie Costachi, socru d-sale.

ѧ) 7. Pogóne de vie la Socola de-asupra iazuluĭ Frumósa, iarășĭ danie dela polcovniciţa Catrina rĕposatuluĭ părinteluĭ d-sale.

є) Unŭ locŭ din loculŭ tŏrguluĭ gospodŭ, din tŏrgulŭ Iașĭ, pe din sus de Cișméoa păcurariuluĭ, stâlpitŭ și alesŭ de drumulŭ ce merge la Copăŭ, și până în apa Bahluiuluĭ, datŭ danie părinteluĭ d-sale de Măria sa Ioanŭ Feodorŭ Vvd.

ѕ) Jumĕtatea de satŭ Onșenĭ, pe Rezia la ţinutulŭ Iașĭ, datŭ danie d-sale de Antohi Scherletŭ Căpitanŭ.

з) Satŭ întregŭ Saca pe Sărata, care se numesce acum Sărata, iar la ţinutulŭ Iașĭ peste Prutŭ, stâlpitŭ și hotărîtŭ în 2 rênduri, întâĭ de Stefanŭ Popesculŭ Vornicŭ de Pórtă și alŭ doilea de Șaghe (?) Constantinŭ Gândulŭ. Acestŭ satŭ este datŭ zestre maică-sa dela rĕposatulŭ Dumitrașco Racoviţă Hatmanulŭ.

и) Satŭ întregŭ Liteniĭ la ţinutulŭ Suceveĭ pe Somuzŭ, cumpĕrătura moșuluĭ d-sale de Lupulŭ Bogdanŭ Hatmanŭ dela Șeptilicescĭ, pentru care acum în ḑilele Mărieĭ sale luĭ Vodă unŭ strenepotŭ a vînḑĕtoruluĭ s'aŭ sculatŭ și l'aŭ trasŭ pe d-luĭ la judecată ḑicêndŭ, că satulŭ este zălogŭ iar nu amanctŭ, și scoţêndŭ zapisulŭ de vînḑare a némuluĭ sĕŭ s'aŭ dovedit dela Divanŭ că este cumpĕrătură de moșulŭ sĕŭ satulŭ, și aŭ luatŭ și Carte de rĕmasŭ dela Divanŭ, și aceea aŭ arsŭ, care la acésta ne-aŭ mărturisitŭ și d-luĭ Iordachi ftori Logofĕtŭ, că singurŭ aŭ scrisŭ Cartea și după cum arĕtă d-luĭ Paharniculŭ așa este.

ѧ) Satŭ întregŭ Gădinţii la ţinutulŭ Romanuluĭ pe Siretŭ, cu podŭ în Siretŭ și cu tóte cumpĕrăturile prin prejurŭ, date d-luĭ zestre dela d-luĭ Vorniculŭ Ilie Costache, socrulŭ d-sale.

ї) Jumĕtate de satŭ de Furtiștiĭ, iară la ţinutulŭ Romanuluĭ, tij zestre.

ѧї) Părţile din satulŭ Obârșia de pe Berhecĭ ot Tecuciŭ, hotărîtŭ de Stefanŭ Abaza, acum în ḑilele Mărieĭ sale luĭ Vodă, iarășĭ zestre.

вї) Părţile din Crăescĭ, iarășĭ dela ţinutulŭ Tecuciuluĭ, baștină.

гї) Părţile din Mustescĭ, tij dela ţinutulŭ Tecuciuluĭ, baștină.

ѧї) Părţile din Burdescĭ tij dela ţinutulŭ Tecuciuluĭ, baștină.

єї) Unŭ locŭ de prisacă la Frumușale, la ţinutulŭ Tecuciuluĭ, dela Ionașcu sin Iadulŭ, carele l'aŭ datŭ danie luĭ Vasile Gheuca Logofĕtŭ și nepotulŭ Gheucă l'aŭ datŭ părinteluĭ d-sale.

ѕї) Satŭ întregŭ, Malurile carĭ jumĕtate trece în ţéra Muntenéscă ș'o parte trece dincóce în Moldova la ţinutulŭ Tecuciuluĭ, la margine, zestrea maică-sa

www.dacoromanica.ro

din fânaţe, din livedĭ cu pomĭ, din bălţĭ de pesce; din prisacĭ cu stupĭ, însă . . . . . fiindŭ maĭ puţinĭ va lua câte o para de stupŭ; şi din grădinĭ cu legumĭ, însă numaĭ dintru acele ce vorŭ fi pentru alişverişŭ, iar din cele ce vorŭ fi pentru hrana locuitorilorŭ să nu se superc. Crâşmă cu bĕuturĭ nime altulŭ să nu îndrăznéscă a pune în satŭ să vînḑă vinŭ, fără numaĭ vinaţele mŏnăstirescĭ să se vînḑă, iar din sătenĭ carĭ se vorŭ învoi cu egumenulŭ şi îşĭ vorŭ plăti venitulŭ crăşmeĭ, cum se vorŭ puté învoi volnicŭ să fie; cum

---

зї) Satŭ întregŭ, Ciurănii din ţéra Muntenéscă, iarăşĭ zestrea maică-sa.

нї) Douĕ sate la ţinutulŭ Putneĭ, Bizughescii şi Dudescii, cu vadurĭ de móră în gârlele Putneĭ şi cu morĭ gata şi cu viĭ, baştină.

ѯї) Partea Popeĭ luĭ Dumitraşcu din Călimănescĭ ot ţinutŭ Putna datŭ părinteluĭ d-sale pentru o pagubă de stupĭ ce aŭ făcutŭ.

к) Satŭ întregŭ Ceucaniĭ (?) la ţinutulŭ Tutoveĭ pe apa Tutova cu siliştele de prin prejur anume: Daviţiĭ din sus de Ceucanĭ alăture, şi Bătănesciĭ din sus de Daviţiĭ alăture, şi Spânenii din jos de Ceucanĭ alăturĭ cu cumpĕrarea dela Climetŭ Scarletŭ, Călugăriĭ în ḑilele Mărieĭ sale luĭ Vodă, cu judecata Divanuluĭ, şi jumĕtate de satŭ de Fântânele alăturĭ pe din jos de Spânenĭ, baştină şi

ка) Năvârneţiĭ despre rĕsăritŭ peste Tutova, ce se numesce acum Crângulŭ şi se hotărăsce cu târgulŭ Bârladuluĭ, schimbŭ dela mŏnăstirea Nicorescii, şi alăture pe din jos şi Pârlenii, iar schimbătură dela mŏnăstirea Nicoriţii şi alăture pe din jos Bilţiganiĭ cu vadŭ de móră în Tutova şi cu móră gata, baştină, şi alăturea pe din jos Bojóia, iar baştină şi alăturea pe din jos Năslaóniĭ cumpĕrătura Lupuluĭ Bogdanŭ Hatmanŭ moşuluĭ d-sale dela Angheluşa Isăróea şi alăturĭ pe din jos, Mărciucaniĭ cu 2 róte de móră în Tutova, cumpĕrătura părinteluĭ d-sale dela Alexandra jupânésa Mărciucănuluĭ, nora luĭ Mihalache Hatiovicĭ neguţătorulŭ, căruia şi luĭ i-aŭ fostŭ cumpĕrătura dela Angheluşa Isaróea; şi alăturea pe din jos Bălănesciĭ cumpĕrătura d-sale dela Todoranŭ din ţéra nemţéscă, nepotulŭ Mărciucanuluĭ, şi Mărciucanuluĭ i-aŭ fostŭ cumpĕrătura dela Grigorie Isarŭ, precum aŭ fostŭ şi zapise vechĭ, şi în capulŭ Mărciucanilorŭ despre Bârladŭ, unŭ locŭ din loculŭ târguluĭ Bârladuluĭ, ce se numesce valea Ilieĭ, stălpitŭ şi alesŭ până în apa Bârladuluĭ şi în jos până în moşia d-sale Vorn. Dumitraşcu Palade anume: . . . . Peste Bârladŭ satŭ întregŭ Dolhescii cu morĭ în Bârladŭ, stâlpitŭ şi hotărîtŭ, cumpĕratŭ de moşulŭ d-sale Lupulŭ Bogdanŭ Hatmanŭ dela Angheluşa Isaróeĭ. Şi alăturea pe ţin jos satŭ întregŭ Ţigănesciĭ datŭ d-sale zestre; tóte aceste silişte sunt în ţinutulŭ Tutoveĭ, şi se ţinŭ una de alta; şi iarăşĭ la Tutova pe Pereschivulŭ celŭ micŭ, satŭ întregŭ Movilenii, cu heleşteŭ în Pereschivŭ, şi pe din sus de Movileniĭ Ciocoveniĭ şi pe din sus părţile din Mirenĭ, şi iarăşĭ în bĕtrâniĭ din satulŭ Kilieniĭ cu 14 pogóne, de vie, ce se numesce *bĕtrânulŭ Băganulŭ*, şi părţile din Popescĭ, din Păcurărescĭ, ci s'arŭ alege şi iarăşĭ pe Pereschivulŭ celŭ mare satŭ întregŭ Stănuiesciĭ, şi pe din jos de satulŭ Stănuiesciĭ satŭ întregŭ Cârpeniĭ, pentru care s'aŭ şi judecatŭ cu rezeşiĭ de acolo în ḑilele Mărieĭ sale luĭ Vodă şi i aŭ rĕmasŭ, şi doĭ bĕtrânĭ pe din sus de Stănuescĭ din satulŭ Ketriniĭ, şi iar pe Pereschivŭ în fundŭ satŭ întregŭ Şendrescii, şi iarăşĭ pe Tutova în sus în gura Strâmbiĭ partea Irimieĭ ce s'ar alege, şi iarăşĭ la

www.dacoromanica.ro

și ómenii ce vorŭ fi ședĕtorĭ cu casele la numita moșie, să aibă a lucra obicĕinuite ḑile de boerescŭ, orĭ să plătéscă cu banĭ, după hotărîrea ponturilorŭ, iar

---

ţinutulŭ Fâlciuluĭ totŭ locului gospod. dela târgulŭ Fâlciuluĭ și cu vatra satuluĭ și cu podŭ în Prutŭ cât aŭ rĕmasŭ nedatŭ de alţĭ Domnĭ, datŭ d-sale Paharniculuĭ danie de Măria sa rĕposatulŭ Scarlatŭ Ghica Vodă, fiindŭ d-luĭ Logofĕtŭ alŭ 3-lea și hotărîtŭ de d-luĭ Stolnicŭ Gheorghi Beldimanŭ, fiindŭ ispravnicŭ, și de Stefanŭ Popesculŭ Vornicŭ de Pórtă. Și iarașĭ unŭ locŭ la târgulŭ Bârladuluĭ, de cârciumă, cumpĕratŭ de părintele d-sale dela Ioanŭ Șoldea, cu locŭ din dosŭ de ogradă și de grajdŭ, și pe dînsulŭ altŭ locŭ cumpĕratŭ de d-luĭ, dela Nicolaĭ Boulŭ, iar cu loc de ogradă din dosŭ și de grajdŭ; și iarășĭ altŭ locŭ în târgŭ în Bârladŭ de cârciumă și de douĕ dughenĭ și cu locŭ din dosŭ, cumpĕratŭ de părintele d-sale dela Kiricuţa, feciorulŭ Lupuluĭ rĕposatŭ; și iarășĭ altŭ locŭ de cârciumă și de dughiană, ce se numesce a Mătăsăriţiĭ, de zestre; și iar la ţinutulŭ Lăpușniĭ satŭ întregŭ Scorţescii, hotărîtŭ și stâlpitŭ de părintele d-sale, zestrea maică-sa dela Dumitrașcu Racoviţă Hatmanŭ.

кк) Optŭ Pogóne de vie la Priponescĭ ot Tutova, alăturca cu viile d sale fratelui nostru Vasile Razulŭ vel Vornicŭ, ce le are cumpĕrătură dela d-luĭ Costache vel Banŭ, însă dintr'aceste 8 pogóne, 4 pogóne sunt cumpĕrătura părinteluĭ d-sale dela Ursulŭ Curelariŭ și 4 pogóne sunt cumpĕrate de d-luĭ Paharnicŭ dela Nicolae Boulŭ, din Bârladŭ, și,

кг) Șése pogóne de vie în dĕlulŭ Sêrbilorŭ la Nicorescĭ, cumpĕrătura părinteluĭ d sale, 3 pogóne dela Ingesculŭ și 3 dela. . . . . .

Aceste sunt moșiile și viile ce ne-aŭ arĕtatŭ d-luĭ Paharniculŭ că le are în ḑiua de astăḑĭ în stăpânirea d-sale, rĕmase dela părinţĭ, baștină și cumpĕrătură și zestre, care după cererea d-sale Paharniculuĭ maĭ trecêndŭ trcĭ sĕŭ patru ḑile la mijlocŭ fiindŭ în case rĕmase nisce sicriașe netrebnice, și umblândŭ d-luĭ într'însele, aŭ găsitŭ unŭ isvodŭ cu însășĭ slova rĕposatuluĭ părinteluĭ d-sale, întru care arĕtă pentru unele din scrisorĭ pe moșiĭ și ţiganiĭ ce-aŭ scăpatŭ dela mŏnăstirea Micra din prada Cătanilorŭ, în ḑilele Mărieĭ sale rĕposatulŭ Racoviţă Vvd., care și acestŭ isvodŭ arĕtându-ni-lŭ d-luĭ și cunoscêndŭ că este cu însășĭ slova părinteluĭ d-sale, i-amŭ datŭ credĕmîntŭ, și l'amŭ sfătuitŭ ca să-lŭ lege bine și pe tóte foile să se întărescă și cu pecetea Mărieĭ sale prea Inălţatuluĭ Domnuluĭ nostru și acésta să rĕmâie la mâna d-sale ca o bună dovadă de scrisorĭ ce aŭ avutŭ și póte să-ĭ fie de mare ajutorŭ, și orĭ-ce judecătorŭ póte să-ĭ dea credinţă, de vreme ce este făcutŭ cu însășĭ slova părinteluĭ d-sale, și de atâţia anĭ, pe scrisorĭ anume; măcarŭ că ne-aŭ arĕtatŭ d-luĭ Paharniculŭ, că lipsescŭ câte-va scrisorĭ dintr'însele, pe câte-va moșiĭ, carĭ nu se scie cu ce chipŭ nu s'aŭ pusŭ într'acestŭ isvodŭ, dar cu tóte aceste amŭ socotitŭ că este bine să rĕmâie isvodulŭ acesta la mâna d-sale Paharniculuĭ, că este ca o bună dovadă, și deși lipsescŭ dintr'însele scrisorĭ a 2—3 moșiĭ, însă destulŭ este d-sale stăpânirea nemuluĭ d-sale. Maĭ socotit'am și acésta că acum în vremea Domnieĭ Prea Inălţatuluĭ Domnuluĭ nostru, trăindŭ și părintele d-sale d-luĭ Ioanŭ Bogdanŭ biv vel Logof., de ar fi avutŭ cine-vașĭ pricină de judecată pe moșiile cele de baștină și de cumpĕrătură, cum și de ţiganĭ, ar fi cerutŭ cu d-luĭ rĕposatulŭ, orĭ cu d-luĭ

www.dacoromanica.ro

de se va arĕta vre uniĭ înpotrivitorĭ a nu-şĭ da venitulŭ pe obiceiŭ, poruncimŭ d-luĭ staroste de Putna să împlinéscă; iar când cine-va ar rĕspunde în potriva aceleĭ moşiĭ cu scrisorĭ ce vorŭ fi avêndŭ, să vic la Divanŭ. Acésta scriemŭ.

1775, Maiŭ 31.

L. P.
Gospodŭ

Procit. Vel Logofĕtŭ.

3. In anaforaua din 15 Octobre 1794, ce am aflatŭ la fila 206 din dosar. No. 4. Transportŭ 1765, (Arch. Statuluĭ) se face menţiune de unŭ actŭ alŭ luĭ Gr. Al. Ghica din 24 Martie 1777, prin care, la reclamaţiunca egumenuluĭ dela mŏnăstirea Treĭ Erarchĭ că s'aŭ înstrăinatŭ din averea nemişcătóre a mŏnăstireĭ sub pretextŭ de schimbŭ, Domnitorulŭ Gr. Ghica iea o dispositiune, care se cade să fie cunoscută istoricilorŭ noştri, de óre-ce ea este o strălucită dovadă, că călugăriĭ grecĭ nu puteaŭ dispune de mŏnăstirile şi bisericile închinate din ţéră, după bunŭ placulŭ lorŭ. Gr. Ghica vĕḑêndŭ că «unele din acarcturile acesteĭ mŏnăstirĭ, cu felurĭ de chipurĭ ceĭ maĭ dinainte egumenĭ le deslipise dela mŏnăstire, cu nisce tocmele nefolositóre mŏnăstireĭ; după a

---

Paharniculŭ fiulŭ d-sale judecată şi dreptate, care după judecăţile ce arŭ fi cerutŭ şĭ-arŭ fi aflatŭ dreptatea lorŭ, precum aŭ aflat'o şi alţiĭ din locuitoriĭ ce aŭ cerutŭ judecată şi dreptate orĭ pentru ce, dar nimene judecată cu d-luĭ n'aŭ cerutŭ şi câţĭ aŭ cerutŭ n'aŭ avutŭ nicĭ o dreptate. Decĭ dar arĕtândune d-luĭ Paharniculŭ pe tóte aceste de maĭ sus arĕtate moşiĭ ce se aflaŭ în stăpânirea d-sale şi arderea scrisorilorŭ d-sale cum şi altorŭ lucrurĭ fiindŭ sciute şi de însuşĭ prea Inălţatulŭ Domnulŭ nostru şi stăpânŭ Măria Sa Vodă, cum şi de noĭ de toţĭ, i-amŭ datŭ acésta a nóstră adevĕrată şi încredinţată mărturie, întărită şi adeverită cu a nóstră a tuturorŭ iscălitur, pe care mărturie să-şĭ facă d-luĭ şi hrisovulŭ gospod. Acésta facemŭ scire.

1776, Decembrie

Ionichie Episcopŭ Romanuluĭ, Inochentie Episcopulŭ Huşuluĭ, Manolache Costache Vel Logof., Vasile Razulŭ Vel Vornicŭ, Ilie Costache vel Vornicŭ, Dumitru Sturdza Hatmanŭ.

Aceste acte s'aŭ recunoscutŭ valabile de Divanulŭ Moldoveĭ la 21 Augustŭ 1834, sub No. 400.

La 1788 Decembre 10, Divanulŭ Moldoveĭ a maĭ datŭ o mărturie luĭ Ioanŭ Cantacuzino biv vel Vornicŭ, care a arĕtatŭ că, ascunḑêndu-şĭ în pămîntŭ scrisorile de moşiĭ, când aŭ fostŭ invasia turco-ruso-austriacă, acele aŭ putreḑitŭ. Vomŭ da în volumulŭ nostru IV acestŭ actŭ.

www.dacoromanica.ro

pravilelorŭ hotărîre, ce ḑicŭ ca mŏnăstirescĭ lucrurĭ nicĭ să se vînḑă, nicĭ să se zălogéscă, fără numaĭ décă va avé mŏnăstirea nevoĭ şi vedcrată trebuinţă, Gr. Ghica Vodă a **rênduitŭ şi doĭ epitropĭ**, ca împreună cu egumenulŭ ce era pusŭ de părinţiĭ exarhĭ, **cu alegerea călugărilorŭ**, să pórte grijă la tóte acarcturile şi veniturile mŏnăstireĭ şi orĭ-ce trébă a mŏnăstircĭ **va fi pusă la cale de ceĭ treĭ şi vorniculŭ**, aceca să aibă tărie şi să se ţie în sémă, iar care trébă s'ar face numaĭ de unulŭ séŭ de doĭ şi nu vorŭ fi iscăliţĭ tustreĭ, aceca rĕmâne ca o nimică şi în sémă să nu se ţie. Aşijderea Gr. Ghica hotărascc şi pentru egumenŭ, cu ce alegere să se puie, cum şi de se va întâmpla să móră egumenulŭ ce *urmare să păzéscă episcopulŭ* până se va rêndui altulŭ, cum pe largŭ se arétă în Condica Divanuluĭ (1).

Asemenca anafora este semnată de Mitropolitulŭ Iacobŭ (Stamati), la 1797 Augustŭ 6, şi cerc întocmaĭ respectarea disposiţiunilorŭ dela Gr. Ghica Vodă.

4. La Episcopia de Romanŭ, în pachetulŭ de documente cu No. 5, am aflatŭ unŭ chrisovŭ dela Grigorie Al. Ghica Vvd., din 1775 Maiŭ (sigiliulŭ roşu, colóre, mijlociŭ cu bourulŭ între doĭ leĭ şi dărăbane, cu data 1774.) Domnitorulŭ dă Episcopieĭ dreptulŭ de a lua câte 1 banŭ de tótă dughiana, orĭ-ce s'ar vinde în ea, şi de carulŭ de pesce, séŭ cu orĭ-ce ar fi, ce intră în oraşŭ spre vînḑare totŭ câte 1 banŭ; acestŭ venitŭ să-ĭ fie pentru tămâie şi untŭ-de-lemnŭ.

Anexa la pag. 230.

La 1786, luna Maiŭ, aflămŭ o fabrică de sticlărie, *la Hârlăŭ.*

Intre documentele moşieĭ Delenilorŭ, documente atâtŭ de importante pentru istoria familieĭ luĭ Vasile Lupulŭ, amŭ aflatŭ unŭ chrisovŭ datŭ în favórea fabriceĭ.

Din acestŭ chrisovŭ se va vedé, că sciaŭ, că practicaŭ Domnitoriĭ nostri protecţionismulŭ industrieĭ şi nu amŭ născocitŭ noĭ modernii, cu legea relativă, unŭ ce noŭ.

Iată chrisovulŭ:

Cartea luĭ Alexandru Ioanŭ Mavrocordatŭ Vvd. Domnŭ ţĕreĭ Moldoveĭ pentru scutirile fabriceĭ de sticle dela Hârlăŭ. 1786, Maiŭ 15.

Se face scire cu acestŭ chrisovŭ alŭ Domnieĭ mele pentru fabrica de sticle ce este aicea în ţéră, la ţinutulŭ Hârlăuluĭ, care maĭ înainte ţinêndu-se de

(1) Păcatŭ că acea condică ca atâtea altele aŭ arsŭ!

www.dacoromanica.ro

către unŭ jidovŭ şi pe urmă de unŭ Petru Mazi némţŭ, aŭ rĕmasŭ la cea maĭ de pe urmă de se ţine şi până acum de către Saberŭ, carele arĕtândune hrisóvele ce are dela alţĭ luminaţĭ Domnĭ, pentru ómeniĭ de slujbă ce sunt trebuitorĭ a se afla la lucrulŭ acesteĭ fabrice, cum şi pentru óreşĭ-care miluirĭ ce aŭ avutŭ de a scuti de desetină 200 stupĭ séŭ..... ce va avé, rugatu-s'aŭ ca să i se întăréscă şi de către Domnia mea rênduiala acésta de milă ce aŭ avutŭ. Decĭ de vreme că şi Domnia mea dintru începutŭ bunăvoinţă avemŭ ca lucrurile şi chipurile ce vomŭ cunósce a fi spre podóba şi lauda acesteĭ ţĕrĭ să le întărimŭ, iar nu să le surpămŭ, socotit'amŭ şi pentru fabrica acésta, că fiindŭ unŭ lucru carele nu numaĭ că stricăciune pămîntuluĭ nu pricinuesce, ci încă şi folosŭ la mulţĭ aduce şi este şi podóba ţĕriĭ acesteia, se cade a i se întări milele ce aŭ avutŭ. Iată i s'aŭ datŭ acestŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele prin care hotărîmŭ ca să aibă a aduce 100 ómenĭ străinĭ, de peste hotarŭ, pentru lucrarea la acéstă fabrică, carĭ ómenĭ să fic cu totulŭ străinĭ, scoşĭ de peste hotarŭ dintr'alte ţĕrĭ. Şi în vreme când îĭ va aduce, să fie datorŭ numitulŭ Saberŭ a-ĭ aduce la isprăvnicia ţinutuluĭ marginei la care îĭ va trece, ca să-ĭ cerceteze şi adeverindu-ĭ că sunt străinĭ, iar nu strămutaţĭ, din pămîntulŭ Moldoveĭ de puţină vreme şi iarăşĭ întorşĭ (după ce aŭ şedutŭ peste hotarŭ puţină vreme se întorcŭ cu nume de străinĭ), să însciinţeze pentru dînşiĭ la d-luĭ Vel Vist., că de vorŭ fi străinĭ, după cum se arĕtă maĭ sus, să li-se dea pecetluiturĭ gospod. pe feţele lorŭ, ca să fie cunoscuţĭ dintr'alţĭ locuitorĭ birnicĭ şi să rĕmâie nesupĕraţĭ atâtŭ de birulŭ visterieĭ câtŭ şi de alte dărĭ şi angariĭ ce vorŭ fi asupra altora. Insă fiindŭ-că pentru aducerea materialuluĭ din ţéra leşéscă ce trebucsce la lucrarca sticlelorŭ, cum şi pentru alte trebuinţe a fabriceĭ mi-aŭ arĕtatŭ numitulŭ Saberŭ că are unŭ jidovŭ anume Boroh, carele se află cu locuinţa la ţinutulŭ Hârlăuluĭ, rugatu s'aŭ ca să fie şi acesta scutitŭ de birŭ cum şi de alte havalele. Decĭ fiindŭ atâtŭ de trebuinţă la lucrurile acesteĭ fabricĭ şi jidovulŭ acesta, otărîmŭ ca în numĕrulŭ de 100 ómenĭ străinĭ ce se lasă ca să fie scutiţĭ, să fie şi elŭ cuprinsŭ şi să fie scutitŭ pe capulŭ luĭ de totŭ birulŭ visterieĭ, cum şi de alte dărĭ şi angariĭ. Aşişderea am maĭ făcutŭ Domnia mea milă cu numitulŭ de maĭ sus Saberŭ, ca să aibă a scuti la vremea desetineĭ 200 stupĭ..... ce va avé drepţĭ aĭ sĕĭ numaĭ şi elŭ după mila ce am făcutŭ Domnia mea cu dînsulŭ, datorŭ să fie a se sili cu tótă sirguinţa spre a adăogi şi a întemeia acéstă fabrică spre maĭ multă lucrare şi deschiderea eĭ, căcĭ numaĭ pentru fabrică am făcutŭ Domnia mea acéstă milă ca să se îmmulţéscă lucrarca sticlelorŭ spre îndestularea obştieĭ. Iar când elŭ nu o va păzi acésta, atuncĭ tóte milele aceste câte se cuprindŭ maĭ sus să nu se ţie în sémă şi să se pue ómeniĭ la birŭ după starea lorŭ. Şi poruncimŭ Domnia mea ispravnicilorŭ de ţinutulŭ Hârlăŭ să aveţĭ în purtare de grijă şi privighere în tótă vremea ca să urmeze după cum

www.dacoromanica.ro

se hotărasce prin hrisovŭ, iar cândŭ veţĭ adeverì că numitulŭ Saberŭ nu urméză a păzì întocmaĭ, atuncĭ îndată să trimeţĭ către Domnia mea însciinţare. Dreptŭ aceea poruncimŭ Domnia mea, atâtŭ dregătorilorŭ de pe la ţinuturĭ i desetinarĭ, vĕḑêndŭ hrisovulŭ acesta alŭ Domnieĭ mele, să aveţĭ a urma cu toţĭ întocmaĭ după cum se otărasce.

Poftimŭ Domnia mea şi pe alţĭ luminaţĭ Domnĭ pe carĭ Dumneḑeésca voinţă îĭ va rêndui în urma nóstră la scaunulŭ Domnieĭ acesteĭ ţĕrĭ, să nu strice acéstă rênduială de lucrarea acesteĭ madele, şi maĭ vîrtosŭ să adaogă şi să întăréscă, fiindŭ pentru trebuinţa veţuitorilorŭ acesteĭ ţĕrĭ şi a Domniilorŭ sale veeĭnică pomenire.

Scrisu-s'aŭ hrisovulŭ acesta la scaunulŭ Domnieĭ mele în oraşulŭ Iaşĭ, întru cea d'întâia Domnie a nóstră la Moldova în anulŭ alŭ doilea de Ioniţă Măcăresculŭ ot Vistier. 178[5], Maiŭ 15.

Io Alexandru Mavrocordatŭ VV.

Mateĭ Canta Vel Vistierŭ procit.

Maĭ iacă unele documente relative la comerciŭ şi industrie, dela Alex. Const. Mavrocordatŭ :

Pergamenŭ mare circa unŭ cotŭ, împodobitŭ cu aurŭ şi colorĭ, cu ghirlande de trandafirŭ coloraţĭ, împrejurŭ. Steluţele dintre cuvinte sunt aurite orĭ colorate.

Cu mila luĭ Dumneḑeŭ Io Alexandru Constantin VV. Domnŭ ţĕreĭ Moldoveĭ.

Din legiuirile şi aşezările * obláduitorilorŭ şi ocârmuitorilorŭ de noróde * acelorŭ ce aŭ silitŭ şi aŭ voitŭ să întăréscă şi să împodobéscă cu fericite şi temeĭnic-rênduelĭ * starea ţerilorŭ, să pótă înţelege că totŭ-da-una rênduiala ce s'aŭ căḑutŭ * să aibă ceĭ ce neguţitorescŭ s'aŭ socotitŭ a fi unulŭ din cele maĭ treĭ buincióse aşezămînturĭ * spre împodobire şi îndestulare unuĭ norodŭ nefiindŭ nicĭ o îndoială la mijlocŭ, că negoţulŭ nu numaĭ că aduce lesnire la cele trebuincióse a vieţeĭ omenescĭ, ce maĭ vêrtosŭ înmulţesce şi adaoge bişugŭ şi îndestulare la tóte *. Asemine dar şi Domnia mea poftimŭ a ne arĕta următorĭ obláduitorilorŭ acelorŭ ce aŭ voitŭ să păzéscă şi să împodobéscă starea ţĕreĭ acesteia * cu rênduelile ce s'aŭ cunoscutŭ a fi spre folosulŭ tuturorŭ de obştie *, după ce din mila luĭ Dumneḑeŭ ni-aŭ miluitŭ cu stepena Domnieĭ acesteĭ ţĕrĭ, ni-amŭ aflatŭ fără pregetŭ cu tótă virtutea, silinţa şi purtare de grijă spre împlinirea dorinţeĭ acestia şi nu numaĭ câte amŭ aflatŭ a fi de fo-

www.dacoromanica.ro

losŭ le-amŭ întăritŭ *, ce încă și multe bunătăți cuviinciósc amŭ adaosŭ, după cum pin faptă s'a arĕtatŭ. Deosebitŭ de altele luat'amŭ aminte și pentru brésla negutitorilorŭ din Iași * cărora nu numaĭ celc (чєлн) ce li s'aŭ cuprinsŭ prin hrisóvele vechĭ ce aŭ dela alți luminați Domnĭ li-amŭ întăritŭ *, ce încă amŭ și maĭ adaosŭ celi ce s'aŭ găsitŭ a fi cu cale spre așezare și a lorŭ întemeere. Și iată printr'acestŭ domnescŭ alŭ nostru hrisovŭ * hotărîmŭ *: Toți negutitorii ce daŭ dajdie și sunt în izvodulŭ visterieĭ cu pecete gospodŭ, cum și alții carĭ se vorŭ maĭ pune, avêndŭ revașile d-sale Vel Visticrŭ, care va fi după vreme, spre încredințare că este dajdea lorŭ cu negutitorii, socotindu-se unulŭ cu altulŭ câte unŭ leŭ șése-ḑecĭ și șépte banĭ, baniĭ Visterieĭ și câte 14 parale de leŭ obicĭnuita răsură, după cisla ce-și vorŭ face eĭ în de eĭ pe stare și putința fiesce-căruia *. După care cislă să dea izvodŭ de Visteric iscălită de starostele și de câți-va fruntași aĭ negutitorilorŭ arĕtându-ne fiesce-care anume cu porecla luĭ și la ce locŭ se află șezătorŭ ? și după acelŭ izvodŭ vorŭ da într'unŭ anŭ *unŭ-spre-ḑece* dăjdiĭ, adecă șése dăjdiĭ pe una polŭ lună o dajde și treĭ dăjdiĭ la vremea ajutorinței de iérnă, și douĕ dăjdiĭ la ajutorulŭ cheltuelelorŭ visterieĭ ce se iea vara * iar maĭ multŭ de dăjdiile arĕtate să nu se supere *. Ficiorii de negutitorĭ neînsurați, carĭ nu vorŭ avé dughenele lorŭ și vorŭ fi șeḑĕtorĭ în casă cu părinții lorŭ, să nu se supere (сѹпирн) cu dajde, iar viindŭ la vîrstă și căsătorindu-se, séŭ avêndŭ dughenele lorŭ, orĭ altŭ alișverișŭ osebitŭ de părinții lorŭ, atuncĭ să se așeze cu dajde la brésla negutitorilorŭ, sporindu-se și suma banilorŭ câte unŭ leŭ și 67 banĭ de nume *. Calfele ce slujescŭ pe la dughenile negutitorilorŭ, carĭ vorŭ fi holteĭ * să nu se supere cu birulŭ de către nimene; iar însurându-se séŭ eșindŭ osebiți cu dughenile lorŭ, atuncĭ să se puc la birŭ, la rênduiala ce li-se va cădé *. Pe totŭ anulŭ odată să aibă purtare de grijă d-luĭ Vel Vist., să facă cercetare isvoduluĭ de numele tuturorŭ negutitorilorŭ și câte nume vorŭ fi să se adaoge, séŭ să se scótă; prin scirea Domnicĭ mele se vorŭ pune séŭ se vorŭ scóte * socotindu-se de nume * câte 1 leŭ 67 banĭ. * La strînsulŭ banilorŭ nimenea să nu se amestece fără numaĭ ceaușulŭ lorŭ *. Desetină să plătésceă de ḑece bucăți unŭ leŭ vechiŭ și câte ḑece banĭ vechĭ de cruce răsura. * Brésla acésta a negutitorilorŭ să aibă și staroste prin cercetarea și alegerea d-sale Vel Vist., care staroste să fie scutitŭ de tóte dările și să aibă și patru ómenĭ străinĭ, carĭ iarăși să fie scutiți de tóte dările, ca să-ĭ fie de trimesŭ a chiăma pe negutitoriĭ, carĭ vorŭ avé pricinĭ eĭ între eĭ *; și deosebitŭ să aibă starostele a scuti la vremea desetineĭ *una sută* stupĭ și la vădrăritŭ *una sută* vedre vinŭ și la goștină *una sută* oĭ și *doĭ* liudi scutelnicĭ, carĭ să fie în isvodulŭ scutelnicilorŭ cu pecetea gosp. * Tóte pricinele de judecăți ce vorŭ avé negutitoriĭ, să aibă a le căuta starostea și fruntașiĭ lorŭ, să aibă să le caute și să le hotărască d-luĭ Vel Vist. ce a fi după vremĭ,

www.dacoromanica.ro

după vechiulŭ obiceiŭ. * Doĭ carĭ vorŭ avé pricină de judecată și se va căuta pricina lorŭ de starostele, să dea împlinélă la una sută leĭ cincĭ leĭ pe baniĭ ce a rĕmasŭ să dea unŭ negu̯ți̯torŭ la altulŭ dintr'aceĭ ce se vorŭ judeca, din carĭ doĭ polĭ leĭ să fie venitŭ starosteluĭ, iar doĭ polĭ leĭ să se pue la cutie *. Iar de se vorŭ împlini prin marafetulŭ Văt. de aprodĭ, să dea împlinélă aceĭ negu̯ți̯torĭ ḑece la sută, din care nouĕ părți̯ să fie a vătavuluĭ și o parte a starosteluĭ. * Orĭ-ce poruncă gospod ar fi asupra bresleĭ, prin staroste să se împlinéscă, iar zapciĭ să nu ămble printre dînșiĭ. * Negu̯ți̯torii străinĭ carĭ nu vorŭ fi cu locuinți̯a aicĭ în ți̯ĕră și vorŭ aduce marfă, să le pue sorocŭ pe cât se va socoti a fi cu cale și până la acelŭ sorocŭ să aibă a-șĭ vinde marfa lorŭ cu rădicata, iar să nu aibă voie a-șĭ vinde marfa lorŭ cu cotulŭ séŭ cu cumpĕna, ci să o vînḑă cu ridicata, afară din lucru ce este de mâncare *, care acele lucrurĭ de ale mâncăreĭ să le vînḑă cum o pute. * Câți̯ negu̯ți̯torĭ străinĭ vorŭ aduce marfă și orŭ vinde-o cu ridicata, orĭ pe banĭ gata séŭ pe datorie, toți̯ aceĭ să dea la una sută leĭ jumĕtate leŭ, din care treĭ-ḑecĭ banĭ să fie a starosteluĭ și treĭ-ḑecĭ banĭ să se pue la cutie *. Starostele să aibă voie a cerca tóte dughenile ca să vînḑă cu cotŭ și cu cumpĕnă drepte și orĭ-care se va afla cu cotŭ séŭ cu cumpĕnă viclénă să plătéscă glóbă cincĭ leĭ noĭ, orĭ cât se va găsi cu cale de fruntașĭ *, care și dintr'acea glóbă asemenea pe jumĕtate să fie a starosteluĭ și pe jumĕtate să se pue la cutie. * Unŭ negu̯ți̯torŭ de va ḑice cuvîntŭ de necinste asupra altuĭ negu̯ți̯torŭ, să se globéscă, iar care va ridica mâna maĭ cu marĭ pedepse, după cum va găsi cu cale și vorŭ hotărî fruntașiĭ; din care glóbe jumĕtate va fi a starosteluĭ și jumĕtate să se pue la cutie * și din baniĭ ce se vorŭ strînge la cutie să aibă a se ajuta pe ceĭ cuprinșĭ de nevoĭ și de sĕrăcie, dânduli-se pe cât se va găsi cu cale de staroste și fruntașĭ, însă prin scirea bresleĭ. * Și cutia să fie în séma starosteluĭ și doĭ treĭ din fruntașiĭ bresleĭ, carĭ să ți̯e și isvodŭ iscălitŭ de câți̯ banĭ se vorŭ strînge și câți̯ se vorŭ da. * Fără scirea starosteluĭ și a fruntașilorŭ nimenĭ să nu fie volnicŭ a deschide dughiană, ca să negu̯ți̯torésca cu marfă subți̯re, care vîndŭ negu̯ți̯torii dughengiĭ, nicĭ din pămîntenĭ, nicĭ din armenĭ, nicĭ din jidovĭ. * Abăgeriĭ, baibăraceriĭ, rachieriĭ, bacaliĭ și alte esnafurĭ să nu fie volnicĭ a vinde prin dughenile lorŭ marfă subți̯re, care vîndŭ negu̯ți̯torii dughengiĭ, * ci numaĭ marfă care este de trebuinți̯a lorŭ să ți̯e și să vînḑă prin dughenele lorŭ *. Desăgariĭ ce ămblă cu marfă de vindŭ prin sate, fiindŭ-că aducŭ și împedicare la alișverișulŭ negu̯ți̯torilorŭ și pricinuescŭ și păgubire vameĭ gospod. făcêndŭ totŭ felulŭ de meșteșugurĭ de ascundŭ marfa de vamă, să fie opriți̯ de a nu maĭ ămbla cu marfă să vînḑă prin sate, ci așezându-se prin târgurĭ să aibă voie a negu̯ți̯torĭ *, iar pe la iarmaróce să nu fie opriți̯, ci să aibă voie a duce și a vinde marfa lorŭ. * Duminicele și la 12 praznice

www.dacoromanica.ro

împĕrătescĭ să nu fie volnicĭ a deschide dughenile şi a vinde orĭ-ce felŭ de marfă, ci numaĭ lucru ce va fi de mâncare nefiindŭ opriţĭ, să aibă voie a vinde. * De se va întêmpla vre-odată a se rêndui caĭ de menzilŭ şi zahere, brésla neguţitorilorŭ să nu fie supĕrată nicĭ cu menzilŭ, nicĭ cu zahere, nicĭ cu alte angariĭ. Óspeţĭ prin casele neguţitorilorŭ să nu găzduiască. Nicĭ aşternuturĭ séŭ arămurĭ să nu li se iea pentru musafirĭ *. 20 banĭ ce se lua în vremea trecută dela neguţitorĭ de totŭ pogonulŭ de vie ce avea la Odobescĭ, numindu-se pentru vadra domnéscă, fiindŭ acea dare maĭ dinainte ridicată, să nu se supere, nicĭ să dea nimĕnuĭ nimicŭ subt acelea nume dare *. Decĭ dar poruncimŭ Domnia mea tuturorŭ, ca să urmeze şi nestrămutatŭ de către toţĭ să se păzéscă întocmaĭ tóte cele ce se coprinde în hrisovulŭ acesta *. Şi poftimŭ Domnia mea şi pe alţĭ luminaţĭ Domnĭ, carĭ din mila luĭ Dumnedeŭ se vorŭ rêndui în urma nóstră la domnie la acéstă pravoslavnică ţĕră, să nu strice acea aşezare, ce maĭ vĕrtosŭ să întăréscă pentru a Domniilorŭ sale veciniică pomenire *. Spre acésta este credinţa a însu-mĭ Domnia mea Iŏ Alexandru Constantinŭ Voevodŭ şi credinţa a prea iubituluĭ fiulŭ Domnieĭ mele Constantinŭ Voevodŭ şi credinţa a cinstiţilorŭ şi credincioşilorŭ boierĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele *dumné-lorŭ* : * Dimitrie Sturdza vel Logofĕtŭ de Ţéra-de-jos *, Gheorghe Sturdza vel Logofĕtŭ de Ţéra-de-sus *. Stefanŭ Sturdza vel Vornicŭ, Lascarachi Rosetŭ vel Vornicŭ *, Gheorgachi Ghica vel Vornicŭ *, Atanasie Ramadanŭ vel Vornicŭ *, Costachi Rosetŭ Hatmanŭ * Iancu Caragea vel Vornicŭ *, Alexie Mişolu vel Postelnicŭ *. Mateĭ Cantacuzino vel Vistierŭ, * Alexandru Hangeriliŭ vel Agă (* roşu), Costake Grecianu vel Spătarŭ (* roşu), Manolachi Corani vel Banŭ *, Vasile Rosetŭ vel Comisŭ *, Grigoraşĭ Sturdza vel Căminarŭ *, Mihalachi Costachi vel Paharnicŭ *, Dumitrache Sturdza vel Sărdarŭ *, Antonŭ Jora vel Stolnicŭ *, şi credinţa a tuturorŭ boierilorŭ Domnieĭ mele marĭ şi micĭ. *Scrisu-s'aŭ hrisovulŭ acesta la Iaşĭ, în scaunulŭ Domnieĭ mele, în oraşulŭ Iaşĭ, întru cea d'întâĭ Domnie a nóstră la Moldavia, la alŭ doilea anŭ, de Iordaki Lozânschi ot Vistierie.* Létŭ 1783, Septembre.

Numele luĭ Vodă de o parte şi de alta cu litere de aurŭ.	Doĭ leĭ de aurŭ cu coḑile cârligate şi limbĭ roşiĭ scóse, ţinŭ umŭ prosopŭ pe care a semnatŭ Vodă şi s'a pusŭ sigilulŭ ţĕreĭ roşu cu armele ambelorŭ ţĕrĭ.	Mateĭ Canta vel Vist. procitocŭ. S'aŭ trecutŭ în Condica Visterieĭ. * *Iordachi Logofĕtŭ ot Vistierie.*

Este publicatŭ cam greşitŭ în Uricarŭ, tom. II, pag. 37.
NB. Originalulŭ l'am donatŭ Academieĭ Române.

www.dacoromanica.ro

Cu mila luĭ Dumnedeŭ Iõ Alexandru Ioanŭ Mavrocordatŭ Vvd. Domnŭ ţĕreĭ Moldoveĭ.

Temeiulŭ bunelorŭ orênduele, paza linişteĭ şi odihna supuşilorŭ fiindŭ din cele maĭ întâĭ cerşută la buna oblăduire stăpânitorilorŭ ИГЕМОНЇЙ, din césulŭ ce dătătorulŭ de bine ne-aŭ învrednicitŭ a ne suì la strămoşescul scaunulŭ nostru Domnieĭ acesteĭ ţĕrĭ, luândŭ în mânile nóstre ocârmuirea stăpânireĭ, încât Dumnedeiasca sa pronie ni-aŭ luminatŭ, n'am trecutŭ cu vederea a nu revĕrsa către toţĭ datornicile mile păzindŭ privileghiile ce aŭ avutŭ dintru'ntâĭ şi maĭ alesŭ cu adăogire întărindu-le spre buna stare şi întemeierea fiesce-căruia. Pentru că numaĭ statornicia bunătăţilorŭ rĕmâne în vecĭ, laudă şi fericirea. Decĭ dar după cum pentru alţĭ supuşĭ şi locuitorĭ, luat'amŭ sémă şi pentru brésla neguţitorilorŭ pămîntenĭ de aicea din oraşulŭ Iaşĭ, din carĭ prin jalba ce aŭ datŭ ceĭ maĭ aleşĭ dintr'înşiĭ arĕtândŭ prósta stare în care aŭ venitŭ, din pricină că dela o vreme nepăzindu-se orênduelele lorŭ, s'aŭ amestecatŭ şi mulţĭ alţiĭ în brésla acésta din ceĭ maĭ proştĭ şi cu totulŭ scăpătaţĭ şi la darea biruluĭ încă asuprindu-se şi cu alte multe havalele însărcinându-se, aŭ venitŭ la slăbiciune şi cădere, încât puţinŭ aŭ rĕmasŭ de nu li s'aŭ pricinuitŭ cu desĕvârşitŭ stingere. Şi s'aŭ rugatŭ cu plângere, ca să fie şi cĭ puşĭ la cale, atâtŭ la darea biruluĭ, câtŭ şi la unele din privileghiile ce din vechiŭ aŭ avutŭ, spre înlesnirea petrecereĭ şi întemeerea alişverişuluĭ ce facŭ, arĕtândŭ spre acésta şi mul*tea* al*tea* (*sic*) hrisóve a luminaţilorŭ Domnĭ, ce aŭ fostŭ maĭ înainte de noĭ, prin care era cuprinşĭ şi miluiţĭ cu mul*tea* şi marĭ privileghiĭ şi iertaţĭ de totŭ birulŭ. Pentru care milostivindu-ne şi Domnia mea n'am trecutŭ cu vederea cererile şi rugămintele lorŭ, ci socotindu le a fi cu cale, pentru că întemeiarea alişverişuluĭ lorŭ aduce folosŭ şi cămăreĭ gospod., iată printr'acestŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele hotărîmŭ milele şi privileghiile, ce după milostivulŭ nostru cugetŭ s'aŭ pusŭ la cale pentru brésla acésta a neguţitorilorŭ pămîntenĭ, a cărora nume s'aŭ trecutŭ şi în catastihulŭ visterieĭ, cu pecete gospod. Şi întâĭ: pentru darea biruluĭ lorŭ, măcarŭ că prin hrisóvele vechĭ se hotărea să nu fie supĕraţĭ de totŭ birulŭ visterieĭ, dar socotindŭ Domnia mea nepăgubirea şi folosulŭ visterieĭ, cum şi a lorŭ neînsărcinare, am hotărâtŭ ca darea biruluĭ lorŭ să fie la visteria gospod. dândŭ câte *cincĭ-spre-dece* leĭ pe anŭ de totŭ numele, de douĕ orĭ într'unŭ anŭ, ad. jumĕtate la sf. Gheorghe şi jumĕtate la sf. Dimitrie, dândŭ pe acéstă sumă şi câte cincĭ parale de totŭ leulŭ rĕsură şi cu maĭ multŭ să nu se supere, nicĭ să se însărcineze. Iară dughenile lorŭ ce vorŭ avé, orĭ cu ce felŭ de marfă, vorŭ da la slujba ajutorinţeĭ câte *douĕ-decĭ şi cincĭ* leĭ lipscănia, şi câte 20 leĭ braşovenia i blănăria şi câte 15 leĭ bogasie-

www.dacoromanica.ro

riile, baniĭ visterieĭ și câte 14 parale de leŭ rĕsură și cu maĭ multŭ decât acésta hotărîmŭ să nu fie supĕraţĭ. Vama pe marfa ce vorŭ aduce vorŭ plăti după hotărîrea hrisovuluĭ obștieĭ ce s'aŭ făcutŭ de către Domnia mea, adecă câte treĭ leĭ la suta de leĭ după adevĕrata fatură ce vorŭ arĕta către vameșŭ. Iar maĭ multŭ peste hotărîrea aceluĭ hrisovŭ să nu se supere. La slujba cotărituluĭ vorŭ da câte 60 banĭ de tótă dughéna, după condica visterieĭ și numaĭ odată într'unŭ anŭ. Ficiorilorŭ cum și călfile ce slujescŭ la dughenile lorŭ, fiindŭ holteĭ, să nu fie supĕraţĭ a plăti birŭ. Asemenea și argaţiĭ lorŭ ce vorŭ fi holteĭ iarășĭ să nu se supere cu dare de birŭ, ci să rĕmâie pentru slujba caselorŭ sale. Murindŭ séŭ lipsindŭ vre-unulŭ dintr'înșiĭ să aibă a se pune altulŭ în locŭ pe carele prin scirea d-luĭ Vel Vist., și prin alegerea bresleĭ se va socoti. Crâșmele ce vorŭ avé la vremea ajutorinţeĭ vorŭ plăti după hotărîrea ce prin anafora s'aŭ făcutŭ și s'aŭ datŭ la cutie. Strînsulŭ banilorŭ biruluĭ lorŭ să fie de către ceaușulŭ lorŭ, ne amestecându-se alţĭ zapciĭ a ămbla printre dînșiĭ pricinuindu-le supĕrare. Orĭ-ce poruncĭ gospod. se va socoti ca să dea acéstă bréslă a neguţitorilorŭ, să fie prin d-lŭ Vel Vist., către céușulŭ lorŭ, ca să sĕvârșéscă fără a fi supĕraţĭ de către alţĭ zapciĭ. Caĭ de menzilŭ, zaherea, salahorĭ și alte havalele ca aceste, ce vorŭ fi pe alţĭ locuitorĭ birnicĭ aĭ ţĕreĭ, aceștia să nu se supere, ci să rĕmâe în pace, avêndŭ tótă înlesnirea la căutatulŭ alișverișuluĭ lorŭ. Óspeţĭ pe la casele lorŭ să nu se rênduéscă, nicĭ așternuturĭ séŭ arămurĭ să nu li se iea la sosire de mosafirĭ. Asemene și la schimbarea Domnilorŭ să nu fie supĕraţĭ cu cererĭ de redvane. Ceaușulŭ bresleĭ acestia să fie scutitŭ de totŭ birulŭ pe capulŭ sĕŭ, după hotărîrea hrisóvelorŭ vechĭ. La vremea slujbelorŭ, desetina i vădrăritulŭ, să aibă a scuti toţĭ neguţitoriĭ acesteĭ bresle 30) stupĭ de desetină și 600 vedre vinŭ de vădrăritŭ pe care luândŭ răvașĭ dela d-lŭ Vel Vistierŭ, să le ţie în sémă slujbașiĭ dela sine nesupĕrându-se pe acéstă sumă de bucate a plăti nicĭ unŭ banŭ, fără numaĭ pe vinulŭ ce vorŭ avé maĭ multŭ vorŭ plăti, după cum plătescŭ vădrăritŭ toţĭ alţiĭ iar pe stupiĭ ce vorŭ avé peste câtŭ este hotărîre să scutéscă, pe aceia vorŭ plăti desetină câte 4 parale vechĭ de stupŭ și câte 4 parale de cruce răsura. Tóte pricinele și alte trebuinţĭ ce vorŭ avé să se caute (кастѣ) de către d-luĭ Vel Vistierŭ și după dreptate hotărîndu-se, să se pue la cale. Iar d-luĭ Vel Agă séŭ alţiĭ zapciĭ să nu aibă a-ĭ supĕra. Decĭ tóte aceste păzindu-se să urmeze și eĭ rênduelele neguţitorieĭ lorŭ cu nestrămutare *sprea* înlesnire petrecereĭ și a întemeereĭ lorŭ. Poftimŭ Domnia mea și pe alţĭ fraţĭ luminaţĭ Domnĭ pre carĭ sf. Dumnedeŭ îĭ va orêndui în urma nóstră cu oblăduirea acesteĭ ţĕrĭ să nu surpe acéstă puţină milă ce este spre maĭ bună petrecere, odihnă lorŭ și folosulŭ Visterieĭ Gospodŭ, ce maĭ vîrtosŭ pentru a d-sale vecĭnică pomenirea se adăogă și să întăréscă. *Scrisu-s'a hrisovulŭ acesta la scaunulŭ*

www.dacoromanica.ro

Domnieĭ mele în orașulŭ Iașĭ întru cea d'întâĭ Domnic a nóstră în anulŭ alŭ 2-lea, de Chimentŭ diacŭ de visterie.

Semnatŭ Vodă. Sigilŭ mare roșu cu inscripția ✝ Alexandru Mavrocordatŭ Іѡанъ Воєвода кѹмила лѹ Дѹмнезеѹ Домнѹ ши игемонъ а тоатъ Молдавіа, 1785.

Sub corónă unŭ scutŭ cu 4 divisiunĭ:

Capŭ de boŭ	Corbŭ
nu se vede ?	Vulturŭ cu aripile intinse

Vel Visticrŭ procit.

Pergamenŭ fórte mare □ scrisŭ cu litere aurite, la titlu cu inițiale roșiĭ, sigilulŭ bordatŭ cu ghirlandă verde semnătura Domnuluĭ pe o panglică desfăcută.

(L'am cedatŭ Academieĭ.)
E publicatŭ in Uricarŭ tom. II, pag. 47.

In 24 Iulie 1785 I. Alex. Mavrocordatŭ dă unŭ anume uricŭ (formatŭ mare, hârtie turcéscă), cu sigilŭ mare roșu de chinovarŭ representândŭ unŭ scutŭ împărțitŭ în 4. La stânga capulŭ de boŭ, la drépta corbulŭ, la stânga, jos, unŭ oŭ din care icse unŭ îngerŭ și la drépta unŭ vulturŭ. Pe vîrfulŭ scutuluĭ o figură cu capŭ mare, sub corónă data 1785. Prin acestŭ uricŭ în care I. A. Mavrocordatŭ îșĭ dice «Domnŭ și eghemonŭ a tótă Moldavia,» scutesce de vamă și havalele pre unŭ negutitorŭ care aduce marfă străină și scóte din țéră marfă; anume pe Zotta Panaitŭ din Iașĭ «pentru marfa ce va aduce aicĭ de vînḑare din orĭ-ce țéră străină cum și din stăpânirea prea puterniceĭ împĕrățiĭ, să plătéscă vamă câte leĭ treĭ la sută, după factura ce va arĕta de cumpĕrătură.» Aceeașĭ taxă pune Domnulŭ la eșirea din țéră de céră, boĭ, vacĭ, caĭ, mascurĭ, ce va duce orĭ peste Dunăre, séŭ într'alte părțĭ și țĕrĭ străine *„și pentru tóte lucrurile și metahurile ce are țéra acésta.“*

Totŭ-odată Domnitorulŭ scutea și dughcana luĭ din Iașĭ, «de baniĭ ajutorințeĭ, cum și de alte dărĭ și angariĭ. Decĭ poruncimŭ dumi-tale Vel Agă, maĭ multă supĕrare de către nime să nu-ĭ facă.»

(Documentulŭ originalŭ l'am cedatŭ Academieĭ.)

Al. I. Mavrocordatŭ, amŭ arĕtatŭ maĭ sus, la pag. 346, că a reînnoitŭ scutirile Șalgâilorŭ dela Ocnă. Avemŭ, cu acestŭ scopŭ, din 1 Iuliŭ și dela 2 Septembre 1785, chrisóve. Prin celŭ dela 1 Iuliŭ scutirile se întindŭ

www.dacoromanica.ro

la 225 Şangâĭ; prin cele dela 2 Septembre, contrasemnatŭ de Costache Vel Logofĕtŭ, se ḑice că Şangâiĭ s'aŭ jĕluitŭ, că aveaŭ din vechime dreptulŭ de a vinde singurĭ în têrgulŭ Ocneĭ, vinulŭ, pânea, carnea, dar dela o vreme încóce străiniĭ ce se află seḑĕtorĭ la Ocnă, începêndŭ a vinde vinŭ, pâne şi carne, cĭ aŭ rĕmasŭ lipsiţĭ de acéstă bună chivernisélă. Şi pentru-că meşteşugulŭ lorŭ este greŭ, eĭ cerŭ să aibă numaĭ eĭ şi cămăraşiĭ de Ocnă acéstă volnicie. Vodă le întăresce acestŭ monopolŭ. (Veḑĭ copia 38 din Condica rufeturilorŭ Ocneĭ.)

Dămŭ aci sigilulŭ vechiŭ alŭ judeţuluĭ Trotuşuluĭ, unde se aflaŭ Ocnele.

Din 28 Iunie 1785 avemŭ dela acestaşĭ Domnŭ unŭ chrisovŭ prin care do néză hatmanuluĭ Costache Ghica — ca recompensă pentru serviciĭ aduse ţĕreĭ şi altorŭ Domnĭ anteriorĭ — din ţiganiĭ domnescĭ rudarĭ, câţĭ-va individĭ. Chrisovulŭ e scrisŭ de Dumitru Varnavŭ biv Vel Cluceriŭ.

Anexa la pag. 241.

P. S. Melchisedec scrie despre afacerea Episcopuluĭ grecŭ Iacobŭ cele următóre:

«Din suma cheltuielelorŭ făcute de Iacovŭ pentru a deveni Episcopŭ, scăḑêndu-se baniĭ ce îĭ plătise elŭ din veniturile Episcopale, precum 20.000 strînşĭ din eparchie îndată după instalarea sa, şi alte sume din vînḑare de acareto şi vite, Divanulŭ a constatatŭ că rĕmâne încă o datorie asupra Episcopieĭ: 68.939 leĭ. Afară de acésta s'a maĭ constatatŭ o datorie de 9.994 leĭ, încă de când Iacovŭ era egumenŭ la Barnovsky, care, prin urmare, nu privesce pe Episcopie, pentru care s'a regulatŭ a se face deosebită anafora la Domnŭ.

«Deliberândŭ apoĭ sfatulŭ asupra mijlócelorŭ, cum ar puté Episcopia plăti acéstă enormă datorie, a constatatŭ, că după micele venituri anuale ale Episcopieĭ, 7.500 leĭ, nu este altŭ modŭ de a se plăti ea de datorie, decât treptatŭ şi în curgere de mulţĭ anĭ, şi acésta cu condiţiile următóre: 1) Ca datorniciĭ să ierte dobânda atâtŭ pe timpulŭ trecutŭ până în presentŭ, câtŭ şi pe viitorŭ în timpŭ de 5 anĭ. 2) Din venitulŭ anualŭ de 7.500 leĭ, ce are

www.dacoromanica.ro

Episcopia (1) să se dea Episcopuluĭ numaĭ 2.000 pentru cheltuelele reclamate de administrarea veniturilorŭ Episcopieĭ; iar restulŭ de 5.500 leĭ să-ĭ împartă Episcopulŭ analogicesce între datornicĭ. 3) După ce cu modulŭ acesta în curgere de 5 anĭ se va plăti în contulŭ datorieĭ suma de 27.500 leĭ, restulŭ de 41.439 se va plăti cu dobândă de 25 leĭ la pungă pe anŭ, cu acceaşĭ rînduială, precum s'a ḑisŭ la No. 2. 4) Pentru întreţinerea Episcopieĭ cu personalulŭ şi trebuinţele sale să se caute nuoĭ mijlóce. Cu tóte aceste Divanulŭ recunósce, că de şi nu a găsitŭ altŭ mijlocŭ maĭ eficace, acestŭ propusŭ de elŭ este nesatisfăcĕtorŭ, atâtŭ pentru că lasă Episcopia în cea maĭ desĕvârşită lipsă de cele necesare, maĭ alesŭ într'unŭ timpŭ cândŭ nu se póte conta pe venituri din eparchie, căcĭ clerulŭ este jăfuitŭ şi disperatŭ; câtŭ şi pentru că creditoriĭ vorŭ fi nemulţămiţĭ şi cu întârḑierea plăţiĭ şi cu reducerea dobânḑilorŭ. De aceea se lasă la înţelepciunea Domnuluĭ, căruia se promite a i-se supune casulŭ acesta la chibzuire prin o deosebită anafora. Tóte aceste, resultatulŭ cercetărilorŭ pentru datorie şi mĕsurile de a se lua pentru plată, Divanulŭ le-a supusŭ prin anafora Voevoduluĭ A. Mavrocordatŭ; se înţelege că fără a pomeni nimicŭ despre detaliurile descoperite; căcĭ era în cestiune persóna sa şi tóte slugile luĭ; ci numaĭ simplu constatândŭ ce datoresce Episcopia, şi cum a creḑutŭ Divanulŭ că se póte plăti datoria prin mijlócele ce posede Episcopia. Detaliurile descoperireĭ pentru jafulŭ făcutŭ indirectŭ Episcopieĭ de Romanŭ de Alexandru Ioanŭ Mavrocordatŭ şi de slugile luĭ, asemenea predecesorulŭ sĕŭ Alexandru Constantinŭ Mavrocordatŭ, carele prădase pe faţă Episcopia de Huşĭ, aŭ rĕmasŭ spre păstrare în archiva Episcopieĭ de Romanŭ, pentru defăĭmarea luĭ în tóte generaţiunile, precum la Episcopia de Huşĭ pomelniculŭ Episcopuluĭ Iacobŭ Stamati strigă până astăḑĭ asupra jafuluĭ oficialŭ alŭ biserieeĭ.»

Iată anaforaoa Divanuluĭ:

«*Prea Înălţate Dómne*,

«Din luminata porunca Inălţimeĭ tale, adunându-ne la sfînta Mitropolie, amŭ făcutŭ cercetare pentru suma datoriilorŭ ce sunt asupra Episcopieĭ Romanuluĭ, făcută de rĕposatulŭ Iacovŭ fostŭ Episcopŭ — şi a sfătuitŭ, pentru chipulŭ cu care aceste datoriĭ s'ar putĕ ca să se plătéscă. Pentru care însciinţămŭ pe Inălţimea ta, că tótă suma datorieĭ ce s'a făcutŭ de rĕposatulŭ după ce s'a chirotonitŭ Episcopŭ, se află = 68.939 leĭ, osebitŭ de 9.942 leĭ, datoriĭ ce se află făcute totŭ de dînsulŭ, din vremea ce aŭ fostŭ Igumenŭ la mŏnăstirea Barnovsky, de care prin deosebită anafora însciinţămŭ pe Inălţimea ta. Amŭ cercetatŭ şi pentru veniturile ce are Episcopia pe anŭ, şi cu dinadinsulŭ

(1) Adecă 1.500 galbenĭ, socotindŭ galbenulŭ câte 5 leĭ, cum umbla pe atuncĭ.

www.dacoromanica.ro

ne-amŭ încredinţatŭ dela Preosfinţitulŭ Părintele Mitropolitŭ, cum că unŭ anŭ cu altulŭ socotindu-se totŭ venitulŭ Episcopieĭ se face pe anŭ=7.500=leĭ. Deci în préjma acesteĭ sume a venituluĭ, puindu-se 68.939 leĭ a datoriilorŭ ce s'aŭ ḑisŭ că se află asupra Episcopieĭ, făcută de rĕposatulŭ după ce s'aŭ chirotonitŭ Episcopŭ: Noĭ totŭ chipulŭ de sfatŭ şi socotele amŭ făcutŭ, şi altă mijlocire nu amŭ pututŭ să găsimŭ, ca să se pótă maĭ uşura Episcopia de acéstă grea sarcină, de a fi să se plătéscă numaĭ din venitulŭ ce are, fără numaĭ cu chipulŭ ce maĭ jos arĕtămŭ de se va putea face ispravă, adecă: Datorniciĭ ce aŭ a lua dela Episcopie, să lase dobânda să nu o iea, atâtŭ pe vremea de când aŭ ḑatŭ baniĭ până acum, cât şi de acum înainte până în 5 anĭ; şi Episcopulŭ din 7.500 leĭ, ce are Episcopia venitŭ, să aibă a cheltui pe anŭ câte 2.000 leĭ, pentru adunarea aceloraşĭ veniturĭ. Iară pentru alte trebuincióse cheltuelĭ ale sélc şi a caseĭ, să i-se facă altŭ chipŭ de chivernisélă, precum s'ar puté, dar 5.500 leĭ, ce rĕmânŭ, din arĕtatulŭ venitŭ pe anŭ, să-ĭ împartă pe la datornicĭ după analogonŭ ce are a lua fiesce-carele, şi aşia într'aceştĭ 5 anĭ plătindu-se 27.500 leĭ din suma arĕtată a datorieĭ, maĭ rĕmânŭ 41.439 leĭ; apoĭ aceştĭ banĭ dela 5 anĭ înainte să începă Episcopulŭ, a plăti cu dobêndă câte 25 leĭ de pungă pe anŭ, iară nu maĭ multŭ, socotindu-se iarăşĭ după analogonŭ a venituluĭ şi a sumeĭ ce va rĕmânea să iea fiesce-care datornicŭ.

«Intr'acesta chipŭ amŭ socotitŭ ca să se urmeze plata acestorŭ datoriĭ. Măcarŭ că şi după acéstă socotélă se pricinuesce mare stenahorie şi supĕrare întâiŭ Episcopuluĭ, ca să pótă ţinea şi a chivernisi o casă ca aceea, de nu va avé vre-unŭ deosebitŭ ajutorŭ, (fiind-că acolo 2.000 leĭ, precum s'aŭ ḑisŭ, i s'aŭ lăsatŭ să-ĭ fie numaĭ pentru cheltuelele strîngeriĭ veniturilorŭ, şi din Eparchie nu póte să se ajutorcze, aflându-se Preoţiĭ şi Diaconiĭ de acolo jăfuiţĭ şi de istovŭ sărăciţĭ de către Proin-Episcopŭ, din care pricină mulţĭ aŭ fugitŭ, şi alţiĭ şi-aŭ tăiatŭ pĕrulŭ şi s'aŭ făcutŭ ţĕranĭ. Alŭ doilea şi datornicilorŭ (carĭ sunt felurĭ de nĕmurĭ şi de stărĭ, şi din deosebite ţĕrĭ), nu maĭ puţină greutate le va cădé, ca să li-se plătéscă baniĭ cu atâta întârḑiere şi cu scăderea dobânḑeĭ. Dar noĭ cu tótă cercetarea şi socotéla ce amŭ făcutŭ, altŭ chipŭ cu putinţă de a se uşura acéstă mare şi grea sarcină dea supra Episcopieĭ n'amŭ pututŭ să găsimŭ. Dar şi cu chipul acesta iarăşĭ cade peste putinţă atâtŭ Episcopuluĭ să plătéscă din venitulŭ Episcopieĭ atâta sumă, — cât şi datornicilorŭ, să aştepte atâta vreme, de n'a fi mila Inălţimeĭ tale ca să se dea ajutorulŭ care prin osebită anafora arĕtămŭ şi ceremŭ la Inălţimea ta. Éră hotărîrea cea desĕvârşită rĕmâne la Inalta înţelepciune şi mila Inălţimeĭ tale.» (Archiv. Episcop. Rom.)

Anulŭ 1787. Mavrocordatŭ, primindŭ anafora, şi vĕḑêndŭ greutăţile cele

www.dacoromanica.ro

marĭ, n'a regulatŭ nimică, cu atâtŭ maĭ vêrtosŭ, că elŭ acum gândia nu la ţéră, ci la sine, cum să pótă scăpà prin fugă, ceea ce a şi făcutŭ. (Cronica Romanuluĭ II, pag. 135.)

Anexa la pag. 244.

Rolulŭ importantŭ ce avŭ împĕrătésa Ecaterina în afacerile Orientuluĭ şi ale Principatelorŭ, ne îndémnă, a proposito de manifestulŭ eĭ (Uricar, Tom. VI, pag. 62), de care vorbimŭ la pag. 243/4 a tomuluĭ nostru I-iŭ, să dămŭ aci, în facsimile, unŭ portretŭ alŭ acesteĭ suverane :

Catherina Alexievna

Anexa la pag. 245 şi 265.

În archiva statuluĭ se conservă, dela Domnia luĭ N. Caragea V.V. condica No. 9, (1782/3) in-folio 155 file numerotate cu roşu.

Amŭ adusŭ în cursulŭ lucrăreĭ numeróse acte din acéstă condică.

www.dacoromanica.ro

Primulŭ actŭ este cu data 1782 Augustŭ 8; ultimulŭ din 1783 Iunie 10. Sunt scrise hârtiile trecute, spre fine, în modŭ neregulatŭ şi necronologicŭ, cât privesce ḑilele luneĭ, ba chiarŭ şi lunile. Se pare că actele aŭ fostŭ înregistrate în condică maĭ târḑiŭ decât la semnarea lorŭ.

In acéstă condică, cu referinţe la biserică, se cuprindŭ actele următóre:

1. Carte din 1782 Augustŭ în 8, prin care Domnitorulŭ Caragea acordă schituluĭ «ce este în gura văii Popiĭ, ot. sud. Muscelŭ, la care locuescŭ Maice, călugăriţe» şi care schitŭ «se află la multă lipsă şi la locŭ unde nu potŭ cu lesnire a-şĭ agonisi şi a-şĭ aduce cele trebuincióse, ne avêndŭ nicĭ pe unŭ omŭ posluşnicŭ pentru óre care-şĭ ajutoriŭ, nicĭ altă milă Domnéscă»; decĭ Vodă acordă schituluĭ patru luḑĭ, ómenĭ străinĭ, scutelnicĭ «pentru că acéstă milă aŭ avut-o sfîntulŭ schitŭ şi dela d-sa fratele Alexandru Ipsilantŭ V.V. precum din cartea d-sale, care este cu létulŭ 1778, Iulie 17, ne-amŭ adeveritŭ.»

2. Carte cu data 1782 Augustŭ 12, pentru schimnicii dela cetatea Negru-Vodă. Caragea le acordă 3 luḑĭ scutelnicĭ şi unŭ preotŭ scutitŭ «de birulŭ preoţescŭ şi de alte angarale ce esŭ pe preoţĭ. Aşişderea să aibă a scuti părinţiĭ schimnicĭ şi ale lorŭ drepte bucate, de dijmăritŭ, stupĭ 50 şi de oeritŭ oĭ 100, care acéstă milă aŭ avut'o părinţiĭ schimnicĭ, atâtŭ dela alţĭ fraţĭ Domnĭ de maĭ înainte, pre cât şi dela d-sa fratele Alexandru Ipsilantŭ, precum amŭ vĕḑutŭ cartea Domnieĭ sale ot. lét. 1775, Februarie 17.»

3. Carte din 1782 Augustŭ 22, a mŏnăstireĭ Căşceórele pentru otaştină.

Caragea învoesce mŏnăstiriĭ acesteia, «care are hramulŭ Vovidenia, să ié otaştină dela toţĭ câţĭ vorŭ avé viĭ pe moşia sa Daia ot. sud. Vlaşca şi de la ceĭ ce de acum înainte vorŭ sădi viĭ, dela 20 vedre o vadră, însă vinŭ iar nu banĭ, pentru că acéstă otaştină fiindŭ vechiŭ obiceiŭ alŭ pămîntuluĭ întăritŭ şi prin condică, care s'a urmatŭ şi se urméză la toţĭ deobşte, aŭ fostŭ datŭ d-sa fratele Alexandru Ipsilantŭ Vvd. volnicie egumenuluĭ ca să şĭ-o ié pe totŭ anulŭ, prin cartea d-sale, care o vĕḑumŭ la mâna egumenuluĭ, cu lét. 1781, Iunie 1.»

4. Altŭ chrisovŭ totŭ pentru mŏnăstirea Căsciórele prin care Caragea îĭ acordă dreptulŭ de vinericĭ dela viile de pe moşia mŏnăstiriĭ Daia, conformŭ cărţiĭ luĭ Alexandru Ipsilantŭ din 1781, Augustŭ 29, din care carte Caragea a vĕḑutŭ, că mŏnăstirea s'a bucuratŭ de acéstă milă şi maĭ înainte de acelŭ Domnŭ şi vinăriceriĭ domnescĭ nu se amesteca nimicŭ, dar din vremea rĕzmeriţeĭ (1769 — 1774) stricându-se şi paraginindu-se viile şi după rĕzmeriţă începêndŭ a se destupa şi a se lucra, aŭ cerutŭ egumenulŭ, ca să i-se înoiască acéstă milă, şi Domnia sa milostivindu-se aŭ făcutŭ milă sfinteĭ mŏnăstirĭ, ca să ié dela toţĭ câţĭ vorŭ avea viĭ câte 2 banĭ de vadră şi părpărulŭ.

Caragea reînoesce acéstă milă, care se va percepe ămblândŭ omulŭ mŏ-

www.dacoromanica.ro

năstiriĭ împreună cu vinăricerii domnescĭ, carĭ aceĭ aŭ să ié și eĭ câte o vadră și ploconulŭ de nume.

5. Carte din 1782 Septembre 28, prin care Caragea acordă mitropolicĭ venitulŭ scaunuluĭ de carne, din délulŭ Luescilorŭ, județulŭ Secuenĭ, conformŭ cărțiĭ luĭ Alexandru Ipsilantŭ. (fila 32.)

6. Carte din 1782, Septembrie 5, a mŏnăstiriĭ Cotrocenĭ de milă vinăriciŭ din délulŭ Țigăncscilorŭ și din délulŭ Vițichiescilorŭ, ce se ținŭ din délulŭ Pitescilorŭ sud Muscelŭ și din délulŭ Bucurescilorŭ din drumulŭ Giurgiuluĭ, până în viile mŏnăstircĭ Raduluĭ-Vodă și din satulŭ Pietrele sud Vlașca, cu părpărulŭ și ploconulŭ; acestŭ venitŭ să-lŭ percépă omulŭ mŏnăstireĭ «mĕsurândŭ dreptŭ cu cotulŭ pecetluitŭ domnescŭ dela Visterie, să ié dela toțĭ dajniciĭ ce plătescŭ, de vadră câte 4 banĭ i poclonŭ câte 1 banŭ și părpărulŭ după obicciŭ, cum aŭ luatŭ tot-d'auna, iar vinăricerii domnescĭ nimicŭ într'aceste délurĭ să nu se amestece, fiind-că și vînțarea s'a făcutŭ afară din milele mŏnăstirilorŭ, dar și acelŭ înrânduitŭ să se feréscă în totŭ chipulŭ de încărcăturĭ și de a face nedreptățĭ locuitorilorŭ, cum și de cele pentru hrana luĭ și a cailorŭ luĭ să nu supere pe locuitorĭ, ci tóte orĭ ce-ĭ va trebui să cumpere cu banĭ și cu bună tocmélă, căcĭ de va urma în potriva poruncĭ Domnieĭ mele, cât de puțin, fórte se va pedepsi, urmându-se după ponturile ce sunt la mâna vinăricerilorŭ. (fila 36 verso.)

7. Cu cartea din Octombre 10, anulŭ 1782, carte circulară la 17 județe, la slujbașiĭ vinăricerĭ și la boieriĭ tacsildarĭ, Vodă Caragea le ordonă să trimiță milele mŏnăstirilorŭ, a mitropolicĭ și a episcopiclorŭ, în mânile acelorŭ prelațĭ, vinăriciulŭ împreună cu părpărulŭ. (fila 37 verso.)

8. Cartea din 1782 Octombre 4, a mŏnăstireĭ Argeșŭ pentru vinăritŭ câte 2 banĭ de vadră și părpărulŭ din délulŭ Stefănescilorŭ județulŭ Muscelŭ, care se hotăresce din josŭ cu délulŭ din care iea vinăriciŭ mŏnăstirea Cotmana și din sus cu valea Isvoranilorŭ; așișderea și din délulŭ Alimănescilorŭ i Măicăncscilorŭ și Crânga sud Argeșŭ, cum și din délulŭ Soașuluĭ sud Vâlcea, pe din douĕ cu mŏnăstirea Bistrița, «precum ne-am adeveritŭ din chrisóvele Domniilorŭ sale rĕposațilorŭ frațĭ Domnĭ de maĭ înainte, cum și din cartea Domnieĭ sale frateluĭ Domnŭ Alexandru Ipsilante Vvd. ce o vĕdumŭ ot. lĕt. 1777, Sept. 31.» Domnitorulŭ ordonă ca omulŭ mŏnăstireĭ să ămble împreună cu vinăricerii domnescĭ, să scrie vinăriciulŭ, să facă douĕ catastihe asemenea unulŭ ca altulŭ și omulŭ mŏnăstircĭ să-șĭ percépă venitulŭ sĕŭ directŭ după acelŭ catastihŭ.

9. Carte din 1782, Octombre 8, de vinăriciŭ al mŏnăstireĭ Tismana, din poporulŭ Tismenĭ, Topescĭ, Pocruea, Grindulŭ, Masloșĭ, Sporescĭ, din viile Pârâenilorŭ, a Lchobicenilorŭ, Arsurile și Darmoștia din județulŭ Gorjŭ; iar din județulŭ Mehedințĭ, din délulŭ Rogoveĭ, Bistrița, Erghevița, délulŭ Cer-

www.dacoromanica.ro

nctuluĭ, și Jidovșchița, cu tóte hotarele eĭ câtŭ ține moșia mŏnăstireĭ, cum și din viile ce se vorŭ maĭ face de acum înainte într'aceste, de a lua câte 2 banĭ de vadră și părpărulŭ după obiceiŭ.

Domnitorulŭ Caragea amintesce că acéstă milă a avut'o Tismana și dela alțĭ Domnĭ anteriorĭ și dela Alexandru Ipsilante, dar arétă că în chrisovulŭ acestuĭ din urmă nu se cuprindeaŭ popórele: Popesciĭ și Pocruia din poporulŭ Tismeniĭ și Masloșiĭ și Sporesciĭ din poporulŭ Grindulŭ și Arsurile din viile Pârâenilorŭ. Domnitorulŭ a acordatŭ aceste popóre nouĕ, fiind-că víile aceste sunt așeḑate totŭ pe moșia mŏnăstireĭ «și ceĭ ce aŭ făcutŭ viĭ după vremĭ le-aŭ numitŭ cu acestŭ nume, iar mŏnăstirea a luatŭ în tot-d'auna vinăriciŭ dela dînșiĭ.»

Caragea întrébă despre acésta și pe Episcopulŭ de Rômnicŭ, care confirmă arătarea Egumenuluĭ; deci Domnitorulŭ acordă vinăriciulŭ și dela acesto popóre. (fila 39 verso.)

10. Carte din 1782 Noembrie 5, prin care Caragea acordă mŏnăstireĭ Pantelimonŭ dreptulŭ de a lua dijmă dela aceĭ ce aŭ liveḑĭ de pometurĭ și de la ceĭ ce ța ie pădurea mŏnăstireĭ.

«Vĕ facemŭ în scire, că ne însciințămŭ Domnia mea dela d-luĭ biv Vel Stolnicŭ Dumitrache epitropŭ mŏnăstireĭ sf. Pantelimonŭ, cum că pe moșia mŏnăstireĭ, care este embaticŭ la sîntulŭ Pantelimonŭ, uniĭ și alțiĭ aŭ liveḑĭ de pometurĭ și ceia ce ar fi cu cale nu vrea să dea mŏnăstireĭ, așișderea și orășeniĭ dela Rômnicŭ și după împrejurŭ vinŭ la pădurea ce este pe moșia mŏnăstireĭ să-șĭ taic lemne pentru orĭ-ce le-ar trebui de 'șĭ facŭ trebile lorŭ și obiceiulŭ ce este de daŭ și alțiĭ, carĭ taie de pe alte pădurĭ, eĭ nu vorŭ să dea nimicŭ și nicĭ dela uniĭ, nicĭ dela alțiĭ, nicĭ unŭ folosŭ nu are mŏnăstirea; ci iată ce vĕ poruncimŭ Domnia mea să cercetațĭ cu amăruntulŭ și pentru aceĭ cu liveḑile, ce va fi cu cale a lua mŏnăstirea dela dînșiĭ să împliniți; asemenea și ceĭ ce vorŭ tăia lemne din pădurea ce este pe moșia mŏnăstireĭ, să faceți ca după cum vorŭ fi dândŭ și alțiĭ să dea și eĭ la mŏnăstire, și să nu se păgubéscă de venitulŭ sĕŭ, iar care dintr'înșiĭ nu se vorŭ supune după hotărîrea d-lor-vóstre cu carte de judecată să-ĭ sorociți la Divanŭ.» (fila 50 verso.)

11. Cartea din 1782 Noembre 10, pentru douĕ scaune de carne din Rômnicŭ a Episcopieĭ de acolo. Caragea acordă Episcopuluĭ de Rômnicŭ Filaretŭ venitulŭ a douĕ scaune de măcelărie, apărate de ierbăritŭ, de vamă și de orĭ-ce angariĭ ce daŭ alte scaune. (fila 51 verso.)

12. Cartea mŏnăstireĭ sîntuluĭ Spiridonŭ noŭ pentru a luà dijmă și venitulŭ după obiceiulŭ pămîntuluĭ după tótă partea de moșie ce are mŏnăstirea daniă cu hrisóve din moșia Domnéscă din orașulŭ Flocĭ din jud. Ialomița. Așișderea să aibă să ié vamă din bălțile orașuluĭ după cum se lua

www.dacoromanica.ro

de vameşiĭ domnescĭ dela oraşŭ până la lĕt. 1768, când prin hrisovŭ Domnescŭ s'a datŭ acĕstă vamă danie la maĭ sus ḑisa mŏnăstire, adecă din dreptulŭ Jigălieĭ şi până la Brăila, din tŏte bălţile şi ezerile, ce sunt atâtŭ pe partea moşieĭ Domnescĭ dela oraşŭ, cât verĭ şi pe ale cuĭ moşiĭ vorŭ fi bălţĭ, să aibă a luă din 3 pescĭ unŭ pesce, sĕŭ din 3 banĭ unŭ banŭ, după obiceiulŭ vechiŭ, însă afară din bălţile ce vorŭ fi date pe la alte mŏnăstirĭ cu chrisŏve şi cărţĭ de a luă acĕstă întrială, care acelea după cum s'aŭ luatŭ până acum să iĕ dela cele ce se lua de vameşiĭ domnescĭ până la maĭ sus ḑisulŭ lĕtŭ, precum şi stăpâniĭ moşiilorŭ să-şĭ iea ḑeciuială după obicciŭ din ḑece pescĭ unŭ pesce, care acestŭ privilegiŭ l'a avutŭ sfînta mŏnăstire şi de la Domnia sa fratele Domnŭ Alexandru Ipsilantŭ Vvd., precum din cartea Domnicĭ sale ce o vĕḑumŭ Domnia mea, cu lĕtulŭ 1775 Decembre 29, ne-amŭ adeveritŭ. Dreptŭ acea poruncimŭ d-vŏstră Ispravnicilorŭ i vouĕ căpitanilorŭ, să daţĭ poruncă, ca nimenĭ să nu se pue în potrivă, sĕŭ să se arĕte păgubitorŭ la venitulŭ numiteĭ mŏnăstirĭ, că orĭ carele se va arĕta cu împotrivire, să scie că se va pedepsi de către Domnia mea. (fila 59 verso.)

13. Altă carte din 1782 Decembre 10, totŭ pentru Sf. Spiridonŭ noŭ ce este zidită de rĕposatulŭ Domnŭ Scarlatŭ Vvd. şi Alexandru Ghica, autoriză acĕstă mŏnăstire să preleve vama, ce i-a fostŭ dată şi de Alexandru Ipsilante, dela bălţile din judeţulŭ *Doljiŭ* (sic) «*anume Aedea şi Măceşulŭ*». Vama e totŭ din 3 pescĭ unulŭ, sĕŭ din treĭ banĭ unŭ banŭ, iar stăpâniĭ moşicĭ să iĕ unŭ pesce la 10, saŭ 1 banŭ din 10. «Iar pentru 4 bălţĭ din sud Romanaţĭ ce se chiamă: Dabulenĭ, Potelulŭ, Grajdibodulŭ şi Celeiŭ, măcarŭ că în hrisŏvele numiteĭ mŏnăstirĭ scrie, că douĕ părţĭ să se iĕ pe sĕma acesteĭ mŏnăstirĭ, iar o parte o luă mŏnăstirea Bistriţa; dar la mŏnăstirea Bistriţeĭ fiindŭ chrisŏve maĭ vechĭ, în care ḑice, cum că din Dabulenĭ, din Grajdibodŭ şi din Potel să iĕ întreiala pe jumĕtate, iar nu a treia parte, pentru aceea, după hotărîrea ce a făcutŭ prin hrisovŭ Domnia sa Alexandru Ipsilante Vvd., care s'a datŭ mŏnăstireĭ Bistriţeĭ, să aibă mŏnăstirea Bistriţa a-şĭ luă acea orênduită milă întocmaĭ precum cuprinde chrisovulŭ, pe jumĕtate, iar maĭ sus numita mŏnăstire a Sf. Spiridonŭ să iĕ cea-l altă parte jumĕtate, adecă de totŭ pescele ce se va vêna într'aceste 3 bălţĭ cu gârlele lorŭ, atâtŭ din năvŏde i cârme cât şi mrejĭ, coteţe, ortiĭ şi vama carelorŭ i părpărulŭ din tŏte luându-se venitŭ pe deplinŭ, după obiceiŭ, din treĭ pescĭ sĕŭ din treĭ banĭ unulŭ, acelŭ venitŭ să se împarţă pe din douĕ, şi jumĕtate să iea mŏnăstirea Bistriţa, iar jumĕtate mŏnăstirea Sf. Spiridonŭ, ca milă ce este dată; iar din balta Potelulŭ cu gârlele ce va avĕ, fiind-că la aceea mŏnăstire Bistriţa nu era amestecŭ, să aibă a luă singură mŏnăstirea Sf. Spiridonŭ tŏtă întreiala din tŏte veniturile pesceluĭ pe deplinŭ, prin omulŭ maĭ sus numitĕ mŏnăstirĭ. Dreptŭ aceea poruncimŭ Domnia mea d-lorŭ boerilorŭ Is-

www.dacoromanica.ro

pravnicĭ i vouĕ căpitanilorŭ şi tuturorŭ vătaşilorŭ şi năvodarilorŭ, ce vĕ hrăniţĭ cu vênaturile pesceluĭ, cu toţiĭ întru tôte să urmaţĭ întocmaĭ porunceĭ Domnieĭ mele.» (Cod. IX, fila 60 şi 61.)

14. Totŭ în favórea Sf. Spiridonŭ noŭ maĭ este o carte domnéscă dela Caragea, din 10 Decembre 1782, în cuprindere, că acordă acesteĭ mŏnăstirĭ mila că la moşia Ruşiĭ-de-Vede, ce este a numiteĭ mŏnăstirĭ să se facă têrgŭ pe fiesce-care sĕptĕmână într'o ḑi, după cum l'aŭ fostŭ făcêndŭ şi maĭ înainte şi la tôtă vînḑarca ce se va face de orĭ-cine, atâtŭ în ḑiua de têrgŭ cât şi pe cele-l-alte ḑile în prăvăliile ce sunt acolo, vameşiĭ domnescĭ întru nimicŭ amestecŭ să nu aibă, ci, multŭ puţinŭ alŭ vămeĭ ce ar fi, să se ié pe séma maĭ sus numiteĭ mŏnăstirĭ. Aşişderea vinulŭ séŭ rachiulŭ cât ar fi trebuinţă, peste totŭ anulŭ să se vînḑă la acestŭ têrgŭ, volnicŭ să fie epitropulŭ mŏnăstireĭ a aduce de orĭ unde îĭ va da maĭ îndemână, care vinŭ şi rachiŭ ce ar aduce de orĭ unde, să fie apĕraţĭ de a nu plăti vamă, séŭ căminăritŭ, séŭ fumăritŭ, séŭ cepăritŭ, séŭ măcarŭ ce felŭ de altă luare arŭ fi obicciŭ să se ié pe la alte părţĭ, iar dela acestŭ têrgŭ nimicŭ să nu se ié pentru vinulŭ şi rachiulŭ ce s'ar aduce. Aşişderea şi prăvăliile de acolo câte vorŭ fi, încă să fie apĕrate de fumăritŭ, de căminăritŭ, ca cu acestŭ puţinŭ ajutorŭ ce s'arŭ agonisi să fie spre folosulŭ şi buna întemeere a numiteĭ mŏnăstirĭ, spre a se sĕvêrşi şi a se împlini cele orênduite prin chrisovŭ, după cum prin anafora aŭ arĕtatŭ P. S. părintele mitropolitulŭ către fratele Domnŭ Alexandru Ipsilante Vvd., care anafora s'a întăritŭ şi de Domnia sa, făcêndŭ mŏnăstireĭ carte cu acestŭ privileghiŭ, ce scrie maĭ sus, ce o vĕḑumŭ la mâna epitropuluĭ, cu lĕtŭ 1781 Ianuarie 22. Dreptŭ aceea dar poruncimŭ Domnia mea, atâtŭ vouĕ vameşilorŭ, cât şi celorŭ ce după vremĭ veţĭ fi orênduiţĭ de către Vel Căminarŭ despre venitulŭ căminăriĭ, nimenĭ întru nimicŭ să nu vĕ îndrăsniţĭ a face vre-o supĕrare, ci cu toţiĭ să fiţĭ următorĭ porunceĭ Domnieĭ mele. 1782, Decembre 10. (Cod. IX, fila 60 verso şi 61.)

15. Cartea din 1783 Ianuarie 13, a mŏnăstireĭ Znagovulŭ, cu hramulŭ Vovidenia. Caragea înoesce chrisovulŭ luĭ Alex. Ipsilante pentru vinăriciŭ din dĕlulŭ Cernătescilorŭ după apa Slăniculuĭ ot. sud Buzĕŭ, însă până în mijlocul Săpăuniĭ şi hotarulŭ Paişcăilorŭ şi până în hotarulŭ Băbenilorŭ şi despre câmpŭ până în hotarele Sorescilorŭ şi ale Blejanilorŭ, câte 2 banĭ de vadră şi părpărulŭ după obiceiŭ. (Cod. IX, fila 68 verso.)

16. Carte din 1783 Ianuarie 18, a mŏnăstireĭ Sf. Pantelimonŭ, de fumăritulŭ a 5 judeţe de peste Oltŭ.

«Zemli Vlahiscoe.... De vreme că venitulŭ fumăritululĭ ot peste Oltŭ, este milă a mŏnăstireĭ Pantelimonŭ, *unde este spitalŭ de bolnavĭ*, dreptŭ aceea am datŭ Domnia mea acéstă carte . . . . . , ce este orênduitŭ de Epitropulŭ acesteĭ sf. mŏnăstirĭ, ca să aibă a căuta acéstă slujbă; afară din mŏ-

www.dacoromanica.ro

năstirile cele marĭ i de veliţiĭ bocrĭ, care este vechiŭ obiceiŭ a scuti câte o pivniţă, cum şi afară din ceĭ ce vorŭ avea cărţile Domnieĭ mele de a scuti câte o pivniţă, iar dela ceĭ-l'alţĭ toţĭ ce vorŭ avea prăvăliĭ sĕŭ cârciume, să aibă a luà fumăritŭ, însă de prăvălie sĕŭ cârciumă mare po talerĭ 5 şi jumĕtate, banĭ şĕse şi de prăvălie saŭ cârciumă de a doua mână po tal. doĭ banĭ 96, dar de prăvălie sĕŭ cârciumă maĭ mică po tal. unulŭ şi banĭ 48, după obiceiŭ, iar maĭ multŭ nu, că se va pedepsi. Pentru care poruncimŭ Domnia mea şi d-vóstră Dregătorilorŭ dela 5 judeţe ot peste Oltŭ, pe carĭ îĭ va arĕta maĭ sus numitulŭ că nu se supune a-şĭ plăti fumăritulŭ, pe uniĭ ca aceia să-ĭ faceţĭ şi fără de voia lorŭ a-şĭ plăti fumăritulŭ după obiceiŭ.» 1783, Ianuarie 18. (Cod. IX, fila 73 verso.)

17. O altă carte totŭ a mŏnăstireĭ S-tulŭ Pantelimonŭ, din 1783 Ianuarie 20, recunósce mŏnăstireĭ dreptulŭ de a preleva, ca anŭ şi anţărţŭ, fumăritulŭ şi dela jud. Dâmboviţa (Cod. IX, pag. 73 verso.)

18. Cu cartea sa din 1783 Februarie 16, Vodă Caragea apĕră mŏnăstirea Hurezu de datoriile făcute fără de regulă de către pro egumenulŭ eĭ Gherasimŭ Hureziaiu, ḑicêndŭ că acela «cu zapiscle luĭ aŭ făcutŭ şi datoriĭ, aŭ vîndutŭ venituri de moşiĭ, aŭ zălogitŭ munţĭ de aĭ mŏnăstireĭ, în anĭ îndelungaţĭ fără de scirea şi fără de iscălitura arhierculuĭ loculuĭ, cu care acestea nefiindŭ vinovată mŏnăstirea a se supĕrà şi a rĕspunde la ale luĭ datoriĭ ce aŭ făcutŭ făr' de cale, amŭ datŭ Domnia nóstră carte la mâna egumenuluĭ ce se află acum, cu care să aibă a se apĕra de către uniĭ datornicĭ, (*adecă creditorĭ*) ca aceia, carĭ numaĭ cu zapisele luĭ fără de iscălitura arhierculuĭ vorŭ căutà a supĕrà s-ta mŏnăstire. Aşişderea şi munţiĭ i moşiile ce le-aŭ fostŭ zălogitŭ şi le-aŭ vîndutŭ veniturile pe anĭ maĭ înainte, ce n'aŭ fostŭ volnicŭ să şi le stăpânéscă mŏnăstirea nesupĕrată. 1783, Februarie 16. (Cod. IX, fila 88.)

19. Iacă unŭ actŭ propriŭ de a arĕta modulŭ numireĭ egumenilorŭ de mŏnăstirĭ, sub Caragea:

«Zemli Vlasc.... fiind-că în loculŭ Irimieĭ, ce aŭ fostŭ egumenŭ la mŏnăstirea Apostolache din sud Saacŭ, prin scirea părinţilorŭ Stagoreţĭ ce s'aŭ aflatŭ aice şi prin scirea P. Sale părinteluĭ Mitropolitŭ şi a părinteluĭ Episcopŭ Buzĕuluĭ s'aŭ orênduitŭ cuviosulŭ Damiano Monahulŭ, i-am datŭ Domnia mea acéstă carte, ca să aibă a fi egumenŭ la numita mŏnăstire, unde mergêndŭ şi făcêndŭ zaptŭ cu catastihŭ anume tóte lucrurile mişcătóre şi nemişcătóre, să aibă a le chivirnisi cu bună credinţă spre sporŭ şi adaosŭ, urmândŭ şi păzindŭ întocmaĭ orênduiala testamentuluĭ care este pentru mŏnăstirĭ. Pentru care scriemŭ şi poruncimŭ şi tuturorŭ părinţilorŭ călugărĭ i poslušnicĭ şi robilorŭ mŏnăstireĭ, să aveţĭ a sci de egumenŭ, dându-ĭ supunere şi ascultare ce se cuvine, că celuĭ împotrivitorŭ are voe să-ĭ facă certare după vina luĭ.» 1783, Februarie 8. (Cod. IX, fila 88 verso.)

www.dacoromanica.ro

20. Prelaţiĭ şi mŏnăstirile aveaŭ obligaţiune, ca din veniturile mŏnăstirilorŭ şi Episcopiilorŭ să verse unŭ *quantum* la cutia milostenielorŭ. Cu pitaculŭ din 1783 Aprilie 4, Caragea provocă pe Mitropolitŭ ca elŭ «să céră de la părinţiĭ Episcopĭ, ca să dea aceştĭ banĭ negreşitŭ» rînduindŭ Mitropolitulŭ şi mumbaşirŭ asupra egumenilorŭ (de Snagovŭ, de Délŭ câte 40 talerĭ) ca să-ĭ apuce, făr' de voĭe să se împlinéscă suma datorită.

Episcopiĭ eraŭ datorĭ: celŭ de Buzĕŭ 80 talerĭ din talerĭ 200 aĭ prazniculuĭ; Episcopulŭ de Rômnicŭ 300 talerĭ şi 40 talerĭ pentru prazniculŭ S-teĭ Episcopiĭ. 1783, Aprilie 4. (Cod. IX, fila 107.)

21. Amŭ adusŭ în textulŭ istorieĭ nóstre, unŭ resumatŭ din cartea deschisă către ispravnicĭ, relativă la *protopopĭ* (pag. 265). Maĭ iată aci şi o carte de *protopopie de judeţŭ*, ca anexă la pag. 266.

«Zemli Vlasc... pe carele l'aŭ făcutŭ sfinţia sa părintele Episcopŭ Rômniculuĭ Protopopŭ la sud . . . . , ca să aibă volnicie cu acéstă carte a Domnieĭ mele, să caute slujba protopopieĭ dintr'acestŭ judeţŭ şi să aibă a judecà tótă partea bisericéscă după pravilă, însă de amestecarea sângeluĭ şi de răpirea fetelorŭ, pe uniĭ ca aceia să-ĭ globéscă pe fiesce-care după putinţa lorŭ, însă pe care îĭ va fi aflatŭ în vină mare, séŭ de amestecarea sângeluĭ, séŭ de împreunare ce nu s'aŭ căḑutŭ, fiindŭ rudeniĭ, să-ĭ ducă la S-ţia Sa Părintele Episcopŭ, ca să le facă judecată după pravilă; pentru care iată îţĭ poruncimŭ molitveĭ tale, protopópe, să nu care cum-va să îndrăsnescĭ aflândŭ vină de amestecarea sângeluĭ séŭ a împreuna cărora li-se cade să se despărţéscă şi dela uniĭ ca aceştia veĭ lua mită şi veĭ lăsa, venindŭ în scire Sf. sale Părinteluĭ Episcopŭ, bine să sciĭ, că cu pedépsă bisericéscă te veĭ pedepsi, de nu veĭ urma porunceĭ ce ţi se dă. Poruncimŭ şi d-tră Ispravnicilorŭ dintr'acestŭ judeţŭ, vĕḑêndŭ cartea acésta a Domnieĭ mele, toţĭ să aveţĭ a vĕ feri de judecata sfinteĭ bisericĭ, nimenĭ să nu se amestece fără de numaĭ orênduitulŭ protopopŭ, că verĭ care s'ar amesteca în judecăţile bisericescĭ, mare scârbă şi certare va petrece de către Domnia mea.» 1783, Aprilie 26. (Cod. IX, fila 110 verso şi 111.)

22. Cu cartea din 1783, Martie 7, Caragea obligă pe locuitoriĭ ce aŭ viĭ pe moşia schituluĭ Lăculcţele, schitŭ de maice, avêndŭ de stareţă pe maica Susana, de a-şĭ da fie-care datorita otaştină «*obicinuită şi otărîtă prin condicĭ.*» Vodă poruncesce Ispravnicilorŭ, să oblige pe ceĭ cu viĭ după ḑisa moşie a plăti ḑisa otaştină. «Aşişderea a maĭ jăluitŭ Domnieĭ mele numita stareţă şi pentru uniĭ locuitorĭ ce'şĭ facŭ arăturĭ de porumbŭ i de altă hrană pe acéstă moşie, că nu urméză a-şĭ da dijma; de care şi pentru acésta vĕ poruncimŭ, iarăşĭ după condică urmândŭ, să-ĭ faceţĭ pre aceia ca să urmeze obiceiuluĭ şi să dea ḑeciuială din tóte rodurile ce va face pe moşie pe deplinŭ.» 1783, Maiŭ 7. (Cod. IX, fila 116.)

www.dacoromanica.ro

Cartea luĭ N. Caragea din 1783 luna Iunie 20, relativă la mŏnăstirea S-ţiĭ Apostolĭ din Bucurescĭ.

«De vreme ce aŭ jeluitŭ Domnieĭ mele cuviosulŭ egumenŭ chirŭ Grigorie alŭ mŏnăstireĭ sfinţilorŭ Apostolĭ din Bucurescĭ, cum că mŏnăstirea are milă cu hrisóve Domnescĭ de iea şi gărdurăritulŭ i cu părpărulŭ împreună şi cu vinăriciulŭ din délulŭ ce se numesce în hrisóve *Scheĭ*, care are aceste popóre ce se numescŭ maĭ jos, însă: Buda, Dumbrava, Rumceniĭ, Călugăreniĭ, şi Scheĭ ot sud Saac, care gărdurăritŭ le-aŭ şi luatŭ totŭ-d'a-una maĭ înainte în toţĭ aniĭ din tóte aceste popóre, cum aŭ dovedit'o acésta şi cu catastihŭ vechiŭ alŭ vinăricerilorŭ Domnescĭ ce aŭ fostŭ după vreme, iar de sunt acum douĭ anĭ, orênduindŭ Domnia sa fratele Alexandru Ipsilante pe Ispravniciĭ din sud Saac, ca să cerceteze câte popóre sunt într'acelŭ judeţŭ ale dregătorieĭ Vel Armaşuluĭ de i-a gărdurăritŭ şi câte ale mŏnăstirilorŭ, fiind-că se făcea pricină între ómeniĭ Armaşuluĭ cu ómeniĭ mŏnăstirilorŭ, şi făcêndŭ Ispravniciĭ greşită însciinţare întru care pusese şi poporulŭ Şcheeĭ ce este sciutŭ şi dovedit cu hrisóve Domnescĭ şi cu catastihele vinăricerilorŭ, cum ḑicemŭ maĭ sus, că 'lŭ are mŏnăstirea, s'aŭ făcutŭ şi Domnésca carte după acea greşită însciinţare a Ispravnicilorŭ şi cu aceea aŭ începutŭ ómeniĭ ceĭ rînduiţĭ de către Vel Armaşŭ a se amesteca la poporulŭ mŏnăstireĭ, unde altă dată amestecŭ n'aŭ maĭ avutŭ, şi după a Domnieĭ sale carte s'aŭ făcutŭ şi a vóstră. Pentru care după jalba ce a datŭ acum egumenulŭ, vrêndŭ Domnia mea, ca să dovedimŭ adevĕrulŭ şi ca să vedemŭ de maĭ este şi altŭ poporŭ cu nume Scheĭ, amŭ orênduitŭ pe d-luĭ biv Vel Pah. Alexandri ispravnicŭ ot sud Saac, ca însuşĭ să facă cercetare la faţa loculuĭ, de aŭ luatŭ totŭ-d'a-una maĭ înainte mŏnăstirea gărdurăritŭ dintr'aceste popóre câte se arétă maĭ sus şi de maĭ este altŭ poporŭ cu nume de *Scheĭ?* şi prin cartea dela 12 ale acesteĭ lunĭ ne-a însciinţatŭ Paharniculŭ, cum că făcêndŭ cercetare prin ómenĭ pămîntenĭ bĕtrânĭ, de acolo din délŭ, aŭ dovedit ă că acelŭ poporŭ *Scheĭ*, din vechime este alŭ S-teĭ mŏnăstirĭ şi de către mŏnăstire s'a luatŭ şi gărdurăritulŭ, cum şi vinăriciulŭ, iar ómeniĭ armăşescĭ n'aŭ avutŭ amestecŭ la acestŭ poporŭ şi cum că altŭ poporŭ cu nume «*Scheĭ*» împrejurulŭ popórelorŭ mŏnăstireĭ nu este. Dreptŭ aceea, după domnescile hrisóve ce are s-ta mŏnăstire i după dovada înscrisă prin catastihulŭ vinăricerilorŭ, aŭ dovedit ă că tot d'a-una a luatŭ gărdurăritulŭ dela acestŭ poporŭ şi după cercetarea ce aŭ făcutŭ orênduitulŭ de către Domnia mea, rĕmâindŭ dovedită dréptă a mŏnăstireĭ şi greşită însciinţarea Ispravnicilorŭ ce s'aŭ făcutŭ către Domnia sa fratele Alexandru Vvd. Ipsilantŭ, amŭ datŭ acéstă domnéscă a nóstră carte numiteĭ s-teĭ mŏnăstirĭ, şi cuviosuluĭ Egumenŭ, ca să iea gărdurăritulŭ de

www.dacoromanica.ro

la numitulŭ poporŭ *Scheiŭ*, cum şi din celc-l-alte ce s'aŭ numitŭ maĭ sus acum şi în toţĭ aniĭ, cu pace, ca unŭ lucru dreptŭ alŭ sĕŭ, iar ómeniĭ armăşescĭ să nu aibă amestecŭ. Pentru care scriemŭ d-tale Vel Logofĕtŭ, nu numaĭ din condică să se îndrepteze într'acestŭ chipŭ, ci şi cartea ce aŭ fostŭ dată la mâna ómenilorŭ armaşuluĭ să se prefacă scoţêndu-se dintr'însa acestŭ poporŭ alŭ mŏnăstireĭ, «Scheĭ», ca să nu maĭ fie pricină de gâlcévă în ani viitorĭ.» 1783, Iunie 20. (Cod. IX, fila 138 şi verso.)

Anexa la pag. 264.

Caragea nu s'a mărginitŭ numaĭ să proteste cu ţéra, contra amesteculuĭ Cadiilorŭ din Giurgiu în justiţia ţĕreĭ, ci încă, prin chrisovulŭ sĕŭ, conservatŭ în copie în Cod. IX, fila 46, din 25 Oct. 1782, întăresce din noŭ şi ordónă aplicarea de depertamente a codiceĭ luĭ Alexandru Ipsilante, cea tipărită (cum vĕdurămŭ) la 1780 Septembre.

Anexa la pag. 267.

Pitacŭ către Vel Aga a nu deschide negoţitoriĭ din Bucurescĭ prăvăliile la praznicile cele marĭ şi Duminecă:

«De vreme ce din anaforaua ce aŭ făcutŭ către Domnia mea starostea de negoţitorĭ d'împreună cu tótă brésla de negoţitorĭ, ne-amŭ însciinţatŭ cum că obicciulŭ vechiŭ a fostŭ, ca toţĭ negoţitoriĭ prăvăliaşĭ, orĭ lipscanĭ, ţarigradenĭ, bogasierĭ, margelarĭ, postăvarĭ, cavafĭ, şi totŭ felulŭ de prăvăliaşĭ craŭ popriţĭ a deschide prăvăliile lorŭ şi a face alişverişŭ Duminecile şi praznicele marĭ, afară numaĭ de lucrurile mâncăreĭ, iar acum, împotriva obicciuluĭ vechiŭ şi cu nebăgare în sémă de unele sfinte ḑile ca acelea, îndemnându-se uniĭ dela alţiĭ, nicĭ o ferire n'aŭ a deschide prăvăliile fiesce-care şi a face alişverişŭ ca şi în cele-l-alte ḑile; decĭ poruncimŭ Domnia mea, maĭ întâiŭ d-tale Vel Agă, să aibĭ a însciinţa cu pristavŭ, ca toţĭ de obşte, orĭ creştinĭ, séŭ Ovreĭ, Armenĭ, după vechiulŭ obiceiŭ să se feréscă a deschide prăvăliile lorŭ şi a şĭ face alişverişurĭ în ḑilele de praznice, afară dintr'ale mâncărcĭ; însă nu ḑicemŭ pentru tóte sĕrbătorile micĭ în care ceĭ leneşĭ şi netrebnicĭ găsescŭ pricină de sĕrbătóre a nu-şĭ face lucrulŭ şi alişverişulŭ vieţeĭ lorŭ şi a petrece în becişniciĭ, ci numaĭ Duminicele şi praznicele cele marĭ împĕrătescĭ şi ale maiceĭ Precisteĭ, aceste aŭ a le petrece cu biserică şi cu odihnă, iar în ḑilele de sĕrbătorĭ micĭ ale sfinţilorŭ, să aibă, după datorie a merge creştiniĭ la biserică a-şĭ face închinăciunea, şi apoĭ eşindŭ din bise-

www.dacoromanica.ro

rică să-şĭ caute tréba şi chivernisèla la alişverişulŭ luĭ; iar celŭ neurmătorŭ se va pedepsi de către Domnia mea; într'acestaşĭ chipŭ poruncimŭ şi ţie staroste de neguţitorĭ, să aibĭ a cerceta şi pe care îlŭ veĭ vedé că împotrivă este următorŭ să-lŭ arĕţĭ, ca să i-se facă pedépsă.» 1783, Ianuarie 15. (Cod. IX, fila 69.)

Pitacŭ de felulŭ acesta am aflatŭ dela diferiţĭ Domnĭ din secolulŭ alŭ XVIII, dar maĭ rare acte, ca zapisulŭ prin care la aniĭ 1735 (7243) Iunie 11, toţĭ vieriĭ din délulŭ Ţinteĭ, împreună cu călugăriĭ dela mŏnăstirea Mărginenĭ, se légă între eĭ de a serbà tóte Vinerile de peste anŭ. Maĭ reproducemŭ aci acest actŭ curiosŭ de şi va fi publicatŭ şi în lucrarea nóstră tratândŭ despre aniĭ 1700—1750. Observămŭ că superstiţiunea relativă la ḑiua de *Vinerĭ* este şi la Francesĭ (1).

«Cu ajutorulŭ luĭ Dumneḑeŭ noĭ toţĭ Deleaniĭ micĭ şi marĭ împreună cu toţĭ popiĭ i călugăriĭ, carĭ avem viĭ în délulŭ Ţinteĭ alŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ Mărginenii, amŭ făcutŭ acestŭ credinciosŭ şi adevĕratŭ zapisŭ, precum să se scie, că cu voia Sf. sale părinteluĭ Egumenuluĭ din Mărginenĭ, chirŭ Cosma, stă pânulŭ acestuĭ délŭ alŭ Ţinteĭ, cu voia nóstră a tuturorŭ Delenilorŭ din Ţintca, ne-amŭ legatŭ cu acestŭ credinciosŭ zapisŭ cu mare blăstemŭ şi anatima, că de acum înainte, peste totŭ anulŭ, Vinerea să nu lucrămŭ nicĭ de cum la tóte viile déluluĭ, măcarŭ lucru cât de puţintelŭ, şi nu numaĭ într'acestŭ anŭ să păzimŭ tóte Vinerile ca să nu lucrămŭ în tóte viile déluluĭ Ţinteĭ, ci apururea în vecĭ în toţĭ aniĭ să o păzimŭ *acéstă sfîntă ḑi a Vinereĭ, ca să ne păzéscă* Dumneḑeŭ de urgia sf. sale, că noĭ cu voia nóstră a tuturorŭ *amŭ făcutŭ acestŭ aşeḑĕmîntŭ;* Iar care din noĭ séŭ stăpânulŭ loculuĭ, *séŭ popiĭ, séŭ călugăriĭ, séŭ boeriĭ, séŭ ómeniĭ din délŭ, séŭ care va fi, micŭ şi mare* va călca legătura acésta, să fie blăstemaţĭ de Domnulŭ nostru Is. Christosŭ şi să fie şi anatima; însă nu numaĭ acésta ca să iea pedépsa luĭ Dumneḑeŭ, numaĭ care va pune şi va lucra la via luĭ câtŭ de puţintelŭ lucru şi se va prinde de cercătoriĭ carĭ va cerca, dela sfinţia sa părintele Egumenulŭ să fie închinatŭ ca să dea glóbă talerĭ 10, şi pentru adevĕrata credinţă ne-amŭ iscălitŭ maĭ jos noĭ toţĭ Deleaniĭ anume ca să se créḑă. Iunie 10, 7243.

---

(1) In anulŭ 1886 *Gilblas*, în numĕrulŭ sĕŭ de 4 Maiŭ (Martie), scrie:

«Les superstitieux qui craignent le vendredi comme un jour «qui porte malheur» sont très à plaindre cette année qui pourrait s'appeler l'année des vendredis.

«Commencée un vendredi, elle finira un vendredi et contiendra 53 vendredis. Il y a quatre mois dans cette année qui contiennent 5 vendredis chacun. Il y a cinq changements de lune qui tombent le vendredi, et les jours les plus longs de même que les jours les plus courts sont des vendredis.»

www.dacoromanica.ro

Eŭ . . . . . Văt. Eŭ popa Vladŭ. Eŭ popa Ivanŭ. Eŭ popa Stanciulŭ. Eŭ Stanŭ Dănesculŭ. Eŭ Manea pârc. Eŭ Vladŭ. Eŭ Avramŭ ot Cocorăşcĭ. Eŭ Drăghicĭ brat popa Stanciulŭ. Gherasimŭ Monah. Eŭ Gheorghe Cărbunŭ. (Actulŭ l'am descoperitŭ în Cond. mŏnăstireĭ Mărginenĭ pag. 154 verso. Minist. Domen. No. 7181).

Anexa la pag. 270.

1782, Augustŭ 6. — Despre hotarele din partea Ardélului.

Scrisóre din partea luĭ Ilagi Stanŭ Jianu, mare Paharnicŭ, despre diferendulŭ celorŭ doĭ munţĭ aĭ mŏnăstireĭ Tismaneĭ din Gorjŭ, ce aŭ Barlageniĭ şi Schilianiĭ.

«Cu acéstă supusă carte facŭ cunoscutŭ M. Tale despre ceĭ doĭ munţĭ aĭ mŏnăstireĭ Tismana, din Gorjŭ, despre carĭ cu scrisórea din Maiŭ amŭ făcutŭ cunoscutŭ Mărieĭ sale boeruluĭ Serdarŭ Otetelişanu, după scirea ce i-a datŭ unŭ amicŭ alŭ vameşuluĭ Iordanŭ Ioje din satulŭ *Riubarbat*, ţinutulŭ Haţeguluĭ, că aŭ venitŭ douĭ oficialĭ ingineri în satulŭ numitŭ Puĭ şi aŭ poruncă să cerceteze afacerea munţilorŭ. Câtŭ timpŭ m'am opritŭ în têrgulŭ Jiuluĭ, până ce să vie seniorulŭ majorulŭ Carpŭ şi ceĭ-l-alţĭ numiţĭ nemeşĭ Unguri, amŭ cercetatŭ şi nicĭ unŭ orênduitŭ oficialŭ nu era, afară numaĭ de doĭ canceliştĭ, adecă secretarĭ dela Tabula Deveĭ şi aŭ examinatŭ afacerea Barbagenilorŭ ce aŭ cu Schilianiĭ, ca să se informeze maĭ întâiŭ Tabula, cum stă afacerea. Altă cercetare n'aŭ făcutŭ şi se vede că Iordanŭ Ioje vrea să aducă unŭ serviciŭ cu prefăcĕtorie, aşa că să fie numitŭ şi elŭ în afacerea Barbagenilorŭ, ca şi cum s'ar fi interesatŭ, din motivulŭ că maĭ mulţĭ din Barbagenĭ sunt obagiĭ luĭ. Munţiĭ mŏnăstireĭ Tismana se numescŭ, unulŭ: *Dosulŭ* şi *Faţa Orleĭ*, iar cel-l-altŭ: *Sorbele;* şi la anulŭ 1779 egumenulŭ dedese muntele *Dosulŭ* şi *Faţa Orleĭ* la unŭ ungurénŭ din Jiulŭ unguescŭ, anume *Constantinŭ Beri*, dela care unŭ óre-care ispravnicŭ alŭ nemeşuluĭ Candif, aŭ luatŭ *răsură*, iar muntele Sorbele i-lŭ dedese unuĭ altŭ ungurénŭ din Jiulŭ unguescŭ, anume *Iónŭ Murşavulŭ*, dela care iar a luatŭ rĕsură. Acelaşĭ isprăvnicelŭ alŭ nemeşuluĭ, precum este cuprinsŭ în copia dela fila 3 (a condiceĭ?) şi spre maĭ bună regulare a cestiuneĭ, gândindu-se egumenulŭ că nemeşiĭ potŭ să dirijeze afacerea maĭ bine decât ungureniĭ, a datŭ în contra nemeşuluĭ . . . . le-a datŭ unŭ altŭ nemeşŭ Balacilasco dela Rîulŭ-Barbatŭ, după zapisulŭ ce mi-s'a trămisŭ No. 4, iar muntele Sorbele la 1781 l'a datŭ unuĭ óre-care nemeşŭ Iordanŭ Ioje dela Rîulŭ-Barbatŭ, după copia zapisuluĭ No. 5, fie-care munte câte 30 leĭ pe anŭ. Şi vĕdŭ în scrisórea boe-

www.dacoromanica.ro

ruluĭ serdarŭ Dumitrache către M. Sa, că scrie, că câtŭ timpŭ a statŭ (mătușa?) Ispravniculuĭ în Gorjŭ, n'aŭ fostŭ atinșĭ munțiĭ mŏnăstirescĭ de către nemeșulŭ Candif. Insă acum, după ce m'amŭ întâlnitŭ cu egumenulŭ, mi-a comunicatŭ, că anulŭ trecutŭ fiindŭ datŭ muntele Sorbele nemeșuluĭ Iordanŭ Ioje din Rîulŭ-Barbatŭ a luatŭ *rĕsura* însușĭ isprăvnicelulŭ nemeșuluĭ Candif, câte-va oĭ, și acum îĭ scrie sus ḑisulŭ nemeșŭ, ca egumenulŭ să-ĭ trămiță 40 florinĭ pentru oile ce i-aŭ luatŭ. Egumenulŭ gândindu-se că tóte aceste le face nemeșulŭ Candif în necazŭ pentru ca să vînḑă munțiĭ la alțiĭ, anulŭ acesta a trămisŭ oile mŏnăstireĭ, iar la ceĭ-l-alțĭ munțĭ Dosulŭ și Fața-Orleĭ a lăsatŭ pentru oile aceluiașĭ nemeșŭ Balacelasco, care le avé și anulŭ trecutŭ, până acuma nimenĭ nu s'a împotrivitŭ. La 30 Iulie, când eramŭ gata să plecŭ la munte, egumenulŭ mi-a scrisŭ, că isprăvnicelulŭ nemeșuluĭ Candif, cu ḑece ómenĭ înarmațĭ aŭ despărțitŭ jumĕtate din oile mŏnăstireĭ și le-aŭ luatŭ în țéra lorŭ și acolo aŭ alesŭ 22 berbecĭ și i-aŭ opritŭ, iar restulŭ l'aŭ întorsŭ îndărătŭ. Cercetândŭ pe Stoianŭ vătafulŭ de plaiŭ la care munte a mŏnăstireĭ este *semnulŭ* ce scrie seniorulŭ maiorŭ în 1779, care sub No. 2 mi-a fostŭ trămisŭ, că la cea întâiŭ primăvară se va mutá acele semne la loculŭ lorŭ, ca ce felŭ de semn este? Décă s'a mutatŭ orĭ nu? Și m'a informatŭ, că *semnulŭ* este la muntele ce se numesce *Sorbele*, de unde a luatŭ *rĕsură* nemeșulŭ Candif și anulŭ acesta dela oile mŏnăstirescĭ; că nu este *semnŭ împĕrătescŭ*, adecă vulturŭ cu douĕ capete, dar e o casă, unde locuescŭ soldațiĭ. carĭ păzescŭ hotarulŭ și se numesce *cordonŭ* și că până astăḑĭ n'a fostŭ strămutatŭ și este totŭ pe loculŭ mŏnăstireĭ. In scrisórea ce ne scrie egumenulŭ despre *rĕsura* ce i-s'a luatŭ anulŭ acesta, cere sfatŭ décă trebue și elŭ însușĭ să vină la loculŭ de întâlnire și fiind-că mi-a venitŭ scrisórea la 31 Iulie, când eram gata să plecŭ, precum am și plecatŭ, nu l'am așteptatŭ, nicĭ n'am făcutŭ rĕspunsŭ, până să vĕdŭ ce sfârșitŭ va luá afacerea Schilenilorŭ; dar după ce am terminatŭ acéstă afacere, se înoptase, și seniorulŭ majorŭ mi-a făcutŭ multă ceremonie, precum și ceĭ-l-alțĭ boerĭ unguri și directorele, ca să mĕ culcŭ în Lazaretŭ, care era maĭ aprópe, de cât satulŭ Porcenĭ din Gorjŭ și din causa multuluĭ «*calabalîcŭ*» ce am primitŭ n'am pututŭ refusá, dar nicĭ a fostŭ mijlocŭ ca să evitŭ acésta; și a doua ḑi, presențĭ fiindŭ cu toțiĭ, am amintitŭ senioruluĭ majorŭ afacerea cordonuluĭ, adecă a caseĭ ce se află pe loculŭ mŏnăstireĭ și i-am arĕtatŭ și cuprinsulŭ scrisoreĭ dela 1779, cu No. 2, ce mi-a fostŭ trămisă. Cetindŭ și scrisórea egumenuluĭ, i-am arĕtatŭ tóte supĕrările și pagubele ce are mŏnăstirea și cele ce urmézŭ din causa Domnieĭ sale, din causă că cordonulŭ n'a fostŭ strămutatŭ după promisiunea ce a datŭ, dar până acum se găsesce întregŭ pe loculŭ mŏnăstireĭ, iar ómenii nemeșuluĭ Candif găsescŭ pretextŭ să se întinḑă în raportŭ cu cordonulŭ și multŭ i-a fostŭ rușine și mi-a datŭ

www.dacoromanica.ro

«*parola*» înaintea tuturorŭ *comisarilorŭ*, că după douĕ sĕptĕmânĭ va mută cordonulŭ iar in loculŭ unde era și maĭ înainte, dar mi-a arĕtatŭ și acĕsta, că acea parte cade prĕ departe de pămîntulŭ lorŭ și că trebue și vite ca să ridice lemnele carĭ sunt marĭ și dulgherĭ, ca să-lŭ refacă; și din arĕtarea soldaţilorŭ carĭ păzescŭ în acea parte cordonulŭ m'am informatŭ, că vara vitele mŏnăstireĭ se găsescŭ aprŏpe de acelŭ locŭ și cerŭ să bine-voiască egumenulŭ a da boĭ pentru căratulŭ lemnăricĭ, fiind-că dela mŏnăstire până la satele lorŭ e fŏrte aprŏpe și că mŏnăstirea trebue să aibă dulgherĭ, și că se va plăti chiria pentru boĭ și munca ŏmenilorŭ. Eŭ i-amŭ promisŭ, că voiŭ scrie egumenuluĭ să dea și vite și ŏmenĭ, numaĭ atâta i-am ḑisŭ, fiindŭ de faţă toţĭ, că ŏmeniĭ mŏnăstireĭ nu punŭ mâna să strice cordonulŭ, ci d-luĭ să ordone ca militariĭ să-lŭ strice, iar ŏmeniĭ mŏnăstireĭ să tragă lemnele la locurile împĕrătescĭ. Așa să se facă și așa s'a hotărîtŭ, ca după 10 ḑile să se găsĕscă unŭ omŭ alŭ mŏnăstireĭ la Lazaretŭ cu scirea, că și vitele și ŏmeniĭ mŏnăstiriĭ sunt gata. In modulŭ acesta am scrisŭ egumenuluĭ despre afacere, dar se amâne lucrulŭ până ce vomŭ face cunoscutŭ și Mărieĭ tale și dacă va găsi de cuviinţă, cum va ordona așa să se urmeze. Și după ce am terminatŭ vorba *(lacărdi)* cu seniorulŭ majorŭ, m'am informatŭ, că printre boeriĭ numiţĭ, nemeșĭ unguri, celŭ d'întâiŭ Valentinus Silvași Feembiro (?) este ginerele nemeșuluĭ Candif, Micleuși; i-am ḑisŭ că acuma d-luĭ s'a încredinţatŭ din expunerea scnioruluĭ majorŭ despre dreptatea mŏnăstireĭ, iar socrulŭ luĭ fiindŭ boerŭ mare, pentru care cuvîntŭ să încalce o proprietate monasterică și să cășuneze mŏnăstireĭ atâta pagubă? și că egumenulŭ trebue să cĕră dreptate dela Măria sa stăpânulŭ meŭ, că fiindŭ atâţia sĕracĭ pe carĭ îĭ nutresce mŏnăstirea, pentru ce să-ĭ facă asemene nedreptăţire? și mi-a datŭ «*parola*» că îndată ce se va duce acasă la elŭ, va întâlni pe socrulŭ sĕŭ nemeșulŭ Candif, și va face totŭ posibilulŭ, ca acĕstă afacere să se îndrepteze. Și cu acĕsta sunt alŭ d-tale servŭ.» (fila 11 verso, roșŭ Cod. IX.) tradus din grecesce.

Maĭ este unŭ actŭ totŭ în grecesce la fila 25 verso, a acestuĭ codice, regulândŭ procesulŭ dintre Barbageni i Schilieni și Ardĕlŭ.

Măria Ta,

«Cu acĕstă umilă carte facŭ cunoscutŭ M. Tale, că după înalta sa poruncă ducêndu-mĕ la Gorjŭ, am scrisŭ d-luĭ maiorŭ Carpŭ însciinţându-lŭ că am venitŭ și să poftĕscă și d-luĭ la munte, conform ordinuluĭ ce va fi primitŭ dela Ex. sa comandantulŭ generalŭ alŭ Ardĕluluĭ, ordonândŭ totŭ-de-odată și Barbagenilorŭ să vie, ca să se presinte împreună cu Schilenĭ în procesulŭ

www.dacoromanica.ro

ce aŭ între eĭ. Mi-a rĕspunsŭ că are şi elŭ asemene ordinŭ dela Ex. sa comandantulŭ generalŭ, însă trebue să fie faţă şi boerii unguri, aĭ loculuĭ şi a trămisŭ scire la tabula, adecă la judecătoria Deveĭ şi aŭ venitŭ 3 nemeşĭ unguri ale cărorŭ nume sunt: Valentinŭ Albaşĭ Tembir (?), Iosif Cantif Banŭ, Paulo Ponofŭ notariŭ şi la 1 Augustŭ însciinţându-mĕ că aŭ venitŭ la Lazaretulŭ Vulcanuluĭ, m'am urcatŭ şi eŭ la munte, avêndŭ cu mine pe vătafulŭ Stoianŭ alŭ plaiuluĭ şi pe sătenii Schelenĭ şi avêndŭ totŭ felulŭ de informaţiunĭ despre afacerea Schelenilorŭ, le-amŭ rĕspunsŭ, că despre afacerea Schelenilorŭ cu Barbageniĭ sunt numit din partea M. Tale şi ca aleşĭ trebue să cercetămŭ afacerea, adecă câţĭ anĭ Barbageniĭ avură suhatŭ pentru vitele lorŭ pe muntele Schelenilorŭ, numitŭ *Muncele (?)* şi cu ce condiţiunĭ şi socotelĭ Schelenii aŭ luatŭ *răsură* dela Barbagenĭ? Şi carĭ din aceste părţĭ va rĕmânc datóre, să dea şi . . . . . şi că de acum înainte să n'aibă între eĭ nicĭ o cértă. Şi fiindŭ de faţă şi Schileniĭ şi Barbageniĭ, ceĭ d'întâiŭ aŭ expusŭ cestiunea lorŭ, după învoiala ce avură cu Barbageniĭ şi pentru care motivŭ şi cu ce modŭ aŭ luatŭ vitele răsură dela Barbagenĭ şi câţĭ *aspri* a produsŭ vînḑarea acelorŭ vite şi că după învoiala lorŭ aŭ să maĭ primésca încă dela Barbagenĭ. La carĭ la aceste, Barbageniĭ neputêndŭ întêmpina, seniorulŭ majorŭ Carpŭ a recunoscutŭ, precum şi ceĭ maĭ sus numiţĭ nemeşĭ Unguri, aŭ recunoscutŭ dreptatea Schilenilorŭ şi s'a hotărîtŭ să-ĭ despăgubéscă; dar rugându-ne, ca pentru hatîrulŭ lorŭ, să fie ajutaţĭ Barbageniĭ cât privesce preţulŭ vitelorŭ vîndute, ce aŭ fostŭ luate răsură dela Schelenĭ, adecă să se trécă la socotélă cu unŭ preţŭ maĭ mare decât celŭ prinsŭ la vînḑare, precum şi la anĭ să se facă concesiune, căcĭ să póte că Schelenii să aibă greşală şi sa nu fie atâţia câţĭ arétă eĭ, maĭ alesŭ că în intervalulŭ acestorŭ 3 anĭ, după ce aŭ urmatŭ cérta între eĭ, de frică ca Schileniĭ să nu le iea răsură, nu ţinură vitele lorŭ totŭ-d'a-una la munte. Şi aşa i-am regulatŭ, adecă: pentru tóte animalele ce aŭ luatŭ Schileniĭ răsură dela Barbagenĭ despăgubire, totŭ aşa şi Barbageniĭ să nu fie supĕraţĭ pe aniĭ trecuţĭ în care aveaŭ vitele lorŭ suhatŭ la munte; s'aŭ maĭ făcutŭ Barbagenilorŭ óre-carĭ concesie (*musaade*), adecă sa ţină muntele de aci înainte fără plată 2 anĭ, pentru aniĭ 1783 până la 1784 şi după expirarea acestorŭ 2 anĭ Şchelenii să rĕmână stăpânĭ pe muntele Muncelŭ, ca şi cum arŭ fi propria lorŭ avere. Acéstă concesie (musaade) după multe rugăminte şi hatîrŭ a boerilorŭ citaţĭ maĭ sus către Barbagenĭ precum şi eŭ am spus'o, că acésta se face, ca să nu le rĕmâie *hatîrulŭ* maĭ pe josŭ, încă şi eŭ plătescŭ dela mine pe Schelenĭ cât le vine pe 2 anĭ, şi s'a hotărîtŭ ca din partea mea să se dea înscrisŭ judecătorescŭ în mânile Schelenilorŭ şi din partea seniorulŭ maiorŭ şi a nemeşilorŭ Unguri în mânile Barbagenilorŭ asigurându-mĕ pe *parola* lorŭ, că atâtŭ seniorulŭ maiorŭ va face cunoscutŭ tótă afacerea cercetăreĭ Ex. séle coman-

www.dacoromanica.ro

dantuluĭ generalŭ alŭ Ardéluluĭ, cât și nemcșiĭ ungurĭ vorŭ face cunoscutŭ înaltuluĭ guvernŭ alŭ Sibiuluĭ. Decĭ după hotărîrea făcută, trămitŭ acéstă copie a înscrisuluĭ judecăţeĭ, care are să fie dată din partea mea Schilenilorŭ, ca să o vadă și Mária Ta, ca să am înalta sa poruncă: cum să urmezŭ? Iar cât pentru afacerea celorŭ doĭ munţĭ aĭ Tismancĭ, cu scrisóre deosebită, iar vomŭ face cunoscutŭ M. Tale.»

Alta. Dela acelaşĭ către acelaşĭ, cu aceiaşĭ dată.

«Mi-a poruncitŭ M. Ta, că cŭ în deosebĭ să cercetezŭ semnulŭ care se află la muntele mŏnăstireĭ Tismana, décă s'a mutatŭ orĭ nu, conformŭ cu cartea maioruluĭ Carpŭ pe pămîntulŭ împĕrătescŭ și décă ómeniĭ împĕrătescĭ aŭ făcutŭ vre o prefacere în hotare? și să facă cunoscutŭ Măriciĭ Sale; pentru care cordonŭ iar nu semnŭ, ce se află pe proprietatea mŏnăstireĭ, pe largŭ am adusŭ la cunoscinţa M. Tale prin o carte a mea particulară. Cât despre prefacerĭ la hotare, în anulŭ 1769 fiindŭ acolo servitorulŭ ispravniculuĭ din Gorjŭ, semnele s'aŭ mutatŭ și acésta am făcutŭ cunoscutŭ prin o carte a mea deosebită, că este *racuf*, iar pre nobilulŭ marele spătarŭ Ventura, fiindŭ pe acelŭ timpŭ mare Postelnicŭ și bocrulŭ de curêndŭ mare Clucerŭ Dumitrache Panaiotache, aŭ vĕdutŭ în 1773, cândŭ a venitŭ ca să se plimbe puterniculŭ împĕratŭ și a cutreeratŭ totŭ Ardélulŭ și a visitatŭ tóte lazaretele dela hotare, precum și semnulŭ, care era pe calea Vulcanuluĭ (muntelui) pe care aŭ deschis'o Austriaciĭ pentru trecerea trăsurelorŭ dela Gorjŭ până la Hatzeg, când aŭ stăpânitŭ aceste 5 judeţe, iar acelŭ semnŭ care l'a pusŭ la 1769 era prea jos de Lazaretulŭ Vulcanuluĭ și munţiĭ craŭ dincóce de semnŭ pe pămîntulŭ Valachieĭ, sub stăpânirea mŏnăstirilorŭ, a bocrilorŭ și a locuitorilorŭ Valachieĭ; iar împĕratulŭ s'a urcatŭ până la vîrfulŭ unuĭ munte numitŭ *Prăvala mare*, dela care munte se vede pămîntulŭ Gorjuluĭ, fiindŭ munte înaltŭ. Impreună cu împĕratulŭ craŭ și alţĭ miniştriĭ și bocrĭ nemcșĭ ungurĭ din localitate și aŭ întinsŭ corturĭ în vîrfulŭ munteluĭ și cu ochianulŭ s'a uitatŭ să vadă Valachia. Și fiindŭ sus pe munte céţă a întârdiatŭ la munte 3—4 ore și acolo la vîrfulŭ munteluĭ a poruncitŭ și aŭ adusŭ semnulŭ care era pusŭ la anulŭ 1769 dincolo de Lazaretŭ și a poruncitŭ și l'aŭ înfiptŭ pe acelŭ înaltŭ munte, unde era împĕratulŭ. Despre aceste m'am informatŭ dela unŭ diac. din Gorjŭ, anume Balabanŭ, care era de faţă și a luatŭ și recompensă doĭ galbenĭ dela împĕratulŭ. Maĭ târdiŭ (nu se scie cu ordinŭ séŭ fără ordinŭ,) s'aŭ pusŭ și alte 4 semne, la vîrfurile munţilorŭ, îndată cum începŭ munţiĭ, cu carĭ semne s'aŭ încălcatŭ mulţĭ munţĭ aĭ ţĕreĭ, iar semnulŭ care a fostŭ pusŭ la 1769 la muntele Schelenilorŭ, Muncele, a rĕmasŭ, din norocire pentru eĭ, nemutatŭ și pentru care acum se agitaŭ ca să-lŭ strămute și pe acesta,

www.dacoromanica.ro

Semnulŭ care a fost pusŭ, de faţă fiindŭ împĕratulŭ, s'aŭ rĕsturnatŭ şi stricatŭ de *hoţiĭ (?)* séŭ proprietariĭ munţilorŭ. Despre care aŭ scrisŭ Austriaciĭ către înaltŭ Feldmareşalŭ Rumianţovŭ şi a venitŭ ordinŭ, atâtŭ la Divanulŭ din Bucurescĭ, cât şi la cel de aice, că este hotărîre să se afle acelŭ care a rĕsturnatŭ semnulŭ. Divanulŭ de aice, fiindŭ vătalŭ de plaiŭ totŭ vătafulŭ Stoianŭ, l'a silitŭ pe acesta să afle negreşitŭ pe celŭ ce a surpatŭ semnulŭ şi l'a găsitŭ şi legatŭ în lanţurĭ s'a trămisŭ la Bucurescĭ şi ţinutŭ lungŭ timpŭ în puşcărie. De atuncĭ nicĭ o prefacere de hotarŭ nu s'a făcutŭ, ci atuncea îndată Austriaciĭ aŭ ridicatŭ altŭ semnŭ în acelaşĭ locŭ. Intorcêndu-mĕ dela Lazaretŭ avêndŭ cu mine bĕtrânĭ plăeşĭ, mi-aŭ arĕtatŭ loculŭ unde maĭ înainte era semnulŭ şi până la loculŭ unde la 1769 s'aŭ pusŭ semnele, am mersŭ călare 12 minute, dela loculŭ acela până la loculŭ unde s'a pusŭ semnulŭ maĭ târdiŭ, adecă la 1773, când era şi împĕratulŭ de faţă, am făcutŭ călare $^1/_2$ oră tocmaĭ, fiindŭ loculŭ muntosŭ.

Pentru munţiĭ ţĕranilorŭ Pertişanĭ şi Frănţescĭ, am cercetatŭ şi la aceĭ munţĭ, nicĭ cordonŭ, nicĭ semnŭ nu s'a pusŭ, dar numaĭ cu pretextulŭ a vîrfurilorŭ munţilorŭ, nemeşiĭ aŭ stăpânitŭ munţiĭ sĕracilorŭ, precum şi acum se luptă să ica munţiĭ Schilenilorŭ. Noroculŭ însă i-a ajutatŭ, căcĭ semnulŭ care s'a pusŭ la 1769 a rĕmasŭ nestrămutatŭ şi a găsitŭ motivŭ de o nouă regulare; chiar şi cu acelŭ semnŭ s'a călcatŭ a 3-a parte a munteluĭ, iar acum cu pretextulŭ vîrfurilorŭ munţilorŭ, se luptă să mute semnulŭ şi să ica întregulŭ munte.

Ceĭ maĭ mulţĭ munţĭ încălcaţĭ sub pretextulŭ vîrfurilorŭ munţilorŭ, séŭ a semnelorŭ, i-aŭ stăpânitŭ Austriaciĭ, fiind-că şi în secretŭ mi-a spusŭ seniorulŭ maiorŭ Carpŭ, că din nĕmulŭ Cantifŭ s'a învrednicitŭ unulŭ să se facă grafŭ şi acum este guvernalistŭ ad. cancelarŭ alŭ pré slăvituluĭ guvernŭ dela Sibiŭ, iar cele-l-alte rude ale luĭ, cu regularea hotarelorŭ dela 1769 şi la 1770, fiindŭ boerĭ maĭ marĭ decât ceĭ-l-alţĭ şi avêndŭ şi munţĭ învecinându-se cu munţiĭ locuitorilorŭ Valachieĭ, câţĭ munţĭ aŭ rĕmasŭ pe pămîntulŭ Austrieĭ i-aŭ stăpânitŭ eĭ, ceĭ maĭ mulţĭ.»

Aceluiaşĭ cu aceeaşĭ dată.

«După ce m'am întâlnitŭ cu seniorulŭ maiorŭ Carpŭ şi cu treĭ Ungurĭ Nemeşĭ numiţĭ, am înţelesŭ că scopulŭ lorŭ era, din partea Mărieĭ Tale să se numéscă numaĭ vătatulŭ Stoianŭ séŭ vre-unŭ altŭ asemenea luĭ, nu ca să cerceteze maĭ întâiŭ afacerea Schilenilorŭ şi Barbagenilorŭ, dar ca să întăréscă semnele şi cordónele prefăcute de eĭ dela 1769, fiind servulŭ vostru Ispravnicŭ Gorjuluĭ, despre care afacere este şi epitropŭ (bacufisŭ) şi prea onoratulŭ boerŭ şi mare spătarŭ Ventura, fiindŭ în timpulŭ acela mare Pos-

www.dacoromanica.ro

telnicŭ şi boerulŭ de curêndŭ mare Clucierŭ Dimitrache Panaiotache. Asemenea şi alte semne aŭ fostŭ prefăcute la 1773, când a venitŭ la munte puterniculŭ împĕratŭ şi s'a urcatŭ la munte cu suscitaţiĭ boerĭ, carĭ avcaŭ şi hartă despre toţĭ munţiĭ Ardéluluĭ, spunêndu-mĭ atuncĭ, că tóte hotarele trebue să fie la vîrfurile munţilorŭ după hotărîrea ce s'a datŭ la încheerea păciĭ de la 1774, şi câte semne nu s'aŭ pusŭ încă la vîrfurile munţilorŭ, trebue să se pună; totŭ-de-odată şi unŭ semnŭ care este pusŭ pe muntele Murcelŭ alŭ Schilenilorŭ la 1769, cu care semnŭ s'a luatŭ $^1/_3$ din muntele Schilenilorŭ, iar $^2/_3$ aŭ rĕmasŭ asupra lorŭ.

Servulŭ vostru însă, după porunca Măricĭ Tale, cunoscêndŭ scopulŭ lorŭ, le-amŭ rĕspunsŭ, că sciinţa geometrieĭ nu o cunoscŭ, ca să înţelegŭ harta, dar sunt numitŭ de Măria Ta împreună cu d-niile lorŭ să represintămŭ pe Schelenĭ şi să cercetămŭ socotéla lorŭ cu Barbageniĭ. D-lorŭ însă cu ceremoniĭ şi cu înşelăciune mĕ îndemnaŭ să mĕ ducŭ cu eĭ, să vĕdŭ semnele, şi dacă este de cuviinţă Schileniĭ să cĕră plată dela Barbagenĭ, adecă suhatŭ pentru muntele Muncelŭ (?) cŭ înţelegêndŭ scopulŭ lorŭ m'amŭ prefăcutŭ, că mĕ întorcŭ, şi fiind-că noĭ învĕţasărămŭ de maĭ înainte pe Schilenĭ ce să cĕră şi ce să rĕspundă la întrebările lorŭ cĭ începură să strige, că dĕcă nu se va cercetа socotéla lorŭ şi nu li-se va da dreptulŭ lorŭ, ce maĭ aŭ să primésscă, vorŭ luà şi anulŭ acesta răsură pentru suhatulŭ munteluĭ lorŭ. Decĭ vĕdêndŭ cĭ, că mĕ gătescŭ să mĕ întorcŭ şi nu urmezŭ după părerea lorŭ şi că despre hotare nicĭ vorbă nu voescŭ să audŭ, se vede că şi seniorulŭ maiorŭ Carpŭ avea ordinŭ, că dĕcă nu va putĕ să mĕ înşele cu dibăcie, să nu forţeze afacerea. Iar nemeşlĭ ungurĭ aĭ tablcĭ fiindŭ interesaţĭ, din motivulŭ că Barbageniĭ eraŭ iobagĭ a unora din rudele nemeşilorŭ, aŭ stăruitŭ totŭ pentru scopulŭ lorŭ; seniorulŭ Carpŭ însă luându-ĭ la o parte, după semnele ce am observatŭ, a avutŭ cĕrtă cu cĭ, şi după aceea aŭ cedatŭ să intrămŭ în cercetarea socotelelorŭ dintre Schilenĭ şi Barbagenĭ. Şi după ce se informară din declaraţiunea (tacrir) ce luaseră dela Schilenĭ, recunoscură şi d-lorŭ dreptatea Schilenilorŭ şi aŭ luatŭ în vedere cererea lorŭ, precum se vede din copia actuluĭ de judecată; însă pentru cuvîntŭ de prietenie, m'aŭ rugatŭ multŭ, să se facă óre-care concesie (musaade) Barbagenilorŭ, adică să se socotéscă răsura cu preţŭ maĭ mare decât acela cu care aŭ fostŭ vîndute vitele; să li-se acorde unŭ termenŭ de doĭ anĭ să ţină vitele lorŭ la muntele Schilenilorŭ fără plată, şi după expirarea acestorŭ doĭ anĭ Schileniĭ să rĕmână stăpânĭ, ca şi cum ar fi propria lorŭ avere, ceea-ce Schileniĭ o primiră cu bucurie. Servulŭ vostru (subsemnatulŭ) gândindu-se că cererea acésta cu rugăminte de a li-se acorda termenŭ de doĭ anĭ întăresce pe Schilenĭ la stăpânirea munteluĭ, cŭ le-am spusŭ atâta, că nu potŭ să nedreptăţescŭ pe Schilenĭ, dar pentru prietenia d-lorŭ şi ca să nu le rĕmână hatîrulŭ maĭ pre jos,

www.dacoromanica.ro

plătescŭ eŭ pe Schilenĭ pentru acestĭ doĭ anĭ. Şi cunoscêndŭ că voescŭ să pună semne le-am rĕspunsŭ că Schileniĭ aŭ datŭ şi altă dată declaraţiune (saŭ zapisŭ) în mânile Barbagenilorŭ şi acum când este trebuinţă ca aceste declaraţiunĭ să iasă la ivélă eĭ le ascundŭ, şi că trebue eĭ înşişĭ să dea declaraţiune Schilenilorŭ. Atuncĭ le-a făcutŭ observaţie şi maiorulŭ, că eĭ şi altă dată aŭ făcutŭ învoială şi aveaŭ în totŭ-d'auna (nedescifrabilŭ) . . . . . .

Puteamŭ să reuşescŭ ca să se iscăléscă şi maiorulŭ şi nemeşiĭ numiţĭ în actulŭ de judecată, ce era să se dea Schilenilorŭ; am evitatŭ însă până când să se vadă copia şi de Măria Vóstră; dar maĭ multŭ mĕ temeamŭ să nu caute şi eĭ să mĕ iscălescŭ şi eŭ în actulŭ ce era să se dea Schilenilorŭ, unde puteaŭ să strecóre vre-unŭ cuvîntŭ abilŭ, care să cuprindă semnele hotarelorŭ.» (Cod. IX, fila 27, traducere din grecesce.)

Nu numaĭ sub Caragea, ci şi sub M. Suţulŭ continuă afacerea fixăriĭ hotarelorŭ despre Austria. Iacă unele acte relative, din domnia luĭ M. Suţulŭ:

«Cinstitŭ şi credinciosŭ boerulŭ Domniĭ mele Hagi Stanŭ Jianu sănătate, îţĭ facemŭ Domnia mea în scire, că după atâtea cercetărĭ şi ostenelĭ pentru îndreptarea munţilorŭ mŏnăstireĭ Tismenĭ, ce se călcase de vecinĭ, până s'a ridicatŭ cordonulŭ de s'aŭ mutatŭ coliba aceea la loculŭ cĭ, şi aŭ rĕmasŭ a-şĭ stăpânì mŏnăstirea dréptă moşia sa, fiindŭ trebuinţă acum în urmă după sĕvĕrşirea trebiĭ, a se face unŭ sinetŭ cuprindĕtorŭ cu tóte semnele şi hotarele munţilorŭ acestora ce eraŭ călcaţĭ şi s'aŭ descoperitŭ, până pe unde s'aŭ alesŭ şi s'aŭ doveditŭ cuprinderea lorŭ, care sinetŭ să se dea la mŏnăstire ca unŭ chipŭ de hotărnicie, să se afle după vremĭ; De aceea am fostŭ poruncitŭ Domnia mea, ca să ne trimiţă părinţiĭ mŏnăstiriĭ Tismana aicĭ orĭ-ce hrisóve vechĭ vorŭ avé de aceştĭ munţĭ ce se călcase, avêndŭ Domnia mea socotélă, că de vorŭ fi acele hrisóve vechĭ cuprindĕtóre pe largŭ de tótă coprinderea munţilorŭ, pe înseşĭ acelea vechile să le înoimŭ, şi ne-aĭ trimesŭ dumné-ta copia după hrisovulŭ Domnieĭ sale rĕposatulŭ domnŭ Radu Vodă, dar nu cuprinde într'însulŭ nimicŭ semne şi hotare, fiindŭ fórte în sindomic, care acestŭ hrisovŭ a-lŭ înoì, socotimŭ că nu este îndestulŭ, iar a dumitale scrisóre ce ne-aĭ trimis'o într'acéstă trecută lună a luĭ Iunie rĕspunsŭ pentru sĕvĕrşirea trebiĭ, şi pentru ridicarea cordonuluĭ, am vĕdutŭ că are într'insa arĕtatele semne şi marginea hotarelorŭ munţilorŭ acestora pe unde sunt cele adevĕrate şi pe unde are mŏnăstirea stăpânĭ, însă acéstă scrisóre a Dumné-luĭ ne fiindŭ cu orânduéla ce trebue la pricina acésta, de a face întărire şi noĭ într'însa, şi maĭ vîrtosŭ avêndŭ scrise într'acésta şi vorbe ale împreunăriĭ Dumné-luĭ cu celŭ orênduitŭ din vecinătate la ridicarea cordonuluĭ care acele

www.dacoromanica.ro

vorbe în sinetulŭ ce ḑicemŭ a se face și a rĕmânea la mŏnăstire nu ne sunt trebuinciósc, de aceea dar iată 'ţĭ trimitemŭ copie după acea scrisóre a Dumnė-luĭ întru care sunt scrise semnele hotaruluĭ munţilorŭ, care după ce o veĭ primi să te apucĭ să facĭ o anafora către Domnia nóstră cuprinḑĕtóre pe largŭ în chipŭ de hotărnicie în care să arĕţĭ pricina călcăriĭ și întinderiĭ ce făcusc veciniĭ, într'acelaşĭ chipŭ cum aŭ și cursŭ, că după jalba ce aŭ trimisŭ la Domnia mea părinţiĭ mŏnăstireĭ Tismana cum că s'aŭ călcatŭ munţiĭ mŏnăstireĭ de vecinĭ și aŭ pusŭ și cordonŭ făcêndŭ și o căscióră, scriindŭ Domnia nóstră la Escelenţa sa Generalŭ comandirŭ a Sibiuluĭ, s'aŭ rânduitŭ din porunca Escelenţeĭ sale ..... comisarŭ cerêndu-lŭ pe anume în anafora de aŭ venitŭ la faţa loculuĭ, unde fiindŭ și dumnéta orânduitŭ despre partea Domnieĭ mele, și făcêndŭ de împreună cercetare, însuşĭ orânduitŭ comisarulŭ a părţeĭ vecinătăţiĭ, aŭ pusŭ de aŭ sfărîmatŭ acea casă, ridicândŭ cordonulŭ de acolea de l'aŭ trasŭ înapoĭ. După cum pentru acéstă mutare a cordonuluĭ aŭ datŭ orânduitulŭ comisarŭ și adeverinţă în scrisŭ sub a sa iscălitură dreptŭ dovadă, și aŭ rĕmasŭ munţiĭ mŏnăstireĭ sloboḑĭ a-şĭ stăpâni pe dreptulŭ hotarelorŭ care s'aŭ alesŭ după sineturi și chrisóve Domnescĭ vechĭ ale mŏnăstireĭ de la rĕposaţĭ Domnĭ ceĭ bĕtrânĭ și după doveḑĭ și mărturiĭ de la ceĭ ce aŭ sciutŭ hotarele munţilorŭ și după vechia stăpânire a mŏnăstireĭ ce s'aŭ urmatŭ în sume de anĭ, pe cutare locŭ și pe cutare locŭ de rîndŭ numindu-le tóte, arĕtândŭ câte veĭ putė pe largŭ cu deslușire curată starea lorŭ și dreptatea cu tóte trebuinciósele doveḑĭ, numindŭ într'însa și alte chrisóve saŭ cărţĭ, de va maĭ fi la mŏnăstire pentru acestĭ munţĭ cu veléturile lorŭ, de care facŭ rugăciune către Domnia nóstră, atâtŭ părinţiĭ mŏnăstireĭ cât și dumnéta ca să facemŭ unŭ sinetŭ pentru acéstă îndreptare și pentru acestŭ Nizamŭ ce s'aŭ datŭ trebiĭ acestcia, și iscălindŭ dumnéta acestŭ felŭ de anafora cu cuprinderea ce-ţĭ scriemŭ să ne o trimeţĭ ca pe acea să o facemŭ și Domnia nóstră întărire și trecêndu-se în condica Divanuluĭ, să se dea la mŏnăstire ca să o aibă, ci dar aşteptămŭ de la dumnéta rĕspunsŭ de împreună cu anaforaua acésta.— 1784, Iulie 13. (Cond. 12, fil. 162.)

Prė Înălţate Domne.

Luminata carte Măricĭ-Tale de la 24 ale trecutĕĭ lunĭ luĭ Maiŭ, la 26, cu multă plecăciune am primitŭ și cele ce mi-se porunceşce de către Măria-Ta am înţelesŭ, cum că vĕḑêndu-se de către Inălţimea, cartea dumnė-luĭ Oberşilaignant Andries Carpulŭ ce era maĭ înainte Maiorŭ, de la 15 totŭ ale luncĭ luĭ Maiŭ ce scrie către mine prė plecată sluga Mărieĭ-Tale, cum că la 26 s'aŭ pusŭ ḑi cu sorocŭ de a se muta cordonulŭ de pe pământulŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ înapoĭ pe pământulŭ Ardéluluĭ, și dumnė-luĭ aŭ orânduitŭ pe unŭ Otnogiŭ

www.dacoromanica.ro

şi ca să orânduescŭ pe Stoianŭ Vătavŭ de Plaiŭ Volcanuluĭ cerêndŭ ajutorŭ dela sfînta mŏnăstire pentru sfărămarea cordonuluĭ ómenĭ şi boĭ, şi pentru stăpânirea sfinteĭ mŏnăstirĭ, de muntele *Sorbele*, orĭ chrisóve ce va fi avêndŭ mŏnăstirea orĭ copiĭ adevĕrate să se trimiţă, că de va fi trebuinţă să se arate boerilorŭ Nemeşĭ *Candefesti* (acum Kandefi:) cea ce aŭ cotropitŭ muntele mŏnăstireĭ de câţĭ-va anĭ încoace, şi mi-se poruncesce de către Măria-Ta ca însu-mĭ să mĕ scolŭ să mergŭ în faţa loculuĭ, şi orĭ dumné-luĭ Oberşilaignant de va veni, orĭ Otnogiulŭ celŭ orînduitŭ să facă Epimelie spre sĕvêrşirea acesteĭ trebĭ, poruncindu-se de către Inălţimea Ta şi dumnea-lorŭ Ispravnicilorŭ ca tóte cele trebuincióse, ómenĭ, boĭ, cară ce vorŭ trebui pentru stricarea cordonuluĭ să i-se dea, şi eŭ să ieaŭ chrisóvele ce vorŭ fi la mŏnăstire saŭ copiile, şi numaĭ pentru mutarea şi sfărămarea cordonuluĭ să urmeze, iar de sineşĭ nicĭ o pornire să nu facă, ci orĭ dumné-luĭ Oberşilaignantulŭ orĭ vechilulŭ ce-lŭ va trimite să poruncéscă pentru sfărămarea aceluĭ cordonŭ, şi după povĕţuirea ce va da să ridice şi să lucreze la acea colibă, care după luminata poruncă Mării-Tale la 27 ale luĭ Maiŭ am plecatŭ de aicĭ din Craiova şi la 29 am sositŭ la Têrgulŭ-Jiuluĭ, care, întîlnindu-mĕ cu d-lorŭ Ispravnicĭ le-am datŭ luminata carte Mării-Tale ce li-se poruncesce, aducêndŭ şi pe Vatafŭ Stoianŭ mi-a spusŭ, că dumné-luĭ Oberşilaignantulŭ spre sĕvêrşirea acesteĭ trebĭ, aŭ orînduitŭ pe dumné-luĭ Otnogiulŭ Herovicĭ ce este comăndaşŭ acum la schela Volcanuluĭ, măcarŭ că soroculŭ a fostŭ la 26 ale trecuteĭ lunĭ luĭ Maiŭ să se afle la acelŭ locŭ unde cordonulŭ, dară bolnăvindu-se Vătafulŭ Stoianŭ, a fostŭ scrisŭ dumné-luĭ Otnogiuluĭ, şi aŭ luatŭ rĕspunsŭ că îndreptându-se din bólă când îĭ va face scire este gata să mérgă, şi întru aceeaşĭ ḑi am scrisŭ dumnea-luĭ Otnogiuluĭ cum că însuşĭ aŭ venitŭ şi vorŭ să mérgă spre sĕvêrşirea trebiĭ, şi adoua ḑi amŭ plecatŭ la sfânta monăstire ca să gătescŭ acelea trebuincióse şi am luatŭ rĕspunsŭ dela d-nuluĭ Otnogiulŭ, că Duminecă séra la treĭ ale acesteĭ lunĭ se va afla dumné-luĭ acolo, şi aşa şi eŭ Duminecă diminéţă am plecatŭ dela mŏnăstire şi séra m'am aflatŭ şi eŭ în pólele munteluĭ Sorbele ce este alŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ, şi sosindŭ şi dumné-luĭ Otnogiulŭ şi intrândŭ în vorbă cu dumné-luĭ mi-aŭ spusŭ că luândŭ scrisórea mea aŭ scrisŭ la Madama grafuluĭ *Candefiĭ* că dumnea-luĭ a muritŭ de curândŭ ca să-ĭ trimiţă omulŭ domnieĭ sale să fie faţă că am venitŭ şi eŭ pentru tréba munteluĭ, milostive Dómne, sfînta mŏnăstire are acestŭ munte întru stăpânire cu luminatulŭ chrisovŭ Mării Sale rĕposatuluĭ Radu Vodă, ce ḑicŭ părinţiĭ sfinteĭ mŏnăstirĭ că este şi ctitorŭ ot. lét. 6970: după care chrisovŭ scoţêndu-se copie să trimise Mării-Tale, şi să începe muntele din obârşia Jiuluĭ peste matca Jiuluĭ spre méḑă-nópte, şi merge cu înălţimea până dă cu vîrfulŭ de dă în muntele Sturulŭ, unde este tabla cu semnulŭ Chesaricescŭ, iar latulŭ se vecinesce despre apusŭ cu muntele ce îĭ zicŭ Feţele care munte douĕ

www.dacoromanica.ro

părțĭ sunt ale moșnenilorŭ Izvarnenĭ și o parte a mŏnăstireĭ, și despre rĕsăritŭ să vecinesce cu altŭ munte iar al mŏnăstireĭ ce se chiamă (Scorota ?), care și acelŭ munte se începe iar din matca Jiuluĭ spre mează-nópte și dă cu capulŭ în muntele Dracea ce este de ținutulŭ Ardéluluĭ, și dă pe partea Grofóeĭ altŭ omŭ de Ispravnicĭ nu s'aŭ arĕtatŭ, fără de doĭ Românĭ Ivan Baciŭ aĭ Grofóeĭ ce îĭ ḑicŭ Mojotci care aŭ fostŭ de față, și Lunĭ diminéță am plecatŭ în muntele Sórbele, și din matca Jiuluĭ până în dreptulŭa celuĭ cordonŭ, măcarŭ că este suire la munte, dar este cale de o jumĕtate de césŭ, și intrândŭ în vorbă cu dumné-luĭ Otnogiul pentru cordonŭ, dintr'unŭ începutŭ unde a fostŭ, mi-aŭ arĕtatŭ că aŭ fostŭ pe muntele Sturuluĭ, aprópe de tabla cu semnulŭ, și aŭ fostŭ cordonulŭ de piatră, și pentru furtunile ce se facŭ adese-orĭ pe aceĭ munțĭ neputêndŭ ședea militariĭ ce păzescŭ plaiurile, că atâta furtunĭ se facŭ, cât și cordonulŭ fiindŭ de piatră l'aŭ sfărmatŭ, pentru acea l'am pogorîtŭ în pólele munteluĭ Sórbele, muntele *mŏnăstirĭ*, unde se iea și lemne și apă, și în taină mi-aŭ spusŭ și acéstă, că măcarŭ că cordonulŭ s'a mutat pe muntele Sórbele, dar la protocolulŭ liniĭ unde se arată tablele și cordonurile dela póla plaiurilorŭ totŭ cordonulŭ din Sturulŭ s'aŭ numitŭ, iar pentru încotropirea munteluĭ de Nemeșĭ Candefescĭ vĕḑêndŭ copia sfinteĭ mŏnăstirĭ de stăpânirea munteluĭ, și Nemeșiĭ n'aŭ avutŭ dela sfînta mŏnăstire nicĭ un așeḑămîntŭ, nicĭ dela Generalŭ comandeĭ voe de stăpânirea munteluĭ n'aŭ avutŭ, și cu mare greșală, aŭ stăpânitŭ Nemeșiĭ aceia muntele, și îmĭ ḑise că are poruncă dela Dumné-luĭ Oberșilaignant, că de vorŭ maĭ trimite Nemeșiĭ Candefescĭ vitele în muntele mŏnăstireĭ să prinḑă cu militarĭ pe păstorĭ, și în butucĭ să-ĭ trimĕță la Hațegŭ la comandă, care tóte acestea le-aŭ auḑitŭ aceĭ iobagĭ, și pentru stricarea cordonuluĭ amŭ ḑisŭ că este bine să rĕmâie alŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ stână pentru oĭ, dar acésta n'amŭ primit'o arĕtândŭ că mŏnăstirea are stână și așa mergêndŭ dumné-luĭ Otnogiulŭ cu militariĭ și cu ómeniĭ mŏnăstiriĭ, s'aŭ stricatŭ cordonulŭ până în pămêntŭ, iar pentru mutatulŭ semnelorŭ unde aŭ fostŭ maĭ înainte cordonulŭ fiindŭ lemnele maĭ multŭ putrede, și cele care aŭ rĕmasŭ bune fiindŭ peste putință de a se ridica în vîrfulŭ munteluĭ, mi-aŭ zisŭ dumné-luĭ Otnogiulŭ că maĭ cu lesnire să póte face cordonŭ noŭ, spunêndu-mĭ că peste vîrfulŭ munteluĭ Sturulŭ de cea parte sunt lemne aprópe și se póte face cu lesnire și așa amŭ mersŭ călare, măcarŭ că suișulŭ munteluĭ este cu discolie, dar amŭ mersŭ de unde s'aŭ stricatŭ cordonulŭ, până la loculŭ unde aŭ fostŭ cordonulŭ întâĭ, și este cale de unŭ ciasŭ, și dintre acelŭ locŭ spre țéra Ardéluluĭ până în marginea pădurii, unde este să se mute cordonulŭ este cale de unŭ sfertŭ de ceasŭ, acolo aŭ găsitŭ locŭ aprópe de apă și de pădure în obârșia văeĭ Poltina, și s'aŭ hotărâtŭ să-lŭ facă cordonulŭ acolo, și întorcêndu-ne înapoĭ mi-aŭ datŭ adeverință sub iscălitura Domnieĭ Séle de stricarea cordonuluĭ, și de facerea altuĭ noŭ la loculŭ celŭ orân-

www.dacoromanica.ro

duitŭ, care adeverinţă se trimise Inălţimeĭ Tale să se vadă şi fiindŭ trebuinţă de ómenĭ meşterĭ pentru facerea cordonuluĭ, a doua ḑi m'am pogorîtŭ la sfînta mŏnăstire şi am făcutŭ orânduiala de 12 ómenĭ meşterĭ, şi de 20 ţiganĭ, şi cu unŭ călugărŭ din sfînta mŏnăstire anume Misailŭ cu merinde, şi am orânduitŭ şi unŭ căprarŭ de plăiaşĭ cu patru plăiaşĭ ca să fie acolo până se va sĕvârşi cordonulŭ, puindŭ sorocŭ şi dumné-luĭ Otnogiulŭ ca la ḑece a acesteĭ lunĭ iarăşĭ să vie Dumné luĭ la acelŭ locŭ până se va sĕvârşi cordonulŭ, şi orânduitulŭ dela mŏnăstire să iea adeverinţa domnieĭ séle de sĕvârşirea trebiĭ, şi aşa cu ajutorulŭ luĭ Dumneḑeŭ şi în fericitŭ noroculŭ Mărieĭ sale cordonulŭ s'aŭ stricatŭ şi se face maĭ înăuntru în pămîntulŭ Ardéluluĭ încă unŭ stertŭ de césŭ, şi aŭ rĕmasŭ muntele sfintcĭ mŏnăstirĭ slobodŭ cum aŭ fostŭ din vechime, pentru paguba ce aŭ avutŭ sfînta mŏnăstire de către aceĭ rĕmaşĭ, atâtŭ din trăsurile vitelorŭ ce aŭ luatŭ, cât şi de întórcerea banilorŭ ceĭ ce aŭ datŭ la ceĭ ce vînduse venitulŭ munteluĭ, şi de câţĭ anĭ s'aŭ pusŭ nemeşiĭ aceĭ dobitócele lorŭ de aŭ mâncatŭ venitulŭ munteluĭ, trimeseĭ Mărieĭ Tale fóe, şi după cum va lumina Dumneḑeŭ pe Măria Ta aşa va rĕmânea, şi de se va socoti de Inălţimea Ta ca să se întăréscă stăpânirea mŏnăstireĭ cu luminata carte Măricĭ Tale şi adeverinţa dumné-luĭ Otnogiulŭ să fie la mŏnăstire, că cŭ altă carte a mea fără de porunca Măricĭ Tale n'am datŭ, şi aniĭ Mărieĭ Tale să fie mulţĭ şi cu norocire. — 1784, Iulie. (Cond. 12, fila 162.)

Alŭ Măricĭ Tale pré plecată slugă, *Hagi Stanŭ Jianu, Pahar.*

Declaraţia representantuluĭ guvernatoruluĭ dela Sibiŭ totŭ pentru aceştĭ munţĭ aĭ mŏnăstireĭ Tismana (scrisă latinesce şi nu se póte celĭ fiindŭ scrisă fórte rĕŭ.)

Copie de pe chrisovulŭ Mărieĭ Sale Raduluĭ Vodă pentru munţiĭ mŏnăstireĭ Tismana.

Acum la létŭ 1785 Septembre, cercetândŭ Măria Sa Vodă de sunt la sfînta Mitropolie nescaĭ-va cărţĭ şi scrisorĭ turcescĭ pentru hotarulŭ ţĕrcĭ, s'aŭ găsitŭ aceste, care după ce s'aŭ vĕḑutŭ de Măria Sa s'aŭ datŭ iar la sfînta Mitropolie, şi din poruncă s'aŭ însemnatŭ şi aicĭ în condica Divanuluĭ.

Cu mila luĭ Dumneḑeŭ Io Radu Voivodŭ şi Domnŭ a tótă Ţéra Românéscă, feciorulŭ mareluĭ Vladŭ Voivodŭ. Dat'amŭ Domnia mea acéstă poruncă a Domnieĭ mele Egumenuluĭ ot. Tismana şi tuturorŭ fraţilorŭ ceĭ întru Christosŭ, ca să fie lorŭ aceştĭ munţĭ bĕtrânĭ anume Parangulŭ şi Sórbele şi Boulŭ i Olca, ca nimenea să nu se cuteze a bântui aceştĭ munţĭ, nicĭ boeriĭ, nicĭ judecătoriĭ, nicĭ sĕracĭ, ci să umble dobitóccle mŏnăstireĭ slobode, iar alţiĭ carĭ vorŭ umbla pe aceştĭ munţĭ aĭ Tismaneĭ cu dobitóce, să aibă a da datulŭ la

www.dacoromanica.ro

mŏnăstire după obiceiulŭ ţĕreĭ, iar carĭ n'ar vrea să dea datulŭ să fie volnicĭ călugăriĭ să-ĭ apuce să plătéscă fără de voe ce este obiceiŭ românescŭ, după porunca Domnieĭ mele, într'altŭ chipŭ să nu fie. Velétŭ 6.970.

Anexa la pag. 285.

Consululŭ rusescŭ a maĭ fostŭ primitŭ cu alaiŭ sub Mihailŭ Şuţu în 16 Octombre 1783 :

Alaiulŭ cu care s'aŭ orânduitŭ a se aduce cinstitulŭ consulŭ rusescŭ dela conaculŭ domnieĭ sale, aicĭ în Domnésca Curte spre împreunare cu Măria Sa pré Inălţatulŭ nostru Domnŭ.

Polcovniciĭ de têrgŭ cu 50 cazacĭ aĭ sĕĭ după orânduială.
Vel căpitanŭ de dorobanţĭ cu 50 dorobanţĭ cu chivere şi cu zapciiĭ sĕĭ.

Doĭ postelnicĭ	Doĭ postelniceĭ
Rahtivanŭ	2-lea pitarŭ
2-lea comisarŭ	3-lea postelnicŭ
Ceauşŭ de aproḑĭ	Vătafŭ de aproḑĭ

Cu ómeniĭ lorŭ
Vel portarŭ cu toţĭ portărciĭ

Unŭ salahorŭ	Unŭ saraciŭ
Treĭ căpitanĭ	Treĭ căpitanĭ
» agenţĭ	» agenţĭ
Cincĭ ciohodarĭ	Cincĭ ciohodarĭ

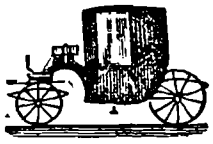

Careta cu şése telegarĭ.

Altă carctă pentru Dragomanŭ cu doĭ telegarĭ.

Vătafulŭ de Divanŭ din porunca Măricĭ Sale luĭ Vodă eştĭ orânduitŭ zapciŭ, să gătescĭ alaiulŭ acesta ce se arată maĭ sus, şi mâne Mercurĭ, să se afle toţĭ strînşĭ aicĭ în curtea gpod.: ca la ceasŭ să se pornéscă a merge spre aducerea cinstituluĭ consulŭ, însă să fie cu purtare de grijă ca să nu se facă vre-unŭ cusurŭ că nu te veĭ putea îndrepta înaintea Măricĭ Sale luĭ Vodă, aşişderea să aibă de astăséră a da în scire din porunca Măricĭ Sale pré sfinţicĭ sale părinteluĭ Mitropolituluĭ iubitorulŭ de Dumneḑeŭ, sfinţiĭ lorŭ părinţilorŭ

www.dacoromanica.ro

Episcopĭ, și dumné-lorŭ tuturorŭ frațilorŭ Velițĭ Bocrĭ Halé și Mazili, ca mâne diminéță la vremea ce va fi a se împreuna cinstitulŭ consulŭ, la Măria Sa Inălțatulŭ nostru Domnŭ să se afle după orânduială sfinția lorŭ și dumnélorŭ la curte. 1783, Octombre 16.

Cu acestașĭ asemenea alaiŭ s'aŭ adusŭ și d-luĭ Sinior agentes (sic) alŭ Nemțicĭ.

Anexă la pag. 296.

Archiva Statuluĭ conservă dela Mihaiŭ Șutulŭ din domnia întâia nu maĭ puținŭ de 5 condice domnescĭ, cele cu numerile 10, 11, 12, 13 și 14, tóte in-folio. Din domnia de la 1791, amŭ aflatŭ condicele cu numerile 19—22 inclusivŭ. Cu deosebire ne servirămŭ de No. XI și XII, căcĭ cele-lalte cuprindŭ maĭ multŭ judecățĭ. No. XI cuprinde hrisóvele mŏnăstirescĭ. No. XII diverse.

Anexa la pag. 307.

Arzmagzarulŭ alŭ doile cătră Pórtă, de care făcurămŭ mențiune la pag. 307, nu se află trecutŭ în condicile domnescĭ ale luĭ M. Suțulŭ deși e pomenitŭ de primulŭ arzmagzarŭ. De sigurŭ că elŭ a existatŭ însă. Acestŭ arzmagzarŭ provocatŭ de Rusia, nu putea place Porțeĭ, cum nu i-a plăcutŭ nicĭ acelŭ ce în 1783, îlŭ trămiseseră aceiașĭ boierĭ contra nepomenitelorŭ sume de zaherele și de salahorĭ, etc., ce Pórta cerea țĕreĭ, peste tóte disposițiunile articolelorŭ din pacea dela 1774 și cele următóre convențiunĭ cu Rusia.

Anexa la Cap. XLV, pag. 314.

Carte de Ceaușŭ de Păhărniceĭ luĭ Mihaĭ Bunbuianŭ.

Zcm. Vlas: De vreme ce Mihaiŭ Bunbuianŭ încă de copilăria luĭ s'aŭ aflatŭ slujindŭ Curțiĭ Domnescĭ și țĕreĭ între Păhărniceiĭ totŭ cu credință și cu orânduială, slujbă la trebile și poruncile Domnescĭ, a căruia credinciósă slujbă fiindŭ cunoscută l'am făcutŭ Ceaușŭ de Păhărniceĭ, și i-am datŭ acéstă carte a Domnieĭ mele, ca să aibă privilegiŭ ce aŭ avutŭ Ceaușiĭ de Păhărniceĭ dela toțĭ frațiĭ Domnĭ de maĭ înainte după cum ne adeverimŭ și din cartea frateluĭ Domnŭ Alex. Vodă Ipsilantŭ cu lét. 1778, adică elŭ și tótă casa luĭ, să fie în pace de totŭ felulŭ de dăjdiĭ și orânduelĭ câte se va întêmpla să iasă peste anŭ dela Visterie saŭ dela cămara Domnieĭ-mele, de nicĭ unele Val saŭ

www.dacoromanica.ro

supĕrare să nu aibă, aşişderea şi ale luĭ drepte bucate să fie în pace şi ne dajnice, Stupiĭ i Râmătoriĭ de dijmăritŭ, şi vinulŭ ce-lŭ face în viile luĭ de vinăriciŭ, şi o pivniţă aicĭ în oraşulŭ Domnieĭ-mele Bucurescĭ, de fumăritŭ şi căminăritŭ, de vamă de cotăritŭ, de vinŭ domnescŭ, de ortulŭ Vătăşescŭ, şi să aibă a ţiné şi unŭ omŭ străinŭ făr'de birŭ şi făr'de gâlcévă, carele să fie iertatŭ de tóte dăjdiile şi orânduelele câte arŭ eşi peste anŭ în ţéră dela Visterie şi dela cămara Domnicĭ-mele, de nicĭ unele valŭ saŭ supĕrare să nu aibă, nicĭ la ciferturĭ, nicĭ la mucarelĭ, nicĭ la ajutorinţe, nicĭ la poclonŭ Baibraşiluĭ, nicĭ la podvóde, cherestele de nimicŭ să nu se supere pentru că acéstă asidosie şi milă o aŭ avutŭ şi maĭ d'inainte ceĭ ce s'aŭ aflatŭ în slujba acésta dela alţĭ fraţĭ Domnĭ, precum ne-am adeveritŭ din cărţile Domnieĭ-sale; dreptŭ acea poruncimŭ Domnia-mea d-vóstră boeriĭ Zapciĭ şi la alţĭ slujbaşĭ ce vorŭ fi orânduiţĭ atâtŭ prin târgŭ câtŭ şi pe afară toţĭ să aveţĭ a vĕ feri de maĭ sus numitulŭ omŭ saŭ câtŭ şi de tóte bucatele luĭ nefăcêndu-ĭ nimicŭ supĕrare, ii saam recch. 1784, Ianuarie 21. (Fil. 109. Cod. XII).

Anexa la pag. 357.

Nu numaĭ hoţiĭ eraŭ urmăriţi, dar şi slujbaşiĭ carĭ cădeaŭ în fapte de hoţie. Aicĭ avemŭ casulŭ a doĭ armăşeĭ:

Dumné-vóstră boerilorŭ judecătorĭ dela cremenalionŭ vĕ facemŭ în scire că încă de anulŭ trecutŭ doĭ Armăşeĭ căţêndŭ în fapte de hoţie, după ce aŭ sĕvêrşitŭ acelea netrebniciĭ aicĭ în ţéră apoĭ aŭ fugitŭ în Moldova, unde avemŭ Domnia-mea însciinţare că s'aŭ prinsŭ, pentru care iată vĕ poruncimŭ ca să cercetaţĭ atâtŭ dumné-luĭ Vel Armaşŭ, câtŭ şi din Condicĭ să vĕ adeveriţĭ de numele şi porecla lorŭ; cum şi pe tovarăşiĭ lorŭ cu care împreună aŭ sĕvêrşitŭ fapte de hoţiĭ, de se vorŭ fi aflândŭ prinşĭ şi în temniţa puşcăriĭ aicĭ să-ĭ cercetaţĭ şi pe aceea ca ce hoţiĭ aŭ sĕvêrşitŭ împreună cu dînşiĭ, unde şi în ce locŭ şi pe cine a-nume aŭ jefuitŭ şi să arătaţĭ Domnieĭ-mele înscrisŭ. *tolco pisah gvmd.* 1786, Februarie 20. (Cod. XII, fila 351.)

Anexa la pag. 332 şi 362.

La capitolulŭ în care amŭ adusŭ pe largŭ informaţiunĭ despre diverselo mĕsurĭ luate de către M. Şuţulŭ, câtŭ privesce justiţia în ţéra Muntenéscă, în domnia luĭ, amŭ promisŭ, ca anexă, o serie de hotărîrĭ şi acte, totŭ de natura cercetărilorŭ nóstre în materie.

1. Pitacŭ de numire de judecătorĭ:

www.dacoromanica.ro

Poruncimŭ dumitale Vel. Log. de Ţéra de sus să arĕţĭ porunca Domnieĭ-mele dumné-lorŭ boerilorŭ judecătorĭ dela acelŭ depertamentŭ, ca să fie însciinţaţĭ de acésta, şi dumnéta Vel. Vist. să-lŭ aşeḑĭ la catastihŭ lefiĭ ca dela ḑi întâiŭ de Maiŭ să i-se dea orânduita léfă ce se cuprinde maĭ sus, tolco pisah gvmd. 1784 Maiŭ 13. (Cond. 12. Fil. 154).

1785, Ianuarie 15, s'aŭ scrisŭ poruncă gospodŭ luĭ Mihaiŭ Bărbătesculŭ biv Ceauşŭ de Aproḑĭ judecătorulŭ din sud. Dâmboviţa, cum că ne lipsitŭ să fie la tréba judecătorieĭ. (Cod. XII.)

2) *Pitacŭ pentru convocarea Divanuluĭ în pricina luĭ Ioanŭ Chiţescu cu Andreiŭ Neagu.*

Pricina ce are Iónŭ Chiţescu cu Andreiŭ Neagu şi Sóre dela satulŭ Părcanĭ sud. Muscelŭ pe carĭ îĭ cere a-ĭ lua în stăpânire-şĭ ca Ţiganiĭ luĭ părintescĭ, vrêndŭ Domnia-mea a se cerceta maĭ cu deosebire cu socotéla de obşte a sfinţeniilorŭ sale părinţilorŭ Archiereĭ şi dumné-lorŭ tuturorŭ Veliţilorŭ boerĭ Halé şi Mazilĭ, poruncimŭ Zapciuluĭ ce eştĭ orânduitŭ să arĕţĭ Pitaculŭ acesta sfinţiĭ sale părinteluĭ Mitropolitŭ, iubitorilorŭ de Dumneḑeŭ părinţilorŭ Episcopĭ şi dumné-vóstră tuturorŭ Veliţilorŭ boerĭ Halé şi Mazilĭ, ca adunându-se cu toţiĭ la unŭ locŭ să facă cercetare pricieiĭ aceştia fórte cu amĕnuntŭ, cu buna luare aminte, şi de obşte să ne facă anafora înscrisŭ ca să ne-o aduceţĭ să o vedemŭ, tolco pisah gvmd. 1783, Septembre 20. (Cod. XI, fila 35.)

2) Constrîngere de creditorŭ a-şĭ plăti datoria:

Zem. Vlascoe: Fiind-că la Domnia mea aŭ jeluitŭ dumné-luĭ Constantinŭ Ştirbeiŭ biv. vel. clucerŭ pentru Mateiŭ Ciupelniţénu cum că are la sine tal. 200 cu Zapisŭ, şi în multe rîndurĭ puindu-şĭ soróce după soróce nicĭ până acum nu i-aŭ plătitŭ, de la care ceru aşa a i-se face împlinire prin Mum-Başirŭ, fiind-că şi dumné-luĭ are de a plăti datorie pămêntéscă, pentru care orânduimŭ pe sluga Domnieĭ mele..... copilŭ din casă de Divanŭ să mérgă şi să-lŭ apuce să împlinéscă baniĭ aceştia, iar ḑicêndŭ că are ceva a rĕspunde să-lŭ iea să-lŭ aducă aicĭ, şi pentru tréba Dumné-luĭ Mum-Başirulŭ, fiind-că s'aŭ prinsŭ clucerulŭ de a-lŭ plăti să aibă orânduitŭ Mum-Başirŭ a lua dela Dumné-luĭ. 1783, Septembre 11. (Fila 29, cond. XII.)

1784, Aprilie 22. S'aŭ făcutŭ Volnicie către Ispravnicĭ Buzĕŭ, cu Aprodŭ Vătăşescŭ să împlinéscă tal. 60 aĭ Paharniculuĭ Manolache Manu dela doctorŭ Simionŭ George.

www.dacoromanica.ro

3) Iată altŭ procesŭ pentru datorii:

Nicola Lazărŭ cu ceĭ ce aŭ luatŭ datoriĭ dela elŭ.

Iŏ Mihailŭ Const. Şuţulŭ Vod. gvd. Zem. Vl.

Fiindŭ-că după acéstă anafora a dumné-lorŭ, Nicola Lazărulŭ nicĭ în douĕ lunĭ care este soroculŭ sciutŭ şi cunoscutŭ la toţĭ de obşte, n'aŭ făcutŭ vre-o apelaţie de n'aŭ fostŭ odihnitŭ şi aŭ avutŭ altŭ cuvîntŭ deosebitŭ în potriva ce ḑice, cum ăncă alte şépte optŭ lunĭ ce aŭ trecutŭ, ci tocmaĭ peste atâta trecere de vreme aŭ datŭ unŭ răvaşŭ de jalbă întru care arétă că nu se odihnesce la hotărîrea acésta fără de a avé vre-unŭ temeiŭ şi cuvîntŭ vrednicŭ, când acum după ce peste rînduitulŭ sorocŭ aŭ maĭ trecutŭ şi atâtea lunĭ nefiindŭ cu cale a i-se maĭ primi apelaţia luĭ, am întăritŭ şi Domnia mea hotărîrea acésta ca să plătéscă aceştĭ banĭ la serdarulŭ Ştirbeiŭ şi Zapciulŭ să facă împlinire. 1784, Noembre 1.

Pré Înălţate Dómne

După luminata poruncă Inălţimeĭ tale ce prin Pitacŭ ni s'aŭ datŭ ca pe câţĭ aŭ să iea datina de banĭ de la Nicola Lazărŭ, puindu-ĭ de faţă înaintea nóstră cu numitulŭ Lazărŭ să cercetămŭ şi câte datoriĭ vomŭ dovedi că este Nicola bunŭ datorŭ să le isprăvimŭ în scrisŭ prin cărţĭ de judecată şi prin anaforale, pentru că venindŭ de faţă înaintea nóstră şi dumné-luĭ biv. Vel. serdarŭ Teodorache Ştirbeiŭ ceru de la Nicola talerĭ 707 banĭ 30 capete cu fóea de socotélă în scrisŭ iscălită de Dumné-luĭ biv. Vel. Medelnicerŭ Hristea, fiindŭ fostŭ omŭ orânduitŭ socotitorŭ din porunca dumné-lorŭ Veliţilorŭ boerĭ în potriva căruia socotelĭ şi zapisŭ ce se vĕḑură la mâna dumné-luĭ serdaruluĭ, nicĭ Nicola nu avu ce să maĭ rĕspunḑă, fără numaĭ pricinui ḑicêndŭ, că după unele din zapise aŭ primitŭ banĭ în mâinele sale, iar după unele n'aŭ primitŭ, ci dobânḑile adăogându-se s'aŭ făcutŭ sume, şi i-aŭ datŭ zapise făcêndu-se datorŭ, ca când s'ar fi împrumutatŭ cu banĭ gata, ale căruia pricinĭ fiindŭ, cu totulŭ nedrepte, nu s'aŭ primitŭ de judecată, căcĭ la tóte zapisele, vĕḑu velăturile trecute peste 2 anĭ soroculŭ Anarghiricĭ ce este orânduitŭ după pravilă, şi maĭ vîrtosŭ că pentru aceştĭ banĭ dumné-luĭ Serdarulŭ a fostŭ datŭ jalbă, şi luĭ Măria Sa Nicolae Caragea Voivodŭ, şi fiindŭ fostŭ orânduitŭ zapciŭ Ştefanŭ Vătafulŭ zavistŭ ca să facă împlinire, se învoise zapciulŭ cu dumné-luĭ Serdarulŭ, de aŭ datŭ Serdarulŭ tal. 707 banĭ 30 sulfŭ din tal. 707 banĭ 90 ce maĭ sus arată, şi rĕmăsese ca zapciulŭ pe încetŭ şi câtŭ de puţinŭ să-şĭ scótă de la Lazărŭ toţĭ de plinŭ, şi până la Mazilia Măricĭ Sale Nicolae Vodă Caragea, neputêndu-şĭ împlini baniĭ numituluĭ vătafŭ,

www.dacoromanica.ro

în vremea Căimăcămieĭ s'aŭ făcutŭ și porunca nóstră cu Mum-Bașirŭ către dumnéta să iea să dea baniĭ sulfulŭ înapoĭ la vătavulŭ și dumné luĭ să rĕmâc a-șĭ căuta datoria iarășĭ de la numitulŭ Nicola Lazărŭ, care tóte acestea nicĭ de însușĭ Nicola nu fuse tăgăduită și i-aŭ și datŭ înapoĭ, dreptŭ acea găsindŭ cu cale ca Nicola Lazărŭ să plătéscă la dumné-luĭ serdarulŭ Știrbeiŭ tal. 707 banĭ 30, ce după zapisele luĭ se vede bunŭ datorŭ, și zapciulŭ celŭ orânduitŭ vătafŭ de Divanŭ să apuce pe Lazărŭ să facă împlinire, iar hotărîrea cea desĕvârșitŭ rĕmâne a se face de Inălțimea Ta. 1784, Ghenarie 9. Vel Logof. Vel Logof. (Cond. 13, fila 6.)

4) Dreptulŭ mŏnăstireĭ Sinaia, proprietară la dijma de la niscе puțurĭ de păcură, se vede din următórea hotărîre a luĭ M. Șuțu.

Iŏ Mihailŭ Const. Șuțulŭ Vvd. i gpod. Zem. Vlascoe.

Poruncimŭ dumné-vóstră Ispravnicilorŭ aĭ județuluĭ așa să urmațĭ negreșitŭ 1784 Decem. 1.

Pré Înălțate Dómne

Ascultândŭ luminata porunca Inălțimeĭ Tale, ce se dă la acéstă jalbă a cuviosuluĭ Egumenŭ dela sânta mŏnăstire Sinaia din sud. Prahova, am luatŭ séma jălbiĭ și cercriĭ ce face Egumenulŭ, de a se orândui omŭ de către dumnélorŭ Ispravniciĭ județuluĭ de împreună și cu omulŭ mŏnăstireĭ, ca să iea înscrisŭ păcura câtă se va aduna de acum până la s-tulŭ Vasile, ca să-șĭ dea Moșneniĭ Hizescĭ chiezașĭ vrednicĭ și zapisŭ, că după ce se va hotărî moșia mŏnăstireĭ de către Hizescĭ și de către dumné-luĭ biv. Vel. Logof. Nicolae Dudescu, orĭ pe a cuĭ parte va cădea acele puțurĭ cu păcură, să aibă Hizesciĭ de împreună cu aceĭ chiezașĭ să rĕspundă obicĭnuita dijmă a păcureĭ atâtŭ câtŭ se va strînge în anulŭ acesta, séŭ nedândŭ acestŭ felŭ de chiezașĭ, să se vîndă tótă păcura câtă se va adună de către dumné-lorŭ Ispravniciĭ județuluĭ, și să stea baniĭ sub păstrare până se va sĕvârși hotărnicia și atuncĭ 'șĭ va lua dreptulŭ orĭ-cuĭ se va cădé; la care acéstă cercetare fiindŭ de față și dumné-luĭ biv. Vĕl. Logof. Dudescu, primĭ și dumné-luĭ acéstă de a se face luminată poruncă către dumné-lorŭ Ispravniciĭ spre a se urma acésta până a se face hotărnicia, dreptŭ acea găsimŭ cu cale să fie luminată poruncă către Dumné-lorŭ ispravniciĭ din sud. Prahova ca să aducă pe aceĭ Hizeștĭ de față înaintea Dumné-lorŭ carĭ să-șĭ dea vrednicĭ chiezașĭ prin zapise, ca după sĕvârșirea hotărnicieĭ de va rĕmânea acele puțurĭ orĭ pe partea de moșie a mŏnăstireĭ saŭ pe partea dumné-luĭ logof. Dudescu vorŭ rĕspunde dijma la

www.dacoromanica.ro

stăpânulŭ moșieĭ pe care se va dovedi că sunt acele puțurĭ, și așa dându-șĭ chiezașĭ vredniciĭ de credință să-șĭ lase să-șĭ ia eĭ păcura, numaĭ să orânduiéscă Dumné-lorŭ unŭ omŭ vredniciŭ de împreună cu omulŭ mŏnăstireĭ, ca să ia înscrisŭ acea păcură orĭ-câtă se va strînge și câtă se va fi strînsŭ în doĭ anĭ trecuțĭ, iar nefiindŭ acestŭ felŭ de chiezașĭ să nu-ĭ îngăduiéscă orânduitulŭ omŭ alŭ Dumnélorŭ ispravnicilorŭ a strînge Moșneniĭ Hizescĭ acéstă păcură, ci să strîngă eĭ, și vînḑênd'o să ducă baniĭ să-ĭ dea întru păstrarea Dumné-lorŭ ispravnicilorŭ să stea până la s-tu Gheorghe, când s'aŭ pusŭ sorocŭ ca să ia hotărnicia sfîrșitulŭ, și atuncĭ la orĭ-ce parte se va cuveni se vorŭ dà aceĭ banĭ, iar hotărîrea cea de sĕvêrșitŭ rĕmâne a se face de către Inălțimea Ta. 1784, Noembre 24. (Cond 13, fila 7.)

Vel Banŭ Ștefanŭ, Vel Vornicŭ Ianache Moruzi, Vel Vornicŭ, Vel Logf.

5. Procesŭ făcutŭ contra Paharniculuĭ Radu Golescu de Ioniță Merișescu, fostŭ càpitanŭ de Lefecii, că-ĭ înnecà moșia unŭ zăgazŭ de móră a Golesculuĭ:

Iŏ Mihailŭ Constantinŭ Șuțulŭ Vvd. gpod. Zem. Vlas.

Așa să urmeze, pentru care orânduimŭ pe dumné-luĭ Paharniculŭ Fălcoianu să mérgă la fața loculuĭ, să facă întocmaĭ cercetarea cu mijloculŭ ce se coprinde maĭ jos; orânduimŭ și Mumbașirŭ pe sluga Domniĭ-mele. . . . 1784 Decem. 19.

Prea Inălțate Dómne,

Am ascultatŭ luminată porunca Inălțimeĭ Tale la acéstă jalbă a luĭ Ioniță Merișescu biv. Vel Căpit. la Lefegiĭ, pentru care înfățișândŭ Ceaușulŭ de Aprodĭ zapciulŭ celŭ orânduitŭ, pe jăluitorĭ înaintea nóstră, după ce am cetitŭ jalba acésta din cuvîntŭ în cuvîntŭ, vĕḑumŭ că atâtŭ pentru necătura ce arétă jăluitorulŭ că i-se face meșiĭ sale de către zăgazulŭ moreĭ ce l'aŭ făcutŭ dumné-luĭ Paharniculŭ Radu Golescu, și nu pe moșia domnieĭ-sale, ci pe moșia jăluitoruluĭ, cum se arétă în jalbă, i pentru împresurarea ce ḑice că-ĭ maĭ face dumné-luĭ Paharniculŭ la moșie, la unŭ semnŭ ce se ḑice Crângu-Lupuluĭ, unde ḑice, că acolo aŭ fostŭ dela strămoșulŭ sĕŭ grópă de puțŭ și de pivniță, pe care puțŭ l'arŭ fi deschisŭ dumné-luĭ Paharniculŭ a-nume și-lŭ numesce hotarŭ de către moșia dumné-luĭ, cum și pentru nepăstuirea ce ḑice că i-se face de către Dichiulŭ sfinteĭ Mitropoliĭ ot. Têrgovisce și nu-lŭ îngăduesce să se vînḑă vinŭ în loculŭ unde a vîndutŭ maĭ înainte și aŭ avutŭ cârciumă; pentru tóte acestea de aicĭ nicĭ o îndreptare nu se póte face, nicĭ putemŭ să scimŭ de sunt adevĕrate acestea câte jăluitorulŭ le arétă, nefiindŭ de față vechilĭ nicĭ din

www.dacoromanica.ro

partea dumné-luĭ Paharniculŭ, nicĭ din partea sfinteĭ Mitropoliĭ, ca să vedemŭ ceea ce ḑice împotrivă, cu tóte acestea măcarŭ şi vechilĭ de arŭ fi fostŭ faţă, iarăşĭ, ca o pricină ce să urméză a fi de încălcătura moşieĭ şi de împresurarea hotaruluĭ eĭ, este cu cale şi de tótă trebuinţa spre a se face cercetare cu boerĭ orânduiţĭ chiar acolo în faţa loculuĭ; dreptŭ acea găsimŭ cu cale, să fie luminată porunca Inălţimeĭ-Tale către dumné-luĭ Paharniculŭ Fălcoianu, ca cu Mumbaşirŭ omŭ domnescŭ, să mérgă acolo în faţa loculuĭ la acea moşie a jăluitoruluĭ, unde fiindŭ şi faţă, atâtŭ dumné-luĭ Paharniculŭ Golescu, cum şi Dichiulŭ, sfinteĭ Mitropoliĭ ot Târgovisce, prin carte de blăstemŭ, cu ómenĭ străinĭ şi făr'de interesŭ, să cerceteze tóte acestea câte Ioniţă Merişescu intr'acéstă jalbă le arétă, ascultândŭ asemenea şi ce are a ḑice împotriva dumné-luĭ Paharniculuĭ şi vechilulŭ Mitropoliĭ, şi după cercetarea ce va face în ce chipŭ va dovedì dreptatea şi adevĕrulŭ, pentru tóte cu bună pliroforie să însciinţeze aicĭ la Inălţimea-Ta, adică dese va face încălcătura moşieĭ jăluitoruluĭ de către acelŭ zăgazŭ ce l'a făcutŭ dumné-luĭ Paharniculŭ şi de l'a făcutŭ pe moşia Domnieĭ-sale séŭ pe moşia jăluitoruluĭ, cum ḑice; asemenea şi pentru acea cârciumă ce se pricinuesce cu dichiulŭ Mitropolieĭ, să cerceteze iarăşĭ prin blăstemŭ de aŭ avutŭ maĭ înainte cârciumă acolo saŭ nu, ca după însciinţarea ce va face dumné-luĭ, vĕḑendu-se de Inălţimea Ta, să se dea al douilea poruncă în ce chipŭ să urmeze. Noĭ aşa găsimŭ cu cale, iar hotărîrea cea de sĕvârşitŭ rĕmâne a se face de Inălţimea Ta. 1784, Noembre 29. (Cond. 13. Fil. 38.)

Vel Banŭ Ştefanŭ, Vel Vornicŭ Ianache Moruzŭ, Vel Vornicŭ. . . . Vel Log. Istrate Creţulescu, Vel Clucerŭ. . . .

6. Procesŭ de la o cârciumă:

Constantinŭ Glodescu de la Buzĕŭ cu Scarlatŭ Câmpinénu pentru o cârciumă.

Iŏ Mihailŭ Constantinŭ Şuţu Voivodŭ i gpd. Zem. Vlas.

La acéstă anafora ce ne facŭ dumné-lorŭ boeriĭ judecătorĭ spre a se face cercetare la faţa loculuĭ de către boeriĭ judecătorĭ, rĕmâindŭ şi o parte şi alta odihniţĭ, întărimŭ şi Domnia mea şi poruncimŭ dumitale judecătorule, să facĭ cercetare întocmaĭ după cum se coprinde maĭ josŭ. 1785, Febr. 26. (Fila 117—118).

Pré Înălţate Dómne

Din luminata poruncă Inălţimeĭ Tale, prin zapcilâculŭ dumné-luĭ vătafŭ de Visterie s'aŭ adusŭ la judecată Constantinŭ Glodénu Mazilulŭ din sud. Buzĕŭ, cu jalbă pentru dumné-luĭ Scarlatŭ Câmpinénu biv. vel. Stolnicŭ ispravniculŭ

www.dacoromanica.ro

aceluĭ judeţŭ, în care arétă cum că avêndŭ elŭ acolo moşia ce se numesce Belişóra, pe lângă care fiindŭ drumulŭ mare alŭ Brăileĭ, atâtŭ Moşu-sĕŭ i tată-sĕŭ, câtŭ şi elŭ, ḑice, că aŭ avutŭ cârciumă, iar la lăsatulŭ seculuĭ de postulŭ Crăciunuluĭ, aŭ trimesŭ dumné-luĭ stolniculŭ de i-aŭ tăiatŭ cepulŭ de la bute şi i-aŭ popritŭ vînḑarea vinuluĭ, fără a avea vre-o stăpânire în moşia luĭ, rezemândŭ numaĭ într'acésta, cum că locuitoriĭ de pe moşia dumnéluĭ Cremenea, care este peste moşia Mereilorŭ vinŭ de bea vinŭ de la cârciuma luĭ şi se pricinuesce pagubă, în vreme când elŭ vecinŭ de moşie cu dumnéluĭ nu este, fiind-că desparte acea moşie a Mereilorŭ, pentru care ḑice, că după alte jălbĭ ce aŭ maĭ datŭ Mărieĭ Tale i-s'aŭ făcutŭ luminată poruncă către însuşĭ dumné-luĭ, că orĭ să-lŭ lase să-şĭ vînḑă vinulŭ, séŭ avêndŭ a rĕspunde să-şĭ rînduiéscă vechilŭ să se judece cu dînsulŭ, aicĭ la Divanŭ; cu care poruncă ḑise că ducêndu-se, cârciuma nu i-aŭ sloboḑit-o, iar vechilulŭ ş'aŭ trimesŭ pe unŭ Constantinŭ logofeţelulŭ Vernescu; ci fiindŭ-că elŭ acolo ḑice, că aŭ avutŭ cârciumă din vechime, cere să-şĭ afle dreptatea; faţă fiindŭ şi maĭ sus numitulŭ vechilŭ, ne arétă o anafora a dumné-luĭ Stolniculuĭ către Inălţimea Ta, scrisă dela patru a acesteĭ lunĭ, prin care arétă cum că curgerea pricineĭ este într'acestaşĭ chipŭ: dumné-luĭ avêndŭ moşie de zestre ce se numesce Cremenea, pe care este şi satŭ din vechime, alăturea cu moşia dumné-luĭ aŭ şi Mereiĭ pe din sus o sforicică de moşie, iar maĭ pe din susulŭ aceleĭ moşióre a Mereilorŭ are şi jăluitorulŭ asemenea o sforicică, care sforicică fiindŭ fórte îngustă şi alăturea cu satulŭ domnieĭ sale, s'aŭ întinsŭ locuitoriĭ cu casele lorŭ şi pe moşia Mereilorŭ, şi fiindŭ-că pe acelŭ hotarŭ alŭ Mereilorŭ sunt şeḑĕtorĭ sătenĭ din satulŭ domnieĭ sale, numitulŭ jăluitorŭ s'a dusŭ de a pusŭ vinŭ la unulŭ din sătenĭ cu cuvîntŭ că şéde pe hotarulŭ moşieĭ luĭ, şi aşa ḑice, că-şĭ aŭ deschisŭ cârciuma tocmaĭ în marginea satuluĭ domnieĭ sale, care lucru ḑice că vĕḑêndu-lŭ despre o parte, că este peste obiceiulŭ pămêntuluĭ, şi despre alta cercetândŭ şi pre împrejuraţiĭ ómenĭ bĕtrânĭ, maĭ vîrtosŭ şi pe ómeniĭ vechĭ aĭ caseĭ rĕposatuluĭ socruluĭ dumné-luĭ de aŭ maĭ avutŭ jăluitorulŭ acolo cârciumă vre-o dată séŭ nu? s'aŭ adeveritŭ că n'ar fi maĭ avutŭ, pentru aceea întâiŭ ḑice, că i-ar fi ḑisŭ în multe rînduri să-şĭ mute cârciuma la cel-l'altŭ capŭ alŭ moşieĭ luĭ, iar nu să fie înăuntru satuluĭ domnieĭ sale şi la săténulŭ alŭ domnieĭ sale, dar ne-înţelegêndŭ, aŭ trimisŭ de i-aŭ tăiatŭ cepulŭ şi l'aŭ popritŭ de a nu maĭ vinde vinŭ, ci după luminată poruncă, ḑice că ş'a rînduitŭ vechilŭ pe maĭ sus numitulŭ logof.; la acésta tăgăduindŭ jăluitorulŭ şi ḑicêndŭ cum că elŭ cârciuma şi-a făcut'o aprópe lângă cea ce a avut'o din vechime şi chiar pe moşia luĭ, l'amŭ întrebatŭ de are nescare-va mărturiĭ vrednice de credinţă, ca să putemŭ descoperi adevĕrulŭ, şi rĕspunse că aicĭ n'are pe nimenea, iar acolo sciŭ toţĭ carĭ vorŭ mărturisi prin carte de blăstemŭ; decĭ fiindŭ-că aicĭ doveḑile ce se cu-

www.dacoromanica.ro

vine lipsescŭ, noĭ nu amŭ pututŭ face nicĭ o hotărîre, fără numaĭ găsimŭ cu cale să fie luminată porunca Inălţimeĭ Tale către dumné-luĭ Ştefanŭ Cioranŭ Serdarulŭ, judecătorulŭ aceluĭ judeţŭ, să facă cercetare cu amênuntulŭ prin ómenĭ bětrânĭ de acolo, faţá cu jăluitoriulŭ, întâiŭ de s'aŭ făcutŭ cârciumă chiar pe moşia luĭ séŭ nu? şi alŭ doilea, de aŭ maĭ avutŭ şi moşulŭ-sĕŭ i tatălŭ-sĕŭ acolo cârciumă din vechime, şi de aŭ avutŭ să maĭ cerceteze, daca cârciuma acésta a jăluitoruluĭ totŭ lângă cea veche aŭ făcut'o, aprópe séŭ că s'aŭ maĭ apropiatŭ de a dumné-luĭ Stolniculuĭ, şi câtă diastimă este din loculŭ celŭ vechiŭ până la cea nouă, şi de la cea nouă până la a dumné-luĭ Stolniculuĭ? dar pentru ca să nu maĭ aibă jăluitoriulŭ cuvîntŭ la urmă, că aceĭ ómenĭ n'aŭ arĕtatŭ la cercetare dreptulŭ adevĕrŭ, temêndu-se de dumné-luĭ Stolniculŭ ca de unŭ ispravnicŭ, şi aşa să nu pótă luà pricina curată sĕvêrşire şi să maĭ înoiască judecăţĭ, la cercetarea ce le va face dumné-luĭ Serdarulŭ, să le cetéscă întâiŭ cartea de blăstemŭ şi mărturia ce şi-o vorŭ da-o să o trécă în dosulŭ cărţeĭ de blăstemŭ sub iscăliturile lorŭ, după care de vorŭ rĕmâné de acolo amêndouĕ părţile odihnite de bine, iar de nu să însciinţeze Mărieĭ Tale cu anafora de curgerea pricineĭ, trimiţêndu-şĭ carte de blăstemŭ cu mărturia ce vorŭ da-o aceĭ ómenĭ, ca după aceea să se pótă face la urmă aicĭ hotărîrea cuviinciósă; iar cea de sĕvêrşitŭ rĕmâne la Măria Ta. 1785. Februarie 18. (Cond. 13, fila 77—78.)

Constantinŭ Cocorăscu, Pahar., Ianache Mavrodinŭ, Pahar., Drăgici Grecénu, Medelnicerŭ, Pantazi, Slugerŭ, Scarlatŭ Fălcoianu, Şatrarŭ, George Canale.

7). Clironomie. Procesŭ :

Pitacŭ către dumné-luĭ Vel. Logof. Brâncovénu pentru pricina feciorului Haidiĭ cu Panaitŭ Vrana, unchiulŭ sĕŭ.

Cinstitŭ şi credinciosŭ boerulŭ Domnieĭ-mele Manolache Brâncovénu, Vel Logof. de Ţéra de sus, facemŭ scire domnieĭ-tale, că ierĭ înfăţişându-se la Divanŭ înaintea Domnieĭ-mele Diamandi, fiulŭ şi vechilulŭ Haidiĭ Dimangiŭ cu Panaitŭ Vrană, unchiulŭ sĕŭ, pentru împărţéla clironomiĭ altuĭ unchiŭ alŭ lorŭ a-nume Vartolomeŭ, aŭ arĕtatŭ Panaitŭ de s'aŭ cetitŭ douĕ anaforale ce aŭ fostŭ făcutŭ pré sfinţia Sa părintele Mitropolitulŭ şi cu părinţiĭ Episcopĭ asupra acesteĭ pricinĭ, una către Domnia sa fratele Domnŭ Nicolae Vodă, şi alta către Domnia nóstră; aşişderea aŭ arĕtatŭ şi Diamandi unŭ tacrirŭ a mumesiĭ cu câte-va condee, care condee cetindu-le Domnia-mea vĕdumŭ că sunt cu cale a se cercetà, ca unele ce aceste nu s'aŭ teorisitŭ de pré sfinţia Sa Părintele Mitropolitŭ, căcĭ nu le-aŭ arĕtatŭ înaintea pré sfinţieĭ Sale nimenea, nefiind fostŭ faţă numita, acésta Haida Dimangiŭ întâiŭ, ci numaĭ unulŭ

www.dacoromanica.ro

din clironomĭ, a-nume Anastasie Pană, viindŭ cu Epitropia dela tatălŭ sĕŭ, și cerêndŭ partea luĭ dela Panaitŭ din clironomia luĭ Vartolomeŭ, pré sfinția Sa aŭ cercetatŭ némulŭ lorŭ câțĭ clironomĭ sunt, ce părțĭ se cade fie-căruĭ după pravilă, și câtă sumă de clironomie aŭ arĕtatŭ Panaitŭ? mulțumindu-se și acelŭ Anastasie și nepricinuindŭ altŭ nimicŭ aŭ făcutŭ împărțélă, care împărțélă după rudenia lorŭ este bună după pravilă, precum și însușĭ Diamandi la acésta fŭ mulțămitŭ și nu póte avé cuvîntŭ în potrivă, făr'de numaĭ pentru suma pereusieĭ că n'aŭ arĕtatŭ Panaitŭ socotéla dréptă, ci scăḑêndŭ cheltuelĭ și datoriĭ aŭ împuținatŭ suma și cu acésta s'aŭ folositŭ pe dînsulŭ, și aŭ păgubitŭ pe dînșiĭ ceĭ-l'alțĭ clironomĭ, decĭ pentru cercetarea acestorŭ condee le-am ḑisŭ Domnia-mea la amêndoĭ, de vorŭ vré să-șĭ alégă negustorĭ pe carĭ însușĭ eĭ vorŭ cere spre a li-se teorisi prin erotocrisie ca să lipséscă dintre dînșiĭ cea maĭ multă pricinuire ce potŭ să aibă și ca să nu maĭ rĕmâe nicĭ unuia nicĭ altuia cuvîntŭ pe urmă de prigonire între dînșiĭ, fiindŭ maĭ vîrtosŭ și pricinĭ de socotélă, care după orânduială urméză a se căută de către neguțitoriĭ, séŭ când nu vorŭ vré eratocrisie, să rânduimŭ la cercetare de judecătorĭ, și cu acésta eșindŭ dinaintea Domnieĭ-mele, din Divanŭ amêndouĕ părțile, ca să se socotéscă și să-șĭ iea séma la acésta, luândŭ rĕspunsŭ că amêndoĭ aŭ primitŭ, nesilițĭ, ca prin erotocrisie să se caute pricinile cu neguțitoriĭ ceruțĭ și despre partea unuia și despre partea altuia, ci pentru acésta scriemŭ domnieĭ-tale ca să epistașescĭ dumnéta de a se face *copromensulŭ (?)* sub iscăliturile lorŭ după orânduiala erotocrisiĭ cu neguțitoriĭ ceruțĭ despre amêndouĕ părțile, și apoĭ să rînduescĭ domnia-ta pe Zapciulŭ Divanuluĭ ca înfățișândŭ pe amêndouĕ părțile să aibă aceĭ erotocritesŭ după copromensulŭ luĭ ale teorisi și ale isbrăni pricinile, făcêndŭ și socotéla la madelele ce vorŭ fi de trebuință și întru o unire de obște și socotință a dreptățeĭ cum vorŭ găsi cu cale cu frica luĭ Dumneḑeŭ să facă în scrisŭ alegerea, care alegere vĕḑênd'o dumnéta și fiindŭ cu unirea tuturorŭ celorŭ ceruțĭ crotocrițĭ sub iscăliturile lorŭ, să ne o arĕțĭ ca de voe și prisosŭ la acéstă pereusie de împărțitŭ peste sumă cea ce s'aŭ arĕtatŭ, întâiŭ să le facă iarășĭ pré sfinția sa părintele Mitropolitŭ după pravilă împărțélă, poruncimŭ Zapciuluĭ celuĭ orânduitŭ, nu numaĭ pe neguțitorĭ să-ĭ strîngă d'impreună și pe ceĭ ce se pricinuescŭ înaintea neguțitorilorŭ, ci și Zapciĭ locŭ să facă ca să iea isbrănire pricina și să ne aducă anafora, tolico pisah gvmd. 1783, Octomb. 6. (Cod. 12, fila. 50.)

www.dacoromanica.ro

8). Carte de blăstemŭ.

Pitacŭ către Constantinŭ Micescu, ce are pricină cu Iordache Vrabie, ca să primésca blăstemŭ Iordache.

Pré sfinția Ta părinte Mitropolite, este sciutŭ pré sfinția Tale hotărîrea ce am făcutŭ Domnia-mea astădĭ la Divanŭ priciniĭ ce are Constantinŭ Micesculŭ cu Iordache Vrabie, pentru rĕmasele socruluĭ sĕŭ Barbu Olanŭ, care dice Constantinŭ, că aŭ fostŭ lăsatŭ asupra luĭ ca să-ĭ facă pomenirile și să-ĭ caute de sufletŭ, iar Iordache aŭ luatŭ celea maĭ multe și maĭ bune rĕmasurĭ, i unŭ locŭ alŭ luĭ cu casă, cu vie și cu pometurĭ, i l'aŭ vîndutŭ la alțiĭ, cu pricina a 24 stânjenĭ ce a avutŭ și elŭ acolo, i unŭ țiganŭ alŭ luĭ, care avêndŭ o țigancă la Iordache și mergêndŭ să o iea, elŭ l'aŭ opritŭ și-lŭ stăpânesce de sunt acum 3 anĭ, cum și alte deosebite câte-vașĭ cererĭ maĭ făcea Constantinŭ. Decĭ cât pentru locului cu via, i pometulŭ i pentru acelŭ țiganŭ, care dice că-lŭ ține de sunt treĭ anĭ, aŭ rĕmasŭ a se scrie porunca Domnieĭ mele către Ispravnicĭ, ca la fața loculuĭ să cerceteze, și pe cât se va dovedi că a avutŭ loculŭ luĭ, cu vie, cu pometurĭ, și l'a stăpânitŭ să-lŭ dea întru stăpânire alegêndŭ și partea luĭ Vrabie deosebitŭ fără de a nu i-se astupa ușa caseĭ. Așișderea și țiganulŭ dovedindu-lŭ că este la Vrabie, iarășĭ să-lŭ împlinéscă, împreună și munca luĭ; iar pentru rĕmasele Barbuluĭ aŭ arĕtatŭ Iordache ecsoflisisulŭ la mâna luĭ Constantinŭ, ce nicĭ de elŭ nu fu tăgăduitŭ la Divanŭ, întru care scrie, că pentru tóte s'aŭ hotărîtŭ înaintea judecățeĭ, adecă s'aŭ desfăcutŭ; cum și pentru osebitele cererĭ ce maĭ făcea Constantinŭ, aŭ arĕtatŭ Iordache cărțĭ de judecată dela Ispravnicĭ, întru care scrie, că și acelea cererĭ s'aŭ doveditŭ nedrepte și fără de cale, care cărțĭ de judecată și ecsoflisisŭ era îndestulă dovadă a cunósce judecata, că nu are Constantinŭ cuvîntŭ a maĭ înnoi pricinele acele, pentru care s'aŭ isbrănitŭ și s'aŭ izlăjitŭ; dar cu tóte acestea, fiindŭ-că aŭ făcutŭ multă strigare la Divanŭ, cum că este la unele adichisitŭ de Iordache și ecsoflisisŭ n'aŭ datŭ pentru acelea, ci pentru altele, care s'aŭ desfăcutŭ, cerêndŭ ca să primésca Iordache jurămîntŭ, cum că întru nimicŭ nu ĭ face nedreptate, și va rĕmânea odihnitŭ a nu maĭ face dela dînsulŭ nicĭ o cerere, care blăstemŭ fiindŭ că-lŭ voiesce primi și Iordache a-lŭ face, pentru încredințarea luĭ Constantinŭ, de a-se mântui de dînsulŭ, și fiindŭ-că a-ĭ găsit-o și pré Sfinția Ta cu cale, iată cu zapciulŭ celŭ orânduitŭ se trimite la pré Sfinția Ta pe Iordache, ca arĕtându-ĭ maĭ întâiŭ ce este blăstemulŭ, să-lŭ puĭ să primésca, cum că întru nimicŭ nu dichisesce, nicĭ păgubesce pe Constantinŭ de cele ce arŭ fi ale luĭ drepte, unde să fie și însușĭ Constantinŭ față, ca să vadă, și primindŭ saŭ neprimindŭ să avemŭ dela pré Sfinția Ta însciințarea. Tolico pisah gvmd. 1784, Martie 4. (Cond. 12, fila 132.)

www.dacoromanica.ro

9. Hoția de inele în Moldova. Sentință de judecată Moldovenéscă de esecutatŭ în Muntenia :

Iosifŭ Starostea de Ovreĭ, cu Gavrilă dascălulŭ dela Moldova, pentru nisce inele.

Iŏ Mihailŭ Constantinŭ Șuțulŭ Vod. i gpd. Zem. Vlas.

Fiindŭ-că Gavrilŭ nicĭ o apelație în sorocŭ de 60 ḑile n'aŭ făcutŭ în urmă, din care s'aŭ și cunoscutŭ, că altŭ cuvîntŭ vrednicŭ nu are, s'aŭ întăritŭ dar și de către Domnia mea hotărîre adepartamentuluĭ întru apĕrarea Starosteĭ Iosilŭ. 1785, Februarie 8. (Cond. 13, fila 77—78.)

Pré Înălțate Dómne,

Gavrilă dascălulŭ din ținutulŭ Botoșanilorŭ alŭ ți̇ĕrcĭ Moldoveĭ, prin jalbă către Inălțimea Ta, cu zapciulŭ rînduitŭ, dumné-luĭ vătafŭ de paharniceĭ, cero dela Iosifŭ Starostea de Ovreĭ patru inele de aurŭ cu o carte de judecată a dumné-lorŭ Vornicilorŭ din Moldova, scrisă dela trecuta luna luĭ Iulie 28, care cuprinde, că din poruncă Domnéscă fiindŭ avutŭ judecată înaintea dumné-lorŭ, unŭ Nicolae Gulie ce a fostŭ șoltuzŭ la Botoșanĭ cu unŭ Haimŭ jidovŭ i cu o Lupa Preotesa și cu acestŭ Gavrilă ginerile eĭ, așa aŭ fostŭ când Haimŭ jidovulŭ cum că la lét 1772, furându-i-se din prăvălie unŭ sipetŭ cu scule și cu banĭ, și fiindŭ fostŭ pe acea vreme Vornicŭ la Botoșanĭ dumné-luĭ Stolniculŭ Manolache Dimache, aŭ făcutŭ cercetare cu amĕnuntulŭ și s'aŭ găsitŭ sipetulŭ spartŭ lângă gardulŭ grădineĭ luĭ Nicolae Șoltuzŭ, asupra căruia fiindŭ mare bănuială, s'aŭ călcatŭ casa și s'aŭ găsitŭ din scule îngropate într'unŭ temnicŭ din curtea caseĭ luĭ, și apucândŭ pe Șoltuzŭ cu strînsóre să împlinéscă paguba jidovuluĭ, vrêndŭ să-lŭ certe și cu bătae, s'aŭ învoitŭ cu jidovulŭ de i-aŭ plătitŭ paguba pe jumĕtate, dar fiindŭ-că Hahambașa alŭ lorŭ, ḑise că scrisese cărțĭ atâtŭ pe la toțĭ jidoviĭ din țéra Moldoveĭ, cât și pe la ceĭ din Bucurescĭ, arĕtândŭ pentru câte-va inele ce lipsia ale luĭ Haimŭ jidovulŭ, de aurŭ bătutŭ și cu matostatŭ, *în care era scrise numele cu slove jidovescĭ*, s'aŭ prinsŭ acestŭ Gavrilă aicĭ cu patru incle de acela date să le vîndă, și ducêndu-lŭ la dumné-luĭ vel Cămărașŭ, inelele s'aŭ popritŭ, iar Gavrilă s'a sloboḑitŭ prin chizășie să mérgă la Moldova să arĕte luĭ Haimŭ jidovulŭ, că acele inele i-s'aŭ datŭ de către Lupa sócra luĭ, și așa ducêndu-se acolo, ḑice că aŭ începutŭ a trage judecată cu toțĭ, și făcêndŭ cercetare Preotesiĭ Lupi a mărturisitŭ că le-ar fi găsitŭ pe ulița Botoșanilorŭ legate într'o cârpă, și nedândŭ creḑĕmîntŭ ca uneia ce le tăinuise, ḑice că aŭ rînduitŭ să facă jurămîntŭ, cum că 'ĭ sunt vorbele adevĕrate, ce ar fi prinsŭ

www.dacoromanica.ro

bucurosŭ, iar Nicolae Şoltuzulŭ nu a lăsatŭ să jure ḑicêndŭ, că elŭ totŭ s'aŭ sărăcitŭ, şi aşa dumné-lorŭ ḑise că aŭ hotărîtŭ de aŭ plătitŭ Preotésa Lupa preţulŭ inelelorŭ tal. 50 la Necolae Şoltuzulŭ, şi ca după ce va aduce inelele dela Bucurescĭ le va da la Haimŭ jidovulŭ şi îşĭ va lua baniĭ dela dînsulŭ, pentru aceea ḑice Gavrilă jăluitorulŭ, cum că de vreme ce sócră-sa a plătitŭ preţulŭ inelelorŭ la Nicolae Şoltuzŭ, şi de vreme ce Iosifŭ Starostea de Ovreĭ le-aŭ luatŭ aicĭ din mâna luĭ de le-aŭ datŭ la dumné-luĭ Cămăraşŭ, să dea dar acum inelele să le ducă acolo să le dea în mâna luĭ Haimŭ jidovulŭ, să-şĭ ica sócră-sa baniĭ dela dînsulŭ după hotărîrea judecăţeĭ; faţă fiindŭ şi numitulŭ Staroste, a rĕspunsŭ, cum că în Domnia Mărieĭ Sale Nicolae Vodă Caragea când se afla dumné-luĭ Costache Filodorŭ Vel Cămăraşŭ, fiindŭ-că de către tâlharĭ şi făcĕtorĭ de rele se furase argintŭ şi scule de la sfînta icóná Maica Precista ot. Biserica luĭ Ceauşŭ Davidŭ, fusese datŭ porunca dumné-luĭ Vel Cămăraşuluĭ, fiindŭ fostŭ totŭ Staroste de ovreĭ *Cuiungi-Başa şi altorŭ Bresle ce sunt supuse cămăriĭ*, (după cum şi maĭ înainte de apururea obişnue într'acelaşŭ chipŭ:) să fie cu priveghere, să se prinḑă tâlhariĭ când vorŭ vinde câte ceva; după acea poruncă ḑice, că dândŭ elŭ de scire tuturorŭ ovreilorŭ, şi orĭ dândŭ de scire creştinilorŭ argintarĭ, s'aŭ pomenitŭ într'o ḑi cu unŭ Mihailŭ argintarŭ creştinŭ, că aduce la dînsulŭ pe acestŭ Gavrilă cu cele patru inele date să le vînḑă, ale cărora pecetiĭ cetindu-le şi vĕḑêndu-le că sunt ale luĭ Haimŭ jidovulŭ, după cum scie pricina, cum scrisese Hahambaşa, l'aŭ luatŭ şi l'a dusŭ la dumné-luĭ Cămăraşŭ d'împreună cu inelele, pe care inele poprindu-le dumné-luĭ Cămăraşŭ, pe Gavrilă l'aŭ pusŭ întâiŭ la închisóre, iar peste treĭ ḑile l'aŭ sloboḑitŭ prin chiezăşie, şi aşa aducêndu-lŭ şi ne maĭ arĕtându-se nimenĭ şi *întâmplându-se şi Mazilia Mărieĭ Sale Nicolae Vodă Caragea*, s'aŭ dusŭ şi dumné-luĭ Cămăraşŭ cu Măria Sa d'împreună cu inelele; pentru aceea ḑice că elŭ ca unŭ supusŭ şi următorŭ porunceĭ Comandiruluĭ nu se vinovăţesce a le rĕspunde; la care aceste deosebitŭ că a adusŭ şi mărturia Polcovniculuĭ Stoica în scrisŭ, sub iscălitură care se cuprinde întocmaĭ ca şi tacrirulŭ sĕŭ, dar maĭ vîrtosŭ că şi Gavrilă însuşĭ cu graiulŭ luĭ le mărturisise tóte, că aşa sunt, atâta numaĭ rĕmâne într'unŭ cuvîntŭ, cum că, de vreme ce Starostea i le-aŭ luatŭ din mână când vrŭ să le vînḑă, Starostea să i-le şi rĕspunḑă; dar noĭ judecămŭ cu cale, de vreme ce inelele s'aŭ doveditŭ în pricină de furtişagŭ, pe care Starostea de sine-şĭ nu le-aŭ luatŭ, ci următorŭ porunceĭ fiindŭ spre adevĕrŭ, le-aŭ descoperitŭ şi în mâna Comandiruluĭ teslimŭ le-aŭ făcutŭ (după cum însuşĭ Gavrilă o mărturisesce), carele nefiindŭ împărtăşitŭ la nicĭ unŭ interesŭ, nu se osândesce a le rĕspunde, nicĭ a da sémă pentru dînsele, ci paguba caută spre Gavrilă şi sócră-sa Lupa, (căcĭ s'aŭ găsitŭ la dînşiĭ lucrurĭ de furatŭ) până vorŭ găsi pe dumné-luĭ Cămăraşŭ Filodorŭ să le céră; iar Iosifŭ Starostea de Ovreĭ să nu se supere întru nimicŭ; rĕmâindŭ cea

www.dacoromanica.ro

de sĕvârşitŭ hotărîre la Inălţimea Ta. 1784, Noembre 28. (Cond. 13, fila 77—78.)
Dumitrache Biv Vel Clucerŭ, Ianache Mavrodinŭ Pahar., Teodorache Ştirbeiŭ Serdarŭ, Hristea Biv Vel Medelnicerŭ, Pantazi Slugerŭ, Scarlatŭ Fălcoianu, Biv Vel Şătrarŭ.

10). Iată istoriculŭ unorŭ case, fóstă proprietate a luĭ Toma Cantacuzino, perdute de elŭ din hainia sa şi donate apoĭ familieĭ Creţulescu :

Hrisovulŭ d-sĕle Vel Vist. N. Brâncovénulŭ pentru casele i locŭlŭ lorŭ în Bucurescĭ, 1785 (7293).

Arătă că casele eraŭ în mahalaoa Şerbanŭ-Vodă, luate de tată-sĕŭ prin schimbŭ dela domnie cu hrisovulŭ luĭ Grigore Ghica Vvd. din 7258, Decembre 2. Se menţionéză de altŭ hrisovŭ alŭ luĭ Const. Cehanŭ Racoviţă Vvd. cu lĕt. 7262, Decembre 13, şi altŭ hrisovŭ alŭ luĭ Scarlatŭ Ghica Vvd. cu lĕt. 7267, Iulie 25, «întru care hrisóve scrie, că aceste case ce ţine d-luĭ Vel Vist. acum, aŭ fostŭ ale Tomeĭ Spătaruluĭ Cantacuzino, iar din Domnia rĕposatuluĭ Domnŭ Iŏ Const. Vodă Brâncovénulŭ, după ce s'aŭ înstreinatŭ Toma Spătarulŭ, din porunca împărĕtéscă tóte cele rĕmase ale luĭ s'aŭ fostŭ luatŭ pe séma Domnieĭ, până în Domnia rĕposatuluĭ Domnŭ Iónŭ Mavrocordatŭ Vvd. când atuncĭ fiindŭ vreme de resmeriţă şi aflându-se uniĭ din boeriĭ ţĕreĭ cu drepte şi credincióse slujbe slujindŭ Domnieĭ şi ţĕreĭ, ale cărorŭ slujbe fiindŭ cunoscute şi plăcute maĭ sus pomenituluĭ rĕposatŭ Domnŭ, nu le-aŭ lăsatŭ osteninţile în zadarŭ, ci i-aŭ dăruitŭ şi i-aŭ miluitŭ dându-le întru *stăpânirĭ: moşiĭ, viĭ, ţiganĭ, din cele rĕmase ale Tomeĭ Spătaruluĭ; între carĭ boerĭ credincioşĭ fiindŭ unulŭ şi d luĭ rĕposat. Iordache Creţulescu Vel Vornicŭ, l'a fostŭ* dăruitŭ şi pe d-luĭ cu câte ceva din cele rĕmase ale Tomeĭ Spătaruluĭ prin hrisovulŭ domnieĭ-sale şi între alte: viĭ, moşiĭ, şi ţiganĭ aŭ fostŭ numite în hrisovŭ şi casele aceste din Bucurescĭ, dar numaĭ câtŭ le-aŭ numitŭ dórŭ în hrisovŭ dăruite, iar pentru stăpânire nicĭ odinióră nu le-aŭ pututŭ lua, ci când uniĭ, când alţiĭ din boeriĭ *ce veniaŭ cu trecuţiĭ Domnĭ după vreme le-aŭ avutŭ conacŭ, după cum şi în Domnia D-sale N. Vodă Mavrocordatŭ le-a stăpânitŭ Iordache Rosetŭ biv. Vel Pah. şi în Domnia d'întâĭ a rĕpos. Mihaiŭ Racoviţă Vvd. le-a stăpânitŭ Aga Panaiotache* şi în Domnia D-sale Const. Vodă Mavrocordatŭ, în douĕ rînduri, le-a stăpânitŭ Dumitrache Spătarulŭ şi între a doua Domnie a rĕpos. Grigorie Vodă Ghica le-a stăpânitŭ N. Rosetŭ biv. Vel Spătarŭ, până ce i-aŭ fostŭ mergerea la Ţarigradŭ, în care vreme fiiĭ rĕposatuluĭ Iordache Vorniculŭ Creţulescu, fost-aŭ făcutŭ jalbă la rĕposatulŭ Grigorie Ghica Vvd. rugându-se, ca să le înoiască daniile ce avĕ dela Domniă şi rĕposatulŭ Iónŭ Vvd. şi cu hrisovulŭ d-sale precum le-a înoitŭ şi alţĭ Domnĭ ce aŭ stătutŭ oblăduitorĭ acesteĭ ţĕrĭ; decĭ dom-

www.dacoromanica.ro

nia sa pentru alte moşiĭ, viĭ şi ţiganĭ le-a înoitŭ domnia sa la hrisovulŭ domnieĭ-sale de tóte, iar pentru casele acestea, vĕḑêndŭ că sunt pururea trebuincióse Domnieĭ pentru boeriĭ, carĭ după vreme vinŭ mosafirĭ în ţéra acésta, să le fie gazdă, precum le fusese şi maĭ înainte, iar să nu se scóţă pămînteniĭ de prin casele lorŭ, pentru acea nu le-a datŭ, ce le-a lăsatŭ pe séma Domnieĭ. Iar după acésta netrecêndŭ vreme multă la mijlocŭ, dumné-luĭ rĕposatulŭ Const. Brâncovénulŭ biv. Vel Logof. părintele dumné-luĭ Vel Vist. N. fost-aŭ făcutŭ rugăciune la Domnia-sa Grigore Ghica Vvd. ca să facă schimbŭ, să dé dumné-luĭ altă casă pentru tréba mosafirilorŭ şi d-sale să i se dé casele acestea ce aŭ fostŭ ale Tomeĭ Spătaruluĭ şi domnia-sa după rugăciunea dumné-luĭ biv Vel Logof. a fostŭ orînduitŭ la sfinţia Sa rĕposatuluĭ Neofitŭ Mitropolitŭ şi la Veliţiĭ boerĭ ca să socotéscă în ce chipŭ cu cale găsescŭ a fi, şi dumné-lorŭ Veliţiĭ boerĭ, împreună cu rĕposatulŭ Mitropolitŭ vĕḑêndŭ cum că casele Tomeĭ Spătaruluĭ sunt dărăpănate şi maĭ de totŭ desvĕlite, încât nicĭ de mosafiriĭ nu maĭ era cu putinţă a şeḑé într'însele, precum se afla atuncĭ, fiindŭ-că întra'tâta prelungire de vreme, dela pribegirea Tomeĭ Spătaruluĭ, până atuncĭ cine şeḑuse într'însele nu maĭ adăogase nimenea să drégă ceva, ci osebitŭ de derăpănarea caselorŭ iar şi tóte prejmuirile lipsise, cum grajdulŭ, cum cuhnea şi casa de cuptóre, nicĭ unele nu rĕmăsese şi socotind, că şi de nu va face schimbŭ nicĭ de unŭ folosŭ nu maĭ puté fi casele acestea, iar casele ce le da dumné-luĭ biv. Vel Logof. fiindŭ case noue şi bune şi cu locŭ încă maĭ multŭ şi cu tóte împrejmuirile bune şi noue şi grajdŭ, culine, cu case de cuptóre, care erà vrednice a se găzdui fie-ce boerŭ mare; de acésta dumné-lorŭ boerĭ împreună cu Metropolitulŭ Neofitŭ aŭ însciinţatŭ pe rĕpos. Grigore Ghica Vvd. cu carte, în care sunt iscăliţĭ şi fiiĭ rĕposatuluĭ Vornicŭ Iordache Creţulescu, cărora le fusese casele date dar încă sciuţĭ din neamulŭ Tomeĭ Spătaruluĭ, ce i-s'a întêmplatŭ atuncĭ aicĭ în ţéra de faţă, arĕtândŭ voiniţa de obşte şi cum că găsescŭ cu cale să se facă schimbŭ; aşa D-sa Grigore Vodă Ghica a primitŭ şi a făcutŭ schimbŭ, dândŭ d-sale biv. Vel. Log. numitele case, ce a fostŭ ale Tomeĭ Spătaruluĭ, cu locŭlŭ lorŭ şi dumné-luĭ biv. Vel Logof. a fostŭ datŭ pe séma Domnieĭ casele d-séle din mahalaoa Golesculuĭ. . . . (urméză hotărîrea acelorŭ case, lét. 7293, 1785.)

11. Altŭ procesŭ :

Mihailŭ Curte tovarăşulŭ luĭ Adamŭ Ciatîrŭ cu Paharniculŭ Jianulŭ pentru nisce lână.

Iõ Mihaiŭ Constantinŭ Şuţulŭ Vvd. i gpod.

Măcarŭ că fiulŭ Paharniculuĭ n'a rĕmasŭ odihnitŭ la acéstă judecată şi dete jalbă Domnieĭ mele, arĕtându-ne de împreună şi anaf. Craioviĭ şi cu deose-

www.dacoromanica.ro

bitŭ tacrirŭ alŭ Paharniculuĭ, dar după ce le-aŭ cetitŭ tóte acole de rîndŭ și după ce amŭ înțelesŭ și anaforaua acésta a d-lorŭ Velițilorŭ boerĭ, luândŭ și noĭ sémă cu amăruntulŭ dreptățiĭ, amŭ găsitŭ hotărîrea dumné-lorŭ boerilorŭ Veliță bună, și Paharniculŭ Jianulŭ are adevĕratŭ tótă dreptatea a-șĭ căuta davaua acésta, cu Costea care a mărturisitŭ acestŭ vicleșugŭ, prin dcosebită judecată, iar Mihaiŭ nu se vinovățesce după nicĭ unŭ cuvîntŭ a i-se luà marfa acésta, în vreme ce elŭ aŭ cumpĕratŭ prin tocmélă bună cu stăpânulŭ mărfeĭ și aŭ numĕratŭ și baniĭ toțĭ; căruia 'ĭ dămŭ tótă voia și volnicia a-șĭ ridica lâna tótă, fără de a nu se cutezà Paharniculŭ a-lŭ oprì, iar pentru acelŭ aședămîntŭ ce aŭ făcutŭ lânariĭ între dînșiĭ în potriva rânduleĭ și a dreptățeĭ săracilorŭ locuitorĭ, poruncimŭ dumitale Caimacamule alŭ Craioveĭ, după ce veĭ luà acelŭ zapisŭ dela mâinele lorŭ, și după ce lŭ veĭ sparge, să urmezĭ după osebita carte Domnieĭ mele ce ți-s'aŭ scrisŭ asupra acești fără de cale urmare a lorŭ; și dumné-ta Clucerŭ Șuțule Caimacamulŭ Craioveĭ să epistășescĭ, ca tótă lâna să se facă teslimŭ negustoruluĭ, fără de a nu se zăbovì maĭ multŭ. 1785, Augustŭ 10. (Cond. 13, fila 337.)

Procit. Vel Logof.

Pré Înălțate Dómne

După însciințarea ce a făcutŭ dumné-luĭ Caimacamulŭ Craioveĭ cum că Mihaiŭ Curtea tovarășulŭ luĭ Dumitru Ciatârŭ suditulŭ alŭ Austricĭ, avêndŭ pricină de judecată cu dumné-luĭ Paharniculŭ Stanŭ Jianulŭ pentru nisce lână, și ne-rĕmâindŭ Mihaiŭ odihnitŭ pe judecata ce li-s'aŭ făcutŭ la Craiova, i-aŭ sorocitŭ să se judece aicĭ între acéstă însciințare a dumné-luĭ Caimacamuluĭ, ni se poruncesce de către Inălțimea Ta, ca să cercetămŭ acéstă pricină a lâneĭ și să facemŭ hotărîrea dreptățiĭ în scrisŭ; decĭ după luminata porunca Mărieĭ Tale, Vătafulŭ de Paharniceĭ aŭ adusŭ înaintea nóstră, atâtŭ pe Gheorghe Jianulŭ Biv Vel Șătrarŭ, fiindŭ și vechilulŭ d-luĭ Paharnicŭ Jianulŭ, cât și pe Teodorache vechilulŭ luĭ Ceatîrŭ, carele în trecutele ḑile aŭ fostŭ pornitŭ jalbă către Măria Ta, cum că Mihaiŭ Curtea tovarășulŭ luĭ Ceatârŭ, cum că cumpĕrândŭ dela unŭ Costea tovarășulŭ luĭ Ștefanŭ Triandafilŭ Gealepŭ nisce lână, care o spălase acelŭ Costea în unŭ coșarŭ de lânăric la marginea Jiuluĭ, aprópe de Craiova a dumné-luĭ Paharniculŭ Jianŭ, și s'arŭ fi opritŭ de către Paharniculŭ neîngăduindu-lŭ să o ridice, cu pricină că se protimisesce maĭ multŭ d-luĭ a o cumpĕrà, și intrândŭ în cercetarea pricineĭ amŭ întrebatŭ pe vechilulŭ Paharniculuĭ cu ce cuvîntŭ a opritŭ acea lână, și nu-lŭ îngăduesce a ridica, rĕspunse că acelŭ Costea făcêndŭ rugăciunea Paharniculuĭ de i-aŭ datŭ acea coșere ca să-șĭ spele marfa de lână ce aŭ avutŭ strînsă, cu ómeniĭ Paharniculuĭ, făcêndŭ tocmélă ca să-ĭ dea pe sacŭ

www.dacoromanica.ro

de lână spălată po. tal. unulŭ, şi înţelegêndŭ Paharniculŭ dela ómeniĭ Costeĭ, cum că de va găsì muşteriĭ este să vînḑă lâna aicĭ, întâlnindŭ pe Costea s'aŭ datŭ în tocmélă, cerêndŭ Costea tal. 25 câştigŭ pe mia de oca, osebitŭ de cumpĕrătórea ce-lŭ ţine lâna, i de cheltuiéla ce a făcutŭ, şi Paharniculŭ dândŭ tal. 16, şi neputêndŭ isprăvì tocméla, fiindŭ la douĕ césurĭ din nópte, i-aŭ datŭ cuvîntŭ că a doua ḑi să mérgă fiulŭ Paharniculuĭ la coşare să vaḑă tótă lâna ce s'aŭ spălatŭ, de este după cum a fostŭ cea ce vĕḑuse dumné-luĭ, şi a treia ḑi de diminéţă să vie să isprăvéscă, şi ḑice d-luĭ, că până a hotărî cu dumné-luĭ să nu intre în vorbă, cu altŭ negustorŭ; a doua ḑi mergêndŭ fiulŭ Paharniculuĭ şi vĕḑêndŭ lâna de isnóvă a maĭ ḑisŭ iarăşi Costeĭ să maĭ vie, şi elŭ nu s'a ţinutŭ de cuvîntŭ, ci găsindu-lŭ pe uliţă dumné-luĭ Paharniculŭ şi întrebându-lŭ, i-a datŭ rĕspunsŭ, că 'ĭ scrie tovarăşulŭ sĕŭ Ştefanŭ ca să nu vînḑă lâna, ci gătind-o, să o trimită în ţéra Nemţéscă pe numele lorŭ, şi d-luĭ Paharniculŭ intrândŭ în bănuială, că este meşteşugŭ la mijlocŭ, aŭ însciinţatŭ pe Ştefanŭ ce vorbă a avutŭ cu Costea şi 'ĭ rĕspunde, că ne-sciindŭ de acea vorbă şi tocmélă, aŭ vîndutŭ lâna la alţĭ negustorĭ; aşişderea maĭ ḑice vechilulŭ Paharniculuĭ, că pe anulŭ acesta aŭ făcutŭ aşeḑămîntŭ prin zapisŭ între negustoriĭ lânarĭ, în care este iscălitŭ şi acestŭ Mihaiŭ, ca la cumpĕrătórea lâneĭ să nu dea vre-unŭ preţŭ maĭ mare peste altulŭ, nicĭ să iea dela muşteriĭ ce o va avea fieşce care prinşĭ, orĭ cu banĭ saŭ prin cuvîntŭ, arĕtându-ne şi o anafora dela treĭ ale trecutuluĭ Iulie lét 1785 a dumné-luĭ Biv. Vel Clucerŭ Gheorgache Şuţu Caimacamulŭ Craioveĭ împreună cu ceĭ-l'alţĭ bocrĭ aĭ Divanuluĭ de acolo, întru care scrie, că după cuvîntulŭ ce-lŭ dedese Costea, atâtŭ cu dumné-luĭ Paharniculŭ, cât şi cu fiulŭ dumné-luĭ, şi ca unulŭ ce spălase şi avea lâna la coşarele dumné-luĭ Paharniculŭ, era datorŭ să vie la sorocŭ să isprăvéscă tocméla, sciindŭ că pentru plata coşăriĭ şi a ómenilorŭ nicĭ unŭ banŭ n'aŭ datŭ şi ḑicŭ, că dreptate avea Paharniculŭ, ca să dea preţulŭ ce aŭ tocmitŭ Mihaiŭ şi să ica acea lână, iar pentru ca să lipséscă pricina dela mijlocŭ găsescŭ cu cale ca jumĕtate lână să o iea Paharniculŭ cu preţulŭ ce a cumpĕrat-o Mihaiŭ, iar jumĕtate să-ĭ rĕmâe luĭ; în potrivă la acésta a rĕspunsŭ vechilulŭ Teodorŭ a luĭ Dumitru Ceatârŭ, că aşeḑămêntulŭ acela ce s'aŭ făcutŭ între negustorĭ, aŭ fostŭ numaĭ pentru locuitorĭ afară, ca să nu fie volnicĭ a da unulŭ peste altulŭ preţŭ maĭ multŭ, iar nu pentru negustorĭ între dînşiĭ, şi cum că Mihaiŭ ca un negustorŭ ce i-aŭ trebuitŭ lână, găsindŭ la Costea a tocmitŭ cu dînsulŭ şi învoindu-se a numĕratŭ şi banĭ; ne arĕtă şi unŭ zapisŭ alŭ Costi, cu lét. 1785, iscălitŭ Costea Diamati Gelepŭ i unŭ Costea Petru Gelepŭ mărturie, celŭ dela mâna luĭ Mihaiŭ Costea Curtea, scriindŭ că es-timpŭ avêndŭ câtă-va lână strînsă şi spălând'o la coşarulŭ dumné-luĭ Pahar. cu chiria câte tal. unulŭ de sacŭ spălatŭ, şi pe urmă făcênd'o vînḑĕtóre, maĭ întâĭ aŭ eşitŭ muşteriĭ acelŭ Mihaiŭ Curtea, apoĭ l'aŭ însciinţatŭ şi Paharniculŭ

www.dacoromanica.ro

Jianulŭ, şi neputêndu-se tocmi cu dumné-luĭ, s'aŭ învoitŭ cu Mihalache şi i-aŭ vîndut'o ; decĭ din cercetarea cu amĕruntulŭ ce aŭ făcutŭ dumné-luĭ Caimacamŭ cu ceĭ l'alţĭ boerĭ aĭ Divanuluĭ Craioveĭ, se vede că Costea tovarăşulŭ luĭ Triandafilŭ, n'aŭ tăgăduitŭ cum că intrase în tocmélă cu dumné-luĭ Paharniculŭ şi rĕmêindŭ ca să mérgă fiulŭ dumné-luĭ să vadă şi cea-l'altă lână, şi a doua ḑi să vie să isprăvéscă tocméla, dândŭ la acésta Costea şi cuvîntŭ că va veni făr'de a maĭ intrà în vorbă cu altulŭ până va isprăvi cu dumné-luĭ, n'aŭ mersŭ după cuvîntulŭ ce dădese, ci în urmă a întocmitŭ cu Mihaĭ şi aŭ vîndut'o elŭ, iar nu Ştefanŭ Triandafilŭ tovarăşulŭ, cum acésta se adeveréză din scrisorile luĭ Ştefanŭ, care dela Iunie 14 rĕspunde către Paharnicŭ că a vîndutŭ elŭ lâna, şi apoĭ zapisulŭ luĭ Costea de vînḑare la mâna luĭ Mihaiŭ se vede la Iunie 30, adecă cu 16 ḑile maĭ în urmă; pentru care după şarturile ce le adeverimŭ că se păzescŭ între negustorĭ la tocmelele alişverişuluĭ, în vreme ce Costea intrase în tocmélă cu dumné-luĭ Pahar. era datorŭ să mérgă a doua ḑi, să mérgă să isprăvéscă după cum se legase cu cuvîntulŭ şi când dumné-luĭ Pahar. nu i-ar fi datŭ cea ce cere elŭ, atuncĭ puté să o vînḑă la altulŭ, ci s'aŭ purtatŭ cu vicleşugŭ, de oparte ḑicêndŭ că are a o trimete înăuntru, de alta vênḑêndu-ĭ luĭ Mihaiŭ aicĭ fără de a-şĭ sĕvêrşi cuvîntulŭ cu dumné-luĭ Paharniculŭ; care acésta, nu numaĭ este peste orînduială, ci şi în potrivă la negustorĭ de cinste; drept acea rĕmâne Costea învinovăţitŭ, şi dreptate are dumné-luĭ Paharniculŭ a-şĭ căuta cu dînsulŭ prin deosebită judecată, atâtŭ pentru înşelăciunea ce i-aŭ făcutŭ, câtŭ şi pentru spălatul lâniĭ i pentru plata ómenilorŭ dumné-luĭ, iar Mihailŭ, de vreme că aŭ apucatŭ de aŭ cumpĕratŭ numĕrândŭ şi toţĭ baniĭ, să fie luĭ Inalta porunca Inălţimeĭ Tale de a sa voie să-şĭ ridice marfa făr-de a nu i se face supĕrare de către dumné-luĭ Paharniculŭ; aşişderea ḑicemŭ şi pentru acestŭ aşeḑămîntŭ ce arŭ fi făcutŭ negustoriĭ lânarĭ între dînşiĭ, i cu acésta aŭ fostŭ opriţĭ cu de înşelăciune şi paguba locuitorilorŭ oprindu-le câştigulŭ ce ar puté face la alişverişŭ cu negustoriĭ şi când să nu-lŭ îngăduiască dumné-luĭ Caimacamulŭ a face astŭ-felŭ de aşezĕmîntŭ, ca un lucru făr-de orânduială, şi pricinuitorŭ de paguba săracilorŭ locuitorĭ, la care acésta să fie luminata porunca Mării Tale la dumné-luĭ Caimacamulŭ, ca să iea acestŭ zapisŭ dela mâna lorŭ să 'lŭ spargă şi să nu îngăduiască de acum înainte a maĭ face aşezĕmînturĭ ca acesta împotriva folosuluĭ locuitorilorŭ, şi fieşĭ-care să mérgă să tocméscă cu locuitoriĭ după cum se va puté învoi, noĭ aşa găsimŭ cu cale, iar hotărîrea cea de sĕvêrşitŭ rĕmâne a se face de către Inălţimea Ta. 1785, Augustŭ 5.

Pană Filipescu Vel Ban, Vel Logof., Scarlatŭ Grecénu, Vel Logof.

12. Anaforaua ce aŭ făcutŭ în dosulŭ jalbeĭ Vătafulŭ de Visterie,

www.dacoromanica.ro

pentru dreptulŭ sĕŭ de împlinirea ce aŭ făcutŭ luĭ Scarlatŭ copilulŭ de la Zoița Cantacuzino mumă-sa cea vitregă:

Iŏ Mihailŭ Constantinŭ Șuțulŭ Vvd i gpod.

Poruncimŭ dumné-vóstră boerilor Epitropĭ să urmațĭ după cuprinderea acesteĭ anaforale. 1786, Martie 20.

Pré Înălțate Dómne,

Cererea Vătafuluĭ este cu cale și dréptă, dar fiindŭ-că aceste tóte lucrurĭ ale luĭ Scarlatŭ copilulŭ, s'aŭ datŭ sub păstrarea dumné-lorŭ boerilorŭ Epitropieĭ obștieĭ, până va veni Scarlatŭ în vêrstă, să fie luminată porunca Măricĭ Tale, iarășĭ către dumné-lorŭ boeriĭ Epitropĭ ca dumné-lorŭ să alégă, cât se face dreptŭ a lua Vătafulŭ de Visterie, și cele drepte ce se va face să iea, fie luminată porunca totŭ către dumné-lorŭ ca să-lŭ împlinéscă din lucrurile luĭ Scarlatŭ la numitulŭ Vătafŭ, noĭ așa găsimŭ cu cale, iar hotărîrea cea de sĕvîrșitŭ rĕmâne a se face de către Inălțimea Ta. 1786, Martie 12.
(Acestŭ documentŭ este celŭ din urmă din Cod. XIII.)

13. Mihailŭ Șuțu apĕră de nedreptate o temee vĕduvă:

Septembre 13, 1783. S'aŭ făcutŭ poruncă legată la Ispravniculŭ din sudŭ Dâmboviţeĭ la jalba Vasiliceĭ sĕraca dela Băilenĭ pentru Constantinŭ căpitanulŭ Ispravniculŭ dumné-luĭ Vel Log. Bălénŭ, pentru că aflându-se bărbatulŭ sĕŭ în viață, i aŭ fostŭ văcarŭ la vitele dumné-luĭ Log., iar după mórtea bărbatuluĭ sĕŭ, în silnicie i-aŭ lepĕdatŭ vitele asupră-ĭ, și fiindŭ fostŭ iarba mâncată de lăcuste nu i-aŭ pututŭ da séma untuluĭ, și aŭ pus'o de aŭ datŭ geremea tal. 10 banĭ 6 și maĭ cerêndŭ încă tal. 36 fără de dreptate, aŭ pus'o la închisóre și în lanțŭ, apoĭ sloboḑind'o pe dînsa în loculŭ eĭ aŭ pusŭ pe fii-sa, s'aŭ poruncitŭ Ispravnicilorŭ că de va fi jalba eĭ adevĕrată să-lŭ puc în fiare și cu însciințare să-lŭ trimită aicĭ. (Cod.XII, fila 21.)

14. Mandatŭ de aducere la judecată:

Septembre 14, 1783. S'aŭ făcutŭ volnicie cu acestŭ copilŭ din casa de Divanŭ la *jălbile negustorilorŭ ce mergŭ și vinŭ aicĭ din Transilvania*, ca să mérgă să aducă pe Costea Vameșulŭ dela Dragoslavele aicĭ, și s'aŭ datŭ volnicia în mâna Vătafuluĭ de Divanŭ, și judecata din ḑi să o pornéscă. (Cod. XII, fila 30.)

www.dacoromanica.ro

15. Altŭ mandatŭ de aducere în afacere de stricare de căsnicie:

«Manulŭ ot. satulŭ Gruiŭ sud. Ilfovŭ, plasa Gherghiţi, aŭ luatŭ pe Dina nevasta Barbuluĭ, arĕtândŭ prĕ Sfinţia Sa părintele Mitropolitŭ Mărieĭ Sale de acĕstă nelegiuire, s'aŭ făcutŭ poruncă la Ispravnicĭ, ca să trimită pe acelŭ Manu aicĭ în pază cu slujitoriĭ d'împreună cu acea femee la prĕ Sfinţia Sa spre a li-se face cercetare după pravilă. 1785, Aprilie 10. (Cond. XII, fila 30.)

16. Din clironomiĭ, chiar şi când clironomiĭ eraŭ copiĭ legitimĭ, a treia parte rĕmânĕ a *cutieĭ milostenieĭ*, iar restulŭ se administra de către epitropia obştilorŭ până la majoritatea copiilorŭ. Resultă acĕsta şi din următorulŭ pitacŭ Domnescŭ, adresatŭ boerilorŭ dela Epitropia obştĕscă :

«Ci dar atâtŭ pentru ca să primiţĭ acĕsta a treia parte la cutie, câtŭ şi pentru copiiĭ luĭ fiindŭ că sunt nevrîstnicĭ a se pune la orênduială pentru hrana şi purtarea lorŭ de grijă, şi pentru păstrarea averiĭ lorŭ, iată vĕ poruncimŭ, după ce veţĭ primi pitaculŭ acesta, să aveţĭ a cerceta şi a dovedi tŏtă averea numituluĭ Ioniţă Roată până la una, lucru mişcătorŭ şi nemişcătorŭ saŭ de sine mişcătorŭ, care tŏte să le faceţĭ zaptŭ cu catastihŭ şi preţuindu-le să aveţĭ a urmà hotărîriĭ care se coprinde pe largŭ în anafora, ca să scŏteţĭ zestrea soţieĭ luĭ cu darurile d'inaintea nunţiĭ, apoĭ din cea-l'altă pereusie, ce va rĕmânea să scŏteţĭ douĕ părţĭ pentru copiiĭ luĭ, iar a treia parte să se facă zaptŭ pentru cutie, şi lângă acĕsta să socotiţĭ de rîndulŭ copiilorŭ luĭ ce rudenie aŭ, şi să puneţĭ la cale bună atâtŭ pentru hrana şi purtarea lorŭ de grijă ca să-şĭ aibe, cât şi pentru acelea ale lorŭ lucrurĭ să se chivernisĕscă şi să se păstrezo, şi aşa să faceţĭ sĕvêrşire hotărîriĭ nóstre prin zapcialâculŭ Vechiluluĭ Vătafŭ de Aproḑĭ, tolco pisah gvmd. 1783, Augustŭ 16. (Cond. 12, fila 10.)

Carte de volnicie să apuce pe răspopa Mirea dela Făgeţelŭ sud. Oltŭ, pentru cheltuiala ce aŭ făcutŭ pentru moşia Valea Babiĭ.

Zem. Vlas. fiindŭ-că prin cercetare de judecată, s'aŭ doveditŭ că *răspopa* dela satulŭ Făgeţelŭ ot. sud. Oltŭ, ajungêndu-se că Diaconulŭ Dumitraşco dela satulŭ Bărsăştiĭ, sud. Argeşŭ, a făcutŭ carte mincinŏsă în chipŭ de chrisovŭ Domnescŭ la mâinele sătenilorŭ ot. Valea Babiĭ, cuprinḑĕtŏre cu moşia acĕsta Valea Babiĭ care este drĕptă a mŏnăstireĭ Găisenĭ, ar fi a lorŭ, cu care carte pornindu-se sătenĭ asupra Egumenuluĭ a cere numita moşie, să o stăpânĕscă eĭ, şi trăgêndu-lŭ prin judecăţĭ, atâtŭ la Domnia sa fratele Alexandru Ipsilantŭ

www.dacoromanica.ro

Voevodŭ, şi la Domnia sa fratele Nicolae Caragea Vvd. s'aŭ pricinuitŭ mŏnăstireĭ multă cheltuială cu acea carte, până s'aŭ doveditŭ că este mincinósă, şi fiindŭ-că pentru pedépsa vineĭ lorŭ, sunt hotărîţĭ de către Domnia-mea ca să plătéscă aceştia amêndoĭ, răspopa şi Diaconulŭ cheltuiala mŏnăstireĭ până la tal. 100 după cum se cuprinde maĭ pe largŭ în osebită cartea Domnieĭ-mele ce s'aŭ datŭ numiteĭ mŏnăstirĭ pentru stăpânirea moşiĭ cuprinḑătóre de tótă curgerea pricinii, iată am orênduitŭ pe sluga Domnieĭ-mele Păhărnicelŭ să iea de aicĭ pe răspopa Mirea să-l ducă la Ispravnicii judeţuluĭ, şi d-vóstră Ispravnicilorŭ vĕ poruncimŭ să cercetaţĭ şi pe sub cumpĕtŭ ca să dovediţĭ tóte ale luĭ orĭ-ce va fi avutŭ lucrurĭ mişcătóre, pe care să aveţĭ a-le vinde cu mezatŭ, şi baniĭ ce va eşi să-ĭ faceţĭ teslimŭ la mâinele Egumenuluĭ, şi cu întórcerea orênduituluĭ Mum-Başirŭ să înseiinţaţĭ Domnieĭ-mele, trimiţêndŭ şi catagrafie de câte lucrurĭ a-nume aţĭ găsitŭ ale luĭ, cu ce preţŭ s'aŭ vîndutŭ fie-care, şi câţĭ banĭ aŭ prinsŭ? aşişderea s'aŭ scrisŭ porunca Domnieĭ-mele şi către Ispravniciĭ din sud. Argeşŭ, ca şi avutulŭ Diaconuluĭ Dumitraşco să-lŭ vîndă spre împlinirea acesteĭ cheltuelĭ a mŏnăstireĭ, ii saamŭ receh gvmd. 1784, Ianuarie 20. (Cond. 12. Fila 108.)

Anexa la cap. XLVII.

Dămŭ locŭ aci la câte-va acte cu referinţe totŭ la biserică de sub M. Şuţu, din prima domnie.

1. In cod. XI (fila 39 v.) se póte consulta hrisovulŭ viilorŭ Domnescĭ din 1784 Februarie 3.

2. O hotărîre dată în unŭ procesŭ prin care Egumenulŭ bisericeĭ Creţulescilorŭ urmăria nisce odóre ale acesteĭ mŏnăstirĭ:

Iŏ Mihailŭ Constantinŭ Suţulŭ Voivodŭ i gpod. Zem. Vlas.

Cu cale fiindŭ anaforaua dumné-lorŭ boerilorŭ judecătorĭ, o întărimŭ şi Domnia mea şi poruncimŭ zapciule ce eştĭ orânduitŭ să facĭ împlinire de aceste lucrurĭ bisericescĭ. 1785, Iunie 27.

L. P.
Gospodŭ

Procit. Vel Logofĕtŭ.

www.dacoromanica.ro

Pré Înălţate Dómne,

Din luminata porunca Mărieĭ Tale, dumné-luĭ Vătafŭ za Divanŭ aŭ adusŭ la judecată pe părintele Egumenŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ Creţulescu, chirŭ Dionisie cu jalba ce aŭ datŭ Mărieĭ Tale asupra luĭ Panaitŭ Terzi-Başa de aicĭ, arĕtândŭ că luândŭ dela rĕposatulŭ Proin Egumenulŭ Zaharie, ce aŭ fostŭ la acéstă sfîntă mŏnăstire nisce odóre ce aŭ fostŭ ale sfinteĭ bisericĭ, i le-aŭ cerutŭ şi nu vrea să i-le dea, cu ce cuvîntŭ nu scie, şi prin judecată cere să i-se facă împlinire; faţă fiindŭ şi Panaitŭ, rĕspunse cum că rĕposatulŭ Egumenŭ Zaharie avêndŭ trebuinţă de banĭ, ca să plătéscă datoria pentru care avea mumbaşirulŭ asupră-ĭ, i-aŭ datŭ o candelă de argintŭ cu alte douĕ maĭ micĭ spânzurate, ca să le pue amanetŭ, şi să ica tal. 110 şi ducêndu se la Hristodolŭ Mehtupciŭ, elŭ nu s'a mulţămitŭ numaĭ cu acestŭ amanetŭ, şi i-a cerutŭ şi alte maĭ multe şi aşa s'a grăbitŭ şi i-a maĭ datŭ şi o bohcea, care cuprinde o sfită de stofă cu firŭ, i unŭ patrafirŭ iar de stofă cu firŭ, i unŭ *pogonationŭ,* i o pereche *rucaveţe* cu firŭ, i o pereche paftale argintŭ poleite cu, colanŭ de ficrŭ, care era tótă nouă, cusută de dînsulŭ, şi rĕmăsese la elŭ ca să-şĭ iea plata lucruluĭ. Egumenulŭ rĕspunse, că aceste adevĕratŭ nouĭ aŭ fostŭ, dar n'a fostŭ rĕmasŭ pentru plata lucruluĭ, ci date de Egumenŭ luĭ Panaitŭ împreună cu candelele, după cum se dovedesce din perechea de paftale, care aŭ fostŭ în bohcea, care paftale nu era datóre de plata lucruluĭ la croitorŭ; ḑisă şi acésta, că lucrurile s'aŭ pusŭ amanetŭ după mórtea Egumenuluĭ, şi baniĭ i-aŭ luatŭ Panaitŭ, şi nu putea să-ĭ dea la unŭ omŭ ce era mortŭ, care la acestea ne-aŭ adusŭ şi dovadă, adecă o adeverinţă a Ierodiaconuluĭ chirŭ Constantinŭ, împreună şi cu Catastihulŭ de cheltuiéla care s'a făcutŭ prin mâna luĭ la mórtea Egumenuluĭ, la Iunie 13 lét 1783, şi adeverinţă a luĭ chirŭ Diamanti Panaghioti, ce este orânduitŭ Epitropŭ la avutulŭ luĭ Hristodolŭ Mehtupciŭ ce a muritŭ, cum că zapisulŭ luĭ Panaitŭ cu care a luat tal. 110, şi dobânda lorŭ de lună la sută po. tal. 1 şi pe lângă cele maĭ susŭ numite amaneturĭ este scrisŭ la Iunie 26 totŭ la acelŭ anŭ cu lét 1783, adecă maĭ în urmă cu 13 ḑile după mórtea Egumenuluĭ, cu orĭ-ce troposŭ va fi fostŭ, după cum se jeluesce Egumenulŭ acum, şi elŭ le-aŭ pusŭ amanetŭ la Hristodolŭ Mehtupciŭ, carele le-aŭ primitŭ, cunoscêndu-le că nu era lucru de alŭ luĭ Panaitŭ, ci străine şi bisericescĭ; amŭ cunoscutŭ că jalba acésta este *pragmatichis-agoghis*, iar nu *prosopichis*, şi fiindŭ-că biserica cere lucrurile eĭ şi trebue să şi-le iea dela acela care le are, iar nu să le céră dela care orĭ că le-a vîndutŭ şi că orĭ că le-a pusŭ amanetŭ, cum rînduesce pravila ce arĕtă Armenopolos, cartea 1-a titlulŭ 3, ḑicêndŭ «când cine-va îşĭ va cere lucrulŭ luĭ care 'lŭ are altulŭ, nu cere judecată cu celŭ ce l'a vîndutŭ, ci cu celŭ

www.dacoromanica.ro

ce-lŭ are, şi judecându-se acela care l'a cumpĕratŭ, nu póte să aréte la stăpânulŭ lucruluĭ, să se aducă să se judece cu celŭ ce l'a vîndutŭ, pentru că acela stăpânescc lucrulŭ, iar nu celŭ ce l'a vîndutŭ,» afară dintr'acéstă pravilă, se îndatoresce pe împrumutătorŭ să întórcă lucrulŭ străinŭ ce a luatŭ amanetŭ; numitulŭ împrumutătorŭ Hristodolŭ Mehtupciŭ, primindŭ nu numaĭ lucrulŭ străinŭ, ci chiar bisericescĭ: candele şi odóre preotescĭ, aŭ căḑutŭ sub pravilele Impĕrătescĭ, care rînduesce şi pedépsă la care primesce Domnescĭ şi bisericescĭ lucrurĭ, şi spre acésta este şi cunoscutŭ, că aŭ fostŭ publicate poruncĭ Domnescĭ, ca nimenĭ să nu priméscă lucrulŭ cunoscutŭ, străinŭ fără numaĭ Telaliĭ ce sunt orânduiţĭ; decĭ dela judecată s'aŭ găsitŭ cu cale, ca sfînta biserică să-şĭ iea tóte lucrurile deplinŭ de unde se vĕdŭ că sunt acum, şi clironomiĭ luĭ Hristovolŭ Mehtupciŭ vorŭ metahirisi dreptulŭ, care li lasă pravila să aibă în potriva luĭ Panaitŭ pentru împrumutarea de banĭ; iar cea de sĕvêrşitŭ hotărîre rĕmâne a se face de Inălţimea Ta. 1785, Iunie 19. (Cond. 13, fila 274.)

Ianache Mavrodinŭ Biv. Vel Pahar., Teodorache Ştirbeiŭ Serd., Hagi Dumitrache Biv. Vel Slugerŭ, Scarlatŭ Fălcoianu, Biv Vel Şetrarŭ, George Canale.

3. Maĭ putemŭ cita dela M. Şuţulŭ, după Cond. XI (fila 25 verso), chrisovulŭ acordatŭ bisericeĭ Sf. Spiridonŭ celŭ noŭ, din 20 Sept. 1783, şi alte douĕ totŭ pentru acéstă mŏnăstire (1).

(1) *Cartea mŏnăstireĭ Sf. Spiridonŭ noŭ a lua dela turmele de oĭ ce pogóră primăvéra din 100 oĭ una.*

Vlas. fiindŭ-că mŏnăstirca Sf. Spiridonŭ de aicĭ din Bucurescĭ, ce este zidită de rĕposaţiĭ Domnĭ Scarlatŭ Vodă şi Alexandru Ghica Vodă, cu chrisovulŭ Domnieĭ-mele are milă ca dela turmele de oĭ ce se pogóră primăvéra din năuntru la păşiune pe munţiĭ Ţĕriĭ, din schela Vulcanuluĭ sud. Gorjŭ în sus şi până la Vodiţa ot sud. Mehedinţĭ, şi despre tómnă le tragŭ înapoĭ fără a nu plăti oeritulŭ, să iea din o sută oĭ una, după vechiulŭ obiceiŭ, iar dela turmele ce vorŭ rĕmânea la ernaticŭ în ţéră şi plătescŭ oeritulŭ să nu ica nimicŭ. Dreptŭ acea dară am datŭ Domnia-mea acéstă carte la mâna omuluĭ mŏnăstireĭ, cu care să aibă volnicie a strînge acestŭ venitŭ, iar neavêndŭ mŏnăstirea omŭ a trimete, ispravniciĭ ce se va afla după vremĭ, să aibă a orênduì omŭ într'adinsŭ spre a strînge acestŭ venitŭ, căruia să i-se dea ḑeciuială din cea ce va strînge; pentru care poruncimŭ d-vóstră Ispravnicilorŭ aĭ judeţuluĭ, viindŭ omulŭ mŏnăstireĭ să 'ĭ daţĭ mână de ajutorŭ spre a strînge acestŭ venitŭ, ca să nu se păgubéscă sfânta mŏnăstire, séŭ după cum ḑiccmŭ, de nu va avé mŏnăstirea omŭ, să aveţĭ a orênduì d-vóstră omŭ, după cum se coprinde maĭ sus; aşişderea poruncimŭ şi vouĕ Ungurenilorŭ, vĕḑêndŭ porunca Domnieĭ-mele să căutaţĭ să vĕ supuneţĭ, ca să daţĭ obiceiulŭ ce aveţĭ, după cum se cuprinde maĭ sus. ii saamŭ recch gvmd. 1784, Febr. 1.

www.dacoromanica.ro

4. Să citămŭ și actulŭ din Novembre 1783 acordatŭ bisericeĭ Sf. Ioanŭ din Bucurescĭ, celŭ ziditŭ din temelie de rĕposatulŭ Const. Basarabŭ Brâncovénulŭ. (Cod. XI, fila 27 verso.)

5. Asemenea chrisovulŭ acordatŭ mŏnăstireĭ Colțea, din 1783, Decembre, de miluire în favórea spitalurilorŭ. Se conținea prin acestŭ chrisovŭ dispositiunea, ca averea acesteĭ mŏnăstirĭ și a spitalelorŭ să se administreze de 4 negutitorĭ jurațĭ împreună cu starostea, care să iea socotelele în fie-ce anŭ. (Cod. XI, fila 30.)

6. Chrisovŭ reînnoitŭ pentru mŏnăstirea Cozia din anulŭ 1784 Ianuarie 7. (Cod. XIV, fila 32 verso.)

7. Chrisovulŭ mŏnăstireĭ Zlătarĭ, din 1784 luna Ghenarie 11 ḑile. (Cod. XI, fila 34 verso.)

8. Chrisovulŭ mŏnăstireĭ Sărindarŭ din 1783, Octobre 20, de scutirĭ diverse. (Cod. XI, fila 10 verso.)

9. Condica 11, fila 12 maĭ coprinde:

Chrisovulŭ bisericeĭ Spirea, «care a recumpĕratŭ din robie multe suflete creștine dintr'aceste douĕ ţĕrĭ, Ţéra Românéscă și Moldova, într'acéstă vreme

---

Cartea mŏnăstireĭ Sfîntuluĭ Spiridonŭ noŭ pentru têrgulŭ dela Rușĭ-de-Vede, sud. Teleormanŭ.

Zem. Vlas. Fiindŭ-că mŏnăstirea Sfîntuluĭ Spiridonŭ de aicĭ din Bucurescĭ, ce este zidită de rĕposațiĭ Domnĭ Scarlatŭ Vodă și Alexandru Ghica Vodă, cu chrisovulŭ Domnieĭ-mele are milă, ca la moșia Rușĭ-de-Vede sud. Teleormanŭ, ce este a numiteĭ mŏnăstirĭ, să se facă têrgŭ pe ficșĭ-care sĕptĕmână odată, după cum s'a fostŭ făcutŭ și maĭ înainte, și la tótă vînḑarea ce s'arŭ face de orĭ-cine, atâtŭ în ḑiua de têrgŭ, cât și în cele-l-alte ḑile în prăvăliile ce sunt acolo, Vameșiĭ Domnescĭ amestecŭ să nu aibă, ci multŭ-puţinŭ alŭ vămiĭ ce ar fi, să se iea pe séma maĭ sus numiteĭ mŏnăstirĭ;așișderea și până la douĕ miĭ vedre vinŭ și o sută vedre rachiŭ, când va face trebuinţa mŏnăstirea să aducă la acéstă moșie verĭ de unde îĭ va da mâna, slobodă este a aduce și de căminăritŭ séŭ de vamă supĕrată la acelŭ vinŭ și rachiŭ să nu fie; a-șișderea și prăvăliórele câte vorŭ fi în Rușĭ-de-Vede să fie apĕrate de fumăritŭ și de cotăritŭ; pentru acea dar am datŭ Domnia-mea acéstă carte sfînteĭ mŏnăstirĭ, care poruncimŭ Domnia-mea, atâtŭ vouĕ Vameșilorŭ, cât și celorŭ ce după vreme veţĭ fi orênduiţĭ de către Vel căminarŭ după venitulŭ căminărieĭ, nimenea întru nimicŭ să nu vĕ îndrăzniţĭ a face vre-o supĕrare, ci cu toţĭ să fiţĭ următorĭ porunciĭ Domnieĭ-mele. ii saamŭ receh gvmd. 1784, Febr. 9. (Cond. XII, fila 118.)

Asemenea carte ca acésta s'aŭ făcutŭ la lét, 1785.

www.dacoromanica.ro

trecută a resmeriţeĭ.» prin monachulŭ Ioachimŭ. Chrisovulŭ ḑice, că mŏnăstirea Spirea a fostŭ făcută de Spirea doftorulŭ. Urméză scutirile. 1783, Oct. 22.

10. Condica 11, fila 19 verso:

Chrisovulŭ bisericeĭ luĭ Misailŭ Monachulŭ ce a fostŭ Logof. de taină, din mahalaua Hagiuluĭ, cu case pentru 24 femeĭ sĕrace. 1783, Decembre 1.

11. Condica 11, fila 27:

Chrisovulŭ mŏnăstireĭ Stavropoleos, de diverse scutirĭ din 1783. Decem. 16.

12. Condica 11, fila 14 verso:

Chrisovulŭ din 1783 Octombre 15, autorizândŭ pe Mitropolitulŭ din Bucureseĭ să facă satŭ pe moşiile sale din Vlaşca numite *Futoia şi Cursusŭ*, să strîngă lude 40 ómenĭ străinĭ, carĭ vorŭ fi scutiţĭ de-apururea. Maĭ acordă şi diverse alte scutirĭ.

13. *Cartea celorŭ patru clericĭ dela Craiova pentru scutélă.*

Zem. Vlas. Fiindŭ-că ne-aŭ arĕtatŭ Sfinţia Sa iubitorulŭ de Dumneḑeŭ părintele Episcopulŭ Rômniculuĭ chirŭ Filaretŭ, că de împreună cu Protosinghelulŭ, la Craiova are Sfinţia Sa orênduiţĭ pentru a căutà pricinele bisericescĭ ale noroduluĭ şi patru clericĭ, care fiindŭ că se află apururea cu sîrguială şi cu sîrguinţă la pricinele şi judecăţile ce se orânduescŭ de către dumné-luĭ Caimacamulŭ Craioveĭ, ne-aŭ făcutŭ Sfinţia Sa părintele Episcopŭ rugăciune, ca să le facemŭ privileghiŭ pentru scutéla bucatelorŭ lorŭ, decĭ după pliroforia ce amŭ luatŭ dela Sfinţia Sa părintele Episcopŭ, încredinţându-ne şi dumné-luĭ cinstitŭ şi credinciosŭ bocrulŭ Domnicĭ mele Gheorgache Suţu Biv Vel Cluceru, Caimacamulŭ Craioveĭ, ne-amŭ milostivitŭ Domnia mea şi le-amŭ datŭ acésta domnésca nóstră carte acelorŭ patru clericĭ, ca drepte bucatele lorŭ să fie scutite şi apĕrate, stupĭ i rîmătorĭ de dijmăritŭ, vinulŭ ce va face în viile lorŭ, de vinăriciŭ şi oile de ocritŭ; pentru care poruncimŭ şi vouĕ slujbaşilorŭ dijmarĭ i vinăricerĭ şi verĭ-ce veţĭ fi orânduiţĭ după vreme cu aceste slujbe, nimenea întru nimicŭ supĕrare clericilorŭ pe drepte bucatele lorŭ să nu faceţĭ, că aşa este porunca Domnieĭ mele. 1786, Februarie 15.

14. *Cartea mŏnăstireĭ Radu-Vodă, de gărdurăritŭ.*

Zem. Vlas. Fiindŭ-că sfînta mŏnăstire Radu-Vodă, de aicĭ, pe lângă mila de vinăriciŭ ce are de iea din délulŭ Lupescilorŭ, de lângă Bucureseĭ i din dé-

www.dacoromanica.ro

lulŭ Vălenilorŭ ot. sud. Muscelŭ, cu chrisóve Domnescĭ, ce este întărită și de către Domnia-mea, are și gărdurăritulŭ dintre acesto dĕlurĭ, am datŭ cartea Domnieĭ-mele cuviosuluĭ Egumenŭ și omuluĭ ce-lŭ va avé orênduitŭ, ca să aibă volnicie printre acéstă carte a Domnieĭ mele a căută acestŭ gărdurăritŭ, după vechiulŭ obiceiŭ, cum l'a căutatŭ și l'a luatŭ și maĭ înainte; poruncimŭ Domnia-mea și d-vóstră Ispravnicilorŭ, să daţĭ mână de ajutorŭ omuluĭ ce-lŭ va avé orênduitŭ, a puté căută acelŭ gărdurăritŭ, fiindŭ venitŭ alŭ sfîntcĭ mŏnăstirĭ. 1785, Aprilie 8. (Cond. XI, fila 251.)

15. *Cartea Schituluĭ Bănde din sud. Muscelŭ pentru mila ce are.*

Zem. Vlas. Datamŭ acéstă Domnésca nóstră carte sfântuluĭ și Dumnedecscului Schitulŭ Bănde ot. sud. Muscelŭ, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulŭ Intrarea în Biscrică a pré sfinteĭ Stăpâniĭ nóstre de Dumnedeŭ născĕtóre și pururea fecióreĭ Maria, și tuturorŭ părinţilorŭ călugărĭ din acestŭ schitŭ, iar schitulŭ este Metohŭ alŭ sfîntcĭ Metropoliĭ, ca să fie s-tuluĭ schitŭ milă dela Domnia-mea, să scutéscă de dijmă, de dijmăritŭ stupĭ 40, de oeritŭ oĭ 50, însă drepte bucate ale sale; să aibă a lua dela visteria Domnieĭ-mele, în toţĭ aniĭ, la diua prasniculuĭ, tal. 30; să fie și lude 6. ómenĭ străinĭ făr'de pricină, pentru carĭ aducêndŭ adeverinţă dela Ispravniciĭ judeţuluĭ cum că sunt străinĭ cu adevĕratŭ, li se vorŭ da și pecetluiturile Domnieĭ-mele pe numele și chipulŭ lorŭ, ca să fie în pace și ertaţĭ de tóte dăjdiile și orênduelile verĭ-câte ar eși dela visteria Domnieĭ-mele peste anŭ în ţéră dela Ispravniciĭ judeţuluĭ, de nicĭ unele valŭ și supĕrare să nu aibă, spre a puté fi de posluşania sfântuluĭ schitŭ, pentru că aceste milĭ le-aŭ avutŭ schitulŭ, atâtŭ de la alţĭ maĭ d'inainte rĕposaţĭ fraţĭ Domnĭ, cât și dela Domnia sa fratele nostru Domnŭ Alexandru Ipsilante Vvd. prin carte, dar din nepĕstrare și nepurtare de grijă a stareţiĭ și a călugăriţelorŭ ce locuiaŭ maĭ nainte la acestŭ schitŭ s'aŭ rĕpusŭ acea Domnéscă carte, și aŭ rĕmasŭ sfântulŭ Schitŭ lipsitŭ de mila ce câştigase; acum părinţiĭ călugărĭ, carĭ saŭ adunatŭ la numitulŭ schitŭ, după ce aŭ lipsitŭ călugăriţile, aŭ datŭ jalbă de rugăciune Domnieĭ-mele, cerêndŭ, ca să nu fie lipsiţĭ cu rĕpunerea cărţiĭ de acele Domnescĭ milĭ ce aŭ avutŭ; pentru care din porunca Domnieĭ-mele căutându-se la condica Divanuluĭ, s'aŭ găsitŭ trecută acea carte a Domnieĭ-sale fratelui nostru Domnŭ Alexandru Ipsilante Vvd. la lét. 1775, Decembre 21, cuprindĕtóre de acestea maĭ sus arĕtate milĭ; decĭ fiindŭ-că acestŭ sfântŭ schitŭ se află la lipsă și sĕrăcic de nu aŭ părinţiĭ călugărĭ nicĭ hrana vieţiĭ, și fiindŭ-că din condică ne adeverimŭ, că cu adevĕratŭ aŭ avutŭ aceste milĭ, iată dar și Domnia-mea m'am milostivitŭ și nu am trecutŭ cu vederea rugăciunea lorŭ spre a-ĭ lăsa lipsiţĭ de Domnescile milĭ ce aŭ avutŭ, ci le întărimŭ printr'acéstă Domnésca nóstră carte, ca să li se pă-

www.dacoromanica.ro

zéscă nestrămutatŭ ; pentru care poruncimŭ nimenea întru nimicŭ de tóte câte scriemŭ maĭ sus supĕrare să nu facă, ca să fie sfântuluĭ schitŭ de ajutorŭ şi întărire, părinţilorŭ călugărĭ de hrană şi îmbracăminte şi de chivernisélă, iar Domnieĭ-mele şi rĕposaţilorŭ părinţilorŭ Domnieĭ-mele veşnică pomenire. ii saam receh. gvmd. 1785, Iunie 2. (Cond. XII, fila 267.)

16. *1784, Martie 3.* Pentru unŭ Manolache ce se află la Găescĭ cu vama Vlăşci, care aŭ bătutŭ unŭ popă alŭ Schituluĭ Babelc, s'aŭ trimis Ciohodarŭ să-lŭ aducă cu marifetulŭ Ispravnicilorŭ.

Marea reînnoire de chrisóve pe la mŏnăstirĭ, sub domnia luĭ M. Suţulŭ, (din carĭ chrisóve nu amŭ citatŭ decât puţine maĭ sus) o explică împrejurarea, că mŏnăstirile eraŭ obligate a-şĭ reînnoi chrisóvele de daniĭ şi scutirĭ, ca să aibă ocasiune logofeţiĭ ceĭ marĭ a-şĭ luà havaetulŭ lorŭ dela acele mŏnăstirĭ şi bisericĭ. Acésta se probéză lămuritŭ şi prin actulŭ următorŭ :

Cartea Logofĕtuluĭ Manolache Brâncovénu pentru baniĭ ce are la mŏnăstirĭ, după întărirea chrisóvelorŭ.

Dumné-vóstră Ispravnicilorŭ ot. sud. Vălcea, sănătate ! fiindŭ-că ne-aŭ arĕtatŭ dumné-luĭ cinstitŭ şi credinciosŭ boerulŭ Domnieĭ mele Manolache Brâncovénu Biv. Vel Log. de ţéra de sus, cum că după milostivirea ce amŭ arĕtatŭ Domnia mea, atâtŭ pentru sfintele mŏnăstirĭ, ca prin înnoirea chrisóvelorŭ i cărţilorŭ Domnescĭ să-şĭ aibă iarăşĭ milele ce le-aŭ avutŭ, cât şi pentru a-şĭ luà dumné-luĭ avaetulŭ, care este dreptulŭ dregătorieĭ aceştia, unele din mŏnăstiri de aicĭ de peste Olt, după ce li-s'aŭ înnoitŭ chrisóvele i cărţile, în multe rînduri le-aŭ scrisŭ de a trimite havaetulŭ să-şĭ iea chrisóvele şi nicĭ o urmare n'aŭ făcutŭ, care havaetŭ după starea mŏnăstirilorŭ şi după mĕsura milelorŭ, precumŭ s'aŭ socotitŭ de pré Sfinţia Sa părintele Episcopulŭ Rômniculuĭ, cu care s'aŭ hotărîtŭ, însă dela Martie în 5, care iată se însemnéză maĭ jos, ci fiindŭ-că după a însuşĭ Egumenilorŭ cerere ce aŭ făcutŭ în anulŭ trecutŭ către Domnia mea spre a se strînge vinăriciulŭ lorŭ de către Ispravnicĭ, ca dintr'acelŭ vinăriciŭ să dea havaetulŭ chrisóvelorŭ i a cărţilorŭ, s'aŭ făcutŭ Domnescile nóstre poruncĭ către Ispravnicĭ încă de atuncĭ, de aŭ strînsŭ dela câţĭ slujbaşĭ vinăricerĭ aŭ proftacsitŭ, după cum ne-aŭ şi rĕspunsŭ Ispravniciĭ ; pentru acésta iată poruncimŭ dumné-vóstră, ca din baniĭ vinăriciuluĭ, ce sunt însemnaţĭ maĭ josŭ şi prisosulŭ ce va rĕmânea să se dea la fieş-care mŏnăstire fără de a se oprì, iar carĭ din mŏnăstirĭ îşĭ vorŭ fi luatŭ baniĭ vinăriciuluĭ de atuncĭ, şi nu vorŭ fi asupra ispravnicilorŭ, să apucaţĭ pe Egumenulŭ

www.dacoromanica.ro

mŏnăstirilorŭ acestora ce se numescŭ maĭ josŭ, dela care să aveţĭ a-ĭ împlini, ca suma acésta de avaetŭ a Logofeţilorŭ ce este obişnuitŭ *şi dreptŭ, care sunt datorĭ Egumeniĭ fără de nicĭ o împotrivire a-lŭ da pentru milele ce aŭ câştigatŭ şi câştigă prin înnoirea chrisóvelorŭ şi domnescilorŭ nóstre cărţĭ, şi împlinindu-ĭ să se trimită dreptŭ la dumné-luĭ Logof. Brâncovénu, de unde însuşĭ vorŭ luà chrisóvele şi cărţile ce aŭ; şi aşa, orĭ din mila vinăriciuluĭ care* va fi asupra Ispravnicilorŭ, orĭ dela Egumenŭ să împliniţĭ dreptulŭ dumné-luĭ biv. Vel Log. şi să-ĭ trimiteţĭ, pentru că neurmândŭ vorŭ fi păgubiţĭ Egumeniĭ şi cu trepede dela sineşĭ; acésta: 1785, Maiŭ 30. (Cond. XII, fila 276.)

Mŏnăstirea	Cozia	tal.	150	Mŏnăstirea	Govora	tal.	100
»	Bistriţa	»	300	«	Polovracĭ	»	50
»	Arnota	»	100	Schitulŭ	Titiriciulŭ	»	25

Anexa la pag. 374.

Din următorulŭ documentŭ se va puté vedé gradulŭ de *moralitate* în care se afla unŭ preotŭ sub M. Şuţulŭ Vv.:

Gavrilŭ Ieromonahŭ, duhovniculŭ de la mŏnăstirea Raduluĭ-Vodă, cu o ţigancă, pentru prepunerea ce-ĭ face.

Iŏ Mihailŭ Constantinŭ Şuţulŭ Vod. i gpod.

Poruncimŭ Domnia mea să se pedepséscă numita fată cu surguncĕlă la mŏnăstirea de călugăriţe Viforîta ot. sud. Dâmboviţa, pentru care dumné-ta Vel Spătarŭ, să rênduescĭ unŭ zapciŭ alŭ dumi-tale, ca să o aducă să o facă teslimŭ în mâna Stareţeĭ de acolo. 1785, Martie 17.

Procitŭ Vel Logofĕtŭ.

Pré Înălţate Dómne,

După jalba ce a datŭ către Măria Ta Gavrilŭ ieromonahulŭ, duhovnicŭ din mŏnăstirea Raduluĭ-Vodă, pentru o fată, fata uneĭ Vasilcăĭ, vĕduvă de aicĭ din mahalaoa Apostoluluĭ, ḑicêndŭ, că fiindŭ orânduitŭ de cuviosulŭ arhimandritŭ Egumenulŭ Raduluĭ-Vodă, să strîngă chiria loculuĭ, şi fiindŭ şi acéstă femee muma fetiĭ, şeḑĕtóre cu casa pe loculŭ mŏnăstiriĭ, la trecuta luna luĭ Martie ar fi venitŭ acéstă fată la chilia numituluĭ Ieromonahŭ de i-aŭ datŭ parale pentru chiria loculuĭ; în urmă, peste 2—3 ḑile, aŭ venitŭ fata la Metropolie, de ar fi jăluitŭ smerenieĭ nóstre precum că atuncĭ la datulŭ paralelorŭ ar fi apucat'o numitulŭ Ieromonahŭ în chilia sa şi cu sila i-ar fi stricatŭ fecioria eĭ, şi ca unulŭ ce a rĕmasŭ îndreptatŭ prin jurămîntŭ ce a tăcutŭ îşĭ cere

www.dacoromanica.ro

cinstea și dreptatea dela Măria Ta; după a căruia jalbă ni se poruncesce de către Măria Ta, ca să înscinţămŭ Mării Tale pricina cercetăreĭ și alegeriĭ ce am făcutŭ. Decĭ veĭ sci Măria Ta, că după cum aŭ făcutŭ scire Mărieĭ Tale numitulŭ ieromonah, cu adevĕratŭ așa este; a stătutŭ faţă înaintea nóstră acéstă fată cu ieromonachulŭ și cu acestŭ cuvîntŭ ḑicea fata, că atuncĭ când a datŭ acele parale a apucat'o numitulŭ ieromonahŭ în chilia sa, și cu sila i-aŭ stricatŭ fecioria; i-am ḑisŭ: are vre-o mărturie care să fi vĕḑutŭ acéstă faptă când aŭ făcutŭ séŭ să fi auḑitŭ prigonirea și strigarea eĭ? și a ḑisŭ fata, că nu are pe nimenĭ. Impotrivă a rĕspunsŭ ieromonahulŭ, că nicĭ de cum vinovatŭ pĕcatuluĭ cu dînsa nu se scie; decĭ vĕḑêndŭ noĭ că nicĭ o mărturie la mijlocŭ nu e, amŭ ḑisŭ luĭ Gavrilŭ ieremonahulŭ: puté-va face jurămîntŭ la acéstă tăgăduire de acea fată, și a rĕspunsŭ că primesce a face, și maĭ întâĭ înaintea nóstră duhovnicesce s'aŭ mărturisitŭ ḑicêndŭ, că nu se scie vinovatŭ pĕcatuluĭ, și maĭ în urmă aŭ mersŭ și în paraclisulŭ sfinteĭ Metropoliĭ, și faţă fiindŭ atâtŭ acéstă fată Stana, cât și protosinghelulŭ Mitropolieĭ i ecleziarhulŭ Domnescŭ, i protopopulŭ de Bucurescĭ și unŭ Ilie dascălŭ, a făcutŭ jurămîntŭ numitulŭ Gavrilŭ ieromonahulŭ, cu mâna pe sfînta Evanghelie și pe sfînta cruce, pe cum că nicĭ de cum vinovatŭ pĕcatuluĭ curvieĭ nu se scie cu acéstă Stană fată, nicĭ gândŭ ca acesta n'aŭ avutŭ asupră-ĭ, nicĭ că vre-o dată i-aŭ pomenitŭ de acéstă fată, ce năpaste-ĭ este, după cum maĭ pe largŭ te veĭ pliroforisi Măria Ta din mărturisania jurămîntuluĭ, ce aŭ datŭ în scrisŭ atâtŭ într'acestŭ Pitacŭ, care este adeveritŭ și cu pecetea nóstră, și noĭ de atuncĭ era să arĕtămŭ Mărieĭ Tale pricina acésta, dar fiindŭ-că era lângă sĕptĕmâna cea mare de lângă Paşcĭ, amŭ zăbovitŭ până acum, ci fiindŭ că acestŭ ieromonahŭ după jurămîntulŭ ce a făcutŭ a rĕmasŭ îndreptatŭ și maĭ vîrtosŭ că după cum ne-amŭ adeveritŭ este și omŭ secatŭ de surpătură și se află și trecutŭ în vîrsta bĕtrâneţilorŭ, nu rĕmâne nicĭ o bănuială asupra luĭ de vinovăţie; iar numita fată ca o prepuitóre rĕmâne vinovată și vrednică de certare politicéscă, pe cum veĭ găsi Măria Ta cu cale, ca să se vegheze și altele, ce aŭ făcutŭ pâră mincinósă; iar hotărîrea cea de sĕvêrșitŭ rĕmâne a se face de către Inălţimea Ta. 1785, Maiŭ 10. (Cond. 13, fila 206—207.)

Alŭ Mării Tale către D-ḑeŭ fierbinte rugătorŭ și smeritulŭ părinte sufletescŭ.

Gregorie alŭ Ungro-Vlahieĭ

Credinţa, religiunea, era putinte în tóte casele acum unŭ secolŭ și maĭ bine. Călugăriĭ grecĭ căpĕtaŭ ajutóre și moșiĭ ca preţŭ pe móște și lemnŭ sfîntŭ. Intr'o scrisóre din 3 Ianuarie 1785, Ghermanŭ, egumenulŭ dela Văcărescĭ, scrie Patriarchuluĭ din Constantinopole:

«Fiulŭ Banuluĭ Ghica Costache, și Creţulescu, fostulŭ aga, m'aŭ silitŭ să

www.dacoromanica.ro

scriŭ pré Sfinţieĭ vóstre ca să *le trimiteţĭ lemnŭ sfîntŭ* precum mi-a spusŭ şi Veneţana pentru acésta, şi *făgăduescŭ, décă le veţĭ trămite, că vorŭ da ceva ajutorŭ. Decĭ décă vorŭ da, le daŭ, altminterea nu le daŭ!»*

Urările pré Sfinţieĭ vóstre etc. (Manuscrise inedite din archiva Patriarhieĭ, copie în bibl. Academieĭ.)

Să profitŭ de acéstă informaţiune, ca să spicuescŭ maĭ multe alte informaţiunĭ relative la ţările Române, totŭ din archiva Patriarchieĭ, de pe actele decopiate pentru Academia Română şi traduse pentru mine de d-lŭ Murnu, inteligentulŭ studentŭ alŭ facultăţeĭ de litere.

Pentru a culege adevĕrate birurĭ dela biserecile din Orientŭ şi din ţéră, călugăriĭ grecĭ le împărţiaŭ *antemise* şi pomelnice, maĭ adese tipărite chiar în Principate. Une-orĭ Domnitorĭ ca Ipsilante se opuneaŭ la numirea directă de egumenĭ grecĭ trimeşĭ de sfintele locurĭ.

Aceste informaţiunĭ se adeverescŭ din maĭ multe scrisorĭ. Din unele din aceste se va maĭ vedé ce frecuente relaţiunĭ întreţinŭ Patriarchiile de Constantinopole şi de Ierusalimŭ etc. cu Domnitoriĭ şi cu persónele influente din ţéră, maĭ alesŭ femeĭ, spre a culege darurĭ dela toţĭ. Oglinda bună a machinaţiunilorŭ călugărilorŭ grecĭ în ţările Române sunt, repetŭ, scrisorile ce urméză aci, pentru prima óră publicate.

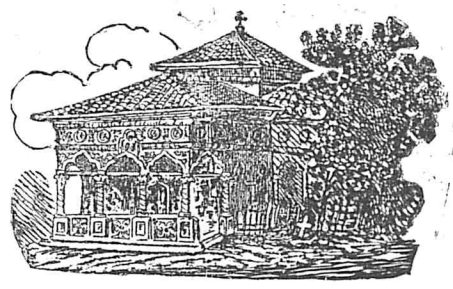

Mŏnăstirea Stavropoleos (sec. XVIII.)

Scrisórea luĭ Calinicŭ egumenulŭ Ismailuluĭ către Avramie, rugându-lŭ să trimită unele darurĭ către diferiţĭ.

Pré Sfinţieĭ tale cu smerenie mĕ închinŭ, şi sărutŭ drépta.

Motivulŭ presenteĭ nu e pentru altŭ-ceva decât să mĕ închinŭ iarăşĭ, rogŭ însă să-mĭ trămiteţĭ evanghelia şi crucea şi cărţile ce vĕ cerusemŭ, aceste tóte

www.dacoromanica.ro

să mi-le trimiteţĭ. Şi pentru haine mĕ rogŭ, nu a fostŭ nimenĭ ca să mi-le trimiteţĭ, séŭ vr'unŭ rĕspunsŭ să primescŭ? De câte-orĭ vĕ scrisesemŭ ca să-mĭ trimiteţĭ unŭ monahŭ dela sf. mormîntŭ. Décă se va găsi vre-unŭ băiatŭ séŭ din rĕsăritŭ saŭ din vr'unŭ altŭ locŭ, să-mĭ trimiteţĭ, căcĭ aicĭ băeţiĭ şi slugile cu toţiĭ aprópe sunt nepricopsiţĭ. Despre preotŭ, décă e chipŭ să mi lŭ trimiteţĭ acum bine, iar décă nu mi-lŭ veţĭ trimite este paguba vóstră, pentru-că nu potŭ eşi afară pe la sate, ca să potŭ face vre-o chivernisélă.

Eŭ pe fie-care ḑi aşteptŭ despre afacerea de care v'amŭ făcutŭ cunoscutŭ, adecă-te despre *hatiserifŭ* şi însu-mĭ mĕ mirŭ pe fie-care ḑi.

Pe lângă acestea vĕ rogŭ pentru Mutevelĭ şi Ghertasŭ şi pentru agale *treĭ cântare de papucĭ şi treĭ cântărĭ cisme şi câte-va lulele daurite şi vr'o 70 de şiragurĭ de hurmale şi cincĭ ocale săpunurĭ mirositóre pentru Arhiereulŭ din Huşĭ şi o scrisóre, ca să ne dea voie sf. Inochentie pentru epitropiĭ Ismailului, ca să facemŭ epitropĭ pe Anastasie Ţiţirica şi pe Nicolae Mehanegibaşŭ. Aceştĭ douĭ să fie epitropĭ.* Acestea tóte să mi-le trimiteţĭ cu orĭ-ce preţŭ şi cât maĭ de grabă, împreună şi hatişerifulŭ; precum vĕ scriŭ aşa să faceţĭ. Acestea şi mĕ închinŭ, iar urarea vóstră să fie cu mine în tótă viaţa sa.

1776, Ismailŭ, Iulie 3.

Slugă smerită
Calinicŭ.

Scrisórea luĭ Romanŭ fostŭ egumenŭ alŭ Călăiuluĭ către Avramie, prin care îlŭ rógă să fie numitŭ iarăşĭ la acéstă egumenie şi enumĕră serviciile sale de mulţĭ anĭ aduse sfîntuluĭ mormîntŭ

Pré fericireĭ vóstre pré divine şi pré sfinte cu smerenie mĕ închinŭ şi sărutŭ cu extremŭ respectŭ şi evlavie urmele a totŭ sfintelorŭ sale picióre.

Pe care să o păzéscă D-ḑeulŭ tuturorŭ în deplină sănătate, continuă prosperitate şi ajungerea adevĕratelorŭ bunurĭ, cu viaţă lungă şi neclintită întărire pe pré sfîntulŭ şi apostolicesculŭ sĕŭ scaunŭ.

Cu tóte că nu am avutŭ prilejŭ de multŭ timpŭ ca să scriŭ pré fericireĭ vóstre, fiindŭ închisŭ şi fiindŭ opritŭ de a scrie fie-ce, fără sciinţa Domnéscă, acolo unde am a scrie, maĭ cu sémă pedicele puse mie aŭ fostŭ cu prisosinţă, după plecarea de aicĭ a Domniţeĭ cocóna, însă am scrisŭ şi atuncĭ după cum îĭ place omuluĭ, iar acum fiindŭ maĭ înlesnitóre ocasiunea nu am întârḑiatŭ ca prin presenta mea să aducŭ închinăciunea smerită ce o datorescŭ pré fericireĭ sale pré divine şi prin urmare să rogŭ cu lacrimĭ calde pe pré fericitulŭ meŭ stăpânŭ, şi părinte iubitorŭ, ca să nu trécă cu vederea ticălósele lacrimĭ ale smeriteĭ sale slugĭ, ci să aréte compătimirea sa părintéscă şi să mĕ miluéscă iarăşĭ numindu-mĕ în funcţiunea în care eramŭ, adecă la mŏnăstirea Caluĭ, unde amŭ vĕrsatŭ atâta sudóre şi durerĭ şi eŭ şi sluga

www.dacoromanica.ro

vóstră fratele meŭ Daniilŭ în timpŭ de optŭ anĭ, în acea sĕlbăticie a Turcilorŭ maĭ întâiŭ, apoĭ în desordinea atâtorŭ şi atâtorŭ primejdiĭ ce le-am încercatŭ, împuşcaţĭ, arşĭ de tâlharĭ, de ómenĭ rĕĭ, fără nicĭ o mângâere, fără nicĭ unŭ venitŭ dela vre-unŭ locŭ; totuşĭ ceea ce era fixatŭ amŭ dat'o a totŭ sfîntuluĭ mormîntŭ şi de ajutorulŭ posibilŭ n'a fostŭ lipsitŭ şi acésta fără veniturĭ; credeamŭ şi făgăduescŭ acum în timpŭ de pace şi embaticulŭ să-lŭ daŭ întreitŭ şi să nu lipsescŭ de alŭ sĕŭ ajutorulŭ posibilŭ. Făgăduescŭ că voiŭ da pe fie-care anŭ unŭ embaticŭ de 300, şi 500 leĭ (groşĭ) acum prin anticipaţie, plata de cântăreţŭ alŭ pré fericireĭ sale; dar să nu mĕ înstreineze de ostenelile şi sudorile mele şi de mŏnăstire; maĭ făgăduescŭ să servescŭ sf-luĭ mormîntŭ până la cea din urmă a mea suflare şi după mórtea mea, décă ceva mi-se va găsi, să fie a sfîntuluĭ mormîntŭ.

Astŭ-felŭ mĕ rogŭ şi implorŭ pré fericituluĭ stăpânŭ, pentru că sunt optŭ anĭ de când m'am prăpăditŭ în rĕsbóe şi ca marturĭ, egumenĭ şi epitropĭ şi toţĭ creştiniĭ sciŭ în ce chipŭ am făcutŭ acea casă în asemenea vremurĭ de desordinĭ. Cât despre ţiganŭ, şi pe acela vĕ făgăduescŭ să lŭ cumpĕrŭ şi să-lŭ puiŭ în loculŭ rĕposatuluĭ. Mĭ pare rĕŭ vĕḑêndŭ distrugerea aceleĭ mŏnăstirĭ, căcĭ unŭ omŭ care n'are nicĭ limbă şi nicĭ experienţă de casă n'are, cum să chivernisésca? şi alta încă, pré fericite stăpâne: de atâtea orĭ sclaviĭ aŭ trămisŭ către mine, ḑicêndŭ, că dacă nu voiŭ rĕmâné şi mĕ voiŭ maĭ duce, toţĭ plécă şi trecŭ în Turcia. Acésta, nu pentru a recomandà pe mine însu-mĭ scriŭ, dar adevĕrulŭ, cu frica luĭ Dumneḑeŭ şi a sufletuluĭ meŭ. Decĭ şi iarăşĭ mĕ rogŭ, ca să nu cum-va să nu isbutescŭ la cererea mea şi acestea cu smerenie, iar urările sale a totŭ sfinte şi de Dumneḑeŭ convingĕtóre fie-mĭ în tótă viaţa păzitóre.

Bucurescĭ, 1776 Augustŭ 25.

Cea maĭ smerită şi mică slugă
Romanŭ Caluianŭ.

Scrisórea luĭ Dionisie, egumenŭ alŭ Rĕsvanuluĭ, către Avramie, rugândŭ ca să i-se îngădue de a nu se întórce la Ierusalimŭ, din causa bĕtrâneţiĭ şi a sĕrăcieĭ.

Pré fericireĭ vóstre pré înţelepte şi pré sfinte mĕ închinŭ, sărutândŭ cu extremă evlavie a totŭ sfintele sale mânĭ.

Ḑilele trecute m'a chiămatŭ a totŭ cucerniculŭ Archimandritŭ chir Ghermano, şi mi-a arĕtatŭ poruncile pré fericiriĭ sale, şi m'am închinatŭ lorŭ după cuviinţă. Dar douĕ marĭ pedicĭ sunt, carĭ mĕ împedică de a mĕ duce la Ierusalimŭ. Una este, stăpânulŭ meŭ, că suma, cantitatea chiverniseliĭ mele nu este îndestulătóre, a doua e maĭ mare, căcĭ sunt bĕtrânŭ şi neputinciosŭ

www.dacoromanica.ro

peste șése-ḑecĭ-patru de anĭ și aprópe cu unŭ piciorŭ în iadŭ și cu celŭ-laltŭ în viéţă și calea este depărtată și nu potŭ sosì nicĭ măcarŭ pe jumĕtatea drumuluĭ și voiŭ murì. Decĭ căldurosŭ mĕ rogŭ și implorŭ pe pré fericirea sa, să mĕ ierte și să mĕ bine-cuvinteze. Și iată am înmânatŭ pré cucerniculuĭ arhimandritŭ chir Ghermano leĭ cincĭ-ḑecĭ iarășĭ sub cuvînt de ajutorŭ pentru sf. mormîntŭ, ca să vi-ĭ trămită, și rogŭ să am carte de bine-cuvîntare și să ne învrednicéscă sf. D-ḑeŭ să ne bucurămŭ de presinţa sa aicĭ, și eŭ cât îmĭ stă în putinţă voiŭ luptà pentru sf. mormîntŭ.

1776. *Dionisie (Rĕsvanŭ)*

Scrisórea luĭ Ghermano, egumenŭ alŭ Văcărescilorŭ, către Avramie despre diferite afaceri.

. . . . . .

Am vĕḑutŭ prin urmare și cele ce 'mĭ porunccsce dreptŭ stăpânŭ, la acele ce mĕ ocupŭ cu tótă îngrijirea, să se *isprăvéscă fără nicĭ unŭ cusurŭ și antiminsiile prin pré sfintele sale urărĭ s'aŭ isprăvitŭ și le-am luatŭ, carĭ aŭ eșitŭ cu celŭ maĭ curatŭ tiparŭ și sunt frumóse; iar pomelnicile se isprăvescŭ și ele după 15 ḑile; sperŭ că vorŭ devenì și ele plăcute, după cum le ceremŭ și dându-se prilejulŭ vorŭ fi trămise câte voiŭ puté, fără nicĭ o întărḑiere.*

1776, Septembre 22, celŭ maĭ micŭ robŭ și gata la poruncile patriarchale *Ghermano Archimandritŭ alŭ Văcărescilorŭ.*

Scrisórea lui Ghedeonŭ archimandritŭ către Avramie, despre daraverurĭ.

Pré fericireĭ sale, pré înţelepte și pré sfinte îngenuchiatŭ mĕ închinŭ sărutându-ĭ drépta. Și iarășĭ vĕ aducŭ la cunoscinţă, pré bunulŭ meŭ stăpânŭ, că până acum egumeniĭ mŏnăstirilorŭ din afară *nu mi-aŭ rĕspunsŭ, despre ajutorulŭ ce pré fericirea sa cere de la dînșiĭ.* Motivulŭ acestuĭ lucru nu este altulŭ, decât că lipsescŭ dela mŏnăstirile lorŭ, din causa culesuluĭ viilorŭ. Celŭ dela sfîntu Sabba și din Pobrata ḑicŭ că vorŭ trămite ajutorulŭ lorŭ, împreună cu cele de afară. Chir Ghedeonŭ alŭ Cetăţueĭ, nicĭ lăscae, ḑice *că dă, căcĭ a datŭ destulŭ.*

1776, Septembre, ultima.

Ghedeonŭ archimandritŭ.

Scrisórea luĭ Ghedeonŭ, archimandritŭ, către Avramie, despre nisce daraverurĭ și despre venirea Mitrop. Chesarie ca epitropŭ patriarchalŭ.

Pe pré fericirea vóstră pré respectabilă, pré sfîntulŭ meŭ stăpânŭ, în genunchĭ salutândŭ, etc.

Scrisórea pré sfinţieĭ vóstre am primit'o, și am vĕḑutŭ cele cuprinse. Prin

www.dacoromanica.ro

ceĭ 4.250 de leĭ a satuluĭ ce deja s'a vîndutŭ, voiŭ îngriji pentru a se cumpĕrà o altă proprietate în locului acelea. Egumeniĭ mŏnăstirilorŭ, ca semnŭ alŭ supunereĭ lorŭ, trămitŭ pré sfinţieĭ vóstre, ceĭ din Pobrata, Tazleŭ, Soveja şi Caşinŭ câte 50 de leĭ şi celŭ din Bărnova leĭ 30, rugându-se cu lacrimĭ să le primésca, fiindŭ că maĭ multŭ nu se póte da. Ceĭ dela Cetăţuia, Bistriţa şi sf. Sabba de locŭ nu trămitŭ, justificându-se în diferite chipurĭ. Aŭ trămisŭ luĭ chir Macarie untŭ ocale 100, şi brânzeturĭ 40 ocale şi 100, ca să le triméţă pré sfinţiteĭ vóstre pré fericirĭ, şi până acum nu mi-a scrisŭ décă le-a trimesŭ şi prin ce omŭ a-nume.

Pentru întârdierea s-tuluĭ Chesarie cu de prisosŭ îmĭ părea fórte rĕŭ, ca nu cumva să mi-se întêmple călĕtoria mea în mijloculŭ iérneĭ, când frigulŭ fiindŭ aspru, va fi pentru vîrsta mea nesuferită, séŭ maĭ bine dicêndŭ omorîtóre. Cu tóte acestea, venindŭ sfîntulŭ alŭ Chesarieĭ, cu plăcere voiŭ începe cu ajutorulŭ luĭ D-deŭ, călĕtoria, avêndŭ în partea mea urările întremătóre, carĭ fie-mĭ ajutătóre pe tótă viaţa. *Ghedeonŭ, Archimandritŭ Barnovscki.*

Scrisórea luĭ Ghermano, egumenulŭ Văcărescilorŭ către Avramie, neconsimţindŭ să se ducă la Ierusalimŭ, ca să fie chirotonisitŭ archiereŭ şi despre ţiganiĭ Căluiuluĭ.

Arĕtŭ pré sfinţieĭ vóstre, că scrisórea sa scrisă din luna trecută Martie, am primit'o, în care am vĕdutŭ că îmĭ scrie că n'a primitŭ nicĭ unŭ rĕspunsŭ, atâtŭ despre starea mŏnăstirilorŭ de aicĭ, cât şi a celorŭ carĭ le conducŭ şi despre alte treburĭ, pentru care în timpurile acele îmĭ poruncea; decĭ mĕ găsescŭ în nedumerire despre acésta, pentru-că eŭ şi înainte de plecarea de aicĭ a luĭ Hagi Popa Iacob de la Negoescĭ, şi cu însuşĭ acesta am scrisŭ despre tóte cele despre carĭ voia pré sfinţia sa să se informeze şi mĕ mirŭ unde să se fi îngropatŭ acele scrisorĭ, de n'aŭ sositŭ; decĭ nu am lipsitŭ ca a doua óră să-ĭ aducŭ la cunoscinţă *despre mŏnăstirĭ, că tóte sunt în ré stare şi le trebue ajutóre, iar despre egumeniĭ aceia ce pré înaltulŭ Domnŭ închisese, a poruncitŭ şi i-am socotitŭ cu óre-care economie, apoĭ i-a iertatŭ şi i-a trimesŭ la mŏnăstirile lorŭ. Iar despre ţiganĭ de carĭ a poruncitŭ ca să se iea atâtea părechĭ bărbaţĭ şi femeĭ din Căluĭ şi să fie aduşĭ la Bucurescĭ, scriemŭ că ctitoriĭ Căluiuluĭ se indignéză şi nu primescŭ acésta. . . . . .*

1776, Maiŭ 3. *Ghermano, Văcărescĭ.*

Scrisórea luĭ Calinicŭ egumenulŭ Ismailuluĭ către Avramie, despre cutiile ce se colindă în interesulŭ sf. mormîntŭ.

Pré fericite, pré înţelepte şi pré învĕţate stăpâne şi Domnŭ alŭ nostru şi

www.dacoromanica.ro

părinte și patriarchŭ alŭ sf. orașŭ Ierusalimŭ și alŭ întregeĭ Palestine, Siria, Fenicia, dincolo de rîulŭ Iordanuluĭ, Cana alŭ Galileeĭ, alŭ Neamurilorŭ luminătorŭ strĕlucitŭ și sprijinŭ alŭ credinţeĭ nóstre ortodoxe, îngenuchiatŭ sărutŭ graţiósa sa mână etc. La 2 maĭ am primitŭ scrisórea sa și iarășĭ aducŭ la cunoscinţa sa cele întêmplate. Chir Iónichiŭ protosinghelulŭ întorcêndu-se prin eparhia Proilavuluĭ și venindŭ acum la Ismailŭ a adusŭ și o scrisóre dela sfîntulŭ alŭ Proilavuluĭ către superioriĭ Ismailuluĭ, *că cutiile să se deschidă și să i-se dea luĭ.* Eŭ vĕḑêndŭ astŭ-felŭ am rĕmasŭ uĭmitŭ și i-am ḑisŭ într'unŭ modŭ bunŭ, că suntem fiĭ dintr'o casă și copiĭ aĭ aceluiașĭ părinte. Iată mărturisescŭ pré sfîntuluĭ meŭ stapânŭ afacerea mea astŭ-felŭ și mĕ închinŭ, sărutŭ sfînta sa dréptă și o scrisóre să trimeteţĭ către sf. archiereŭ alŭ Proilavuluĭ, ca să am lumină și putere să mĕ opunŭ; că altŭ-felŭ, îmĭ e superiorŭ și nu mĕ dumirescŭ de cea ce trebue să maĭ facŭ. Atârnă de mila pré sfinţieĭ sélc. Iată că trămitŭ și câte-va ouĕ pentru o neînsemnată amintire și cerŭ iertarea pentru puţinătatea lorŭ. Iar urările sale fie cu noĭ.

1776, Maiŭ 26. Calinicŭ din Ismailŭ.

Scrisórea luĭ Ghermano, egumenŭ alŭ Văcărescilorŭ, către Avramie, despre datoriile metócelorŭ din Ţéra Românéscă către sf. mormîntŭ.

Pré fericireĭ vóstre cu smerenie mĕ închinŭ și cu respectŭ drépta sa sărutŭ.

Ḑilele trecute am primitŭ scrisórea, dar primind-o tocmaĭ când eramŭ preocupatŭ de grijele sĕrbătorilorŭ, n'am avutŭ vreme ca să facŭ rĕspunsulŭ cu acelașĭ călărașŭ. Am primitŭ scrisórea către călugărulŭ Păscanŭ. Dela egumenĭ am primitŭ până acum ceva; făgăduescŭ că vorŭ da anualulŭ pe 3 anĭ și alţiĭ pe 2 anĭ, de óre-ce le-am și spusŭ despre nevoĭe, și încă ceva maĭ presus de cele obișnuite, la aceia adecă, carĭ milosteniile ce aveaŭ nu s'aŭ cheltuitŭ, fiindŭ-că am găsitŭ și din ale mele milosteniĭ înjumătăţite, din causă că Măria Sa *a stricatŭ nisce vechĭ obiceiurĭ și la boerĭ și la mŏnăstirĭ.* Cu mila mŏnăstireĭ Pescanŭ, a luĭ Iacovŭ, și cu cele câte aŭ făgăduitŭ că vorŭ da, se urcă la suma de pungĭ șépte și jumĕtate, afară de Bărnovski, de vreme ce nicĭ nu s'a găsitŭ încă vr'o moșie care să o vînḑă, și nicĭ nu-lŭ maĭ supĕrŭ până atuncĭ. Iar acea prăvălie de peatră este prea netrebnică, de óre-ce s'a găsitŭ ca amanetŭ și la alţiĭ, și s'aŭ lăsatŭ și cumpĕrătoriĭ. Sperŭ că pré fericirea sa nu se va supĕrà, scŭ și décă s'arŭ supĕrà, însă maĭ puţinŭ. După ce se va strînge câtŭ am anumitŭ, voiŭ trimite și unŭ catastifŭ. Vremea plăţilorŭ anuale e totŭ-d'a-una de la sf. Dumitru; dar fiindŭ-că pré sfinţia sa a orênduitŭ anţerţŭ ca în acelŭ timpŭ să dea ajutorulŭ, aŭ rĕmasŭ acum ca să plătéscă primăvéra, și așa se urméză. Kirŭ Ghedeonŭ credŭ că a sositŭ în capitală până acum. Egumeniĭ cu toţĭ sunt bine și se închină smeriţĭ.

www.dacoromanica.ro

Scrisórea luĭ Bărnovski amŭ trimis'o, niměnuia însă n'a spusŭ nimicŭ. Scrieţĭ către Măria Sa Domnulŭ, să-şĭ aducă aminte despre milostenia ce sf. mormîntŭ avea dela vămĭ, pentru că e atâta timpŭ de când nu s'a datŭ.

Acestea cu închinăciune, iar bunele sale urărĭ fie-mĭ în ajutorŭ în tótă viéţa.

1776, Iunie 5. Celŭ maĭ micŭ servŭ
Ghermano, Văcărescĭ.

Scrisórea luĭ Ioasafŭ, egumenulŭ sfîntuluĭ Gheorghe, către Avramie prin care îĭ trimite blănĭ şi banĭ.

Pré fericireĭ vóstre cu smerenie ne închinămŭ, sărutândŭ evlaviosŭ sfinţita sa dréptă.

Am primitŭ scrisórea sa dela 11 Iunie trecutŭ şi am vĕdutŭ tóte acele ce cercetându-ne poruncesce. Cât despre nepotulŭ meŭ Chirilŭ, mulţămescŭ pré sfinţieĭ vóstre că-ĭ duceţĭ grija, şi în presentŭ îlŭ am aicĭ la mŏnăstire, până ce va pofti şi pré fericirea sa să fie aicĭ şi să trăéscă stăpânulŭ meŭ şi fie orĭ-ce va porunci pré sfinţia sa pentru elŭ, eŭ sunt gata la poruncile sale stăpânescĭ; decĭ să fie de o cam dată cu răbdare.

Pe Spatarache, după cum poruncesce îlŭ mângâiŭ şi-lŭ sfătuescŭ în ccea ce potŭ şi îngrijescŭ de elŭ ca şi de unŭ omŭ alŭ sĕŭ şi încă îĭ maĭ am datŭ şi 20 de leĭ de carĭ a avutŭ trebuinţă, care cu urarea sa, este ascultătorŭ la strălucitele poruncĭ ale pré înaltuluĭ nostru Domnŭ.

Primésca şi o poliţă de 500 de leĭ în numele luĭ Constante şi voiŭ îngriji şi maĭ departe, ca să facŭ aceea ce trebue; rogŭ numaĭ ca pré fericirea sa să mĕ considere ca şi maĭ întâiŭ ca fiŭ alŭ sĕŭ pré ascultătorŭ şi să-mĭ poruncéscă la totŭ ce mĕ crede capabilŭ şi mĕ va găsi gata.

Acésta cu smerenie, şi învrednicéscă-mĕ, décă poftesce, cu o scrisóre prin care să mĕ informeze atâtŭ despre poliţă cât şi despre blănĭ, împreună cu părintescile sale bine-cuvîntărĭ şi urărĭ.

1776, Iulie 26. Slugă smerită
Egumenulŭ sfîntuluĭ Gheorghe Ioasafŭ.

Scrisórea luĭ Ghermano, egumenŭ alŭ mŏnăstireĭ Văcărescĭ, însoţită cu antimise, şi pomelnicĭ.

Pré sfinţite şi pré venerabile, a pré sfinţieĭ vóstre dreptŭ slugă mĕ închinŭ şi sărutŭ drépta; presenta mea smerită, după cucernica mea închinare, este să vĕ facă cunoscutŭ pré sfinţieĭ, pré fericireĭ vóstre, că venindŭ başulŭ Dimitrie acolo, nu am lipsitŭ de a vĕ trimete cu dînsulŭ pomelnicile şi antimisele, pe carĭ le-am tipăritŭ aicĭ, carĭ sunt în cele douĕ tocurĭ pomelnicĭ,

www.dacoromanica.ro

iar în cel-l-altŭ antimise. Iar despre antimisulŭ ce mi l'aţĭ trimesŭ ca modelŭ pentru facerea altorŭ antimise, aicĭ este peste putinţă de a se puté tipărì; antimisiĭ de felulŭ acela, se găsesce numaĭ în Moscovia, şi acolo numaĭ se póte lucrà în felulŭ acesta. Iar despre cheltuelele ce se vorŭ face pe drumŭ pentru antimisurile trămise de mine şi pentru pomelnicĭ, veţĭ porunci pré sfinţia vóstră să i-se dea negustoruluĭ care le aduce.

Acestea, şi mĕ închinŭ cucernicŭ pré sfinţieĭ vóstre, iar urările şi bine-cuvîntările eĭ fie cu noĭ, etc.

1776, Decembrie 7. *Ghermanŭ, Văcărescĭ.*

Scrisórea luĭ Ghermanŭ, egumenulŭ Văcărescilorŭ către Avramie, despre Dionisie, egumenulŭ celŭ noŭ alŭ mŏnăstireĭ sfîntulŭ Sava şi despre unele daraverurĭ.

.... Ale sale Domnescĭ respectabile scrisorĭ am primitŭ, am vĕḑutŭ cele ce-mĭ poruncesce şi iată că aşternŭ într'unŭ rĕvaşŭ starea presentă, atâtŭ a egumenilorŭ, câtŭ şi a mŏnăstirilorŭ a-nume, şi să poruncéscă pré fericirea vóstră aceea ce crede de interesulŭ sĕŭ. Câtŭ despre egumenia sfîntuluĭ Sava, s'a pusŭ deja unŭ capĕtŭ, prin urările sale şi s'a stabilitŭ *într'însa ca egumenŭ chir Dionisie, prin scirea Mărieĭ sale Domnuluĭ nostru* (căruia D-ḑeŭ să-ĭ înmulţéscă aniĭ) precum şi pré fericirea sa a hotărîtŭ.

Scrisorile luĭ Panaitŭ Hataia Constante, le-am trimesŭ după cum îmĭ poruncеaţĭ, şi acum la 6 a luneĭ curente, Maiŭ, mi-a trimesŭ 162 leĭ scriin du-mĭ, că-mĭ trimete cu a doua ocaziune şi restulŭ de 38. Şi iată că-ĭ facŭ poliţă, împreună cu ceĭ o sută leĭ ce trimete pré fericireĭ sale sub cuvîntŭ de supunere, egumenulŭ noŭ alŭ sf. Sava, ca să-lŭ bine-cuvîntaţĭ, cea ce se urcă în totalŭ la o sumă de leĭ două sute şése-ḑecĭ şi doĭ şi îĭ va primì dela Chiriţă Gheorgache Samurcaş după cuprinsulŭ poliţeĭ. Iar ceĭ treĭ-ḑecĭ şi optŭ leĭ, pe dată ce-mĭ va trimete Panaitŭ din Sistina (?) voiŭ trimete la rîndulŭ meŭ. Şi să fie în cunoscinţa sa, că nu mi-a trimesŭ galbenĭ, după cum scrieţĭ şi după cum a datŭ creştiniĭ, ci mi-a trimesŭ în banĭ de argintŭ aceĭ şéĭ ḑecĭ şi douĭ de leĭ. Şi acestea cu plecăciune; iar urările sale fie-mĭ păzitóre pentru tótă viaţa nóstră.

1777, Maiŭ 7. Slugă smerită
Ghermanŭ, egumenulŭ mŏnăstireĭ Văcărescĭ.

Scrisórea egumenuluĭ de Văcărescĭ către Avramie, despre pomelnicĭ şi antimise, tipărite în România, etc. etc.

Dumneḑeésca şi pré sfinţita vóstră pré fericire dreptŭ slugă o salutŭ şi cu smerenie îĭ sărutŭ drépta.

www.dacoromanica.ro

Presenta mea v'o trimitŭ cu scopulŭ, să aducŭ la cunoscinţa pré înţeleptcĭ pré sfinţieĭ vóstre, că la 24 a luneĭ curgĕtóre Septembre, primiĭ sfinţitulŭ plicŭ cu scrisorile pline de urărĭ patriarhale, pe carĭ le-amŭ şi distribuitŭ îndată după porunca vóstră.

Amŭ vĕdutŭ şi cele mi-se poruncesce maĭ departe, încât nu am întârdiatŭ să informezŭ îndată şi de tóte cele ce-mĭ scrie pré sfinţia vóstră, după ce am înmânatŭ Inălţatuluĭ Domnŭ venerabila scrisóre.

A mulţămitŭ fórte multŭ pentru urările părintescĭ şi bine-cuvîntărĭ, înapoindŭ şi Inălţimea Sa pré sfinţieĭ vóstre, cucernice şi sufletescĭ închinăciunĭ, şi consimţindŭ pentru rugăciunea ce-ĭ face-ţĭ în privinţa fostuluĭ Caloianŭ Romanŭ, l'a iertatŭ cu desĕvîrşire, şi i-a datŭ permisiunea să se ducă liberŭ unde va voi. In sfîrşitŭ s'a întorsŭ către mine şi mi-a spusŭ: *Amŭ auditŭ că pré fericitulŭ Patriarchŭ a trimisŭ unŭ străinŭ, şi nu de mâne*, dar chiar de astădĭ şi numindu-lŭ egumenŭ la sf. Gheorghe de aicĭ, l'a trimisŭ şi sosesce, dar să scrii pré sfinţieĭ sale astŭ-felŭ: décă numitulŭ egumenŭ dela sf. Gheorghe, era părinte de 40 séŭ 50 de anĭ în serviciulŭ sfîntuluĭ mormîntŭ, l'amŭ fi primitŭ şi noĭ, şi ĭ-amŭ fi datŭ o ocupaţie, dar unŭ ast-felŭ de călugărŭ alŭ sf. mormîntŭ ca celŭ de astădĭ nu-lŭ primimŭ şi nicĭ măcarŭ îlŭ lăsămŭ să tréca prin România, şi scrie să nu-lŭ trimită maĭ bine.

Decĭ, stăpânulŭ meŭ, ca o slugă credinciósă, şi îngrijindŭ şi de bunulŭ nume alŭ pré sfinţieĭ vóstre şi de reputaţia vóstră, din totŭ sufletulŭ, îmĭ iaŭ curagiulŭ să daŭ părerea mea pré înţelepteĭ, pré fericireĭ vóstre, despre acésta, să se facă orĭ-ce chipŭ spre a se economisi lucrulŭ, ca ast-felŭ să se împedice omulŭ, căcĭ décă va veni îlŭ vorŭ trimite îndărătŭ fără să pótă face nimicŭ; de acéstă părere sunt şi titoriĭ mŏnăstireĭ şi alţĭ mulţĭ din adunare.

Scrisórea către Cioranŭ amŭ dat'o, privitóre la ceĭ 300 şi mi-a rĕspunsŭ că va face elŭ însuşĭ rĕspunsulŭ către pré sfinţia Ta.

Despre Protosinghelulŭ popa Iacovŭ, i-am rĕspunsŭ în alte scrisorĭ din rîndulŭ trecutŭ, de asemenea şi despre popa chir Serafimŭ, care mi-aţĭ trimisŭ, şi despre pomelnicĭ, carĭ după câte-va dile se vorŭ isprăvi, în fórte frumóse caractere, după comandă, şi le voiŭ trimite.

Despre fostulŭ Caloianŭ Romanŭ voiŭ îngriji după poruncile ce-mĭ veţĭ da.

Despre embaticurile egumenilorŭ mĕ rogŭ să mi-se scrie de la cine să le cerŭ, după ce ceĭ maĭ mulţĭ de acole sunt noĭ.

Pentru maĭ sigură informaţiune a pré sfinţieĭ vóstre despre tiparulŭ pomelnicilorŭ, iată că astădĭ întâiulŭ care s'a tipăritŭ, l'amŭ luatŭ şi vi-lŭ trimitŭ; de asemenea şi unŭ antimisŭ ca să le vedeţĭ şi să nu le maĭ duceţĭ grija.

www.dacoromanica.ro

Antimise s'aŭ făcutŭ 200, iar pomelnicĭ până la 4.000, iar décă sunt de lipsă a se face şi maĭ multe pomelnicĭ, îmĭ veţĭ scrie (1).

In rîndulŭ trecutŭ v'amŭ scrisŭ despre Rĕsvăneanu, că mi-a datŭ 50 de groşĭ să vi-ĭ trimitŭ, afară de embaticŭ, ca să fie scutitŭ de ducerea în Ierusalimŭ, iar décă îĭ primiţĭ scrieţi-mĭ să-ĭ primescŭ, iar décă nu, să-ĭ întorcŭ îndărătŭ.

Dela Hagi Chiriacŭ, după o sĕptĕmână, după făgăduiala ce mi-a datŭ, voiŭ lua ceĭ 300 aĭ popiĭ chirŭ Anastasie, iar despre ceĭ 808 dela chirŭ Anastasie spune că i-a datŭ pentru prietenulŭ sĕŭ; mi-a rĕspunsŭ Hagi-Chiriacŭ, cum că după treĭ lunĭ, după ce vorŭ venì ómeniĭ luĭ din Lipsca şi se va informà cum că i-aŭ luatŭ ómeniĭ luĭ, atuncĭ când elŭ nu era în Valachia, îĭ va rĕspunde şi acestia, şi primindu-ĭ îĭ voiŭ face poliţă împreună cu baniĭ embaticurilorŭ, de unde e de primitŭ; şi acestea vĕ scriŭ cu cucernică închinare, iar pré sfinţitele urărĭ şi bine-cuvîntărĭ ale pré sfinţieĭ vóstre fie de-apururea cu noĭ.

1777, Septembre 28.

Celŭ maĭ micŭ dintre egumenĭ
Ghermano, *Văcărescĭ*.

Scrisórea luĭ Ghermanŭ, egumenŭ alŭ Văcărescilorŭ, către Avramie, prin care dă informaţiĭ despre unŭ óre-care ieromonachŭ Antimŭ venitŭ din Moldova în Bucurescĭ.

Pré fericireĭ sale, pré divine şi pré sfinte, cu smerenie mĕ închinŭ şi sărutŭ cu tótă evlavia şi respectulŭ drépta sa plină de graţie, pe care pré Inalta Pronie s'o păzéscă în deplină sănĕtate, continuă prosperitate, etc. După închinăciunea mea smerită, aducŭ întru scirea pré fericireĭ vóstre, că în ḑilele acestea, adecă a luneĭ curente Octombre a sositŭ *ieromonachulŭ Antimŭ*, *însoţitŭ de sf. archimandritŭ chir Ghedeonŭ*, în Bucurescĭ. După ce însă am auḑitŭ acésta şi informându-mĕ, că *sfinţia sa este dela sf. mormîntŭ*, decĭ l'am întrebatŭ: *De ce a plecatŭ din Bogdania?* Mi-a rĕspunsŭ că aţĭ scrisŭ pré fericirea vóstră către pré sfîntulŭ Metropolitŭ alŭ Chesarieĭ chir Procopie, ca să-lŭ chivernisóscă cu vre-o mŏnăstire din Bogdania, şi vĕḑêndŭ atâta timpŭ trecutŭ fără ca să fie căpĕtuitŭ, după cum mi-a spusŭ, a plecatŭ şi a venitŭ lângă mine. L'am întrebatŭ a doua óră pe chir Antimŭ, după ce a trecutŭ vr'o cincĭ orĭ şóse ḑile: *Aicĭ ce aĭ venitŭ să cauţĭ, frate?* Iarăşĭ mi-a rĕspunsŭ: Pe D-ḑeŭ, cŭ atârnŭ de mila şi poruncile pré fericituluĭ meŭ stăpânŭ şi totŭ ce l'ar lumina a totŭ sfîntulŭ Duhŭ să 'mĭ poruncéscă şi mie sluga sa smerită, ca să

(1) Cu asemenea pomelnice adunaŭ banĭ călugăriĭ grecĭ, de aceea se tipărĭaŭ în aşa mare numĕrŭ.

www.dacoromanica.ro

mĕ potŭ căpĕtuĭ şi eŭ sĕrmanulŭ în ḑilele séle sfinte. Decĭ şi eŭ nu am lipsitŭ de a vĕ aduce la cunoscinţa acésta; şi acestea cu plecăciune, iar sfintele sale urărĭ fie-mĭ păzitóre în tótă viéţa mea.

1777, Octombre 12.

A pré fericireĭ vóstre de D-ḑeŭ păzită slugă smerită şi pré ascultătorŭ la pré sfintele sale poruncĭ. *Ghermanŭ, eg. Văcărescilorŭ.*

Scrisórea luĭ Ghedeonŭ, egumenulŭ cetăţueĭ către Avramie, prin care îĭ face cunoscutŭ incendiul întêmplatŭ în Iaşĭ la 1779.

Vĕ aducŭ la cunoscinţă, că dupa porunca sa, s'a pregătitŭ materialulŭ pentru cascle egumenescĭ, ale cărorŭ cheltuelĭ deşi sunt modeste şi fără nicĭ unŭ câştigŭ alŭ mŏnăstiriĭ, totuşĭ, ca să nu fiŭ neascultorŭ la poruncile séle am cheltuitŭ şi încă cheltuescŭ; şi acum s'ar fi făcutŭ începutulŭ restaurăriĭ, décă nu isbucnia incendiulŭ de maĭ de una ḑi, care a prăpăditŭ atâta case, aprópe flórea têrguluĭ, şi prin urmare dulgheriĭ, atâtŭ din poruncă, câtŭ şi din propria lorŭ voĭe, sunt ocupaţĭ cu ele.

Iaşĭ, 1778, Aprilie 11. *Ghedeonŭ.*

Scrisórea luĭ Alexandru Mavrocordatŭ, către Crisantŭ, patriarchulŭ Ierusalimuluĭ, despre unele întêmplărĭ politice contimporane şi despre prinderea unorŭ icóne în Moldavia.

Pré fericite, pré sfinţite şi înţelepte patriarchŭ, părinte pré venerabile, etc.

Scrisórea sacră a pré sfinţieĭ vóstre cucernicŭ sărutând'o am primit'o şi o am cetitŭ şi am mulţămitŭ şi lăudatŭ pe Domnulŭ pentru îmbucurătórele informaţiunĭ ce-mĭ daţĭ asupra sănătăţiĭ şi prosperităţeĭ pré sfinţieĭ vóstre. Se cuprindea într'însa prescurtarea scrisorilorŭ trimese de mine; că consciinţa cé curată şi nepătată, nasce mare curajŭ e învederatŭ şi décă vremea e grea, e şi mila luĭ D-ḑeŭ nemărginită, şi noĭ cu toţiĭ stămŭ luptătorĭ pentru dreptate şi adevĕrŭ şi suntem şi marturĭ şi chezaşĭ şi gata să vĕrsămŭ pentru acestea nu numaĭ aceea ce multŭ puţinŭ posedămŭ, ci şi însuşĭ sângele nostru. Renegatulŭ se găsesce în tăcere; că va eşi cu flota împĕrătésca nu e sigurŭ, decât numaĭ după sĕrbătórea sf. Gheorghe, séŭ înaintea acesteĭa, după cum ar socoti maĭ bine; îmĭ pare că e maĭ bine pentru orĭ-ce afacere să se găséscă aicĭ în capitală; timpŭ de o excursiune mică nu este nicĭ pentru unŭ omŭ mare, nicĭ pentru unŭ omŭ mic.

Iarăşĭ şi alte o mie de icóne aŭ trecutŭ prin Moldova, şi s'aŭ opritŭ la hotarele acele din partea comandantuluĭ oştilorŭ. Aŭ găsitŭ câştigŭ şi facŭ negoţŭ cu cele sfinte şi sacre, şi precum înţelepţesce orênduesce *tepih*-ulŭ nu strică, incetéză bănuelile; sfinţitulŭ epitropŭ, fratele vostru, fiindŭ supĕratŭ de

www.dacoromanica.ro

podagra și cheragră lasă epitropia; maĭ bună persónă, pentru ca nu se găsesce, până cândŭ D-ḑeŭ s'o scóță la căpĕtŭ din acéstă epidemie. Nu numaĭ vremea e grea și rĕutatea felurită și multă, ci încă și mulțĭ carĭ se bucură de relele altora vorbescŭ cu exagerărĭ iperbolice, séŭ se sperie ușorŭ, séŭ sperie fără pregetŭ. Acestea mi-aŭ cășunatŭ rĕŭ nu odată și de douĕ orĭ; D-ḑeŭ nu părăsesce pe slugile sèle; insuflă chiar în inimile stăpânitorilorŭ și suveranilorŭ noștri prudență și înțelegere a adevĕruluĭ și aversiune către minciună, precum și milă și compătimire. Nu este nicĭ unŭ lucru și nicĭ o patimă care să n'aibă tămăduirea sa; totŭ némulŭ nostru în rĕsboiulŭ din rîndulŭ trecutŭ s'a arĕtatŭ fórte credinciosŭ. Ciașițĭ (spionĭ) s'aŭ prinsŭ și Armenĭ, și Evreĭ și aŭ fostŭ spânzurațĭ la Buda și Beligradŭ și Turcĭ serhatli (amploiațĭ, oficiali), dar romei (Greci) ortodocșĭ nicĭ unulŭ. O excursiune și o călĕtorie nu sunt straniĭ pentru învĕțătură, și eŭ am ocolitŭ multă lume, dar pretutindenĭ am semĕnatŭ bună reputație în puternica împĕrăție. Și acésta o mărturisescŭ tratatele istorice de curândŭ tipărite, care admiră echitatea către împĕrăție. Scornéscă orĭ câte iperbole și minciunĭ ignoranțiĭ și nesciutoriĭ. Lumina strĕlucesce, adevĕrulŭ e strĕlucitŭ, stăpânitoriĭ cerceteze și maĭ presus pune tótă speranța în D-ḑeŭ că nicĭ odată nu te rușinéză.

In Ierusalimŭ aĭ noștri se ținŭ în pace, slavă Domnuluĭ, și nu-ĭ înșală, că până când trăimŭ și eŭ și fiulŭ meŭ, respirămŭ întărirea disposițiuniĭ care ne apropie de D-ḑeŭ. S'a mâniatŭ supremulŭ epitropŭ, (?) a amenințatŭ, și totușĭ a păstratŭ hatîrulŭ, și de adevĕratulŭ iîosŭ alŭ *arzihaluluĭ* (anaforaoa) fórte greŭ a fostŭ rănitŭ, și aŭ resultatŭ nu după cum ne-am temutŭ, dar precum a voitŭ D-ḑeŭ, la a căruĭ prevedere să fimŭ cu tótă inima consacrațĭ; décă cedéză din causa pĕcatelorŭ nóstre la ceva împotrivitorŭ și rĕŭ, economisesce d'întâiŭ și vindecările; trebue să fimŭ neadormițĭ și îngrijitorĭ, iar nicĭ de cum sfiicioșĭ; nu trândavĭ, dar nicĭ curioșĭ și preocupațĭ de tóte.

Nu mĕ lipsițĭ de sacrele scrisorĭ și urărĭ.

Marele Logof. și fiulŭ meŭ vĕ salută cucernicŭ, și sărută drépta eĭ. La mulțĭ anĭ și fericițĭ.

17.... Martie.... *Alexandru.*

Scrisórea luĭ Ghermano egumenulŭ, mŏnăstireĭ Văcărescĭ, către Patriarhulŭ Avramie, despre paralele date predicatoruluĭ Procopie Peloponisianulŭ, din Lipsca, care publica acolo «Fluerulŭ păstorescŭ».

.....După smerita mea închinare, vinŭ întâiŭ să o salutŭ dreptŭ slugă, dându-ĭ umilita mea plecăciune prĕ fericituluĭ meŭ stăpânŭ; apoĭ să-ĭ aducŭ întru scire că, la 17 a l. curente Ianuarie, am primitŭ scrisóre dela *Leipzigŭ din partea dascăluluĭ domnulŭ Procopie, scrisă la 5 Octombre prin care* îmĭ făcea

www.dacoromanica.ro

cunoscutŭ de buna sa sănătate şi de sosirea favorabilă *şi de începutulŭ cărţiĭ, de ostenelile şi în sfîrşitŭ îmĭ da de înţelesŭ, ca să-lŭ previnŭ cu alţĭ cincĭ sute leĭ, de care are trebuinţă, spre a nu rĕmânea pe câmpiile Lipskiĭ, adecă după* ce 'ĭ voiŭ numĕrà ceĭ o sută douĕ-ḑecĭ şi şépte şi jumĕtate leĭ luĭ *chirŭ Dimitrie Petrovitz, lipscanŭ*, şi încă să-ĭ maĭ daŭ resturile până la împlinirea sumeĭ de cincĭ sute; care Dimitrie, de vreme ce îndată voia să se reîntórcă în Lipsca şi cerêndu-mĭ baniĭ sus pomeniţĭ; pe lângă acésta avêndŭ în vedere ca să nu întêmpine vre-o pedică dascălulŭ chirŭ Procopie în lucrarea sa plăcută luĭ D-ḑeŭ, din pricina lipseĭ de parale, până ce eŭ să fi datŭ scire despre acésta pré fericireĭ vóstre, ar fi trecutŭ vreme destulă între acestea, până când pré fericirea sa mi-ar fi poruncitŭ ce e de făcutŭ, şi pentru alte cauze, că adecă nu se găsescŭ ocasiunĭ bune, şi apoĭ avêndŭ în vedere, că şi Domnia sa scria ca să înmânezŭ baniĭ luĭ chirŭ Dimitrie Petrovitz şi fiindŭ sigurŭ că pentru acésta stăpânulŭ meŭ nu m'ar dojăni şi nu s'ar supĕrà; am fostŭ la egumenulŭ de la sf. Saba şi mi-a datŭ ceĭ 500 leĭ din baniĭ rĕposatuluĭ Cosma, fostŭ egumenŭ, şi i-am datŭ luĭ chirŭ Petrovitz, ca să dea unŭ sfîrşitŭ cărţiĭ. Şi ca să nu vĕ supĕrŭ vorbindŭ totŭ de aceleaşĭ lucrurĭ, iată că vĕ trimitŭ şi scrisórea Domnieĭ sale, adecă-te proprie a sa, închisă în presenta, căruia i-am şi scrisŭ numaĭ decât şi despre ceĭ-lalţĭ cincĭ sute leĭ ce s'aŭ trimisŭ prin mâna luĭ chirŭ Ioasafŭ dela sf. Gheorghe, décă i-a primitŭ, până ce nu va rĕspunde şi despre aceştia, şi încă décă a primitŭ şi scrisorile trimise de multŭ din partea pré fericireĭ sale, carĭ împreună cu canonulŭ *funebru alŭ Născĕtóreĭ de D-ḑeŭ ce le-amŭ trimisŭ cu posta în mânele sale cu siguranţă; şi în scurtŭ* i am scrisŭ, stăpânulŭ meŭ, să-mĭ scrie adesea orĭ-ce scire, ca să scriŭ pré fericireĭ séle, de vreme ce doriţĭ fórte multŭ ca să aflaţĭ şi să auḑiţĭ de sănătatea sa şi de lucrarea sa.

Şi acestea cu plecăciune, iar pré sfintele şi Dumneḑeescile séle urărĭ, fie în tótă viaţa nóstră păzitóre.

1780, Ianuarie 13.

Alŭ pré fericireĭ vóstre de D-ḑeŭ păzită slugă, smerită şi la pré sfintele séle poruncĭ fórte supuşĭ gata

Ghermano, egumenulŭ mŏnastireĭ Văcărescĭ.

Scrisórea luĭ Ghermano, egumenulŭ mŏnăstireĭ Văcărescĭ către Avramie despre o afacere de moştenire din Chipru, care 'lŭ privesce şi despre egumenii Comaneĭ, Caluiuluĭ şi Plătărescilorŭ şi despre dascălulŭ Procopie din Lipsca.

. . . . . Am primitŭ şi cele-l'alte scrisorĭ şi le-am înmânatŭ la boeriĭ cărora eraŭ adresate. Am datŭ şi scrisórea luĭ chirŭ Simeonŭ, fostulŭ egumenă alŭ

www.dacoromanica.ro

Comancĭ; dar dînsulŭ nu vrea să scie de scrisorĭ şi de poruncĭ patriarchicescĭ. Maĭ alesŭ, că stăpânulŭ meŭ, a căḑutŭ acum şi în alte lucrurĭ murdare; şéde o ḑi la Văcărescĭ şi 2 sĕptĕmânĭ la Bucurescĭ şi ămblă după nisce femeĭ stricate şi face vrăjĭ, şi ce e maĭ multŭ încă, mi s'a spusŭ cum că a scrisŭ multe fleacurĭ despre mine şi despre alţiĭ către pré fericirea sa.

Dreptatea divină şi blăstemurile séle să-ĭ curme viaţa, ca să scăpămŭ de dînsulŭ! Lasŭ la o parte relele séle bărfelĭ, dar unde stă, *vorbesce ca unŭ ateŭ în contra pré sfîntuluĭ mormîntŭ către mulţimea cea lesne creḑĕtóre.* Cât despre *Caluiŭ*, stăpânulŭ meŭ, am orânduitŭ dreptŭ epitropŭ pe popa Mitrofane, egumenŭ alŭ Plătărescilorŭ, ca să supravegheze cu frica luĭ Dumneḑeŭ şi cu bună chivernisire până la sosirea pré fericireĭ sale. De asemenea dreptŭ epitropŭ am trimisŭ pe bĕtrânulŭ Neofitŭ la Plătărescĭ, ca să încerce şi elŭ după cum am ḑisŭ la acésta, până la sfînta sa venire şi sfintele séle urărĭ să-ĭ luminezo şi să le ajute. Cât despre *dascălulŭ Procopie*, *în rîndulŭ trecutŭ* am scrisŭ pré fericireĭ séle, şi i-am şi trimisŭ şi scrisórea sa proprie către pré fericirea sa, şi arĕtămŭ pe lângă acésta, că am luatŭ şi cincĭ sute leĭ din baniĭ rĕposatuluĭ Cosma dela Dionisie, actualŭ la sf. Sabba, şi nădăjduescŭ că 'mĭ va plăti şi restulŭ, şi îlŭ voiŭ face poliţă către pré fericirea sa. Altă scrisóre din partea dascăluluĭ Procopie până acum n'am primitŭ; décă voiŭ primi maĭ încolo, voiŭ scrie pré fericireĭ vóstre ceea ce 'mĭ va scrie.

Şi acestea cu plecăciune; iar sfintele şi de D-ḑeŭ convingĕtórele urărĭ ale séle fie-mĭ păzitóre.

1780, Februarie 13.

A pré fericireĭ séle pré divine şi pré sfinte, slugă smerită şi la sfintele séle poruncĭ pré supusŭ.

Ghermano, egumenulŭ mŏnăstireĭ Văcărescĭ.

Scrisórea luĭ Athanasie Comnenŭ Ipsilante către Avramie, pentru voia de a se duce în România.

Pré fericirea vóstră vĕ salutŭ cu tótă cucernicia şi vĕ doresců tóte bunurile mântuitóre pe carĭ le poftiţĭ, etc.

Scrisórea din 27 a luneĭ trecute am primit'o împreună cu scrisorile dela familia mea, şi mulţămescŭ pré sfinţieĭ vóstre.

Am vĕḑutŭ şi cele ce-mĭ scrieţĭ.

Am adusŭ aminte iarăşĭ Inălţimeĭ séle despre sosirea pré sfinţieĭ vóstre de multŭ timpŭ hotărîtă de Alteţa Sa şi mi-a rĕspunsŭ, că se va face, şi că i se va trimite scrisóre pentru a i se da voia, şi că i-aĭ scrisŭ şi pré sfinţia Ta şi pré strălucirea Ta; mi-a spusŭ Inălţimea Sa despre acésta. — La revedere decĭ.

www.dacoromanica.ro

Aci alăturata scrisóre rogŭ să se trimită în mânele Elencĭ mele, iar urările pré sfinţite, etc.

1780, Februarie 17.

Athanasie Ipsilante.

Scrisórea luĭ Alexandru Vodă către Avramie, despre căsătoria fiicelorŭ séle şi felicitărĭ pentru sĕrbătorile de Pascĭ.

Pré fericite şi pré sfinţite Patriarhŭ alŭ sf. oraşŭ Ierusalimŭ şi alŭ întregeĭ Palestine, Domnule Avramie, mĕ închinŭ cucernicŭ şi sărutŭ drépta, etc.

Scrisórea de urare a pré sfinţieĭ vóstre cu bucurie am primit'o. Am cititŭ cele cuprinse şi mulţămimŭ de urările părintescĭ pentru căsătoria pré iubitelorŭ mele *domniţe.*

Fie ca totŭ prin urările p. sf. vóstre să sărutămŭ la timpŭ şi cununiile celorŭ-l-alţĭ copiĭ aĭ meĭ după dorinţa mea părintéscă.

Apropiindu-se sfintele sĕrbătorĭ ale Pascilorŭ, ne facemŭ cucernica nóstră datorie de a vĕ pofti a petrece cu tótă bucuria şi veselia spirituală, etc.

Urările pré sfinţieĭ vóstre fie cu noĭ.

1780, Aprilie (?)

Ioan Alexandru Vodă.

Scrisórea luĭ Alex. Ipsilante Vodă către Avramie, prin care i-se dă voia de a veni în Moldova.

Pré fericite, etc. am primitŭ cu bucurie scrisórea pré sfinţieĭ vóstre şi am vĕdutŭ cele ce 'mĭ scrieţĭ asupra venireĭ pré sf. vóstre aicĭ, şi am dori ca să ne bucurămŭ de ea cât maĭ curêndŭ. Vĕ dămŭ ca supraveghetorŭ şi îngrijitorŭ la tóte cele ce vĕ cere trebuinţa drumuluĭ, pe fostulŭ nostru portarŭ *Stanŭ*, şi 'lŭ trimitemŭ acum ca să facă pregătirea necesară, însoţindu-lŭ cu unŭ *rădvanŭ* pentru pré sfinţia vóstră.

Urările pré sf. vóstre fie cu noĭ.

1781, Septembre 1.

Scrisórea luĭ Ghermanŭ-Văcărescĭ, către Avramie, despre îmbunătăţirile făcute în mŏnăstirea Negoescĭ, şi despre tipografia din Bucurescĭ şi despre starea acesteia în timpulŭ acela, etc.

.... Eŭ, îndată ce primescŭ scrisórea pré sfinţieĭ vóstre, fără întârziere rĕspundŭ şi le înmânezŭ îndată în mâinele mareluĭ gramaticŭ, trimiţindu-le cu unŭ călăraşŭ în capitală.

Nu sciŭ însă de nu se rĕtăcescŭ acolo séŭ aicĭ. Câtŭ despre pomelnicĭ, tipo-

www.dacoromanica.ro

grafia din luna luĭ Aprilie se stricase, de óre-ce nu maĭ avé cărțĭ de tipăritŭ. Pomelnicile însă m'am rugatŭ de multŭ ca să le tipăréscă, dar neavêndŭ litere, aŭ scrisŭ la Veneția ca să le vie, și de o cam-dată le aștéptă și îndată ce vorŭ sosì literile și se va așterne în tipografie, îndată voiŭ pune la tiparŭ câte sunt de lipsă și le voiŭ trimete câtŭ se póte maĭ curêndŭ pré sfințicĭ vóstre; câtŭ despre mŏnăstirĭ, egumeniĭ de o cam-dată meremetisescŭ (reparŭ) mŏnăstirile lorŭ uniĭ, iar alțiĭ încă n'aŭ începutŭ cu tóte că ordinulŭ ce s'a datŭ din partea Domnuluĭ pentru tóte mŏnăstirile hotărasce să se facă și să se repare micĭ și marĭ. Popa Serafimŭ și-a meremetisitŭ mŏnăstirea sa, a făcutŭ porțĭ, ferestre, așternuturĭ, paturĭ la unele chiliĭ pentru repaosulŭ mosafirilorŭ și rogŭ pentru a avé și multŭ elŭ, de a-lŭ face egumenulŭ mŏnăstiriĭ.

1777, Augustŭ 26.

Ghermanŭ-Văcărescĭ.

Maĭ este o scrisóre a Smarandeĭ Dómna, către Avramie, felicitându-lŭ pentru sĕrbătorile Crăciunuluĭ și anunțându sosirea eĭ în capitala principatuluĭ eĭ.... N'o publicămŭ căcĭ nu coprinde nimicŭ însemnatŭ.

Scrisórea luĭ Ghermano-Văcărescĭ, către Avramie, despre imposibilitatea tipăririĭ de antimisiĭ în tipografia din Bucurescĭ.

.... Câtŭ despre antimisiĭ, am luatŭ acelŭ antimisŭ pe care mi-l'ațĭ trimesŭ pentru pré sfinția sa (mitropolitulŭ) Ungrovlahieĭ, și a chiematŭ pe tipografĭ și l'aŭ vĕḑutŭ, și i a întrebatŭ, décă potŭ să facă așa ceva? cu toțiĭ aŭ rĕspunsŭ că acestea să se facă și a doua óră acolo, unde s'aŭ făcutŭ și întâiŭ, adecă în Rusia; aicĭ nu este chipŭ de a se face, aŭ ḑisŭ, astŭ-felŭ de antimisiĭ.... Sperŭ că în curêndŭ vorŭ porni nisce Cazacĭ și voiŭ trimete pomelnicĭ și antimisiĭ, despre carĭ v'amŭ spusŭ că le-am făcut, cu tóte că nu s'a făcutŭ bune, dar pentru aceĭ carĭ le cerŭ sunt bune.

17.... Noembre 30. *Ghermanŭ-Văcărescĭ.*

Scrisóre a luĭ Alexandru Ipsilante-Vodă, către Avramie, despre alŭ II-lea Spătarŭ, fiŭ alŭ doftoruluĭ Metaxa.

.... Primindŭ scrisórea pré sfințicĭ vóstre am vĕḑutŭ cele ce scriețĭ despre alŭ douilea Spătarŭ alŭ nostru, fiŭ alŭ doftoruluĭ Metaxa boerulŭ, că décă ne va cere voie ca să vie acolo, să nu-lŭ lăsămŭ, care décă ni-se va cere după pretențiunea părintéscă a pré sfinția vóstre, nu-lŭ vomŭ lăsà și-lŭ vomŭ avé și de aci încolo în serviciulŭ nostru Domnescŭ.

17.. Iulie 11. *Iŏ Alexandru Ipsilante-Vodă.*

www.dacoromanica.ro

Scrisórea Sofronieĭ călugăriță, (lumesce Zanfira), sócra Domnuluĭ, către Avramie, de felicitare pentru sĕrbătorile Crăciunuluĭ și despre afaceri bănescĭ.

Pré fericite și pré sfinte patriarchŭ alŭ sf. orașŭ Ierusalimŭ și alŭ întregeĭ Palestine etc. etc. Avramie pré venerabilŭ alŭ nostru părinte în Christosŭ. Pré fericireĭ vóstre, pré respectabile, cu evlavie închinându-mĕ, sfințita sa drépta sărutŭ, rugându-mĕ sf. Dumnedeŭ să păzéscă și să o ție pe pré fericirea sa în deplină sănĕtate și viéță lungă și cu isbutirea tuturorŭ rîvnelorŭ folositóre sufletuluĭ. Scrisórea sacră a sa scrisă la 17 a luneĭ trecute Noembre, pe la 3 a luneĭ curente Decembre cu evlavie amŭ primit'o și pentru scumpa sa sănĕtate pe sf. Dumnedeŭ apĕrătorulŭ eĭ i l'am pré măritŭ. Am vĕdutŭ și cele îmĭ semnéză maĭ departe părintesce. Fiind-că, însă se apropie sĕrbătórea nasceriĭ Domnuluĭ și D-deuluĭ și mântuitoruluĭ nostru Isus Christosŭ, nu am întârdiatŭ, ca prin presenta, după cercetarea despre starea recentă a sănĕtățeĭ séle și închinarea mea cu extremă evlavie, să felicitŭ pe pré fericirea sa, rugândŭ fierbinte pe mântuitorulŭ nostru Christosŭ tainicŭ născutŭ de Fecióra, ca să învrednicéscă și pe pré fericirea sa de a sĕrbători în D-deŭ și de a jubila cu în deobște veselie acéstă sĕrbătóre și cele ce-ĭ urméză sĕrbătorĭ Domnescĭ și acestŭ anŭ și în alțĭ mulțĭ anĭ viitorĭ, pentru întărirea și chivernisélă a apostolicesculuĭ și patriarchicesculuĭ Scaunŭ. Fie pré fericireĭ séle și începutulŭ anuluĭ viitorŭ mântuitorŭ și purtătorulŭ orĭ-căruĭ bine și înveselitorŭ pentru întregulŭ anŭ.

Cea ce a disŭ pré strĕlucita Dómnă, pré iubita mea fiĭcă pré fericireĭ séle că nu mi-a scrisŭ, de óre-ce trecuse destulŭ timpŭ după ce a plecatŭ de aicĭ, și nu am vĕdutu nicĭ o scrisóre a pré fericirieĭ séle, mirându-mĕ de una ca acésta, scrisesemŭ despre acésta pré strĕlucireĭ séle, iar după acésta am primitŭ grămadă patru sacre scrisorĭ ale séle. Despre pomenirea de care am scrisŭ pré strĕluciteĭ Dómne, ca să spue pré fericireĭ séle, ca să sĕvârșească pentru adormitulŭ patriarchŭ și fericitŭ întru mórtea sa chir Sofronie, nu trebue să supere pe pré fericirea sa, și cu tóte că cunósce datoria sa către rĕposatulŭ acela, ca bĕtrânŭ și confrate alŭ sĕŭ, nu am lipsitŭ nicĭ cŭ de a o amintì cu îndatorire conformŭ cu evlavia mea către rĕposatulŭ și calda mea iubire, iar acea la care mĕ îndémnă pré fericirea sa când mĕ întêlnescŭ cu pré strĕlucita Dómna mare, ca să îndemnŭ pe pré strĕlucirea sa totŭ-d'a-una de a nu înceta de a maĭ scrie pentru pré strĕlucirea sa, către pré înălțatulŭ meŭ Domnŭ. Nu trebue să să îndoiască că totŭ-d'a-una lucrezŭ în înțelesulŭ acesta și numaĭ către pré strĕlucirea sa spunŭ cele ce trebue pentru dînsa, dar și către pré înălțatulŭ Domnŭ și pré strĕlucita Dómnă scriŭ, ca să-ĭ ofere

www.dacoromanica.ro

evlavia datorită şi iubire, şi să contribue şi să ajute la cele ce contribue şi folositóre a totŭ sfîntuluĭ şi primitoruluĭ de viéţă mormîntŭ (1).

Scrisorile séle închise în a mea, după porunca sa şi după adresele séle s'aŭ datŭ fie-căruia cu siguranţă şi maĭ alesŭ cea către bĕtrânulŭ Pancraţie. M'am miratŭ, însă, şi de astă-dată vĕḑêndŭ că scrie Dómneĭ sócre *Maria*, şi cum aşa de iute, timpŭ de douĕ lunĭ a uĭtatŭ că se chiamă Smaranda şi o numesce Maria. Şi din acésta bănuescŭ ca nu cum să uite şi numele meŭ şi în locŭ de Sofronia să scrie Zafiriţa. Precum se vede prė fericirea sa nu le revede scrisorile şi din pricina acésta, nu-mĭ pare curiosŭ pentru prė fericirea sa, câtŭ pentru ómeniĭ sĕĭ de ce nu îngrijescŭ şi să observe aceste lucrurĭ, astŭ-felŭ ca să nu maĭ resulte greşelĭ.

Rogŭ pe prė fericirea sa de cele ce mĭ sunt datorite să îngrijéscă de acolo de polițe ale séle de a mi-le trimite, ca să se uşureze şi prė fericirea sa de povara datorieĭ şi eŭ să nu mĕ arĕtŭ supĕrăciósă, căcĭ nicĭ prė fericireĭ sélo îĭ dă mâna ca să plătéscă dobânda, nicĭ eŭ nu am timpŭ de a nu primi dobândă. Şi dreptŭ aceea, rogŭ pe prė fericirea sa să îngrijéscă de a mi-le trimite de acolo prin poliţă către mine. Cunoscêndŭ evlavia şi dragostea ce cu deosebire îĭ portŭ, rogŭ să nu mĕ uite în tóte ceremoniile sacre, ci să-mĕ aducă aminte şi în sacrele séle rugăciunĭ şi să mĕ învrednicéscă cu urările séle părintescĭ şi bine-cuvîntărĭ, prin scrisorile séle anunţătóre de buna staro a sănătăţiĭ, aĭ căreĭ anĭ fie dela D-ḑeŭ mulţĭ şi plăcuţĭ luĭ D-ḑeŭ, iar sfintele şi de D-ḑeŭ ascultatele séle urărĭ cu mine întru ajutorulŭ întregeĭ mele vieţĭ.

1780, Decembre 10.

A prė fericireĭ sale prė venerabile fică în Christosŭ şi în poruncĭ.

Sofronia, călugăriţă.

Notă. Scrisórea acésta pórtă în întâia sa pagină unŭ post-scriptumŭ, iar în cele-l'alte treĭ, douĕ.

Prė iubita mea fiică cocóna Elenca, împreună cu soţulŭ sĕŭ boerulŭ Postelnicŭ, cu evlavie se închină prė fericireĭ sale şi sărutŭ mâna-ĭ drĕptă.

Cu tóte că nu mĕ îndoescŭ că şi prė fericirea sa şi de bună voĭe lucréză într'acestŭ sensŭ, şi nu e cuviinciosŭ, să îndemnŭ şi să consiliezŭ pe prė fericirea sa, cu tóte acestea însă, pentru multulŭ zelŭ ce l-amŭ către mormîntulŭ primitorŭ de viaţă, a Domnuluĭ nostru, nu am lipsitŭ şi eŭ de a o însemnă prė fericireĭ sale, de a rugà, adecă, pe sf. D-ḑeŭ fierbinte şi cu lacrămĭ în sacrele sale întâmpinărĭ şi rugăciunĭ ca să hărăzéscă viéţă şi îndelungată întărire prė înălţatuluĭ nostru Domnŭ împreună cu prė strălucita şi prė iubita sa Dómnă, încât să facă unŭ semnŭ la inimile lorŭ şi să-ĭ lumi-

(1) Prin femeĭ ămblaŭ după câştigŭ călugăriĭ Grecĭ!

www.dacoromanica.ro

neze spre a se arĕtà ajutorătorĭ calḑĭ, sprijinitorĭ şi pricepuţĭ aĭ Mormîntuluĭ, ca în ḑilele strălucite ale lorŭ să se facă óre-care uşurare a imminenteĭ povere a datorieĭ. După ce aŭ pornitŭ de aicĭ Hagiĭ, şi s'aŭ dusŭ în Icrusalimŭ, nicĭ o scrisóre nu amŭ primitŭ ca să aflu despre tóte lucrurile ce am trimisŭ şi rogŭ pe pré fericirea sa décă este vr'o scrisóre a mea numaĭ decât să mi-o trimită.

Scrisórea luĭ Ioanŭ Vardalachŭ Vameşŭ către Avramie, despre călĕtoria sa şi despre lipsa de ospitalitate a egumenilorŭ Galata şi Cetăţuia.

Pré fericireĭ sale, sfinte alŭ Ierusalimuluĭ, cu evlavie mĕ închinŭ şi sfinţita sa dréptă cu smerenie o sărutŭ. — Sfîntuluĭ D-ḑeŭ rugându-mĕ pentru sănătatea sa, prin presenta 'ĭ aducŭ întru scire, că slavă Domnuluĭ şi prin urarea sa am sositŭ fórte bine la Iaşĭ Joia mare şi am suferitŭ pe drumŭ multŭ frigŭ şi înăsprire, şi am datŭ scrisórea sa sfîntuluĭ din Burnovski, şi nu mi-a datŭ nicĭ unŭrĕspunsŭ. Eŭ i-am spusŭ că n'am calabalîcŭ şi să stămŭ împreună până ce voiŭ găsi vr'unŭ conacŭ şi chipŭ n'a fostŭ. Am datŭ şi sfîntuluĭ Galata şi Cetăţueĭ scrisórea cea-l-altă şi am cam înţelesŭ că celŭ din Cetăţuia avea de gândŭ să-mĭ ofere o butcă, séŭ o caretă, iar cât despre celŭ din Galata nicĭ că a vrutŭ să-şĭ bată capulŭ Am cerutŭ şi unŭ calŭ pentru a merge de a călare şi nicĭ acela n'a fostŭ chipŭ, şi fie întru scirea sa că nicĭ la Bărnovski nu m'aŭ conăcitŭ, şi nicĭ butcă mĭ-aŭ datŭ; să fiţĭ bine pré fericirea vóstră şi puţinŭ îmĭ pasă.

Cât despre afacerea rĕposatuluĭ Romanŭ debitoriĭ aŭ datŭ rĕvaşŭ Inălţimeĭ sale de D-ḑeŭ străjuite şi e p'aci ca astăḑĭ saŭ mâne să se drégă şi îndată a i se pune unŭ capĕtŭ, vĕ voiŭ scrie.

Mĕ iertaţĭ că vĕ scriŭ pe jumĕtate cólă hârtie, pentru că făcêndu-se pliculŭ nostru mare nu póte încăpea. Acestea cu plecăciune, şi aniĭ voştri şi urarea pré fericireĭ sale să fie cu mine şi rĕmâneţĭ cu bine.

1781, Aprilie 8.

A pré fericireĭ sale cea maĭ mică şi smerită slugă,

Ioanŭ Vardalachŭ, Vameşŭ.

Fiiĭ meĭ Nicolae şi Manuilŭ cu evlavie vi se închină şi sfinţieĭ sale Mitrop. Chesarie cu respectŭ ne închinămŭ şi tótă familia nóstră. De o cam dată şi cŭ sluga sa nu m'am angajatŭ la nicĭ unŭ serviciŭ şi stămŭ aşa şi cheltuimŭ de-a-gata.

Acelaşĭ.

www.dacoromanica.ro

Scrisórea luĭ Ghermano şi Pancratie, epitropĭ aĭ sfîntuluĭ mormîntŭ în Constantinopole, către Avramie, aflătorŭ în Valachia, felicitându-lŭ pentru buna sosire a Patriarhuluĭ în Iaşĭ şi a primireĭ măreţe ce i s'a făcutŭ de către Domnŭ

Indumneḑeiteĭ Inălţime a pré fericireĭ sale pré divine dreptŭ slugă şi cu tótă evlavia ne închinămŭ, cu smerenie sărutândŭ urmele sacrelorŭ séle picióre.

Fierbinte implorândŭ pe pré bunulŭ Dumneḑeŭ, pentru ca să îngrijéscă şi să păzéscă pe respectabila pré fericirea sa în deplină sănătate, nescăḑută prosperitate şi cu isbutirea celorŭ mântuitóre, până la adâncĭ bĕtrâneţe, pentru bucuria şi înveselirea nóstră, a smeritelorŭ séle slugĭ. După închinările nóstre până la pămîntŭ şi sărutarea sacrelorŭ séle picióre, aducemŭ la cunoscinţa Inalţimeĭ vóstre, prin presenta nóstră, că ierĭ la 16 luneĭ curgĕtóre Octombre, bucurosŭ scrisórea sa primindŭ, şi salutând'o cu închinarea smerită, după datoria nóstră, ne-amŭ tare bucuratŭ pentru buna sănătate a pré fericireĭ vóstre de D-ḑeŭ păzită. Am vĕḑutŭ prin urmare şi cele ce ne scria nouĕ, că la 6 a luneĭ trecute prin ajutorulŭ luĭ D-ḑeŭ a sositŭ la Iaşĭ, şi că a primit'o Măria Sa şi pré evlaviosulŭ Domnŭ cu tótă măréţa recepţiune şi îngrijire, Sfîntulŭ D-ḑeŭ pré Inălţimea sa de D-ḑeŭ păzită să o ţie în deplină sănătate cu neclintita întărire pe strălucitulŭ scaunŭ domnescŭ, iar pe pré divina sa pré fericire să o împuternicéscă ca să resiste la ostenelele cele multe şi strădaniĭ, ce le încércă pentru ajutorulŭ pré sfinteĭ nóstre case. Vomŭ spune tuturora şi maĭ alesŭ către Dómna Sofronia şi pré nobililorŭ boerĭ capichehaiale a Inălţimeĭ séle de D-ḑeŭ păzită urările séle şi bine-cuvîntările séle părintescĭ şi că cu a doua ocasiune va scrie către Domnia lorŭ, după cum ne poruncea nouĕ. Şi în rîndulŭ trecutŭ la 6 a presenteĭ am scrisŭ şi am rĕspunsŭ la scrisórea sa dela 12 a luĭ Septembre, care a sositŭ la 6 a curenteĭ lunĭ Octombre, că poliţa celorŭ 1.600 leĭ ne-aŭ fostŭ plătită fără nicĭ unŭ deficitŭ din partea Varnalilorŭ şi a luĭ Hagi Teohari şi a luĭ Hagi Constantinŭ, de asemenea şi cele-l-alte tóte poliţele câte ni le-aŭ trămisŭ în diferite timpurĭ ni s'aŭ plătitŭ. Pré nobilulŭ boerŭ Spătarŭ alŭ Inalteĭ Domniĭ a Ungro-Vlachieĭ Celebi Gheorgache Mavrocordatŭ încă nu ne-a trimisŭ *ceĭ 10.000 de leĭ cum ne scria nouĕ slugilorŭ séle în scrisórea dela 16 Septembre.*

Venindŭ boerulŭ *dragomanŭ alŭ floteĭ* (1) am fostŭ sluga sa Ghermanosŭ dinadinsŭ din partea pré fericireĭ séle, şi l'am salutatŭ şi i-am spusŭ părintescile séle urărĭ şi bine-cuvîntărĭ. Apoĭ am adusŭ aminte şi despre poliţele din Ierusalimŭ, rugându-mĕ d-séle, ca într'unŭ felŭ să le opréscă prin pré

(1) E vorba de Nicolae Mavrogheni.

www.dacoromanica.ro

Inaltulŭ Gazi Ásanŭ-Paşa, Capetanŭ-Paşa. care făgădui că cu plăcere arŭ isprăvì acésta, după ce însă se vorŭ linişti. Despre aceeaşĭ trébă am vorbitŭ *împreună treĭ césurĭ*, şi vorbimŭ socotindŭ chipulŭ cum se póte cere şi ceea ce am isbuti. Slugile séle smerite

1781, Octombre 17. *Ghermano, Pancratie.*

Scrisorea fostuluĭ mare Logofĕtŭ Manuilŭ Manu, către Avramie, prin care vestesce promovarea luĭ Alexandru Manu, fiulŭ celuĭ demisionatŭ, la oficiulŭ de mare Logofĕtŭ, şi felicită pentru sĕrbătorile Crăciunuluĭ.

Pré fericireĭ séle pré venerabile dreptŭ fiŭ închinându-mĕ, cu evlavie sărutŭ respectabila sa dréptă, rugându-mĕ a totŭ puterniculuĭ şi pré bunuluĭ D-ḑeŭ ca să o păzéscă şi să o ţie în deplină sănătate, fericire continuă şi bucurându-se după dorinţă de cerinţele séle plăcute luì D-ḑeŭ. Scrisórea din Decembre 16 cu bucurie am primitŭ, prin care aflândŭ de dorita, buna sa sănĕtate şi împlêndu-mĕ de o nemĕsurată bucurie, am preamăritŭ pe Domnulŭ, prin a căruĭ milă nemărginită şi prin urările séle şi eŭ sunt sănĕtosŭ. Am vĕḑutŭ şi cele cuprinse într'însa, prin carĭ îmĭ uréză părintesce pentru demisiunea mea favorabilă dela oficiulŭ datŭ fiuluĭ meŭ Alexandru, şi pentru trecutele sfînte sĕrbătorĭ a nasceriĭ Mântuitoruluĭ nostru şi a sfintelorŭ séle Bobotezĭ, şi fórte mulţămescŭ pré fericireĭ séle, pentru urarea ce-mĭ face, ca demisiunea să fie fericită şi înveselitóre, atâtŭ pré iubituluĭ meŭ fiŭ, câtŭ şi nouĕ părinţilorŭ sĕĭ, carĭ, până trăimŭ să ne bucurămŭ de dînsulŭ, iar câtŭ pentru sus pomenitele sĕrbătorĭ, să învrednicéscă celŭ pré Inaltŭ ca şi pré fericirea vóstră să sĕrbătoréscă patriarchicesce şi să jubileze cu veselie etc. Aceleaşĭ îĭ uréză şi fiica sa spirituală Zafiriţa, care cu tótă evlavia închinându-se sărută respectabila sa mână. Fiindŭ informată şi pré fericirea sa de iubirea şi afecţiunea fiéscă, ce cu deosebire îĭ păstrezŭ, să nu mĕ uite cu scrisorile séle, vestindu-mĕ despre buna sa sănĕtate, aĭ căruĭ anĭ fie dela D-ḑeŭ mulţĭ şi fericiţĭ, iar de D-ḑeŭ ascultatele séle urărĭ fie cu noĭ totŭ-d'a-una.

1782, Ianuarie 11. Alŭ pré fericireĭ séle cu totulŭ supusŭ ordinelorŭ séle, şi slugă smerită, fostulŭ mare Logofĕtŭ

Manuilŭ Manu.

Scrisórea luĭ Ghermanŭ şi Pancratie epitropiĭ metochuluĭ sfîntuluĭ mormîntŭ din Constantinopolŭ, către Avramie, prin care anunţă mórtea boeruluĭ Banulŭ Scarlatŭ Caragea.

Pré fericireĭ séle pré divine de D-ḑeŭ păzită, dreptŭ slugĭ închinându-ne, sacrele séle picióre cu smerenie sărutămŭ. Ferbinte rugându-ne de pré bunulŭ

www.dacoromanica.ro

D-ḑeŭ, ca să păzéscă şi să ţie pe pré divina sa pré fericire în deplină sănĕtate cu fericită viéţă îndelungată, pentru bucuria şi veselia nóstră, a slugilorŭ séle.

Scrisórea sa din 20 Ianuarie, adresată către noĭ slugile séle bucuroşĭ primind'o, la începutulŭ luneĭ curente şi închinându-ne după datoria nóstră, am vĕḑutŭ cele cuprinse intr'însa şi pe carĭ le poruncesce nouĕ, slugile séle. Am primitŭ şi poliţa alăturată de leĭ o mie şi douĕ sute, cea către Hagi-Mustafa, Hagi-Imbroglu din Yagh-Capan, care încă nu ni s'a plătitŭ, a primit'o însă.

Din Ierusalimŭ, nicĭ scrisorĭ nu am primitŭ şi nicĭ vr'o scire nu avemŭ, cu tóte că în ḑilele aceste a venitŭ unŭ *saïz* alŭ Armenilorŭ, şi avea scrisorĭ de ale Hagiilor. Şi din partea Archimandrituluĭ Antonie, cu tóte că i-am scrisŭ nu am primitŭ nicĭ unŭ rĕspunsŭ. In Dumineca lăsatuluĭ de brânză, a muritŭ fiulŭ luĭ Miserŭ Dimitrie, Scanavi Costache de bóla ofticeĭ. Iar lunĭ la cincĭ ore nóptea pe neaşteptate a muritŭ de *apoplexie şi boerulŭ Banulŭ Scarlatŭ Caragea, care a fostŭ şi vechilŭ alŭ mareluĭ Dragomanatŭ.* Totŭ de aceeaşĭ bólă şi alţĭ mulţĭ ómenĭ aŭ muritŭ pe neaşteptate. Hogea-Ohanŭ ierĭ în Dumineca ortodoxă, venindŭ nóptea la biserică a alunecatŭ din causa ghieţeĭ şi a căḑutŭ în faţa casiĭ boeruluĭ Paharnicŭ Chiriţă Alexe şi şi-a scrintitŭ piciorulŭ. Se ḑice că şi-a scrintitŭ şi osulŭ piciorului sĕŭ, şi la alte multe locurĭ ale trupuluĭ a fostŭ lovitŭ, şi acum suferă.

Iarna, pré divinulŭ meŭ stăpânŭ, este grea. Zăpada nemĕsurată, într'atâta, în câtŭ este peste putinţă de a ămbla din causa îngheţuluĭ.

Şi acestea cu plecăciune, iar aniĭ sĕĭ fie dela D-ḑeŭ mulţĭ sănătoşĭ salutariĭ, şi urările séle de D-ḑeŭ ascultate fie într'ajutorulŭ nostru pe viéţă.

1782, Februarie 14, a pré fericireĭ séle pré divine.

Smerite slugĭ
Protosinghelulŭ Germano, Pancratie.

Celŭ maĭ micŭ dintre slugile séle şi eŭ Iacobŭ dreptŭ slugă închinându-mĕ Inălţimeĭ séle, cu smerenie sărutŭ sfînta sa dréptă cu smerita slugă a sa, şi iubita mea mamă.

Scrisórea luĭ Iacovache Spătarulŭ, către Avramie, felicitare pentru sĕrbătorile Crăciunuluĭ.

Pré fericireĭ séle cu smerenie mĕ închinŭ şi respectabila sa dréptă cu evlavie sărutŭ, rugându-mĕ luĭ D-ḑeŭ ca să o păzéscă şi să o ţie în deplină sănĕtate şi fericită întru tóte etc. Scrisórea pré fericireĭ séle cu tótă evlavia am primit'o şi aflândŭ de buna sa sănĕtate fórte m'am bucuratŭ. Am vĕḑutŭ şi cele ce-mĭ însemnéză maĭ jos. Mulţămescŭ cu recunoscinţă pré fericireĭ séle

www.dacoromanica.ro

pentru ce-mĭ uréză şi părintesce mĕ felicită pentru sĕrbătórea învierii Domnuluĭ nostru Isus Christosŭ. Sf. D-ḑeŭ să învrednicéscă şi pe pré fericirea sa să o sĕrbătoréscă şi în anulŭ viitorŭ, şi în alte multe perióde de anĭ cu deplină sănĕtate şi bucurie spirituală pentru binele întreguluĭ creştinismŭ. Mulţămescŭ pe lângă acestea şi pentru cele ce îmĭ uréză şi de însurătórea mea care maĭ deunăḑĭ după sfatulŭ şi urarea patriarhală am sĕvîrşitŭ. Fie ca urările şi binecuvîntările séle să ne ţie pe amêndoĭ fiiĭ sĕĭ pentru viaţa nóstră, pentru acéstă reciprocă informaţie şi mulţumire la care dejà cu desĕvîrşire ne aflămŭ. Pró fericite stăpâne, în adevĕrŭ am primitŭ scrisórea vóstră, şi primind-o în timpulŭ când era să plecŭ la Viena, după cum scie şi pré fericirea sa, urgenta trebuinţă m'a făcutŭ să mĕ lipsescŭ de datoria mea. Decĭ mĕ rogŭ căldurosŭ să am scuza sa. Rogŭ pe pré fericirea sa pré divină, sciindu-mĕ cu desĕvîrşire atârnândŭ de poruncile patriarchicescĭ, să mĕ ţie în favórea de până acum şi să mĕ amintéscă şi pe mine şi pe aĭ meĭ în rugăciunile séle adresate către Domnulŭ, după cum nu mĕ îndoescŭ.

Rogŭ pe pré fericirea sa să nu mĕ lipséscă d'aci înainte de scrisorile séle de urare patriarhicéscă, arĕtătóre a buneĭ séle sănătăţĭ, poruncindu-mĭ întru cele ce mĕ privescŭ. Aniĭ pré fericireĭ séle fie dela D-ḑeŭ mulţĭ şi norociţĭ, iar sfintele şi de D-ḑeŭ ascultatele urărĭ fie-mĭ întru ajutorulŭ vieţeĭ mele întregĭ.

1782, Maiŭ 1.

A pré fericireĭ séle pré supusă slugă
Iacovache Spătarulŭ.

Am primitŭ şi a doua scrisóre a sa, şi mulţămescŭ fórte, pentru cele ce felicitându-mĕ îmĭ uréză, pentru *restabilirea mea din noŭ în oficiulŭ Spătăriei.* Sf. D-ḑeŭ prin sacrele séle urărĭ, să mĕ învrednicéscă ca să fiŭ *plăcutŭ şi Măriei séle Domnuluĭ meŭ şi ţĕreĭ şi tuturora.*

Scrisórea luĭ Ghermano şi Pancratie, epitropiĭ sfîntuluĭ mormîntŭ în Constantinopole către Avramie, prin care îĭ anunţă că aŭ lucratŭ pentru cele trebuincióse pe lângă Dómna Ungro-Vlachieĭ, Beizadeaua Gheorgache şi marele Dragomanŭ, despre întórcerea sa în Valachia, şi despre nisce afacerĭ bănescĭ.

Pré fericireĭ séle pré divine dreptŭ slugĭ până la pămîntŭ ne închinămŭ, urmele fericitelorŭ séle picióre cu smerenie sărutândŭ.

La 12 Septembre şi la 3 Octombre am scrisŭ către de D-ḑeŭ străjuita pré fericirea sa prin unŭ călăraşŭ, rĕspunḑêndŭ la sfintele şi stăpânescile séle scrisorĭ, şi la 3 a luneĭ curente am scrisŭ prin unŭ archimandritŭ chirŭ Do-

www.dacoromanica.ro

metianŭ, arĕtândŭ pré fericireĭ séle pré divine primirea scrisorilorŭ séle către Dimitrie Saigi şi către boerulŭ Slugerŭ chirŭ Ilie, şi trimiţêndŭ prin acelaşĭ arhimandritŭ Dometianŭ *patru cutiĭ, fiindŭ cele 2 cu smochine, iar cele-lalte cu stafide, şi patru ocale rahatŭ-lucumŭ*, carĭ tóte nădăjduimŭ că până acum aŭ şositŭ la sacrele séle picióre şi că a vĕḑutŭ cele cuprinse în ele. Fiindŭ că, însă, am găsitŭ şi acum aducĕtorulŭ presenteĭ nóstre mergêndŭ acolo, nu am lipsitŭ prin smerita nóstră de a ne presenta în faţa sa, şi apucându-ne de sacrele séle picióre să le acoperimŭ cu sărutărĭ după neapĕrata nóstră datorie, şi prin urmare să-ĭ facemŭ cunoscutŭ, că slavă Domnuluĭ, prin urările séle de D-ḑeŭ ascultate, tóte ale nóstre staŭ bine. Decĭ despre acésta să nu ducă nicĭ o grijă, pentru că pe fericitele séle urărĭ sprijinindu-ne, după chipulŭ cum ne pricepemŭ le economisimŭ; încercămŭ o óre-care greutate din causa lipseĭ de banĭ, dar şi acésta îşĭ iea îndreptarea sa cu îndelungata sănătate a pré fericireĭ séle de D-ḑeŭ păzită. *Cele 30 pungĭ ale boeruluĭ Banulŭ le-am plătitŭ, rĕspunḑêndŭ unele din cele câte aveamŭ, iar altele din împrumutŭ.*

Am vorbitŭ cele ce se cuvinŭ boeruluĭ Spătarŭ chirŭ Alexandru despre afacerea scrisóreĭ Arhimandritului Antimŭ. Şi despre întórcerea fericită în Valachia a pré fericireĭ séle a vorbitŭ sluga sa Ghermano şi pré *strălucitelĭ Dómne a Ungro-Vlachieĭ şi pré strălucitelĭ beizadele Gheorgache şi pré strălucitului şi pré mărituluĭ mare Dragomanŭ, carĭ cu bucurie aŭ primitŭ rugămintea nóstră şi ne-aŭ făgăduitŭ că vorŭ scrie.* Despre acéstă afacere în rîndulŭ trecutŭ maĭ pe largŭ am scrisŭ prin Arhimandritulŭ Dometianŭ.

Cele 10 peghiazurĭ le-am primitŭ. — Cele douĕ sute şi douĕ-ḑecĭ cuvale şi brânzeturile după domnésca sa poruncă le-a trimisŭ Partenie Caşinulŭ. Dar cuvalele le-a luatŭ cu de-a-sila brésla cuvagiilorŭ, iar brânzeturile s'aŭ înnecatŭ.

Şi acésta cu plecăciune, iar aniĭ să fie dela D-ḑeŭ lungĭ, sănătoşĭ şi salutariĭ şi urările séle de D-ḑeŭ ascultate fie întru ajutorulŭ vieţeĭ nóstre întregĭ.

1782, Noembre 14.

A pré fericireĭ séle pré divine slugĭ smerite şi cu celŭ maĭ micŭ dintre slugile séle Iacobŭ, smeritŭ mĕ închinŭ Inălţimeĭ séle şi sărutŭ respectosŭ sacrele séle picióre.

Ghermano, Pancratie.

Scrişórea Patriarchuluĭ Avramie către Ghermano şi Pancratie, epitropĭ în Constantinopole, ca să poruncéscă la Rodostosŭ să îngrijéscă de Domnulŭ ce are să trécă de acolo — Domnulŭ Alexandru Mavrocordatŭ.

Avramie, prin graţia luĭ D-ḑeŭ, Patriarchŭ alŭ sfîntuluĭ oraşŭ Ierusalimŭ şi alŭ întregeĭ Palestine.

www.dacoromanica.ro

Pré cucernicĭ și aĭ noștri după spiritŭ iubiți, chirŭ Ghermano și bĕtrâne Pancratie, harŭ fie vouĕ și pace dela D-ḑeŭ și din partea nóstră urare, bine-cuvîntare și iertare. Ierĭ la 12 a luncĭ curente am scrisŭ vouĕ trimițêndŭ și pliculŭ ce în rîndulŭ trecutŭ scrisescmŭ ca rĕspunsŭ la scrisorile trimise nouĕ de multŭ.

Nu am lipsitŭ și acum să vĕ scriemŭ, și întâiŭ să vĕ urămŭ din sufletŭ, ca să vĕ învredniciți să sĕrbătoriți cu veselie și sfînta nascere a Domnuluĭ nostru și sfînta Bobotéză. Fie și noulŭ anŭ norocosŭ și liniștitŭ și înveselitorŭ pentru tótă mŏnăstirca nóstră. Prin urmare să vĕ facemŭ cunoscutŭ. că fiindŭ grea trimiterea multelorŭ scrisorĭ, vĕ trimitemŭ cele de urare în douĕ plicurĭ. Decĭ orĭ-care din cele douĕ veți primi întâiŭ, remiteți scrisorile alăturate după adresele lorŭ, ḑicêndŭ și din partea nóstră urările părintescĭ; décă însă nu vorŭ sosi și cele-l-alte scrisorĭ de urare până la sĕrbătórea Crăciunuluĭ. îngrijiți îndată să colindați tóte conacurile destinate pentru archiereĭ, și să-ĭ felicitați din partea nóstră pentru sĕrbătorĭ, ḑicêndŭ către ceĭ carĭ nu vorŭ primi scrisorĭ causa pentru care nu aŭ sositŭ scrisorile nóstre, cerêndŭ scuze, ca să se câștige și hatîrulŭ fie-căruia fără ca să lăsați pe cine-va să socotéscă că l'amŭ uitatŭ, și de aceea nu-ĭ scriemŭ și nădăjduimŭ că în curândŭ sosescŭ și cele cuprinse în alŭ douilea plicŭ. Despre cele scrise în rîndulŭ trecutŭ îngrijiți să ne rĕspundeți cu celŭ d'întâiŭ, prin mijlocul despre care ierĭ v'amŭ scrisŭ.

Ingrijiți de a scrie protosinghelului din Rodostonă, de a pregăti cuvenita îngrijire luĭ Alexandru Vodă. De asemenea și cucernicia vóstră îngrijiți remițêndŭ cea către Dómna, să spuneți și verbalŭ pentru mângâerea eĭ, și scrieți-ne despre tóte ca să ne informămŭ, și ca gospodarĭ și îngrijitorĭ aĭ sfinteĭ mŏnăstirĭ faceți despre cele ce v'am scrisŭ maĭ sus cuvenita îndreptare, după cum vĕ va luminá D-ḑeŭ, în interesulŭ sacreĭ nóstre instituțiunĭ

Și acestea bine-cuvîntându-vĕ; iar grația luĭ D-ḑeŭ și nemărginita milă și urarea și bine-cuvîntarea modestieĭ nóstre fie vouĕ.

1782, Decembre 13 din Iașĭ.

F. P. alŭ Ierusalimuluĭ și bine-cuvîntătorulŭ vostru în Christosŭ.

Scrisórea luĭ Grigorie Mitropolitulŭ Ungro-Vlachieĭ către Avramie, simplu de complesență.

Pré fericireĭ vóstre pré venerabile, cu smerenie mĕ închinŭ, sfînta și pré grațiósa sa drĕptă cu multă evlavie sărutândŭ. să o păzéscă D-ḑeŭ în deplină sănătate și fericită în viață îndelungată, etc.

Décă pomenirea singură a pré fericireĭ séle însufleţesce veștejitulŭ meŭ corpŭ și întăresce sufletulŭ meŭ, aducêndu-mĭ aminte întêmpinările séle către Dom-

www.dacoromanica.ro

nulŭ, cu câtŭ maĭ multŭ respectabilele, pentru mine, scrisorĭ sacre ale sêle desŭ primindu-le, și părintescile sêle urărĭ și bine-cuvîntărĭ transmițêndu-mĭ. Dar și bucurie nespusă îmĭ pricinuescŭ cetindu-le, fiindŭ-că pórtă scirea de buna și multŭ dorita sănitatea sa, după cum mi-s'a întêmplatŭ cândŭ am primitŭ scrisórea sa, pe la 22 a luneĭ trecute etc. Fie ca să mĕ învrednicescŭ și directŭ de urările sêle sacre după cum dorescŭ, și maĭ deplinŭ încă, pentru care am și mijlocitŭ, după putința mea, pe lângă de D-ḑeŭ străjuita Inălțime a sa, după cum și din scrisórea de rĕspunsŭ a Inălțimeĭ sêle se va informa. Urezŭ dar cu smerenie să fie ascultatŭ pentru cele ce doresce, și fiind-că sunt convinsŭ, nu o supĕrŭ pentru maĭ multe. Rogŭ să mĕ ureze și să mĕ bine-cuvinteze neîncetatŭ, totŭ cu acelŭ harŭ, și aniĭ sĕĭ fie dela D-ḑeŭ mulțĭ și norociți, iar de D-ḑeŭ ascultatele urărĭ și bine-cuvîntărĭ părintescĭ fie întru ajutorulŭ viețeĭ mele.

1783, Aprilie 6. a prè fericireĭ vóstre prè venerabile

Cu totulŭ la porunca sa.

Alŭ Ungro-Vlachieĭ Gregorie.

Scrisórea mareluĭ păstrătorŭ de scule Atanasie Comnenŭ Ipsilante, către Avramie, despre fiica sa, ce stă în Valachia și despre soțulŭ eĭ cu rele apucăturĭ.

Prè fericireĭ vóstră cu evlavie mĕ închinŭ și sfințita sa drèptă o sărutŭ. Am cetitŭ scrisorile prè fericireĭ sêle către soția mea, și am vĕḑutŭ cele ce cuprindeaŭ. Se vede că fiica mea este supĕrată din causa *isterieĭ*, care supĕrare, nu era așa de mare cândŭ era aicĭ, și după ce am venitŭ aicĭ din Valachia, astŭ-felŭ de lucrurĭ ciudate la ea n'am observatŭ nicĭ odată până ce a plecatŭ d'aicĭ. Acum, sêŭ din pricina mâhniriĭ despărțiriĭ nóstre, saŭ pentru că a perdutŭ cele 15 pungĭ de banĭ, și se vede fără cheltuială în buzunarŭ și de óre-ce e lipsită de dobânda paralelorŭ și nu maĭ are nicĭ o para, lucru cu care nu s'a obicĭnuitŭ nicĭ odată, fiindŭ că fată încă fiindŭ nicĭ odată nu o lăsamŭ fără banĭ de cheltuială; Sêŭ pentru-aceste sêŭ pentru-că n'are cine să o mângâie și care s'o chivernisèscă și s'o îngrijèscă, cade în patime sufletescĭ, carĭ și maĭ alesŭ întristarea cu socotélă naturală, crescŭ în ómenĭ bolile. Decĭ și fiica mea, de óre-ce i-a crescutŭ *isteria*, face une-orĭ și ḑice și scrie acuma fără voința eĭ lucrurĭ ce nu se cuvinŭ, de vreme ce nu este între ale sêle. Ginerele trebuia să ne asculte și să nu o iea împreună cu dînsulŭ și dècă s'ar fi găsitŭ la sînulŭ părinților sĕĭ, cu ajutorul luĭ D-ḑeŭ până acum ar fi dispărutŭ cu desĕvêrșire tótă patima eĭ. Acum scrie despre venirea eĭ la Constantinopolŭ, și te-aĭ convinsŭ și prè fericirea ta să scrĭ totŭ aceleașĭ lucrurĭ. Fórte bine. Este însă trebuință să trimèță cele 15 pungĭ

www.dacoromanica.ro

de parale, pentru că din banii moșteniți de fiulŭ meŭ ea nu avea de primitŭ nicĭ o para. O scie acésta fórte bine, pentru-că așa a fostŭ învoiala nóstră cu mijlocirea *pré Inălțatuluĭ Domnŭ Constantinŭ Voevodŭ*, și se păstréză încă și scrisórea adresată mie pentru afirmarea acesteĭ hotărîrĭ ale mele.

Acele grozave blăstemurĭ sinodale nu mĕ făceaŭ să făgăduescŭ baniĭ numĕrațĭ ca zestre, nu fiuluĭ *luĭ Lucache*, *dar nicĭ Delfinuluĭ Francieĭ*, ca să nu mĕ osîndescŭ pe vecĭ. Să numere dar cele 15 pungĭ de banĭ aĭ fiuluĭ meŭ și ceĭ 1.720 de leĭ pentru *Zefahirurile* séle, împrumutându-ĭ de unde ar puté și atuncĭ va venì fiica mea în Constantinopolŭ.

Scriemŭ dar pré Inălțatuluĭ Domnŭ ca unulŭ care-ĭ iubitorŭ de dreptate să-ĭ poruncésca să se facă *taxilŭ* paralele fiuluĭ meŭ, și atuncĭ să mi-le trimĕță îndată cu supraveghere pe drumŭ a vr'unuĭ omŭ cinstitŭ, cvlaviosŭ și creștinosŭ, plătindŭ ginerele și cheltuelele drumuluĭ după cum făgăduesce și în scrisórea sa.

Rogŭ să-lŭ îndemne și pré fericirea sa, ca să plătéscă și dreptulŭ fiuluĭ meŭ pe de întregulŭ și fără nicĭ o lipsă până la ultimulŭ obolŭ. Pentru-că acea scrisóre sinodală tipărită în timpulŭ luĭ chir Samuilŭ, a găsit'o in casa mea și sciŭ că a cetit'o și despre acele blăstemurĭ o fi aflatŭ și s'o fi asiguratŭ, că până când trăiesce nu va trage nicì unŭ folosŭ, iar după mórte va fi vinovatŭ și vrednicŭ de osînda vecĭnică. Decĭ décă voesce să se norocéscă în acéstă lume și vré să véḑă vr'unŭ folosŭ, trebue să facă acea ce-ĭ poruncesce D-ḑeŭ prin hotărîrea bisericéscă sinodală, și cu iscăliturile atâtorŭ patriarchĭ și archiereĭ. In giuvaerurile séle din cele patru ce le-a pusŭ amanetŭ la Bezestenĭ douĕ sunt darurĭ nupțiale și darulŭ nupțialŭ, conformŭ cu legile Dumneḑeescĭ și sacre, este alŭ fetiĭ. Decĭ fără dór și póte trebue să se plătéscă și ceĭ 1.720 leĭ, pentru că cele-l-alte douĕ giuvaericale sunt ale mele.

Fiind-că dar scriĭ și pré fericirea ta, cum că de o cam-dată din pricina stăriĭ isterice a copileĭ, este anevoiosŭ de a trăi împreună, și credŭ și eŭ, pentru-că îlŭ cunoscŭ, și am și încercatŭ totŭ caracterulŭ sĕŭ, pe care cu multă răbdare îlŭ suferiamŭ silnicindŭ propria mea voĭe, sfătuesce-lŭ, îndémnă-lŭ, povĕțuesce-lŭ în interesulŭ mântuiriĭ séle, și sufletéscă și trupéscă, să plătéscă acéștĭ banĭ fără întârḑiere, pentru-că solvirea lorŭ este inevitabilă, arétă'ĭ și acestŭ revașŭ alŭ meŭ. Nu sciŭ, stăpâne, décă eșĭ (plecĭ) pentru Constantinopolŭ séŭ pentru Bucurescĭ. Décă aĭ de gândŭ să plecĭ la Constantinopolŭ, o maĭ bună și sigură tovărășie ca pré fericirea ta pentru fiica mea nicĭ nu se póte găsì. Fie ca prin sfintele séle urărĭ, să ajute D-ḑeŭ și să ne învrednicéscă să vedemŭ pe copila nóstră în a nóstră casă împreună cu baniĭ sĕĭ, după cum era chivernisită, iar nicĭ de cum calicită, după cum a redus'o bunulŭ nostru ginere. Nu maĭ întreba stăpâne, ce maĭ turburare, ce maĭ sinchisire și ce plânsŭ și oftărĭ sunt ḑi și nópte în casa mea pentru sĕrăcirea și halulŭ

www.dacoromanica.ro

în care a ajunsŭ sérmana mea copilă. Sfîntulŭ D-ḑeŭ prin sfintele séle urărĭ să ne învrednicéscă ca să ne liniştimŭ şi să prindemŭ nițelŭ la inimă, şi să ne bucurămŭ cu baniĭ cĭ, şi atuncĭ nădăjduescŭ în D-ḑeŭ, liniştindu-se cugetulŭ eĭ, să se scape şi de isterismŭ séŭ celŭ puținŭ să se facă cum era cândŭ a plecatŭ de aicĭ.

Acestea de o cam-dată. Iar sfintele şi de D-ḑeŭ ascultatele séle urărĭ fie-mĭ întru ajutorŭ şi liniştei a viețiĭ mele întregĭ.

1783, Aprilie 28, a pré fericireĭ séle, fiŭ în Christosŭ şi supusŭ ordinelorŭ séle.

Atanasie Ipsilante.

Notă. Acesta este cronicarulŭ scriereĭ după luarea Constantinopoluluĭ şi unulŭ din ceĭ maĭ înalțĭ demnitarĭ aĭ Moldoveĭ şi Valachieĭ.

Scrisórea luĭ Chrysantŭ, egumenulŭ mŏnăstiriĭ Galata, către Avramie, despre o proprietate a metohuluĭ Bărnovski şi despre reparațiunile ce acum în urmă se făcuse.

. . . . . .

Tóte scrisorile ce mi-a trimesŭ după adresele lorŭ, una câte una fie-căruia însu-mĭ le-am împărțitŭ, oferindu-le verbalŭ şi urările şi bine-cuvîntările séle, carĭ cu tótă evlavia sărută drépta, şi eĭ înşişĭ aŭ spusŭ că vorŭ face rĕspunsurile către pré fericirea sa şi numaĭ postelnicésa *Dómna Casandra se rógă ca să fie învrednicită de iertare, de óre-ce nu are cine să-ĭ scrie rĕspunsulŭ şi cu tótă evlavia sărută drépta V., de asemenea şi boerulŭ medelnicerŭ.* Ierĭ la 15 a luneĭ curente am primitŭ evlaviosŭ şi scrisórea sa din Romanŭ prin boerulŭ Banulŭ Constantinŭ Balşŭ şi am vĕḑutŭ cele ce-mĭ poruncesce prin ea.

. . . . . .

1783, lulie 16, a pré fericireĭ séle smerită şi supusă slugă.

Chrysantŭ archimandritulŭ mŏnăstiriĭ Galata.

Scrisórea luĭ Chrysantŭ, egumenŭ alŭ mŏnăstireĭ Galata, către Avramie, despre o danie a luĭ George Ventura, fratele boeruluĭ Spătarulŭ Nicolae.

. . . . . .

Şi iarăşĭ cu smerenie aducŭ întru scirea pré fericireĭ séle:

Zoița sora boeruluĭ Spătarŭ Ventura chirŭ Nicolae mi-a spusŭ, că scrisese către fratele sĕŭ boerulŭ Spătarŭ, ca să dea 100 leĭ pré fericireĭ séle pentru fratele sĕŭ mortŭ, rĕposatulŭ Gheorgache. Decĭ se rógă, că dacă a primitŭ aceĭ 100 leĭ, să aibă rĕspunsulŭ sĕŭ patriarchicescŭ. Maĭ însciințezŭ pe pré fericirea sa că unŭ óre-care Hagi Ispiri achitându-se de datoria comună, a lăsatŭ sfîntuluĭ şi primitoruluĭ de viață mormîntŭ două sute cincĭ-ḑecĭ leĭ,

www.dacoromanica.ro

carĭ parale le-am cerutŭ de douĕ şi treĭ orĭ dela epitropulŭ pe care l'a lăsatŭ după încetarea sa din viaţă, Cariofilŭ, ca să mi-le dea să le trimitŭ prė fericireĭ sėle, care Cariofilŭ mi-a rĕspunsŭ că are o persónă care vrea să mérgă la Ierusalimŭ pentru a se închină aşezĕmintelorŭ sacre, şi vrea să le trimétă elŭ însuşĭ. Nu sciŭ dacă lucrulŭ stă aşa; iar dacă prė fericirea sa o va găsi acésta de cuviinţă, să-ĭ scrie, ca să le trimită paralele prė fericireĭ sėle.

Chrysantŭ.

Scrisórea luĭ Chrysantŭ, egumenŭ alŭ mŏnăstireĭ Galata, către Avramie, trimiţêndu-ĭ nisce darurĭ şi anunţându-ĭ deplina reparare a bisericeĭ sfîntuluĭ Sava.

Prė înţelepteĭ şi prė sfinteĭ prė fericireĭ sėle, prė sfinte stăpâne, până la pămîntŭ şi dreptŭ slugă mĕ închinŭ şi fericita şi prė graţiósa sa drĕptă sărutŭ.

După smerita mea închinare aducŭ întru scirea prė fericireĭ sėle că din ḑiua de când boerulŭ Banŭ chirŭ Constantinŭ Balşŭ mi-a trimisŭ scrisórea prė fericireĭ sėle despre schimbarea moşiilorŭ (căcĭ numaĭ Domnia sa n'a venitŭ la mine cu scrisórea, dar a trimis'o cu fratele sĕŭ chirŭ Teodoraşcu Spătarulŭ) eŭ şi atuncĭ am rĕspunsŭ către fratele sĕŭ ca să trimită unŭ omŭ alŭ sĕŭ ca să mérgă împreună cu mine ca să vĕdŭ moşiile, ce are de datŭ în schimbŭ cu moşia nóstră numită Teişorĭ; eŭ singurŭ nu am fostŭ, de óre-ce nicĭ nu sciŭ unde să mĕ ducŭ. Decĭ mĕ rogŭ prė fericireĭ sėle să nu se supere pe mine, dacă trĕba acésta întârzie aşa multŭ, de óre-ce negligenţa nu provine de la mine, ci din partea Domnieĭ lorŭ. Biserica *sfîntuluĭ Sava, slavă Domnuluĭ, şi prin urarea prė fericireĭ sėle s'a isprăvitŭ, cu aceeaşĭ îngrijire şi cuviinţă cu care se începuse.*

In rîndulŭ trecutŭ făcusemŭ cunoscutŭ prė fericireĭ sėle, ca să scrie boeruluĭ Medelnicerŭ chirŭ Costi Avramie, ca să iea paralele acele din partea luĭ chirŭ Iacobŭ Bărnovski, carĭ aŭ rĕmasŭ la cucernicia sa din preţulŭ moşieĭ, pentru ca să stea păstrate până ce se va găsi vr'o moşie, ca să o cumpĕrămŭ. Căcĭ vĕdŭ, că le cheltuesce pentru *iapĭ* de lemnŭ, materialŭ pentru focŭ, şi pentru alte nefolositóre şi vremelnice lucrurĭ.

Iată că trimitŭ prė fericireĭ sėle cu presentulŭ Pascalŭ, fratele luĭ Constantinŭ Blănarulŭ, *unŭ gonitorŭ de muşce* (chasse mouche) şi douĕ *sineclicurĭ* şi dea D ḑeŭ ca să le întrebuinţeze prė fericirea sa cu sănătate şi norocŭ. Unŭ sineclicŭ, celŭ albŭ, este micŭ, de óre-ce n'avemŭ decât unŭ păunŭ albŭ, şi atâtea pene aŭ eşitŭ numaĭ, şi urarea prė fericireĭ sėle să mĕ învrednicéscă, ca la anulŭ să trimitŭ maĭ multe, şi maĭ marĭ, ca datorie a mea neapĕrată.

www.dacoromanica.ro

Acestea cu smerenie, iar sfintele și de D-ḑeŭ ascultatele urărĭ și bine-cuvîntărĭ alc séle fie-mĭ întru paza și ajutorulŭ vieţeĭ mele întregĭ.

1783, Augustŭ 6.

Alŭ pré fericireĭ séle pré smeritŭ și pré supusŭ servŭ
Chrysantŭ, Arhimandritulŭ mŏnăstireĭ Galata.

Scrisórea luĭ Ghermano și Pancratie, epitropĭ aĭ sf. mormîntŭ în Constantinopole către Avramie, despre vizita lorŭ la noulŭ Domnŭ alŭ Valachieĭ (care a plecatŭ din Constantinopole la 15 Iulie 1783) și despre nisce afacerĭ bănescĭ.

Pré fericireĭ séle pré divine dreptŭ slugĭ până la pămîntŭ, etc.

După închinările nóstre plecate, aducemŭ întru scirea sa, că scrisórea sa din 8 a luneĭ ce acum expiră Iulie, bucuroșĭ am primitŭ la 26 a luncĭ sus ḑise, din care aflândŭ despre multŭ dorită buna sa sănătate, ne-am bucuratŭ fórte, vĕḑêndŭ prin urmare și cele ce rĕspunde la cele scrise de noĭ prin Odobașŭ. Scrisorile de felicitare a pré Inălţatuluĭ nostru Domnŭ și a pré strălucitelĭ Dómne nu le-am primitŭ ca să le înmânămŭ noĭ, cu tóte că Inălţimea sa de D-ḑeŭ păzită petrece acum a cincea ḑi, de când cu strălucire a pornitŭ din Capitală. Noĭ însă, după promovarea vrednică a Inălţimeĭ séle, pe strălucitulŭ scaunŭ alŭ Ungro-Vlachieĭ am fostŭ odată și de douĕ orĭ după datoria nóstră spre a ne închinà Inălţimeĭ séle, oferindŭ Inălţimeĭ séle *și unŭ peșcheșŭ din Ierusalimŭ*, după cum am și scrisŭ de multŭ pré fericireĭ séle. Cele trimise din Ierusalimŭ pentru pré fericirea sa nu le-am trimisŭ, de órece Inălţimea sa de D-ḑeŭ păzită ne-a ḑisŭ nouĕ chiar la întâia întâlnire și închinare a Căftanuluĭ, ca să scriemŭ pré fericireĭ séle, ca să pornéscă de acolo cu *alailîcurile* ce aŭ să vie pentru pré strălucita vóstră, de aceea dar, ca nefiindŭ necesare, nu le-am trimisŭ.

Peșcheșurile pré sfinţieĭ séle Mitropolituluĭ Chesarie, după cum ne poruncesce, le ţinemŭ în păstrare în cămara nóstră.

1783, Iulie 20.

Alŭ pré fericireĭ séle pré divine slugĭ smerite
Protosinghelulŭ Ghermano Pancratie.

Scrisórea boeruluĭ marele vistierŭ George Balșŭ, către Avramie, rugându-se ca să schimbe o moșie a sa cu moșia sfîntuluĭ mormîntŭ, Folescĭ, și despre o afierosire bănéscă a tatăluĭ sĕŭ către sf. mormîntŭ.

Pré fericite și pré sfinte părinte alŭ nostru și patriarchŭ alŭ sf. orașŭ Ierusalimŭ și alŭ întregeĭ Palestine. Pré fericireĭ séle smeritŭ mĕ închinŭ și

www.dacoromanica.ro

sfînta sa drèptă o sărutŭ, rugându-mĕ sf. D-ḑeŭ ca să îngrijèscă de prè fericirea sa și să o ție în deplină sănătate și prelungire de viètă, etc.

Cu smerita mea, întâĭ cercetezŭ de scumpa buna sa sănătate, ca aflândŭ să mĕ bucurŭ. Apoĭ rogŭ să nu uite pe smeritulŭ fiŭ după spiritŭ și servŭ alŭ prè fericireĭ sèle și să mĕ îmbucure cu sfintele sèle urărĭ.

Pe lângă acestea aducŭ întru scirea prè fericireĭ sèle despre o moșie ce are mŏnăstirea Galata și anume Folescĭ, în județulŭ Iașuluĭ, care moșie de óre-ce se găsesce între douĕ ale mele moșiĭ și de óre ce îmĭ pricinuesce nelinişte avêndŭ ca belea sus-ḑisa moșie situată între cele douĕ ale mele moșiĭ, pentru liniștea mea și a mŏnăstireĭ, am cerutŭ dela sf. Archmandritŭ Chrysantŭ și egumenŭ alŭ mŏnăstireĭ Galata, ca să se facă schimbŭ cu mŏnăstirea, să daŭ în loculŭ acesteĭ moșiĭ, o altă moșie analógă cu venitulŭ, pentru ca să am și eŭ liniștea și mŏnăstirea. Cucernicia sa fără permisiunea și porunca prè fericiriĭ sèle, nu a pututŭ să facă acestŭ schimbŭ.

Decĭ, precum și alțĭ mulțĭ, prin prè marea buna-voință a prè fericireĭ sèle aŭ isbutitŭ în aceste cestiunĭ, și aŭ făcutŭ diferite schimburĭ cu mŏnăstirile sf. mormîntŭ, de asemenea mĕ rogŭ și eŭ ca să nu cum-va să nu reușescŭ în rugămintea mea, ci să consimță prè fericirea sa și să scrie către sf. Archimandritŭ egumenulŭ mŏnăstireĭ Galata, saŭ către orĭ-care altulŭ doresce prè fericirea sa, astŭ-felŭ încâtŭ cercetândŭ moșia, ce daŭ eŭ, și fiindŭ proporțională la venitŭ, cu moșia mŏnăstiriĭ, ca să se facă aicĭ actele schimbuluĭ, carĭ să se trimètă la prè fericirea sa ca să le aprobe. Și iarășĭ rogŭ pe prè fericirea sa ca să se învoiască la acèstă lucrare bună care pòte să se facă familieĭ mele, care nu o cerŭ în paguba mŏnăstireĭ, ci să daŭ o moșie cu acelașĭ venitŭ, și mĕ va avea pentru totŭ-d'a-una împlorătorŭ către D-ḑeŭ pentru prelungirea viețeĭ și sănătățeĭ prè fericireĭ sèle fiindŭ d'apururea gata la poruncile sèle. Despre ceĭ 1.000 leĭ ce boerulŭ tatălŭ meŭ a făgăduitŭ să se dea prè fericiriĭ sèle, care cu tòtă evlavia sărută sfînta sa drèptă, după câteva zile voiŭ ingriji, și îĭ voiŭ da din baniĭ meĭ sfîntuluĭ Archimandritŭ Galata.

Rogŭ pe prè fericirea sa avêndu mĕ în catalogulŭ fiilorŭ sĕĭ spiritualĭ să-mĭ ureze și să mĕ îmbucure prin respectabilele sèle scrisorĭ pentru a afla despre buna sa sănătate, iar aniĭ sĕĭ să-ĭ fie dela D-ḑeŭ cât de mulțĭ și de salutariĭ sufletuluĭ.

1783, Octombre 1.

A prè-fericireĭ sèle după spiritŭ fiŭ smeritŭ și slugă prè supusă.

George Balșŭ, Vistierŭ

Rogŭ iarășĭ pe prè fericirea sa, ca să nu facă să nu isbutescŭ în cererea mea. — Pentru că acèstă moșie Folescĭ, care aparține mŏnăstireĭ Galata, nu se mărginesce nicĭ cu alte moșiĭ ale mŏnăstireĭ, ci numaĭ acèstă moșie se găsesce tocmaĭ în mijloculŭ celorŭ douĕ ale mele moșiĭ.

www.dacoromanica.ro

Scrisórea mareluĭ Vistierŭ alŭ Moldoveĭ, George Balşŭ, către Procopie alŭ Chesarieĭ Filipuluĭ, despre schimbulŭ moşieĭ Folescĭ, după înţelesulŭ scrisóreĭ precedente.

Pré sfinţieĭ séle Mitropolitulŭ Chesarie, dreptŭ fiŭ mĕ închinŭ, sărutândŭ cu tótă cvlavia respectabila sa dréptă, rugându mĕ de a-totŭ puterniculŭ D-ḑeŭ, ca să ţie şi să păzéscă pe pré sfinţia sa în deplină sănătate şi continuă prosperitate cu isbutirea tuturorŭ dorinţelorŭ salutariĭ. Nu puţinŭ ne-a întristatŭ în deobşte absenţa sa d'aicĭ, şi după pornirea sa de aicĭ mâhnirea a devenitŭ maĭ mare în sufletulŭ meŭ şi dorinţa relaţiuneĭ şi dragostea fiéscă. Decĭ fiindŭ nevoie să şi scriŭ către pré fericitulŭ despre o trébă pe care o arĕt maĭ la vale pré sfinţieĭ séle, nu am lipsitŭ de a cercetà despre recenta şi pré dorita sa sănătate, despre care aflândŭ, să mĕ bucurŭ pré mărindŭ pe D-ḑeŭ.

Pe lângă acestea, de óre-ce este cunoscutŭ pré sfinţieĭ séle despre moşia Drăgoescĭ despre care aveamŭ judecată cu Ilie Romanŭ, care judecată fiindŭcă acum a ajunsŭ la unŭ sfîrşitŭ, şi cu cercetarea acésta ce s'a făcutŭ, s'a datŭ de către Tribunalŭ în posesiunea mea.

Decĭ nu înşelŭ pe pré sfinţia sa, că cu astă moşie împreună cu Pizărescĭ, moşia mea strămoşéscă, se află între o moşie a mŏnăstircĭ Galata, Folescĭ numită, şi de óre-ce mŏnăstirea Galata nu are alte moşiĭ care să se mărginéscă cu acésta, şi de óre-ce am şi eŭ trebuinţă de moşia mŏnăstireĭ, Folescĭ, ca să unescŭ hotarele moşiilor mele, maĭ alesŭ că mi se întâmplă şi órecare perdere, fiindŭ moşia Folescĭ cu unŭ colţŭ între moşiile mele, am scrisŭ către pré fericitulŭ, rugându-mĕ pré fericireĭ séle să consintă şi să-mĭ facă acéstă bunătate caseĭ mele, ca să se facă schimbulŭ acesteĭ moşiĭ, să daŭ în loculŭ acesteĭ moşiĭ o altă moşie totŭ asemenea, şi cu acelaşĭ venitŭ într'unŭ locŭ bunŭ, fără ca să se pricinuéscă vr'o cât de mică pagubă mŏnăstircĭ.

Decĭ, sciindŭ părintésca sa dragoste către mine, şi avêndŭ cunoscinţă pré sfinţia sa despre afacerile şi moşiile de aicĭ, mĕ rogŭ pré sfinţieĭ séle să aibă grijă de acéstă afacere şi să se ostenéscă pentru fiulŭ sĕŭ spiritualŭ, recomandândŭ pré fericireĭ séle tréba acésta, ca să se facă porunca pré fericireĭ séle, séŭ către sf. Arhimandritŭ alŭ mŏnăstireĭ Galata, séŭ către orĭ şi care arŭ găsi de cuviinţă, să cerceteze moşia ce o daŭ şi fiindŭ pe aceeaşĭ tréptă cu moşia mŏnăstireĭ, să se facă schimbulŭ şi făcêndu-se scrisorile cu informaţiunea pré fericireĭ séle despre acésta, se vorŭ trimite ca să fie aprobate şi de pré fericirea sa. Rogŭ pe pré sfinţia ta iarăşĭ şi iarăşĭ, ca să contribue la acéstă afacere şi să îngrijéscă de sĕvîrşirea eĭ, după cum mulţĭ alţiĭ aŭ făcutŭ diferite schimburĭ, ca nu cum-va eŭ singurŭ să nu isbutescŭ în ce-

www.dacoromanica.ro

rerea mea, maĭ alesŭ că nu cerŭ unŭ lucru păgubitorŭ mŏnăstireĭ, ci daŭ moșie în locŭ de moșie și acelașĭ venitŭ, sĕŭ și ceva maĭ multŭ încă. Orĭcine va fi orênduitŭ de prè fericitulŭ va cercetà și va face darea de sĕmă către prè fericirca sa. Numele moșieĭ nu-lŭ scriŭ, nicĭ în ce parte, de óre-ce nicĭ nu sciŭ care moșie va plăcea dintre acele ce am de datŭ în loculŭ acesteia.

Despre ceĭ 1.000 leĭ ce a făgăduitŭ să dea prè fericircĭ sĕle boerulŭ tatălŭ meŭ, care și sărută cu evlavie respectabila sa mână, cu tóte că scriŭ și către prè fericitulŭ despre acĕsta, va informà însă și prè sfinția sa, că se vorŭ da în puține ḑile Arhimandrituluĭ mŏnăstireĭ Galata și de óre-ce de o cam dată nu s'aŭ găsitŭ banĭ gata la tatălŭ meŭ, îĭ voiŭ da eŭ.

Rogŭ, fiindŭ-că cunŏsceți iubirea mea fiĕscă către prè sfinția ta, să am rĕspunsulŭ cu impărtășirea despre dorita sa sănătate și să mĕ îndatorĕscă cu sĕvêrșirea afacereĭ arătate maĭ sus, ca să mĕ aibă pe vecĭ rugătorŭ și datorŭ în privința acésta, iar aniĭ sĕĭ fie dela D-ḑeŭ lungĭ și norocițĭ.

1783, Octombre 1.

Alŭ prè sfințieĭ sĕle în spiritŭ fiŭ și gata la poruncă.

George Balșŭ, Vistierŭ.

Scrisŏrea luĭ Iacovŭ, egumenulŭ Bărnovski, către Avramie, despre noulŭ egumenŭ alŭ Ismailuluĭ și despre moșia Poronțĭ, cerută din partea Domnuluĭ.

(*Notă:* după scrisŏre este următorulŭ post-scriptum:)

Prè Inălțatulŭ Domnŭ m'a silitŭ să-mĭ daŭ cuvîntulŭ despre moșia Porouțĭ, după cum vĕ maĭ scriamŭ, și nu am dat'o cu nicĭ unŭ prețŭ, cu tóte că aŭ făcut'o firmanŭ Nemțiĭ. — Acum Măria Sa are să scrie prè fericireĭ sĕle ca să-șĭ dea hotărîrea sa. Dar prè fericirea sa să se ferĕscă de acĕsta, de vreme *ce eŭ am aicĭ* **pe boerĭ în ajutorulŭ nostru în afacerea acésta**, *și să nu cum-va să vĕ dațĭ cuvîntulŭ.* — In ḑilele acestea pornesco de aicĭ boerulŭ Armașŭ, boerulŭ Hatmanulŭ Pipica, pentru a-se duce la Constantinopole. Iar sfinția sa episcopulŭ Vidinuluĭ de acolo se duce în eparhia sa.

Am prinsŭ pe Calinicŭ Saatŭ Kiran și am luatŭ catastifurile sĕle, și acum se găsescŭ la mine.

Aicĭ a prinsŭ pe unŭ creștinŭ și-ĭ cerea 400 leĭ danic sfîntuluĭ mormîntŭ. Creștinulŭ avea spre mărturie că-ĭ trimisese la Ierusalimŭ. Decĭ arĕtându-lŭ eŭ străinŭ și fără nicĭ o relație cu sfîntul mormîntŭ, l'am gonitŭ cu judecata boerilorŭ și am scăpatŭ pe creștinĭ. Și acésta pentru a vĕ aduce întru scire.

1783, Septembre 1.

www.dacoromanica.ro

Scrisórea luĭ Scarlatŭ Ghica postelnicŭ, către Patriarchulŭ Ierusalimuluĭ Avramie, de felicitărĭ.

Pré fericireĭ vóstre cu totŭ respectulŭ închinându-mĕ, sărutŭ cu smerenie fericita sa dréptă.

Rugândŭ pe D-ḑeulŭ tuturorŭ, ca să o ţie în deplină sănătate şi să prospere în lungimea vieţiĭ sale, şi în împlinirea bunurilorŭ ce le poftesce.

Primindŭ cu siguranţă scrisórea de bine-cuvîntare a pré fericireĭ vóstre împreună cu alăturatulŭ darŭ maĭ preţiosŭ ca totŭ ce e preţiosŭ, m'am bucuratŭ fórte multŭ şi mulţămirĭ am adusŭ restignituluĭ pentru noĭ, şi nicĭ nu potŭ să presintŭ prin vorbe recunoscinţa ce vĕ datorescŭ pentru bunătatea pré fericireĭ séle.

Implinirea mareĭ dorinţe ce am, respectulŭ nemĕsuratŭ ce i-lŭ păstrezŭ, iubirea părintéscă înflăcărată a sa către mine, dragostea mea fiéscă învăpăiată, ce o portŭ pré sfinţieĭ séle, dacă sunt întipărite în sufletulŭ sĕŭ D-ḑeescŭ precum şi nu mĕ îndoescŭ, să o informeze, acestea să-ĭ presinte închipuiriĭ séle D-ḑeescĭ disposiţia şi schimbarea mea spirituală ce iea în sufletulŭ şi corpulŭ meŭ, primindŭ tóte cele dorite şi cinstite de mine pentru sufletŭ şi corpŭ şi pentru orĭ-ce din acéstă viéţă.

Acéstă, pré fericite stăpâne, e o deosebită dovadă a dragosteĭ alese ce o păstraţĭ pentru mine. Acésta mĕ obligă şi *pe mine şi pe copiiĭ meĭ şi tótă casa mea, să* mulţămimŭ vecĭnicŭ pré fericireĭ séle, să fimŭ robĭ aĭ sf. mormîntŭ, *să luptămŭ pentru elŭ din tótă puterea.* Şi despre acestea, atâta, iar pré fericirea sa mişcată de dragostea spirituală către noĭ, să nu lipséscă de a ne adăpà de-apururea cu scrisorile séle maĭ dulcĭ ca nectarulŭ şi să ne sprijine prin urările şi bine-cuvîntările séle părintescĭ, carĭ să ne fie ajutătóre pe tótă viéţa, iar aniĭ sĕĭ mulţĭ fie şi fericiţĭ.

1783, Iunie (?).

fiulŭ şi robulŭ spiritualŭ pré smeritŭ
Scarlatŭ Ghica, postelnicŭ.

Scrisórea luĭ Ghermanŭ, egumenŭ din Văcărescĭ, despre tipărirea în tipografia românéscă a o mie de pomelnice şi despre modulŭ expedieriĭ lorŭ.

Dumneḑeésca beatitudinea vóstră, cu multă cucernicie şi plecăciune salutŭ.

După închinăciunile pré smerite şi pentru-că sunt datorŭ către pré sfinţia vóstră, facŭ cunoscutŭ Beatitudineĭ vóstre, că am primitŭ pré venerabila şi sfinţita scrisóre dată dela 11 Iunie, la 14 ale luneĭ curente, pe care cetind'o şi luândŭ cunoscinţă despre cele poruncite mie prin ea, neîntârziindŭ de locŭ,

www.dacoromanica.ro

trimeţêndŭ, am primitŭ câte am găsitŭ gata douĕ miĭ şi douĕ sute pomelnice, carĭ eraŭ ude încă, pentru-că înainte de douĕ ḑile poruncisemŭ ca să se tipărĕscă, după ce primisemŭ sus pomenita scrisóre a pré sfinţieĭ vóstre, prin care mi-se poruncea tipărirea lorŭ, iar la 12 ale luneĭ curente, cu douĕ pecete iată că se întórce ţiganulŭ şi le trimetŭ în aceaşĭ ḑi cu elŭ, îndemnându-lŭ să sosĕscă câtŭ maĭ curândŭ, iar celŭ-l-altŭ ţiganŭ rĕmâne aicĭ şi după douĕ ḑile, îlŭ trimetŭ cu restulŭ de patru miĭ, în urma celorŭ ce-mĭ scrieţĭ ca să vĕ trimetŭ 6 miĭ. Am primitŭ şi ceĭ o sută leĭ dela ţiganĭ, cu tóte că şi eŭ am numĕratŭ prin anticipaţie o sută leĭ, pentru ca să le tipărĕscă maĭ iute, ca să vi le trimetŭ câtŭ maĭ în scurtŭ timpŭ.

Şi acestea cu smerenie.

Iar urările pré sfinţieĭ vóstre cele pré sfinţite şi de D-ḑeŭ convingĕtére fie cu noĭ apĕrătóre în tótă viéţa.

1784, Iunie 14. .

Alŭ Beatitudineĭ vóstre de D-ḑeŭ păzită, slugă pré smerită şi la pré sfintele cĭ poruncĭ pré supusŭ.

Ghermanŭ Văcărescĭ.

Pré sfinţia sa archiereulŭ Sideĭ îmĭ cere douĕ miĭ de pomelnicĭ pe carĭ le-a plătitŭ cu mâna archimandrituluĭ Ioaniţĭ, şi aşĭ vré să am rĕspunsŭ despre acésta, décă s'aŭ plătitŭ, séŭ nu s'aŭ plătitŭ.

Tocmaĭ în momentulŭ cândŭ voiamŭ să pecetluescŭ scrisórea, a sositŭ şi prezentulŭ plicŭ dela Galaţĭ la Lazaretŭ şi iată că o alăturŭ de acéstă scrisóre trimiţêndu-lŭ; şi alaltăerĭ v'am trimesŭ douĕ scrisorĭ alăturate într'unŭ plicŭ scrisŭ de însuşĭ secretarulŭ, una din Constantinopolŭ, iar cea-l-altă dela Iaşĭ, dela Galata. Ţiganulŭ n'a voitŭ să rĕmâe şi iată că vinŭ amêndoĭ, şi să-ĭ trimeteţĭ înderătŭ pentru ca să mĕ grăbescŭ să vĕ expediezŭ câtŭ maĭ în grabă cele-l-alte pomelnice. *Acelaşŭ.*

Scrisórea luĭ Ghermanŭ, egumenuluĭ mŏnăstiriĭ Văcărescĭ, către Avramie, patriarchulŭ Ierusalimuluĭ, despre felurite trebĭ precum şi despre ţiganiĭ din proprietatea sa.

Mĕ închinŭ dreptŭ servŭ pré fericireĭ vóstre, cucernicŭ sărutându'ĭ drépta sa plină de graţie.

Primindŭ scrisórea sa datată din 3 Iulie şi am cetitŭ cele ce-mĭ poruncesce prin ea.

Eŭ şi în scrisórea mea precedentă am rĕspunsŭ singurŭ pré fericireĭ séle, că grămăticulŭ robŭ alŭ séŭ, îmĭ este bolnavŭ şi acum, făcêndŭ închinarea de servŭ ce îĭ sunt datorŭ, i-a aducŭ aminte că până astăḑĭ nu am nicĭ o

www.dacoromanica.ro

scire, nicĭ prin corabie, nicĭ prin scrisóre din Ierusalimŭ, nicĭ prin peschеşurĭ (darurĭ). Totuşĭ după porunca sa de stăpânŭ, am scrisŭ bĕtrânuluĭ Pancratie ca să triméţă câtŭ maĭ în grabă peşcheşurile, şi după ce vorŭ sosì, voiŭ îngriji ca să i-le trimetŭ.

Scrisorile pentru oraşŭ le-am înmânatŭ boeruluĭ postelnicŭ, care se închină cu respectŭ pré fericireĭ séle, şi cu celŭ d'întâiŭ călăraşŭ le va trimete.

De asemenea şi cele pentru Iaşĭ le-am trimesŭ prin negustorĭ. Iar acea ce a fostŭ destinată pentru archimandritulŭ dela sfîntulŭ Gheorghe dându-i-o, i-am vorbitŭ şi verbalŭ cele câte mi-le poruncesce, şi a rĕspunsŭ că va scrie pré fericireĭ séle.

Boerulŭ Clucerŭ Dumitrache cu cocóna Elena, cocóna Ruxandra şi Ştefanache respectuosŭ se închină pré fericireĭ séle sărutându-ĭ drépta.

Şi acestea le scriŭ eŭ dreptulŭ servŭ, iar urările etc.

1784, Iulie (?). Alŭ pré fericireĭ séle, pré respectabile robŭ smeritŭ.

Ghermanŭ, egumenulŭ Văcărescilorŭ.

. . . . . .

Rogŭ, stăpâne, să-mĭ scricţĭ décă aţĭ primitŭ cele patru miĭ de pomelnice, cele douĕ miĭ ce le-am trimesŭ cu ţiganiĭ şi douĕ miĭ prin Hagi-Dimitrache Andreĭ, ca să mĕ informezŭ.

Scrisórea Dómneĭ Sevasta, către Patriarchulŭ Ierusalimuluĭ, Avramie, de felicitare.

Pré fericite etc. Patriarchulŭ Ierusalimuluĭ, Domnule Avramie, părinte alŭ nostru în Christosŭ. Pré fericirea vóstră cucernicŭ salutândŭ, sărutândŭ pe pré respectabila sa dréptă.

Să o ţie Domnulŭ tuturorŭ în deplină sănătate, continuă prosperitate şi cu lungă viéţă şi cu împlinirea celorŭ dorite.

Scrisórea sa bine-cuvîntătóre am primit'o şi aflândŭ despre buna sănătate actuală a sa, fórte multŭ ne-am bucuratŭ, am cetitŭ şi cele ce-mĭ scrieţĭ maĭ departe prin care felicitându-ne ne adresaţĭ urările pentru sfintele sĕrbătorile trecute şi pré mulţumimŭ pré fericireĭ séle. Dea D-ḑeŭ precum ne doresce să se învrednicéscă să sĕrbătoréscă aceste sĕrbătorĭ vesele şi în multe perióde de anĭ.

Sciindŭ respectulŭ vechiŭ ce-ĭ păstrămŭ, rugămŭ de a nu ne părăsì uitându-ne în rugăciunile séle şi să ne trimită din când în când scrisorile séle de bine-cuvîntare şi arĕtătóre de preţiósa sa sănătate. Acestea şi fie aniĭ sĕĭ dela D-ḑeŭ lungĭ şi mântuitorĭ, iar urările séle cu noĭ în tótă viéţa.

1784, Ianuarie 12. Gata la poruncile séle

Sevasta Dómna.

www.dacoromanica.ro

Scrisórea luĭ Chrysantŭ, egumenulŭ mŏnăstireĭ Galata, către Avramie Patriarhulŭ Ierusalimuluĭ, despre reînnoirea chrisóvelorŭ sêrbescĭ ale metócelorŭ sfîntuluĭ mormîntŭ, din România, și despre averea furată a rĕposatuluĭ Mitropolitŭ alŭ Chesarieĭ, din Palestina.

Prè fericireĭ sèle D-ḑeescĭ și prè sfinți-te, prè sfinte stăpâne, până la pămîntŭ dreptŭ slugă mĕ închinŭ și mâna sa drèptă cucernicŭ o sărutŭ.

Scrisórea sa din 16 a luneĭ trecute, la 6 a luneĭ curgĕtóre am primit'o și ca de obiceiŭ am sărutat'o și am cititŭ cele ce îmĭ poruncesce dreptŭ stăpânulŭ meŭ. Decĭ după porunca prè fericireĭ sèle, fără perdere de timpŭ pe egumeniĭ din lăuntru i-am chiamat și le-am arĕtatŭ porunca prè sfinți-eĭ sèle, iar celorŭ de afară am scrisŭ, trămiți-ĕndu-le și porunca sa, pentru ca fie-care din eĭ să îngrijéscă să facă inventariulŭ chrisóvelorŭ mŏnăstirilorŭ lorŭ, și în deosebĭ luĭ chirŭ Partenie Cașinŭ, ca să fie acolo de fa-ță la facerea inventariuluĭ, după porunca sa, cât maĭ curândŭ.

Rugămŭ cu toțiĭ de a ne învrednicì cu iertarea sa, ca acèsta să se facă până la Pascĭ; precum ne poruncesce, nu este cu putință, pentru că chrisóvele nóstre *sunt scrise tóte în limba sêrbéscă și décă nu vorŭ fi traduse în limba bogdănéscă* (moldovenéscă), ca să înțelegemŭ ce cuprinde fie-care din ele, nu putemŭ face inventariulŭ lorŭ și décă nu vomŭ putè să le pregătimŭ până *când prè fericirea sa va ṣèdea în Bucurescĭ*, le vomŭ trimite apoĭ în Capitală.

'Mĭ scrie prè sfinția sa, că venindŭ acolo sf. Arhiereŭ alŭ Vidinuluĭ, i-a spusŭ că a fostŭ fa-ță și a făcutŭ tóte mŏnăstirile sf. mormîntŭ cu scutirĭ despre care ne și cere prè sfinția sa informa-țiunĭ. Decĭ aducŭ la cunoscinți-a sa, că numaĭ mŏnăstirea Bărnovski a făcutŭ chrisóve de scutirĭ. Iar pentru mŏnăstirea Galata, nu numaĭ că nu s'a făcutŭ chrisovŭ, dar a și fostŭ lipsită și de puți-na milă ce avea dela bâlciurĭ, după ce a venitŭ *porunca de a se plătì negustoriĭ din Rusia și Austria.* Despre care am datŭ jalbă Mărieĭ Sèle, ca să o pună într'o rînduială și mi-a rĕspunsŭ *cu tăcerea.* Pentru mŏnăstirea Cetăți-ueĭ nu numaĭ chrisovŭ de scutire nu s'a făcutŭ, dar a fostŭ și amendată cu 200 leĭ pentru o sută șèpte-ḑecĭ stupĭ albine; în timpulŭ când se strîngea darea albinelorŭ, aŭ întrebatŭ ceĭ carĭ o strîngeaŭ: ale cuĭ sunt albinele? Iar egumenulŭ Cetăți-ueĭ a rĕspunsŭ că sunt ale Chlinceĭ, iar celŭ din Chlincea a spusŭ, că sunt ale Cetăți-ueĭ; peste care aŭ pusŭ piciorulŭ, pentru-că a minți-tŭ l'aŭ amendatŭ, cu tóte că albinele eraŭ mŏnăstirescĭ.

Și întâiulŭ petiționarŭ (a datŭ jalbă) a fostŭ Celebi Pètrache. Dar prè cuvioș-ia sa a îngrijitŭ și a strînsŭ materialulŭ, adecă peatră și destulŭ varŭ, și sperà cu numele luĭ D-ḑeŭ și prin urările sèle, că după sf. Gheorghe va în-

www.dacoromanica.ro

cepe zidulŭ, după plecarea pré sfinţieĭ séle de aicĭ. A trimisŭ Domnulŭ şi i-a poruncitŭ că fără scirea Alteţeĭ séle să nu încépă şi a doua óră tómna i-a poruncitŭ să nu încépă. Scopulŭ însă, pe care îlŭ urmăresce Inălţimea sa prin acésta nu ne este cunoscutŭ.

Fie şi acésta în scirea pré fericireĭ séle, că anulŭ acesta din causa omĕtuluĭ multŭ, délulŭ ce privesce spre Frumósa sa prăbuşitŭ până la douĭ coţĭ şi s'a apropiatŭ până la zidŭ, şi se găsesce în nedumerire, care parte să drégă maĭ întâiŭ.

Iar despre egumenulŭ dela sf. Sava de care 'mĭ poruncesce pré fericirea sa să o informezŭ, afacerea stă astŭ-felŭ: Nu pré cuvioşia sa s'a dusŭ să se plimbe, ci Ianache secretarulŭ l'am rugatŭ, avêndŭ împreună cu elŭ şi pe altŭ-cineva, ca înhămândŭ caiĭ sĕĭ la *butca* sa să se ducă până la via sfîntuluĭ Sava. Decĭ neputêndŭ să le strice hatîrulŭ s'a dusŭ împreună cu eĭ pe drumŭ, caiĭ s'aŭ speriatŭ şi i-aŭ trîntitŭ jos. Aceştia s'a lovitŭ niţelŭ, iar celŭ-l-altŭ, care era unŭ óre-care Arsenie, care făcea pe doftorulŭ, după o sĕptĕmână a muritŭ.

Am spusŭ şi egumenuluĭ din Bărnovski porunca pré sfinţieĭ séle, ca să învelésca pivniţa, care a primitŭ voiosŭ porunca sa, dar nu pentru de-o-cam-dată, ci după trecerea unuĭ timpŭ anumitŭ, până când va strînge materialulŭ.

Ierodiaconulŭ Chrysantu căruia îĭ ḑice şi extravagantulŭ, a venitŭ la mine şi a cerutŭ scrisóre către pré sfinţia sa, pentru că o să vie acolo, ḑicêndŭ că are de gândŭ să se aşeḑe la sf. mormîntŭ. Decĭ i-am datŭ, cu acestŭ scopŭ însă, pentru-că elŭ s'a îmbolnăvitŭ stândŭ la Bărnovski, i-s'a găsitŭ o cantitate de *floriĭ* şi alte parale, câtă era cantitatea banilorŭ sfîntuluĭ alŭ Chesarieĭ, carĭ aŭ fostŭ furaţĭ anţerţŭ în ḑiua sfîntuluĭ Sava, după cum scie şi pré fericirea vóstră, care extravagantŭ odinióră nu avea nicĭ o lăscae. Decĭ cu toţiĭ l'am îndemnatŭ să vie la pré fericirea sa să-lŭ chiverniséscă. După ce va veni acolo, să-lŭ cerceteze cu exactitate despre aceştĭ banĭ.

Ne-am gânditŭ să-lŭ prindemŭ aicĭ să-lŭ predămŭ zapciilorŭ, dar nu am fi reuşitŭ de locŭ, căcĭ nu aveamŭ nicĭ o mărturie, *nicĭ o dovadă, şi le-arŭ fi mâncatŭ paralele zapciiĭ şi s'arŭ fi perdutŭ de geaba:* nicĭ noĭ nu am fi luatŭ, nicĭ la elŭ n'arŭ fi rĕmasŭ.

Am oferitŭ urările séle părintescĭ şi pré nobiluluĭ boerŭ mare Logf. Sturdza şi luĭ chir Costi şi luĭ başa Chivache Anastasie şi luĭ başa Zotu şi luĭ chir Teodosie, carĭ cu multŭ respectŭ sărută fericita şi sfînta sa dréptă. Am trimesŭ şi scrisórea pré sfinţieĭ séle la cocóna vistierésa Anastasia.

După porunca pré sfinţieĭ séle am fostŭ şi la *Consulŭlŭ Ruşilorŭ* şi i-am oferitŭ salutările din partea sa, care se şi închină pré fericireĭ séle; pentru **întîlnire** i-am oferitŭ unŭ micŭ **polobocŭ plinŭ cu pelinŭ şi unulŭ cu vinŭ**

www.dacoromanica.ro

dulce. Scrisórea alăturată aicĭ este a luĭ Juș Ciohodariŭ Iosifŭ, rĕspunsulŭ la scrisorile de atuncĭ....

. . . . . .

1784, Martie 16.

Alŭ pré Dumneḑeescĭĭ séle pré fericirĭ smeritŭ și plecatŭ serbŭ.

Chrysantŭ archimandritulŭ din Galata.

Scrisórea luĭ Ghermanŭ egumenŭ alŭ Văcărescilorŭ, către Avramie, despre primirea darurilorŭ pentru boerĭ, trimese din Ierusalimŭ.

Pré fericireĭ séle pré slăvită dreptŭ robŭ închinându-ne, cu multŭ respectŭ sărutămŭ urmele respectabilelorŭ și fericitelorŭ séle picióre. Scrisorile séle ierĭ le-am primitŭ séra la 10 ore. In aceașĭ oră aŭ sositŭ din capitală și peș-cheșurile (darurile) și protosinghelulŭ Nectarie, care are și scrisorile din Ierusalimŭ.

. . . . . .

Am îngrijitŭ însă fără întîrziere și iată trimetemŭ unŭ omŭ dinadinsŭ, ca să dămŭ de scire pré fericireĭ séle, că îndată cu acelașĭ aducĕtorŭ de scrisorĭ să ne poruncéscă ce să facemŭ: să vie chir Nectarie să se întîlnéscă cu pré sfinția sa? séŭ numaĭ peșcheșurile să trimetemŭ? Punemŭ aicĭ și miculŭ catastifŭ alŭ peșcheșurilorŭ, pentru ca să ne poruncéscă tóte: să le trimitemŭ séŭ numaĭ unele și carĭ a-nume?

1784, Iulie 24.

Alŭ pré fericireĭ séle de D-ḑeŭ slăvite, ceĭ maĭ micĭ robĭ.

Ghermanŭ egum. Văcărescilorŭ și secretarulŭ eĭ: Panaitŭ.

Scrisórea luĭ Ionŭ C. Iacobŭ Suțu, către Avramie, de felicitare pentru sĕrbătorile de Crăciunŭ.

Pré fericireĭ vóstre respectabile cucernicŭ mĕ închinŭ sărutândŭ fericita sa dréptă.

D-ḑeŭ celŭ pré bunŭ să o păzéscă în deplină sănătate și prosperitate cu viéță lungă și de dorințe isbânditóre.

Scrisórea părintéscă cu respectŭ și bucurie am primit'o, tare m'am înveselitŭ de buna sănătate și sosirea fericită în capitală. Pe lângă acésta căḑêndŭ și periodulŭ îmbucurătorŭ pentru tótă lumea alŭ sĕrbătorilorŭ sfinteĭ nascerĭ a Domnuluĭ nostru, vĕ poftimŭ atâtŭ pentru sĕrbătórea acésta, câtŭ și aceea a Bobotezii, anĭ mulțĭ și fericițĭ. Fie pentru sfinția vóstră periodulŭ întregŭ alŭ anuluĭ favoritorŭ, plinŭ de veselie și norocŭ.

Cunoscêndŭ aplicarea mea fiéscă cu respectŭ către pré sfinția sa, rogŭ să

www.dacoromanica.ro

nu lipséscă de a ură pentru mine către Domnulŭ, făcêndu-mĕ să mĕ bucurŭ prin scrisorile séle de bine-cuvîntare şi arĕtătóre în acelaşĭ timpŭ de buna eĭ sănătate, a căreĭ anĭ fie mulţĭ şi plinĭ de ḑile norocite.

1784, Decembre (?) Gata la ordinele séle, ca fiŭ.

Iónŭ Suţu.

Chrisantŭ archimandritŭ din Galata, Iacobŭ archimandritŭ alŭ mŏnăstireĭ Bărnovschi, Ghedeonŭ archimandritŭ alŭ mŏnăstireĭ Cetăţuea.

Lista averiĭ metohuluĭ sfîntuluĭ munte din Ismailŭ.

Catastifulŭ sculelorŭ, ce am aflatŭ în timpulŭ cândŭ am luatŭ mŏnăstirea în Ismailŭ. 1784, Martie 15.

13 Candele de argintŭ micĭ şi marĭ.
1 Cădelniţă de argintŭ
1 Cruce de argintŭ.
1 Potirŭ cu discŭ şi cu cruciuliţă de argintŭ.
1 Evanghelie cu puţinŭ argintŭ.
4 Felóne.
1 Perechĭ de mânecĭ.
1 Patrafirŭ vechiŭ.
2 *Vĕluri.*
5 Discurĭ de aramă.
2 Cingĕtóre micĭ de argintŭ.
4 Sfeşnicĭ de bronz.
2 Evangheliĭ fără argintŭ.
1 Antologie.
1 Penticostarŭ.
1 Orologiŭ.
1 Euchologiŭ.
1 Apostolŭ.
1 O psaltire rusésca.
1 Antologie rusésca.
1 Triodŭ.
1 Tipicŭ.
13 Farfuriĭ de alamă.
1 Sinie de alamă.
3 Tingirele de alamă cu capacurĭ.
1 Ligheanŭ cu ibricŭ.
1 Césornicŭ nemţescŭ în biscrică.

1. Chilinŭ în odae.

Acestea am primitŭ din mâna epitropuluĭ nostru Mehemegibaşĭ chir Mihalache.
1784, Martie 15.
Dositeĭ.

www.dacoromanica.ro

Sculele bisericeĭ din Ismailŭ ce le-am făcutŭ Teslimŭ în mânile epitropuluĭ sfîntuluĭ Galata. 1792, Iunie 6, Iaşĭ.

16 Candele de argintŭ.
1 Cădelniţă de argintŭ.
1 Discopotirŭ de argintŭ cu tóte ale séle.
2 Tingirele cu capacurile lorŭ
13 Bucăţĭ, adică farfuriĭ şi capacurĭ.
4 Discurĭ de alamă.
1 Cruce aurită
2 Sfeşnicĭ de bronzŭ.
1 Cingĕtóre de argintŭ.
3 Stiharii făcute cu mătase.
4 *Aerŭ* de mătase.
2 Probóde de capŭ de mătase.
4 Perechĭ de mânecĭ.
4 Patrafirurĭ şi 2 orariĭ.
1 Pórtă daurită.
4 Felóne, unŭ sevaserŭ vechiŭ şi 2 stofe de aurŭ şi ceal-altă *pagasi.*
16 Cărţĭ, adică hogeturĭ de moşiĭ proprietăţĭ turcescĭ şi 5 cărţĭ rusescĭ.

Acestea le-am făcutŭ teslimŭ sf. archimandritŭ Chrisantŭ Galata, 1792, Iunie 6, Iaşĭ.

Dositeĭ.

Catastifulŭ sculelorŭ ce am lăsatŭ la Ismailŭ, în mŏnăstire, în mânele pro-egumenuluĭ chir Macarie, pe care l'am lăsatŭ ca epitropŭ alŭ bisericeĭ.

2 Evangheliĭ, una cu puţinŭ argintŭ.
1 Discopotirŭ de cositorŭ cu tacâmurĭ.
2 Discurĭ de alamă.
1 Aghiasmatarŭ de alamă.
2 Sfeşnice de bronzŭ.
1 Cădelniţă de bronzŭ.
2 Candelabre de bronzŭ.
1 Colimvitră de alamă.
2 Prapurĭ şi o cruce de cositorŭ
3 Coróne şi unŭ harŭ de argintŭ la icóna luĭ Christosŭ.
3 Coróne de argintŭ la adormirea sf. Maicĭ.
1 Coróná mare la sf. Iónŭ înainte mergĕtorulŭ.
3 Coróne la icóna născĕtóreĭ de D-ḑeŭ.
2 Coróne şi o cruce la sfîntulŭ Constantinŭ.
1 Penticostarŭ.
1 Paracliticŭ.
1 Antologie.
1 Orologiŭ.
1 Psaltire.
1 Apostolŭ.
11 Mineurĭ vechĭ.
1 Euchologiŭ.
1 Antiminsiŭ.
2 Charurĭ de argintŭ la s-tulŭ Gheorghe.
1 Epitafŭ de muşama.
60 Icóne micĭ.
9 Icóne marĭ.
1 Orologiŭ mare nemţescŭ.
1 Felonŭ pagasi negru.
1 Ungĕtóre de argintŭ.

www.dacoromanica.ro

3 Patrahire.
1 Stiharŭ negru.
1 Perechĭ de mânecĭ de desuptŭ.
1 Sfeşnicŭ de bronzŭ.
1 Manganŭ de alamă.
1 Tingire şi douĕ farfuriĭ.
1 Sinie de alamă.
22 Lumînărĭ marĭ şi micĭ.

Sunt maĭ multe câte am lăsatŭ în metohŭ, dar acestea numaĭ le am însemnatŭ în catastifŭ şi s'aŭ făcutŭ teslimŭ în mâinele sus-pomenituluĭ pro-egumenŭ.

Dositeĭ.

Scrisórea egumenuluĭ Văcărescĭ, Ghermano, către Patriarhulŭ Avramie, referitóre la clădirea metohuluĭ sfîntuluĭ mormîntŭ, în Constantinopole, şi despre visitele séle la boerĭ şi despre darurile pe carĭ Avramie le-a trimisŭ Mitropolituluĭ Ungro-Vlahieĭ, şi despre lemnulŭ sfîntŭ cerutŭ din partea maĭ multorŭ boerĭ din România. — 1785, Ianuarie 3.

Pré respectabileĭ pré fericireĭ vóstre, dreptŭ slugă şi cu multă cucernicie mĕ închinŭ, sărutândŭ drépta.

După cucernica mea închinare, scopulŭ presenteĭ mele este de a face cunoscutŭ pré sfinţieĭ vóstre, că la Decembre douĕ plicurĭ de scrisorĭ adresate mie le-am primitŭ, în care eraŭ alăturate pré sfinţite scrisorĭ către pré nobiliĭ boerĭ, de asemenea şi către Mitropolitulŭ Ungro-Vlachieĭ, şi către Episcopĭ. Am găsitŭ într'însele şi o scrisóre pré sfîntă către mine.

Apoĭ am vĕdutŭ şi cele ce mi se poruncesce şi pentru scrisorĭ şi alte ale cĭ comande, pe carĭ scrisorĭ singurŭ am ămblatŭ de le-am împărţitŭ după adresele lorŭ la fie-care a parte; am exprimatŭ şi din gură (verbalŭ) către dînşiĭ urările şi bine-cuvîntările părintescĭ, şi toţĭ s'aŭ bucuratŭ pentru prosperarea şi sánătatea eĭ, închinându se cucernicŭ, rĕspunḑêndu-mĭ că-ţĭ vorŭ rĕspunde.

Sfinţia sa dela Rômnicŭ nu a venitŭ încă din Craiova, şi în aceste ḑile, după cum am aflatŭ, sosesce în Bucurescĭ, dar scrisórea i-am trimis'o.

Am arĕtatŭ luĭ Başa Teodoranu scrisórea, care vi se închină cucernicŭ, şi s'a bucuratŭ fórte multŭ, că aţĭ primitŭ milostenia despre care scrie, şi aştéptă scrisóre de bine-cuvîntare şi peşcheşurile obicĭnuite, precum vĕ scriamŭ. Am fostŭ şi la cocóna Ruxandra Stirbóica, şi la Veneţana (1) a ḑisŭ, că va scrie despre amanetulŭ pentru care scrieţĭ, iar Ruxandra Ştirbóica nu s'a întrămatŭ încă, chiar s'a vătămatŭ ochiulŭ din causa bóleĭ.

Am trimisŭ şi către pitărésa scrisórea la Rômnicŭ, cu un omŭ sigurŭ scriindu-ĭ şi eŭ a parte.

Dar înainte de câte-va ḑile îmĭ scrisese plângându mi se pentru relele ce

(1) Este Văcărésca. Ce rolŭ jócă muierile în acapararea de averĭ de către călugărĭĭ grecĭ!

www.dacoromanica.ro

suferă și trage din partea rudelorŭ séle, cerêndŭ de asemenea ca să-ĭ trimitŭ și unŭ călugărŭ, dar nu i-am scrisŭ dacă vrea să fie egumenŭ séŭ epistatŭ sub autoritatea eĭ, și i-am rĕspunsŭ, că voiŭ scrie pré sfinţieĭ séle, și dacă veţĭ găsi de cuviinţă, ca să trimiteţĭ, trimiteţĭ unŭ ŏmŭ maĭ înaintatŭ în vîrstă, ca fiindŭ tînĕră (? ?) pentru-că noĭ aicĭ nu avem pe nicĭ unulŭ respectabilŭ, maĭ alesŭ că *rudele séle sunt în contra călugăruluĭ*, și eŭ voiŭ ţine totŭ-d'a-una sémă de voinţa eĭ, precum și de porunca pré sfinţieĭ vóstre; de asemenea 'mĭ scrie că în curândŭ va veni aci la Văcărescĭ, ca să-mĭ spue și verbalŭ cele ce îndură din partea fraţilorŭ eĭ.

Papazoglu și popa Diamanti, vi se închină dreptŭ slugĭ. Popa Diamanti nu lipsesce precum nu lipsia de a compătimi și a ajutà pentru libertatea și achitarea datorieĭ hanuluĭ.

Egumeniĭ cu toţiĭ vi se închină. Despre Negoescĭ nu mi-aţĭ scrisŭ, ca să icaŭ ceĭ 200 leĭ acum pentru ca să vi-ĭ trimitŭ, séŭ să nu-ĭ ieaŭ. Îţĭ maĭ trimitŭ și douĕ scrisorĭ, una dela Pisma, iar cea-laltă ca rĕspunsŭ din partea boieruluĭ Prăscovanu.

Sfinţiĭ Arhiereĭ se închină cu toţĭ pré fericireĭ vóstre, de asemenea și Dumitrache a luĭ Hagi Andreĭ, precum și Obedénca cocóna Mariuţa cu smerenie se închină și vĕ rógă de a vĕ rugà sfîntuluĭ D-ḑeŭ pentru spăşirea pĕcatelorŭ sufletuluĭ eĭ.

Sfinţia sa Mitrop. Ungro-Vlachieĭ mi-a ḑisŭ, când i-am datŭ scrisórea, că la întêia scrisóre v'a rĕspunsŭ mulţămindu-vĕ în acelaşĭ timpŭ *pentru icrele trimise* și se miră, cum nu aţĭ spusŭ nimicŭ, décă aţĭ primit'o.

Scrisórea luĭ Ştefanŭ Brâncovénu Vornicŭ, către Avramie, despre respectulŭ sĕŭ către acesta și favórea patriarhală de care se bucură.

Pré fericireĭ vóstre dumneḑeescĭ și pré sfinţite dreptŭ slugă mĕ închinŭ, cu extremă cucernicie sărutându-ţĭ sfînta Ta dréptă.

Scrisórea Ta părintéscă din (. .) Decembre am primitŭ, mulţămindŭ pentru urarea ce-mĭ face, pe care dea D-ḑeŭ să mĕ învrednicéscă ca să o am pentru totŭ-d'a-una.

Și iarăşĭ Te rogŭ să mĕ ţiĭ în amintirea rugăciuneĭ Tale, ca să se învrednicéscă ticălosulŭ nostru sufletŭ să se bucure de mântuirea urărilorŭ părintescĭ ce ne trimiţĭ. Trebuia, àdecă, potrivitŭ cu iubirea ce ne păstrezĭ; noĭ însă socotimŭ că atâtŭ de vrednicĭ nu am fostŭ către pré fericirea vóstră, decât fiindŭ împinsŭ de bunătatea și iubirea spirituală a Ta, pe care în faptŭ ne-a comunicat-o și care nu mĕ îndoescŭ că și maĭ încolo mi-o veĭ păstrà. Regretulŭ împărtăşitŭ de toţĭ pentru plecarea Ta este maĭ presus de orĭ-ce descriere a mea, gândindu-mĕ în tot-d'a-una la sfaturile Tale spirituale și sa-

www.dacoromanica.ro

lutariĭ. Decât, după cum am ḑisŭ, rogŭ ca să nu ne daĭ uitării, dar iarăşĭ să mĕ învrednicescŭ ca să mĕ bucurŭ de scrisorile Tale bine-cuvîntătóre, etc.

1785, Ianuarie 8. Fiŭ spiritualŭ

Ştefanŭ Brâncovénu.

Scrisórea Dómneĭ Sevasta, către Avramie, de felicitare şi de mulţămire pentru urările de felicitare.

Pré fericite, pré sfinţite şi pré divine Patriarhŭ alŭ Ierusalimuluĭ, Domnule Avramie, părinte alŭ nostru în Christosŭ, pré respectabile, cucernicŭ salutândŭ pe pré fericirea vóstră, sărutămŭ drépta V-tră. Domnulŭ tuturorŭ să vĕ păzéscă în deplină sănătate şi prosperitate continuă, cu viéţa lungă şi cu isbândirea celorŭ maĭ înalte bunurĭ şi dorinţe mântuitóre.

Am primitŭ scrisórea Ta cu bucurie aflândŭ de buna Ta sănătate. Am cetitŭ şi cele însemnate maĭ departe, şi felicitările de sĕrbătorile apropiate a Pascilorŭ, şi mulţămimŭ pré fericireĭ Tale, poftindu-ţĭ reciprocŭ pentru ca celŭ care prin puterea divină din morţĭ a înviatŭ, să te învrednicéscă a sĕrbători înveselitórele şi strĕlucitele aceste sĕrbătorĭ şi la mulţĭ anĭ după cum doresci.

Sciindŭ respectulŭ ce păstrămŭ de demultŭ, rugămŭ să nu lipsescĭ a-ţĭ aduce aminte de noĭ, cândŭ Te îndrepţĭ către D-ḑeŭ, trimiţêndu-ne câte odată şi scrisorĭ de bine-cuvîntare şi arĕtătóre de buna Ta sănătate. Acestea, şi fie aniĭ Teĭ mulţĭ şi mântuitorĭ, iar urările Tale ajutătóre nouĕ pe tótă viéţa.

1785, Aprilie 26.

A pré fericireĭ Tale gata şi în Christosŭ fiică.

Dómna Sevasta.

Scrisórea luĭ Ghermanŭ, egumenŭ alŭ mŏnăstireĭ Văcărescĭ, către Avramie, despre incendiulŭ ce s'a întêmplatŭ în acestŭ metohŭ, despre pomelnicĭ şi alte afaceri.

Pré fericireĭ vóstre pré divine şi pré sfinte dreptŭ slugă mĕ închinŭ.

După închinăciunea mea de slugă, aducŭ la cunoscinţa pré fericireĭ Tale de D-ḑeŭ păzită, că la 1 Septembre la 2 óre ḑiua, am primitŭ pré sfintele Tale scrisorĭ dela ţiganŭ, şi îndată fără să întîrḑiiŭ unŭ momentŭ, m'am dusŭ după divinele Tale poruncĭ ce mi le-aĭ datŭ, împreună cu scrisórea ce scriĭ către pré Inălţimeĭ sa şi o am remisŭ în mânile séle a totŭ strĕlucite, şi după cetirea scrisoreĭ, mi-a rĕspunsŭ că va rĕspunde pré sfinţieĭ Tale la cele ce mi-a scrisŭ. Am ḑisŭ sluga Ta iarăşĭ, décă e strălucita poruncă de a se da rĕspunsulŭ slugiĭ séle şi a doua óră rĕspunde Inălţimea sa că da, şi astŭ-felŭ am plecatŭ.

www.dacoromanica.ro

Am remisŭ şi scrisórea pré excelentuluĭ archi-doctorŭ, care se şi închină pré fericireĭ Tale şi mi-a ḑisŭ că va rĕspunde, iar pliculŭ sfîntuluĭ protosinghelŭ alŭ Andrianopoluluĭ îlŭ voiŭ trimite astăḑĭ séŭ mâne în mânile Tale cu siguranţă.

Câtŭ despre incendiulŭ despre care îmĭ scriĭ, pré bunulŭ meŭ stăpânŭ, că nu ţi'am scrisŭ, ce a avutŭ locŭ în metohulŭ nostru, e adevĕratŭ că nu v'am scrisŭ cu cele d'intêĭ scrisorĭ ce le-aŭ trimesŭ părinţiĭ din Constantinopolŭ, cu scopulŭ acela însă, mĕ jurŭ pe a totŭ sfîntulŭ sĕŭ capŭ, că de óre-ce maĭ cuprindea şi scrisorile acele o asemenea scire amară, şi sciindŭ eŭ sluga Ta, că a-ĭ fi cetitŭ întêiŭ scrisórea mea, şi ca să nu-ţĭ întristezŭ eŭ întêiŭ inima sfîntă, numaĭ şi numaĭ din pricina acésta nu am scrisŭ acéstă scire tristă, şi decĭ rogŭ ca pré fericirea Ta să mĕ ierte. Dar nu după multŭ timpŭ ţi-am scrisŭ în scrisorile mele din urmă şi 'ţĭ arĕtamŭ ce mare mâhnire am încercatŭ eŭ sluga Ta, din causa acesteĭ întêmplărĭ; maĭ alesŭ chiar v'am şi scrisŭ unŭ rĕvaşŭ cu propria mea mână despre tînguirea mea cea multă, cu care m'am rugatŭ de *o persónă ce am îndemnat'o de mi-a datŭ o sumă de banĭ pentru sfîntulŭ mormîntŭ, ba 'ţĭ maĭ scriamŭ ca să trămiţĭ şi o scrisóre de bine-cuvîntare către acea persónă şi îmĭ scrĭ că acele scrisorĭ nu le-aĭ primitŭ*, în care avcamŭ douĕ plicurĭ ce mi le-a trimesŭ chir Chrysanthŭ, epitropŭ alŭ Tĕŭ la Galata. Maĭ scriémŭ că mi-a trimesŭ şi niscaĭ-va banĭ sfinţia sa, *şi ce să-ĭ facŭ şi ceĭ d'întêiŭ şi ceĭ din urmă banĭ*, de asemenea vĕ scriamŭ, carĭ scrisorĭ, pré fericite stăpâne, le-am datŭ în mâna luĭ Dimitrie Andreĭ Turnavitŭ, şi îndată ce am primitŭ pré sfintele Tale scrisorĭ şi îmĭ scriĭ că nu le-aĭ primitŭ acele scrisorĭ, m'am dusŭ îndată şi am apucatŭ pe Dimitrache, cerêndŭ dela Domnia-sa scrisorile ce i-am datŭ şi mi-a rĕspunsŭ categoricŭ, că, acele scrisorĭ le-a datŭ luĭ Panaitŭ Ţigara, care s'a întorsŭ în Bucurescĭ, şi ḑice că elŭ însuşĭ singurŭ le-a înmânatŭ în a totŭ sfintele Tale mâinĭ şi despre aceste scrisorĭ rogŭ să am rĕspunsurile Tale, de óre-ce am maĭ scrisŭ şi altele pe carĭ nu mi-le aducŭ aminte tóte.

Iar despre pomelnice, să pórte blăstemulŭ Tĕŭ aceia ce aŭ făcutŭ «*Sizilli*» şi când mĕ va învrednici sfîntulŭ D-ḑeŭ de ne vomŭ întâlni, le vomŭ vorbi una câte una, iar eŭ mĕ voiŭ îngriji din tótă putinţa prin mijlocirea prietenilorŭ, ca să se facă rĕspunsulŭ către pré fericirea Ta după cum doresci. Astŭ-felŭ nădăjduescŭ în sf. D-ḑeŭ şi în bine-cuvîntările Tale sfinte.— Şi acestea dreptŭ slugă.

1784, Septembre 1.

Alŭ pré fericireĭ Tale de D-ḑeŭ păzită, servŭ umilitŭ şi pré supusŭ la ordinele Tale sfinte.

Ghermano, eg. Văcărescilorŭ.

www.dacoromanica.ro

Scrisórea luĭ Dositeiŭ, ieromonachŭ din Ismailŭ, către Avramie, despre subscrierile din aceste locurĭ și despre turburările politice.

Rogŭ, pe pré fericitulŭ meŭ stăpânŭ, ca să nu fiŭ lipsitŭ de urările Tale de D-ḑeŭ convingĕtóre, de óre-ce aicĭ am trebuinţă de paza pré sfinţicĭ Tale, fiindŭ multŭ calabalîcŭ și oștime adunată în aceste părţĭ, și multă desordine și turburare de lucrurĭ.

Dar sfîrșitulŭ e necunoscutŭ și D-ḑeŭ să se milostivéscă prin rugăciunile Tale.

1784, Decembre 17.

Alŭ pré sfinţieĭ tale pré smeritŭ servŭ și gata la poruncile tale și celŭ maĭ micŭ dintre egumenĭ.

Dositeiŭ, ieromonachŭ din Ismailŭ.

Scrisórea luĭ Chrysantu, egumenulŭ din Galata, despre metohulŭ sfîntuluĭ mormîntŭ din Galaţĭ și despre egumenulă celŭ noŭ din Pobrata și despre manuale trimise din România la Ierusalimŭ și despre boerulŭ Hatmanulŭ Alexiu Mișoglu, etc.

Pré divineĭ tale pré fericirĭ, pré sfinţite stăpâne, până la pămêntŭ, etc.

Douĕ scrisorĭ respectosŭ le-am primitŭ, una la 27 Septembre scrisă, care mi-a trimis'o cu protosinghelulŭ chirŭ Leonte, pe care pré sfinţia Ta l'a și numitŭ egumenŭ alŭ mŏnăstireĭ nóstre din Galaţĭ, și care pliculŭ cu scrisorile pré fericireĭ tale nu le-a trimisŭ, iar pe dînsulŭ până în ḑiua de astăḑĭ nu l'am vĕḑutŭ. De asemenea *nicĭ lada cu săpunurile parfumate* nu ne-a trimisŭ. Mi-a scrisŭ însă din Galaţĭ, că în curêndŭ va veni, și până acum nu s'a vĕḑutŭ, pe cât timpŭ îmĭ poruncesce încă ca să ajutŭ la afacerea ieromonachuluĭ Eliscŭ. După porunca pré fericireĭ tale voiŭ ajutà cât îmĭ va stà în putinţă, precum am și datŭ totŭ ajutorulŭ până ce l'am scosŭ din mânile lorŭ, nu însă cu împotrivire, ci cu rugăciune și implorare multă, findŭ-că pré fericirea ta a vĕḑutŭ bine că noĭ trăimŭ *în eparhiile lorŭ, și decĭ trebue să nu ne facemŭ duşmanĭ ca să ne prigonéscă pentru totŭ-d'a-una.*

Despre starea rea a egumenieĭ Pobratuluĭ încă așa rĕmâne lucrulŭ după cum scriamŭ cu călărașulŭ din rîndulŭ trecutŭ, cu carĭ scrisorĭ am trimisŭ și catastifurile, cu câte vite a primitŭ mŏnăstirea rĕposatulŭ și cu câte a lăsat'o, și să am porunca sa, ca să sciŭ câte adecă, să rĕmâe la mŏnăstire și câte să fie vêndute.

Despre *manuale (?)*, pe carĭ îmĭ poruncesce să le trimitŭ și să nu intre în vamă (să fie scutite de vamă), acum este peste putinţă de a se trimite, pentru-că învoiala lorŭ este de a le isprăvi pe la posturile marĭ, și atuncĭ

www.dacoromanica.ro

cu sfînta sa urare sperămŭ să găsimŭ ómenĭ ca să le trimitemŭ fără a plăti vamă.

Iar despre ajutorulŭ de care îmĭ seriĭ pré fericirea ta ca să ajutămŭ, a trimisŭ Bistricénulŭ leĭ 500, carĭ sunt depuşĭ la mine. Am spusŭ şi egumenuluĭ mŏnăstireĭ Bărnovski, care a promisŭ numaĭ leĭ cincĭ sute să dea. De asemenea şi eŭ mĕ voiŭ supune porunceĭ téle.

Am căutatŭ să găsescŭ aicĭ poliţă şi n'a fostŭ cu putinţă de a se găsi, am întrebatŭ şi pe Andreĭ Pavli şi domnia sa nu este în stare să găsóscă.

Am hotărîtŭ dar, cu venirea în Capitală a *boeruluĭ Hatmanulŭ Alexie Mişoglu*, cu care vine şi *Manulache Zugravu* şi fiindŭ-că maĭ toţĭ baniĭ sunt florii (galbenĭ) banĭ uşorĭ, să-ĭ trimitŭ cu chirŭ Manulache, care îĭ va remite pré sfinţieĭ téle şi décă voiŭ puté ca să facŭ şi restulŭ paralelorŭ totŭ galbenĭ îĭ voiŭ trimite tóte cu elŭ.

1784, Octombre 1.

Alŭ pré divincĭ şi de D-ḑeŭ slăvite, a vóstre fericirĭ pré smeritŭ şi îngenuchiatŭ servŭ

Chrysantu, arhimandritulŭ din Galata.

Scrisórea luĭ Dimitrie Serdarulŭ, către Avramie, de urare şi mulţămitóre şi despre o proprietate a sf. mormîntŭ, ce caută s'o arendeze.

Pré sfinţieĭ tale, pré divine dreptŭ fiŭ mĕ închinŭ sărutândŭ cucernicŭ drépta ta.

Rugându-mĕ Mântuitoruluĭ nostru, care a înviatŭ din morţĭ, ca să te păzéscă în deplină sănătate şi fericire spre ajungerea bunurilorŭ cele maĭ înalte.

Primindŭ scrisórea ta părintéscă cu cea maĭ mare bucurie şi aflândŭ prin ca despre buna ta sănătate, fórte m'am înveselitŭ.

Am vĕḑutŭ şi cele câte părintesçe îmĭ urezĭ pentru sĕrbătorile trecute a Pascilorŭ, pentru care mulţămescŭ fórte pré sfinţieĭ tale.

Fie ca acela care a înviatŭ în treĭ ḑile din morţĭ, să facă ca şi pré sfinţia ta să sĕrbătoréscă în tótă veselia, în anulŭ acestŭ şi în aniĭ viitorĭ.

Cunoscêndŭ aplecarea mea fiéscă către pré sfinţia ta şi extrema evlavie, rogŭ să-mĭ păstrezĭ şi maĭ departe şi să-mĭ mărescĭ favórea deosebită şi dragoste şi continuă amintire, şi să nu lipsescĭ de a-mĕ bine-cuvînta în tóte ceremoniile ce se sĕvîrşescŭ, îmbucurându-mĕ şi prin scrisorile tale părintescĭ şi arĕtătóre de sănătatea ta, a căreĭ anĭ fie mulţĭ şi fericiţĭ şi fericitele şi de D-ḑeŭ convingĕtórele urărĭ ale tale fie cu noĭ pe tótă viaţa.

1785, Maiŭ 13.

A pré sfinţieĭ tale fiŭ în Christosŭ şi gata la poruncă, servŭ.

Dimitrie Serdarulŭ

www.dacoromanica.ro

P. S. Despre moșia ce scrisesemŭ pré sfinţieĭ tale la Bucurescĭ, după scrisórea pré sfinţieĭ tale adresată sfîntuluĭ Arhimandritŭ din Galata, m'am învoitŭ cu pré cucernicia sa și dândŭ scrisóre la mŏnăstire, am primitŭ asemenea și din partea pré fericireĭ tale. — Fiulŭ meŭ Grigorașcu cu Domnița nevasta mea și pré iubita mea copilă Marióra, cucernicŭ se închină și sărută mâna pré sfinţieĭ vóstre.

Scrisórea Mariuţeĭ Niculésca, către Avramie, despre uneltirile în contra sa și despre primirea darurilorŭ trimese de către Patriarchŭ.

Pré sfinţieĭ vóstre cu smerenie mĕ închinŭ și drépta Ta cu evlavie o sărutŭ.

Rugându-mĕ celuĭ sfîntŭ și a totŭ puternicŭ D-ḑeŭ să Te păzéscă în plină sănătate și fericire pe pré sfinţitulŭ sĕŭ scaunŭ, până în adâncĭ bĕtrâneţe pentru întărirea și binele ortodocsismuluĭ.

Causa presenteĭ mele alta nu e, decât ca după smeritele mele închinăciunĭ, să vĕ aducŭ la cunoscinţă, că am primitŭ cele patru scrisorĭ de urare ale Tale. Una e scrisă din Decembre, a doua dela 13 Februarie și a treia din 18 a aceleiașĭ lunĭ, prin Nicolae Ţigara; iar a patra din 24 a aceleiașĭ lunĭ prin chir Teodori Caracada la Galaţĭ. Am primitŭ prin chir Nicolae Ţigara și *o cutie cu jumĕtate oca de icre* și prin Teodori Caracada o altă cutie cu *douĕ ocale icre și douĕ ocale caracatiţă*, *și o pereche papucĭ cu terlicurĭ* (biele) pentru carĭ tóte acestea fórte multŭ am mulţămitŭ bunătăţeĭ Tale. Am cetitŭ și cele ce-mĭ scrie privitóre la cumnatulŭ meŭ, că te-aĭ informatŭ prin scrisórea sfîntuluĭ archimandritŭ alŭ Văcărescilorŭ. Aducŭ la cunoscinţa pré sfinţieĭ Tale, că după plecarea Ta din Bucurescĭ pentru a merge în capitală, s'aŭ ridicatŭ cumnata mea în contra mea cu multă pismă supĕrându-mĕ, condusă fiind de lăcomie, cerêndŭ averea rĕposatuluĭ, cu scrisóre domnéscă, și să facă catagrafie în casa mea și aŭ cerutŭ judecata Divanuluĭ, pe cândŭ eŭ eramŭ în stare ticălósă, căcĭ zăceamŭ bolnavă pe patŭ de o bólă fórte grea și eĭ mĕ silia să mĕ ducŭ la Bucurescĭ. Le-am rĕspunsŭ că nu potŭ merge la judecată, căcĭ sunt bolnavă, iar eĭ cu mânie și indignare, îmĭ ḑiceaŭ că-mĭ vorŭ închiria casă în Bucurescĭ și acolo mĕ vorŭ aștepta până ce mĕ voiŭ fi însănătoșitŭ, ca să mĕ judecŭ împreună cu eĭ. Totŭ scopulŭ lorŭ era să mĕ aducă în pericolŭ de mórte precum s'a și întêmplatŭ că de strigătele lorŭ desordonate și de rĕutatea lorŭ, fiindŭ slabă, a fostŭ pe aci ca să mĭ cadă *dambla* (apoplexie) și să morŭ din pricina lorŭ, și dintre toţĭ maĭ cu sémă Gheorgache medelnicerulŭ cu glas tare și mânie îmĭ ḑicea să lipsescŭ din casa mea și dînșiĭ îmĭ vorŭ da zestrea mea de patru orĭ atâta, numaĭ să fugŭ, pentru că **eĭ nu primescŭ ca călugării să fie stăpânĭ pe lucrurile fraţilorŭ lorŭ.** Dar apoĭ s'aŭ lăsatŭ de a maĭ face catagrafia caseĭ mele și de procese. Mi-aŭ luatŭ însă moșiile pe carĭ

www.dacoromanica.ro

a hotărîtŭ rĕposatulŭ, ca după mórtea mea să le iea. Eĭ le-aŭ luatŭ înainte de termenŭ, nesocotindŭ testamentulŭ, care s'a scrisŭ de doĭ anĭ înainte de mórtea rĕposatuluĭ. Dar de nicĭ învoiala ce aveamŭ între noĭ nu aŭ maĭ voitŭ să asculte. Mânaţĭ de invidie, în locŭ de a-mĭ da ajutorŭ, s'aŭ dusŭ la boeriĭ Ispravnicĭ şi aŭ arĕtatŭ câţĭ ómenĭ avea casa mea scutelnicĭ, pe lângă aceĭ alŭ cărora birŭ îlŭ plătescŭ şi m'aŭ făcutŭ de am plătitŭ nu numaĭ pentru aceştia, dar şi pentru maĭ mulţĭ morţĭ, şi dintre ómeniĭ alŭ cărora birŭ îlŭ plătescŭ mi-aŭ luatŭ pe câţĭ-va, şi-ĭ stăpânescŭ eĭ, şi se folosescŭ de munca lorŭ, iar eŭ le plătescŭ birulŭ lorŭ, şi pentru tóte acestea nu am pututŭ până acum să intentezŭ procesŭ în contra lorŭ, din causa îmbolnăviriĭ mele şi împrejurarea erneĭ. Acum însă fiindŭ-că am trebuinţă ca să mĕ întîlnescŭ cu tatălŭ meŭ, am venitŭ ḑilele acestea la Galaţĭ şi la 10 a l. c. plecŭ de aicĭ şi mĕ ducŭ a casă, iar după 15 séŭ 20 de ḑile mĕ ducŭ la Bucurescĭ ca să mĕ întîlnescŭ şi cu sfîntulŭ archimandritŭ alŭ mónăstireĭ Văcărcscĭ şi să-mĭ cautŭ de drepturile mele dela rĕutăcioşiĭ meĭ cumnaţĭ şi orĭ-ce sfîrşitŭ se va da afacereĭ mele, iarăşĭ voiŭ însciinţa pe prė sfinţia Ta. Am vĕḑutŭ că prė sfinţia Ta milostivindu-mĕ îmĭ ridică embaticulŭ de 100 leĭ.

Eŭ, prė fericite stăpâne, cu ajutorulŭ a-totŭ puterniculuĭ D-ḑeŭ, şi prin sfintele Tale urărĭ, îngrijescŭ cât îmĭ stă în putinţă, ca să aducŭ la sfîrşitŭ lucrarea la care ḑi şi nópţe e pironită tótă cugetarea mea, pentru a o sĕvêrşi după scopulŭ nostru, şi de 1 Maiŭ începe lucrarea bisericeĭ.

Despre călugărulŭ pe care l'am cerutŭ, îmĭ scrie prė fericirea Ta că a scrisŭ sfîntuluĭ Arhimandritŭ alŭ Văcărescilorŭ, ca să îngrijéscă de elŭ şi să mi-lŭ trimită, şi m'am bucuratŭ, pentru-că nu am nicĭ unŭ omŭ destoinicŭ ca să administreze lucrurile caseĭ, căcĭ dintre ceĭ şése scutelnicĭ ce-ĭ aveamŭ de demultŭ de când trăia rĕposatulŭ, acum mi-a luatŭ visteria pe 2 şi aŭ rĕmasŭ numaĭ patru, care şi acésta o datorescŭ totŭ cumnaţilorŭ meĭ, precum şi prin relele ce aŭ adusŭ aŭ ameninţatŭ şi pe ţiganiĭ metohuluĭ, şi mi-aŭ fugitŭ în Bogdania (Moldova), pentru care căldurosŭ mĕ rogŭ ca să scrie *către prė Inaltulŭ Domnŭ Alexandru Vodă şi către sfîntulŭ egumenŭ alŭ mónăstireĭ Galata, ca să dea mână de ajutorŭ omuluĭ meŭ pe care îlŭ voiŭ trimite ca să-ĭ aducŭ la metohŭ, pentru că* să scie unde sunt. — Şi acestea dreptŭ slugă, iar fericitele Tale urărĭ fie cu noĭ pe tótă viaţa.

1785, Aprilie 9 din Galaţĭ.

A prė sfinţieĭ Tale smerită slugă
Mariuţa Niculésca, soţia rĕposatuluĭ
Hasanache Niculescu din Rômnicŭ.

P. S. Şi tatălŭ meŭ smeritŭ se închină şi cucernicŭ sărută drépta, şi se găsesce fórte slabŭ din causa bĕtrâneţiĭ.

www.dacoromanica.ro

Scrisórea luĭ Ghermano, egumenulŭ Văcărescilorŭ, către Avramie, în care se cuprinde amănunte despre omorulŭ egumenuluĭ dela Comana Antimŭ, și catagrafia avereĭ sêle.

Prė fericireĭ Tale dreptŭ slugă și cu smerenie mĕ închinŭ sărutândŭ a-totŭ evlaviosŭ grațiósa Ta drėptă.

După închinăciunea mea smerită, iarășĭ aducŭ la cunoscința prė sfințieĭ Tale, că la 26 Iunie aŭ omorîtŭ pe Antimŭ Comanianulŭ tâlhariĭ în timpulŭ cineĭ, afară în grădină, și după omorŭ aŭ deschisŭ odăile și aŭ spartŭ lăḍile sêle, și aŭ luatŭ toțĭ baniĭ câțĭ aŭ găsitŭ și alte argintăriĭ și îndată auḍindŭ de acêsta am fostŭ la boerulŭ Spătarŭ și i-am datŭ de scire și d-sa a făcut'o cunoscutŭ M. Sale și aŭ trimisŭ unŭ omŭ domnescŭ și aŭ făcutŭ catagrafie cu unŭ omŭ alŭ meŭ, pe care o trimitŭ prė sfințieĭ tale împreună cu scrisórea egumenuluĭ Ioasafŭ, închise în scrisórea a doua adresată prė sfințieĭ Tale, căcĭ cea d'întêiŭ aŭ oprit'o ḍicêndŭ că nu e cuviinciósă, cu boerulŭ Paharnicŭ Celebi Gheorgache, care a adusŭ mucarerulŭ (ordinŭ de înoirea domnieĭ), și să le cereți.

Și pentru-că am găsitŭ unŭ omŭ sigurŭ și credinciosŭ, pe Hagi Panaitŭ nepotulŭ luĭ Papazoglu Hagi Dumitrache, v'am făcutŭ cunoscutŭ cum s'a întâmplatŭ acestŭ faptŭ durerosŭ și să grăbițĭ porunca vóstră, de ceea ce trebue să facŭ, scriindu-mĭ că ațĭ aflatŭ dela alțiĭ cu de-amănuntulŭ, și să trimiteți egumenŭ, sêŭ să-mĭ porunciți ca să punŭ pre unulŭ de aicĭ, căcĭ sunt mulțĭ carĭ o cerŭ mănăstirea precum și în ce chipŭ s'o daŭ? dupe cum vĕ scriŭ cu deamănuntulŭ în scrisórea cea-laltă.

Și acestea închinându-mĕ; iar sfintele vóstre urărĭ fie mântuitóre și păzitóre vieţeĭ mele.

1785, Iulie 5.

A prė sfințieĭ vóstre slugă smerită și gata la poruncile tale

Ghermano, egumenulŭ Văcărescilorŭ.

Scrisórea egumenuluĭ Ghermanŭ, alŭ mănăstiriĭ Văcărescĭ, către Avramie, patriarhulŭ, prin care îĭ comunică diferite informațiunĭ.

Prė fericirea vóstră dreptŭ slugă și cu smerenie o salutŭ, sărutândŭ cucernicŭ prė sfințita eĭ drėptă.

După acêstă cucernică a mea închinare etc. aducŭ la cunoscința prė sfințieĭ vóstre că la 17 a luneĭ curente am primitŭ scrisóre din partea sfîntuluĭ archimandritŭ chir Metrofanŭ Caloianu în care se relatêză despre primirea caseĭ hărizite de către rĕposatulŭ doftorŭ Hagi Gheorghe, că a primit'o și că de o

www.dacoromanica.ro

cam-dată nu o cere nimenĭ spre a o vinde; maĭ cu sémă îmĭ scrie, că décă o va cere cine-va, nu póte să o vînḑă acum până nu se va sfîrşi anulŭ, de óre-ce într'însa locuesce unŭ boerŭ, stolnicŭ Ştefanŭ, care a ajutatŭ întru primirea caseĭ, şi care dă pe fie-care lună 5 groşĭ chirie şi susţine că maĭ mare cutie ca acea a sf. mormîntŭ alta nu este, pentru că ḑicea ceĭ-l-alţĭ să se dea la cutia politieĭ, şi de acea nu vrea să-lŭ scóţă înainte de timpŭ. Dar caută totuşĭ că, décă se va găsi cine-va care vrea să o cumpere, să o vînḑă după o ast-fel de învoială în câtŭ să nu neliniştéscă pe boerŭ; aceleaşĭ lucrurĭ îmĭ scrie că le însciinţéză şi pré fericireĭ téle, care scrisóre alăturĭ aci, vĕ o trimetŭ.

Pe lângă acestea rĕposatulŭ Anthimŭ Comanianulŭ făcuse învoială cu meşterĭ, tătarĭ şi dulgherĭ cu scopulŭ de a meremetisi clopotniţa, paraclisulŭ şi maĭ multe odăĭ, cu douĕ sute treĭ-ḑecĭ şi şése leĭ. La 29 Maiŭ s'a încheiatŭ învoiala lorŭ, precum spune în contractulŭ lorŭ, şi baniĭ să 'ĭ dea în 3 sferturĭ. Dar rĕposatulŭ n'a ajunsŭ să le dea de câtŭ sfertulŭ celŭ d'întêiŭ, iar cele-l-alte douĕ sferturĭ aŭ rĕmasŭ neplătite, dar după mórtea luĭ însă aŭ venitŭ meşteriĭ să céră dela mine restulŭ banilorŭ, ḑicêndu-mĭ séŭ să isprăvéscă tótă reparaţiunea după contractulŭ încheiatŭ şi să li-se dea baniĭ ce li-se maĭ cuvine, séŭ să se cerceteze câtŭ aŭ lucratŭ şi să li-se plătéscă după analogie. Decĭ vĕḑêndŭ că este atâta cherestea şi atâta cantitate de varŭ, şi altŭ multŭ materialŭ gata, ca să nu se ducă în zadarŭ tóte acestea, am raportatŭ Inălţimeĭ séle despre acestea, şi mi-s'a poruncitŭ să trimeţŭ pe meşterĭ ca să isprăvéscă ceea ce a maĭ rĕmasŭ şi să iée baniĭ lorŭ, şi i-am trimesŭ de lucréză, după cum mi s'a poruncitŭ.

Rĕposatulŭ maĭ avusese o învoială cu nisce meşteşugarĭ, 2 franţuzĭ, dându-le douĕ sute ocale bronzŭ pentru a turnà douĕ clopote câte 34 parale la oca pentru facerea lorŭ, carĭ meşterĭ aŭ sositŭ şi aŭ turnatŭ călipurile clopotelorŭ înaintea morţiĭ luĭ.

Dar după mórtea luĭ aŭ venitŭ ḑicêndŭ că aŭ turnatŭ calipurile şi că trebue să facă clopotele, şi eŭ neputêndŭ să facŭ altmintrelea, căcĭ puteaŭ să ne spună **elciului** (trimisulŭ, ambasadorulŭ), le-am spusŭ ca să le isprăvéscă şi apoĭ să le plătescŭ după cum e învoiala, suma care întrece 200 leĭ cu alte lucrurĭ ce a necesitatŭ alcătuirea lorŭ, cositorŭ şi céră, etc.

De asemenea vĕ scrisesemŭ şi despre unŭ egumenŭ, séŭ să trimiteţĭ de acolo, séŭ să-mĭ porunciţĭ ca să punŭ unulŭ de aicĭ, pentru-că mi-lŭ cerc.

Cât despre conducerea mŏnăstiriĭ, de-o-camdată am unŭ omŭ acolo care de-o-camdată îngrijesce de tóte, şi de iarbă şi de viĭ, şi cheltuescŭ pentru acestea din ale mele, şi aşteptŭ porunca respectivă.

De asemenea prin urările pré sf. vóstre am începutŭ şi reparaţia Plătăresciloru, a clopotniţeĭ şi a unorŭ odăĭ; ne-am învoitŭ cu sus-pomeniţiĭ meşterĭ şi pentru acestea cu aceleaşĭ preţurĭ.

www.dacoromanica.ro

Din partea Mariuţiĭ nu am primitŭ nicĭ o scrisóre de multŭ, décă s'a isprăvitŭ clădirea bisericeĭ orĭ nu, şi nicĭ n'a venitŭ ea în Bucurescĭ.

Iar despre cele treĭ sute chile de grâŭ despre care v'am scrisŭ, că-lŭ voiŭ vinde dacă voiŭ găsi, am cercetatŭ şi nu 'lŭ vrea nimenea, fiindŭ cu desăvîrşire nefolositorŭ şi putredŭ.

Am primitŭ şi 20 leĭ dela egumenulŭ Stelianŭ chirŭ Partenie, am scrisŭ şi celuĭ din *Ţiţarchiŭ* să trimită embaticulŭ sĕŭ de doĭ anĭ, douĕ sute leĭ.

Ceĭ o mie de leĭ despre care v'am scrisŭ că datorescŭ rĕposatuluĭ Anthimŭ unuĭ polcovnicŭ (?) Ioniţă 500 şi unuĭ óre-care Mihalache 500 vorŭ întârdia până îĭ vomŭ primi, pentru-că sunt în neputinţă de a le plăti şi ne dicŭ ca să ne dea în anulŭ acesta puţinŭ vinŭ şi în anulŭ viitorŭ puţinŭ încă, până când se vorŭ achita.

Unŭ óre-care Moinesculŭ avea douĕ róte de móră în Ialomiţa pe moşia Schituluĭ Gruĭ şi are şi schitulŭ o rótă pe care o cerea să i-o cumpere Moinesculŭ pe timpulŭ când pré fericirea ta se găsia aicĭ şi să vĕ dea 500 leĭ décă vĕ aduceţĭ aminte, şi v'a împiedicatŭ egumenul Gruiuluĭ ca să nu o vindeţĭ; acum însă sus-numitulŭ Moinesculŭ a încetatŭ din viaţă, soţia luĭ a scosŭ cele douĕ róte de móră la mezatŭ ca să le vîndă, şi i-aŭ oferitŭ alţĭ străinĭ o mie de leĭ, şi decĭ, pentru-că schitulŭ are preferinţa, femeea dice ca să le cumpere séŭ să dea permisiunea să le cumpere altulŭ cu acelaşĭ preţŭ; a şi pusŭ ca mijlocitorŭ pe sfinţia sa din Drystra, şi mi-a spusŭ totŭ aceleaşĭ lucrurĭ, şi eŭ i-am rĕspunsŭ, că nu potŭ, décă nu voiŭ scrie pré fericireĭ tóle, decĭ décă voiţĭ să le cumpere schitulŭ, şi să-mĭ dea embaticŭ şi dela alte venituri, poruncitĭ să le cumpĕrŭ séŭ să le cumpere celŭ dela sf- Gheorghe, căcĭ schitulŭ aparţine sfîntuluĭ Gheorghe, iar décă veţĭ da permisiunea să le cumpere vr'unŭ străinŭ, iarăşĭ schitulŭ 'şĭ are róta sa, şi cum găsiţĭ de cuviinţă.

Să maĭ trimiteţĭ şi o afurisenic prin care să se afurisésca slugile rĕposatuluĭ Anthimŭ, pe unŭ călugărŭ Meletie, pe căpitanŭ Ioniţă, pe popa fratele luĭ Ioniţă şi pe alţĭ mulţĭ ciocoĭ, carĭ se bănuesce că toţĭ aceştia aŭ răpitŭ şi eĭ după mórtea rĕposatuluĭ până când să fie trimişĭ ómenĭ de aicĭ ca să facă inventariulŭ, pentru-că césorniculŭ sĕŭ, farfuriile séle, feligianurĭ, tipsie de argintŭ pentru dulcéţă nu s'aŭ găsitŭ, şi alte obiecte ce nu le cunóscemŭ şi se dice că aceste slugĭ după ce l'aŭ omorîtŭ hoţiĭ, aŭ luatŭ cheile ce le păstra cu sine şi aŭ deschisŭ odaia în care avea baniĭ şi spărgêndu-ĭ lădiţa, i aŭ luatŭ baniĭ, şi apoĭ s'aŭ introdusŭ în cea-l-altă odae unde avea hainele séle într'o altă ladă mare şi aŭ spart-o şi aŭ luatŭ tipsia de dulcéţă cu farfuriĭ şi filigeanurĭ numaĭ, şi înăuntru în acéstă ladă eraŭ şi lucrurĭ sfinte d'ale bisericeĭ şi nu s'aŭ atinsŭ de ele, unŭ discopotirŭ (potirŭ cu discŭ) de argintŭ, cădelniţă de argintŭ, şi o cingĕtóre cu bucăţĭ marĭ de argintŭ, carĭ astŭ-felŭ cum eraŭ aşa le-aŭ lăsatŭ hoţiĭ, şi cu dînşiĭ s'a dusŭ sus-disulŭ Meletie, că-

www.dacoromanica.ro

pitanŭ Ioniță și popa fratele sĕŭ și alte slugĭ, și aŭ vĕḑutŭ ce aŭ ridicatŭ hoțiĭ, și pentru bănuială e necesitate de afurisenie, maĭ cu sémă pentru căpitanulŭ care e datorŭ rĕposatuluĭ, și nu am găsitŭ nicĭ măcarŭ o hârtie de datorie.

Și odaia luĭ, ce avea la sf. Gheorghe, încă nu a fostŭ cercetată pentru a-ĭ face inventariulŭ, e pecetluită cu pecetia rĕposatuluĭ de când trăia, și cu a mea, de când a muritŭ, și așteptŭ porunca, ca să o deschidŭ, pentru-că pe timpulŭ când am auḑitŭ de mórtea luĭ, m'am dusŭ la sf. Gheorghe, ca să pecetluescŭ odaia luĭ și acolo, în chilia reposatuluĭ, am întêlnitŭ pe fostulŭ Comanianŭ Macarie, și l'am întrebatŭ dacă are cheia séŭ pecetea odăeĭ rĕposatuluĭ, și elŭ mi-a rĕspunsŭ cum că nu are nimicŭ, și apoĭ vĕḑêndu-mĕ că pecetluescŭ odaia luĭ, m'a întrebatŭ Macarie pentru ce o pecetluescŭ? și i-am spusŭ că a muritŭ, și apoĭ mi-a spusŭ că are cheia odăeĭ luĭ; și alte calabalîcurĭ Anthimŭ le purtă cu sine, și înainte de câte-va ḑile le ridicase și le pusese în odaia sa dela sf. Gheorghe și i-a lăsatŭ numaĭ cheia, iar nu și pecetea sa, și pe elŭ îlŭ avea de capuchehaia, că-ĭ cumpĕră cele trebuincióse și totŭ materialulŭ clădireĭ elŭ îlŭ cumpĕră, pe lângă acestea îlŭ maĭ avea și omŭ de încredere, etc.

1785, Iulie 22.

Ghermano alŭ Văcăresciloru.

Scrisórea luĭ Grigorie, Mitropolitulŭ Ungro-Vlachieĭ, către Avramie, despre asigurarea afierosirilorŭ luĭ Asanache Niculescu.

Pré sfinție vóstre, pré respectabile smeritŭ mĕ închinŭ, sfînta și grațiósa dréptă a sa cucernicŭ sărutândŭ. D-ḑeŭ să te păzéscă în deplină sănătate și prosperitate cu viață lungă.

Scrisórea sacră a pré sfinție V-tre la 20 a luncĭ trecute Iulie scrisă, am primit'o, și urările și bine-cuvîntările tale m'aŭ îmbucuratŭ precum și iubirea ta sufletéscă (pe care din bunĕtate prietenéscă pe cândŭ te găseaĭ încă aicĭ, aĭ doveditŭ, și dovedescĭ continuŭ prin scrisorĭ, și îngrămădindŭ asupra mea acele pe carĭ neputința de a le sĕvêrși m'a împiedicatŭ, și cunoscŭ numaĭ lipsurĭ în mine, iar din contră în pré sfinția ta atâtea calitățĭ și virtuțĭ). Am vĕḑutŭ și cele ce urméză; câtŭ despre *afierosirile făcute sfîntuluĭ mormîntŭ alŭ Domnuluĭ nostru de către Asanache Nicolescul, fie informată pré sfinția ta că moștenitoriĭ s'aŭ liniștitŭ și că le-a luatŭ biserica, și eŭ din tótă puterea mea ajutŭ, după cum 'mĭ și cunósce aplecarea pe care o am de multŭ pentru tóte metósele sfîntuluĭ mormîntŭ și respectulŭ către pré sfinția ta.* Poruncéscă-mĭ dar Pré sfinția Ta acele, pentru carĭ mĕ socotesce destoinicŭ, și ureze-mĭ ca să potŭ sĕvêrși cele ce preferŭ. De asemenea rogŭ Pré sfînta să mĕ îmbucure prin scrisorile sále

www.dacoromanica.ro

vestitóre de sănătatea sa, a căreĭ anĭ de la Dumnedeŭ mulțĭ și veselĭ, iar urările séle de D-deŭ convingătóre cu mine pe tótă viéța.

1785, Augustŭ 26.

A pré fericireĭ tóle pré respectabile cu totulŭ supusŭ poruncilorŭ.

Alŭ Ungro-Vlachieĭ Grigore.

Scrisórea patriarchuluĭ Ierusalimuluĭ, Avramie, archiepiscopuluĭ din Sina, Chirilŭ, și a proiestoșilorŭ mŏnăstirilorŭ sfîntuluĭ munte către Domnulŭ Moldoveĭ, prin care se rógă să scutéscă metósele sfîntuluĭ pămêntŭ din Moldova, fiindŭ pline de datoriĭ, de contribuția de cincĭ sute leĭ ce li-s'a impusŭ. 1785, Sept.

Pré strĕlucite Dómne, aflândŭ din scrisorile archimandrituluĭ nostru de acolo din Galata, Chrisantŭ, porunca dată de Inălțimea vóstră tuturorŭ mŏnăstirilorŭ din totŭ principatulŭ, prin care a orînduitŭ domnesce prin confratele nostru sfîntulŭ Metropolitŭ alŭ Moldoveĭ că întêĭ să se facă socotéla fie-cărcĭ mŏnăstirĭ și apoĭ să se facă distribuirea celorŭ 5.000 de leĭ pentru cutia care e a se face în viitorŭ:

Prin presenta nóstră cu toțiĭ venimŭ și cu cele douĕ mâinĭ ale nóstre capulŭ tĕŭ strĕlucitŭ bine-cuvîntândŭ, ceremŭ rugându-ne părintesce de Inălțimea ta și noĭ și pré sfințitulŭ episcopŭ alŭ Sineuluĭ și fratele nostru iubitŭ în sfîntulŭ Duhŭ și slujitorŭ împreună chir Chirilŭ și pré cucernicii părinți aĭ munteluĭ Athonŭ, să ridicĭ acestŭ felŭ de dare lăsândŭ mŏnăstirile nóstre, séŭ maĭ bine zicêndŭ miloștivindu-te de ele prin ridicarea acesteĭ mĕsurĭ precum și ceĭ fericiți în odihnă și predecesoriĭ strĕbunĭ aĭ Inălțimeĭ tale aŭ făcutŭ, și să găsescĭ unŭ altŭ mijlocŭ după adâncimea inteligențeĭ tale pentru sĕvêrșirea acestuĭ faptŭ de milostenic pe care vrea să-lŭ facă Inălțimea ta, scutindŭ tóte mŏnăstirile nóstre de acéstă contribuție care va fi pe vecĭ cu suma anumită de cincĭ miĭ leĭ, și să facĭ ce e bine cu bine, căcĭ sciĭ, că ce e bunŭ nu este bunŭ, dacă nu se face bine; căcĭ în modulŭ acesta nu se va trage nicĭ unŭ folosŭ și prin urmare și mŏnăstirile nóstre se vorŭ pustii pe de întregulŭ și decĭ și ctitoriĭ acestora și afierositoriĭ vorŭ deveni nepĕsătorĭ la pomană și orĭ și ce ajutorŭ prin ele va lipsi. Noĭ în timpulŭ când treceamŭ acolo, am vĕdutŭ socotelele tuturorŭ mŏnăstirilorŭ, și am găsitŭ într'îns ele aprópe fórte puține, carĭ potŭ să dea plata anuală scaunuluĭ nostru, dar cele-lalte fiindŭ îndatorite, nicĭ reparația lorŭ nu potŭ face, necum să dea anualulŭ.

Decĭ ca să nu se derapene cu desĕvêrșire, am orînduitŭ ca acele carĭ potŭ da anualulŭ, să ajute celorŭ ce nu maĭ potŭ. Din acestea dar póte Inălțimea ta să înțelégă dacă mŏnăstirile sunt în stare, fiindŭ în halulŭ acesta, ca să se maĭ încarce și cu acéstă grea povară a contribuțieĭ de 5.000 leĭ. Decĭ spu-

www.dacoromanica.ro

nemŭ cu convingere Inălțimeĭ tale dacă ne va ierta acésta — mŏnăstirile se pustiescŭ, fiindŭ-că veniturile lorŭ nu sunt îndestulătóre și ajutorulŭ micŭ séŭ orĭ-câtŭ fie, pe care îlŭ dă locurilorŭ sfințite cărora sunt închinate vorŭ înceta cu desĕvêrșire.

Decĭ cu toțiĭ ne rugămŭ fierbinte de ea ca acésta să nu se întêmple tocmaĭ în ḑilele strĕlucite a Inălțimeĭ tale, dar prin altŭ mijlocŭ să se economiséscă strîngerea cutieĭ și a mileĭ, mŏnăstirile rĕmêindŭ cu totulŭ nesupĕrate, și avemŭ încredere în buna-voința ta, care privindŭ folosulŭ și îmbunătățirea mŏnăstirilorŭ, veĭ primì rugăciunile și implorările nóstre pentru acésta și făgăduimŭ Inălțimeĭ tale rugăciunile nóstre neîncetate către D-ḑeŭ, pentru bunătățile și bine-facerile Inălțimeĭ tele către noĭ.

(Acéstă semnătură e fórte curiósă :)

Pré fericituluĭ, pré divinuluĭ și pré sfîntuluĭ părinte alŭ meŭ și patriarchŭ alŭ sf. orașŭ Ierusalimŭ și alŭ întregeĭ Palestine, chir Avramic, Domnuluĭ și stăpânuluĭ meŭ pré respectabilŭ în Capitală.

Anexa la pag. 380 și 424.

Intre scutirile și folosințele ce Domnitorulŭ Șuțu acordă, ca și în trecutŭ, unora și altora și maĭ alesŭ boerilorŭ și mŏnăstirilorŭ, aŭ fostŭ *monopolulŭ* de scaune de măcelărie (1), liuḑĭ străinĭ și chiar din pămîntenĭ, *bolovanĭ de sare anualmente* luațĭ dela ocne (2) și ri-

(1) *Cartea dumné-luĭ Vel Vist. Nicolae Brâncovénu, a ținea 4 scaune de carne la moșia Obilescĭ sud. Ilfovŭ.*

Zem. Vlas. Dat'am cartea Domnieĭ mele dumné luĭ cinstituluĭ și credinciosŭ boeruluĭ Domnieĭ mele Nicolae Brâncovénu Vel Vist. cu care să aibă a ținea la moșia dumné-luĭ Obilescĭ, sud. Ilfovŭ, patru scaune de carne, scutite și apărate, etc.

(2) Nu numaĭ sub M. Șuțu s'aŭ datŭ bolovanĭ de sare, ca rĕsplătire ci și maĭ din vechiŭ, cum potŭ să maĭ probeze, peste actele deja aduse în vol. I alŭ nostru și următórele acte:

Cartea ce s'a datŭ luĭ Dumitru dela Veli-Slatina a lua pe totŭ anulŭ dela Ocna Telega bolovanĭ sare 20.

Davat. gvmd. Luĭ Dumitru dela Veli-Slatina, carele fiindŭ gazda boerilorŭ și altorŭ ómenĭ Domnescĭ ce mergŭ la Țarigradŭ, și vinŭ de acolo încóce aŭ avutŭ orênduială dela trecațiĭ Domnĭ de aŭ luatŭ pe fiesce-care anŭ dela Ocna Telega bolovanĭ 20, precum pentru acésta ne adeverimŭ Domnia mea atâtŭ din cărțile altorŭ Domnĭ, cât și din cartea Domnieĭ séle Grigorie Ghica

www.dacoromanica.ro

gurósa menţinere a monopoluluĭ proprietăţeĭ de a vinde ea singură vinŭ şi spirtóse.

Ba acestŭ monopolŭ l'a reclamatŭ Mitropolia, pre locurile séle, nu numaĭ la sate, ci chiar şi la Bucurescĭ (1).

Vodă cu lét 1769, Maiŭ 20. Dreptŭ aceea întărimŭ şi Domnia mea printr'acéstă carte a Domnieĭ mele ca să aibă a lua acéstă sare şi anulŭ acesta şi d'acum înainte, şi poruncimŭ Domnia mea Domnieĭ séle Vel Cămăraşŭ Za Ocne să daĭ sarea acésta ne-smintitŭ. ii saam recch. gvmd. 1775, Iunie 7.

1775, Iunie 7. Asemenea carte s'a datŭ şi Nicoliĭ dela Dragoru Chioté ce este iarăşĭ gazdă să aibă a lua pe totŭ anulŭ dela Ocna Telega bolovanĭ 20.

1775, Iunie 7. Asemenea carte s'a datŭ şi luĭ Saigaz dela Solime ce este iarăşĭ să iée 20 bolovanĭ sare dela Ocna Telega pe totŭ anulŭ.

1775, Iunie 11. Asemenea s'a datŭ şi luĭ Alibaşa dela Despodagŭ gazda iarăşĭ pentru 20 bolovanĭ sare dela Ocna Telega să iée pe totŭ anulŭ.

1775, Iunie 12. Schele Chehaiasi dela Turtucaia să iée pe totŭ anulŭ dela Ocna Telega bolovanĭ sare 12.

Cartea popi Izanŭ pentru 20 bolovanĭ de sare dela Ocna Telega.

Zem. vlascoi. De vreme ce popa Izanŭ dela Echimstambolŭ fiindŭ *gazdă bocrilorŭ şi altorŭ ómenĭ domnescĭ ce mergŭ cu trebĭ la Ţarigradŭ* aŭ avutŭ milă dela alţĭ trecuţĭ Domnĭ să iée pe totŭ anulŭ câte 20 bolovanĭ sare dela Ocna Telega precum ne-amŭ adeveritŭ Domnia mea din cartea rĕposatuluĭ Domnŭ Mihaiŭ Racoviţă Vvd, ot. lét. 7250, Ianuarie 17, i din cartea Domnieĭ-séle rĕposatuluĭ Scarlatŭ Gregorie Ghica Vvd. ot. lét. 1766, Septembre 29, i din cartea Domnieĭ-séle rĕposatulŭ Gregorie Alexandru Ghica Vodă ot. lét. 1769, Maiŭ 30, care cărţĭ arĕtându-le şi numitulŭ preotŭ de s'aŭ vĕdutŭ de Domnia mea, ne-amŭ milostivitŭ asupră-ĭ de i-amŭ întăritŭ acéstă milă şi cu cartea Domnieĭ-mele, prin care poruncimŭ să-şĭ iée nesmintitŭ pe totŭ anulŭ dela numita Ocnă că aşa este porunca Domnieĭ-mele, *ii saam receh gvmd.* 1778, Noemvre 21. (Cod. III, fila 256.)

(1) Iacă documente probândŭ acésta :

Pentru ceĭ ce şedŭ pe moşia Metropolieĭ aicĭ în Bucurescĭ, a nu vinde vinŭ fără numaĭ a Metropolieĭ.

Iŏ Mihailŭ Constantinŭ Şuţulŭ Vvd. Zem. Vlas.

Fiindŭ-că vĕdumŭ Domnia mea, pentru acésta cartea Domnieĭ-séle fratelui Alexandru Vodă Ipsilante şi osebitŭ avêndŭ sfînta Mitropolie şi vechĭ chrisóve şi cărţĭ dela alţĭ rĕposaţĭ Domnĭ maĭ de nainte, poruncimŭ déră după acele sineturĭ Domnescĭ care arĕtă că aşa s'a urmatŭ, să nu fie volnicŭ pe locŭlŭ sfinteĭ Mitropoliĭ a face vînţare din rachiŭ fără de scirea şi voia Mi-

www.dacoromanica.ro

Nu numaĭ particularilorŭ, mŏnăstirilorŭ și bisericilorŭ din țéră le-aŭ semnatŭ M. Șuțu scutirĭ și le-a datŭ privilegiĭ, ci și la maĭ multe mŏnăstirĭ din Orientŭ.

Așa în 22 Octombre 1783, a datŭ chrisovulŭ pentru folosințele mŏnăstireĭ dela sânta Agora. (Cod. XI, fila 7.)

Iacă o carte din 5 Septembre 1785, prin care M. Șuțu acordă mŏnăstireĭ dela Vlach-Seraiulŭ din Constantinopole, vinăriciulŭ dela maĭ multe popóre:

Cartea de milă de vinăriciŭ, a sfinteĭ mŏnăstirĭ Vlach-Seraiŭ dela Țarigradŭ, care după acestŭ ifosŭ s'aŭ făcutŭ și la cele-lalte mŏnăstirĭ.

Zem. Vlas. Fiindŭ-că sfînta mŏnăstire Vlach-Seraiŭ din cetatea Țarigraduluĭ are milă de vinăriciŭ prin chrisovulŭ Domnieĭ mele la județulŭ Romanațĭ, din poporulŭ Dobrosloveni, Fâlcoiulŭ Brâncoveni, Vălenĭ, Balciulŭ, Branețulŭ, Prișcoveni, Dobrunŭ, Rosienĭ, i Osica, Coșoveni, Viișóra, Popânzălescĭ, Prêjba, Apelenĭ, Ghizdăvescĭ, Mărșanĭ, Galeșulŭ, Soreculŭ, Parsovulŭ, Dobrotescĭ, Zvorea, Amarescĭĭ de sus i jos, Celeiulŭ, Bobiciulŭ, Studina, Rendé, Garbovĭ i Verdé

---

tropolieĭ, și dumné-ta Vel Agă, séŭ dumné-ta Vel Spătarŭ întru a căruia ținutŭ va fi de aceste locurĭ, să avețĭ a opri pe aceĭ pe toțĭ a nu pute maĭ multŭ vinde și a rădica vinurile lorŭ, 1785, Martie 16.

Pré Înălțate Domne,

Cu smerita nóstră anafora însciințămŭ pe Măria Ta că sfînta Mitropolie are făcută orênduială atâtŭ prin alte chrisóve dela alțĭ rĕposațĭ Domnĭ cum și prin cartea Mărieĭ Sêle Alexandru Vodă Ipsilante, cum că atâtŭ aicĭ în têrgŭ pe locurile sfinteĭ Mitropoliĭ, cât și afară pe moșiĭ, voe să nu aibă nimenĭ locuitorĭ, a vinde vinŭ séŭ rachiŭ pe moșiile Mitropolieĭ, fără voia și scirea Mitropolieĭ, acum vedemŭ, luminate Dómne, că aicĭ pe podulŭ Calicilorŭ pe loculŭ sfinteĭ Mitropoliĭ maĭ toțĭ locuitoriĭ aŭ pusŭ vinŭ și vîndŭ și în totŭ chipulŭ amŭ mijlocitŭ a le face zaptŭ să o părăsescă să numaĭ vîndă, și nu să póte pentru care fiindŭ-că dintru acésta se pricinuesce sfinteĭ Mitropoliĭ pagubă, căcĭ vinurile Mitropolieĭ nu se potŭ vinde, să fie luminată porunca Mărieĭ Têle cu strajnicŭ Mum-bașîrlâcŭ și cu zapciŭ orînduitŭ, ca pe toțĭ să facă să-șĭ ridice vinurile și de acum înainte să nu maĭ pue nimenea să vîndă ca să pótă a se vinde vinurile Mitropolieĭ, de aceia rugămŭ pe Măria Ta și aniĭ Mărieĭ Têle dela Domnulŭ Dumnedeŭ rugămŭ să fie multĭ și norociți, aĭ Mărieĭ Têle către Dumnedeŭ fierbinte rugătorŭ și smeritŭ părinte sufletescŭ. 1785, Februarie. (Cod. XIII, fila 197.)

Gregorie alŭ Ungro-Vlachieĭ.

www.dacoromanica.ro

câte douĭ banĭ de vadră şi părpărulŭ după obiceiŭ; am datŭ acéstă Domnéscă nóstră carte .... ce s'a orînduitŭ din partea mŏnăstireĭ ca să aibă a umblà de împreună cu vinăricerĭĭ Domnescĭ la cerutulŭ vinăriciuluĭ dintr'aceste popóre, şi după ce se va mĕsurà vinurile cu cotulŭ celŭ Domnescŭ pecetluitŭ, făcêndu-se şi douĕ catastişe din care să iea omulŭ mŏnăstireĭ unulŭ, iar altulŭ să rĕmâie la vinăricerĭ iscălitŭ, să aibă omulŭ mŏnăstireĭ a-şĭ strînge banĭĭ sĕĭ partea mŏnăstireĭ deplinŭ, fără de a nu se amestecà vinăricerĭĭ întru nimicŭ la banĭĭ mŏnăstireĭ, şi fără de a nu pretendirisì nicĭ cu pricină de zeciuială, nicĭ de vre-o cheltuială, séŭ cu altŭ nume, nicĭ a-ĭ stà cu vre-o împotrivire, ci întocmaĭ şi întru tóte să urmeze după cuprinderea poruncilorŭ Domnieĭ mele, luându-şĭ mŏnăstirea banĭĭ sĕĭ pe deplinŭ. 1785, Septembre 5. (Cond. XII, fila 310.)

Unŭ asemenea chrisovŭ este şi dela 1785, Noembre 25, cu deosebire numaĭ în alcătuirea primelorŭ rînduri din elŭ. Iacă aceste prime rînduri:

Chrisovulŭ mŏnăstireĭ Vlach-Seraiŭ dela Ţarigradŭ.

«Fiindŭ-că Ţéra Românéscă are înăuntru, la împĕrătésca şi pré vestita cetate a Ţarigraduluĭ o sfîntă mŏnăstire ce se numesce Vlach-Seraiŭ care este şi conacŭ pentru câţĭ ómenĭ Domnescĭ mergŭ şi vinŭ de aicĭ de se odihnescŭ, care sfîntă mŏnăstire fiindŭ fără de nicĭ unŭ felŭ de venitŭ nicĭ de milă Domnéscă de aicĭ din ţéra . . . . . .» Îĭ dă vinăriciulŭ dela maĭ multe popóre. 1785, Noembre 25. (Cond. XI, fila 59 verso.)

Anexa la pag. 399.

Anulŭ 1781 este semnalatŭ prin bune progrese a şcóleĭ în Ardélŭ. Episcopulŭ Aronŭ capĕtă decretulŭ aulicŭ din 12 Septembre 1781, prin care cele douĕ seminarie existente în Blajŭ se contopescŭ în seminariulŭ clericalŭ existândŭ până astădĭ. Veḑĭ «Istoria bisericeĭ unite» de Dr. Grama (1). Veḑĭ «Preotulŭ românŭ» pe 1886 (Gherla), pag. 180.

(1) Aci e loculŭ să consemnămŭ unele date din documentele inedite culese de amiculŭ nostru d-lŭ C. Esarcu:

In «*Libri dei Giuramenti*» şi în «registro e memorie degli alunni della *Propaganda fide* din Roma», Tom. II, pag. 30, se citesce: «*Sinkay* Gabriel filius Ioannis monachus professus Sancti Basilii Diocesis Fagarasiensis in Dacia praestit juramentum die XIII Kalend. Septembris (15 August) 1775.» Despre Şinkaĭ se află adnotarea că «*E di ardente naturale, di ottimo ingenio, di buoni costumi*». La 1764 era alumnŭ la Roma Alexie Murăşianu'

www.dacoromanica.ro

Anexa la pag. 406.

Am datŭ în prima notă dela acéstă pagină unŭ pitacŭ alŭ luĭ M. Şuţulŭ, relativŭ la cotulŭ pecetluitŭ şi darea după elŭ. Iacă încă douĕ acte relative la cotŭ şi la cotăritŭ :

Carte cu ciohodarŭ pentru ceĭ ce nu vorŭ să dea havaetŭ care vîndŭ marfă cu cotulŭ.

Zem. Vlas. Fiindŭ-că ne-am însciinţatŭ Domnia mea cum că ceĭ ce vîndŭ marfă cu cotulŭ, carĭ sunt datorĭ a primi coturĭ drepte dela cămara Domnieĭ mele şi a da havaetulŭ celŭ orînduitŭ după obiceiŭ pentru acelca coturĭ, staŭ cu împotrivire la ceĭ orînduiţĭ cu trĕba acésta şi nu sunt următorĭ după Domnésca nóstră carte ce s'a făcutŭ la mâna celuĭ orînduitŭ, dămŭ dar volnicie slugeĭ Domnieĭ mele . . . ciohodarŭ, care li s'aŭ orînduitŭ mumbaşirŭ să mérgă de împreună cu omulŭ celŭ orînduitŭ dela cămară, şi urmândŭ întocmaĭ după Domnésca nóstră carte ce s'a datŭ la mâna celuĭ rînduitŭ să apuce pe ceĭ ce vîndŭ marfă cu cotulŭ, ca primindŭ coturĭ drepte pecetluite dela cămara Domnieĭ mele să dea obiceiulŭ ce este rînduitŭ câte tal. douĭ şi banĭ 90, pentru douĕ coturĭ fără a se pune împotrivire, însă prin marafetulŭ ispravnicilorŭ judeţuluĭ. ii saam receh. gvmd. 1783, Octombre 28. (Cond. XII, fila 65 (1). Lipsesce în textŭ ḑeciuiala ce se cuvine la doĭ zapciĭ.

(1) Iacă unŭ actŭ apróp̆e de aceiaşĭ natură din 1781, Nocmbre 27.

Cartea dumné-luĭ Vel Cămăraşŭ, pentru tóte ce s'aŭ datŭ pe la neguţitoriĭ din tótŭ ţéra.

Zemli Vlascoi . . . . . Fiindŭ-că ne am însciinţatŭ Domnia mea, cum că ceĭ ce vîndŭ marfă cu cotulŭ, pentru ca să pótă face înşelăciune norodulŭĭ şi să se folosésca, eĭ aŭ micşoratŭ coturile cele drepte, care s'aŭ datŭ încă maĭ înainte dela cămara Domnieĭ mele pecetluite, tăindu-le cu pile, în căpĕtâie, altele din mijlocŭ scurtându-le, şi aşa se face norodulŭĭ nedreptate. De şi pentru acésta am poruncitŭ d-luĭ Vel Cămăraşŭ, de aŭ făcutŭ coturile drepte şi pecetluindu-se la cămara Domnieĭ mele, să aibă a le împărţi la toţĭ aceĭ ce vîndŭ marfă cu cotulŭ; atâtŭ în Bucurescĭ cât şi în oraşulŭ Craioveĭ şi în târgurile de pe afară, ca cu acelea să vîndă; iar cele vechĭ stricate de dînşiĭ să le strîngă pe tóte. Pentru care dăm volnicie . . . . ce s'aŭ orînduitŭ de către dumné-luĭ Vel Cămăraşŭ cu acéstă trĕbă, ca fieşte-căruia dândŭ cotulŭ să aibă a lua dela dînşiĭ ceea ce este obicĭnuitŭ. i saam. 1781, Noembre 27.

www.dacoromanica.ro

Carte deschisă la mâna celorŭ ce aŭ cumpĕratŭ slujba cotăritului, i ploconŭ Cămărăşieĭ a le da Ispravnicii ajutorŭ.

Zem. Vlascoi. Dumné-vóstră Ispravnicilorŭ din cincĭ judeţe ot. peste Oltŭ sănătate, aŭ jăluitŭ Domnieĭ mele ceĭ ce aŭ cumpĕratŭ slujba cotărituluĭ ce este obicĭnuită pe totŭ anulŭ, i ploconulŭ Cămărăşicĭ ce se dă odată, cum că n'aŭ dela dumné-vóstră nicĭ unŭ felŭ de ajutorŭ sprc a lua acestŭ venitŭ dela ceĭ ce staŭ cu împotrivire şi li se pricinuesce pagubă la slujbă, pentru care iată vĕ poruncimŭ, că după cărţile Domnescĭ şi după ponturile ce aŭ la mână ceĭ orînduiţĭ la sĕvêrşitulŭ acesteĭ slujbe, urmândŭ să le daţĭ dumné-vóstră mână de ajutorŭ, de a putea împlini venitulŭ acesteĭ slujbe, dela ceĭ ce i va arĕta că staŭ cu împotrivire, a nu li se întîmpla vre-o pagubă. ii saam receh. gvmd. 1784, Iunie 22. (Cod. XII, fila 164.)

Anexa la pag. 334.

Addenda la Divanulŭ Craioveĭ.

Iacă unŭ pitacŭ din 3 Ianuarie 1784 relativŭ la havaetulŭ Zapciilorŭ din Divanulŭ Craioveĭ.

Catastihŭ de avaeturile Zapciilorŭ dela Divanulŭ Craioveĭ.

Iŏ Mihailŭ Constantinŭ Şuţulŭ Vvd. i gpd. Zem. Vlas.

Intru tóte întărimŭ, şi poruncimŭ să urmeze după cum întru acestŭ catastihŭ se arĕtă pe largŭ a fiesce-căruia datorie şi obiceiŭ, iar maĭ multŭ să nu se cutcze nicĭ unulŭ a' face vre-o urmare împotrivă, séŭ niscare-va jafurĭ cât de puţinŭ maĭ multŭ, că unulŭ ca acela nu numaĭ va fi lipsitŭ, şi altă dată nu se va maĭ învrednici la mila Domnéscă, ci se va pedepsi straşnicŭ, întorcêndŭ îndoitŭ şi cca-ce va jăfui maĭ multŭ, pentru care poruncimŭ dumi-tale Vel Log. de Ţéra-de-sus, să trécă acésta în Condica Divanuluĭ aicĭ, apoĭ să trimită la Craiova, prin Dumné-luĭ Vel Banŭ şi să facă şi osebită carte Domnieĭ-mele la dumné-luĭ Caimacamŭ, cum şi la Ispravnicii Mehedinţilorŭ după cum amŭ poruncitŭ. 1784, Ianuarie 3. (Cod. XII, fila 100.)

Anexa la Cap. L. — Pag. 432.

Pré Înălţate Dómne,

Ascultândŭ luminată porunca Mărieĭ Téle la acéstă jalbă ce aŭ datŭ Inălţimeĭ Téle acestĭ lude 6 pămîntenĭ steclarĭ ot. Tîrgovişte, însciinţămŭ Inălţimeĭ Téle că asemenea jalbă aŭ fostŭ dată şi Mărieĭ Séle Nicolae Vodă, şi fiindŭ rînduiţĭ la noĭ, după cercetarea ce li s'a făcutŭ, am datŭ Anafora către Măria Sa,

www.dacoromanica.ro

care fiindŭ trecută în Condica Epitropieĭ, se scóse Izvodŭ asemene cum scrie maĭ jos. Acestorŭ doĭ sticlarĭ anume Savulŭ i Comanŭ făcêndu-li-se cercetare ne îndestulă în scrisŭ dela dumnė-luĭ Vel Ispravnicŭ za curte, că sunt aceştĭ împreună cu alţĭ patru anume: Ivanŭ, Stanciulŭ, Constantinŭ şi Vintilă sticlarĭ domnescĭ scutiţĭ cu pecetluitŭ gpod. carĭ daŭ sticle de trebuinţa curţeĭ, ce fiindŭ-că sunt pămîntenĭ cu sciinţa acestuĭ meşteşugŭ, *ce le-aŭ coborîtŭ dela părinţĭ şi moşii lorŭ*, cu cale le este cererea, ca cu a lorŭ cheltuială să-şĭ prefacă cherhanéua unde aŭ fostŭ dinceputŭ, ca prin munca lorŭ să-şĭ chivernisèscă şi familiile lorŭ, că cercetândŭ şi pentru fabrica ce o ţine Mina Cuiumgiŭ, ne îndestulămŭ că în chrisovulŭ ce s'aŭ datŭ, nu zăticnescŭ pămînteniĭ dela acestŭ felŭ de hrană.

Acéstă Anafora cerêndu-o acum dela dînşiĭ, ne rĕspunseră, că la cine aŭ dat'o nu li s'a maĭ datŭ înapoĭ, şi pentru cererea lorŭ hotărîrea rŏmâne la Inălţimea Ta. 1783, Decemvre 8. (Cod. XIX, fila 25.)

Constantinŭ Cluceră, Ioanŭ Vel Pahar., Dumitrache Stol., Nicolae Stol.

Iŏ Mihaĭlŭ Constantinŭ Şuţulŭ Vvd. gpod. Zem. Vlas.

Şi acum într'alŭ doile Domnie le dămŭ Domnésca nóstră poruncă întărindŭ pe cea dîntâiŭ, ca asemenea să fie sloboḑĭ aceştia ce sunt numiţĭ. 1891, Novembre 3. *Vel Logof., Biv-Vel Pitarŭ.*

Anexa la Cap. L şi LI. — Pag. 432 şi 452.

Şi de brésla Gelepilorŭ şi Zaheregiilorŭ străinĭ s'a ocupatŭ M. Şuţu, în Noembre 1784, dându-le chrisovŭ cuprinḑĕtorŭ de *ponturile* după carĭ aŭ a-şĭ esercita comerciulŭ lorŭ, spre apĕrarea ţĕreĭ de abusurile cunoscute din trecutŭ. Se află copia acestuĭ chrisovŭ în cond. No. 11, fila 66 verso.

*

Să facemŭ menţiune şi despre vechia fabrică de caşurĭ dela muntele Penteleŭ. Acéstă localitale este reputată încă dela 1782 Sept. 1, de când cunóscemŭ unŭ actŭ despre ea. (Cod. IX, fila 23).

*

Décă prin chrisóvele sale M. Şuţu protegia industria şi comerciulŭ naţionalŭ, nu maĭ puţinŭ nu permitea abusurĭ din partea vameşilorŭ, faţă cu neguţitoriĭ din Austria:

1783, Septembre 7, fila 24. S'aŭ scrisŭ poruncă legată la Biv. 2-lea Comisŭ Costea Vameşulŭ dela Dragoslavele, sud. Muscelŭ, pentru luarea de banĭ cea

www.dacoromanica.ro

dela negustorii ce vinŭ *şi se ducŭ din Transilvania, să însciinţeze Măriei Sale* ce luare de banĭ este acésta care le ió? Cartea s'aŭ datŭ la boerulŭ spătarŭ să o trămită.

Anexa la pag. 466.

Dela cutia milosteniilorŭ se dedeaŭ şi anumite pensiunĭ la foştĭ servitorĭ aĭ ţĕreĭ şi aĭ Domnieĭ :

Pitacŭ către boeriĭ epitropĭ a da talerĭ 15 pe lună Barbuluĭ Logofĕtŭ dela Visterie.

«Poruncimŭ Domnia mea dumné-vóstră boerilorŭ epitropĭ, fiindŭ-că Barbulŭ Logofĕtulŭ vtori Vistierŭ sin Andreiŭ Pit. jăluesce Domnieĭ mele cum că s'aŭ aflatŭ slujindŭ curţeĭ Domnescĭ în *douĕ-ḑecĭ de anĭ* şi maĭ bine, şi din slujbă de la o vreme încóce a ajunsŭ de i-aŭ lipsitŭ *vederile ochilorŭ*, ne avêndŭ nicĭ hrana vieţeĭ cea din tóte ḑilele; decĭ de vreme ce unulŭ ca acesta ce s'aŭ aflatŭ slujindŭ într'atâta vreme şi acum se află la acéstă stare, vĕ poruncimŭ Domnia mea, ḑe acum des deḑi întêiŭ a luneĭ luĭ Octomvre, din baniĭ cutieĭ să-ĭ daţĭ pe tótă luna câte tal. 15, ca să-ĭ fie de hrana vieţeĭ, şi pentru căutarea neputinţeĭ luĭ; ci dar aşa să urmaţĭ dumné-vóstră, tolico pisah gvmd. 1783, Septembre 25.» (Cod. XII, fila 46.)

Maĭ citămŭ unŭ hrisovŭ pe numele luĭ George Logof. de taină ce a muritŭ în slujbă, renoindŭ scutirile ce aŭ avutŭ casa luĭ dela Alex. Vodă Ipsilante din 1779. Septembre 28, 1784, Februarie 28. (Cod. XII, Arch. Stat. fila 134.)

Nu numaĭ de pensiunĭ se folosiseră slujbaşiĭ ţĕreĭ, ci maĭ alesŭ de scutirĭ diverse, cum amŭ vĕḑutŭ. Asemene scutirĭ sunt de vechiă deprindere. Iacă unŭ pitacŭ încă dela 1775 probândŭ că şi după organisarea luĭ Ipsilante se acordaŭ scutirĭ de aceste :

Carte luĭ Iordache Iuz-Başa de Tunarĭ din brésla dumné-luĭ Vel Armaşŭ pentru o pivniţă să scutéscă.

Davad. gvmd. Slugiĭ Domnieĭ mele Iordache Iuz-Başa din brésla d-luĭ Vel Armaşŭ, ca să aibă a ţinea aicĭ în oraşulŭ Domnieĭ mele o pivniţă scutită de fumăritŭ, căminăritŭ, de vinŭ Domnescŭ şi de ortŭ Vătăşescŭ şi de alte tóte, pentru că acéstă pivniţă o aŭ avut'o elŭ scutită şi maĭ denainte dela alţĭ Domnĭ, precum ne-amŭ însciinţatŭ Domnia mea dela dumné-luĭ Vel Logofĕtŭ Pană

www.dacoromanica.ro

Filipescu; dreptŭ acea dară i-amŭ datŭ acéstă carte a Domnieĭ mele, ca să fie în pace şi nesupĕratŭ de tóte câte scrie maĭ sus; poruncimŭ Domnia mea şi vouĕ Fumarilorŭ, vouĕ Vameşilorŭ, vouĕ Vătaşilorŭ de cârciumarĭ şi celorŭ ce veţĭ împărţi vinŭ Domnescŭ, nimenea nicĭ unŭ felŭ de supĕrare de nimicŭ să nu faceţĭ peste porunca Domnieĭ mele, ii saam recch gvmd. 1775, Iulie 1. (Cod. III, fila 79.)

Anexă la pag. 511.

Pe lângă disposiţiunile relative la cişmelele din Bucurescĭ şi publicate la pag. 511 et seq. maĭ aducemŭ aci următorulŭ actŭ din Cod. XI, fila 62 verso şi 63.

Cartea Suilgi-Başeĭ, pentru unŭ locŭ dela cişmeaua ot pod Mogoşoeĭ, ce i-s'aŭ datŭ să facă o casă, de paza aceleĭ cişmele.

Luĭ Dumitru cap. Suilgi-Başa i dă Iω Mih. Const. Şuţu V. V. unŭ locŭ din dosulŭ cişmeleĭ, din uliţa ce pogóră la vale, în mahalaua *Braḑiĭ*. Acelŭ locŭ rĕmasŭ după facerea cişmeleĭ, din locŭ Domnescŭ, l'a datŭ luĭ Dumitru Alex. Ipsilante V. V. cu cartea din 1781 Iulie 28, ca să-'şĭ facă o căscióră pentru şederea pazniculuĭ cişmeleĭ. Acésta s'a întăritŭ şi de Nicolae Caragea la 1782 Septembre 3. Acum înoesce întărirea şi Iω Mihailŭ C. Şuţu V. V. 1784, Noembre 3.

Actŭ relativŭ la podulŭ dela Tangana:

Pitacŭ la egum. mŏnăstireĭ Văcărescĭ să facă podŭ la Tangana.

Cuvióse egumene Arhimandritŭ, egumenŭ alŭ sfinteĭ mŏnăstirĭ Văcărescĭ pentru podulŭ dela Tanganŭ, iată că-ţĭ poruncimŭ să cauţĭ să te apucĭ, să-l facĭ, însă nu meremetŭ, ci de iznóvă noŭ cu tótă trebuitórea înteineere; pentru care îţĭ dămŭ sorocŭ, ca până într'o sĕptĕmână negreşitŭ să isprăvescĭ, fără de a nu socotì să găsescĭ nicĭ unŭ felŭ de pricină, ci dar maĭ multă zăbavă să nu facĭ, ci într'acelŭ sorocŭ să isprăvescĭ podulŭ de iznóvă, cu totulŭ din noŭ bine şi ţĕpănŭ, iar nu maĭ multŭ până în o sĕptĕmână. 1785, Maiŭ 19. (Cond. XII, fila 260.)

La pag. 548.

Vĕḑă-se cele scrise la pag. 223—226. Acolo s'a adusŭ, după Golescu şi Sestini (Raicevicĭ) tratatulŭ dela 1783 şi hatişerifulŭ din 1784,

www.dacoromanica.ro

Anexa la pag. 166 a tomului II.

Am promisŭ la pag. 166 din urmă a da o culegere facsimilată de scrisorĭ dela diverşĭ scriitorĭ din secolulŭ XVIII, cu începere chiar dela secululŭ XVII. Iacă tabelulŭ acestorŭ facsimile de autografe, codice şi sigiliĭ :

1. Semnătura luĭ Nicolae Costinŭ.
2. Sigiliulŭ luĭ Radu Creţulescu vel Dvornicŭ. (1675).
3. » » Vasile Lupu V. V.
4. Scrisórea luĭ Miclescu, 1782.
5. Semnătura luĭ Nicolae Buhuşĭ.
6. Scrisórea luĭ Mironŭ Costinŭ.
7. Semnătura luĭ Alexandru Costinŭ Vornicŭ.
8. » » Nicolae Costinŭ Hatmanŭ.
9. » » Mironŭ Costinŭ.
10. » » Alex. Buhuşĭ Hatmanŭ.
11. » Mitropolituluĭ Varlaamŭ.
12. Mironŭ Vel Logofĕtŭ, cu autografŭ.
13. Semnătura luĭ Teodosie Dubăŭ Vel Spătarŭ.
14. » » Velicĭco Costinŭ Hatmanŭ.
15. » » Velicico Costinŭ Comisŭ.
16. Sigiliulŭ luĭ Iω Şerbanŭ Voevodŭ.
17. » Têrguluĭ Romanŭ.
18. Semnătura luĭ Iónŭ Costinŭ Serdarŭ.
19. Sigiliulŭ luĭ Antonie Rusetŭ V. V.
20. » » Gligorie Ghica V. V.
21. Facsimile după codicele No. 17, Arch. Stat. alŭ Domnuluĭ N. Mavrogheni din 1788.
22. Semnătura luĭ Velicĭco Costinŭ biv Comisŭ.
23. » » Vasile Popa Uricarulŭ. 1716.
24. Facsimile după codex Văcărescénŭ.
25. Sigiliulŭ luĭ Istrate Dabija V. V.
26. » » Antonie Rusetŭ V. V.
27. Codex No. 120. Scrisórea luĭ Iónŭ Pavelŭ Gramaticulŭ.
28. » » 254 » » Luca Iosifŭ.
29. En tête la hrisóvele luĭ Al. N. Suţulŭ V. V.
30. Autografŭ dela Mitropolitulŭ Dosofteĭ.
31. Scrisórea şi semnătura luĭ Velicĭco Costinŭ Vornicŭ.

www.dacoromanica.ro

32. Scrisórea din 1674 a diaculuĭ Ursulŭ.
33. Codex No. 354. Scrisórea dela Grigorașcu sin Vasile Uricarulŭ, 1720.
34. Facsimile de scrisóre după codex No. 24 (Muzĕŭ). (1710).
35. Sigiliŭ de Portarŭ în secolulŭ XVIII.
36. » inelarŭ Domnescŭ din secolulŭ XVII.
37. » » dela Mihaiŭ Racoviță, 1703.
38. » de Vornicŭ de Pórtă din secolulŭ XVII.
39. » luĭ Duca Vodă, după ce a fost Domnŭ în țóra Românéscă.
40. » » Constantinŭ Basarabŭ Brâncovénu V. V. 1688.
41. Scrisóre din 1743, Cod. No. 253. (Academie).
42. idem 1730. „ No. 238 idem
43. idem jumĕtatea secoluluĭ XVIII, Cod. No. 252, Academie.
44. idem 1730, Cod. No. 238, Academie.
45. Sigiliulŭ Têrguluĭ Petreĭ. Secolulŭ XVIII (?).
46. » de portarŭ Gospodŭ. Secolulŭ XVIII.
47. » luĭ Mihaiŭ Racoviță V. V. din 1703.
48. » » Gavrilŭ Moghilă, Domnŭ Muntenieĭ. 1618.
49. Scrisóre de diacŭ din 1672.
50. » din 1784, după codex No. 338, (Academie).
51. » » » » No. 254 idem
52. » » » » No. 115 din 1726.
53. Sigiliulŭ luĭ Gr. Ghica Vodă Domnŭ Muntenieĭ la 1672.
54. Scrisórea Vorniculuĭ Iónŭ Niculcea.
55. Cod. No. 236. Scrisórea luĭ Stoianŭ din 1765.
56. Scrisóre după cod. No. 233 din 1785.
57. » » » No. 11. Muzĕŭ.
58. » luĭ Teodosie Mitropolitulŭ din 7184 (1675).
59. » » Solomonŭ Bêrlădénulŭ marele Logofĕtŭ (1668).
60. Scrisórea luĭ Pătrașco Costinŭ fiulŭ luĭ Mironŭ (1687).

No. 1. Semnătura luĭ Nicolae Costinŭ Vel Vornicŭ la începutulŭ secol. XVIII.

www.dacoromanica.ro

No. 2. Sigiliulŭ luĭ Radu Kreţulescu, Vel Dvornicŭ din 1675.

No. 3. Sigiliulŭ luĭ Vasile Lupu, Voevodŭ.

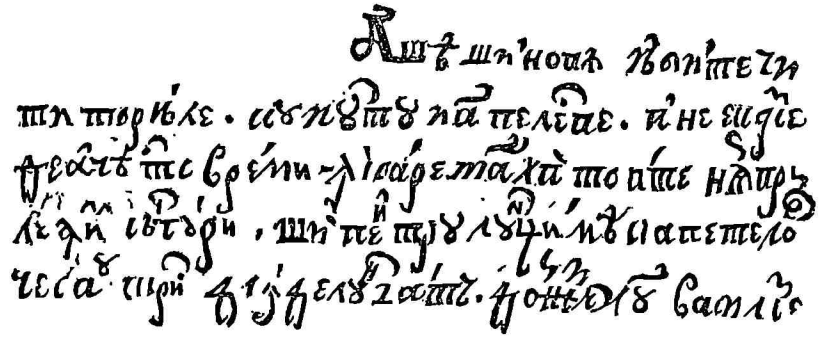

No. 4. Scrisórea luĭ Miclescu în 1782. (Cod. No. 169, Academic.)

No. 5. Nicolae Buhuşĭ Vel Stolnicŭ.

www.dacoromanica.ro

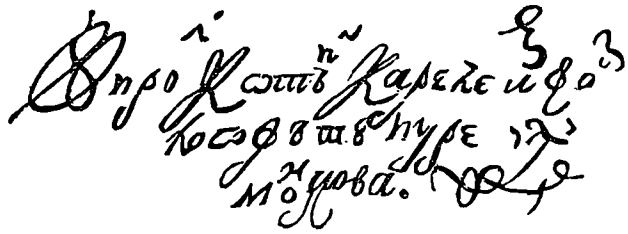

No. 6. Scrisórea luĭ «*Mironŭ Costănŭ carele am fost Logofĕtŭ mare în Moldova.*»

No. 7. Alexandru Costinŭ Vornicŭ.

No. 8. Scrisórea luĭ Nicolae Costinŭ Hatmanŭ.

No. 9. Mironŭ Costinŭ Vel Logofĕtŭ.

www.dacoromanica.ro

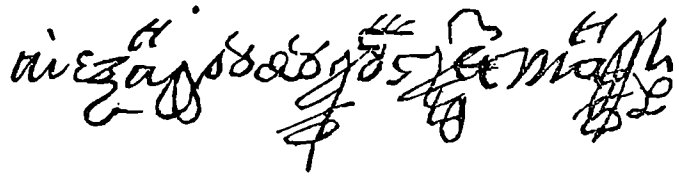

No. 10. Alexandru Buhuș Hatmanŭ la 1672.

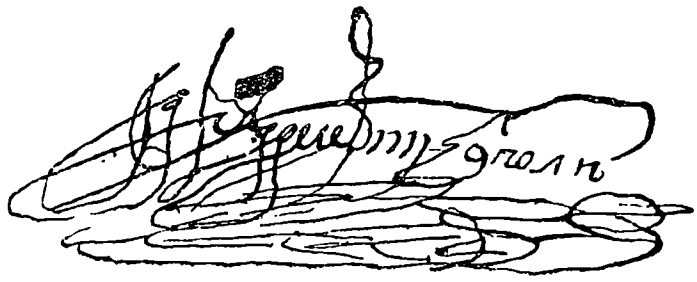

No. 11. Semnătura Mitropolituluĭ Varlaamŭ, sub Vasile Lupu.

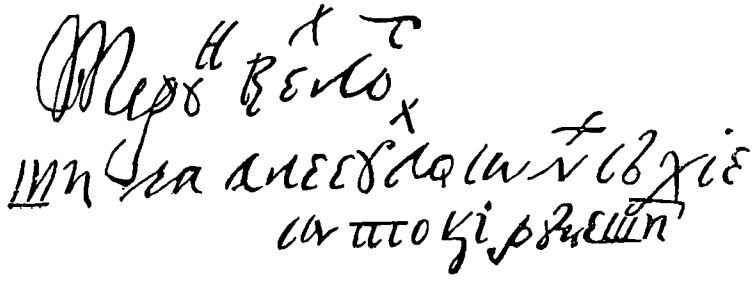

No. 12. Mironŭ Vel Logofĕtŭ, «și la alesul loculuĭ să hie cu toțĭ răzeșiĭ.»

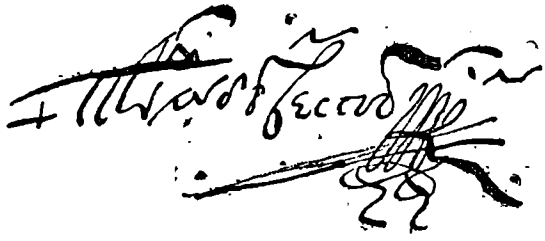

No. 13. Teodosie Dubăŭ Vel Spătarŭ, secolulŭ XVII.

www.dacoromanica.ro

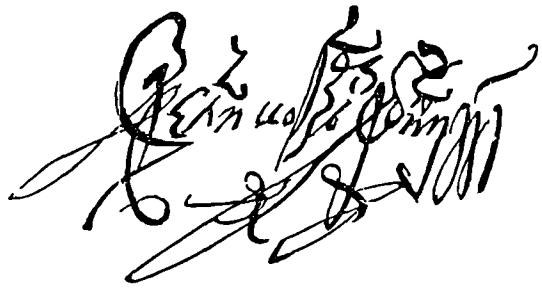

No. 14. Velicĭco Costinŭ Hatmanŭ, secolulŭ XVII.

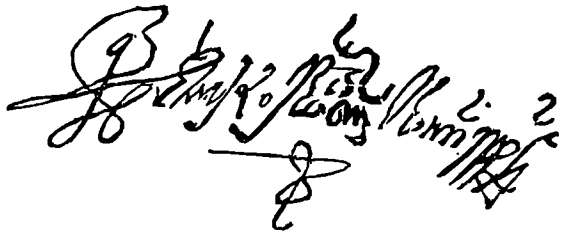

No. 15. Velicĭco Costinŭ Comisŭ.

No. 16. Iŏ Serbanŭ Voevodŭ gospodarŭ Zemli Vlafiscoe anulŭ 7187.

(NB. Inscripţiunea rĕŭ cititĕ de gravorŭ, căcĭ este ştérsă rĕŭ pe actulŭ din 7187 (1679).

No. 17. Sigiliulŭ Têrguluĭ Romanŭ în secolulŭ XVIII.

www.dacoromanica.ro

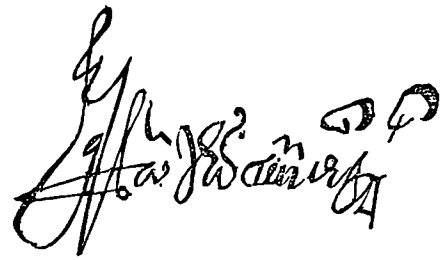

No. 18. Ionŭ Costinŭ Serdarŭ, secolulŭ XVII.

No. 19. Antonie Rusetŭ Voevodŭ 1676.

No. 20. Iω Gligore Ghica VV. Bj. m. Gosp. Zeml. Vlaşkoe.

(Inscripţiunea cu totulŭ ştérsă şi rĕŭ desemnată o reproducemŭ, dar desenulŭ interiorŭ bunŭ.—Se conservă actulŭ la Academie.)

www.dacoromanica.ro

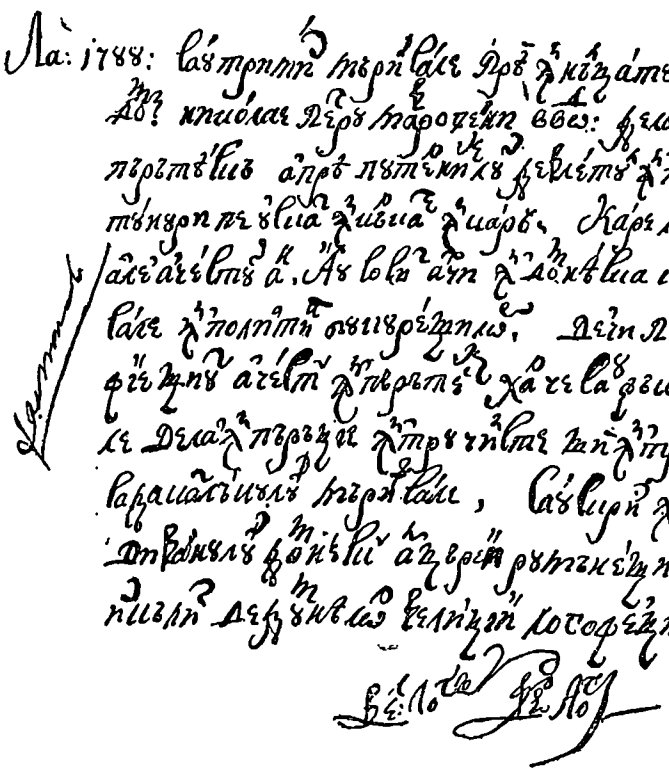

No. 21. Codicele 17 alŭ Domnuluĭ N. Mavrogheni din 1788.

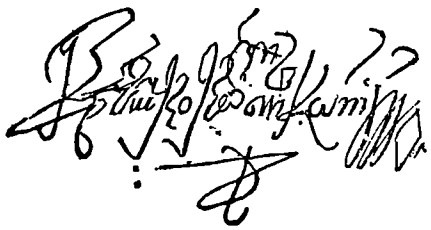

No. 22. Velicĭco Costinŭ Biv Comisŭ.

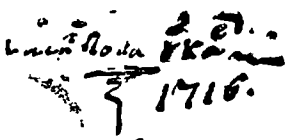

No. 23. Semnătura luĭ Popa Uricarulŭ 1716.

www.dacoromanica.ro

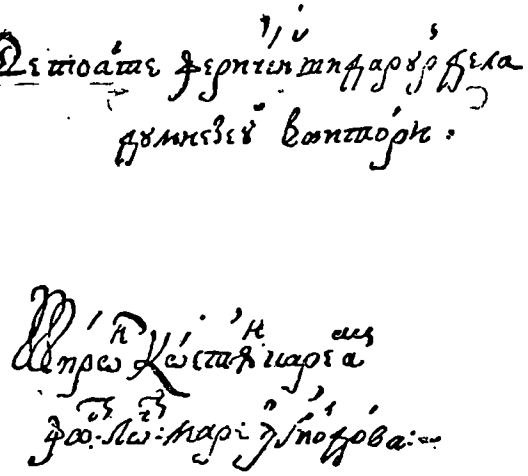

No. 24. Codex Văcăresceanŭ, (Academic No. 353.)

No. 25. Sigiliulŭ luĭ Istratie Dabija Voevodŭ

No. 26. Sigiliulŭ luĭ Antonie Rusetŭ Voevodŭ.

www.dacoromanica.ro

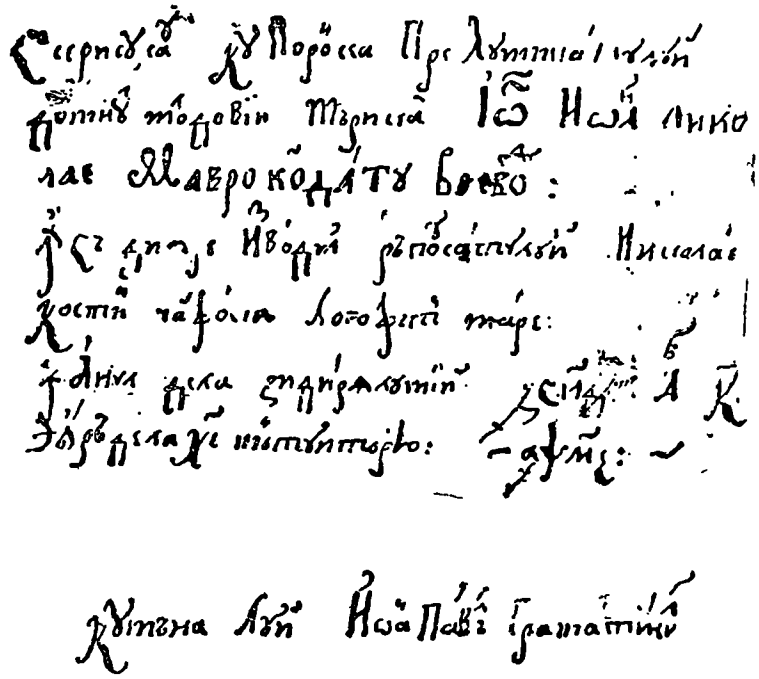

No. 27. Codex No. 120, (Academie)
Scrisórea luĭ Ioanŭ Pavelŭ Gramaticulŭ, 1745.

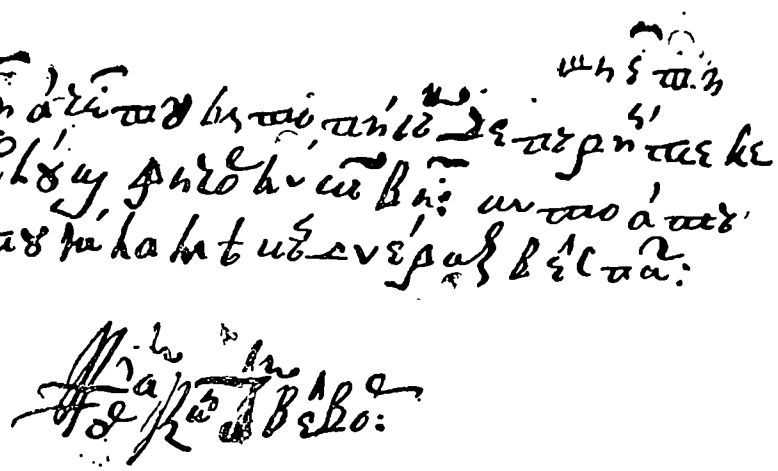

No. 28. Codex No. 254, (Academie).

www.dacoromanica.ro

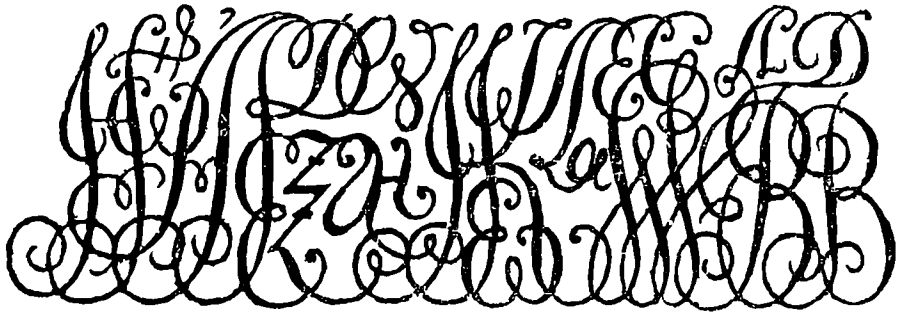

No. 29. Iŏ Alexandru Nicolae Suţulŭ VV.
(In fruntea chrisóvelorŭ).

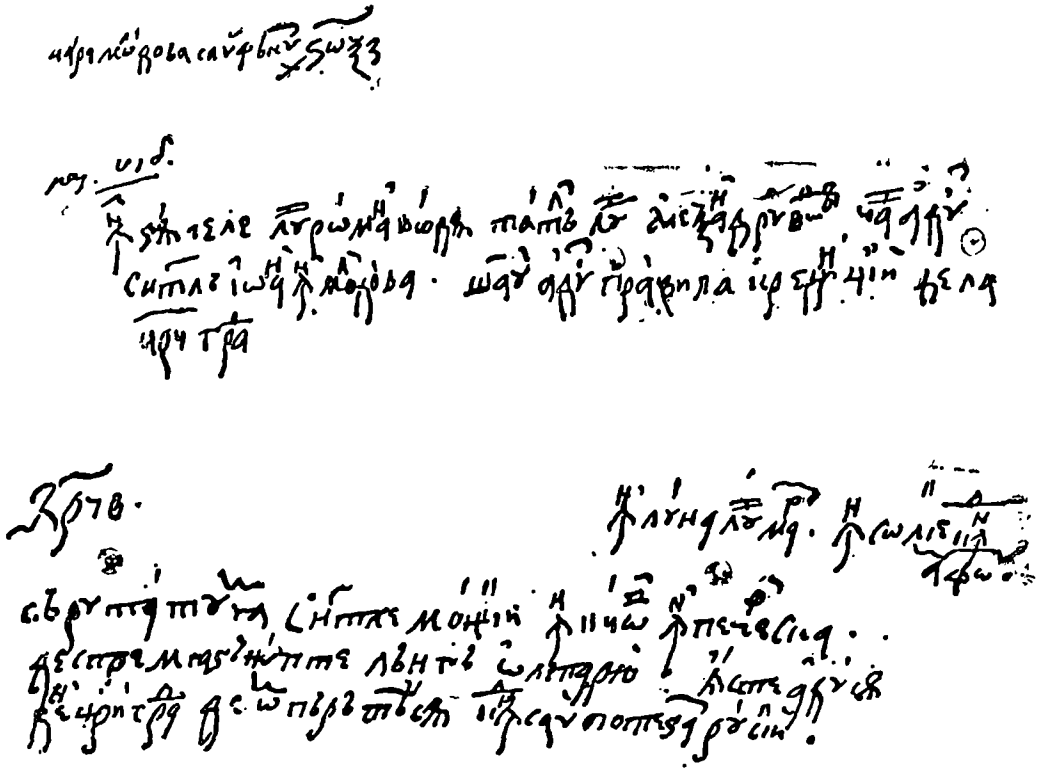

No. 30. Scrisóre dela Metropolitulŭ Dosofteĭ.

www.dacoromanica.ro

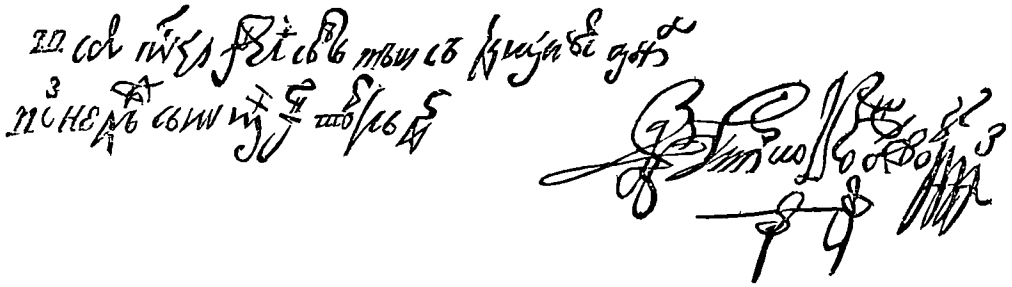

No. 31. Scrisórea şi semnătura luĭ Velicico Costinŭ Vornicŭ.

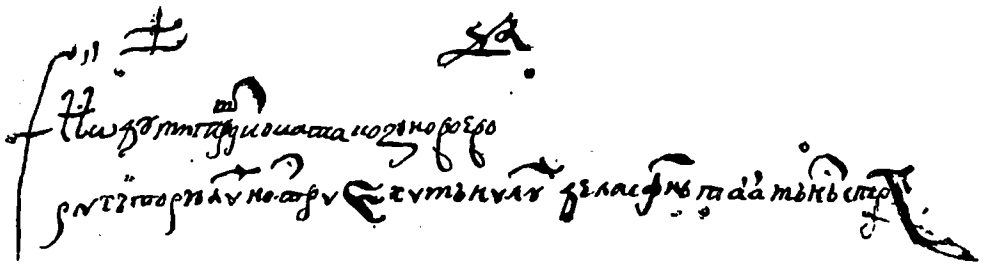

No. 32. Scrisórea din 1674 a diaculuĭ Ursu.

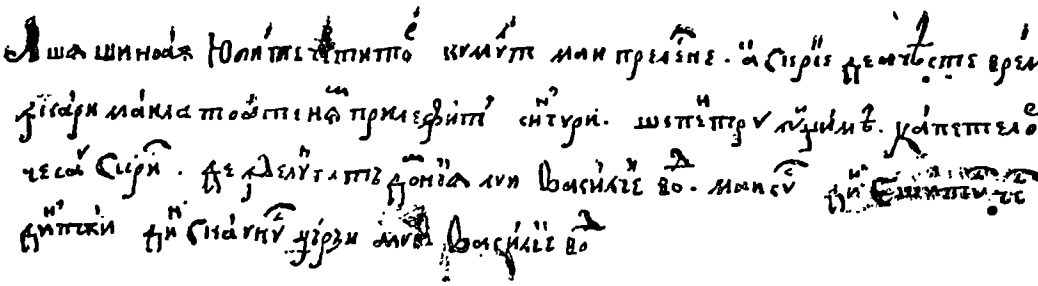

No. 33. Codex No. 354, (Academie). Scrisórea luĭ Grigoraşŭ Sin Vasile Uricarulŭ după 1720.

www.dacoromanica.ro

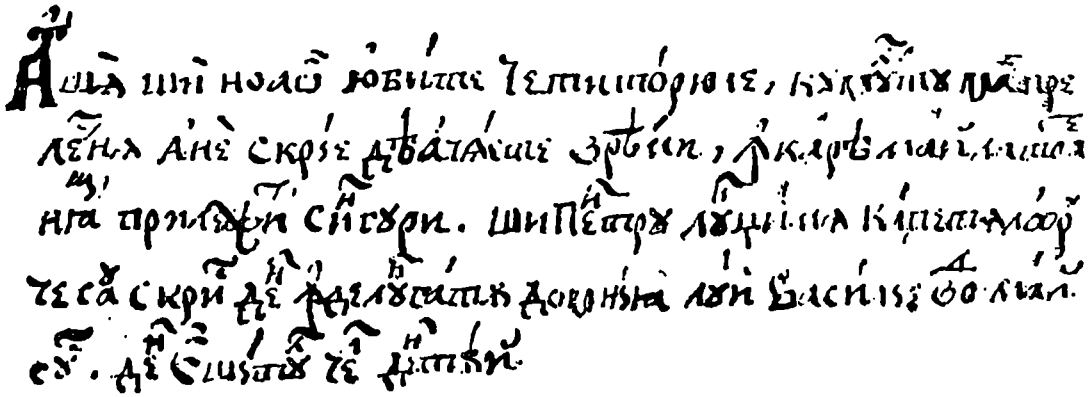

No. 34. Codex No. 24, (Muzĕŭ), 1710.

No. 35. Sigiliŭ de Portarŭ în secol. XVIII.

No. 36. Sigiliŭ inelarŭ Domnescŭ din selolulŭ XVII.

No. 37. Sigiliŭ inelarŭ dela Mihaiŭ Racoviţă, 1703.

No. 38. Sigiliŭ de Vornicŭ de Pórtă din secolulŭ XVII.

No. 39. Sigiliulŭ luĭ Duca Vodă, după ce a fostŭ Domnŭ în ţéra Românéscă.

No. 40. Sigiliulŭ luĭ Constantinŭ Basarabŭ Brâncovénu Voevodŭ 1688.

www.dacoromanica.ro

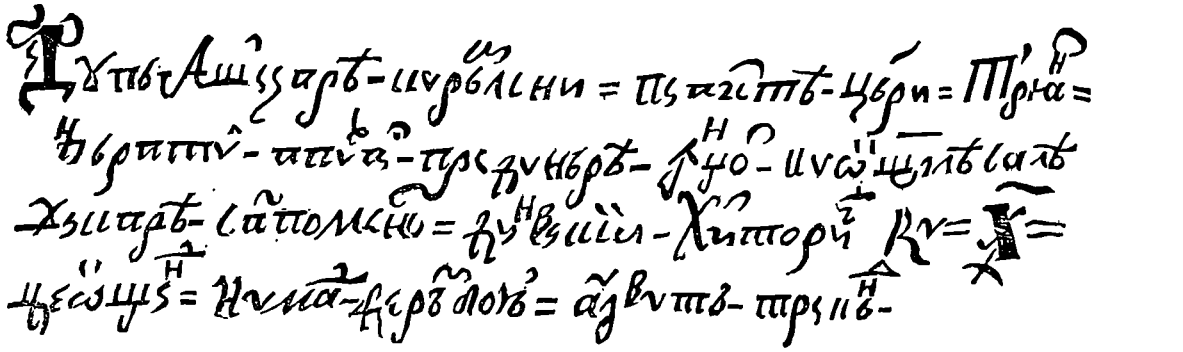

No. 41. Cod. No 253. 1743.

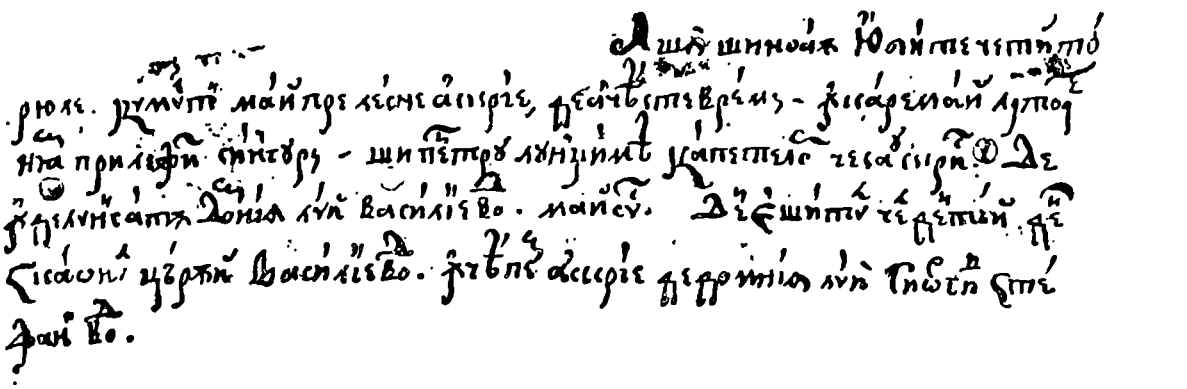

No. 42. Codex No. 238. (1730).

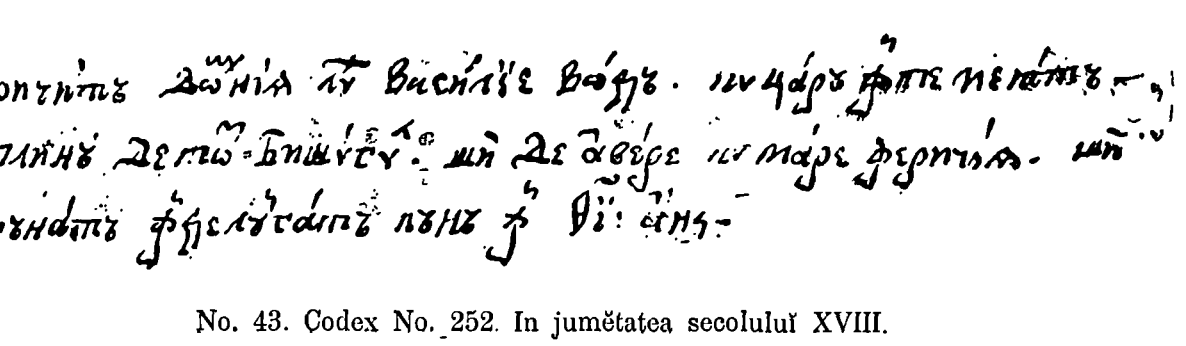

No. 43. Codex No. 252. In jumĕtatea secoluluĭ XVIII.

www.dacoromanica.ro

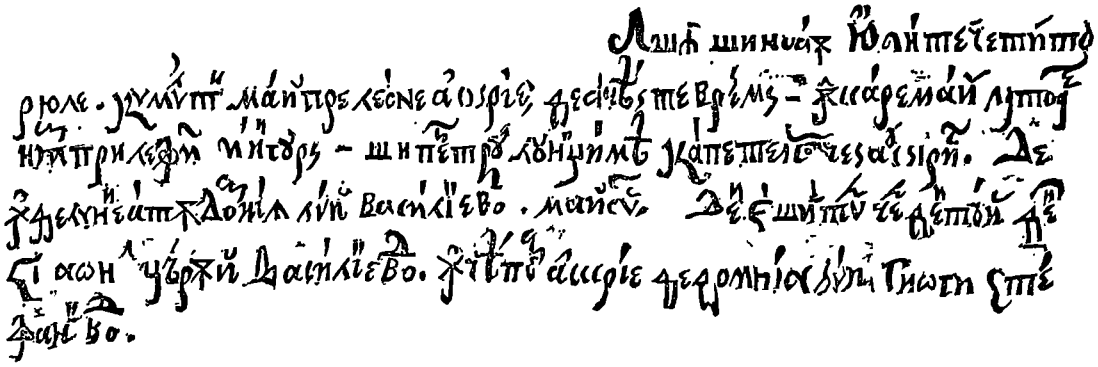

No. 44. Cod. No. 238. 1730.

No. 45. Sigiliulŭ Têrguluĭ Petreĭ; secolulŭ XVIII (?).

No. 46. Sigiliŭ de portarŭ Gospodŭ, secolulŭ XVIII.

No. 47. Sigiliulŭ luĭ Mihaiŭ Racoviţă V. V. din 1703.

No. 48. Sigiliulŭ luĭ Gavrilŭ Moghilă, Domnulŭ Munteniei 1618.

www.dacoromanica.ro

No. 49. Scrisóre de diacŭ din 1672.

No. 50. Codex No. 338, (Academie), 1784.

No. 51. Codex No. 254, (Academie).

www.dacoromanica.ro

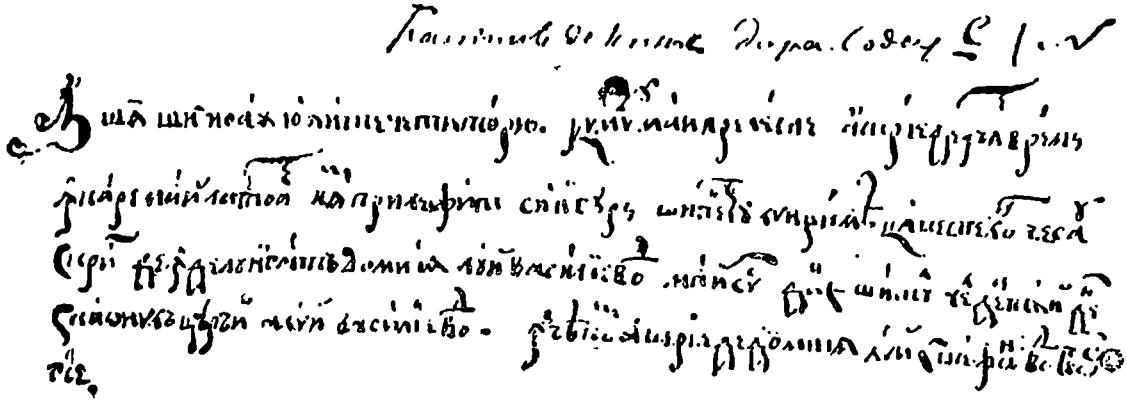

No. 52. Codex No. 115, (1726).

No. 53. Sigiliulŭ luĭ Gr. Ghica Vodă Domnŭ Muntenieĭ la 1672.

www.dacoromanica.ro

No. 54. Scrisórea Vorniculuĭ Ioanŭ Neculcea.

No. 55. Cod. No. 236, 1765. Scrisórea luĭ Stoianŭ. (Bucurescĭ).

www.dacoromanica.ro

No. 56. Codex No. 233, (1785).

No. 57. Codex No. 11, (Muzĕŭ).

www.dacoromanica.ro

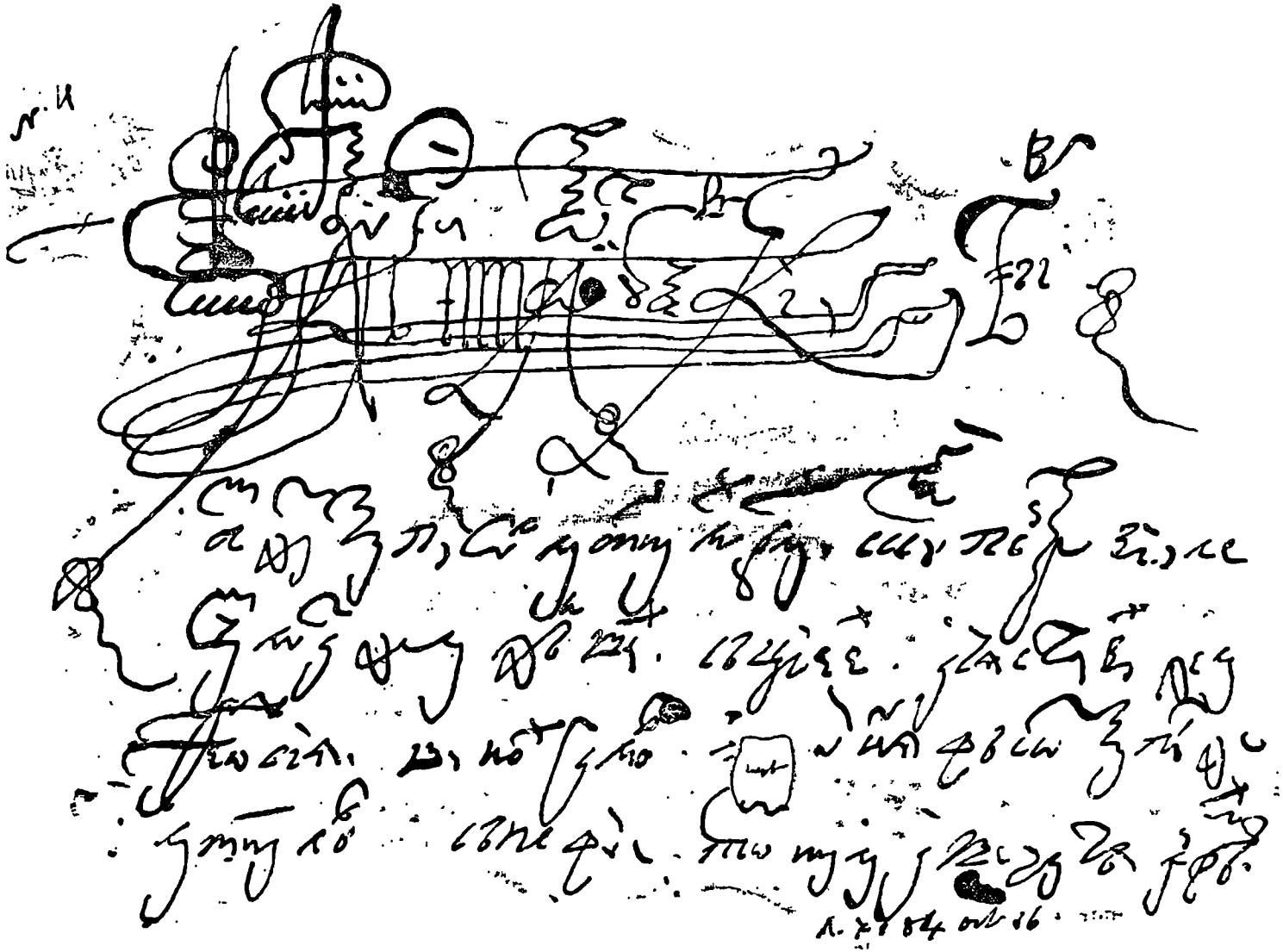

No. 58. Scrisórea luĭ Teodosie Mitropolitulŭ din 7184. Octobre.

www.dacoromanica.ro

No. 59. Scrisórea luĭ Solomonŭ Bêrlădénulŭ, marele Logofĕtŭ din secolulŭ XVII-le, (1668).

www.dacoromanica.ro

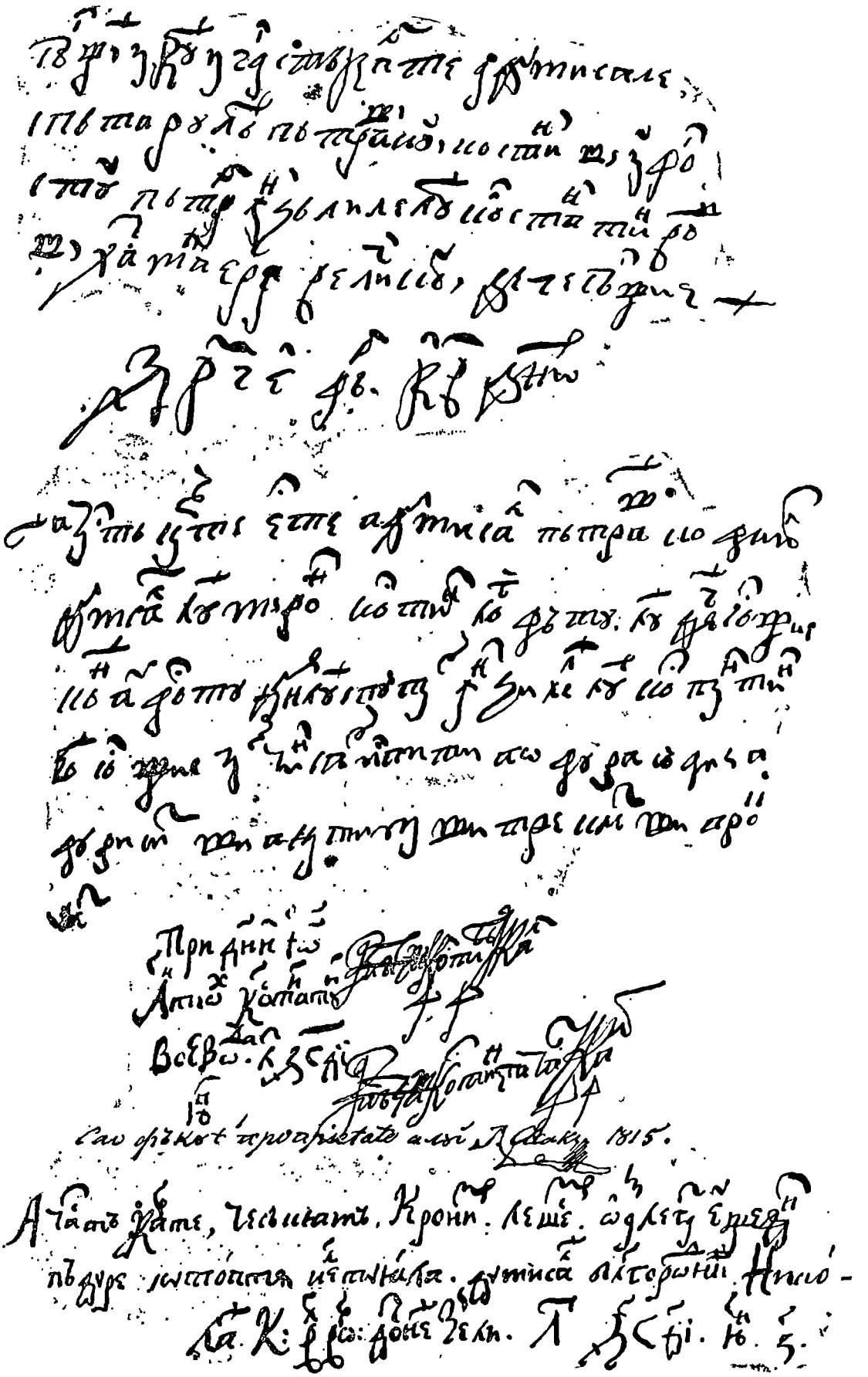

No. 60. Scrisórea luĭ Patraşco Costinŭ fiulŭ luĭ Mironŭ, 1687.

www.dacoromanica.ro

INDICE ALŬ TOMULUI II.

www.dacoromanica.ro

INDICE ALŬ TOMULUI II

	Pagina
Prefață	1
Notă despre Dionisie Eclesiarculŭ	2
Manole Rosetŭ (Giani)	4
Notă la pag. 25 a tomuluĭ I	8
Alexandru Ipsilante, domnulŭ Munteniei	8
Anexa la pag. 27, tomuluĭ I	9
Alaiulŭ la intrarea luĭ Ipsilante, 1775	10
Anexa la pag. 28, tom. I. Firmanulŭ luĭ Hamitŭ Sultanŭ	14
Notă la pag. 31. *Tratatulŭ de la Kainardgi*	24
» la pag. 31. Moneda Moldovenéscă	26
» » » 34	27
Sloboḑie pe moşia Găvănescĭ-Buzĕŭ	27
Codicele N. Creţulescu	28
Notă la pag. 39, *tomulŭ I*	42
» » » 41 »	44
Religiunea sub Ipsilante	44
Documentŭ de la Leon-Vodă, 1666	45
Legea chinoviilorŭ sub Mateĭ Basarabŭ	49
Cartea bisericeĭ S-teĭ Adormirĭ (Buzĕŭ) 1775	50
Chrisovulŭ mŏnăstireĭ Văcărescĭ 1775	51
» » Nucetu 1775 Martie 20	54
» » Bunurilorŭ domnescĭ din Bucurescĭ, 1775	56

www.dacoromanica.ro

Pagina

Chrisovulŭ mŏnăstireĭ Plăvicenĭ (Oltŭ) 1775 59
» » Bonţescĭ (Rîmnicŭlŭ Săratŭ) 1775, Martie 26 60
» » S-tulŭ Spiridonŭ, Bucurescĭ, 1775 61
» » Căldăruşanĭ, 1775 64
» » Crcţulescĭ din 1775 66
Cartea pentru vama oraşuluĭ Bălţĭ a S-tuluĭ Spiridonŭ din Bucurescĭ, 1775 67
Hrisovulŭ bisericeĭ Hagiu 1775 67
» mŏnăstireĭ Sadoveĭ, 1775 70
» » Gănescu 70
» » Ciolanulŭ 71
Cartea schituluĭ Hagi Dima din Bucurescĭ 72
» mŏnăstireĭ Dobescĭ (Muscelŭ) 73
» » Dădulescĭ 73
» bisericeĭ din tîrgulŭ Râmnicŭ (Slam Râmnicŭ) 73
» mŏnăstireĭ Valea Mare (Muscelŭ) 74
» » Cobieĭ (Vlaşca) 75
» » Schituluĭ Vîrfulŭ Petreĭ (Vlaşca) 1775 76
» mŏnăstireĭ S-tulŭ Iónŭ din Bucurescĭ 76
» » Tismana 77
» » Cozieĭ. 78
Cartea a doue schiturĭ de sub muntele Cozieĭ 79
» mŏnăstireĭ Negoescĭ 80
» » Schitulŭ Bistriţa în peşteră. 81
» » din oraşulŭ Romnic (Slam R.) 82
» » S-tulŭ Nicolae din oraşulŭ Focşanĭ 84
» » Polovraciĭ 85
» » Hurezu 86
» » Bistriţa 87
» » Comana 90
» » Câmpu-Lungŭ 91
» » Târşor 93
» » Sinaia. 94
» » Sloboḑia dela satulŭ Vaĭ-de-eĭ 94
» » Vieroşulŭ 96
» » Plumbuita 98
» » Slatineĭ 100
» » Stavropoleosŭ 101
» luĭ Ipsilante pentru Treĭ erarhĭ din Iaşĭ 103

www.dacoromanica.ro

Pagina

Cartea luĭ Ipsilante pentru mŏnăstirea Bucovĕţŭ 104
» Sf. Iónŭ din Focşanĭ 105
» mŏnăstireĭ Snagovŭ 107
» » Sf. Spiridonŭ vechiŭ 108
» » Radu-Vodă 109
» » Plătărescĭ 111
» » Mihaĭ-Vodă pentru sare şi vamă de Baltă 111
» » Verguluĭ 112
Chrisovulŭ mŏnăstireĭ Archimandritŭ 113
Biserica Spirea, afară din Bucureşcĭ la 1775 115
Chrisovulŭ eĭ 115
Biserica domnéscă din Craiova 117
Chrisovulŭ mŏnăstireĭ Dudu din Craiova 119
Inchinarea mŏnăstireĭ Aninósa la Mitropolie 120
Cartea schimnicilorŭ dela cetatea Negruluĭ-Vodă 120
Chrisovulŭ S-teĭ bisericĭ ot livedea Văcăresculuĭ 121
Ateneulŭ noŭ pe locului acesteĭ bisericĭ 121
Nota la pag. 52, tom. I 122
Chrisovulŭ bisericeĭ Băraţilorŭ, Bucurescĭ 123
Nota la pag. 60, tom. I 123
Chrisovulŭ mŏnăstireĭ Xeropotamu 124
» » Psilaidarŭ 125
» » Şişmanŭ în munţiĭ Tirnovuluĭ 127
Scrisorĭ inedite dela archiva Patriarchieĭ 129
Scrisórea luĭ Al. Ipsilante către Avramie, din 1776, Oct. 10 129
Scrisórea luĭ Al Ipsilante către Avramie din 1777, Ianuarie 26. . 129
Scrisórea luĭ Al. Ipsilante către Avramie din 1778, Febr. 26. . . 130
A aceluiaşĭ către Avramie, 1778, Decembre 1 131
A luĭ Constantinŭ Voevodŭ către Avramie, din 1780, Ianuare 13 . 132
A luĭ Alexandru-Vodă (Ipsilante ?). 132
Scrisórea Eleneĭ Dómna către Avramie, din 1781, Oct. 28 133
Scrisórea luĭ Ghermano alŭ Văcărescilorŭ, 1778, Maiŭ 1 133
» luĭ Procopie alŭ Chesareĭ Filipuluĭ către Avramie, 1778, Maiŭ 6 135
A aceluiaşĭ către acelaşĭ, 1778, Iulie 23 136
A luĭ Atanasie Bărnovski, 1779, Oct. 20 137
Justiţia sub Ipsilante 138
Forma de redacţiune a uneĭ cărţĭ de judecată în 1749 138
Cadiĭ din Giurgiu intervenindŭ în judecată 139
Suretŭ dela acelŭ cadiŭ 139

www.dacoromanica.ro

Pagina

Dionisie Eclesiarculŭ despre justiţia sub Ipsilante 140
Raicevicĭ despre justiţiă (notă) şi abatele Domenico Sestini 140
Condicariĭ de judeţe, carte de condicarĭ 142
Carte de la alŭ 3-lea logofĕtŭ la Craiova 144
Al 2-lea Armaşŭ 144
Boeriĭ luĭ Ipsilante la 1775. 144
Notă la pag. 82—95 a tomuluĭ I. Cultura publică 145
Anaforaoa Mitropolituluĭ Gregorie II, din 1777, pentru farmece . . 145
Chrisovulŭ luĭ Ştefanŭ Racoviţă oprindŭ însurătórea Grecilorŭ cu fete române 147
Pacea dela Kiuciuk-Kainargi faţă cu chrisovulŭ acesta 148
In notă despre chrisovulŭ luĭ Leonŭ-Vodă din 1631, isgonindŭ Greciĭ 149
Dascălii Grecĭ însemnaţĭ între 1760—1800 149
Bibliografie. din secolul XVIII (1770—1800) 150
Ardélŭ. Societatea filosofică a némuluĭ românescŭ 152
Actŭ pentru zidirea scóleĭ dela Sf. Sava 153
Boeriĭ Epitropĭ la 1775 153
Alexandru Comnenŭ Ipsilante despre organisarea şcólelorŭ sub Alex. Ipsilante 153
Chrisovulŭ şcólelorŭ luĭ Al. Ipsilante după Atan. Comnenŭ Ipsilante. 154
Intărirea chrisovuluĭ de către Patriarhŭ 161
Isteţimea la învĕţătură, căutată de Domnĭ 162
Enache Văcărescu tace despre organisarea şcólelorŭ 163
Procesŭ din 1776 pentru plata de simbrie a unuĭ învĕţătorŭ. . . . 165
Infiinţarea şcóleĭ din Ploescĭ la 1776 164
Şcólele şi mişcarea culturală din Ardeal 165
Tipografie. Fabrică de hârtie sub Ipsilante 165
Udrişte Năsturelŭ despre tipografie şi fabrica de hârtie sub Mateĭ Basarabŭ. 166
Tacitŭ tipăritŭ la Iaşĭ 166
Mórtea luĭ Potemkin după «Ouvrage philosophique et littéraire din 1795 167
Chrisovulŭ dascălilorŭ dela S-tulŭ Gheorghe 168
Cartea bisericeĭ S-ta Vinerĭ pentru unŭ brutarŭ 169
Chrisovulŭ mŏnăstireĭ Colţea din Bucurescĭ, 1775 . . . . . 170—172
» pentru talerĭ 300 milă la Patriarchie 172
» şcólelorŭ dela Arvanitohorĭ, 1779 174
Despre bresle 176
Carte de Cuiumgi-Başa 177
» » Tarzi-Başa şi de Chiurgiu-Başa de cojocarĭ 177

www.dacoromanica.ro

Pagina

Carte de ciohădăritŭ 178
» starosteĭ de cavafĭ din Bucurescĭ 178
» de privileghiĭ pentru papugiĭ, cavafĭ și cismarĭ (1775) . . . 178
» » staroste de negutitorĭ, 1775. Februarie 11 179
» » vătășie de pescarĭ (Bucurescĭ) 180
» » » » brutarĭ » 180
» » » » măcelarĭ » 180
Chrisovulŭ negutitorilorŭ Brașovenĭ (1775) 181
» de stărostie de negutitorĭ Brașovenĭ, 1776 183
» bresleĭ croitorilorŭ, 1776 184
» » măcelarilorŭ, 1776 185
» » cojocarilorŭ (și alŭ celorŭ din Craiova) (1780) . 187
» » croitorilorŭ (1781) 192
Federatiunea breslelorŭ, pânzarilorŭ și a abagiilorŭ 195
Armeniĭ și Evreiĭ 199
Staroste de Evreĭ 199
Comerciŭ, exportŭ, tarifŭ 200
Notă la paginele 119—121 200
Curtea vechiă ruinată 200
Palatŭ noŭ în délulŭ Spireĭ 201
Sultzer despre noulŭ palatŭ 201
Ortanotrofia 201
Casa Beiliculuĭ 201
Mŏnăstirea Radu-Vodă 202
Herestrĕulŭ și S-tulŭ Elefterie 202
Dómna Ecaterina 202
Curțile Brâncovenescĭ 202
Mŏnăstirea Mărcuța 202
Edilitatea sub Al. Ipsilante 202
Hotarele Bucurescilorŭ 202
Indestularea pieteĭ 203
Pitaculŭ domnescŭ relativŭ, din 1775, Noembre 5 203
» » » 1775, Noembre 204
Nartulŭ generalŭ, 1775 205
Pitaculŭ relativŭ la nartŭ, 1775, Noembre 15 205
Catalogulŭ generalŭ alŭ nartuluĭ 206
Menzilurile 209
Dregerea poduluĭ Creteĭ 209
» » Măicănescĭ 209

www.dacoromanica.ro

Pagina

Suilgiĭ la douĕ cişmele noue 209
Chrisovulŭ apelorŭ 209
Conspiraţiunea luĭ Candesculŭ, după Viaggio in Valachia e Moldavia 209
Condiţiunile suplimentare la tratatulŭ din 1774 după Hammer . . 210
Extrait d'un rapport datė du 3 Septembre, 1774 211
Notă la Capit. XV 215
Divanulŭ Knėjieĭ Moldoveĭ. — Sigiliŭ 215
Notă la pag. 124 a tomuluĭ I-iŭ 216
» » » 125 » 217
Arzulŭ despre Grigorie Ghica, 1775 217
Notă la pagina 127 219
Opera luĭ Toma Logofĕtulŭ 219
Prefaţa eĭ 221
Chrisovulŭ luĭ Alex. Ghica, din 1776, de aşeḑĕmîntulului ţĕreĭ, 1776 222
Semnătura şi Sigiliulŭ luĭ Gregorie Ghica Vodă, 1777 265
Dunanmale sub Gr. Ghica 265
» sub Alex. Ipsilante 266
Notă la pag. 141 266
Analisa chrisovuluĭ şcólelorŭ dela Greg. Ghica, 1766 266
Budgetulŭ Academieĭ la 1766 267
» şcólelorŭ judcţene, 1766 268
Şcólele la 1771 . . . . . 268—269
Episcopulŭ Leonŭ şi l. grėcă (în notă) 269
Mitropolitulŭ Gavrilŭ şi l. grėcă 269
Gramatica română a luĭ Macarie 269
Rumianţofŭ şi limba grėcă în şcolĭ 270
Divanulŭ cnėjieĭ Moldoveĭ, ocupândŭ localulŭ Academieĭ 270
Dascălŭ românŭ la satŭ la Ruginósa 271
Şcóla dela mŏnăstirea Putna şi Arhim. Măzărėnulŭ 271
Atestatŭ şcolarŭ dela mŏnăstirea Putna, 1778 271
Cărţĭ didactice de Episcopulŭ Anfilochie 272
Abonamentŭ la gazeturile dela Braşovŭ, sub Gr. Ghica 272
Doctoriĭ sub Gr. Ghica 272
Despre sėma Visterieĭ Moldoveĭ. Dascăliĭ la 1776 273
Biserica sub Gr. Ghica. Chrisovulŭ din 15 Iulie 1764 273
Oprirea de înmulţire nepotrivită a bisericilorŭ 273
Iacobŭ Stamate călugărŭ la 20 anĭ 274
Notă la cap. XX a tomuluĭ I-iŭ 274
Cartea către boerĭ a luĭ Gr. Ghica la 1764 274

www.dacoromanica.ro

Pagina

Despre chrisovulŭ din 1766 alŭ luĭ Gr. Ghica, oprindŭ «ómeniĭ proştĭ de a intra în boerime» 275
Clăcaşulŭ sub Gr. Ghica 275
100 toege unuĭ ţĕranŭ pentru că ş'a aratŭ ogorulŭ cu unŭ plugŭ boerescŭ. 276
Anaforaua Divanuluĭ la 1775, relativă la ḑilele de pontŭ 277
Addenda la cap. XXI despre Bucovina (1) 279
Notă la pag. 152 288
Versurĭ la mórtea luĭ Gr. Ghica Vv. 288
Convenţiunea hotarelorŭ Bucovineĭ, 1776, 2 Iuliŭ 292
Addenda la cap. Domnieĭ luĭ Greg. Ghica 297
Chrisóve dela Gr. Ghica, relative la biserică 297
Scrisorĭ inedite dela Arhiva Patriarchieĭ 298
Scrisórea luĭ Greg. Ghica către Patriarch 298
Asemenea către Avramie, din 23 Iulie, 1776 299
Asemenea » » » 24 Iunie, 1777 300
Scrisórea luĭ Procopie Mitrop. Chesarieĭ 7 Oct. 1777 301
» luĭ Vartolomeĭ către Avramie . . . . . 301—304
» » » » » 1 Nombre 1776 304
» » Ghedeonŭ, egumenŭ Cetăţueĭ. Restaurarea mŏnăstireĭ, 22 Octombre, 1777 306
Scrisórea Domniţeĭ către Patriarhŭ, 1778 306
» luĭ Ghedeonŭ » » despre darurĭ distribuite în ţéra Românéscă, 1776 307
Evreiĭ opriţĭ de a locui prin sate 308
Bucovina pe timpulŭ luĭ Alex. Moruzi 308
Şcólele în Bucovina 309

---

(1) In ḑilele din urmă a maĭ apărutŭ o serie nouă de documente relative la Bucovina, nepublicate în colecţia Hurmuzachie. Se potŭ consulta în opera «Bukowinas Entstehen und Aufblühen zu Maria Theresias Zeit, nach Acten aus folgenden Archiven: k. und k Kriegsministerium; dessen Kartenarchiv; k. und k. Haus-Hof und Staats-Archiv; k. k Ministerium des Innern; deren Adelarchiv; k. k. Ministerium für Cultus und Unterricht.

1 Theil, 1772 bis Juni 1775, von Dr. Daniel Werenke, mit 19 Plänen, 1 Karte und Dislocationstabele, 8° Wien 1892, bei T. Tempsky,

Maĭ posedem asupra Bucovineĭ o serie inedită de documente estrase din raporturile Ambasadoruluĭ Veneţian din Viena, către guvernulŭ Veneţieĭ, din Biblioteca Marciană de la Veneţia, aflate acolo de amiculŭ nostru D. C. Esarcu. Le voni publica într'unŭ volumŭ suplementarŭ de anexe, maĭ târḑiŭ.

www.dacoromanica.ro

Pagina

Diata luĭ Vartolomeiŭ Măzărénulŭ. D. profesorŭ Sbiera despre mișcarea literară în Bucovina la 1778—1786 311
Anexa la pag. 171—173, tom. I. 313
Const. Moruzi Vodă, documente relative 313
Chrisovulŭ luĭ Const. Moruzi pentru venitulŭ boerilorŭ, 1779 . . . 315
Otărîrea boerilorŭ de a fi uniți, 1782 317
Anexa la pag. 173, tom. I 318
Firmanulŭ pentru uciderea luĭ Bogdanŭ și Cuza 318
Anexa la pag. 178, tom. I 321
Chrisovulŭ luĭ C. D. Moruzi de scutirea preoților și darea lorŭ pentru șcóla din Țarigradŭ (1780) 321
Chrisovulŭ de miluire a șcóleĭ dela Patmos 323
Venitulŭ mortasipieĭ acordatŭ mŏnăstireĭ Galata 325
Diverse chrisóve de miluirĭ de mŏnăstirĭ, dela C. Moruzi. 325
Intervenirea luĭ C. Moruzi în afacerile bisericeĭ Bucovinene, documente din 1779—1780. 326
Semnătura luĭ C. Moruzi cu litere 328
Documente relative la proibițiunea importuluĭ spiritoaselorŭ din Polonia, sub Gr. Ghica 328
Anexa la pag. 180 tom. I 333
Anexa la pag. 184, tom. I 336
Carra provócă înființarea de consulate francese în Principate, 1782 336
Starea economică, industrială și comercială după Carra la 1782 . . 337—339
Anexa la pag. 188 340
» » » 189, tom. I 340
Povestirea fugeĭ celorŭ doĭ fiĭ aĭ luĭ Ipsilante după En. Văcărescu . 340
Visita luĭ En. Văcărescu la Impĕratulŭ Austrieĭ. 344
Anexa la pag. 195, tom. I, (despre Caragea) 347
» » » 196 » » » 347
Enache Văcărescu înruditŭ cu Vodă Caragea 347
Anexa la pag. 211, tom. I 347
Anaforaua Divanuluĭ și resoluțiunea luĭ Alex. Constantinŭ Mavrocordatŭ Vv., relative la Evreĭ . . . . . 347—349
Anexa la pag. 211 349
Analisă de chrisóve dela Alex. Mavrocordatŭ 349
» » » » » » (despre biserică). . . 350
Boieriĭ din Divanulŭ luĭ Alex. Mavrocordatŭ 350
Anexe la pag. 212 și 213 350
Documente relative la oprirea velnițelorŭ 351

www.dacoromanica.ro

Pagina

Notă la pag. 210, tom. I 353
Anexă la pag. 213 » » 353
Anafora şi resoluţiunea luĭ Alex. Mavrocordatŭ pentru stârpirea hoţilorŭ, 1783 353
Anexa la pag. 216 355
Consulatele Austriace în Principate 355
D. Pastia despre Consulatele din Iaşĭ 355
Anexa la pag. 220 358
Anexa la pag. 222 358
Capetele de învoire din 1773 Decembre 28, după Const. Radovicĭ Golescu 358
Hatişerifulŭ luĭ Abdulŭ Hamidŭ din 1784 359
Chrisóve relative la biserică, dela Al. I. Mavrocordatŭ 365
Anexa la pag. 225 366
Anexa la pag. 228 366
Analisa hrisovuluĭ sobornicescŭ pentru daniĭ dela Alex. Mavrocordatŭ 366
Documente dela domniĭ următorĭ luĭ Gr. Ghica 367
Cuvîntŭ contra Nicotineĭ de N. Mavrocordatŭ 369
Addende la domniile din Moldova între 1774—1786 369
Documente de moşiĭ arse în mŏnăstirea Danculŭ 370
Călugăriĭ grecĭ nu dispuneaŭ singurĭ de averile mŏnăstirilorŭ închinate (1775) 375
Anexa la pag. 230 376
Chrisovulŭ fabriceĭ de sticlărie la Hârlăŭ (1786) 376
Chrisovulŭ luĭ Iω Alex. C. Mavrocordatŭ, relativŭ la brésla neguţitorilorŭ, 1783, Septembre 377
Chrisovŭ dela I. Alex. Mavrocordatŭ, din 1785, pentru scutirĭ de vamă a mărfeĭ importată de Zota Panaitŭ 384
Scutirĭ la Şangâĭ 384
Sigilulŭ Totruşuluĭ 385
Documentŭ de rĕsplătire a slujbelorŭ Hatmanuluĭ C. Ghica . . . 385
Anexa la pag. 241 (despre Iacobŭ Episcopulŭ grecŭ) 385
Portretul Impĕrăteseĭ Ecaterina 388
Anexa la pag. 244 388
Anexa la pag. 245 şi 265 388
Condica No. 9 dela N. Caragea 388
Acte dela N. Caragea relative la biserică 389
Anexa la pag. 264 397

www.dacoromanica.ro

Pagina

Anexa la pag. 267. Pitac către vel Agă pentru închiderea prăvălicilorŭ în ḑile de sĕrbătorĭ 397
Anexa la pag. 270. Acte despre hotarele din partea Ardĕluluĭ . . 399
Anexa la pag. 285 411
Alaiulŭ Consuluĭ rusescŭ, 1783 411
Anexa la pag. 296 412
Anexa la pag. 307 412
Anexa la cap. XXXV, pag. 314 412
Carte de Ceauşŭ de Păhărniceĭ 412
Anexa la pag. 357. Urmărirea a doĭ armaşĭ hoţĭ 413
Anexa la pag. 332 şi 362 413
Pitacŭ de numire de judecătorĭ la departamentŭ (1784) 414
Convocarea Divanuluĭ pentru pricina luĭ Chiţescu cu Andreĭ Nĕgu 414
Constrîngere de debitorĭ pentru datoriĭ 414
Procesŭ pentru datoriĭ 415
Dreptulŭ mŏnăstireĭ Sinaia la dijma din puţurĭ de păcură 416
Procesulŭ luĭ Ioniţă Merişescu contra paharniculuĭ Radu Golescu . 417
Procesŭ dela o cârciumă 418
Regulare de clironomie 420
Carte către Mitropolitŭ să dea carte de blăstemŭ 422
Hoţie de inele în Moldova urmărită în Muntenia 423
Istoriculŭ caselorŭ luĭ Toma Cantacuzino 425
Procesŭ pentru lână cu paharniculŭ Jianu 426
Urmărirea dreptuluĭ unuĭ vătafŭ de visterie din sumele împlinite de elŭ 430
Nedreptatea uneĭ vĕduve urmărită de M. Suţu 430
Mandatŭ de aducere. 430
Stricare de căsnicie 431
A treia parte din clironomiĭ la cutia de milosteniĭ 431
Chrisovŭ minciunosŭ 431
Anexa la cap. XLVII, relativă la biserică sub M. Suţu 432
Odŏrele bisericeĭ Creţulescilorŭ 433
Chrisovulŭ mŏnăstireĭ Sf. Spiridonŭ noŭ (1784 Febr. 9) 434
Chrisóve relative la biserică, după cod XI 434
Chrisovulŭ bisericeĭ Spirea 435
Scutĕla a patru clericĭ dela Craiova 436
Cartea Schituluĭ Bândea 437
Reînoirea de chrisóve mŏnăstirescĭ în folosulŭ mareluĭ Logofĕtŭ . 438
Anexa la pag. 374 439
Preotŭ nemoralŭ 439

www.dacoromanica.ro

Pagina

Ghermanŭ, egumenulŭ din Văcărescĭ, către Patriarchulŭ, cerêndŭ Sĭ. lemnŭ pentru boerĭ 440
Metoda călugărilorŭ grecĭ de a aduna parale 441
Icóna mŏnăstireĭ Stavropoleosŭ 441
Documente din Archiva Patriarchieĭ dela Constantinopole . . . . 441—495
Anexa la pag. 380 şi 424 495
Scaune de măcelărie date luĭ Vel Vist. N. Brâncoveanu 495
Bolovanĭ de sare daţĭ luĭ Dumitru 495
Asemene luĭ Popa Izanŭ. 496
Monopolulŭ bĕuturilorŭ spirtóse alŭ Mitropolieĭ, Bucurescĭ . . . . 496—497
Miluirĭ la s-tulŭ Munte 497
Vinăriciŭ mŏnăstireĭ Vlach-Seraĭ 497
Anexa la pag. 399 498
Şinkaĭ alumnŭ la Roma (notă) 498
Anexa la pag. 406 499
Carte pentru perceperea cotărituluĭ 499
Asemene la neguţitoriĭ din ţéră. 499
Carte deschisă la mâna cotarilorŭ 500
Addenda la Divanulŭ Craioveĭ 500
Anexa la Cap. L (pag. 432) 500
Totŭ anexă la Cap. L şi LI pag. 432 şi 452 501
Caşurĭ de Penteleŭ la 1782 501
Abusurĭ netolerate din partea Vameşilorŭ 501
Anexa la pag. 466 502
Cutia milelorŭ 502
Pensiunĭ. 502
Pivniţe scutite de birurĭ 502
Anexa la pag. 511 503
Suilgiulŭ dela Cişméoa Mavrogheni 503
Podulŭ dela Tangana 503
Notă la pagina 548 503
Anexă la pag. 166 504
60 Facsimile diverse de scrisorĭ, semnăturĭ şi sigiliĭ. . . . . 505—526
Indicele 527

www.dacoromanica.ro